

MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA

2014

COORDINADOR DE LA MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA 2014

Santana Garcia, Joan Antoni

COORDINADORS DELS CAPÍTOLS

Riudor Pons, Xavier

Santana Garcia, Joan Antoni

ÍNDEX D'AUTORS

Boada Jané, Cristina

Castell Castells, Pere

Ferrer Riu, Roser

Ferrer Trullols, Lluís

Herrera Aragón, Diego

Mallfrè Conesa, David

Mas Martín, Eva

Miñarro Acosta, Eva

Prior Prior, Inma

Olivella Pedrola, Marta

Villar Rico, Virginia

Vives Campdepadrós, Matias

SUPORT TÈCNIC

Graell Gabriel, Marta

Mañas Mampel, Maria Teresa

Sanosa i Llinares, Carles

RESPONSABLE DE L'EDICIÓ

Salvà Yenes, Yolanda

© Generalitat de Catalunya
Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
Diputació, 284
08009 Barcelona
Tel. 93 270 17 80
Adreces a Internet: www.ctesc.cat
                                  www.observatori-ctesc.cat
                                  blog.ctesc.cat/
A/e: ctesc@gencat.cat

Barcelona, juny de 2015

ÍNDEX

RESUM EXECUTIU	13
1. CAPÍTOL I. L'ECONOMIA DE CATALUNYA.....	13
1.1. La conjuntura econòmica.....	13
1.2. Preus, costos i productivitat	14
1.3. Infraestructures.....	15
1.4. El sector públic	15
1.5. Economia social	19
2. CAPÍTOL II: R+D+I I SOCIETAT DIGITAL	20
2.1. L'estat DE L'R+D+I.....	20
2.2. Societat digital	22
3. CAPÍTOL III. MERCAT DE TREBALL.....	24
3.1. Anàlisi del mercat de treball	24
3.2. Polítiques d'ocupació.....	25
3.3. Relacions laborals.....	27
3.4. Prevenció de riscos i sinistralitat laboral	29
4. CAPÍTOL IV. SITUACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA	33
4.1. Anàlisi del treball autònom segons l'Enquesta de població activa	33
4.2. Anàlisi del treball autònom registrat a la Seguretat Social segons tipologies i sectors d'activitat.....	34
4.3. La protecció social del treball autònom	35
4.4. Foment del treball autònom	36
5. CAPÍTOL V. CONDICIONS DE VIDA	37
5.1. Dinàmica demogràfica	37
5.2. Salut.....	39
5.3. Educació	42

5.4.	Habitatge	45
5.5.	Protecció i inclusió social	50
6.	CAPÍTOL VI. SOSTENIBILITAT AMBIENTAL	54
6.1.	Context.....	54
6.2.	Estat del medi ambient	55
6.3.	Canvi climàtic, mitigació i adaptació	59
6.4.	Energia i medi ambient	60
6.5.	Medi ambient i empreses	61
	PREVISIONS	64
	MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA 2014	77
	CAPÍTOL I. L'ECONOMIA A CATALUNYA.....	78
1.	LA CONJUNTURA ECONÒMICA	78
1.1.	L'entorn exterior	78
1.2.	L'economia espanyola en el context internacional	90
1.3.	La conjuntura econòmica a Catalunya.....	93
2.	PREUS, COSTOS I PRODUCTIVITAT	115
2.1.	Els preus dels béns de consum. Evolució tendencial de l'IPC.....	115
2.2.	Costos laborals	119
2.3.	El procés de formació dels preus.....	122
3.	LES INFRAESTRUCTURES A CATALUNYA	126
3.1.	La inversió en infraestructures de transport.....	126
3.2.	Serveis de les infraestructures de transport.....	129
4.	EL SECTOR PÚBLIC.....	136
4.1.	El sector públic de la Generalitat de Catalunya	137
4.2.	El sector públic estatal	155
5.	ECONOMIA SOCIAL	169
5.1.	Les empreses de l'economia social.....	169

5.2.	Indicadors econòmics de les empreses de l'economia social.....	173
5.3.	La població ocupada a l'economia social.....	174
5.4.	Perspectives del sector de l'economia social	178
6.	NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES.....	180
6.1.	Evolució econòmica	180
6.2.	Infraestructures de transport	191
6.3.	Sector públic.....	193
6.4.	Economia social	198
	CAPÍTOL II. L'ESTAT DE L'R+D+I I SOCIETAT DIGITAL.....	202
1.	CONTEXT	202
2.	L'ESTAT DE L'R+D+I	205
2.1.	L'R+D+I a Catalunya	205
2.2.	El sector privat.....	209
2.3.	L'Administració.....	215
2.4.	L'ensenyament superior.....	218
2.5.	Patents.....	222
2.6.	Balança tecnològica amb l'estranger.....	224
3.	SOCIETAT DIGITAL.....	227
3.1.	Equipament TIC a les llars	227
3.2.	Accés i ús d'Internet de la ciutadania	228
3.3.	Accés i ús de les TIC a les empreses.....	230
3.4.	Usos de diversos serveis en línia	234
3.5.	Comerç i factura electrònica.....	237
3.6.	Banda ampla.....	240
3.7.	Evolució del sector TIC.....	241
4.	NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES.....	245
4.1.	R+D+I.....	245

4.2.	Societat digital	251
CAPÍTOL III. MERCAT DE TREBALL.....		257
1.	ANÀLISI DEL MERCAT DE TREBALL	257
1.1.	Població en edat de treballar	258
1.2.	Població activa.....	258
1.3.	Població ocupada.....	259
1.4.	Població desocupada	268
1.5.	Context del mercat de treball	272
2.	POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ.....	284
2.1.	Polítiques actives d'ocupació	284
2.2.	Polítiques passives d'ocupació	291
3.	RELACIONS LABORALS.....	295
3.1.	La conflictivitat laboral	295
3.2.	Expedients de regulació de l'ocupació.....	307
3.3.	Empreses sotmeses al procediment concursal	310
4.	PREVENCIÓ DE RISCOS I SINISTRALITAT LABORAL	312
4.1.	Anàlisi de la sinistralitat	312
4.2.	Actuacions de la ITC per a la prevenció de riscos laborals	333
5.	NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES.....	335
5.1.	Novetats normatives i iniciatives públiques en polítiques d'ocupació	335
5.2.	Novetats normatives i iniciatives públiques en matèria de relacions laborals	347
5.3.	Novetats normatives i iniciatives públiques en matèria de prevenció de riscos i sinistralitat laboral	351
CAPÍTOL IV. LA SITUACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA.....		359
1.	ANÀLISI DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS TIPOLOGIES I SECTORS D'ACTIVITAT A CATALUNYA.....	359
1.1.	Evolució de la importància del treball autònom en relació amb l'ocupació total a Catalunya	359
1.2.	El pes de l'activitat econòmica desenvolupada pels autònoms a Catalunya	360

1.3.	Evolució del treball autònom segons sector d'activitat principal, sexe, edat, nivell de formació assolit i tipus d'ocupació	361
2.	ANÀLISI DEL TREBALL AUTÒNOM REGISTRAT A LA SEGURETAT SOCIAL SEGONS TIPOLOGIES I SECTORS A CATALUNYA	372
2.1.	Evolució del treball autònom registrat a la Seguretat Social a Catalunya	372
3.	LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM	381
3.1.	Prestació per cessament d'activitat	381
3.2.	Pensions contributives	385
3.3.	Altres prestacions.....	390
4.	FOMENT DEL TREBALL AUTÒNOM	393
4.1.	Promoció de la cultura emprenedora.....	396
4.2.	Disminució de costos a l'inici d'una activitat econòmica	397
4.3.	Formació professional	401
4.4.	Suport econòmic a les noves iniciatives	404
5.	NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES.....	408
5.1.	Àmbit estatal.....	408
5.2.	Àmbit autonòmic	409
	CAPÍTOL V. CONDICIONS DE VIDA	410
1.	DINÀMICA DEMOGRÀFICA 2014.....	410
1.1.	Població a Catalunya	410
1.2.	Evolució demogràfica	414
1.3.	Tendències migratòries	421
2.	SALUT	427
2.1.	Context.....	427
2.2.	La salut a Catalunya	430
2.3.	El sistema sanitari de Catalunya: recursos i activitat	440
2.4.	Despesa sanitària	449
3.	EDUCACIÓ I FORMACIÓ	457

3.1.	Context.....	457
3.2.	Educació reglada.....	460
3.3.	Aprenentatge permanent.....	484
3.4.	Política de foment de l'estudi, beques i ajuts	485
3.5.	El finançament de l'educació	492
4.	HABITATGE.....	501
4.1.	Context.....	501
4.2.	Evolució dels mercats i preus de l'habitatge.....	508
4.3.	La política d'habitatge	519
5.	PROTECCIÓ I INCLUSIÓ SOCIAL.....	531
5.1.	Context.....	531
5.2.	Pensions i altres prestacions econòmiques del sistema de protecció social.....	533
5.3.	Serveis socials i atenció a la dependència.....	546
5.4.	Inclusió social	564
5.5.	Finançament de la protecció social.....	580
6.	NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES.....	587
6.1.	Dinàmica demogràfica 2014.....	587
6.2.	Salut.....	595
6.3.	Educació	604
6.4.	Habitatge	615
6.5.	Protecció i inclusió social	623
	CAPÍTOL VI: SOSTENIBILITAT AMBIENTAL.....	636
1.	CONTEXT	636
1.1.	Del desenvolupament sostenible a l'economia verda	636
1.2.	Percepció ciutadana i conducta sostenible.....	638
2.	ESTAT DEL MEDI AMBIENT.....	640
2.1.	Ecosistemes i biodiversitat	640

2.2.	Aigua	641
2.3.	Atmosfera	647
2.4.	Residus	650
2.5.	Sòl.....	654
2.6.	Agricultura	656
2.7.	Boscós	659
2.8.	Pesca i aqüicultura.....	661
3.	CANVI CLIMÀTIC, MITIGACIÓ I ADAPTACIÓ.....	663
3.1.	Emissions, canvi climàtic i impactes	663
3.2.	Polítiques d'adaptació i mitigació	667
4.	ENERGIA I MEDI AMBIENT	671
4.1.	Context i política energètica i climàtica.....	671
4.2.	Producció, consum, estalvi i eficiència en l'àmbit energètic	672
4.3.	Energies renovables i combustibles alternatius	676
5.	EMPRESSES I MEDI AMBIENT	679
5.1.	Context.....	679
5.2.	Despesa i inversió en protecció ambiental de les empreses.....	680
5.3.	Bones pràctiques ambientals a l'empresa	681
6.	NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES.....	685
6.1.	Estat del medi ambient	685
6.2.	Canvi climàtic, mitigació i adaptació	696
6.3.	Energia.....	699
6.4.	Empreses i medi ambient	703
	SIGLES.....	705
	COMPOSICIÓ DEL PLE A 30-06-2015 (DATA D'APROVACIÓ DE LA MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA 2014)	711

RESUM EXECUTIU

1. CAPÍTOL I. L'ECONOMIA DE CATALUNYA

1.1. LA CONJUNTURA ECONÒMICA

- L'any 2014 ha estat un any de creixement econòmic global, si bé aquest creixement ha estat força desigual en funció dels territoris.
- L'economia catalana ha registrat un creixement de l'1,5%, 0,6 punts per sobre del de la mitjana de la zona euro.
- A diferència dels anys precedents, el creixement a Catalunya ha estat netament endogen, atès que la demanda interna ha passat a fer aportacions positives, mentre que el sector exterior ha detret 0,8 punts percentuals al creixement.
- Tots els sectors tret de la construcció han experimentat un creixement del VAB interanual. Tot i això, fins i tot el de la construcció ha capgirat l'evolució del VAB interanual en el darrer trimestre de l'any.
- Aquest creixement ha fet augmentar, per primer cop des de feia anys, l'ocupació a l'economia catalana, en un context de lleugera caiguda tant dels costos laborals com de la productivitat.
- El superàvit del saldo exterior de l'economia catalana ha passat de 25,8 milers de milions d'euros a 24. Aquesta evolució es deu al saldo amb l'estranger, atès que el saldo amb la resta de l'Estat millora.
- Els ingressos per turisme han mantingut un bon creixement. El dèficit comercial amb l'estranger s'ha reduït el 39%, a causa d'un augment molt més intens de les importacions que de les exportacions.
- El crèdit viu encara ha disminuït el 6,4% a Catalunya, tot i que les polítiques del BCE s'han orientat a estimular la creació de nou crèdit.

L'any 2014 ha estat un any de creixement econòmic global, si bé aquest creixement ha estat força desigual. Aquesta millora s'ha tornat a produir gràcies sobretot al millor comportament de les economies més avançades, i especialment als EUA, que han experimentat una bona evolució.

A Europa aquesta millora ha permès créixer el 0,9%, un creixement que s'ha produït gràcies a una certa millora dels mercats financers i d'una aposta decidida del BCE per incentivar el crèdit en un moment encara complicat. El context econòmic europeu difícilment s'entendria sense tenir en compte els efectes de l'evolució del preu del cru, que ha permès a les autoritats monetàries anar més enllà, i ha mitigat els efectes d'un abaratiment progressiu de l'euro enfront del dòlar a mesura que el preu del petroli es reduïa.

Aquesta situació ha propiciat una bona evolució de l'economia catalana. El PIB català ha augmentat l'1,5% gràcies a un augment de la demanda interna que ha compensat un deteriorament de la demanda exterior. Mentre que la demanda domèstica ha fet una aportació positiva al creixement de 2,3 punts percentuals, l'evolució del saldo exterior n'ha restat 0,8.

L'empitjorament del saldo exterior de l'economia catalana s'ha produït en un context de creixement força intens de les exportacions de béns i serveis, que han augmentat el 4,2%. Aquest augment, però, ha estat insuficient per compensar el fort impuls de les importacions, que han augmentat el 8,5% en un context de recuperació de la demanda interna.

La demanda interna ha crescut el 2,6% gràcies sobretot al consum de les famílies, que ha augmentat el 2,5% en termes interanuals; tot i això, el creixement més intens dels components de demanda interna s'ha produït en la inversió, atès que l'FBC ha augmentat el 4,3%. La despesa de les administracions públiques, a diferència d'altres anys, enguany també ha augmentat l'1,2%.

Sectorialment, tots els grans sectors d'activitat han experimentat augments del VAB en termes interanuals tret del de la construcció, que de mitjana ha mostrat encara una caiguda de l'1,6%, més moderada que la de l'any anterior.

or. El sector que més ha aportat al creixement del VAB i també el que més ha crescut ha estat el de serveis, amb un increment del VAB de l'1,8%. Tot i això, el sector industrial i el primari també han experimentat creixements mitjans positius en el conjunt de l'any del 1,5% i de l'1% respectivament.

Dels quatre grans sectors només el sector serveis ha mostrat un perfil dels creixements trimestrals interanuals creixent al llarg de l'any. L'agricultura i la indústria, en canvi, han mostrat una evolució dels creixements trimestrals interanuals cada cop menys intensa. El cas de la construcció, tot i que encara ha registrat creixements negatius en els primers tres trimestres, ha mostrat una progressió molt positiva i en el darrer trimestre ha registrat un creixement interanual positiu, per primer cop des de l'esclat de la crisi.

Pel que fa al turisme, l'activitat hotelera encara s'ha beneficiat d'un creixement del nombre de pernoctacions i de viatgers, que s'ha produït sobretot gràcies a l'augment dels turistes de Catalunya i de la resta de l'Estat. Aquest creixement més gran dels viatgers espanyols, que s'ha produït gràcies a la recuperació de la demanda interna, ha fet que els hostatges on hagi crescut més la presència de turistes hagin estat els de turisme rural. Amb tot, la despesa dels turistes estrangers ha augmentat gràcies al creixement del nombre de viatges.

Tot i el bon comportament del turisme, que finalment ha generat un creixement més intens del consum dels estrangers al territori que dels residents a l'estranger, el superàvit exterior global ha passat de 25,8 milers de milions d'euros a 24. Aquesta evolució es deu a la reducció del superàvit amb l'estranger, atès que el superàvit amb la resta de l'Estat ha augmentat.

La balança comercial amb l'estranger s'ha deteriorat ampliant el dèficit en el 39%. Tot i que les exportacions comercials encara han augmentat el 2,1%, el fort impuls de les importacions, que han augmentat el 7%, ha provocat un augment del dèficit comercial, que ha passat dels 8.878,5 milions d'euros als 12.372,6.

Tot i els esforços del BCE per facilitar el flux del crèdit dins de la zona euro, el procés de despallanquejament de l'economia catalana ha prosseguit, i el crèdit viu ha disminuït el 6,4% a Catalunya, una caiguda d'intensitat similar a la de l'any anterior. A diferència de l'any anterior, aquesta contracció del crèdit ha estat més intensa a Catalunya que al conjunt de l'Estat. Pel que fa als dipòsits, enguany han disminuït l'1,9%, una evolució que s'ha donat a Catalunya però no al conjunt de l'Estat, on encara han augmentat.

Ja per acabar, i en el marc de l'Estratègia Europa 2020, Catalunya s'allunya de la mitjana europea en la majoria dels objectius proposats per al 2020 tret del percentatge de població entre 30 i 34 anys amb estudis superiors. En el cas de la taxa d'ocupació, i de la taxa AROPE, els resultats per a Catalunya, tot i situar-se per sota, es mostren molt pròxims a la mitjana de la UE28, i en aquests casos també per sobre de la mitjana espanyola. Pel que fa als registres mediambientals, Catalunya dista molt dels registres mitjans assolits tan a la UE28 com a Espanya. El pitjor registre en termes comparatius el trobem en la dada d'abandonament escolar, que tot i trobar-se per sobre de la mitjana del conjunt d'Espanya, dista moltíssim dels registres mitjans de la UE28.

1.2. PREUS, COSTOS I PRODUCTIVITAT

- La inflació a Catalunya ha estat del 0,1%, per sobre de la del conjunt de l'estat, i lleugerament per sota de la de la zona euro.
- La inflació interanual, que es mantenia a nivells molt baixos durant el primer semestre, ha registrat variacions negatives durant la segona meitat de l'any.
- L'evolució dels preus ha tornat a estar condicionada per l'evolució dels preus de l'energia, que han recollit una depreciació intensa del preu del cru.
- Els preus industrials han reculat l'1,6% a Catalunya, una disminució que ha estat més intensa que la que han experimentat l'economia espanyola i la de la zona euro.
- A Catalunya, els costos laborals per treballador i mes i els costos laborals per hora treballada s'han reduït, en tots dos casos, l'1,7%. A Espanya les variacions han estat del -0,3% i del 0,1% respectivament.
- Aquesta forta davallada dels costos laborals ha propiciat que, tot i la lleugera disminució de la productivitat aparent del treball, els costos laborals unitaris encara hagin baixat tant en termes reals com nominals.

Durant bona part de la segona meitat de l'any 2014 les variacions interanuals de l'IPC han registrat valors negatius en un context netament deflacionista. Tot i això, en la mitjana del conjunt de l'any, l'economia catalana expe-

rimenta una variació ínfima, però positiva dels preus de consum, cosa que no ha passat en el cas del conjunt de l'Estat, on els preus, tot i mostrar una variació molt petita, han disminuït.

El factor determinant en aquest context deflacionista ha estat la forta retallada dels preus de les matèries primeres i, en especial, del preu del cru. Aquesta situació ha afectat en conjunt el global de la zona euro, que també ha experimentat una variació molt modesta dels preus del 0,4%. No obstant això, la inflació subjacent també s'ha situat en registres molt modestos, atès que s'ha situat en el 0,4% a Catalunya, 0,3 punts per sobre del registre que ha experimentat en el conjunt de l'Estat.

L'evolució dels preus industrials de l'economia catalana ha estat més deflacionista que la de l'economia espanyola o la de la zona euro en el seu conjunt. Tot i això, l'evolució dels preus industrials a Catalunya ha vingut més marcada per una deflació més intensa dels preus de l'energia, atès que les altres tipologies de béns industrials no recullen aquest diferencial.

Els costos laborals han disminuït l'1,7%, tant si es comptabilitzen per treballador i mes, com si es fa per hora treballada. Aquesta disminució dels costos laborals ha estat molt més intensa a Catalunya que al conjunt de l'Estat.

En aquest context de contracció de costos laborals s'ha produït paral·lelament un augment del nombre de persones ocupades (1,8%), la qual cosa, juntament amb una menor evolució del PIB, ha disminuït la productivitat aparent del treball en el 0,4%. Tot i aquesta pobra evolució de la productivitat, el fort abaratiment del treball ha originat un abaratiment de l'1,3% en els costos laborals unitaris en termes reals i de l'1,2% en termes nominals.

1.3. INFRAESTRUCTURES

- L'any 2014, la inversió pressupostada per l'Estat en infraestructures de transport a Catalunya s'ha reduït el 24,4%. Aquesta reducció afecta principalment la inversió viària (-40,9%), així com també la ferroviària (-23,3%) i l'aeroportuària (-22,8%).
- L'ús de les infraestructures ha augmentat per a tots els modes i tipus de transport, a excepció del transport de passatgers al port de Barcelona, fruit del descens del nombre de creueristes.

La inversió estatal pressupostada l'any 2014 en infraestructures de transport ha retrocedit el 24,4% respecte a l'any 2013. Destaquen els descensos de la inversió de l'Estat en matèria viària (-40,9%), ferroviària (-23,3%) i aeroportuària (-22,8%), sent menor el descens en el cas dels ports (-5,0%).

Per part de la Generalitat de Catalunya, la inversió pressupostada per a l'any 2014 es concentra en carreteres (53,9%) i ferrocarrils (44,6%). Fruit de la prorroga dels pressupostos del 2012 per a l'any 2013, no és possible comparar l'evolució de la inversió pressupostada amb la de l'any 2014.

Pel que fa a l'ús de les infraestructures, en general s'observen creixements a tots els modes i tipus de transport, a excepció del volum de passatgers transportats al port de Barcelona, arran del descens del nombre de creueristes.

1.4. EL SECTOR PÚBLIC

- L'any 2014, l'augment de la despesa de les administracions públiques (AP) ha fet una contribució positiva al creixement del PIB català.
- La Generalitat de Catalunya ha augmentat el 20,0% el dèficit públic i augmenta el seu pes sobre el PIB fins al 2,6%, 0,6 dècimes per sobre de l'objectiu.
- L'augment del dèficit respon bàsicament a la reducció dels ingressos de la Generalitat, com a conseqüència principalment dels menors recursos del model de finançament i de la reducció dels resultats de les empreses públiques de l'àmbit institucional AP-SEC de la Generalitat.
- A la vegada, ha tingut lloc un modest increment de la despesa, que respon principalment als esforços per reduir compromisos de despesa d'anys precedents, mentre que ha tingut lloc una estabilització dels nivells de despesa no financera meritada aquest exercici, consolidant els ajustos en la despesa fets amb anterioritat.
- Augmenta el pes de l'endeutament financer de la Generalitat sobre el PIB català fins al 32,3%.

- L'Estat redueix el 25,6% la previsió de despesa d'inversions a Catalunya, i deixa sense aplicació presupostària la previsió del compliment de la disposició addicional tercera de l'Estatut.

En un context de modest creixement de l'activitat econòmica catalana, l'acció de les administracions públiques (AP) a Catalunya, amb un lleuger increment de la despesa l'any 2014, ha fet una contribució positiva al creixement del PIB nominal català. Els indicadors de despesa no financera, tant de la Generalitat i les entitats locals, com de l'Administració de la Seguretat Social a Catalunya mostren increments que més que compensen les reduccions de la despesa de capital de l'Estat a Catalunya i del Servei Públic d'Ocupació estatal. Paral·lelament, el consum públic del conjunt de les AP a Catalunya, amb un valor de 32.819 milions d'euros i un creixement en termes reals de l'1,2% respecte de l'any 2013, ha aportat 0,19 punts percentuals al creixement del PIB real l'any 2014.

La millora de les bases tributàries ha permès seguir recuperant, amb més intensitat que el 2013, un part de la forta caiguda de la recaptació dels tributs estatals a Catalunya dels anys 2008 i 2009, i se situa per sobre del nivell de recaptació de l'any 2005, si bé per sota del seu nivell màxim l'any 2007. Així, amb uns ingressos liquidats de 38.497,4 milions d'euros, incrementa el 6,1%, aportant 2.201 milions d'euros més que el 2013, i augmentant el seu pes sobre el PIB català en 0,8 punts percentuals, fins a situar-se en el 18,4%, si bé acumula una caiguda de 4,0 punts percentuals en els set darrers anys.

L'estructura d'aquesta recaptació, amb increments més intensos de la imposició indirecta, ha reduït en 0,8 punts percentuals el pes dels impostos directes en la composició dels ingressos. Així, el 53,2% dels ingressos tributaris s'obtenen de la imposició directa, el 45,4% de la imposició indirecta, mentre que l'1,4% restant provenen de taxes i altres ingressos tributaris.

L'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT), a través de les seves delegacions en el territori, gestiona el 94,2% d'aquesta recaptació, mentre que la resta està traspasada a la Generalitat de Catalunya.

La recaptació tributària de les delegacions de l'AEAT a Catalunya s'incrementa l'any 2014 el 6,3%, si bé acumula una caiguda del 14,0% des de l'any 2007. Per la seva part, la recaptació de tributs estatals cedits totalment a la Generalitat de Catalunya augmenta l'1,7%, i acumula des del 2007 un descens del 59,0%.

L'evolució positiva dels ingressos tributaris estatals recaptats per les delegacions de l'AEAT a Catalunya s'ha situat a 2,7 punts percentuals per sobre del creixement de la recaptació de tributs estatals en el conjunt de l'Estat, que ha augmentat el 3,6%, 6.140 milions d'euros més que el 2013, amb uns ingressos totals de 174.987 milions d'euros, si bé en els set darrers exercicis acumula una caiguda del 12,8% amb 25.689 milions d'euros menys que l'any 2007.

En el conjunt de l'Estat, l'increment de la recaptació respon a l'evolució positiva de la majoria de figures tributàries: en primer lloc per l'increment del 8,2% en l'IVA, 4.243 milions d'euros més que el 2013; en segon lloc per l'increment del 3,9% en l'IRPF, 2.710 milions d'euros més que el 2013. I després, també experimenten increments, si bé de magnituds menys importants en termes absoluts, les figures dels impostos mediambientals; els impostos especials sobre l'alcohol; els impostos especials sobre labors del tabac; els impostos especials sobre el carbó; l'impost sobre la renda de no residents; i també en els recursos derivats de taxes i altres ingressos (capítol 3 dels pressupostos).

Paral·lelament, i compensant part d'aquests increments, es redueix el 6,2%, la recaptació de l'impost de societats, 1.232 milions d'euros menys que el 2013; cau el 2,1% la recaptació de l'impost sobre hidrocarburs, 210 milions d'euros menys que el 2013; i cau el 4,3% la recaptació de l'impost especial sobre l'electricitat, 62 milions d'euros menys que el 2013.

L'Agència Tributària estatal estima que l'increment en la recaptació l'any 2014 respon bàsicament al repunt de l'activitat econòmica, que ha provocat una millora de les bases tributàries dels principals impostos estatals, i que en conjunt s'incrementen el 2,6%, aportant un augment dels ingressos tributaris de 6.691 milions d'euros. Aquest augment s'hauria vist compensat en part per les mesures de rebaixes fiscals en la tributació directa, de manera més acusada en l'impost de societats, amb un efecte negatiu conjunt sobre la recaptació de 551 milions d'euros.

Pel que fa als impostos estatals cedits totalment a la Generalitat de Catalunya, l'increment del 2014 s'explica, principalment, per l'augment en la recaptació del l'impost de transmissions patrimonials i actes jurídic documentats.

De les sis figures tributàries estatals cedides totalment a la Generalitat, quatre han experimentat un increment en la recaptació: destaca l'augment en 223,9 milions d'euros de l'impost sobre transmissions patrimonials i, en menor mesura, l'augment en l'impost sobre actes jurídics documentats, que aporta 15,6 milions més a la recaptació; l'impost sobre successions i donacions, que aporta 14,1 milions més; i l'augment en l'impost sobre determinats mitjans de transport que aporta 1,4 milions més.

L'increment de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats respon a l'augment dels tipus (sobretot en el primer cas),¹ i a l'augment de les transmissions d'habitatges de segona mà; l'increment en l'impost sobre determinats mitjans de transports respon a l'augment del nombre de matriculacions; mentre que en l'impost de successions i donacions es beneficia dels canvis normatius introduïts a partir del 2014, si bé amb un impacte reduït sobre la recaptació.

Les dues figures restants redueixen el seu rendiment, amb una caiguda de l'impost sobre el patrimoni del 22,8% que es compara amb un any, el 2013, amb ingressos extraordinaris derivats de l'amnistia fiscal; i amb una caiguda del 2,6% en la recaptació de les taxes sobre el joc.

Els pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014, aprovats el 27 de gener de 2014, preveïen assolir l'objectiu de dèficit de l'1% fixat pel Programa d'estabilitat 2011-2014 estatal. Per tant, tenint en compte que l'any 2013 el dèficit en termes SEC de la Generalitat es tanca en 3.860 milions d'euros, el 2,0% del PIB català, l'objectiu de dèficit de l'1% del PIB significava assumir una menor necessitat de finançament, de 1.997,86 milions d'euros, i per tant, afegir un nou esforç de consolidació fiscal amb relació a l'execució dels pressupostos del 2013, de 1.862,1 milions d'euros.

De totes maneres, l'evolució dels ingressos i les despeses al llarg de l'any ha posat de manifest la impossibilitat d'assolir aquest objectiu. El fort ajust en la despesa que ha tingut lloc en els darrers quatre anys, amb una caiguda de la despesa no financera del sector administratiu de la Generalitat (incorporats els ajustos SEC) de més de 5.000 milions d'euros, el 17,0% menys que el 2010, feien políticament difícil assumir més ajustos per part del Govern de la Generalitat. Per una altra banda, tot i l'increment de la recaptació tributària tampoc s'augurava un significatiu increment dels ingressos no financers de la Generalitat, amb una forta dependència del model de finançament -que per a aquest any preveïa una reducció dels seus recursos-. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que els ingressos no financers liquidats del sector administratiu de la Generalitat (incorporats els ajustos SEC) també s'han reduït, si bé amb menys intensitat que la despesa, en els darrers 4 anys, passant de 21.307,7 milions d'euros a 19.456,2 milions d'euros l'any 2014, amb una caiguda de 1.842,5 milions d'euros, el 8,5% menys que el 2010.

El mes de desembre del 2014, el Consell de Política Fiscal i Financera ha acabat donant per bo el Pla econòmic-financer 2014-2015 de la CA de Catalunya (PEF), que aprova un objectiu de dèficit per al 2014 per a la CA de Catalunya del 2,2% del PIB, amb unes previsions d'una necessitat de finançament de la Generalitat en termes SEC de 4.407,3 milions d'euros i que, per tant, dona un marge de 547,3 milions d'euros que permet relaxar tant l'exigència de majors ingressos com de noves reduccions de despesa afegides a les ja existents.

A més, per assolir aquest objectiu, el Govern de la Generalitat, en el marc del PEF de Catalunya, ha posat en marxa un seguit de mesures, tant des del vessant de la despesa, com també en l'àmbit dels ingressos.

Les mesures previstes des del costat dels ingressos havien de permetre augmentar els ingressos no financers en 452,1 milions d'euros en relació amb el tancament de l'exercici 2013, mentre que les mesures de reducció de la despesa haurien de permetre reduir la despesa no financera per valor de 340,9 milions d'euros; per tant, d'acord amb aquestes magnituds el Govern de la Generalitat preveïa un marge de 793,0 milions d'euros, afegit als 547,3 milions anteriors, per afrontar l'objectiu de dèficit del 2% del PIB.

L'evolució dels ingressos i les despeses liquidades en l'exercici 2014 ha tingut com a conseqüència un increment del 20,0%, del dèficit de la Generalitat (mesurat en termes SEC), des dels 3.860,0 milions d'euros l'any 2013 als 5.152,0 milions d'euros del 2014, un increment de 1.292,0 milions d'euros, que se situa en el 2,6% del PIB, sis dècimes més que el 2013, superant per tant, l'objectiu inicial fixat en el marc del Programa d'estabilitat financera.

¹ Cal tenir en compte que l'increment dels tipus es va introduir l'any 2013 però a partir del mes d'agost, per tant la primera meitat de l'any 2014 es compara amb la primera meitat de l'any 2013 que encara no tenia els tipus incrementats.

L'increment en el dèficit ha tingut lloc, principalment, com a conseqüència de la reducció en els recursos meritats de la Generalitat (incorporant els ajustos SEC), que es redueixen en 924,9 milions d'euros i expliquen el 71,6% de l'augment del dèficit. Paral·lelament, l'increment en els compromisos de despesa (incorporant els ajustos SEC), 366,2 milions d'euros més que el 2013, també ha contribuït a l'augment del dèficit i n'explica el 28,4%.

La reducció dels recursos meritats aquest exercici respon bàsicament a dos elements:

1. Per una part, el model de finançament autonòmic ha aportat aquest any 605,7 milions d'euros menys que el 2013. Amb una relativa estabilitat dels ingressos meritats del conjunt d'impostos de la cistella del model de finançament, i una reducció de les transferències de l'Estat associades al model de finançament, tant d'aquelles vinculades a liquidacions de bestretes d'anys precedents, com les derivades de les bestretes dels fons del model i dels fons addicionals del finançament sanitari.
2. Per una altra part, les empreses públiques AP-SEC de la Generalitat han reduït en 460,0 milions d'euros els seus resultats un cop que s'han tingut en compte les aportacions que hi fa la Generalitat, i han passat d'uns resultats positius de 697 milions d'euros l'any 2013 a uns resultats de 230 milions d'euros per al 2014.

La resta d'ingressos de la Generalitat, no atribuïbles al model de finançament, han augmentat en 140,8 milions d'euros, passant de 1.601 milions d'euros l'any 2013 a 1.742 milions d'euros el 2014. Aquest increment, és conseqüència, principalment, de l'augment en l'alienació d'inversions reals (venda d'immobles), que han aportat 115,7 milions d'euros més que el 2013. La resta de partides s'han mantingut relativament estables, amb increments de magnitud reduïda. Destaca en aquest sentit la pràctica estabilitat, amb un lleuger increment de l'1% dels tributs propis de la Generalitat, que han passat de significar 643,4 milions d'euros a 649,7 milions el 2014.

Per tant, les mesures d'ingressos dissenyades per assolir l'objectiu de dèficit no han estat suficient per contrarestar l'impacte negatiu dels menors recursos del model de finançament i de la reducció dels resultats de les empreses públiques de l'àmbit institucional AP-SEC de la Generalitat.

Pel que fa a l'increment de la despesa, de 366,2 milions d'euros (incorporats els ajustos SEC), respon principalment als esforços per reduir compromisos de despesa d'anys precedents, mentre que ha tingut lloc una estabilització dels nivells de despesa no financera meritada aquest exercici; així, aquest exercici es consoliden els ajustos fets amb anterioritat.

3. Així, s'han mantingut relativament estables els nivells de despesa dels capítols de retribucions del personal, de compra de béns i serveis, i de la partida de pagament d'interessos, que en conjunt es redueixen el -0,1%, 21,3 milions d'euros menys que el 2013 un cop incorporats els ajustos SEC.
4. Paral·lelament, les inversions reals s'han seguit ajustant, amb una reducció de 123,0 milions d'euros, un cop incorporats els ajustos SEC.
5. A més, les menors aportacions de capital per part de la Generalitat a les empreses públiques del perímetre AP-SEC, ha permès reduir la despesa en relació al 2013 en 597,0 milions d'euros.

Aquests tres elements han estat contrarestats, per una part, per l'augment en els capítols de transferències corrents i de capital, amb un increment de 526,4 milions d'euros en relació amb el 2013 i, per una altra, per la resta d'ajustos SEC, amb un increment de 581,1 milions d'euros:

6. Les transferències corrents s'incrementen en 379,2 milions d'euros, principalment com a conseqüència de la regularització de la despesa vinculada a farmàcia i de la despesa vinculada a dependència.
7. Les transferències de capital augmenten en 147,2 milions d'euros, com a conseqüència, principalment, de les transferències vinculades a ens locals.
8. Finalment, l'augment en 581,1 milions d'euros de la resta d'ajustos SEC respon, principalment, a dos elements:
  1. Per una part, a la integració de l'autopista C-17 al perímetre de consolidació de la AP-SEC, com a conseqüència de l'execució de l'aval de Cedinsa, que ha significat un impacte negatiu de 276 milions d'euros.

2. Per una altra part, la correcció de la despesa no financera que implica la part d'amortització del capital associada als censos emfitèutics, i que l'any passat va implicar una reducció de 269 milions d'euros, aquest any només ha implicat una reducció d'1 milió d'euros, i per tant ha fet augmentar la despesa en 268 milions d'euros.

Per tant, les noves mesures dissenyades per a la reducció del dèficit, que han significat una menor despesa per valor de 339,9 milions d'euros, han estat contrarestades amb escreix, per l'augment de les transferències corrents i de capital vinculades a la regularització de despeses compromeses en exercicis precedents i per la contribució negativa al dèficit que ha fet la incorporació de la C-17 en el perímetre institucional de la Generalitat.

L'augment de la necessitat de finançament generada a través del dèficit ha fet incrementar el deute de la Generalitat de Catalunya. L'endeutament de la Generalitat en termes SEC s'ha incrementat 6.296 milions d'euros, un augment del 10,8% respecte del 2013, fins als 64.476 milions d'euros. Un increment que si bé és inferior al de l'exercici 2013, fa augmentar el pes de l'endeutament financer sobre el PIB fins al 32,3% l'any 2014.

Finalment, l'any 2014 s'ha accentuat la reducció en les perspectives de la inversió pública estatal a tot Espanya, que cau, any darrera any, des dels pressupostos del 2009. L'Estat tenia pressupostats a Catalunya 994,4 milions d'euros, amb una reducció del 25,6% respecte del 2013, que redueix el seu pes fins al 9,6% del total de la inversió regionalitzada. Catalunya es manté com la quarta CA receptora d'inversions estatals en termes absoluts després d'Andalusia, Castella i Lleó i Galícia. La inversió real regionalitzada a Catalunya significa una despesa de 126 euros per càpita, amb una reducció del 25,1% respecte del 2013 i que situa Catalunya en la posició tretzena entre les disset CA, el 40,0% menys que la mitjana per càpita espanyola.

Per a l'any 2014, els pressupostos generals de l'Estat no han previst tampoc l'aplicació de la disposició addicional tercera.

1.5. ECONOMIA SOCIAL

- Les dades de l'economia social a Catalunya relatives al 2014 apunten a una consolidació dels resultats positius del 2013.
- S'incrementa el 5% la població ocupada en l'economia social, el 5,6% en les cooperatives i l'1,6% en les societats laborals.
- Les empreses de l'economia social creades durant el 2014 es concentren en el sector serveis, sent el comerç, l'hoteleria i la restauració i els serveis a les empreses les dues branques principals.
- L'any 2012 (encara en un context de crisi) l'economia social va representar el 2,8% del PIB català.

Les dades relatives a l'any 2014 de les empreses de l'economia social a Catalunya apunten a una consolidació dels resultats positius registrats l'any 2013. Així, el darrer trimestre de l'any 2014 la població ocupada per aquestes empreses és el 5% superior a la de l'any anterior, increment més intens que el registrat a escala estatal (de l'1,6%), però menys intens que el registrat per la població ocupada total a Catalunya (del 6,4%). Els quatre sectors d'activitat augmenten la població ocupada en l'economia social a Catalunya; l'increment més elevat es produeix a la indústria (de l'11,7%) i els serveis (el 3,1%) i en termes absoluts s'ha traduït en 1.157 i 1.011 persones més, respectivament.

Així, a 31 de desembre de 2014 hi ha 47.370 persones afiliades a la Seguretat Social que estan ocupades en empreses de l'economia social, 41.323 en cooperatives i 6.047 en societats laborals. Per segon any consecutiu, aquestes dades creixen respecte de l'any anterior, tant en les cooperatives (on l'increment és del 5,6%) com en les societats laborals (on és de l'1,2%).

De manera paral·lela, seguint la tendència iniciada l'any 2010, i per tant, per cinquè any consecutiu, l'any 2014 s'incrementa el nombre de cooperatives inscrites al Registre de Cooperatives (4.177 cooperatives inscrites, 8 mes que l'any anterior). Al llarg de l'any s'han creat 119 cooperatives, la majoria concentrades en el sector serveis (el 81,5%) i, en particular en el comerç, l'hoteleria i la restauració, els serveis a les empreses i els serveis a la comunitat, igual que l'any 2013.

En canvi, l'any 2014 el nombre de societats laborals existents a Catalunya davalla de nou, i compta amb 5.154 societats, 76 menys que el 2013, si bé se n'han creat 77 de noves durant el 2014. Aquest desfasament (entre un

menor nombre de societats existents i la creació de noves) pot venir motivat per diferents vicissituds que poden tenir les societats existents, com ara transformacions a altres formes societàries, canvis de domicili a fora de Catalunya, etc. Igual que en el cas de les cooperatives, les noves societats laborals es concentren en el sector serveis (el 75,3% i, en concret, en el comerç, l'hoteleria i la restauració, els serveis a les empreses i en menor mesura (a diferència de les cooperatives), en la indústria manufacturera.

Els indicadors econòmics disponibles de les empreses de l'economia social corresponen a l'any 2012, quan els efectes de la crisi econòmica van ser intensos, per la qual cosa, l'anàlisi fet a l'apartat d'aquests indicadors contrasta amb la resta de dades, que corresponen a l'any 2014. En aquest sentit, es constata com el pes d'aquestes empreses sobre el PIB català davalla lleugerament, en passar del 2,9% l'any 2011 al 2,8% el 2012, sent en el cas de les cooperatives del 2,2% i del 0,6% en les societats laborals. L'any 2011 fou del 2,2% i del 0,7%, respectivament.

Per últim, cal fer una breu menció a un tipus d'empreses que, amb independència de la forma jurídica que adoptin, tenen com a finalitat la integració sociolaboral de persones en situació o greu risc d'exclusió social, les empreses d'inserció. Segons les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació, l'any 2014 hi ha 60 empreses d'inserció a Catalunya i els darrers cinc anys se n'han creat a raó de quatre o cinc anuals. El nombre de treballadors/ores subjectes a un conveni d'inserció ha fluctuat els darrers anys, davallant el 9,3% el 2012 per créixer el 15,1% el 2013. El total és de 1.027 treballadors/ores l'any 2013.

2. CAPÍTOL II: R+D+I I SOCIETAT DIGITAL

2.1. L'ESTAT DE L'R+D+I

- Les dades del 2013 presenten una situació encara desfavorable de l'R+D, atès que les despeses totals segueixen disminuint, tot i que ho fan en menor mesura que l'any anterior. De totes formes, el personal ocupat en R+D presenta un lleuger increment.
- L'únic sector que mostra un punt d'inflexió, tant en despesa executada com en personal en R+D, és el privat.
- La situació de la innovació ha empitjorat: disminueix la despesa a una taxa més negativa que la de l'any anterior i el nombre d'empreses innovadores i el de patents segueix disminuint.
- La intensitat en innovació tecnològica se situa en l'1,57% del PIB i assoleix la taxa més baixa des que hi ha estadístiques (any 2000).
- Pel que fa al personal ocupat en els sectors intensius en tecnologia, assoleix un creixement destacable del 10,5% i se situa en 305.000 persones, trencant-se una inèrcia prolongada de reducció de l'ocupació. Les manufactures de tecnologia alta (22%) i els serveis de tecnologia punta (13,8%) són els que més ocupació han generat en termes relatius, seguits de les manufactures de tecnologia mitjana alta (5,7%).
- Les despeses internes en R+D de les administracions públiques cauen per tercer any consecutiu, sent el sector que presenta la reducció relativa més elevada (2,9%).
- El finançament en R+D+I dels departaments de la Generalitat disminueix i se situa en 688,3 milions d'euros l'any 2013, el 4,9% menys de l'any 2012 (35,3 milions d'euros menys).
- Per la seva banda, el finançament de l'Estat cau per segon any consecutiu i se situa en 520 milions d'euros l'any 2012. Representen el 17,4% de les despeses totals en R+D.

Tal com ha succeït en els darrers anys, les despeses en R+D+I s'han reduït (0,11 punts percentuals) i el 2013 representen el 2,22% del PIB. El principal causant d'aquesta reducció ha estat la innovació, atès que les seves despeses (diferents de la despesa interna en R+D) retrocedeixen, mentre que les despeses en R+D del sector privat i del sector públic es mantenen gairebé constants.

El creixement de les despeses internes en R+D (-1%) ha estat inferior al creixement del PIB corrent (0,5%).

El personal en R+D de Catalunya l'any 2013, en canvi, ha augmentat lleument el 0,1% respecte de l'any 2012 i se situa en 44.506 persones. És una evolució positiva si tenim en compte que l'ocupació del conjunt de l'economia (en termes de comptabilitat regional) ha disminuït el 2,8%.

Les despeses internes en R+D representen a Catalunya l'1,50% del PIB l'any 2013, un nivell molt similar al de l'any 2012 (1,51%). El sector que executa més despesa és el privat (56,8%), seguit de l'ensenyament superior (23%) i de l'Administració pública (20,2%). Respecte de l'any 2012, el pes del sector privat augmenta 0,6 punts percentuals mentre que el sector de l'Administració pública disminueix 0,3 punts percentuals i el sector de l'ensenyament superior disminueix 0,2 punts percentuals.

Si ara tenim en compte la despesa interna per origen dels fons comprovem que el sector privat és el sector que més fons aporta al total (53,7%), seguit del sector públic (39,4%) i de l'estranger (6,9%).

En els darrers anys, les despeses internes en R+D sobre el PIB s'han anat reduint des de l'1,59% de l'any 2010 fins a l'1,50% de l'any 2013. Espanya presenta una intensitat de les despeses en R+D inferiors a les de Catalunya i la seva evolució ha estat negativa. En canvi, les altres zones estudiades (Xina, UE-28, zona euro, EUA i Japó) mostren unes taxes superiors a les de Catalunya i una evolució positiva.

En referència al personal ocupat en R+D per 1.000 ocupats, Catalunya presenta el valor més elevat de les zones estudiades (Espanya, UE-28 i zona euro) amb un valor de 14,99 l'any 2013.

Les despeses en innovació tecnològica cauen per tercer any consecutiu i se situen en 3.095,2 milions d'euros l'any 2013, un import similar al que tenien l'any 2004 (3.073,7 milions d'euros).

El nombre d'empreses que fan innovació tecnològica a Catalunya és de 3.551 l'any 2013, 608 empreses menys que l'any 2012. Si prenem en consideració les empreses que fan innovació tecnològica en el període, el seu nombre és de 4.057 l'any 2013, 358 empreses menys que l'any 2012. Aquest nombre representa el 13,9% del total de les empreses catalanes.

En referència a les empreses que fan innovació tecnològica en el període, constatem que la majoria segueix fent innovació de procés (73,6%), tot i que aquest percentatge perd importància al llarg de la sèrie analitzada.

El nombre d'empreses amb innovacions no tecnològiques baixa per segon període consecutiu i se situa en 6.580, 738 empreses menys que en el període 2010-2012 anterior. La majoria d'empreses fan innovació de tipus organitzativa (5.133), seguida de les empreses que en fan de tipus comercial (4.044).

Les despeses internes en R+D dels sectors intensius en tecnologia disminueixen per quart any consecutiu i el personal ocupat en R+D retrocedeix l'any 2013.

En relació amb la productivitat dels sectors intensius en tecnologia, aquesta (48.087 euros) és inferior a la del conjunt de l'economia (60.052 euros), tot i que s'hi ha aproximat 1 punt percentual entre els anys 2011 i 2012 en passar del 79,1% al 80,1%.

Les despeses internes en R+D de l'ensenyament superior han disminuït per tercer any consecutiu i, en referència al personal ocupat en R+D, també s'han reduït per tercer any consecutiu.

La comparació internacional de les despeses internes en R+D sobre el PIB de l'ensenyament superior només situa Xina amb uns valors inferiors als de Catalunya.

Hi ha 57 institucions catalanes en el rànquing de producció científica de Scimago d'un total de 4.487, 9 de les quals pertanyen al sector d'ensenyament superior, 24 al sector de salut i 24 al sector de govern.

En termes de producció, les institucions que lideren la classificació són la Universitat de Barcelona (posició 154 en el rànquing mundial), la Universitat Autònoma de Barcelona (197) i la Universitat Politècnica de Catalunya (270). En termes d'excel·lència, les institucions capdavanteres són l'Institut Català d'Investigació Química (posició 38 en el rànquing mundial), el Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (47) i l'Institut Català de Recerca de l'Aigua (56). En termes de col·laboració internacional, les institucions amb millors resultats són l'Institut de Física d'Altes Energies (posició 53 en el rànquing mundial), l'Institut de Ciències de l'Espai del CSIC (75) i l'Institut d'Estudis Espacials de Catalunya (134).

Les sol·licituds catalanes de patents presentades a l'OEPM han disminuït per sisè any consecutiu, i l'any 2014 se situen en 515.

Les aplicacions catalanes de patents europees han disminuït per segon any consecutiu, i l'any 2014 se situen en 487. Les aplicacions espanyoles també han seguit la mateixa evolució. En canvi, les aplicacions de la UE-28 no han deixat de créixer en els darrers anys.

El saldo comercial de productes industrials de Catalunya amb l'estranger empitjora en passar de -2.766 milions d'euros l'any 2013 a -3.664 milions d'euros l'any 2014. Segons el contingut tecnològic, els productes de contingut tecnològic mitjà alt són els que més han empitjorat el saldo (-1.509 milions d'euros), seguits dels productes de nivell tecnològic alt (-332 milions d'euros) i dels productes de nivell tecnològic mitjà baix (-328 milions d'euros). En canvi, els productes de nivell tecnològic baix han millorat el seu saldo en 1.271 milions d'euros.

2.2. SOCIETAT DIGITAL

- Es repeteixen els bons resultats TIC de l'edició anterior de la Memòria en l'ús empresarial de les xarxes socials, en l'ús de tecnologies de banda ampla mòbil a les empreses (els telèfons intel·ligents, en particular, en el cas de les empreses de 10 o més persones ocupades), i en el nombre d'empreses del sector TIC.
- A diferència del que passava en l'edició anterior, els bons resultats TIC també es manifesten en l'accés a Internet i la connexió a banda ampla de les llars, en l'ús regular d'Internet de les persones, en els serveis particulars d'Internet per cercar informació i consultar mitjans, en el percentatge d'empreses que utilitzen Internet per a la formació i l'aprenentatge, en l'ús del comerç electrònic de les persones i de les empreses i en l'evolució de l'ocupació del sector TIC.
- Malgrat això, hi ha indicadors en els quals Catalunya (i Espanya) manifesten uns resultats inferiors als de la UE-28. Aquests indicadors són l'equipament de les llars pel que fa a l'accés a Internet i la connexió a banda ampla, l'ús de les pàgines web en relació amb les finalitats d'accés a catàlegs i realització de comandes, i els serveis d'Internet utilitzats per motius particulars per comprar i vendre béns i serveis i per motius empresarials per comprar-los.
- L'equipament TIC de les empreses de menys de 10 persones ocupades és molt inferior al de les empreses de 10 o més treballadors. La màxima distància entre l'equipament d'ambdues categories d'empreses es manifesta en la presència de pàgina web (40,1 punts percentuals menys) i la mínima en la compra de serveis d'informàtica en núvol o *cloud computing* (11,5 punts percentuals menys).

L'equipament TIC de les llars catalanes està liderat pel telèfon mòbil (97,1%), seguit del telèfon fix (82,1%), l'ordinador (78,7%), l'accés a Internet (77,6%), la connexió a la banda ampla (76,4%) i l'e-book (19%). Tots els equipaments analitzats han tingut una evolució positiva en el darrer any, sent els que més han crescut l'accés a Internet i la connexió a banda ampla, amb creixements que superen els 5 punts percentuals en termes interanuals.

El 77,6% dels homes es connecten a Internet, mentre que ho fan el 72,6% de les dones.

El tram d'edat que més es connecta a Internet és el més jove, el de 16 a 24 anys (97,6%), i aquesta intensitat es va reduint a mesura que l'edat augmenta. El tram de més edat, el de 65 a 74 anys té una taxa de connexió a Internet del 33%. Respecte de l'any anterior, destaca el creixement de 16,5 punts percentuals del tram de 45 a 54 anys.

A Espanya, el perfil de les persones que es connecten a Internet és semblant al de Catalunya. Sobresurten les elevades diferències, a favor de Catalunya, en els trams d'edat superior als 45 anys.

El servei d'Internet que més utilitzen els internautes és (88,2%), seguit de la cerca d'informació (85,1%), la consulta de mitjans de comunicació (70,8%), la banca (55,5%) i els viatges (53,5%).

Tots els serveis analitzats han augmentat la seva taxa d'utilització excepte el correu electrònic, que perd 2,2 punts percentuals.

La participació en xarxes socials augmenta 4 punts percentuals i se situa en el 67,9% del total de persones de 16 a 74 anys que han utilitzat Internet. Aquesta participació és lleugerament superior a la del conjunt d'Espanya (67,1%) i considerablement superior a la de la UE-28 (58%).

Pel que fa a l'equipament TIC de les empreses, aquest està liderat per l'ordinador (99,8%), Internet (99%) i la banda ampla (98,9%), que es poden considerar universals, atès que s'estenen a quasi totes les empreses. Els segueixen la pàgina web (82,7%), la banda ampla mòbil (81,6%) i les xarxes externes (63,2%).

Un altra qüestió analitzada és l'ús que fan les empreses de les xarxes socials. Es constata que el 39,7% de les empreses de Catalunya utilitzen aquestes xarxes amb finalitats diverses, un percentatge de 5,5 punts percentuals més que l'any 2013. El propòsit més estès és el de desenvolupar la imatge de l'empresa (29,9%).

La interacció de les persones amb l'administració electrònica ha augmentat, però la de les empreses disminueix, tot i que aquestes utilitzen més l'e-govern que les persones.

Augmenta el percentatge d'empreses que proporcionen activitats formatives en TIC al seu personal.

Augmenta el percentatge dels individus que han utilitzat Internet per concertar cita per anar al metge o metgessa a través d'una pàgina web.

Les dades permeten constatar que el 20,6% de les empreses catalanes compren serveis d'informàtica en núvol. Els serveis més adquirits per les empreses són el de magatzem de dades (73%), seguit del servidor de base de dades (60,5%) i el correu electrònic (58,2%).

Els motius que més limiten l'ús dels serveis d'informàtica en núvol són la incertesa sobre la legislació aplicable (32,4%), el risc d'esquerdes en la seguretat de l'empresa (31,7%) i la incertesa sobre la localització de les dades (29,9%).

Referent a la satisfacció amb els serveis adquirits, el 45,9% de les empreses valoren amb un grau alt la flexibilitat d'augmentar o reduir els serveis.

A la UE-28, el percentatge d'empreses que compren serveis d'informàtica en núvol (20%) és pràcticament el mateix que el de Catalunya, però s'aprecien diferències importants en relació amb els serveis comprats. Les més destacades fan referència a una utilització superior a Catalunya dels serveis de servidor de base de dades (21,5 punts percentuals més) i de magatzem de dades (20 punts percentuals més). També s'aprecien diferències destacables en els motius de limitació en l'ús. Les més destacades són en les dificultats per anul·lar la subscripció o canviar de servidor (10,8 punts superior a la UE-28).

Durant el 2014, Catalunya ha experimentat un progrés significatiu en el comerç electrònic i això es manifesta tant en l'àmbit de les persones com en el de les empreses.

El nombre de persones que han comprat per Internet ha crescut el 26,4% i se situa en 1.649.085. Representen el 30,3% de la població entre 16 i 74 anys de Catalunya.

El nombre de persones que han venut per Internet ha crescut el 47,5% i se situa en 705.251. Representen el 13% de la població entre 16 i 74 anys de Catalunya.

A la UE-28, els percentatges de persones que compren (41%) i venen (19%) per Internet són considerablement superiors als de Catalunya.

Els productes més adquirits per les persones que compren per Internet són els allotjaments de vacances (52,5%), els altres serveis per a viatges (46,3%), les entrades d'espectacles (42,4%) i la roba o el material esportiu (34%). Els productes que més han augmentat la seva presència en les compres han estat l'allotjament de vacances (10 punts percentuals) i les entrades d'espectacles (9 punts percentuals).

Amb la UE-28, les diferències més destacades es donen en la compra de roba o material esportiu (25 punts percentuals més a la UE-28), els productes duradors per a la llar (19,7 punts percentuals) i els vídeos o la música (16,2 punts percentuals).

Pel que fa al comerç electrònic de les empreses, constatem que augmenta 5 punts percentuals el percentatge d'empreses que compren i 6,5 punts percentuals el percentatge d'empreses que venen fins a situar aquestes magnituds en el 34,2% i 21,9% del total, respectivament. Respecte de la UE-28, es constata una evolució d'escàs dinamisme, i Catalunya aconsegueix, per una banda, una aproximació a la taxa superior d'empreses que compren de la UE-28 i, per una altra banda, superar la taxa d'empreses que venen de la UE-28.

El 18,6% de les empreses de 10 o més persones ocupades envien factura electrònica que permet el seu processament automàtic, el 74,2% envien factura electrònica que no permet el seu processament electrònic i el 90,9% envien factura en paper. També sabem que el 18,1% de les empreses envien factura només en paper. En el conjunt d'Espanya, els percentatges són molt semblants als de Catalunya, però a la UE-28 s'aprecien diferències considerables pel que fa al percentatge d'empreses que envien factura electrònica que no permet el seu processament automàtic (52%) i al percentatge d'empreses que envien factura només en paper (41%).

El 76,4% dels habitatges principals disposen de connexió a banda ampla, sent la forma de connexió principal l'ADSL (57,1%), que ha perdut 2,3 punts percentuals, seguida a molt poca distància del telèfon intel·ligent o *smartphone* (52,9%), que ha tingut un creixement espectacular de 17,3 punts percentuals.

A la UE-28, la connexió de banda ampla dels habitatges principals (78%) és una mica més elevada que a Catalunya, però la banda ampla mòbil no està tan estesa com a Catalunya.

En relació amb l'accés de les empreses a la banda ampla, la forma de connexió que més ha crescut és el telèfon intel·ligent (5,9 punts percentuals més).

Amb relació a la UE-28 podem dir que la connexió a banda ampla de les empreses és 4,9 punts percentuals inferior a la de Catalunya, i aquest fet es manifesta de forma més intensa en una menor extensió de la banda ampla mòbil (66%, 15,6 punts percentuals menys) que de la banda ampla fixa (92%, 5,4 punts percentuals menys).

Pel que fa a l'ocupació del sector TIC observem que ha tingut una evolució positiva en el darrer any perquè ha passat de 81.800 ocupats en el primer trimestre de l'any 2014 a 86.800 ocupats en el quart.

Referent al nombre d'empreses del sector TIC, la informació que presentem és la corresponent al període 2008-2014. Comprovem que el nombre d'empreses creix sense interrupció des de les 9.998 empreses de l'any 2008 fins a les 12.898 de l'any 2014.

La branca d'activitat del sector TIC que té més empreses és la de serveis de tecnologies de la informació, seguida de la recuperació d'ordinadors i equips de comunicació i del processament de dades, hostatge i portals web. Les branques que han tingut un creixement més elevat en el període 2008-2014 són aquestes que hem mencionat. També ha tingut un creixement destacat la branca de telecomunicacions. Les altres branques de serveis analitzades, comerç a l'engròs d'equips TIC i edició de programes informàtics han perdut empreses en el període estudiat, igual que la branca de manufactura que s'inclou en el sector TIC, la de fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics.

3. CAPÍTOL III. MERCAT DE TREBALL

3.1. ANÀLISI DEL MERCAT DE TREBALL

- Durant l'any 2014 la població ocupada de 16 a 64 anys ha augmentat un 2,1%, situant la taxa d'atur en el 20,4%, xifra, aquesta última, que dobla la de la UE-28.
- S'experimenta una pèrdua de població activa i de població en edat de treballar.
- La generació d'ocupació ha tingut lloc entre la població de 35 a 64 anys, la població de nacionalitat espanyola i ha estat més intensa entre les dones que entre els homes. Així entre la població jove i la població de nacionalitat estrangera, dos dels col·lectius més afectats per la crisi, s'ha seguit destruint ocupació.
- Els nous llocs de treball s'han creat a la indústria i principalment als serveis i s'han concentrat especialment al comerç i l'hostaleria.
- La taxa de treball a temps parcial es manté pràcticament invariable (15,1% i +0,1pp), mentre que la taxa de temporalitat disminueix molt lleugerament (18,3% i -0,3pp).
- El pes dels aturats de llarga durada segueix augmentant (representen el 61,8% de la població desocupada, +3,4pp que l'any 2013) i l'atur segueix concentrat en determinades llars, on tots els seus membres actius es troben aturats (10,9% l'any 2014), si bé aquesta concentració s'ha reduït respecte a l'any anterior (-1,5pp).

L'any 2014 ha suposat un canvi de tendència en la conjuntura al mercat de treball, sent el primer any des de 2007 en què es creava ocupació durant el conjunt de l'any (+2,1%). Això, sumat a un descens de la població en edat de treballar (-1,4%), ha fet augmentar la taxa d'ocupació fins al 62,9% (2,2pp més que l'any 2013). Aquest augment en l'ocupació, unit al descens de la població activa (-1,5%), ha derivat en un descens de la taxa d'atur fins al 20,4% (-2,8pp menys que l'any 2013), xifra, aquesta última, que dobla la de la UE-28.

Per col·lectius, destaquen els contrastos entre els descensos de població ocupada entre la població amb nacionalitat estrangera (-4,1%) i la població jove (-1,4% entre els individus de 16 a 24 anys i -1,5% entre els de 25 a 34 anys), amb els increments entre la població de nacionalitat espanyola (+3,0%) i la de 35 a 64 anys (+3,5% entre els individus de 35 a 54 anys i +3,7% entre els de 55 a 64 anys). Entre homes i dones la diferència és menor, amb un increment de +1,4% i +2,9%, respectivament.

Per nivells de qualificació, la població ocupada augmenta entre el personal tècnic i directiu (+2,5%) i especialment entre el personal qualificat no manual (+6,1%). En canvi, entre els qualificats manuals (-2,7%) i els no qualificats (-1,8%), la població ocupada retrocedeix.

Per sectors, la construcció segueix perdent població ocupada, si bé ho fa a un ritme molt inferior als anys anteriors (-1,6%); la destrucció d'ocupació es concentra a l'agricultura (-14,3%). A la indústria (+1,6%), però especialment als serveis (+2,9%) la població ocupada augmenta. Per branques d'activitat el principal increment a la indústria es dona entre la indústria de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i paper amb un augment del +5,7% de la població ocupada respecte l'any 2013. Als serveis els increments més notables d'ocupats/des es produeixen al comerç i l'hostaleria (+5,4%) i als altres serveis (+3,4%).

L'any 2014 la taxa de treball a temps parcial se situa al 15,1%, +0,1pp més que l'any anterior, amb un increment de la població ocupada a temps parcial del +2,7%, el que contrasta amb el fort increment experimentat l'any 2013.

La taxa de temporalitat ha retrocedit lleugerament (-0,3pp), situant-se en un 18,3%. Malgrat això, s'observen diferències entre el sector públic i el sector privat. Així al sector públic la taxa de temporalitat se situa al 18,7%, després d'incrementar-se +0,8pp l'any 2014, fruit de l'augment de la població que treballa amb un contracte temporal del 4,6% i un descens de la població amb contracte indefinit del -0,7%. Per contra, al sector privat, on la població amb un contracte temporal retrocedeix el -0,5% i la població amb contracte indefinit creix el +2,6%, la taxa de temporalitat retrocedeix -0,5pp, fins a situar-se al 18,3%.

De la taxa d'atur, que com s'ha comentat anteriorment ha retrocedit fins al 20,4%, xifra que encara dobla la de la UE-28, sobresurten, fent l'anàlisi per col·lectius, la taxa d'atur dels joves de 16 a 24 anys (47,1%), la població de nacionalitat estrangera (34,9%), així com el fet que la taxa d'atur masculina (20,8%) es mantingui per sobre de la femenina (20,1%).

Per últim, és rellevant la lleugera disminució de la concentració de l'atur per llars, on el pes de les llars amb tots els seus membres actius en situació d'atur disminueix -1,5pp i se situa al 10,9% l'any 2014, un percentatge encara molt elevat. Així mateix, també destaca l'augment del pes dels aturats/ades de llarga durada (61,8% de la població aturada, +3,4pp més que l'any 2013), si bé s'ha produït una disminució dels aturats/ades que porten un any o més a l'atur (-8,3%), tot i que és més lenta que la disminució que es produeix entre els que porten menys d'un any a l'atur.

3.2. POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ

- El pressupost definitiu destinat a la política de foment de l'ocupació ha estat de 511,5 milions d'euros, el 4,2% menys que l'any anterior, del qual se n'ha executat el 95,6%, que representa l'1,4% respecte del total de les obligacions reconegudes per la Generalitat el 2014.
- D'aquests, 176 milions d'euros provenen de la Conferència Sectorial d'Ocupació i Afers Laborals, el 9,2% menys que l'any anterior, que ha distribuït entre les comunitats autònomes 1.261 milions d'euros, el 40% del qual ha estat atorgat atès el grau de compliment dels objectius del PAPE 2013.
- La mitjana anual de persones beneficiàries de prestacions d'atur (359.878 persones) ha disminuït el 12,5% respecte de l'any anterior. El 51,2% són homes i el 48,8%, dones.
- La taxa de cobertura ha continuat disminuint i se situa en el 64,2%, el 5,4% menys que l'any anterior. Així, de

les 594.000 persones registrades com a aturades a Catalunya, en mitjana anual, 234.122 no cobraven cap tipus de prestació d'atur, 8.335 persones més que l'any anterior.

- Del conjunt de persones beneficiàries de prestacions per desocupació, el 48,5% ho són del nivell contributiu, el 42,5% del nivell assistencial i el 9% de la renda activa d'inserció.
- La despesa en prestacions d'atur ha estat de 3.943,9 milions d'euros a Catalunya, el 18,7% menys que l'any 2013. El 73,3% d'aquesta despesa s'ha destinat a prestacions contributives, 2.893,7 milions d'euros, el 22,3% menys que 2013. La despesa en prestacions del nivell assistencial ha estat de 889 milions d'euros, el 10% menys que l'any anterior, import que ha representat el 22,5% respecte del total. La despesa en renda activa d'inserció, 161,2 milions d'euros, ha continuat la tendència ascendent i representa el 4,2% sobre el total de la despesa.
- L'import líquid mig de la prestació contributiva ha estat de 782 euros mensuals, mentre que l'import de la prestació de nivell assistencial i de la renda activa d'inserció ha estat de 426 euros mensuals.

El pressupost definitiu destinat a la política de foment de l'ocupació ha estat de 511,5 milions d'euros, el 4,2% menys que l'any anterior, del qual se n'ha executat el 95,6%, que representa l'1,4% respecte del total de les obligacions reconegudes per la Generalitat el 2014.

D'aquests, 176 milions d'euros provenen de la Conferència Sectorial d'Ocupació i Afers Laborals, el 9,2% menys que l'any anterior. El pressupost del PAPE 2014 ha estat de 4.105 milions d'euros, el 8,7 % més que el 2013, canviant la tendència de disminució seguida des del 2010. Ha continuat disminuint, però, l'import que correspon gestionar directament a les comunitats, que ha estat de 1.261 milions, el 6,6% menys que el 2013, el 40% del qual ha estat atorgat atès el grau de compliment dels objectius del PAPE 2013.

De l'import provinent de la Conferència Sectorial, el SOC en gestiona 138,9 milions i la resta el Departament d'Empresa i Ocupació. La resta de fons destinats pel SOC a política de foment de l'ocupació són fons propis de la Generalitat (76,5 milions) i 29,8 milions provenen del Fons Social Europeu.

L'execució pressupostària de la política de foment de l'ocupació a Catalunya l'any 2014 ha estat de 489,5 milions d'euros, el 28% més que l'any anterior, i que representa el 95,6% de l'import pressupostat en aquesta política. El total d'obligacions reconegudes en foment de l'ocupació representa l'14% respecte del total d'obligacions reconegudes per la Generalitat l'any 2014.

La mitjana anual de persones beneficiàries de prestacions d'atur (359.878 persones) ha disminuït el 12,5% respecte de l'any anterior. El 51,2% són homes i el 48,8%, dones.

La taxa de cobertura ha continuat disminuint i se situa en el 64,2%, el 5,4% menys que l'any anterior. Així, de les 594.000 persones registrades com a aturades a Catalunya, en mitjana anual, 234.122 no cobraven cap tipus de prestació d'atur, 8.335 persones més que l'any anterior. En l'àmbit estatal, la taxa de cobertura ha estat del 58,9%, el 5,4% menys que el 2013.

La mitjana anual d'aturats registrats ha disminuït el 6,9% i el nombre de persones beneficiàries de prestacions d'atur ha disminuït el 12,5%.

Del conjunt de persones beneficiàries de prestacions per desocupació, el 48,5% ho són del nivell contributiu, el 42,5% del nivell assistencial i el 9% de la renda activa d'inserció.

La despesa en prestacions d'atur ha estat de 3.943,9 milions d'euros a Catalunya, el 18,7% menys que l'any 2013. El 73,3% d'aquesta despesa s'ha destinat a prestacions contributives, 2.893,7 milions d'euros, el 22,3% menys que el 2013. La despesa en prestacions del nivell assistencial ha estat de 889 milions d'euros, el 10% menys que l'any anterior, import que ha representat el 22,5% respecte del total. La despesa en renda activa d'inserció, 161,2 milions d'euros, ha continuat la tendència ascendent i representa el 4,2% sobre el total de la despesa.

L'import líquid mig de la prestació contributiva ha estat de 782 euros mensuals. L'import de la prestació de nivell assistencial i de la renda activa d'inserció és el 80% de l'indicador públic de renda d'efectes múltiples (IPREM) vigent i s'ha mantingut en 426 euros mensuals.

3.3. RELACIONS LABORALS

La conflictivitat laboral

- Durant l'any 2014 s'han produït 156 vagues a Catalunya, el 17% menys que l'any anterior, de la qual cosa es desprèn un canvi de tendència respecte dels anys 2012 i 2013. També es produeix un canvi pel que fa a les persones treballadores participants a les vagues i a les jornades i hores no treballades, atès que decreixen el 60,7% i el 27,5%, respectivament. A diferència de l'any anterior, s'observa un decrement interanual del 28,9% pel que fa a les hores no treballades, si bé augmenten el 82,4% les hores no treballades per treballador. L'índex d'incidència ha estat del 51,9% i es manté la tendència interanual a l'alça.
- Enguany no hi ha hagut cap tancament patronal, a diferència de l'any anterior, en què n'hi va haver un.

Durant l'any 2014 s'han produït 156 vagues a Catalunya, el 17% menys que l'any anterior, de la qual cosa es desprèn un canvi de tendència respecte dels anys 2012 i 2013. També es produeix un canvi de tendència pel que fa a les persones treballadores participants a les vagues i a les jornades no treballades, atès que es produeix un decrement interanual, del 60,7% i del 27,5%, respectivament, que contrasta amb l'increment copsat l'any anterior. A diferència de l'any anterior també s'observa un decrement interanual del 28,9% pel que fa a les hores no treballades, si bé les hores no treballades per treballador augmenten el 82,4%.

Si s'analitzen les vagues per sector d'activitat, els decrements en el sector de la indústria (16 vagues menys) i dels serveis (14 vagues menys) marquen un canvi de tendència respecte de l'any 2013, en què es van produir increments en tots els sectors. Pel que fa als treballadors participants, cal destacar el decrement en el cas del sector serveis, del 76%, que contrasta amb el fort increment, del 208,1%, observat l'any 2013. En canvi, en el sector industrial, el nombre de treballadors participants ha augmentat el 15,8%.

De l'anàlisi segons subsectors d'activitat econòmica, s'observa que, de la mateixa manera que l'any anterior, els sectors més conflictius han estat el de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs (14 vagues); el de les activitats relacionades amb l'ocupació (13 vagues) i el del transport terrestre i per canonades. S'hi ha afegit també el sector de les telecomunicacions, en el qual s'ha produït un increment de 5 vagues. Si bé l'any 2013 es va produir un increment notable del nombre de vagues de les activitats relacionades amb l'ocupació, val a dir que enguany s'han registrat 8 vagues menys. Pel que fa als treballadors participants, cal destacar el decrement que s'ha produït en el sector educatiu (49.764 treballadors menys), que contrasta amb la tendència a l'alça observada els anys anteriors.

L'índex d'incidència de les vagues ha estat del 51,9% i es manté la tendència interanual a l'alça de l'any 2013 (2,4 punts percentuals més). Si es desagrega l'índex d'incidència per àmbit funcional, s'observa un canvi de tendència pel que fa a les vagues convocades per un conjunt d'empreses, atès que el seu índex d'incidència decreix 28,3 punts percentuals, mentre que l'any 2013 es va produir un increment significatiu. Mereixen una menció especial les vagues de caràcter sectorial, ja que el seu índex d'incidència ha estat del 94,3%, 62 punts percentuals més que l'any 2013.

Pel que fa als tipus d'empresa, la majoria de vagues, el 85,9%, s'han produït a l'empresa privada, seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant això, s'observa un decrement interanual de 33 vagues i el seu índex d'incidència ha augmentat 2,3 punts percentuals. Cal destacar l'índex d'incidència de les vagues produïdes a les empreses públiques i privades conjuntament, atès que ha estat del 100%, 77,2 punts percentuals més que l'any anterior.

Si s'analitzen les vagues segons l'àmbit del conveni al qual pertanyen les empreses on es produeix la vaga, es pot observar com la majoria, el 51,3%, s'han produït en empreses amb conveni d'àmbit sectorial, seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant això i, a diferència de l'any passat, en aquestes vagues s'ha produït un decrement del 41,6%.

Pel que fa als motius pels quals s'han convocat les vagues, el 21,2% d'aquestes han estat motivades per organització/sistemes de treball, el 65% més que l'any 2013. Pel que fa a les vagues causades per impagaments de salaris, que l'any 2013 van ocupar la primera posició, es constata un decrement del 37,8%, si bé ha augmentat considerablement el nombre de treballadors que hi han participat (94.135 treballadors més). A les vagues causades per regulació d'ocupació també es produeix un decrement del seu nombre (48,8%) però un increment de les persones treballadores participants (4.029).

En relació amb l'àmbit territorial de les vagues, la majoria, el 64,1%, són d'àmbit municipal, seguint la tendència dels anys anteriors, tot i que es constata un decrement interanual del 16,7%. El decrement interanual més notable s'ha produït a les vagues d'àmbit estatal (29,7%), també canviant la tendència de l'any anterior. Pel que fa als treballadors participants, decreixen en tots els àmbits territorials, especialment en el comunitari (91,3%) i l'estatal (88,8%).

Pel que fa a l'índex d'incidència segons l'àmbit territorial, les d'àmbit comarcal són les que el tenen més elevat, del 100% (l'any 2013 no va haver-hi cap vaga en aquest àmbit).

Barcelona segueix sent la província amb un nombre més elevat de vagues, el 85,9% del total, si bé es constata un decrement del 21,2% respecte de l'any anterior. S'ha produït un decrement molt significatiu dels centres de treball implicats, així com de la plantilla, a les quatre províncies, trencant la tendència de l'any anterior.

De les 156 vagues amb incidència a Catalunya, n'han acabat el 94,9%, seguint la tendència dels anys anteriors. També de manera coincident amb els anys anteriors, el percentatge més elevat de vagues, el 75,7%, el posseeixen aquelles acabades per finalització del temps fixat en la convocatòria.

Segons el resultat de les vagues, hi ha un clar predomini de les que acaben sense acord, que representen el 76,4% de les vagues acabades amb incidència a Catalunya, de la mateixa manera que els anys anteriors. Enguany no hi ha hagut cap vaga amb predomini de la postura dels empresaris ni amb manteniment total de la postura dels empresaris, a diferència de l'any anterior, en què n'hi va haver 6 i 1, respectivament.

Solució extrajudicial de conflictes

- Enguany disminueixen els procediments de solució extrajudicial de conflictes, així com les empreses i treballadors afectats per aquests, a diferència del que va succeir l'any 2013.

Enguany hi ha hagut 92.658 **conciliacions individuals**, el 0,6% menys que l'any anterior, a diferència de l'any 2013, en què es va produir un increment. També s'observa la tendència contrària en els motius al·legats per presentar les conciliacions. Així, es produeixen decrements en les conciliacions causades per acomiadaments (10,4%) i sancions (0,1%). En canvi, les conciliacions presentades per reclamacions de quantitat augmenten el 17,7%. Pel que fa a la forma d'acabament, les conciliacions sense avenença tenen un pes relatiu del 36,7% sobre el total de les conciliacions individuals i han tingut un increment interanual del 15,8%, trencant la tendència a la baixa constatada l'any anterior. Les conciliacions amb avenença representen el 29,6% sobre el total i, també a diferència de l'any anterior, han baixat el 2,8%. Pel que fa a la demarcació territorial on es produeix la conciliació, en relació amb les quantitats acordades, es produeixen decrements interanuals en tots els casos, excepte a les reclamacions de quantitat de Barcelona i Tarragona. En canvi, l'any 2013 les quantitats acordades van augmentar en tots els casos, excepte a les reclamacions de quantitat de Girona i Tarragona.

S'han produït 178 **conciliacions col·lectives**, que han afectat 190 empreses i 68.379 persones treballadores. Aquestes dades també denoten un canvi de tendència respecte de l'any anterior ja que es produeixen decrements en les tres variables (del 21,2%, el 98,8% i el 83,1%), contràriament a l'any 2013, en què van augmentar especialment les empreses afectades. Tot i que la major part de les conciliacions (69,7%) són sense avenença, es produeix un decrement tant de les conciliacions amb aquesta forma d'acabament (22,5%), com de les empreses (99,25%) i persones treballadores (84,9%) afectades per aquestes, a diferència de l'any anterior. *Sensu contrario* i trencant la tendència de l'any anterior, es produeix un increment de les conciliacions amb avenença (75%) i de les empreses (87,5%) i persones treballadores (1.991,4%) afectades per aquestes. Segons la demarcació territorial, Barcelona és la província que aglutina la majoria de les conciliacions, si bé s'ha produït un decrement interanual del 31,6%. Cal destacar, per la seva rellevància, l'increment del nombre de conciliacions que s'ha produït a Lleida, del 85,7%. Pel que fa al sector econòmic al qual pertanyen les conciliacions, el sector serveis ocupa el primer lloc, si bé es constata un decrement interanual del 30,3% respecte de l'any anterior. Quant a l'activitat econòmica, mereixen menció les activitats sanitàries, atès que l'any 2013 van tenir el nombre més elevat de conciliacions en relació amb la resta (28 conciliacions) i enguany només n'hi ha hagut 8.

Durant l'any 2014 s'han dut a terme 413 **mediacions**, el 21,9% menys que l'any anterior, de la qual cosa es desprèn la tendència contrària als anys anteriors, en què es produïen increments en el nombre de mediacions. Coincidint amb els anys anteriors, la majoria de les mediacions s'han dut a terme com a conseqüència d'una vaga.

Enguany el **Tribunal Laboral de Catalunya** ha tramitat 963 expedients, els quals han afectat 5.390 empreses i 190.164 persones treballadores. Els decrements en el nombre d'expedients (25,8%), empreses (62,7%) i perso-

nes treballadores afectades (75,5%) marquen un canvi de tendència respecte dels anys anteriors. De la mateixa manera que els anys anteriors, la majoria dels expedients, el 87,7%, són conciliacions, si bé es produeix un decrement interanual del 28,5%, a diferència de l'any 2013. L'1,2% de les conciliacions han estat tramitades pel Tribunal TRADE, a diferència de l'any anterior, en què no n'hi va haver cap. També s'observa un canvi de tendència en el resultat de les conciliacions, atès que es produeix un decrement, tant de les conciliacions sense acord (39,8%) com de les conciliacions amb acord (19,3%), mentre que l'any anterior es va constatar una tendència a l'alça en ambdós casos. Pel que fa als temes sobre els quals versen els procediments, cal destacar els increments que han tingut els motivats per salut laboral (95,5%) i per contractació (76,2%).

Expedients de regulació d'ocupació

- L'any 2014 s'han tramitat 1.662 expedients que han afectat 23.218 persones treballadores. Aquestes xifres mostren una tendència a la baixa, ja endegada l'any 2013, si bé enguany és més significativa.

Durant l'any 2014 s'han tramitat 1.662 expedients, que han afectat 23.218 persones treballadores. Es manté la tendència a la baixa tant pel que fa al nombre d'expedients (56,2%) com pel que fa als treballadors (63,2%), si bé aquesta és més accentuada que l'any anterior.

Dels expedients comunicats, el 88,5% han estat amb acord; el 5,8%, sense acord i la resta, el 5,7%, desistits. Pel que fa als ERO comunicats no desistits, els de suspensió del contracte són els més nombrosos (el 46,8% del total), com també els que afecten un nombre més elevat de treballadors (el 60,9% del total). Si bé hi ha més ERO de reducció de la jornada que d'extinció del contracte, aquests últims afecten un nombre superior de treballadors.

Pel que fa als expedients resolts autoritzats, enguany predominen els d'extinció del contracte (52% d'aquest tipus d'expedients), a diferència de l'any anterior, en què la majoria d'expedients van ser de suspensió del contracte. En canvi, pel que fa als treballadors afectats, els més nombrosos han estat afectats per ERO de suspensió del contracte, coincidint amb l'any anterior.

Pel que fa a les causes al·legades en els ERO comunicats no desistits i resolts autoritzats, en relació amb el nombre de persones treballadores afectades, en la majoria de casos (68,4%) s'han al·legat mesures econòmiques. Es constaten decrements interanuals en el nombre de treballadors afectats pel que fa a totes les causes al·legades, si bé el més significatiu correspon a les causes organitzatives (81%), que contrasta amb l'increment interanual del 84,2% observat l'any anterior.

Quant als treballadors afectats pels ERO comunicats no desistits i resolts autoritzats, desagregats pel sector d'activitat econòmica al qual pertanyen, s'observa que la majoria pertanyen al sector industrial, si bé s'observa un decrement del 40,5% respecte de l'any 2013. El sector serveis ocupa el segon lloc, amb un decrement del 58,6%, i el sector de la construcció, el tercer lloc, també amb una davallada del 66,2%. El darrer lloc l'ocupa el sector de l'agricultura, que és el que ha patit un decrement més significatiu, del 90,3%.

Empreses sotmeses al procediment concursal

- Enguany hi ha hagut 1.343 empreses concursades a Catalunya i 6.392 al conjunt d'Espanya. S'observa un decrement interanual, la qual cosa trenca amb la tendència observada els anys anteriors.

Enguany hi ha hagut 1.343 empreses concursades a Catalunya i 6.392 al conjunt d'Espanya. Aquestes xifres denoten un decrement del 27,4%, en el cas de Catalunya, i del 28,5%, pel que fa a Espanya, la qual cosa marca un canvi de tendència respecte dels anys anteriors.

Segons l'activitat econòmica principal, els sectors de la construcció, la indústria i el comerç a l'engròs són els que tenen un major nombre d'empreses concursades. Aquest fet coincideix amb els anys anteriors, si bé enguany es produeixen decrements significatius en els tres sectors; el més rellevant és el del sector industrial, del 42,7%.

3.4. PREVENCIÓ DE RISCOS I SINISTRALITAT LABORAL

- El 2014 s'han registrat 218.386 AT, el 0,7% més. La variació interanual mostra un creixement dels AT en jornada laboral amb baixa (6,2%) i dels AT *in itinere* (7,0%), mentre que els AT en jornada laboral sense baixa presenten un lleuger descens (-3,1%).

- L'increment de la sinistralitat en conjunt és inferior a l'augment de la població ocupada (16-24), que amb dades de l'EPA s'eleva el 2,1%.
- El nombre d'AT en jornada laboral sense baixa és superior al registrat pels AT amb baixa. Enguany s'han produït 126.112 AT sense baixa.
- El 30% dels AT sense baixa es deuen a sobreesforç físic (37.903 AT) i el 23,4% a xocs o cops contra objecte en moviment (29.521 AT). La part més freqüentment lesionada són les extremitats superiors i les lesions sovint són provocades per ferides i lesions superficials (61.952 AT) i dislocacions, esquinços i torçades (46.1257 AT)
- Els AT amb baixa registrats han estat 77.298. La variació percentual dels AT en jornada laboral amb baixa mortals ha estat del 14,0% (57 sinistres, 7 més que l'any precedent).
- Els AT amb baixa majoritàriament són patits per homes, el 68,2% del total, tot i que el pes relatiu dels patits per les dones s'incrementa anualment.
- El 40,8% dels AT amb baixa són ocasionats pel sobreesforç físic i el 21,4% per xocs o cops contra objecte immòbil. Les parts més afectades són les extremitats superiors (36,5% dels AT), les inferiors (27,2%) i l'esquena, inclosa la columna i les vèrtebres dorsals i lumbars (17,7%). El 52,3% dels AT són dislocacions, esquinços i torçades.
- La proporció d'AT de les persones amb contractes eventuais (26,7%) és superior a la taxa de temporalitat de la població assalariada (18,3%), fet que constata que l'accidentalitat d'aquest col·lectiu és superior. El 30,4% dels AT han estat patits per persones amb una antiguitat en el lloc de treball inferior a 1 any.
- La construcció continua sent el sector amb un risc més alt de patir un AT lleu (ii de 6.330,1), si bé pel que fa als AT greus i mortals, el risc és més elevat en l'agricultura (ii de 63,8 i 14,2, respectivament) . En termes absoluts, el sector serveis registra un nombre més alt d'AT (50.932, el 65,9%).
- S'han produït 14.976 AT *in itinere*, el 59,8% dels quals són accidents de trànsit; el 85,5% tenen lloc a la demarcació de Barcelona i són més nombrosos entre les dones (8.044 dones i 6.932 homes). Un 32,1% dels AT mortals a la feina han estat AT *in itinere* (27 AT *in itinere* de 84 AT mortals).
- El 33,2% del total de víctimes d'accidents de trànsit a Catalunya el 2013 s'han produït en desplaçaments per motius laborals.
- Hi ha un lleu descens de les notificacions realitzades i de les tancades com a malalties professionals (3.251 i 1.571, respectivament). El grup de malaltia més prevalent i que origina la major part de les notificacions deriva de les postures forçades i moviments repetitius en el treball.
- Les incapacitats temporals derivades d'un accident laboral o d'una malaltia professional constitueixen el 17,1% del total, amb 8.146 processos en mitjana mensual. Enguany s'han incrementat els índexs de la incidència (mitjana dels processos iniciats per cada 1.000 persones protegides) i la prevalença (nombre de processos en vigor al final del període per cada 1.000 persones protegides).
- El 52,2% del total de les actuacions inspectores de la ITC han estat les dutes a terme en matèria de seguretat i salut laboral (38.866 actuacions), que han originat 1.607 infraccions en acta per incompliments en matèria de prevenció de riscos.

Les xifres de sinistralitat de l'any 2014 a Catalunya mostren que s'han produït 218.386 AT en jornada laboral, dels quals 126.112 no han causat baixa (el 57,7%), 77.298 AT han requerit d' almenys un dia de baixa i 14.976 són AT *in itinere*. La variació interanual mostra un creixement dels AT en jornada laboral amb baixa (6,2%) i dels AT *in itinere* (7,0%), mentre que els AT en jornada laboral sense baixa presenten un lleuger descens (-3,1%).

Les xifres més elevades d'accidentalitat sense baixa condicionen que els índexs d'incidència en aquest cas siguin més alts que en els dels AT amb baixa. Aquesta situació es dona per a tots els sectors econòmics. Amb tot, la premissa de la sinistralitat es manté constant en les dues tipologies. Així, els índexs d'incidència més elevats corresponen al sector de la construcció (9.181,0), seguit de la indústria (7.921,6), l'agricultura (4.674,9) i els serveis (4.298,7). Les activitats econòmiques que tenen més risc de patir un accident sense baixa pertanyen al sector de la indústria. Així, els índexs d'incidència més alts es registren a les activitats de suport a les indústries extractives (310.344,8), a l'anraccita, hulla i lignit (142.857,1), la gestió de residus (26.881,7), la metal·lúrgia (17.906,59) i a la silvicultura i explotació forestal (17.638,29), si bé aquest darrer cas correspon al sector de l'agricultura.

En termes absoluts, la comparativa segons tipologia dels AT entre els quatre sectors mostra que en l'agricultura es registren 205 AT més sense baixa que amb baixa, en la construcció 2.963 AT més, en la indústria, 13.860 i en els serveis, 31.786.

Amb relació a les característiques dels AT sense baixa, cal destacar que les parts del cos amb més risc de ser lesionades són en primer terme les extremitats superiors, seguides de les inferiors (35,4% i 20,6% del seu total, respectivament). Quant a les lesions s'observa que hi ha una concentració en les ferides i lesions superficials (61.952 AT) i les dislocacions, esquinços i torçades (46.157 AT sense baixa). Respecte a la forma de l'accident els registres també es troben altament centrats en dues categories concretes, l'agregació de sobreesforç físic, trauma psíquic, exposició a radiacions, soroll, llum o pressió, que absorbeix el 30% dels AT sense baixa (37.903 AT) i el grup comprès pels xocs o cops i col·lisions amb objectes amb moviment, que reuneix el 23,4% del total (29.521 AT sense baixa).

D'altra banda, en conjunt el 2014 s'han registrat 77.298 AT amb baixa, principalment a la demarcació de Barcelona. En el Barcelonès s'han registrat 27.165, un de cada tres AT.

Entre els AT en jornada laboral amb baixa destaca l'increment del nombre de sinistres mortals (57) que, amb una variació relativa del 14,0%, registren 7 AT més que l'any anterior. Aquesta situació es posa de manifest en un increment de l'índex d'incidència, que s'eleva a 2,3 AT per cada 100.000 treballadors amb les contingències professionals cobertes. Igualment, s'ha produït un ascens dels AT lleus (4.566 AT més, el 6,3%), fet que consolida la tendència ascendent iniciada a partir de l'any 2012. Per contra, els índexs d'incidència dels AT greus continuen el seu descens un any més.

En el perfil de les persones accidentades destaca que majoritàriament són patits per homes, el 68,2% del total, tot i que constitueixen el 52,7% de la població ocupada a Catalunya. A més, a mesura que augmenta la gravetat de l'AT hi ha un predomini més accentuat dels AT patits per homes (84,1% dels greus i 94,7% dels mortals). Tot i això, el pes relatiu dels AT patits per les dones s'incrementa anualment (32,8%). Segons el sexe, s'observa que en el 86,3% dels AT patits per les dones, aquestes són treballadores ocupades al sector dels serveis i el 12,5% a la indústria, fet que posa de manifest una alta polarització de l'ocupació femenina. Tal no és el cas dels homes que presenten una dispersió més alta entre els quatre sectors, si bé hi ha una proporció significativa dels AT en els serveis del 56,0% i en la indústria del 28,1%. Pel que fa al país d'origen de les persones accidentades, cal destacar que el gran gruix dels AT són patits per persones autòctones, 67.534 dels AT (el 87,4% dels AT totals).

Entre les característiques dels AT amb baixa, destaca que la forma o contacte, equivalent a la causa, que ocasiona més lesions en els treballadors/ores a Catalunya és la derivada de la categoria que agrupa el sobreesforç físic, el trauma psíquic, les radiacions, el soroll, la llum o la pressió, que concentra el 40,8% dels AT patits. En segon terme destaquen els xocs o cops contra objecte immòbil (21,4%), que són més comuns a la construcció i al sector agrari. D'altra banda, cal destacar que els accidents de trànsit tenen cada vegada un major pes relatiu en el conjunt de la sinistralitat laboral. Els AT de trànsit produïts durant la jornada laboral han estat 2.584 AT. Del total de víctimes d'accidents de trànsit (10.772), les persones que han patit un accident de trànsit en desplaçaments motivats per la feina representen el 33,2%. A més, convé esmentar que el 48,7% dels AT mortals totals van ser causats per accidents de trànsit, el 16,2% d'ells durant la jornada laboral.

Les parts més freqüentment lesionades són de nou les extremitats. Les extremitats superiors són les més afectades ja que concentren el 36,7% dels AT, percentatge que es manté constant amb independència del sexe de la persona accidentada, mentre que les extremitats inferiors absorbeixen el 27,2% dels AT. El tercer grup amb una proporció més alta és el que agrupa l'esquena, incloses la columna i les vèrtebres dorsals i lumbars, que absorbeix el 17,7%, si bé en aquest cas l'afectació és lleugerament més elevada en el cas de les dones (18,0% enfront el 17,6% en els homes). Entre els AT mortals les parts del cos lesionades són múltiples i tenen afectació en tot el cos en 29 dels AT mortals. En 12 AT mortals és en el tronc i els òrgans on s'han produït les lesions.

Amb relació al tipus de lesió provocada pels AT, convé tenir present la major proporcionalitat dels AT lleus. En conjunt, en el 52,3% dels casos són dislocacions, esquinços i torçades, seguides de les ferides i lesions superficials, el 32,9%.

Respecte a les condicions laborals de les persones accidentades, s'ha de destacar que entre les modalitats d'organització preventiva escollida per les empreses destaquen els serveis de prevenció aliens que estan presents en el 67,0% dels AT registrats. El règim d'afiliació on més AT es registren és òbviament el règim general, que concentra el 97,5% dels AT, si bé cal tenir present que en aquest règim s'inclou des del 2012 el sistema especial d'ocupats de la llar. Quant a la grandària de les empreses, més del 30% dels accidents se situen en les

grans empreses (més de 250 treballadors/ores), si bé també destaca la concentració en empreses d'entre 10 i 49 treballadors/ores, les anomenades petites empreses. Les microempreses, de menys de 10 treballadors/ores, concentren el 19,0% dels AT i les empreses mitjanes, d'entre 50 i 249 treballadors/ores, el 24,4% dels AT. Per modalitat de contracte, els treballadors indefinits van registrar 55.255 AT, amb un increment del 2,14%. La comparativa entre la proporció d'AT i la població afiliada (RG i RE mineria i carbó) ocupada en les categories empresarials mostra que la petita empresa i la mitjana empresa registra una afiliació inferior a la proporció d'AT registrats, sent l'afiliació en el primer cas del 23,6% amb el 26,5% dels AT, i en el segons del 23,0% de l'afiliació, amb el 24,4% dels AT.

Els treballadors amb contracte temporal van registrar 20.673 accidents amb baixa, amb un augment del 19,5%. Així, l'any 2014, el 71,5% dels accidents els van patir treballadors/ores amb contracte indefinit i el 26,7% van ser treballadors/ores amb contracte temporal. Amb tot, la sinistralitat registrada per les persones amb contractació temporal és més elevada ja que la taxa de temporalitat el 2014 ha estat del 18,3%, xifra inferior a la proporció d'AT en aquest tipus de contracte. Quant a l'antiguitat en el lloc de treball, les xifres mostren un elevat percentatge d'accidents en persones que porten menys d'un any treballant a l'empresa, el 30,4% del total d'AT, fent palesa la importància de l'experiència en el lloc de treball per a la disminució i la prevenció dels riscos laborals.

L'anàlisi sectorial mostra que en nombres absoluts els serveis són l'activitat on més sinistralitat es registra a Catalunya. Enguany s'han produït 50.932 AT, que absorbeixen el 65,9% del total. Però atenent els índexs d'incidència s'observa que els valors més alts dels AT lleus es detecten al sector de la construcció (6.330,1), mentre que l'índex dels AT greus i mortals més elevats es troba a l'agricultura (63,8 i 14,2, respectivament). Per contra, en els serveis el risc de tenir un AT és inferior per a totes les categories (2.630,5 per als lleus, 14,4 per als greus i 1,5 per als mortals). El 54,5% dels accidents registrats es concentren en 4 dels grups d'activitats econòmiques: les indústries manufactureres, 16.026 AT; el comerç a l'engròs i al detall, reparació de vehicles de motor i motocicletes, 10.486 AT; activitats administratives i serveis auxiliars, 8.023 AT, i Administració Pública, defensa i Seguretat Social obligatòria, 7.582 AT. Amb tot, atenent els índexs d'incidència s'observa un major risc de patir un AT en les branques d'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca, en les indústries manufactureres i el subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació. Pel que fa als accidents mortals, els nombres absoluts més elevats s'han registrat al transport terrestre i per canonades, 6 AT mortals: el comerç al detall i les activitats especialitzades de construcció, amb 5 AT cadascuna de les activitats, i els productes metàl·lics excepte maquinària i la pesca i l'aqüicultura, totes dues amb 3 AT mortals registrats.

El nombre d'AT *in itinere*, és a dir, els produïts a l'anada i tornada del centre de treball o bé a l'inici o finalització de la jornada laboral, registrats el 2014 és de 14.976, fet que suposa un augment del 7,0%. La tendència mostra que el risc de patir un AT *in itinere* greu o mortal és menor cada any, malgrat el lleuger repunt en els AT mortals de l'any passat, si bé els AT *in itinere* lleus incrementen els seus índexs per segon any consecutiu. La majoria dels AT *in itinere* tenen lloc a la demarcació de Barcelona, que concentra el 85,8% dels AT lleus, el 79,5% dels AT greus i el 74,1% dels mortals. Tot i això, els índexs d'incidència mostren com la probabilitat de patir un accident greu és més elevada a Lleida, com també ho és en el cas dels accidents mortals. Atenent la gravetat, convé destacar que el 32,1% de tots els AT mortals han estat AT *in itinere*.

Amb relació a la persona accidentada, cal esmentar que contràriament amb el que succeïa amb els AT amb baixa mèdica, els AT *in itinere* són més nombrosos entre les dones, ja que al llarg del 2014 s'han registrat 8.044 AT soferts per les dones, mentre que els homes registren 6.932 AT. I a més, en aquesta ocasió la part del cos més habitualment lesionada són les extremitats inferiors, ja que els AT produïts en aquesta zona corporal concentren el 32,8% del total. El tipus de lesió més comuna són les dislocacions, esquinços i torçades que concentren el 52,4% del total (7.846 AT *in itinere*). També hi ha diferències quant a la forma o contacte que ocasiona la lesió, que en aquest cas són els xocs o cops o col·lisions amb objectes en moviment i els aixafaments sobre o contra objectes immòbils que absorbeixen conjuntament el 55,5% de l'accidentalitat *in itinere* a Catalunya.

Finalment, pel que fa al tipus d'AT *in itinere*, cal destacar que hi ha un alt percentatge d'accidents de trànsit, el 59,8% del total (8.957 AT *in itinere*). En aquesta línia, s'ha d'esmentar que el 33,2% del total de víctimes d'accidents de trànsit a Catalunya el 2013 s'han produït en desplaçaments per motius laborals (10.772 víctimes de trànsit en l'entorn laboral de les 32.412 víctimes totals d'accidents de trànsit).

En relació amb les malalties professionals (MP), el 2014 s'han realitzat 3.251 notificacions de malalties professionals, segons les dades registrades mitjançant el sistema CEPROSS, fet que reprèn la tendència decreixent, aturada pel repunt del 2013. El nombre de notificacions d'MP d'ambdues tipologies, les que causen baixa i les que no l'originen, ha disminuït (7,3% i 7,8%, respectivament). A l'igual que les notificacions tancades com a malaltia professional, que presenten un descens del 15,1%. La distribució entre els dos sexes manté el petit predomini de les dones, 868 notificacions tancades com a malalties professionals, que alhora presenten una durada mitjana

de la baixa superior. El grup de malaltia més prevalent i que origina la major part de les notificacions és el grup 2, que amb 2.704 registres concentra el 83,2% del total (83,6% en el cas de les dones i 82,87% en el cas dels homes). El grup 2 aglutina les MP causades per agents físics, entre les quals destaquen les derivades de postures forçades i moviments repetitius en el treball que provoquen principalment les malalties per fatiga i inflamació de baines tendinoses i, en segon terme, les paràlisis dels nervis deguts a la pressió.

A més, a Catalunya s'han presentat 1.099 notificacions de patologies no traumàtiques causades pel treball i protegides pel sistema de SS, així com les patides amb anterioritat per la persona treballadora, però que s'agregen com a conseqüència de la lesió constitutiva d'accident (el 15,5% d'Espanya). En aquesta ocasió corresponen principalment a processos patits per dones (55,2%). El 49,6% de les notificacions són de processos que no han causat baixa (545).

A partir del sistema d'alerta del "focus de risc" de les MP, al 2014 s'han detectat a Catalunya 33 empreses que superen els límits de sinistralitat. En algunes ocasions una mateixa empresa ha superat els límits de sinistralitat per diverses causes, fet que provoca que el sistema faci referència a 40 alarmes en total.

Una de les repercussions de la sinistralitat laboral és la que es reflecteix en els processos d'incapacitats temporals (IT), malgrat que el gran gruix de les IT té com a causa una contingència comuna (el 82,9% de la mitjana del nombre de processos mensuals). Les que deriven d'un accident laboral o d'una malaltia professional corresponen a 8.146 processos en mitjana mensual, 8.080 processos en vigor al final del període 2014. Aquests tipus de processos són tramitats quasi en la seva totalitat per les MATEPSS (8.130 IT), si bé les poques que gestionen l'INS i l'ISM tenen una durada superior. El nombre de treballadors/ores protegits al final del període ha estat de 2.498.722 persones. L'evolució de les prestacions d'IT dels darrers anys evidencia un lleu repunt el 2014 tant en el nombre de dies requerits, com en la incidència i la prevalença. La incidència (mitjana dels processos iniciats per cada 1.000 persones protegides) i la prevalença (nombre de processos en vigor al final del període per cada 1.000 persones protegides) veuen lleugerament incrementats els seus índexs a 3,3‰ i 3,2‰. Amb tot, les xifres es mantenen relativament constants els darrers quatre anys.

El darrer punt d'aquest apartat realitza una breu anàlisi de les actuacions de la Inspecció de Treball de Catalunya (ITC). L'any 2014 les actuacions inspectores de la ITC han estat 74.414, xifra que suposa una davallada respecte al 2013 del 23,8%. Les actuacions inspectores més nombroses són les dutes a terme en matèria de seguretat i salut laboral, ja que absorbeixen el 52,2% del total, fet que en termes absoluts suposa 38.866 actuacions (el 6,0% més que l'any 2013). Aquestes actuacions han originat al llarg de l'any 1.607 infraccions en acta per incompliments en matèria de prevenció de riscos, el 37,3% de les infraccions totals. Entre les propostes de sanció en aquesta matèria destaquen les ocasionades per riscos relacionats amb les màquines i els equips de treball, que representen el 22,0% de les infraccions totals, seguides de les provocades per les condicions de seguretat en els llocs de treball, que concentren el 10,8%. Pel que fa als requeriments d'esmena efectuats en seguretat i salut laboral (18.581 requeriments), les xifres s'inverteixen tenint en el 26,3% dels casos com a causa principal les condicions de seguretat en els llocs de treball i en el 15,1% les màquines i els equips de treball.

Amb relació al nombre de treballadors/ores afectats, cal esmentar que dels 39.181 afectats en el conjunt de les actuacions inspectores, un de cada quatre ho han estat per motius de seguretat i salut laboral (9.464 treballadors/ores, el 24,2%). En aquest punt convé destacar que el nombre més alt de treballadors/ores afectats ha estat registrat en les actuacions en matèria de relacions laborals (27.047 treballadors/ores, el 69,0% del total).

Quant a l'actuació inspectora en matèries específiques convé destacar dos àmbits: la investigació dels AT (1.885) i la de les MP (32). No es disposa de les dades d'aquestes actuacions específiques de l'any 2013, si bé la variació més acusada respecte del 2012 –darrer any amb dades disponibles– correspon a la investigació de les MP, atès que el seu nombre decau notòriament (-30,4%), consolidant una tendència decreixent (87 investigades el 2011 i 176 el 2010).

4. CAPÍTOL IV. SITUACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA

4.1. ANÀLISI DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA

- L'any 2014 el nombre d'autònoms estimats per l'EPA ha augmentat en el 4,3%, passant de 497 mil persones a 519 mil.
- Aquest comportament s'explica sobretot per l'augment dels empresaris sense assalariats, atès que la categoria d'empresaris amb assalariats s'ha reduït en nombre.

- L'augment es produeix per la incorporació neta tant de dones com d'homes, amb especial intensitat en les franges d'edat centrals, i sobretot de persones amb estudis superiors.
- Tot i que augmenten tant els autònoms estrangers com els de nacionalitat espanyola, els primers han augmentat amb més intensitat.

L'any 2014 el col·lectiu d'autònoms ha augmentat el 4.3%, i ha passat de 497.672 persones a 519.013 segons estimacions de l'Enquesta de població activa. Aquest augment, que duplica en intensitat el de l'any anterior, ha estat també molt més intens que el del conjunt d'assalariats, que han augmentat el 1,6%. Fruit d'aquesta evolució el percentatge d'autònoms sobre el total d'ocupats ha augmentat fins al 17,1%. Aquest augment s'ha produït sobretot en la categoria d'empresaris sense assalariats, atès que els empresaris amb assalariats han disminuït.

Per ocupacions, el creixement més important i també el més intens s'ha produït en la categoria de tècnics i professionals científics i intel·lectuals, seguida ja a més distància de la de treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors. La disminució més intensa s'ha produït en la categoria de treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres.

L'augment, a diferència d'altres anys, s'ha produït per l'increment tant d'homes com de dones dins del col·lectiu. Tot i això, i trencant una tendència que s'havia repetit aquests darrers anys, enguany el creixement dels homes ha estat més intens i també més important en termes absoluts.

Tant en el cas dels homes com en el de les dones, la categoria d'edats d'entre 35 i 54 anys mostra un augment. En el cas dels homes, aquesta categoria d'edats, que és la que experimenta el major dinamisme, és la única que augmenta, si bé en el cas de les dones és la categoria de més edat, de 55 anys i més.

Pel que fa als estudis l'augment més important queda recollit en la categoria de persones amb estudis superiors assolits. Aquest fort augment en la categoria d'estudis superiors s'explica tant per l'augment d'homes com de dones.

Finalment tot i que augmenten tant els autònoms espanyols com els estrangers, el dinamisme que han mostrat aquests darrers ha estat molt superior, fins al punt d'equiparar les aportacions al creixement malgrat la importància relativa molt menor d'aquests segons. L'augment s'ha produït tant entre els autònoms que treballen a jornada parcial com entre els que ho fan a jornada completa.

4.2. ANÀLISI DEL TREBALL AUTÒNOM REGISTRAT A LA SEGURETAT SOCIAL SEGONS TIPOLOGIES I SECTORS D'ACTIVITAT

- El nombre de persones afiliades a la Seguretat Social com a treballadores per compte propi ha augmentat el 2,3% entre finals del 2013 i finals del 2014.
- Aquest augment s'ha reproduït a tots els sectors tret de l'agricultura, on ha disminuït lleugerament. L'augment més intens es produeix al sector serveis.
- Els afiliats estrangers que cotitzen pels règims de treball autònoms han tornat a augmentar intensament, tant els de procedència comunitària com extracomunitària.
- Els treballadors autònoms econòmicament dependents han augmentat el 7,8%, un creixement per sota del que han tingut en el conjunt de l'Estat.
- El col·lectiu d'autònoms pròpiament dits, que puja l'1,3%, augmenta sobretot pel dinamisme als serveis i a la construcció, per l'augment més important d'afiliats d'entre 40 i 54 anys, i principalment de nacionalitat estrangera.

El nombre de persones afiliades a la Seguretat Social com a treballadores per compte propi ha augmentat el 2,3% entre finals del 2013 i finals del 2014, passant a 533.287 persones, 532.740 de les quals han cotitzat pel RETA.

Aquest augment s'ha reproduït a tots els sectors tret de l'agricultura, on ha disminuït lleugerament. L'augment més intens s'ha produït al sector serveis, on els afiliats han augmentat el 2,6%, però també a la indústria han augmentat amb intensitat, amb una progressió del 2,1%.

Els afiliats estrangers que cotitzen pels règims de treball autònoms han tornat a augmentar intensament, tant els de procedència comunitària, que han augmentat el 7,9%, com els de procedència extracomunitària, que ho han fet en un 10,6%.

Els treballadors autònoms econòmicament dependents han augmentat el 7,8%, un creixement per sota del que han tingut en el conjunt de l'Estat.

Dins del col·lectiu d'afiliats als règims de treball autònom, el col·lectiu d'autònoms pròpiament dits ha augmentat sobretot pel dinamisme en la ocupació autònoma dels serveis i de la construcció. Aquest augment ha estat caracteritzat per un dinamisme encara més important de les dones, que han crescut més que els homes, dels autònoms sense treballadors, i dels autònoms que treballen també per compte d'altri.

El perfil d'edat que més ha crescut ha estat el que va dels 40 als 54 anys, si bé també hi ha hagut una incorporació molt important dels autònoms d'entre 25 i 39 anys.. Més de dues terceres parts del creixement s'explica per l'augment del col·lectiu de persones amb nacionalitat estrangera.

En termes de cotització, només està augmentant el col·lectiu d'autònoms que cotitzen per la base mínima, i el perfil de creixement segons l'antiguitat ens alerta d'una certa frenada en el decurs del darrer semestre que, a falta de veure com evoluciona, podria ser indicativa d'un esgotament o d'una pèrdua d'intensitat de la recuperació del col·lectiu.

4.3. LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM

- L'any 2014, s'elimina l'obligació de protegir les contingències professionals per accedir a la protecció per cessament d'activitat i es manté el caràcter voluntari d'accés al sistema. També es flexibilitzen els requisits per a la percepció de la prestació per cessament d'activitat i s'amplia el seu àmbit subjectiu.
- El 14,4% dels treballadors afiliats al RETA a Catalunya han optat per cobrir les contingències professionals a 31 de desembre del 2014, un percentatge superior al registrat a finals del 2013 (el 13,1%).
- Al llarg del 2014, s'han presentat 669 sol·licituds de prestació per cessament d'activitat i se n'han reconegut 208, que suposen el 31,1% de les sol·licituds presentades al llarg de l'exercici. Aquest percentatge és superior al registrat l'any 2013 (el 26,9%).
- L'any 2014, la quantia mitjana de les pensions del RETA és de 361,2 euros mensuals, una quantia que és el 30,5% més baixa que la del conjunt de les pensions del sistema i el 38% més baixa que la del règim general.

L'any 2010, s'incorpora la prestació per cessament d'activitat al sistema de protecció social del treball autònom.² L'any 2014 es modifica el règim jurídic d'aquesta prestació amb l'objectiu de flexibilitzar els requisits per a la seva percepció i ampliar l'àmbit subjectiu de cobertura; simultàniament, s'elimina l'obligació de protegir les contingències professionals per accedir a la protecció per cessament d'activitat i es manté el caràcter voluntari d'accés al sistema.³

La cobertura de les contingències professionals en el treball autònom és voluntària, excepte en el cas dels treballadors autònoms dependents (TRADE) i els que desenvolupen una activitat amb un risc de sinistralitat elevat. Tinent en compte l'anterior, s'observa que 76.642 persones treballadores afiliades al RETA han optat per cotitzar per la cobertura de les contingències professionals a 31 de desembre del 2014 (el 14,4% del col·lectiu). Aquest percentatge és superior al registrat a 31 de desembre del 2013 (el 13,1%).

Al llarg de l'any 2014, s'han presentat 669 sol·licituds de la prestació per cessament d'activitat, el 92,5% de les quals han estat gestionades per les MATEPSS. L'any 2014, s'han presentat menys sol·licituds de la prestació que l'any 2013, en què es van presentar 846 sol·licituds. El 59,2% de les sol·licituds no desistides (637) han estat resoltes desfavorablement en primera instància l'any 2014, en la majoria dels casos (el 83,3%) per no acreditar correctament el cessament. Al llarg de l'any 2014, s'han reconegut 208 prestacions de cessament d'activitat, que suposen el 31,1% de les sol·licituds presentades al llarg de l'exercici. Aquest percentatge és superior al registrat l'any 2013, en què es van concedir el 26,9% de les sol·licituds presentades.

² Llei 32/2010, de 5 d'agost, per la qual s'estableix un sistema específic de protecció per cessament d'activitat dels treballadors autònoms.

³ Llei 35/2014, de 26 de desembre, per la que es modifica el text refós de la Llei general de la Seguretat Social en relació amb el règim jurídic de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

D'altra banda, a 31 de desembre del 2014, el nombre de pensions contributives del RETA a Catalunya és de 306.220, l'1,5% més que l'any anterior, un augment inferior al registrat l'any 2013, que va ser del 2,3%. El 66,7% de les pensions del RETA són de jubilació. L'any 2014 la quantia mitjana de les pensions del RETA és de 361,2 euros mensuals, una quantia que és el 30,5% més baixa que la del conjunt de les pensions del sistema i el 38% més baixa que la del règim general. Si s'analitza la distribució de les pensions per trams de quantia, la qüestió més destacada és que l'any 2014 només el 10,1% de les pensions del RETA són de més de 1.000 euros, mentre que en el cas de les pensions del conjunt del sistema i de les pensions del règim general, aquest percentatge és del 32,2% i del 40,4%, respectivament.

Pel que fa a la prestació per incapacitat temporal, l'any 2014 s'han registrat una mitjana mensual de 5.007 processos per contingències per compte propi, amb una duració mitjana de 84,3 dies. La mitjana mensual de processos és inferior en les contingències per compte propi respecte de la resta de contingències, però la seva duració mitjana és bastant superior a la que s'observa en els processos per contingències comunes i per contingències professionals.

L'any 2014 es registra una mitjana mensual de 26,2 processos de risc durant l'embaràs en el marc del treball autònom, amb una duració mitjana de 71,3 dies. Aquests dos indicadors mostren valors inferiors en el treball autònom respecte del treball per compte d'altri. D'altra banda, l'any 2014 es registra una mitjana mensual de 0,2 processos de risc durant la lactància natural en el marc del treball autònom, amb una duració mitjana de 200 dies. El primer indicador mostra un valor inferior en el cas del treball autònom, però la duració mitjana dels processos és superior en el treball autònom en relació amb el treball per compte d'altri.

Finalment, l'any 2014 s'han iniciat 30 processos de la prestació per cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu en el marc del RETA, amb una duració mitjana de 260,4 dies. El valor d'aquests dos indicadors és inferior en el RETA respecte del règim general.

4.4. FOMENT DEL TREBALL AUTÒNOM

- La política de suport al treball autònom no és sinònim de la política de suport a l'empresa, però hi ha confluències inevitables.
- Limitar l'accés a determinades mesures per raó de l'edat pot fer que se'n redueixi l'eficàcia, atesa la tendència a incrementar el nombre de persones de més edat que inicien una activitat per compte propi.
- Destaca la implementació de mesures en les fases de consolidació i creixement de l'activitat autònoma, així com les mesures de segona oportunitat.
- L'educació emprenedora fa avenços en el sistema educatiu.

L'anàlisi de les mesures de foment del treball autònom que fa aquest apartat intenta centrar-se al màxim en aquelles mesures específicament dirigides a aquest col·lectiu, si bé en determinats casos es tenen en compte mesures d'abast més ampli, dirigides a tot tipus de persones que inicien una activitat econòmica pel seu compte així com a empreses petites i mitjanes ja en funcionament. Per tant, si bé la política de suport al treball autònom no és sinònim de la política de suport a l'emprenedoria ni de la política de suport a l'empresa, hi ha confluències inevitables.

Algunes de les mesures dutes a terme durant l'any 2014 tenen una trajectòria dilatada en el temps i són objecte d'anàlisi any rere any, com ara la capitalització de la prestació d'atur, mentre que d'altres són més recents, com ara la possibilitat de compatibilitzar o suspendre la percepció de la prestació d'atur en cas que la persona iniciï una activitat com a autònoma, o el crear una empresa sota la figura jurídica de l'emprenedor de responsabilitat limitada. Ara bé, cal tenir en compte que algunes d'aquestes mesures només són aplicables als joves menors de 30/35 anys (amb caràcter general o amb condicions més beneficioses), fet que contrasta amb les dades sobre l'edat de les persones que en fan ús, en gran part superior als 30/35 anys. Aquest fet en pot reduir l'eficàcia. D'altra banda, les dades analitzades sobre el contracte indefinit de suport als emprenedors també qüestionen la incidència en el recurs a aquesta modalitat contractual de les deduccions fiscals que té associades.

Les dades sobre demografia empresarial dels anys 2013 i 2014 mostren un repunt en les altes d'empreses, que superen les baixes, de tal manera que l'elevat dinamisme empresarial es decanta cap a l'obertura d'activitats econòmiques, ja siguin noves o reactivacions de negocis que es van donar de baixa els dos anys anteriors. Si bé la continuïtat, la consolidació i el creixement d'aquestes iniciatives depèn d'una pluralitat de factors molt àmplia, cal destacar la importància que poden adquirir en aquest moment les actuacions centrades en les fases de consolidació i creixement del treball autònom endegades els darrers anys, com ara el Programa Consolidat de la Generalitat de Catalunya i la xarxa d'acceleradores *Start-up Catalonia*, així com l'atenció específica que es presta des de diferents serveis, i que l'apartat detalla, en la fase final d'alguns projectes, atès que alguns d'ells poden no tenir èxit i requerir, per tant, un assessorament i suport específic, ja sigui per facilitar una segona oportunitat a la idea de negoci (i que la continuï una persona diferent), ja sigui per facilitar una segona oportunitat a la persona que l'ha impulsat. Aquestes actuacions se situen en línia amb les recomanacions de l'Informe del CTESC sobre l'emprenedoria aprovat l'any 2013.

També cal fer menció a la implementació en el sistema educatiu de l'educació emprenedora, sobretot en les etapes de la secundària, en particular amb l'assignatura optativa a tercer d'ESO. Les dades facilitades pel Departament d'Ensenyament reflecteixen un increment de l'alumnat que la realitza, que es combina amb altres iniciatives amb entitats privades per tal de fomentar la cultura emprenedora i la iniciativa empresarial entre els joves, així com coneixements específics en aquest àmbit. D'altra banda, en l'àmbit universitari, també s'avança en la introducció de la cultura emprenedora.

5. CAPÍTOL V. CONDICIONS DE VIDA

5.1. DINÀMICA DEMOGRÀFICA

- Per tercer any consecutiu disminueix la població resident a Catalunya amb dades a 1 de gener de 2015, si bé el descens és més moderat del 0,2% (-14.895 persones empadronades menys).
- En termes absoluts la població de nacionalitat espanyola augmenta (48.507 persones més), mentre que la de nacionalitat estrangera es redueix (-63.402 persones menys).
- S'observa un descens en les xifres de les variables del moviment natural, en la natalitat, la mortalitat, la nupcialitat, els divorcis i/o l'estructura de les llars.
- Entre les tendències migratòries s'aprecia un decreixement en el procés immigratori, mentre que el procés emigratori veu incrementar les seves xifres anualment.

La **població resident** a Catalunya l'1 de gener del 2015, segons les dades provisionals del padró continu d'habitants, és de 7.504.008 persones, de les quals 1.025.812 són de nacionalitat estrangera (el 13,7%). Així, per tercer any consecutiu s'imposa una reducció poblacional, si bé en aquesta ocasió el descens és més moderat, del 0,2% de la població empadronada al territori (14.895 residents menys). Atenent la nacionalitat de les persones empadronades, les xifres relatives a la variació interanual presenten algunes diferències en tant que la població de nacionalitat espanyola augmenta (el 0,8%, 48.507 persones), mentre que la població de nacionalitat estrangera descendeix (el 5,8%, 63.402 persones). Amb tot, en l'anàlisi en funció de la nacionalitat de les persones empadronades cal tenir present el procés de naturalització de la població estrangera. El 2013, segons les darreres dades disponibles, han estat atorgades 73.488 concessions de nacionalitat, trencant la tendència descendent registrada els dos anys anteriors. Aquesta xifra concentra el 28,1% de les concessions atorgades a tota Espanya.

La **distribució territorial** de la població dista molt de ser homogènia. Les dades definitives del padró continu d'habitants corresponents a l'1 de gener de 2014 registren 7.518.903 persones que resideixen a Catalunya. Territorialment, s'observa que hi ha comarques com el Barcelonès on el volum poblacional és força elevat, com al Vallès Occidental i al Baix Llobregat, enfront d'altres amb un menor nombre de residents, com la Val d'Aran, el Priorat o l'Alta Ribagorça). En general, s'observa un gran contrast entre les comarques del litoral, fortament poblades i les d'interior. Atenent la dimensió del municipi hi ha una concentració en les grans àrees urbanes, fortament poblades, mentre que el volum de residents en els municipis petits és molt reduït. Més de la meitat de la població habita en municipis de més de 50.000 habitants (53,8%) i un quart més en aquells que tenen entre 10.000 i 50.000 habitants (27,4%); aquestes dues tipologies absorbeixen el 81,4% del total. La població resident en municipis de menys de 500 habitants concentra l'1,1% del total poblacional.

L'evolució demogràfica manté algunes constants en l'**estructura poblacional**, com el desequilibri entre els sexes i l'envelliment poblacional. Els homes absorbeixen el 49,2% del total, malgrat que a mesura que s'avança en l'edat el pes relatiu de les dones s'incrementa, sent del 57,5% en les cohorts d'edats superiors a 65 anys. Pel que fa a l'estructura per edats es percep un increment de l'edat mitjana poblacional en passar dels 33,8 anys l'any 1975 fins als 41,9 anys el 2014. Aquests vuit anys de diferència es poden aplicar tant als homes com a les dones, consolidant-se la diferència entre els dos sexes. En conseqüència amb aquest fet és remarcable l'increment de les edats a la maternitat (prop de 3 anys) i a la nupcialitat. L'índex d'envelliment se situa el 2013 en 113 persones més grans de 65 anys per cada 100 joves menors de 15 anys, consolidant la tendència creixent iniciada a partir del 2009. Amb tot, l'índex de sobreenvelliment es manté en els mateixos valors els darrers tres anys, en tant que s'estima que hi ha 15 persones de 85 anys i més per cada 100 de 65 anys.

Pel que fa al moviment natural, cal destacar el descens en les xifres de les seves variables, ja sigui la natalitat, la mortalitat, la nupcialitat, els divorcis i/o l'estructura de les llars.

Amb relació a la **natalitat**, cal tenir en compte que la disminució del nombre de dones en edat fèrtil i la baixa fecunditat registrada els darrers anys s'han mantingut l'any 2013 (darreres dades disponibles) fent que les xifres de natalitat continuïn la seva tendència decreixent. Aquest any han nascut 71.581 nadons, fet que suposa una reducció del 7,6% (-5.847 nadons menys), que intensifica encara més la disminució en la natalitat registrada de forma consecutiva els darrers cinc anys. Altres trets destacables amb relació a la natalitat són que: el nombre mitjà de fills per dona se situa en 1,33 fills, aproximant-se als registrats l'any 2002; la taxa general de fecunditat s'allunya dels valors registrats el 2008, punt àlgid de la fecunditat dels darrers anys, i se situa en el 40,6%; el 45,9% dels nadons neixen fora del matrimoni i el 26,8% dels nascuts vius tenen una mare de nacionalitat estrangera (19.207).

Un descens més moderat que el de la natalitat s'ha produït en la **mortalitat**. En realitat, no s'observen canvis rellevants ja que el nombre de defuncions ha estat de 60.807, el 3,4% menys, fet que mostra una reducció de 2.170 defuncions.

També s'observa una reducció en les xifres relatives a la **nupcialitat** ja que l'any 2013 hi ha hagut 26.044 matrimonis de persones residents al territori català, xifra que representa un decreixement del 4,8% respecte a l'any anterior (-1.314 matrimonis) i situa la taxa de nupcialitat en 3,5 matrimonis per 1.000 habitants (3,7‰ el 2012). Atenent la tipologia dels matrimonis registrats, les dades mostren que el 97,3% corresponen a parelles de diferent sexe (25.342), l'1,5% a parelles d'homes (394) i l'1,2% restant a parelles de dones (308). Entre els trets més rellevants dels matrimonis registrats s'observa que, seguint la tendència dels darrers anys, el tipus de celebració escollida en la majoria dels casos és l'exclusivament civil, que concentra el 82,9% dels matrimonis (21.593), situació molt influïda pels matrimonis en segones núpcies. Altrament, també es manté la tendència ascendent en el nombre de matrimonis amb cònjuges de nacionalitats diferents (les dues estrangeres o mixtes), ja que cada vegada són més nombrosos. Tot i així, predominen els matrimonis constituïts per persones de nacionalitat espanyola amb una proporció de 74,8% (19.472 matrimonis), si bé l'any precedent aquest tipus de matrimonis absorbia el 76,5% del total (22.353 matrimonis).

La baixada de la nupcialitat s'acompanya d'una disminució en el nombre de nul·litats, separacions i **divorcis**. El nombre de dissolucions matrimonials ascendeix a 18.854, de les quals 17.715 són divorcis (el 93,9% del total). La major part dels divorcis són consensuats (el 81,6%, 14.454) i en el 46,9% dels casos es donen entre parelles amb fills/es menors. Entre els 17.565 divorcis de parelles de diferent sexe, en el 47,7% dels casos no procedeix exercir la custòdia, però si cal, aquestes majoritàriament són exercides per les mares (5.729, el 62,4%). Tot i així, destaca el significatiu creixement de les custòdies compartides, que enguany absorbeixen quasi una de cada tres custòdies (2.715, el 29,6% del total, el 26,4% el 2012).

El descens poblacional també repercuteix en el nombre de **llars** estimades. A partir de les dades referides a l'any 2014 de la segona Enquesta continua de llars que realitza l'INE, s'observa que a Catalunya el nombre de llars, 2.944,9 milers, disminueix respecte a les estimades el 2013 (2.946,3 milers de llars). Les llars més freqüents són les formades per dues persones (el 31,9% del total), seguides de les llars unipersonals (el 24,8%). Segons la tipologia de la llar s'observa que el nombre de llars formades per parelles, de dret o de fet, és el més nombrós. Hi ha 1.673,5 milers de llars formades exclusivament per parelles amb o sense fills. D'elles, 981,3 milers de llars són de parelles que conviuen amb els fills (460,4 milers són de parelles amb un fill, 425,2 milers amb dos fills i 95,7 milers amb tres o més fills). Pel que fa a les característiques dels habitatges, cal esmentar breument que en la majoria dels casos es tracta d'habitatges amb tres a sis habitacions (83,1% del total), que en el 37,1% tenen entre 46 i 75m² i en un altre 37,1% entre 76 i 105m² i que el 72,3% de les llars estan ocupades per persones que són les propietaris, bé sigui amb pagaments pendents (29,7% del total) o sense ells (42,6%), sent només en el 23,1% dels casos llars llogades.

Entre els moviments migratoris s'aprecia un descens en el procés immigratori, mentre que el procés emigratori veu incrementar les seves xifres anualment.

L'1 de gener de 2014 a Catalunya resideixen 1.089.214 persones de **nacionalitat estrangera**, xifra que representa el 14,5% de la població catalana. La crisi ha afectat de forma notòria els treballadors i les treballadores immigrants i està repercutint, sens dubte, en una reducció dels fluxos d'entrada, de forma que aquest col·lectiu perd pes relatiu progressivament. La comparativa interanual global mostra un descens de 69.258 persones menys de nacionalitat estrangera (-6,0%). Entre els països afectats, la variació en termes relatius més important ha estat la viscuda pels originaris d'Equador (-18%, 9.167 persones), de Colòmbia (-17,3%), de Perú (-14,%) i d'Argentina (-12,1%). El Marroc, que registra un decreixement de 9.258 dels seus efectius, presenta un descens del 3,9%.

Per àmbit territorial, s'observa que les comarques amb més presència de població de nacionalitat estrangera són l'Alt Empordà, amb un 26,6% d'habitants estrangers, la Segarra amb un 24,7%, el Baix Empordà amb un 19,8% i la Selva i el Gironès amb un 19,7%. Mentre que les proporcions més baixes d'estrangers i estrangeres empadronades es troben al Ripollès, amb un 8,0%, el Berguedà amb un 8,2% i l'Anoia amb un 8,4%. En l'àmbit municipal destaca la proporció de persones estrangeres de Guissona, amb el 49,1% del seu total, del Castell d'Empúries amb el 48,0% i de Salt amb el 40,5%. Amb tot, en nombres absoluts, una de cada quatre persones estrangeres resideix a Barcelona que, amb 273.121 persones empadronades, absorbeix el 25% del total de població estrangera. I, en sentit contrari, s'ha d'esmentar que hi ha 15 municipis sense cap persona estrangera que hi resideixi.

La desagregació segons continent de procedència de les persones estrangeres enguany mostra un gran canvi. Partint de la base que tots els continents veuen reduïts els seus efectius, s'observa que la població d'origen europeu segueix sent la més nombrosa (32,1%, 350.138 residents, la major part d'ells són de països comunitaris, 289.723). El canvi en la prelació es produeix entre el grup de les nacionalitats africanes, que ara n'ocupen el segon nivell, en tant que concentren el 28,2% de la població estrangera (306.825 persones), superant el còmput de les nacionalitats americanes (26,7%, 291.277 persones). Les nacionalitats asiàtiques i oceàniques concentren el 12,9% del total (140.244 nacionals d'Àsia i 694 d'Oceania). Per nacionalitats concretes, de les 162 presents a Catalunya amb més de quatre persones residents, la població marroquina ocupa el primer lloc (226.818 persones empadronades), seguida de la romanesa (98.239) i la xinesa (49.773).

Pel que fa a l'emigració, les dades relatives a la **població catalana resident a l'estranger** corresponen a l'1 de gener de 2015, quan hi ha 242.070 persones registrades a les oficines o seccions consulars de les missions diplomàtiques d'Espanya. Aquesta xifra suposa un increment respecte a l'any precedent de 20.626 persones emigrades més, el 9,3%. L'àmbit metropolità concentra el major nombre de residents a l'estranger, 173.500 persones, tot i que aquestes persones representen el 3,6% de la seva població. Una proporció més alta és la que s'obté a l'Alt Urgell, on el 20,3% de la seva població resideix a l'estranger (4.239 catalans/anes). Atenent el lloc de naixement, el grup més nombrós correspon a 123.454 persones que van néixer al mateix país de residència actual (el 51,0%), mentre que 82.378 persones (el 34,0%) va néixer a Catalunya. La resta van néixer a altres comunitats autònomes (5,2%) o a altres països (9,4%).

La destinació escollida per les persones residents a l'estranger mostra clarament dos focus principals: els països comunitaris, on resideixen 81.551 dels catalans, i els països de l'Amèrica del Sud, amb 81.211 persones residint (el 33,7% i el 33,5% del total, respectivament). En els països de l'Amèrica del Nord i Central es localitzen 40.633 catalans (el 16,8%) i en els països europeus no comunitaris 28.122 persones (l'11,6%). La preeminència d'alguns països de destinació en els fluxos emigratoris s'ha mantingut estable al llarg dels darrers anys. França consolida el seu primer lloc en el rànquing com el país d'elecció preferent per un gran nombre de persones, 31.093. França, Argentina, Alemanya, Mèxic i Andorra concentren el 42,1% de la població de Catalunya resident a l'estranger. Si a aquests cinc països esmentats s'afegeixen els Estats Units d'Amèrica, Suïssa i Regne Unit, s'obté el destí escollit pel 58,0% de la població resident a l'estranger.

Finalment, cal esmentar que l'any 2014 s'han registrat 27.298 noves inscripcions al Padró d'habitants residents a l'estranger que es produeixen per naixement, nacionalització, omissió i emigració de Catalunya a l'estranger, de les quals els titulars de 14.195 són homes. En coherència amb les dades anteriors sobre les destinacions escollides, una de cada tres noves inscripcions s'ha registrat en un país comunitari i una altra en un dels països de l'Amèrica del Sud.

5.2. SALUT

- Les dades disponibles confirmen el bon estat de salut general de la població de Catalunya en termes

rança de vida (EV), mortalitat i morbiditat, si bé és veritat que l'any 2013 es constata la continuïtat d'algunes tendències desfavorables, sobretot en termes de desigualtats de gènere i socioeconòmiques, així com tendència de marges de millora en els hàbits i els estils de vida de la població (sedentarisme, alimentació, consum de drogues) i la sinistralitat a la xarxa viària, especialment en desplaçaments a la feina.

- L'any 2013 l'aspecte més destacable del funcionament del sistema sanitari català és el del manteniment i, fins i tot, l'increment de l'activitat de determinades categories en un context de recursos estabilitzats a grans trets un cop executades les mesures més importants de contenció i reducció de la despesa sanitària durant el període 2010-2012. A la pràctica, això es tradueix en la intensificació de l'ús dels recursos i les infraestructures sanitàries i en l'escurçament d'alguns temps assistencials.
- Així, a l'atenció primària es constata per cinquè any consecutiu una regressió quant a la programació de visites i la freqüentació als equips d'atenció primària (EAP); a l'atenció hospitalària s'estabilitzen, a grans trets, els recursos disponibles, però s'incrementa l'activitat, llevat d'urgències, on es retrotrau fins a nivells equiparables als de l'any 2002; a l'atenció sociosanitària s'intensifica l'ús dels recursos i les infraestructures més que a cap altre nivell assistencial a causa de la contenció o l'estabilitat de la major part dels recursos (llevat fonamentalment dels d'atenció domiciliària) i a un creixement important de l'activitat; a l'atenció en salut mental es redueixen alguns recursos per primera vegada en anys (i.e. atenció ambulatoria) però es reforça parcialment l'atenció a la població adulta; finalment, les llistes d'espera de procediments quirúrgics garantits i de proves diagnòstiques s'escurcen, però no així les de trasplantaments d'òrgans sòlids malgrat l'assoliment d'un nou rècord històric pel que fa al nombre d'intervencions.
- El pressupost executat per l'Agrupació Salut de la Generalitat de Catalunya experimenta un augment del 7,6% el 2014 i la despesa pública farmacèutica manté els seus recursos pressupostaris. Alhora, el percentatge d'aportació dels usuaris i usuàries sobre el PVP dels medicaments disminueix del 9,7 al 9,4%.
- La despesa sanitària privada sobre el PIB varia a Catalunya del 3 al 3,1% durant el 2012, i a la UE-15 es manté en el 2,3%. Contràriament, pel que fa a Catalunya, el pes de la despesa sanitària total i de la despesa sanitària pública sobre el PIB disminueix al llarg d'aquest mateix període temporal a Catalunya, mentre que a la UE-15 baixa i es manté, respectivament.

L'any 2013 l'aspecte més destacable del funcionament del sistema sanitari català és el del manteniment i, fins i tot, l'increment de l'activitat de determinades categories en un context de recursos estabilitzats un cop executades les mesures més importants de contenció i reducció de la despesa sanitària durant el període 2010-2012. A la pràctica, això es tradueix en una intensificació de l'ús dels recursos sanitaris (personal i infraestructures) i en l'escurçament d'alguns temps assistencials.

Les dades disponibles confirmen el bon estat de salut general de la població de Catalunya en termes d'esperança de vida (EV), mortalitat i morbiditat, si bé és veritat que l'any 2013 es constata la continuïtat d'algunes tendències desfavorables, sobretot en termes de desigualtats de gènere i socioeconòmiques.

Així, el 81,8% de la població general declara que la seva salut és "bona", "molt bona" o "excel·lent", enfront del 78,5% de les dones i el 83,8% dels homes, o bé el 89,9% de les persones de nivell socioeconòmic "alt" i el 77% de les de nivell socioeconòmic "baix". Les persones que manifesten tenir un estat de salut pitjor són les dones amb estudis primaris o sense estudis (només el 55,9% declara que la seva salut és "bona", "molt bona" o "excel·lent"); en l'extrem oposat s'hi troben els homes amb estudis universitaris (el 89,9% s'expressen en aquests mateixos termes).

L'any 2012 empitjora lleument la mortalitat a causa de l'augment de les defuncions en els mesos de febrer i març, que és quan té lloc l'epidèmia de grip. Aquesta situació coincideix amb el canvi de patró de la mortalitat de les persones més grans, descrit per al conjunt de l'Estat i que consisteix, d'una banda, en la disminució de la tendència a la baixa esperada de la mortalitat i, de l'altra, en l'increment de l'excés de mortalitat hivernal esperada.

Un any més, es manté la tendència vers l'augment moderat dels tumors malignes, els suïcidis i els homicidis entre les causes detallades de mortalitat a Catalunya, però continua la tendència a la baixa de la mortalitat associada als accidents de trànsit. Paral·lelament, i en línia de continuïtat amb l'evolució general des de l'any 2009, empitjora lleugerament la mortalitat evitable. Així, augmenta la taxa de defuncions per causes que es consideren susceptibles d'intervenció tant a través dels serveis d'assistència sanitària (rehabilitació i tractament) com de les polítiques sanitàries intersectorials (promoció i prevenció).

Dins l'àmbit de la morbiditat, continua l'increment de la cronicitat en termes demogràfics com a conseqüència de l'envelliment poblacional fins a assolir el 38,6% de les persones (3,9 punts percentuals més que el 2011 i 7,4 punts percentuals més que el 2010). També es torna a constatar l'existència de brots epidèmics i/o repuntades de malalties immunoprevenibles que es consideraven controlades com el xarampió i la tos ferina lligats a cobertes vacunals per sota del llindar d'immunitat de grup, a importacions des de regions d'origen i a una possible davallada de la resposta immunitària vacunal i/o natural amb el pas dels temps, entre d'altres raons. Així mateix, continua la tendència exponencialment creixent i generalitzada de les infeccions de transmissió sexual (ITS) detectada als anys 90.

Pel que fa als hàbits i els estils de vida, les dades disponibles no mostren canvis significatius pel que fa al sedentarisme i l'alimentació (ingesta de fruita i/o verdura vs. productes de contingut calòric elevat). Pràcticament la meitat de la població de Catalunya té excés de pes degut a la manca d'activitat física suficient i de seguiment de les recomanacions per a una alimentació saludable. Alhora, els gradients de gènere i de nivell socioeconòmic s'expressen amb molta claredat en aquest àmbit, de manera que les dones i els grups socioeconòmicament més afavorits mostren comportaments i estils de vida agregats més saludables que els homes i els grups més desafavorits.

La tendència positiva quant a l'hàbit tabàquic i la tendència negativa quant al consum de risc d'alcohol semblen estabilitzar-se progressivament en referència a la població general, però destaca negativament l'exposició encara elevada al fum del tabac en el lloc de treball (10,6% en el cas de les dones i 8,2% en el dels homes), en les llars familiars (el 18,6% dels i les menors conviu amb una o més persones que fumen dins de la llar) i en els centres d'ensenyament (el 21,9% de l'alumnat de secundària de 14 a 18 anys declara haver vist fumar professors cada dia o gairebé cada dia). Addicionalment, l'ETUDES 2012 posa de manifest un increment rellevant del consum d'alcohol entre els/les joves, un de lleuger pel que fa al de tabac i una reducció del de cànnabis i hipnosedants en comparació amb l'any 2010.

Catalunya continua al capdavant de la Unió Europea (UE) en matèria de seguretat viària juntament amb països com Finlàndia, Alemanya, Irlanda i els Països Baixos, però per sota de referents de primer ordre mundial com Dinamarca, Suècia i el Regne Unit. Al mateix temps, encara existeixen marges de millora importants i reconeguts en àmbits específics com la protecció dels col·lectius més vulnerables (motoristes, vianants, ciclistes i població jove), l'impacte dels psicofàrmacs en la mortalitat a la xarxa viària, l'educació en el risc al llarg de tot el cicle vital, i l'èmfasi en el concepte de responsabilitat compartida.

Els indicadors disponibles posen de manifest un esgotament de l'estratègia de revisió i plantejament de la sostenibilitat econòmica del sistema sanitari de Catalunya basada en la reducció de la despesa pública. L'any 2013 el sistema sanitari experimenta una tensió doble que és el resultat, d'una banda, del creixement global però amb matisos de l'activitat (sobretot en les categories sociosanitàries) i, de l'altra, de la tendència cap a l'estabilització, també amb matisos, dels recursos disponibles (centres, places, llits, personal). A la pràctica, això es tradueix en una intensificació de l'ús dels recursos i les infraestructures sanitàries i en l'escurçament d'alguns temps assistencials.

A l'atenció primària, l'any 2013 es produeix una contracció de la taxa de personal sanitari per 10.000 persones tot i la pèrdua d'efectius que experimenta el Registre Central de Persones Assegurades (RCA). El nombre de visites i la freqüentació als EAP es redueix per cinquè any consecutiu, però, contràriament, s'incrementa un any més el percentatge de visites que generen sol·licituds d'anàlisis clíniques, de diagnòstic per la imatge i d'interconsulta, probablement com a resultat d'un accés més selectiu a aquest nivell d'atenció sanitària.

A l'atenció hospitalària, l'any 2013 s'estabilitzen a grans trets els recursos disponibles, llevat del nombre de centres amb consulta externa, el qual passa de 63 a 62. Aquest fet sumat a l'increment general de l'activitat porta a un ús més intensiu dels recursos i les infraestructures disponibles. Així, s'incrementen lleugerament els contactes d'hospitalització convencional (HC) i d'intervencions de cirurgia major ambulatoria (CMA) a costa de reduir progressivament la durada mitjana dels contactes, actualment de 4,6 dies en comparació amb els 5 de l'any 2010 i els 4,7, els 4,8 del 2011 i els 4,7 del 2012. Addicionalment, el percentatge d'activitat finançada pel CatSalut (el 74,8% dels contactes) és inferior a la dels anys anteriors (el 75,1%, el 75,5% i el 77,1% els anys 2012, 2011 i 2010, respectivament). També s'incrementa considerablement l'activitat dels hospitals de dia i el nombre d'intervencions de cirurgia menor ambulatoria (Cma) en línia de continuïtat amb la tendència dels darrers anys i que té a veure, almenys en part, amb l'extensió d'aquest tipus d'atenció a altres malalties. Finalment, les mesures de contenció i racionalització de les urgències retrotrauen l'indicador d'activitat fins a nivells equiparables a l'any 2002, en comparació amb l'exercici anterior (2012), quan ho feia fins a nivells del 2003.

A l'atenció sociosanitària, allò més destacable des del punt de vista dels recursos és una tendència consolidada a la baixa quant al nombre de llits d'hospitalització disponibles per 10.000 persones grans. Tot i això, l'activitat sociosanitària amb internament continua creixent a un ritme important (el 12,1% en un any), pressionada per factors d'ordre demogràfic, fet que porta també una intensificació en l'ús dels recursos i les infraestructures disponibles: el temps mitjà d'estada a llarga durada passa de 174,9 dies el 2012 a 164,8 el 2013, a convalsència de 41,4 a 36,2, i a cures palliatives de 16,7 a 15,7. Pel que fa a l'atenció ambulatoria, els recursos romanen relativament estables, llevat de les places d'hospitals de dia per a 10.000 persones grans, que continuen la seva tendència a la baixa però de manera molt més suau que abans, i dels programes d'atenció domiciliària-equipos de suport (PADES) i les unitats funcionals interdisciplinàries (UFISS), els quals creixen en 7 i 2 unitats, respectivament. El volum d'activitat dels recursos sociosanitaris alternatius a l'internament s'incrementa molt considerablement en totes les seves modalitats generals i, conseqüentment, també s'intensifica l'ús dels recursos i s'escurcen els temps mitjans d'estada als hospitals de dia sociosanitaris (de 236,9 dies l'any 2012 a 213 dies l'any 2013), als PADES (de 81 a 80,2), als equips de teràpia en atenció directa ambulatoria (ETODA) (de 195,9 a 193,4) i a les unitats funcionals interdisciplinàries (UFISS) de geriatria (de 10 a 8,4) i de cures palliatives (de 16,1 a 14,9) (a les UFISS mixtes l'estada mitjana passa de 5,2 a 6,4 dies).

A l'atenció en salut mental, l'estabilitat dels recursos de l'any 2012 s'altera amb alguns canvis tant en sentit positiu com negatiu. Així, es reforça parcialment l'atenció a la població adulta (després d'algunes millores anteriors adreçades a la població infantil i jove) a través de l'increment de places per 10.000 persones de més de 18 anys d'edat en els centres de dia de salut mental, però es redueix en una unitat el nombre de centres d'internament, es contrau novament el nombre absolut de llits disponibles d'hospitalització psiquiàtrica i, per primera vegada en anys, es reajusten els recursos d'atenció ambulatoria a través de la integració d'un centre de salut mental i infantil (CSMIJ) i d'un de població adulta (CSMA) en altres dos centres. L'activitat reportada indica un increment/intensificació de l'assistència amb hospitalització i, a diferència del període immediatament anterior, un increment/intensificació de l'activitat ambulatoria adreçada no només a la població infantil i juvenil sinó també a la població adulta.

Finalment, el desembre del 2014 les llistes d'espera d'intervencions quirúrgiques amb temps d'espera màxim garantit es redueixen una mitjana del 27,9% en comparació amb un any i mig abans (juny del 2013). Per contra, el temps mitjà d'espera s'incrementa de 5,45 mesos a 5,77 però, tal com advertia el Síndic de Greuges un any abans, cal considerar la possibilitat que es donin casos concrets en què el temps d'espera sigui superior al temps teòricament garantit, el qual també se superaria en relació amb determinats procediments en els diferents centres hospitalaris de l'Institut Català de la Salut (ICS). De la mateixa manera, el desembre del 2014 també es redueixen significativament (el 24,4%) les llistes d'espera per sol·licitar proves diagnòstiques (primera visita a l'especialista), així com els temps mitjans d'espera (ara de 40 dies, nou menys que al juny del 2013), encara que es desconeix l'evolució dels terminis fins al moment en què es fan les proves i fins al moment en què s'obté el diagnòstic (segona visita a l'especialista). Finalment, les llistes d'espera per a trasplantaments d'òrgans sòlids creixen el 3,1% entre els anys 2013 i 2014 malgrat l'esforç que s'ha dut a terme al llarg de tot l'any i que ha significat l'assoliment d'un nou record històric en termes de trasplantament d'òrgans sòlids (concretament, 908, el 7,2% més que al 2013).

El pressupost de la Generalitat de l'any 2014 en despesa pública sanitària disminueix el 5,4% en termes absoluts, 0,2 punts percentuals en termes de PIB i el 4,9% en termes per càpita. Tanmateix, el pressupost executat per l'Agrupació Salut de la Generalitat de Catalunya experimenta un augment del 7,6% el 2014, any en què se situa en 8.895,7 milions d'euros. Entre els anys 2013 i 2014 la despesa pública farmacèutica manté els seus recursos pressupostaris, mentre que el percentatge d'aportació dels usuaris i usuàries sobre el PVP dels medicaments disminueix del 9,7% al 9,4%.

La despesa privada en salut se situa l'any 2013 en 2.991,5 milions d'euros, l'1,1% menys que l'any 2012. La seva participació sobre la despesa pública en salut pressupostada per la Generalitat i les corporacions locals passa del 34,2% al 33,7%. La despesa sanitària privada sobre el PIB de Catalunya varia del 3 al 3,1% entre els anys 2011 i 2012, i a la UE-15 es manté en el 2,3%. Contràriament, pel que fa a Catalunya, el pes de la despesa sanitària total i de la despesa sanitària pública sobre el PIB disminueix al llarg d'aquest mateix període temporal (del 9 al 8,7% i del 6 al 5,7%, respectivament), mentre que a la UE-15 el pes de la despesa sanitària total baixa (del 10 al 9,8%) i el pes de la despesa sanitària pública es manté (en el 7,5%).

5.3. EDUCACIÓ

- L'any 2014 es registra una evolució positiva en diversos indicadors de rendiment i assoliment de nivells educatius disponibles

- Davalla l'abandonament escolar prematur a Catalunya (22,2%), si bé l'objectiu per a l'any 2020 és del 15%
- Es compleix l'objectiu relatiu a l'educació superior (47% vs. 40%)
- S'incrementa la taxa de graduació de l'ESO i el batxillerat, s'incrementen les persones titulades en FP i millora la taxa de rendiment dels estudiants universitaris
- Aquesta millora contrasta amb el retrocés de la participació de la població adulta en l'aprenentatge permanent
- La despesa pública en educació retrocedeix de nou l'any 2014 en termes absoluts i en termes relatius, mentre que la despesa privada evoluciona lleument a l'alça
- Davalla la despesa pública per alumne en els ensenyaments no universitaris (tant en centres públics com privats) i en els universitaris
- Es redueixen les beques i ajuts a l'educació obligatòria mentre s'incrementen a l'educació postobligatòria no universitària i la universitària

Els indicadors de rendiment i d'assoliment dels nivells educatius presenten una evolució positiva durant l'any 2014. En primer lloc, pel que fa als indicadors que avaluen l'assoliment dels objectius educatius de l'Estratègia Europa 2020, cal destacar la davallada de la taxa d'abandonament escolar prematur que a Catalunya passa del 24,7% el 2013 al 22,2% el 2014, si bé encara es manté lluny de l'objectiu fixat per a Espanya l'any 2020 (el 15%).

Així mateix, s'assoleix l'objectiu relatiu a l'educació superior, segons el qual la població adulta jove (de 30 a 34 anys) amb estudis superiors hauria de ser del 40% l'any 2020. Aquest percentatge és del 47% a Catalunya l'any 2014. De manera paral·lela a aquesta evolució positiva, la taxa de joves de 15 a 29 anys que no estan ocupats ni en processos d'educació o formació (indicador relacionat amb els anteriors però no inclòs a l'Estratègia Europa 2020) també millora, en passar del 23,1% el 2013 al 20,1% el 2014 a Catalunya.

Cal tenir en compte, però, que la distribució de la població adulta (de 25 a 64 anys) per nivell d'estudis a Catalunya reflecteix pel que fa a l'any 2012 un pes menor de la població amb educació superior (32,2%), però superior a la mitjana europea (29%) i lleugerament inferior a la de l'OCDE (33%). Pel que fa a l'educació secundària postobligatòria no universitària, la situació catalana (22,1%) està molt per sota de la de la mitjana de la UE (48%) i l'OCDE (44%).

Així mateix, s'assoleix l'objectiu del Programa Educació i Formació 2020, que pretén que com a mínim el 95% dels infants entre 4 anys i l'edat d'escolarització obligatòria participin en l'educació infantil, atès que l'escolarització en aquestes edats és una pràctica generalitzada en el nostre sistema educatiu.

En segon lloc, pel que fa als darrers indicadors de rendiment i progressió en els estudis en els diferents ensenyaments (relatius al curs 2012-2013), també es constata una millora respecte dels cursos anteriors: així, la taxa d'idoneïtat i la de graduació a l'ESO s'incrementen (aquesta darrera passa del 82,1% al 83,8%), al mateix temps que davalla la de repetició i la d'abandonament. En el cas del batxillerat, cal destacar l'increment de 4,2 punts percentuals de la taxa de graduació, en passar del 76,5% el curs 2011-2012 al 80,7% el curs 2012-2013, contrastant amb l'estabilitat de la taxa dels cursos anteriors. En l'àmbit de l'FP inicial, el nombre total de persones titulades també manté la tendència creixent dels darrers cursos. Per últim, i pel que fa als estudis universitaris, les dades confirmen un increment progressiu de la taxa de rendiment.

En tercer lloc, l'avaluació de competències que es fa a l'alumnat de sisè de primària i de quart d'ESO evidencia una millora dels resultats al llarg dels cursos, a banda de servir com a eina per introduir canvis i millores en la pràctica educativa dels centres a partir dels resultats del seu alumnat. En aquest sentit, cal tenir en compte la realització durant el curs 2013-2014 d'un seguit d'auditories pedagògiques en els centres amb uns resultats més baixos, i que els resultats de la prova d'enguany confirmen els efectes positius d'aquestes auditories. Així mateix, els resultats en llengua catalana i en llengua castellana reflecteixen (tant a sisè de primària com a quart d'ESO) que el sistema educatiu català proporciona un coneixement equiparable de les dues llengües oficials a Catalunya.

La distribució de l'alumnat avaluat en aquestes proves per nivell assolit en cada competència avaluada també permet constatar l'evolució en l'assoliment dels objectius del document *L'ofensiva de país a favor de l'èxit escolar. Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya 2012-2018*, Pla que aglutina l'actuació del Departament

d'Ensenyament sota l'objectiu de reduir el fracàs escolar a Catalunya. En aquest sentit, cal destacar com a sisè de primària menys del 15% de l'alumnat avaluat té un nivell baix en competència en llengua catalana, castellana i matemàtica (complint l'objectiu del Pla), mentre que a quart d'ESO només es compleix aquest objectiu en la competència en llengua catalana i en llengua castellana. Per tant, els objectius no s'assoleixen en la competència en llengua anglesa (primària i secundària) i matemàtica (només a la secundària).

Malgrat aquesta evolució positiva general, cal constatar un àmbit on l'any 2014 es dóna de nou un retrocés: la participació de la població adulta en l'aprenentatge permanent, atès que la dada registrada enguany (8,3%) és la més baixa de la sèrie analitzada i representa la tercera reducció consecutiva, allunyant-se de l'objectiu previst per al 2020, segons el qual el 15% de la població adulta (de 25 a 64 anys) hauria de participar en l'aprenentatge permanent.

D'altra banda, tal com ja s'ha apuntat en edicions anteriors d'aquesta Memòria, cal tenir en compte que alguns d'aquests indicadors inclouen un biaix de sexe important que reflecteix un millor rendiment i major propensió de les dones cap a l'ensenyament, al que seria convenient prestar atenció. Així, tot i que millora lleugerament, el biaix de sexe és important en l'abandonament escolar prematur, en l'assoliment de l'educació superior i en la participació adulta en activitats d'aprenentatge permanent. Un reflex d'aquest darrer fet és, tal com es constata a l'apartat, que el pes de les dones és superior al dels homes en els ensenyaments de règim especial així com en la formació per a persones adultes, mentre que en altres nivells educatius, com ara els PQPI, els homes tenen major pes, possiblement derivat de la seva naturalesa de programa de segona oportunitat. En canvi, aquest biaix no es dóna en altres indicadors, com ara la taxa de joves que no estan ocupats ni en processos d'educació o formació o en els resultats de les avaluacions de les competències bàsiques a sisè de primària i a quart d'ESO.

Les dades que recull l'apartat sobre el nombre de persones que cursen els diferents ensenyaments no permeten identificar una tendència general, atès que mentre l'alumnat escolaritzat en els ensenyaments de règim general i en els de règim especial s'estanca respecte del curs anterior, davalla el nombre de persones que fan formació per a adults i creixen els estudiants universitaris.

L'estancament de l'alumnat escolaritzat en els ensenyaments de règim general (creix el 0,4%) respecte del curs anterior pot ser causat en part per una davallada demogràfica en les cohorts més joves, així com per una menor entrada de l'alumnat d'origen estranger al sistema, que davalla el 2,2% (3.626 alumnes menys), si bé hi ha altres factors que poden compensar els decrements indicats en el total dels alumnes escolaritzats, com ara l'entrada de persones als nivells educatius postobligatoris (sobretot l'FP, i en concret els CFGS, que experimenten l'increment més intens).

Pel que fa a l'alumnat d'origen estranger, cal destacar que després d'anys de creixement, el curs 2012-2013 va davallar per primer cop (100 alumnes menys, el 0,1% menys en termes relatius), decrement que el curs 2013-2014 s'ha intensificat. En conseqüència, el pes d'aquest alumnat sobre el total passa del 13,1% al 12,8%, i es concentra en major mesura en els centres de titularitat pública, en passar del 84,1% al 84,4%, seguint la tendència de cursos anteriors.

Tenint en compte aquestes dades generals, el Departament d'Ensenyament ha aplicat també el curs 2013-2014 un seguit de mesures que modifiquen l'oferta formativa de les places del Servei d'Educació de Catalunya (que inclou tant els centres públics com els privats concertats), per tal d'adequar-la al màxim a la demanda d'escolarització del país, si bé cal tenir en compte que la concreció definitiva d'aquests ajustaments pot tenir conseqüències en termes de cohesió social i equilibri territorial.

Malgrat que el nombre d'alumnes escolaritzats es manté, el curs 2013-2014 el nombre de professors s'incrementa (l'1,8%), fet que comporta que la ràtio mitjana alumne/professor davalli o es mantingui respecte al curs anterior. Cal destacar que aquestes ràtios mitjanes són inferiors a la mitjana de l'OCDE.

Un darrer comentari sobre l'FP, i que suposa repetir una dada ja apuntada en l'edició anterior d'aquesta Memòria: determinades famílies professionals incrementen el seu alumnat amb independència de la modalitat d'FP; hi destaquen l'hoteleria i turisme, segurament en resposta als indicadors de creixement i d'ocupació que presenta aquest sector d'activitat. D'altra banda, cal tenir en compte que disposar de les dades relatives a l'oferta inicial d'aquests estudis, la demanda dels estudiants i les places definitivament cobertes, així com d'informació relativa a l'abandonament prematur dels estudis contribuiria a donar una visió més completa que la proporcionada en aquest apartat.

Pel que fa als estudiants universitaris, cal tenir en compte que després de dos cursos en què van créixer, el curs 2013-2014 s'incrementen el 9,1% respecte del curs anterior, si bé els 189.473 estudiants matriculats no

assoleixen el total de matriculats el curs 2008-2009 (222.240) ni els matriculats el curs 2010-2011 (227.685). Aquest increment es reproduïx en totes les universitats, i pot ser causat tant per factors demogràfics com socioeconòmics.

L'anàlisi del finançament de l'educació a Catalunya que es fa en aquest apartat reflecteix com la despesa pública en educació retrocedeix de nou l'any 2014 tant en termes absoluts (pressupost i liquidació) com en termes relatius (PIB, pressupost total i per càpita), mentre que la despesa privada evoluciona a l'alça.

L'any 2013, la despesa pública liquidada de l'ensenyament no universitari disminueix a una taxa superior (3,7%) a la que ho fa la despesa pública universitària (2,4%). Pel que fa a les obligacions reconegudes del Programa Educació, aquestes disminueixen l'1,7% l'any 2014 i se situen en 4.967,2 milions d'euros. És el cinquè any consecutiu que retrocedeixen.

La despesa pública total en educació, que inclou no només la despesa de la Generalitat sinó la de les altres administracions (Estat i corporacions locals), representa el 4,18% del PIB l'any 2011. Aquesta és la dada més recent de què disposem per fer una comparativa amb el conjunt d'Espanya i de la UE-28. Constatem que aquest percentatge és significativament inferior al del conjunt d'Espanya (4,82%) i al de la UE-28 (5,25%).

Al mateix temps, la despesa privada en educació augmenta el 10,9% l'any 2014 i se situa en 1.418,6 milions d'euros. La despesa privada en educació passa de l'1,45% a l'1,64% de la despesa privada total i del 0,66% al 0,74% del PIB entre 2013 i 2014.

Per últim, cal tenir en compte que la despesa pública per alumne en els centres públics ha disminuït en passar de 4.172 euros a 3.888 euros entre els anys 2012 i 2013, mentre que la despesa per alumne en els centres privats ha disminuït en passar de 2.722 euros a 2.603 euros entre els anys 2012 i 2013. D'altra banda, en relació amb la despesa per alumne/a de les universitats públiques catalanes, observem que disminueix l'1,6% i se situa en 11.017 euros.

Pel que fa a la política de foment de l'estudi, les dades analitzades permeten constatar com el curs 2013-2014 hi ha una reducció significativa de les beques i ajuts a l'educació obligatòria, que contrasta amb l'increment que registren els ajuts a l'educació postobligatòria no universitària i l'educació universitària.

Així, pel que fa a l'educació obligatòria i tenint en compte que el gruix de la política de suport a l'estudi en aquest àmbit la concentren els ajuts a l'adquisició de llibres i material didàctic, davalla de manera significativa l'import destinat a aquest concepte i finançat exclusivament pel Ministeri. El curs 2012-2013 s'hi destinen 3.653.406 euros, el 68,7% menys que el curs anterior (quan s'hi van destinar 11.663.049 euros), mentre que el curs 2013-2014, es disposa de 2.304.107 euros, el 36,9% menys. Aquesta quantia representa el 19,7% de la que es va atorgar el curs 2011-2012. Aquesta reducció ha comportat un canvi en la distribució dels ajuts, que en lloc d'anar dirigits a l'alumne, s'han assignat al determinats centres, per raó de la composició socioeconòmica de l'alumnat i del seu entorn, per tal que implementin la reutilització dels llibres de text.

En l'educació obligatòria també tenen un paper important les beques menjador, que si bé no són una beca o ajut a l'estudi pròpiament dit, l'any 2014 han rebut un impuls important amb la homogeneïtzació dels criteris de concessió d'aquests ajuts per a tot el territori català, que ha comportat que es tripliqui el nombre d'alumnes beneficiaris de l'ajut respecte del curs anterior, en passar de 72.592 a 228.740.

En l'educació postobligatòria, el curs 2013-2014 s'ha implementat el nou sistema aprovat el 2013, i que ha suposat que s'incrementi el total concedit, el 23,1%, en passar de 36.968.000 euros a 45.495.000 euros. D'altra banda, les beques i els ajuts finançats pel Ministeri en l'educació universitària s'incrementen el 2% (el nombre de beques concedides), si bé l'import total es manté estable. En canvi, les beques i els ajuts que convoca la Generalitat de Catalunya incrementen l'import destinat, en particular els ajuts a la mobilitat internacional (el 2,5%); també es registra una evolució creixent tant en el nombre de beneficiaris com en l'import destinat a les beques equitatives.

5.4. HABITATGE

- L'any 2014 l'activitat constructora residencial a Catalunya mostra alguns signes de recuperació, si bé es manté en nivells mínims històrics.
- En el mercat de compra d'habitatge lliure nou, en el conjunt de Catalunya, segueix caient el volum de

compravendes i el valor mitjà de les transaccions realitzades. Així, la demanda d'habitatge lliure nou es manté dèbil en termes agregats i segueix retrocedint, si bé en el cas de la província de Barcelona mostra signes de millora en relació amb anys precedents.

- En el mercat de compra d'habitatge de segona mà, té lloc un increment significatiu de les compravendes en tots els àmbits provincials de Catalunya, acompanyat d'una clara desacceleració en la caiguda dels preus de compra dels habitatges lliures de segona mà.
- Conjuntament amb el fet que els segments amb més recursos de la població hagin augmentat la demanda d'aquest tipus d'habitatge per satisfer necessitats d'habitatge principal, diferents elements apunten a què l'augment de la demanda d'habitatge de compra en el mercat de segona mà està associada a la demanda d'habitatge com a instrument d'inversió.
- Un volum elevat de les compravendes s'està fent amb efectiu; s'està reduint el nombre de llars, 25,3 milers de llars menys que l'any 2013, que viuen en habitatges en propietat amb pagaments pendents; en el conjunt d'entitats creditícies d'Espanya, la relació entre l'import mitjà dels préstecs i el valor de les transaccions realitzades indicaria una exigència per part del comprador d'una aportació en efectiu en termes mitjans de pràcticament el 40% del preu de l'habitatge.
- Tot i així, se segueix reduint el tipus d'interès de les noves operacions de préstecs hipotecaris i s'observa un canvi en la tendència seguida des de l'inici de la crisi per alguns dels indicadors de les condicions creditícies per a la compra de l'habitatge -elements que han ajudat a reduir l'esforç teòric que significa la compra d'un habitatge-.
- Les dades apunten al fet que les noves necessitats d'habitatge principal s'estan cobrint cada vegada més a través de la figura del lloguer. El volum de noves contractacions de lloguer segueix en màxims històrics.
- La política d'habitatge, després de les importants reduccions previstes tant en els pressupostos de l'Estat com de la Generalitat els anys 2012 i 2013, mostra el 2014 una lleugera inflexió.
- Així, observem que, tal i com passa en el conjunt del pressupost d'habitatge, després de les fortes reduccions implementades els anys 2012 i 2013, l'any 2014 mostra una lleugera inflexió en els ajuts i les subvencions directes a oferents i demandants d'habitatge derivades dels Plans d'habitatge, amb un creixement de l'1,8% en el nombre d'actuacions o ajuts concedits i del 3,7% en l'import concedit en ajuts dels programes de lloguer social i rehabilitació d'habitatges.

L'any 2014 l'activitat constructora residencial a Catalunya mostra alguns signes de recuperació, si bé es manté en nivells mínims històrics. Augmenta el nombre d'habitatge iniciats d'obra nova, i es manté l'activitat de rehabilitació d'habitatges –actualment, el principal sustentador de l'activitat en el conjunt del sector de la construcció-, amb un lleuger augment del nombre de noves obres per reforma d'habitatge. Paral·lelament, però, es redueix el nombre d'habitatges acabats al llarg de l'any.

Aquesta relativa millora de l'activitat constructora residencial, especialment pel que fa a l'obra nova,⁴ no ha estat suficient per recuperar l'activitat del conjunt del sector de la construcció, que experimenta una caiguda del 2,4% del seu VAB en termes reals, d'acord amb les primeres estimacions de la Comptabilitat Regional (CR); i que ha vist reduir la seva ocupació en un 2,7% a Catalunya, segons les dades de l'EPA. Tot i així, aquests retrocessos en l'activitat i l'ocupació del sector són clarament inferiors als registrats l'any 2013, i l'evolució trimestral mostra una millora de l'activitat i l'ocupació en el darrer trimestre de l'any.

Pel que fa a la branca dels serveis immobiliaris⁵ sense lloguer imputats, que inclou la promoció i la intermediació immobiliària en l'àmbit de l'habitatge, l'any 2014 a Catalunya té lloc un increment de l'activitat de l'1,6% en termes reals, ajudat per l'augment, del 23,6%, del total de transaccions immobiliàries d'habitatge -fonamentalment per l'augment de les transaccions d'habitatge lliure de segona mà que signifiquen el 90% de totes les compravendes-, i per l'elevada activitat d'intermediació generada pel mercat de lloguer d'habitatge que manté, amb una lleu reducció, a nivells màxims les noves contractacions d'habitatges de lloguer, amb prop de 150 mil contractes

⁴ Cal tenir en compte que segons les estimacions de la Cambra de Contractistes de Catalunya (CCOC), l'activitat constructora associada a l'obra nova d'habitatge significa al voltant del 18% de tota l'activitat del sector de la construcció.

⁵ El VAB dels Serveis immobiliaris, calculat per la CR, incorpora el VAB associat als lloguers imputats als propietaris del seu habitatge habitual. Per tenir una aproximació a l'activitat econòmica d'aquesta branca a Catalunya, estimem el seu VAB sense els lloguers imputats, deduint al VAB dels serveis immobiliaris a Catalunya el pes que en el conjunt d'Espanya significa el VAB d'aquests serveis imputats en la branca de Serveis immobiliaris d'Espanya.

de lloguer registrats per l'INCASOL⁶ el 2014. Tot i així, el creixement del sector ha anat acompanyat d'una pèrdua del 5,2% de l'ocupació respecte de l'any 2013; a més, en aquest cas, amb un comportament que ha empitjorat en la segona meitat de l'any, concentrant els dos darrers trimestres pèrdues interanuals d'ocupació.

L'agregat dels sectors de la construcció i de serveis immobiliaris hauria estabilitzat pràcticament la seva activitat, amb una lleugera caiguda del 0,4% en termes reals, i hauria frenat la destrucció neta d'ocupació, si bé amb un retrocés de l'1,9% dels seu nivell d'ocupació.

Paral·lelament, l'any 2014 s'estabilitza pràcticament el nombre de llars i, per tant, d'habitatges principals, en què viu la població catalana, fruit de canvis en els patrons demogràfics de la població i de l'impacte que la crisi està tenint sobre els fluxos d'emigració neta de la població catalana. Aquesta estabilitat té lloc amb un augment en termes nets –menys intens que en els anys precedents– del nombre absolut de llars que viuen en lloguer, i una reducció neta –lleugerament més intensa que la dels anys precedents– del nombre de llars que viuen en habitatges en propietat. Aquesta darrera reducció és conseqüència de la caiguda en termes nets de les llars que viuen en habitatges en propietat amb pagaments pendents, que compensa amb escreix el lleuger augment de les llars que viuen en habitatges en propietat totalment pagats. Es manté així la lenta tendència d'augment del nombre i pes de les llars en lloguer en detriment del nombre i pes de les llars en propietat, que han passat de significar el 19,8% i el 74,3%, respectivament, l'any 2011, a uns pesos del 23,1% i el 72,3%, respectivament el 2014. La pèrdua de pes del nombre de llars en habitatge principal en propietat és conseqüència de la caiguda del nombre i el pes de les llars en habitatges principals en propietat amb pagaments pendents, que passa entre el 2011 i el 2014 del 34,1% al 29,7%, respectivament.

En el mercat de compra d'habitatge lliure nou, sobre una mostra de 60 municipis de Catalunya, les promocions en oferta han seguit reduint en general els preus d'oferta amb una desacceleració en la gran majoria dels municipis estudiats. Aquesta desacceleració, però, en el cas de la província de Barcelona, va acompanyada en dinou dels quaranta vuit municipis estudiats amb increments dels preus d'oferta, alterant la tendència dels darrers anys. En el conjunt de Catalunya segueix caient el volum de compravendes i el valor mitjà de les transaccions realitzades, que es manté un 32% per sobre del preu mitjà de transacció dels habitatges de segona mà, mentre que el Ministeri de Foment identifica una reducció del 5% en termes mitjans dels preus de venda. La caiguda de les transaccions i el seu valor mitjà respon a l'evolució dels mercats d'habitatge lliure nou en les províncies de Girona, Lleida i Tarragona, mentre que en la província de Barcelona es constata un increment de les transaccions i del seu valor mitjà. Per tant, aquestes dades mostrarien que la demanda d'habitatge lliure nou, si bé es manté dèbil en termes agregats i segueix retrocedint, en el cas de la província de Barcelona mostra signes de canvi en relació amb anys precedents. A la vegada, en termes agregats, tenint en compte que el volum d'habitatges acabats, de 5.624, és pràcticament igual a les transaccions d'habitatges nous, l'estoc d'habitatges nous buits es mantindria en el conjunt del territori en nivells similars als de l'any precedent.

En el mercat de compra d'habitatge de segona mà, amb una mostra més reduïda –d'onze municipis–, destaca el canvi en la tendència seguida els darrers anys en els municipis de Barcelona, Badalona i Girona, on s'incrementen els preus d'oferta, mentre que en la resta de municipis els preus d'oferta segueixen caient. A la vegada té lloc un increment significatiu de les compravendes en tots els àmbits provincials de Catalunya, que se situen clarament per sobre del seu nivell mitjà dels darrers sis anys, si bé són la meitat de les que hi havia abans de la crisi. Aquest increment va acompanyat d'una clara desacceleració en la caiguda dels preus de compra dels habitatges lliures de segona mà en l'agregat de totes les províncies, que a la vegada conviu amb un increment del valor mitjà de les transaccions en el cas de les províncies de Barcelona i Girona. Per tant, aquesta evolució indica una certa reactivació de la demanda de l'habitatge lliure de segona mà. Conjuntament amb el fet que els segments amb més recursos de la població hagin augmentat la demanda d'aquest tipus d'habitatge per satisfer necessitats d'habitatge principal, diferents elements apunten a què l'augment de la demanda està també associada a la demanda d'habitatge com a instrument d'inversió.

Per una part, el volum de compravendes supera amb escreix el nombre de noves operacions de crèdits i préstecs amb garantia hipotecària per a l'adquisició d'habitatges, posant de manifest que un volum elevat de les transaccions s'està fent amb efectiu, comportament que recolliria la decisió, tant de persones físiques com jurídiques, de col·locació de l'estalvi en habitatge per un augment de les expectatives de rendiment d'aquest tipus d'inversió.

Per una altra, com ja s'ha comentat, les dades de l'Enquesta contínua d'habitatges indiquen que s'està reduint el nombre de llars que viuen en habitatges en propietat, com a conseqüència de la reducció en termes nets, 25,3 milers de llars menys que l'any 2013, d'aquelles que viuen en habitatges en propietat amb pagaments pendents.

⁶ Cal tenir present que l'estadística de contractació de lloguer recull les altes registrades de contractes de lloguer d'habitatge que han dipositat fiança a l'INCASOL i que, per tant, no té en compte les baixes que tenen lloc de contractes de lloguer finalitzats durant l'any.

Finalment, tot i que se segueix reduint el tipus d'interès de les noves operacions de préstecs hipotecaris i que s'observa un canvi en la tendència seguida des de l'inici de la crisi per alguns dels indicadors de les condicions creditícies per a la compra de l'habitatge -elements que han ajudat a reduir l'esforç teòric que significa la compra d'un habitatge-, el nivell que mostren alguns d'aquests indicadors limita encara l'accés al crèdit per a una gran part de la població. En aquest sentit, la relació observada en el conjunt d'entitats creditícies d'Espanya entre l'import mitjà dels préstecs i el valor de les transaccions realitzades indicaria una exigència per part del comprador d'una aportació en efectiu en termes mitjans de pràcticament el 40% del preu de l'habitatge.

Així, per primer any des de l'inici de la crisi, l'augment de les noves operacions de crèdit a l'habitatge en el conjunt d'Espanya i de les hipoteques constituïdes sobre habitatges urbans a Catalunya conviuen amb una reducció del 4,1% al llarg del 2014, del saldo viu del crèdit a les famílies per a l'adquisició i rehabilitació de l'habitatge, que segueix dominada pels processos d'amortització del deute pendent per part de les llars.

És molt possible que la millor evolució de l'ocupació i l'activitat econòmica, l'any 2014, hagi frenat la caiguda de la renda familiar disponible per llar; tot i així, seguim en taxes d'atur molt elevades, especialment pel que fa a la població més jove i en edat d'emancipació, la qual cosa encara estaria determinant en el mercat de compra una demanda d'habitatge principal -i una disposició al pagament- en una situació de debilitat. De totes maneres, la millora de l'activitat, especialment pel que fa al sector turístic, i del potencial de rendibilitat en el sector de l'habitatge indiquen que la demanda d'habitatge pel motiu d'inversió estaria millorant.

Aquestes dades apunten, per tant, a què les noves necessitats d'habitatge principal s'estan cobrint cada vegada més a través de la figura del lloguer. El volum de noves contractacions de lloguer segueix en màxims històrics, si bé amb un lleuger retrocés del 0,3% respecte del 2013. L'increment de l'oferta d'aquesta forma de tinença segueix repercutint en una reducció del lloguer anual mitjà de les noves contractacions, del 0,5%, que, tot i així, modera la seva caiguda en els quatre àmbits provincials, i se situa per al conjunt de Catalunya en els 539,5 euros al mes.

En aquest sentit, l'any 2014 se segueix produint un encariment relatiu de l'opció de lloguer davant l'opció de compra que alimenta el major esforç que, en relació a la seva renda disponible, fan les llars en lloguer per fer front a la despesa d'accés a l'habitatge. Des de l'any 2008, moment en què tant l'import dels nous contractes de lloguer com l'import anual mitjà de les noves quotes hipotecàries havien assolit el darrer màxim, l'ajust en els nous contractes de lloguer ha estat del 20,4%, mentre que l'ajust de l'import anual de les noves quotes hipotecàries ha estat del 32,2%.

Paral·lelament, el mercat de compra d'habitatge protegit a Catalunya augmenta les compravendes el 2014, sobretot per l'evolució del mercat protegit de segona mà, amb un increment del nombre de transaccions del 66,2%, fins a 1.142 compravendes, i una reducció del preu mitjà segons taxacions del 3,2%.

La política d'habitatge després de les importants reduccions previstes tant en els pressupostos de l'Estat com de la Generalitat els anys 2012 i 2013, mostren el 2014 una lleugera inflexió, si bé se situa en un nivell de despesa, de 256,4 milions d'euros, que és pràcticament la meitat del que havien assolit anualment, en termes mitjans, en els primers cinc anys de la crisi. El 16,4% d'aquesta despesa, 42 milions d'euros, està previst destinar-la a inversions reals.

Cal, a més, tenir en compte que els pressupostos del 2014 de la Generalitat de Catalunya també preveuen una despesa fiscal o benefici fiscal⁷ orientat a la política d'habitatge, de 1.280,3 milions d'euros,⁸ que significa una reducció del 12,5% en relació amb el 2013. Aquesta reducció respon principalment al gir en la política de beneficis fiscals a l'habitatge duta a terme a nivell estatal, que des del 2013 ha eliminat la deducció en l'IRPF per l'adquisició de l'habitatge habitual, si bé es manté amb caràcter retroactiu per als habitatges adquirits amb anterioritat a aquesta data.

L'impacte de la crisi i les mesures de reducció del dèficit públic han reorientat els objectius de la política de l'habitatge, fet que es posa de manifest tant en l'aprovació del Pla estatal de l'habitatge 2013-2016, aprovat

⁷ La despesa fiscal o beneficis fiscals es defineix com l'expressió xifrada de la disminució d'ingressos tributaris que previsiblement es produirà al llarg de l'any com a conseqüència de l'existència d'incentius fiscals orientats a l'assoliment de determinats objectius de política econòmica i social.

⁸ Cal tenir en compte que els beneficis fiscals estimats per Catalunya a partir de l'any 2014 incorporen els beneficis fiscals derivats de la normativa estatal i que afecten principalment els beneficis fiscals de l'IRPF i de l'IVA relacionats amb polítiques de l'habitatge, i que sumen per aquest any un import de 347,3 milions d'euros que no es tenen en compte en els anys precedents.

l'abril del 2013,⁹ com, més recentment, en l'aprovació, el maig del 2014, del nou Pla per al dret a l'habitatge, de la Generalitat de Catalunya. El primer té com a objectiu el foment del lloguer i l'impuls de la rehabilitació, amb especial atenció als grups socials més vulnerables, i amb la finalitat de reactivar l'activitat en el sector de la construcció. Aquest Pla no preveu línies de foment de l'habitatge protegit de nova construcció, si bé preveu el manteniment de les ja existents aprovades pels plans estatals de l'habitatge anteriors a través del Programa de subsidiació de préstecs convinguts. Pel que fa al nou Pla per al dret a l'habitatge de la Generalitat de Catalunya, en línia amb les actuacions del Pla estatal, s'estructura a partir de dos eixos prioritaris. Per una part, l'eix social, que té com a objectiu evitar la pèrdua de l'habitatge per motius econòmics, facilitar-ne l'accés en condicions assequibles i incentivar l'entrada al mercat de lloguer d'habitatges desocupats. Per una altra, l'eix econòmic, amb l'objectiu d'incentivar la reactivació de la promoció d'habitatge protegit de nova construcció, i de promoure la rehabilitació. El Pla orienta els ajuts públics a l'habitatge a partir de tres grans línies d'actuació: la primera, referent a les actuacions dels programes socials d'habitatges, com són els ajuts al pagament de l'habitatge i la mediació per al lloguer social;¹⁰ la segona, que es refereix a la rehabilitació d'habitatges i d'edificis d'habitatges; i la tercera, dedicada a la promoció i qualificació d'habitatges amb protecció oficial per destinar-los a venda, lloguer o altres usos. Ni en el Pla estatal ni en el Pla de Catalunya es preveu cap línia d'actuació per ajudar a finançar la compra de sòl destinat a nova construcció d'habitatge protegit.

Les dades disponibles permeten fer un seguiment parcial de les subvencions o els ajuts directes en la política d'habitatge de la Generalitat i d'una part d'aquelles que es desprenen del Pla de l'Estat, però no de l'execució de tot el pressupost previst en polítiques d'habitatge. Així, observem que, tal i com passa en el conjunt del pressupost, després de les fortes reduccions implementades els anys 2012 i 2013 que van deixar -tant en nombre d'actuacions com en l'import global- els ajuts a l'habitatge a pràcticament la meitat del valor que havien assolit, en termes mitjans, els cinc primers anys de crisi, l'any 2014 mostra una lleugera inflexió amb un creixement de l'1,8% en el nombre d'actuacions o ajuts concedits i del 3,7% en l'import concedit en ajuts dels programes de lloguer social i rehabilitació d'habitatges.¹¹

Les actuacions, en nombre d'habitatges i/o famílies, que han rebut ajuts al llarg del 2014 mostren un concentració d'aquestes en els programes socials d'habitatge que han passat de concentrar el 51,5% de totes les actuacions en termes mitjans en els anys 2007-2011 a significar el 74,1% el 2014; contràriament, les actuacions amb ajut sota els programes de rehabilitació han perdut pes, i han passat de significar el 36,6% de totes les actuacions els anys 2007-2011 al 19,8%; mentre que les actuacions subvencionades pels programes relacionats amb la promoció d'habitatges amb protecció oficial o que posen en oferta habitatges assequibles a través de les borses de mediació són les que més pes han perdut, en passar del 12,6% al 6,1% l'any 2014.

En aquest sentit es pot destacar que l'esforç principal fet els darrers anys en la política d'ajuts a l'habitatge es concentra en els programes social d'habitatge, que augmenta el pes tant del nombre d'actuacions com el pes de l'import agregat dels ajuts en un context de necessitats creixents fruit de l'impacte de la crisi sobre el nombre de famílies en situació de vulnerabilitat econòmica. Tot i que l'any 2014 es manté l'import dels ajuts i es redueix, només lleugerament, el nombre de llars/habitatges subvencionats a través d'aquests programes, el nivell de famílies cobertes actualment per aquest Programa és un 31% més baix que l'observat durant els anys 2007-2011, i l'import que s'hi destina el 41% menor. Aquesta davallada respon a la desaparició progressiva de la renda bàsica d'emancipació, destinada al lloguer per a joves i finançada directament per l'Estat, que ha passat d'actuar sobre 30,3 milers de llars/habitatges, en mitjana anual dels anys 2007-2011, a actuar sobre 6,6 milers de llars/habitatges que encara mantenen el dret l'any 2014, mentre que l'import global dels ajuts ha passat de 62,2 milions d'euros anuals a 8,8 milions el 2014. Pel que fa als ajuts d'aquests programes finançats directament per la Generalitat, els augments tant de les llars beneficiàries com de l'import global dels ajuts de l'any 2014 han permès superar els nivells existents en els primers anys de crisi. Així, s'ha passat d'actuar sobre 24,2 milers de llars/habitatges, en mitjana anual dels anys 2007-2011, a actuar sobre 30,9 milers de llars/habitatges l'any 2014, mentre que l'import global d'aquestes subvencions ha passat de 54,2 milions d'euros anuals a 60,0 milions el 2014, si bé amb una caiguda dels imports mitjans dels ajuts.

L'any 2014 augmenta prop d'un 20% tant l'import dels ajuts com el nombre d'habitatges subvencionats a través dels programes de rehabilitació d'habitatges. Tot i així, i malgrat ser un dels eixos prioritaris del nou Pla ple dret a

⁹Reial decret 233/2013, de 5 d'abril, pel qual es regula el Pla estatal de foment del lloguer d'habitatges, la rehabilitació edificatòria, i la regeneració i renovació urbanes, 2013-2016. BOE núm. 86, de 10.04.2013.

¹⁰ Si bé el nou Pla pel dret a l'habitatge de Catalunya inclou els ajuts a la mediació de les borses de lloguer social dins dels programes d'habitatge social, al llarg de l'anàlisi del capítol d'habitatge aquests ajuts se sumen amb els ajuts a la promoció d'habitatge de protecció oficial per tal de facilitar la comparativa amb anys precedents, i perquè conceptualment són ajuts als agents que gestionen la xarxa i que fan possible un augment de l'oferta disponible d'habitatges assequibles.

¹¹ No es disposa de l'import global dels ajuts que s'ha atorgat a través dels programes relacionats amb la promoció d'habitatges de protecció social.

l'habitatge, els seus nivells són un 80% i un 74% inferiors, respectivament, als que anualment existien els anys 2007-2011. El nombre d'actuacions que han rebut algun tipus d'ajut per a la rehabilitació ha passat de 38,3 milers d'habitatges anuals els anys 2007-2011 a 10,0 milers d'habitatges l'any 2014, mentre que l'import global d'aquests ajuts ha passat de 84,8 milions d'euros anuals a 17,9 milions d'euros el 2014. Aquest retrocés ha afectat tant els habitatges del parc públic, com, amb més intensitat, als del parc privat.

Finalment, en el cas dels ajuts relacionats amb la promoció d'habitatge de protecció oficial o la posada en oferta d'habitatges assequibles a través de les borses de mediació, si bé no disposem de l'import global dels ajuts, l'any 2014 es redueixen el 5,1% les actuacions en nombre d'habitatges. El nombre d'habitatges subvencionats és, així, el 77% inferior als que rebien ajuts en els anys 2007-2011, i passen de 13.280 habitatges a 3.096 l'any 2014.

El nombre d'habitatges iniciats amb protecció oficial de nova construcció l'any 2014 és de 992, amb un increment del 46,3% respecte de 2013, si bé se segueix situant per sota de la mitjana dels darrers anys -2006-2013-, en els quals s'han iniciat en termes mitjans 6.131 habitatges protegits per any. El pes d'aquest tipus de promocions sobre el total d'habitatges iniciats s'ha situat l'any 2014 en el 25,8%, i augmenta el seu pes respecte del 2013.

Atenent el tipus de promoció, l'any 2014 s'observa que les promocions de lloguer protegit, amb una reducció del 42,3% respecte del 2013, han perdut pes i representen el 3,0% del total de la protecció iniciada, mentre que les promocions d'habitatge de compra en signifiquen el 37,5% i s'han reduït el 30,7%. Així mateix, s'han iniciat 474 habitatges de lloguer amb opció a compra, que signifiquen el 47,8% del total. L'any 2014 s'han iniciat 116 habitatges del Programa de remodelació de barris i signifiquen l'11,7% del total.

Per tipus de promotor l'augment en la nova promoció d'habitatge protegit l'any 2014 ha afectat amb més intensitat els promotors sense ànim de lucre, que han iniciat el 57,6% més d'habitatges que el 2014, especialment per l'activitat de l'INCASÒL, que ha augmentat el nombre de promocions, el 181,1%, i passa a ser el promotor amb més importància en termes relatius. Els promotors privats, amb un augment del 34,6% dels habitatges protegits iniciats, es mantenen com els principals promotors d'habitatges protegits, amb un 44,0% del total, seguits de l'INCASÒL, que incrementa relativament el seu pes, fins al 26,9% del total; els ajuntaments, amb un 17,8%; mentre que les ESAL el redueixen fins a l'11,3% del total. Així, el 2014 els promotors sense ànim de lucre han promogut el 56,0% de tots els habitatges protegits.

Aquestes xifres encara estan lluny de les necessitats d'una part cada vegada més gran de la població amb dificultats per a l'accés a l'habitatge, que es posa de manifest en l'increment dels darrers anys del nombre d'inscrits en el Registre de Sol·licitants d'Habitatges amb Protecció Oficial. L'any 2014 hi ha 76.852 unitats de convivència inscrites en el Registre, i les noves inscripcions han estat de 12.915 unitats de convivència, amb una evolució clarament per sobre tant dels habitatges de protecció oficial acabats durant aquest any, com dels lliuraments provinents del parc públic de la Generalitat, que han estat de 1.059 habitatges i 1.440 habitatges, respectivament. Aquestes dades mostren també que l'increment dels inscrits té lloc en pràcticament tot el territori català.

També cal tenir en compte que en els darrers anys s'ha mantingut estable l'estoc d'habitatges disponible, bàsicament en diferents formes de lloguer per sota del preu de mercat, que estan en oferta a través del parc públic d'habitatges de la Generalitat gestionats per l'AHC, els habitatges obtinguts a través de la Xarxa de Mediació de Lloguer Social i, en menor mesura, dels habitatges de la Xarxa d'Inclusió Social, gestionada per entitats sense ànim de lucre. L'any 2014 a través d'aquests tres instruments es disposa de 24.760 habitatges, la gran majoria dels quals estan ocupats. En aquest sentit cal destacar que, tot i l'esforç dels darrers anys, la Generalitat de Catalunya encara té un 7,8% del seu parc d'habitatges buit.

5.5. PROTECCIÓ I INCLUSIÓ SOCIAL

- L'any 2014, hi ha 1.721.934 pensions (entre contributives i no contributives) a Catalunya, l'1,3% més que l'any 2013, un creixement lleugerament inferior a la mitjana del decenni 2004-2014.
- Les pensions es revaloren el 0,25% l'any 2014, en aplicació per primera vegada de l'índex de revaloració de les pensions. L'any 2014, l'augment de la quantia mitjana de les pensions a Catalunya (l'1,8%) és inferior als dels darrers cinc anys i a la mitjana del decenni 2004-2014, com a conseqüència dels ajustos que s'han anat produint en els últims anys de crisi en la revaloració anual de les pensions.
- Augmenta per primera vegada en sis anys la relació entre afiliacions i pensions a Catalunya, que passa de l'1,77 a l'1,78 entre l'any 2013 i el 2014. Aquesta dada positiva contrasta amb la disminució del Fons de Reserva de la Seguretat Social, que passa dels 53.744 als 41.634 milions d'euros.

- La renda mitjana anual de les llars catalanes disminueix any rere any des del 2009. L'any 2013 se situa en els 30.423 euros. Entre els anys 2009 i 2013 augmenta la desigualtat en la distribució de la renda entre el quintil inferior i superior de la renda (indicador S80/S20).¹²
- El 24,3% de la població catalana es troba en risc de pobresa o exclusió social (AROPE) a Catalunya l'any 2013. Entre el 2009 i el 2013, la taxa AROPE augmenta dos punts, si bé a partir del 2012 comença a registrar un descens lleu, però progressiu.
- El risc de pobresa afecta el 19,8% de la població a Catalunya l'any 2013, cinc dècimes més que l'any anterior. El perfil de la població afectada canvia: l'any 2013, per primera vegada el risc de pobresa masculí és superior al femení. El risc de pobresa afecta ja el 27,3% dels menors de 16 anys (2013).
- En l'àmbit de Catalunya s'han posat en marxa diverses mesures per fer front a la vulnerabilitat econòmica de les llars, especialment pel que fa a la pobresa energètica.
- L'any 2014 es tanca amb 27.071 expedients vigents de l'RMI, el 8,3% més en un any. L'any 2014 és el segon any en què es registren augments dels expedients de la prestació, després que els anys 2011 i 2012 es registressin disminucions dels expedients.
- Fins a finals de l'any 2014 (i des de l'entrada en vigor de la Llei 39/2006), s'han registrat 501.072 sol·licituds de valoració de la dependència a Catalunya. Des de l'any 2009, el nombre de sol·licituds registrades anualment a Catalunya ha anat disminuint. Des de l'any 2012, l'SCAAD perd persones beneficiàries any rere any.

L'any 2014, s'han registrat 1.721.934 pensions (entre contributives i no contributives), amb un increment interanual de l'1,3%, lleugerament inferior a la mitjana del decenni 2004-2014. Les més nombroses són les pensions contributives de jubilació, les quals suposen el 61,3% del total de les pensions del sistema. Al llarg del període 2004-2014, les pensions contributives creixen, mentre que les no contributives registren una disminució en aquests deu anys.

Les pensions de la Seguretat Social s'han revalorat el 0,25% l'any 2014, en aplicació per primera vegada de l'índex de revaloració de les pensions, que substitueix l'índex de preus al consum com a referència per a l'actualització de les pensions. L'any 2014 la quantia mitjana de les pensions registra un augment de l'1,8%, inferior al dels últims cinc anys, en els quals es registren increments al voltant del 3%, i inferior a la mitjana del decenni 2004-2014 (4,3%), com a conseqüència dels ajustos que s'han anat produint en els últims anys de crisi en la revaloració anual de les pensions: l'any 2011 se'n va congelar la quantia; el 2012 es van incrementar l'1%; i l'any 2013 les pensions van pujar l'1% amb caràcter general i el 2% les que no superaven els 14.000 euros anuals.

Amb relació a les altres prestacions de la Seguretat Social, les de maternitat i paternitat registren enguany una nova disminució.¹³ L'ampliació de la prestació de paternitat a quatre setmanes es torna a ajornar fins a l'1 de gener del 2016. D'altra banda, enguany s'observa un augment de la mitjana mensual dels processos d'incapacitat temporal, després d'uns anys de disminució, com a conseqüència de l'evolució de l'ocupació i de la disminució del nombre de persones protegides per les diferents contingències.

Altres qüestions que cal destacar en matèria de Seguretat Social són les següents: han passat a computar-se en la base de cotització una sèrie de conceptes retributius que, fins al moment, n'estaven exclosos i, ahora, han passat a computar-se en la seva integritat altres conceptes que amb anterioritat tenien alguna limitació al respecte.¹⁴ Així mateix, s'ha establert un nou sistema de liquidació i d'ingrés de quotes de la Seguretat Social, en el qual la TGSS liquida directament les obligacions de cotització a les empreses, i que substitueix al model tradicional d'autoliquidació.¹⁵

Pel que fa als drets i les obligacions de la Seguretat Social reconeguts en l'àmbit de Catalunya, tant els ingressos liquidats per cotitzacions com els altres ingressos han disminuït entre els anys 2013 i 2014; d'altra banda, les

¹² Les dades sobre renda de l'Enquesta de condicions de vida (ECV) donen informació sobre els ingressos de l'any anterior al de realització de l'Enquesta. Per tant, en l'Enquesta de l'any 2013 es pregunta sobre els ingressos obtinguts l'any 2012.

¹³ Llei 36/2014, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015.

¹⁴ Reial decret llei 16/2013, de 20 de desembre, de mesures per afavorir la contractació estable i millorar l'ocupabilitat de les persones treballadores.

¹⁵ Llei 34/2014, de 26 de desembre, de mesures en matèria de liquidació i ingrés de quotes de la Seguretat Social.

despeses en pensions s'han mantingut pràcticament estabilitzades entre aquests dos anys, mentre que les altres despeses han augmentat. En conseqüència, el dèficit d'aquestes partides de la Seguretat Social augmenta de 3.884,3 a 7.359,1 milions d'euros entre 2013 i 2014.

L'any 2014, el creixement superior del nombre de persones afiliades respecte del nombre de pensions permet augmentar per primera vegada, des de fa sis anys, la relació entre afiliacions i pensions, que passa de l'1,77 a l'1,78 entre l'any 2013 i el 2014. Aquesta dada positiva contrasta amb la disminució del Fons de Reserva de la Seguretat Social, que passa dels 53.744 als 41.634 milions d'euros, com a conseqüència d'una disposició per part del Govern de 15.300 milions d'euros, en part compensada per una dotació amb càrrec als excedents de les mútues de 279 milions d'euros i pels rendiments del propi Fons de 2.911 milions d'euros. L'import del Fons permetria finançar 0,4 mesos de pensions contributives.

Respecte dels resultats de l'Enquesta de condicions de vida (ECV), cal aclarir que l'any 2013 s'ha adoptat una nova metodologia respecte de la producció de dades relatives als ingressos de les llars i que, en conseqüència, es produeix un trencament de la sèrie. L'Idescat ha realitzat unes estimacions retrospectives dels principals indicadors des de l'Enquesta del 2009 comparables amb les dades del 2013. D'altra banda, les dades sobre ingressos de l'ECV fan referència a l'any anterior al de realització de l'Enquesta.

L'any 2013, la renda mitjana de les llars catalanes s'ha situat en els 30.423 euros. Aquesta xifra ha disminuït any rere any des de l'any 2009. D'altra banda, l'evolució de l'indicador S80/S20 entre els anys 2009 i 2013 indica que ha augmentat la desigualtat en la distribució de la renda entre el quintil superior respecte dels ingressos del quintil inferior. Pel que fa a l'evolució d'aquest indicador al llarg de la crisi (2007-2013), Espanya és l'Estat de la UE28 en el que més ha augmentat la desigualtat, juntament amb Croàcia.

En el marc de l'Estratègia Europa 2020, el resultat de l'indicador AROPE mostra que el 24,3% de la població catalana es troba en risc de pobresa o exclusió social l'any 2013, és a dir, que gairebé una de cada quatre persones viu per sota del llindar de risc de pobresa, és membre d'una llar en situació de privació material severa, o viu en una llar amb una intensitat del treball molt baixa. Al llarg del període 2009-2013, el valor de la taxa AROPE ha augmentat dos punts a Catalunya, si bé a partir de l'any 2012, el percentatge de població en aquesta situació comença a registrar un descens lleuger però progressiu. Pel que fa a l'evolució dels factors que componen la taxa en el període 2009-2013, s'observa un increment de 0,5 punts del risc de pobresa i un increment important dels altres dos factors: el 92,9% el referit a la intensitat del treball molt baixa i el 96,8% el relatiu a la privació material severa. Per tant, són aquests dos últims factors els responsables de l'augment de les persones en situació de risc de pobresa o exclusió social entre els anys 2009 i 2013.

En concret, el risc de pobresa afecta el 19,8% de la població a Catalunya l'any 2013 (la taxa ha augmentat cinc dècimes respecte de l'any 2012). Es considera que estan en risc de pobresa les persones que tenen uns ingressos per sota d'un determinat llindar (60% de la renda mediana), el qual l'any 2013 se situa en els 9.422,6 euros a Catalunya. Al llarg del període 2009-2013, aquest llindar no ha deixat de baixar, la qual cosa denota una baixada dels ingressos de la població. També significa que les persones en risc de pobresa són més pobres.

D'altra banda, de l'evolució de la composició de la pobresa en el període 2009-2013, es conclou que el perfil de les persones que es troben en aquesta situació ha canviat: l'any 2013 es registra per primera vegada un risc de pobresa masculí superior al femení, conseqüència d'una disminució de la taxa femenina al llarg del període i d'un augment de la masculina, sobretot en els homes en edat laboral (de 16 a 64 anys). D'altra banda, el risc de pobresa afecta ja el 27,3% dels menors de 16 anys l'any 2013, mentre que la població de 65 anys i més afectada pel risc de pobresa és del 12,4%, amb una disminució important de la taxa entre l'any 2009 i el 2013, la qual cosa podria ser un efecte estadístic derivat de l'estabilitat dels ingressos d'aquest grup de població front al descens generalitzat d'aquests en la resta de la població. Atès que, pel que fa al risc de pobresa infantil, es pren en consideració i de les llars sense cap ingrés té una relació directa amb les elevades xifres de pobresa dels infants i adolescents. Al llarg del període 2009-2013, les primeres s'han incrementat el 22,5% i les segones el 43,7%.

En l'àmbit de la inclusió social, l'any 2014 s'ha establert el Fons d'Ajuda Europea per a les Persones més Desafavorides per al període comprès entre l'1 de gener del 2014 i el 31 de desembre del 2020,¹⁶ amb l'objectiu específic de pal·liar les pitjors formes de pobresa. En el marc del Semestre europeu, el Programa nacional de reformes d'Espanya 2014¹⁷ preveu la promoció de mesures per combatre l'empitjorament dels perfils de pobresa i exclusió

¹⁶ Reglament(UE) núm. 223/2014 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de març del 2014, relatiu al Fons d'Ajuda Europea per a les Persones més Desafavorides.

¹⁷ Aprovat en la reunió del Consell de Ministres de 30.04.2014.

social, així com d'actuacions específiques dirigides als col·lectius amb dificultats especials per accedir al mercat de treball. En el marc del Pla nacional d'inclusió social 2013-2016, de caràcter estatal, destaca la previsió de la reforma de la legislació de protecció a la infància. D'altra banda, en l'àmbit de Catalunya, s'han posat en marxa diverses mesures per fer front a la vulnerabilitat econòmica de les llars, especialment pel que fa a la pobresa energètica, per tal que les persones que es trobin en aquesta situació no pateixin talls de subministrament durant determinats períodes crítics que es fixaran anualment. Alhora, es crea un Fons d'Atenció Solidària en matèria de subministraments bàsics.¹⁸

La renda mínima d'inserció (RMI) és una prestació destinada a les persones amb dificultats econòmiques i socials greus per afavorir-ne la seva inserció o reinserció social i laboral. El nombre d'expedients vigents de la prestació el 31 de desembre del 2014 és de 27.071, un total de 2.083 expedients més que els vigents el 31 de desembre del 2013, la qual cosa suposa un augment del 8,3% en un any. Aquest increment és lleugerament superior al registrat l'any 2013, després de dos anys de disminució del nombre d'expedients de la prestació, la qual va ser especialment important l'any 2011, en què es van restringir els seus criteris d'accés. Així mateix, l'any 2012 s'eliminava el caràcter universal i garantit de l'RMI i s'establí que la seva concessió quedava supeditada a les disponibilitats pressupostàries. Amb anterioritat a l'any 2011, s'havia registrat un període d'incrementos importants dels expedients, com a conseqüència de la situació econòmica i del seu impacte sobre l'ocupació.

En relació amb la reforma de l'RMI de l'any 2012, l'Informe del Síndic al Parlament de l'any 2014 ha posat de manifest que la condicionalitat de la concessió de la prestació a les disponibilitats pressupostàries ha suposat que a la pràctica, en els anys anteriors, s'hagin aprovat només els casos més extrems. L'Informe també assenyala que caldria modificar el règim de còmput d'ingressos per tenir dret a la prestació, atès que actualment es comptabilitzen les prestacions de les persones amb dependència de la unitat familiar, mentre que aquestes prestacions s'haurien de destinar a cobrir les necessitats d'aquestes persones, d'acord amb la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

D'altra banda, l'any 2014 continua inalterat l'import que el 2011 es va fixar per a la quantia bàsica i els complements de l'RMI. No obstant això, la quantia mitjana de la prestació augmenta el 8,6% l'any 2014, per segon any consecutiu. D'altra banda, enguany el nucli familiar passa a ser la tipologia familiar més nombrosa dels expedients vigents (anteriorment ho havien estat les persones soles): d'acord amb la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya (2014), aquest canvi de les llars que reben l'RMI reflecteix l'impacte de la crisi en totes les formes de convivència familiar. Pel que fa al tipus de problemàtica dels expedients, el motiu laboral i la monoparentalitat segueixen sent els més freqüents l'any 2014, fet que evidencia l'aparició de nous riscos socials i de situacions de vulnerabilitat noves.

Els canvis en el perfil del risc de pobresa i de l'exclusió social es fan palesos en l'evolució de la demanda dels serveis socials d'atenció primària. L'actuació que més augmenta l'any 2013 és la consistent en prestacions econòmiques, encara que en menor mesura que els anys anteriors. D'altra banda, les problemàtiques més freqüents l'any 2013 són les de tipus econòmic i les laborals, les quals són també les que més s'han incrementat des de l'inici de la crisi (2007-2013): el 87,9% les laborals i el 61,4% les econòmiques.

El nombre de persones usuàries dels serveis bàsics d'atenció social ha estat de 939.588 (el 12,4% de la població catalana) l'any 2013, la qual cosa suposa una disminució en termes interanuals, després d'uns anys d'incrementos que havien arribat fins al 17,7% l'any 2010. D'altra banda, respecte de l'evolució del nombre de persones professionals de les àrees bàsiques de serveis socials (2004-2013), s'observa que es registren increments de fins al 21,6% (l'any 2008), i del 81,1% (l'any 2009); a partir del 2009, els increments interanuals són més petits fins que, finalment, en dos anys (2012 i 2013), es registra una disminució de 25 persones professionals.

En l'àmbit dels serveis socials, es prorroguen el Pla estratègic de serveis socials de Catalunya 2010-2013 i el Pla de qualitat de serveis socials de Catalunya 2010-2013. També es prorroga la Cartera de serveis socials 2010-2011 i se n'amplia la vigència fins al 31 de desembre de 2014, mitjançant la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2014.

Les prestacions de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència s'integren en el Sistema Català de Serveis Socials. Des de l'entrada en vigor de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, i fins al 31 de desembre del 2014, s'han registrat 501.072 sol·licituds de valoració de la dependència a Catalunya. Des de l'any 2009, el nombre de sol·licituds re-

¹⁸ Llei 20/2014, de 29 de desembre, de modificació de la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum.

gistrades anualment ha anat disminuint. D'altra banda, el 31 de desembre del 2014, hi ha 145.618 persones beneficiàries del Sistema Català per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SCAAD). Des del 2012, l'SCAAD perd persones beneficiàries any rere any.

Pel que fa a les prestacions actives del sistema, s'observa que, el 31 de desembre del 2014, el 54,9% de les prestacions són econòmiques i que, en concret, el 50,8% són prestacions econòmiques per cures en l'entorn familiar. Pel que fa a les prestacions de servei, destaquen la prestació residencial per a gent gran, l'ajuda a domicili i la teleassistència. Si es té en compte l'evolució de les prestacions de l'SCAAD, s'observa que les prestacions de servei han anat guanyant terreny respecte de les econòmiques any rere any.

En l'àmbit de la dependència a Catalunya, l'any 2014 es reactiven les prestacions vinculades al servei de residència (PEVS), que havien estat suspeses des del mes d'agost del 2013 per motius econòmics, per a l'accés a les quals s'està donant prioritats a les persones que estan en una situació de gran dependència (Grau III).¹⁹ D'altra banda, s'estableix un nou sistema de càlcul de les PEVS, a partir de la inclusió del patrimoni, a més de la renda, com a variable que s'ha de tenir en compte per determinar la capacitat econòmica de la persona beneficiària i, per tant, el grau de copagament.²⁰

Pel que fa al pressupost de l'Agrupació Benestar i Família per a l'any 2014, es redueix l'11,5% respecte de l'any anterior. En canvi, en termes d'obligacions reconegudes, la despesa del Departament augmenta lleugerament el 0,2%, trencant-se una sèrie de tres anys seguits de reducció de les obligacions reconegudes. La partida més important del pressupost és la de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència (el 70% del pressupost total). L'import destinat a pagar l'RMI augmenta el 22% l'any 2014.

6. CAPÍTOL VI. SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

6.1. CONTEXT

- La transició cap a una economia verda, competitiva i baixa en carboni és la via que comparteixen diverses organitzacions internacionals i europees per millorar el benestar de la població.
- La transposició tardana de les directives europees a l'Estat ha alentit el procés de transició a Catalunya.
- La preservació dels recursos naturals ha millorat (aigua, aire), però hi ha mancances en la gestió i reptes nous. Els objectius de reducció de CO₂ s'han assolit. Es produeix millor, el consum de recursos (energia, aigua) i la generació de residus han caigut.
- La ciutadania europea confia en la legislació europea per millorar l'estat del medi ambient al seu país, i el medi ambient segueix sent important, tant per als europeus (95%) com per als catalans, preocupats per la contaminació en general, de l'atmosfera i els residus en particular, i el canvi climàtic (81%).

Els esdeveniments internacionals més importants de l'any 2014 han estat la primera Assemblea sobre Medi Ambient a Nairobi de l'ONU i la Conferència sobre el Canvi Climàtic a París.

Del desenvolupament sostenible a l'economia verda

La transició cap a una economia verda, competitiva i baixa en carboni ha estat la visió que algunes organitzacions internacionals i europees han tingut per millorar el benestar i les condicions de vida de la població. Les opcions d'aquesta transició que més han influït en el desenvolupament ambiental de Catalunya han estat:

El disseny de la política i la normativa ambiental

En general l'aplicació de la normativa ambiental europea ha millorat l'estat del medi ambient i la qualitat de vida de la població, però la transposició tardana de les directives europees a l'Estat espanyol i la manca de reglaments

¹⁹ Ordre BSF/339/2014, de 19 de novembre, de modificació de l'Ordre ASC/433/2007, de 23 de novembre, per la qual s'estableixen els criteris per determinar l'import de les prestacions econòmiques del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD) en l'àmbit territorial de Catalunya.

²⁰ Ordre BSF/130/2014, de 22 d'abril, per la qual s'estableixen els criteris per determinar la capacitat econòmica de les persones beneficiàries de les prestacions de servei no gratuïtes i de les prestacions econòmiques destinades a l'atenció a la situació de dependència que estableix la Cartera de serveis socials, i la participació en el finançament de les prestacions de servei no gratuïtes.

per aplicar-les ha alentit aquest procés de transició cap a una economia verda. Sovint han estat els actors econòmics i socials i les iniciatives locals i regionals les que l'han liderat.

El canvi de comportament ambiental

- **Preservar els recursos naturals.** A Catalunya, les àrees protegides i la superfície forestal s'han expandit. Tanmateix la Declaració a favor del patrimoni natural presentada al Parlament de Catalunya l'any 2014 ha estat molt crítica amb la gestió que se'n fa. La qualitat de l'aigua de boca i bany ha millorat i la qualitat de l'aire també, però hi ha contaminants químics nous a l'aigua, i contaminants persistents a l'aire d'algunes zones que no compleixen els objectius i que en alguns casos superen els valors límit definits per la UE. El risc d'inundacions i sequeres ha augmentat, així com el risc d'incendis.
- **Mitigar i adaptar -se al canvi climàtic.** Les emissions de CO₂ s'han desacoblat de l'economia gràcies a la millora de l'eficiència en l'ús dels recursos. La UE i Catalunya han assolit l'objectiu de reduir les emissions, sobretot per la caiguda de l'activitat econòmica d'alguns sectors industrials.
- **Produir millor i consumir d'una altra manera.** El paquet d'energia i clima de la UE 2030 té l'objectiu d'augmentar l'eficiència energètica i la participació d'energia renovable, així com reduir les emissions de CO₂. A Catalunya, el consum d'aigua ha caigut i la depuració i reutilització d'aigües residuals ha augmentat. Es generen menys residus urbans per habitant. El sector industrial del medi ambient i els sistemes de gestió ambiental s'han mantingut, els distintius de qualitat ambiental han augmentat i la generació de residus ha caigut.
- **Reorientar els incentius, el finançament i els fons, entre d'altres.** El suport financer a l'estalvi i l'eficiència energètica han augmentat durant el període 2014-2020. A Catalunya, la fiscalitat verda ha augmentat durant els darrers anys, el cànon de l'aigua i de residus s'ha modificat i s'han creat nous tributs.
- **Informar i educar.** La informació sobre riscos ambientals i la recopilació de dades per part dels organismes d'estadística ha augmentat i millorat.

Percepció ciutadana i conducta sostenible

Segons l'**Eurobaròmetre** 2014 sobre les actituds de la ciutadania europea vers el medi ambient, per al 95% dels europeus el medi ambient segueix sent important; la majoria (el 77%) consideren la legislació mediambiental de la UE necessària per protegir el medi ambient del seu país i que l'estat del medi ambient influeix en la qualitat de vida (el 75%). A **Catalunya**, segons la consulta ciutadana (òmnibus) 2014, el percentatge de persones preocupades per l'estat del medi ambient és alt, tant pel que fa a la contaminació general, com de l'atmosfera i els residus en particular, i el de persones que estan preocupades pel canvi climàtic també (el 81%). El percentatge de població que opina que els esforços de l'Administració són insuficients ha augmentat (el 76%), però el nombre de persones que estalvien aigua i energia ha baixat.

6.2. ESTAT DEL MEDI AMBIENT

- El 30,4% del territori de Catalunya forma part de la Xarxa Natura 2000 d'àrees protegides. Els principals reptes són les espècies invasores i la gestió del patrimoni natural, sobretot dels aiguamolls i els boscos.
- La situació dels recursos hídrics ha estat bona, l'aigua embassada ha assolit el 80% de la capacitat total.
- La gestió dels recursos hídrics ha millorat: Catalunya té capacitat per generar nou recurs hídric, l'estalvi d'aigua en l'àmbit domèstic, dels serveis, la indústria i el reg ha augmentat l'any 2014, i les pèrdues del sistema i de la xarxa són inferiors a la mitjana de l'Estat espanyol.
- Pel que fa a la qualitat del medi aquàtic, els reptes són la recuperació del bon estat de les masses d'aigua, el respecte als cabals ecològics i la disponibilitat de dades, i quant a la qualitat de l'aigua, els nitrats.
- En general, la qualitat de l'aire ha millorat, però no s'assoleixen els objectius en algunes zones pel que fa als òxids de nitrogen, l'ozó, les micropartícules en suspensió i el sulfur d'hidrogen.
- La generació de residus de la societat i l'economia catalana s'ha reduït (-6%) en tots els àmbits, però sobretot en l'industrial (-27%) i de la construcció (-21%).

- Millora l'indicador d'ús eficient del sòl (0,90 M€/ha) i cau el de sòl agrícola per càpita (0,11 ha/hab).
- La superfície del cens agrari (explotacions) i la superfície agrícola utilitzada (SAU) cauen, així com la superfície de sòl destinada a conreus. L'ús de fertilitzants ha augmentat l'any 2014, sobretot nitrogenats.
- La superfície de producció ecològica (80%) i integrada (20%) ha augmentat i representa el 13,4% de la superfície agrícola utilitzada, i el 9,2% de les terres agrícoles.
- L'indicador de superfície forestal per càpita (0,27 ha/hab) és semblant al de la UE-28 (0,30 ha/hab). Els reptes són l'ordenació forestal (el 38%), la protecció dels boscos singulars i la prevenció d'incendis.
- Les captures de peix han caigut, però el preu s'ha recuperat (3,78 €/kg), la producció aquícola ha augmentat, però el preu ha caigut (2,25 €/kg). Els reptes són la gestió sostenible i el canvi climàtic.

Ecosistemes i biodiversitat

La pèrdua de biodiversitat debilita les funcions dels ecosistemes, com ara la provisió de recursos, la depuració de l'aigua i la contenció de l'erosió. Quant a la **situació del medi natural**, el 30,4% de la superfície terrestre de Catalunya forma part de la Xarxa Natura 2000 d'àrees protegides, i els espais naturals de protecció especial (ENPE) representen el 28% de la superfície protegida. Els principals reptes són l'arribada d'espècies exòtiques invasores, sobretot les que es desenvolupen a les aigües continentals (pesca i navegació) i la situació dels aiguamolls, atès que només estan en bon estat el 15% dels avaluats i el 8% dels situats a les conques internes de Catalunya.

Les actuacions més destacades a Catalunya pel que fa a la **gestió del medi natural** han estat, d'una banda: la modificació de diverses lleis ambientals a través de la Llei d'acompanyament dels pressupostos de la Generalitat per a l'any 2014 i l'aprovació del Decret de mesures per evitar la introducció d'organismes nocius, dictaminats pel CTESC, i de l'altra: la presentació del futur Pla de gestió dels espais naturals protegits de Catalunya i la Declaració en favor del patrimoni natural de Catalunya presentada al Parlament.

Aigua

Situació dels recursos hídrics

L'any 2014 ha estat un any entre normal i plujós a Catalunya, sense problemes amb els recursos hídrics, i el volum mitjà de l'aigua embassada als pantans ha assolit el 80% de la capacitat total.

Gestió dels recursos hídrics

El primer cicle de planificació (2007-2012) de la Directiva marc de l'aigua, el dels plans hidrològics que s'havia de tancar l'any 2009, s'ha tancat just quan comença el segon cicle (2013-2018). A Catalunya, l'**oferta i generació de nou recurs hídric** ha estat de 32,8 hm³, atès que la disponibilitat d'aigua no ha fallat i la regeneració i reutilització ha augmentat, sobretot a la indústria petroquímica, i representa el 2,4% de les aigües depurades. La diferència entre el volum d'aigua disponible potabilitzada i subministrada a la xarxa (-5,1%) és inferior a la mitjana de l'Estat espanyol. La **demanda d'aigua** domèstica (313 hm³) i dels serveis ha caigut (158 hm³), així com la industrial (266 hm³), i el consum d'aigua per regar (2.038 hm³) també, atès que les pluges a l'estiu han permès estalviar aigua embassada. El rendiment tècnic hidràulic (el 78%) que té en compte les pèrdues físiques i aparents a la xarxa per consums no autoritzats i errors de mesura és superior a la mitjana de l'Estat espanyol.

Quant a la **qualitat del medi**, una tercera part (el 31%) de les masses d'aigua estan en bon estat i compleixen els objectius (26% a les conques internes); queda per recuperar una altra tercera part. El 20% de les masses d'aigua no s'avaluen perquè les controla la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre o perquè no es disposa de dades. Els cabals de manteniment del Riu Ebre i el Segre que la comunitat científica de Catalunya ha recomanat no s'han respectat. Les accions per lluitar contra el cargol poma s'han incrementat i la meitat (55%) de les aigües costaneres s'ha controlat. Amb relació a la **qualitat de les aigües**, els sistemes de depuració han augmentat, la valorització agrícola del fangs ha augmentat, la càrrega contaminant abocada per les indústries ha caigut i la meitat de les aigües subterrànies estan en bon estat (el 51%). No obstant això, el límit de nitrats a l'aigua s'ha superat al 41% dels municipis catalans, segons l'Agència de Salut Pública.

Atmosfera

La UE ha aprovat l'Estratègia europea Aire Net a principis de l'any 2014, atès que el 95% de la població europea viu a zones on la contaminació de l'aire supera els valors recomanats per l'OMS i és la principal preocupació de la població europea pel que fa al medi ambient, segons el darrer Eurobaròmetre 2014.

La contaminació per diòxid de nitrogen ha millorat a l'àrea de Barcelona i el Baix Llobregat, atès que el percentatge d'estacions que han complert amb el valor límit anual ha augmentat l'any 2014, però l'objectiu per garantir la salut de les persones no s'ha assolit. Els nivells d'ozó troposfèric han estat dels més baixos l'any 2014, però en nou de les quinze zones s'ha superat el valor objectiu de protecció de la salut humana. Els objectius pel que fa a les partícules en suspensió de diàmetre inferior a 10 micres s'han assolit a l'àrea de Barcelona i la zona del Vallès i Baix Llobregat, però el valor límit diari s'ha superat a la Plana de Vic i Alcanar.

El nombre de municipis catalans que han aprovat el mapa de capacitat acústica l'any 2014 (51%) ha augmentat i s'avança en l'elaboració de mapes estratègics de soroll i plans d'acció de les aglomeracions urbanes.

Residus

La sostenibilitat del consum de materials i de la producció d'una societat es mesura en part per la generació de residus. La prevenció de la generació de residus estalvia matèries primeres i redueix els costos de gestió. A més els residus representen un problema per a la salut i el medi ambient. En aquest context, la societat catalana ha generat 9,7 milions de tones de residus, la xifra més baixa des de l'any 2006.

Residus municipals

Els residus urbans generats s'han reduït i tant la recollida selectiva com la fracció resta han caigut, així com l'indicador de residus municipals generats per habitant i dia (1,31 kg/hab/dia). El percentatge de materials impropis trobats a la recollida selectiva bruta ha estat del 20%. El 38% dels residus s'han recollit selectivament i el 62% s'han disposat. La quantitat de residus que realment ha arribat a les plantes de reciclatge ha estat del 32,5%. La recollida selectiva ha davallat a causa de la reducció del consum i la sostracció de materials valuosos. Més de la meitat dels residus (52%) s'han tractat abans de ser disposats.

Residus industrials, de la construcció i dels serveis ambientals

D'ençà de la introducció de l'obligació normativa de considerar el residu un recurs del sistema productiu el 2020 i de l'establiment de criteris de la fi de condició de residus, els **residus industrials** generats (1,33 kg/hab/dia) han caigut. La generació de residus industrials s'ha estabilitat el darrer any (+0,8%) així com els productors. La indústria agroalimentària i metallúrgica és la que més residus ha generat (el 25 i el 22% respectivament). La valorització (el 79%) ha augmentat.

Els residus de la **construcció i la demolició** (0,7 kg/hab/dia) han assolit la xifra més baixa dels darrers anys; la valorització (34,5%) també ha caigut. S'ha de tenir present que el cànon de deposició controlada es va suspendre l'any 2011 i s'ha ajornat fins al 2015.

Els residus dels **serveis ambientals de sanejament** (0,2 kg/hab/dia) han caigut i el 80% s'han valoritzat, principalment en forma d'aplicació agrícola i compostatge.

La **gestió de residus industrials** representa el 6% del PIB i el 30% del sector del medi ambient, i les tones de residus gestionades han augmentat.

Sòl

El sòl pot passar de ser un recurs renovable a no ser-ho, atès que a mesura que augmenta la població i la producció agrícola, s'incrementa l'ús intensiu i competitiu del sòl. La superfície forestal representa el 64% del total, els conreus el 26%, la superfície sense vegetació el 3% i la superfície urbanitzada, urbanitzable i les infraestructures el 7% restant. La superfície forestal no arbrada ha augmentat i la de conreus ha disminuït.

L'indicador sobre l'ús eficient del sòl que posa en relació el PIB i la superfície artificial ha millorat des de l'any 2005 i s'ha mantingut estable (0,90 milions d'euros per hectàrea). Al llarg del període 2005-2013, la població ca-

talana ha augmentat, mentre que la superfície agrícola ha caigut i l'indicador de les hectàrees agrícoles per càpita també (0,11 ha/hab). La informació sobre sòls contaminats segueix una evolució positiva i el nombre d'emplaçaments identificats (2.282) ha augmentat l'any 2014 respecte del 2013.

Agricultura

La reforma de la Política Agrària Comuna (PAC 2020) ha tingut presents els reptes de l'agricultura i la ramaderia: la seguretat alimentària, la gestió dels recursos naturals i la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic. La PAC 2020 s'ha orientat cap al reconeixement de l'activitat agrícola real, l'ecologització de l'agricultura, i la convergència europea i ha intentat distanciar-se dels referents històrics. En aquest sentit, la pagesia catalana ha manifestat que l'aplicació de la PAC 2020 a l'Estat espanyol no s'ajusta a la normativa comunitària. El Pla de desenvolupament rural i el futur Pla de foment de la producció agroalimentària ecològica pretenen respectar els principis de la PAC.

A Catalunya, la superfície del cens agrari (explotacions) i la superfície agrícola utilitzada (SAU) han caigut durant els darrers anys (2005-2013), així com la superfície de sòl destinada a conreus. S'han perdut conreus de secà (-13%) i han augmentat els de regadiu (+2%). L'indicador de superfície agrícola per habitant ha caigut (0,11 ha/hab) i podria influir en el grau d'abastament (el 47%). Augmenta l'ús de fertilitzants (+4%).

Sistemes de producció agrícola. La UE ha impulsat la producció ecològica mitjançant el Fons Europeu de Desenvolupament Rural, entre d'altres. L'agricultura ecològica beneficia la biodiversitat a llarg termini; de fet, la biodiversitat mitjana de les explotacions ecològiques és superior a la de les convencionals. El sector creix, paral·lelament a la demanda. Catalunya consumeix el 45% de les vendes de productes ecològics; el 23% es destina a la UE, el 20% a l'Estat i el 12% restant a d'altres països, EUA i Japó majoritàriament.

La superfície de producció ecològica (80%) i integrada (20%) s'ha incrementat (+6%) l'any 2014, sobretot l'ecològica, i representa el 13,4% de la SAU i el 9,2% de les terres agrícoles. Lleida concentra la majoria d'hectàrees i productors.

Bosc

L'any 2014 s'ha aprovat el Pla general de política forestal de Catalunya (2014-2024) i l'Estratègia per promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i agrícola. Els impactes més importants sobre l'estructura i la distribució de la superfície forestal tenen a veure amb els incendis, l'ús del sòl, l'erosió i la salut dels boscos. En aquest sentit la campanya forestal 2014 s'ha centrat en la necessitat de prevenir i dinamitzar el sector forestal. L'indicador de superfície forestal per càpita a Catalunya (0,27 ha/hab) és semblant al de la UE-28 (0,30 ha/hab) i inferior al de l'Estat espanyol (0,4 ha/hab).

Quant a la gestió forestal i els incendis, el 64% de superfície de Catalunya és forestal, però el bosc arbrat s'ha reduït considerablement a causa dels incendis. La Declaració en favor del patrimoni natural de Catalunya comentada anteriorment ha instat el Govern a promoure l'ordenació forestal i protegir els boscos singulars. Els científics han predit que el nombre d'incendis a Catalunya augmentarà. En aquest sentit, la majoria d'incendis segueixen sent per negligències (el 36%) i intencionats (el 26%), tot i que ambdues causes disminueixen i augmenten els incendis naturals (el 13%) i accidentals (el 14%). El balanç de gestió forestal de l'any 2013 ha tornat a ser negatiu, els incendis i les repoblacions han caigut, però les rompudes han augmentat. La superfície ordenada a Catalunya és del 38% i ha augmentat, tant la pública com la privada.

Pesca i aqüicultura

El consum de peix (21,4 kg/hab) tendeix a créixer i els principals reptes són adaptar-se al canvi climàtic i gestionar de manera sostenible l'activitat pesquera.

Quant a la **Pesca**, la reforma de la Política Pesquera Comuna (PPC) ha entrat en vigor a principis de l'any 2104, amb una orientació mediambiental i socioeconòmica més sostenible. L'augment de la temperatura de l'aigua influeix en la migració d'algunes poblacions de peixos i en l'arribada d'espècies invasores. A Catalunya la cogestió i la coresponsabilitat entre el sector pesquer i l'Administració per garantir la sostenibilitat d'algunes pesqueries ha donat bon resultat (sonso, gamba rosada, lluç de Roses ...), fins i tot la del sonso ha estat premiada. Les captures de peix a Catalunya han caigut l'any 2014, però la recaptació i el preu mitjà han augmentat (3,78 €/kg).

L'**aqüicultura** ha ajudat a reduir les pressions sobre algunes poblacions de peixos i mol·luscs i ha contribuït al desenvolupament econòmic dels pobles de la costa. La producció ha tornat a augmentar l'any 2014, però la recaptació ha caigut i el preu ha baixat (2,25 €/kg).

6.3. CANVI CLIMÀTIC, MITIGACIÓ I ADAPTACIÓ

- D'ençà de l'any 2005 que les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle cauen a Catalunya. L'objectiu del Protocol de Kyoto per a l'Estat espanyol (+15%) s'ha assolit a Catalunya (+11%).
- El canvi climàtic és inequívoc i la causa és l'activitat humana (IPCC 2014). L'any 2014 ha estat càlid a Catalunya, sobretot a l'observatori de l'Ebre. La temperatura mitjana ha superat la mitjana climàtica (+0,5%).
- A Catalunya s'observa la reducció de la precipitació en general, però augmenta la freqüència d'episodis de precipitació extrema, així com els cabals punta i la freqüència i el retorn de les inundacions.
- En el marc de les negociacions d'un acord que rellevi el Protocol de Kyoto. Catalunya ha elaborat un indicador d'adaptació climàtica, els mapes de perillositat per risc d'inundació i el Pla d'acció climàtica de l'Ebre.
- En el nou marc estratègic sobre clima i energia 2020-2030, el mercat interior de l'energia, la mobilitat i l'edificació sostenible han tingut especial consideració l'any 2014.
- Catalunya s'ha compromès a avaluar la contribució a la reducció dels GEH en diversos fòrums i millora en l'àmbit de l'edificació i la mobilitat sostenible.

Emissions, canvi climàtic i impactes

- Les emissions mundials de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) no deixen d'augmentar. La Xina se situa al capdavant (28%), seguida dels EUA (14%) i la UE-28 (10%). Tanmateix, la UE-28 ha assolit l'objectiu de reducció de les emissions del període 2008-2012 respecte de l'any base (Protocol de Kyoto). Les emissions a Catalunya (+11%) s'han situat per sota de l'objectiu de Kyoto per a l'Estat espanyol (+15%).
- L'indicador d'intensitat de les emissions de GEH a la societat i l'economia catalana ha millorat durant els darrers dotze anys, i ha passat de 0,32 a 0,20 quilograms de CO₂ per cada euro del PIB generat. Les emissions regulades han representat el 34%, i les difuses el 66% i s'han situat per sota de l'objectiu del Pla de mitigació del canvi climàtic de Catalunya. Si la tendència continua, Catalunya assolirà l'objectiu 2020 de la UE.
- Tal com afirma el cinquè informe d'avaluació del Grup Intergovernamental d'experts sobre el canvi climàtic, el canvi climàtic és inequívoc i la causa l'activitat humana, amb una seguretat del 95%. L'acumulació de GEH a l'atmosfera no té precedents, a Catalunya, la temperatura mitjana ha superat els 17°C, així com la mitjana climàtica (+0,5%). L'any 2014 ha estat càlid als dos observatoris, Fabra (16,3°C) i Ebre (18,7°C), el més càlid des que hi ha registres (1905) a l'Ebre. L'any pluviomètric 2013-2014 ha estat normal o sec a Catalunya, llevat de l'estiu.
- Segons el grup d'experts sobre el canvi climàtic, l'impacte del canvi climàtic és ambiental, però també social i econòmic. A la Mediterrània s'ha observat un augment de l'acidificació i de l'escalfament des de l'any 1995, que ha reduït la biodiversitat i ha augmentat les espècies invasores. A Catalunya, s'ha observat la reducció general de la precipitació, però també l'augment de la freqüència d'episodis de precipitació extrema (10 l/m² o més en 24 hores), els cabals punta i la freqüència de les inundacions. La costa i el nivell del mar també han variat. El Pla d'emergències per inundacions i el Pla de protecció civil per vent s'han activat diverses vegades l'any 2014.

Polítiques d'adaptació i mitigació

- En l'àmbit mundial s'està negociant un acord que rellevi el Protocol de Kyoto. Enguany hi ha hagut dues reunions, a Varsòvia i a Lima, on s'ha establert el mecanisme internacional de finançament per danys i pèrdues ocasionades pel canvi climàtic.
- Pel que fa a la UE, la seguretat es configura com una de les línies de la política d'adaptació, i els països de la UE han integrat els impactes del canvi climàtic en la planificació estratègica. D'altra banda, l'Oficina Catalana

del Canvi Climàtic ha dissenyat l'Indicador global d'adaptació als impactes l'any 2014, i l'ACA ha acabat l'avaluació preliminar i els mapes de perillositat per risc d'inundació l'any 2014. També s'han elaborat el Pla d'acció climàtica del Delta de l'Ebre i s'han iniciat els treballs de cooperació per definir protocols de protecció civil d'alerta per riudes a les capçaleres dels rius Garona, Noguera Pallaresa i Ribagorçana, i Segre

- Sense polítiques de mitigació, els impactes del canvi climàtic serien pitjors i el risc que fossin irreversibles augmentaria. Mantenir l'augment de la temperatura atmosfèrica per sota dels 2°C suposa un repte tecnològic, econòmic, social i institucional. El nou marc estratègic sobre clima i energia 2020-2030 té els objectius de reduir les emissions de GEH (-40%) respecte de l'any 1990, augmentar la participació de les energies renovables (27%) i millorar l'eficiència energètica (27%). Els tres àmbits que tenen una especial consideració en totes les institucions de la UE són: el mercat interior de l'energia, la mobilitat sostenible i l'edificació sostenible.
- El Govern català s'ha compromès a avaluar la contribució a la reducció dels GEH en el marc de la xarxa de governs regionals per al desenvolupament sostenible de la cimera del clima de l'ONU, entre d'altres. En el marc de l'Estratègia catalana de renovació dels edificis i de la certificació energètica, s'ha avançat cap a l'edificació sostenible. La regulació de les emissions dels vehicles i els programes d'incentius està donant bons resultats al sector de la fabricació de vehicles. A Catalunya s'han signat acords per impulsar l'eficiència energètica al sector del transport i la logística i es progressa en la instal·lació de punts de recàrrega per als vehicles elèctrics i altres infraestructures per impulsar una mobilitat més sostenible.

6.4. ENERGIA I MEDI AMBIENT

- De la política energètica europea de l'any 2014 destaca la necessitat de transformar el model energètic europeu més ràpidament (sostenibilitat ambiental), els conflictes als països proveïdors i amb Rússia (seguretat energètica) i la caiguda del preu del petroli, 99 \$/barril de mitjana (competitivitat econòmica).
- Els canvis normatius estatals han afectat la planificació energètica catalana; tanmateix, el Govern ha aprovat les estratègies per promoure la biomassa forestal i la renovació energètica d'edificis l'any 2014.
- La potència elèctrica instal·lada a Catalunya (30% renovable i 70% no renovable) no ha variat l'any 2014. La producció d'electricitat renovable, que representa el 21%, ha caigut (-6%), i la no renovable també (-8%).
- El consum d'electricitat (2005-2014) ha caigut a la indústria i la construcció, s'ha estabilitzat als serveis i l'àmbit domèstic i ha crescut al sector energètic.
- Les llars catalanes han reulat en eficiència energètica l'any 2014 (6,60 punts sobre 10), les PIMES catalanes s'han situat (4,6) a la mitjana de l'Estat espanyol i el 84% dels edificis certificats energèticament (el 28% del total) tenen una eficiència energètica baixa (E, F i G).
- La potència instal·lada d'energia renovable a Catalunya s'ha mantingut estable i la producció d'electricitat renovable ha caigut (-6%) l'any 2014 respecte del 2013.

Context i política energètica i climàtica

- L'Agència Internacional de l'Energia ha advertit del risc que la transformació energètica no sigui prou ràpida per reduir les emissions de CO₂, però també ha reconegut els primers resultats de les polítiques d'estalvi energètic. La voluntat política de propiciar la sostenibilitat ambiental del model energètic europeu s'han concretat l'any 2014 en la Directiva europea d'eficiència energètica i el nou Marc estratègic sobre clima i energia. La seguretat energètica europea ha estat molt lligada a l'evolució dels conflictes als països proveïdors i a la crisi de la UE i Rússia a causa d'Ucraïna l'any 2014, que ha evidenciat la necessitat de crear un mercat interior de l'energia i invertir en infraestructures energètiques. Les oscil·lacions del preu de l'energia tenen implicacions geopolítiques que influeixen en la competitivitat de l'econòmica europea i catalana. La mitjana del preu mensual del barril de petroli (99,5 dòlars) ha baixat l'any 2014 i ha oscil·lat entre 112 i 63 \$/barril.
- En l'àmbit de la política energètica, la nova Presidència europea ha plasmat la voluntat política d'integrar les qüestions energètiques i climàtiques i ha establert objectius no vinculants d'energies renovables (27%), millora de l'eficiència energètica primària (27%) i d'interconnexions (15%). D'altra banda, la nova Llei del sector elèctric de l'Estat espanyol ha afectat la planificació energètica catalana que resta subjecte a la política europea i de l'Estat.

Producció, consum, estalvi i eficiència en l'àmbit energètic

Fa quatre anys que l'Institut Català d'Energia no actualitza les dades del balanç energètic i, com que el Ministeri no les desagrega per comunitats autònomes, l'anàlisi és restringeix a l'àmbit de l'energia elèctrica, que és el que més contribueix a la reducció dels combustibles fòssils en el mix energètic i del CO₂.

Pel que fa a la **producció i el consum d'electricitat**, la potència elèctrica instal·lada a Catalunya l'any 2014 (30% renovable i 70% no renovable) no ha variat l'any 2014. Però la Llei del sector elèctric de l'Estat ha afectat les plantes de cogeneració i d'energia renovable. La producció bruta d'electricitat ha caigut (-8%). L'electricitat d'origen renovable (el 21%) ha caigut (-6%) i la no renovable (el 79%), també (-8%). El consum d'electricitat ha caigut els darrers anys (2005-2014), sobretot a la indústria i la construcció (-14%) i al sector primari (-4%), s'ha mantingut estable al sector serveis i domèstic, i s'ha duplicat al sector energètic.

- Si s'estalvia energia per assolir els mateixos resultats o millors, els costos de producció i la contaminació es redueixen i millora la competitivitat econòmica. En aquest sentit, cal recordar que el Marc europeu d'eficiència energètica integra la Directiva sobre el rendiment energètic dels edificis, la regulació del rendiment energètic dels productes, el límit d'emissions dels vehicles, la implantació de comptadors intel·ligents i l'augment del finançament. En concordança, el Pla nacional d'acció d'eficiència energètica 2014-2020 de l'Estat espanyol ha establert l'objectiu orientatiu de reduir el consum d'energia primària (-22,5%) l'any 2020 respecte del 2007. El Govern català ha presentat l'Estratègia de renovació energètica d'edificis i el projecte de decret sobre l'enllumenat exterior.
- En general, no hi ha dades oficials sobre estalvi i eficiència energètica a Catalunya, però algunes dades parcials publicades per altres institucions afirmen que tot i que Catalunya és la comunitat autònoma més eficient, les llars catalanes han reulat en eficiència energètica l'any 2014 (6,60 punts sobre 10) i les pimes catalanes s'han situat (4,6 sobre 10) a la mitjana de l'Estat espanyol. El 84% dels edificis certificats energèticament (el 28% del total) tenen una eficiència energètica baixa (E, F i G), i només l'1% la tenen alta (A i B). El nombre de vehicles eficients matriculats a Catalunya (3.221) i de punts de recàrrega públics per a vehicles eficients ha augmentat (396).

Energies renovables i combustibles alternatius

- Per assolir la transició energètica cap a una societat baixa en carboni l'any 2050, la UE-28 ha establert un seguit d'objectius climàtics i energètics per als anys 2020 i 2030, com ara l'objectiu de participació d'energies renovables en el consum final d'energia, que ha de ser del 20% l'any 2020 i del 27% l'any 2030. Les energies renovables van representar gairebé el 15% del consum final d'energia de la UE-28 l'any 2013. No obstant això, la regulació de l'energia distribuïda i l'autoconsum a l'Estat espanyol podrien dificultar aquesta transició energètica.
- Segons el Tribunal de Comptes Europeu, el principi cost-eficàcia ha de regir la planificació de les energies renovables, els marcs legals han de ser estables i previsibles i els procediments d'integració a la xarxa elèctrica, àgils.
- El Govern de la Generalitat de Catalunya ha aprovat l'Estratègia per promoure l'aprofitament de la biomassa forestal i agrícola, sobretot per a usos tèrmics, l'any 2014. No s'ha instal·lat nova potència elèctrica eòlica a Catalunya durant l'any 2014, i les 4.283 instal·lacions d'energia solar fotovoltaica de petits promotors s'han vist afectades pels canvis en la normativa. La potència d'energia renovable instal·lada a Catalunya, amb l'hidràulica al capdavant (59%) i l'eòlica en segon lloc (32%), s'ha mantingut estable i la producció bruta d'electricitat renovable ha caigut (-6%) l'any 2014 respecte del 2013. El pes de l'electricitat d'origen renovable sobre la producció total ha augmentat al llarg dels darrers anys i ha estat de 21,5% l'any 2014.

6.5. MEDI AMBIENT I EMPRESES

- Se segueix avançant en matèria de producció sostenible i ecoinnovació l'any 2014. L'Estat espanyol ocupa la sisena posició (110) i supera la mitjana de la UE-28 (100) en ecoinnovació.
- El sector del medi ambient es manté a Catalunya, fins i tot ha incrementat la facturació l'any 2014. El subsector de les energies renovables continua en retrocés per la manca de desenvolupament de nous projectes, tret de la biomassa

- La despesa total en protecció ambiental de les empreses catalanes és la més alta de l'Estat, 0,3% del PIB català. Però tant la inversió (el 76%) com la despesa corrent (el 4%) han caigut el darrer any (-8%).
- El nombre d'empreses registrades que han de subministrar informació sobre substàncies contaminants ha augmentat i les emissions i la transferència de residus fora de les instal·lacions ha caigut.
- El nombre d'empreses certificades amb sistemes de gestió ambiental (EMAS) s'ha mantingut l'any 2014 i el d'empreses amb etiqueta ecològica i distintiu de garantia de qualitat ambiental ha augmentat.

Context : producció sostenible i innovació i sector del medi ambient

- L'any 2014 se segueix avançant en matèria de producció sostenible i ecoinnovació. Destaca la participació de quinze grans companyies de l'IBEX 35 a l'iniciativa *Business and Biodiversity* d'integració dels costos del canvi climàtic i de pèrdua de biodiversitat a la comptabilitat empresarial i augmenta la inversió estratègica destinada a reduir les emissions de CO₂ del *Carbon Disclosure Project*.
- La UE treballa per crear un mercat de productes verds únic i en l'àmbit català es treballa per consolidar el sector català de serveis i empreses del medi ambient i per donar suport al sector ambiental mitjançant plans. El sector del medi ambient català agrupa 1.055 empreses, el 68% microempreses; el 53% ofereixen serveis de consultoria, auditoria i certificació, El sector ha augmentat la facturació l'any 2014.

Despesa i inversió en protecció ambiental de les empreses

La despesa total, inversió (24%) i despesa corrent (76%), en protecció mediambiental de les empreses catalanes va ser del 0,3% del PIB i representa una quarta part de la de l'Estat espanyol. Catalunya segueix al capdavant de l'Estat espanyol en despesa ambiental (inversió i despesa corrent); tanmateix, la despesa total de les empreses catalanes ha caigut el darrer any (-8%), sobretot la inversió en equips (-23 %). La majoria de la inversió es concentra en els vectors relacionats amb l'aire, el clima i les aigües residuals, però augmenta la inversió en gestió de residus, sòl i soroll. La despesa corrent (serveis, personal, R+D+I...) va caure una mica el darrer any (-2,4%).

Bones pràctiques ambientals a l'empresa

En compliment del Protocol de Kiev (2003) i del reglament de la UE sobre subministrament d'informació al Registre d'Emissions i Transferència de Contaminants (PRTR), el nombre d'indústries catalanes registrades ha augmentat i les emissions i els residus transferits fora de les instal·lacions han caigut.

Pel que fa a la **gestió mediambiental de les empreses** a Catalunya, el nombre de certificats del sistema comunitari d'auditoria i gestió mediambiental de la UE (EMAS), liderat pel sector serveis (33%) seguit de la indústria (29%), s'ha mantingut gairebé estable l'any 2014. Les empreses catalanes representen gairebé el 9% de les de la UE i el 32% de les de l'Estat espanyol.

Quant als **productes i serveis amb distintiu de qualitat ambiental** a Catalunya, el nombre d'empreses (79) amb etiqueta ecològica de la UE ha augmentat l'any 2014; la majoria són industrials (el 73%) i destaquen les que fabriquen productes de neteja d'ús general, cuines i banys (el 22%). Les referències (productes i serveis) s'han més que duplicat l'any 2014 i han assolit la xifra de 1.884, la majoria són de productes industrials, sobretot pintures i vernissos. El nombre d'empreses amb distintiu de garantia de qualitat ambiental també ha augmentat (+9%), les empreses de serveis són les que tenen més pes (el 79%), sobretot les de turisme rural.

PREVISIONS

Durant l'any 2014, el creixement global, l'evolució del preu del cru i dels tipus de canvi i l'aposta del BCE per reactivar l'economia i allunyar l'ombra de la deflació han contribuït a iniciar una fase de creixement que, en principi, hauria de tenir continuïtat durant l'any 2015.

Un dels factors determinants de la futura evolució econòmica serà la tendència del preu del cru i la resposta en termes de política monetària del BCE.

En aquest context, la principal incògnita rau en com evolucionaran els preus dels productes energètics i en especial del petroli. Una repuntada del preu del cru podria canviar la situació, modificant la inflació i encarint les importacions, fet que condicionaria de retruc el posicionament del BCE, i també podria determinar una evolució menys favorable del creixement de la demanda domèstica.

L'any 2015 l'augment del PIB a Catalunya es pot situar a l'entorn del 3%.

A l'espera de com evolucionen tots els elements que configuren el marc econòmic global i europeu en el decurs del 2015, les previsions de creixement per al conjunt de l'economia espanyola s'han revisat sistemàticament a l'alça, fruit del millor comportament de la demanda interna. A Catalunya, el creixement es preveu que sigui més intens que el de l'any 2014, i se situaria en l'entorn del 3%.

En aquest context, caldrà tenir en compte com evoluciona el context internacional, pendent sobretot del que succeirà a moltes economies emergents i també a altres economies com la dels EUA. També caldrà estar atents a les directrius que arribin des de Brussel·les, atès que no cal oblidar que l'evolució de l'economia espanyola encara es recolza sobre un dèficit pressupostari elevat.

Finalment, en el terreny estrictament financer caldrà veure, en l'àmbit domèstic, si a mesura que l'any avanci, les mesures d'incentivació del crèdit encaminades a facilitar la circulació del diner entre les entitats financeres europees que propulsa el BCE, juntament amb les perspectives de creixement, propicien un augment del flux de crèdit als mercats europeus i sobretot a l'espanyol i al català.

La inflació serà un element important, en la mesura en què esdevindrà el termòmetre del vigor de la recuperació. En aquest sentit tornem a quedar supeditats al context monetari europeu, que sembla que ha apostat definitivament per evitar l'escenari deflacionista en aquest context de davallada dels preus del cru. En bona mesura, doncs, les orientacions en termes de política monetària dependran també del context deflacionista global i sobretot, tal com es deia, de l'evolució del preu del cru.

Es constata que la creació d'ocupació derivada de la major activitat econòmica està comportant, en canvi, una caiguda de la productivitat del treball, cosa que denota que aquesta ocupació s'està creant, majoritàriament, en activitats de poc valor afegit. En aquest context, la contenció dels costos laborals unitaris ha estat possible únicament i exclusiva com a resultat d'una caiguda de les retribucions laborals mitjanes. Tot i que caldrà veure com evoluciona l'economia catalana, tot sembla indicar que el component endogen del nou creixement pot estimular el creixement de sectors menys productius, accentuant aquest patró. En aquest context, la situació financera, encara amb certes restriccions, no ha facilitat fins ara la inversió, fet que, de perllongar-se, podria agreujar aquesta situació en un futur si derivés en una davallada de la ràtio d'inversió productiva per treballador.

D'altra banda, cal ser conscients que, fins i tot amb aquests creixements del PIB, aconseguir un augment de l'ocupació que corregeixi el problema de l'atur és de preveure que serà un procés lent.

L'acció de les AAPP a Catalunya l'any 2015 es manté fortament condicionada per uns objectius de dèficit més exigents que l'execució del 2014.

En aquest escenari macroeconòmic, l'acció de les AAPP a Catalunya l'any 2014 es manté fortament condicionada per les exigències de disciplina fiscal i el compliment dels objectius fixats en el Programa d'estabilitat i convergència d'Espanya que, en la seva darrera revisió, l'Actualització del Programa d'estabilitat 2015-2018, estableix uns objectius de dèficit per al conjunt de les administracions públiques més exigents que l'execució del 2014.

En el marc de l'Actualització del Programa d'estabilitat 2015-2018, i tenint en compte els objectius de dèficit per al 2015 del 2,9% del PIB per a l'Administració Central i del 0,6% del PIB per a la Seguretat Social, els pressupostos generals de l'Estat per al 2015 s'aproven amb un increment del 2,5% de la despesa no financera en relació amb els pressupostos liquidats el 2014, que s'explica fonamentalment per l'augment de 3.696 milions d'euros dels interessos associats a la càrrega del deute, i a la reserva de 2.595 milions d'euros del Fons de Contingència i, en menor mesura, per l'augment en 361 milions d'euros de la despesa de personal degut a la previsió de la recuperació parcial de la paga extra del 2012 -amb un cost estimat de 1.000 milions d'euros-. Aquests increments es veuen compensats en part per la reducció en la resta de capítols, especialment de la despesa per transferències corrents -de la qual depèn el sistema de finançaments de les administracions territorials-, que es redueix en 2.446 milions d'euros, i per la caiguda en 209 milions d'euros de la despesa de capital. Els pressupostos consolidats del Sistema de la Seguretat Social per al 2015 preveuen per al conjunt d'Espanya un increment del 2,6% de les despeses en transferències corrents en relació amb els pressupostos del 2014, amb un import de 128.615 milions d'euros, com a conseqüència de l'augment en les pensions contributives -que incorporen l'augment del nombre de pensionistes, del seu efecte sobre la pensió mitjana, i d'una revalorització del 0,25%-, de les no contributives, i de les prestacions d'incapacitat temporal, mentre que les prestacions de maternitat, i la resta de transferències corrents redueixen el seu import.

Paral·lelament, aquests pressupostos preveuen una despesa en prestacions d'atur per al conjunt de l'Espanya de 25.002,5 milions d'euros, quantitat que és un 1,8% superior a la despesa finalment liquidada el 2014, de 24.567,0 milions d'euros.

Així mateix, es preveu una caiguda de la inversió de l'Estat del 59,0% i una disminució de la inversió regionalitzada a Catalunya del 82,2% que no inclou, per quart any consecutiu, cap previsió de despesa de capital en compliment de la disposició addicional tercera de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

Els pressupostos de la Generalitat preveuen una reducció del dèficit en termes SEC, fins a 1.439,8 milions d'euros per assolir l'objectiu del 0,7% del PIB. Això significarà, d'acord amb les previsions de tancament dels pressupostos executats del 2014, un esforç addicional de consolidació fiscal de 3.713 milions d'euros. L'esforç addicional de consolidació fiscal es deriva de la fixació d'un criteri de dèficit públic uniforme per a totes les CCAA per al 2015 a diferència de 2013.

Pel que fa a la Generalitat, l'Actualització del Programa d'estabilitat 2015-2018 fixa un objectiu de dèficit per a l'exercici 2015 del 0,7% del PIB; això significa que, d'acord amb les previsions de PIB a Catalunya, el dèficit en termes SEC de la Generalitat de Catalunya hauria de ser d'un màxim de 1.439,8 milions d'euros. Per tant, tenint en compte que els pressupostos del 2014 s'han tancat amb un dèficit de 5.152,0 milions d'euros, caldrà un esforç addicional de consolidació fiscal de 3.713 milions d'euros en relació amb els pressupostos executats del 2014.

Aquest ajust tensa encara més la política pressupostària de la Generalitat, ja que segons el Pla economicofinançer 2014-2015 de la CA de Catalunya, aprovat el desembre del 2014, és previ a tancar l'exercici 2014 amb un dèficit de 4.407,3 milions d'euros, i per tant les mesures d'ingressos i despeses contingudes en el PEF per al 2015, es corresponien amb un esforç de consolidació fiscal de 2.967,5 milions d'euros.

D'aquest esforç, les mesures d'ingressos i despeses previstes en el PEF 2014-2015 aportaven conjuntament 2.302 milions d'euros. La resta de l'ajust, fins als 2.967,5 milions d'euros, es corresponia, principalment, amb un millor comportament dels ajustos SEC i de les perspectives que la millora de l'activitat econòmica pugui tenir sobre els ingressos tributaris propis de la Generalitat. S'ha de tenir en compte que les bestretes sobre els ingressos previstos en el model de finançament s'espera que es redueixin l'1,2% sobre la liquidació del 2014 i per tant, tampoc es preveuen majors recursos del model de finançament pel 2015.

Des del vessant dels ingressos, les mesures proposades en el PEF 2014-2015, preveuen un increment de 1.878,1 milions d'euros, on destaca l'increment, en 1.430 milions d'euros, dels ingressos previstos procedents de noves concessions administratives i de la venda d'immobilitzat per valor de 252,6 milions d'euros. Mentrestant s'espera que les mesures preses ja el 2014 sobre l'impost de successions i donacions, l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats i l'impost sobre hidrocarburs aportin 83,3 milions d'euros. A més, s'ha previst l'entrada en vigor de cinc noves figures tributàries, que haurien de permetre uns ingressos addicional de 59,2 milions d'euros -l'impost sobre la producció termonuclear d'energia elèctrica, l'impost sobre emissions contaminants d'òxids de nitrogen, l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules, l'impost sobre els habitatges buits, i l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques-.

Per tant, aquest escenari requeriria d'un esforç addicional de consolidació fiscal de 745,5 milions d'euros per aconseguir l'objectiu de dèficit que fa preveure un incompliment d'aquest objectiu, a no ser que s'instrumentin recursos addicionals a través del sistema de finançament autonòmic.

En el **mercat de treball**, les previsions són de millora, en la mesura que es produeixin els increments esperats del PIB, si bé la taxa d'atur de Catalunya, tot i disminuir durant l'any 2015, es mantindrà en nivells elevats.

L'evolució del mercat de treball estarà marcada en bona mesura pels tipus d'activitats que registrin un major creixement i que generin un major volum d'ocupació. Tots els sectors contribuiran al creixement, tot i que és probable que els sectors més dinàmics siguin els relacionats amb els serveis i la construcció, que en el cas d'aquesta última s'explicaria pels nivells d'ocupació històricament baixos des dels quals parteix l'any 2015. La indústria i l'agricultura es poden veure beneficiats per l'efecte arrossegament dels altres dos sectors, però difícilment seran els sectors que generaran més ocupació, especialment en valors absoluts.

És possible que la millora de les perspectives en sectors com la construcció o els serveis derivin en un increment de la temporalitat, fruit de la naturalesa d'alguna de les feines d'aquests sectors, especialment a la construcció. Així mateix, és possible que la taxa de treball a temps parcial disminueixi lleugerament, a conseqüència de l'increment de l'activitat.

Per col·lectius, és previsible que en la mesura que es recuperi el sector de la construcció ho faci també l'ocupació masculina, que es preveu que augmenti més que la femenina durant l'any 2015. Així mateix, si els salaris comencen a augmentar, es facilitaria l'ajust per la via nominal al mercat de treball, el que hauria de facilitar l'ocupació de persones joves. En aquest sentit, la taxa d'atur juvenil, que actualment és més del doble que la del conjunt de la població, hauria de reduir-se.

Caldrà estar atent, però, a la concentració de l'atur per llars, que és previsible que disminueixi, i molt especialment a l'atur de llarga durada, per saber en quina mesura el mercat pot absorbir de forma satisfactòria població desocupada que acumula diversos anys buscant feina, especialment entre els aturats de llarga durada majors de 45 anys.

Pel que fa a l'evolució del **treball autònom**, el manteniment a l'any 2015 de la recuperació que s'ha produït l'any 2014 quedarà supeditat al bon ritme de recuperació del context econòmic general, i en especial a la capacitat que tingui el sector serveis de mantenir el creixement. La recuperació del sector de la construcció obre la porta a una contribució més positiva al creixement del col·lectiu per part d'aquest sector.

És d'esperar que la recuperació del nombre de persones que treballen per compte propi entri dins d'una fase de normalització i comenci a afectar totes les categories de gènere, nacionalitat o fins i tot franges d'edat, essent les franges d'edat entre 15 i 55 anys les que més es beneficiarien de l'augment.

En un context de contenció de la despesa pública, diferents institucions, entre elles la Generalitat, han mantingut la inversió en **mesures de foment del treball autònom**, que conviu amb la política de suport a l'emprenedoria i la política de suport a la pime, si bé hi ha hagut canvis quantitius (a la baixa) i qualitius (incidint en determinats moments del procés empresarial, com ara la consolidació i el creixement). El dinamisme empresarial registrat arran de la millora de la situació econòmica combinat amb l'efecte d'aquestes mesures pot contribuir a reforçar el treball autònom, si bé seria convenient una avaluació específica de les principals mesures endegades.

Seguint la dinàmica general de l'economia és de preveure que els resultats positius de les empreses de l'**economia social** registrats l'any 2014 es mantinguin l'any 2015, en especial en termes d'ocupació. Així mateix, caldrà tenir en compte els efectes de la nova llei de cooperatives, recentment aprovada, per la qual es flexibilitza el marc jurídic d'aquestes empreses, amb la finalitat de fer-les més competitives.

Any rere any es consolida el sector serveis com el motor de creació d'ocupació i per tant, de noves iniciatives societàries, en especial el comerç, la restauració i l'hoteleria i els serveis a les empreses. Els serveis a la comunitat són també importants en les cooperatives, mentre que la indústria manufacturera ho és en les societats laborals.

Cal basar les línies d'actuació futures en matèria de **prevenció de riscos laborals i de sinistralitat** en una avaluació i una previsió de les noves exigències del mercat laboral i econòmic. Entre la sinistralitat actual convé intensificar la prevenció dels riscos ocasionats per sobreesforç físic i els derivats de xocs i cops contra objectes mòbils o en moviment, alhora que cal dedicar una atenció especial als accidents de trànsit, atesa la seva evolució ascendent. Altrament, un altre focus per orientar les actuacions preventives són els riscos psicosocials, especialment vers l'ansietat i l'estrès que poden arribar a provocar determinades circumstàncies de l'àmbit laboral. Val a dir que

l'escenari futur que afectarà les malalties professionals no és molt clar, ja que en l'actualitat encara es detecten certs problemes en la identificació d'algunes patologies d'origen laboral, en la catalogació com a malalties professionals i en el seu posterior registre, de tal forma que les dades de registre publicades podrien no ser prou representatives de la realitat laboral.

En aquest escenari, les polítiques d'ocupació i les relacions laborals continuen adoptant, un cop més, una importància estratègica.

El pressupost destinat a la política de foment de l'ocupació per a l'any 2015 és de 551,1 M€, el 14,7% més que el pressupost inicial de l'any 2014 i el 7,7% més que el pressupost definitiu.

El pressupost destinat a la **política de foment de l'ocupació** per a l'any 2015 és de 551,1 M€, el 14,7% més que el pressupost inicial de l'any 2014 i el 7,7% més que el pressupost definitiu d'aquest mateix any. La major part de l'increment s'explica per la posada en marxa del Programa d'ocupació juvenil a Catalunya-Garantia juvenil 2014-2020, en compliment de la Iniciativa europea destinada a reduir l'atur juvenil.

En l'àmbit estatal, trencant amb la tendència negativa iniciada l'any 2010, els pressupostos estatals de 2015 per a polítiques actives (4.764M€) augmenten el 16,4% respecte de l'any 2014. Les partides que més creixen són la destinada a bonificació de la contractació (que augmenta un 22,8% fins arribar a 1.500 M€) i la destinada a finançar les agències de col·locació (que passa de 30 M€ el 2014 a 140 M€ el 2015). La partida amb més dotació és la de formació per a l'ocupació (2.059 M€, el 42% del total destinat a polítiques actives) i dins d'aquesta destaca la dotació procedent del Pla de garantia juvenil (80 M€), així com la reducció del Pla PREPARA al qual es destinen 285 M€ (-20,25% respecte 2014).

L'any 2015 cal tenir en compte l'entrada en vigor de la reforma del sistema de formació professional per a l'ocupació, aprovada pel Reial decret llei 4/2015 en l'àmbit estatal així com, en l'autonòmic, la de la Llei de formació i qualificació professionals i de la Llei d'ordenació del sistema d'ocupació i del Servei d'Ocupació de Catalunya.

La despesa en prestacions d'atur disminueix.

La despesa destinada pels pressupostos generals de l'Estat a **prestacions d'atur** disminueix el 15% respecte de 2014 (25.002 M€) com a conseqüència de la combinació de diversos factors: recuperació incipient; durada de la crisi (que ha fet augmentar l'atur de llarga durada, disminuir les prestacions contributives i augmentar les prestacions del nivell assistencial i, en particular, la renda activa d'inserció) i l'efecte de les reformes fetes a partir de 2012 en el sistema de prestacions d'atur. Augmenten les llars en què cap membre rep cap prestació.

La taxa de cobertura de les prestacions d'atur ha continuat disminuint i, en l'àmbit estatal, la taxa de cobertura d'abril és del 54,8%, 3,1 punts percentuals menys que l'abril de 2014.

En matèria de **negociació col·lectiva**, l'Acord de propostes per a la negociació tripartida per enfortir el creixement econòmic i l'ocupació, subscrit pel Govern espanyol, CCOO, UGT, CEOE i CEPIME el 29 de juliol de 2014, posa de manifest que l'economia espanyola ha iniciat un període de creixement, si bé la durada de la crisi i el seu impacte sobre l'ocupació suposen encara un gran repte per al futur.

L'economia catalana i espanyola han iniciat un període de creixement, si bé la durada de la crisi i el seu impacte sobre l'ocupació suposen encara un gran repte per al futur. En aquest context, s'ha subscrit el III Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva 2015-2017, després d'un llarg procés de negociació, l'element principal del qual ha estat la fixació de l'increment salarial.

Atès que el 2014 ha estat el darrer any d'aplicació del II Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva, els agents socials han treballat per a la subscripció d'un nou Acord, que no ha estat aliè a les dificultats per assolir el consens entre les organitzacions empresarials i sindicals i poder així equilibrar els interessos representats dels diferents actors que participen en la negociació col·lectiva. L'element principal de debat ha estat la fixació de l'increment salarial pactat en la negociació col·lectiva, el qual s'ha situat en un context marcat, d'una banda, per l'inici d'un procés de recuperació de l'economia espanyola i, d'altra banda, per la persistència d'alguns factors que frenen el potencial de creixement econòmic, com són la taxa de desocupació, el nivell d'endeutament públic i privat, el descens del PIB per càpita i l'increment de la desigualtat, entre d'altres.

Fruit de les diverses negociacions, el 8 de juny de 2015, CCOO, UGT, CEOE i CEPYME han subscrit el III Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva, el qual té una vigència de tres anys (2015-2017) i estableix un conjunt de criteris i recomanacions per tal d'orientar la negociació dels convenis col·lectius durant la seva vigència.

A grans trets, l'Acord destaca que els convenis col·lectius han de tenir com a objectius fonamentals: el manteniment i la recuperació de l'ocupació; el foment de l'estabilitat de l'ocupació i la reducció de la temporalitat; el desenvolupament d'instruments d'informació i d'anàlisi; l'establiment d'instruments que permetin a les empreses mantenir i millorar la seva posició en el mercat i la seva productivitat, adaptar-se internament a les circumstàncies canviants i garantir ocupacions de qualitat; el desenvolupament permanent de les competències i la qualificació professional; el compliment del principi d'igualtat de tracte i no discriminació i la incidència de les tecnologies de la informació i de la comunicació en el desenvolupament productiu general i en les relacions laborals.

Pel que fa als increments salarials, l'Acord estableix directrius, si bé assenyalava que els negociadors hauran de tenir en compte les circumstàncies específiques del seu àmbit per fixar les condicions salarials i en els convenis d'empresa també es podran tenir en compte altres elements per determinar increments retributius addicionals, sempre i quan s'estableixin basant-se en indicadors quantificats, mesurables i coneguts per les parts negociadores.

Pel que fa a l'estructura salarial, l'Acord apunta la necessitat de renovar els conceptes retributius amb criteris objectius i d'equitat, donant entrada a aquells vinculats a la productivitat i als resultats a l'empresa i, en aquest sentit, identifica la negociació col·lectiva com l'instrument adequat per establir la definició i els criteris d'una estructura salarial adequada a la realitat sectorial i empresarial.

Pel que fa a la determinació dels increments salarials, l'Acord estableix directrius per a l'any 2015 (fins a l'1%) i 2016 (fins a l'1,5%), tenint en compte que el sumatori dels salaris de 2015 i 2016 serà superior a la suma de les inflacions d'ambdós anys, en funció proporcional dels salaris pactats inicialment. Per tal de determinar l'augment l'any 2017, l'Acord estableix que les organitzacions prendran com a referència l'evolució del PIB l'any 2016 i el quadre macroeconòmic del Govern per a 2017.

Tal i com l'Acord estableix, aquestes directrius no seran un element rígid, sinó que els negociadors hauran de tenir en compte les circumstàncies específiques del seu àmbit per tal de fixar les condicions salarials, de tal manera que els percentatges de l'increment es podran modular a cada sector o empresa dins dels límits derivats de l'increment de la productivitat i de l'ocupació. En els convenis d'empresa també es podran tenir en compte altres elements per determinar increments retributius addicionals, sempre i quan s'estableixin basant-se en indicadors quantificats, mesurables i coneguts per les parts negociadores.

L'Acord també emplaça el Govern a assolir el compromís adquirit a l'Acord de propostes per a la negociació tripartida, mencionat anteriorment, d'establir l'obligació d'incorporar el codi del conveni col·lectiu al qual estan adscrites les empreses a la informació que subministren a la Seguretat Social, així com permetre que l'Administració faciliti de manera periòdica als negociadors tota la informació econòmica relacionada amb el seu conveni i continguda als registres administratius. D'altra banda, seria positiu disposar d'altres fonts diferents als fulls estadístics, que permetin obtenir informació completa i rigorosa de la situació i els continguts de la negociació col·lectiva.

Les organitzacions signants de l'Acord posen de manifest la necessitat que els convenis disposin de mecanismes de flexibilitat interna com a alternativa als ERO. Enguany, segons les dades estadístiques, els ERO disminueixen per segon any consecutiu, la qual cosa fa pensar que es mantindrà la tendència a la baixa, en consonància amb el creixement econòmic.

Seguint amb la tendència de l'any anterior, les organitzacions signants de l'Acord posen de manifest que els convenis haurien de disposar de flexibilitat interna, com a eina per facilitar l'adaptació competitiva de les empreses i per mantenir l'ocupació, la seva estabilitat i la qualitat de l'activitat productiva, sempre amb un equilibri adequat entre flexibilitat per a les empreses i seguretat per als treballadors. Aquesta flexibilitat hauria de contribuir a evitar els ERO, en la mesura del possible. Tal i com es desprèn de l'anàlisi de dades d'enguany, segueixen disminuint i és previsible que es mantingui la tendència, en consonància amb la recuperació econòmica.

L'Acord també es pronuncia sobre la ultraactivitat dels convenis, el qual ha estat un tema recurrent en els darrers pronunciaments jurisprudencials. Així, estableix que per tal de preservar la vigència dels convenis i reduir al màxim el bloqueig en la negociació, proposa als negociadors actuar, en primer lloc, sobre la regulació de la ultraactivitat i, en segon lloc, utilitzar també l'opció dels acords parcials durant el procés de negociació per a la renovació del conveni o per a la constitució d'una nova unitat negociadora. Pel que fa a la regulació convencional, proposa

algunes mesures com la renovació i l'actualització dels convenis per tal de contribuir a la competitivitat de les empreses i l'estabilitat de les persones treballadores; l'adequada revisió i innovació dels convenis; el compromís dels negociadors a seguir el procés de negociació per propiciar l'acord i l'ús dels sistemes de solució extrajudicial de conflictes en cas de bloqueig. D'altra banda, estableix que els acords parcials s'han de formalitzar per escrit i registrar a l'autoritat laboral per a la seva publicació.

Les organitzacions signants de l'Acord consideren essencial dotar d'agilitat i seguretat a la negociació i és per això que insten les parts negociadores a què, una vegada constituïda la Mesa negociadora, s'estableixi un procediment. Tanmateix, es considera necessari que les parts negociadores compleixin l'obligació de registre oficial de tots els tràmits associats a un conveni o acord col·lectiu.

En el context de les previsions macroeconòmiques anteriors, caldrà prestar una atenció especial a l'evolució d'alguns dels principals factors estratègics per a la competitivitat de l'economia catalana: la recerca, el desenvolupament i la innovació (R+D+I), les infraestructures i el model energètic i de sostenibilitat com a factors clau i estratègics per apuntalar la recuperació econòmica

La millora de la situació econòmica el 2014 fa preveure una evolució positiva dels principals indicadors d'R+D+I a Catalunya, especialment l'aportació del sector privat.

La millora de la situació econòmica de l'any 2014 podria significar que, per primera vegada en 5 anys, les despeses internes en **R+D** tinguessin una taxa de creixement positiva gràcies a l'aportació del sector privat. De tota manera, els sectors de l'Administració pública i de l'ensenyament superior no és d'esperar que millorin substancialment els resultats que van presentar en el darrer any 2013.

Pel que fa la innovació, cal esperar una millora en relació amb les dades presentades en els darrers anys. Les dades de l'any 2013 mostren una caiguda de les despeses del 6,5% i un total de 4.057 empreses que duen a terme activitats d'innovació tecnològica, ben lluny de les 12.268 empreses que en feien l'any 2004.

En relació amb el personal ocupat en R+D, es podria confirmar un canvi de tendència que es va iniciar l'any 2012 i que, tal com passa amb les despeses, està motivat pels millors resultats del sector privat.

La indústria adquirirà un paper molt rellevant en les polítiques públiques relacionades amb la recerca i la innovació, especialment pel que fa referència en l'estratègia europea RIS3.

També és previsible que en els propers anys la indústria adquireixi un paper cada vegada més central en les polítiques d'R+D+I tant a Europa com a Catalunya. Així, l'Agenda per a l'enfortiment del sector industrial a Espanya, emmarcada en el renovat interès de la Unió Europea per la indústria a l'Estratègia Europa 2020 i incorporada al Programa nacional de reformes d'Espanya, proposa passar cap a un model que prioritzi l'R+D+I orientada al mercat i als reptes de la societat. Aquest impuls s'observa de forma molt activa a Catalunya amb la coincidència de diferents plataformes, entitats, etc., basades en iniciatives de la societat civil reclamant mesures concretes amb l'objectiu de promoure un nou model de creixement de la indústria fonamentat en l'R+D, la internacionalització, els clústers, la formació i el finançament.

En aquesta línia cal destacar el segon manifest del Pacte + Indústria, format per CCOO, UGT, Foment, PIMEC, UAB, UB, UPC, Col·legi d'Economistes de Catalunya, Consell de l'Enginyeria Industrial de Catalunya i Enginyers industrials de Catalunya, i el seu document *Propostes per a un nou impuls a la indústria*.

El telèfon intel·ligent i les aplicacions vinculades continuaran sent els protagonistes principals en l'expansió de la societat digital a Catalunya.

Si bé el creixement del telèfon intel·ligent (*smartphone*), com a via d'accés a Internet de banda ampla, ha estat important, les previsions indiquen que seguirà creixent a taxes elevades sobretot a les llars i a les empreses de menys de 10 persones ocupades. Conseqüentment, la indústria vinculada al voltant dels serveis la Internet mòbil seguirà creixent de manera molt intensiva durant els propers anys. En aquest sentit, resulta cabdal continuar amb el suport perquè Catalunya segueixi sent la capital del Mobile WorldCongress.

Bona part d'aquest èxit és a causa del creixement de l'ús de les xarxes socials, però probablement ja no ho faran de manera tan exponencial, atès que el 68% de les persones entre 16 i 74 anys ja en són usuàries.

El comerç electrònic, tot i la millora de les dades, és encara una assignatura pendent a Catalunya, allunyada dels principals indicadors europeus. Davant la important implantació de la Internet mòbil al país, és previsible que s'acceleri l'hàbit de la compra i la venda electrònica entre la ciutadania i les empreses.

En relació amb els objectius de l'Agenda digital per a Catalunya 2020, hem de tenir en compte que hi ha dos aspectes que haurien de créixer. Per una banda, l'Agenda proposava anticipar al 2012 la cobertura de banda ampla bàsica a les llars, objectiu que amb les dades del 2014 (76,4%), encara no s'ha aconseguit. Per altra banda, el 2020 s'hauria d'assolir l'objectiu referent a les subscripcions de banda ampla ultraràpida, que és del 75% sobre el total; les dades del 2014 situen aquest indicador en el 12,4%.

En coincidència amb les diferents previsions, el Baròmetre del sector tecnològic de Catalunya 2014, publicat pel Cercle Tecnològic de Catalunya, identifica com a més destacades les dades massives (*big data*), la informàtica en núvol (*cloud computing*), les ciutats intel·ligents (*smart cities*), la Internet de les coses (*Internet of things*, IoT) entre d'altres tendències significatives com la seguretat, els dispositius i interfícies xarxa-usuari, la transformació de l'oferta tecnològica en serveis, la prestació de serveis de context, el *social business*, la impressió 3D, la biotecnologia i la cocreació i *coworking*. A l'edició 2015 del Mobile WorldCongress ben segur s'afegeixen d'altres, més específiques del subsector, com són els portables i el 5G, la xarxa que haurà de sostenir i transmetre l'enorme volum de dades que necessitarà la societat interconnectada del futur immediat.

En matèria d'**infraestructures de transport**, les previsions són negatives pel que fa a inversió i positives pel que fa referència al seu ús, amb diferències notables en funció del mode.

Per una banda, les restriccions en el dèficit estatal imposades pel Pacte d'estabilitat pressupostària a la UE, i les imposades pel Govern central a la Generalitat de Catalunya limiten la capacitat d'endeutament, tant del Govern central com de la Generalitat de Catalunya. En la mesura que millori la situació macroeconòmica, aquestes restriccions seran més fàcils d'acomplir, si bé és possible que el repunt en inversió es faci amb posterioritat al repunt de l'economia.

Pel que fa a l'ús, el creixement econòmic a nivell domèstic i el descens del preu del cru, poden permetre un creixement en l'ús de carreteres i, en menor mesura, de ferrocarrils. Així mateix, la cotització de l'euro fa probable un escenari on els resultats d'aeroports i ports experimentin creixements en el transport de passatgers, que estaran condicionats per la conjuntura europea i mundial, amb menor creixement que en els anys anteriors. Finalment, l'evolució en el transport de mercaderies a ports i aeroports dependrà de l'increment del PIB espanyol i la cotització de l'euro, creixent a mesura que creixi el PIB i augmenti el valor de l'euro.

La integració de la dimensió ambiental de la sostenibilitat a les polítiques europees i catalanes continuarà.

Quant al **model energètic i de sostenibilitat**, la dimensió ambiental de les polítiques europees anirà agafant cada cop més rellevància. Així, una part més gran del pressupost europeu (fons estructurals d'inversió, Fons Europeu de Desenvolupament Regional, Programa Life d'Acció per al Clima) es destinarà, a curt termini (2014-2020), a la dimensió ambiental de la sostenibilitat.

Les polítiques de la Unió Europea seguiran el camí iniciat perquè la societat i l'economia internalitzin els costos mediambientals i impulsin l'ecoinnovació, l'ecodisseny i l'estandardització de productes i serveis, amb la finalitat de separar-ne fàcilment els components i fer-los més sostenibles, com per exemple l'estandardització dels carregadors de mòbil promoguda per la CE.

Davant del repte d'adaptar les activitats econòmiques actuals a les noves obligacions legals i les contínues demandes socials des del punt de vista mediambiental, tant els estats membres com la pròpia Generalitat hauran d'activar polítiques cap a un sistema productiu més eficient, de menor impacte ambiental, basat en la innovació i la cooperació i concertades amb els agents socials.

- En l'àmbit de la política i la normativa ambiental, és molt possible que s'iniciï una integració de totes les polítiques europees, com ja s'ha fet amb la d'energia i clima aquest any. Probablement es veurà una reforma legislativa que impulsarà la transició de l'economia europea cap a una economia més descarbonitzada i la unió de l'energia, així com la simplificació dels reglaments ambientals i la reducció de les càrregues a causa de la normativa ambiental per a algunes activitats econòmiques i empreses.

- Quant a la **mitigació i l'adaptació al canvi climàtic**, la reducció dels gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) seran elements que caldrà considerar en el desenvolupament econòmic dels propers anys. La UE assolirà l'objectiu

d'emissions, però el de mitigació del canvi climàtic serà difícil assolir, i és probable que la temperatura de l'atmosfera augmenti per sobre dels 2°C a finals de segle. S'espera l'adopció d'un compromís important sobre les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) a la cimera de Paris, atès el compromís ferm de moltes ciutats del món per mitigar el canvi climàtic i adaptar-s'hi.

Tot i que s'avança en la reducció de la intensitat de les emissions a l'economia i que algunes mesures per fer més sostenible l'edificació i el transport han arribat tard a l'Estat espanyol i a Catalunya, els esforços per a la transició econòmica i energètica continuaran. És molt probable que Catalunya assoleixi l'objectiu de la UE de reduir les emissions difuses (-10%) i les del comerç de drets d'emissió (-21%) l'any 2020 respecte del 2005.

Catalunya haurà de reforçar les polítiques de seguretat i d'adaptació al canvi climàtic i haurà de considerar la tendència a la reducció general de la precipitació i a l'augment de la freqüència d'episodis de precipitació extrema i de fenòmens meteorològics extrems.

▪ Pel que fa a la **sostenibilitat de la producció i del consum d'energia i materials**, l'augment de l'eficiència dels recursos també serà essencial per al progrés econòmic dels propers anys.

Si no canvia el marc regulatori serà difícil augmentar la contribució de les energies renovables.

En l'àmbit de l'**energia** és probable que la contribució de les energies renovables a la producció d'electricitat s'estanqui a Catalunya, si no hi ha canvis regulatoris en l'àmbit estatal i català i que no es puguin assolir els objectius d'ús de l'energia i dels combustibles fòssils de la UE.

Previsiblement s'impulsaran mesures per reduir la dependència dels combustibles fòssils i contenir-ne la demanda al transport. La tendència és que el consum d'electricitat augmenti al sector domèstic i comercial i que s'hagin de dissenyar polítiques i mesures per contenir-lo.

En l'àmbit de l'**ús eficient dels recursos i els residus**, s'impulsaran la reutilització, la rehabilitació, el recondicionament i el reciclatge.

L'expansió de l'oferta de serveis ambientals per part de les empreses que fabriquen béns serà una realitat; ja se'n veuen alguns exemples.

Tot i la recuperació econòmica, seguirà la tendència que la generació de residus es desacobli del creixement econòmic.

La generació de residus municipals seguirà caient durant el període 2014-2020, gràcies a la millor consideració del residu com a recurs i l'augment de la sensibilitat ciutadana, tot i que serà difícil assolir el percentatge de recollida selectiva previst per a l'any 2020 (el 50% a la UE i el 60% al Programa català), atès que l'any 2014 va ser del 38%. Quant a la gestió, la deposició controlada es reduirà gràcies a l'augment del tractament i els tributs.

La generació de residus industrials s'estabilitzarà per la recuperació de l'activitat industrial i la gestió millorarà, gràcies a la utilització del residu com a recurs i a l'augment de la valorització. La producció de residus de la construcció també s'estabilitzarà, però serà difícil assolir els nivells de valorització de residus de la construcció de la UE l'any 2020 (el 70%), atès que en el darrer any ha baixat. Tanmateix, s'impulsaran mesures per augmentar-la, com ara el foment de l'ús d'àrids reciclats.

▪ **Quan als incentius i el finançament ambientals**, és probable que augmentin les tarifes de l'aigua, el sanejament i els residus, ja que els fons de la UE per a aquest tipus d'infraestructures es reduiran. La UE també pressionarà per augmentar els impostos als recursos no renovables, les ecotaxes per contaminació de les activitats econòmiques.

Previsiblement, la compra de vehicles menys contaminants s'incentivarà els propers anys, augmentarà la pressió fiscal sobre l'energia, i les subvencions a les energies renovables continuaran aturades. Els subsidis als combustibles fòssils tendiran a desaparèixer, així com els ajuts als combustibles per al sector agrícola, miner o per al transport terrestre, marítim o aeri.

La situació de vulnerabilitat d'alguns ecosistemes plantejarà el repte de millorar l'eficiència en l'ús dels recursos per protegir-los.

- Catalunya té diversos reptes en l'àmbit de la **preservació del medi ambient**. La crisi ha reduït els recursos econòmics destinats a gestionar i protegir els parcs naturals i els boscos, entre d'altres. Els serveis d'alguns ecosistemes, com ara els aiguamolls, s'han debilitat i l'expansió d'algunes espècies exòtiques invasores continua. Durant el proper any i els següents es veurà com s'intensificaran les estratègies i els plans per promoure activitats als espais naturals amb la finalitat de millorar-ne el finançament i la gestió, i com s'adopten normes per prevenir l'extensió d'espècies invasores i preservar la biodiversitat costera i marina.

Probablement s'assoliran els objectius de qualitat de l'**aigua** de la DMA de la UE 2015 pel que fa a la qualitat química. No obstant això, no s'assoliran els objectius de qualitat ecològica d'algunes masses d'aigua, com a conseqüència de la contaminació química (nitrats), la degradació (salinització, espècies invasores i estat dels boscos de ribera) d'alguns ecosistemes aquàtics i la reducció de recursos per avaluar les masses d'aigua.

Els esforços per reduir l'ús de l'aigua i evitar l'estrès hídric continuaran alhora que augmentarà el risc d'inundacions i els esforços i les mesures per reduir-lo.

L'indicador sobre l'ús eficient del sòl és mantindrà estable, però previsiblement la superfície de **sòl** productiva i cultivable per persona es reduirà els propers anys. El sector de l'**agricultura** ecològica seguirà creixent a Catalunya, amb més productors, elaboradors, importadors i comercialitzadors, empès, en part, per les ajudes del Fons Europeu de Desenvolupament Rural.

La **superfície forestal** augmentarà per sobre de l'agrícola, així com el risc d'incendis. Els reptes seran l'ordenació forestal, la protecció del bosc arbrat i singular, i la millora de la prevenció i la gestió forestal.

Els reptes del **sector pesquer** seguiran sent la sobrepesca, la recuperació d'algunes poblacions de peixos als caladors de la Mediterrània, i el control i la vigilància de la pesca il·legal, que previsiblement milloraran gràcies a la gestió de les pesqueries i els plans de cogestió.

Enguany, les previsions relacionades amb **les condicions de vida** se centren en el repte, per a les polítiques públiques, de distribuir de manera equitativa, entre tota la població, la millora de la situació econòmica del país.

Les projeccions continuen assenyalant un descens de la població resident a Catalunya.

L'escenari actual confirma que els fluxos migratoris, que fins els darrers anys presentaven una intensitat molt alta, han perdut força i presenten inclús un cert retrocés en conjunt, situació que es combina amb un augment de l'emigració.

Sens dubte, la dinàmica demogràfica catalana està influïda per l'actual context econòmic i laboral, repercutint en el retorn de les persones de nacionalitat estrangera als seus països d'origen, en l'augment de la població en edat laboral que decideix cercar millors oportunitats professionals a l'estranger i en el descens del nombre de persones que inicien la seva ruta migratòria amb destinació a Catalunya. Preocupa especialment el cas de joves que es veuen abocats a buscar oportunitats laborals fora en absència d'oportunitats equivalents al territori.

A més, convé tenir present dues tendències que influeixen en el diagnòstic: la previsible continuïtat de les pautes de fecunditat, que condueixen a la davallada de la natalitat, i l'allargament de la vida de les persones, que genera un augment del pes relatiu de les persones més grans. Aquests trets fan preveure l'acceleració de l'envelliment de la nostra piràmide poblacional.

Aquesta previsió planteja alguns reptes importants com la disminució del nombre de persones en edat laboral i l'increment del volum de persones més grans (especialment de les més grans de 75 anys).

Mentre que s'espera que els recursos sanitaris tendeixin a estabilitzar-se, es preveu un increment progressiu de l'activitat sanitària.

Els indicadors disponibles sobre **recursos, activitat i pressupost sanitari** executat posen de manifest un canvi respecte del plantejament de la sostenibilitat del sistema sanitari de Catalunya a l'entorn de la contenció de la despesa pública.

En termes generals, els recursos sanitaris (personal, places, centres, etc.) continuaran en un procés d'estabilització. Al mateix temps, també amb algun matís, l'activitat sanitària tendeix a créixer, sobretot en les categories sociosanitàries, després d'un període caracteritzat per l'estabilitat i les davallades. Un dels reptes que té

el sistema sanitari de Catalunya a curt termini té a veure amb la resolució d'una doble tensió (estabilitat dels recursos vs. increment de l'activitat) que a la pràctica ja es tradueix en una intensificació en l'ús dels recursos i les infraestructures sanitàries i en l'escurçament dels temps assistencials.

Caldrà estar amatents als efectes que es poden produir a mig termini en la salut de les persones i en les desigualtats en salut, a causa de la crisi econòmica viscuda i els ajustos pressupostaris que han afectat les polítiques de benestar dels darrers anys.

Es preveu la continuïtat de la millora d'alguns indicadors educatius, si bé hi ha un risc d'increment de la polarització formativa.

Malgrat que el **sistema educatiu** ha patit les conseqüències dels ajustos pressupostaris a causa de la crisi durant aquests darrers anys, l'evolució d'alguns indicadors educatius no reflecteix un empitjorament dels resultats del sistema. Més aviat el contrari, cal posar en valor la millora de la taxa d'abandonament escolar prematur, que ha davallat l'any 2014, en passar del 24,7% al 22,2% si bé continua sent una de les més altes de la UE, per davant de Malta (20,4%) i Portugal (17,4%) i encara lluny de l'objectiu fixat per al 2020 per a Espanya (15%). Aquesta millora pot estar condicionada per l'actual context –amb un efecte crida del mercat de treball encara molt baix- i alhora ser resultat dels esforços realitzats per les diferents institucions públiques, que a Catalunya actuen sota el paraigües del Pla del Departament *L'ofensiva de país a favor de l'èxit escolar. Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya 2012-2018*. Al mateix temps, s'assoleix amb escreix l'objectiu per al 2020 relatiu a l'educació superior, en tenir el 47% de la població jove catalana estudis superiors. És per tant, d'esperar que aquesta millora es mantingui durant el proper any.

De tota manera, els nivells actuals de vulnerabilitat social i els biaxos per sexe del rendiment educatiu, a favor de les dones, poden generar, tal com ja es va apuntar en l'edició anterior d'aquesta Memòria, una certa polarització formativa de la població catalana que, atesos els efectes d'inclusió social i laboral que té el nivell formatiu i la qualificació professional de les persones, pot erosionar el principi d'igualtat d'oportunitats de la població a mig i llarg termini. També cal prestar atenció a l'aprenentatge permanent, indicador que ha retrocedit l'any 2014 i que és un àmbit clau, atesa la importància de la formació al llarg de la vida, tant per adquirir noves habilitats com per mantenir les adquirides en una societat canviant i exigent com l'actual.

Si bé al llarg del curs 2014-2015 s'han implementat les primeres mesures que preveu la LOMCE, caldrà estar atents als efectes que poden tenir en el model educatiu català les que s'implementin el proper curs, com ara les avaluacions al final de les etapes (revàlides). Així mateix, serà cabdal el desenvolupament i la posada en marxa de la Llei 10/2015, de 19 de juny, de formació i qualificació professionals, recentment aprovada. De manera paral·lela, s'ha avançat en la reforma dels estudis universitaris, sobretot pel que fa a la seva estructura, una reforma que ha vist la llum el primer trimestre del 2015, en la qual destaca el canvi d'estructura de quatre anys de primer cicle més un de segon a tres anys de primer cicle més dos de segon. Atès que la reforma dóna llibertat a les universitats per adaptar els seus estudis a aquesta estructura, s'ha obert un període de transició i canvi que planteja interrogants, com ara la definició i l'estructuració de les titulacions i sobretot, el seu finançament.

La millora del context econòmic fa preveure un impuls per fer front a les principals fissures de l'Estat del benestar a Catalunya i Espanya, en un marc de sostenibilitat.

El canvi de cicle econòmic fa preveure que, per fi, l'ampliació de la prestació de paternitat pugui ser un fet el 2016. Si fos així, seria un pas molt important cap a la coresponsabilitat i la igualtat entre dones i homes

L'any 2014, les pensions augmenten el 0,25%, en aplicació per primera vegada de l'índex de revaloració de les pensions. La introducció d'aquest índex, juntament amb altres reformes dutes a terme (retard de l'edat legal de jubilació, increment del període de càlcul de la pensió, augment dels anys cotitzats necessaris per tenir dret al 100 per cent de la pensió, factor de sostenibilitat, etc.), apunten cap a una disminució en el futur de la quantia de les pensions i de la seva capacitat adquisitiva.

Tal com ha succeït el 2014, s'espera que continuï un creixement superior del nombre de persones afiliades respecte del nombre de pensions, fet important per millorar la sostenibilitat del sistema de Seguretat Social. Tot i així, la tipologia de contractacions d'aquest nou contingent d'afiliats pot tenir un impacte limitat en la recuperació del Fons de Reserva de la Seguretat Social, Fons que en els darrers anys ha patit una important disminució.

En el camí vers la convergència de la **protecció social del treball autònom** amb la protecció social del règim general, l'any 2010 s'aprovava la introducció de la prestació per cessament d'activitat, la cobertura de la qual requeria

la cotització per contingències professionals. L'obligatorietat de la cobertura de les contingències professionals s'ha anat aplaçant any rere any com a conseqüència de la conjuntura econòmica fins que l'any 2014 s'elimina l'obligació de protegir les contingències professionals per accedir a la protecció per cessament d'activitat i es manté el caràcter voluntari d'accés al sistema. Per tant, no sembla que en aquest sentit es prevegi una futura convergència en les contingències protegides per ambdós sistemes.

La reforma del 2014 també flexibilitza els requisits per obtenir la prestació de cessament d'activitat, atès que els diferents sectors de treballadors autònoms havien posat de manifest la dificultat de complir amb tots els requisits que es demanaven i que es reflectia en el fet que un percentatge baix dels sol·licitants de la prestació l'acabaven obtenint. Per tant, es preveu que, amb aquesta flexibilització, més autònoms optin per cotitzar per cessament d'activitat, si tenen una perspectiva més positiva d'accedir a la prestació. Així mateix, el fet de saber que existeix una "xarxa de protecció" en el cas que el projecte de l'autònom no tiri endavant, també suposa un factor perquè es decideixi endegar o no una activitat econòmica.

D'altra banda, la quantia mitjana de les pensions contributives del RETA continua sent més baixa que la corresponent a la del conjunt del sistema i, sobretot, a la del règim general, com a conseqüència d'unes carreres laborals amb cotitzacions baixes en el cas del RETA. No obstant això, per aconseguir unes pensions suficients es requereix un esforç de cotització per part de l'autònom (marc normatiu) que en ocasions pot "topar" amb la situació econòmica i el tipus de treball autònom que es desenvolupa a Catalunya. En aquest sentit, el marc normatiu (bases i tipus de cotització, període d'anys que es té en compte per al càlcul de la pensió, etc.) hauria d'estar més relacionat amb la realitat econòmica i del treball autònom existent a Catalunya perquè en el futur els treballadors autònoms puguin aconseguir pensions suficients.

La pobresa infantil, molt elevada, continuarà sent focus de preocupació.

El risc de pobresa infantil (població de menys de 16 anys) segueix sent molt elevat (27,3%, l'any 2013) i sense mesures addicionals no s'albirava una disminució significativa a curt termini. A més del fracàs col·lectiu que implica aquest fet, aquesta realitat és especialment important amb vista al futur per les seves conseqüències en el desenvolupament econòmic i social del país, tenint en compte que són diverses les fonts que posen de manifest que la situació econòmica i social de la població adulta segueix estant condicionada per les circumstàncies de la llar en la qual es va viure en la infància i l'adolescència. En aquest sentit, haurien d'adquirir un major protagonisme les polítiques de protecció social cap a les llars sense ocupació i en les llars sense cap ingrés. Certament, l'aprovació del Pla d'acció per a la lluita contra la pobresa i per a la inclusió social és una passa positiva, especialment pel que fa a la previsible millora de l'eficiència de les mesures.

La lluita contra la vulnerabilitat social implicarà la redefinició dels instruments de protecció social.

Pel que fa a l'augment de la desigualtat, segons l'OCDE (2014), l'ampliació de la bretxa social a Espanya és conseqüència sobretot de la desocupació, però també del sistema de protecció social, mal preparat per afrontar una crisi d'ocupació. Així, no resulta estrany que els nous expedients que incorpora l'RMI tinguin com a motius més freqüents el factor laboral i la monoparentalitat. Davant d'aquest fet, és clau el desenvolupament d'instruments que siguin més eficients per fer front als factors de vulnerabilitat social existents al nostre país, ja sigui redefinint-los o creant-los de nou. El CTESC, en el seu Informe *El risc de pobresa relacionat amb el mercat de treball*, ja va fer diverses recomanacions en aquest sentit.

És cert que en l'àmbit normatiu s'han fet passes significatives per lluitar contra la vulnerabilitat i que caldrà avaluat els seus fruits. Així, en el marc del Pla nacional per a la inclusió social 2013-2016, de caràcter estatal, destaca la previsió de la reforma de la legislació de protecció a la infància. En l'àmbit de Catalunya s'han posat en marxa algunes mesures per fer front a la vulnerabilitat de les llars, com la creació d'un fons d'atenció solidària en matèria de subministraments bàsics.

D'altra banda, es confirma la tendència a l'estancament del sistema d'atenció a la dependència (menys sol·licituds i menys persones beneficiàries), així com a una major coresponsabilitat de la persona usuària. Una dada positiva és que l'any 2014 s'ha reactivat la prestació econòmica vinculada al servei de residència (que havia estat suspesa l'any 2013). No obstant això, la tendència a l'augment de la coresponsabilitat econòmica es consolida com s'observa en el fet que s'hagi modificat el sistema de càlcul d'aquestes prestacions a partir de la inclusió del patrimoni, a més de la renda, com a variable que cal tenir en compte per determinar la capacitat econòmica de la persona beneficiària.

La millora de la situació del sector bancari espanyol fa preveure una consolidació del creixement de la concessió de crèdits hipotecaris.

El procés de reestructuració i recapitalització del sistema bancari espanyol ha permès la millora dels balanços de les entitats financeres espanyoles més dèbils, i l'any 2014 ha fet millorar els seus indicadors de solvència. Aquest fet, conjuntament amb el manteniment de les facilitats creditícies impulsades des del Banc Central Europeu al llarg del 2015 sembla que haurien d'ajudar a realitzar amb més gran eficàcia la tasca d'intermediació financera de les entitats financeres espanyoles al llarg de l'any.

Per tant, aquest element i el previsible manteniment de l'euríbor el 2015, donada la conjuntura internacional, haurien d'afavorir la capacitat de concessió de crèdits de les entitats. És previsible una reducció dels tipus d'interès hipotecari mitjans, i una lleugera millora de les condicions creditícies al sector si bé encara restringides als segments més solvents de la població. Cal tenir en compte que el primer trimestre de l'any 2015 segueix augmentant el nombre d'hipoteques constituïdes sobre habitatges a Catalunya i fins al mes d'abril augmenta el nombre de noves operacions de crèdit a l'habitatge a les famílies per al conjunt d'Espanya. Paral·lelament, en aquest primer trimestre segueix augmentant a Catalunya el volum de transaccions per compra d'habitatges lliures de segona mà, si bé a uns ritmes inferiors als de l'any 2014, mentre que segueix caient el nombre de transaccions d'habitatges lliures nous.

Tot i així, es continuarà mantenint dèbil la demanda de compra d'habitatge en els segments amb menys recursos de la població.

Tot i el previsible augment de l'activitat econòmica i l'ocupació, i la reducció de la taxa d'atur, el retrocés dels nivells mitjans de productivitat fa que no s'esperin canvis substancials en els nivells de renda disponible mitjana per llar. Per tant, es continuarà mantenint dèbil la demanda de compra d'habitatge vinculada al motiu residencial en els segments amb menys recursos de la població, que es continuarà canalitzant cap al mercat de lloguer. Al mateix temps, és possible que això estigui compensat, en part, per un increment de la demanda d'habitatge pel motiu inversió, ja que la continua caiguda del preu dels habitatges de compra d'aquests darrers anys i el creixement de la demanda de lloguer, amb un encariment relatiu del lloguer, està fent augmentar la rendibilitat d'aquesta inversió. De totes maneres, caldrà veure l'impacte que la fiscalitat al lloguer més elevada tindrà sobre aquest mercat. Per un costat, els llogaters amb menors rendes perden a partir del 2015 la desgravació fiscal en l'IRPF pel pagament del lloguer. Per un altre, els llogadors, també perden en l'IRPF l'exempció fiscal dels rendiments del lloguer que tenien per a aquells llogaters menors de 35 anys.

En aquest context, és possible que tingui lloc un increment de l'activitat del sector de la construcció residencial, si bé a nivells molt més modestos que en el passat recent. Així, en el primer trimestre del 2015 ha seguit augmentant a Catalunya el nombre d'habitatges iniciats, si bé encara es redueix el nombre d'habitatges acabats.

L'estoc existent d'habitatges nous per vendre, els canvis en la tributació i la diversitat d'oferta i demanda en cada territori poden dificultar una tendència generalitzada d'increment de preus del mercat de l'habitatge.

Pel que fa a l'evolució dels preus tant en el mercat dels habitatges lliures nous com els de segona mà, no està clar que s'hagi de consolidar una tendència a l'alça, sobretot si tenim en compte l'estoc existent d'habitatges nous per vendre, però també perquè la nova tributació de l'IRPF a partir del 2015 redueix la tributació dels guanys patrimonials que es puguin derivar de la venda d'habitatges, la qual cosa en pot fer incrementar la seva oferta introduint pressions a la baixa en els preus. En tot cas, sembla molt probable que s'incrementi la forquilla de preus segons la situació on es trobi l'habitatge, fruit de la diversitat d'oferta i demanda en cada municipi.

En aquest sentit, segueix tenint rellevància l'estratègia que sobre els preus dels seus habitatges prengui el SAREB per aquest any, en relació amb el seu pla de negocis per rendibilitzar l'important volum d'actius immobiliaris acumulats fins al moment, prop de 105.000 habitatges, dels quals el 2013 en va vendre 9.000, i el 2014 15.300, amb una previsió de venda de 15.000 immobles per al 2015.

També cal tenir en compte la possibilitat que part dels estocs de pisos buits de les entitats financeres es puguin destinar a lloguer social.

Les polítiques d'habitatge continuaran fortament condicionades pels ajustos de consolidació fiscal.

D'acord amb els pressupostos aprovats per l'Estat per al 2015 i el Pla estatal d'habitatge 2013-2016, el Programa de promoció, administració, i ajudes per a la rehabilitació i per a l'accés a l'habitatge (Programa 261N dels pressupostos), preveu una dotació el 27% inferior a la dels pressupostos del 2014. Pel que fa a la Generalitat de Catalunya, la despesa pressupostada en la política d'habitatge cau el 6% en relació amb els pressupostos del 2014, com a conseqüència de la reducció en 4,7 milions d'euros en el Programa d'habitatge, i la reducció en 17,2 milions d'euros de la dotació pressupostària del Programa de barris i nuclis antics.

MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA 2014

CAPÍTOL I. L'ECONOMIA A CATALUNYA

1. LA CONJUNTURA ECONÒMICA

1.1. L'ENTORN EXTERIOR

L'any 2014 ha estat un any de creixement per a l'economia global. L'activitat mundial ha crescut el 3,4% gràcies sobretot a alguns dels països més desenvolupats, atès que altres economies, incloent-hi aquelles de països en desenvolupament o fins i tot moltes de països emergents que fins ara havien experimentat bons ritmes de creixement aquests darrers anys, no han experimentat creixements tan positius com s'esperava.²¹

El creixement global doncs, ha amagat un comportament molt desigual entre països. Mentre que el creixement dels Estats Units ha estat més intens del que s'esperava, al Japó ha estat molt exigü, i al conjunt de la zona euro tot i ser positiu, ha estat menys intens del que es preveia.²² En el cas de la Xina, tot i que el creixement ha estat similar al que s'havia previst, l'evolució de la inversió ha presentat símptomes d'esgotament a partir de la segona meitat de l'any, fruit d'una forta correcció en el sector immobiliari. Aquesta debilitat del creixement també s'ha fet expansiva a les economies llatinoamericanes, on l'economia del Brasil ha estat poc dinàmica, la de Mèxic ha evolucionat per sota de les previsions, i en general, moltes economies han afeblit els seus creixements.²³

L'evolució econòmica global ha vingut marcada també per la baixa progressió dels preus. La inflació s'ha reduït molt sobretot a les economies avançades com a conseqüència d'un declivi dels preus del petroli, la feble evolució dels preus d'altres primeres matèries, i la feblesa de la demanda interna en alguns casos com ara la zona euro o el Japó. En les economies emergents, en general, l'evolució dels preus del petroli ha pressionat els preus a la baixa, tret de casos com ara Rússia, on el tipus de canvi ha pressionat a l'alça els preus domèstics.²⁴ Els factors que trobem al darrere de la caiguda dels preus del cru, que ha baixat el 45% des del setembre, cal cercar-los primerament en una disminució de les expectatives de creixement global i en un augment de la oferta a tot el món; no obstant això, també cal tenir en compte que, actualment, s'ha produït una caiguda de la demanda de cru en relació a l'activitat desenvolupada.²⁵

Un dels factors que ha marcat l'evolució econòmica global durant l'any 2014 han estat també els moviments dels tipus de canvi entre divises, que han propiciat evolucions diferencials de preus entre economies. La divisa que ha marcat la pauta dels reajustaments ha estat el dòlar nord-americà, i ho ha fet sobretot durant el darrer semestre.²⁶ Els moviments de tipus de canvis han reflectit els canvis d'expectatives en el creixement de cada economia així com també les decisions en termes de política monetària que s'han pres a un lloc i altre, fortament influenciades per la davallada dels preus del cru.

Aquesta dinàmica canviària ha estat enormement profitosa per a aquelles economies com ara l'europea que, havent esgotat el marge que oferien els mecanismes monetaris de cara a estimular la demanda domèstica, s'ha vist en canvi estimulada per l'abaratiment de la divisa.²⁷ Addicionalment, aquestes economies s'han vist esperonades per un repunt diferencial de la inflació derivat d'aquest afebliment de les seves monedes.

En aquest context, l'economia dels Estats Units ha crescut de mitjana el 2,4% en el conjunt de l'any 2014, un creixement que hagués pogut ser fins i tot més intens si no s'hagués produït el feble creixement del primer trimestre, bàsicament com a conseqüència de factors climatològics. No obstant això, el creixement, molt centrat en l'augment de la demanda interna, s'ha mostrat molt més sòlid a partir de llavors, si bé en el darrer trimestre s'ha frenat lleugerament.²⁸ L'evolució de la inflació als Estats Units, que es va situar en l'1,6% en el conjunt de l'any, va venir marcada per l'evolució dels preus dels productes energètics, però també per l'existència encara de capa-

²¹ FMI i WEO (2014), p. 1.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*, p. 2.

²⁴ *Ibidem*, p. 3.

²⁵ *Ibidem*, p. 5. Pel que fa a l'oferta, s'han ajuntat un augment de la producció de països de fora de la OPEP, amb la decisió dels integrants de la OPEP de no reduir la seva producció anual. La disminució de la demanda s'explica, d'una banda, per la debilitat de la demanda global, però també per un augment de l'eficiència en l'ús del combustible.

²⁶ *Ibidem*, p. 6. Pel febrer de 2015, el dòlar s'havia apreciat en termes efectius reals el 10% respecte dels valors vigents a més d'octubre de 2014 (els termes reals efectius fan referència a l'evolució comparada dels preus a una i altra economia).

²⁷ *Ibidem*, p. 8.

²⁸ BEA, GDP and the Economy (Abril 2015), p. 2. La frenada del darrer trimestre s'atribueix a la repuntada de les importacions, a la davallada de la despesa pública federal, a la frenada de la inversió no residencial, i al fort decreixement dels estocs, que s'havien acumulat en els trimestres anteriors.

citat productiva ociosa i per l'apreciació del dòlar en termes efectius nominals a la segona meitat de l'any.²⁹ La política monetària desenvolupada per part de la FED ha estat acomodaticia en tot moment, i s'han mantingut els tipus d'interès entre el 0 i el 0,25%. El dèficit del govern federal s'ha reduït també en 1,3 punts percentuals, i finalment ha estat del 2,8% del PIB.³⁰

Dins dels països més desenvolupats, l'economia japonesa no ha pogut registrar un creixement positiu durant aquest any. A diferència d'altres economies com l'americana, la japonesa continua subsumida en un context deflacionista difícil de superar. Tot i que el primer trimestre va créixer el 2,4%, l'economia nipona no ha registrat creixements interanuals en els demés trimestres, amb creixements negatius en termes intertrimestrals en el segon i el tercer. En el conjunt de l'any, el resultat ha estat un estancament de l'economia que, llastada per un retrocés en la demanda de les famílies (-1,3%) i de la inversió residencial (-5,2%), ha estat incapaç de créixer. Tot i això, els esforços del govern per capgirar el context deflacionista s'ha deixat notar almenys en els preus, i el deflactor implícit del PIB, que havia registrat evolucions sistemàticament negatives des de l'any 1998, ha crescut, l'any 2014, l'1,7%.³¹

En aquest context de manca de creixement, el Banc central japonès ha redoblat esforços durant l'any per ampliar novament la base monetària fins als 80 bilions de iens (des del 60-70 en que es mantenia), i redefinir el seu programa d'expansió quantitativa i qualitativa per fer-lo de durada indefinida. Tot i això, el creixement de l'IPC japonès, tot i ser positiu, no ha estat capaç d'abastar el 2% que s'havien prefixat com a objectiu les autoritats monetàries si li descomptem els efectes de l'augment dels impostos sobre el consum,³² un factor que també ha ajudat a elevar la taxa d'inflació de l'economia japonesa.

A l'Àsia, la Xina ha experimentat una nova desacceleració en el seu creixement, principalment com a conseqüència d'un refredament en la inversió residencial. Tot i això, les exportacions s'han animat gràcies a la recuperació de l'activitat global, i les importacions no han augmentat excessivament degut a l'abaratiment del petroli i al refredament de la inversió, fet que ha generat un bon comportament de la balança per compte corrent. D'altra banda, les tensions financeres que es visualitzen a mesura que es refreda el creixement econòmic no han impedit que continuï l'expansió creditícia, i la inflació s'ha contingut gràcies sobretot al descens dels preus de les matèries primeres i energètiques.³³

A l'Amèrica llatina, el creixement s'ha refredat novament respecte d'anys anteriors. L'any 2014, l'economia llatinoamericana s'estima que ha crescut, per al conjunt de la regió, l'1,3%, arrossegada a la baixa per l'evolució desfavorable dels preus de les matèries primeres i, en alguns casos particulars, del petroli.³⁴ Destaquen dins de la regió, per la crisi en què es troba subsumida, l'economia de Veneçuela, així com també l'apàtica economia del Brasil, que en el conjunt de l'any 2014 ha mostrat un creixement pràcticament nul del 0,2%, basat en un augment moderat del consum de les famílies (0,9%) i sobretot del de les administracions públiques (1,4%), atès que la formació bruta de capital ha caigut el 4,2%.³⁵

Finalment, en el context europeu, el conflicte que ha esclatat a Ucraïna ha enterbolit les relacions comercials entre la UE i Rússia com a conseqüència de les progressives restriccions de caràcter comercial i financer que s'han interposat uns i altres. En aquest context, les exportacions europees (i també catalanes) s'han vist afectades per l'embarcament d'aliments que va establir Rússia a l'agost sobre diversos països. De l'altra banda, l'economia Russa, molt afectada ja de per si per l'evolució desfavorable dels preus dels productes primaris i energètics, també ha hagut de suportar restriccions d'accés a determinats mercats financers, i prohibicions de venda de materials militars i tecnologies del sector de la prospecció petrolera, fet que l'ha conduït a una situació de deteriorament progressiu de l'economia, de debilitat creixent del ruble, i de pèrdua de capacitat adquisitiva de la moneda.³⁶

²⁹ BCE. *Informe anual 2014*, p. 15.

³⁰ *Ibidem*, p. 16. El factor més destacat en termes de política monetària és el canvi d'orientació del compromís del Comitè en les futures decisions, que ha passat de dependre de l'indadors quantitativs a l'indadors més qualitativs a mesura que la taxa d'atur s'aproximava a la fita preestablerta del 6,5%.

³¹ Government of Japan, Department of National Accounts, Economic and Social Research Institute, Cabinet Office. "Quarterly estimates of GDP: Oct-Dec 2014", March 2015.

³² BCE. *Informe anual 2014*, p. 16.

³³ *Ibidem*, p. 17.

³⁴ IMF. *Perspectivas económicas*. Las Américas, 2005, p. 24.

³⁵ Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística (IBGE).

³⁶ BCE. *Informe anual 2014*, p. 11-13.

1.1.1. LA CONJUNTURA ECONÒMICA A LA ZONA EURO

A Europa, l'evolució econòmica ha estat més propera a la japonesa que a la nord-americana. El creixement ha estat de mitjana del 0,9% en el conjunt de l'any, fruit d'una evolució modesta però positiva de totes les partides de demanda interna, des del consum de les famílies (que ha crescut l'1%) al consum de les administracions públiques (0,7%) o la formació bruta de capital (0,6%).

No obstant això, aquest modest creixement s'ha produït en un context d'amplis estímuls monetaris, i d'una depreciació progressiva de la moneda respecte del dòlar, que s'ha intensificat sobretot a partir de la segona meitat de l'any.³⁷

El context, ja des de principis d'any, no era fàcil d'afrontar. En un context de creixements encara dèbils, l'evolució dels preus del cru, notablement a la baixa, va obrir progressivament un escenari que podia derivar cap a la deflació que calia combatre a partir d'un canvi d'expectatives. El principal problema radicava, tal i com s'ha vist aquests darrers anys, en la dificultat per fer arribar els estímuls a tots els estats, atesa la forta fragmentació dels mercats financers, i amb l'escull afegit del fet de no disposar ja pràcticament de marges per aplicar polítiques convencionals sobre un tipus d'interès que pràcticament frega el 0%, fet que obligava a repensar les iniciatives del BCE en el marc d'un escenari no tan convencional.³⁸

Aquest escenari de noves polítiques no convencionals es va encetar clarament a partir de l'estiu, quan el Consell de Govern del BCE, a banda de situar els tipus oficials en el mínim, va introduir un tipus d'interès negatiu per a la facilitat de dipòsit que ofería a les entitats financeres. Al mateix temps, l'autoritat monetària europea va encetar una nova ronda d'operacions de finançament a llarg termini (TLTRO) amb la intenció de promoure el flux de crèdit a l'economia real.³⁹ Paral·lelament, el canvi d'expectatives passava per renovar i reforçar el compromís que establia l'explicitació de les actuacions en termes de política monetària que s'havien pres l'any 2013 (Forward Guidance), i també per restablir la confiança en les entitats financeres europees a partir d'un pla de sanejament i recapitalització.⁴⁰

TAULA 1. Producte interior brut i components de la demanda. Zona euro, 2013-2014

	2013	2014	2014			
			1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
PIB	-0,4	0,9	1,1	0,9	0,8	0,9
Consum de les famílies	-0,6	1,0	0,6	0,8	1,1	1,4
Consum final de les administracions públiques	0,3	0,7	0,5	0,6	0,7	0,8
Formació bruta de capital	-2,6	0,6	2,7	1,8	-0,8	-1,4
Exportacions de béns i serveis	2,2	3,7	3,5	3,1	4,0	4,1
Importacions de béns i serveis	1,4	3,8	3,7	3,7	3,9	4,0

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: Eurostat (Estimacions corregides d'efecte calendari i d'efecte estacional).

La davallada dels tipus d'interès en el mercat financer europeu i la homogeneïtzació de taxes entre països de la zona euro evidencia que les actuacions del BCE han tingut les seves repercussions en el conjunt de l'economia de la zona euro.⁴¹ No obstant això, el creixement del PIB no ha superat l'1%, i la inflació, mesurada en termes de IPC harmonitzat, s'ha tornat a desaccelerar un punt percentual fins a una taxa interanual per al conjunt de l'any del 0,4%.⁴²

El perfil trimestral de l'evolució de l'activitat, observable a la taula anterior, mostra una certa estabilitat a la baixa de l'evolució dels creixements interanuals a cada trimestre. Tot i això, resulta important observar que el perfil que mostren les partides de consum de les famílies i despesa pública, clarament ascendents a mesura que ha avan-

³⁷ BCE. *Informe anual 2014*, p. 17.

³⁸ *Ibidem*, p. 7.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 8. Això es va dur a terme a partir de la creació del Mecanisme Únic de Supervisió, que ha permès valorar la qualitat dels actius d'unes 130 entitats financeres de tot Europa.

⁴¹ *Ibidem*.

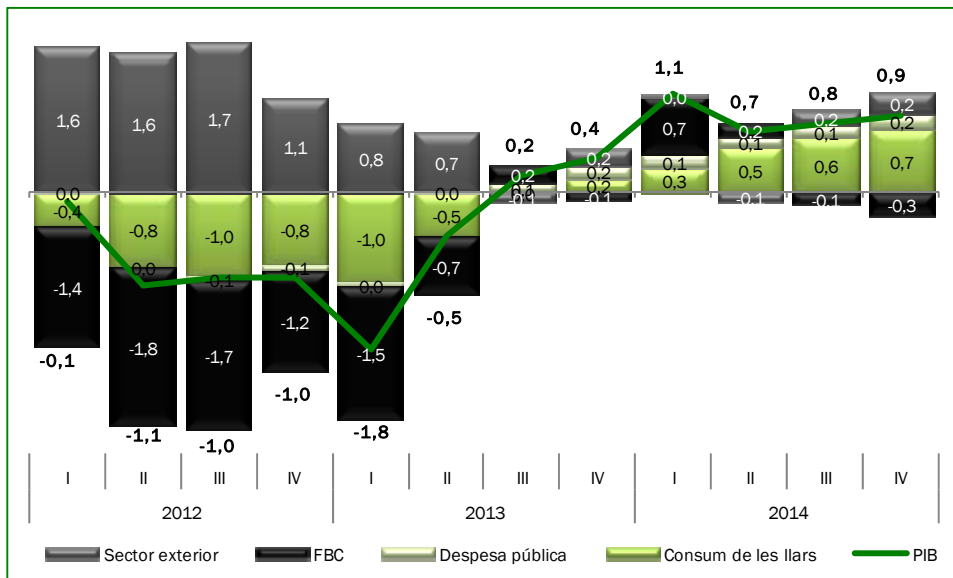
⁴² *Ibidem*, p. 29.

cat l'any, no es s'han reproduït en el cas de la inversió, que ha frenat a cada trimestre i ha passat a recular en termes interanuals a partir de la segona meitat de l'any, fet que podria denotar una ombra de desconfiança en el conjunt de les empreses de la zona euro.

Tal i com mostra el gràfic següent, la depreciació de l'euro ha permès recuperar una aportació positiva del sector exterior a mesura que avançava l'any. En aquest sentit, el perfil trimestral que dibuixa la taula anterior ens permet veure que la progressió que han sofert en termes interanuals les exportacions ha estat lleugerament més dinàmica que la de les importacions, fet pel qual les aportacions del saldo exterior han estat cada cop més positives i s'han sumat en positiu als de la demanda de les administracions i la de les famílies.

GRÀFIC 1. Contribució a la variació interanual del PIB trimestral segons components de la demanda. Zona euroa, 2012-2014

Unitats: Variació del PIB en percentatge i aportacions en punts percentuals.
Font: Eurostat i elaboració pròpia.

Des d'un punt de vista sectorial, la recuperació ha afectat gairebé totes les activitats essent únicament les de construcció i serveis financers les que encara no han mostrat una evolució positiva, per bé que hagin mostrat contraccions molt modestes.

No obstant això, el perfil trimestral del creixement interanual del VAB d'algunes activitats productives, on cal destacar la indústria, l'agricultura i la construcció, ha experimentat un deteriorament a mesura que avançava l'any, dibuixant un debilitament de les bases de la recuperació que, juntament amb l'evolució similar que ha mantingut la inversió, ens adverteix de la modesta solidesa que encara mostra aquesta recuperació. A banda de les activitats abans esmentades, les principals activitats terciàries no han mostrat una desacceleració tan nítida, mostrant en molts casos una millora clara en el darrer trimestre de l'any.

Aquesta evolució de l'activitat ha tingut el seu reflex en el mercat de treball. En termes generals i per al conjunt de l'any, el nombre de persones ocupades, que havia disminuït el 0,8% el 2013 ha augmentat lleugerament el 2014.⁴³ Aquest augment s'ha produït bàsicament per l'augment d'ocupats al sector serveis, atès que a la indústria s'han mantingut i a la construcció han continuat disminuint tot i que amb menor intensitat. En qualsevol cas, l'augment de l'ocupació ha anat per darrere de l'evolució de l'activitat productiva en tots els sectors, i de manera destacada en el cas de la construcció, on encara s'ha reduït amb relativa intensitat el nombre de persones ocupades. Com a conseqüència, la productivitat aparent del treball ha mostrat una modesta millora en el conjunt de l'any.⁴⁴ Paral·lelament, la taxa d'atur del conjunt de la zona euro s'ha reduït progressivament durant l'any 2014, tot i que l'evolució d'aquesta correcció s'ha fet menys dinàmica a mesura que avançava l'any.⁴⁵

⁴³ BCE. Informe anual 2014, p. 28.

⁴⁴ Ibídem, p. 29.

⁴⁵ Ibídem.

TAULA 2. Producte interior brut i components de la oferta. Zona euro, 2013-2014

	2013	2014	2014			
			1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
PIB	-0,4	0,9	1,1	0,9	0,8	0,9
Agricultura, silvicultura i pesca	2,7	2,6	4,4	3,3	3,5	-0,6
Indústria (tret de la construcció)	-0,6	0,7	1,1	0,7	0,9	0,3
Manufactura	-0,4	1,5	2,6	1,4	1,4	0,7
Construcció	-3,3	-0,4	1,1	-0,4	-1,6	-0,7
Comerç a l'engròs i al detall, transport, hoteleria i restauració	-0,5	1,4	1,6	1,3	1,3	1,5
Informació i comunicacions	-0,3	0,0	0,1	-0,3	0,1	-0,1
Activitats financeres i asseguradores	-1,3	-0,1	-0,5	-0,1	0,0	0,1
Activitats immobiliàries	0,9	1,3	1,3	1,3	1,4	1,2
Activitats professionals, científiques i tècniques, administratives i de suport als serveis	0,3	1,4	1,4	1,0	1,2	1,9
Administració pública, defensa, educació, salut i serveis socials	0,1	0,8	0,9	1,0	0,8	0,7
Activitats artístiques, d'entreteniment i recreació; altres activitats de serveis; activitats de les llars i organismes extraterritorials	-0,4	0,8	1,1	0,3	0,7	1,0

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: Eurostat (Estimacions corregides d'efecte calendari i d'efecte estacional).

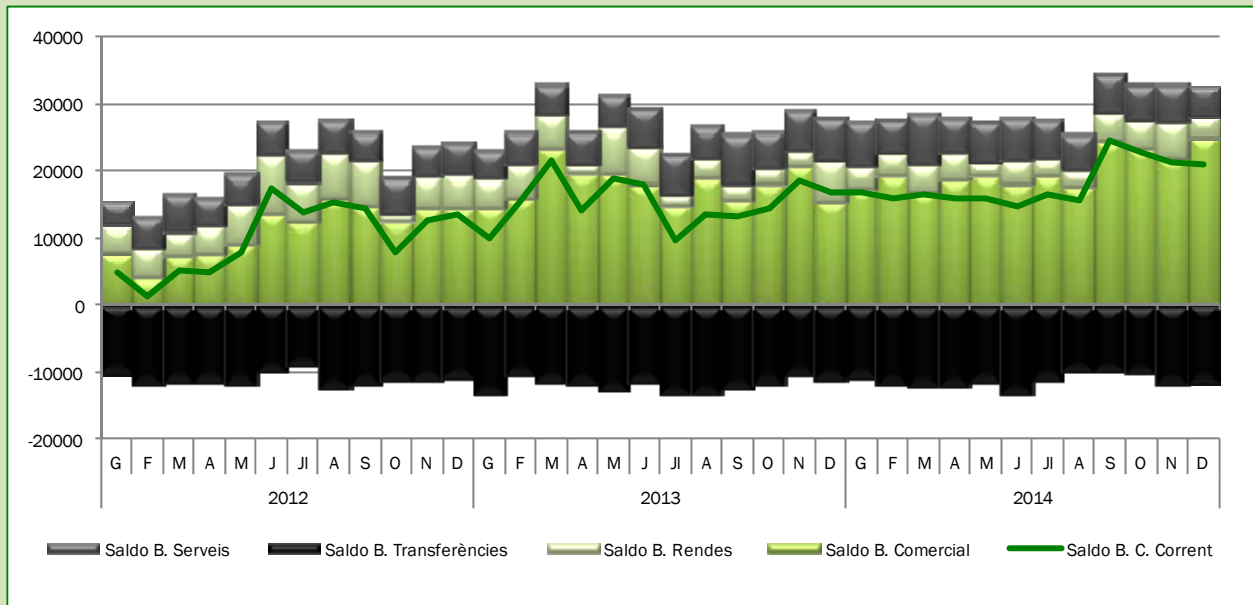
En el context macroeconòmic europeu, aquest tímid creixement del 0,9% no s'explicaria sense la contundent política monetària per part del BCE a la qual adduïm amb anterioritat. Tal i com mostra el gràfic I-3, el BCE ha aconseguit reduir els tipus interbancaris gràcies a les retallades progressives dels tipus de referència, i també a les mesures addicionals de caire no convencional que ha posat sobre la taula.

Aquest progressiu augment de les facilitats financeres per part del BCE es troben també al darrera dels ajustos que ha sofert l'euro en els mercats de divises. Tal i com mostra el gràfic I-3, el tipus de canvi de l'euro s'ha debilitat enfront del dòlar americà, de la lliura esterlina, i també del iuan renminbí xinès, i de les quatre, només la moneda japonesa ha mostrat un debilitament superior al de l'euro.

Aquesta progressiva devaluació de l'euro s'ha produït sense la necessitat que hagi repercutit en una inflació de costos excessiva. El motiu el trobem en l'evolució dels costos del cru, que han sofert una davallada molt important, que, tal i com indica el gràfic I-4, han més que compensat l'abaratiment de l'euro respecte del dòlar. En aquest context l'abaratiment de les importacions s'ha reflectit en l'evolució de la relació real d'intercanvi, fet que ha permès exportar més en un context en el qual els preus de les exportacions s'han mantingut, el tipus de canvi s'ha depreciat, i les importacions s'han abaratit de manera paral·lela. El resultat ha estat una millora evident del saldo de la balança per compte corrent, que ha millorat, tal i com indica el gràfic I-4, sobretot a partir de l'estiu, i gràcies a la partida del saldo de la balança comercial, esperonada per la major competitivitat de les exportacions, i clarament millorada per l'evolució dels preus de les importacions, que tal i com indica l'evolució de l'índex de valor unitari (IVUM), han caigut intensament els darrers trimestres.

GRÀFIC 2. Evolució de la balança per compte corrent, dels preus del petroli, i del valor de les importacions i exportacions. Zona euro, 2012-2014

Evolució del saldo de la balança per compte corrent de la zona euro i els seus components, 2012-2014

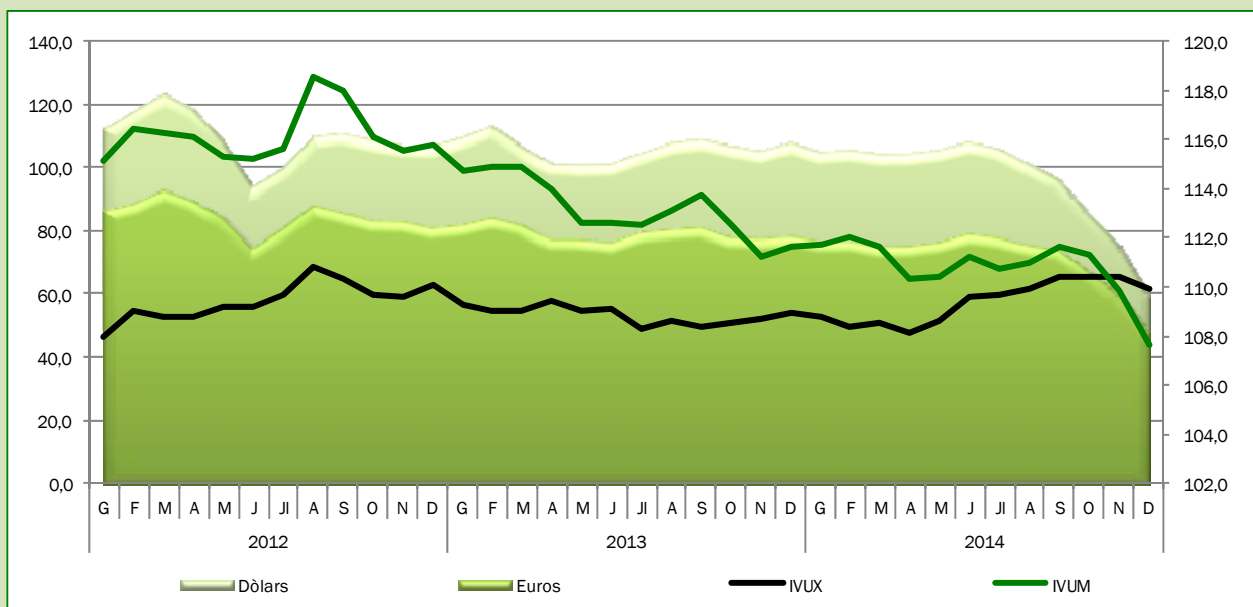

Unitat: milions d'euros.

Dades corregides del comportament estacional i dels efectes del calendari.

Font: elaboració pròpia a partir del BCE.

Relació real entre els preus de les exportacions de la zona euro i les seves importacions, i evolució del preu del cru, 2011-2012

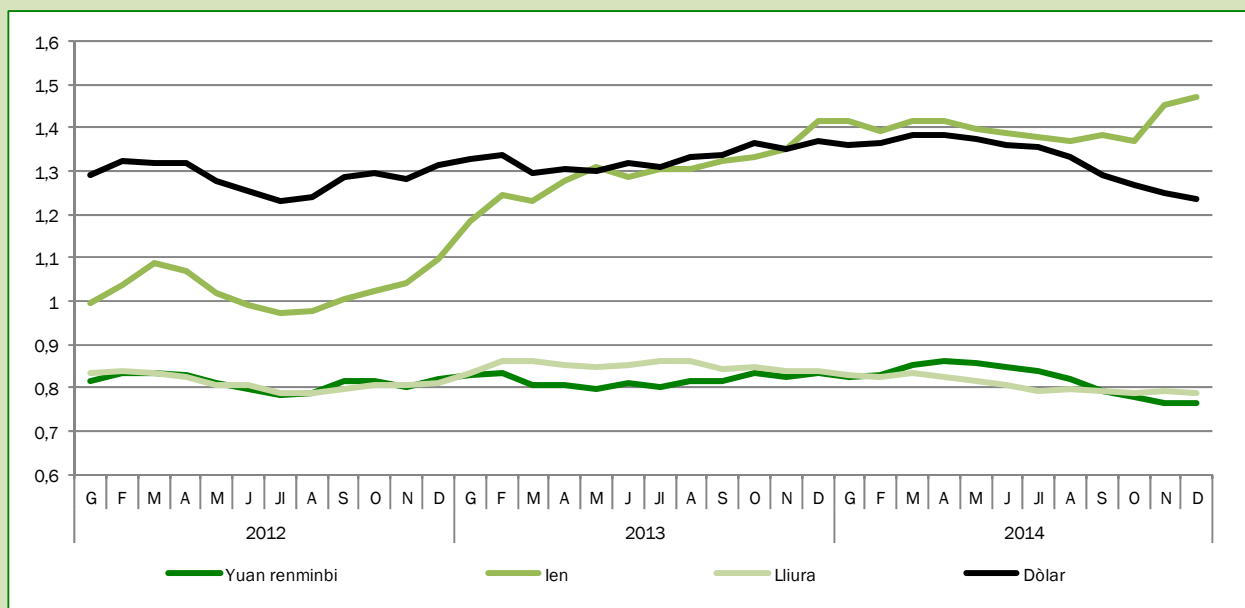

Unitat: els índex IVUX i IVUM en percentatge (eix dret) i preu del petroli en dòlars i euros (eix esquerre). Els IVU de les exportacions i les importacions s'han calculat a partir dels intercanvis de la euro zona amb la resta del món.

Font: elaboració pròpia a partir del les dades d'Eurostat per als índex de valor unitari de les importacions i exportacions, l'OPEP pels preus del petroli, i el BCE pels tipus de canvi.

GRÀFIC 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro i dels tipus d'interès. Zona euro, 2012-2014

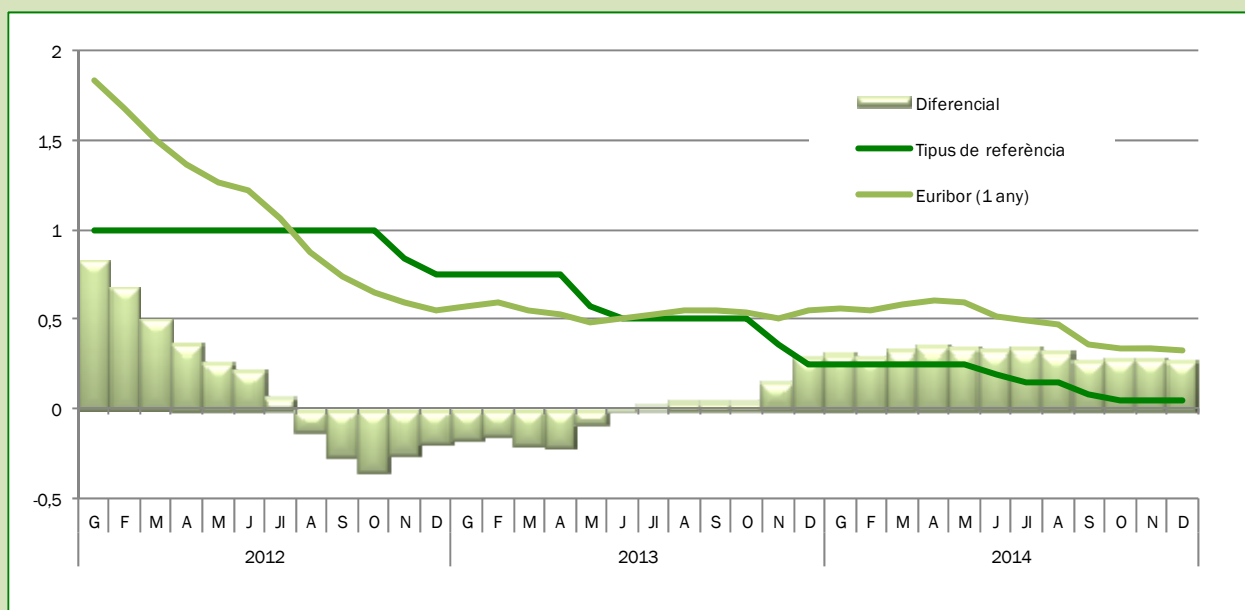
Evolució del tipus de canvi de diverses divises respecte de l'euro

Unitats: dòlars i lliures per euro, iens per 100 euro, i iuans per 10 euro.

Font: elaboració pròpia a partir dels registres diaris del BCE. El tipus de canvi del ien es dóna en centenars d'euro i el del iuan en desenes per tal de fer-los visualment més comparables en el gràfic amb els de la resta de divises.

Evolució del preu del diner a la zona euro, 2012-2014

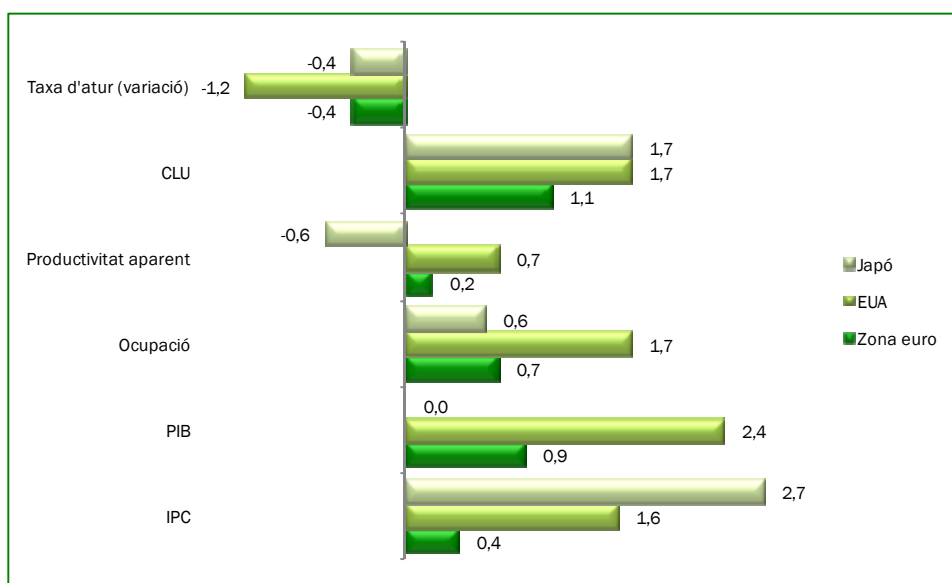

Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de BCE.

Per tant doncs, el perfil del creixement econòmic de la zona euro, en un context deflacionista certament complicat, a diferència del de l'economia japonesa, subsumida en un context similar, ha permès generar un creixement real del 0,9%, que s'ha quedat no obstant això lluny del de l'economia nord-americana.

GRÀFIC 4. Perfil del creixement econòmic al Japó, els Estats Units i la zona euro, 2013-2014

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatges (variació taxa d'atur en punts percentuals).

Font: BCE i OCDE, Ministry of Internal Affairs and Communication of Japan Government i elaboració pròpia.

Aquest creixement ha permès millorar l'atur en 0,4 punts percentuals (els mateixos que al Japó), i ho ha fet en un context de contenció de la productivitat aparent del treball, que ha crescut només el 0,2%, però que no ha caigut com en el cas de l'economia japonesa.

En termes monetaris, la caldera no ha cremat tan intensament aquí com al Japó. La inflació, que al Japó s'ha situat en el 2,7%, gràcies també entre altres a un augment de la pressió fiscal indirecta, a la zona euro amb prou feines ha arribat al 0,4%, i s'ha mantingut al voltant de registres negatius els darrers mesos de l'any. Finalment, la baixa inflació s'ha sumat a la modesta millora de la productivitat aparent del treball per contenir els costos laborals unitaris per sota de l'evolució que han mostrat tant als Estats Units com al Japó.

1.1.2. EVOLUCIÓ GENERAL DE L'ECONOMIA DE L'EUROREGIÓ PIRINEUS-MEDITERRÀNIA

L'any 2014 s'han recuperat els registres positius de creixement del PIB a l'economia espanyola, que segons dades de la comptabilitat regional ha registrat un creixement en termes reals de l'1,4%, que contrasta amb la contracció de l'1,2% que s'havia donat una any abans. Aquesta millora que experimenta l'activitat econòmica en el conjunt d'Espanya es reproduceix en igual o major intensitat a les economies d'aquesta banda del Pirineu que formen part de l'Euroregió mediterrània. Pel que fa al conjunt d'economies franceses de l'Euroregió, la del Languedoc-Rosselló i la de Migdia Pirineus, que l'any vinent passaran a conformar una única regió administrativa,⁴⁶ l'Insee encara no ha publicat dades sobre estimacions de creixement del PIB. No obstant això, cal tenir en compte que en conjunt, l'economia francesa, tot i no recular, ha mostrat un creixement molt modest del 0,4%, en línia amb el que havia mostrat un any abans.

De les economies espanyoles de l'Euroregió, la que ha registrat un creixement menys intens ha estat precisament la catalana, que l'any anterior ja havia patit precisament la contracció més intensa. L'economia balear, per altra banda, ha estat la que més ha crescut tant en termes nominals com reals, mentre que l'economia aragonesa, tot i haver experimentat un creixement nominal inferior a la de Catalunya, ha registrat un creixement real de l'1,7% derivat de la forta contracció que recull el deflactor implícit del PIB. En general, i a diferència de França, aquest context deflacionista s'ha reproduït de mitjana en el conjunt de l'economia espanyola, on el deflactor ha reulat el 0,5%. De les tres autonomies que conformen l'Euroregió totes elles han mostrat moviments molt modestos del deflactor, si bé només no ha sofert una disminució del mateix l'economia de les Illes Balears, on el deflactor ha experimentat un creixement modest del 0,2%.

⁴⁶ A partir del dia 1 de gener de 2016, el nombre de regions administratives a França passa de 22 a 13. Amb aquesta reforma, la nova regió Languedoc-Roussillon-Midi-Pyrénées (LRMP) passarà a ser la cinquena regió administrativa francesa. El repte és important atès que es passa a unificar una regió amb divergències econòmiques i geogràfiques importants, amb més de 5,6 milions d'habitants, i 72.700 Km². La nova regió mostra com a mínim quatre unitats geogràfiques molt diferenciades: els massissos central i pirenaic, la vall del Garona, i el litoral mediterrani. Vegeu Insee Analyses, Languedoc-Roussillon, LRMP Le grand sud attractif.

TAULA 3. Taxes de creixement anual del PIB nominal, el PIB real, el PIB per càpita i el deflactor del PIB d'algunes de les economies de l'Euroregió, França i Espanya. 2012-2014

2012-2013	PIB nomi- nal	Població	PIB real	PIB per cà- pita (nom)	PIB per cà- pita (real)	Deflactor del PIB
Aragó	-0,1	-0,4	-0,7	0,3	-0,3	0,5
Balears	0,5	0,9	-0,5	-0,4	-1,4	1
Catalunya	-0,1	-0,5	-0,6	0,4	-0,1	0,5
Migdia - Pirineus	0,8	0,7	0,2	0,1	-0,5	0,6
Llenguadoc - Rosselló	1,6	1,1	0,9	0,5	-0,1	0,6
Espanya	-0,6	-0,2	-1,2	-0,4	-1	0,7
França	1,1	0,4	0,3	0,6	-0,1	0,8
2013-2014	PIB nomi- nal	Població	PIB real	PIB per cà- pita (nom)	PIB per cà- pita (real)	Deflactor del PIB
Aragó	0,6	-0,5	1,7	1,1	2,2	-1
Balears	2,1	0,5	1,9	1,6	1,4	0,2
Catalunya	1,3	-0,9	1,5	2,1	2,3	-0,2
Migdia - Pirineus	-	-	-	-	-	-
Llenguadoc - Rosselló	-	-	-	-	-	-
Espanya	0,9	-0,5	1,4	1,4	1,9	-0,5
França	1,3	0,4	0,4	0,9	-0,1	0,9

Unitats: Taxes de creixement (percentatges).

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE, l'Insee i Idescat per l'evolució del PIB català.

Atès que demogràficament l'impacte de la crisi ha generat una contínua sortida de població espanyola cap a l'estranger, la davallada demogràfica se suma a l'evolució positiva del PIB en el cas espanyol per recollir una millora encara més gran de les rendes per càpita. Això, que no passa per exemple en el cas francès, es reproduïx en el cas de Catalunya i l'Aragó, però no en el cas de les Illes Balears, on es produeix un creixement de la població que, essent inferior al creixement del PIB, permet continuar generant un creixement del PIB per càpita.

Al Llenguadoc-Roselló l'any va començar amb un primer trimestre apàtic, on el bon comportament del darrer trimestre de l'any anterior no es va traduir en una progressió continuada.⁴⁷ No obstant això, en el segon trimestre, l'economia de la regió va experimentar una relativa millora pel fort repunt de la contractació en el sector de la hoteleria i la restauració, que es va beneficiar també d'un bon començament de la precampanya turística.⁴⁸ Aquesta millora es va estroncar novament a partir del tercer trimestre, i ho va fer en un context internacional que per altra banda es va mostrar molt més dinàmic. L'explicació del viratge a l'estiu cal cercar-la en una nova davallada de l'ocupació en el sector hotelier i de la restauració, molt influenciat pel fort component interí dels seus llocs de treball,⁴⁹ i també al fet que a més, la campanya turística d'estiu tampoc no va acompanyar, atès que el sector turístic va patir una contracció de les pernoctacions del 2,3% respecte de l'any anterior. Tot i la caiguda de l'activitat turística, que es s'ha produir sobretot per la davallada de turistes estrangers, les xifres han situat el sector encara per sobre dels resultats de la campanya del 2011, qualificada de bona.⁵⁰ D'altra banda, la temporada vitivinícola, tot i recollir un 10% menys de producció, es va situar dins de la normalitat i va mostrar un comportament estable, mentre que el sector de la construcció va mostrar en el conjunt de l'any una evolució incerta.

⁴⁷ Insee conjunture Languedoc-Roussillon, núm. 1 (juliol 2014), p. 1.

⁴⁸ Insee conjunture Languedoc-Roussillon, núm. 2 (octubre 2014), p. 1-2. En el segon trimestre les pernoctacions van augmentar l'1,8% respecte del mateix període de l'any precedent.

⁴⁹ Insee conjunture Languedoc-Roussillon, núm. 3 (gener 2015), p. 1-2.

⁵⁰ Ibídem, p. 3.

Tot i això, en el darrer trimestre de l'any l'economia del Llenguadoc-Rosselló va millorar gràcies a un repunt de l'ocupació en el sector industrial i dels serveis a les empreses, que no obstant això van generar una ocupació sobretot interina, i va ser insuficient per revertir el creixement de la taxa d'atur.⁵¹

En el cas de la regió francesa del Migdia Pirineus l'ocupació s'ha sostingut al llarg de l'any per a les contractacions dels sectors industrials, bàsicament l'aeronàutic i l'agroalimentari, i ens els primers mesos de l'any, per als serveis a les empreses, que han permès compensar la reducció de contractes interins. Dins del sector més potent de la regió, el de l'aeronàutica, l'empresa Airbus, ha recollit en el conjunt de l'any un total de 1456 noves comandes, en el que ha estat el seu segon millor any comercial des que va començar, superant el volum de vendes de la seva principal competidora, la nord-americana Boeing, que s'ha situat en 1432 comandes.⁵² Pel que fa al turisme, i tot i que es va encetar l'any amb un bon comportament del turisme de neu a la muntanya i el de negocis a Toulouse, les pernoctacions van començar a baixar en termes anuals ja des de principis d'any⁵³ i el sector ha anat a la baixa progressivament fins al darrer trimestre de l'any, presentant un registre força dolent per a la temporada d'estiu, que enguany ha experimentat una davallada del 3,7% de les pernoctacions en comparació amb el mateix trimestre de l'any anterior.⁵⁴ Aquesta tendència a la baixa del sector turístic de la regió s'ha estabilitzat el darrer trimestre de l'any, i ho ha fet malgrat l'absència de neu a les muntanyes que ha durat gairebé fins Nadal.⁵⁵ El darrer trimestre de l'any, s'ha produït una millora en l'ocupació gràcies sobretot a la contractació per part dels sectors comerç i dels serveis; no obstant això, els nous contractes han estat sobretot interins. El sector industrial, que havia presentat una evolució molt positiva fins al tercer trimestre, ha reculat lleugerament en termes de contractació en el darrer trimestre de l'any tot i el bon comportament del sector agroalimentari. La construcció, tot i presentar caigudes cada cop menys intenses, ha continuat molt deprimida al llarg de l'any.⁵⁶ En conjunt, l'ocupació, que havia caigut fins al tercer trimestre, ha millorat en el darrer trimestre de l'any, si bé aquesta millora no ha permès corregir el deteriorament, tal i com es veu a la taula següent, de la taxa d'atur.

A l'Aragó la recuperació s'ha mostrat vigorosa i molt centrada en el sector industrial manufacturer. En conjunt l'economia aragonesa ha crescut l'1,7%, i ho ha fet en un context de progressiva acceleració de les taxes de creixement interanuals de cada trimestre, només lleugerament estroncat pel tercer trimestre de l'any.⁵⁷ El sector que més ha crescut, tal i com s'avançava, ha estat el de la indústria manufacturera, que ha experimentat un creixement del 4,2% del VAB pel conjunt de l'any. El sector dels serveis ha experimentat un creixement de l'1,6% i el de l'agricultura de l'1,1%, mentre que la construcció, tot i que no ha generat cap creixement, com a mínim no ha retallat la seva activitat.⁵⁸ El creixement intens de l'economia aragonesa s'ha centrat en un creixement relativament intens del consum de les famílies, que ha estat de mitjana del 2,8%, tot i que en destaca sobretot el fort creixement de la inversió, que ha estat del 15%, evidenciant el bon moment de confiança de les empreses de la regió.⁵⁹

A redós d'aquesta millora en termes de renda, l'ocupació també ha millorat a l'Aragó, una millora que, tal i com evidencia la taula següent, ha permès corregir la taxa d'atur fins a situar-la en el 18,7% en el darrer trimestre de l'any.

Balears ha experimentat, segons les estimacions de l'INE, el creixement més intens de totes les economies de l'Euroregió.⁶⁰ Segons les estimacions avançades de l'INE, el sector que hauria crescut més en el conjunt de l'economia balear hauria estat el dels serveis, amb un creixement interanual del 2,2% per al conjunt del 2014,⁶¹ mentre que la resta de sectors haurien crescut en menor intensitat, essent el creixement del sector agrari de l'1,3%, el de la construcció, positiu per primer cop des de l'esclat de la crisi, del 0,7% i el de la indústria del 0,6%, un creixement aquest darrer que amaga un deteriorament del VAB estrictament manufacturer (-0,6%).⁶²

⁵¹ Insee conjunture Languedoc-Roussillon, núm. 4 (abril 2015), p. 1-2.

⁵² Insee conjunture Midi-Pyrénées, núm. 4 (abril 2015), p. 1.

⁵³ Insee conjunture Midi-Pyrénées, núm. 1 (juliol 2014), p. 3.

⁵⁴ Insee conjunture Midi-Pyrénées, núm. 3 (febrer 2015), p. 3.

⁵⁵ Insee conjunture Midi-Pyrénées, núm. 4 (abril 2015), p. 3.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 1.

⁵⁷ Gobierno de Aragón. *Economía aragonesa: boletín trimestral de coyuntura*, núm. 48 (març 2015), p. 13.

⁵⁸ *Ibidem*, p. 13 i 15.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 14 i 17.

⁶⁰ La primera estimació que publica la Comptabilitat Regional Espanyola de l'INE situa el creixement interanual del conjunt del 2014 en l'1,9% en termes reals. No obstant això, cal advertir que aquesta xifra resulta àmpliament discordant respecte de les estimacions que ofereix el Govern Balear, que situa el creixement pel conjunt de l'any en només l'1%, per sota de la mitjana espanyola. Govern de les Illes Balears, *Conjuntura econòmica de les Illes Balears*, Març 2005.

⁶¹ Elaboració pròpia a parit de les dades publicades a la CRE, INE.

⁶² CRE, INE.

TAULA 4. Taxes d'atur de les diferents economies que conformen l'Euroregió, 2013-2014

	2013	2014	2014			
			1r trim	2n trim	3r trim	4t trim
Aragó	21,4	20,2	22,9	20,8	18,4	18,7
Balears	22,3	20,1	26,7	19,0	15,9	18,9
Catalunya	23,1	20,3	22,1	20,2	19,1	19,9
Llenguadoc-Rosselló	13,9	14,0	13,7	13,8	14,2	14,3
Migdia-Pirineus	10,1	10,2	10,0	10,0	10,3	10,4
Espanya	26,1	24,4	25,9	24,5	23,7	23,7
França	9,9	9,8	9,7	9,7	9,9	10,0

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i l'Insée. Dades estimades a partir de l'EPA que realitza cada institut.

En el cas de Catalunya, el creixement ha estat de l'1,5%, lleugerament per sobre però similar al que s'ha donat per al conjunt de l'economia espanyola, que a la vegada s'ha mostrat més intens que el del conjunt de l'economia francesa. Aquest comportament diferent a banda i banda del Pirineu s'ha deixat notar també en l'evolució de les taxes d'atur, que tot i ser encara molt més altes en aquesta banda de la serralada, han patit correccions intenses a la baixa en el decurs del darrer any pel conjunt de les economies espanyoles. Tal i com indica la taula anterior, l'economia que més ha retallat la taxa d'atur ha estat la catalana, que tot i registrar el creixement en principi més baix, mostra una correcció de la taxa de 2,8 punts percentuals, situant-se, de la mateixa manera que en les economies aragonesa i balear, propera al 20%. D'altra banda, les economies franceses de l'Euroregió, tot i mantenir una variació molt moderada de la taxa d'atur al llarg de l'any, han mostrat un lleuger deteriorament de les mateixes en el conjunt de l'any, situant el percentatge d'aturats en el 14% pel Llenguadoc-Rosselló, i el 10,2% al Migdia-Pirineus.

1.1.3. LA CONJUNTURA ECONÒMICA D'ESPANYA

La recuperació de l'economia espanyola s'ha intensificat, trimestre rere trimestre, a mesura que avançava l'any 2014. La mitjana del creixement del PIB per al conjunt de l'any ha estat de l'1,4%, un creixement que s'ha produït gràcies al creixement de la demanda interna, atès que la demanda externa ha experimentat de mitjana un deteriorament que ha restat 0,9 punts percentuals al creixement del conjunt de l'economia.

Els tres components de la demanda domèstica han mostrat un creixement mitjà positiu en el conjunt de l'any. Tot i que el consum de les famílies ha estat el component que més ha determinat el creixement, amb un increment del 2,3%, destaca sobretot, per la intensitat del seu creixement, la formació bruta de capital (FBC), amb un augment del 4,2%, que mostra clarament el canvi d'expectatives en el conjunt de l'economia espanyola durant l'any 2014.

Dissortadament, el sector exterior no ha estat capaç de sumar-se a les aportacions positives d'altres sectors, atès que, a diferència dels anys anteriors i tal i com s'ha dit, enguany no ha mostrat una aportació positiva al creixement. L'explicació cal cercar-la en l'evolució molt més dinàmica de les importacions, que han crescut de mitjana el 7,7%, molt per sobre del que ho han fet les exportacions (4,2%), empeses pel fort dinamisme de la demanda interna.

En general, el perfil trimestral de creixements interanuals de la demanda interna ha mostrat un reforçament del creixement a mesura que ha anat avançant l'any, amb una taxa de creixement interanual del 2,8% en el darrer trimestre de l'any. En general, tant el consum de les famílies com la FBC han mostrat un comportament similar, tot i que el ritme d'inversió, essent intens, s'ha desaccelerat en el darrer trimestre de l'any. El consum de les administracions públiques, que havia mostrat una progressió estable en els primers trimestres, s'ha contret en termes reals en el darrer en comparació al darrer del 2013.

Paral·lelament, i fruit en bona mesura del canvi en la cotització de l'euro i també de l'evolució del preu del cru, el sector exterior ha frenat progressivament les seves aportacions negatives en el decurs dels darrers tres trimestres de l'any.

TAULA 5. Evolució del producte interior brut i els components de la demanda. Espanya, 2013-2014

	2013	2014	2014			
			1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
PIBpm	-1,2	1,4	0,6	1,2	1,6	2,0
Demanda interna ²	-2,7	2,3	1,3	2,4	2,7	2,8
Consum de les llars	-2,3	2,5	1,3	2,3	2,8	3,4
Consum Adm. púb.	-2,8	0,2	0,4	0,3	0,4	-0,4
FBC ¹	-3,7	4,2	2,1	4,8	5,2	4,6
Saldo exterior ²	1,5	-0,9	-0,6	-1,1	-1,0	-0,7
Exportacions total	4,3	4,2	6,4	1,0	4,5	4,7
Exportacions béns	4,5	4,3	6,5	0,7	5,0	4,9
Consum estrangers al territori	2,9	3,7	6,2	3,9	1,3	3,3
Importacions total	-0,4	7,7	9,4	4,9	8,6	7,7
Importacions béns i serveis	-0,5	7,6	9,5	4,7	8,6	7,7
Consum residents a l'estranger	1,9	8,6	6,8	10,0	9,0	8,7

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatges. (Volum)

(1) Inclou la variació d'existències.

(2) Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

Pel que fa a l'oferta, en termes anuals, tots els sectors tret del de la construcció han fet créixer el PIB amb creixements més o menys intensos. El VAB del sector serveis, amb un pes majoritari en el conjunt de l'economia espanyola, ha augmentat l'1,6%, una taxa de creixement similar a la que ha experimentat el sector industrial (1,5%), mentre que el sector agrícola, de mitjana, ha crescut el 3,5%.

TAULA 6. Evolució del producte interior brut i del VAB per a grans sectors. Espanya, 2013-2014

	2013	2014	2014			
			1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
Total	-1,2	1,4	0,6	1,2	1,6	2,0
Agricultura	15,7	3,5	10,3	1,6	5,3	-3,4
Indústria	-1,8	1,5	0,5	1,9	1,5	2,1
Construcció	-8,1	-1,1	-6,2	-1,7	0,0	3,4
Serveis	-1,1	1,6	0,9	1,4	1,7	2,3
Impostos s/ productes	-1,5	0,7	0,0	0,5	1,2	1,0

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatges. (Volum).

Font: Idescat.

Tret del sector agrari, amb un comportament trimestral molt més oscil·lant, propi de la naturalesa de la mateixa activitat, la resta de sectors, incloent-hi el de la construcció, han mantingut un perfil trimestral de creixements interanuals clarament a l'alça, que ha derivat en uns registres més alts dels esperats a finals d'any.⁶³ El sector que més ha millorat en aquests termes ha estat el de la construcció, que en el decurs de l'any 2014 ha passat d'un creixement interanual del -6,2% en el primer trimestre, a un augment interanual del 3,4%, el més intens de tots quatre grans sectors, en el darrer.

Pel que fa al mercat de treball, l'evolució de l'ocupació s'ha mostrat relativament positiva, atès que, segons dades de l'EPA, el creixement del nombre d'ocupats s'ha situat al voltant de l'1,2%. El sector serveis, amb un creixement de l'1,7% de l'ocupació, ha estat el que més l'ha incrementada, per davant del sector industrial, que l'ha augmen-

⁶³ BE. Boletín económico (diciembre 2014), p. 4.

tada l'1%. La resta de sectors han disminuït el nombre de persones ocupades, una disminució que ha estat encara relativament intensa al sector de la construcció (-3.5%), i pràcticament irrellevant en el cas de l'agricultura (-0.1%).⁶⁴

Aquesta progressiva recuperació s'ha produït a més en un context de reducció progressiva de les pressions inflacionistes, molt determinades per l'evolució del preu del cru. D'aquesta manera, els preus han recollit fins i tot variacions a la baixa en el darrer semestre de l'any, fet que ha acabat deixant la inflació interanual del conjunt de l'any en el -0,2%.

En aquest context deflacionista, els costos laborals pràcticament no han variat si els comptabilitzem per hora treballada (0,1%), i han mostrat una lleugera tendència a la baixa si els analitzem en termes mensuals, atès que els costos laborals per treballador i mes han disminuït el -0,3%.⁶⁵ A més, el creixement de l'ocupació, lleugerament per sota de l'evolució del PIB, ha fet que la productivitat aparent s'hagi mantingut, experimentant fins i tot una lleugeríssima progressió a l'alça, fet que, juntament amb l'evolució dels costos laborals, ha mantingut els costos laborals unitaris sense créixer, amb una progressió fins i tot lleugerament negativa tant si es calculen a partir dels costos per hora com per treballador i mes.⁶⁶

1.2. L'ECONOMIA ESPANYOLA EN EL CONTEXT INTERNACIONAL

La graella de gràfics I-5 i I-6 mostren quina ha estat l'evolució de les principals economies europees juntament amb la dels EUA i el Japó en els darrers dos anys. La finalitat de la comparativa, que ja s'ha publicat en altres edicions de la memòria, és poder visualitzar de manera comparada l'evolució que han seguit les diferents economies aquests darrers anys.

La bateria de gràfics recull la variació interanual del PIB en termes reals, de la població, del PIB per càpita, de la inflació, del dèficit públic, dels costos laborals unitaris, de la productivitat aparent del treball i de la taxa d'atur, un conjunt d'indicadors que haurien de permetre fer-nos una idea del perfil de creixement econòmic que desenvolupa cadascuna de les economies.

Enguany, tal i com indiquen els gràfics, l'economia espanyola ha mostrat un creixement de l'1,5% que la situa en un context de recuperació amb creixements lleugerament superiors a la mitjana de la zona euro (1,3%) i de l'EU28 (0,9%). Tot i això, en el context europeu, tot i que trobem economies com ara la italiana o la francesa amb evolucions molt febles, també en trobem d'altres que han registrat creixements superiors en intensitat a l'espanyol. Dins de la zona euro destaca sobretot l'economia irlandesa que, amb un increment del 4,8%, registra el creixement més intens de tota la zona euro. A fora de la zona euro, també trobem diverses economies que han registrat taxes més intenses de creixement que l'espanyola, com ara la de la Gran Bretanya (2,8%) o Polònia (3,4%).

Espanya es deslliga de l'evolució de la majoria de països també en l'aspecte demogràfic. Tot i que els creixements demogràfics a Europa són febles en general, en la majoria dels casos són positius, i només alguns països han mostrat una evolució negativa de la població aquests darrers anys; entre aquests països on la població es retrau hi trobem Espanya, juntament amb altres economies molt penalitzades de la perifèria de la zona euro, com són Grècia, Portugal o Xipre. Dins de la comunitat europea, dels països de fora de la zona euro només en destaca Bulgària amb un comportament similar. Tot i això, la retracció demogràfica ha jugat en la majoria d'aquests casos a favor d'augmentar la renda per càpita, cosa que no ha succeït a altres economies europees com ara la italiana, on el retrocés del PIB per càpita ha estat, per segon any consecutiu, força intens.

En general, tots aquests països amb evolucions demogràfiques negatives han mostrat un comportament molt deflacionista de les seves economies. En aquest cas, el factor demogràfic va molt vinculat al mercat de treball, que en aquests casos ha estat un factor clau a l'hora de determinar l'evolució econòmica de cadascun d'aquests països. No resulta doncs estrany que els quatre països esmentats, Grècia, Espanya, Xipre i Portugal, liderin el rànquing de taxes d'atur entre els països del llistat, i tampoc ens hauria de resultar estrany que els mateixos països destaquin en el context europeu per ser de les poques economies que recullen evolucions negatives dels preus, atès que el procés deflacionista va fortament lligat als excessos d'oferta al mercat de treball, i aquests també són el principal factor de foment de processos emigratoris i per tan de pèrdua de pes demogràfic.

Amb tot, aquests processos de depreciació interna, no s'han reflectit en tots aquests casos en guanys en ter-

⁶⁴ Enquesta de població activa (EPA), INE.

⁶⁵ Aquesta evolució dels costos laborals és molt menys deflacionista que la que s'ha donat a Catalunya. Vegeu l'epígraf 1.2 de la present memòria per a una anàlisi més aprofundida de l'evolució dels preus.

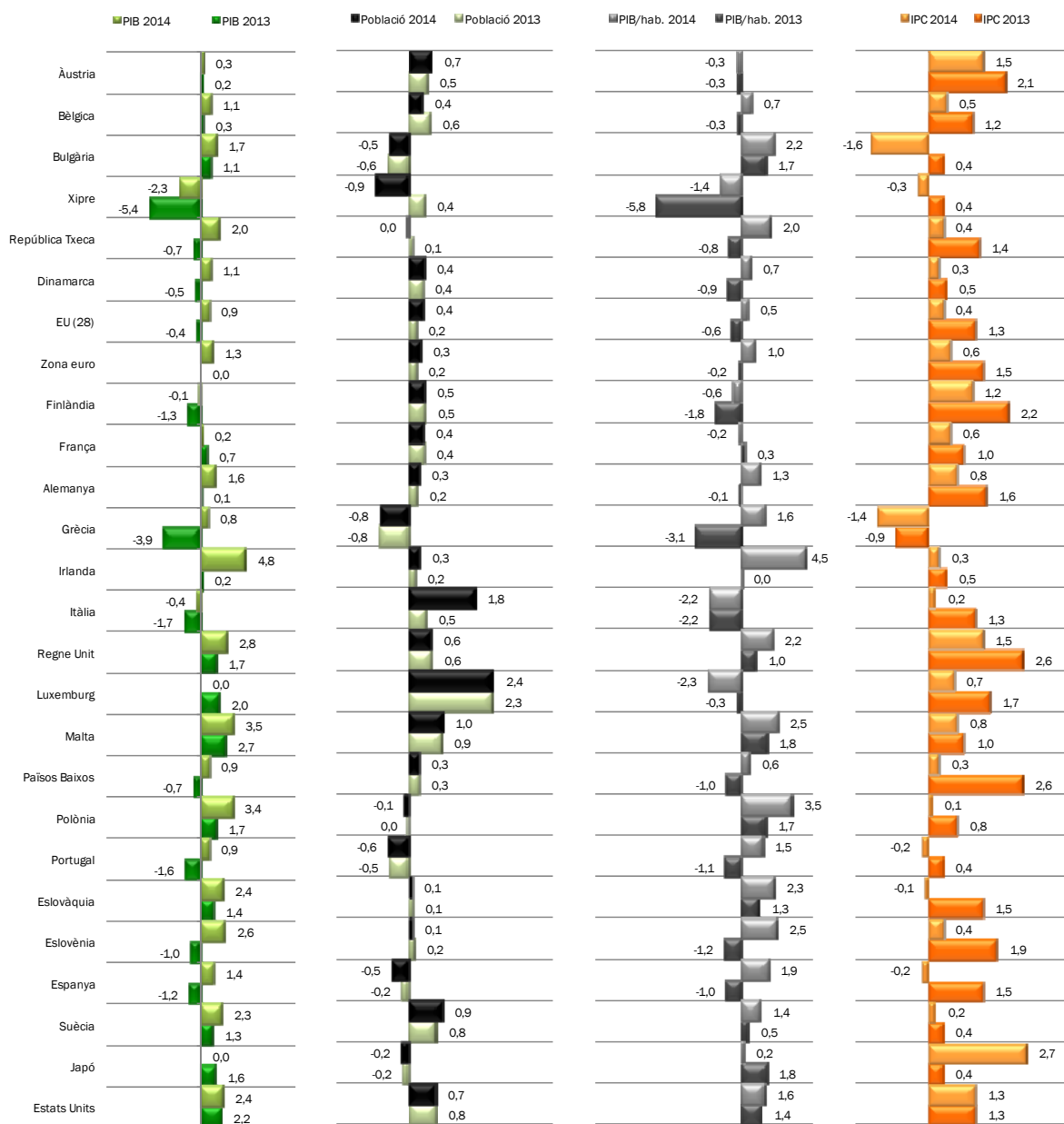
⁶⁶ A partir de les dades de creixement de costos, PIB i ocupació recolliríem per al conjunt de l'economia espanyola un creixement dels CLU en termes nominals d'entre el -0,1% i el -0,5%.

mes de competitivitat de costos, atès que en el cas de Grècia i els costos laborals unitaris en termes nominals augmenten l'1,4%, i a Espanya varien lleugerament a l'alça, atès que tot i el lleuger augment en termes de productivitat, els costos laborals no han baixat en termes absoluts. A la resta d'economies esmentades si que ho fan, tot i que tant a Xipre com a Portugal, tot i baixar els CLU, ho fan en menor mesura del que ho haurien pogut fer degut a que la productivitat aparent del treball ha caigut en major o menor intensitat.

Amb tot, l'evolució dels CLU mostra una progressió més feble a aquestes economies que a la resta d'economies europees, si bé destaca en aquesta faceta també l'economia irlandesa, amb un guany important en termes de CLU que es deriva sobretot de la forta progressió en termes de productivitat aparent, juntament a una evolució continguda tant dels costos laborals com dels preus. En aquest context, els ajustos que s'estarien produint persistirien en l'aprofundiment dels guanys competitius en aquestes economies en termes de depreciació interna, atès l'abaratiment relatiu que suposa aquest marc comparat de creixements de costos laborals unitaris.

Tot i això, i en línia amb la majoria de països europeus, totes aquestes economies encara han mantingut dèficits pressupostaris per sobre del 3%, fet que ens alerta de la dependència encara extraordinàriament forta de totes les economies europees a les decisions de política econòmica, i sobretot, atesa la situació monetària i financera a la zona euro, de política fiscal.

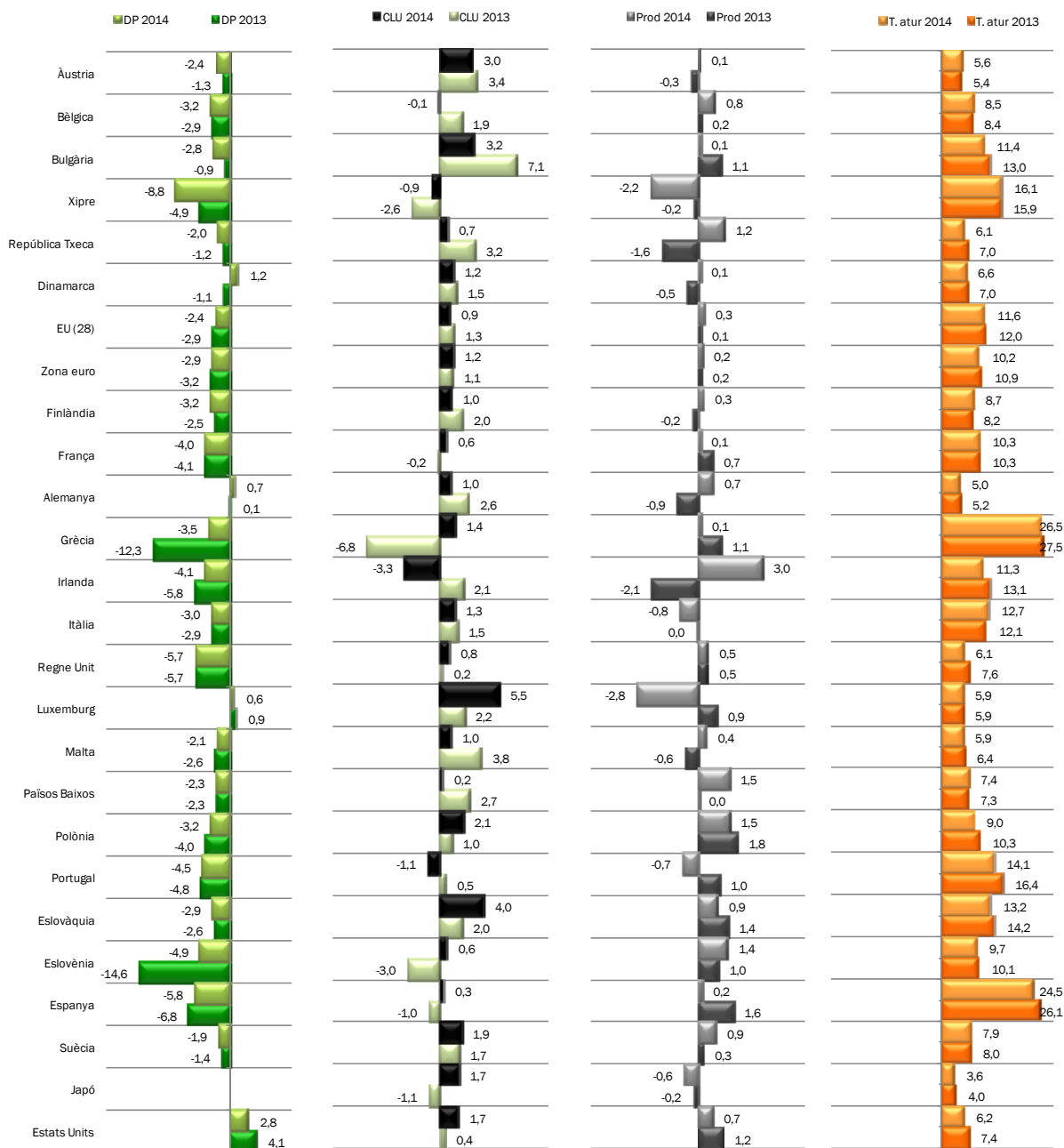
GRÀFIC 5. Creixement del PIB real, de la població, del PIB per càpita, i de l'índex de preus de consum de diverses economies de dins i fora de la zona euro, 2013 i 2014

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Eurostat, i per la població d'EUA i Japó, del Census Bureau of USA Government, i del Statistical Bureau Government of Japan.

GRÀFIC 6. Creixement del dèficit públic, dels costos laborals unitaris, de la productivitat aparent del treball i de la taxa d'atur de diverses economies de dins i fora de la zona euro, 2013 i 2014

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Eurostat i de OCDE en el cas dels CLU de EUA i Japó. Falta la dada de dèficit pressupostari en el cas del Japó.

1.3. LA CONJUNTURA ECONÒMICA A CATALUNYA

A Catalunya, la progressió del PIB ha estat similar a la que ha experimentat l'economia en el conjunt d'Espanya, i segons Idescat s'ha situat fins i tot lleugerament per sobre, amb un creixement de l'1,5%.⁶⁷ Aquest creixement in-

⁶⁷ Segons Idescat el creixement econòmic català s'ha situat en l'1,5%, mentre que INE, que estima també aquesta dada a partir de les estimacions de la CRE, l'estima en l'1,4%.

teranual ha mostrat una tendència a fer-se cada cop més intens a mesura que avançaven els trimestres, amb una lleugera frenada en el tercer trimestre de l'any.

TAULA 7. Evolució del producte interior brut i els components de la demanda. Catalunya, 2013-2014

	2013	2014	2014			
			1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
PIBpm	-0,6	1,5	1,1	1,5	1,4	1,9
Demanda interna ⁴	-3,3	2,6	2,6	2,8	2,3	2,8
Consum de les llars	-2,9	2,5	2,2	2,0	2,4	3,3
Consum adm. Púb. ¹	-4,3	1,2	0,3	1,4	1,8	1,1
FBC ²	-3,3	4,3	5,8	6,3	2,5	2,6
Béns d'equip i altres	-0,1	10,3	16,5	14,2	6,1	4,3
Construcció	-7,4	-3,6	-6,7	-4,1	-2,6	-0,9
Saldo exterior ^{3, 4}	2,3	-0,8	-1,2	-0,9	-0,7	-0,5
Saldo amb l'estranger ⁴	1,1	-1,3	-1,3	-1,1	-1,3	-1,6
Exportacions total	2,6	4,2	5,6	2,6	3,6	4,9
Exportacions béns i serveis	2,2	4,1	5,3	2,4	3,8	4,8
Consum estrangers al territori	5,4	4,8	7,5	3,6	2,2	5,9
Importacions total	-0,5	8,1	11,4	6,7	8,8	5,5
Importacions béns i serveis	-0,6	8,4	12,1	7,0	8,9	5,4
Consum residents a l'estranger	2,1	2,1	-5,8	-0,6	6,1	8,5

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatges. (Volum) i punts percentuals.

(1) Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

(2) Inclou la variació d'existències.

(3) Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

(4) Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

De la mateixa manera que en el conjunt de l'estat, a Catalunya el motor de creixement ha estat la demanda interna, i especialment el consum de les famílies, que ha augmentat el 2,6% en termes interanuals; tot i això, també aquí el creixement més intens s'ha produït en la inversió, atès que la FBC ha augmentat el 4,3%. La diferència més significativa la trobem en aquest cas en el consum de les administracions públiques, que si bé l'any 2013 havia mostrat un deteriorament més intens a Catalunya, l'any 2014 ha mostrat un creixement més intens aquí que al conjunt de l'economia espanyola.

El sector exterior ha tingut un comportament similar, atès que ha restat 0,8 punts percentuals al creixement del PIB. Tot i això, el perfil trimestral dels creixements interanuals tant de les exportacions com de les importacions ha estat més positiu a Catalunya, atès que ha mostrat una recuperació de les exportacions en el segon semestre, i l'evolució de les importacions recull una correcció dels creixements més forta per als darrers trimestres de l'any que no pas la del conjunt d'Espanya, fet que apunta a una correcció major de les aportacions negatives en els primers trimestres del 2015.

De tots els components de la demanada interna, només el consum de les famílies mostra una evolució interanual que s'intensifica a mesura que avança l'any. En el cas del consum de les administracions públiques, que va experimentar un creixement més intens al segon i tercer trimestre, es desaccelera en el darrer trimestre de l'any. Mentre que en el cas de la FBC, el creixement es fa cada cop més dèbil, fet que podria està anticipant un nou canvi en els expectatives de creixement de la iniciativa privada.

TAULA 8. Evolució del producte interior brut i del VAB per a grans sectors. Catalunya, 2013-2014

	2013	2014	2014			
			1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
PIB	-0,6	1,5	1,1	1,5	1,4	1,9
Agricultura	11,1	1,0	6,9	0,9	-1,6	-1,7
Indústria	3,3	1,5	3,2	2,4	0,1	0,4
Construcció	-8,1	-1,6	-6,2	-2,1	-0,7	2,9
Serveis	-1,0	1,8	1,0	1,7	2,0	2,4
Impostos nets s/ productes	-2,8	0,7	0,8	0,2	0,8	1,2

Unitats: taxes de creixement interanual en percentatges. (Volum).
Font: Idescat.

Sectorialment, el creixement s'ha produït gràcies a un creixement del VAB de tots els sectors tret del de la construcció, que encara ha registrat un creixement mitjà en el conjunt de l'any negatiu, del -1.6%. El sector que més intensament ha crescut en el conjunt de l'any ha estat el dels serveis, que ha augmentat el seu VAB l'1,8%, si bé la indústria també experimentat un creixement de l'1,5%.

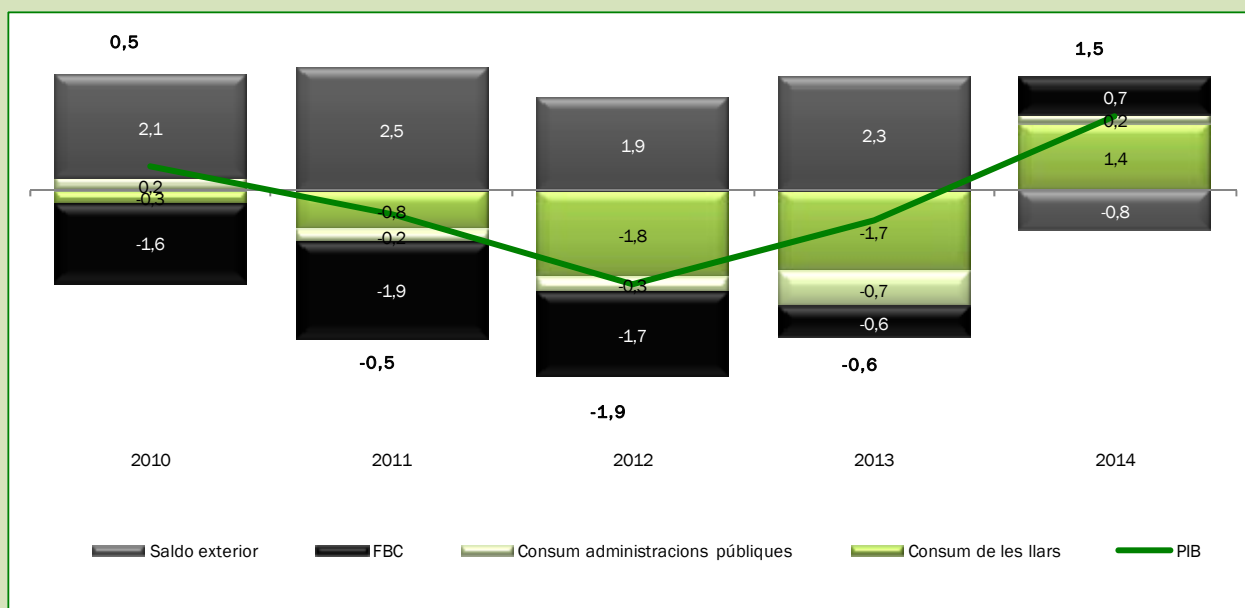
Dels quatre grans sectors, només el sector serveis ha mostrat un perfil dels creixements interanuals de cada trimestre positiu i creixent al llarg de l'any. L'agricultura i la indústria en canvi, han mostrat uns creixements més intensos en els primers trimestres que en els darrers, amb un registre negatiu en el cas del sector primari pel darrer trimestre de l'any. El cas de la construcció ha mostrat una progressió molt positiva, registrant en el darrer trimestre un creixement interanual positiu.

No obstant això, tal i com mostra el gràfic següent, el creixement del sector serveis ha estat el que ha explicat la major part de l'increment del PIB, amb una aportació de 1,2 punts percentuals aquest darrer any, seguit a distància del sector industrial, amb un creixement menor i amb una importància relativa menor, que ha fet una aportació de 0,3 punts percentuals.

Aquesta evolució mostra, en comparació amb l'any anterior, que la contribució netament positiva de la demanda domèstica al creixement ha permès que, a diferència del 2013, el sector serveis hagi pres el relleu a la indústria com a principal motor de creixement.

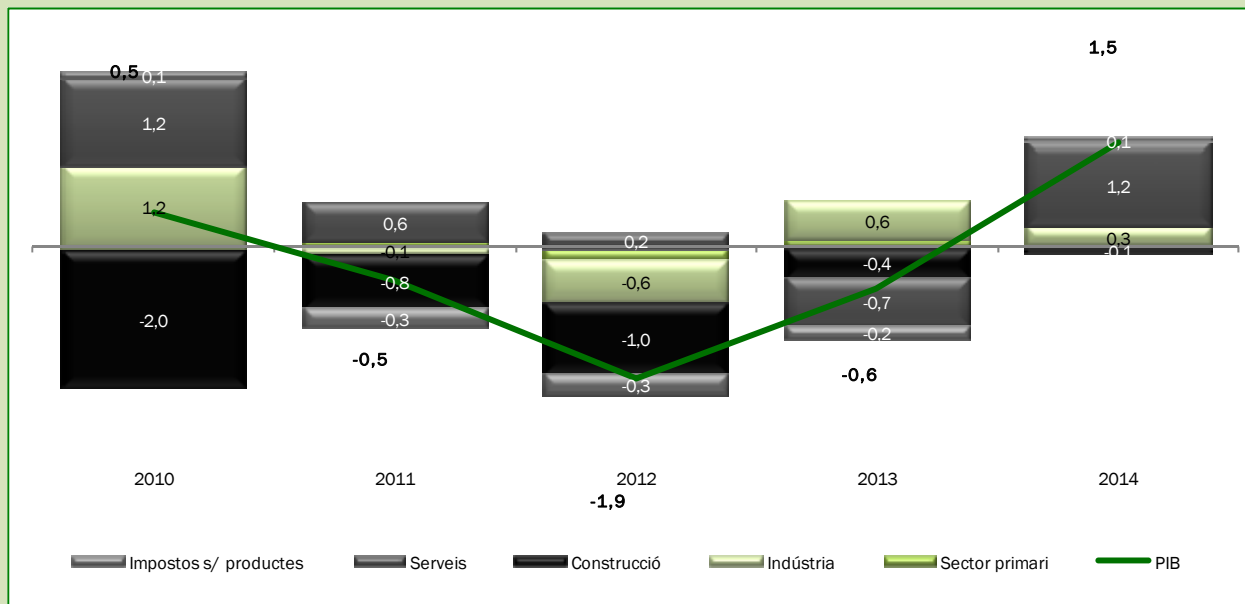
GRÀFIC 7. Creixement del PIB i aportació al creixement del PIB segons components de demanda i d'oferta. Catalunya, 2010-2014

Components de demanda

Unitats: percentatges (taxes de creixement anual i punts percentuals).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Components d'oferta

Unitats: percentatges (taxes de creixement anual i punts percentuals).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Aquesta irrupció del sector serveis com a motor de creixement no hauria estat possible sense les aportacions positives de la demanda interna. Tal i com mostra el gràfic anterior, el sector exterior i la demanda domèstica han permutat les posicions a l'hora d'explicar el creixements dels darrers dos anys. Mentre que durant els anys anteriors al 2013 els únics estímuls positius provenien de l'exterior, el creixement més endogen mostrat a partir del 2014 ha permès que les aportacions positives les sumessin els components de la demanda interna, a costa de deteriorar el saldo exterior, que ha passat a mostrar una aportació negativa al creixement.

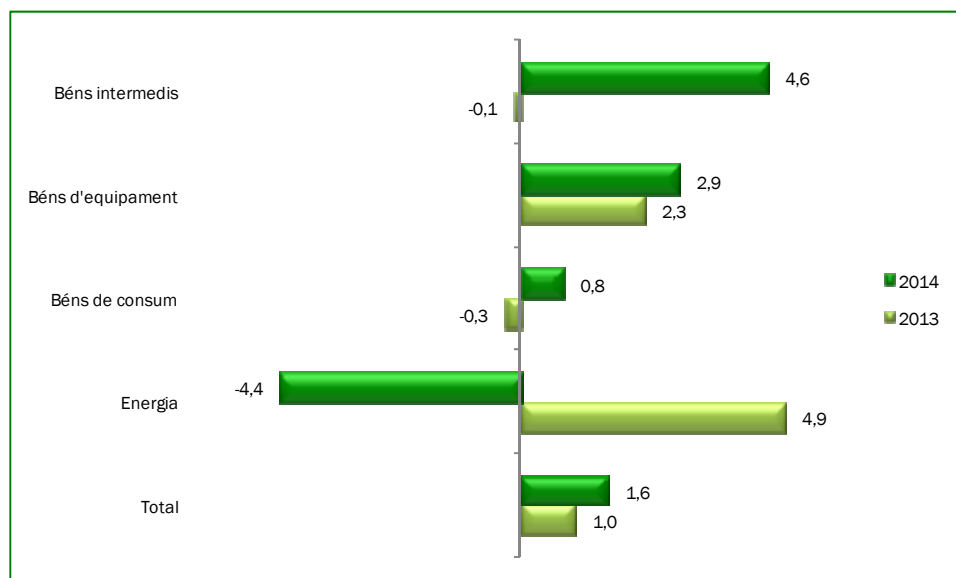
Aquesta irrupció del sector serveis, amb molta més facilitat per generar ocupació, ha permès que el nombre de persones ocupades a Catalunya hagi augmentat el 2,1% de mitjana l'any 2014, el primer augment des de feia anys, cosa que ha permès reduir la taxa d'atur.⁶⁸

Paral·lelament, els costos laborals s'han mostrat molt més deflacionistes a Catalunya que al conjunt d'Espanya. Segons l'enquesta trimestral de costos laborals (ETCL), la caiguda dels costos laborals per hora treballada i per treballador i mes ha estat de l'1,7%. Aquesta disminució intensa dels costos laborals ha estat el factor determinant en la disminució dels costos laborals unitaris mitjans de l'economia catalana, atès que la comptabilitat regional espanyola estimada per l'INE (CRE), estima que, en persones ocupades, la productivitat aparent del treball de l'economia catalana hauria disminuït lleugerament en el 0,4% en termes reals.⁶⁹

1.3.1. L'EVOLUCIÓ SECTORIAL DE L'ECONOMIA CATALANA

Tal i com s'ha vist, la indústria ha estat, per darrere dels serveis, el sector que més ha fet créixer el PIB català. De la mateixa manera que ho ha fet el VAB, l'índex de producció industrial ha augmentat novament l'any 2014, i ho ha fet l'1,8%, una taxa per sobre de la que havia experimentat l'any anterior. La producció industrial ha augmentat per a totes les tipologies de béns, especialment els béns intermedis i els de capital, però també els de consum, mentre que ha disminuït l'índex de producció de béns energètics, molt influenciat per l'evolució dels preus del sector, que han caigut molt intensament.

GRÀFIC 8. Índex de producció industrial segons destí econòmic dels béns produïts. Catalunya, 2013-2014

Unitats: taxes de creixement interanual de la mitjana de cada any.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

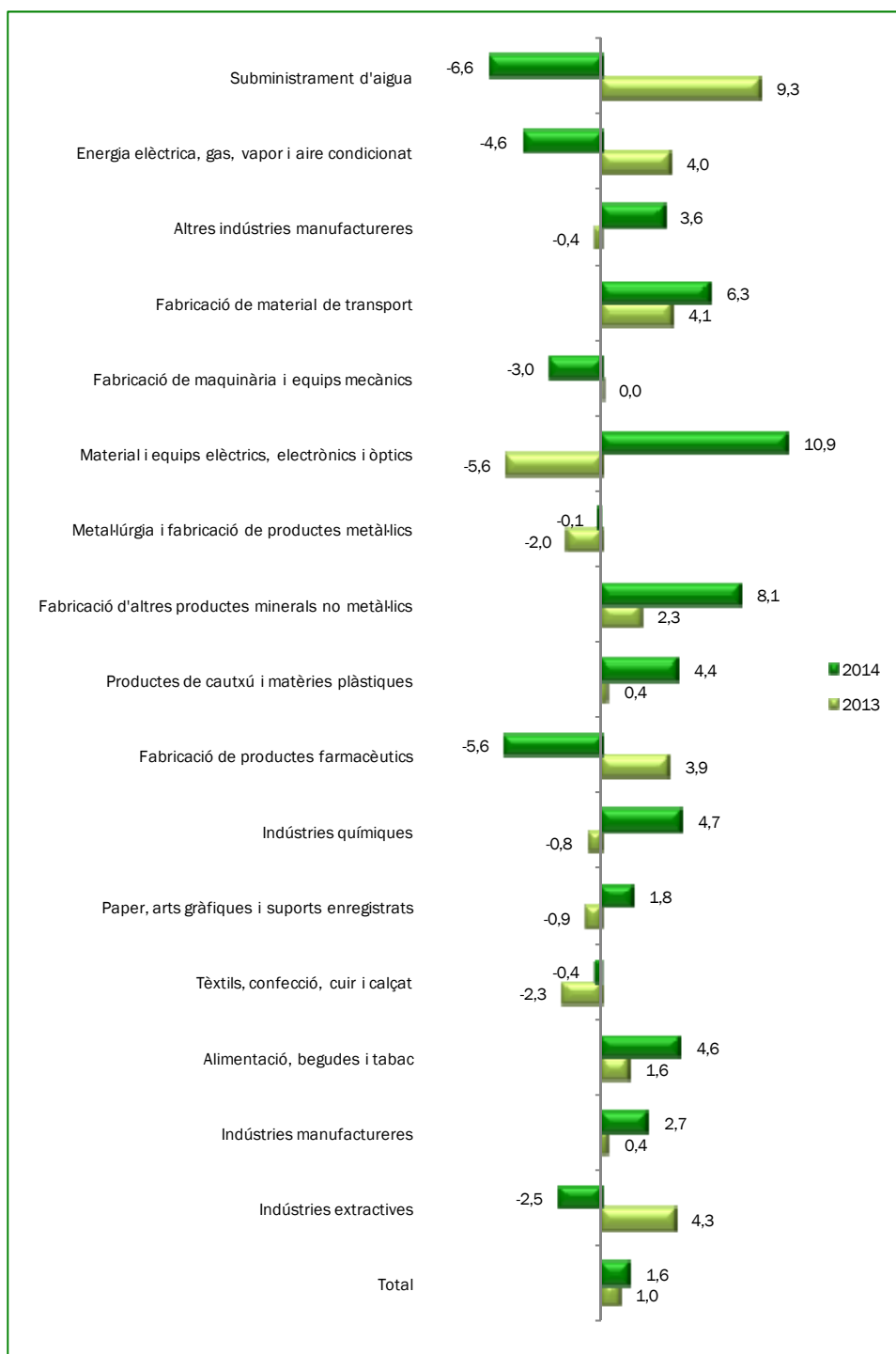
Per branques d'activitat, la producció ha mostrat un creixement de l'índex en gairebé totes les categories, si bé destaquen per una banda les dels sectors energètic i de subministrament d'aigua, i fins i tot les extractives, que han disminuït intensament fruit del context deflacionista del sector, però també la farmacèutica, amb una davallada intensa del -5,8% i la de fabricació de maquinària, amb un retrocés del 3%.

Entre els sectors amb un millor comportament de l'índex hi trobem un sector que ha vingut patint, des de fa temps, una crisi estructural intensa; es tracta del sector de la fabricació de material i equips elèctrics, electrònics i òptics, que ha crescut el 10,9%. També ha crescut amb intensitat la producció dels sectors de fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics, i el de l'automoció, amb creixements del 8,1% i del 6,3% respectivament. Altres sectors també importants dins del context econòmic català, com ara el sector químic o l'agroalimentari, han augmentat la producció al voltant del 4%.

⁶⁸ Es tracta del creixement que estima l'Enquesta de Població Activa. Per a més informació vegeu l'epígraf X de mercat de treball de la present memòria.

⁶⁹ Els CLU haurien caigut l'1,2% en termes nominals i l'1,3% en termes reals. Vegeu una anàlisi més aprofundida de l'aportació de les rendes en el creixement dels preus i costos a l'epígraf 1.2 d'aquesta memòria.

GRÀFIC 9. Índex de producció industrial segons branques d'activitat. Catalunya, 2013-2014

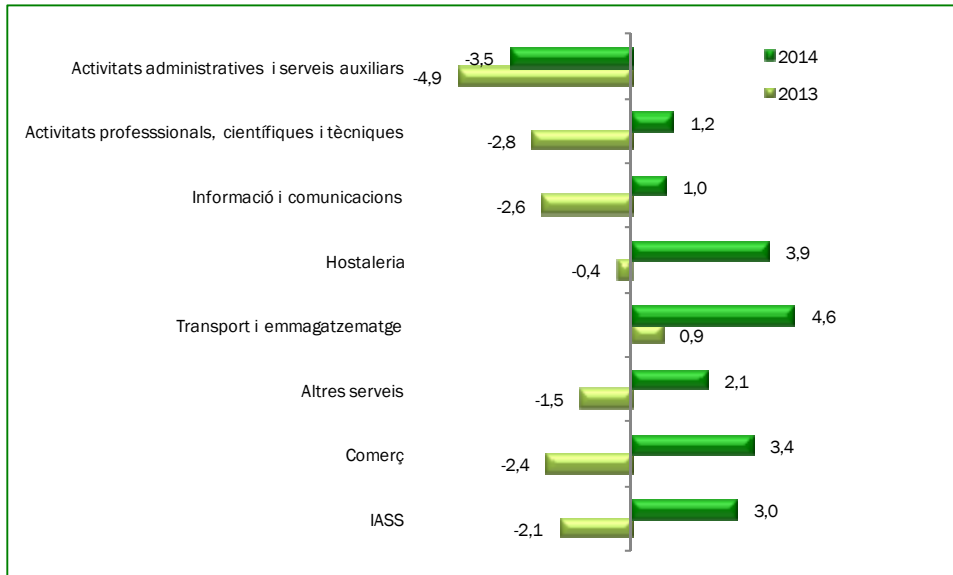
Unitats: taxes de creixement interanual de la mitjana de cada any.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

A diferència de l'any 2013, i recollint el que ja mostrava l'evolució del VAB, enguany el sector serveis ha mostrat una evolució favorable en gairebé totes les branques d'activitat. La millora resulta evident en el cas del transport i l'emmagatzematge, que creix el 4,6%, però també en de l'activitat hotelera, que creix el 3,9%, o el comerç, que augmenta el 3,4%.

Les úniques activitats terciàries que han mostrat una disminució de l'índex d'activitat en el conjunt de l'any han estat les activitats administratives i els serveis auxiliars a les empreses, que tot i mostrar una caiguda menys intensa que l'any passat, encara han reulat el 3,5%.

En conjunt, l'índex d'activitat del sector serveis ha mostrat un creixement del 3% en el conjunt de l'any, un registre que es contraposa amb la disminució del 2,1% que encara va patir aquest indicador l'any passat, i que mostra de manera evident la recuperació que ha experimentat l'economia catalana aquest darrer any 2014.

GRÀFIC 10. Índex d'activitat del sector serveis del conjunt de l'economia i per sectors. Catalunya, 2013-2014

Unitats: taxes de creixement interanual.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Dins del sector serveis, pel que fa a l'activitat turística, l'evolució ha estat també molt favorable durant aquest darrer any. Tal i com indica la taula I-103, el nombre de viatgers ha augmentat el 4%, una evolució que ha permès un augment de les pernoctacions de l'1,9%.

Els augments tant de viatgers com de nits s'han produït per a tots tipus d'hostatges. Els que han augmentat més intensament tant en nombre de viatgers com de pernoctacions són els de Turisme Rural, que tot i que fins ara havien estat els que més havien patit aquests darrers anys de crisi, la recuperació de la demanda interna espanyola els ha possibilitat un creixement intens del 22,3% en viatgers i del 23% en pernoctacions. Aquest bon comportament del turisme rural no ha exclòs tampoc el turisme estranger, que ha mostrat també un increment molt important de viatgers i pernoctacions.

La resta d'establiments també han experimentat una millora en el nombre de viatgers i de nits. Als càmpings, el nombre de viatgers ha augmentat el 6,1% mentre que el de pernoctacions una mica menys, el 2,2%. D'altra banda, als establiments hotelers el creixement del nombre de viatgers s'ha situat al 3,4% i el de nits en l'1,5. Tot i que en tots els tipus allotjaments hagin augmentat els viatgers la procedència turistes que es recullen en els augments no ha estat exactament la mateixa. Mentre que en el cas dels hotels l'increment més important ha vingut de la mà del turisme de procedència catalana, en el cas dels càmpings ha vingut sobretot de la mà del turisme procedent de la resta d'Espanya, fet que es fa encara més palès quan s'observa l'evolució de les pernoctacions. En aquest sentit, tot i que el nombre de viatgers estrangers ha augmentat en totes les tipologies d'hostatges, les pernoctacions només ho han fet intensament als establiments de turisme rural, atès que els turistes estrangers han escurçat l'estada i per tant reduït la mitjana de nits per viatger.

TAULA 9. Creixement del nombre de viatgers i pernoctacions segons el tipus d'hostatge. Catalunya, 2013-2014

Creixement del nombre de viatgers	Hotels	Càmpings	Turisme rural
Total	3,4	6,1	22,3
Domèstic	7,1	6,9	20,9
Catalunya	10,3	6,7	18,4
Resta Espanya	2,9	8,9	76,7
Estranger	1,2	4,7	33,0
Creixement del nombre de pernoctacions	Hotels	Càmpings	Turisme rural
Total	1,5	2,2	23,0
Domèstic	8,1	10,6	17,9
Catalunya	11,4	9,8	15,1
Resta Espanya	4,4	17,0	61,3
Estranger	-0,9	-4,5	41,6

Unitats: taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: elaboració pròpia a partir de Idescat.

En general, tant els turistes procedents de la resta d'Espanya com els catalans han augmentat les pernoctacions per estada, tal i com es pot comprovar en la taula següent. Els únics que no ho han fet són els estrangers, atès que tot i augmentar el nombre de viatgers estrangers en l'1,6%, han disminuït les nits l'1,4%. Tot i això, el fort pes del turisme estranger ha fet baixar, tal i com es pot comprovar al gràfic I-11, el nombre de nits per viatger.

De fet, els turistes estrangers són també els que han experimentat l'evolució menys intensa en comparació a la dels catalans (9,7%) i a la dels turistes procedents de la resta d'Espanya (3,4%). Aquest ha estat un dels factors que expliquen precisament el menor creixement dels viatgers als hotels, atès que el 62% dels seus hostes són de procedència estrangera, fet que no succeeix amb els càmpings o el turisme rural, on els hostes són majoritàriament catalans, amb el 57,6% i 86,8% respectivament.

TAULA 10. Viatgers i pernотacions segons el tipus d'hostatge i la procedència dels hostes. Catalunya 2013-2014

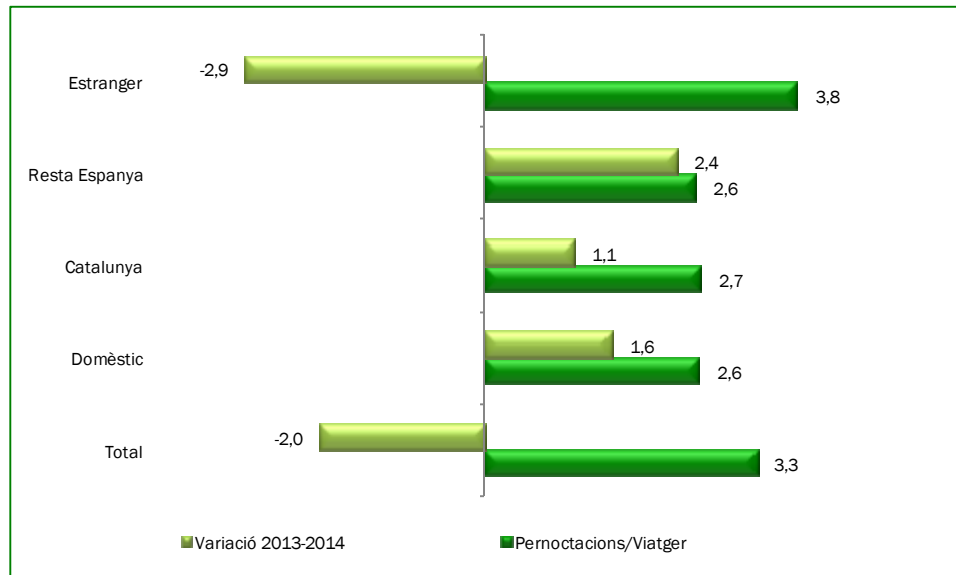
Viatgers	Viatgers		Variació (%)	Percentatge sobre el total	Percentatge sobre el total segons origen (2013)		
	2013	2014	2013-2014	2014	Hotels	Càmpings	T. Rural
Total	18.975	19.733	4,0	100	100	100	100
Domèstic	7748	8.328,5	7,5	42,2	38,0	63,0	86,8
Catalunya	5.037,6	5.525	9,7	28,0	22,3	57,6	81,2
Resta Espanya	2.710,3	2.803,5	3,4	14,2	15,8	5,4	5,5
Estranger	11.226,6	11.404	1,6	57,8	62,0	37,0	13,2

Pernотacions	Pernотacions		Variació (%)	Percentatge sobre el total	Percentatge sobre el total segons origen (2013)		
	2013	2014	2013-2014	2014	Hotels	Càmpings	T. Rural
Total	64.536	65.749	1,9	100	100	100	100
Domèstic	20.095,7	21.938,4	9,2	33,4	28,3	48,0	75,5
Catalunya	13.242,9	14.683	10,9	22,3	15,4	42,8	69,1
Resta Espanya	6.852,8	7.255,3	5,9	11,0	12,8	5,2	6,4
Estranger	44.440,3	43.811,1	-1,4	66,6	71,7	52,0	24,5

Unitats: milers de persones, nits i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de Idescat.

GRÀFIC 11. Mitjana de les pernотacions per viatger a Catalunya segons procedència, 2014

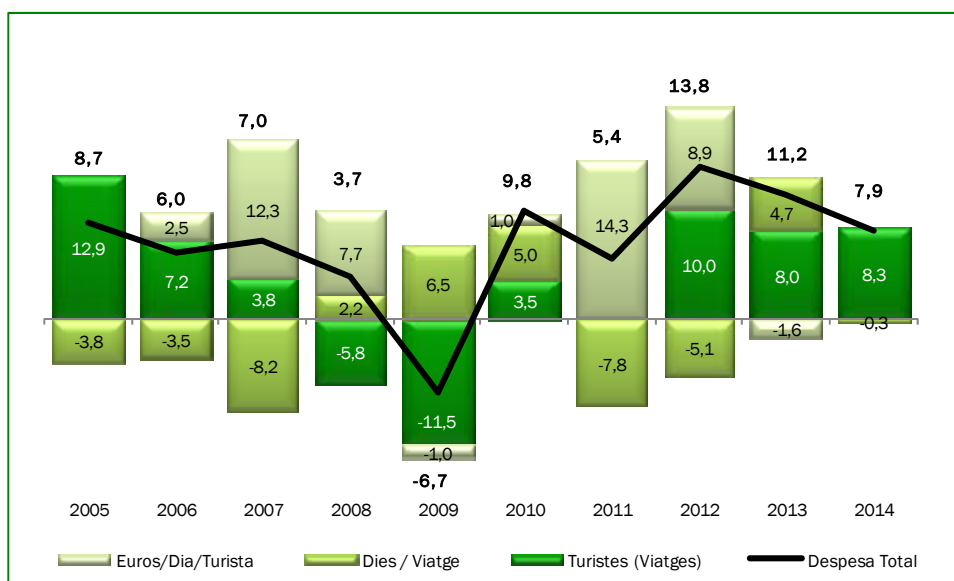
Unitats: pernотacions per viatger i variació en percentatge.
Font: elaboració pròpia a partir de Idescat.

A partir de l'Enquesta de despesa turística que elabora EGATUR i difon Idescat podem resseguir també quina evolució poden haver seguit els ingressos derivats del turisme estranger. El gràfic següent presenta una descomposició dels factors que incideixen en la despesa turística total a Catalunya. El gràfic presenta una sèrie prou llarga per visualitzar com han canviat els patrons del turisme estranger durant aquests anys de crisi.

Mentre que en els anys previs a la crisi tot sembla indicar que el patró de creixement es basava en un augment dels turistes que es produïa en detriment de la durada de les estades, aquest patró de creixement dels ingressos

per turisme va canviar amb l'esclat de la crisi, i des del 2007 el creixement es va produir o bé augmentant la despesa diària dels turistes, o augmentant el nombre de dies d'estada de cada viatger.

GRÀFIC 12. Evolució de la despesa turística a Catalunya segons components, 2005-2014

Unitats: Variació en percentatge.

Font: Idescat i elaboració pròpia.

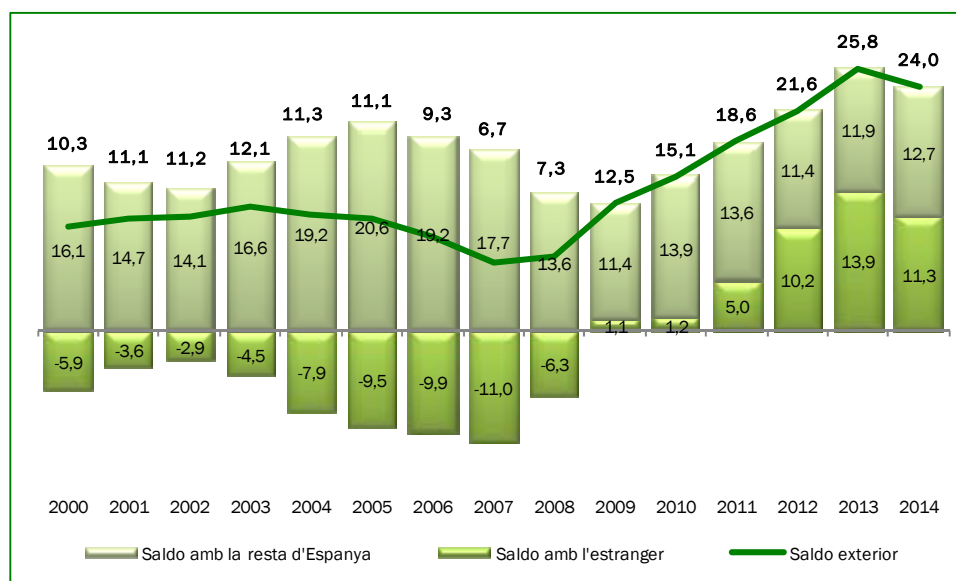
Durant els primers anys de la crisi, el nombre de turistes augmenta molt poc en termes interanuals, o bé, algun any, fins i tot decreix amb certa intensitat. Finalment, a partir del 2012 aquest patró de creixement de la despesa turística torna a canviar, i el creixement del nombre de turistes pren altre cop una rellevància cada cop més important a l'hora d'explicar l'augment dels ingressos per turisme en combinació amb altres factors. No obstant això, i a diferència dels anys immediatament precedents, l'evolució de la despesa turística d'aquest darrer any 2014 s'ha produït de manera pràcticament exclusiva per l'augment del nombre de viatgers, atès que la resta de components pràcticament no ha variat, aproximant el patró de creixement novament al perfil de creixement que s'observava pels anys previs a la crisi.

1.3.2. EL SECTOR EXTERIOR A CATALUNYA

Seguint la tònica dels darrers anys, el saldo exterior de l'economia catalana ha mantingut un saldo positiu gràcies tant al superàvit del saldo amb la resta d'Espanya com amb l'estranger. Tot i això, el saldo total ha disminuït, atès que ha passat de 25.8 milers de milions d'euros a 24.

Aquesta davallada del superàvit exterior català s'ha produït per un deteriorament en el superàvit que Catalunya manté amb l'estranger, que ha passat de 13,9 mil milions d'euros a 11,3. Per contra, el saldo amb la resta d'Espanya, fruit de la recuperació de la demanda interna en el context espanyol, ha millorat passant d'11,9 mil milions d'euros a 12,7, si bé aquesta millora hagi estat insuficient per contrarestar la baixada del saldo amb l'estranger.

GRÀFIC 13. Evolució del saldo exterior, el saldo amb l'estranger i el saldo amb la resta d'Espanya. Catalunya, 2000-2014

Unitats: milers de milions.

Font: Idescat. Estimacions en base 2008.

Un cop d'ull a l'evolució que ha seguit el saldo exterior català en els darrers 14 anys ens permet veure que el comportament del darrer any, tot i situar-nos encara en una situació relativament bona, amb superàvits amb la resta d'Espanya i l'estranger, mostra un trencament amb la tendència de correcció que s'havia encetat l'any 2008 amb l'esclat de la crisi, atès que per primer cop el saldo amb l'estranger deixa de millorar.

Aquest deteriorament del saldo exterior amb l'estranger, que inclou tant els intercanvis de béns com els de serveis, també es produeix si tenim en compte el comerç de béns, atès que el saldo comercial amb l'estranger ha ampliat el dèficit el 39%. El factor que trobem al darrere de l'empitjorament del dèficit comercial amb l'estranger és l'augment intens que han experimentat les importacions en un context de recuperació de la demanda domèstica espanyola i catalana. Amb un creixement de les importacions del 7%, molt més intens que l'augment de les exportacions (2,1%), el saldo comercial amb l'estranger ha passat de -8.878 milions d'euros a -12.373.⁷⁰

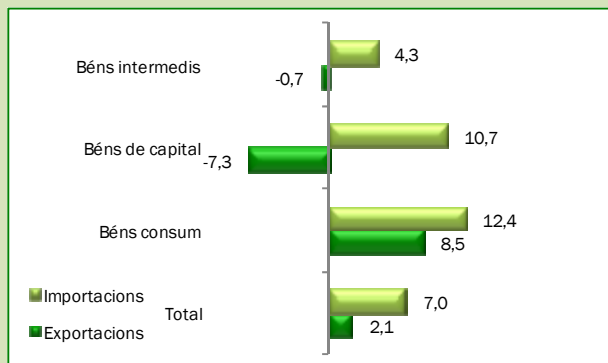
De fet, l'augment del 2,1% de les exportacions es produeix només per un augment força important de les exportacions de béns de consum, que pugen el 8,5%, mentre que tant les exportacions de béns intermedis com sobretot les de béns de capital reculen, amb caigudes del 0,7% i del 7,3% respectivament. Aquest comportament diferencial no es produeix en el cas de les importacions, que augmenten per a tots tipus de béns, i ho fan de manera intensa en el cas dels béns de consum, que pugen el 12,4%, per sobre del que ho han fet les exportacions.

El resultat és una contribució clara a l'augment del dèficit per part dels intercanvis de tots els tipus de productes, que ha estat més forta en el cas dels intermedis, i més feble en el cas dels béns de consum, que tot i el deteriorament del saldo, encara generen un saldo positiu pel que fa als intercanvis amb l'estranger.

⁷⁰ Elaboració pròpia a partir d'Idescat.

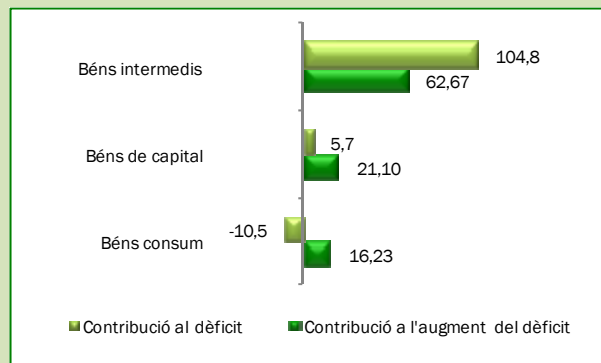
GRÀFIC 14. Evolució dels intercanvis comercials amb l'estranger segons destinació econòmica dels béns. Catalunya, 2013-2014

Creixement de les exportacions i les importacions entre 2013 i 2014

Unitats: taxes de creixement (percentatges).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Aportació al dèficit comercial i contribució a la millora del mateix entre 2013 i 2014

Unitats: percentatges.
Contribució a l'augment del dèficit: variació del saldo de la partida sobre la variació del dèficit total.
Contribució al saldo: percentatge del saldo de la partida sobre el dèficit total.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

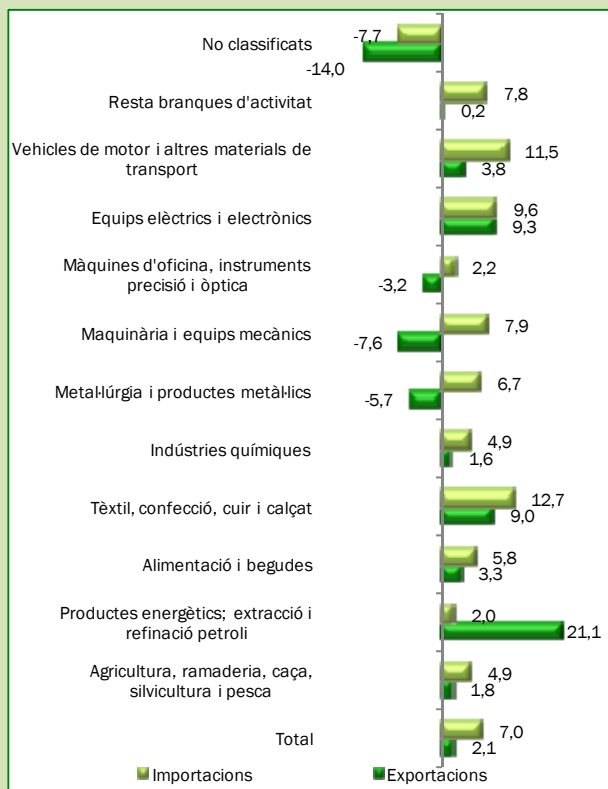
Per branques d'activitat, la majoria de sectors han vist com les exportacions evolucionaven per sota del que ho feien les importacions. De fet, només destaca el sector de productes energètics, extracció i refinaments de petroli com a únic sector on les exportacions han augmentat per sobre del que ho han fet les importacions, un resultat que s'ha donat en un context de forta deflació en els mercats d'energètics, sobretot del petroli.

Tot i això, només han estat tres sectors els que han experimentat una disminució de les exportacions; parlem en aquest cas de la branca de producció de maquinària i equips mecànics, de la metal·lúrgia i els productes metàl·lics, i de màquines d'oficina, instruments de precisió i òptics, on tot i augmentar les importacions, les exportacions han disminuït. Entre els sectors on han augmentat més les exportacions, a banda del sector energètic abans esmentat, destaquen dos sectors on en els darrers anys s'ha patit un permanent deteriorament procedent de la forta competència amb l'estranger. Parlem dels sectors tèxtil i de producció d'equips elèctrics i electrònics, que han augmentat les seves exportacions en el 9% i el 9,3% respectivament.

GRÀFIC 15. Evolució dels intercanvis comercials amb l'estranger segons branca d'activitat productora dels béns. Catalunya, 2013-2014

Creixement de les exportacions i les importacions entre 2013 i 2014

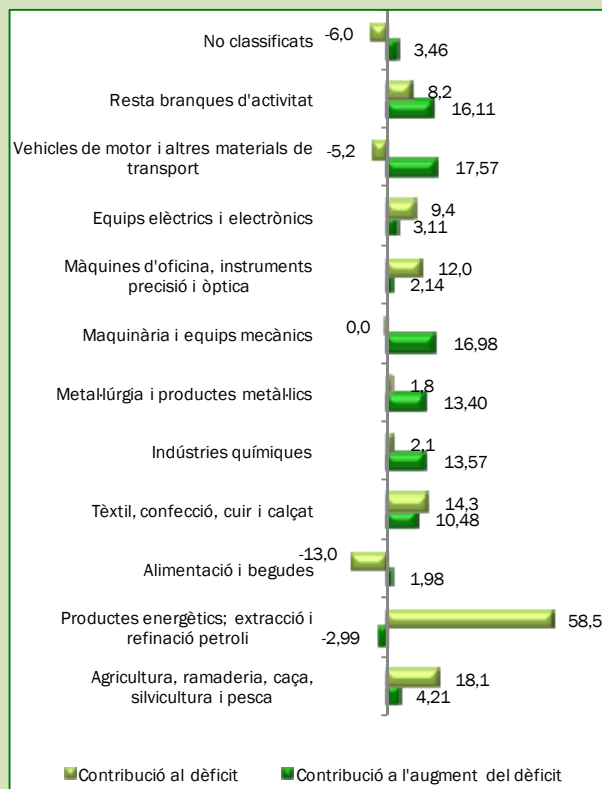

Unitats: taxes de creixement (percentatges).

La categoria Agricultura inclou Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca; La categoria Productes energètics inclou Productes energètics; extracció i refinació petroli; La categoria MetaHúrgia inclou MetaHúrgia i productes metàl·lics; La categoria Màquines d'oficina inclou Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica; La categoria Vehicles de motor i altres inclou Vehicles de motor i altres materials de transport.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Aportació al dèficit comercial i contribució a la millora del mateix entre 2013 i 2014

Unitats: percentatges.

Contribució a l'augment del dèficit: variació del saldo de la partida sobre la variació del dèficit total.

Contribució al saldo: percentatge del saldo de la partida sobre el dèficit total.

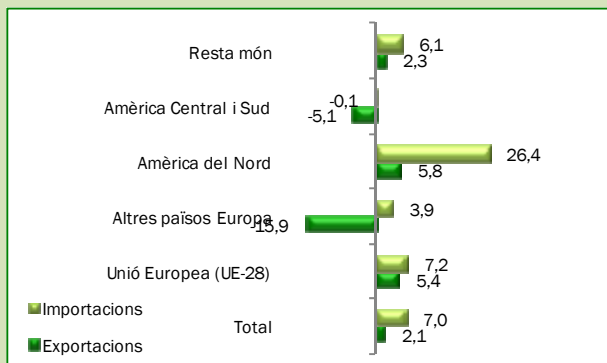
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

L'augment de les exportacions es reproduïx en totes les grans àrees geogràfiques tret de l'Amèrica central i sud, sobretot a altres països d'Europa, on cauen intensament afectats pel comportament diferencial de les divises i els conflictes que s'han encetat amb el principal actor de fora de la UE, que és Rússia. D'altra banda, les importacions augmenten arreu menys a l'Amèrica central i sud, on mostren una lleugera tendència a la baixa.

Amb aquesta evolució dels intercanvis, totes les grans àrees geogràfiques han ajudat a l'empitjorament del saldo com a conseqüència de l'evolució dels seus intercanvis comercials. En aquest sentit, els intercanvis amb la UE28 i els intercanvis amb els països europeus de fora de la unió expliquen el 55,8% del deteriorament del saldo. Mentre que Amèrica del Nord i la resta del món n'expliquen el 13,5 i el 15,2% respectivament.

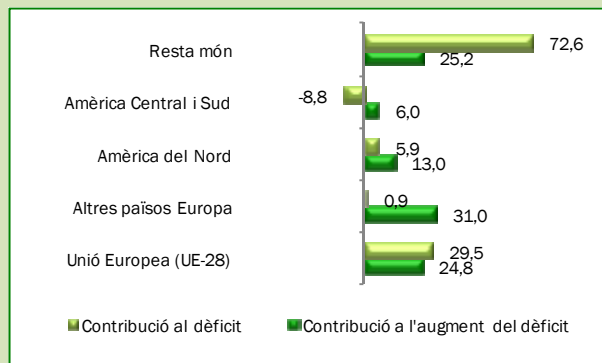
GRÀFIC 16. Evolució dels intercanvis comercials amb l'estranger segons grans àrees geogràfiques. Catalunya, 2013-2014

Creixement de les exportacions i les importacions entre 2013 i 2014

Unitats: taxes de creixement (percentatges).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

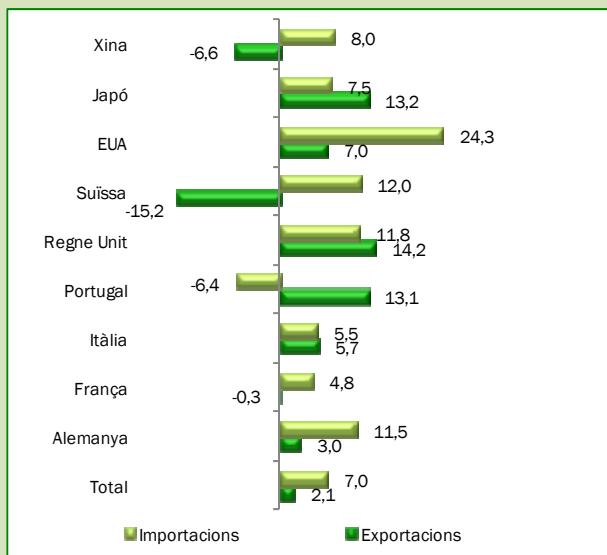
Aportació al dèficit comercial i contribució a la millora del mateix entre 2013 i 2014

Unitats: percentatges.
Contribució a l'augment del dèficit: variació del saldo de la partida sobre la variació del dèficit total.
Contribució al saldo: percentatge del saldo de la partida sobre el dèficit total.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

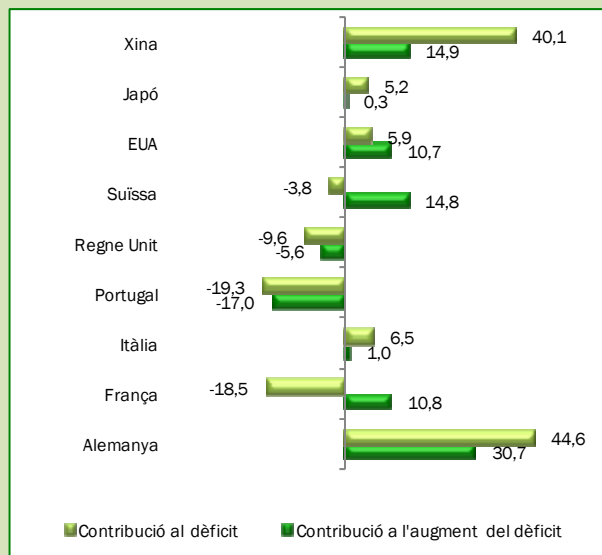
GRÀFIC 17. Evolució dels intercanvis comercials amb l'estranger segons els principals països socis comercials. Catalunya, 2013-2014

Creixement de les exportacions i les importacions entre 2013 i 2014

Unitats: taxes de creixement (percentatges).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Aportació al dèficit comercial i contribució a la millora del mateix entre 2013 i 2014

Unitats: percentatges.
Contribució a l'augment del dèficit: variació del saldo de la partida sobre la variació del dèficit total.
Contribució al saldo: percentatge del saldo de la partida sobre el dèficit total.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Dins de la UE28, l'evolució de les exportacions ha estat força positiva amb països com ara Gran Bretanya o Portugal, mentre que no ho ha estat tant amb altres països com Alemanya, on no han augmentat tant, o França, on fins i tot han disminuït lleugerament.

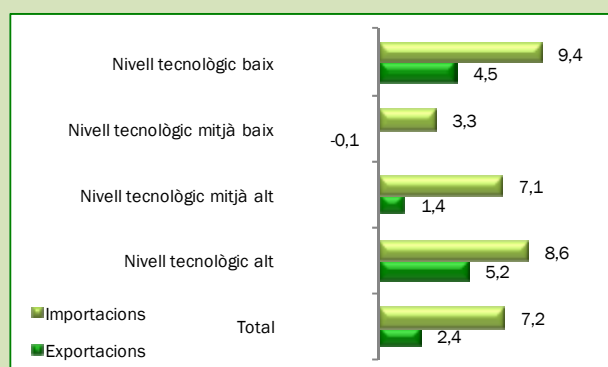
Aquesta evolució determina també en bona mesura aquells països que com ara Gran Bretanya, Portugal o Itàlia, han ajudat a corregir el dèficit, o aquells altres com Alemanya o França, que l'han ajudat a ampliar, sumant-se a la majoria de grans economies del món tret del Japó. Amb el cas del Japó, i tot i el context de forta debilitat del ien en els mercats internacionals, les exportacions han augmentat amb més intensitat que les importacions generant una modesta correcció sobre el saldo global.

Pel que fa als productes estrictament industrials (que suposen el 94% de les nostres exportacions i el 86% de les importacions), les importacions han augmentat el 7%, mentre que les exportacions ho han fet només el 2,4%. En aquest cas, aquesta evolució de les exportacions i les importacions ha fet que s'hagi més que doblat el dèficit comercial de productes industrials, que ha augmentat el 105%.⁷¹

Pel que fa al sector industrial, la millor evolució de les exportacions es produeix, de manera dual, en els productes de més alt i més baix contingut tecnològic, on creixen el 5,2% i el 4,5% respectivament, mentre que els productes de contingut tecnològic mitjà-alt han augmentat només l'1,4% les seves exportacions, i els de contingut tecnològic mitjà-baix les han fins i tot disminuïdes lleugerament.

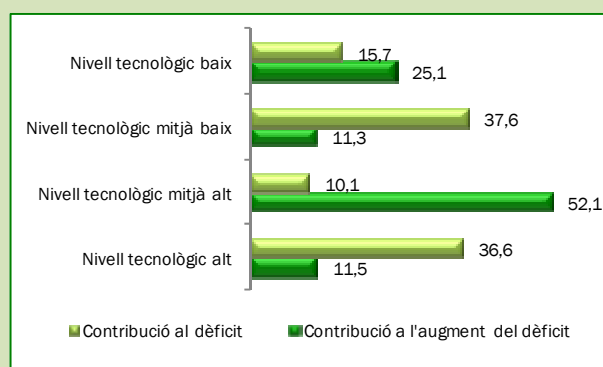
GRÀFIC 18. Evolució dels intercanvis comercials de productes industrials amb l'estranger segons contingut tecnològic dels béns. Catalunya, 2013-2014

Creixement de les exportacions i les importacions entre 2013 i 2014

Unitats: taxes de creixement (percentatges).
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Aportació al dèficit comercial i contribució a la millora del mateix entre 2013 i 2014

Unitats: percentatges.
Contribució a l'augment del dèficit: variació del saldo de la partida sobre la variació del dèficit total.
Contribució al saldo: percentatge del saldo de la partida sobre el dèficit total.
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

En general, a totes les categories de contingut tecnològic han augmentat més les importacions que les exportacions, si bé on ho han fet amb menys diferencial ha estat entre els productes de nivell tecnològic alt. La categoria que més ha contribuït a augmentar el dèficit, amb una aportació de més del 50%, ha estat la de productes de contingut tecnològic mitjà-alt, tot i que són precisament els que contribueixen menys a generar el dèficit global en l'intercanvi de productes industrials.

En general doncs, l'empitjorament del saldo comercial s'ha produït de manera força generalitzada per a tot tipus de productes i sectors, essent els intercanvis fora de la unió Europea els que més han resultat castigats. La generalització d'aquest deteriorament es produeix en un context de forta expansió de les importacions en relació amb l'evolució encara positiva de les exportacions; aquesta evolució s'explica bàsicament pel canvi en el patró de creixement de l'economia catalana, que ha passat a ser molt més endogen.

1.3.3. EL SECTOR FINANCER

El crèdit, que ja ha mostrat una clara trajectòria de contracció des de l'any 2011, ha tornat a disminuir el 6,4% a Catalunya l'any 2014, prosseguint el procés de desendeutament que es va encetar. No obstant això, i a diferència

⁷¹ Idescat i elaboració pròpia.

de l'any passat, aquesta vegada la caiguda del crèdit no s'ha produït entre les administracions públiques, que han experimentat un augment important del crèdit viu tant a Catalunya com en el conjunt d'Espanya.

Paral·lelament, i tot i que l'any passat el volum de dipòsits havia repuntat, enguany, possiblement per la forta rebaixa de tipus d'interès derivada de la política monetària desenvolupada des del BCE, s'ha tornat a contraure l'1,9%. En aquest context, la baixa rendibilitat dels dipòsits sembla que ha desviat part dels estalvis cap a alternatives més arriscades però també més lucratives, com ara els fons d'inversió.⁷²

TAULA 11. Creixement del crèdit i dels dipòsits. Catalunya i Espanya, 2012-2014

Catalunya	Crèdit			Dipòsits		
	Total	AA PP	Privat	Total	AA PP	Privat
IV trimestre 2012	-8,1	0,7	-8,5	-1,3	12,6	-1,7
IV trimestre 2013	-6,3	-21,6	-5,3	4,8	-11,3	5,4
IV trimestre 2014	-6,4	15,6	-7,6	-1,9	27,4	-2,8
Espanya	Crèdit			Dipòsits		
	Total	AA PP	Privat	Total	AA PP	Privat
IV trimestre 2012	-9,1	16,8	-10,3	-0,7	1,3	-0,8
IV trimestre 2013	-10,1	-20,9	-9,5	2,5	-8,2	3,1
IV trimestre 2014	-3,1	23,6	-4,6	1,4	18,9	0,4

Unitats: taxa de creixement interanual (percentatges).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Banc d'Espanya.

En general, i tenint en compte la situació a quart trimestre de l'any, el context financer ha evolucionat millor en el conjunt de l'economia espanyola que no pas a la catalana, atès que la contracció del crèdit a Espanya ha estat menor, i els dipòsits han mostrat, a diferència que a Catalunya, un lleuger creixement.

Tot i això, cal dir que la translació dels esforços del BCE a l'economia real s'han notat també a Catalunya, en un context d'abaratiment progressiu del diner. El nou context financer europeu, derivat de les polítiques del BCE, ha generat un augment del flux de nous crèdits, cosa que ha permès que la situació financera, pel que fa al cost del finançament, hagi millorat fins i tot diferencialment més al conjunt de l'economia espanyola que al conjunt de la zona euro.⁷³

TAULA 12. Creixement del crèdit segons finalitat, Espanya 2012-2014

	Crèdit activitats productives						Crèdits personals		
	Total	Sector primari	Indústria ¹	Construcció	Serveis ²	Serveis immobiliaris	Total	Adquisició i rehabilitació d'habitatge	Béns de consum i altres
IV TR 2012	-14,5	-7,2	-8,5	-22,7	-7,5	-24,9	-4,8	-3,6	-10,5
IV TR 2013	-13,3	-8,7	-11,9	-21,1	-7,9	-21,1	-5,4	-4,5	-9,8
IV TR 2014	-6,3	-4,1	-2,8	-17,3	-1,2	-15,0	-3,5	-4,1	-0,2

Unitats: taxa de creixement interanual (percentatges).

1) Sense construcció.

2) Sense serveis immobiliaris.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Banc d'Espanya.

Tot i això, en el conjunt d'Espanya el volum de crèdit concedit a activitats productives encara ha reculat el 6,3%, fet que evidencia que el volum amortitzat encara supera en aquest àmbit el volum del crèdit nou concedit. Aquesta disminució, que afecta tots els sectors en major o menor magnitud, ha disminuït encara molt més al sectors de

⁷² Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Finances. *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 84 (abril 2015), p. 50.

⁷³ *Ibidem*, p. 47. Segons l'enquesta del BCE els costos del crèdit han baixat més a Espanya que al conjunt de la zona euro, equiparant les condicions financeres. Tot i això, les condicions d'accés al crèdit encara es troben per sota de les d'altres països de la zona euro.

la construcció i al de serveis immobiliaris, ambdós amb desendeutaments que han superat els dos dígits. La resta de sectors han mostrat disminucions per sota de la mitjana. El sector serveis per exemple, que ha estat el que menys ha corregit a la baixa l'endeutament, ha disminuït el crèdit l'1,2%, seguit per la indústria, amb una davallada del 2,8% o l'agricultura, amb una disminució del crèdit del 4,1%.

A l'esfera no productiva la retallada no ha estat tan intensa. Els crèdits personals han disminuït només el 3,5%, una reducció que s'ha dut a terme sobretot en l'adquisició i rehabilitació d'habitatge, ja que els crèdits al consum pràcticament no han sofert cap variació en termes interanuals. En termes de crèdit nou, la revitalització del mercat financer s'ha deixat notar en el crèdit a les llars els darrers mesos de l'any, amb un increment progressiu del nou crèdit concedit.⁷⁴

Un altre símptoma de millora l'ha donat també l'evolució de la taxa de morositat. Tot i que la taxa havia anat empitjorant aquests darrers anys, l'any 2014 s'ha trencat aquesta evolució i la morositat ha millorat en major o menor magnitud tant en els sectors productius com en l'àmbit del crèdit a les llars. Malgrat tot, la morositat encara s'ha mostrat alta en l'àmbit productiu, amb percentatges molt elevats als sectors de la construcció i sobretot dels serveis immobiliaris. En l'àmbit del crèdit personal la morositat, que també ha disminuït lleugerament passant del 6,9% al 6,8%, s'ha continuat mantenint més alta en el crèdit de consum que no pas en l'àmbit hipotecari.

Pel que fa als mercats de valors, l'IBEX 35, ha cotitzat a finals del 2014 a 10.279,5 punts, el 3,4% més que a finals del 2013. Per tant doncs, l'any 2014, tot i no reproduir la millora que es va donar l'any anterior, ha estat un any de continuïtat en el creixement de les cotitzacions borsàries. En general, aquesta bona evolució també l'han experimentada la resta d'índex borsaris més importants dels parquets espanyols. A Barcelona, el Barcelona Global-100, índex que recull la cotització mitjana de les 100 empreses més líquides de la borsa catalana, ha estat, juntament amb el de València, dels que més han augmentat la seva cotització, mentre que altres índex d'altres parquets com ara el de Madrid o el de Bilbao, tot i augmentar, ho han fet per sota del que ho ha fet l'Ibex 35, que amb un creixement del 3,5% ha estat el més dinàmic dels principals parquets europeus.

TAULA 13. Taxa de morositat per finalitats del crèdit. Espanya, 2012-2014

	Crèdit activitats productives						Crèdits personals		
	Total	Sector primari	Indústria ¹	Construcció	Serveis ²	Serveis immobiliaris	Total	Adquisició i rehabilitació d'habitatge	Béns de consum i altres
IV TR 2012	15,5	9,2	9,1	25,8	7,9	29,1	4,9	4,0	9,6
IV TR 2013	20,3	13,6	13,1	34,3	11,7	38,0	6,9	6,0	12,0
IV TR 2014	18,5	12,3	12,8	32,6	10,9	36,2	6,8	5,9	11,4

Unitats: percentatge de crèdits de dubtós cobrament sobre el total.

1) Sense construcció.

2) Sense serveis immobiliaris.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Banc d'Espanya.

⁷⁴ *Ibidem*, p. 47.

TAULA 14. Cotització dels principals índexs borsaris espanyols i variació interanual. 2013-2014

	Valor a 31-12-2014	Variació interanual	
		31/12/2013	31/12/2014
Ibex 35	10.279,5	21,4	3,7
Barcelona Global-100	857,2	25,6	5,9
Madrid	1.042,5	22,7	3,0
Bilbao	1.669,0	24,6	0,6
València	1.251,1	28,0	8,6
BCN Mid-50	14.951,5	46,8	-9,6
FTSE Latibex All-Share	1.741,6	-20,0	-16,1

Unitats: punts cotitzats i taxes interanuals de creixement (percentatges).

Font: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Coneixement.

Pel que fa a l'índex BCN Mid-50, representatiu de les empreses de capitalització mitjana que cotitzen a la borsa de Barcelona, ha caigut el 9,6%, si bé cal recordar que aquest mateix índex havia patit un augment del 46% l'any anterior.

En general, els parquets europeus, tal com s'avançava, han registrat evolucions de les cotitzacions per sota de la que ha recollit l'Ibex-35. Dels més importants, el Dax Xetra Alemany ha estat el que ha recollit, amb un creixement de la cotització del 2,7%, la revalorització més important a banda de la de l'espanyol, mentre que l'Euro Stoxx 50, amb les principals firmes que cotitzen a la zona euro, ha augmentat la seva cotització l'1,2%.

TAULA 15. Rendibilitats dels principals índexs borsaris internacionals. 2013-2014

	Variació interanual	
	31/12/2013	31/12/2014
Euro Stoxx 50	17,9	1,2
CAC 40	18	-0,5
FTSE MIB 40	16,6	0,2
Ibex 35	21,4	3,7
Dax Xetra	25,5	2,7
FTSE 100	14,4	-2,7
Dow Jones	26,5	7,5
Nikkei 225	56,7	7,1

Unitats: taxes interanuals de creixement (percentatges).

Font: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Coneixement.

Sectorialment, i a diferència de l'any anterior, la Borsa de Barcelona ha recollit guanys només en la cotització de l'índex de les empreses elèctriques, atès que la resta d'índex sectorials han mostrat una cotització a finals d'any més baixa que la de finals del 2013.⁷⁵

Amb tot, el volum efectiu negociat a la Borsa de Barcelona ha augmentat el 10,6% fins a situar-se a finals d'any, en els 212.824,8 milions d'euros. D'aquesta manera, tot i que ha disminuït el volum tant les obligacions com els efectes públics negociats, aquesta disminució s'ha vist més que compensada amb el volum d'accions negociades, que ha crescut el 21% aproximadament.

⁷⁵ Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Finances. *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 84 (abril 2015), p. 54.

TAULA 16. Volum efectiu de contractació a la Borsa de Barcelona. 2014

	Volum 2014	Variació interanual a 31/12/2014
Total	212.824,8	10,6
Efectes públics	34.899,8	-17,6
Obligacions	1.397,0	-19,9
Accions	172.960,1	21,0
Fons cotitzats	659,0	299,0
Warrants	196,9	4,0
Drets	2.711,9	-46,1
Mercat secundari	0,2	-56,6

Unitats: milions d'euros i taxes de creixement interanual (percentatges).

Font: Generalitat de Catalunya, Departament d'Economia i Coneixement.

A banda de les accions, que han mostrat una augment important del volum de contractació durant l'any, altres títols que també han mostrat una millora en el volum de contractació han estat els *warrants* i els fons cotitzats, atès que la resta han disminuït el volum de contractació (vegeu taula anterior).

1.3.4. CATALUNYA EN EL MARC DE L'ESTRATÈGIA EUROPA 2020

Europa 2020 és el nom que rep l'estratègia de creixement de la UE per a la dècada actual. L'objectiu de la Comissió Europea és assolir, en un món canviant, una Europa més preparada, sostenible i inclusiva, fet que passa per mantenir alts nivells d'ocupació, productivitat i cohesió social dins de la UE.

En el marc d'Europa2020, la UE ha establert cinc objectius ambiciosos en l'àmbit de l'ocupació, la innovació, l'educació, la inclusió social i la sostenibilitat i el canvi climàtic que s'hauran de complir al final de la dècada actual. Cadascun dels membres ha adaptat els objectius a la seva situació en les distintes àrees, a fi i efecte d'assolir conjuntament els objectius establerts pel conjunt de la UE28.

En el cas de Catalunya, atès que no té lògicament la consideració d'Estat Membre de la UE, els objectius no s'han adaptat. El present epígraf pretén però relacionar la situació actual a Catalunya amb els objectius establerts en el marc de l'Estratègia Europa 2020, que trobem recollits a la taula següent.

Pel que fa a la taxa d'ocupació, el repte és fer arribar la taxa al 75% pel conjunt de la UE abans del 2020, referida a les persones entre 20 i 64 anys. Actualment la taxa es troba encara a Catalunya molt per sota de l'objectiu establert, si bé sortosament aquest darrer 2014 sembla que s'ha deixat enrere la tendència a allunyar-se'n que havíem experimentat per la crisi gràcies a la repuntada de l'ocupació.⁷⁶ En aquest àmbit, el principal objectiu seria doncs donar continuïtat a aquesta fase de recuperació dels nivells d'ocupació que hem encetat aquest any 2014.

En l'àmbit de l'educació, es plantegen dos reptes. D'una banda, es planteja l'objectiu d'assolir el 40% de persones entre 30 i 34 anys amb estudis superiors. En aquest aspecte, aquest objectiu, amb dades de 2014, es compleix sobradament en el còmput global, i també tant pels homes com per les dones.⁷⁷ L'altre objectiu és el de situar la taxa d'abandonament escolar per sota del 10%. En aquest cas, el grau d'acompliment s'allunya força de l'objectiu atès que, tal i com succeeix pel conjunt d'Espanya, la taxa per a l'any 2014 se situa a Catalunya en el 22,2%, per sobre dels objectius de la UE, però també pels del conjunt de l'estat espanyol, que havien estat fixats en el 15%.⁷⁸

En matèria d'innovació, l'estratègia estableix un pes de la despesa en recerca i desenvolupament del 3% del PIB. Aquest nivell de despesa, també dista força del que recull la realitat catalana, que tot i que ha millorat en els dar-

⁷⁶ Per a una anàlisi més detallada de l'evolució de l'ocupació a Catalunya vegeu l'epígraf 1 del Capítol III.

⁷⁷ Aquest registre també ens situa per sobre dels objectius establerts per al conjunt d'Espanya, que se situaria en el 44% l'any 2020.

⁷⁸ Tot i això, l'objectiu establert pel cas d'Espanya el 2020 es situa en el 15%. Vegeu una anàlisi detallada de la situació educativa i del grau d'acompliment d'aquests objectius a l'epígraf 3 del Capítol V.

ers anys, encara se situa en l'1,5% del PIB, lleugerament per sobre de la situació pel conjunt d'Espanya (1,2%), però per sota de la situació pel conjunt de la UE (2,0%) i sense evidències de millora en els darrers anys.⁷⁹

En el cas de la sostenibilitat ambiental,⁸⁰ per al conjunt de la UE27, un dels objectius que s'estableix en aquest àmbit és el de reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle en un 20% respecte de les emissions de 1990. No obstant això, l'objectiu per Espanya és menys ambiciós, atès que estableix un creixement del 15% respecte dels nivells de 1990. L'any 2012, amb la revisió de les dades sobre emissions, Catalunya no compliria aquest objectiu atès que es troba el 18% per sobre. Tampoc ho assoliria el conjunt de l'economia espanyola.

TAULA 17. Principals indicadors associats a l'estratègia i als objectius establerts a l'Agenda Europa 2020

	Catalunya	Espanya	UE28	objectius	Any
Taxa ocupació (T.O.)	66,2	59,9	69,2	75	2014
T.O. homes	69,6	65,0	75,0	-	2014
T.O. dones	62,7	54,8	63,5	-	2014
R+D/PIB	1,5	1,2	2,0	3	2013
Emissions efecte hivernacle	118,0	120,0	82,1	80	2012
Energia renovable %	4,1	13,0	11,9	20	2009
Eficiència energètica (Consum energia primària/PIB)	170,7	117,7	135,0	-	2009
Eficiència energètica (Consum energia primària/PIB) variació	89,1	78,9	79,4	86,5	2009
Eficiència energètica (Consum energia final/PIB)	102,2	83,9	93,8	-	2009
Eficiència energètica (Consum energia final/PIB) variació	90,0	75,2	79,6	86,5	2009
Abandonament escolar (A. E.)	22,2	22,3 (bp)	11,3 (bp)	10	2014
A. E. homes	26,7	26,0 (bp)	13,0 (bp)	-	2014
A. E. dones	17,5	18,5 (bp)	9,6 (bp)	-	2014
Estudis superiors (%) (E.S.)	47,0	42,5 (bp)	37,6 (bp)	40	2014
E.S. homes (%)	40,8	37,0 (bp)	33,3 (bp)	-	2014
E.S. dones (%)	53,1	48,0 (bp)	41,9 (bp)	-	2014
AROPE	24,3	27,3	24,5	-	2013
Intensitat de treball	10,8	15,7	10,8	-	2013
Risc de pobresa	19,8	20,4	16,7	-	2013
Privació material severa	6,1	6,2	9,6	-	2013

Unitats: percentatges. Les emissions de gasos es mostren amb relació al valor de 1990=100. La dada per Espanya s'ha estimat a partir de les tones de CO2 equivalents per al mateix any. L'eficiència energètica es dona en tones de petroli equivalents per milió d'euros produït, i en un índex que mostra la variació des del 2005, aplicat tant per les dades actuals com per l'objectiu.

Els objectius són els establerts pel conjunt de la UE27.

Any: Any de la darrera dada mostrada.

Font: En el cas de les dades de mercat de treball, elaboració pròpia a partir d'Eurostat tant per Espanya com per Europa, i dades cedides per Idescat per Catalunya. En el cas de les dades de R+D, elaboració pròpia a partir de INE per Espanya i Catalunya, i Eurostat per la UE28. En el cas de les dades de medi ambient, les emissions efecte hivernacle procedeixen del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme en el cas d'Espanya i Catalunya, i d'Eurostat en el cas de la UE28. Totes les dades de la taula es troben indexades en base 1990. A l'epígraf interior de la memòria, les dades s'indexen en base a l'any de signament del Protocol de Kioto, fet que modifica lleugerament els valors. En el cas de les dades d'educació, Idescat. Finalment, en el cas de les dades de protecció social procedeixen en tots els casos d'Idescat.

Un dels objectius que també s'estableix en l'àmbit mediambiental és el d'assolir un percentatge d'ús d'energies renovables en el consum final d'energia del 20%. Dissortadament, aquesta dada no la trobem actualitzada des de l'any 2009. Amb dades de fa cinc anys, en el cas espanyol, el percentatge és del 13%, millor que el que resulta

⁷⁹ Vegeu una anàlisi més detallada a l'epígraf 2 del Capítol II. L'any passat el pes de la R+D es trobava a un nivell similar en el cas de Catalunya i fins i tot més alt en el d'Espanya.

⁸⁰ Per una anàlisi de la situació en l'àmbit de la sostenibilitat ambiental a Catalunya vegeu els epígrafs 3 i 4 del Capítol VI.

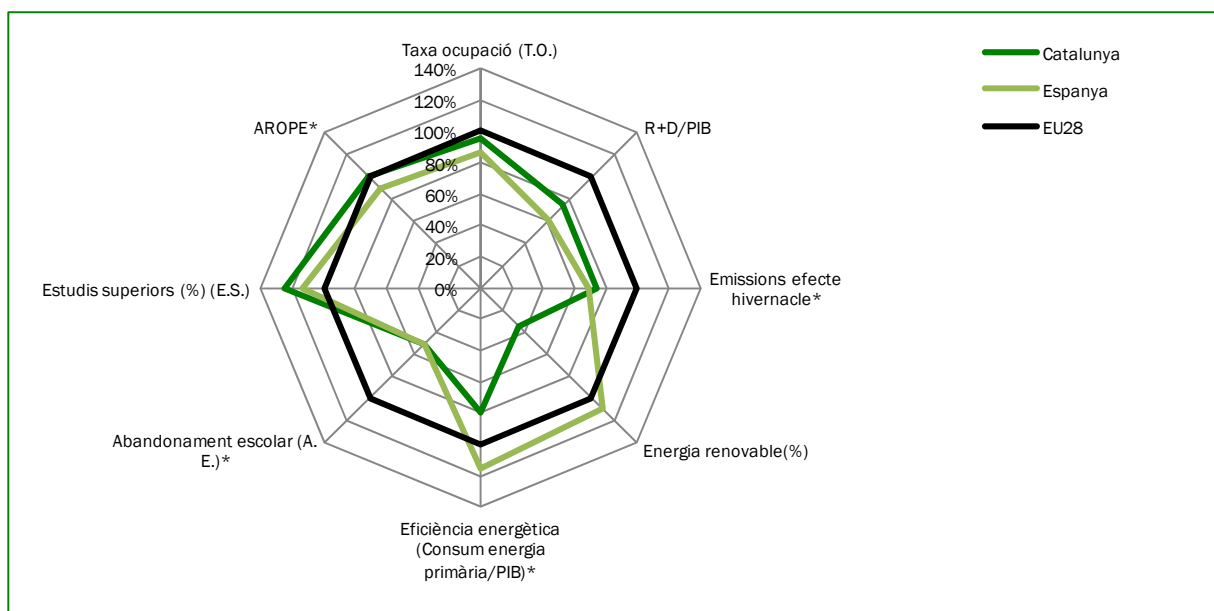
de la mitjana de la UE27 (11,9%). No obstant això, en el cas de Catalunya, el percentatge se situa només en el 4,1%, molt per sota de l'objectiu establert.

En aquest mateix àmbit de la sostenibilitat ambiental s'estableix l'objectiu de millorar l'eficiència energètica en un 20%. Tot i això, i atès que els objectius d'eficiència energètica no només depenen del consum d'energia, sinó també de la producció generada, l'objectiu no queda fixat de manera automàtica per a cadascun dels estats membres, i només s'estableix una xifra de consum aproximat d'energia de 1474000 milers de tones equivalents de petroli per al conjunt de la UE27 l'any 2020. Tot i això, cal dir que en termes d'eficiència energètica, en tones de petroli equivalents per euro produït, la situació de l'economia catalana es trobava l'any 2009 per sota de l'espanyola i de la del conjunt de la UE27 (vegeu taula anterior).

En l'àmbit de la cohesió social, la taxa de pobresa i exclusió social (AROPE), amb les noves estimacions ha mostrat una lleugera millora aquest darrer any, passant de 24,7% a 24,3% de la població. Tot i això, aquesta millora s'ha produït només gràcies a la millora de dos dels seus tres components, que són la Intensitat de treball, i la Privació material severa, ja que el percentatge de població en risc de pobresa ha augmentat. Així doncs, mentre que la taxa d'Intensitat de treball, gràcies al context de creixement de l'ocupació, hauria passat de 11,5 a 10,8, i la taxa de Privació material severa del 7,4 al 6,1, el risc de pobresa, relacionat amb els llindars de renda disponible, haurien empitjorat passant del 19,3 al 19,8.⁸¹

Finalment, el següent gràfic pretén mostrar de manera visual la situació de Catalunya respecte de la mitjana de la UE en referència als principals objectius establerts i fixats per l'agenda Europa 2020. El valor s'indexa en base al valor de la UE 28, de manera que es pugui veure la distància que separa cada registre de la mitjana de la UE. En el cas de les variables que tenen un topall màxim, com és el cas de les Emissions efecte hivernacle, l'Eficiència energètica, i l'Abandonament escolar, per fer-ho visualment més comprensible l'índex es presenta invertit, de manera que quan es troba per sobre del 100 de la UE cal interpretar-ho com a una millor posició respecte de la mitjana en termes d'acompliment dels objectius. D'aquesta manera, totes les posicions per dins de la marca de la UE28 representen situacions de dèficit respecte de la mitjana que trobem a la UE28, mentre que totes aquelles situacions en què ens trobem per fora de l'octàgon que dibuixen els valors mitjans de la UE28 indeixats, representen casos en què els objectius registren una situació fins i tot millor que la que manté la UE28.

GRÀFIC 19. Desviació dels objectius establerts per a l'any 2020 respecte de la mitjana del conjunt de la Unió Europea. Catalunya, Espanya i UE28

Unitats: percentatges o (*) punts percentuals restats de la base 100.

(*) Objectius que es limiten en negatiu, i que per tant tenen un tractament estadístic diferent (vegeu al text).

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat, INE i Eurostat (vegeu font de la taula I-170).

⁸¹ Atès que les variables no són comparables amb les que s'havien publicat en edicions anteriors, com a conseqüència de canvis metodològics, es recomana veure l'evolució comparada a partir de les dades homògenes que publica Idescat i que recollim en l'epígraf 5 del Capítol V d'aquesta edició de la MSEL 2014.

Com es pot comprovar, en tots els àmbits, tret del percentatge de població entre 30 i 34 anys amb estudis superiors, Catalunya es troba per sota de la mitjana de la UE28. En el cas de la taxa d'ocupació, i de la taxa AROPE, els resultats per a Catalunya, tot i situar-se per sota, es mostren molt pròxims a la mitjana de la UE28, i en aquests casos també per sobre de la mitjana espanyola. Pel que fa als registres mediambientals, Catalunya dista molt dels registres mitjans assolits tant a la UE28 com a Espanya. El pitjor registre en termes comparatius el trobem amb la dada d'abandonament escolar, que tot i trobar-se per sobre de la mitjana del conjunt d'Espanya, dista moltíssim dels registres mitjans de la UE28.

2. PREUS, COSTOS I PRODUCTIVITAT

Tot i la repuntada del creixement, la inflació no només s'ha tornat a situar per sota de la de l'any anterior, sinó que ha registrat una variació gairebé nul·la en el cas de Catalunya (0,1%) i lleugerament negativa per al conjunt de l'Estat (-0,2%). En el conjunt de la zona euro la inflació ha estat del 0,4%.

TAULA 18. Inflació comparada, Catalunya, Espanya i zona euro, 2013-2014

	2013	2014
Catalunya	1,7	0,1
Espanya	1,4	-0,2
Zona euro	1,4	0,4
Diferència Catalunya - Espanya	0,3	0,3
Diferència Catalunya - Zona euro	0,3	-0,3

Unitats: percentatges.
Font: INE (IPC) i Eurostat (IPCH).

2.1. ELS PREUS DELS BÉNS DE CONSUM. EVOLUCIÓ TENDENCIAL DE L'IPC

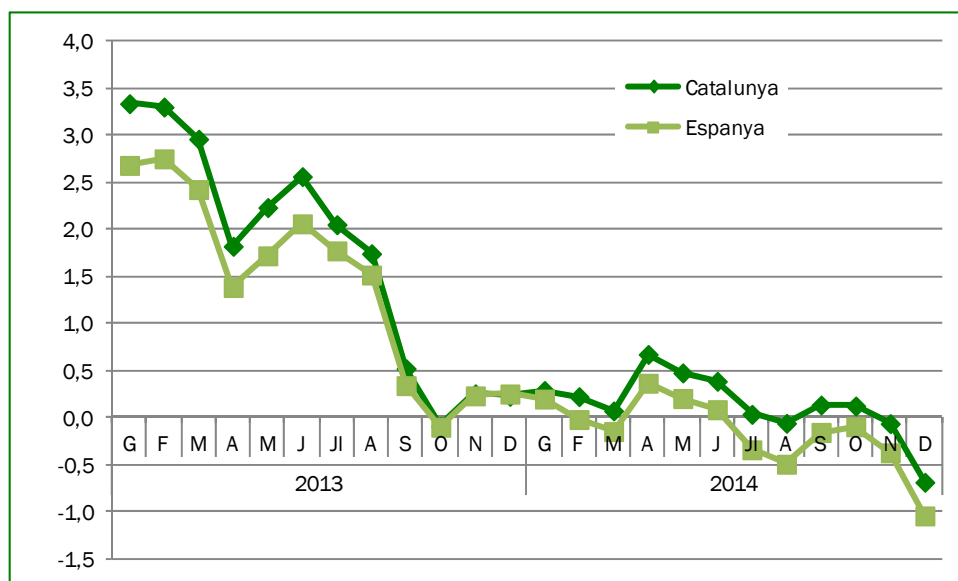
El perfil mensual de l'evolució interanual de l'IPC mostra clarament l'atonía en què s'han mogut els preus al llarg de l'any, perfilant en alguns mesos fins i tot caigudes interanuals cada cop més intenses durant el darrer semestre de l'any. De fet, l'evolució lleugerament positiva de la inflació en el conjunt de l'any amaga un perfil mensual que s'ha fet clarament deflacionista a mesura que aquest s'acabava.

Aquesta reducció de les tensions inflacionistes, acompanyades en bona part per l'evolució dels preus energètics, es van començar a percebre l'any 2013. Ja en el decurs d'aquell any aquest refredament de les tensions inflacionistes va quedar reflectit en els creixements interanuals de l'IPC, mes rere mes, a mesura que avançava l'any. Durant el 2014, les variacions interanuals dels registres mensuals, que ja eren pràcticament nuls des finals del 2013, s'han mantingut en registres molt modestos però positius durant la primera meitat del 2014, per passar a deteriorar-se a partir de l'estiu fins arribar a variacions negatives en el darrer trimestre. Aquest fet ha estat més intens en el conjunt de l'economia espanyola que no pas a Catalunya. Malgrat l'atonía generalitzada dels preus, aquesta situació ha tornat a fer divergir l'evolució dels preus a Catalunya de la del conjunt de l'estat.

En el conjunt de l'any, algunes de les rúbriques més deflacionistes han estat aliments, com ara el sucre, les patates i llurs preparats, els olis i greixos, les fruites fresques, o els ous, si bé també hi trobem altres rúbriques com ara les comunicacions, els objectes recreatius o els electrodomèstics i les reparacions.

D'altra banda, entre els productes més inflacionistes hi trobem també alguns productes alimentaris, com ara les fruites en conserva i fruits secs, els crustacis, molluscs i preparats de peix, el peix fresc i congelat, la llet, juntament amb el tabac. Tot i això, a banda d'alguns aliments, entre les rúbriques més inflacionistes també hi ha alguns serveis com ara el transport públic interurbà, els serveis mèdics i similars, o la calefacció, enllumenat i distribució d'aigua, tots ells amb un perfil o bé directament públic, o bé produïts i distribuïts en un context fortament regulat.

GRÀFIC 20. Evolució mensual de la inflació interanual. Catalunya i Espanya, 2013-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Tal i com indicàvem, un dels factors que cal subratllar d'aquesta evolució ha estat la reobertura de la bretxa d'inflació entre l'economia catalana i el conjunt de l'espanyola. El diferencial de preus entre totes dues s'ha eixamplat novament a mesura que avançava l'any. Les principals rúbriques que trobem al darrere d'aquest comportament d'un major, encara que lleuger, creixement dels preus a Catalunya han estat les de serveis mèdics i similars, calefacció, enllumenat i distribució d'aigua, esbarjo, habitatge de lloguer, fruites fresques o peces de vestir de dona, per exemple.⁸²

D'altra banda, entre les rúbriques que no han actuat en la direcció d'ampliar el diferencial hi destaquen les de transport personal, tabac, educació universitària, o les peces de vestir d'home, que tot i no ser les úniques rúbriques que s'han comportat en aquest sentit,⁸³ sí que han estat les que han fet aportacions contràries més intenses.

Al marge de la comparació amb el conjunt de l'economia espanyola, si ens fixem únicament en l'evolució dels preus de cada rúbrica, les que s'han encarit més han estat les de fruites en conserva i fruits secs, transport públic urbà, crustacis, mol·luscs i preparats de peix, peix fresc i congelat, llet, transport públic interurbà, serveis mèdics i similars, calefacció, enllumenat i distribució d'aigua o tabac, amb creixements dels preus per sobre del 2%. A l'altre costat, amb reduccions de preus, hi destaquen el sucre, les patates i llurs preparats, els olis i els greixos, les comunicacions, els objectes recreatius, les fruites fresques, els electrodomèstics i les reparacions o els ous, amb deflacions també superiors al 2%.

Tot i això, per la seva importància en el pressupost de les famílies, les rúbriques que més han encarit la vida han estat les de calefacció, enllumenat i distribució d'aigua, la de serveis mèdics i similars o la de turisme i hoteleria, amb contribucions destacades i de magnitud considerable. En sentit contrari, amb evolució negativa dels preus i amb aportacions negatives i intenses a la inflació destaquen les rúbriques de comunicacions, transport personal o objectes recreatius (vegeu taula següent).

⁸² Altres rúbriques que també han ajudat de manera més o menys destacada a encarir més els preus a Catalunya han estat d'una banda aliments (les patates i llurs preparats, els cereals i derivats, els olis i greixos, o els crustacis, mol·luscs i preparats de peix), alguns serveis (altres béns i serveis, el transport públic urbà, els electrodomèstics i reparacions o la conservació de l'habitatge) o simplement alguns productes com ara els medicaments i material terapèutic, els articles no duradors per a la llar, els objectes recreatius, o els tèxtils i accessoris per a la llar. Elaboració pròpia a partir de IPC (INE).

⁸³ També han fet aportacions a favor d'abaratir els preus a Catalunya amb relació al conjunt de l'economia espanyola les rúbriques de calçat de dona, altres carns, mobles i revestiments del terra, calçat d'home, carn d'oví, llegums i hortalisses fresques, educació infantil i primària, publicacions, carn de boví, transport públic interurbà, pa, aigua mineral, refrescos i sucs, altres despeses d'ensenyament, educació secundària, complementos i reparacions de peces de vestir, reparació de calçat o calçat nen. La resta s'han mostrat més inflacionistes. Elaboració pròpia a partir del IPC (INE).

TAULA 19. Inflació, aportacions al creixement del nivell de preus i aportacions al diferencial d'inflació amb el conjunt de l'economia espanyola. Catalunya, 2014

	Inflació 2014	Aport. a la infla- ció de 2014	Aport. a la dif. Cat/Es p		Infla- ció 2014	Aport. a la infla- ció de 2014	Aport. a la dif. Cat/Es p
Total	1,6	1,6	1,6	Cereals i derivats	0,2	2,8	4,2
Comunicacions	-6,1	-223,6	0,1	Utensilis i eines per a la llar	0,7	2,9	1,1
Transport personal	-1,2	-179,3	-5,1	Educació infantil i primària	0,5	3,5	-1,0
Objectes recreatius	-3,9	-100,4	3,9	Calçat dona	0,5	4,1	-1,6
Fruïtes fresques	-3,2	-42,0	8,0	Educació secundària	1,0	4,3	-0,2
Olis i greixos	-7,1	-38,6	4,2	Habitatge de lloguer	0,1	4,8	8,3
Patates i llurs preparats	-7,8	-25,3	5,4	Publicacions	0,5	4,9	-1,0
Electrodomèstics i reparacions	-2,3	-19,5	3,4	Altres preparats alimentaris	0,6	4,9	1,7
Llegums i hortalisses fresques	-1,2	-12,3	-1,1	Preparats de llegums i hortalisses	1,6	6,8	0,4
Carn d'aviram	-1,1	-9,3	0,1	Productes làctics	0,6	8,9	1,2
Mobles i revestiments del terra	-0,7	-8,1	-1,4	Articles no duradors par a la llar	0,6	10,4	4,3
Sucre	-7,8	-7,1	1,2	Esbarjo	0,5	10,7	9,2
Peces de vestir home	-0,4	-6,5	-1,8	Educació universitària	1,3	12,5	-1,9
Pa	-0,5	-6,4	-0,8	Peces de vestir de dona	0,7	17,3	7,7
Articles d'us personal	-0,2	-5,2	1,3	Medicaments i material terapèutic	1,2	17,4	5,9
Tèxtils i accessoris par a la llar	-0,9	-4,9	2,3	Fruïtes en conserva i fruits secs	6,4	20,1	1,7
Ous	-2,0	-4,2	1,1	Altres carns	0,9	20,7	-1,5
Carn de porc	-0,8	-4,0	1,5	Transport públic interurbà	3,0	21,0	-0,9
Begudes alcohòliques	-0,4	-3,1	0,4	Altres béns i serveis	0,9	21,8	3,8
Cafè, cacau i infusions	-0,9	-2,9	0,8	Transport públic urbà	4,2	22,9	3,7
Calçat home	-0,3	-2,0	-1,4	Llet	3,3	25,3	0,1
Carn d'oví	-0,4	-1,0	-1,3	Tabac	2,0	32,1	-4,0
Carn de boví	-0,1	-1,0	-0,9	Conservació de l'habitatge	1,1	34,0	2,9
Aigua mineral, refrescos i sucs	-0,1	-0,6	-0,6	Serveis per a la llar	1,9	36,7	0,6
Complements i reparacions de peces de vestir	0,0	0,0	-0,2	Peix fresc i congelat	3,3	37,7	1,2
Reparació de calçat	1,1	0,2	0,0	Crustacis, mol·luscs i preparats de peix	3,3	44,2	3,0
Calçat nen	0,1	0,2	0,0	Turisme i hoteleria	0,7	76,4	1,7
Peces de vestir de nen i bebè	0,0	0,3	0,1	Serveis mèdics i similars	3,0	108,8	19,0
Altres despeses d'ensenyament	0,4	2,3	-0,2	Calefacció, enllumenat i distribució d'aigua	2,8	186,4	11,0

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Paral·lelament, la inflació subjacent s'ha situat, en el conjunt de l'economia catalana, en el 0,4%, superior doncs al creixement de l'índex general. Aquest fet ens alerta de que un factor que ha incidit sobretot en la reducció de la

inflació ha estat l'abaratiment dels productes energètics i dels aliments no elaborats. No obstant això, l'evolució és prou moderada com per advertir-nos de que la resta de productes han mostrat també inflacions més aviat modestes.

Aquest comportament s'ha reproduït amb resultats molt similars per al conjunt de l'economia espanyola, atès que el diferencial que ha mostrat la inflació subjacent entre l'economia catalana i l'espanyola s'ha situat en el 0,3%, el mateix que ha mostrat la taxa general d'inflació.

En aquest context, el grup de productes que ha mostrat una atonia més important en el creixement dels preus ha estat el dels productes industrials, que ha registrat només un augment del 0,1%, mentre que els productes alimentaris amb elaboració i els serveis s'han encarat una mica més, el 0,6% i el 0,4% respectivament.

TAULA 20. Inflació mitjana anual Catalana i diferencial Catalunya-Espanya per grups específics de productes, 2013-2014

	2013	2014	Diferencial Cat-Esp	
			2013	2014
General sense aliments no elaborats ni productes energètics	1,9	0,4	0,5	0,3
Productes energètics	-0,3	-1,1	-0,3	-0,3
Aliments sense elaboració	3,2	-0,7	-0,3	0,6
Serveis	1,9	0,4	0,5	0,3
Aliments amb elaboració, begudes i tabac	3,2	0,6	0,2	0,2
Béns industrials sense productes energètics	1,1	0,1	0,6	0,5
Aliments no elaborats i productes energètics	0,9	-0,9	-0,3	0,0
Carburants i combustibles	0,4	-2,8	-0,6	-0,2

Unitats: percentatges (inflació) i punts percentuals (diferencial).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Si analitzem l'encariment dels preus industrials a partir de l'Índex de preus industrials (taula següent), podem observar que a Catalunya, tret dels béns intermedis i l'energia, els béns industrials han mostrat una forta estabilitat en els preus, especialment en el cas dels béns de consum, molt influïts per la pràcticament nul·la variabilitat dels preus dels béns de consum no durador.

Aquest comportament no s'ha reproduït de manera tan neta en el conjunt d'Espanya i a la zona euro, on els béns de consum han mantingut una lleugera tendència a la baixa dels seus preus, i on els béns d'inversió s'han encarat lleugerament menys. Tot i això, el fort abaratiment dels preus energètics a Catalunya ha fet que l'índex general del conjunt de la indústria hagi reculat una mica més que el del conjunt de l'economia espanyola, i el de la zona euro.

TAULA 21. Taxes de creixement de l'índex de preus industrials a Catalunya, Espanya i zona euro, 2013-2014

	2013			2014		
	Catalunya	Espanya	Z. euro	Catalunya	Espanya	Z. euro
Índex general	0,7	0,6	-0,4	-1,6	-1,3	-1,3
Béns de consum	1,3	2,2	1,4	0,0	-0,5	-0,1
Béns de consum duradors	0,0	0,1	0,2	1,1	0,5	0,2
Béns de consum no duradors	1,6	2,4	1,6	0,0	-0,5	-0,1
Béns d'equipament	-0,5	-0,1	0,2	0,6	0,2	0,3
Béns intermedis	0,1	-0,5	-0,9	-1,4	-1,5	-1,0
Energia	1,1	0,5	-2,4	-5,5	-3,1	-4,9

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

2.2. COSTOS LABORALS

L'any 2014 els costos laborals mensuals han disminuït l'1,7%, una taxa de decreixement relativament intensa en relació amb la feble intensitat de les disminucions dels darrers anys. Aquesta intensitat a més, es reproduïx en el cas del cost per hora efectivament treballada, que també recula l'1,7%. En el cas d'Espanya, aquesta disminució ha estat només del 0,3% dels costos mensuals per treballador, i no ha baixat en el cas dels costos laborals per hora treballada.

TAULA 22. Evolució del cost laboral total per treballador. Catalunya 2012-2014

Cost laboral total mensual	2012	2013	2014
Catalunya	-0,3	-0,2	-1,7
Espanya	-0,6	0,2	-0,3
Cost laboral total per hora	2012	2013	2014
Catalunya	0,2	0,3	-1,7
Espanya	-0,1	0,5	0,1

Unitats: percentatges (taxes de creixement).

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Trimestral de Cost Laboral, INE.

Un dels factors que podrien explicar aquesta disminució dels costos laborals, molt més intensa a Catalunya que al conjunt d'Espanya, podria ser la nova incorporació de treballadors, que amb una retribució menor, haurien pogut reduir-ne la mitjana; tot i això, caldria analitzar amb més profunditat els factors explicatius de la divergència entre la magnitud de la variació dels costos laborals a Catalunya i al conjunt de l'Estat, atès que tot i que sí que és veritat que augmenta més l'ocupació assalariada a Catalunya, no ho fa en molta més intensitat que al conjunt de l'Estat.⁸⁴

Amb aquesta disminució, el cost laboral per treballador i mes s'ha situat de mitjana a Catalunya en els 2.671 euros. Els costos laborals mensuals per treballador dels sectors industrial i de la construcció s'han situat per sobre de la mitjana, concretament el 24,6% i el 8,8% per sobre respectivament. Tot i això, l'evolució dels costos a un altre sector no ha estat la mateixa, atès que mentre que al sector de la construcció han disminuït, a l'industrial han augmentat. Els costos mensuals del sector serveis, que continua essent l'únic sector per sota la mitjana, han tornat a disminuir, i s'han situat un 6% per sota de la mitjana total.

Tal i com s'ha comentat la disminució de costos només s'ha produït als sectors de la construcció (-2,5%) i als serveis (-2,4%). En aquests casos, l'evolució negativa dels costos laborals ordinaris han estat part important de l'explicació de la reducció dels costos laborals totals (vegeu taula I-24).

⁸⁴ Parlem d'un augment de l'ocupació assalariada de l'1,8% a Catalunya contra un 1,6% a la resta de l'estat, mentre que l'ocupació total ha augmentat el 2,1% a Catalunya contra un 1,2% en el conjunt d'Espanya. Per a més informació vegeu una anàlisi detallada de l'evolució del mercat de treball en el Capítol III.

TAULA 23. Cost laboral per treballador i mes per components i sectors. Catalunya, 2014

	Total	Indústria	Construcció	Serveis
Cost total	2.671,1	3.328,4	2.906,8	2.511,8
Cost salarial total	1.985,8	2.477,2	2.046,4	1.873,4
Cost salarial ordinari	1.715,1	2.042,2	1.728,1	1.641,9
Altres costos	685,3	851,2	860,3	638,4
Cost per percepcions no salarials	82,4	109,0	147,3	72,7
Cost per cotitzacions obligatòries	613,9	753,0	724,0	576,6
Subvencions i bonificacions a la SS	10,9	10,8	11,0	11,0

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Trimestral de Cost Laboral, INE.

Per components i en el conjunt de l'economia, tal i com indica la taula següent, la pressió més deflacionista ha vingut tant de la mà de les percepcions no salarials com dels costos salarials, que també mostren una tendència a la baixa. En el cas de les retribucions salarials la caiguda s'explica per la disminució tant de les retribucions ordinàries com de les extraordinàries.

Les percepcions salarials, de la mateixa manera que els costos totals, han caigut tant en el sector serveis com en el de la construcció, mentre que al sector industrial no ho han fet, arrossegades per un augment dels costos salarials ordinaris del 2,2%.

Pel que fa a la partida d'altres costos ha mantingut una evolució positiva només al sector industrial, mentre que a la resta de sectors ha disminuït. En tots els casos, els costos per percepcions no salarials han disminuït; d'aquesta manera, la partida que més explica aquesta divergència en l'evolució dels altres costos ha estat la de subvencions i bonificacions, que mentre que disminueixen en el cas de la indústria, generant consegüentment un encariment dels costos, augmenten en els altres dos sectors i sobretot al de la construcció, generant un abaratiment de la partida d'altres costos laborals (vegeu taula següent).

TAULA 24. Creixement del cost laboral per treballador i mes per components i sectors. Catalunya, 2013-2014

	Total	Indústria	Construcció	Serveis
Cost total	-1,7	1,4	-2,5	-2,4
Cost salarial total	-1,8	1,8	-2,0	-2,7
Cost salarial ordinari	-1,6	2,2	-2,2	-2,5
Altres costos	-1,6	0,3	-3,7	-1,8
Cost per percepcions no salarials	-13,2	-16,1	-18,5	-11,1
Cost per cotitzacions obligatòries	0,4	3,2	0,4	-0,2
Subvencions i bonificacions a la SS	10,2	-2,7	37,0	12,3

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Trimestral de Cost Laboral, INE.

En el cas del cost laboral per hora treballada la disminució es reproduïx amb la mateixa intensitat. En aquest cas, de la mateixa manera que en el cas dels costos mensuals, la caiguda es produeix només en el sector de la construcció i dels serveis, que ja es trobaven per sota de la mitjana, mentre que a la indústria registra un augment moderat del 0,4%.

TAULA 25. Cost laboral hora i els seus components per sectors d'activitat. Catalunya, 2014

	Total	Indústria	Construcció	Serveis
Cost laboral total	20,8	23,6	20,7	20,1
Cost salarial total	15,4	17,5	14,6	15,0
Cost salarial ordinari	13,4	14,5	12,3	13,1
Altres costos	5,3	6,0	6,1	5,1

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Trimestral de Cost Laboral, INE.

Per components, aquesta disminució dels costos laborals per hora en el cas dels sectors de la construcció i els serveis, la disminució s'explica per una caiguda de tots els components del cost. Aquest patró queda reflectit en el còmput mitjà global dels costos del conjunt de l'economia. A l'únic sector on augmenten els costos, que és la indústria, aquests pugen per l'increment dels costos salarials.

TAULA 26. Creixement del cost laboral hora i els seus components per sectors d'activitat. Catalunya, 2013-2014

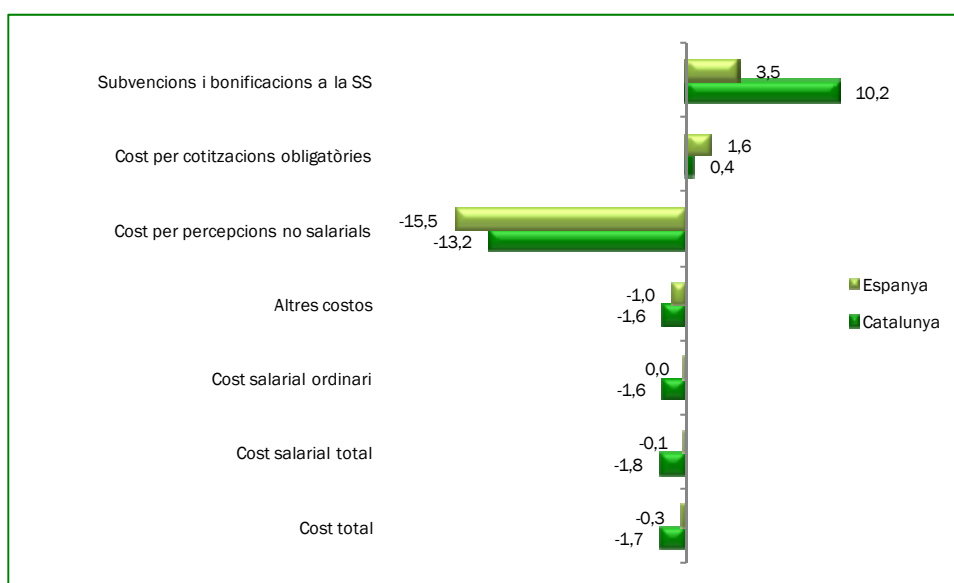
	Total	Indústria	Construcció	Serveis
Cost total	-1,7	0,4	-1,7	-2,2
Cost salarial total	-1,7	0,8	-1,2	-2,5
Cost salarial ordinari	-1,5	1,1	-1,6	-2,2
Altres costos	-1,5	-0,7	-3,1	-1,5

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Trimestral de Cost Laboral, INE.

Els gràfics I-21 i I-22 mostren respectivament la taxa de creixement de cadascun dels components dels costos laborals mensuals per treballador entre 2013 i 2014 i l'aportació de cadascun d'aquests components a la variació del cost total, i ho fan tant per Catalunya com per al conjunt d'Espanya, per tal que es puguin visualitzar els comportaments diferencials. Fixem-nos que en totes les partides es visualitza un comportament molt similar entre els costos laborals pagats al conjunt de l'economia espanyola i a Catalunya.

GRÀFIC 21. Creixement dels components del cost laboral per treballador i mes, Catalunya 2013-2014

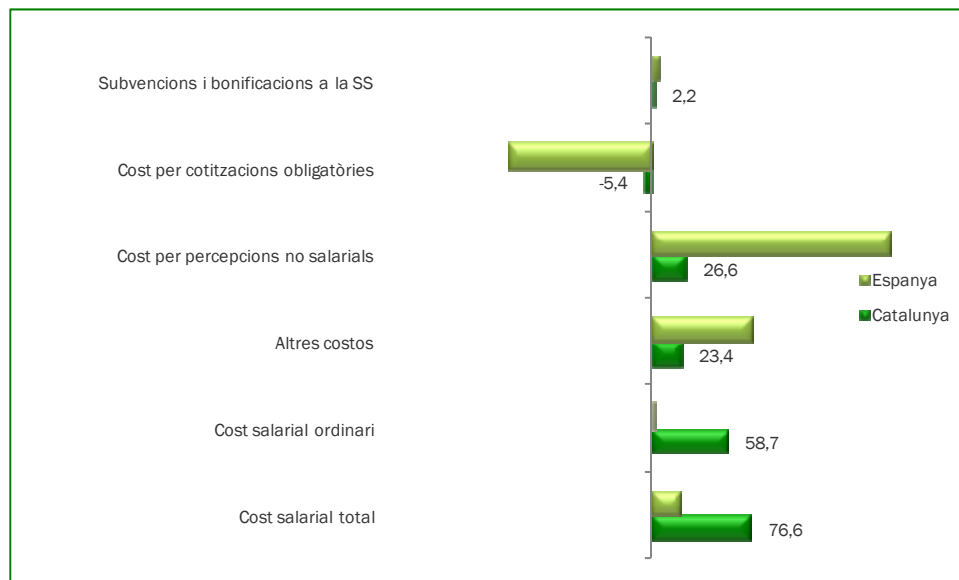

Unitats: taxes de creixement.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Trimestral de Cost Laboral, INE.

Tant en el cas de Catalunya com en el del conjunt d'Espanya, la disminució del cost laboral per treballador i mes s'explica per una reducció tant dels costos salarials com dels altres costos no salarials. No obstant això, en el cas català, el component que més aporta a l'evolució són els costos salarials, mentre que en el cas del conjunt d'Espanya són els altres costos, arrossegats per un augment important de les percepcions no salarials.

GRÀFIC 22. Aportació al creixement del cost laboral mitjà per treballador i mes, Catalunya 2013-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Trimestral de Cost Laboral, INE.

2.3. EL PROCÉS DE FORMACIÓ DELS PREUS

El deflactor de PIB ha disminuït el 0,2% l'any 2014. Amb les noves dades estimades, que han reestimat les principals macromagnituds per als anys anteriors, la dada continua suposant un fort trencament en el context d'evolució dels preus d'aquests darrers anys, atès que presenta per primer cop un deflactor lleugerament negatiu. Aquesta deflació, per al conjunt d'Espanya, s'ha mostrat lleugerament més intensa, atès que el deflactor hi ha caigut el 0,5%.

No obstant això, en aquest context deflacionista s'ha produït un augment del nombre de persones ocupades, que l'INE estima per a Catalunya, a través de la Comptabilitat Regional d'Espanya, en l'1,8%. Aquest creixement del nombre de persones que treballen, juntament amb un creixement menor del PIB, ha originat que, per primer cop des de l'esclat de la crisi, la productivitat aparent del treball hagi reulat el 0,4%. Aquesta evolució de la productivitat aparent no s'ha reproduït per al conjunt de l'economia espanyola, atès que la intensitat de creixement del PIB real ha estat similar a la catalana, mentre que el ritme de creació d'ocupació ha estat menor, fet que ha permès mantenir el nivell de productivitat aparent del treball.

TAULA 27. Taxes de creixement anual acumulatiu dels components del deflactor del PIB. Catalunya i Espanya, 2010-2014

	Catalunya			Espanya		
	2010-2012	2013	2014	2010-2012	2013	2014
Deflactor del PIB	0,5	0,7	-0,2	0,2	0,7	-0,5
EBE / PIB real	4,5	0,9	-	4,3	0,8	-
RO / PIB real	-2,0	-1,3	-	-2,0	-0,3	-
Impostos / PIB real	-1,6	6,4	1,1	-1,6	7,0	1,5
RO per ocupat	0,1	1,2	-	0,0	1,4	-
Productivitat real ¹	2,2	2,6	-0,4	2,0	1,7	0,1

Unitats: taxes de creixement anual acumulatiu i taxes de creixement en percentatges.

(1) La darrera dada per a 2014 està elaborada amb persones ocupades, la resta amb hores efectivament treballades.

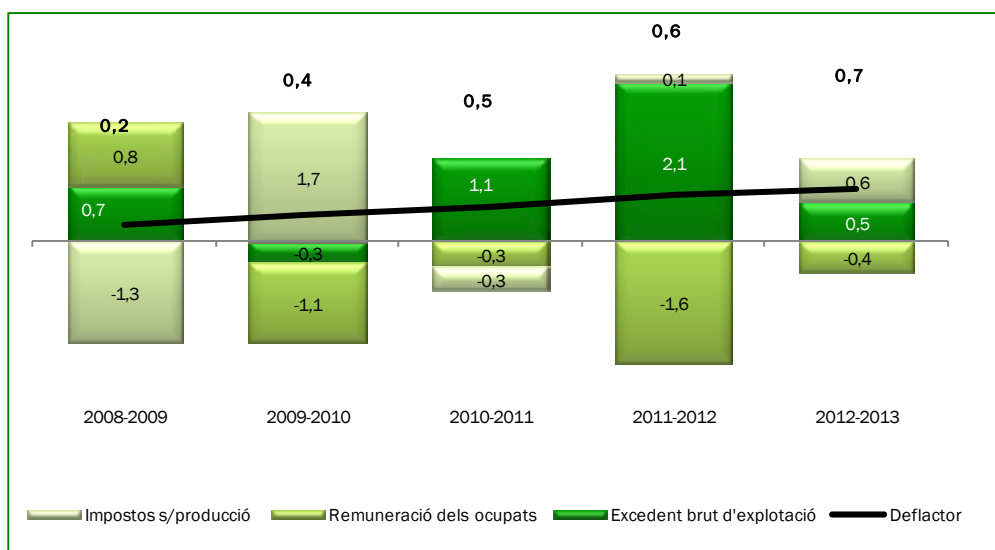
Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya, base 2008. INE. Càlculs efectuats a partir del nombre de persones estimades. EBE: excedent brut d'explotació; RO: remuneració de les persones ocupades; Els impostos són només els impostos sobre la producció.

Amb les noves dades revisades de la Comptabilitat regional, i tenint en compte que només tenim informació suficient fins a l'exercici 2013, el perfil de les contribucions al creixement del deflactor mostra que, des de fa quatre anys, el deflactor ha estat sistemàticament encarit per l'excedent brut d'explotació (EBE) i abaratit a la vegada per les rendes del treball.

En el darrer exercici analitzat, el de l'any 2013, el creixement del deflactor, del 0,7%, es va generar per una aportació positiva de 1,1 punts percentuals per part dels impostos indirectes sobre la producció i de l'EBE, mentre que hi va haver una detracció al creixement del deflactor per part de la remuneració dels ocupats (RO), que va ser de -0,4 punts percentuals.

Un dels factors que ha incidit en aquesta evolució ha estat el poc dinamisme que ha mostrat la remuneració del treball aquests darrers anys, sempre creixent per sota del que ho feia el PIB real. L'any 2013, de la mateixa manera que en els anys precedents, la forta correcció en termes d'ocupació va ser el factor que va estar en tot moment al darrere de l'evolució negativa de la RO, que va caure el 2,1%, clarament per sota de l'evolució del PIB.⁸⁵ Aquest ha estat un perfil que tanmateix sembla que no es repetirà aquest darrer any 2014, atès que per primer cop, la comptabilitat regional estima una evolució positiva dels ocupats.

GRÀFIC 23. Aportació dels factors interns al creixement del deflactor del PIB segons productivitat calculada per hores treballades. Catalunya, 2008-2013

Unitats: punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya, INE. Treball comptabilitzat en hores.

Les taules I-31 i I-32 mostren els mateixos resultats que al gràfic, tot i que en aquest cas s'han emprat persones en comptes d'hores. Les taules descomponen any a any les aportacions en xifres, i presenten els mateixos resultats per al conjunt d'Espanya.

Tal i com podem veure a la taula següent per a l'economia catalana i de la mateixa manera que en anys precedents, el creixement nominal de l'EBE i dels impostos sobre la producció ha evolucionat per sobre del que ho ha fet el PIB, mentre que el de la RO ho ha fet per sota. Aquesta evolució produeix tal i com s'ha vist, un increment del deflactor del 0,7%, que s'explica, en aquest cas emprant ocupats per calcular-ho, a partir d'una aportació de 0,6 punts percentuals al creixement del deflactor per part de l'EBE i de 0,6 punts per part dels impostos. L'aportació que fa la RO és de -0,5 punts punts percentuals.

⁸⁵ Càlculs d'elaboració pròpia a partir de la CRE, de l'INE. El creixement de l'ocupació s'ha calculat en nombre de persones ocupades estimades per la CRE.

TAULA 28. Factors interns del deflactor del PIB. Catalunya, 2009-2013

Taxes de creixement anual	2009	2010	2011	2012	2013
Deflactor del PIB	0,2	0,4	0,5	0,6	0,7
EBE/PIB real	2,2	-0,9	3,6	6,1	1,7
RO/PIB real (CLU nominals)	1,4	-1,8	-0,8	-2,8	-0,9
Impostos / PIB real	-16,5	25,0	-3,6	1,3	7,0
Pes sobre el PIB (t-1)	2009	2010	2011	2012	2013
EBE/PIB nominal	33,1	33,7	33,3	34,4	36,3
RO/PIB nominals (CLU real)	58,8	59,5	58,3	57,5	55,6
Impostos / PIB nominal	8,1	6,8	8,4	8,1	8,1
Aportació al creixement del Deflactor	2009	2010	2011	2012	2013
Excedent Brut Explotació	0,7	-0,3	1,2	2,1	0,6
Remuneració dels Ocupats	0,8	-1,0	-0,4	-1,6	-0,5
Impostos s/producció	-1,3	1,7	-0,3	0,1	0,6
Deflactor	0,2	0,4	0,5	0,6	0,7

Unitats: percentatges.CLU: costos laborals unitaris.

EBE: l'excedent brut d'explotació no inclou les rendes mixtes derivades del treball.

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya, INE. Càlculs elaborats amb persones ocupades.

Aquesta descomposició de l'aportació de les rendes al creixement dels preus que trobem a Catalunya és molt similar a la que trobem al conjunt de l'Estat. Tot i això, en el conjunt de l'Estat, l'aportació positiva que fa l'EBE és lleugerament menor (0,4pp) mentre que la contribució deflacionista de la remuneració del treball també és més modesta (-0,3 pp).

TAULA 29. Factors interns del deflactor del PIB. Espanya, 2009-2013

Taxes de creixement anual	2009	2010	2011	2012	2013
Deflactor del PIB	0,3	0,2	0,1	0,2	0,7
EBE/PIB real	1,9	-1,7	3,2	5,2	1,2
RO/PIB real (CLU nominals)	1,6	-1,6	-1,1	-2,9	-0,6
Impostos / PIB real	-16,5	24,8	-4,0	0,9	7,0
Pes sobre el PIB (t-1)	2009	2010	2011	2012	2013
EBE/PIB nominal	33,9	34,5	33,9	34,9	36,7
RO/PIB nominals (CLU real)	58,0	58,7	57,7	57,0	55,2
Impostos / PIB nominal	8,1	6,8	8,4	8,1	8,1
Aportació al creixement del Deflactor	2009	2010	2011	2012	2013
Excedent Brut Explotació	0,7	-0,6	1,1	1,8	0,4
Remuneració dels Ocupats	0,9	-0,9	-0,7	-1,7	-0,3
Impostos s/producció	-1,3	1,7	-0,3	0,1	0,6
Deflactor	0,3	0,2	0,1	0,2	0,7

Unitats: percentatges.CLU: costos laborals unitaris.

EBE: l'excedent brut d'explotació no inclou les rendes mixtes derivades del treball.

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Regional d'Espanya, INE. Càlculs elaborats amb persones ocupades.

Finalment, la taula I-30 intenta anticipar el comportament de la distribució de les rendes per entendre quines tensions pot haver generat la retribució dels factors l'any 2014 sobre el deflactor del PIB. Sabem de fet que les primeres estimacions de creixement del deflactor ens aproximen a un escenari deflacionista amb una variació negativa del -0,2%. No obstant això, encara no disposem d'estimacions sobre la remuneració dels assalariats ni tam-

poc de l'excedent brut d'explotació. És precisament per aquest motiu que la taula inclou variables alternatives que ens permetin aproximar el comportament d'aquelles altres variables que encara no tenim estimades per la CRE.

L'enquesta trimestral dels costos laborals per exemple, ens permet tenir una idea de com poden haver evolucionat les remuneracions per persona contractada o fins i tot per hora treballada. Tal i com mostra la taula, i com hem vist anteriorment, l'evolució dels costos laborals, tant per hora treballada com per treballador i mes, ha evidenciat una evolució fins i tot més deflacionista que la que ens mostra el deflactor del PIB, atès que tant el cost laboral mensual com el cost per hora treballada han caigut l'1,7%.

Paral·lelament, s'ha produït un augment del nombre de persones ocupades (1,8%)⁸⁶ que, juntament amb una evolució del PIB menor, ha disminuït la productivitat aparent del treball en el 0,4%. Tot i aquesta pobra evolució de la productivitat, el fort abaratiment del treball, que de mitjana hauria baixat, segons l'Enquesta trimestral del cost laboral, en l'1,7%, ens generaria un escenari on s'hauria produït un guany de l'1,3% en els costos laborals unitaris en termes reals i de l'1,2% en termes nominals.

Aquest context que es preveu, a falta de tenir les estimacions de les rendes primàries, sembla que perllongaria la situació que hem observat per aquests darrers anys, en què els EBE, cal veure si juntament amb els impostos, es trobarien com a únics factors inflacionistes, mentre que els costos laborals persistirien amb aportacions negatives que en aquest cas no es veurien prou compensades per les aportacions positives dels altres factors.

TAULA 30. Productivitat, costos laborals i preus. Catalunya, 2008-2014

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2012-2014
Productivitat real (per ocupat) ¹	2,7	1,7	1,0	2,3	1,7	-0,4
Productivitat nominal (per ocupat) ¹	2,9	2,1	1,5	2,9	2,4	-0,6
Productivitat real (per hora) ¹	2,2	2,2	0,6	3,0	2,0	-
Productivitat nominal (per hora) ¹	2,4	2,6	1,1	3,6	2,6	-
Cost laboral nominal per assalariat ⁴	4,1	0,0	0,2	-0,6	0,8	-
Cost laboral nominal per hora (assalariats) ⁴	3,6	0,4	0,1	0,2	1,2	-
Cost laboral per treballador i mes ²	-	-	-	-0,3	-0,2	-1,7
Cost laboral hora ²	-	-	-	0,2	0,3	-1,7
Cost salarial ²	-	-	-	0,7	0,7	-1,8
Deflactor del PIB	0,2	0,4	0,5	0,6	0,7	-0,2
IPC	0,2	2,0	3,3	2,9	1,7	2,7
CLU nominals ⁴	1,4	-1,7	-0,6	-2,7	-0,7	-
CLU reals ⁴	1,2	-2,1	-1,0	-3,3	-1,4	-
CLU nominals ³	1,4	-1,8	-0,8	-2,8	-0,9	-1,2
CLU reals ³	1,2	-2,1	-1,2	-3,4	-1,6	-1,3

Unitats: percentatges, taxes de creixement.(1)

Calculat a partir del PIB.

(2) Calculat a partir de les dades de l'ETCL, INE

(3) La darrera dada, corresponent a l'any 2014, ha estat calculada amb les dades de costos laborals de l'ETCL.

(4) Calculats a partir del cost laboral i productivitat per hora efectivament treballada.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades estimades de la CRE, de l'ETCL, i l'IPC de l'INE (les darreres dades són en alguns casos primeres estimacions). (Dades elaborades a partir de les estimacions de la CRE en base 2010).

No obstant això, a banda que caldrà veure quina evolució finalment s'estimarà per a la resta de rendes, no hem de tornar a oblidar que aquests ajustos es produeixen en termes mitjans, i que l'escenari que es dibuixa per al 2014 és diferent del de la resta d'anys precedents sobretot pel fet que, a diferència del que havia succeït, aquest cop es produeix aquesta situació deflacionista en un context de creixement de l'ocupació. Aquest factor fa que es carregui tota la responsabilitat de l'ajust dels costos laborals unitaris en les retribucions mitjanes del treball, que necessàriament, si es reproduïx finalment aquesta situació, hauran d'haver caigut.

⁸⁶ Dada calculada segons estimacions de la CRE, de l'INE.

3. LES INFRAESTRUCTURES A CATALUNYA

La inversió estatal pressupostada l'any 2014 en infraestructures de transport ha retrocedit un 24,4% respecte a l'any 2013, en un descens recurrent des de l'any 2009, coincidint amb l'inici de la crisi econòmica. El descens en la inversió pressupostada en l'àmbit estatal es produeix principalment en el cas viari, i en menor mesura en ferrocarrils i aeroports, sent menor el descens en inversió portuària. Per part de la Generalitat de Catalunya, no es disposa d'inversió pressupostada en infraestructures de transport per l'any 2013, fruit de la prorroga dels pressupostos del 2012, el que impedeix comparar l'evolució de la inversió pressupostada amb l'any 2014, on la inversió pressupostada es concentra en carreteres (53,9%) i ferrocarrils (44,6%).

Pel que fa a l'ús de les infraestructures, en general s'observen creixements a tots els modes i tipus de transport, a excepció del volum de passatgers transportats al port de Barcelona, arran del descens del nombre de creueristes. Així, a les carreteres el trànsit augmenta pel que fa a passatgers, però aquest creixement és encara més intens en volum de mercaderies. En el cas del ferrocarril s'observa un augment en l'ús per al transport de persones i aparentment, un increment també del nombre de mercaderies transportades, mentre que a les infraestructures portuàries, disminueix el nombre de passatgers (els nombre de creueristes disminueix, però el de passatgers en línies regulars augmenta), al mateix temps que augmenta el volum de mercaderies transportades. Finalment, als aeroports, el nombre de viatgers creix més que el volum de mercaderies transportades, que representen una part poc important de l'activitat aeroportuària.

3.1. LA INVERSIÓ EN INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT

Si s'estudia l'evolució de la inversió de l'Estat en infraestructures de transport s'observa un descens del -24,4% en inversió pressupostada. Aquest descens es concentra en les infraestructures viàries (-40,9%) i en menor mesura en les ferroviàries (-23,3%) i aeroportuàries (-22,8%), mentre que és més moderada en infraestructures portuàries (-5,0%). Això provoca que el pes de la inversió en infraestructures viàries sobre el total d'infraestructures de transport disminueixi -5,0pp i la inversió portuària augmenti 4,0pp. El ferrocarril segueix sent el mode de transport amb major inversió per part de l'Estat a Catalunya (54,3%), lluny de la inversió en ports (19,5%) o carreteres (17,8%).

TAULA 31. Inversió pressupostada per l'Estat, segons tipus d'infraestructura de transport. Catalunya, 2013-2014

ESTAT	2013	Pes (%)	2014	Pes (%)	Var. 2013-2014 (%)	Var. 2013-2014 (pp)
Total	1.038	100,0	785	100,0	-24,4	0,0
Carreteres	237	22,8	140	17,8	-40,9	-5,0
Ferrocarrils	556	53,5	426	54,3	-23,3	0,8
Ports	161	15,5	153	19,5	-5,0	4,0
Aeroports	85	8,1	65	8,3	-22,8	0,2

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.

Font: pressupostos generals de l'Estat 2013 i 2014.

Pel que fa a la inversió pressupostada en infraestructures de transport per part de la Generalitat de Catalunya, la prorroga dels pressupostos de l'any 2012 per l'any 2013, fa que no es pugui comparar la inversió pressupostada del 2014 amb la de l'any anterior. Així, l'any 2014 es van pressupostar 471,3 milions d'euros en matèria d'infraestructures. D'aquests, 254,2 milions d'euros es van destinar a carreteres (53,9%), 210,4 milions a ferrocarrils (44,6%), 5,9 milions a ports (1,3%) i 0,8 milions a aeroports (0,2%). A aquests imports, cal afegir-hi 79,9 milions finançats amb sistemes estructurats, íntegrament destinats a infraestructures ferroviàries.

Pel que fa a la inversió liquidada s'observa un descens entre els anys 2012 i 2013, tant pel que fa a la inversió de l'Estat (-44,4%), com pel que fa a la de la Generalitat (-52,8%), sent més intens el descens en aquesta última. Per tipus d'infraestructura, destaca el descens experimentat en matèria aeroportuària (-56,7%). En carreteres i ferrocarril, s'aprecia un descens considerable (-47,7%), concentrant-se el gruix de la inversió per a l'any 2014 en aquesta partida (85,1%)⁸⁷. Finalment, la inversió en ports és la que menys decreix (-34,5%).

⁸⁷ Si no es té en compte la inversió liquidada per SEITSA, que representa el 6,1% i 4,1%, respectivament, de la inversió liquidada a Catalunya en carreteres i ferrocarrils els anys 2012 i 2013, la inversió liquidada en carreteres decreix un -27,7% entre 2012 i 2013, mentre que la inversió líquida en ferrocarrils retrocedeix un 58,3%. És a dir, el ferrocarril seria el mode que pateix un major descens en inversió liquidada. Això

TAULA 32. Inversió liquidada¹ segons organisme inversos i tipus d'infraestructura de transport. Catalunya, 2012-2013

ESTAT	2012	Pes (%)	2013	Pes (%)	Var. 2012-2013 (%)	Var. 2012-2013 (pp)
Total	1.208	100,0	672	100,0	-44,4	0,0
Carreteres i ferrocarril	920	76,1	520	77,4	-43,5	1,2
Ports	119	9,8	79	11,8	-33,6	1,9
Aeroports	169	14,0	73	10,9	-56,9	-3,1
GENERALITAT	2012	Pes (%)	2013	Pes (%)	Var. 2012-2013 (%)	Var. 2012-2013 (pp)
Total	770	100,0	364	100,0	-52,8	0,0
Carreteres	365	47,3	174	47,9	-52,2	0,6
Ferrocarrils	400	51,9	187	51,3	-53,4	-0,6
Ports	5	0,6	2	0,6	-56,2	0,0
Aeroports	1	0,1	1	0,2	-12,0	0,1
ESTAT I GENERALITAT	2012	Pes (%)	2013	Pes (%)	Var. 2011-2012 (%)	Var. 2011-2012 (pp)
Total	1.979	100,0	1.036	100,0	-47,7	0,0
Carreteres i ferrocarril	1.685	85,1	881	85,1	-47,7	-0,1
Ports	124	6,3	81	7,8	-34,5	1,6
Aeroports	170	8,6	74	7,1	-56,7	-1,5

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) A l'anuari estadístic del Ministeri de Foment s'ha deixat de publicar la inversió liquidada, motiu pel qual no es disposa de dades desagregades d'inversió en funció del mode de transport i comunitat autònoma, més enllà de les que facilita l'informe econòmic i financer dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya. Aquest últim no desagrega la inversió liquidada de SEITSA en funció de si es tracta d'inversions en carreteres o ferrocarrils. És per aquest motiu que la inversió liquidada en carreteres i ferrocarrils apareix com una única partida d'inversió liquidada per part de l'Estat en aquesta taula.

Font: informe econòmic i financer dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya 2015.

3.1.1. CARRETERES

L'any 2013 Catalunya disposava de 12.057 quilòmetres de carreteres, amb un 13,1% de vies de gran capacitat (5,2% d'autopistes de peatge, 6,8% d'autopistes lliures i autovies i 1,0% de vies de doble calçada). D'aquests 12.057 quilòmetres, 1.803 pertanyien a l'Estat (15,0%), 6.071 a la Generalitat de Catalunya (50,3%) i 4.183 a les diputacions (34,7%).

TAULA 33. Quilòmetres de carreteres segons tipologia per províncies. Catalunya, 2013

	Total	%	Barcelona	%	Girona	%	Lleida	%	Tarragona	%
Total	12.057	100,0	3.989	100,0	2.384	100,0	2.911	100,0	2.773	100,0
Autopistes de peatge	631	5,2	277	6,9	93	3,9	60	2,1	202	7,3
Autopistes lliures i autovies	818	6,8	433	10,9	127	5,3	151	5,2	106	3,8
Vies de doble calçada	126	1,0	50	1,3	21	0,9	11	0,4	44	1,6
Vies de calçada única	10.482	86,9	3.228	80,9	2.144	89,9	2.689	92,4	2.421	87,3

Unitats: quilòmetres i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Dels 140 milions pressupostats per l'Estat en inversions viàries, 62 milions d'euros es destinen a la construcció de noves carreteres (44,3%), i 44 milions a la conservació de vies. Els 34 milions d'euros restants van destinats a SEITSA. Com mostren les dades, es redueix tant la inversió destinada a la construcció de noves carreteres com

fa també que la inversió liquidada en carreteres l'any 2013 (438,5 milions i 42,3% del total liquidat) superi la inversió liquidada en ferrocarril (406,6 milions i 39,3% del total liquidat).

la destinada a conservació, si bé incrementa la dotació de SEITTSA, reduint-se la inversió total pressupostada en carreteres per part de l'Estat un 40,9%.

TAULA 34. Inversió pressupostada per l'Estat en carreteres. Catalunya, 2013-2014

	2013	Pes (%)	2014	Pes (%)	Var. 2013-2014 (%)	Var. 2013-2014 (pp)
Total	237	100,0	140	100,0	-40,9	0,0
DGC-Noves carreteres	166	70,0	62	44,3	-62,7	-25,8
DGC-Conservació	63	26,6	44	31,4	-30,2	4,8
SEITTSA	8	3,4	34	24,3	325,0	20,9

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.
Font: pressupostos generals de l'Estat 2013 i 2014.

Entre els principals projectes finançats per l'Estat destaquen el tram de l'A-14 entre Lleida i Roselló (16,8 milions d'euros), el tram de l'A-27 entre Tarragona i el Morell (15,0 milions d'euros), la connexió litoral amb la C-32 (15,0 milions d'euros), l'accés als port de Barcelona des del cinturó litoral (12,1 milions d'euros), i el tram de l'A-2 entre Maçanet de la Selva i Caldes de Malavella (11,8 milions d'euros).

Dels 254,2 milions d'euros pressupostats en carreteres per part de la Generalitat l'any 2014, es van destinar a la variant de la C-13 entre Vilanova de la Barca i Tèrmens (60,4 milions d'euros), a les actuacions del vial entre el port i l'aeroport de Barcelona a El Prat de Llobregat (32,7 milions d'euros), i el condicionament de la C-51 entre el Vendrell i Valls (23,6 milions d'euros).

3.1.2. FERROCARRILS

La longitud de la xarxa ferroviària a Catalunya l'any 2013 era de 1.865 quilòmetres: 1.574 pertanyents a ADIF, i 291 propietat de companyies de la comunitat autònoma. D'aquests 1.865 quilòmetres de xarxa ferroviària, 1.728 es trobaven electrificats, mentre que els 137 restants no disposaven d'electrificació en el seu recorregut.

De la inversió pressupostada l'any 2014 per l'Estat en ferrocarrils (426 milions d'euros), destaca l'import que es destina a ADIF (404 milions d'euros, el que equival al 94,8%). Totes les partides pateixen descensos considerables, sent la inversió pressupostada corresponent a ADIF la que menys retrocedeix (-21,6%).

TAULA 35. Inversió pressupostada per l'Estat en ferrocarrils. Catalunya, 2013-2014

	2013	Pes (%)	2014	Pes (%)	Var. 2013-2014 (%)	Var. 2013-2014 (pp)
Total	556	100,0	426	100,0	-23,3	0,0
DGF	13	2,3	8	1,8	-40,8	-0,5
ADIF	516	92,8	404	94,8	-21,6	2,0
SEITTSA	15	2,6	6	1,5	-56,5	-1,1
RENFE-Operadora	12	2,2	8	1,9	-32,7	-0,3

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.
Font: pressupostos generals de l'Estat 2013 i 2014.

Entre els principals projectes de l'Estat (ADIF) destaquen els relacionats amb el corredor mediterrani. Així, sobresurten les inversions per adaptar l'ample de via internacional entre Castelló i Castellbisbal (165,0 milions d'euros) o la construcció del corredor entre Vandellós i Tarragona (108,0 milions d'euros) o entre Barcelona i la frontera francesa (42,8 milions d'euros).⁸⁸

Pel que fa als 210,4 milions d'euros destinats a infraestructures ferroviàries per part de la Generalitat de Catalunya, el gruix més important se l'endú el perllongament del metro del Vallès de FGC a Terrassa, al tram entre UPC/Vallparadís i Can Roca (122,0 milions d'euros). També són destacables les obres de perllongament de la línia de FGC a Sabadell, amb 17,0 milions d'euros pressupostats i 73,1 milions d'euros a través de sistemes de fi-

⁸⁸ Una dada significativa sobre la xarxa de transport ferroviari és que la darrera inversió per ampliar el servei de Rodalies es va produir l'any 1975, amb la connexió de la terminal de l'aeroport de Barcelona-El Prat amb Mataró. Fins i tot la freqüència de pas d'aquell moment, amb un volum de passatgers i treballadors molt més reduït que avui en dia, era millor que l'actual (20 minuts fa 39 anys, 30 minuts ara).

nançament estructurats (90,1 milions d'euros en total). El tram II de la línia 9 del metro de Barcelona rep 5,3 milions d'euros mitjançant una concessió, també amb sistemes de finançament estructurats.

3.1.3. PORTS

El sistema portuari català compta amb dos dels ports més grans de la península (Barcelona i Tarragona) gestionats per Puertos del Estado, i un conjunt de ports gestionats per Ports de la Generalitat. La major part de la inversió prové de l'Estat, amb 153 milions d'euros invertits l'any 2014 (118 a Barcelona i 35 a Tarragona), el que implica un descens del 5,0% respecte a l'any 2013, concentrat al port de Barcelona.

TAULA 36. Inversió pressupostada per l'Estat en ports. Catalunya, 2013-2014

	2013	Pes (%)	2014	Pes (%)	Var. 2013-2014 (%)	Var. 2013-2014 (pp)
Total	161	100,0	153	100,0	-5,0	0,0
BCN	128	79,5	118	77,1	-7,8	-2,4
TGN	33	20,5	35	22,9	6,1	2,4

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.
Font: pressupostos generals de l'Estat 2013 i 2014.

La major part de les inversions al port de Barcelona l'any 2014 s'han centrat en l'ampliació del moll sud (50,0 milions d'euros), així com en els accessos viaris i ferroviaris (13,0 milions d'euros).

3.1.4. AEROPORTS

El sistema aeroportuari català consta d'un gran aeroport continental (Barcelona-El Prat) i tres aeroports comercials, dos dels quals (Girona i Reus) són gestionats per AENA, que també n'és la propietària, mentre que el tercer (Lleida-Alguaire) el gestiona la propietària de l'aeroport: Aeroports de Catalunya.

L'any 2014, la inversió per part de l'Estat, canalitzada a través d'AENA, fou de 65 milions d'euros destinats a les diferents instal·lacions estatals, el que suposa un descens del 22,8% respecte al 2013. Aquest descens es concentra a Girona (-39,3%) i Barcelona (-23,0%), mentre que a Reus augmenta lleugerament la inversió pressupostada (+5,5%). En qualsevol cas, però, l'aeroport de Barcelona segueix concentrant el gruix de la inversió aeroportuària a Catalunya (93,7%).

TAULA 37. Inversió pressupostada per l'Estat en aeroports. Catalunya, 2013-2014

	2013	Pes (%)	2014	Pes (%)	Var. 2013-2014 (%)	Var. 2013-2014 (pp)
Total	85	100,0	65	100,0	-22,8	0,0
BCN	79	93,9	61	93,7	-23,0	-0,2
GIR	3	3,5	2	2,8	-39,3	-0,7
REUS	2	2,6	2	3,5	5,5	1,0

Unitats: milions d'euros, percentatges i punts percentuals.
Font: pressupostos generals de l'Estat 2013 i 2014.

La principal actuació duta a terme a l'aeroport de Barcelona s'ha concentrat a l'edifici de la nova terminal (35,8 milions d'euros).

3.2. SERVEIS DE LES INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT

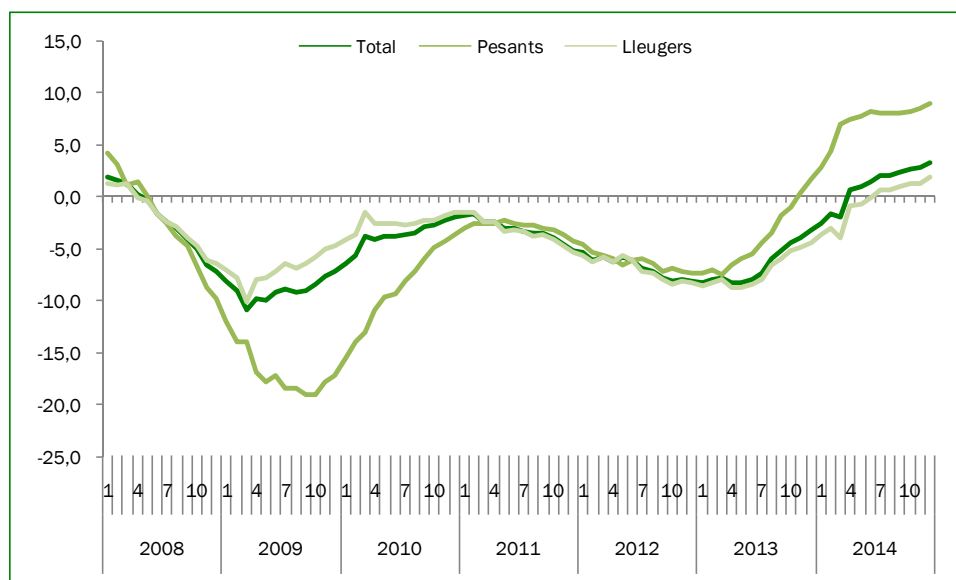
3.2.1. CARRETERES

L'any 2014 l'ús de les autopistes de peatge gestionades per l'Estat que recorren total o parcialment per territori català⁸⁹ ha augmentat el 3,2% en intensitat mitjana diària (IMD)⁹⁰, sent el primer any en què el trànsit augmenta

⁸⁹ Inclou un tram de València fins a la frontera entre la Comunitat Valenciana i Catalunya a l'AP-7 d'uns 135km, i un tram de Saragossa a la frontera entre Aragó i Catalunya d'uns 80km.

després de sis anys consecutius de descensos. Aquest increment ha estat més intens entre els vehicles pesants (+9,2%), i ha estat més moderat entre els vehicles lleugers (+1,9%). Això situa el pes dels vehicles pesants sobre el total en el 19,8% l'any 2014 (+1,1pp més que l'any 2013), lluny encara del màxim històric de l'any 2000, quan el pes dels vehicles pesants sobre el total era del 21,9%.

GRÀFIC 24. Intensitat mitjana diària (IMD) de les autopistes de peatge AP-2 i AP-7. Variació anual. Catalunya, 2008-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Butlletí Estadístic del Ministeri de Foment.

Els trams amb un major increment de trànsit l'any 2014 són els que uneixen Montmeló i la Jonquera (+5,2%), i en menor mesura Saragossa amb el peatge del Mediterrani (+3,2%). La resta de trams també augmenten, però amb menor mesura. Així, el trànsit entre Tarragona i Barcelona i entre Montmeló i el Papiol augmenta un 2,2% respecte a 2013, mentre que entre València amb Tarragona l'increment és de l'1,7%.

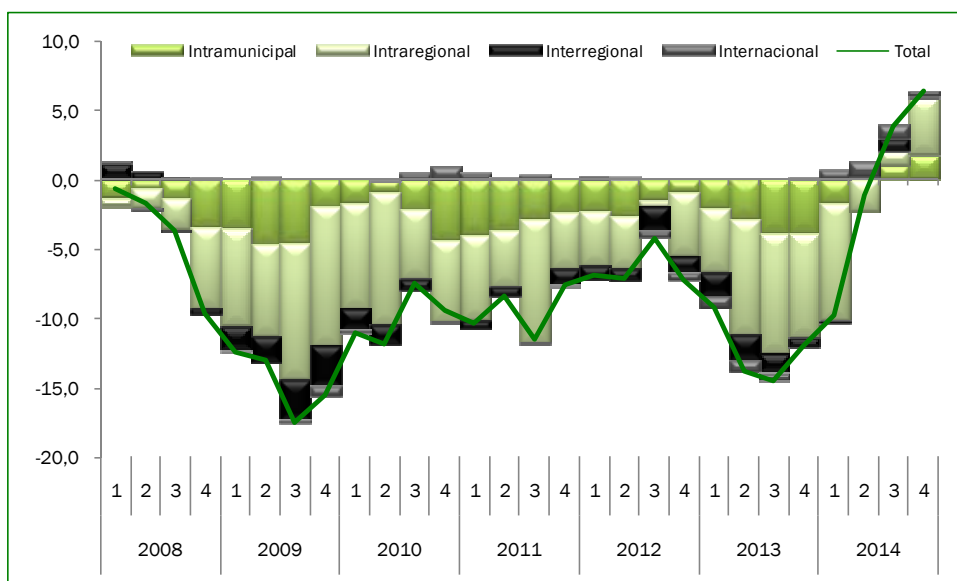
Pel que fa al transport col·lectiu per carretera, en base a dades de l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM) per la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB), s'observa un augment d'un 2,2% del nombre de passatgers, incrementant-se el nombre d'usos fins als 333 milions.

Pel que fa al transport de mercaderies per carretera, l'any 2014 el volum transportat a Catalunya ha augmentat el 6,4%, situant-se en 220 milions de tones, segons dades de l'Enquesta permanent de transport de mercaderies per carretera⁹¹. Aquest augment s'explica principalment per l'increment del transport intraregional per carretera (+7,3%) i el transport intramunicipal (+20,1%). El transport interregional per carretera augmenta lleugerament (+0,5%), mentre que el transport internacional augmenta més que l'interregional però menys que el transport intraregional (+4,8%).

⁹⁰ Vehicles al dia.

⁹¹ No inclou el trànsit de pas.

GRÀFIC 25. Transport interior de mercaderies (tones) per carretera⁽¹⁾, per tipus de desplaçament. Variació anual. Catalunya 2008-2014

Unitats: percentatges.

(1) Només inclou camions amb capacitat de càrrega superior a 3,5 tones.

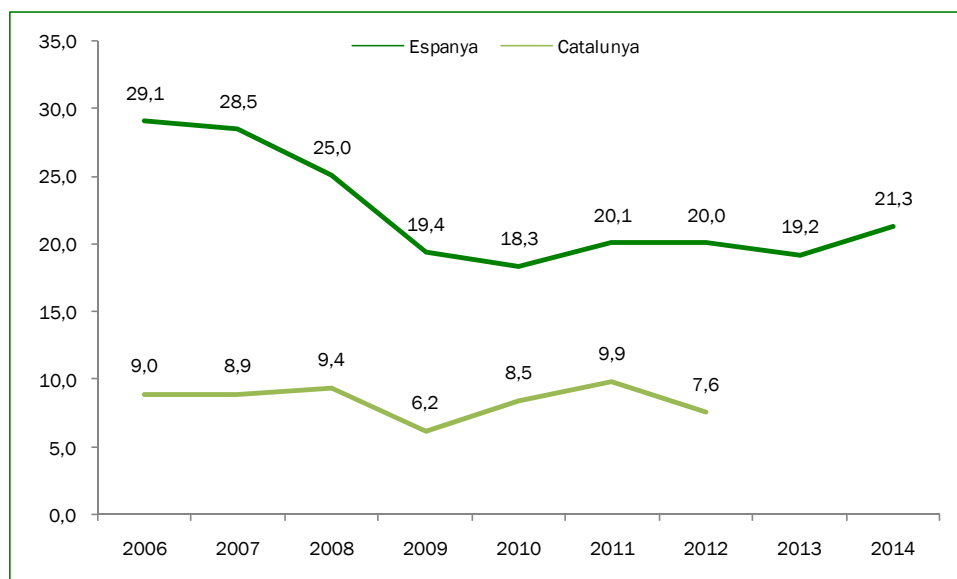
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Butlletí Estadístic del Ministeri de Foment.

3.2.2. FERROCARRILS

El gruix dels desplaçaments en mode ferroviari que es realitzen a Catalunya tenen lloc a la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB), on l'any 2014 el nombre d'usuaris del ferrocarril ha estat de 582,6 milions, un 1,4% més que l'any anterior. Així, el nombre de passatgers del Metro augmenta un 1,6%, fins als 375,7 milions, les rodalies de Renfe ho fan un 0,1% fins als 105,2 milions d'usuaris, mentre que als FGC el volum de viatgers augmenta un 2,3% fins als 77,2 milions, i al Tramvia el nombre d'usuaris creix un 2,9% fins als 24,5 milions.

Per altra banda, i segons l'anuari estadístic de Catalunya que publica l'Idescat, el nombre de passatgers de trens regionals ha augmentat un 1,8% fins als 9,5 milions de passatgers, mentre que el nombre d'usuaris dels trens Avant ha crescut un 1,3%, fins a 1,4 milions de passatgers. Finalment, el nombre d'usuaris de trens de llarg recorregut s'ha incrementat el 4,5% fins als 9,4 milions de viatgers.

Si bé no es disposa de dades de transport de mercaderies per ferrocarril els anys 2013 i 2014 per Catalunya, si s'observa l'evolució al conjunt d'Espanya, s'aprecia una augment considerable en el volum transportat.

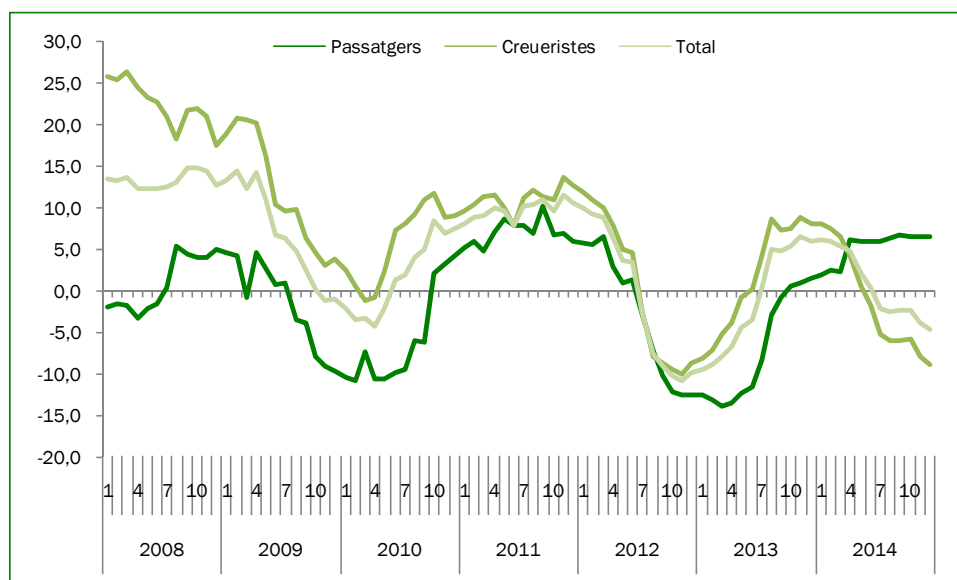
GRÀFIC 26. Tones transportades en ferrocarril. Catalunya i Espanya, 2006-2014

Unitats: milions de tones.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i Idescat.

3.2.3. PORTS

L'any 2014 el nombre d'usuaris al port de Barcelona va créixer un -4,6%. Aquest descens s'explica per una caiguda del nombre de creueristes (-9,0%), si bé el nombre de passatgers de línia regular ha augmentat (+6,5%). Així, durant l'any 2014 el port de Barcelona ha registrat gairebé 3,5 milions de passatgers: 1,1 milions de passatgers en línies regulars i 2,4 milions de creueristes. Això fa que el port de Barcelona es mantingui com el primer port de l'Estat espanyol en nombre de creueristes, el sisè en passatgers en línia regular, i el quart en conjunt.⁹²

GRÀFIC 27. Passatgers transportats per via marítima. Variació anual. Port de Barcelona, 2008-2014

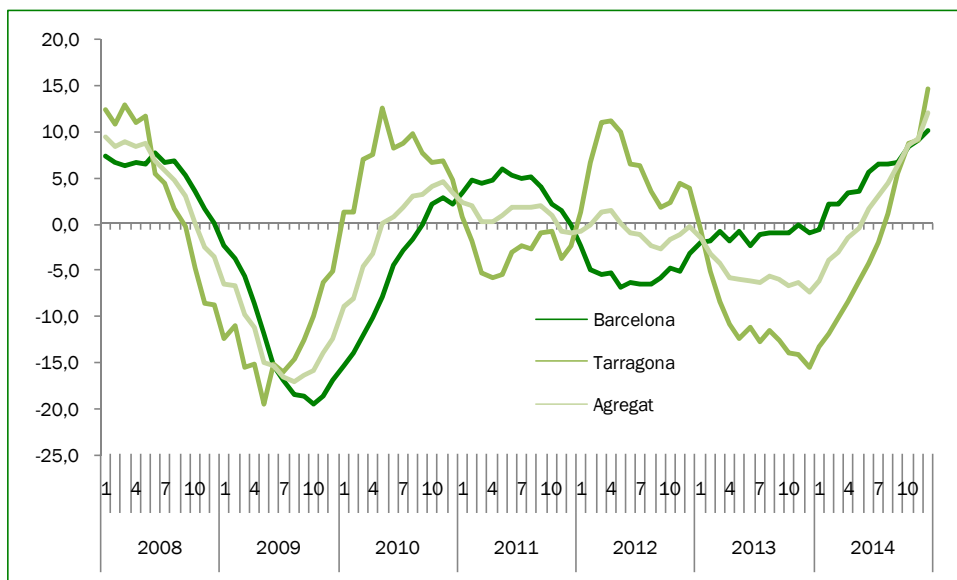
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Butlletí Estadístic del Ministeri de Foment i Ports de l'Estat.

⁹² El descens en nombre d'usuaris del port de Barcelona (-4,6%) supera al descens experimentat al conjunt d'Espanya (-0,4%). Per una banda, el descens en nombre de creueristes a Barcelona (-9,0%) és més acusat que al conjunt d'Espanya (+0,0%) on el nombre de creueristes es manté invariable respecte a l'any 2013. Per l'altra, l'increment en passatgers en línia regular del Port de Barcelona (+6,5%) és superior a la variació experimentada al conjunt de ports de l'Estat, que experimenten un descens de passatgers (-0,5%). Així, el port de Barcelona se situa amb una quota de mercat del 12,1% de l'Estat espanyol sobre el conjunt d'usuaris: el 30,8% en creueristes i el 5,2% en passatgers de línia regular.

Referent al transport de mercaderies per via portuària, l'any 2014 el volum transportat pels ports de Tarragona i Barcelona ha augmentat el 12,0%, fruit dels increments registrats en les quantitats gestionades tant pel port de Tarragona (+14,6%) com pel port de Barcelona (+10,2%). Això fa que el volum transportat pels dos ports se situï en 78,1 milions de tones: 59,0% al port de Barcelona i 41,0% al port de Tarragona.

GRÀFIC 28. Tones transportades per via marítima. Variació anual. Ports de Barcelona i Tarragona, 2008-2014

Unitats: percentatges.

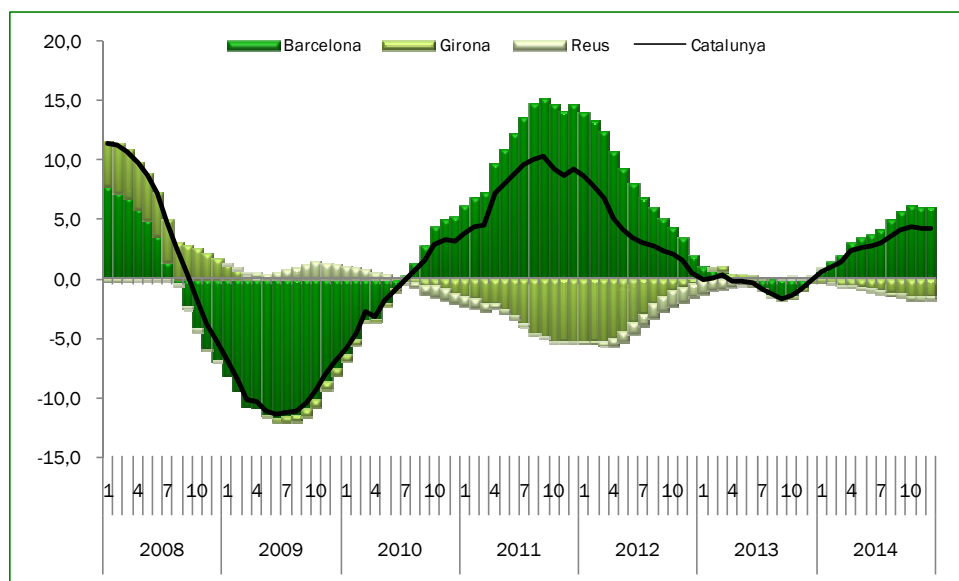
Font: elaboració pròpia a partir de dades del *Butlletí estadístic* del Ministeri de Foment.

Al port de Barcelona, especialitzat en transport de mercaderies (59,7% del total transportat l'any 2014), es produeix un increment del transport de mercaderies (+5,3%), si bé l'increment del volum de granel transportat és més intens (+19,6%). Al port de Tarragona, molt especialitzat en granel (91,4% del total transportat l'any 2014), l'increment es produeix en aquests tipus de productes (+16,2%), sent menys intens el creixement en transport de mercaderies (+3,2%).

3.2.4. AEROPORTS

El trànsit de passatgers als aeroports catalans ha augmentat un 4,3% respecte a l'any 2013, situant el nombre d'usuaris en 40,5 milions. Aquesta variació, però, no ha estat igual per als diferents aeroports. Així, l'aeroport de Barcelona ha augmentat el nombre de passatgers el 6,7%, el de Girona ha vist reduït el trànsit de passatgers un -21,0%, mentre que el de Reus ha disminuït el nombre d'usuaris un -12,3%, el que situa el nombre de passatgers a cada aeroport en 37,5 milions, 2,2 milions i 0,9 milions, respectivament.

GRÀFIC 29. Nombre de passatgers als aeroports comercials. Variació anual. Catalunya, 2008-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'AENA.

El comportament de l'aeroport de Barcelona se situa en línia amb el comportament experimentat al conjunt d'Espanya, on el nombre de passatgers augmenta el 4,5%, amb un increment del nombre de passatgers a l'aeroport de Barajas del 5,3%, situant el nombre d'usuaris en 41,8 milions. En l'àmbit mundial, entre els aeroports amb un major nombre de passatgers, la tendència generalitzada és a incrementar el nombre de passatgers durant el 2014, si bé només quatre aeroports dels 30 més importants presenten creixements superiors al que registra l'aeroport de Barcelona: Istanbul (+10,7%), Xangai (+9,5%), Inchon (+9,6) i Sao Paulo (+9,2%).

Si s'analitza l'evolució dels passatgers als aeroports catalans en funció de l'origen o destí dels vols, s'observa un increment del 12,2% en vols intercontinentals, un augment del 4,6% en vols internacionals dins del continent europeu, i un increment del 0,9% en els vols nacionals.

L'evolució pel que fa a l'origen o destinació dels vols, però, és diferent per cada aeroport. A Barcelona, incrementen tant els passatgers en vols intercontinentals (+12,6%), com en vols internacionals europeus (+8,5%), com en vols en territori nacional (+1,0). A Girona, disminueixen els passatgers en vols continentals internacionals de forma considerable (-22,4%) i els passatgers en vols nacionals (-1,9%), al mateix temps que augmenten lleugerament els passatgers en vols intercontinentals (+0,1%). A Reus, el descens és més pronunciat en el nombre de passatgers en vols nacionals (-19,2%) que en vols internacionals a Europa (-12,0%), mentre que els passatgers en vols intercontinentals segueixen sent testimonials.

Pel conjunt dels aeroports, i a nivell intercontinental, són destacables els increments en nombre d'usuaris amb origen o destí a Àsia Occidental (+16,1%)⁹³ i Àfrica del Nord (+12,4%)⁹⁴, si bé el nombre de passatgers amb origen o destí a Amèrica del Nord (+6,3%)⁹⁵ i Amèrica del Sud (+1,1%) també augmenten. A nivell de vols continentals internacionals, destaquen els augments en nombre de passatgers amb origen o destí a Itàlia (+9,8%), Portugal (+14,4%), França (+6,5%) i Regne Unit (+4,9%). En canvi, destaquen els retrocessos de passatgers de Rússia (-5,6%) i, en menor mesura, Suïssa (-0,4%).

⁹³ L'augment a Àsia Occidental s'explica per l'increment de passatgers a Emirats Àrabs Units (+41,5%) i Turquia (+21,8%), concentrats a l'aeroport de Barcelona.

⁹⁴ A Àfrica del Nord el creixement es basa en l'augment de passatgers a Marroc (+13,3%), Algèria (+15,4%), i en menor mesura Tunísia (+30,1%).

⁹⁵ L'increment s'explica per l'augment de passatgers amb origen o destí a Canadà (+25,3%), i en menor mesura dels Estats Units d'Amèrica (+3,5%).

TAULA 38. Passatgers als aeroports comercials, per regió de destí/origen. Catalunya, 2014

	Passatgers	Var. 2013-2014 (%)	Pes (%)	Var. 2013-2014 (pp)
Total	40.547	4,3	100,0	0,0
Intercontinentals	3.628	12,2	8,9	0,6
Àsia Occidental	1.439	16,1	39,7	1,3
Amèrica del Nord	864	6,3	23,8	-1,3
Àfrica del Nord	850	12,4	23,4	0,0
Amèrica del Sud	279	1,1	7,7	-0,8
Altres	196	31,7	5,4	0,8
Continental Internacionals	26.522	4,6	65,4	0,2
Regne Unit	4.708	4,9	17,8	0,1
Alemanya	3.796	3,5	14,3	-0,2
Itàlia	3.629	9,8	13,7	0,6
França	3.175	6,5	12,0	0,2
Holanda	1.697	3,2	6,4	-0,1
Rússia	1.483	-5,6	5,6	-0,6
Suïssa	1.322	-0,4	5,0	-0,3
Portugal	894	14,4	3,4	0,3
Resta d'Europa	5.818	4,1	21,9	-0,1
Nacionals	10.398	0,9	25,6	-0,8

Unitats: milers de passatgers, percentatges i punts percentuals.
Font: elaboració pròpia a partir de dades d'AENA.

Referent a les principals companyies que operen als diferents aeroports catalans, destaca l'increment de passatgers de Vueling a l'aeroport de Barcelona (+12,6%), el que es tradueix en un increment del pes de la companyia a l'aeroport de 1,9pp, arribant al 36,5%. Si bé Vueling ja era la primera companyia en nombre de viatgers a Catalunya, aquest increment fa que aquesta posició es consolidi, i augmenti la distància sobre la segona, Ryanair, que malgrat tot, incrementa el nombre de passatgers un 11,9%, fet que es tradueix en un increment de pes de 0,6pp, situant la quota de passatgers de l'aerolínia en el 12,7%⁹⁶. Tant a Girona com a Reus Ryanair segueix sent la companyia predominant, amb quotes del 88,3% i 54,1%, respectivament, si bé ha perdut pes respecte a l'any 2013 (-2,2pp i -10,1pp, respectivament).

Pel que fa al transport de mercaderies per via aeroportuària, ha augmentat un 2,4% pel conjunt dels aeroports catalans, amb 102,8 milers de tones de les quals l'aeroport de Barcelona en concentra gairebé la totalitat (99,9%). Al conjunt d'Espanya el transport de mercaderies augmenta el 7,2%, el que situa la quota de mercat catalana a Espanya al 15,0%, -0,7pp menys que l'any 2013. En l'àmbit mundial, els increments de càrrega als principals aeroports del món són superiors al que registra l'aeroport de Barcelona.

⁹⁶ De les 10 primeres companyies aèries en nombre de passatgers a l'aeroport de Barcelona-El Prat, a excepció de Vueling i Ryanair, només Norwegian Air Shuttle incrementa el nombre de passatgers, mentre que les 7 restants en perden.

4. EL SECTOR PÚBLIC

En aquest apartat es descriu l'evolució de l'acció del sector públic a Catalunya al llarg de l'any 2014. En un primer epígraf s'analitza l'evolució dels ingressos i les despeses del sector públic de la Generalitat de Catalunya, així com el seu endeutament. En el segon epígraf es descriu l'acció de l'Estat a Catalunya, a través de les seves inversions i de la recaptació tributària estatal a Catalunya.

L'acció de les administracions públiques (AP) a Catalunya, ordenada en termes quantitius, l'exerceixen la Generalitat de Catalunya, amb una despesa no financera executada de 23.794 milions d'euros per al 2014; l'Administració de la Seguretat Social, a través del sistema de pensions i prestacions, amb una despesa executada a Catalunya l'any 2014 de 21.854 milions d'euros; les administracions locals, amb una despesa no financera executada de 9.484 milions d'euros l'any 2013; i l'Administració General de l'Estat, principalment a través de les inversions estatals, que l'any 2014 té pressupostada una despesa en inversió real a Catalunya de 944 milions d'euros, i la despesa en prestacions del Servei Públic d'Ocupació estatal, que l'any 2014 ha significat una despesa executada de 3.944 milions d'euros.

L'agregat d'aquests cinc indicadors de la despesa pública a Catalunya, després d'una reducció acumulada de 9.040 milions d'euros des de l'any 2010, en que s'inicia en el conjunt d'Espanya el procés de consolidació fiscal dels seus comptes públics, mostra l'any 2014 una estabilització dels seus nivells. Amb un lleuger augment de l'1,1% en termes nominals, 634,1 milions d'euros més que el 2013, hauria ajudat a estabilitzar l'activitat econòmica catalana que creix 1,5% en termes reals.

Els indicadors de despesa no financera, tant de la Generalitat, les entitats locals, com de l'Administració de la Seguretat Social a Catalunya mostren increments, que més que compensen les reduccions de la despesa de capital de l'Estat a Catalunya i del Servei Públic d'Ocupació estatal.

En general es constata que l'augment de la despesa respon a l'increment de l'agregat de la despesa corrent de la Generalitat, Administració de la Seguretat Social, Entitats locals, i Servei públic d'Ocupació, que creix l'1,3%. Mentre que es segueix ajustant la despesa de capital agregada de les institucions públiques a Catalunya, amb una caiguda del 2,6% -tot i que les Entitat locals han augmentat la seva inversió-.

TAULA 39. Evolució de les despeses no financeres de les administracions públiques de Catalunya. Catalunya, 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Variació 2009- 2014	Variació 2013- 2014
Sector públic Generalitat de Catalunya¹	34.069	35.178	32.068	31.274	n.d.	28.808	-15,4%	n.d.
Sector públic Generalitat de Catalunya (AGG, OAAA, ICS, SCS, ICASS) depurat de IFL i PAC²	29.062	26.461	26.383	23.696	23.031	23.794	-18,1%	3,3%
Administració de la Seguretat Social a Catalunya³	17.812	18.842	19.540	20.198	21.177	21.854	22,7%	3,2%
Entitats Locals⁴	12.086	11.363	10.425	9.223	9.056	9.484	-21,5%	4,7%
Despeses en inversió real de l'Estat a Catalunya⁵	3.791	3.626	2.548	1.415	1.267	944	-75,1%	-25,5%
Servei Públic d'Ocupació estatal a Catalunya	5.675	5.708	5.236	5.311	4.855	3.944	-30,5%	-18,8%

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) Despeses no financeres pressupostades i l'àmbit de consolidació és l'Administració de la Generalitat i el sector públic empresarial.

(2) Despesa no financera executada (obligacions reconegudes) consolidada de l'Administració general de la Generalitat, els organismes autònoms, l'Institut Català de la Salut, el Servei Català de la Salut i l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política agrícola comunitària (PAC), en ser les principals operacions que, al costat d'altres, estan incloses en els pressupostos d'algunes comunitats autònomes sense suposar estrictament despesa pròpia seva. En aquestes operacions les comunitats actuen com a meres intermediàries entre el pagador i el receptor dels fons.

(3) Despeses no financeres executades (obligacions reconegudes).

(4) Despeses no financeres executades (obligacions reconegudes) del consolidat de municipis, diputacions, comarques i entitats metropolitan.

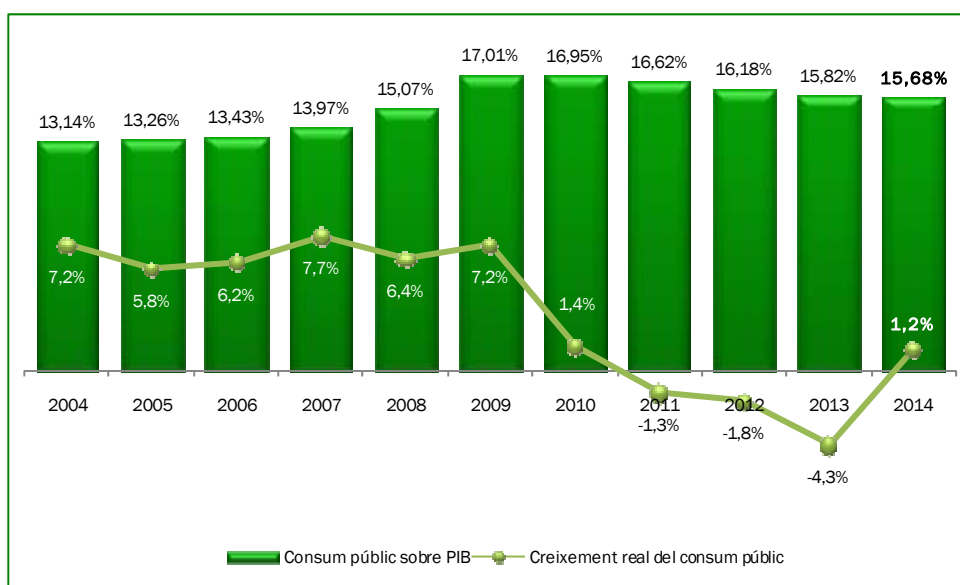
(5) Despeses en inversió real pressupostades del sector públic administratiu (que inclou la Seguretat Social) i el sector públic empresarial estatal, regionalitzades a Catalunya. No s'inclouen les transferències de capital de l'Estat a Catalunya.

Font: pressupostos de la Generalitat de Catalunya; Ministeri de Treball i Immigració; Ministeri d'Economia i Hisenda; Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya; i Servei Públic d'Ocupació estatal.

Per la seva part, el consum públic del conjunt de les AP a Catalunya, amb un valor de 32.819 milions d'euros i un creixement en termes reals del 1,2% respecte de l'any 2013, ha fet una contribució positiva al creixement de l'economia catalana, amb una aportació de 0,19 punts percentuals al creixement del PIB real l'any 2014. Tot i així, se segueix reduint el pes de la despesa de consum de les AP en el PIB, fins al 15,68% l'any 2014.

GRÀFIC 30. Evolució del consum de les administracions públiques de Catalunya sobre el PIB. Catalunya, 2004-2014

Unitats: percentatges.
Font: Idescat.

4.1. EL SECTOR PÚBLIC DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El sector públic de la Generalitat de Catalunya, per mitjà de les competències que li atribueix l'Estatut d'autonomia, executa la part més important de la despesa de les diferents administracions públiques a Catalunya.

En els següents epígrafs s'analitza l'execució dels pressupostos en l'àmbit del sector públic administratiu, on es consoliden els ingressos i les despeses de la Generalitat, el Servei Català de la Salut, l'Institut Català de la Salut, l'Institut Català d'Assistència i Serveis Social i les entitats autònomes administratives. Per tant, no es té en compte la consolidació d'ingressos i despeses del sector públic empresarial de la Generalitat de Catalunya (entitats de dret públic, societats mercantils, consorcis i fundacions de la Generalitat), si bé sí que es considera el seu impacte en el càlcul del dèficit en termes SEC.

Al llarg del 2014, l'economia catalana ha tingut un modest creixement de l'activitat i l'ocupació, i ha mostrat una estabilització, i millora en alguns casos, de les seves bases tributàries. Aquest creixement va acompanyat però, d'uns nivells de desigualtats socials elevats, fruit d'una encara molt elevada taxa d'atur, amb unes creixents demandes socials que requereixen de l'acció del sector públic.

En aquest context, els pressupostos de la Generalitat de Catalunya pel 2014, aprovats el 27 de gener de 2014, preveien assolir l'objectiu de dèficit de l'1% fixat pel Programa d'estabilitat 2011-2014 i presentat per Espanya a la Unió Europea. Per tant, tenint en compte que l'any 2013 el dèficit en termes SEC de la Generalitat es tanca en 3.860 milions d'euros, el 2,0% del PIB català, l'objectiu de dèficit de l'1% del PIB significava assumir la possibilitat d'una menor necessitat de finançament, de 1.997,9 milions d'euros, i per tant, afegir un nou esforç de consolidació fiscal en relació amb l'execució dels pressupostos del 2013, de 1.862,1 milions d'euros.

De totes maneres, l'evolució dels ingressos i les despeses al llarg de l'any han posat de manifest la impossibilitat d'assolir aquest objectiu. El fort ajust en la despesa que ha tingut lloc en els darrers quatre anys, amb una caiguda de la despesa no financera del sector administratiu de la Generalitat (incorporats els ajustos SEC) de més de

5.000 milions d'euros, el 17,0% menys que el 2010, feien políticament difícil assumir més ajustos per part del Govern de la Generalitat. Per una altra banda, tot i l'increment de la recaptació tributària tampoc s'augurava un increment significatiu dels ingressos no financers de la Generalitat, amb una forta dependència del model de finançament -que per aquest any prèvia una reducció dels seus recursos-. En aquest sentit, s'ha de tenir en compte que els ingressos no financers liquidats del sector administratiu de la Generalitat (incorporats els ajustos SEC) també s'han reduït, si bé amb menys intensitat que la despesa, en els darrers quatre anys, passant de 21.307,7 milions d'euros a 19.456,2 milions d'euros l'any 2014, amb una caiguda de 1.842,5 milions d'euros, el 8,5% menys que el 2010.

El mes de desembre del 2014, el Consell de Política Fiscal i Financera ha acabat donant per bo el Pla econòmic-financer 2014-2015 de la CA de Catalunya (PEF), que aprova un objectiu de dèficit pel 2014 per la CA de Catalunya del 2,2% del PIB, amb unes previsions d'una necessitat de finançament de la Generalitat en termes SEC de 4.407,3 milions d'euros, i que per tant dóna un marge de 547,3 milions d'euros que permet relaxar tant l'exigència de majors ingressos com de noves reduccions de despesa afegides a les ja existents.

A més, per assolir aquest objectiu, i d'acord amb les previsions d'evolució macroeconòmica, el Govern de la Generalitat, en el marc del PEF de Catalunya, ha posat en marxa un seguit de mesures, tant des del vessant de la despesa, com també en l'àmbit dels ingressos.

Les mesures previstes des del costat dels ingressos havien de permetre augmentar els ingressos no financers en 452,1 milions d'euros en relació amb el tancament de l'exercici 2013, mentre que les mesures de reducció de la despesa haurien de permetre reduir la despesa no financera per valor de 340,9 milions d'euros; per tant, d'acord amb aquestes magnituds el Govern de la Generalitat preveia un marge de 793,0 milions d'euros, afegit als 547,3 milions anteriors, per afrontar l'objectiu de dèficit del 2,2% del PIB.

Finalment, amb les dades provisional del Ministeri d'Hisenda, el dèficit en termes SEC de la Generalitat de Catalunya, ha estat de 5.152,0 milions d'euros, el 2,6% del PIB, desviant-se quatre dècimes de l'objectiu aprovat pel PEF.

4.1.1. ELS INGRESSOS EXECUTATS DEL SECTOR PÚBLIC ADMINISTRATIU DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Els ingressos no financers en l'àmbit del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya, de 23.157 milions d'euros, s'han reduït lleugerament, el 0,6% en relació amb l'execució del 2013. Cal tenir en compte que d'aquests, 3.440,3 milions són ingressos sobre els quals la Generalitat només actua com a intermediària,⁹⁷ i que un cop descomptats, els ingressos no financers disponibles han estat de 19.716,1 milions d'euros, el 0,6% inferiors als dels 2013, la qual cosa ha significat disposar de 111,9 milions d'euros menys que l'exercici precedent. Aquesta reducció és el resultat de l'evolució dels quatre elements següents:

- Les mesures d'ingressos dissenyades pel Govern de la Generalitat per assolir l'objectiu de dèficit de l'1% PIB, si bé amb un impacte inferior al previst inicialment, han aportat 305,8 milions d'euros més que el 2013, repartits en 167,6 milions d'euros més en recursos associats al model de finançament autonòmic; 10,9 milions d'euros més provinents de taxes i cànon; 3,0 milions d'euros més provinents de transferències corrents, per a la compensació per l'atenció sanitària rebuda per desplaçats procedents d'altres comunitats autònomes; i 124,3 milions d'euros de nous recursos per l'alienació d'inversions reals (venda d'immobles).
- A més, els ingressos tributaris propis⁹⁸, descomptats els ingressos associats a les mesures per reduir el dèficit, han aportat 336,3 milions d'euros més que l'any 2013. Principalment, com a conseqüència de la comptabilització com a ingrés de 341 milions d'euros del nou impost sobre els dipòsits de les entitats de crèdits,⁹⁹ i un increment de 5,7 milions d'euros en l'impost sobre estades en establiments d'allotjament turístics.

⁹⁷ 3.147,8 milions d'euros provenen de transferències corrents de l'Estat per a les entitats locals (ajuntaments i diputacions) i 292,5 milions d'euros són transferències de capital de la UE associades al Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA).

⁹⁸ Impostos, taxes i altres ingressos dels capítols 1, 2, i 3 dels pressupostos no vinculats a model de finançament.

⁹⁹ En el càlcul del dèficit en termes SEC aquests ingressos no es tenen en compte i s'han de restar de la necessitat de finançament.

- La resta d'ingressos no financeres no vinculats al model de finançament,¹⁰⁰ un cop descomptats els nous ingressos derivats de les mesures per reduir el dèficit, s'han mantingut relativament estables amb un increment net de 19,3 milions d'euros.
- La suma d'aquests tres elements, ha estat més que compensada per la reducció en 605,7 milions d'euros dels recursos del model de finançament, que un cop descomptades les mesures dissenyades per assolir l'objectiu de dèficit signifiquen 773,3 milions d'euros menys que el 2013.

Paral·lelament, els ingressos financers s'han reduït en 352,7 milions d'euros, el 2,3% menys que el 2013, fins a assolir la xifra de 14.843 milions d'euros que principalment s'utilitzen per finançar el nou dèficit generat el 2013, de 3.769 milions d'euros, i per cobrir els venciments del deute acumulat de la Generalitat de Catalunya. En aquest sentit, la Generalitat, davant les dificultats d'accés al crèdit en els mercats, ha recorregut per al seu endeutament a fórmules acordades per l'Administració central amb les comunitats autònomes com el Fons de Liquiditat Autònomic o el Fons per al Finançament dels Pagaments a Proveïdors.

TAULA 40. Evolució dels ingressos executats del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya 2010-2014

	2010	2011	2012	2013 ¹	2014 ²	2013-2014
Ingressos no financers	24.162	22.714	23.314	23.291	23.157	-0,6%
Ingressos corrents	22.910	21.941	22.745	22.550	22.283	-1,2%
Cap. 1 Impostos directes	6.158	8.482	10.156	7.778	7.900	1,6%
Cap. 2 Impostos indirectes	5.992	8.486	10.557	8.644	9.284	7,4%
Cap. 3 Taxes, béns i altres ingressos	827	809	801	798	805	0,9%
Cap. 4 Transferències corrents	9.917	4.153	590	5.279	4.214	-20,2%
Cap. 5 Ingressos patrimonials	15	10	642	50	80	61,4%
Ingressos de capital	1.252	774	569	741	873	17,8%
Cap. 6 Alienació d'inversions reals	0	0	20	216	332	53,5%
Cap. 7 Transferències de capital	1.252	773	549	525	541	3,1%
Ingressos financers	9.740	12.290	12.346	15.196	14.843	-2,3%
Cap. 8 Variació d'actius financers	5	24	72	511	157	-69,2%
Cap. 9 Variació de passius financers	9.735	12.266	12.274	14.685	14.686	0,0%
Total ingressos	33.902	35.005	35.660	38.487	38.000	-1,3%

Unitats: milions d'euros.

(1) L'ingrés liquidat dels totals dels capítols I, II i IV dels pressupostos del 2013 no són directament comparables amb l'estructura d'ingressos d'aquests capítols per al 2012 ja que l'any 2012 es van dur a terme les liquidacions del model de finançament del 2010 que es va aplicar segons la composició dels recursos de la nova cistella d'impostos.

(2) Les dades del 2014 són provisionals. Provenen de les dades d'Execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política agrícola comunitària (PAC), per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'han sumat a les dades del Ministeri l'import dels ingressos executats per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels ingressos per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: elaboració pròpia a partir de *Comptes generals de la Generalitat 2008-2013*, informes de la Sindicatura de Comptes, Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya i *Informe de seguiment dels plans economicofinancers* del II, III i IV trimestres de 2013, Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Les principals mesures d'ingressos dissenyades per al compliment de l'objectiu de dèficit

Com ja s'ha comentat, el Govern de la Generalitat ha plantejat per a l'any 2014 un seguit de mesures d'ingressos per tal d'assolir l'objectiu de dèficit de l'1% del PIB. Si bé l'impacte inicial s'estimava en 452,1 milions d'euros de nous recursos pel 2014, finalment, en termes liquidats dels pressupostos aquestes mesures s'estima que han aportat 305,8 milions d'euros, el 67,6%, d'allò previst. Principalment, com a conseqüència dels menors ingressos dels previstos en les vendes d'immobles, on s'obtenen el 55,9% d'allò previst inicialment, i en menor mesura per

¹⁰⁰ Capítols 4, 5, 6, i 7 dels pressupostos.

les menors transferències de les previstes per la compensació de l'atenció sanitària de no residents, amb un compliment del 7%.

Les principals mesures d'ingressos dissenyades són:

- Ingressos addicionals en l'impost sobre successions i donacions de 48,97 milions d'euros, principalment, com a conseqüència de la modificació de les bonificacions dels grups I i II de parentiu, diferents al cònjuge, que queden vinculades a la base imposable. Amb aquesta mesura s'estima que s'han obtingut 47,59 milions d'euros, el 97,19% del previst.
- Ingressos addicionals en l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídic documentats per valor de 122,6 milions d'euros, principalment com a conseqüència de l'augment en l'impost de transmissions patrimonials oneroses de béns immobles en equiparar els tipus de l'impost als de l'IVA per habitatges nous, i passar del 8% al 10%, i que es preveia que aportaria 115,3 milions d'euros addicionals. Per una altra part, es modifica l'impost sobre transmissions patrimonials en el lloguer d'immobles, passant a un tipus fix, i un règim d'autoliquidació que substitueix als efectes timbrats com a mitjà de pagament, i amb un augment de la recaptació prevista de 7,3 milions d'euros. Amb aquestes mesures s'han obtingut 119,9 milions d'euros, el 97,8% del previst, 112,8 milions d'euros i 7,1 milions d'euros, respectivament.
- Ingressos addicionals en la imposició sobre hidrocarburs per valor de 84,9 milers d'euros, a través de l'augment del tipus impositiu del subministrament a Catalunya de diferents carburants d'ús general. Amb aquesta mesura s'estima que s'han obtingut 89,35 milers d'euros, el 105,2% del previst.
- Ingressos addicionals en altres tributs per valor de 16,97 milions d'euros, com a conseqüència de la modificació i la creació de noves taxes i cànon. Amb aquestes mesures s'estima que s'han obtingut 10,85 milions d'euros, el 63,9% del previst.
- Ingressos addicionals en les transferències corrents vinculades a la subscripció del Conveni FOGA per a la compensació per l'atenció sanitària rebuda per desplaçats procedents d'altres comunitats autònomes, descomptat el cost d'atenció sanitària rebut per catalans fora de Catalunya. S'estimava un import addicional de 41,2 milions d'euros, que finalment ha significat un augment de 3,0 milions d'euros, el 7,3% del previst.
- Ingressos addicionals de la venda de diferents actius reals per valor de 222,3 milions d'euros. Aquesta mesura s'estima que ha aportat 124,3 milions d'euros, el 55,9% del previst.

TAULA 41. Detall de mesures per capítols d'ingressos i grau d'execució. Catalunya, 2014

Mesures d'ingressos	PEF aprovat pel CPPF 31/12/2014		
	Previsió a 31/12/2014	Execució a 31/12/2014	% execució a 31/12/2014
Total Ingressos	452.148,8	305.807,4	67,6%
Ingressos corrents	229.823,9	181.491,5	79,0%
Capítol I. Impostos directes	48.965,8	47.589,7	97,2%
Impost de successions i donacions	48.965,8	47.589,7	97,2%
Capítol II. Impostos indirectes	122.723,6	120.035,2	97,8%
ITPAJD	122.638,7	119.945,9	97,8%
Imposició sobre hidrocarburs	84,9	89,4	105,2%
Capítol III. Preus públics, taxes i altres ingressos	16.974,4	10.851,8	63,9%
Taxes	16.974,4	10.851,8	63,9%
Capítol IV. Transferències corrents	41.160,0	3.014,7	7,3%
Ingressos de capital	222.324,9	124.315,9	55,9%

Capítol VI. Alienació d'inversions reals	222.324,9	124.315,9	55,9%
Capítol VII. Transferències de capital	-	-	-

Unitats: milers d'euros i percentatges.

Font: Informe de seguiment dels plans econòmicofinancers 2014-2015, IV trimestre 2014. Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Els ingressos vinculats al sistema de finançament autonòmic

Els ingressos executats vinculats al sistema de finançament autonòmic l'any 2014 han estat de 17.486,1 milions d'euros, amb una reducció de 605,7 milions d'euros, el 3,3% menys que el 2013.

Aquest reducció respon a un comportament contraposat entre els recursos vinculats als ingressos tributaris, que augmenten en 421,4 milions d'euros, i els recursos derivats de les transferències associades al model de finançament, que es redueixen en 1.027,0 milions d'euros.¹⁰¹

L'augment en els ingressos tributaris respon a la combinació de tres elements:

- Per una part, al menor volum de liquidacions negatives pendents dels rendiments d'exercicis precedents de l'IRPF i l'IVA. L'any 2013 aquestes liquidacions van significar una reducció dels ingressos tributaris de 621,5 milions d'euros, mentre que aquest any han restat 213,3 milions d'euros, això ha permès augmentar els ingressos en 408,1 milions d'euros.
- A més, vuit de les onze figures tributàries de la cistella experimenten increments en les aportacions que fan al model de finançament, per valor de 566,2 milions d'euros: amb un augment de 226,9 milions d'euros en l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats; un augment de 171,8 milions d'euros en les bestretes de l'impost sobre labors del tabac; un augment de 70,2 milions d'euros en la participació en l'impost sobre l'energia; un increment de 67,1 milions d'euros en la bestreta de l'IVA; un augment 17,5 milions d'euros en la bestreta dels impostos sobre l'alcohol; un increment de 7,3 milions d'euros en els tributs sobre el joc; un increment de 4,1 milions d'euros en la participació en l'impost sobre determinats mitjans de transport; i un augment d'1,6 milions d'euros en l'impost de successions i donacions.
- Aquests dos augments dels recursos tributaris ha estat pràcticament contrarestat per la reducció en 553,3 milions d'euros dels ingressos de les tres figures tributàries restants de la cistella del model: el retrocés en 292,6 milions d'euros en la bestreta de l'IRPF; el retrocés en 131,4 milions d'euros en l'impost sobre el patrimoni, per la desaparició de l'impacte positiu en la recaptació de l'amnistia fiscal introduïda a finals del 2012; i a la reducció en 129,0 milions d'euros en l'agregat de la bestreta i el tram autonòmic de l'impost sobre hidrocarburs.

La reducció, en 1.027,0 milions d'euros, dels ingressos per transferències associades al model de finançament autonòmic en relació amb els ingressos executats el 2013 s'explica, en primer lloc, per la reducció en 801,8 milions d'euros de les liquidacions pendents de transferències d'exercicis anteriors; en segon lloc, per la reducció, en 201,0 milions d'euros, de les bestretes dels fons del model de finançament; i finalment, per la reducció en 24,2 milions d'euros dels fons específics vinculats a la sanitat.

Per tant, constatem que per al 2014 els principals elements que han fet reduir els recursos del model han estat com a conseqüència de dos elements:

- Els menors ingressos per les transferències del model, 618,9 milions d'euros menys que el 2013. Aquesta reducció és el resultat tant d'uns menors ingressos derivats de les liquidacions de les bestretes d'anys anteriors, 393,6 milions d'euros menys que el 2013; com de la reducció de les bestretes associades tant al Fons de Garantia i el Fons de Suficiència Global, 201,0 milions d'euros menys que el 2013; i de la reducció de les transferències associades al finançament sanitari, 24,3 milions d'euros menys que el 2013.

¹⁰¹ Els ingressos liquidats dels totals dels capítols I, II i IV dels pressupostos del 2013 no són directament comparables amb l'estructura d'ingressos d'aquests capítols pel 2012, ja que l'any 2012 es van dur a terme les liquidacions del model de finançament del 2010 que es va aplicar segons la composició dels recursos de la nova cistella d'impostos.

- La caiguda dels recursos en tres¹⁰² de les onze figures de la cistella impositiva, 553,0 milions d'euros menys que el 2013. En aquest sentit, és de destacar la caiguda del 4% en les bestretes en IRPF, que contrasta amb l'increment de la recaptació que al llarg de l'any ha tingut l'impost, tant a Catalunya, amb un increment del 5,0% com en el conjunt de l'Estat amb un augment del 3,9%. Així mateix, destaquem la caiguda en els recursos de l'impost sobre hidrocarburs, del 9,4%, que contrasta amb l'evolució del conjunt de l'Estat on la recaptació de l'impost s'ha reduït amb menys intensitat, el 2,1%, afectada per l'augment de les devolucions del cèntim sanitari.

Paral·lelament, l'augment en els recursos derivats dels vuit¹⁰³ impostos restants de la cistella impositiva del model, 565 milions d'euros més que el 2013, no han estat suficients per compensar les anteriors caigudes. D'aquest increment, les mesures d'ingressos dissenyades pel Govern de la Generalitat per assolir l'objectiu de dèficit, han aportat 167,5 milions d'euros. En aquest sentit, el 52,9% de l'augment de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats estaria relacionat amb l'impacte de l'augment dels tipus, mentre que la resta respondria a l'augment de les operacions de compravenda. Mentre que en el cas de l'impost de successions i donacions, tot i que les mesures proposades aporten 47,6 milions d'euros, la recaptació final de l'impost només ha augmentat en 1,6 milions d'euros. En les restants sis figures tributàries els increments responen a l'augment de les bases tributàries, excepte en cas de l'impost sobre l'electricitat on l'augment dels recursos contrasta amb la caiguda de la recaptació en el conjunt de l'Estat on també ha tingut lloc una caiguda del consum elèctric. És de destacar també, que mentre que la recaptació a nivell estatal de l'IVA augmenta el 8,4% l'any 2014, les bestretes de l'IVA a Catalunya han augmentat només l'1,3%.

TAULA 42. Evolució i grau d'execució dels ingressos de la Generalitat de Catalunya vinculats al sistema de finançament autonòmic. Catalunya, 2012-2014

	2012	2013	2014	2013-2014
Total ingressos per Model de finançament (A + B)	17.951,7	18.091,8	17.486,1	-3,3%
Bestretes tributs cedits parcialment	13.760,2	14.404,5	14.326,9	-0,5%
Liquidacions tributs cedit parcialment	4.494,7	-621,5	-213,3	-65,7%
Tributs cedits totalment	2.670,2	2.794,2	2.885,0	3,2%
Transferències liquidacions pendents	-3.881,2	1.330,1	528,3	-60,3%
Transferències de fons del model de finançament¹	814,6	90,8	-110,2	-221,4%
Fons específics vinculats a la sanitat	93,2	93,7	69,5	-25,9%
A. Total ingressos tributs cedits				
Impost sobre successions i donacions	395,3	347,2	348,8	0,5%
Impost sobre el patrimoni	305,0	562,7	431,3	-23,4%
Impost sobre transmissions patrimonials i AJD	1.091,4	1.048,1	1.275,0	21,6%
Tributs sobre el joc	227,7	206,4	213,4	3,4%
IRPF (tram autonòmic)	9.440,6	6.852,1	6.762,5	-1,3%
IRPF (bestreta tram autonòmic)	7.430,7	7.338,6	7.046,1	-4,0%
IRPF (liquidació tram autonòmic)	2.009,9	-486,5	-283,5	-41,7%
IVA (participació en l'impost estatal)	6.502,2	5.047,4	5.319,7	5,4%
IVA (bestreta participació en l'impost estatal)	4.522,7	5.182,4	5.249,5	1,3%
IVA (liquidació participació en l'impost estatal)	1.979,5	-134,9	70,2	-152,0%
Impost sobre labors del tabac (bestreta participació en l'impost estatal)	783,5	710,1	881,9	24,2%

¹⁰² L'IRPF, l'impost sobre el patrimoni, i l'impost sobre hidrocarburs.

¹⁰³ L'impost de successions i donacions, l'impost de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, la tributació sobre el joc, l'IVA, els impostos especials sobre labors del tabac, sobre alcohol, i sobre l'energia, i l'impost sobre determinats mitjans de transport.

Impost sobre alcohols (bestreta participació en l'impost estatal)	112,8	101,0	118,5	17,3%
Impost sobre hidrocarburs (bestreta participació en l'impost estatal)	910,5	1.072,3	1.030,9	-3,9%
Impost sobre hidrocarburs (tram autonòmic)		222,5	218,1	-28,7%
Impost sobre energia (participació en l'impost estatal)	269,8	273,8	343,9	25,6%
Impost sobre determinats mitjans de transport (participació en l'impost estatal)	72,5	50,4	54,5	8,2%
Impost sobre vendes minoristes det. hidrocarburs (participació en l'impost estatal)	113,4	27,7	-	-
Impost sobre vendes minoristes det. hidrocarburs (tram autonòmic)	195,1	55,4	-	-
Liquidacions pendents de participació en impostos cedits	505,3	0,0	0,0	-
B. Total ingressos per transferències				
Liquidacions pendents del Fons de Suficiència	-3.289,9	-216,1	-341,2	57,9%
Liquidació bestreta a compte dels recursos previstos en el sistema de finançament aprovat per Acord	-2.189,6	-60,4	-53,8	-10,8%
Fons de Suficiència Global (bestreta)	1.753,2	809,2	638,1	-21,1%
Fons de Garantia de Serveis Públics Fonamentals (bestreta)	-938,6	-718,4	-748,4	4,2%
Fons de Garantia Serveis Públics Fonamentals (liquidació)	405,1	440,1	-19,9	-104,5%
Fons Competitivitat (liquidació)	862,6	835,8	612,6	-26,7%
Regularització model de finançament	330,7	330,7	330,7	0,0%
Fons específics de l'acord de finançament (conveni control incapacitat temporal)	52,9	61,3	47,9	-21,8%
Fons específics de l'acord de finançament (Fons de Cohesió Sanitària)	15,4	10,1	1,3	-87,3%
Acord de finançament sanitari (facturació accidents i estrangers)	24,8	22,3	20,2	-9,3%

Unitats: percentatges.

Nota: imports executats (drets liquidats) dels ingressos vinculats al model de finançament.

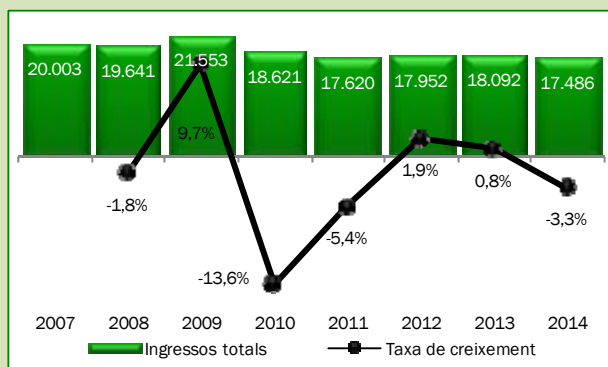
(1) Imports associats a les bestretes del Fons de Suficiència Global i el Fons de Garantia de Serveis Públics Fonamentals.

Font: elaboració pròpia a partir de Departament d'Economia i Coneixement.

Així, els recursos per càpita executats del model de finançament han passat dels 2.883 euros per habitant de Catalunya l'any 2009, als 2.326 euros per habitant el 2012, i s'han reduït el 2,9% respecte del 2013.

GRÀFIC 31. Evolució dels recursos executats del model de finançament autonòmic. Catalunya, 2007-2014

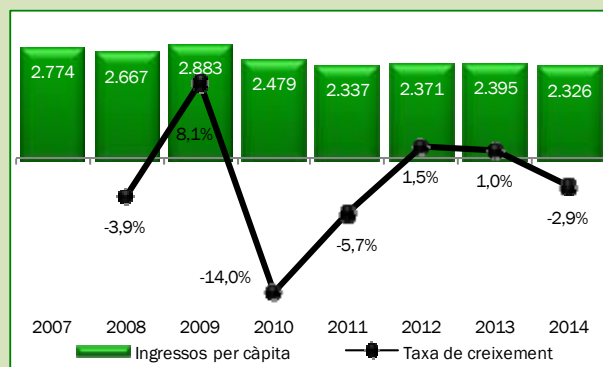
Evolució dels recursos executats del model de finançament autonòmic. Catalunya, 2007-2014

Unitat: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir de Departament d'Economia i Coneixement.

Evolució dels recursos executats per càpita del model de finançament autonòmic. Catalunya, 2007-2014

Unitat: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir de Departament d'Economia i Coneixement i Idescat.

4.1.2. LES DESPESES EXECUTADES DEL SECTOR PÚBLIC ADMINISTRATIU DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

La despesa no financera executada en l'àmbit del sector públic administratiu de la Generalitat -incorporant els ajustos per la despesa desplaçada i dels interessos meritats del deute i no comptabilitzats en les dades d'execució pressupostària-, incrementa l'1,6%, 382,1 milions d'euros més que el 2013. Així, tot i que les mesures aprovades en el Pla econòmicofinancer 2014-2015 per assolir l'objectiu de dèficit previst de l'1% per aquest any han significat una reducció de la despesa de 339,9 milions d'euros, això no ha compensat l'augment en 722,1 milions d'euros derivat, principalment, de la regularització de compromisos de despesa adquirits en anys anterior.

TAULA 43. Evolució de la despesa no financera executada del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014 ¹	2013-2014
Despeses no financeres	29.408	29.475	26.910	26.494	27.235	2,8%
Recursos de transferències d'entitats locals i FEAGA	2.855	3.092	3.215	3.463	3.440	-0,6%
Despeses no financeres ajustada de transferències	26.554	26.383	23.695	23.032	23.794	3,3%
Augment de despesa desplaçada (compte 413/409)	1.209	-471	580	513	314	-38,7%
Augment de la despesa associada a interessos del deute meritats	0	292	50	188	6	-96,8%
Despesa no financera ajustada de transferències, depurada del compte 413/409 i dels interessos meritats del deute	27.762	26.204	24.326	23.733	24.115	1,6%

Unitats: milions d'euros.

(1) Les dades del 2014 són provisionals. Provenen de les dades d'Execució Pressupostària Mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política agrícola comunitària (PAC); per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'ha sumat a les dades del Ministeri l'import de les despeses executades per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels despeses per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: elaboració pròpia a partir dels Comptes generals de la Generalitat de Catalunya i Informe de seguiment dels plans econòmicofinancers del II, III i IV trimestres de 2013, Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Així, la despesa no financera meritada aquest any, sense incorporar ni la despesa desplaçada d'anys anteriors i pagada aquest exercici, ni la nova despesa que la Generalitat desplaçada a exercicis futurs,¹⁰⁴ s'ha mantingut en un nivell relativament similar a la de l'any anterior, 23.754 milions d'euros, amb un lleuger increment del 0,9% en relació amb la despesa meritada l'any 2013.

La relativa estabilitat del nivell de despesa no financera del sector públic administratiu de la Generalitat respon a la combinació de la següent evolució per capítol de despesa:

- La despesa de personal (capítol 1) s'ha mantingut relativament estable amb un lleuger augment del 0,4%.
- La despesa de compra de béns i serveis (capítol 2) incrementa el 9%, si bé aquest augment recull bàsicament l'ampliació de crèdit del Departament de Salut per fer front a despesa meritada en exercicis anteriors. La despesa meritada aquest any en aquest capítol es redueix el 0,4%, 29,7 milions d'euros menys que l'exercici anterior i que és conseqüència principalment de les mesures associades a la correcció del dèficit que han significat una menor despesa per un import de 19 milions d'euros (vegeu l'apartat següent).
- La despesa en interessos i formalització del deute (capítol 3) incrementa el 9,2%, 162,2 milions d'euros més que el 2013 com a conseqüència de la càrrega financera del major endeutament de la Generalitat, tot i l'estalvi de 194 milions d'euros associats a les mesures correctores del dèficit derivats de les mesures de liquiditat de l'Estat (vegeu l'apartat següent). De totes maneres si afegim els ajustos SEC pels interessos meritats del deute però no pagats en termes de caixa aleshores, la despesa en interessos es manté relativament estable, i passa de 1.949 milions d'euros a 1.929 milions d'euros el 2014, amb una reducció de l'1%.
- Les transferències corrents (capítol 4) augmenten l'1,2%, si bé si descomptem les transferències corrents a les administracions locals, que es redueixen, l'augment és del 2,2%, 166 milions més que el 2013. Aquest increment, respon principalment a l'augment de la despesa farmacèutica vinculada a transferències meritades en exercicis anteriors, i també a la regularització de despesa vinculada a dependència. En aquest cas les mesures de reducció de la despesa signifiquen un estalvi de 7 milions d'euros (vegeu l'apartat següent). Quan ajustem les dades de transferències corrents tenint en compte l'impacte de la despesa desplaçada en els dos exercicis, les transferències corrents augmenten el 5,6% 379,2 milions d'euros més que el 2013.
- La despesa d'inversió real (capítol 6), es redueix en 116 milions d'euros, el 17,1% menys que el 2013, i que es correspon, bàsicament, amb les mesures adoptades per ajustar el ritme d'execució de les inversions, que han significat una reducció de la despesa per un import de 120 milions d'euros. En aquest cas també hi ha impacte, si bé menor, de despesa desplaçada. Tenint en compte l'ajust d'aquesta despesa desplaçada en els dos exercicis, la inversió meritada cau el 18,1%, 123 milions d'euros menys que el 2013
- La despesa de transferències de capital (capítol 7) cau el 6,5%, si bé si descomptem les transferències de capital vinculades al Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA), i el fet que l'any 2013 incorpora operacions vinculades al mecanisme de pagament de proveïdors, té lloc un increment del 22,5% de les transferències de capital meritades aquest any, 147,2 milions d'euros més, principalment com a conseqüència de la regularització de transferències a ens locals.

Pel que fa a l'evolució de la despesa financera (capítols 8 i 9), es redueix el 37,8% en relació amb el 2013. Per una part, es redueix el 42,6% la variació d'actius financers (capítol 8), tant per la caiguda de préstec i bestretes com de les aportacions de capitals a entitats del propi sector públic. I per una altra part, es redueix el 36,7% la variació de passius financers (capítol 9), afectada per un calendari d'amortitzacions més favorable que el de l'any precedent, tant de préstecs i altres crèdits en euros com de títols de deute públic.

¹⁰⁴ Vegeu *Nota de conjuntura econòmica*, núm. 84 (abril 2015). Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya.

TAULA 44. Evolució de la despesa executada del sector públic administratiu de la Generalitat de Catalunya 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014 ¹	2013-2014
Despeses no financeres	29.408	29.475	26.910	26.494	27.235	2,8%
Despeses corrents	26.702	27.028	25.163	24.794	25.716	3,7%
Cap. 1 Remuneracions del personal	7.590	7.235	6.557	6.358	6.386	0,4%
Cap. 2 Despeses de béns corrents i serveis	7.659	7.465	7.238	6.769	7.380	9,0%
Cap. 3 Despeses financeres	919	1.479	1.743	1.761	1.923	9,2%
Cap. 4 Transferències corrents	10.534	10.848	9.625	9.905	10.027	1,2%
Cap. 5 Fons de Contingència	0	0	0	0	0	-
Despeses de capital	2.707	2.447	1.748	1.701	1.518	-10,7%
Cap. 6 Inversions reals	1.173	903	717	680	564	-17,1%
Cap. 7 Transferències de capital	1.533	1.545	1.030	1.021	954	-6,5%
Despeses financeres	3.184	5.814	7.457	11.107	6.905	-37,8%
Cap. 8 Variació d'actius financers	1.389	989	1.334	2.124	1.219	-42,6%
Cap. 9 Variació de passius financers	1.795	4.825	6.123	8.983	5.686	-36,7%
Total despeses	32.592	35.289	34.367	37.602	34.139	-9,2%

Unitats: milions d'euros.

(1) Les dades del 2014 són provisionals. Provenen de les dades d'Execució Pressupostària Mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política agrícola comunitària (PAC); per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del compte general, s'ha sumat a les dades del Ministeri l'import de les despeses executades per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels despeses per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: elaboració pròpia a partir dels *Comptes generals de la Generalitat 2008-2013*, Informes de la Sindicatura de Comptes, Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya i *Informe de seguiment dels plans econòmicofinancers* del II, III i IV trimestres de 2013, Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Les principals mesures de despesa dissenyades per al compliment de l'objectiu de dèficit

Com ja s'ha comentat en el paràgraf anterior, el Govern de la Generalitat ha plantejat per a l'any 2014 un seguit de mesures de reducció de la despesa, afegides a la dels anys precedents, per tal d'assolir l'objectiu de dèficit de l'1,0% del PIB. L'impacte inicial d'aquestes s'estimava que permetrien reduir la despesa respecte del 2013 per un import de 340,9 milions d'euros; finalment, en termes executats dels pressupostos aquestes mesures han tingut un impacte de reducció en la despesa de 340,0 milions d'euros, el 99,7%, d'allò previst.

Les principals mesures de reducció de la despesa planejades són:

- Mesures correctores de la despesa del capítol 1 de retribucions del personal: tot i que es mantenen pel 2014 l'eliminació de la paga extraordinària i la reducció del 15% de la jornada laboral del personal interí, o l'augment de les hores lectives del professorat, amb un impacte estimat de 580 milions d'euros, aquestes mesures no impliquen una reducció de la despesa en relació amb el pressupost liquidat de l'any precedent ja que ja es van dur a terme en aquell exercici.
- Mesures correctores de la despesa del capítol 2 de compra de béns i serveis i del capítol IV de transferències corrents: en aquest dos capítols s'inclouen, principalment, les mesures dirigides a millorar l'eficiència de la despesa en l'àmbit sanitari relacionades amb la gestió compartida de la història clínica compartida, la recepta electrònica, la gestió de la prescripció farmacèutica a malalts crònics, i la millora i centralització dels sistemes de compres. Aquestes mesures han significat una reducció de la despesa del capítol II de 19 milions d'euros, i del capítol IV de 7 milions d'euros.
- Mesures correctores de la despesa del capítol 3 de despeses d'interessos: les mesures de liquiditat de l'Estat han significat un estalvi en la despesa d'interessos per un import de 193,95 milions d'euros l'any 2014

- Mesures correctores de la despesa del capítol 6 d'inversions reals: els pressupostos de la Generalitat per al 2014 preveien un ajust en el ritme d'execució de les inversions que finalment ha tingut un impacte de reducció de la despesa per un import de 120 milions d'euros.

TAULA 45. Detall de mesures per capítols de despesa i grau d'execució. Catalunya, 2014

Mesures de despesa	PEF aprovat pel CPPF 31/12/2014	Seguiment del PEF IV trimestre 2014	
	Previsió a 31/12/2014	Execució a 31/12/2014	% execució a 31/12/2014
Total despeses	340.860,0	339.947,5	99,7%
Despeses corrents	190.860,0	219.947,5	115,2%
Capítol I. Despesa de personal	0,0	0,0	-
Capítol II. Compra de béns i serveis	7.000,0	19.000,0	271,4%
Capítol III. Despeses financeres	176.860,0	193.947,5	109,7%
Capítol IV. Transferències corrents	7.000,0	7.000,0	100,0%
Capítol V. Fons de Contingència	-	-	-
Despeses de capital	150.000,0	120.000,0	80,0%
Capítol VI. Inversions reals	150.000,0	120.000,0	80,0%
Capítol VII. Transferències de capital	-	-	-

Unitats: miler d'euros i percentatges.

Font: Informe de seguiment dels plans econòmicofinancers 2014-2015. IV trimestre 2014. Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Les inversions reals del sector públic de la Generalitat de Catalunya

La inversió real consolidada de la Generalitat de Catalunya ha estat aquest any el capítol de despesa dels pressupostos que més clarament s'ha vist afectat per les mesures d'austeritat impulsades des del Govern i dirigides a reduir el dèficit dels sector públic de la Generalitat.

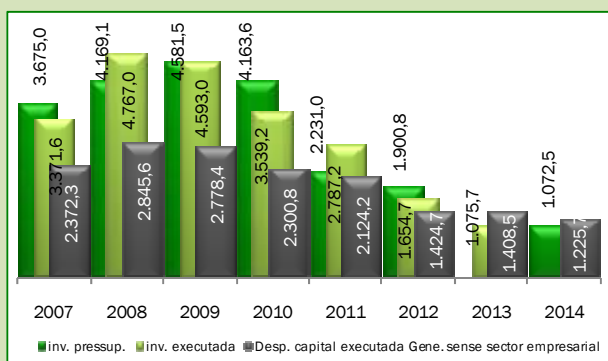
En una perspectiva temporal més àmplia la inversió real consolidada executada del sector públic de la Generalitat ha assolit en termes mitjans dels anys 2004-2013 el valor de 2.968,7 milions anuals, passant dels 1.943,4 milions d'euros l'any 2004 als 1.075,7 milions d'euros el 2013, i amb un pes, en termes mitjans, sobre el PIB català del 1,5%. En aquest mateix període, aquesta inversió executada en termes per càpita ha estat en termes mitjans de 405,7 euros per habitant, passant dels 285,2 euros per habitant l'any 2004, als 142,4 euros per habitant el 2013.

Pel que fa a l'execució de la inversió real l'any 2014, només es disposa de dades per a l'àmbit institucional consolidat conformat per l'Administració General de la Generalitat, els seus organismes autònoms, l'Institut Català de la Salut, el Servei Català de la Salut i l'Institut Català d'Assistència Social de la Generalitat. Aquest àmbit institucional, en el qual no computa el sector públic empresarial de la Generalitat, ha executat una despesa de capital (inversions reals i transferències de capital) que equival en termes mitjans al 78,4% de tota la inversió consolidada i liquidada del sector públic de la Generalitat els anys 2007-2013. L'any 2014 s'han executat despeses de capital per valor de 1.225,7 milions d'euros, i significa una reducció de la inversió liquidada del 13,0% respecte del 2013. En termes per càpita la inversió s'ha reduït fins als 163 euros per habitant l'any 2014.

La sèrie de despesa de capital executada per la Generalitat -sense el sector públic empresarial- mostra també aquesta significativa caiguda de la despesa d'inversió des dels 2.845,6 milions d'euros executats l'any 2008m, i que està associada a l'esforç de consolidació fiscal dut a terme els darrers anys.

GRÀFIC 32. Evolució de la inversió real consolidada, liquidada i executada i de la inversió per càpita del sector públic de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2007-2014

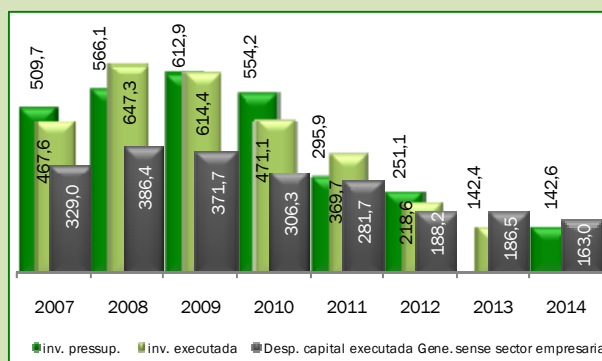
Evolució de la inversió pressupostada i executada. Catalunya, 2007-2014

Unitat: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya, 2008-2015 i dades de liquidació del pressupostos de les CA publicades pel Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Evolució de la inversió per càpita pressupostada i executada. Catalunya, 2007-2014

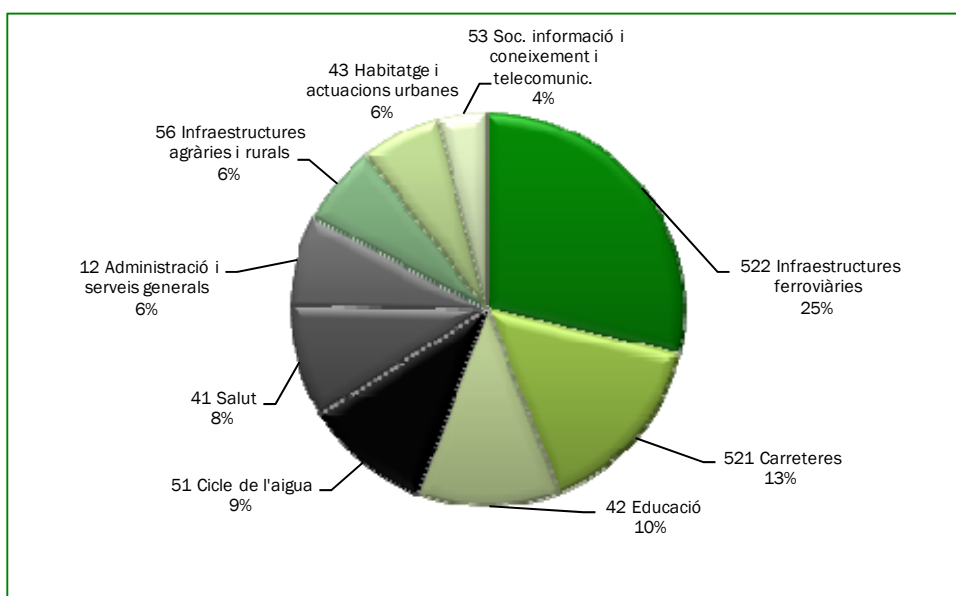
Unitat: euros per càpita.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya, 2008-2015 i dades de liquidació del pressupostos de les CA publicades pel Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Per polítiques de despesa, des de l'inici de la crisi, en mitjana dels anys 2008-2013, l'execució dels pressupostos concentra el 58,2% de la inversió real consolidada del sector públic de la Generalitat de Catalunya en les polítiques de transport, educació i salut.

L'ordre de prioritats, fins l'any 2013, de les principals polítiques d'inversió de la Generalitat de Catalunya es manté relativament estable, si bé destaquen, per una part, el guany de pes de la despesa d'inversió en carreteres i en administració i serveis generals, i en menor mesura, en salut; i per una altra, la pèrdua de pes de la despesa en inversió en infraestructures del cycle de l'aigua i infraestructures ferroviàries, i en menor mesura, la pèrdua de pes de la inversió en habitatge i altres actuacions urbanes, en educació, i en infraestructures agràries i rurals.

GRÀFIC 33. Inversió real consolidada i liquidada del sector públic de la Generalitat de Catalunya per polítiques de despesa. Catalunya. Mitjana 2008-2013

Unitats: percentatges.

Nota: es mostren les nou polítiques de despesa amb un pes igual o superior al 3% del pressupost liquidat del total d'inversions.

Font: pressupostos de la Generalitat de Catalunya 2014.

Les inversions amb finançament específic

La Generalitat de Catalunya executa una sèrie d'obres sense impacte directe sobre el pressupost de l'exercici corresponent que són finançades basant-se en sistemes específics. Aquestes obres es pagaran amb càrrec a exercicis futurs, ja sigui amb càrrec a despeses de capital (mètode alemany i drets de crèdit), o amb càrrec a despeses corrents (drets de superfície i concessions).¹⁰⁵

En el període 2008-2013 l'import mig liquidat anualment en aquest tipus d'obres ha estat de 1.073,9 milions d'euros a l'any, amb una intensificació en l'ús d'aquests sistemes de finançament extrapressupostaris per executar inversió a partir de la crisi, si bé mostra signes de reducció en els dos darrers exercicis. En el període previ a la crisi, en termes mitjans dels anys 2003-2007, l'import mig liquidat en aquest tipus d'obra va ser de 330,7 milions d'euros per any, gairebé una quarta part de l'import mitjà a partir de la crisi.

Pel que fa al tipus d'obra que s'ha finançat amb finançament estructurat, els canvis més significatius entre aquestes dues etapes és que a partir de la crisi ha perdut pes la despesa d'inversió en obres de Justícia, a favor de la despesa d'inversió de ferrocarrils i metro i, en menor mesura, de les obres de carreteres. Així, en termes mitjans del anys 2008-2013, el 46,8% de la despesa liquidada en inversions amb finançaments estructurat s'ha fet en obres de ferrocarrils i metro, el 34,2% en carreteres, el 12,5% en infraestructures de regadius, i ja a més distància, el 4,8% en obres d'Interior (obres penitenciàries i de seguretat).

TAULA 46. Evolució de la inversió executada sense impacte pressupostari en l'exercici. Catalunya, 2006-2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2003-2007	2008-2013
TOTAL	458,5	744,4	773,2	1.777,0	1.231,9	1.698,1	692,4	270,7	330,7	1.073,9
Carreteres	163,7	264,1	304,0	250,6	449,0	668,0	434,8	100,2	95,4	367,7
Ferrocarril i metro	45,6	86,6	162,9	1.345,3	471,5	709,9	157,6	168,9	87,4	502,7
Ports i transports	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Abastament i sanejament d'aigua	-	-	-	-	-	-	-	-	6,9	-
Regadius	52,8	74,7	124,2	145,0	200,0	235,9	97,7	1,7	40,8	134,1
Obres d'Interior	114,8	124,5	105,0	29,1	104,6	68,6	1,0	0,0	22,4	51,4
Obres de Justícia	80,4	183,9	77,1	7,1	6,8	13,3	0,0	0,0	75,8	17,4
Obres de Presidència	1,1	10,5	0,0	0,0	0,0	2,4	1,4	0,03	2,0	0,6
Sanitat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Unitats: milions d'euros.

Font: pressupostos de la Generalitat de Catalunya 2015.

El dèficit de la Generalitat de Catalunya

L'evolució dels ingressos i les despeses liquidades en l'exercici 2014 ha tingut com a conseqüència un increment del 20,0%, del dèficit de la Generalitat (mesurat en termes SEC), des dels 3.860,0 milions d'euros l'any 2013 als 5.152,0 milions d'euros del 2014, un increment de 1.292,0 milions d'euros, i que se situa en 2,6% del PIB, sis dècimes més que el 2013, superant per tant, l'objectiu inicial fixat en el marc del Programa d'estabilitat financera.

L'increment en el dèficit ha tingut lloc, principalment, com a conseqüència de la reducció en els recursos meritats de la Generalitat (incorporant els ajustos SEC), que es redueixen en 924,9 milions d'euros i expliquen el 71,6% de l'augment del dèficit. Paral·lelament, l'increment en els compromisos de despesa (incorporant els ajustos SEC), 366,2 milions d'euros més que el 2013, també ha contribuït a l'augment del dèficit i n'explica el 28,4%.

¹⁰⁵ Cal tenir en compte, tal i com s'explica en l'*Informe econòmic i financer dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014*, que el mètode alemany i els drets de crèdit fan que una part de la inversió liquidada contra el capítol 6 del pressupost de l'exercici es correspongui amb obres executades en el passat, la qual cosa desvirtua en part la liquidació del capítol 6 en l'any en curs com a indicador de la inversió efectivament executada pel sector públic de la Generalitat.

La reducció dels recursos meritats aquest exercici respon bàsicament a dos elements:

- Per una part, el model de finançament autonòmic ha aportat aquest any 605,7 milions d'euros menys que el 2013. Mentre que, en conjunt, els ingressos meritats pels impostos de la cistella del model de finançament es mantenen pràcticament en el mateix nivell que el 2013, amb una augment de 13,2 milions d'euros, paral·lelament, té lloc una reducció de les transferències de l'Estat associades al model de finançament, 618,9 milions d'euros menys que el 2013, tant d'aquelles vinculades a liquidacions de bestretes d'anys precedents, com les derivades de les bestretes dels fons del model, i les dels fons addicional del finançament sanitari.
- Per una altra part, les empreses públiques AP-SEC de la Generalitat¹⁰⁶ han reduït en 460,0 milions d'euros els seus resultats un cop s'han tingut en compte les aportacions que hi fa la Generalitat, i han passat d'uns resultats positius de 697 milions d'euros l'any 2013 a uns resultats de 230 milions d'euros pel 2014.

La resta d'ingressos de la Generalitat, no atribuïbles al model de finançament,¹⁰⁷ han augmentat en 140,8 milions d'euros, passant de 1.601 milions d'euros l'any 2013 a 1.742 milions d'euros el 2014. Aquest increment, és conseqüència, principalment, de l'augment en l'alienació d'inversions reals (venda d'immobles) que han aportat 115,7 milions d'euros més que el 2013. La resta de partides s'han mantingut relativament estables, amb increments de magnitud reduïda. Destaca en aquest sentit la pràctica estabilitat, amb un lleuger increment de l'1%, dels tributs propis de la Generalitat, que han passat de significar 643,4 milions d'euros a 649,7 milions el 2014.

Per tant, les mesures d'ingressos dissenyades per assolir l'objectiu de dèficit no han estat suficient per contrarestar l'impacte negatiu dels menors recursos del model de finançament i de la reducció dels resultats de les empreses públiques de l'àmbit institucional AP-SEC de la Generalitat.

Pel que fa a l'increment de la despesa, de 366,2 milions d'euros (incorporats els ajustos SEC), cal tenir en compte que aquest any ha tingut lloc una estabilització dels nivells de la despesa no financera meritada aquest exercici, consolidant els ajustos fets amb anterioritat, mentre que l'augment de la despesa no financera en termes SEC, respon, principalment, a l'esforç fet per reduir el compromís de despesa d'exercicis anteriors:

- Així, s'han mantingut relativament estables els nivells de despesa dels capítols de retribucions del personal, de compra de béns i serveis, i de la partida de pagament d'interessos, que en conjunt es redueixen el -0.1%, 21,3 milions d'euros menys que el 2013, un cop incorporats els ajustos SEC.
- Paral·lelament, les inversions reals s'han seguit ajustant, amb una reducció de 123,0 milions d'euros, un cop incorporats els ajustos SEC.
- A més, les menors aportacions de capital per part de la Generalitat a les empreses públiques del perímetre AP-SEC, ha permès reduir aquesta despesa en relació amb el 2013 en 597,0 milions d'euros.

Aquests tres elements, han estat contrarestats, per una part, per l'augment dels capítols de transferències corrents i de capital, amb un increment de 526,4 milions d'euros amb relació al 2013, i per una altra, per la resta d'ajustos SEC, amb un increment de 581,1 milions d'euros:

- Les transferències corrents incrementen en 379,2 milions d'euros, principalment, com a conseqüència de la regularització de la despesa vinculada a farmàcia, i de despesa vinculada a dependència.
- Les transferències de capital augmenten en 147,2 milions d'euros, com a conseqüència, principalment, de les transferències vinculades a ens locals.
- Finalment, l'augment en 581,1 milions d'euros de la resta d'ajustos SEC respon, principalment, a dos elements:

¹⁰⁶ Aquestes empreses no consoliden en les dades executades l'àmbit del sector públic administratiu de la Generalitat, però s'han de tenir en compte a l'hora de definir el nivell de dèficit en termes SEC.

¹⁰⁷ Aquests ingressos es corresponen a als ingressos tributaris propis (impostos, taxes i altres ingressos del capítol 3), als ingressos patrimonials del capítol 5, a les transferències corrents rebudes no vinculades al model de finançament, a les transferències de capital rebudes, i a les alienacions d'inversions reals, capítol 6.

Per una part, a la integració de l'autopista C-17 al perímetre de consolidació de la AP-SEC, com a conseqüència de l'execució de l'aval de Cedinsa. Empresa concessionària d'aquesta autopista de peatge a l'ombra, i que a finals del 2013 li vencia el crèdit concedit fa cinc anys per diferents entitats financeres, per tal de dur a terme el desdoblament de la C-17 i altres obres de millora. Davant les dificultats financeres d'aquesta operació, l'execució d'aquest aval ha significat un impacte negatiu de 276 milions d'euros.

Per una altra part, la correcció de la despesa no financera que implica la part d'amortització del capital associada als censos emfitèutics, i que l'any passat va implicar una reducció de 269 milions d'euros, aquest any només ha implicat una reducció d'1 milió d'euros, i per tant ha fet augmentar la despesa en 268 milions d'euros.

Per tant, les noves mesures dissenyades per la reducció del dèficit, que han significat una menor despesa per valor de 339,9 milions d'euros, han estat contrarestades amb escreix, per l'augment de les transferències corrents i de capital, vinculades a la regularització de despeses compromeses en exercicis precedents, i per la contribució negativa al dèficit que ha fet la incorporació de la C-17 en el perímetre institucional de la Generalitat.

TAULA 47. Evolució de la capacitat/necessitat de finançament de la Generalitat sense sector empresarial¹ i en termes SEC. Catalunya, 2010-2014

	Dades executades dels Comptes Generals de la Generalitat				Dades Executades del Ministeri d'Hisenda ²	
	2010	2011	2012	2013	2014	2013-2014
(1) Ingressos corrents	22.910	21.941	22.745	22.550	22.283	-2,0%
(2) Despeses corrents	26.702	27.028	25.163	24.794	25.716	2,2%
(3) = (1) - (2) Estalvi per operacions corrents	-3.792	-5.087	-2.418	-2.244	-3.433	42,0%
(3)' = (3) + Interessos. Estalvi brut primari	-2.873	-3.608	-675	-483	-1.510	123,9%
(4) Ingressos de capital	1.252	774	569	741	873	53,4%
(5) Despeses de capital	2.707	2.447	1.748	1.701	1.518	-13,1%
(6) = (4) - (5) Necessitat de finançament per operacions de capital	-1.454	-1.674	-1.178	-960	-645	-45,3%
(7) Fons de Contingència	0	0	0	0	0	-
(8) = (3) + (6) - (7) Resultat no financer (+) superàvit / (-) dèficit del pressupost	-5.246	-6.761	-3.596	-3.204	-4.078	13,4%
(8)' = (8) + Interessos. Saldo Primari	-4.327	-5.281	-1.853	-1.443	-2.155	16,3%
Ajustos SEC	-3.106	-1.227	-699	-657	-1.074	53,6%
Liquidacions negatives del sistema de finançament			303	303	303	0,0%
Comptes 413/409 o altres similars (despesa desplaçada)	-1.209	471	-580	-513	-314	-45,8%
Recaptació incerta		-232	-225	-126	-481	113,8%
Aportacions de capital	-1.127	-916	-1.143	-1.116	-520	-54,5%
Interessos meritats		-292	-50	-188	-6	-88,0%
Transferències de l'Estat		-32	37	0	0	-100,0%
Transferències de la UE		148	-58	-9	-7	-87,9%
Resultat sector públic empresarial SEC	-646	-524	291	697	237	-18,6%
Altres ajustos	-124	151	726	295	-286	-139,3%
Capacitat/Necessitat de Finançament SEC	-8.352	-7.988	-4.295	-3.860	-5.152	20,0%

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) El perímetre institucional de la Generalitat sense el sector públic empresarial compren les dades consolidades de l'Administració general de la Generalitat, els organismes autònoms, l'Institut Català de la Salut, el Servei Català de la Salut i l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials.

(2) Les dades del 2014 són provisionals. Provenen de les dades d'Execució pressupostària mensual de les CA del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Les dades originals estan depurades de les operacions relatives a la intermediació financera local (IFL) i a algunes de les ajudes concedides als agricultors en el marc de la Política agrícola comunitària (PAC), per tal de fer-les homogènies amb les dades executades del Compte general, s'han sumat a les dades del Ministeri l'import dels ingressos executats per transferències corrents corresponents a la participació de les entitats locals en els tributs de l'Estat, i l'import dels ingressos per transferències de capital associats al FEAGA.

Font: *Comptes generals de la Generalitat 2008-2013* i informes de la Sindicatura de Comptes, Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya i *Informe de seguiment dels plans econòmicofinancers* del II, III i IV trimestres de 2013, Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

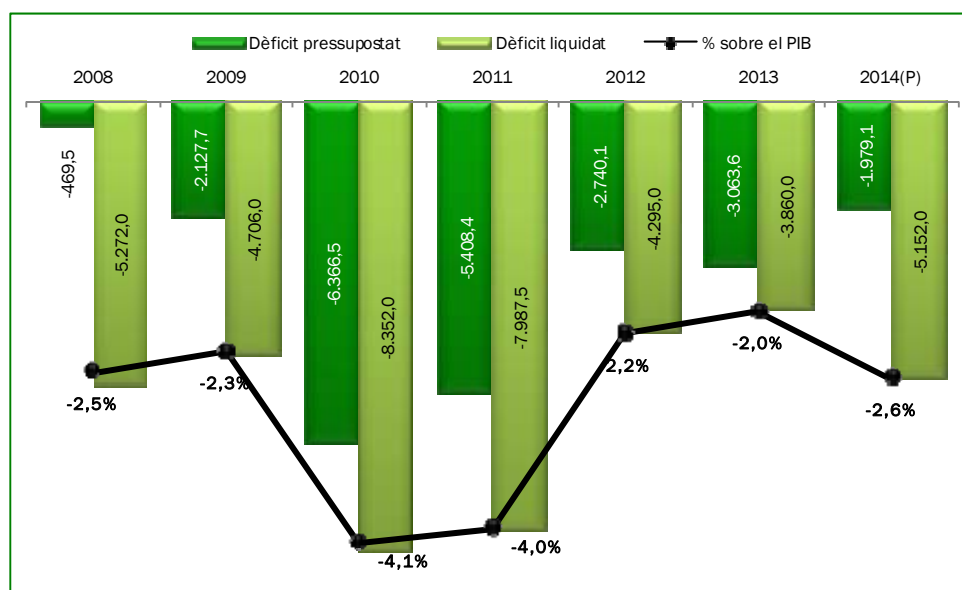
Els ajustos SEC, l'any 2014 aporten al dèficit 1.074,0 milions d'euros, i per tant aporten 416,7 milions d'euros més de dèficit en relació al 2013.

Els ajustos responen als següents elements: a la incorporació del resultat de les empreses públiques que formen part de l'àmbit institucional del sector públic empresarial en termes SEC, que el 2014 redueixen la seva aportació positiva fins a 237 milions d'euros; a determinades aportacions de capital de la Generalitat, que en termes comptables computen com a despesa financera del capítol VIII dels pressupostos, però que han de ser comptades com a despesa financera en termes SEC i que augmenten el dèficit d'aquest any per un import de 520,0 milions

d'euros; a la variació de la despesa desplaçada, que aquest any ha fet augmentar el dèficit en termes SEC per un import de 314 milions d'euros; a la part de la liquidació negativa del sistema de finançament dels exercicis 2008 i 2009 que s'ha pagat en l'exercici 2014 i que a efectes dels objectius d'estabilitat pressupostària i per acord del Consell de Política Fiscal i Financera no es comptabilitza com a dèficit, per un import de 303 milions d'euros; a la sobreestimació dels ingressos tributaris liquidats per efecte de la recaptació incerta, que implica una pèrdua d'ingressos estimada de 481 milions d'euros; als interessos meritats del deute i no comptabilitzats en l'execució del pressupost ja que segueix el criteri de caixa, i que implica un augment de la despesa, i del dèficit, de 6 milions d'euros; al menor volum de transferències de la UE que les comptabilitzades en l'execució pressupostària, associades a subvencions no certificades i que impliquen uns menors ingressos, i per tant un major dèficit, de 7 milions d'euros; i a la resta d'ajustos, que en conjunt augmenten el dèficit del 2014 en 286,3 milions d'euros, principalment, com a conseqüència de l'aval executat de Cedinsa per la integració de l'autopista C-17 en el perímetre de consolidació de l'administració de la Generalitat en termes SEC.

GRÀFIC 34. Evolució del dèficit de la Generalitat segons SEC. Catalunya, 2008-2014

Unitats: milions d'euros i percentatge sobre el PIB de Catalunya.

Nota: les dades del 2014 són provisionals.

Font: Departament d'Economia i Coneixement, i Comptabilitat regional d'Espanya pel PIB de l'economia catalana.

Endeutament de la Generalitat de Catalunya

La conseqüència de les necessitats de finançament de la Generalitat generades el 2014, conjuntament amb el refinançament de deute que venia, ha significat per aquest anys un important increment del deute en termes SEC de la Generalitat de Catalunya.

L'endeutament de la Generalitat en termes SEC s'ha incrementat el 2014 6.296 milions d'euros, un augment del 10,8% respecte del 2013, fins als 64.476 milions d'euros. Aquest increment és inferior al de l'exercici 2013, que va ser de 7.331 milions d'euros. De totes maneres, l'any 2014 augmenta el pes de l'endeutament financer sobre el PIB fins al 32,3%.

Pel que fa a l'endeutament acumulat amb altres instruments financers no es disposa de dades pel 2014 en la data de tancament d'aquesta Memòria.

TAULA 48. Evolució de l'endeutament viu i altres instruments financers de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2007-2014 (segons SEC)

	Dades dels Comptes Generals de la Generalitat							Dades d'acord amb el Pressupost de Dèficit Excessiu (PDE) Banc d'Espanya	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013	2014
Total endeutament SEC 95	14.819	18.070	22.514	31.741	41.912	50.045	57.376	58.179	64.476
Endeutament Empreses no SEC 95	4.833	6.409	7.854	7.931	6.027	5.606	3.134	-	-
Total endeutament financer	19.652	24.479	30.368	39.672	47.939	55.651	60.510	-	-
Altres instruments financers¹	2.476	3.424	3.712	3.391	2.673	-	356	-	-
Endeutament TOTAL	22.128	27.903	34.080	43.063	50.612	-	60.866	-	-
Endeutament financer sobre PIB²	9,25%	11,28%	14,57%	18,91%	22,86%	26,89%	29,29%	29,48%	32,27%
Endeutament TOTAL sobre PIB²	10,42%	12,86%	16,35%	20,52%	24,13%	-	29,46%	-	-

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Nota: l'augment de l'endeutament de cada any incorpora el dèficit generat en l'exercici, l'efecte del refinançament del deute que venia i la incorporació de noves entitats dins el perímetre de consolidació SEC.

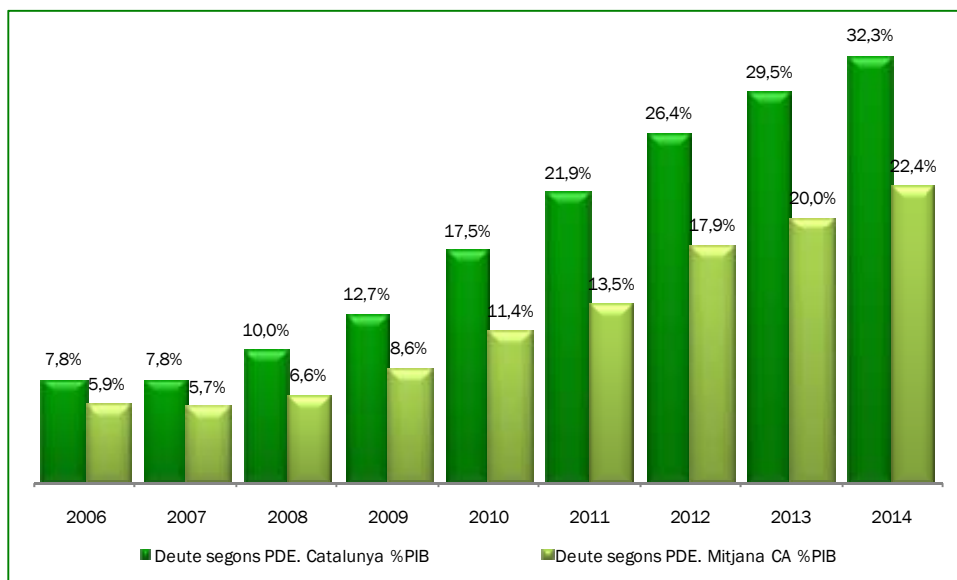
(1) Censos, *confirming*, pagaments a tercers, titulització i préstecs rebuts d'altres administracions públiques.

(2) PIB nominal de Catalunya SEC-2010 segons Idescat. Per als anys 2013-2014: deute financer segons el Programa de dèficit excessiu (PDE) amb relació al PIB català SEC-2010 de la Comptabilitat regional.

Font: Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, Idescat, Banc d'Espanya i INE.

L'evolució del deute manté Catalunya amb un pes d'aquest sobre el PIB clarament per sobre del de la mitjana de CA d'Espanya i amb un increment d'aquest pes des de l'inici de la crisi econòmica clarament més intens que el de la mitjana de totes les CA d'Espanya.

GRÀFIC 35. Deute sobre PIB del sector Administració pública de la Generalitat (SEC) i del conjunt de comunitats autònomes. 2006-2014

Unitats: percentatges.

Nota: El sector Administració pública inclou l'Administració general, organismes autònoms, administratius, universitats i empreses públiques dependents sectoritzades com a administracions públiques. Deute segons Protocol de dèficit excessiu (PDE).

Font: Banc d'Espanya.

4.2. EL SECTOR PÚBLIC ESTATAL

4.2.1. LES INVERSIONS DEL SECTOR PÚBLIC ESTATAL A CATALUNYA

L'any 2014 se segueixen reduint les perspectives de la inversió pública estatal a tot Espanya, que cau des dels pressupostos del 2009. La inversió real pressupostada per al conjunt de l'Estat l'any 2014 ha estat de 12.094,9 milions d'euros, amb una reducció del 7,2% respecte de l'exercici 2013.

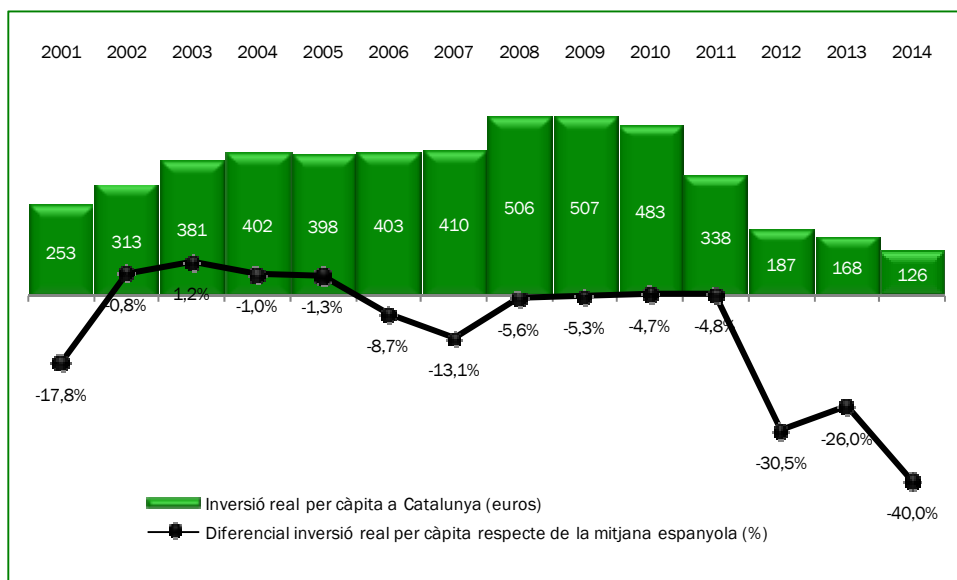
D'aquesta inversió Catalunya té pressupostats 944,4 milions d'euros, amb una reducció del 25,5%, i redueix el seu pes fins al 9,6% del total de la inversió regionalitzada. Catalunya es manté com la quarta CA receptora d'inversions estatals en termes absoluts després d'Andalusia, Castella i Lleó i Galícia.

En termes per càpita, en el conjunt de les CA, la inversió real regionalitzada pressupostada l'any 2014 és de 209 euros per habitant, amb una caiguda del 7,7% respecte dels pressupostos del 2013, mentre que a Catalunya aquesta inversió significa una despesa de 126 euros per càpita, amb una reducció del 25,1% respecte del 2013 i que situa Catalunya en la posició tretzena entre les disset CA, el 40,0% menys que la mitjana per càpita espanyola.

De totes maneres, cal tenir present que en previsió del compliment de la disposició addicional tercera del nou Estatut d'autonomia de Catalunya, i seguint la disposició addicional cinquanta-setena de la Llei de pressupostos de l'Estat per a l'any 2007, es va constituir un grup de treball bilateral Estat-Generalitat que va elaborar una metodologia de càlcul de les inversions en infraestructures segons preveu l'Estatut. El 17 de setembre de 2007, el grup de treball va acordar una metodologia que estableix com a base de càlcul el "conjunt de les inversions de l'Estat i les transferències de capital a les comunitats autònomes i a les corporacions locals, que són d'àmbit econòmic". Així mateix, "s'estableix un ajustament de les inversions dutes a terme per l'Estat amb dotació pressupostària en un exercici diferent al d'execució".

Per a l'any 2014, els pressupostos generals de l'Estat no preveuen l'aplicació de la disposició addicional tercera.

GRÀFIC 36. Inversió per càpita pressupostada de l'Estat a Catalunya amb relació a la mitjana espanyola, 2001-2014

Unitats: percentatges i euros.

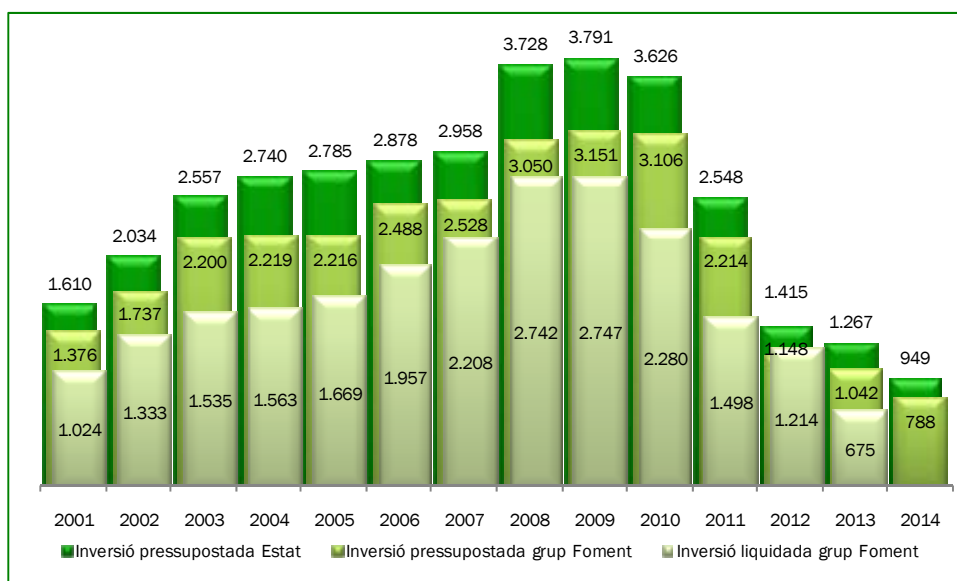
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya.

Pel que fa al compliment dels compromisos pressupostaris, el nivell d'execució de les obres pressupostades pel Ministeri de Foment a Catalunya, l'any 2013,¹⁰⁸ es va situar en el 64,8%, per sota de la mitjana d'execució del període 2001-2013, que va ser del 79,7%. Cal tenir en compte que aquest Ministeri administra durant aquests anys

¹⁰⁸ Darrera dada disponible.

(2001-2014) el 83,8% de la inversió regionalitzada i pressupostada a Catalunya de l'Estat, i que l'any 2013 va ser del 82,2%. Aquest percentatge en els pressupostos del 2013 se situa en el 83,0% (vegeu el gràfic I-37).

GRÀFIC 37. Inversió pressupostada i liquidada per l'Estat a Catalunya. Catalunya, 2001-2014

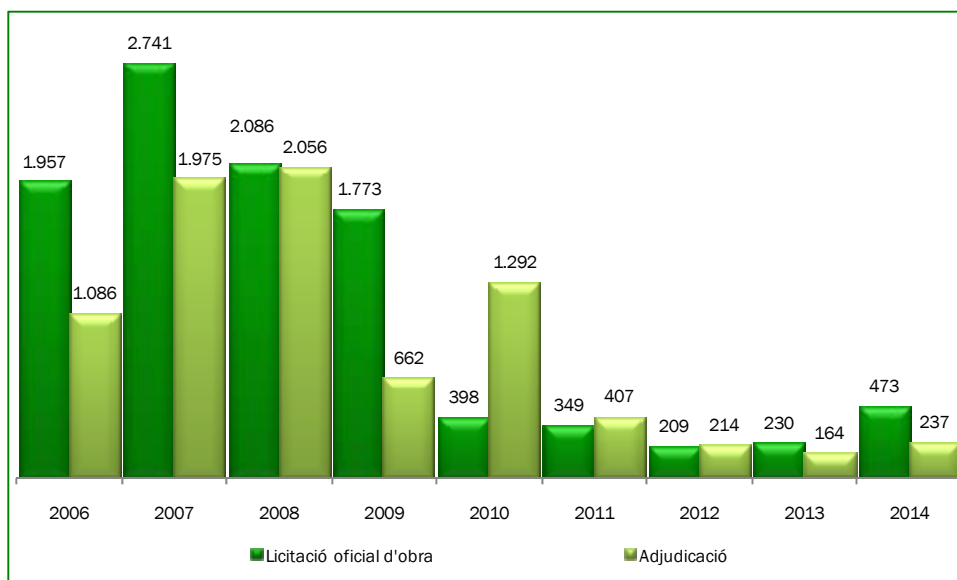

Unitats: milions d'euros.

Font: pressupostos de la Generalitat de Catalunya 2007-2015.

Per a l'any 2014, només es disposa d'informació parcial del nivell d'execució de les inversions de l'Estat a Catalunya a través de les dades de licitació oficial d'obres de construcció per part del grup Foment a Catalunya. Aquestes xifres indiquen un increment tant de la inversió adjudicada com de la inversió licitada en el territori català per al 2014, del 106,2% i del 44,7%, respectivament.

GRÀFIC 38. Licitació oficial d'obres i adjudicació d'obres de construcció del grup Foment a Catalunya. Catalunya, 2006-2014

Unitats: milions d'euros.

Font: Ministeri de Foment.

4.2.2. LA RECAPTACIÓ DELS TRIBUTS ESTATALS A CATALUNYA

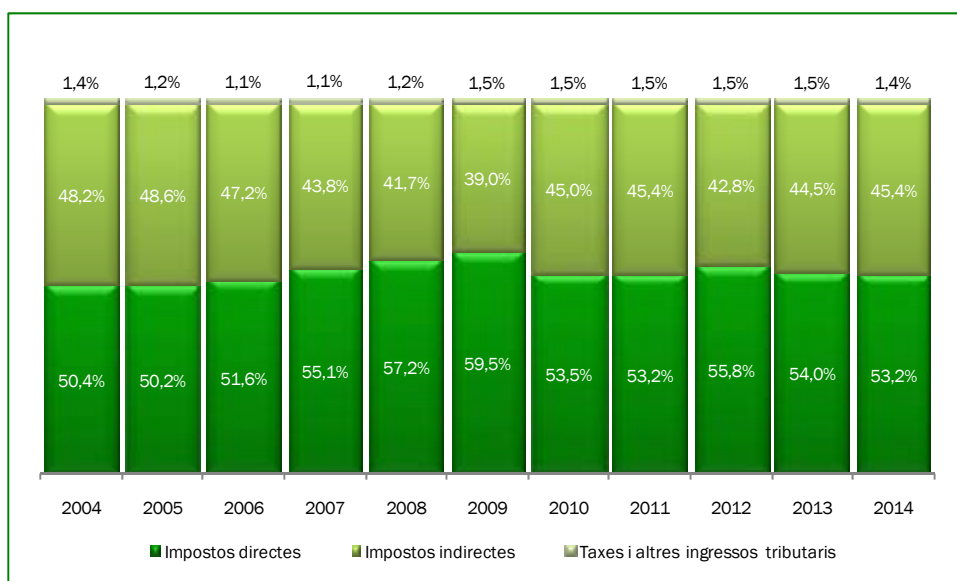
La recaptació de tributs estatals a Catalunya, en termes de caixa, l'any 2014 contribueix a recuperar una part de la caiguda en els ingressos impositius dels anys 2008 i 2009, accelera el seu creixement i se situa just per sobre

del nivell de recaptació de l'any 2005, si bé per sota del seu nivell màxim l'any 2007. Així, la recaptació de tributs estatals a Catalunya (vegeu la taula I-49) s'ha incrementat el 6,1%, 2.201,4 milions d'euros més que el 2013, amb uns ingressos liquidats de 38.497,4 milions d'euros.

Tot i així, des de l'any 2007, en què la recaptació de tributs estatals a Catalunya va assolir el seu màxim, amb 47.608,1 milions d'euros, ha acumulat una reducció de 9.110,7 milions d'euros, amb una caiguda del 19,1%.

L'estructura de la recaptació tributària a Catalunya l'any 2014, amb un increment del 4,5% de la imposició directa, un increment del 8,1% de la indirecta i un augment del 2,4% de les taxes i altres ingressos, ha reduït en 0,8 punts percentuals el pes dels impostos directes, i 0,1 punts percentuals el pes de les taxes i altres ingressos tributaris en la composició dels ingressos impositius. En l'exercici 2014 el 53,2% dels ingressos tributaris s'obtenen de la imposició directa, el 45,4% dels ingressos de la imposició indirecta, mentre que l'1,4% restant provenen de taxes i altres ingressos tributaris (vegeu el gràfic I-39).

GRÀFIC 39. Distribució dels ingressos tributaris estatals a Catalunya. Catalunya 2004-2014

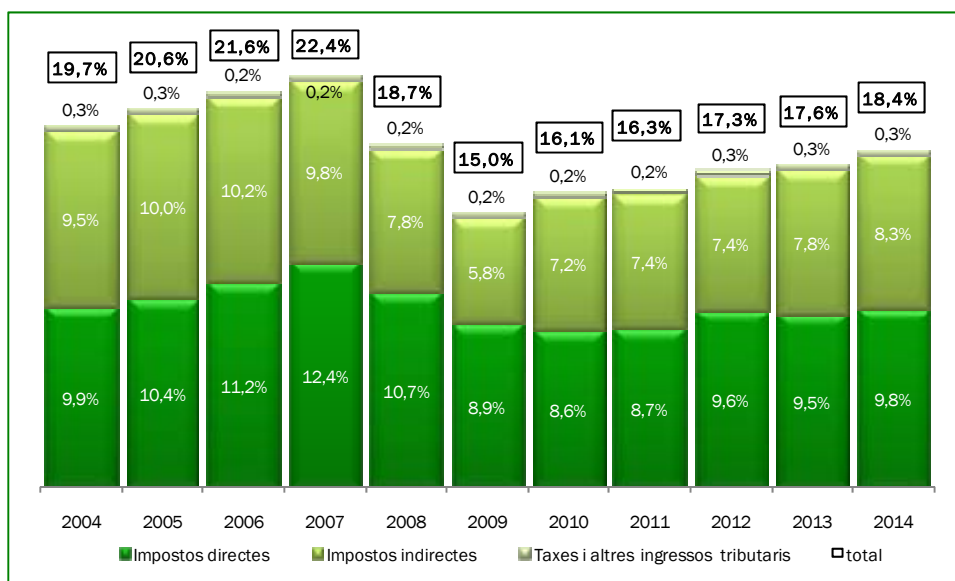

Unitats: percentatges.

Font: *Informe mensual de recaptació tributària*, Agència Estatal d'Administració Tributària; BADESPE; i *Informe mensual dels tributs de la Generalitat de Catalunya*, desembre 2014, de la Direcció General de Tributs.

Així mateix, el pes de la recaptació dels tributs estatals de l'Administració central i la Generalitat sobre el PIB català s'ha incrementat lleugerament, 0,8 punts percentuals, des del 17,6% l'exercici 2013 fins al 18,4% el 2014, si bé acumula una caiguda de 4,0 punts percentuals en els darrers set anys.

GRÀFIC 40. Evolució del pes de la recaptació tributària estatal sobre el PIB català. Catalunya, 2004-2014

Unitats: percentatges.

Font: Informe mensual de recaptació tributària, Agència Estatal d'Administració Tributària; BADESPE; Informe mensual dels tributs de la Generalitat de Catalunya, desembre 2014, de la Direcció General de Tributs; i dades del PIB català (base 2008) d'Idescat.

El 94,2% d'aquesta recaptació la du a terme l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT) a través de les seves delegacions en el territori, que gestiona els impostos estatals sobre els quals la capacitat normativa de les CA és més limitada. Pel que fa a la resta de tributs estatals sobre els quals la capacitat normativa de les CA és major, la gestió està traspassada a la Generalitat de Catalunya.

La recaptació tributària de les delegacions de l'AEAT a Catalunya s'incrementa l'any 2014 el 6,3%, si bé acumula una caiguda del 14,0% des de l'any 2007. Aquest augment s'explica per l'increment del 8,9% en la recaptació de l'IVA, i l'augment del 5,0% i el 9,7% en la recaptació de l'IRPF i de l'impost de societats, respectivament. Mentre que es redueix el 4,2% la recaptació d'impostos especials.

Per la seva part, la recaptació de tributs estatals cedits totalment a la Generalitat de Catalunya augmenta l'1,7% l'any 2014 i acumula des del 2007 un descens del 59,0%. L'increment del 2014 s'explica, principalment, per l'augment en la recaptació del l'impost de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

De les sis figures tributàries estatals cedides totalment a la Generalitat, quatre han experimentat un increment en la recaptació: destaca l'augment en 223,9 milions d'euros de l'impost sobre transmissions patrimonials, i en menor mesura, l'augment en l'impost sobre actes jurídics documentats, que aporta 15,6 milions d'increment; l'impost sobre successions i donacions, que aporta 14,1 milions d'increment, i l'augment en l'impost sobre determinats mitjans de transport que aporta 1,4 milions més.

L'increment de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats respon a l'augment dels tipus (sobretot en el primer cas)¹⁰⁹, i a l'augment de les transmissions d'habitatges de segona mà; l'increment en l'impost de sobre determinats mitjans de transports respon a l'augment del nombre de matriculacions; mentre que en l'impost de successions i donacions es beneficia dels canvis normatius introduïts a partir del 2014.

Les dues figures restants, redueixen el seu rendiment, amb una caiguda de l'impost sobre el patrimoni del 22,8% que es compara amb un any, el 2013, amb ingressos extraordinaris derivats de l'amnistia fiscal; i amb una caiguda del 2,6% en la recaptació de les taxes sobre el joc.

Cal a més tenir en compte, que fruit de la reforma de l'impost sobre hidrocarburs en l'exercici anterior, ha desaparegut definitivament el 2014 l'impost sobre vendes minoristes sobre determinats hidrocarburs.

¹⁰⁹ Cal tenir en compte que l'increment dels tipus es va introduir l'any 2013 però a partir del mes d'agost, per tant la primera meitat de l'any 2014 es compara amb la primera meitat de l'any 2013 que encara no tenia els tipus incrementats.

A continuació es detallen els canvis normatius més rellevants amb efectes en els ingressos liquidats l'any 2014 amb relació als tributs estatals cedits totalment a la Generalitat de Catalunya.

En l'impost sobre successions i donacions els canvis normatius amb efectes en els ingressos liquidats l'any 2014 han estat:

- Amb efecte 1 de febrer del 2014 se suprimeix la reducció addicional, es modifiquen les reduccions per parentiu, i es modifiquen els percentatges de bonificació aplicables en la quota, elements que queden fixats en:

Grup I: 100.000, més 12.000 euros per cada any de menys de vint-i-un que tingui el causahavent, fins a un límit de 196.000 euros.

Grup II: Cònjuge: 100.000 euros. Fill: 100.000 euros. Resta de descendents: 50.000 euros. Ascendents: 30.000 euros.

Grup III: 8.000 euros.

Grup IV: no s'aplica cap reducció per raó de parentiu.

La reducció de 275.000 euros per persones grans es limita als adquirents del grup II.

Es modifiquen els percentatges de bonificació aplicables en la quota: es manté la bonificació del 99% per als cònjuges, mentre que per a la resta de parents dels grups I i II s'estableixen diferents percentatges en funció de la base imposable i de si el contribuïent ha optat o no per l'aplicació de determinades exempcions i reduccions.

En cas d'ihliquiditat a l'herència, es permet el pagament amb qualsevol bé immoble, encara que l'acceptació és discrecional per a l'Administració.

Canvis introduït per la Llei 2/2014.¹¹⁰

En l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats els canvis normatius amb efectes en els ingressos liquidats l'any 2014 han estat:

- S'actualitza l'escala que grava la transmissió i rehabilitació de grandeses i títols nobiliaris a l'1%. Introduït per la Llei 22/2013.¹¹¹
- Es fixa el tipus de gravamen de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats aplicable als arrendaments, que és del 0,3 % durant l'any 2014 i del 0,5 % a partir de l'1 de gener de 2015. Introduït per la Llei 2/2014.¹¹²

En l'impost sobre hidrocarburs els canvis normatius amb efectes en els ingressos liquidats l'any 2014 han estat:

- Es regulen els tipus impositius autonòmics. Introduït per la Llei 2/2014:¹¹³

Gasolina amb plom (epígraf 1.1): 48 euros per cada 1.000 litres.

Gasolina sense plom de 98 octans o més (epígraf 1.2.1): 48 euros per cada 1.000 litres.

Altres gasolines sense plom (epígraf 1.2.2): 48 euros per cada 1.000 litres.

Gasoil per a ús general (epígraf 1.3): 48 euros per cada 1.000 litres.

¹¹⁰ Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014

¹¹¹ Llei 22/2013, de 23 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per al 2014. BOE núm. 309, de 26.12.2013.

¹¹² Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

¹¹³ Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

Gasoil per a ús com a carburant o combustible (epígraf 1.4): 6 euros per cada 1.000 litres.

Fuel (epígraf 1.5): 2 euros per tona.

Querosè per a ús general (epígraf 1.11): 48 euros per cada 1.000 litres.

Bioetanol i biometanol per a ús com a carburant (epígraf 1.13): 48 euros per cada 1.000 litres.

Biodièsel per a ús com a carburant (epígraf 1.14): 48 euros per cada 1.000 litres.

Biodièsel i bioetanol per a ús com a combustible (epígraf 1.15): 6 euros per cada 1.000 litres.

Es fixa el tipus autonòmic de devolució del gasoil d'ús professional de l'impost sobre hidrocarburs en 48 euros per 1.000 litres.

En l'impost sobre les estades en establiments turístics els canvis normatius amb efectes en els ingressos liquidats l'any 2014 han estat:

- Es desenvolupa l'impost sobre les estades en establiments turístics, com a tribut propi de la Generalitat. L'objecte de l'impost són les estades en determinats establiments i equipaments situats a Catalunya. S'entén per estada el gaudiment del servei d'allotjament, per dia o fracció, amb pernотació o sense. Tot i que l'impost es va crear a finals del 2012 a efectes de recaptació, el seu primer any de funcionament és el 2013. Desenvolupat pel Decret 129/2012.¹¹⁴

En l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit els canvis normatius amb efectes en els ingressos liquidats l'any 2013 han estat:

- Es crea l'impost sobre els dipòsits en entitats de crèdit com un impost propi de la Generalitat de Catalunya, de naturalesa directa, que grava la captació i tinença de fons de tercers, sota la forma de dipòsits, per part de les entitats de crèdit, sempre que comporti l'obligació de restitució. Introduït pel Decret llei 5/2012, de 18 de desembre, de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit.¹¹⁵
- L'impost va ser recorregut en el Tribunal Constitucional pel president del Govern i no hi ha hagut recaptació l'exercici 2014.

TAULA 49. Recaptació¹ dels tributs estatals per l'Administració central i la Generalitat a Catalunya, 2011-2014

	2011	2012	2013	2013	2012-2013	2013-2014
Total (A + B + C)	34.173,0	35.771,7	36.296,0	38.497,4	1,5%	6,1%
Impostos directes	18.173,6	19.952,0	19.602,0	20.485,9	-1,8%	4,5%
Impostos indirectes	15.498,5	15.295,5	16.163,9	17.468,7	5,7%	8,1%
Taxes i altres ingressos tributaris	500,9	524,2	530,1	542,8	1,1%	2,4%
Total (B + C)	2.122,5	2.262,2	2.193,1	2.231,1	-3,1%	1,7%
Delegacions AEAT (A)	32.050,5	33.509,5	34.102,9	36.266,3	1,8%	6,3%
Impostos directes	17.824,5	19.311,2	18.745,1	19.742,4	-2,9%	5,3%
IRPF	14.108,8	14.297,9	14.056,3	14.754,1	-1,7%	5,0%
Societats	3.411,6	4.408,4	4.078,7	4.473,7	-7,5%	9,7%
Impost sobre renda no residents	276,2	286,2	286,2	256,1	0,0%	-10,5%
Altres impostos directes	27,9	318,7	324,0	258,5	1,7%	-20,2%

¹¹⁴ Decret 129/2012, de 9 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre les estades en establiments turístics. DOGC núm. 6238, de 23.10.2012.

¹¹⁵ Decret llei 5/2012, de 18 de desembre, de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit. DOGC núm. 6277, de 19.12.2012.

Impostos indirectes	13.966,7	13.881,9	15.024,4	16.172,8	8,2%	7,6%
IVA	12.050,4	11.914,5	12.839,8	13.986,1	7,8%	8,9%
Especials	971,8	1.112,3	1.365,7	1.272,3	22,8%	-6,8%
Alcohols	228,591	226,524	221,985	nd.	-2,0%	nd.
Hidrocarburs	598,8	615,5	852,1	nd.	38,4%	nd.
Labors del tabac	24,057	17,583	10,454	nd.	-40,5%	nd.
Electricitat	120,3	252,6	280,5	nd.	11,0%	nd.
Tràfic exterior	639,1	553,5	521,2	602,0	-5,8%	15,5%
Impost sobre primes d'assegurances i altres	305,4	301,6	297,7	312,4	-1,3%	4,9%
Taxes i altres ingressos tributaris (cap. 3)	259,4	316,4	333,4	351,2	5,4%	5,3%
Govern autonòmic (B)	1.766,3	1.880,3	2.057,6	2.178,6	9,4%	5,9%
Impostos directes	349,1	640,8	856,9	743,5	33,7%	-13,2%
Successions i donacions	338,3	339,1	298,3	312,4	-12,0%	4,7%
Patrimoni	10,8	301,7	558,5	431,1	85,2%	-22,8%
Impostos indirectes	1.175,7	1.031,7	1.004,0	1.243,5	-2,7%	23,8%
Impostos indirectes ²	1.531,9	1.413,6	1.139,5	1.296,0	-19,4%	13,7%
Transmissions patrimonials	750,5	682,4	717,0	940,9	5,1%	31,2%
Actes jurídics documentats	425,1	349,3	287,0	302,6	-17,8%	5,4%
Tributs sobre el joc	241,5	207,8	196,7	191,6	-5,3%	-2,6%
Altres (C)						
Sobre determinats mitjans de transport	92,1	74,1	51,1	52,5	-31,1%	2,7%
Sobre vendes minoristes determinats hidrocarburs	264,0	307,8	84,4	-	-72,6%	-

Unitats: milions d'euros, i percentatges.

(1) Les dades de recaptació tributària són recaptació líquida aplicada.

(2) Suma dels impostos de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, Tributs sobre el joc, l'impost sobre determinats mitjans de transport, i l'impost sobre vendes minoristes de determinats hidrocarburs.

Font: Informe mensual de recaptació tributària, Agència Estatal d'Administració Tributària; BADESPE; i Informe mensual dels tributs de la Generalitat de Catalunya, desembre 2014, de la Direcció General de Tributs.

La recaptació dels tributs estatals en el conjunt d'Espanya

L'evolució positiva dels ingressos tributaris estatals recaptats per les delegacions de l'AEAT a Catalunya s'ha situat a 2,7 punts percentuals per sobre del creixement de la recaptació de tributs estatals en el conjunt de l'Estat, que ha augmentat el 3,6%, 6.140 milions d'euros més que el 2013, amb uns ingressos totals de 174.987 milions d'euros, si bé en els set darrers exercicis acumula una caiguda del 12,8%, amb 25.689 milions d'euros menys que l'any 2007.

En el conjunt de l'Estat, l'increment de la recaptació respon a l'evolució positiva de la majoria de figures tributàries: en primer lloc, per l'increment del 8,2% en l'IVA, 4.243 milions d'euros més que el 2013; en segon lloc, per l'increment del 3,9% en l'IRPF, 2.710 milions d'euros més que el 2013. També experimenten increments, si bé de magnituds menys importants en termes absoluts, les figures dels impostos mediambientals, 55 milions d'euros més que el 2013; els impostos especials sobre l'alcohol, amb un augment de 63 milions d'euros; els impostos especials sobre labors del tabac, amb un increment de 121 milions d'euros; els impostos especials sobre el carbó, amb un increment 117 milions d'euros; l'impost sobre la renda de no residents, amb un augment de 3 milions d'euros; i també té lloc un augment de 67 milions d'euros en els recursos derivats de taxes i altres ingressos (capítol 3 dels pressupostos).

Paral·lelament, i compensant part d'aquests increments, es redueix, el 6,2%, la recaptació de l'impost de Societats, 1.232 milions d'euros menys que el 2013; cau el 2,1% la recaptació de l'impost sobre hidrocarburs, 210 mi-

lions d'euros menys que el 2013; i cau el 4,3% la recaptació de l'impost especial sobre l'electricitat, 62 milions d'euros menys que el 2013.

L'Agència Tributària estatal estima que l'increment en la recaptació l'any 2014 respon a un augment, de 6.691 milions d'euros, dels ingressos associat a la millora de l'activitat econòmica, que ha provocat un augment de les bases tributàries dels principals impostos estatals, que en conjunt incrementen el 2,6%. Aquest augment s'hauria vist en part compensat per la reducció dels ingressos impositius derivat de les mesures tributàries de rebaixes fiscals amb efectes recaptatoris l'any 2014, amb un efecte negatiu sobre la recaptació de 551 milions d'euros.

En el cas de l'IRPF ha tingut lloc una lleugera reducció del -0,2% de la renda bruta de les famílies aproximada per fonts fiscals. Tot i així, les bases tributàries de les rendes del treball milloren, lleugerament, amb un increment del 0,2%, derivat de l'augment del 0,6% de la massa de salaris –associat a l'increment de l'ocupació–; de l'augment del 2,5% de la massa de pensions –com el 2013 aquest augment respon, principalment, a la incorporació de nous pensionistes amb millors perfils professionals–; i de la caiguda del 4,3% de la resta de rendes del treball associades, principalment, a les prestacions d'atur¹¹⁶. Les bases tributàries de les rendes del capital aproximades per fonts fiscals han tingut un comportament dispar, amb un augment destacat, del 40,2%, de les rendes provinents de guanys patrimonials; mentre que cauen el 18,3% les rendes procedents del capital mobiliari; i es redueixen el 3,3% les rendes procedents d'immobles arrendats. Finalment, les rendes dels empresaris individuals es recuperen amb un increment del 4,0%.

En l'impost sobre societats les bases de beneficis empresarials declarats milloren respecte del 2013, amb un increment de la base imposable consolidada del 12,7%, millorant el seu comportament tant les bases declarades dels grups consolidats i les grans empreses no integrades en grups, com els resultats empresarials de les pimes.

L'IVA mostra pel conjunt de l'any un increment de les seves bases impositives, amb un augment de la despesa final subjecte a tributació, del 5,6%: augmenta el 6,3% la despesa en consum de béns i serveis de les llars; s'estabilitza la despesa de les administracions públiques, amb una lleugera reducció del 0,1%; i augmenta el 12,1% la despesa en compra d'habitatge nou de les llars, després de set anys de successives caigudes.

Pel que fa als impostos especials, s'estabilitzen les bases tributàries de les principals figures tributàries en termes de recaptació. En l'impost sobre hidrocarburs es redueix el 0,6% el consum de gasolines i gasoils; en l'impost sobre labors del tabac augmenta l'1,6% el consum de paquets de tabac; en l'impost sobre l'energia es redueix el 0,9% el consum d'electricitat; mentre que en els impostos sobre alcohols, es redueix el 0,8% el consum d'alcohol pur i augmenta el 4,1% el consum de cervesa.

Tot i l'augment de la recaptació que està tenint lloc des de l'any 2010, l'Agència Tributària estatal estima que la caiguda en la recaptació de 25.689 milions d'euros, acumulada els exercicis 2008-2014, respon principalment al deteriorament de les bases tributàries, aplaçaments i actuacions de control durant la crisi econòmica, raó per la qual s'haurien perdut 47.435 milions d'euros, el 185% de tota la caiguda. Contràriament, els canvis normatius estatals en la tributació (aquells introduïts a partir del 2008 fins al 2014) haurien permès recuperar 21.746 milions d'euros. Mentre que en els anys 2008 a 2009 s'haurien deixat d'ingressar 23.096 milions d'euros per la política normativa de rebaixes fiscals, de l'any 2010 a 2014 la política de consolidació fiscal hauria recuperat 45.393 milions d'euros. Si bé els canvis en la normativa fiscal del darrer any haurien fet perdre 551 milions d'euros.

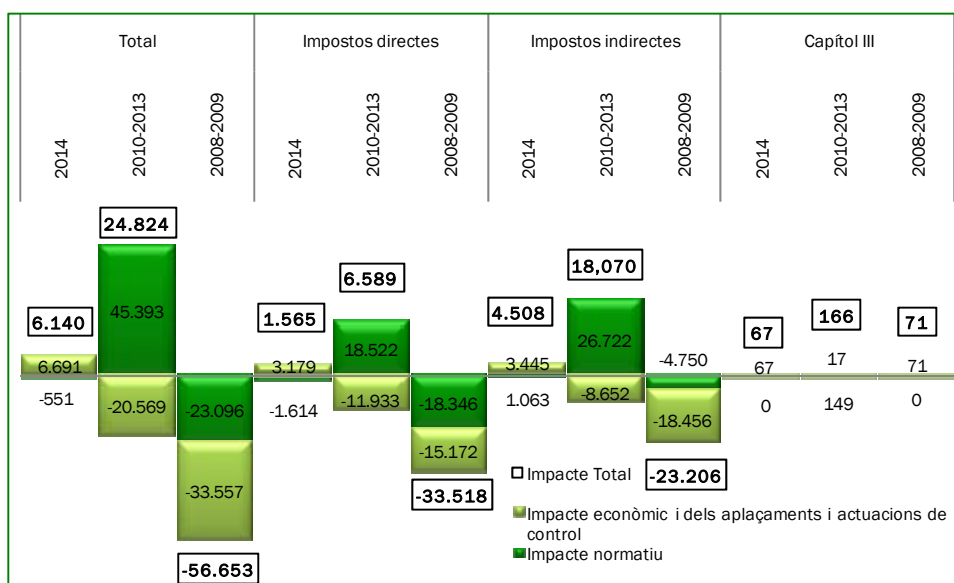
En el següent gràfic es mostra, per als tres grans capítols d'ingressos tributaris, l'impacte que sobre la recaptació de tributs estatals en el conjunt del territori espanyol han tingut, per una part, els canvis normatius introduïts pel Govern central i, per una altra, l'evolució de l'activitat econòmica i el recurs a l'aplaçament del deute tributari i altres elements que afecten la gestió dels impostos.

En el conjunt dels impostos directes els canvis normatius de consolidació fiscal introduïts des de l'any 2010 no arriben compensar les rebaixes fiscals normatives que van afectar la recaptació dels anys 2008 i 2009, i aportarien un saldo negatiu, amb una pèrdua de 1.438 milions d'euros en aquests set anys des de l'inici de la crisi. A aquesta aportació negativa, cal afegir els ingressos perduts com a conseqüència del deteriorament de les bases fiscals en el conjunt d'aquests anys i els aplaçaments i actuacions de control, especialment en els anys 2008 i 2009, fent que, en conjunt, la tributació directa hagi perdut en el global dels set anys 25.365 milions d'euros. El 2014, els canvis normatius han tornat a fer perdre recaptació de la tributació directa, si bé la millora de les bases fiscals ha sumat capacitat de recaptació al conjunt d'aquests tributs.

¹¹⁶ Les altres rendes del treball inclouen l'atur, els rendiments agraris, ingressos bruts de professionals, consellers, premis, guanys forestals, i rendes exemptes.

En el conjunt dels impostos indirectes les rebaixes tributàries dels primers anys de crisi han estat més que compensades pels canvis normatius a partir de l'any 2010, que en el conjunt del període aporten un increment de la recaptació de 23.035 milions d'euros. Aquesta aportació positiva ha estat més que compensada pel deteriorament econòmic, aplaçaments i actuacions de control, que fa que en termes globals la imposició indirecta hagi perdut, entre el 2008 i el 2014, 628 milions d'euros. En el 2014 els canvis normatius han seguit impulsant la recaptació per al conjunt de la tributació indirecta amb un increment de 1.063 milions d'euros. A més, en aquest darrer any cal afegir l'efecte positiu de la millora de les bases tributàries.

GRÀFIC 41. Impacte normatiu en la recaptació de tributs estatals en el conjunt de CCAA. Espanya, 2008-2014

Unitats: milions d'euros.

Nota: En la mesura de l'impacte econòmic hi poden haver acumulats també efectes de canvis normatius a escala autonòmica en tributs estatals. De totes maneres, la magnitud d'aquest efecte es pot preveure com a poc rellevant ja que la capacitat normativa de les CA sobre aquest es pràcticament nul·la, excepte en l'IRPF.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Informe mensual de recaptació tributària de desembre de 2008 a 2014 i Informe anual de recaptació tributària 2012 i 2013, Agència Estatal d'Administració Tributària.

En els gràfics I-42 i I-43 es mostra, per grans figures tributàries d'imposició directa i d'imposició indirecta, respectivament, l'impacte que sobre la recaptació de tributs estatals en el conjunt del territori espanyol han tingut els canvis normatius introduïts pel Govern central, l'evolució de l'activitat econòmica i el recurs a l'aplaçament del deute tributari i altres elements que afecten la gestió dels impostos.

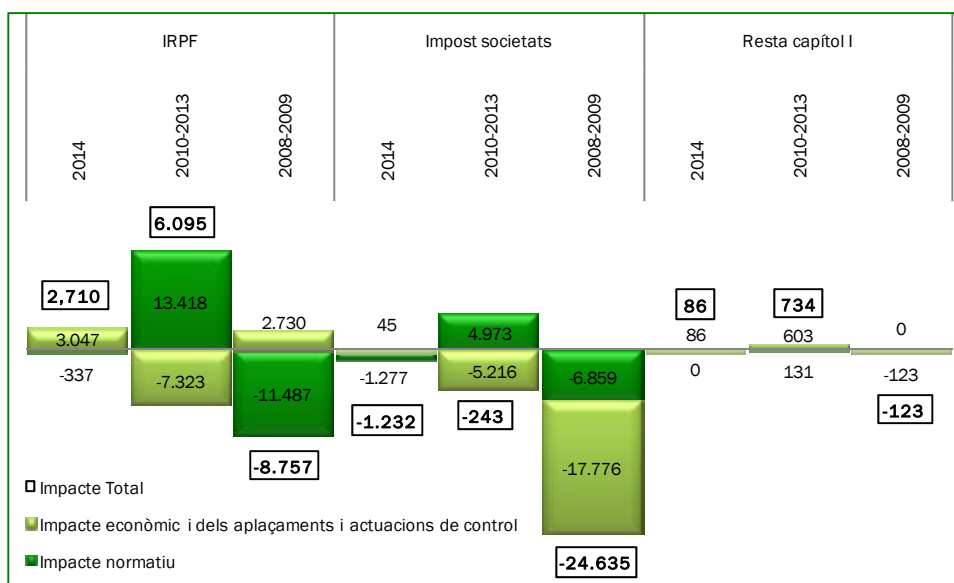
Destaquem, que en l'IRPF els canvis normatius de consolidació fiscal aplicats a partir del 2010 han més que compensat l'efecte de les rebaixes fiscals dels anys 2008 i 2009. La recuperació de la recaptació de l'impost amb més volum d'ingressos -es recaptan 46 milions d'euros més el 2014 que 2007- respon, principalment, a l'impacte dels canvis normatius, ja que les seves bases tributàries encara són inferiors a les de l'any 2007. L'any 2014 es segueix augmentant la recaptació de l'impost, bàsicament, per l'impacte econòmic de la millora de les seves bases tributàries, especialment les de les rendes del treball, mentre que s'han tornat a introduir rebaixes fiscals en l'impost que han frenat la seva recuperació.

En l'impost de societats, tot i l'impacte normatiu positiu en la recaptació de l'impost dels anys 2011 i 2012, no s'han compensat les fortes rebaixes fiscals -especialment de l'any 2008 i en menor mesura el 2009, el 2013, i el 2014- que al llarg dels anys 2008-2014 han fet perdre 3.163 milions d'euros de recaptació. A aquesta pèrdua de recaptació cal afegir la derivada, principalment, del deteriorament de l'activitat econòmica i els seus efectes negatius sobre la base fiscal de l'impost, i els efectes dels aplaçaments i actuacions de control, que en el conjunt del període ha fet perdre 22.947 milions d'euros de recaptació. Així, al llarg d'aquests set anys l'impost de societats ha reduït la seva recaptació en 26.110 milions d'euros. L'any 2014, es torna a intensificar l'impacte negatiu de les rebaixes fiscal en l'impost que han provocat una pèrdua de la recaptació, mentre que l'evolució de l'activitat econòmica, tot i la recuperació dels beneficis de les empreses, no es veu reflectit en un augment de la recaptació derivat de l'impacte econòmic, com a conseqüència de l'efecte negatiu de les majors devolucions efectuades el 2014 associades, en bona part, a la compensació dels resultats negatius d'exercicis precedents.

L'increment, el 2014, de 86 milions d'euros en la partida de la resta del capítol 1, respon a la lleugera millora en la recaptació de les figures tributàries mediambientals, creades l'exercici 2013, l'impost sobre la renda dels no residents, i altres impostos directes de magnitud reduïda.

Finalment, es destaca en la tributació indirecta l'evolució de l'IVA, que en el conjunt del període 2008-2014 ha augmentat la seva recaptació en 323 milions d'euros, recuperant els nivells previs a la crisi. Els canvis normatius en els darrers cinc anys haurien fet que en el conjunt del període augmentés la recaptació en 15.929 milions d'euros, compensant l'impacte negatiu, sobretot, de l'evolució de l'activitat econòmica i els aplaçaments i actuacions de control, amb una pèrdua de 15.606 milions d'euros. L'any 2014 els canvis normatius haurien seguit fent augmentar la recaptació, si bé l'increment de la recaptació respon, principalment, a l'impacte econòmic derivat de la millora de les bases tributàries de l'impost.

GRÀFIC 42. Impacte normatiu en la recaptació dels impostos directes estatals en el conjunt de CCAA. Espanya, 2008-2014

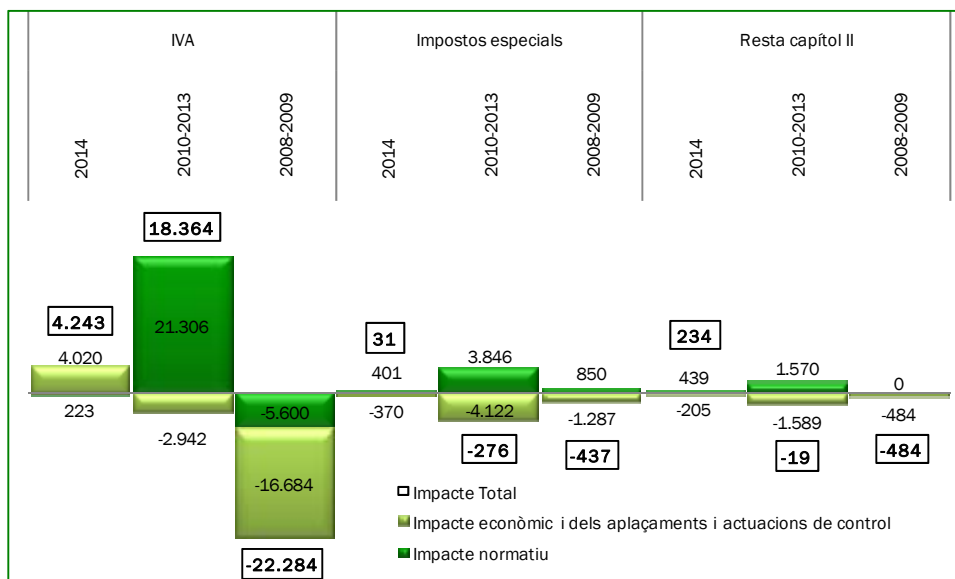

Unitats: milions d'euros.

Nota: En la mesura de l'impacte econòmic hi poden haver acumulats també efectes de canvis normatius a escala autonòmica en tributs estatals. De totes maneres, la magnitud d'aquest efecte es pot preveure com a poc rellevant ja que la capacitat normativa de les CA sobre aquest és pràcticament nul·la, excepte en l'IRPF.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'*Informe mensual de recaptació tributària* de desembre de 2008 a 2014 i *Informe anual de recaptació tributària* 2012 i 2013, Agència Estatal d'Administració Tributària.

GRÀFIC 43. Impacte normatiu en la recaptació dels impostos indirectes estatals en el conjunt de CCAA. Espanya, 2008-2014

Unitats: milions d'euros.

Nota: En la mesura de l'impacte econòmic hi poden haver acumulats també efectes de canvis normatius a escala autonòmica en tributs estatals. De totes maneres, la magnitud d'aquest efecte es pot preveure com a poc rellevant ja que la capacitat normativa de les CA sobre aquest es pràcticament nul·la, excepte en l'IRPF.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'*Informe mensual de recaptació tributària* de desembre de 2008 a 2014 i *Informe anual de recaptació tributària* 2012 i 2013, Agència Estatal d'Administració Tributària.

Per tant, per a l'any 2014 l'impacte en la recaptació dels canvis normatius ha estat clarament inferior a la dels darrers anys, i fins i tot han provocat una pèrdua de capacitat recaptatòria en les principals figures impositives del sistema tributari espanyol, principalment en l'impost de societats. A continuació, es detallen el canvis normatius més rellevants que afecten la recaptació del impostos estatals el 2014.

En l'IRPF els canvis normatius més importants amb efectes positius en la recaptació en termes de caixa el 2014 han estat:

- Amb efectes en les retencions del treball, es prorroga per a l'exercici 2014 el gravamen complementari i els increments en els tipus de retenció aplicables als rendiments del treball, rendiments d'activitats professionals i retribucions d'administradors i membres de consells d'administració, introduït per la Llei 22/2013.¹¹⁷
- Amb efectes en les retencions del capital, es prorroga per a l'exercici 2014 l'increment de tipus del 19% al 21%, introduït per la Llei 22/2013.¹¹⁸
- Amb efectes en les retencions dels arrendaments, es prorroga per a l'exercici 2014 l'increment de tipus del 19% al 21%, introduït per la Llei 22/2013.¹¹⁹
- Amb efectes en les retencions dels fons d'inversió, es prorroga per a l'exercici 2014 l'increment de tipus del 19% al 21%, introduït per la Llei 22/2013.¹²⁰
- Amb efectes en la quota diferencial, desapareix la deducció per inversió en habitatge per a les compres realitzades a partir de l'1 de gener de 2013, introduït per la Llei 26/2012.¹²¹

¹¹⁷ Llei 22/2013, de 23 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2014. BOE núm. 309, de 23.12.2013.

¹¹⁸ Llei 22/2013, de 23 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2014. BOE núm. 309, de 23.12.2013.

¹¹⁹ Llei 22/2013, de 23 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2014. BOE núm. 309, de 23.12.2013.

¹²⁰ Llei 22/2013, de 23 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 2014. BOE núm. 309, de 23.12.2013.

- Amb efectes en la quota diferencial, s'integren en la base imposable general els guanys i pèrdues amb un període generació inferior a l'any. I es limita al 10% (abans 25%) el saldo de pèrdues de la BI general que poden compensar amb el saldo positiu de rendiments o imputacions de renda, introduït per la Llei 26/2012.¹²²

En l'IRPF els canvis normatius més importants amb efectes negatius en la recaptació en termes de caixa el 2014 han estat:

- Amb efectes en les retencions del treball, des de juliol, es redueix del 21% al 15% el tipus de retenció sobre activitats professionals amb rendes inferiors a 15.000 €, en l'exercici immediat anterior, i que representin més del 75% de la suma de rendiments íntegres d'activitats econòmiques i del treball, introduït pel Reial decret llei 8/2014.¹²³
- Amb efectes en la quota diferencial, per als nous empresaris en estimació directa s'estableix una reducció del 20% sobre els rendiments nets, aplicable en el primer període impositiu en què el rendiment net resulti positiu i en el període impositiu següent a aquest, introduït pel Reial decret llei 4/2013.¹²⁴
- Amb efectes en la quota diferencial, deducció del 20% per a inversions realitzades a partir de 29 setembre 2013 en accions o participacions d'empreses de nova o recent creació (business angel) amb una base màxima de deducció de 50.000 euros anuals, introduït per la Llei 14/2013.¹²⁵
- Amb efectes en la quota diferencial, deducció general d'un 10% per reinversió de beneficis en elements nous de l'immobilitzat material o inversions immobiliàries afectes a l'activitat econòmica, introduït per la Llei 14/2013.¹²⁶

En l'Impost de societats els canvis normatius més importants amb efectes positius en la recaptació en termes de caixa el 2014 han estat:

- Amb efectes en els pagaments fraccionats, es prorroguen les següents mesures, introduït per la llei 16/2013:¹²⁷
  - increment de tipus impositius en funció de la xifra de negocis.
  - pagament fraccionat mínim en funció del resultat comptable.
  - limitació a la compensació de bases imposables negatives.
  - es manté la limitació a la deduïbilitat del fons de comerç i la correcció valorativa per deteriorament dels intangibles de vida útil indefinida.
- Amb efectes en la quota diferencial, es limita al 70% del màxim previst en taules la deducció de les amortitzacions de l'immobilitzat material per a grans empreses, introduït per la Llei 26/2012.¹²⁸

En l'Impost de societats els canvis normatius més importants amb efectes negatius en la recaptació en termes de caixa el 2014 han estat:

¹²¹ Llei 16/2012, de 26 de desembre, de mesures urgents de liberalització del comerç i de determinats serveis. BOE núm. 311, de 27.12.2012.

¹²² Llei 16/2012, de 26 de desembre, de mesures urgents de liberalització del comerç i de determinats serveis. BOE núm. 311, de 27.12.2012.

¹²³ Reial decret llei 8/2014, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 163, de 05.07.2014.

¹²⁴ Reial decret llei 4/2013, de 22 de febrer, de mesures de suport a l'emprenedor i d'estímul del creixement i de la creació d'ocupació. BOE núm. 47, de 23.02.13.

¹²⁵ Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització. BOE núm. 233, de 28.09.2013.

¹²⁶ Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització. BOE núm. 233, de 28.09.2013.

¹²⁷ Llei 16/2013, de 29 d'octubre, per la qual s'estableixen determinades mesures en matèria de fiscalitat mediambiental i s'adopten altres mesures tributàries i financeres. BOE núm. 260, de 30.10.2013.

¹²⁸ Llei 16/2012, de 26 de desembre, de mesures urgents de liberalització del comerç i de determinats serveis. BOE núm. 311, de 27.12.2012.

- Amb efectes en els pagaments fraccionats, augment de la base imposable en un 25% de l'import dels dividends i les rendes a què els resulti aplicable l'exempció per doble imposició internacional, mesura prorrogada de l'any anterior, introduït per la Llei 16/2013.¹²⁹
- Amb efectes en la quota diferencial, nou tipus de gravamen reduït, per a empreses de nova creació constituïdes a partir d'1 de gener de 2013 i aplicable al primer període impositiu i següent amb base imposable positiva, d'un 15% per la base imposable inferior a 300.000 euros i la resta de base imposable al 20%, introduït pel Reial decret llei 4/2013.¹³⁰
- Amb efectes en la quota diferencial, deducció general d'un 10%, per a les empreses de reduïda dimensió, per la reinversió de beneficis en elements nous de l'immobilitzat material o inversions immobiliàries afectes a l'activitat, introduït per la Llei 14/2013.¹³¹
- Amb efectes en la quota diferencial, deducció de 9.000 euros persona/any per la creació d'ocupació per a treballadors amb discapacitat superior al 33% i inferior al 65% i de 12.000 euros persona/any per a treballadors amb grau discapacitat superior al 65% per a períodes impositius iniciats a partir de l'1/01/2013, introduït per la Llei 14/2013.¹³²
- Amb efectes en la quota diferencial, en la cessió d'actius intangibles (patent-box) s'incrementa el percentatge de reducció al 60% de les rendes (abans 50% dels ingressos, introduït per la Llei 14/2013.¹³³

En l'Impost sobre la renda de no residents els canvis normatius més importants han tingut un efecte positiu en la recaptació en termes de caixa el 2014:

- Es prorroga per a l'exercici 2014 l'increment de tipus del 24% al 24,75% en el tipus general i del 19% al 21% aplicable a les rendes transferides a l'estranger per establiment permanent i als dividends, interessos i guanys patrimonials obtinguts sense mediació d'establiment, introduït per la Llei 22/2013.¹³⁴

En la imposició mediambiental els canvis normatius més importants han tingut un efecte positiu en la recaptació en termes de caixa el 2014:

- Es crea el nou impost sobre els gasos fluorats d'efecte hivernacle aplicable a partir de l'1 de gener del, introduït per la llei 16/2013.¹³⁵

En l'IVA els canvis normatius més importants han tingut un efecte negatiu en la recaptació en termes de caixa el 2014:

- Creació del règim especial d'IVA de caixa per a contribuents amb un volum d'operacions inferior a 2 milions, introduït per la Llei 14/2013.¹³⁶
- Es rebaixa el tipus impositiu del 21% al 10%, a partir del 26 de gener, de les entregues i importacions d'objectes d'art, antiguitats i objectes de col·lecció, introduït pel Reial decret llei 1/2014.¹³⁷ (RDL 1/2004, de 24 de gener).BB

Finalment, en els impostos especials els canvis normatius més importants han tingut un efecte negatiu en la recaptació en termes de caixa el 2014:

¹²⁹Llei 16/2013, de 29 d'octubre, per la qual s'estableixen determinades mesures en matèria de fiscalitat mediambiental i s'adopten altres mesures tributàries i financeres. BOE núm. 260, 30.10.2013.

¹³⁰ Reial decret llei 4/2013, de 22 de febrer, de mesures de suport a l'emprenedor i d'estímul del creixement i de la creació d'ocupació. BOE núm. 47, de 23.02.13.

¹³¹ Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització. BOE núm. 233, de 28.09.2013.

¹³² Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització. BOE núm. 233, de 28.09.2013.

¹³³ Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització. BOE núm. 233, de 28.09.2013.

¹³⁴ Llei 22/2013, de 23 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per al'any 2014. BOE núm. 309, de 23.12.2013.

¹³⁵ Llei 16/2013, de 29 d'octubre, per la qual s'estableixen determinades mesures en matèria de fiscalitat mediambiental i s'adopten altres mesures tributàries i financeres. BOE núm. 260, 30.10.2013.

¹³⁶ Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització. BOE núm. 233, de 28.09.2013.

¹³⁷ Reial decret llei 1/2014, de 24 de gener, de reforma en matèria d'infraestructures i transport, i altres mesures econòmiques. BOE núm.22, de 25.01.2014.

- Exempció del 85% de l'Impost sobre l'Electricitat per a l'energia elèctrica que es destini a reducció química i processos electrolítics, a processos mineralògics i a processos metal·lúrgics, introduït per la llei 16/2013.¹³⁸

---

¹³⁸ Llei 16/2013, de 29 d'octubre, per la qual s'estableixen determinades mesures en matèria de fiscalitat mediambiental i s'adopten altres mesures tributàries i financeres. BOE núm. 260, 30.10.2013.

5. ECONOMIA SOCIAL

5.1. LES EMPRESES DE L'ECONOMIA SOCIAL

5.1.1. COOPERATIVES

Seguint la tendència iniciada el 2010, i per tant, per cinquè any consecutiu, l'any 2014 incrementa el nombre de cooperatives inscrites al Registre de Cooperatives, tal com es pot constatar en la taula següent. Cal tenir en compte que aquest increment es concentra a la demarcació de Barcelona i en menor mesura, a les terres de l'Ebre, mentre que en la resta de demarcacions decreix el nombre de cooperatives inscrites, de tal manera que enguany el 68,3% de les cooperatives existents es concentren a les comarques de Barcelona, percentatge que l'any 2013 fou del 67,8%.

TAULA 50. Cooperatives existents, segons àmbit territorial. Catalunya, 2012-2014

Any	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Tarragona (excepte Terres de l'Ebre)	Terres de l'E- bre
2012	4.122	2.794	239	520	569	289	280
2013	4.169	2.828	251	510	580	295	285
2014	4.177	2.853	246	503	575	288	287
Variació	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Tarragona (excepte Terres de l'Ebre)	Terres de l'E- bre
2011-2012	51	41	7	4	-1	-2	1
2012-2013	47	34	12	-10	11	6	5
2013-2014	8	25	-5	-7	-5	-7	2

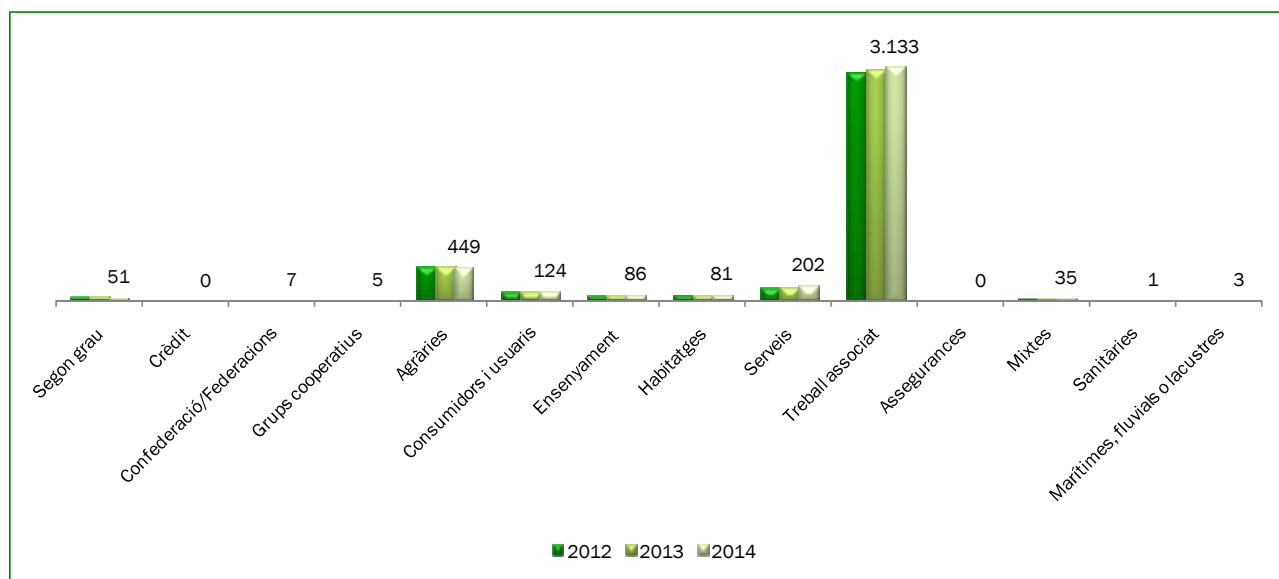
Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

No hi ha variacions destacables respecte als anys anteriors en la distribució de les cooperatives existents segons tipus: tres de cada quatre són de treball associat (el 75%), mentre que el 25% restant es distribueix entre les agràries (que concentren el 10,7% del total), les de serveis (4,8%), les de consumidors i usuaris (3%), les d'ensenyament (2,1%), habitatge (1,9%) i les de segon grau (1,2%).

D'altra banda, el nombre de cooperatives de treball associat incrementa els darrers anys, en passar de 3.060 l'any 2012 a 3.133 l'any 2014 (73 cooperatives més), així com les de serveis, que passen d'haver-n'hi 186 a 202 (16 cooperatives més). En canvi, hi ha menys cooperatives agràries (l'any 2012 n'hi havia 465 i el 2014, 449; 16 cooperatives de diferència). Les cooperatives d'habitatge també perden pes, en passar de 92 a 81, és a dir, n'hi ha 11 menys que el 2012, i les de segon grau també decreixen, passen de 55 a 51. Els altres tipus de cooperatives es mantenen estables en termes absoluts.

GRÀFIC 44. Cooperatives existents, segons tipus de cooperativa. Catalunya, 2012-2014

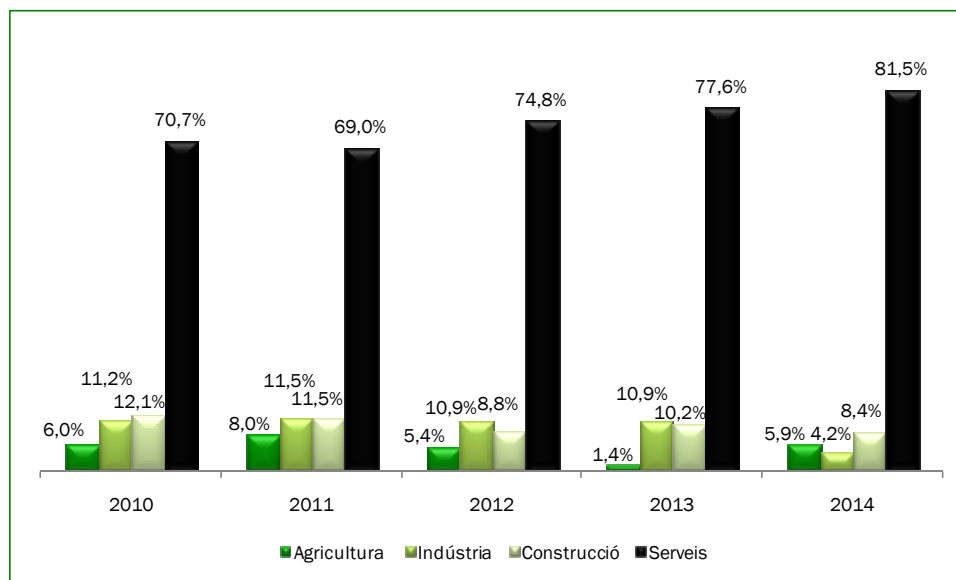
Unitats: nombres absoluts.

Nota: el gràfic indica la dada pel 2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Al llarg de l'any 2014 s'han creat 119 cooperatives, 28 menys que l'any anterior. El sector serveis incrementa la seva importància relativa fins assolir per primer cop més del 80%, en detriment del sector industrial i de la construcció, que perden importància relativa respecte l'any anterior. En canvi, l'agricultura, amb set noves cooperatives incrementa el seu pes sobre el total respecte l'any anterior, quan només es van constituir dues noves cooperatives en aquest sector. Cal tenir en compte també, que al llarg de l'any 2014 s'han transformat cinc cooperatives, dues societats s'han transformat i han adoptat la forma jurídica de cooperatives o societats laborals,¹³⁹ s'han fusionat tres cooperatives i se n'han dissolt 13. La creació neta de cooperatives ha estat, doncs de 106.

GRÀFIC 45. Distribució per sectors d'activitat de les noves cooperatives constituïdes. Catalunya, 2010-2014

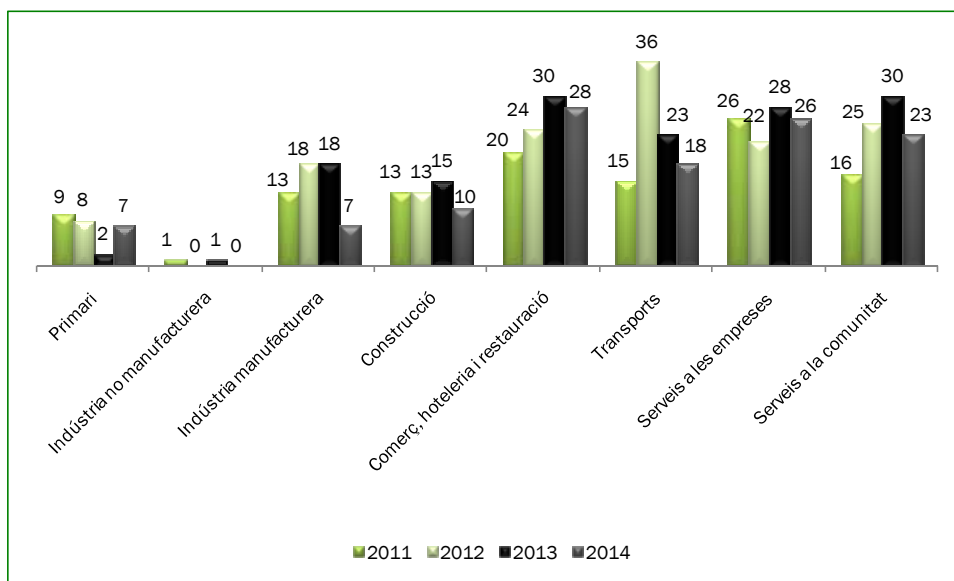
Unitats: percentatge.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

La major importància relativa del sector serveis de les noves cooperatives es concentra en les següents branques d'activitat: el comerç, l'hoteleria i la restauració (amb 28 noves cooperatives), els serveis a les empreses (26) i els serveis a la comunitat (23). El gràfic següent conté tota aquesta informació.

¹³⁹ Les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació no concreten la forma jurídica.

GRÀFIC 46. Cooperatives constituïdes, segons branca d'activitat. Catalunya, 2011-2014

Unitats: nombres absoluts.

Nota: l'agrupació per branques d'activitat es relaciona a continuació:

Primari: Agricultura, ramaderia i caça; Silvicultura i explotació forestal; Pesca i aqüicultura.

Indústria no manufacturera: Antracita, hulla i lignit; Petroli i gas natural; Minerals metàl·lics; Minerals no metàl·lics ni energètics; Suport a les indústries extractives; Coqueries i refinació del petroli; Energia elèctrica i gas; Aigua; Tractament d'aigües residuals; Tractament de residus; Gestió de residus.

Indústria manufacturera: Ind. de productes alimentaris; Fabricació de begudes; Ind. del tabac; Ind. tèxtils; Confecció de peces de vestir; Ind. del cuir i del calçat; Ind. de fusta i suro, excepte mobles; Ind. del paper; Arts gràfiques i suports enregistrats; Ind. químiques; Productes farmacèutics; Cautxú i plàstic; Prod. minerals no metàl·lics; Metal·lúrgia; Prod. Metàl·lics, excepte maquinària; Prod. informàtics i electrònics; Materials i equips elèctrics; Maquinària i equips; Vehicles motor, remolcs i semiremolcs; Altres materials de transport; Mobles; Ind. manufactures diverses; Reparació i instal·lació de maquinària; Edició.

Construcció: Construcció d'immobles; Construcció d'obres d'enginyeria civil; Activitats especialitzades construcció.

Comerç, hoteleria i restauració: Venda i reparació de vehicles motor; Comerç engròs, excepte vehicles de motor; Comerç detall, excepte vehicles de motor; Serveis d'allotjament; Serveis de menjar i begudes; Reparació ordinadors i efectes personals.

Transports: Transport terrestre i per canonades; Transport marítim i per vies interiors; Transport aeri; Emmagatzematge i afins al transport; Agències de viatges i operadors turístics.

Serveis a les empreses i serveis personals: Act. postals i de correus; Telecomunicacions; Serveis de tecnologies de la informació; Serveis d'informació; Mediació financera; Assegurances i fons de pensions; Act. auxiliars mediació financera; Act. immobiliàries; Act. jurídiques i de comptabilitat; Seus centrals i consultoria empresarial; Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; Recerca i desenvolupament; Publicitat i estudis de mercat; Act. professionals i tècniques; Act. de lloguer; Act. relacionades amb l'ocupació; Act. de seguretat i investigació; Serveis a edificis i de jardineria; Act. administratives d'oficina.

Serveis a la comunitat: Cinema i vídeo, enregistrament de so; Ràdio i televisió; Act. veterinàries; Adm. pública, defensa i SS obligatòria; Educació; Act. sanitàries; Serveis socials amb allotjament; Serveis socials sense allotjament; Act. artístiques i d'espectacles; Biblioteques i museus; Jocs d'atzar i apostes; Act. esportives i d'entreteniment; Act. associatives; Altres act. de serveis personals.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

5.1.2. SOCIETATS LABORALS

L'any 2014 el nombre de societats laborals existents a Catalunya continua davallant seguint la tendència d'anys anteriors. Així, l'any 2014 consten inscrites 76 societats menys que el 2013, tal com recull la taula següent. En totes les demarcacions hi ha menys societats laborals excepte a la de Tarragona, on creixen (si bé lleugerament). Malgrat això, gairebé quatre de cada cinc societats laborals se situa a la demarcació de Barcelona (el 79,5%), seguida de la de Girona, Tarragona i Lleida.

TAULA 51. Societats laborals existents, per àmbit territorial. Catalunya, 2012-2014

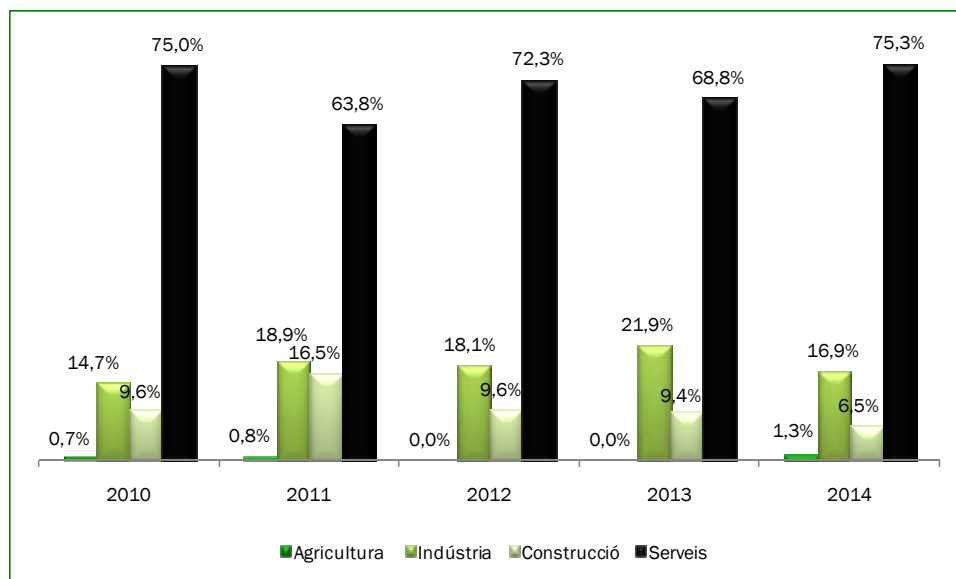
Any	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Tarragona (ex-cepte Terres de l'Ebre)	Terres de l'Ebre
2012	5.325	4.194	487	278	366	225	141
2013	5.230	4.151	445	265	369	229	140
2014	5.154	4.100	422	264	368	231	137
Variació	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Tarragona (ex-cepte Terres de l'Ebre)	Terres de l'Ebre
2011-2012	-92	-75	-2	-8	-7	-4	-3
2012-2013	-95	-43	-42	-13	3	4	-1
2013-2014	-76	-51	-23	-1	-1	2	-3

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Malgrat la davallada, l'any 2014 s'han creat 77 noves societats laborals, i se n'han dissolt 3. El desfasament entre aquestes dades i les facilitades anteriorment (segons les quals hi ha 76 societats laborals menys que el 2013), pot venir motivat per canvis de domicili social (a fora de Catalunya), per transformacions a altres formes societàries, etc. El sector serveis continua concentrant la majoria de les noves societats laborals creades (58). A diferència de l'any anterior, s'ha creat una societat laboral del sector agrari, mentre que en el sector industrial davallen.

GRÀFIC 47. Societats laborals constituïdes, per sectors d'activitat. Catalunya, 2010-2014

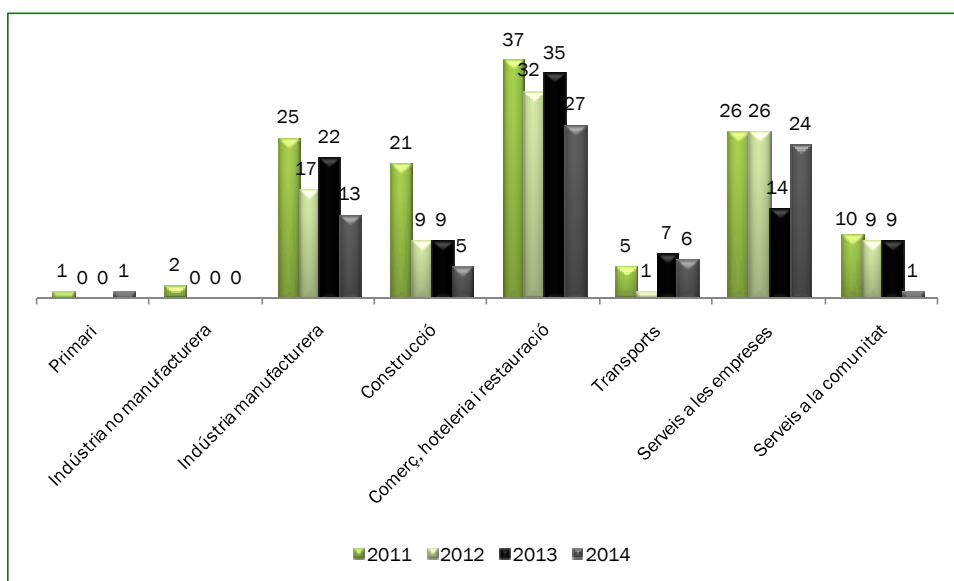

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

De manera coherent, el major pes del sector serveis de les noves societats laborals es concreta, igual que en anys anteriors, en el comerç, hoteleria i restauració, els serveis a les empreses i en menor mesura, en la indústria manufacturera. Destaquen els serveis a la comunitat, que únicament registren una nova societat, a diferència dels anys anteriors.

GRÀFIC 48. Societats laborals registrades, segons branca d'activitat econòmica. Catalunya, 2011-2014

Unitats: nombres absoluts.

Nota: l'agrupació per branques d'activitat és la mateixa que en el gràfic idèntic de les noves cooperatives, ja detallat.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

5.1.3. EMPRESSES D'INSERCIÓ I ENTITATS COL·LABORADORES D'INSERCIÓ

Amb independència de la forma jurídica que adopti, una empresa que tingui com a finalitat primordial la integració sociolaboral de persones en situació o greu risc d'exclusió social és qualificada per la llei com a empresa d'inserció i per tant té unes característiques i un règim jurídic determinat. D'altra banda, les entitats col·laboradores d'inserció són empreses o entitats que contracten persones que estan acollides a la renda mínima d'inserció o persones en risc d'exclusió. Si bé en el capítol cinquè d'aquesta Memòria s'analitza aquesta prestació econòmica, cal tenir en compte l'increment continuat els darrers deu anys d'aquest tipus d'empreses, assolint l'any 2014 les següents dades: 60 empreses d'inserció (una més que l'any 2013) i 254 entitats col·laboradores d'inserció. Ara bé, cal tenir en compte que la disposició derogatòria de l'Ordre EMO/210/2014, de 4 de juliol, va suprimir el cens d'entitats col·laboradores d'inserció, per la qual cosa la dada refereix a les entitats existents l'any 2013 i previsiblement no serà actualitzada en anys posteriors.

Segons les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació, de les 60 empreses d'inserció, la majoria són societats limitades (51), si bé vuit són cooperatives (8) i una és societat laboral limitada. La seva distribució territorial és similar a la de les altres empreses de l'economia social: la majoria (el 70%) es concentren a la demarcació de Barcelona (42 empreses), seguida de la de Girona (8 empreses), Lleida (7), Terres de l'Ebre (2) i Tarragona (1). Els darrers cinc anys, malgrat la crisi, s'han creat noves empreses d'inserció, a raó de 4-5 anuals: 4 l'any 2010, 5 el 2011, 3 el 2012, 5 el 2013 i 4 el 2014.

5.2. INDICADORS ECONÒMICS DE LES EMPRESSES DE L'ECONOMIA SOCIAL

Les darreres dades disponibles sobre els indicadors econòmics dels resultats de les empreses de l'economia social corresponen a l'any 2012, un any on els efectes de la crisi econòmica van ser intensos, tal com reflecteix la informació que contenen els gràfics següents. El primer d'ells, mostra l'evolució del pes del valor de negoci (o valor de producció) de l'economia social sobre el PIB des de l'any 2007 i permet constatar com l'any 2012 va davallar lleugerament (una dècima) respecte l'any anterior, degut a la davallada del pes del valor de negoci de les societats laborals (passa del 0,7% al 0,6%), mentre que el de les cooperatives es manté per quart any consecutiu en el 2,2%.

L'evolució dels resultats (o excedents, calculats a partir de la diferència entre les societats amb beneficis i les societats amb pèrdues) segueix la tendència decreixent iniciada l'any 2009, si bé en el cas de les cooperatives es registra una certa millora, en no ser tan intensa la davallada dels resultats. És a dir, l'any 2011 la diferència entre les cooperatives en benefici i les cooperatives amb pèrdues va ser de -36.721,3 milers d'euros, mentre que l'any 2012 aquesta diferència va ser de -22.246,5 milers d'euros, gairebé un 40% menys.

D'altra banda, tal com reflecteixen el tercer i el quart gràfic, l'any 2012 davallen tant el volum de producció com el valor afegit de les cooperatives i les societats laborals, si bé en aquest darrer cas amb major intensitat: el valor de producció de les cooperatives davalla l'1,1% i el valor afegit el 2,9%, mentre que en el cas de les societats laborals aquesta variació negativa se situa al voltant del 10%: el 10,4% en el cas del valor de producció i el 10,7% en el cas del valor afegit. Per la qual cosa, es pot considerar que els efectes de la crisi durant l'any 2012 han afectat més negativament les societats laborals en comparació amb les cooperatives.

GRÀFIC 49. Evolució dels principals indicadors econòmics de les empreses de l'economia social. Catalunya, 2007-2012

Percentatge de volum de producció sobre el PIB

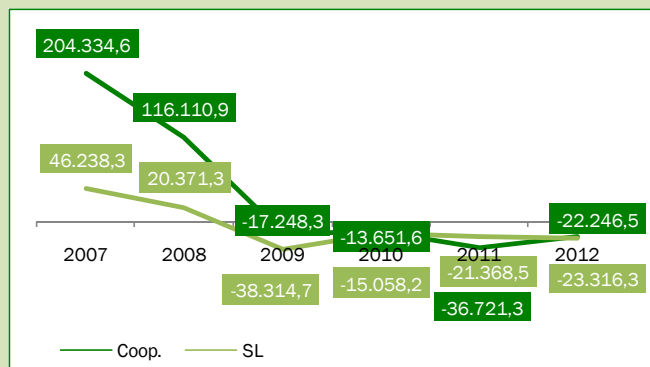

Unitats: percentatges.

Nota: el gràfic conté el percentatge del valor de producció (o volum de negoci) sobre el PIB.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AEAT i Idescat.

Resultats

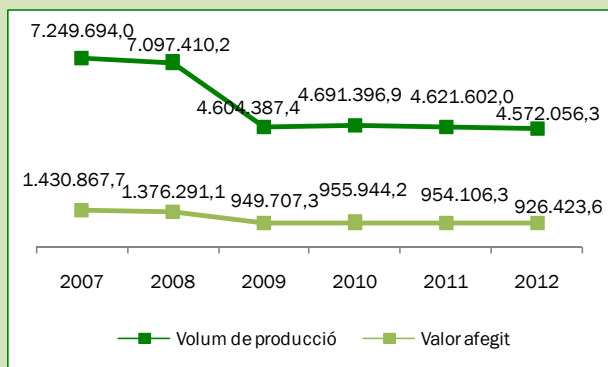

Unitats: milers d'euros.

Nota: els resultats o excedents són la diferència entre les societats amb benefici i les societats amb pèrdues.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AEAT.

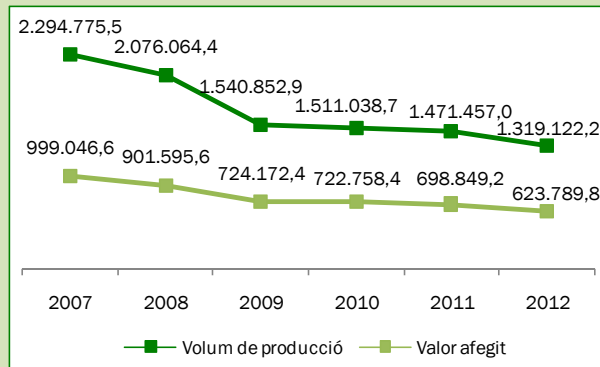
Volum de producció i valor afegit de les cooperatives

Unitats: milers d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AEAT.

Volum de producció i valor afegit de les societats laborals

Unitats: milers d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir de l'AEAT.

5.3. LA POBLACIÓ OCUPADA A L'ECONOMIA SOCIAL

El perfil de les persones ocupades a l'economia social

El perfil majoritari de les persones ocupades a l'economia social és el mateix que el descrit en edicions anteriors d'aquesta Memòria: un home, de més de 40 anys, de nacionalitat espanyola, amb un vincle jurídic de durada indefinida i a jornada complerta, amb una antiguitat a l'empresa de més de tres anys i empleat en el sector serveis per una empresa de menys de 250 treballadors. Malgrat aquesta continuïtat de les dades, hi ha algun petit canvi que convé destacar, com ara el fet que per primer cop des de l'any 2007 incrementa 0,6 punts percentuals el pes dels homes sobre el total, en passar de 52,3% al 52,9%, així com el lleuger increment (0,4 punts percentuals) del pes de la contractació a temps complert, que passa del 74,8% al 75,2%.

Cal destacar també l'increment de gairebé un punt i mig percentual del pes de la població ocupada en la indústria, en passar del 21,8% al 23,2%, en detriment de la resta de sectors econòmics, en especial els serveis, que si bé segueixen sent majoritaris, passen de concentrar el 71,6% el 2013 al 70,5% el 2014. Així mateix, continua creixent el pes de les persones ocupades en societats de més de 250 treballadors, que ha passat del 30% el 2012 al 35,2% el 2014, mentre que el pes de les persones ocupades en pimes (de menys de 250 treballadors) davalla, en passar del 69,9% el 2012 al 64,8% el 2014. Tal com es va apuntar en l'edició anterior d'aquesta Memòria, aquesta situació pot ser reflex dels diferents processos de concentració i fusió de cooperatives que s'han donat al llarg d'aquests anys que ha suposat un augment de les cooperatives de més dimensió.

En comparació amb el perfil majoritari en l'àmbit estatal, l'ocupació a l'economia social a Catalunya destaca per tenir una participació superior de les dones (1,6 punts percentuals), més estrangers (8 punts percentuals de diferència), menys relacions a temps complert (5 punts percentuals) i més de durada indefinida (4,9 punts percentuals), així com un menor pes del sector agrari (5,6 punts percentuals) i un major pes dels serveis i la indústria (3,9 i 1,5 punts percentuals més, respectivament).

TAULA 52. Perfil de les persones ocupades a l'economia social. Catalunya i Espanya, quart trimestre de 2014

	Catalunya	Espanya	Diferència
Sexe			
Homes	52,9	54,5	-1,6
Dones	47,1	45,5	1,6
Edat			
Menors de 25 anys	6,0	4,9	1,1
De 25 a 39 anys	38,5	39,9	-1,4
De 40 a 54 anys	41,9	41,3	0,6
De 55 anys o més	13,4	13,1	0,3
Nacionalitat			
Espanyola	83,6	91,6	-8,0
Tipus de relació			
Indefinida	81,4	76,5	4,9
Tipus de jornada			
Temps complert	75,2	80,2	-5,0
Antiguitat			
Fins a 6 mesos	24,8	34,4	-9,6
De 6 mesos a 1 any	8,1	6,8	1,3
D'1 a 3 anys	19,6	18,4	1,2
De 3 a 5 anys	10,6	8,4	2,2
Més de 5 anys	37,0	32,1	4,9
Dimensió de la societat			
De 0 a 5 treballadors	13,2	14,2	-1,0
De 6 a 10 treballadors	7,8	9,8	-2,0
D'11 a 25 treballadors	10,6	12,7	-2,1
De 26 a 50 treballadors	9,3	9,4	-0,1
De 51 a 100 treballadors	10,8	9,9	0,9
De 101 a 250 treballadors	13,1	11,2	1,9
Més de 250 treballadors	35,2	32,8	2,4

	Catalunya	Espanya	Diferència
Sector econòmic			
Agricultura	1,9	7,5	-5,6
Indústria	23,2	21,7	1,5
Construcció	4,4	4,3	0,1
Serveis	70,5	66,6	3,9

Unitats: percentatges i diferència en punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Segons les dades publicades pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social i que conté la taula següent, el 31 de desembre de 2014 hi havia 47.370 persones ocupades a l'economia social a Catalunya, el 5% més que l'any anterior, un increment més intens que el registrat en l'àmbit estatal (de l'1,6%), però menys intens que el registrat per la població ocupada total (del 6,4% a Catalunya). En l'àmbit català, els quatre sectors d'activitat registren increments de la població ocupada, sent el més elevat el de la indústria (de l'11,7%), seguit pel del serveis (del 3,1%), que en termes absoluts s'han traduït en 1.157 i 1.011 persones més ocupades, respectivament.

TAULA 53. Població ocupada a l'economia social i població ocupada total (EPA), per sectors d'activitat. Catalunya i Espanya, quart trimestre de 2014

Catalunya	2014				
	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
Economia social	47.370	1.031	11.043	2.110	33.186
Total ocupació	3.048.100	44.100	568.400	192.000	2.243.600
Economia social / Total ocupació	1,55	2,34	1,94	1,10	1,48
Catalunya	Variació 2013-2014				
	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
Economia social	5,0	1,9	11,7	2,8	3,1
Total ocupació	6,4	-9,3	11,0	9,2	3,0
Economia social / Total ocupació	-0,02	0,26	0,01	-0,07	-0,03
Espanya	2014				
	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
Economia social	355.930	34.150	78.294	15.597	227.889
Total ocupació	17.569.100	728.900	2.438.800	1.030.400	13.371.000
Economia social / Total ocupació	2,03	4,69	3,21	1,51	1,70
Espanya	Variació 2013-2014				
	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
Economia social	1,6	-0,2	0,8	-1,7	2,4
Total ocupació	4,8	-7,8	7,2	5,3	5,2
Economia social / Total ocupació	-0,1	0,4	-0,2	-0,1	-0,1

Unitats: nombre de persones i variació en percentatge.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

La població ocupada a cooperatives i societats laborals

De les 47.370 persones afiliades a la Seguretat Social que treballen en empreses de l'economia social (a 31 de desembre de 2014), 41.323 treballen en cooperatives i 6.047 en societats laborals. Com ja s'ha dit, per segon any consecutiu aquestes dades representen un increment respecte l'any anterior (del 5% respecte el 2013), increment que es dona tant en l'afiliació en les cooperatives (5,6%) i en les societats laborals (1,2%). Cal destacar que l'any passat l'afiliació en les societats laborals va decreïxer (el 2,8%), a diferència de l'afiliació en les cooperatives que ja va incrementar respecte el 2012 (el 3,7%). En l'àmbit estatal també es registren variacions positi-

ves, si bé menys intenses: l'afiliació en general creix l'1,6%, el 2% en les cooperatives i el 0,1% en les societats laborals (amb 64 persones més afiliades).

Per sectors d'activitat, hi ha diferències entre les cooperatives i les societats laborals, i dins de les cooperatives entre els treballadors afiliats al règim general de la Seguretat Social (RGSS) i els que cotitzen com a autònoms. Tal com es pot observar a la taula següent, la major part dels treballadors afiliats al RGSS estan ocupats en empreses dedicades als serveis a la comunitat (el 45,1%), seguits del comerç, hoteleria i la restauració (el 25%), els serveis a les empreses (el 12,1%) i la indústria (el 10,9%). En canvi, la meitat dels que cotitzen com a autònoms treballen en cooperatives de la branca de la indústria (el 50,3%), seguits dels que treballen en els transports (el 19,6%). Es dona doncs, una certa especialització per branques d'activitat en funció de règim a la SS en què es cotitza, sent la indústria i el transport les branques que han anat concentrant progressivament el gruix dels afiliats al RETA els darrers anys.

TAULA 54. Persones ocupades afiliades a la Seguretat Social i que treballen en cooperatives, segons branques d'activitat i règim d'afiliació. Catalunya, 2013-2014

	2013		2014		Variació 2013-2014	
	Règim general	RETA	Règim general	RETA	Règim general	RETA
Total	27.729	11.420	28.518	12.805	2,8	12,1
Serveis a la comunitat	12.578	1.034	12.848	1.097	2,1	6,1
Indústria	3.136	5.300	3.116	6.440	-0,6	21,5
Comerç, hoteleria i restauració	6.706	972	7.123	967	6,2	-0,5
Serveis a les empreses	3.391	639	3.441	633	1,5	-0,9
Transports	639	2.330	688	2.515	7,7	7,9
Construcció	419	1.008	451	990	7,6	-1,8
Primari	860	137	851	163	-1,0	19,0

Unitats: nombre de persones.

Nota: l'agrupació per branques d'activitat no coincideix exactament amb la dels anteriors gràfics, atès que el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social no publica les dades amb el mateix desglossament.

PRIM Sector primari. Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca (Epígraf A, CNAE 2009)

IN Indústria. Indústries extractives, manufactureres, producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua (Epígrafs B, C, D i E, CNAE 2009). Sota aquest concepte s'inclou la indústria manufacturera i la no manufacturera, atès que les dades del Ministeri de Treball i Immigració no en permeten el tractament per separat. Per tant, no és directament comparable amb la classificació dels gràfics de l'apartat anterior.

CONS Construcció (Epígraf F, CNAE 2009)

CHR Comerç, hostaleria i restauració. (Epígrafs G i I, CNAE 2009)

TR Transport. Transport, emmagatzematge i comunicacions (Epígrafs H i J, CNAE 2009).

SEP Serveis a les empreses i personals. Intermediació financera, activitats immobiliàries, activitats professionals i serveis auxiliars (Epígrafs K, L, M, N i O, CNAE 2009).

SCOM Serveis a la comunitat. Educació i activitats sanitàries, socials, activitats culturals i altres serveis (Epígrafs P, Q, R i S, CNAE 2009).

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Els treballadors de les societats laborals es concentren principalment a la indústria i el comerç, hoteleria i restauració (el 24,6% i el 24,1%, respectivament), si bé el transport també concentra un percentatge elevat de treballadors (el 18,1%), seguit pels serveis a les empreses (el 12,3%). Destacar, a diferència de les cooperatives, com les societats laborals que treballen en la branca de serveis a la comunitat únicament concentren el 9,6% dels treballadors.

TAULA 55. Persones afiliades a la Seguretat Social que treballen en societats laborals, segons branques d'activitat. Catalunya, 2013-2014

	2013	2014	Variació 2013-2014
Total	5.976	6.047	1,2
Indústria	1.450	1.487	2,6
Comerç, hoteleria i restauració	1.496	1.458	-2,5
Transports	1.062	1.092	2,8
Serveis a les empreses	722	744	3,0
Serveis a la comunitat	606	580	-4,3
Construcció	625	669	7,0
Primari	15	17	13,3

Unitats: nombre de persones.

Nota: vegeu el gràfic anterior pel detall de les activitats incloses en cada branca.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Persones subjectes a un conveni d'inserció en una empresa d'inserció

Malgrat les dades publicades pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social comentades anteriorment sota la categoria de "població ocupada en l'economia social", cal tenir en compte altres persones ocupades per altres tipus d'empreses que també s'engloben sota el concepte genèric d'economia social i no sempre són cooperatives o societats laborals. Un exemple en són les empreses d'inserció, sobre les quals el Departament d'Empresa i Ocupació ha facilitat les dades que s'analitzen a continuació.

La taula següent conté el nombre de treballadors/ores subjectes a un conveni d'inserció i que per tant treballen en una empresa d'inserció a Catalunya. Tal com s'observa, l'any 2012 es va registrar una davallada significativa, condicionada per l'evolució del nombre de dones contractades, que van davallar el 19,1%, a diferència del nombre d'homes, que es va mantenir estable. L'any 2013 van créixer ambdós col·lectius.

Si bé la distribució per sexe és bastant equilibrada, s'observa un lleuger predomini dels homes sobre les dones, atès que els primers suposen més de la meitat dels contractats (el 51,5% l'any 2010 i el 53,9% el 2013, a tall d'exemple).

TAULA 56. Treballadors/ores contractats per empreses d'inserció, per sexe. Catalunya, 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014	Variació 2010-2011	Variació 2011-2012	Variació 2012-2013
Total	890	983	892	1.027	n.d.	10,4	-9,3	15,1
Homes	458	502	503	554	n.d.	9,6	0,2	10,1
Dones	432	481	389	473	n.d.	11,3	-19,1	21,6

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

5.4. PERSPECTIVES DEL SECTOR DE L'ECONOMIA SOCIAL

A partir de les dades relatives a l'any 2014, els resultats positius registrats l'any 2013 entre les empreses de l'economia social semblen consolidar-se. Així, en termes d'ocupació, l'any 2014 la població ocupada en l'economia social a Catalunya creix el 5% respecte el 2013, per sobre del creixement registrat per la població ocupada en l'economia social a nivell estatal (l'1,6%), si bé per sota del creixement total de la població ocupada a Catalunya (del 6,4%). A diferència de l'any anterior però, aquest creixement de la població ocupada es registra tant en les cooperatives com en les societats laborals, atès que creix el 5,6% i l'1,2%, respectivament, mentre que l'any 2013 la població ocupada en cooperatives també va incrementar (el 3,7%), però no fou així en les societats laborals (on va decreixer el 2,8%).

Pel que fa als indicadors de demografia empresarial, l'any 2014 es creen noves cooperatives, societats laborals i empreses d'inserció, registrant-se noves societats en tots els casos (malgrat els totals de les societats existents puguin fluctuar d'un any a l'altre degut a diferents vicissituds que poden tenir les societats existents, com ara canvis de domicili social, transformacions a altres formes societàries, etc). Igual que en anys anteriors, la gran part de les noves empreses d'economia social es dediquen al sector serveis, sent el comerç, l'hoteleria i la restauració, els serveis a les empreses i els serveis a la comunitat els principals en el cas de les cooperatives; i el comerç, l'hoteleria i la restauració, els serveis a les empreses i la indústria manufacturera les branques d'activitat que concentren un major nombre de noves societats laborals. Cal destacar com els darrers anys, el comerç, l'hoteleria i la restauració ha guanyat importància relativa entre les noves cooperatives creades, tal com ja ocorre entre les societats laborals.

6. NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES

6.1. EVOLUCIÓ ECONÒMICA

6.1.1. CONTEXT

6.1.1.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Al desembre del 2013 el Consell Europeu va ratificar les cinc prioritats generals per a la Unió Europea i els seus Estats membres que ja es van establir en l'estudi prospectiu anual sobre el creixement al 2014: Continuar amb un sanejament pressupostari diferenciat que afavoreixi el creixement; restablir les condicions normals de préstec a l'economia; fomentar el creixement i la competitivitat; lluitar contra la desocupació i les conseqüències socials de la crisi i modernitzar l'administració pública.

A mitjans d'any es va publicar una Recomanació del Consell¹⁴⁰ relativa a l'aplicació de les orientacions generals de les polítiques econòmiques dels Estats membres la moneda dels quals és l'euro. El Consell recomanava, entre d'altres qüestions, que els Estats membre adoptessin mesures, individuals o col·lectives, per tal de promoure i controlar l'aplicació de les reformes estructurals a fi de fomentar el creixement, la convergència i l'ajustament dels desequilibris interns i externs, per tal de coordinar les polítiques pressupostàries dels Estats membres, per tal de garantir la solidesa del sistema bancari, estimular la inversió del sector privat i augmentar el flux de crèdit a l'economia i per tal d'avançar en l'aprofundiment de la unió econòmica i monetària i contribuir a la millora del marc de supervisió econòmica en el context de les revisions previstes per a finals de 2014.

6.1.1.2. ÀMBIT ESTATAL

El Programa nacional de reformes de Espanya 2014 elaborat pel Govern estableix que l'agenda econòmica del Govern es basarà en dues línies d'actuació, aprofundir en les reformes ja establertes en els Programes del 2013 i 2012 i afavorir la recuperació econòmica i la creació d'ocupació. Les mesures del Pla s'estructuren en cinc àrees: sanejament fiscal diferenciat i afavoridor del creixement; restabliment de les condicions normals de préstec a l'economia; afavorir el creixement i la competitivitat actual i futura; lluitar contra la desocupació i les conseqüències socials de la crisi; modernitzar l'Administració pública. Pel que fa al sanejament fiscal diferenciat i afavoridor del creixement es pretén portar a terme una reforma tributària, una millora de la transparència de la informació economicofinancera i eradicar la morositat. En l'àrea del restabliment de les condicions normals de préstec a l'economia, es pretén fomentar el finançament tant d'origen bancari com d'origen no bancari i es tramitarà la Llei de foment del finançament empresarial. Per tal de fomentar el creixement i la competitivitat present i futura de l'economia es pretén adoptar mesures per garantir un funcionament flexible dels mercats que permeti un ajustament moderat dels preus. Ja està en fase parlamentària la Llei de desindexació de l'economia espanyola i també s'ha posat en marxa un Pla de racionalització normativa per adaptar-se a l'establert a la Llei 20/2013 de garantia de la Unitat de Mercat.

El Reial decret llei 1/2014¹⁴¹, de 24 de gener, de reforma en matèria de infraestructures i transport, i altres mesures econòmiques, convalidat posteriorment pel Congrés dels Diputats, modifica diverses lleis. Les modificacions en matèria d'infraestructures i transports es tractaran posteriorment en l'apartat d'infraestructures de transport. Pel que fa a les mesures econòmiques, es modifica la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el valor afegit, per tal de reduir del 21% al 10% aquest impost en el cas d'importacions i d'entregues d'objectes d'art. També es modifica el text refós de la Llei de l'impost sobre societats, aprovat pel Reial decret legislatiu 4/2004, de 5 de març. S'eleva el percentatge del 19% al 21%, de retenció i ingress a compte en els exercicis 2012, 2013 i 2014. Amb aquesta mesura s'equipara el tipus de retenció actual de l'IRPF, que és del 21%, al de Societats. D'altra banda es modifica la Llei 22/2013, de 23 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2014. Amb efectes 1 de febrer de 2014 per als treballadors autònoms que a l'any 2013 tinguessin contractats a 10 o més treballadors, la base mínima de cotització tindrà la mateixa quantia que la dels treballadors inclosos en el règim general. També es regula el règim retributiu dels membres de les corporacions locals incorporant el límit màxim del que es pot percebre per tots els conceptes retributius i d'assistències.

¹⁴⁰ Recomanació del Consell, de 8 de juliol de 2014, relativa a l'aplicació de les orientacions generals de les polítiques econòmiques dels estats membres la moneda dels quals és l'euro. DOUE C 247, de 29.07.2014.

¹⁴¹ BOE núm. 22, de 25.01.2014.

Aquest any s'ha aprovat la Llei 8/2014¹⁴², de 22 d'abril, sobre cobertura per compte de l'Estat dels riscos de la internacionalització de l'economia espanyola i el Reial decret 1006/2014¹⁴³, de 5 de desembre que la desenvolupa. La Llei estableix que la cobertura de risc per compte de l'Estat constitueix un servei d'interès econòmic general com instrument del sistema espanyol de suport financer oficial a la internacionalització de l'activitat de les empreses espanyoles. En la Llei es determinen els riscos susceptibles de cobrir-se en les operacions d'internacionalització i s'estableix que la cobertura de riscos es farà mitjançant un agent gestor que ha d'estar autoritzat per operar com a entitat asseguradora i reassuradora en els rams de crèdit i caució a Espanya. La Llei també crea la Comissió de Riscos per Compte de l'Estat com a òrgan de control, seguiment i participació de l'Administració en la gestió que faci l'agent gestor en la seva activitat de cobertura de riscos per compte de l'Estat. Tenint en compte que l'Estat ha de respondre de les obligacions assumides per l'agent gestor en l'exercici de la seva activitat de cobertura, la Llei crea el Fons de Reserva dels Riscos de la Internacionalització, un fons sense personalitat jurídica. La norma atribueix a la Companyia Espanyola d'Assegurances de Crèdits a l'Exportació, S.A. (CESCE) la condició d'agent gestor per seguir prestant els seus serveis de gestió de cobertura de riscos durant un període de vuit anys a comptar des de la pèrdua de la majoria de l'Estat en el capital social de la CESCE. El Reial decret desenvolupa la Llei, bàsicament pel que fa al contingut del Conveni de Gestió, l'habilitació per a què l'agent gestor actuï per compte de l'Estat, la regulació de la Comissió de Riscos i el marc pressupostari, economicofinancer i comptable.

Al mes de juny el Consell de Ministres va aprovar un Pla de mesures per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, aquest Pla es va desenvolupar normativament, així al mes de juliol es va publicar el Reial decret llei 8/2014¹⁴⁴, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, el dia 10 de juliol va ser convalidat pel Congrés dels Diputats. Posteriorment es va iniciar el tràmit parlamentari que va comportar l'aprovació de la Llei 18/2014¹⁴⁵, de 15 d'octubre.

Tal i com s'exposa en el preàmbul de la Llei 18/2014, aquesta norma té tres eixos. El primer és fomentar la competitivitat i el funcionament eficient dels mercats, el segon és millorar l'accés al finançament i el tercer fomentar l'ocupabilitat i l'ocupació. També s'incorporen algunes mesures de reforma fiscal, tot i que una reforma amb més profunditat es durà a terme en una Llei posterior.

Pel que fa al finançament de l'activitat econòmica, atenent que mitjançant la Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització es va adaptar per a les empreses no pimes que poguessin accedir al finançament mitjançant el Fons per a Inversions a l'Exterior, ara s'adapta per a les pimes el Fons per a Operacions d'Inversió en l'Exterior de la Petita i Mitjana Empresa. També es posa en marxa un programa de garanties de l'Institut de Crèdit Oficial per afavorir el finançament i la internacionalització de l'empresa espanyola. D'altra banda, per tal de fomentar el comerç minorista i la unitat de mercat es recullen mesures, com ara la simplificació de procediments administratius, la modificació de la Llei 1/2004, de 21 de desembre, d'horaris comercials i la regulació de les zones de gran afluència turística. També es regula les comissions aplicables als pagaments amb targetes de crèdit i de dèbit, avançant-se a la proposta de Reglament que s'està tramitant a la Unió Europea, les taxes es limiten al 0,3% per pagaments en targeta de crèdit i del 0,2% per pagaments en targeta de dèbit, en pagaments inferiors a 20 euros es rebaixa i es limita al 0,2% per pagaments en targeta de crèdit i del 0,1% per pagaments en targeta de dèbit. En els pagaments a dèbit es realitza una limitació addicional s'estableix que el nivell màxim de la taxa serà de 7 cèntims d'euro.

Mitjançant la Llei 31/2014¹⁴⁶, de 3 de desembre, es modifica la Llei de Societats de capital per a la millora del govern corporatiu. Aquestes reformes es refereix, d'una banda, a la junta general d'accionistes i de l'altra al consell d'administració. Pel que fa a la junta general d'accionistes la norma pretén fomentar la participació accionarial per la qual cosa s'amplien les seves competències, s'introdueix la votació separada dels assumptes que es puguin considerar substancialment independents, per a la vàlida adopció d'acords s'estableix la majoria simple, es regula el dret d'informació dels accionistes, també s'unifiquen tots els casos d'impugnació dels acords socials sota un règim general d'anul·lació amb un termini de caducitat d'un any. Pel que fa al consell d'administració s'estableixen com a deures dels administradors els de diligència, lleialtat i el d'evitar els conflictes d'interessos, també es regula que no podran delegar aquelles decisions que corresponguin al nucli essencial de gestió i super-

¹⁴² BOE núm. 98, de 23.04.2014.

¹⁴³ Reial decret 1006/2014, de 5 de desembre, pel qual es desenvolupa la Llei 8/2014, de 22 d'abril, sobre cobertura per compte de l'Estat dels riscos de la internacionalització de l'economia espanyola. BOE núm. 308, de 22.12.2014.

¹⁴⁴ Reial decret llei 8/2014, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 163, de 05.07.2014.

¹⁴⁵ Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014.

¹⁴⁶ Llei 31/2014, de 3 de desembre, per la qual es modifica la Llei de societats de capital per a la millora del govern corporatiu. BOE núm. 293, de 04.12.2014.

visió i que s'han de reunir al menys un cop al trimestre amb l'obligació dels consellers d'assistir a les reunions. Pel que fa al consell d'administració de les societats cotitzades s'estableix expressament les funcions del president, es regulen les funcions de la persona que ocupa la secretaria del consell d'administració, es defineixen les diferents categories de consellers i es limita el període màxim de mandat a quatre anys. Pel que fa a la regulació de les remuneracions dels administradors s'estableix que els estatuts socials haurien de reflectir tots els conceptes retributius que han de percebre els administradors, que les remuneracions han de guardar una proporció raonable amb la importància de la societat, la seva situació econòmica i els estàndards de mercat de companyies comparables. També s'estableix que la junta general ha d'aprovar l'import màxim anual a repartir entre la totalitat d'administradors.

6.1.1.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

La Llei 11/2011, del 29 de desembre, de reestructuració del sector públic per agilitar l'activitat administrativa va crear el Consell Català de l'Empresa com a òrgan d'assessorament i de participació institucional. Mitjançant el Decret 60/2014¹⁴⁷, de 29 d'abril, s'estableixen les funcions, la composició i els aspectes procedimentals de funcionament intern de l'esmentat Consell. Entre les funcions que se li atorguen es poden destacar les de contribuir a establir les bases necessàries per al manteniment de l'activitat industrial, afavorir el marc idoni per generar els processos d'innovació empresarial, la internacionalització de l'empresa i l'atracció de projectes d'inversió empresarial estratègics per a Catalunya en l'àmbit de la indústria i dels serveis destinats a la producció, impulsar instruments que facilitin l'acceleració del canvi i el desenvolupament industrial de Catalunya.

Dictamen 25/2013 sobre el Projecte de decret del Consell Català de l'Empresa

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social, en la sessió extraordinària del dia 20 de desembre de 2013, va aprovar per vint-i-un vots a favor, cap en contra i dues abstencions aquest Dictamen.

El Dictamen conté una observació general i vint a l'articulat. També hi consta un vot particular presentat per PIMEC.

El CTESC considera que, atesa la naturalesa del Consell Català de l'Empresa, la representació atorgada a les organitzacions empresarials i sindicals més representatives en la composició dels òrgans del Consell queda diluïda i resulta insuficient.

En aquesta línia, el CTESC proposa augmentar la representació de les organitzacions empresarials i sindicals més representatives al Plenari, mantenint, però, en trenta-vuit el nombre de membres del Consell. Així mateix, el CTESC considera que és innecessari regular el vot de qualitat que s'atribueix al president o presidenta, atesa la majoria de 3/5 parts.

Pel que fa a la Comissió Executiva Permanent, el CTESC considera que hauria d'estar formada per dotze membres: quatre en representació del departament competent en matèria d'indústria, quatre en representació de les organitzacions sindicals i quatre en representació de les organitzacions empresarials. En congruència, el CTESC considera que la majoria qualificada prevista per prendre acords a la Comissió Executiva hauria de passar de set a nou vots i que caldria també deixar sense efecte el vot de qualitat que s'atribueix al president.

D'altra banda, es realitzen observacions amb la finalitat de garantir la congruència de la norma que es dictamina amb l'article 154 de la Llei 11/2011, especialment en relació amb l'objectiu del Consell Català de l'Empresa. Altres observacions tenen l'objectiu d'aclarir la redacció.

En el vot particular PIMEC manifesta que coincideix amb el Dictamen quan s'assenyala el poc pes que tenen les organitzacions empresarials més representatives en la composició del plenari del Consell Català de l'Empresa. No obstant això, discrepa de l'observació que proposa modificar de sis a vuit membres a les lletres b) i c) de l'article 9.1 del decret, ja que aquesta nova composició no està justificada, resulta arbitrària i impedeix la distribució de representants de forma paritària entre les organitzacions empresarials més representatives. D'altra banda, considera que la modificació proposada a la composició de la Comissió Executiva no garanteix un millor desenvolupament de les seves funcions.

El Govern ha estat receptiu amb les observacions del CTESC, el grau d'acceptació de les observacions a l'articulat ha estat del 85%. No s'han acceptat les observacions referides a modificacions de la composició del Plenari i de la Comissió Executiva.

¹⁴⁷ Decret 60/2014, de 29 d'abril, del Consell Català de l'Empresa. DOGC núm.6614, de 02.05.2014.

6.1.2. FISCALITAT

6.1.2.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

La Directiva 2003/48/CE del Consell, de 3 de juny de 2003, en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi en forma de pagament d'interessos té per objecte permetre que els rendiments de l'estalvi, en forma de pagament d'interessos efectuat en un estat membre a favor de persones físiques amb residència en un altre estat membre, estiguin subjectes a imposició efectiva d'acord amb les disposicions legals d'aquest darrer estat. Aquesta Directiva es modifica, mitjançant la Directiva¹⁴⁸ 2014/48/UE del Consell, de 24 de març de 2014, per tal d'esmenar alguna llacuna que permetia que les persones físiques eludissin la seva aplicació, per exemple amb la canalització d'un pagament d'interessos mitjançant un operador econòmic establert fora de la Unió Europea, i per incloure determinats instruments financers equivalents a valors que generen interessos i determinats mitjans indirectes de tinença de valors. També es millora la qualitat de la informació utilitzada per determinar la identitat i el lloc de residència del beneficiari efectiu. D'altra banda, s'exigeix als agents pagadors que apliquen un enfocament de transparència als pagaments realitzats a determinades entitats o instruments jurídics establerts o que tinguin el seu lloc d'administració efectiva en determinats països o territoris que no s'apliqui la Directiva del 2003. La nova Directiva també determina i amplia el concepte d'agent pagador i el de pagament d'interessos.

6.1.2.2. ÀMBIT ESTATAL

La Llei 18/2014¹⁴⁹, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, ja esmentada anteriorment, avança alguna de les mesures de la reforma fiscal que es portarà a terme posteriorment. Així, es declaren exemptes de l'impost sobre la renda de les persones físiques els guanys patrimonials que ocasionin la dació en pagament o un procediment d'execució hipotecària que afecti la vivenda habitual del contribuent. També es permet la compensació de les rendes negatives de la base de l'estalvi derivades del deute subordinat o de participacions preferents, o de valors rebuts a canvi d'aquests instruments, generades abans de l'1 de gener de 2015, amb rendes positives incloses en la base de l'estalvi o en la base general procedent de les transmissions d'elements patrimonials. S'estableix un tipus de retenció reduït, del 15%, quan en l'exercici anterior els rendiments íntegres derivats de les activitats obtinguts pel contribuent siguin inferiors a 15.000 € i aquests rendiments representin més del 75% dels rendiments íntegres d'activitats econòmiques i del treball. D'altra banda, es modifica l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit i s'estableix un tipus de gravamen del 0,03%, la recaptació d'aquest impost es destinarà a les comunitats autònomes on radiqui la seu central o les sucursals dels contribuents on es mantinguin aquests dipòsits.

Mitjançant la Llei 26/2014¹⁵⁰ s'aprova una reforma fiscal en matèria de l'impost sobre la renda de les persones físiques que entrarà en vigor l'1 de gener de 2015. Entre les mesures que adopta la Llei es pot destacar la reducció dels trams de l'IRPF de set a cinc, la reducció dels tipus marginals que se'ls aplica i l'increment dels mínims personals i familiars exemptes de tributar. Es crea un benefici fiscal de 1.200 euros per a les famílies nombroses, per a les famílies amb fills dependents amb discapacitat, i per a les famílies amb descendents dependents.

Pel que fa a la tributació de les plusvàlues immobiliàries s'eliminen els coeficients de correcció monetària que permetien corregir el valor d'adquisició per efecte de la inflació i es manté el coeficient d'abatiment limitant l'aplicació als guanys patrimonials derivats de la venda de bens amb un valor de transmissió màxim de 400.000 euros. També s'estableix una exempció de la plusvàlua per a majors de 65 anys si l'import obtingut per la transmissió es destina a constituir una renda vitalícia.

Pel que fa a la tributació de l'estalvi, s'elimina l'exempció de 1.500 euros per a participació en beneficis i s'estableixen tres trams de tributació. Es crea un nou instrument, el Pla d'estalvi a llarg termini, pel qual s'estableix una exempció pels rendiments generats pel dipòsit o l'assegurança de vida mitjançant els quals es canalitzi l'estalvi sempre que s'aportin quantitats inferiors a 5.000 euros anuals durant un termini al menys de cinc anys. També es redueix a 8.000 euros anuals les aportacions màximes per als plans de pensions.

¹⁴⁸ Directiva 2014/48/UE del consell de 24 de març de 2014 per la qual es modifica la directiva 2003/48/CE en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi en forma de pagament d'interessos. DOUE núm. 111, de 15.04.2014.

¹⁴⁹ Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014

¹⁵⁰ Llei 26/2014, de 27 de novembre, per la qual es modifiquen la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'Impost sobre la Renda de les persones físiques, el text refós de la Llei de l'Impost sobre la Renda de no Residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, i altres normes tributàries. BOE núm. 288, de 28.11.2014.

Es modifica la tributació de la indemnització per acomiadament establerta en l'Estatut dels treballadors i amb efectes 1 d'agost de 2014 s'estableix un mínim exempt de 180.000 euros.

Pel que fa al lloguer d'habitatge es manté el percentatge del 60% de reducció dels rendiments de lloguer de venda per a tots els lloguers i s'elimina la reducció del 100% per lloguers a joves. Per als llogaters se suprimeix la deducció per lloguer de vivenda pels contractes signats a partir de gener de 2015.

Pel que fa als autònoms es rebaixa en dos punts el tipus de retenció. Desapareix la limitació de la despesa deduïble per les quantitats abonades a mutualitats i se substitueix per la quota màxima per contingències comuns establerta al règim especial de la Seguretat Social. També s'estableix un límit de 2.000 euros per poder deduir pel concepte de provisions i d'altres despeses.

En relació amb l'impost sobre la renda de no residents s'ha modificat per adequar-lo a la normativa comunitària i als canvis que es realitzen a l'IRPF i s'inclou el supòsit que permet als contribuents residents en altres estats membres de la UE optar per tributar com contribuents per l'IRPF.

La Llei 26/2014 també modifica el Text refós de la llei de plans i fons de pensions, la Llei de mesures per a la prevenció del frau fiscal, la Llei de l'impost sobre successions i donacions i la Llei de l'impost sobre el patrimoni.

Atenent les modificacions efectuades per la Llei 26/2014 es va aprovar el Reial decret 1003/2014¹⁵¹, per tal d'adaptar el Reglament de l'impost sobre la renda de les persones físiques a algunes de les qüestions de la nova Llei que serà vigent a partir de l'1 de gener de 2015 i establint que posteriorment es farà un altre desenvolupament reglamentari. El Reial decret adapta els pagaments a compte, bàsicament els derivats de les rendes de treball a l'establert en la Llei, així, entre d'altres mesures, s'ha elevat la quantia a partir de la qual s'ha de practicar la retenció i s'ha incorporat una nova escala de retenció amb tipus marginals inferiors. També es regula la forma de quantificar les deduccions per ascendents o descendents amb discapacitat a càrrec i les deduccions per família nombrosa i el procediment per sol·licitar a l'Agència Tributària el pagament anticipat.

En l'exposició de motius de la Llei de societats¹⁵², aprovada al mes de novembre, s'enumeren els objectius que es pretenen assolir amb aquesta norma i són els següents: neutralitat, igualtat i justícia; increment de la competitivitat econòmica; simplificació de l'impost; adaptació de la norma al dret comunitari; estabilitat dels recursos i consolidació fiscal; endeutament-capitalització; seguretat jurídica i lluita contra el frau.

Les novetats que es destaquen en l'esmentada exposició de motius sobre la Llei fan referència a la base imposable, al tractament de la doble imposició, als tipus de gravamen, als incentius fiscals i als règims especials.

Pel que fa a la base imposable, en matèria d'imputació temporal s'actualitza el principi de meritació d'acord a l'establert a l'àmbit comptable del Pla general de comptabilitat. Se simplifiquen les taules d'amortització de l'immobilitzat material. No es permet deduir les pèrdues per deteriorament dels elements patrimonials, només es permet en el cas de les existències i dels crèdits i partides a cobrar. També es modifica el règim de deducció de determinades despeses, es limiten fins a l'1% de l'import net de la xifra de negocis del període impositiu les despeses per atencions a clients o proveïdors. Se simplifica la documentació que cal aportar en el cas d'operacions vinculades i es modifica el règim sancionador. Pel que fa a la compensació de bases imposables negatives a partir de l'entrada en vigor de la norma no existirà un límit temporal i s'introdueix una limitació quantitativa en el 70% de la base imposable prèvia a la compensació i s'admet un import mínim d'un milió d'euros.

L'objectiu del tractament de la doble imposició és equiparar el tractament de les rendes derivades de participacions en entitats residents i no residents, tant en matèria de dividendes com de transmissió de les participacions i establir un règim d'exempció general en l'àmbit de les participacions significatives en entitats residents.

Es rebaixa el tipus de gravamen general de l'impost que passa del 30 % al 25% a l'any 2016 i es manté per a entitats de nova creació en el 15% per al primer període impositiu en que s'obtingui una base imposable positiva i per al següent. Es manté el tipus de gravamen del 30% per a les entitats de crèdit.

Pe que fa als incentius fiscals s'elimina la deducció per inversions mediambientals. També s'elimina la deducció per reinversió de beneficis extraordinaris i la deducció per inversions de beneficis i se substitueixen per la reserva

¹⁵¹ Reial decret 1003/2014, de 5 de desembre, pel qual es modifica el Reglamento de l'Impost sobre la Renda de les Persones físiques, aprovat pel Reial decret 439/2007, de 30 de març, en matèria de pagaments a compte i deduccions per família nombrosa o persones amb discapacitat a càrrec. BOE núm. 295, de 06.12.2014.

¹⁵² Llei 27/2014, de 27 de novembre, de l'Impost sobre societats. BOE núm. 288, de 28.11.2014.

de capitalització. Es potencia la deducció per investigació, desenvolupament i innovació tecnològica i per creació d'ocupació. S'incrementen els incentius fiscals vinculats al sector cinematogràfic i les arts escèniques.

Pel que fa als règims especials de l'impost es modifiquen substancialment el règim de consolidació fiscal, el règim de les operacions de reestructuració i el règim de les empreses de reduïda dimensió com a conseqüència de la incorporació d'un nou sistema per eliminar la doble imposició basat en el mètode d'exempció, per adaptar aquests règims a l'ordenament comunitari i per actualitzar, modernitzar i establir una coherència de la normativa de l'impost.

Mitjançant la Llei 28/2014¹⁵³ es modifica l'impost sobre el valor afegit (IVA) i d'altres impostos especials. D'una banda aquest impost es modifica per adaptar-lo a l'àmbit de la Unió Europea, per adaptar-lo a la Directiva¹⁵⁴ relativa al sistema comú de l'impost sobre l'IVA, també perquè s'han d'executar sentències del Tribunal de Justícia de la Unió Europea que tenen incidència directa en la normativa dels estats membres i per recollir el dictamen motivat de la comissió Europea de 24 d'octubre de 2012 relatiu a l'exempció als serveis prestats pels fedataris públics en connexió amb operacions financeres exemptes. D'altra banda es modifiquen qüestions tècniques i es fa ús de la discrecionalitat que la Directiva europea permet als estats membres com ara al règim de la no subjecció a l'impost o per flexibilitzar límits o requisits. Per lluitar contra el frau es realitzen modificacions vinculades a l'àmbit de la normativa duanera i s'amplien els supòsits en els que s'aplica la "regla de inversió del subjecte passiu" i s'introdueix una nova infracció en què poden incórrer els empresaris si no comuniquen les operacions realitzades sota aquestes circumstàncies i pot ser sancionat amb una multa del 10 % de les quantitats que hauria d'haver pagat.

Per tal d'adaptar l'impost a la normativa europea, a partir de l'1 de gener de 2015, es modifiquen les regles de localització dels serveis de telecomunicacions, de radiodifusió i televisió i de les prestacions de serveis efectuades per via electrònica i aquests serveis gravaran on estigui establert el destinatari del servei, sigui o no empresari, independentment del lloc on estigui establert el prestador.

Per tal d'adaptar l'impost a la jurisprudència europea, els equips mèdics, aparells i productes sanitaris passaran a tributar al 21%, fins ara tributaven pel tipus reduït del 10%, també es modifica el règim especial de les agències de viatge, es modifica la regla de valoració de les operacions que la seva contraprestació no sigui de caràcter monetari i s'estableix que s'ha de fixar el valor acordat per les parts en forma monetària.

D'altra banda, entre d'altres qüestions, la norma estableix que l'anomenada "exempció educativa" es pot estendre als serveis d'atenció als nens durant les hores de menjador escolar o guarderia fora de l'horari ordinari, amb independència de que es realitzi amb mitjans propis o aliens al centre. Tampoc estant subjectes a l'impost els serveis prestats pels ens públics en virtut de les encomanes de gestió. Es flexibilitza el procediment de modificació de la base imposable i s'amplia d'un a tres mesos el termini en el cas de concurs de deutor i de sis mesos a un any en el cas de crèdits incobrables per a pimes. Es modifica el règim especial aplicable al grup d'entitats i s'incorpora l'exigència dels tres tipus de vinculació, l'econòmica, la financera i la d'organització. La norma també estableix un procediment específic de comprovació de l'IVA a la importació i regula l'ús del règim de dipòsit diferent al duaner per restringir l'exempció de les importacions de béns que es vinculin a aquest règim als béns objecte d'impostos especials.

Aquesta norma també regula el nou impost especial sobre l'electricitat que deixa de configurar-se com un impost sobre la fabricació i passa a ser un impost que grava el subministrament d'energia elèctrica per al consum.

Atenent les modificacions efectuades per aquesta Llei es van aprovar dos reials decrets que en modificaven d'altres per tal d'adaptar-los a la nova Llei. El primer va ser el Reial decret 1073/2014¹⁵⁵ amb l'objectiu d'adaptar tres reglaments a la nova Llei de l'IVA. Aquests reglaments són el de l'impost sobre el valor afegit, el de les actuacions i procediments de gestió i inspecció tributària i el que regula les obligacions de facturació. Pel que fa a les

¹⁵³ Llei 28/2014, de 27 de novembre, per la qual es modifiquen la Llei 37/1992, de 28 de desembre, de l'impost sobre el Valor Afegit, la Llei 20/1991, de 7 de juny, de modificació dels aspectes fiscals del Règim econòmic i fiscal de Canàries, la Llei 38/1992, de 28 de desembre, d'Impostos especials, i la Llei 16/2013, de 29 d'octubre, per la qual s'estableixen determinades mesures en matèria de fiscalitat medioambiental i s'adopten altres mesures tributàries i financeres. BOE núm. 288, de 28.11.2014.

¹⁵⁴ Directiva 2006/112/CE del consell, de 28 de novembre de 2006, relativa al sistema comú de l'impost sobre el valor afegit. Aquesta Directiva ha estat modificada per la Directiva 2013/61/UE, de 17 de desembre de 2013 i per la Directiva 2008/8/CE, de 12 de febrer.

¹⁵⁵ Reial decret 1073/2014, de 19 de desembre, pel qual es modifiquen el Reglament de l'impost sobre el Valor Afegit, aprovat pel Reial decret 1624/1992, de 29 de desembre, el Reglament General de les actuacions i els procediments de gestió i inspecció tributària i de desenvolupament de les normes comuns dels procediments d'aplicació dels tributs, aprovat pel Reial decret 1065/2007, de 27 de juliol, i el Reglament pel qual es regulen les obligacions de facturació, aprovat pel Reial decret 1619/2012, de 30 de novembre. BOE núm. 307, de 20.12.2014.

modificacions en el Reglament de l'impost de l'IVA s'adapten les comunicacions i les altres regles existents per aplicar la inversió del subjecte passiu als nous supòsits establerts en la Llei, és a dir, a les entregues de telèfons mòbils, consoles de videojocs, ordinadors portàtils i tauletes digitals. També es regulen els procediments de devolució de les quotes suportades i les condicions per optar o per renunciar als règims especials dels subjectes passius no establerts que presten serveis de telecomunicacions, de radiodifusió i televisió, o per via electrònica a persones que no tinguin la condició de subjectes passius. D'altra banda s'adapten els límits establerts per la Llei per excloure a determinats subjectes passius del règim especial simplificat i del règim especial de l'agricultura, ramaderia i pesca. Pel que fa al règim especial del grup d'entitats es defineix el que es considera vinculació financera, econòmica i organitzativa.

El segon va ser el Reial decret 1074/2014¹⁵⁶ que adapta a la Llei la regulació de l'impost especial sobre l'electricitat, ja que deixa de configurar-se com un impost sobre la fabricació i passa a ser un impost que grava el subministrament de l'energia elèctrica per al consum, i regula el procediment per aplicar alguns beneficis fiscals i establir supòsits de no subjecció a l'impost. També es modifica l'impost sobre hidrocarburs pel que fa al gas natural i es modifiquen determinats aspectes pel que fa als impostos sobre alcohol i begudes alcohòliques.

6.1.2.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

Aquest any la Generalitat ha aprovat tres lleis que creen nous impostos es tracta, en primer lloc, de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit, en segon lloc, de l'impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial, l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria i l'impost sobre la producció d'energia elèctrica d'origen nuclear i, en tercer lloc, de l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques i de foment del sector audiovisual i la difusió cultural digital.

Al mes d'abril es va publicar la Llei¹⁵⁷ de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit. Aquest és un impost aprovat per la Generalitat de Catalunya que grava els dipòsits efectuats pels clients en les entitats de crèdit sempre que comportin l'obligació de restitució. Els subjectes passius de l'impost són les entitats financeres i la gestió i recaptació de l'impost corresponen a l'Agència Tributària. Aquesta norma, que ha estat en vigor durant l'any 2014, ha estat objecte d'un recurs d'inconstitucionalitat per part del Govern espanyol. El Tribunal Constitucional al gener del 2015 va admetre a tràmit el recurs i va suspendre la norma, amb efectes 30 de desembre de 2014.

Per desenvolupar la Llei de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit es va dictar un Reglament¹⁵⁸ per determinar-ne i concretar-ne determinats aspectes. Així, en el Reglament s'estableix què s'ha d'entendre per seu social a Catalunya, per oficina o per sucursal, com s'ha de determinar la població d'un municipi i també estableix la informació que s'ha d'aportar a efecte de la deducció de les quotes. També es regula l'autoliquidació del tribut i el termini per fer-ho i s'estableix que el deute tributari s'ha de fer efectiu per via telemàtica, amb la presentació de l'autoliquidació. D'altra banda, la disposició final primera d'aquest Decret modifica els articles 16.1 i 20 del Decret 414/2011, de 13 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre successions i donacions que fan referència a l'ajornament del pagament per manca de liquiditat i a l'ajornament especial de pagament.

¹⁵⁶ Reial decret 1074/2014, de 19 de desembre, pel qual es modifiquen el Reglament dels Impostos especials, aprovat pel Reial decret 1165/1995, de 7 de juliol, el Reglament de l'Impost sobre els Gasos fluorats d'efecte hivernacle, aprovat pel Reial decret 1042/2013, de 27 de desembre, i el Reglament de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques, aprovat pel Reial decret 439/2007, de 30 de març. BOE núm. 307, de 20.12.2014.

¹⁵⁷ Llei 4/2014, del 4 d'abril, de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit. DOGC núm. 6600, de 09.04.2014.

¹⁵⁸ Decret 126/2014, de 23 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit i de modificació del Reglament de l'impost sobre successions i donacions, aprovat pel Decret 414/2011, de 13 de desembre. DOGC núm. 6713, de 25.09.2014.

Dictamen 21/2014 sobre el Projecte de decret pel qual s'aprova el Reglament de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit i de modificació del Reglament de l'impost sobre successions i donacions, aprovat pel Decret 414/2011, de 13 de desembre

La Comissió Executiva, per delegació del Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social, en la sessió ordinària del dia 14 de juliol de 2014, va aprovar per unanimitat aquest Dictamen.

El Dictamen conté tres observacions generals i dues observacions a l'articulat.

El CTESC valora el desenvolupament que fa aquesta norma de la Llei 4/2014, de 4 d'abril, de l'impost sobre els dipòsits en les entitats de crèdit.

Les observacions que realitza el CTESC a la norma són de caràcter tècnic.

El grau d'acceptació de les observacions a l'articulat ha estat del 50%.

Llei 12/2014¹⁵⁹ crea les tres figures tributàries de l'àmbit mediambiental, com a tributs propis de la Generalitat. Un dels impostos és sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial. L'objecte d'aquest impost és gravar l'emissió d'òxids de nitrogen de les aeronaus en vols comercials de passatgers en els aeròdroms durant la fase de rodada d'entrada a l'aeroport, de rodada de sortida de l'aeroport, d'enlairament i d'aterratge pel risc que provoca en el medi ambient. S'aplicarà l'impost quan s'utilitzin aquells aeròdroms pertanyents a municipis declarats, per la normativa vigent, zones de protecció especial de l'ambient atmosfèric.

Un altre dels nous impostos és sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria. L'objecte de l'impost és gravar l'emissió a l'atmosfera de determinades substàncies que es relacionen en la norma i s'estableix que la finalitat és incentivar conductes més respectuoses amb el medi ambient atmosfèric i aconseguir una millor qualitat de l'aire.

El tercer dels impostos creat és sobre la producció d'energia elèctrica d'origen nuclear. L'objecte de l'impost és gravar els riscos per l'impacte i el dany eventual en el medi ambient derivats de l'activitat de producció d'energia elèctrica d'origen nuclear. La norma afecta els ingressos de l'impost per tal d'atendre les actuacions de protecció civil expressament destinades a la disminució, control i reducció dels riscos derivats de l'activitat gravada i a crear un fons orientat a fomentar el reequilibri territorial de les zones afectades per aquestes activitat.

Dictamen 3/2014 sobre l'Avantprojecte de llei de creació de l'impost sobre les emissions contaminants d'òxids de nitrogen a l'atmosfera que produeix l'aviació comercial, de l'impost sobre la producció termonuclear d'energia elèctrica per la seva incidència en el medi ambient i de l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social, en la sessió extraordinària del dia 3 de febrer de 2014, va aprovar aquest Dictamen per trenta vots a favor, cap en contra i cap abstenció.

El Dictamen conté sis observacions generals i cinc a l'articulat. També s'ha presentat un vot particular.

El CTESC comparteix l'objectiu d'aquesta norma pel que fa a internalitzar els costos d'activitats amb un sensible risc d'afectació a l'entorn ambiental i a la salut pública, però considera que els impostos que es creen haurien de respectar el principi d'eficàcia ambiental, és a dir, la seva capacitat de resoldre el problema que pretén corregir. Es recomana que els nous ingressos obtinguts per les figures tributàries creades tinguin un destí prioritari relacionat amb el fet imposable que els origina.

El CTESC sol·licita la unificació de criteris del fet imposable de les figures tributàries creades, específicament aquelles directament vinculades a la qualitat de l'aire, pel que fa a la condició territorial d'estar ubicat o desenvolupar l'activitat en un territori pertanyent a una zona de protecció especial. D'altra banda, considera que s'hauria de fer esment o incorporar alguna referència o mesura relativa al principal focus de contaminació de l'aire, el tràfic rodat.

El CTESC considera que en les exempcions de l'impost sobre emissions contaminants de l'aviació comercial, s'hauria d'incloure una referència a les situacions excepcionals, com els aterratges induïts per problemes

¹⁵⁹ Llei 12/2014 del 10 d'octubre, de l'impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial, de l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria i de l'impost sobre la producció d'energia elèctrica d'origen nuclear. DOGC núm. 6730, de 17.10.2014.

d'operativitat en aeròdroms propers, aterratges d'emergència o accions específiques de suport a zones on es desenvolupen campanyes solidàries i humanitàries. També es recomana incloure un període transitori de sis mesos, des de l'aprovació de la Llei, per facilitar l'adaptació dels operadors.

Se sol·licita la modulació de l'impost meritat per les instal·lacions industrials i, per garantir l'eficàcia ambiental del tribut, es proposa que el gravamen aplicable consideri l'aplicació de les millores tècniques disponibles i l'evolució de les emissions per unitat de producte, així com el desenvolupament de models de gestió ambientals avançats.

En l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera, el CTEESC recomana clarificar el procediment de càlcul per a cada factor, que en el text es deriva al desenvolupament reglamentari i que s'incentivi de manera més decidida la reducció d'emissions.

Foment va presentar un vot particular en el qual constata que aquesta norma s'afegeix a altres mesures que, en el mateix període incideixen negativament sobre la competitivitat de les activitats econòmiques afectades, considera que es podria haver plantejat un programa de mesures alternatiu per aconseguir els resultats ambientals desitjats, prèviament definits.

També constata que la creació de tres figures impositives de naturalesa, estructura i motivació diferent, sota una empara ambiental, no està prou justificada ni pels impactes relatius en l'atmosfera que generen les activitats afectades, ni pel disseny dels tributs que en alguns casos no preveuen el principi d'eficàcia ambiental.

D'altra banda, sol·licita que es considerin els efectes sobre la competència territorial que aquest impostos provocaran en determinades activitats i concretament, aquells que recauen sobre les companyies aèries que operen a l'Aeroport de Barcelona pel fet d'estar en una zona d'especial protecció de l'ambient atmosfèric.

El grau d'acceptació de les observacions a l'articulat ha estat del 30%.

L'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques i de foment del sector audiovisual i la difusió cultural digital, creat per la Llei 15/2014¹⁶⁰, és un tribut propi de la Generalitat de naturalesa finalista. El seu objectiu és dotar els fons per al Foment de la Indústria Audiovisual de Catalunya i el Fons de Foment per a la Difusió Cultural Digital amb la finalitat de finançar les actuacions i les mesures a què estan destinats aquests fons. El fet imposable de l'impost el constitueix la disponibilitat del servei d'accés a continguts existents en xarxes de comunicacions electròniques, per mitjà de la contractació amb un operador de serveis, amb independència de la modalitat d'accés al servei.

Dictamen 18/2014 sobre l'Avantprojecte de llei de creació de l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques per al foment del sector audiovisual i per a la difusió cultural digital

La Comissió Executiva, per delegació del Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social, en la sessió ordinària del dia 16 de juny de 2014, va aprovar per unanimitat aquest Dictamen.

El Dictamen conté quatre observacions generals i dues observacions a l'articulat.

El CTEESC comparteix l'establiment de mesures per al foment de la indústria audiovisual de Catalunya i la difusió de la cultura digital, però considera que no hauria de ser mitjançant l'establiment de noves figures impositives ja que això pot afectar la competitivitat de les activitats econòmiques.

El CTEESC no comparteix la creació d'un impost a un determinat sector d'activitat per nodrir els fons que es destinaran a altres sectors d'activitat.

El CTEESC, malgrat que la norma estableix que l'impost no es repercutirà al contribuent, manifesta la seva preocupació sobre el fet que es pugui traslladar, via increment de preus, als consumidors o als productors de continguts.

El CTEESC considera que aquesta norma hauria d'establir els criteris generals pel que fa a la distribució de la recaptació de l'impost entre els fons creats per la Llei del cinema i el Fons de Foment per a la Difusió Cultural.

El grau d'acceptació de les observacions a l'articulat ha estat del 50%.

¹⁶⁰ Llei 15/2014, del 4 de desembre, de l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques i de foment del sector audiovisual i la difusió cultural digital. DOGC núm. 6767, de 10.12.2014.

L'any 2012 es va crear la taxa per a la prestació de serveis personals i materials en l'àmbit de l'administració de l'Administració de justícia¹⁶¹. Amb posterioritat va entrar en vigor una llei estatal¹⁶² que també regulava determinades taxes en l'àmbit de l'Administració de Justícia. El president del Govern de l'Estat va plantejar recurs d'inconstitucionalitat per considerar que la llei catalana incorria en una duplictat de fets imposables. El Tribunal constitucional, en la Sentència de 6 de maig de 2014, va interpretar el precepte impugnat i va avalar la constitucionalitat de la taxa autonòmica manifestant que aquesta taxa constitueix el revers exacte de la taxa estatal i recau sobre la vessant purament administrativa al servei de la funció jurisdiccional de l'Estat.

La Generalitat mitjançant un Decret llei¹⁶³ va modificar l'esmentada taxa i en l'exposició de motius es posava de manifest que es volia evitar que la taxa tingués cap efecte dissuasori desproporcionat tenint en compte que les noves taxes estatals s'incrementaven notablement sobre les que hi havia vigents. Es va eximir del pagament de la taxa les persones físiques, les entitats parcialment exemptes de l'impost sobre societats i les entitats exemptes de l'impost sobre activitats econòmiques. També es va modificar el fet imposable de la taxa i la taula d'imports de la quota del tribut.

El títol I de la Llei 2/2014, del 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic¹⁶⁴, regula mesures fiscals, relacionades d'una banda amb els tributs propis i de l'altra amb els tributs cedits. Pel que fa als tributs propis es modifiquen els cànon sobre la disposició del rebuig de residus, també es modifica el gravamen de protecció civil així com la forma de càlcul dels topalls màxims de quota, es modifiquen els elements quantitatius del cànon de l'aigua que afecten els usos ramaders i industrials. Pel que fa a les taxes de la Generalitat, entre d'altres qüestions, s'introdueixen nous fets imposables a taxes existents i s'introdueixen nous supòsits d'exempció. En relació amb els tributs cedits, entre d'altres, es produeixen modificacions en l'impost sobre la renda de les persones físiques, en l'impost sobre successions i donacions, en l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics patrimonials, en l'impost sobre hidrocarburs i en la tributació del joc.

6.1.3. SISTEMA FINANCER

6.1.3.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Els Estats membres de la zona de l'euro formen part automàticament de la unió bancària que, sota un únic codi normatiu, es basa en tres pilars: el Mecanisme Únic de Supervisió (MUS), el Mecanisme Únic de Resolució (MUR) i d'altres sistemes de finançament relacionats com ara un Fons Únic de Resolució, un sistema harmonitzat de garanties de dipòsits, i un mecanisme de suport comú (línia de crèdit).

El 4 de novembre de 2014, el Banc Central Europeu (BCE) va assumir les funcions de supervisió que li conferia el Reglament del Mecanisme Únic de Supervisió¹⁶⁵. Atès que s'atorga al BCE competències exclusives per exercir les funcions microprudencials en relació a les entitats de crèdit establertes en els Estats membres participants i que el BCE serà responsable del funcionament eficaç i coherent del Mecanisme Únic de Supervisió i de vigilar el funcionament del sistema, mitjançant un Reglament del BCE¹⁶⁶, adoptat al mes d'abril de 2014, es desenvolupen els procediments de cooperació entre el BCE i les autoritats nacionals competents i les autoritats nacionals designades.

Mitjançant el Reglament (UE) núm. 806/2014¹⁶⁷ s'estableixen les normes i un procediment uniforme per a la resolució d'entitats de crèdit i de determinades empreses de serveis d'inversió que estiguin establerts en els Estats membres participants. Aquestes normes i el procediment seran aplicats conjuntament per una Junta Única de Resolució -que serà una agència de la Unió amb personalitat jurídica-, el Consell, la Comissió i les autoritats naci-

¹⁶¹ Aquesta taxa la va crear la Llei 5/2012, del 20 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives i de creació de l'impost sobre les estades en establiments turístics.

¹⁶² Llei 10/2012, de 20 de novembre, per la qual es regulen determinades taxes en l'àmbit de l'Administració de Justícia i de l'Institut Nacional de Toxicologia i Ciències Forenses.

¹⁶³ Decret llei 1/2004, de 3 de juny, pel qual es modifica el Text refós de la Llei de taxes i preus públics de la Generalitat de Catalunya, aprovat pel Decret legislatiu 3/2008, de 25 de juny. DOGC núm. 6638, de 05.06.2014.

¹⁶⁴ DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

¹⁶⁵ Reglament (UE) núm. 1024/2013 del Consell, de 15 d'octubre de 2013, que encomana al Banc Central Europeu tasques específiques pel que fa a les polítiques relacionades amb la supervisió prudencial de les entitats de crèdit. DOUE L 287, de 29.10.2013.

¹⁶⁶ Reglament (UE) núm. 468/2014 del Banc Central Europeu, de 16 d'abril de 2014, pel qual s'estableix el marc de cooperació en el Mecanisme Únic de Supervisió entre el Banc Central Europeu i les autoritats nacionals competents i amb les autoritats nacionals designades (Reglament Marc del MUS) (BCE/2014/17). DOUE L 141, de 14.05.2014

¹⁶⁷ Reglament (UE) núm. 806/2014 del Parlament Europeu i del Consell de 15 de juliol de 2014 pel qual s'estableixen normes uniformes i un procediment uniforme per a la resolució d'entitats de crèdit i de determinades empreses de serveis d'inversió en el marc d'un Mecanisme Únic de Resolució i un Fons Únic de Resolució i es modifica el Reglament (UE) núm. 1093/2010. DOUE L 225, de 30.07.2014.

onals de resolució. Aquest mecanisme únic de resolució comptarà amb el suport d'un Fons Únic de Resolució. S'estableix que la utilització del Fons estarà condicionada a l'entrada en vigor d'un acord entre els estats membres participants per transferir a aquest Fons els fons recaptats a escala nacional i per realitzar una fusió progressiva dels diferents fons recaptats a escala nacional, que s'assignaran a compartiments nacionals del Fons.

El Reglament (UE) núm. 575/2013 defineix el què s'ha d'entendre per "ajustament per risc de crèdit", és a dir, la quantitat d'una provisió específica o genèrica per a la cobertura de pèrdues per risc de crèdits que hagi estat reconeguda en els estats financers de l'entitat tenint en compte el marc comptable aplicable. Però no s'estableix què s'ha de considerar ajustament per risc de crèdit específic i per risc de crèdit general, aquest és el motiu de l'aprovació del Reglament delegat (UE) núm. 183/2014¹⁶⁸, establir les normes tècniques de regulació per especificar el càlcul dels ajustaments per risc de crèdit específic i per risc de crèdit general.

Al mes d'abril es va aprovar un Reglament¹⁶⁹ mitjançant el qual es va establir, per al període 2014-2020, un Programa destinat a donar suport a les activitats dels organismes que col·laboren amb la Unió en l'àmbit de la informació financera i la auditoria. El Programa engloba les activitats d'elaboració o contribució a l'elaboració de normes, l'aplicació, avaluació o supervisió de normes i el seguiment dels processos de fixació de normes que donen suport a l'aplicació de les polítiques de la Unió en l'àmbit de la informació financera i l'auditoria que realitzen la Fundació de les Normes Internacionals de Informació financera (Fundació NIIF), el Grup consultiu Europeu en matèria d'Informació Financera (EGRAF) o el Consell Internacional de Supervisió Pública (PIOB). S'estableix com a objectiu del Programa la millora de les condicions de funcionament eficient del mercat interior, donant suport a un desenvolupament transparent i independent de les normes internacionals en l'àmbit de la informació financera i auditoria.

6.1.3.2. ÀMBIT ESTATAL

La Llei 10/2014¹⁷⁰ continua amb la transposició de la normativa europea¹⁷¹ que es va iniciar amb el Reial decret llei 14/2013, de 29 de novembre, de mesures urgents per a l'adaptació del dret espanyol a la normativa de la Unió Europea en matèria de supervisió i solvència d'entitats financeres. La norma també pretén refundre en un únic text les normes que regulen l'ordenació i supervisió d'aquestes entitats, així regula el règim jurídic aplicable a les entitats de crèdit, l'accés a la condició d'entitat de crèdit, el funcionament dels òrgans de Govern i els instruments supervisors i sancionadors.

En el títol I de la norma s'estableixen les disposicions generals del règim jurídic pel qual s'han de regir les entitats de crèdit. S'estableix el règim d'autorització i revocació, de les participacions significatives en una entitat de crèdit, d'idoneïtat i incompatibilitats dels membres dels alts càrrecs i el règim de govern corporatiu i la política de remuneracions. En el títol II s'estableixen les normes sobre la solvència de les entitats de crèdit, que complementen l'establert en el Reglament (UE) 575/2013. S'estableix l'autoavaluació de l'adequació del capital de les entitats pel risc que assumeixen. També s'estableixen uns requisits de capital de nivell 1 ordinari, anomenats matalassos de capital que s'aplicaran a partir d'1 de gener de 2016. S'estableix l'obligació d'un matalàs de conservació del capital per pèrdues inesperades que té caràcter de no discrecional. A més s'estableix un matalàs de capital anticíclic específic de cada entitat, un matalàs per a les entitats d'importància sistèmica mundial, un matalàs per altres entitats d'importància sistèmica i un matalàs contra riscos sistèmics. El títol III atorga al Banc d'Espanya la funció supervisora de les entitats de crèdit i, entre altres qüestions, es regula l'àmbit de la supervisió, la col·laboració entre autoritats de supervisió i les mesures de la supervisió, de la intervenció i la substitució. En el títol V es regula el procediment sancionador aplicable a les entitats de crèdit. La disposició final primera d'aquesta norma modifica extensament la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del Mercat de valors. Aquesta modificació es deu a que la Directiva 2013/36/UE estén a les empreses de serveis la supervisió prudencial prevista per a les entitats de crèdit.

¹⁶⁸ Reglament delegat (UE) núm. 183/2014 de la Comissió, de 20 de desembre de 2013, pel qual es completa el Reglament (UE) núm. 575/2013 del Parlament Europeu i del Consell, sobre els requisits prudencials de les entitats de crèdit i les empreses d'inversió, pel que fa a les normes tècniques de regulació per especificar el càlcul dels ajustaments per risc de crèdit específic i per risc de crèdit general. DOUE L 57, de 27.02.2014

¹⁶⁹ Reglament (UE) núm. 258/2014 del Parlament europeu i del Consell, de 3 d'abril de 2014, pel qual s'institueix un Programa de la Unió destinat a donar suport a determinades activitats en l'àmbit de la informació financera i l'auditoria durant el període 2014-2020, i es deroga la Decisió núm. 716/2009/CE. DOUE L 105, de 08.04.2014.

¹⁷⁰ Llei 10/2014, de 26 de juny, d'ordenació, supervisió i solvència d'entitats de crèdit. BOE núm. 156, de 27.06.2014.

¹⁷¹ Directiva 2013/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny de 2013, relativa a l'accés a l'activitat de les entitats de crèdit i a la supervisió prudencial de les entitats de crèdit i les empreses d'inversió, per la qual es modifica la Directiva 2002/87/CE i es deroguen les Directives 2006/48/CE i 2006/49/CE. DOUE L 176, de 27.06.2013. i Reglament (UE) núm. 575/2013 del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny de 2013, sobre els requisits prudencials de les entitats de crèdit i les empreses d'inversió, i pel qual es modifica el Reglament (UE) núm. 648/2012. DOUE L 176, de 27.06.2013.

La Directiva 2011/61/UE estableix els requisits que s'han d'aplicar a l'autorització i a la supervisió dels gestors de fons d'inversió alternatius que gestionin i/o comercialitzin fons d'inversió alternatius a la UE. Mitjançant la Llei 22/2014¹⁷², de 12 de novembre, es trasllada aquesta Directiva a la normativa espanyola i es deroga la Llei 25/2005, de 24 de novembre, reguladora de les entitats de capital de risc i les seves societats gestores. Aquesta Llei s'aplica a les entitats d'inversió col·lectiva que obtinguin capital de una sèrie d'inversors per invertir-lo d'acord amb una política d'inversió definida i que tinguin la consideració de tancades en funció de les seves polítiques de desinversió. La Llei regula les condicions d'accés a l'activitat i d'exercici de les societats gestores d'entitats d'inversió tancada amb domicili a Espanya i també regula els requisits que hauran de complir les societats gestores quan pretenguin gestionar i comercialitzar entitats d'inversió estrangeres.

La Llei 22/2014 atenent l'establert als reglaments (UE) núm. 345 i 346/2013, del Parlament europeu i del Consell, de 17 d'abril de 2013 crea les entitats de capital risc pimes i permet a aquestes entitats invertir un 70% del seu patrimoni en participacions pimes, participant en la seva gestió i fent tasques d'assessorament. D'altra banda, per tal de fomentar una major captació de fons que permeti el finançament d'una major nombre d'empreses, es revisa el règim financer del capital de risc, permeten un ventall més ampli d'instruments financers per a la inversió. La Llei també redueix significativament el règim d'intervenció administrativa de la Comissió Nacional del Mercat de Valors sobre les entitats de capital risc i les entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat.

L'objecte de la Llei 10/2010, de 28 d'abril, de prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme és protegir la integritat del sistema financer i d'altres sectors d'activitat econòmica mitjançant l'establiment d'obligacions, actuacions i procediments per prevenir el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme. Aquest any, mitjançant el Reial decret 304/2014¹⁷³, de 5 de maig, s'ha aprovat el Reglament de desenvolupament de la Llei. Aquest Reial decret incorpora les novetats de la normativa internacional sorgides de les Recomanacions del Grup d'Acció Financera Internacional (GAFI) del qual Espanya n'és membre. La norma regula, entre d'altres qüestions, les obligacions dels subjectes obligats per la Llei, entre les que destaquen l'obligació d'analitzar els principals riscos en funció del tipus de negoci, productes i clients i les obligacions procedimentals. També es determina la organització institucional en aquesta matèria, les sancions i les contramesures financeres internacionals i l'estructura i el funcionament del Fitxer de Titularitats Financeres.

6.1.3.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

Mitjançant el Decret 49/2014¹⁷⁴ es va regular el funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives ateses les modificacions introduïdes per la Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. L'objecte de les seccions de crèdit és el finançament de l'activitat agrària cooperativitzada dels socis, tant productors com a col·laboradors de la cooperativa. La norma estableix uns límits més estrictes pel que fa a la solvència de les seccions de crèdit i a la ponderació de l'activitat de la secció de crèdit en el conjunt de la cooperativa. També s'estableix que la política d'inversió dels fons dipositats l'ha de dur a terme l'Assemblea General, amb això s'augmenta la transparència davant els socis, productors i col·laboradors, es pretén reduir l'exposició al risc de les inversions efectuades i es pretén completar les obligacions d'informació de la cooperativa davant els socis i davant l'administració.

6.2. INFRAESTRUCTURES DE TRANSPORT

6.2.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Aquest any 2014, la Unió Europea aprova un Reglament¹⁷⁵ que estableix el marc comú per comunicar a la Comissió les dades i la informació sobre els projectes d'inversió en infraestructures energètiques en els sectors del petroli, el gas natural, la electricitat, la cogeneració d'electricitat i d'energia tèrmica útil, així com sobre els projectes d'inversió relacionats amb la producció de biocombustible i la captura, transport i emmagatzemament de diòxid

¹⁷² Llei 22/2014, de 12 de novembre, per la qual es regulen les entitats de capital de risc, altres entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat i les societats gestores d'entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat, i per la qual es modifica la Llei 35/2003, de 4 de novembre, d'Institucions d'Inversió Col·lectiva. BOE núm. 275, de 13.11.2014.

¹⁷³ Reial decret 304/2014, de 5 de maig, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 10/2010, de 28 d'abril, de prevenció de blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme. BOE núm. 110, de 06.05.2014.

¹⁷⁴ Decret 49/2014, de 8 d'abril, pel qual es modifica el Decret 280/2003, de 4 de novembre, de regulació del funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives. DOGC núm. 6601, de 10.04.2014.

¹⁷⁵ Reglament (UE) núm. 256/2014 del Parlament europeu i del Consell de 26 de febrer de 2014 relatiu a la comunicació de la Comissió dels projectes d'inversió en infraestructures energètiques en la Unió Europea i pel qual es substitueix el Reglament (UE, Euratom) núm. 617/2012 del Consell i es deroga el Reglament (CE) núm. 736/96 del Consell. DOUE L 84, de 20.03.2014.

de carboni produït per aquests sectors. S'estableix qui ha de comunicar les dades, el contingut de la comunicació i les fonts d'informació.

També s'aprova un Reglament¹⁷⁶ que té per objecte establir unes orientacions per al desplegament i la interoperabilitat de projectes d'interès comú en l'àmbit de les xarxes transeuropees en el sector de les infraestructures de telecomunicacions. S'estableixen els objectius dels projectes d'interès comú i les seves prioritats operatives, s'identifiquen els projectes d'interès comú, s'estableixen els criteris pels quals aquests projectes poden optar a l'assistència financera de la Unió Europea i s'estableixen les prioritats a efectes de finançament de projectes d'interès comú.

6.2.2. ÀMBIT ESTATAL

El Reial decret llei 1/2014¹⁷⁷, de 24 de gener, de reforma en matèria de infraestructures i transport, i altres mesures econòmiques, convalidat posteriorment pel Congrés dels Diputats, modifica diverses lleis. D'una banda la Llei 39/2003, de 17 de novembre, del sector ferroviari, es modifica pel que fa a la seguretat ferroviària, així, es relacionen els aspectes que estan compresos dins la seguretat en la circulació ferroviària, s'estableixen les funcions de l'Autoritat responsable de la seguretat ferroviària i s'estableix l'obligació per als administradors de les infraestructures ferroviàries de disposar d'autoritzacions de seguretat.

També es modifica la Llei 28/2006, de 18 de juliol, d'Agències estatals per a la millora dels serveis públics, per tal de canviar el nom i les competències de l'Agència Estatal de la Seguretat del Transport Terrestre, que passa a denominar-se Agència Estatal de Seguretat Ferroviària i exercirà les funcions d'autoritat responsable de la seguretat ferroviària.

Es modifica la Llei 21/2003, de 7 de juliol, de Seguretat aèria, per tal de regular la prestació patrimonial pública d'assignació de franges horàries.

També es modifica la disposició addicional tretzena de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de Pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013, que regula les subvencions al transport marítim i aeri per a residents a Canàries, Balears, Ceuta i Melilla. Es reforcen les mesures de control i s'obliga a les companyies a integrar-se en els sistemes telemàtics per comprovar els requisits per accedir a les subvencions.

Es modifica el text refós de la Llei de Ports de l'Estat i de la marina mercant, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2011, de 5 de setembre. S'estableix que la Societat de Salvament i Seguretat Marítima ha de cobrir les despeses necessàries per fer front al compliment de les seves funcions, per la qual cosa s'estableix una taxa per als usuaris que utilitzin aquest servei.

Es modifica la Llei 8/1972, de 10 de maig, de construcció, conservació i explotació d'autopistes en règim de concessió i el Text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre. Amb aquestes modificacions es pretén evitar que l'Estat assumeixi dues vegades el pagament de les expropiacions en el cas d'impagament de la societat concessionària declarada en concurs de creditors.

També s'estableix una relació dels aeroports que, amb efectes d'1 de gener de 2014 i per a l'aplicació de l'increment de creixement de passatgers en les rutes operades en la xarxa d'Aena Aeroports SA, formen part de la mateixa àrea de captació de destí.

El capítol I de la Llei 1/2014¹⁷⁸, de 28 de febrer, per a la protecció dels treballadors a temps parcial i altres mesures en l'ordre econòmic i social modifica dues normes en matèria d'infraestructures i transport, la Llei de seguretat aèria¹⁷⁹ i la Llei del sector ferroviari¹⁸⁰. En la Llei de seguretat aèria es modifica l'article corresponent a l'actualització de les quanties amb la finalitat d'ajustar la fórmula de càlcul del dèficit i en la Llei del sector ferroviari s'estableix el procediment per modificar i actualitzar les quanties dels cànon ferroviaris i s'habilita el Ministeri de Foment per desenvolupar i actualitzar els principis bàsics d'aplicació dels sistemes de bonificació i incentius.

¹⁷⁶ Reglament (UE) núm. 283/2014 del Parlament europeu i del Consell d'11 de març de 2014 relatiu a unes orientacions per a les xarxes transeuropees en el sector de les infraestructures de telecomunicacions i pel qual es deroga la Decisió núm. 1336/97/CE. DOUE L 86, de 21.03.2014.

¹⁷⁷ BOE núm. 22, de 25.01.2014.

¹⁷⁸ BOE núm. 52, de 01.03.2014.

¹⁷⁹ Llei 21/2003, de 7 de juliol, de Seguretat Aèria.

¹⁸⁰ Llei 39/2003, de 17 de novembre, del Sector ferroviari.

La Llei 18/2014¹⁸¹, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, ja esmentada en l'apartat de context, regula el marc jurídic aplicable a la xarxa d'aeroports d'interès general d'Aena SA amb la finalitat de garantir per raons d'interès general, la mobilitat dels ciutadans i la cohesió econòmica, social i territorial. Per aquest motiu es vol assegurar l'accessibilitat, la suficiència i d'idoneïtat de les infraestructures aeroportuàries, la sostenibilitat econòmica de la xarxa d'aeroports, una gestió eficient al menor cost possible, la continuïtat i l'adequada prestació dels serveis aeroportuaris bàsics en qualitat, regularitat i seguretat i garantir l'existència d'una xarxa d'infraestructures suficients per al transport aeri. Amb aquest objectiu la norma regula les obligacions de manteniment de la xarxa d'aeroports d'interès general, fixa els nivells de qualitat del servei i els estàndards de capacitat de les infraestructures aeroportuàries integrades a la xarxa, el règim d'inversions i els ingressos màxims per passatger, el procediment per aprovar i modificar la quantia de les tarifes i la supervisió i control del compliment normatiu i el règim sancionador.

Aquesta mateixa Llei estableix el règim jurídic aplicable a les aeronaus civils operades per control remot i a les activitats aèries que desenvolupen. També modifica la Llei 21/2003, de 7 de juliol, de seguretat aèria, d'una banda per delimitar les competències entre els Ministeris de Defensa i de Foment en relació amb les bases aèries obertes al tràfic civil i als aeròdroms d'utilització conjunta i, de l'altra, s'incorpora a la Llei una obligació general per aquelles persones que puguin posar en risc la seguretat, la regularitat i la continuïtat de les operacions i es determina que s'han d'abstenir de realitzar, en l'entorn aeroportuari conductes que impliquin riscos mitjançant l'ús d'elements, llums, projeccions o emissions làser.

També es modifica el Reial decret legislatiu 2/2011, de 5 de setembre, text refós de la Llei de ports de l'Estat i de la marina mercant amb l'objecte de potenciar la competitivitat en el sector portuari, incrementar la inversió privada en infraestructures portuàries i potenciar la connexió entre els modes de transport marítim i terrestre. Així s'incrementa el termini de les concessions demaniales portuàries i es fixa un límit màxim de 50 anys; s'introdueix un supòsit de pròrroga extraordinària associada a la contribució per al finançament de les infraestructures de connectivitat portuària i millora de les xarxes de transport de mercaderies; es crea el Fons Financer d'Accessibilitat Terrestre Portuària; s'aixeca la prohibició de destinar a ús hotel·ler, a albergs o a hostatgeries determinades infraestructures portuàries en desús, situades dins el domini públic portuari i subjectes a protecció per formar part del patrimoni històric.

6.3. SECTOR PÚBLIC

6.3.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Aquest any s'ha revisat la normativa existent sobre contractació Pública i s'ha aprovat dues directives amb la finalitat d'incrementar l'eficiència de la despesa pública, facilitar la participació de les pimes en la contractació pública i utilitzar la contractació pública en suport dels objectius socials comuns. En la Directiva 2014/24/UE¹⁸² s'estableixen les normes que s'han d'aplicar als procediments de contractació pels poders adjudicadors respecte als contractes públics i a concursos el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 5.186.000 € en els contractes públics d'obres, a 134.000 € en els contractes públics de subministrament i de serveis adjudicats per autoritats, òrgans i organismes estatals, a 207.000 € en els contractes públics de subministrament i de serveis adjudicats per poders adjudicadors subcentrals i a 750.000 € en els contractes públics de serveis socials.

La norma estableix que el control del compliment de les disposicions de dret mediambiental, social i laboral s'han de realitzar en les diferents fases del procediment de licitació. També es determina que els poders públics han de reflectir en la seva contractació, el foment de la innovació i la investigació. S'estableix que les especificacions tècniques elaborades pels poders públics han de permetre l'obertura de la contractació pública a la competència i aconseguir objectius de sostenibilitat. D'altra banda s'estableix que s'ha d'adaptar la contractació pública a les necessitats de les pimes i que imposar uns requisits de capacitat econòmica i financera molt exigents pot constituir un obstacle per a la seva participació en la contractació pública com també ho pot ser les càrregues administratives de presentació de documentació i es considera que s'han de limitar aquests requisits administratius. També es proposa formularis normalitzats per fer les declaracions. Sobre els terminis dels procediments s'estableix que han de ser els més breus possibles amb possibilitat de pròrroques. També s'estableix que els criteris d'adjudicació han de ser objectius, en determinats casos s'ha de tenir en compte la organització, la qualificació i l'experiència dels personal encarregat d'executar el contracte, s'ha de valorar l'aspecte social i les mesures adreçades a protegir la salut del personal.

¹⁸¹ Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014

¹⁸² Directiva 2014/24/UE del Parlament europeu i del Consell de 26 de febrer de 2014 sobre contractació pública i per la qual es deroga la Directiva 2004/18/CE. DOUE L 94, de 28.03.2014.

La Directiva 2014/25/UE¹⁸³ del Parlament Europeu i del Consell regula els contractes públics adjudicats pels poders adjudicadors que operen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals el valor estimat dels quals sigui igual o superior a 414.000 € en els contractes de subministrament i de serveis a 5.186.000 € en els contractes d'obres i de 1.000.000 € en els contractes de serveis per serveis socials.

6.3.2. ÀMBIT ESTATAL

El Programa nacional de reformes de Espanya 2014 elaborat pel Govern té una part dedicada a la modernització de l'Administració Pública on s'assenyala que aquest any es continuarà treballant amb les mesures presentades per la Comissió per a la Reforma de l'Administració.¹⁸⁴ Per a l'any 2014 es pretén impulsar la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, la reforma de la Llei general de subvencions, la Llei Orgànica de control de l'activitat econòmicofinancera dels partits polítics i la Llei reguladora de l'exercici de l'alt càrrec de l'Administració General de l'Estat.

Al mes de setembre es publica la Llei 15/2014¹⁸⁵, de 16 de setembre, de racionalització del sector públic i altres mesures de reforma administrativa que inclou un seguit de mesures per reordenar l'administració institucional, per simplificar estructures i procediments administratius i per modificar el règim jurídic dels empleats públics. La reordenació institucional afecta a organismes de diferents àmbits com ara defensa, cultura, vivenda i economia.

Pel que fa als procediments administratius es pot destacar com una de les novetats la implantació, a partir de l'1 de juny de 2015, del Butlletí Oficial de l'Estat (BOE) com a Tauler Edictal únic per a realitzar les notificacions administratives, tant per a l'Administració general de l'Estat com per a les administracions autonòmiques i locals, també s'inclouen les notificacions en els procediments tributaris i les notificacions en els procediments cadastrals de valoració col·lectiva. Aquesta norma també modifica la Llei d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics per assegurar l'ús d'una única relació de certificats electrònics reconeguts en totes les administracions públiques. D'altra banda implanta una llicència esportiva única per a tot l'estat espanyol i atribueix la seva expedició a les federacions esportives d'àmbit autonòmic.

En relació amb els empleats públics s'estableix que els funcionaris interins poden ser nomenats per executar programes temporals que no poden tenir una durada superior a tres anys i s'estableixen mesures per a la mobilitat dels empleats públics.

L'any 2012 es va crear el Fons per al Finançament dels Pagaments a Proveïdors com un instrument per fer front al finançament de les entitats locals i comunitats autònomes, es va configurar com una entitat de dret públic amb personalitat jurídica pròpia i amb capacitat per actuar com instrument específic d'emissió i captació de finançament en els mercats financers, bancaris i de capital. La disposició final sisena de la Llei 1/2014, de 28 de febrer¹⁸⁶, va modificar el Reial decret llei 8/2013, de 28 de juny, de mesures urgents contra la morositat de les administracions públiques i de suport a les entitats locals amb problemes financers a fi i efecte d'aclarir quan una entitat local no es troba al corrent del pagament dels seus deutes amb el Fons per al Finançament dels Pagaments a Proveïdors i aclarir les opcions legals que té l'entitat local per a què pugui pagar a càrrec d'aquest mecanisme les factures que té pendents de pagament als proveïdors. També es permet atendre les obligacions de pagament a proveïdors dels consells comarcals i que sigui la comunitat autònoma qui assumeixi el pagament del préstec al Fons.

Atès que al mes de febrer de 2014 ja es va portar a terme la darrera fase d'aquest mecanisme extraordinari de finançament, mitjançant la Llei 13/2014¹⁸⁷, aprovada al mes de juliol, s'extingeix i liquida aquest Fons i se'n crea un altre sense personalitat jurídica i com un instrument de gestió dels drets de crèdit del Fons que s'extingeix. L'assumpció dels actius i dels deutes financers del Fons els assumeix l'Administració general de l'Estat i la gestió dels deutes van a càrrec del Tresor Públic. El nou fons s'anomena Fons per al Finançament dels Pagaments a Proveïdors 2 i està dotat pel patrimoni format per la titularitat dels drets de crèdit front a les entitats local i les comunitats autònomes.

¹⁸³ Directiva 2014/25/UE del Parlament europeu i del Consell de 26 de febrer de 2014 relativa a la contractació per entitats que operen en els sectors de l'aigua, l'energia, els transports i els serveis postals i per la qual es deroga la Directiva 2004/17/CE. DOUE L 94, de 28.03.2014.

¹⁸⁴ La Comissió per a la Reforma de l'Administració (CORA) es va crear l'any 2012 i al mes de juny de 2013 va presentar el seu informe, identificant mesures, per reformar l'Administració pública.

¹⁸⁵ Llei 15/2014, de 16 de setembre, de racionalització del sector públic i altres mesures de reforma administrativa. BOE núm. 226, de 17.09.2014

¹⁸⁶ Llei 1/2014, de 28 de febrer, per a la protecció dels treballadors a temps parcial i altres mesures urgents en l'ordre econòmic i social. BOE núm. 52, de 01.03.2014

¹⁸⁷ Llei 13/2014, de 14 de juliol, de transformació del Fons per al finançament dels pagaments a proveïdors. BOE núm. 171, de 15.07.2014

La Llei 18/2014¹⁸⁸, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència, ja esmentada en apartats anteriors, tenint en compte que finalitza el període de carència de l'amortització dels préstecs formalitzats en la primera fase del mecanisme de pagaments a proveïdors, permet que les entitats locals cancel·lin els seus deutes amb el Fons per al Finançament dels Pagaments a Proveïdors abans de la seva amortització sempre i quan compleixin les condicions i requisits que preveu la norma. Segons l'exposició de motius de la norma es realitza aquesta modificació perquè la situació financera i les condicions dels mercats financers permet que les entitats locals puguin concertar operacions de refinançament o de substitució dels préstecs formalitzats amb el Fons en millors condicions financeres que les que tenen amb el Fons.

Mitjançant el Reial decret llei 17/2014¹⁸⁹, posteriorment convalidat pel Congrés dels Diputats, es van establir mesures per a la sostenibilitat financera de les comunitats autònomes i de les entitats locals. Aquesta norma va crear dos fons, el Fons de Finançament a Comunitats Autònomes i el Fons de Finançament a Entitats Locals com a mecanisme de suport a la liquiditat. El Fons de Finançament a Comunitats Autònomes s'estructura en quatre compartiments amb característiques i condicions pròpies: La Facilitat financera, el Fons de Liquiditat Autònomic, el Fons Social, i el Fons en Liquidació per al Finançament dels Pagaments als Proveïdors de les Comunitats Autònomes. El Fons de Finançament a Entitats Locals s'estructura en tres compartiments amb característiques i condicions pròpies: el Fons d'Impuls Econòmic, el Fons d'Ordenació i el Fons en Liquidació per al Finançament dels Pagaments als Proveïdors d'Entitats Locals. La gestió financera dels fons s'atorga a l'Institut de Crèdit Oficial i les condicions financeres de les operacions de préstec seran determinades per la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics.

La norma també crea un registre de convenis subscrits per les comunitats autònomes amb les entitats locals que impliquin obligacions financeres o compromisos de pagament a càrrec de les comunitats autònomes i determina les condicions i els procediments per a la retenció de recursos per satisfer les obligacions pendents de pagament amb les entitats locals en matèria de despesa social.

Mitjançant un Reial decret¹⁹⁰ es va establir la metodologia per calcular el període mitjà de pagament als proveïdors de les administracions públiques, atès que la Llei orgànica 2/2012, del 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera va introduir aquest concepte. L'objecte del Reial decret és establir la metodologia econòmica per al càlcul i la publicitat del període mitjà de pagament als proveïdors de les administracions públiques i determinar les condicions per a la retenció de recursos dels règims de finançament per satisfer les obligacions pendents de pagament amb els proveïdors. El període mitjà de pagament mesura el retard en el pagament del deute comercial en termes econòmics com a indicador diferent respecte del període legal de pagament establert al Text refós de la Llei de contractes del sector públic

En compliment de l'article 28 de la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'Estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera, es va crear¹⁹¹ la Central d'Informació Economicofinancera de les Administracions Públiques amb l'objectiu de proveir d'informació, amb caràcter públic, sobre l'activitat economicofinancera de les diferents administracions públiques. Aquesta informació s'allotjarà al portal web del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Els pressupostos generals de l'Estat per a 2014¹⁹², igual que en exercicis anteriors, continuen en la línia de reduir la despesa pública dins el context de consolidació fiscal, seguint les orientacions i recomanacions de la Unió Europea. Els objectius d'estabilitat pressupostària i de deute públic per al període 2014-2016 es van fixar per Acord del Consell de Ministres de 28 de juny de 2013. Es va establir l'objectiu de dèficit per al conjunt de les administracions en el 5,8% del PIB i l'objectiu de deute públic es va fixar en un 72,8%

La Llei de pressupostos es divideix en vuit títols. En el títol I anomenat "De l'aprovació dels pressupostos i de les seves modificacions" s'aproven els estats d'ingressos i despeses del sector públic estatal. El títol II, anomenat "Gestió pressupostària", regula la gestió dels pressupostos docents i la gestió de la sanitat i els serveis socials. En

¹⁸⁸ Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014

¹⁸⁹ Reial decret llei 17/2014, de 26 de desembre, de mesures de sostenibilitat financera de les comunitats autònomes i entitats locals i altres de caràcter econòmic. BOE núm. 315, de 30.12.2014.

¹⁹⁰ Reial decret 635/2014, de 25 de juliol, pel qual es desenvolupa la metodologia de càlcul del període mitjà de pagament a proveïdors de les administracions públiques i les condicions i el procediment de retenció de recursos dels règims de finançament, previstos a la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera. BOE núm. 184, de 30.07.2014.

¹⁹¹ Real decret 636/2014, de 25 de juliol, pel qual es crea la Central d'Informació economicofinancera de les administracions públiques i es regula la remissió d'informació pel Banc d'Espanya i les entitats financeres al Ministeri d'Hisenda i Administracions públiques. BOE núm. 184, de 30.07.2014.

¹⁹² Llei 22/2013, de 23 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2014. BOE núm. 309, de 26.12.2013.

el títol III es regulen les despeses de personal. En el títol IV es regulen les pensions públiques. En el títol V, anomenat "De les operacions financeres", es regula el deute públic, els avals públics i d'altres garanties i relacions de l'Estat amb l'Institut de Crèdit Oficial. En el títol VI es desenvolupen, modifiquen i prorroguen diverses normes tributaries. En el títol VII s'estableixen normes relatives al finançament de les entitats locals i de les comunitats autònomes. El títol VIII determina la normativa relativa a les bases i tipus de cotització dels diferents règims de la Seguretat Social.

La Llei de pressupostos també inclou vuitanta-nou disposicions addicionals, sis disposicions transitòries, tres disposicions derogatòries i trenta-dos disposicions finals on es regulen matèries diverses, que, atenent la doctrina del Tribunal Constitucional, tenen una relació directa amb les previsions dels ingressos, les habilitacions de despesa o els criteris de política econòmica general que siguin necessàries per interpretar i executar els pressupostos. La norma conclou amb catorze annexos, on es regulen, entre d'altres qüestions, la distribució dels crèdits per programes, els crèdits ampliables, les operacions de crèdit autoritzades a organismes públics, els mòduls econòmics de distribució de fons públics per al sosteniment de centres concertats i els romanents de crèdit incorporables a l'exercici 2014.

6.3.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

Arran de la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local, el Govern de la Generalitat va aprovar un Decret llei¹⁹³ per establir mesures per aplicar aquesta Llei. El Parlament no va validar aquest Decret llei i va quedar derogat en data 25 de juliol de 2014. Aquest Decret llei tenia tres objectius: el primer era aclarir l'aplicació a Catalunya de les competències locals; el segon objectiu era regular el procediment pel qual els ens locals han d'obtenir els informes per a l'exercici de les competències dels ens locals distintes de les pròpies i de les atribuïdes per delegació; i el tercer objectiu era regular el procediment per adaptar els convenis, els acords i la resta d'instruments de cooperació subscrits entre l'Administració de la Generalitat i els ens locals de Catalunya.

El tercer objectiu esmentat es va traduir en l'aprovació d'un altre Decret llei¹⁹⁴, validat posteriorment pel Parlament de Catalunya, que va determinar com portar a terme les previsions contingudes en la disposició addicional novena de la Llei 27/2013, de 27 de desembre, respecte dels convenis, els acords i la resta d'instruments de cooperació subscrits entre l'Administració de la Generalitat i els ens locals de Catalunya. En el preàmbul del Decret llei es posa de manifest que la regulació establerta en la Llei 27/2013, de 27 de desembre, suposa un canvi en la configuració del sistema de competències que afecta tant l'Administració local com l'autonòmica. La disposició addicional novena de la Llei 27/2013, de 27 de desembre, estableix que els convenis, els acords i la resta d'instruments de cooperació subscrits, en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta norma, entre els ens locals de Catalunya i l'Estat o l'Administració de la Generalitat que comportin qualsevol tipus de finançament destinat a sufragar l'exercici per part dels ens locals de competències delegades o competències diferents de les contingudes en els articles 25 i 27 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, s'han d'adaptar al que preveu la norma a data 31 de desembre de 2014. Si no es fa aquesta adaptació, els convenis, acords i altres instruments de cooperació ja subscrits quedaran sense efecte. Relacionat amb aquesta disposició s'ha de tenir en compte l'article 57 bis de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, que preveu que si la Generalitat delega competències o subscriu convenis de col·laboració amb les entitats locals que impliquin obligacions financeres o compromisos de pagament a càrrec de la comunitat autònoma, serà necessari que aquestes obligacions incloguin una clàusula de garantia del compliment dels compromisos. Aquesta clàusula autoritza l'Estat a aplicar retencions en les transferències que corresponen a Catalunya en aplicació del seu sistema de finançament.

A finals d'any es va aprovar la Llei 19/2014¹⁹⁵, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern. La finalitat de la Llei és establir un sistema de relació entre els ciutadans i l'Administració pública que es fonamenti en el coneixement de l'activitat pública, la incentivació de la participació ciutadana, la millora de la qualitat de la informació pública i de la gestió administrativa i la garantia del retiment de comptes i de la responsabilitat en la gestió pública. Per complir aquesta finalitat la Llei es planteja cinc mesures a dur a terme.

La primera mesura és la de regular i garantir la transparència de l'activitat pública. Es crea un Portal de la Transparència que es configura com una plataforma electrònica de publicitat activa a Internet i com a instrument bàsic

¹⁹³ Decret llei 3/2014, de 17 de juny, pel qual s'estableixen mesures urgents per a l'aplicació a Catalunya de la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local. DOGC núm. 6647, de 19.06.2014.

¹⁹⁴ Decret llei 4/2014, de 22 de juliol, pel qual s'estableixen mesures per adaptar els convenis, els acords i els instruments de cooperació subscrits entre l'Administració de la Generalitat i els ens locals de Catalunya a la disposició addicional novena de la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local. DOGC núm. 6671, de 24.07.2014.

¹⁹⁵ Llei 19/2014, del 29 de setembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern. DOGC núm. 6780, de 31.12.2014.

i general de gestió de documents públics. Es determina la informació que s'ha de fer pública tant pel que fa a l'organització institucional com a la gestió administrativa.

La segona mesura és la de regular i garantir el dret d'accés de les persones a la informació i la documentació públiques. La norma estableix que l'exercici d'aquest dret no és condicionat a la concurrència d'un interès personal i no resta subjecte a motivació. Es determina que l'Administració ha d'establir un sistema de gestió de documents, informació i dades integrat que permeti la interoperativitat entre les administracions, la localització de qualsevol document o informació i la vinculació automàtica dels documents o dades al règim d'accés i publicitat. Es crea una Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública encarregada de vetllar pel compliment i les garanties del dret d'accés a la informació pública, els seus membres –mínim de tres i màxim de cinc- han d'estar designats pel Parlament de Catalunya. També es crea el registre de grups d'interès que té com a finalitat la inscripció i el control de les persones i les organitzacions que treballen per compte propi i participen en l'elaboració i l'aplicació de les polítiques públiques en defensa d'interessos de terceres persones o organitzacions. Aquest registre inclou un codi de conducta d'obligat compliment pels inscrits.

La tercera mesura és la d'establir els principis i les obligacions de bon govern d'acord amb els quals han d'actuar els alts càrrecs, el personal al servei de l'Administració i les altres persones a qui és aplicable aquesta norma.

La quarta mesura és la d'aplicar el govern obert i fomentar la participació i la col·laboració ciutadanes.

La cinquena mesura és la de regular el règim de garanties i responsabilitats per l'incompliment dels deures i les obligacions establertes en aquesta norma. S'estableixen els recursos i les reclamacions contra els actes de l'Administració pública i es fixa un règim sancionador.

La norma estableix que el Govern ha d'aprovar un Pla estratègic per a l'aplicació de la Llei i anualment n'ha d'avaluar el grau de compliment, Tant el Pla com l'avaluació s'han de publicar al Portal de la Transparència.

Atès que es va sol·licitar dictamen al consell de Garanties Estatutàries sobre el Projecte de pressupost de la Generalitat de Catalunya per al 2014, no era viable poder aprovar els pressupostos dins el termini necessari per que entressin en vigor l'1 de gener del 2014 per la qual cosa mitjançant el Decret 269/2013¹⁹⁶, de 23 de desembre, es van establir els criteris d'aplicació de la pròrroga dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2012 mentre no entrin en vigor els del 2014. El 30 de gener es va publicar la Llei de pressupostos¹⁹⁷ de la Generalitat per a l'any 2014. Tal i com s'estableix en l'exposició de motius els pressupostos per al 2014 s'han elaborat en un context de crisi econòmica, el nivell de despesa és semblant a la de l'any anterior, tot i que s'augmenta la despesa social i l'objectiu de dèficit autoritzat és de l'1% del producte interior brut. Per garantir la sostenibilitat financera s'han d'augmentar els ingressos i el Govern augmentarà els ingressos creant i modificant taxes, creant noves figures impositives, amb la venda de patrimoni i amb la realització de noves concessions.

La Llei de pressupostos conté set títol. El títol I de la norma regula l'aprovació i l'àmbit d'aplicació dels pressupostos i el règim de les modificacions pressupostàries. El títol II regula les normes sobre la gestió pressupostària i la despesa pública. En el títol III es regulen les despeses de personal. El títol IV regula les operacions financeres i les línies d'actuació del crèdit públic. En el títol V s'estableixen normes tributàries, així, es regula el cànon de l'aigua i s'actualitzen les taxes amb tipus de quantia fixa. En el títol VI es regula la participació dels ens locals en els ingressos de l'Estat i de la Generalitat i també s'estableixen compensacions econòmiques a favor dels ajuntaments perquè abonin retribucions a determinats càrrecs electes locals. En el títol VII s'estableixen normes específiques de gestió pressupostària del Parlament, el Síndic de Greuges, el Consell de Garanties Estatutàries, la Sindicatura de Comptes, l'Oficina Antifrau, el Consell de Treball, Econòmic i Social, el Consell de l'audiovisual i l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. La Llei també conté trenta-dos disposicions addicionals, tres finals dos annexos i un resum dels estats d'ingressos i de despeses per al 2014.

Acompanyant la Llei de pressupostos es va publicar la Llei 2/2014, del 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic¹⁹⁸. Aquesta norma conté nou títols, trenta-una disposicions addicionals, vuit de transitòries, una derogatòria i tretze disposicions finals. El títol I estableix mesures fiscals i es divideix en dos capítols on es regulen els tributs propis i els tributs cedits. En el títol II es regulen les mesures relatives al règim jurídic de les finances públiques i s'estableixen mesures relacionades amb la gestió financera i el seu control i s'introdueixen modificacions al text refós de la Llei de Patrimoni de la Generalitat. El títol III regula les mesures

¹⁹⁶ Decret 269/2013, de 23 de desembre, pel qual s'estableixen els criteris d'aplicació de la pròrroga dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2012 mentre no entrin en vigor els del 2014. DOGC núm. 6529, de 27.12.2013.

¹⁹⁷ Llei 1/2014, del 27 de gener, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

¹⁹⁸ DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

administratives en matèria de funció pública i es continua amb la tendència d'establir mesures dirigides a generar estalvis pressupostaris. En el títol IV s'estableixen mesures de reestructuració i racionalització del sector públic dirigides, d'una banda, a les entitats de dret públic de la Generalitat i, d'altra banda, a l'àmbit sanitari. El títol V modifica la Llei del Consell de l'Audiovisual de Catalunya per regular la declaració d'incompatibilitat dels membres del Consell. El títol VI estableix mesures administratives en matèria d'habitatge, d'urbanisme, d'ordenació ambiental i d'aigües. En el títol VII s'estableixen mesures administratives en matèria d'agricultura, pesca, alimentació i medi natural. En el títol VIII es modifica la prestació per a joves extutelats. En el títol IX s'estableixen altres mesures administratives en matèries d'ordenació d'equipaments comercials, turisme o joc, entre d'altres.

A finals d'any es va publicar el Decret llei 6/2014, de 23 de desembre, de necessitats financeres del sector públic en pròrroga pressupostària. Aquesta norma estableix que determinades activitats financeres, que necessiten endeutament públic per al seu equilibri, s'han d'adequar mentre es mantingui la situació de pròrroga pressupostària i aquestes activitats han de ser autoritzades per una norma amb rang legal. Amb caràcter general, s'autoritza el Govern perquè faci ús d'operacions d'endeutament en qualsevol modalitat, amb la limitació que el saldo viu no superi l'autoritzat per la llei de pressupostos del 2014, incrementat pels imports que derivin dels programes d'endeutament que s'aprovin en aplicació de la normativa d'estabilitat pressupostària. També s'estableixen normes concretes per les operacions d'endeutament de les entitats del sector públic.

6.4. ECONOMIA SOCIAL

6.4.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Entre les novetats normatives en matèria d'economia social d'àmbit europeu aprovades durant l'any 2014 cal fer únicament menció al Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre la proposta d'estatut europeu per a les mutualitats,¹⁹⁹ un dictamen d'iniciativa elaborat pel Comitè amb la finalitat d'accelerar al màxim la proposta de reglament de la Comissió Europea. Tal com detalla el dictamen, els primers treballs sobre aquest estatut van iniciar-se l'any 1993 i encara avui no s'ha aprovat una proposta ferma. El Comitè lamenta aquest retard, atesa la importància i la necessitat d'aquest estatut per tal de respondre a les necessitats de cobertura de riscos, en particular de protecció sociosanitària dels treballadors, de les empreses i dels ciutadans.

El Comitè destaca que les mutualitats són un tipus més d'empresa que integra l'economia social, per sobre de la diversitat jurídica que presenta la regulació d'aquesta figura en els estats membres de la UE. Així, s'han identificat fins a 40 tipus de mutualitats, si bé el 95% de les quals comparteixen els mateixos principis de governança: són organitzacions de dret privat (i per tant independents del govern), formades per agrupacions de persones (no de capitals), fonamentades en el principi de solidaritat entre els membres (que implica que l'afiliació és lliure, sense criteris de selecció) i que preveuen l'ús dels excedents en benefici dels membres. A parer dels agents integrants en el Comitè, el futur estatut no ha de ser d'activitats, sinó de governança, amb la finalitat de garantir la diversitat de les mutualitats.

6.4.2. ÀMBIT ESTATAL

En aquest àmbit cal fer referència a dues previsions normatives per les quals s'estenen a les empreses de l'economia social mesures de foment de l'ocupació previstes amb caràcter general. Així, l'article 107 del Reial decret llei 8/2014 que aprova mesures urgents pel creixement, la competitivitat i l'eficiència,²⁰⁰ estén a les cooperatives, les societats laborals i les empreses d'inserció la bonificació per la contractació de persones beneficiàries del Sistema Nacional de Garantia Juvenil. D'altra banda, l'article 120 de la mateixa norma modifica el Reial decret llei 3/2014,²⁰¹ establint que també és aplicable les cooperatives i les societats laborals la reducció de les cotitzacions empresarials per contingències comunes en cas de contractació indefinida de socis de treballadors o de treball.

D'altra banda, cal tenir en compte que al llarg de l'any s'ha començat a tramitar l'Avantprojecte de llei del tercer sector d'acció social, una norma que pretén regular per primera vegada aquest àmbit, amb la finalitat de donar més reconeixement i seguretat jurídica a les entitats sense ànim de lucre que integren el tercer sector.

¹⁹⁹ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre "L'Estatut europeu per a les mutualitats: percepcions, paper i contribució de la societat civil". DOUE C 226, de 16.07.2014.

²⁰⁰ Reial decret llei 8/2014, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 163, de 05.07.2014

²⁰¹ Reial decret llei 3/2014, de 28 de febrer, de mesures urgents per al foment de l'ocupació i la contractació indefinida. BOE núm. 52, de 01.03.2014

6.4.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

Durant l'any 2014 s'ha modificat el règim jurídic aplicable a les seccions de crèdit de les cooperatives, amb la finalitat de garantir la realització del seu objectiu originari: facilitar el finançament de l'activitat cooperativitzada dels socis. Així, la Llei 2/2014 de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic²⁰² modifica la Llei 6/1998 de regulació del funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives²⁰³ per limitar la constitució d'aquestes seccions únicament a les cooperatives agràries i prohibir l'existència d'unitats diferenciades internament en el si de les cooperatives amb finalitats assimilables a les establertes per la llei per les seccions de crèdit. D'altra banda, s'incrementen els requisits per inscriure una secció de crèdit al Registre de cooperatives, a la vegada que s'endureix el règim sancionador, que inclou com a sanció la baixa del Registre de la secció de crèdit en cas d'incompliment de les seves obligacions. Cal tenir en compte però, que si bé el CTESC va dictaminar l'Avantprojecte de la Llei 2/2014 (dictamen 19/2013), no es va pronunciar sobre aquestes modificacions atès que el text dictaminat no les incorporava.

De manera coherent amb aquesta modificació legal, el Decret 49/2014 modifica el Decret que regula el funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives,²⁰⁴ fent més restrictiva la regulació existent per millorar la solvència i transparència de l'activitat de la secció de crèdit envers els socis, tant productors com col·laboradors de la cooperativa. Es modifiquen tres articles del Decret 280/2003: en primer lloc, l'article 5, per establir uns límits més estrictes a la solvència de la secció de crèdit, a la vegada que s'estableix una determinada ponderació de l'activitat de la secció de crèdit en el conjunt de la cooperativa. En segon lloc, es modifica l'article 7 per tal d'atorgar a l'Assemblea General la competència per decidir la política d'inversió dels fons dipositats, augmentant així la transparència davant els socis i reduint l'exposició al risc. En tercer i darrer lloc, l'article 8 estableix l'obligació de la cooperativa d'informar a l'Administració sobre l'activitat i la gestió de la secció de crèdit. El Decret 49/2014 fou dictaminat pel CTESC, tal com es resumeix a continuació.

Dictamen 1/2014 sobre el Projecte de decret pel qual es modifica el Decret 280/2003, de 4 de novembre, de regulació del funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social, va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 10 de gener de 2014.

El Dictamen conté una observació general i tres a l'articulat. També s'ha presentat un vot particular.

En l'observació general el CTESC posa de manifest que en el Dictamen 19/2013, sobre l'Avantprojecte de llei de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic, no va tenir ocasió de pronunciar-se sobre la modificació de la Llei 6/1998, de regulació del funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives, ja que aquesta modificació es va incorporar amb posterioritat al tràmit del CTESC.

El CTESC considera important el reforçament de la solvència de les seccions de crèdit de les cooperatives i l'increment de la transparència, tant envers les persones sòcies i persones sòcies col·laboradores de les cooperatives com cap a l'exterior.

El CTESC considera adient la reafirmació que l'objecte principal d'aquestes cooperatives no pot ser la secció de crèdit i l'evitar confusions envers altres entitats de crèdit pels sistemes d'agència i corresponsalia. El CTESC recomana que en la disposició transitòria primera s'ampliï el termini d'adaptació de les cooperatives a les limitacions de l'article 5, apartats 1, 2 i 3 a), de 3 a 5 anys.

El CTESC considera que l'autorització prèvia per aportar en garantia o pignorar els actius de la secció de crèdit és una dificultat afegida per obtenir un correcte finançament. Per tal de garantir una supervisió d'aquestes operacions i habilitar una millor capacitat de funcionament de la cooperativa, el CTESC recomana que la direcció general competent pugui autoritzar els límits per a l'aportació, com a garantia o percentatge objecte de pignoració per al conjunt de l'any, a sol·licitud de la cooperativa o quan aquesta les hagi previstes dins el pla econòmicofinancer aprovat per l'Assemblea General.

El CTESC proposa substituir el règim d'autorització de la disposició transitòria segona per un règim de comunicació de les pignoracions existents; d'aquesta manera també es preservaria i garantiria la transparència de la situació financera real de les seccions de crèdit.

²⁰² Llei 2/2014, del 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

²⁰³ Llei 6/1998, de 13 de maig, de regulació del funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives. DOGC núm. 2644, de 21.05.1998.

²⁰⁴ Decret 49/2014, de 8 d'abril, pel qual es modifica el Decret 280/2003, de 4 de novembre, de regulació del funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives. DOGC núm. 6601, de 10.04.2014.

La Confederació de Cooperatives va presentar un vot particular al qual s'hi van adherir els representants de Pimec, de la Unió de Pagesos, de la Federació Nacional Catalana de Confraries de Pescadors, la Federació de Societats Laborals de Catalunya i les senyores Donate i Garau.

La Confederació de Cooperatives considera que tant el Projecte de decret dictaminat com la modificació de la Llei 6/1998, reguladora del funcionament de les seccions de crèdit de les cooperatives, s'haurien de tramitar amb posterioritat a l'aprovació de la nova Llei de cooperatives de Catalunya, actualment en tràmit. També considera que s'hauria d'eleva del 85% fins al 90% la relació percentual entre els actius totals de la secció de crèdit i els actius totals de la cooperativa per tal que l'activitat de la secció de crèdit constitueixi l'activitat principal de la cooperativa.

La norma aprovada incorpora el 83,3% de les observacions a l'articulat emeses pel CTEESC en aquest Dictamen.

D'altra banda, cal tenir present que al llarg de l'any 2014 s'ha avançat en l'elaboració de la nova Llei de cooperatives, que en l'actualitat es troba en tràmit parlamentari. En relació a l'activitat parlamentària, cal destacar també el pronunciament d'aquesta cambra sobre l'economia social i solidària,²⁰⁵ en la qual s'insta al Govern a dur a terme un seguit d'actuacions en aquest àmbit, d'entre les que cal mencionar la promoció de la creació de noves cooperatives i societats laborals, especialment entre els joves, les persones aturades i sobretot les persones més grans de 50 anys, mitjançant deduccions en els tributs autonòmics i municipals durant els tres primers anys d'activitat de la cooperativa, facilitant el procés de constitució i accés a eines de finançament i garantir, durant el primer any de vida de l'empresa, un servei d'acompanyament i suport individualitzat.

La Moció proposa també formalitzar, assegurar i desenvolupar jurídicament la col·laboració entre els poders públics i l'economia social i solidària, la qual cosa implica garantir a llarg termini i de manera estable recursos suficients al sector o que els plans de recuperació econòmica es reorientin vers la potenciació de l'economia social i solidària. Així mateix es proposa, respecte al dret a l'habitatge, la inclusió de noves fórmules d'accés a l'habitatge. Per últim, cal destacar que la moció es pronuncia sobre la necessitat de potenciar el Consell Superior de la Cooperació com a ens dinamitzador del desenvolupament cooperatiu.

Pel que fa a les iniciatives públiques en aquest àmbit, cal destacar el desenvolupament al llarg de l'any 2014²⁰⁶ del Programa Aracoop que es va aprovar l'any passat, tal com es va constatar en l'edició d'aquesta Memòria corresponent a l'any 2013. L'Ordre aprovada el 2014 preveu destinar un import màxim de 889.850 euros per dur a terme les accions previstes. Segons el Departament d'Empresa i Ocupació, des de la posada en marxa del Programa i fins a l'octubre del 2014, s'han realitzat 361 activitats presencials i 68 productes, que han beneficiat un total de 6.530 persones. Com a resultat de les actuacions desplegades, 150 empreses han millorat la seva viabilitat, 15 han ampliat la seva presència internacional, s'han iniciat 194 nous projectes i 40 empreses han treballat per potenciar projectes de col·laboració. Així mateix, s'ha format 110 persones en habilitats directives i s'ha comptat amb la participació de 120 escoles i 10 universitats en la realització de diferents activitats, entre les que destaquen les 50 places de pràctiques professionals a 32 cooperatives per alumnes de 18 facultats.²⁰⁷ En el marc d'aquest Programa cal tenir en compte també la convocatòria de subvencions per al finançament dels interessos dels préstecs per a la capitalització de cooperatives i societats laborals,²⁰⁸ amb la finalitat de reduir costos de finançament.

Així mateix, al llarg de l'any s'han aprovat diferents convocatòries d'ajuts amb diferents finalitats, com ara les garanties per al finançament de les empreses de l'economia social,²⁰⁹ dirigides a cooperatives, societats laborals, empreses d'inserció i per primer cop, entitats del tercer sector social de Catalunya. L'objectiu d'aquests ajuts és facilitar l'accés al finançament d'aquestes empreses mitjançant aportacions de garanties per cobrir operacions de crèdit amb caràcter complementari al que aporti cada empresa. Així mateix, cal tenir en compte els ajuts en

²⁰⁵ Moció 111/X del Parlament de Catalunya, sobre l'economia social i solidària. BOPC núm. 315, de 12.05.2014.

²⁰⁶ Ordre EMO/325/2014, de 30 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per al suport a la continuïtat del Programa aracoop i es fa pública la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6747, d'11.11.2014.

²⁰⁷ Nota de premsa del Departament d'Empresa i Ocupació, de 28.10.2014.

²⁰⁸ Ordre EMO/216/2014, d'1 de juliol, per la qual s'estableixen les bases reguladores de les subvencions per al finançament dels interessos per a la capitalització de cooperatives i societats laborals i es fa pública la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6667, de 18.07.2014.

²⁰⁹ Ordre EMO/49/2014, de 19 de febrer, per la qual s'estableixen les bases reguladores de la línia d'ajuts en forma de garantia per al finançament de les empreses de l'economia social, i s'obre la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6577, de 07.03.2014.

forma d'avalancers financers, tècnics i econòmics,²¹⁰ així com les subvencions per la incorporació de socis treballadors o de treball en cooperatives i societats laborals,²¹¹ entre d'altres.

Cal tenir en compte altres programes d'abast més específic, com ara el Programa per a la internacionalització de l'economia social i el tercer sector, que durà a terme l'agència ACCIÓ, prestant suport i acompanyament a les empreses que el necessitin obrir la seva activitat econòmica a nous mercats i internacionalitzar-se. Cal destacar també el pla de competitivitat per 20 empreses d'inserció, impulsat pel Departament d'Empresa i Ocupació i la Federació d'Empreses d'Inserció de Catalunya, en el marc del Pla de competitivitat del sector de les empreses d'inserció pels anys 2014-2015. Es preveu realitzar un diagnòstic individualitzat de la situació actual de cada empresa d'inserció, mitjançant la tutoria individualitzada d'un consultor. La segona fase del pla preveu la implementació d'un pla de creixement, amb mesures en l'àmbit de la gestió econòmica i financera, organitzativa i de gestió de persones, de millora de l'activitat comercial i de millora de l'estratègia empresarial.

Una darrera menció al suport públic vers l'economia social és l'aprovació del fons de reserva social de la Generalitat per la contractació pública durant el 2014 (Acord de Govern de 06.05.2014). Es destinarà el mateix import que l'any 2013 a la concertació de contractes públics a través de centres d'inserció sociolaboral o entitats sense ànim de lucre, així com centres especials de treball. L'import total és de 6,9 milions d'euros.

---

²¹⁰ Ordre EMO/104/2014, de 28 de març, per la qual s'aproven les bases reguladores d'una línia d'ajuts en forma d'avalancers financers, tècnics i econòmics per contribuir, en el seu finançament, a la millora de la competitivitat de les cooperatives i de les societats laborals catalanes i les seves federacions, i es fa pública la convocatòria corresponent a l'any 2014. DOGC núm. 6600, de 09.04.2014.

²¹¹ Ordre EMO/308/2014, de 15 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per a la incorporació de socis o sòcies treballadors/ores o socis o sòcies de treball en cooperatives i societats laborals, i es fa pública la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6733, de 22.10.2015.

CAPÍTOL II. L'ESTAT DE L'R+D+I I SOCIETAT DIGITAL

1. CONTEXT

Les dades del present capítol posen de manifest per al 2013 una situació desfavorable de l'R+D, atès que les despeses totals segueixen disminuint tot i que ho fan en menor mesura que l'any anterior. De totes formes, el personal ocupat en R+D presenta un lleuger increment. L'únic sector que mostra un punt d'inflexió, tant en despesa executada com en personal en R+D, és el privat. La situació de la innovació és pitjor que la de l'R+D: disminueix la despesa a una taxa més negativa que la de l'any anterior i segueix disminuint el nombre d'empreses innovadores i el de patents.

En l'àmbit de la UE, els consells europeus de març i de desembre de 2014 es fan ressò de la necessitat d'optimitzar el Programa marc Horitzó 2020, enguany el primer d'aplicació, així com el mecanisme "Connectar Europa", els fons estructurals i d'inversió, el Programa COSME i els instruments financers i de mercat, amb l'objectiu de donar suport a la competitivitat i accés de les pimes al finançament. Insten la Comissió i els estats membres a donar una major participació de la indústria, atesa la seva clara repercussió en la recerca i el desenvolupament, així com a assegurar el compromís de tots els actors socials amb el desenvolupament de solucions innovadores als principals reptes socials (vegeu la ressenya a la secció de normativa d'aquest capítol).

Al juny de 2014 la Comissió emet una Comunicació en la qual s'explora de quina manera es pot aprofitar al màxim el potencial de la investigació i la innovació com a motors de creixement renovat, particularment a través de l'augment de la qualitat de les inversions en el marc de les estratègies de consolidació fiscal.

En l'àmbit de l'Estat espanyol, els pressupostos de l'Estat en R+D+I de l'any 2014 són els primers que enregistren un augment després de caure en els darrers quatre anys (2010-2013), però això no implica que augmenti la despesa executada en R+D+I perquè més del 60% està destinat a préstecs i aquests no necessàriament acabaran convertint-se tots ells en inversió.

El Programa nacional de reformes d'Espanya 2014 ha revisat, en la línia de l'Estratègia 2020, l'objectiu del 3% del PIB de la despesa en R+D fixat a l'Estratègia espanyola de ciència i tecnologia 2013-2020 i preveu per al 2020 una inversió del 2%. L'Acord d'associació d'Espanya 2014-2020 confirma aquest objectiu i, a més, se'n planteja d'altres com són incrementar la participació del sector privat en la inversió en R+D fins arribar al 60% l'any 2020 i incrementar el percentatge d'empreses que realitzen innovacions tecnològiques fins al 25% l'any 2020.

A l'abril de 2014 s'aprova l'Avantprojecte de la nova llei de patents, els objectius de la qual són la simplificació de les concessions, la clarificació de processos i l'equiparació de les patents espanyoles a l'àmbit europeu (vegeu l'apartat de normativa d'aquest capítol).

En l'àmbit de Catalunya, destaquem que al març de 2014 se signa l'Acord per al diàleg social permanent entre el Govern i els agents econòmics i socials amb l'objectiu de reactivar l'economia a Catalunya. Aquest Acord dona continuïtat a l'Acord estratègic 2013-2016, de maig de 2013 i, entre d'altres mesures, aposta per la política industrial. Es considera necessari l'impuls de les indústries tractores juntament amb el col·lectiu de pimes per establir nous ponts d'innovació i internacionalització. Es considera que l'economia ha de sostenir-se en la diversitat dels seus sectors productius, tenint en compte especialment la indústria però sense oblidar-se del turisme i la logística. Es dona èmfasi a una sèrie de característiques definitòries: la producció de béns i serveis s'ha d'enfocar al valor afegit, la competitivitat s'ha de basar en la innovació i la internacionalització, l'ocupació generada ha de ser digna i de qualitat, i ha d'haver un diàleg permanent entre les administracions públiques i els agents econòmics i socials en la formulació de les polítiques.

A l'octubre de 2014, el Consell Assessor del Govern de Catalunya per a la Reactivació Econòmica i el Creixement (CAREC) publica un document en el qual afirma que el comportament i el rèdit de la innovació disruptiva o radical, la que dona lloc a la creació d'un nou producte o servei, és un dels motors més poderosos per impulsar el creixement de les empreses i les nacions. El CAREC recomana canvis profunds en els sistemes de governança de les organitzacions públiques i privades, canvis en el marc legislatiu i en els sistemes de finançament i reemborsament de serveis públics.

Al desembre de 2014 es publica la Guia de gestió de projectes Horizon 2020 amb l'objectiu d'aprofitar al màxim els fons europeus, tal com aconsella l'Estratègia d'especialització intel·ligent de Catalunya RIS3CAT, aprovada el febrer de l'any 2014, per impulsar la reactivació de l'activitat econòmica.

En l'apartat de Societat Digital, la situació és ben diferent de la que presenta la recerca i la innovació. Les dades mostren una activitat positiva en general i en molts aspectes millor que la de l'any anterior. L'edició anterior de la memòria mostrava bons resultats TIC en els serveis d'Internet utilitzats per motius particulars i empresarials relacionats amb la participació a les xarxes socials, l'ús de tecnologies de banda ampla mòbil a tot tipus d'empreses i de fibra òptica a les empreses de 10 o més persones ocupades, en les empreses que interactuen amb l'Administració pública, en l'ús particular d'Internet per cercar informació sobre educació i en l'augment del nombre d'empreses del sector TIC.

En aquesta edició de la Memòria es repeteixen els bons resultats TIC en l'ús empresarial de les xarxes socials, en l'ús de tecnologies de banda ampla mòbil a les empreses (els telèfons intel·ligents, en particular, en el cas de les empreses de 10 o més persones ocupades), i en el nombre d'empreses del sector TIC. I, a diferència del que passava en l'anterior edició, els bons resultats també es manifesten en l'accés a Internet i la connexió a banda ampla de les llars, en l'ús regular d'Internet de les persones, en els serveis particulars d'Internet per cercar informació i consultar mitjans, en el percentatge d'empreses que utilitzen Internet per a formació i aprenentatge, en l'ús del comerç electrònic de les persones i de les empreses i en l'evolució de l'ocupació del sector TIC.

Malgrat això, s'ha de dir que hi ha indicadors en els quals Catalunya (i Espanya) manifesten uns resultats inferiors als de la UE-28. Aquests indicadors són l'equipament de les llars pel que fa a l'accés a Internet i la connexió a banda ampla, l'ús de les pàgines web en relació amb les finalitats d'accés a catàlegs i realització de comandes, i els serveis d'Internet utilitzats per motius particulars per comprar i vendre béns i serveis i per motius empresarials per comprar-los.

En l'àmbit de la UE, tant la normativa com les iniciatives públiques giren fonamentalment al voltant de la política i la governança d'Internet i de la consecució d'una xarxa única i no fragmentada. En el Consell de Ministres de Telecomunicacions de novembre de 2014 els treballs se centren en la itinerància i la neutralitat de la xarxa. Pel que fa a la itinerància, els estats volen prevenir una situació en què els preus nacionals puguin per tal de compensar les pèrdues que puguin patir els operadors pels serveis d'itinerància. Pel que fa a la neutralitat a la xarxa, la majoria dels estats membres assenyalen la importància de disposar d'un accés obert i no discriminatori a Internet, així com de no posar obstacles a la innovació i a la inversió (vegeu la secció de normativa d'aquest capítol).

També cal destacar l'aprovació del Reglament n° 910/2014 relatiu a la identificació electrònica i els serveis de confiança per a les transaccions electròniques en el mercat interior. El seu objectiu és el d'establir un marc jurídic que garanteixi el reconeixement transfronterer d'identitats electròniques, la interoperabilitat de la signatura electrònica i altres serveis de confiança com els segells electrònics o els segells de temps, possibilitant i potenciant les comunicacions electròniques entre ciutadans, empreses i administracions públiques.

Tanmateix, es ressalta la publicació de l'Informe de la Comissió al Parlament Europeu i al Consell relatiu a l'aplicació del Programa de política de l'espectre radioelèctric, que és la base de les comunicacions sense fil. L'Informe assenyalen que la utilització de l'espectre de la manera més eficient possible en tot el mercat interior exigeix una coordinació internacional i europea.

En l'àmbit estatal, l'Acord d'associació d'Espanya 2014-2020 preveu objectius en matèria TIC (d'acord amb els objectius de l'Agenda Digital per a Espanya i l'Agenda Digital per a Europa): 100% de població amb cobertura de més de 30 Mbps l'any 2020, 50% de llars que hagin contractat serveis de banda ampla amb velocitats superiors als 100 Mbps l'any 2020, 75% de població de 16 a 74 anys que utilitza Internet almenys 1 cop per setmana en els darrers tres mesos l'any 2015, reduir el percentatge de persones de 16 a 74 anys que mai han accedit a Internet per sota del 15% l'any 2015, 33% de pimes que realitzen vendes en línia l'any 2015 i 50% de població entre 16 i 74 anys que utilitzen serveis d'administració electrònica l'any 2015.

En l'àmbit de Catalunya, el nombre de persones que utilitzen Internet se situa l'any 2014 en 4.381.232, el 6,3% superior al de l'any 2013, i passen de representar el 74,9% de la població entre 16 i 74 anys al 80,5%. Aquests resultats són bons si tenim en compte que, a nivell mundial, els internautes de les regions desenvolupades passen de representar el 75,7% de la població al 78,3%. De totes formes, el creixement del nombre d'internautes a nivell mundial, el 7,9%, que inclou no només les regions desenvolupades sinó les regions en desenvolupament, és superior al de Catalunya.

Barcelona obté al març de 2014 la distinció de capital de la innovació europea. La Comissió Europea va valorar l'aposta de la ciutat per les noves tecnologies, i la dotació econòmica del premi es destinarà a les TIC, entre les quals destaca una iniciativa Open Data que vol dotar l'Ajuntament de la capacitat d'adquirir i tractar dades del funcionament urbà de forma ràpida, eficient, eficaç i sostenible.²¹²

Es publica l'Agenda Digital per a Catalunya 2020, que s'estructura en tres pilars bàsics: desenvolupament de projectes tractors amb capacitat per impulsar la col·laboració públicoprivada i la competitivitat empresarial, la implantació d'un nou model de TIC per part de l'Administració pública que suposi una transformació dels paradigmes actuals cap a d'altres enfocats a l'eficiència i la innovació, i el desplegament d'infraestructures de telecomunicacions que assegurin el servei bàsic en tot el territori, en combinació amb el desplegament de xarxes d'alta capacitat. Alguns objectius de l'agenda digital catalana són més exigents que els de l'agenda digital espanyola (i europea) abans esmentats. Per exemple, 75% de llars que hagin contractat serveis de banda ampla amb velocitats superiors als 100 Mbps l'any 2020, 85% de població de 16 a 74 anys que utilitzin Internet almenys 1 cop per setmana en els darrers tres mesos l'any 2015, 60% de població de 16 a 74 anys que efectua compres en línia en els darrers 12 mesos l'any 2015 (50% a l'agenda espanyola i europea), i 40% de pimes que realitzin vendes en línia l'any 2015.

En el Full d'indicadors número 91, de febrer de 2015, del CTESC es fa una anàlisi de la situació de Catalunya en relació amb els objectius de l'Agenda digital catalana i en relació amb les altres tres zones que configuren els Quatre Motors d'Europa. Els resultats mostren que Catalunya està en condició d'assolir la majoria dels objectius que té en compte l'Agenda europea, però que difícilment podrà assolir alguns de la pròpia agenda catalana com per exemple el referent a l'ús regular d'Internet, que és del 75,1% l'any 2014, i al percentatge de persones que compren per Internet en els darrers 12 mesos, que és del 45% l'any 2014.²¹³

En l'edició 2014 del Mobile World Congress es van batre rècords d'assistència amb més de 80.000 assistents i de 1.700 empreses exposidores. L'atenció del Congrés va estar centrada en els portables, el contingut dels telèfons intel·ligents, la realitat augmentada i els cotxes amb sensors de moviment per detectar vianants i obstacles.

El Govern aprova l'Estratègia SmartCAT el 28 d'octubre de 2014, en la qual es desplegarà un programa que integri i coordini les iniciatives locals i supralocals, que aprofiti l'ús de la tecnologia i de la informació digital per innovar en els serveis públics, impulsar el creixement econòmic i promoure un societat més intel·ligent, sostenible i integradora. L'Estratègia preveu projectes en camps com ara l'educació, el turisme, el comerç o la salut, per optimitzar la gestió escolar i educativa a través de les TIC, introduir noves modalitats de pagament en comerç electrònic o nous sistemes de telemedicina i d'ús de la targeta sanitària al mòbil.²¹⁴

L'Estratègia SmartCAT està alineada amb l'estratègia de la Comissió Europea "Europa 2020" i, al mateix temps, dóna resposta als objectius i les polítiques establertes a l'Agenda Digital per a Catalunya (idigital) i a l'Estratègia de recerca i innovació per a l'especialització Intel·ligent de Catalunya (RIS3CAT). El Govern afirma que treballarà per fomentar el sector relacionat amb l'economia i la indústria de les dades en col·laboració amb tots els departaments i entitats de l'Administració. També assegura que l'Estratègia SmartCAT està pensada per donar servei als ciutadans i que s'ha de desenvolupar amb la col·laboració del sector privat.

En el darrer any s'han fet moltes jornades sobre el sector TIC i algunes parlen directament que anem cap a una nova indústria. El cert és que el sector TIC, tal com es mostra en la secció 3.7 d'aquest capítol, ha augmentat la seva ocupació en passar de 81.800 persones ocupades al quart trimestre de 2013 a 86.800 al tercer trimestre de 2014 i que el nombre d'empreses ha augmentat de 12.406 l'any 2013 a 12.898 l'any 2014. Alguns exemples en aquest sentit han estat la instal·lació d'IBM a Cerdanyola del seu centre d'informàtica en núvol o *cloud computing* (març de 2014), la constitució de Parlem (octubre de 2014), la primera operadora de telefonia catalana de la qual s'espera que el 2015 comenci a fer contractacions, l'extensió dels centres d'impressió en 3D, etc. En alguna d'aquestes jornades es va preveure que l'any 2015 seria un any amb oportunitats professionals, però també s'alertava de la pèrdua de confiança en la xarxa per la manca de seguretat.

²¹² El 9 de febrer de 2015 es va presentar a l'Auditori del Cibernàrium del Barcelona Growth Centre el Centre d'Excel·lència Big Data de Barcelona.

²¹³ *Indicadors socioeconòmics i laborals*. CTESC. Consulta a <http://www.ctesc.cat/indicadors/index.html>.

²¹⁴ smartCATALONIA. Consulta a http://www.idigital.cat/documents/10501/569422/idigital-infografia_smartCAT.pdf.

2. L'ESTAT DE L'R+D+I

2.1. L'R+D+I A CATALUNYA

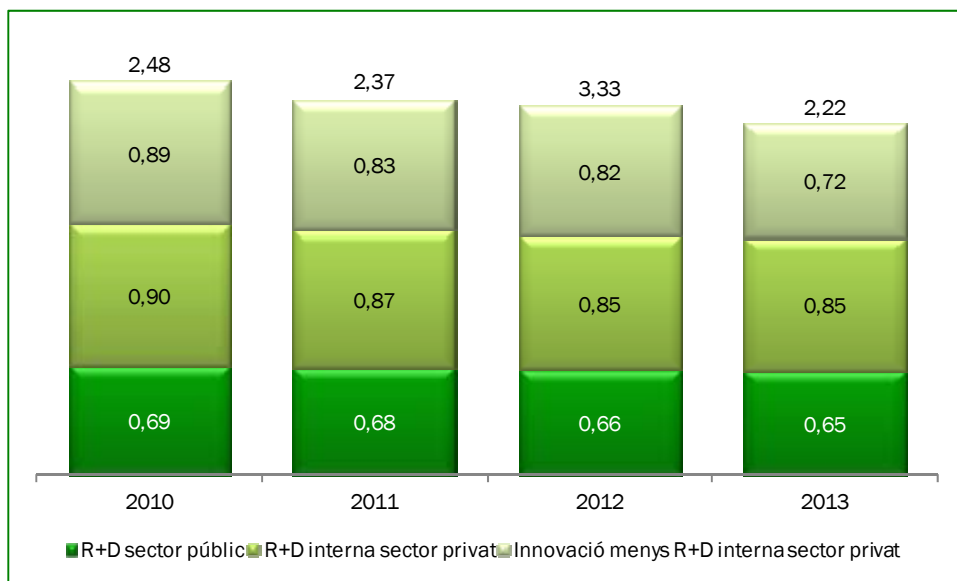
Les despeses en R+D totals han disminuït a Catalunya i tots els sectors han executat menys despesa excepte el sector privat, que s'ha mantingut en un nivell similar al de l'any anterior. Les despeses d'innovació també han retrocedit.

Pel que fa al personal ocupat en R+D, el total ha augmentat lleugerament perquè el creixement que ha experimentat el sector privat ha compensat les disminucions del sector Administració pública i de l'ensenyament superior.

2.1.1. DESPESES EN R+D+I

Tal com ha succeït en els darrers anys, les despeses en R+D+I s'han reduït (0,11 punts percentuals) i al 2013 representen el 2,22% del PIB. El principal causant d'aquesta reducció ha estat la innovació, atès que les seves despeses (diferents de la despesa interna en R+D) retrocedeixen 0,10 punts percentuals i se situen en el 0,72% del PIB. Les despeses en R+D del sector privat i del sector públic es mantenen gairebé constants en el darrer any i se situen, respectivament, en el 0,85% i el 0,65% del PIB.

GRÀFIC 50. Evolució de les despeses en recerca i desenvolupament per sector d'execució i de les despeses en innovació del sector privat (descomptant les de recerca i desenvolupament) en percentatge del PIB. Catalunya, 2010-2013

Unitats: percentatge del PIB.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

2.1.2. DESPESES INTERNES I PERSONAL EN R+D

Les despeses internes en R+D de Catalunya l'any 2013 són de 2.960,6 milions d'euros, l'1% inferiors a les de l'any 2012 i se situen a un nivell similar a les que hi havia l'any 2007. Han crescut lleugerament per sobre de les despeses en R+D del conjunt d'Espanya, atès que ha augmentat la seva participació del 22,3% al 22,8% entre els anys 2012 i 2013. Es constata, però, que el creixement d'aquestes despeses ha estat inferior al creixement del PIB corrent (0,5%).

En canvi, el personal en R+D de Catalunya l'any 2013 ha augmentat lleument el 0,1% respecte de l'any 2012 i se situa en 44.506 persones. De totes maneres, és una evolució positiva, si tenim en compte que l'ocupació del conjunt de l'economia (en termes de comptabilitat regional) ha disminuït el 2,8%. El personal en R+D de Catalunya ha passat de representar el 21,3% del conjunt de l'Estat l'any 2012 al 21,9% de l'any 2013.

TAULA 57. Despeses internes i personal en R+D. Catalunya, 2010-2013

Despeses internes en R+D	2010	2011	2012	2013
Import	3.227,2	3.103,7	2.991,0	2.960,6
Creixement	-1,7	-3,8	-3,6	-1,0
Pes a Espanya	22,1	21,9	22,3	22,8
Personal en R+D	2010	2011	2012	2013
Nombre	46.336	44.456	44.462	44.506
Creixement	-2,1	-4,1	0,0	0,1
Pes a Espanya	20,9	20,7	21,3	21,9

Unitats: despesa en milions d'euros corrents, personal en equivalència a jornada completa i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Les despeses internes en R+D representen a Catalunya l'1,50% del PIB l'any 2013, un nivell molt similar al de l'any 2012 (1,51%). El sector que executa més despesa és el privat (56,8%), seguit de l'ensenyament superior (23%) i de l'Administració pública (20,2%). Respecte de l'any 2012, el pes del sector privat augmenta 0,6 punts percentuals, mentre que el sector de l'Administració pública disminueix 0,3 punts percentuals i el sector de l'ensenyament superior disminueix 0,2 punts percentuals.

A Espanya, les despeses internes en R+D se situen a l'1,24% del PIB l'any 2013, 0,03 punts percentuals menys que l'any 2012. A Espanya, el pes del sector privat i de l'Administració pública és inferior (3,6 i 1,4 punts percentuals, respectivament) al que tenen a Catalunya, mentre que l'ensenyament superior té un pes considerablement superior (5 punts percentuals més).

TAULA 58. Despeses internes en R+D com a percentatge del PIB i distribució per sectors d'execució. Catalunya i Espanya, 2013

	Import	% PIB	% Sector privat	% Administració pública	% Ensenyament superior
Catalunya	2.960,6	1,50	56,8	20,2	23,0
Espanya	13.011,8	1,24	53,2	18,7	28,0

Unitats: milions d'euros, percentatges sobre el PIB i de cada sector sobre l'import total.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Si tenim en compte ara la despesa interna per origen dels fons comprovem que el sector privat és el sector que més fons aporta al total (53,7%), seguit del sector públic (39,4%) i de l'estranger (6,9%). A Espanya, el pes del sector privat és inferior al de Catalunya, mentre que el pes del sector públic és superior i el pes de l'estranger és semblant. A la zona euro i a la UE-28, el sector privat i l'estranger tenen un pes superior al que tenen a Catalunya, mentre que el sector públic té un pes inferior.

A totes les zones analitzades el pes del sector privat i de l'estranger augmenta en els darrers anys i disminueix el del sector públic (amb les excepcions del sector privat a la UE-28 l'any 2012 i de l'estranger a Espanya l'any 2012).

A Catalunya, el sector privat transfereix recursos a l'Administració pública per valor del 2,2% del total de les despeses internes en R+D i a l'ensenyament superior per valor de l'1,6%. La suma d'ambdues transferències dona 3,8 punts percentuals. No hi ha cap zona analitzada que superi Catalunya en el valor d'aquesta transferència conjunta, però, en canvi, si tenim en compte els sectors de destí, comprovem que aquesta superioritat es dona a causa de la transferència del sector privat a l'Administració pública.

En el darrer any, Catalunya ha disminuït el pes de les transferències del sector privat a l'Administració pública (0,6 punts percentuals) i augmenta el pes de les transferències a l'ensenyament superior (0,1 punts percentuals). A Espanya disminueix el pes de les transferències del sector privat tant a l'Administració pública com a l'ensenyament superior, mentre que a les zones europees es mantenen en tots els casos (excepte en la transferència de recursos del sector privat a l'ensenyament superior en la UE-28).

TAULA 59. Despesa interna en R+D per origen dels fons i sectors. Catalunya, Espanya, zona euro i UE-28, 2010-2012

2012	Sector privat	Sector públic ¹	Estranger	Total	Administració pública ²	Ensenyament superior ³
Catalunya	53,7	39,4	6,9	100,0	2,2	1,6
Espanya	46,3	47,1	6,6	100,0	1,1	2,3
Zona euro	57,9	34,3	7,8	100,0	1,3	2,0
UE-28	56,5	33,7	9,8	100,0	1,2	2,5
2011	Sector privat	Sector públic ¹	Estranger	Total	Administració pública ²	Ensenyament superior ³
Catalunya	53,5	40,0	6,5	100,0	2,8	1,5
Espanya	44,9	48,5	6,7	100,0	1,5	2,5
Zona euro	57,8	34,7	7,5	100,0	1,3	2,0
UE-28	56,6	34,3	9,2	100,0	1,2	2,4
2010	Sector privat	Sector públic ¹	Estranger	Total	Administració pública ²	Ensenyament superior ³
Catalunya	51,7	41,8	6,4	100,0	2,8	1,8
Espanya	43,7	50,6	5,7	100,0	1,6	2,6
Zona euro	56,6	36,2	7,3	100,0	1,3	-
UE-28	55,4	35,7	8,9	100,0	1,2	2,5

Unitats: percentatges.

(1) Inclou l'Administració pública i l'Ensenyament superior.

(2) Recursos del sector privat amb destinació a l'Administració pública.

(3) Recursos del sector privat amb destinació a l'Ensenyament superior.

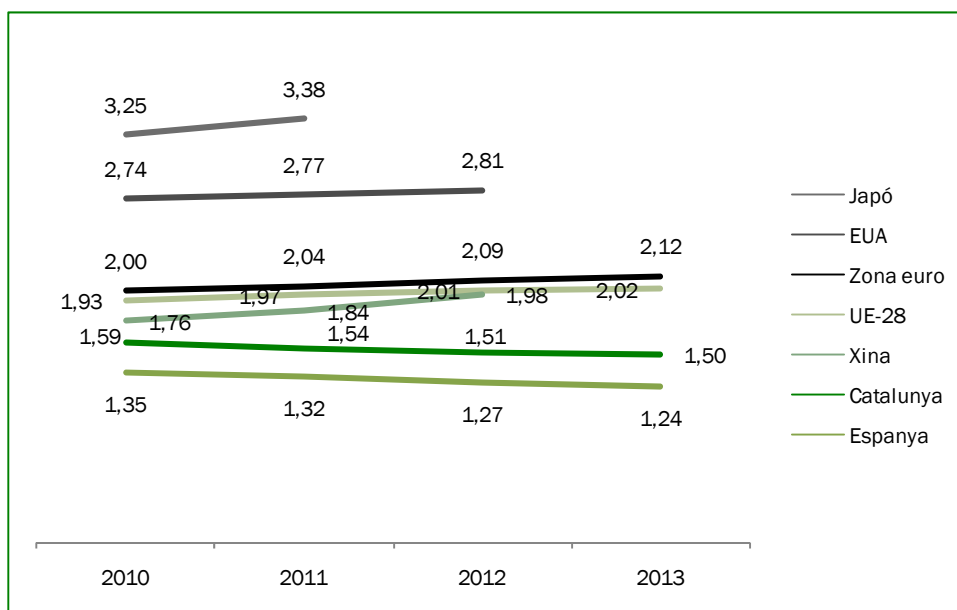
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i Eurostat.

2.1.3. COMPARACIÓ INTERNACIONAL

En els darrers anys, les despeses internes en R+D sobre el PIB s'han anat reduint des de l'1,59% de l'any 2010 fins a l'1,50% de l'any 2013. Espanya presenta una intensitat de les despeses en R+D inferiors a les de Catalunya i la seva evolució ha estat negativa. En canvi, les altres zones estudiades (Xina, UE-28, zona euro, EUA i Japó) mostren unes taxes superiors a les de Catalunya i una evolució positiva. En particular, la UE-28 passa d'unes despeses en R+D sobre el PIB de l'1,93% l'any 2010 al 2,02% l'any 2013. El Japó és el país que té la intensitat en R+D més elevada de les zones analitzades amb una taxa del 3,38% l'any 2011 (vegeu el gràfic "Despeses internes en R+D respecte del PIB. Comparació internacional, 2010-2013").

En referència al personal ocupat en R+D per 1.000 ocupats, Catalunya presenta el valor més elevat de les zones estudiades (Espanya, UE-28 i zona euro) amb un valor de 14,99 l'any 2013. Aquest indicador ja porta dos anys seguits evolucionant de forma positiva. Segueixen a Catalunya, la zona euro amb 13,97 persones ocupades en R+D per 1.000 ocupats, la UE-28 amb 12,55, i Espanya amb 11,86. (Vegeu el gràfic "Personal en R+D per 1.000 ocupats. Comparació internacional, 2010-2013").

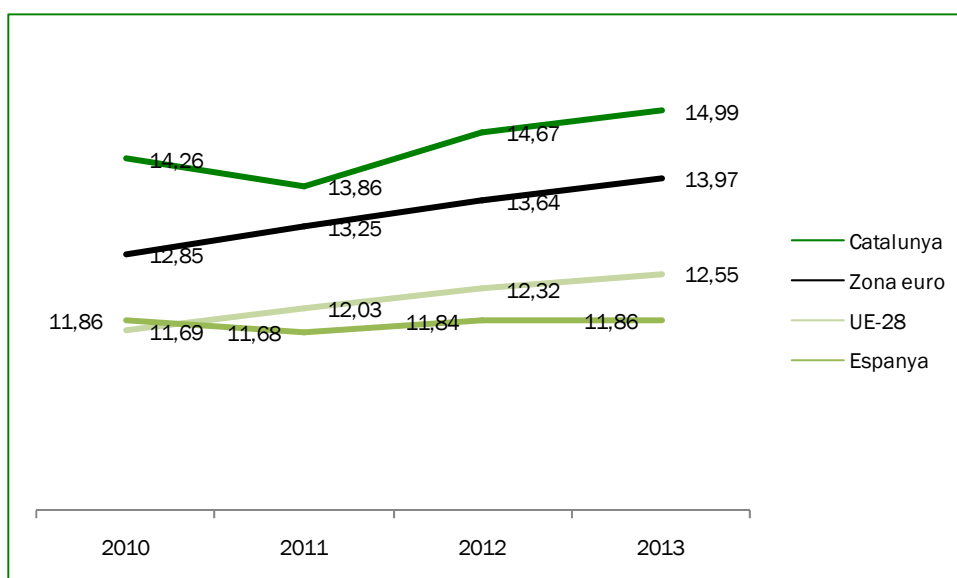
GRÀFIC 51. Despeses internes en R+D respecte del PIB. Comparació internacional, 2010-2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i Eurostat.

GRÀFIC 52. Personal en R+D per 1.000 ocupats. Comparació internacional, 2010-2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

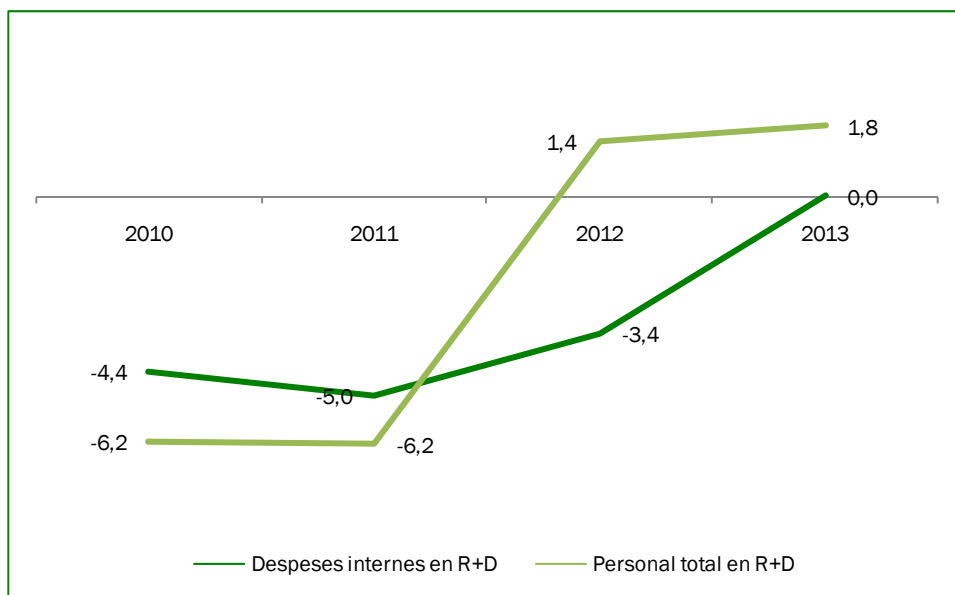

2.2. EL SECTOR PRIVAT

2.2.1. L'R+D DEL SECTOR PRIVAT

Es confirma el canvi de tendència del sector privat tant en termes de personal en R+D, que passa de créixer a l'1,4% l'any 2012 a l'1,8% l'any 2013, com en termes de despesa executada en R+D, que passa de davallar el 3,4% l'any 2012 a mantenir-se l'any 2013.

GRÀFIC 53. Taxa de creixement de les despeses internes i del personal en R+D del sector privat. Catalunya, 2010-2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Les despeses internes en R+D del sector privat se situen en 1.682,7 milions d'euros l'any 2013. La seva participació en les despeses de l'Estat ha augmentat lleugerament en passar del 23,6% al 24,3% entre els anys 2012 i 2013.

Pel que fa al personal ocupat en R+D del sector privat, aquest se situa en 20.989 persones. La seva participació en el conjunt d'Espanya també augmenta en passar del 23% al 23,6% entre els anys 2012 i 2013. Es constata que el pes dels investigadors en el total del personal en R+D ha tingut un lleugera disminució de 0,6 punts percentuals i que les dones milloren la seva presència en termes relatius tant en el total del personal en R+D (0,1 punts percentuals) com en el col·lectiu de personal investigador (0,6 punts percentuals) (vegeu la taula "Despeses internes i personal en R+D del sector privat. Catalunya i Espanya, 2011-2013" de la pàgina següent).

TAULA 60. Despeses internes i personal en R+D del sector privat. Catalunya i Espanya, 2011-2013

2013	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
	Import	Pes	Total		Investigadors	
			Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	1.682,7	24,3	20.989	34,4	46,2	32,5
Espanya	6.927,9	100,0	89.030	31,4	50,4	31,2

2012	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
	Import	Pes	Total		Investigadors	
			Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	1.682,1	23,6	20.614	33,3	46,8	31,9
Espanya	7.119,4	100,0	89.807	30,8	50,3	30,4

2011	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
	Import	Pes	Total		Investigadors	
			Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	1.741,8	23,5	20.325	33,9	46,4	32,3
Espanya	7.419,9	100,0	90.266	30,9	50,0	30,2

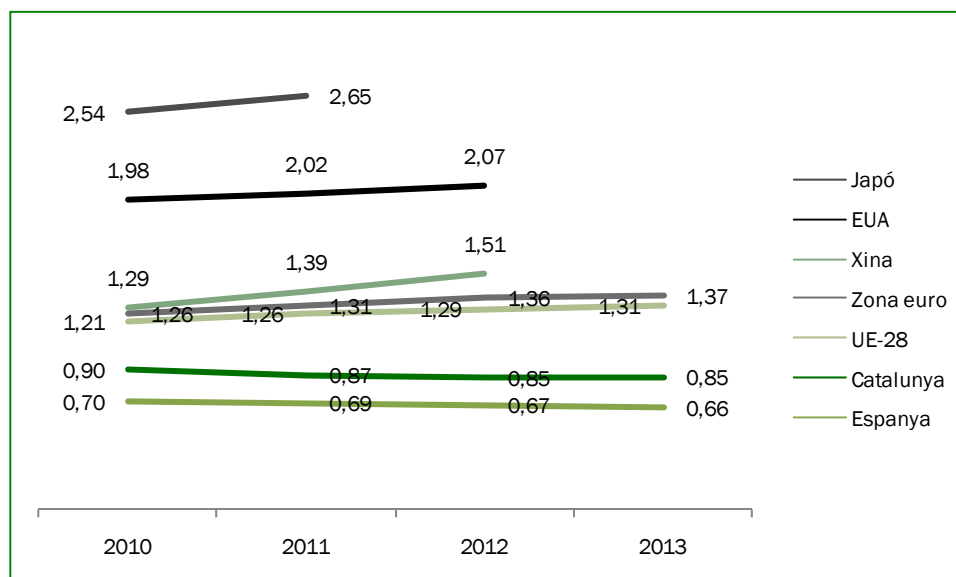
Unitats: milions d'euros, nombre de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

2.2.2. COMPARACIÓ INTERNACIONAL

La intensitat de les despeses en R+D del sector privat de Catalunya ha aturat el descens que havia patit en els darrers anys i l'any 2013 manté la taxa del 0,85%. Espanya presenta unes taxes inferiors a les de Catalunya i la seva evolució és de caiguda sense interrupció fins a situar-se en una taxa del 0,66% l'any 2013.

GRÀFIC 54. Despeses en R+D del sector privat respecte del PIB. Comparació internacional, 2010-2013

Unitats: percentatges sobre el PIB.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

Les altres zones analitzades presenten unes intensitats superiors a les de Catalunya i una evolució positiva per a tots els anys considerats. En particular, la UE-28 passa d'unes despeses en R+D sobre el PIB de l'1,21% a l'1,31% entre els anys 2010 i 2013. Japó és el país amb la intensitat en R+D del sector privat més elevada, amb una taxa del 2,65% l'any 2011.

2.2.3. LA INNOVACIÓ DE LES EMPRESES

Les despeses en innovació tecnològica i el nombre d'empreses innovadores han tornat a reduir-se l'any 2013 i assoleixen les xifres més baixes des que hi ha estadístiques.

2.2.3.1. INNOVACIÓ TECNOLÒGICA

Les despeses en innovació tecnològica cauen per tercer any consecutiu (a una taxa del 6,5%) i se situen en 3.095,2 milions d'euros l'any 2013, un import similar al que tenien l'any 2004 (3.073,7 milions d'euros). El pes a Espanya d'aquestes despeses retrocedeix del 24,7% al 23,4% entre els anys 2012 i 2013.

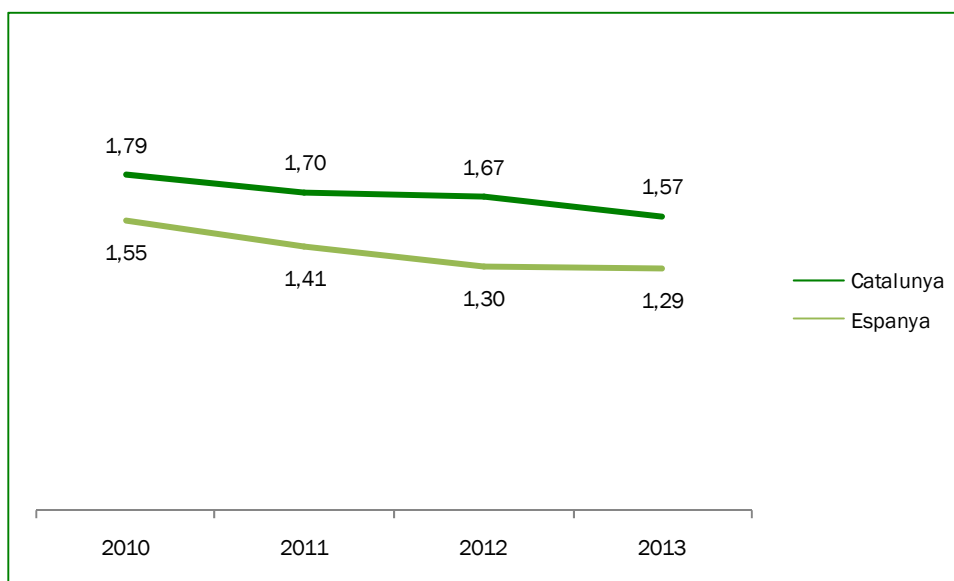
TAULA 61. Despesa en innovació tecnològica de les empreses. Catalunya, 2010-2013

	2010	2011	2012	2013
Import	3.642,2	3.407,5	3.312,0	3.095,2
Creixement anual	4,2	-6,4	-2,8	-6,5
Pes a Espanya	22,5	23,1	24,7	23,4

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

La intensitat en innovació tecnològica se situa en l'1,57 del PIB i assoleix la taxa més baixa des que hi ha estadístiques (any 2000). La situació a Espanya és semblant a la de Catalunya, però la seva intensitat en innovació tecnològica és menor.

GRÀFIC 55. Intensitat en innovació tecnològica. Catalunya i Espanya, 2010-2013

Unitats: percentatge de les despeses en innovació tecnològica sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

El nombre d'empreses que fan innovació tecnològica a Catalunya és de 3.551 l'any 2013, 608 empreses menys que l'any 2012. Si tenim en compte les empreses que tenen seu social a Catalunya, aquest nombre és de 3.396, 555 empreses menys que l'any 2012. Representen el 12,9% i el 12,3%, respectivament, del nombre total de les empreses catalanes. També podem prendre en consideració les empreses que fan innovació tecnològica en el període i el seu nombre és de 4.057 l'any 2013, 358 empreses menys que l'any 2012. Aquest nombre representa el 13,9% del total de les empreses catalanes. Finalment, podem tenir en compte les empreses EIN; el seu nombre és de 4.703, 455 empreses menys que l'any 2012, la qual cosa representa el 16,1% de les empreses ca-

talanes. En tots els casos, el nombre d'empreses que fan innovació tecnològica és el més baix des que hi ha estadístiques (any 2002).²¹⁵

En referència a les empreses que fan innovació tecnològica en el període constatem que la majoria segueix fent innovació de procés (73,6%), tot i que aquest percentatge perd importància al llarg de la sèrie analitzada i en el darrer any perd 4,2 punts percentuals. El 56,7% d'aquestes empreses fan innovació de producte, un percentatge que al contrari que l'anterior, té tendència a augmentar i guanya 5,7 punts percentuals en el darrer any. Les empreses que fan els dos tipus d'innovació es mantenen a l'entorn del 30% en el període analitzat.

TAULA 62. Empreses que fan innovació tecnològica segons el tipus d'innovació. Catalunya, 2010-2013

Empreses innovadores a Catalunya ¹	2010	2011	2012	2013	2012-2013
Nombre	-	4.543	4.159	3.551	-608
Percentatge sobre el total d'empreses (%)	-	14,7	14,3	12,9	-1,4
Empreses innovadores amb seu social a Catalunya ¹	2010	2011	2012	2013	2012-2013
Nombre	5.334	4.305	3.951	3.396	-555
Percentatge sobre el total d'empreses (%)	16,6	13,9	13,6	12,3	-1,2
Empreses innovadores en el període amb seu social a Catalunya ²	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2010-2012/ 2011-2013
Nombre	6.918	5.434	4.415	4.057	-358
Percentatge sobre el total d'empreses (%)	19,3	16,4	14,4	13,9	-0,5
Fan innovació de producte (%)	48,9	52,3	51,1	56,7	5,7
Fan innovació de procés (%)	82,7	78,0	77,7	73,6	-4,2
Fan els dos tipus d'innovació (%)	31,5	30,3	28,8	30,3	1,5
Empreses EIN amb seu social a Catalunya ³	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2010-2012/ 2011-2013
Nombre	7.441	6.062	5.158	4.703	-455
Percentatge sobre el total d'empreses (%)	20,7	18,3	16,8	16,1	-0,7

Unitats: nombre d'empreses i percentatges. Són empreses de 10 persones assalariades o més.

(1) Són empreses que fan innovació tecnològica, és a dir, que fan un producte (bé o servei) nou o sensiblement millorat, que introdueixen en el mercat, o que apliquen un procés nou o sensiblement millorat durant l'any corresponent.

(2) El període de referència inclou l'any corresponent i els dos anteriors.

(3) Empreses innovadores en el període o amb innovacions en curs o sense èxit.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Entre els objectius de les innovacions tecnològiques de les empreses EIN destaquen, pel que fa a les innovacions de producte, la millora de la qualitat de béns i serveis i l'ampliació de la gamma de béns i serveis, i entre les innovacions de procés, l'augment de la capacitat de producció o prestació de serveis.

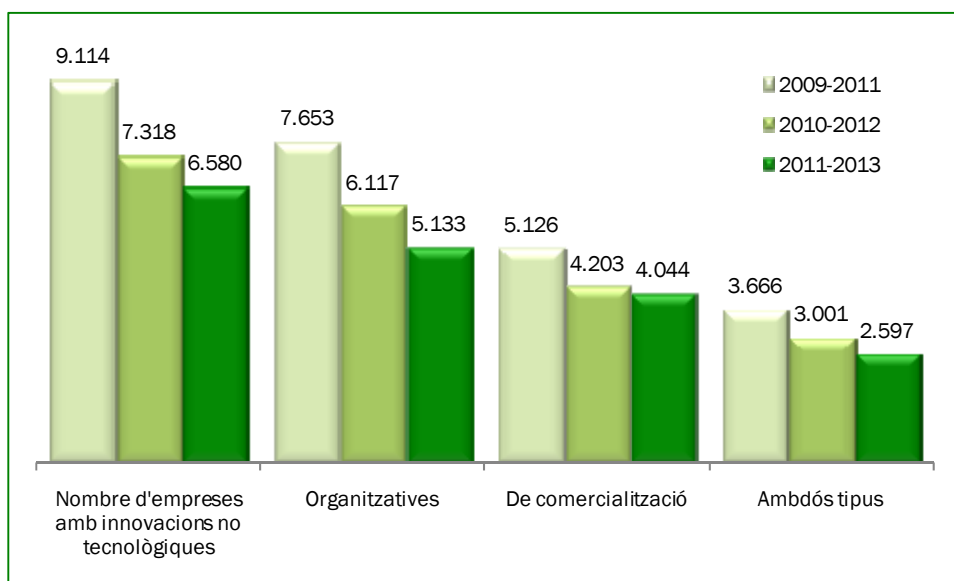
2.2.3.2. INNOVACIÓ NO TECNOLÒGICA

El nombre d'empreses amb innovacions no tecnològiques baixa per segon període consecutiu i se situa en 6.580, 738 empreses menys que en el període 2010-2012 anterior. La majoria d'empreses fan innovació de tipus organitzatiu (5.133), seguida de les empreses que en fan de tipus comercial (4.044). El nombre d'empreses que fan ambdós tipus d'innovació no tecnològica és de 2.597. En tots els casos es redueix el nombre d'empreses; la reducció més acusada es dona en el nombre d'empreses que fan innovació de tipus organitzatiu.

Els objectius de les innovacions no tecnològiques són, pel que fa a les innovacions de tipus organitzatiu, la millora de la qualitat dels béns o serveis i la reducció del període de resposta a les necessitats del client, i entre les innovacions de tipus comercial, l'augment o millora de la quota de mercat.

²¹⁵ Vegeu el requadre d'Empreses que fan innovació tecnològica segons el tipus d'innovació a Catalunya (2002-2012) de l'anterior edició d'aquesta Memòria.

GRÀFIC 56. Nombre d'empreses amb innovacions no tecnològiques segons tipus d'innovació. Catalunya, 2009-2013

Unitats: nombre d'empreses.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

En resum, si descomptem les empreses que fan ambdós tipus d'innovació, tecnològica i no tecnològica, el nombre d'empreses innovadores en el període ha passat de 8.952 a 8.206 entre els períodes 2010-2012 i 2011-2013. El percentatge que aquest nombre representa sobre el total de les empreses catalanes també es redueix del 29,1% al 28,1%. Finalment, el nombre d'empreses que fan ambdós tipus d'innovació, tecnològica i no tecnològica, disminueix de 2.781 a 2.431.

2.2.3.3. SECTORS INTENSIVS EN TECNOLOGIA²¹⁶

Les despeses internes en R+D dels sectors intensius en tecnologia disminueixen per quart any consecutiu i se situen en 1.182 milions d'euros. La disminució que pateixen en el darrer any 2013 és del 2%, una disminució superior a la de les despeses totals en R+D (1%). El pes d'aquestes despeses en el total se situa en el 39,9% i la seva participació en el total de les despeses en R+D de l'Estat es manté en el 25,9%.

El personal ocupat en R+D retrocedeix l'any 2013 l'1,3% i se situa en 13.850 persones. Aquesta disminució contrasta amb el creixement positiu (0,1%) que experimenta el personal en R+D total de Catalunya. El pes del personal en R+D dels sectors intensius en tecnologia sobre el personal en R+D total de Catalunya se situa en el 31,1% i la seva participació en el total del personal en R+D de l'Estat es manté en el 24,6%.

En canvi, les persones ocupades en aquests sectors intensius assoleixen un creixement destacable del 10,5% i se situen en 305.000 persones, amb la qual cosa es trenca una inèrcia prolongada de reducció de l'ocupació. Les manufactures de tecnologia alta (22%) i els serveis de tecnologia punta (13,8%) són els que més ocupació han generat en termes relatius, seguits de les manufactures de tecnologia mitjana alta (5,7%). El seu pes a Espanya ha passat del 23,5% al 25,5% entre els anys 2012 i 2013. Totes els sectors han augmentat aquest percentatge. També ha augmentat el pes de l'ocupació d'aquests sectors sobre l'ocupació total de Catalunya, que ha passat del 9,5% al 10,3% entre els anys 2012 i 2013.

²¹⁶ Sectors inclosos: Manufactures de tecnologia alta: productes farmacèutics, productes informàtics, electrònics i òptics i construcció aeronàutica i espacial. Manufactures de tecnologia mitjana-alta: química, armes i municions, material i equip elèctric, maquinària, fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs, fabricació d'altre material de transport excepte construcció naval i aeronàutica i fabricació d'instruments i subministraments mèdics i odontològics. Serveis de tecnologia alta: activitats cinematogràfiques, de vídeo i de programes de televisió, gravació de so i edició musical, programació i emissió de ràdio i televisió, telecomunicacions i programació, consultoria i altres activitats informàtiques i recerca i desenvolupament.

TAULA 63. Principals magnituds dels sectors intensius en tecnologia. Catalunya, 2011-2013

	2010	2011	2012	2013	2012-2013
Despeses internes en R+D	1.295,9	1.251,0	1.206,6	1.182,0	-2,0
Pes a Espanya	26,7	26,0	25,9	25,9	0,0
Pes sobre l'R+D de Catalunya	40,2	40,3	40,3	39,9	-0,4
Personal en R+D	14.488	13.767	14.028	13.850	-1,3
Pes a Espanya	25,1	24,5	24,6	24,6	0,1
Pes sobre el personal en R+D de Catalunya	31,3	31,0	31,6	31,1	-0,4
Ocupació	317.000	302.900	275.900	305.000	10,5
Manufactures de tecnologia alta	45.900	46.500	38.200	46.600	22,0
Manufactures de tecnologia mitjana alta	176.800	156.300	150.100	158.700	5,7
Serveis de tecnologia alta	94.300	100.100	87.600	99.700	13,8
Pes a Espanya de l'ocupació	26,5	25,2	23,5	25,5	2,0
Manufactures de tecnologia alta	32,2	32,7	28,3	31,6	3,3
Manufactures de tecnologia mitjana alta	31,8	28,6	28,5	30,2	1,7
Serveis de tecnologia alta	18,9	19,5	17,1	19,0	1,9
Pes sobre l'ocupació de Catalunya	10,1	9,8	9,5	10,3	0,7

Unitats: despeses internes en milions d'euros, productivitat en euros, nombre de persones i percentatges.

Nota: les persones ocupades són totes aquelles persones més grans de 16 anys que durant la setmana de referència de l'Enquesta van tenir una ocupació per compte aliè, assalariada, o van exercir una activitat per compte propi, persones treballadores per compte propi.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Per estudiar la productivitat dels sectors intensius en tecnologia i la seva relació amb la productivitat mitjana de l'economia presentem la taula de la pàgina següent que porta el títol "Productivitat dels sectors intensius en tecnologia i del total de l'economia. Catalunya, 2008-2012". S'ha elaborat amb la informació procedent dels Comptes econòmics anuals que publica Idescat que, als efectes d'aquest estudi, proporcionen una desagregació de l'activitat econòmica per sectors suficient per identificar amb bastant precisió els sectors intensius en tecnologia. Malgrat això hi ha algunes faltes de correspondència que són les que s'expliquen a les notes de la taula. La productivitat s'ha calculat com la relació entre el valor afegit a preus corrents i els llocs de treball equivalents a temps complet.

Es comprova, per una banda, que la productivitat total mitjana de l'economia augmenta sense interrupció des de l'any 2008 fins a l'any 2012 de 55.406 euros fins a 61.457 euros. Per altra banda, es constata que la productivitat dels sectors intensius en tecnologia és superior, independentment de la seva classificació, a la productivitat mitjana de l'economia.

Les manufactures de tecnologia alta passen de tenir una productivitat de 156,6 l'any 2008 (la productivitat mitjana total de l'economia és igual a 100) a una de 161,8 l'any 2012, assolint un màxim l'any 2010 amb un valor de 180,8. Ens els darrers dos anys, la reducció d'aquest percentatge es produeix per una reducció del valor afegit superior a la reducció de l'ocupació.

Les manufactures de tecnologia mitjana alta passen de tenir una productivitat de 107,0 l'any 2008 a una de 119,6 l'any 2012. Van patir un fort retrocés l'any 2009 (94,6) que es va corregir en els dos anys següents fins arribar al seu valor màxim del període l'any 2011 (123,0). En el darrer any, la reducció del valor afegit supera la reducció de l'ocupació que, en aquestes manufactures, es dona des de l'any 2002.

Els serveis de tecnologia alta o de punta redueixen la seva productivitat relativa entre els anys 2008 i 2012 des d'un valor de 147,6 a un de 129,8, pràcticament sense interrupció. En els darrers dos anys s'aconsegueix consolidar un petit guany d'ocupació.

Finalment, els sectors no intensius de tecnologia (la resta de sectors) mantenen estable la seva productivitat en relació amb la mitjana de l'economia en un valor lleugerament per sobre del 97%

TAULA 64. Productivitat dels sectors intensius en tecnologia i del total de l'economia. Catalunya, 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Total economia	55.406	57.571	58.452	59.548	61.547
Manufactures de tecnologia alta	156,6	168,9	180,8	177,0	161,8
Manufactures de tecnologia mitjana alta¹	107,0	94,6	114,0	123,0	119,6
Serveis de tecnologia alta o de punta²	147,6	138,5	142,7	135,1	129,8
Resta de sectors³	97,6	98,4	97,2	97,0	97,4

Unitats: productivitat total de l'economia en euros. La productivitat dels sectors intensius en tecnologia es dona com a percentatge de la productivitat total de l'economia.

(1) Inclou la construcció aeronàutica i espacial i la seva maquinària, que és una manufactura de tecnologia alta, i la construcció naval, que no és un sector intensiu en tecnologia.

(2) Inclou les activitats d'edició, que no són un sector intensiu en tecnologia.

(3) Inclou la fabricació d'armes i municions, que és una manufactura de tecnologia mitjana alta.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat.

2.3. L'ADMINISTRACIÓ

Les despeses internes en R+D de l'Administració pública cauen per tercer any consecutiu i se situen en 596,6 milions d'euros. En el darrer any disminueixen a una taxa del 2,9% sent el sector que presenta la reducció relativa més elevada. El seu pes sobre la despesa de l'Administració pública del conjunt d'Espanya passa del 24% al 24,5% entre els anys 2012 i 2013.

Pel que fa al personal en R+D, l'Administració pública disminueix per segon any consecutiu el seu nombre fins a situar-se en 9.468 persones, l'1,4% menys de l'any 2012. El seu pes a Espanya passa del 23% al 24,1%. La participació del personal investigador en el personal ocupat en R+D disminueix 0,2 punts percentuals mentre que el pes de les dones en el personal total i en el col·lectiu del personal investigador, augmenta 0,2 i 0,4 punts percentuals, respectivament.

TAULA 65. Despeses internes i personal en R+D de l'Administració pública. Catalunya i Espanya, 2011-2013

2013	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
			Total		Investigador	
	Import	Pes	Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	596,6	24,5	9.468	52,4	59,5	46,6
Espanya	2.436,4	100,0	39.349	51,4	52,5	47,3
2012	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
			Total		Investigador	
	Import	Pes	Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	614,3	24,0	9.606	52,2	59,3	46,2
Espanya	2.556,6	100,0	41.787	51,2	52,3	46,8
2011	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
			Total		Investigador	
	Import	Pes	Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	625,2	22,6	9.633	52,2	59,7	46,0
Espanya	2.762,4	100,0	43.913	51,3	52,1	47,1

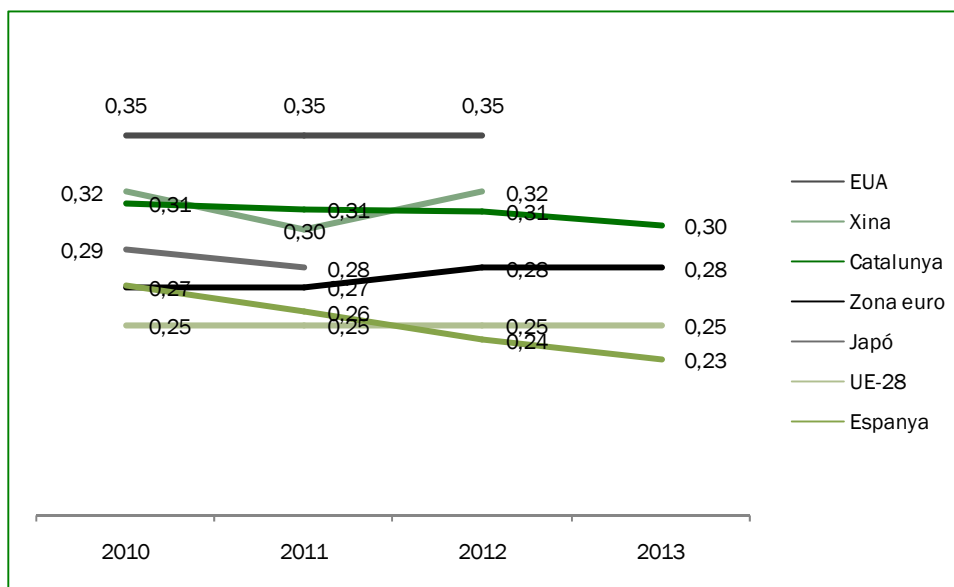
Unitats: milions d'euros, nombre de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

2.3.1. COMPARACIÓ INTERNACIONAL

El pes de les despeses en R+D de l'Administració pública sobre el PIB disminueix lleugerament del 0,31% en què estava instal·lat en els darrers anys fins al 0,30% de l'any 2013. Només Xina i els EUA tenen unes taxes més elevades que Catalunya (0,35% i 0,32%, respectivament) i també són bastant estables en el període estudiat. Per sota de Catalunya se situen la zona euro (0,28%), el Japó (0,28%), la UE-28 (0,25%) i Espanya (0,23%). En aquestes darreres zones també s'aprecia una certa estabilitat de la intensitat de les despeses en R+D de l'Administració pública amb l'excepció d'Espanya, que la redueix sense interrupció.

GRÀFIC 57. Despeses en R+D de l'Administració pública respecte del PIB. Comparació internacional, 2010-2013

Unitats: percentatges sobre el PIB.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

2.3.2. FINANÇAMENT EN R+D+I DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El finançament en R+D+I dels departaments de la Generalitat disminueix per tercer any consecutiu i se situa en 688,3 milions d'euros l'any 2013, el 4,9% menys de l'any 2012 (35,3 milions d'euros menys).

TAULA 66. Finançament en R+D+I dels departaments de la Generalitat de Catalunya, 2012-2013

	2012	Distribució	2013	Distribució	Creixement	
					Absolut	Relatiu
Total Generalitat	723,6	100,0	688,3	100,0	-35,3	-4,9
Parlament i organismes estatutaris	0,4	0,1	0,0	0,0	-0,4	-95,7
Total departaments	723,1	99,9	688,2	100,0	-34,9	-4,8
Economia i Coneixement	439,4	60,7	431,9	62,8	-7,5	-1,7
Salut	198,5	27,4	191,9	27,9	-6,6	-3,3
Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació	33,9	4,7	23,2	3,4	-10,7	-31,6
Empresa i Ocupació	29,2	4,0	22,3	3,2	-6,9	-23,8
Territori i Sostenibilitat	5,2	0,7	6,6	1,0	1,4	26,8
Interior	5,7	0,8	5,5	0,8	-0,1	-2,5
Cultura	7,1	1,0	4,2	0,6	-2,9	-40,7
Justícia	2,1	0,3	1,5	0,2	-0,6	-26,9

Governació i Relacions Institucionals	0,2	0,0	0,5	0,1	0,3	186,8
Benestar Social i Família	0,4	0,1	0,3	0,0	-0,1	-30,4
Presidència	1,3	0,2	0,2	0,0	-1,2	-87,9
Ensenyament	0,2	0,0	0,1	0,0	-0,1	-33,2

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: Secretaria d'Universitats i Recerca.

Els departaments amb més finançament continuen sent els d'Economia i Coneixement (431,9 milions d'euros) i Salut (191,9 milions d'euros), de forma destacada, i Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (23,2 milions d'euros) i Empresa i Ocupació (22,3 milions d'euros), a continuació. En magnituds absolutes, els departaments que més redueixen el seu pressupost són els d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (10,7 milions d'euros), Economia i Coneixement (7,5 milions d'euros), Empresa i Ocupació (6,9 milions d'euros) i Salut (6,6 milions d'euros). Els departaments que augmenten el seu pressupost són Territori i Sostenibilitat (1,4 milions d'euros) i Governació i Relacions Institucionals (0,3 milions d'euros). En magnituds relatives, els departament que més han reduït el seu pressupost són els de Presidència (87,9%), Cultura (40,7%), i Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (31,6%).

Les despeses en innovació (sense R+D) de la Generalitat de Catalunya disminueixen per tercer any consecutiu i se situen en 48,2 milions d'euros l'any 2013. Representen l'1,6% de les despeses en innovació totals.

TAULA 67. Despeses en innovació (sense R+D) de la Generalitat de Catalunya, 2010-2013

	2010	2011	2012	2013
Finançament en innovació de la Generalitat	162,5	111,3	64,9	48,2
Percentatge sobre el finançament en R+D+I de la Generalitat	17,0%	13,4%	9,0%	7,0%
Percentatge sobre la innovació	4,5%	3,3%	2,0%	1,6%

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i de la Secretaria d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya.

2.3.3. FINANÇAMENT EN R+D DE L'ESTAT A CATALUNYA

Les despeses en R+D de la Generalitat de Catalunya cauen per cinquè any consecutiu i se situen en 640 milions d'euros l'any 2013, un valor pròxim al que tenien l'any 2007 (662,7 milions d'euros). Passen de representar el 22% al 21,6% de les despeses totals en R+D.

Per la seva banda, el finançament de l'Estat cau per segon any consecutiu i se situa en 520 milions d'euros l'any 2012. Representen el 17,4% de les despeses totals en R+D.

TAULA 68. Evolució del finançament de la Generalitat de Catalunya en R+D i de l'Estat a Catalunya, 2010-2013¹

	2010	2011	2012	2013
Finançament en RD de la Generalitat²	794,0	719,8	658,7	640,0
Percentatge sobre l'R+D total	24,6%	23,2%	22,0%	21,6%
Percentatge sobre el finançament en RD de la GC i de l'Estat	58,8%	58,0%	55,9%	-
Finançament en RD de l'Estat³	556,5	521,7	520,0	-
Percentatge sobre l'R+D total	17,2%	16,8%	17,4%	-
Percentatge sobre el finançament en R+D de la GC i de l'Estat	41,2%	42,0%	44,1%	-

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) Les dades inclouen el sector de l'ensenyament superior (universitats) a més de les administracions públiques, atès que la taula d'origen de fons de l'Idescat agrega ambdós sectors en una sola dada.

(2) Aquest import inclou no només el finançament de l'R+D per part de la GC a tots els sectors d'execució, sinó també una petita part que correspon a la despesa en R+D executada internament per la pròpia Generalitat.

(3) Dada aproximada per diferència. Inclou també el finançament de l'Administració local, però no afecta de forma rellevant els càlculs dels percentatges calculats.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i de la Secretaria d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya.

2.4. L'ENSENYAMENT SUPERIOR

Les despeses internes en R+D de l'ensenyament superior han disminuït per tercer any consecutiu i s'han situat en 681,3 milions d'euros, l'1,9% menys que l'any 2012. El seu pes a Espanya s'ha mantingut constant en el 18,7%.

En referència al personal ocupat en R+D també s'ha reduït per tercer any consecutiu, i se situa en 14.049 persones, l'1,3% menys que l'any 2012. El seu pes a Espanya augmenta del 18,4% al 18,8% entre els anys 2012 i 2013. El personal investigador ha augmentat la seva participació en el total del personal en R+D i el percentatge de les dones s'ha mantingut pràcticament estable tant sobre el total del personal ocupat en R+D com sobre el personal investigador.

TAULA 69. Despeses internes i personal en R+D de l'ensenyament superior. Catalunya i Espanya, 2011-2013

2013	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
	Import	Pes	Total		Investigador	
			Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	681,3	18,7	14.049	47,1	72,4	42,5
Espanya	3.647,4	100,0	74.923	44,6	76,9	41,6
2012	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
	Import	Pes	Total		Investigador	
			Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	694,6	18,7	14.241	47,2	71,5	42,5
Espanya	3.715,6	100,0	77.238	44,9	77,4	41,6
2011	Despeses internes		Personal en R+D (EJC)			
	Import	Pes	Total		Investigador	
			Nombre	% Dones	% Total	% Dones
Catalunya	736,8	18,4	14.498	47,0	71,0	42,2
Espanya	4.002,0	100,0	80.900	44,4	76,9	41,5

Unitats: milions d'euros, nombre de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia.

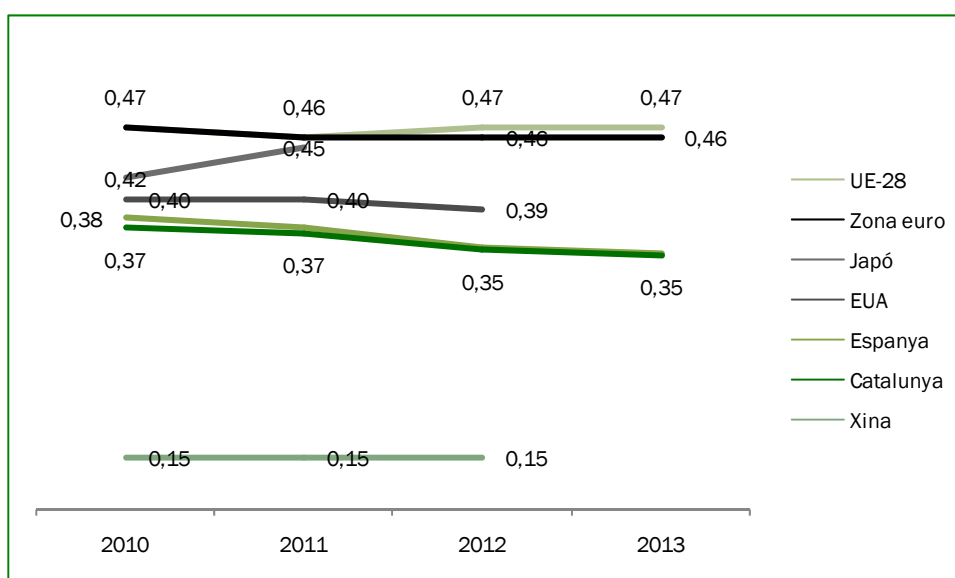
2.4.1. COMPARACIÓ INTERNACIONAL

Les despeses en R+D del sector de l'ensenyament superior sobre el PIB de Catalunya s'han mantingut bastant estables en els darrers anys passant d'una taxa del 0,37% l'any 2010 a una del 0,35% l'any 2013. Les taxes i l'evolució que han seguit a Espanya ha estat pràcticament la mateixa que Catalunya.

La UE-28 i la zona euro tenen les despeses en R+D del sector ensenyament superior més elevades de les zones estudiades. Al llarg del període analitzat s'han situat a l'entorn del 0,47%-0,46%. El Japó passa d'una taxa del 0,42% al 0,45% entre els anys 2010 i 2011, mentre que els EUA passen d'una intensitat del 0,40% a una del 0,39% entre els anys 2010 i 2012.

Amb valors inferiors als de Catalunya se situa Xina, que manté la mateixa intensitat del 0,15% per a tot el període del que disposem de dades.

GRÀFIC 58. Despeses en R+D de l'ensenyament superior respecte del PIB. Comparació internacional, 2010-2013

Unitats: percentatges sobre el PIB.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

2.4.2. PRODUCCIÓ CIENTÍFICA A CATALUNYA

L'empresa que publica les dades de producció científica d'àmbit mundial, Scimago Lab, ha introduït novetats en aquesta darrera edició. En primer lloc, ha ampliat el nombre d'institucions de la llista, que ara arriba a 4.487. En segon lloc, ha canviat la forma de presentar la informació referida a les variables que analitza. Nosaltres hem seleccionat les de producció (*output*), excel·lència i col·laboració internacional. La mesura de què disposem per a cadascuna de les variables és el tant per cent que cada institució representa respecte de la institució mundial que està en primera posició de cada variable.

Hi ha 57 institucions catalanes en el rànquing de Scimago, 9 de les quals pertanyen al sector d'ensenyament superior, 24 al sector de salut i 24 al sector de govern. En termes de producció, les institucions que lideren la classificació són la Universitat de Barcelona (posició 154 en el rànquing mundial), la Universitat Autònoma de Barcelona (197), i la Universitat Politècnica de Catalunya (270). En termes d'excel·lència, les institucions capdavanteres són l'Institut Català d'Investigació Química (posició 38 en el rànquing mundial), el Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (47) i l'Institut Català de Recerca de l'Aigua (56). Finalment, en termes de col·laboració internacional, les institucions amb millors resultats són l'Institut de Física d'Altes Energies (posició 53 en el rànquing mundial), l'Institut de Ciències de l'Espai del CSIC (75) i l'Institut d'Estudis Espacials de Catalunya (134).

Es destaca la rellevància del sector sanitari en la producció científica i la seva qualitat.

TAULA 70. Producció científica de les institucions catalanes, 2014

Rànquing	Institució	2013-14	Sector	Output	Rànq.	Excel·lència	Rànq.	Col·laboració Internacional
154	Universitat de Barcelona	12	Ens. sup.	8.22	1.271	33.19	919	47.75
197	Universitat Autònoma de Barcelona	18	Ens. sup.	7.11	1.432	31.63	1.212	43.69
270	Universitat Politècnica de Catalunya	-2	Ens. sup.	5.79	2.003	26.26	1.049	45.73
568	Hospital Clínic i Provincial de Barcelona	-11	Salut	3.08	567	42.13	1.785	36.88
835	Universitat Pompeu Fabra	60	Ens. sup.	2.05	754	38.83	740	51.07
866	Universitat Rovira i Virgili	2	Ens. sup.	1.99	1.289	32.96	1.508	40.05
897	Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats	37	Govern	1.92	79	62.55	288	66.23
968	Hospital Universitari Vall d'Hebron	0	Salut	1.75	1.561	30.27	2.648	27.74
1.101	Institut d'Investigacions Biomèdiques August Pi i Sunyer	86	Salut	1.52	364	46.52	1.158	44.34
1.205	Universitat de Girona	64	Ens. sup.	1.38	1.469	31.25	1.301	42.63
1.393	Hospital de la Santa Creu i Sant Pau	-70	Salut	1.17	1.397	31.97	2.565	28.51
1.520	Hospital del Mar	-40	Salut	1.05	903	36.99	2.042	34.26
1.564	Hospital Universitari de Bellvitge	27	Salut	1.01	1.583	30.04	3.340	20.77
1.667	Universitat de Lleida	44	Ens. sup.	0.94	1.765	28.38	2.171	32.93
1.703	Hospital Universitari Germans Trias i Pujol	-15	Salut	0.91	1.481	31.15	2.920	25.18
1.803	Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques	11	Salut	0.85	227	51.66	696	52.09
2.019	Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge	343	Salut	0.74	501	43.39	1.327	42.28
2.043	Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries Barcelona	89	Govern	0.73	1.051	35.39	1.261	43.09
2.411	Institut d'Estudis Espacials de Catalunya	221	Govern	0.59	429	44.86	134	76.26
2.713	Centre Mediterrani d'Investigacions Marines i Ambientals (CSIC)	-74	Govern	0.51	641	40.76	354	63.03
2.734	Institut de Ciències Fotòniques	9	Govern	0.50	164	54.51	274	66.90
2.750	Institut de Ciència de Materials de Barcelona (CSIC)	-113	Govern	0.50	1.265	33.29	346	63.62
2.780	Institut Català d'Oncologia, Hospitalet de Llobregat	-66	Salut	0.49	216	52.12	437	60.12
2.959	Institut de Ciències del Mar	-61	Govern	0.44	630	40.89	347	63.62
3.054	Corporació Sanitària Parc Taulí	-45	Salut	0.43	1.972	26.59	3.771	16.69

Unitats: les dades d'output, excel·lència i col·laboració internacional són tants per cent respecte de la institució mundial amb els valors màxims de cada variable.

Font: Scimago Institutions Rankings.

TAULA 14. Producció científica de les institucions catalanes, 2014 (Continuació)

Rànquing	Institució	2013-14	Sector	Output	Rànq.	Excel·lència	Rànq.	Col·laboració Internacional
3.076	Hospital de Sant Joan de Déu d'Esplugues de Llobregat	-186	Salut	0.42	2.260	23.95	2.302	31.26
3.151	Universitat Ramon Llull	33	Ens. sup.	0.41	2.109	25.31	1.955	35.10
3.168	Institut de Química Avançada de Catalunya	-303	Govern	0.41	1.566	30.19	1.171	44.20
3.202	Institut de Ciències de l'Espai (CSIC)	90	Govern	0.40	177	54.14	75	83.35
3.204	Institut de Recerca Biomèdica Barcelona	-54	Salut	0.40	988	35.98	732	51.21
3.228	Institut de Diagnosi Ambiental i Estudis de l'Aigua	621	Govern	0.39	173	54.26	620	54.25
3.254	Centro de Regulación Genómica	77	Salut	0.39	110	59.66	296	65.90
3.331	Institut de Física d'Altes Energies	210	Govern	0.37	67	63.66	53	85.89
3.422	Centre Tecnològic de Telecomunicacions de Catalunya	163	Govern	0.36	1.362	32.30	848	48.97
3.469	Institut de Microelectrònica de Barcelona	83	Govern	0.35	1.035	35.60	421	60.92
3.488	Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (CSIC)	-22	Govern	0.35	1.022	35.68	372	62.68
3.548	Barcelona Supercomputing Center	133	Govern	0.34	298	48.45	655	53.20
3.717	Institut Català de Nanotecnologia	265	Govern	0.31	84	62.36	286	66.38
3.728	Universitat Oberta de Catalunya	268	Ens. sup.	0.31	2.862	19.46	2.468	29.59
3.735	Institut Català d'Investigació Química	-105	Govern	0.31	38	68.81	1.398	41.35
3.773	Hospital Universitari de Girona Dr. Josep Trueta	-30	Salut	0.30	966	36.17	2.795	26.43
3.955	Centre d'Estudis Avançats de Blanes (CSIC)	38	Govern	0.28	745	38.98	420	60.95
3.991	Institut Català de la Salut Barcelona	-159	Salut	0.27	3.414	15.13	4.311	11.34
4.252	Hospital Universitari de Tarragona Joan XXIII	-	Salut	0.24	2.063	25.71	3.394	20.20
4.309	Hospital Mútua de Terrassa	21	Salut	0.24	1.687	29.05	3.608	18.29
4.337	Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental	94	Salut	0.23	47	67.11	168	73.01
4.340	Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili	278	Salut	0.23	1.189	34.07	2.810	26.29
4.352	Institut de Bioenginyeria de Catalunya	107	Govern	0.23	721	39.21	1.032	46.08
4.385	Centre d'Investigació en Nanociència i Nanotecnologia (CSIC)	150	Govern	0.23	75	62.66	268	67.32

Unitats: les dades d'output, excel·lència i col·laboració internacional són tants per cent respecte de la institució mundial amb els valors màxims de cada variable.

Font: Scimago Institutions Rankings.

TAULA 14. Producció científica de les institucions catalanes, 2014. (CONTINUACIÓ)

Rànquing	Institució	2013-14	Sector	Output	Rànq.	Excel·lència	Rànq.	Col·laboració Internacional
4.461	Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals	-	Govern	0.21	374	46.18	675	52.75
4.670	Centro de Investigación en Salud Internacional de Barcelona	-32	Salut	0.18	808	38.10	172	72.81
4.703	Institut de Recerca Hospital Universitari Vall d'Hebron	-41	Salut	0.18	673	40.11	2.195	32.60
4.739	Xarxa de Referència en Tecnologia dels Aliments	-	Govern	0.17	1.208	33.90	3.154	22.78
4.754	Institut Català de Recerca de l'Aigua	-	Govern	0.16	56	64.92	916	47.78
4.801	Fundació Privada Institut d'Investigació Biomèdica de Girona Dr. Josep Trueta	-	Salut	0.14	229	51.59	2.858	25.76
4.804	Institut de Biologia Evolutiva (CSIC)	-	Govern	0.14	312	47.75	148	74.29
4.840	Institut d'Investigació Biomèdic Sant Pau	-	Salut	0.10	1.835	27.86	2.623	28.00

Unitats: les dades d'output, excel·lència i col·laboració internacional són tants per cent respecte de la institució mundial amb els valors màxims de cada variable.

Font: Scimago Institutions Rankings.

2.5. PATENTS

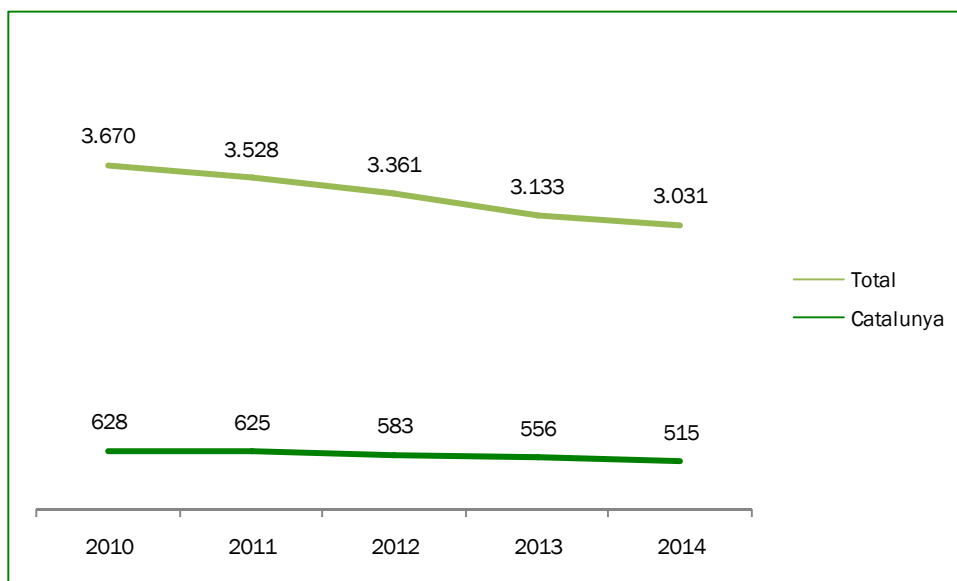
2.5.1. PATENTS PRESENTADES A L'OFICINA ESPANYOLA DE PATENTS I MARQUES (OEPM)

Les sol·licituds catalanes de patents presentades a l'OEPM han disminuït per sisè any consecutiu i se situen en 515 l'any 2014. Les sol·licituds totals a l'OEPM han seguit la mateixa evolució i són de 3.031 l'any 2014. El pes de les sol·licituds catalanes sobre el total ha baixat del 17,7% al 17% entre els anys 2013 i 2014 (vegeu el gràfic "Sol·licituds de patents presentades a l'OEPM per origen, 2010-2014" de la pàgina següent).

Referent a la naturalesa del sol·licitant, constatem que la majoria de patents estan sol·licitades per empreses (266 l'any 2013); segueixen els particulars (223), les universitats (55) i els organismes públics (12). Entre els anys 2012 i 2013, la disminució total de 27 sol·licituds catalanes a l'OEPM s'explica per la disminució de 19 sol·licituds de les universitats i de 12 de les empreses, mentre que els organismes públics no han variat el nombre i els particulars, en canvi, han augmentat en 4 el seu nombre de sol·licituds (vegeu el gràfic "Sol·licituds de patents presentades a l'OEPM segons la naturalesa del sol·licitant. Catalunya, 2012-2013").

En relació amb els sectors tècnics a què es refereixen les patents, disposem de la informació de les concessions en els anys 2012 i 2013. El sector que més concessions té és el d'enginyeria mecànica (170 l'any 2013), seguit d'altres camps (104), el químic (102), els instruments (84) i l'enginyeria elèctrica (56). Entre els anys 2012 i 2013 han augmentat en 3 les concessions totals. Els sectors que més han augmentat són els instruments (8), seguit de l'enginyeria mecànica (4) i l'enginyeria elèctrica (4) mentre que la resta de sectors han disminuït el nombre de concessions: el químic, 9 i els altres camps, 4 (vegeu el gràfic "Concessions de patents publicades per sector tècnics. Catalunya, 2012-2013").

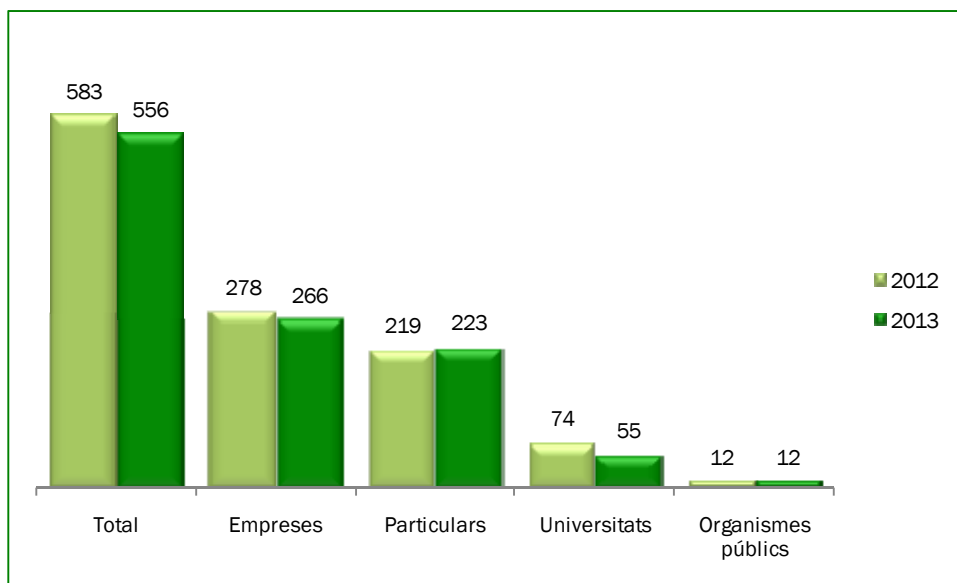
GRÀFIC 59. Sol·licituds de patents presentades a l'OEPM per origen, 2010-2014

Unitats: nombre de sol·licituds.

Font: elaboració pròpia a partir de l'OEPM.

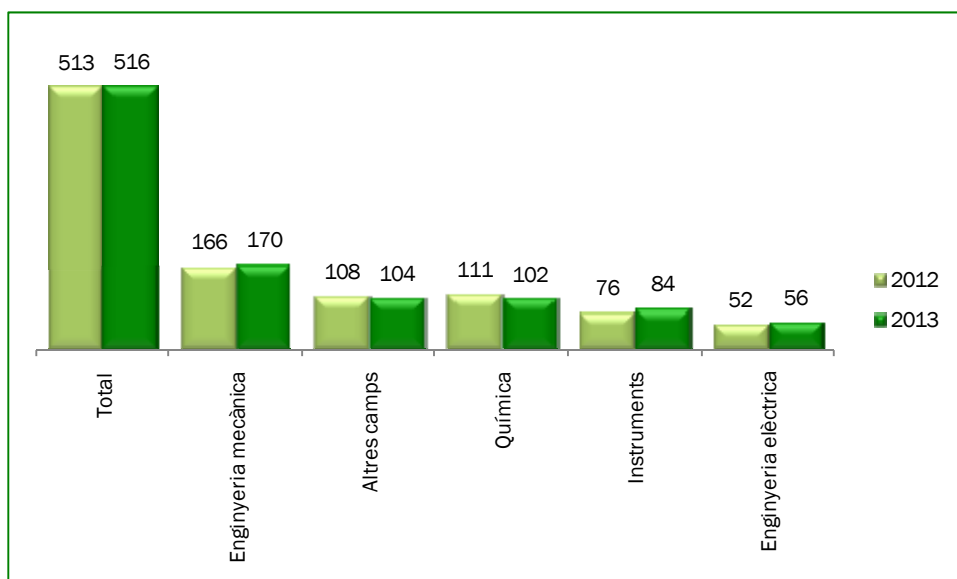
GRÀFIC 60. Sol·licituds de patents presentades a l'OEPM segons la naturalesa del sol·licitant. Catalunya, 2012-2013

Unitats: nombre de sol·licituds.

Font: elaboració pròpia a partir de l'OEPM.

GRÀFIC 61. Concessions de patents publicades per sectors tècnics. Catalunya, 2012-2013

Unitats: nombre de concessions.

Font: elaboració pròpia a partir de l'OEPM.

2.5.2. PATENTS PRESENTADES A L'OFICINA EUROPEA DE PATENTS (OEP)

Les aplicacions catalanes de patents europees han disminuït per segon any consecutiu i se situen en 487 l'any 2014. Les aplicacions espanyoles també han seguit la mateixa evolució. El seu nombre és de 1.450 l'any 2014. En canvi, les aplicacions de la UE-28 no han deixat de créixer en els darrers anys i se situen en 67.059 l'any 2014. L'indicador del nombre de patents europees per milió d'habitants se situa en 65,7. El valor d'aquest indicador a Espanya és de 31,2, mentre que a la UE-28 és de 132,3.

TAULA 15. Aplicacions de patents europees a l'OEP. Catalunya, Espanya i UE-28, 2010-2013

Nombre	2011	2012	2013	2014
Catalunya	500	538	533	487
Espanya	1.412	1.548	1.504	1.450
UE-28	64.390	65.116	65.558	67.059
Per milió d'habitants	2011	2012	2013	2014
Catalunya	66,7	71,6	71,2	65,7
Espanya	30,3	33,1	32,2	31,2
UE-28	127,5	128,7	129,3	132,3

Unitats: nombre d'aplicacions.

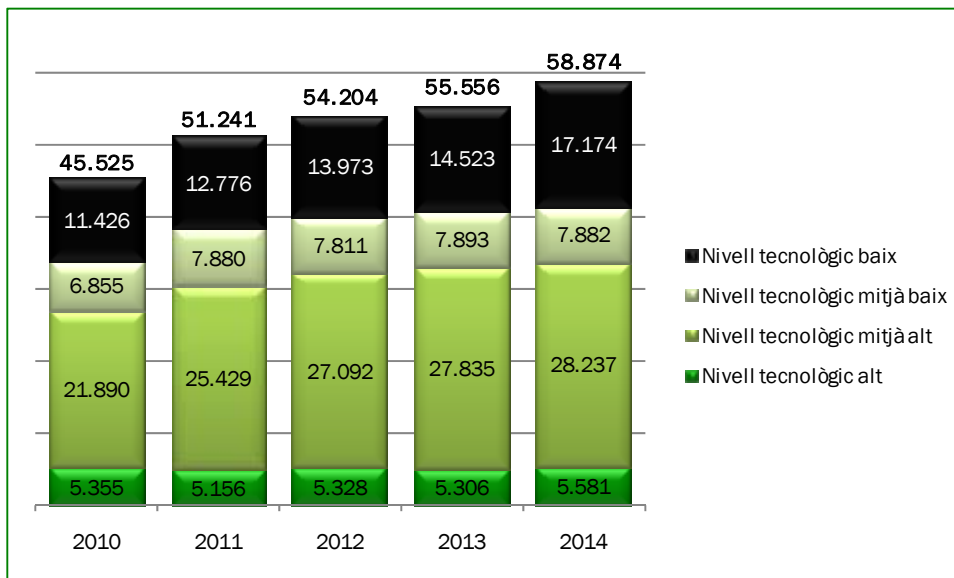
Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat i l'EPO.

2.6. BALANÇA TECNOLÒGICA AMB L'ESTRANGER

Les exportacions de productes industrials a Catalunya continuen creixent per cinquè any consecutiu i l'any 2014 ho fan al 2,2% i se situen en 58.874 milions d'euros. Les que més han crescut han estat les de contingut tecnològic baix (18,3%), seguides de les de contingut tecnològic alt (5,2%) i les de contingut tecnològic mitjà alt (1,4%). Les de contingut tecnològic mitjà baix han disminuït el 0,1%. El pes de les exportacions catalanes sobre les espanyoles augmenta del 27% al 28,2% entre els anys 2013 i 2014.

GRÀFIC 62. Exportacions de productes industrials per contingut tecnològic. Catalunya, 2010-2014

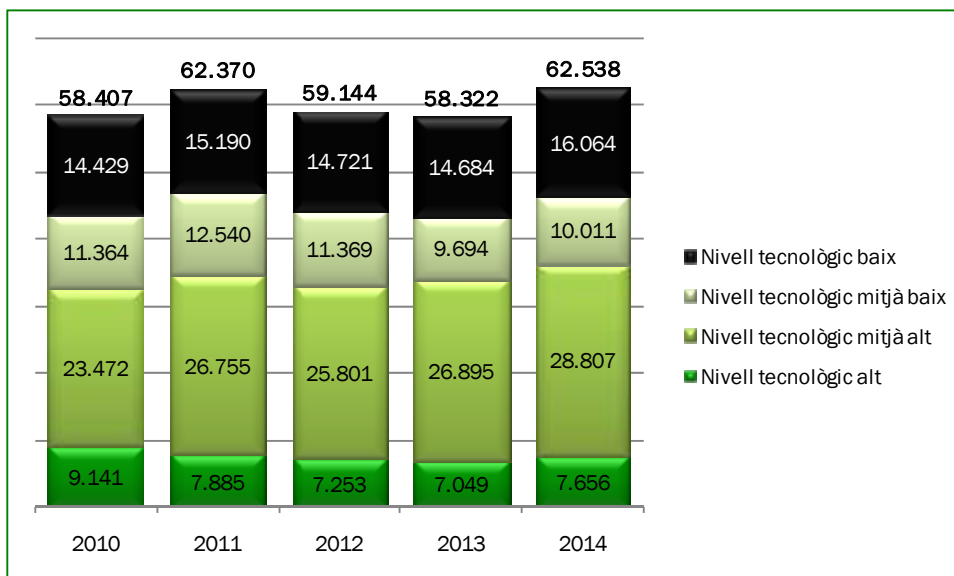

Unitats: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Les importacions industrials han augmentat l'any 2014 després de dos anys seguits de disminució. Han crescut a una taxa del 7,2% i se situen en 62.538 milions d'euros. Les importacions que més han crescut han estat les de contingut tecnològic baix (9,4%), seguides de les de contingut tecnològic alt (8,6%), les de contingut tecnològic mitjà alt (7,1%) i les de contingut tecnològic mitjà baix (3,3%). El pes de les importacions catalanes sobre les espanyoles es manté pràcticament inalterat en passar del 31% al 31,1% entre els anys 2013 i 2014.

GRÀFIC 63. Importacions de productes industrials per contingut tecnològic. Catalunya, 2010-2014

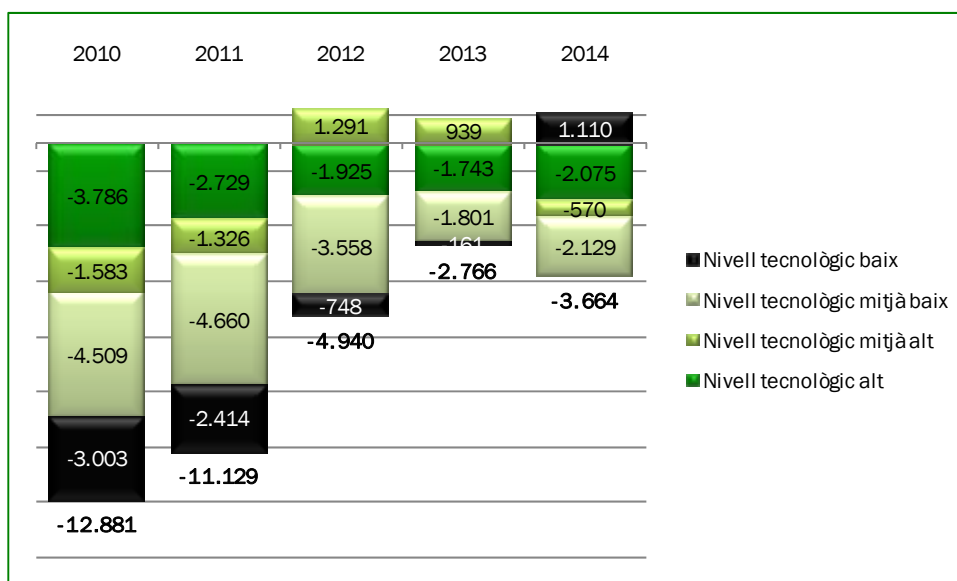
Unitats: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Atesa l'evolució de les exportacions i de les importacions, el saldo comercial de productes industrials de Catalunya amb l'estranger empitjora en passar de -2.766 milions d'euros l'any 2013 a -3.664 milions d'euros l'any 2014. Segons el contingut tecnològic, els productes de contingut tecnològic mitjà alt són els que més han empitjorat el saldo (-1.509 milions d'euros), seguits dels productes de nivell tecnològic alt (-332 milions d'euros) i dels productes de nivell tecnològic mitjà baix (-328 milions d'euros). En canvi, els productes de nivell tecnològic baix han millorat el seu saldo en 1.271 milions d'euros.

En termes de PIB, el saldo de productes industrials de Catalunya ha passat del -1,4% al -1,8% entre els anys 2013 i 2014.

GRÀFIC 64. Saldo comercial de productes industrials segons el contingut tecnològic. Catalunya, 2010-2014

Unitats: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

3. SOCIETAT DIGITAL

3.1. EQUIPAMENT TIC A LES LLARS

L'equipament TIC de les llars catalanes està liderat pel telèfon mòbil (97,1%), seguit del telèfon fix (82,1%), l'ordinador (78,7%), l'accés a Internet (77,6%), la connexió a la banda ampla (76,4%) i el llibre electrònic (19%).²¹⁷ Tots els equipaments analitzats han tingut una evolució positiva en el darrer any, sent l'accés a Internet i la connexió a banda ampla els que més han crescut amb creixements que superen els 5 punts percentuals en termes interanuals.

L'equipament TIC de les llars catalanes supera el de les llars del conjunt de l'Estat excepte en la presència del llibre electrònic (19% contra 20%). La dinàmica de creixement de l'equipament TIC a les llars espanyoles és semblant a la de les llars catalanes excepte en l'increment dels ordinadors, que a Catalunya augmenten 4 punts percentuals mentre que a Espanya tan sols augmenten 1,5.

A la UE-28 i a la zona euro només hem pogut analitzar l'accés a Internet i la connexió a banda ampla, i es pot comprovar que aquest equipament té una presència a Catalunya inferior al que té en aquestes zones europees, malgrat que s'hi aproxima.

TAULA 16. Equipaments de tecnologies de la informació i la comunicació a les llars. Catalunya, Espanya, UE-28 i zona euro, 2012-2014

CATALUNYA	2012	2013	2014	2013-2014
Ordinador	75,2	74,7	78,7	4,0
Llibre electrònic	-	14,6	19,0	4,4
Telèfon fix	82,1	82,0	82,1	0,1
Telèfon mòbil	96,6	96,1	97,1	1,0
Accés a Internet	70,3	72,1	77,6	5,5
Connexió a banda ampla	69,3	70,8	76,4	5,6
ESPANYA	2012	2013	2014	2013-2014
Ordinador	72,6	73,3	74,8	1,5
Llibre electrònic	-	14,4	20,0	5,6
Telèfon fix	79,2	77,9	78,2	0,3
Telèfon mòbil	95,6	96,1	96,4	0,3
Accés a Internet	66,6	69,7	74,4	4,7
Connexió a banda ampla	65,5	68,8	73,0	4,2
UE-28	2012	2013	2014	2013-2014
Accés a Internet	76,0	79,0	81,0	2,0
Connexió a banda ampla	72,0	76,0	78,0	2,0
Eurozona	2012	2013	2014	2013-2014
Accés a Internet	76,0	79,0	81,0	2,0
Connexió a banda ampla	72,0	76,0	79,0	3,0

Unitats: percentatge de llars amb almenys un membre entre 16 i 74 anys.

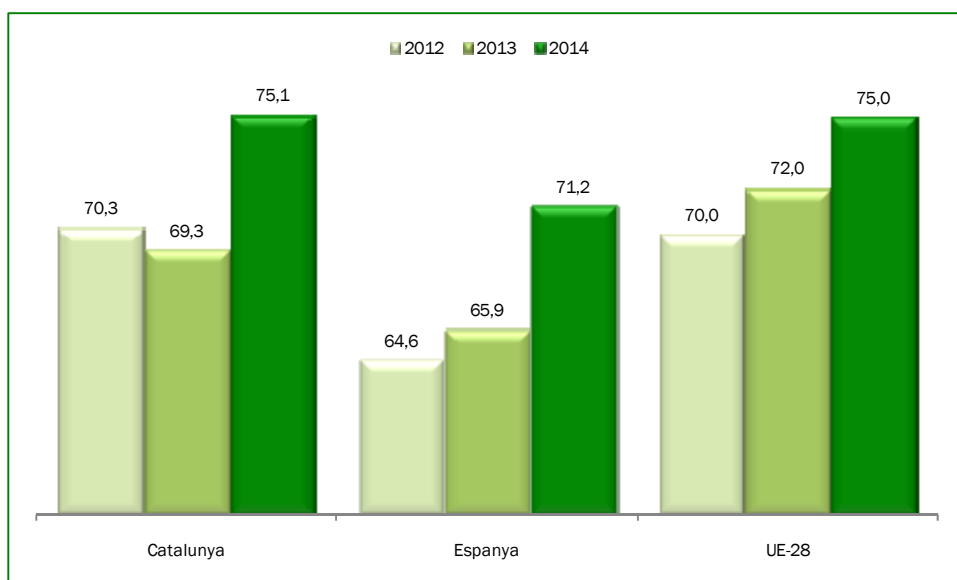
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

²¹⁷ L'INE ha deixat de donar informació de l'equipament de les llars en ordinadors segons tipologia (sobretaula, portàtil i tauleta tàctil). Aquesta informació està disponible en la darrera edició d'aquesta Memòria.

3.2. ACCÉS I ÚS D'INTERNET DE LA CIUTADANIA

Les persones que utilitzen Internet almenys un cop per setmana en els darrers tres mesos han crescut el 7,1% l'any 2014 i s'han situat en 4.087.336, el 16,7% del total de l'Estat. En relació amb el total de persones entre 16 i 74 anys, aquest col·lectiu representa el 75,1%, 5,8 punts percentuals més que l'any 2013. A Espanya aquest percentatge és lleugerament inferior (71,2%) i creix a una taxa semblant (5,3 punts percentuals), mentre que a la UE-28, aquesta participació és semblant (75%) i creix a una taxa inferior (3%).

GRÀFIC 65. Persones que han utilitzat Internet almenys un cop per setmana en els darrers tres mesos. Catalunya, Espanya i UE-28, 2012-2014

Unitats: percentatge sobre el total de persones entre 16 i 74 anys.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

El perfil d'aquestes persones s'analitza tot seguit per gènere, edat i hàbitat:

- El 77,6% dels homes es connecten a Internet, mentre que ho fa el 72,6% de les dones.
- El tram d'edat que més es connecta a Internet és el més jove, el de 16 a 24 anys (97,6%), i aquesta intensitat es va reduint a mesura que va augmentant l'edat. El tram de més edat, el de 65 a 74 anys, té una taxa de connexió a Internet del 33%. Respecte de l'any anterior, destaca el creixement de 16,5 punts percentuals del tram de 45 a 54 anys.
- Els municipis de 10.000 a 20.000 habitants tenen més internautes que la resta de municipis, en termes relatius (81,9%). Els municipis més grans, els de més de 50.000 habitants, tenen unes taxes de connexió lleugerament superiors, mentre que els municipis de menys de 10.000 habitants (68,8%) i els de 20.000 a 50.000 habitants (69,6%) tenen les taxes de connexió més baixes. Respecte de l'any anterior, destaca el creixement de 16,7 punts percentuals de la connexió a Internet dels municipis de 50.000 a 100.000 habitants.

A continuació es comparen els resultats del perfil de les persones que utilitzen Internet a Catalunya amb el perfil d'aquestes persones a Espanya i a la UE-28:

- A Espanya, el perfil de les persones que es connecten a Internet és semblant al de Catalunya en termes de gènere i edat, i totes les quotes de connexió són inferiors al conjunt de l'Estat excepte en la taxa de connexió de 25 a 34 anys. Sobresurten les elevades diferències, a favor de Catalunya, en els trams d'edat superior als 45 anys. En referència a l'hàbitat, es constata que en el conjunt d'Espanya els municipis amb una taxa de connexió més elevada són els de dimensió més gran.
- A la UE-28, el perfil de les persones que es connecten a Internet també és semblant al de Catalunya en termes de gènere i edat. Les taxes de connexió per gènere són lleugerament superiors a Catalunya, pràc-

ticament iguals, mentre que les diferències principals es troben en les taxes de connexió per trams d'edat. Respecte de l'edat, Catalunya només supera la UE-28 en les taxes de connexió del tram d'edat més jove (2,6 punts percentuals més) i en el de 45 a 54 anys (6,5 punts percentuals).

TAULA 17. Perfil de les persones que han utilitzat Internet almenys un cop per setmana en els darrers tres mesos. Catalunya, Espanya i UE-28, 2014

	Catalunya	Espanya	UE-28
TOTAL	75,1	71,2	75,0
Dones	72,6	69,0	72,0
Homes	77,6	73,4	77,0
EDAT	Catalunya	Espanya	UE-28
De 16 a 24 anys	97,6	96,2	95,0
De 25 a 34 anys	84,9	89,9	91,0
De 35 a 44 anys	84,3	84,2	85,0
De 45 a 54 anys	81,5	70,6	75,0
De 55 a 64 anys	57,8	50,1	59,0
De 65 a 74 anys	33,0	22,8	38,0
HÀBITAT	Catalunya	Espanya	UE-28
Més de 100.000 habitants i capitals de província	77,6	75,3	-
De 50.000 a 100.000 habitants	78,7	74,6	-
De 20.000 a 50.000 habitants	69,6	68,9	-
De 10.000 a 20.000 habitants	81,9	70,1	-
Menys de 10.000 habitants	68,8	64,1	-

Unitats: percentatge sobre el total de persones de cada categoria.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

Si ara tenim en compte les persones que han utilitzat Internet en els darrers tres mesos, aquest col·lectiu s'amplia a 4.381.232 persones, el 6,3% superior al de l'any 2013 i el 16,7% del col·lectiu recíproc en l'àmbit estatal.

El servei d'Internet que més utilitzen els internautes és el correu electrònic (88,2%), seguit de la cerca d'informació (85,1%), la consulta de mitjans de comunicació (70,8%), la banca (55,5%) i els viatges (53,5%). En relació amb Espanya, destaca una participació superior dels mitjans (77,6%) i una participació inferior del correu electrònic (84%). En relació amb la UE-28, les participacions estan bastant pròximes.

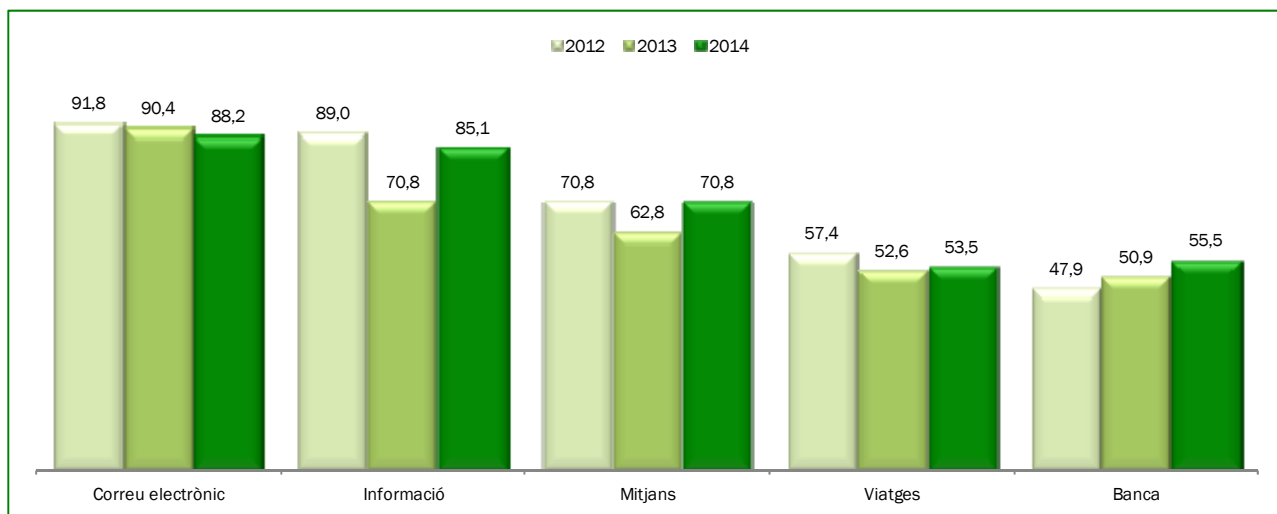
TAULA 18. Serveis d'Internet utilitzats en els darrers tres mesos per motius particulars. Catalunya, Espanya i UE-28, 2014

	Correu elec- trònic	Informació	Mitjans	Banca	Viatges
Catalunya	88,2	85,1	70,8	55,5	53,5
Espanya	84,0	86,1	77,6	49,1	53,0
UE-28	87,0	-	67,0	57,0	50,0

Unitats: percentatge respecte del total de persones entre 16 i 74 anys que han utilitzat Internet en els darrers mesos.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

Tots els serveis analitzats han augmentat la seva taxa d'utilització entre els internautes; sobresurt el creixement de 14,3 punts percentuals de la cerca d'informació i els 8 punts percentuals de la consulta de mitjans. Els altres serveis analitzats també augmenten la seva utilització excepte el correu electrònic, que perd 2,2 punts percentuals.

GRÀFIC 66. Serveis d'Internet utilitzats en els darrers tres mesos per motius particulars. Catalunya, 2012-2014

Unitats: percentatge sobre el total d'individus entre 16 i 74 anys que han utilitzat Internet en els darrers tres mesos.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

La participació en xarxes socials augmenta 4 punts percentuals i se situa en el 67,9% del total de persones de 16 a 74 anys que han utilitzat Internet en els darrers tres mesos. Aquesta participació és lleugerament superior a la del conjunt d'Espanya (67,1%) i considerablement superior a la de la UE-28 (58%).

TAULA 19. Serveis d'Internet utilitzats per motius particulars en els darrers tres mesos relacionats amb la participació en xarxes socials. Catalunya, Espanya i UE-28, 2012-2014

	2012	2013	2014	2013-2014
Catalunya	61,3	63,9	67,9	4,0
Espanya	61,2	64,1	67,1	3,0
UE-28	54,0	57,0	58,0	1,0

Nota: les dades de l'any 2012 corresponen a enviament de missatges a xats, xarxes socials, blogs, grups de notícies o fòrums de discussió en línia i a l'ús de missatgeria electrònica.

Unitats: percentatge respecte del total de persones de 16 a 74 anys que han utilitzat Internet en els darrers tres mesos.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

3.3. ACCÉS I ÚS DE LES TIC A LES EMPRESES

El 50% de les persones ocupades utilitza ordinadors connectats a Internet, 0,1 punts percentuals més que l'any 2013. A Espanya (48,3%) i a la UE-28 (48%) aquest percentatge és lleugerament inferior al de Catalunya. A Espanya aquesta taxa disminueix 0,2 punts percentuals, mentre que a la UE-28 augmenta 1 punt.

TAULA 20. Personal que utilitza ordinadors connectats a Internet almenys un cop per setmana. Catalunya, Espanya i UE-28, 2012-2014

	2012	2013	2014	2013-2014
Catalunya	49,9	49,9	50,0	0,1
Espanya	48,0	48,5	48,3	-0,2
UE-28	45,0	47,0	48,0	1,0

Unitats: percentatge de persones ocupades.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

L'equipament TIC de les empreses està liderat per l'ordinador (99,8%), Internet (99%) i la banda ampla (98,9%), que es poden considerar universals, atès que s'estenen a quasi totes les empreses. Segueixen la pàgina web (82,7%), la banda ampla mòbil (81,6%) i les xarxes externes (63,2%). L'equipament TIC de les empreses catala-

nes supera el de les empreses espanyoles en totes les tecnologies analitzades destacant una presència de més de 8 punts percentuals superior en xarxes externes i pàgina web. Respecte de la UE-28, l'equipament de les empreses catalanes també supera el de les empreses de la UE-28 excepte en les xarxes externes. L'equipament de banda ampla mòbil destaca a Catalunya perquè té una presència de 13,6 punts superior al de la UE-28. També destaca la presència de pàgina web, que en aquest cas és superior en 8,7 punts percentuals.

TAULA 21. Ús d'algunes tecnologies de la informació i la comunicació a les empreses. Catalunya, Espanya i UE-28, 2014

	Ordinador	Internet	Banda ampla	Pàgina web	Banda ampla mòbil	"Xarxes externes"
Catalunya	99,8	99,0	98,9	82,7	81,6	63,2
Espanya	99,2	98,3	98,2	74,5	77,0	54,6
UE-28	97,0	97,0	94,0	74,0	68,0	66,0

Nota: per "Xarxes externes" s'entén el percentatge d'empreses que proporcionen als seus empleats dispositius portàtils que permeten la connexió mòbil a Internet per al seu ús empresarial. No té en compte aquells dispositius que només són utilitzats via wifi i no via xarxes de telefonia mòbil pagades totalment o parcial per a l'empresa.

Unitats: percentatge d'empreses de 10 o més persones ocupades.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

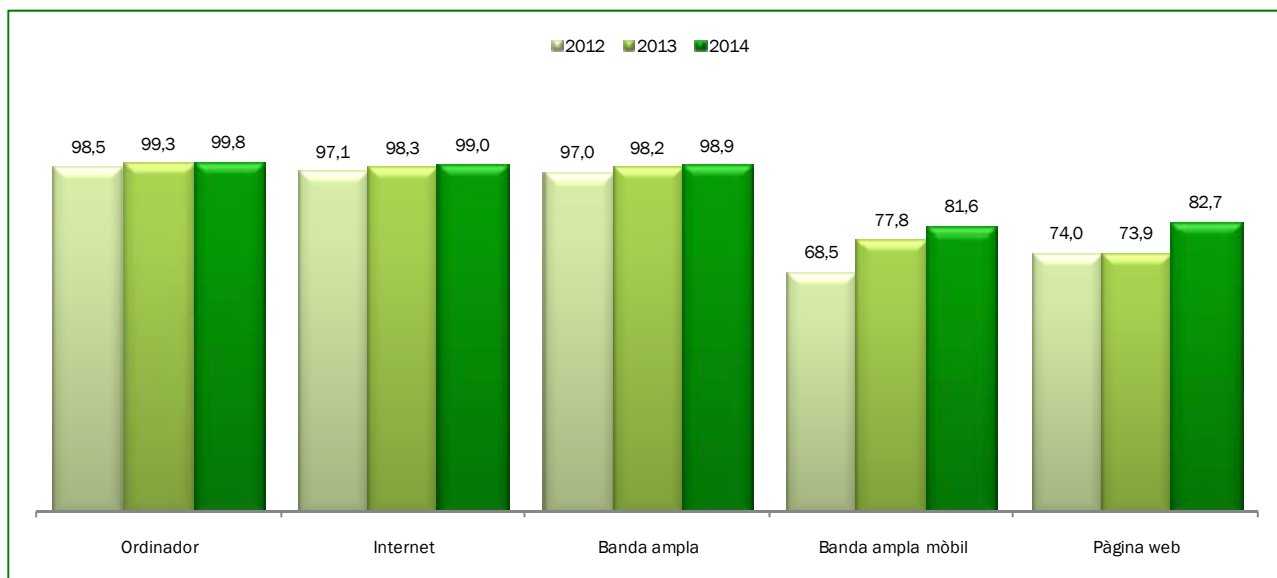
Totes les tecnologies analitzades tenen una evolució positiva en el darrer any. Destaca el creixement que experimenta la presència de la pàgina web (8,8 punts percentuals) (vegeu el gràfic "Ús d'algunes tecnologies de la informació i la comunicació a les empreses. Catalunya, 2012-2014" de la pàgina següent).

La finalitat principal de la pàgina web de les empreses és la presentació de l'empresa (93,7%), seguida de l'accés a catàlegs de productes o llistes de preus (55,2%), la realització de comandes o reserves en línia (17,9%) el seguiment en línia de comandes (10,5%) i la possibilitat de personalitzar productes per part dels clients (6,3%). Respecte de l'any passat, la finalitat que més ha crescut és la realització de comandes o reserves en línia (2,8 punts percentuals).

A Espanya, les finalitats de seguiment en línia de comandes (11,1%) i la possibilitat de personalitzar productes per part dels clients (7,4%) tenen una taxa superior a la de Catalunya. Destaca la disminució del percentatge d'empreses que utilitzen la pàgina web per presentar l'empresa (3,1 punts percentuals) i la disminució en l'accés als catàlegs de productes (3,6 punts percentuals).

A la UE-28, les tres finalitats analitzades, que són l'accés a catàlegs de productes o a llistes de preus (74%), la realització de comandes o reserves en línia (23%) i el seguiment en línia de comandes (12%), tenen una presència superior a la que tenen en les empreses catalanes, sobretot en l'accés a catàlegs (18,8 punts percentuals més).

GRÀFIC 67. Ús d'algunes tecnologies de la informació i la comunicació a les empreses. Catalunya, 2012-2014

Unitats: percentatge d'empreses de 10 o més persones ocupades.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

TAULA 22. Finalitats de la pàgina web de les empreses. Catalunya i Espanya, 2013-2014

	Catalunya	Espanya	UE-28
Presentació de l'empresa	93,7	90,5	-
Accés a catàlegs de productes o a llistes de preus	55,2	52,8	74,0
Realització de comandes o reserves en línia	17,9	16,9	23,0
Seguiment en línia de comandes	10,5	11,1	12,0
Possibilitat de personalitzar productes per part dels clients	6,3	7,4	-
2013-2014	Catalunya	Espanya	UE-28
Presentació de l'empresa	-0,1	-3,1	-
Accés a catàlegs de productes o a llistes de preus	-1,4	-3,6	25,0
Realització de comandes o reserves en línia	2,8	1,7	0,0
Seguiment en línia de comandes	0,3	0,1	2,0
Possibilitat de personalitzar productes per part dels clients	1,5	0,6	-

Unitats: percentatge sobre el total d'empreses de 10 o més persones ocupades amb connexió a Internet i pàgina web.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Un altra qüestió analitzada és l'ús que fan les empreses de les xarxes socials. Es constata que el 39,7% de les empreses de Catalunya utilitzen aquestes xarxes amb finalitats diverses, un percentatge de 5,5 punts percentuals més que l'any 2013. El propòsit més estès és el de desenvolupar la imatge de l'empresa (29,9%), seguit del de rebre o enviar opinions de clients (21,9%), l'intercanvi d'opinions dins de l'empresa (10,2%), involucrar els clients en temes d'R+D+I (11,8%) i la selecció de personal (10,6%). La finalitat que ha mostrat un dinamisme més elevat en el darrer any ha estat la de desenvolupar la imatge de l'empresa mentre que només una de les finalitats estudiades, intercanviar opinions dins de l'empresa, ha perdut protagonisme.

En el conjunt d'Espanya, el percentatge d'empreses que utilitzen les xarxes socials (36,9%) és inferior al de Catalunya. Aquesta menor utilització de les xarxes socials es manifesta en una participació inferior de les finalitats de desenvolupar la imatge de l'empresa (26,6%), de rebre o enviar opinions de clients (21%) i de la selecció de personal (8%).

A la UE-28 només disposem del percentatge d'empreses que utilitzen les xarxes socials, que és del 36%, lleugerament inferior al de Catalunya.

TAULA 23. Empreses que utilitzen les xarxes socials via Internet per motius de treball segons finalitat. Catalunya, Espanya i UE-28, 2013-2014

2014	Catalunya	Espanya	UE-28
TOTAL	39,7	36,9	36,0
Desenvolupar la imatge de l'empresa	29,9	26,6	-
Rebre o enviar opinions de clients	21,9	21,0	-
Intercanvi d'opinions dins de l'empresa	10,2	10,4	-
Involucrar els clients en temes d'R+D+I	11,8	12,1	-
Selecció de personal	10,6	8,0	-
2013-2014	Catalunya	Espanya	UE-28
TOTAL	5,5	6,0	6,0
Desenvolupar la imatge de l'empresa	4,8	3,9	-
Rebre o enviar opinions de clients	2,6	2,6	-
Intercanvi d'opinions dins de l'empresa	-1,3	1,0	-
Involucrar els clients en temes d'R+D+I	1,9	1,8	-
Selecció de personal	3,7	2,2	-

Unitats: percentatge sobre el total d'empreses de 10 persones ocupades o més.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

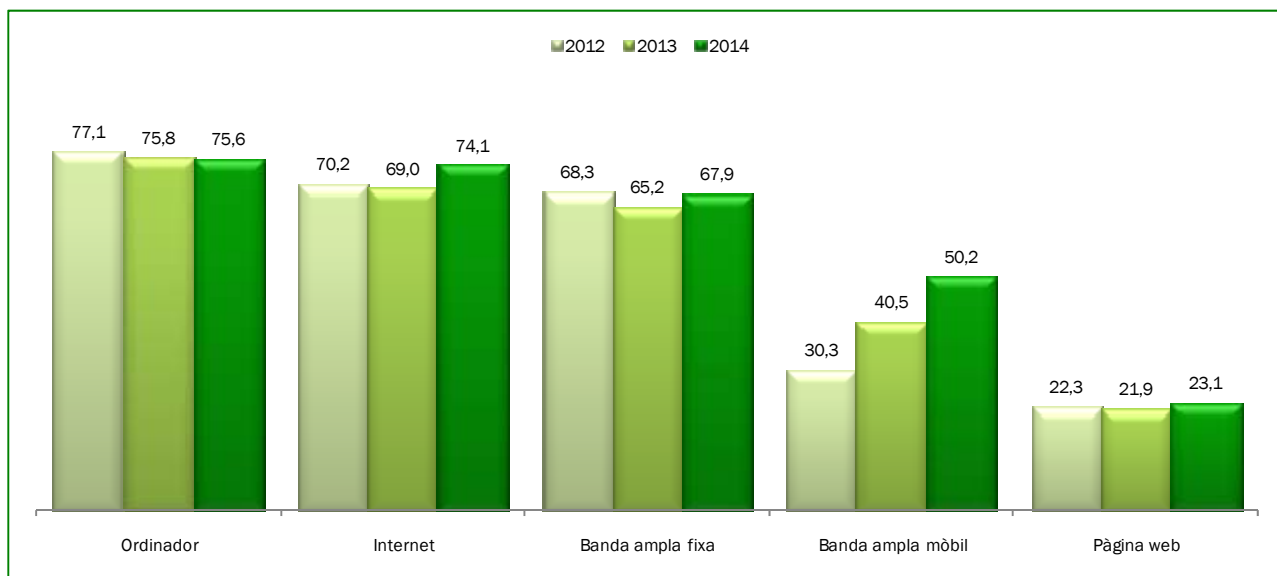
L'equipament TIC a les empreses de menys de 10 persones ocupades

L'equipament TIC de les empreses de menys de 10 persones ocupades està liderat per l'ordinador (75,6%), seguit d'Internet (74,1%), la banda ampla fixa (67,9%), la banda ampla mòbil (50,2%) i la pàgina web (23,1%). Totes les tecnologies analitzades han augmentat la seva presència en l'equipament de les empreses excepte l'ordinador, que perd 0,2 punts percentuals. Destaca el creixement de la banda ampla mòbil (9,7 punts percentuals) i d'Internet (5,1 punts percentuals).

Es pot comprovar que l'equipament TIC de les empreses de menys de 10 persones ocupades és molt inferior al de les empreses de 10 o més treballadors. La màxima distància entre l'equipament d'ambdues categories d'empreses es manifesta en la presència de pàgina web (40,1 punts percentuals menys) i la mínima en l'ordinador (24,2 punts percentuals menys) (vegeu el gràfic "Ús d'algunes tecnologies de la informació i la comunicació a les empreses de menys de 10 persones ocupades. Catalunya, 2012-2014" de la pàgina següent).

Una altra informació addicional de què disposem és el percentatge d'empreses de menys de 10 persones ocupades que utilitzen les xarxes socials (26,7%), que contracten serveis d'informàtica en núvol (9,1%) i que interactuen amb les administracions públiques (45,6%). Les taxes corresponents a les empreses de 10 o més persones ocupades també són més elevades en aquestes darreres utilitzacions (39,7, 20,6 i 89,2 punts percentuals, respectivament).

GRÀFIC 68. Ús d'algunes tecnologies de la informació i la comunicació a les empreses de menys de 10 persones ocupades. Catalunya, 2012-2014

Unitats: percentatge d'empreses de menys de 10 ocupats.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

3.4. USOS DE DIVERSOS SERVEIS EN LÍNIA

3.4.1. E-GOVERN

El 57,7% de les persones que han utilitzat Internet en els darrers 12 mesos han interactuat amb les administracions públiques per obtenir informació, el 44,3% han descarregat formularis i el 39,3% han enviat formularis. Les tres formes d'interacció comentades han augmentat en el darrer any, sent la més expansiva la tramesa de formularis (4,4 punts percentuals).²¹⁸

TAULA 24. Formes d'interacció de les persones amb les administracions públiques per Internet. Catalunya, Espanya i UE-28, 2013-2014

2014	Obtenir informació	Descarregar formularis	Enviar formularis
Catalunya	57,7	44,3	39,3
Espanya	60,0	44,1	37,1
UE-28	51,0	37,0	33,0
2013-2014	Obtenir informació	Descarregar formularis	Enviar formularis
Catalunya	2,1	2,6	4,4
Espanya	3,9	4,5	5,1
UE-28	3,0	4,0	6,0

Unitats: percentatge respecte del total d'individus entre 16 i 74 anys que han utilitzat Internet en els darrers 12 mesos.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

A Espanya, la interacció de les persones amb les administracions públiques afecta un percentatge semblant dels internautes pel que fa a la descàrrega de formularis (44,1%) i enviar formularis (37,1%), però és lleugerament superior en relació amb l'obtenció d'informació (60%). L'evolució de les formes d'interacció ha estat més expansiva que a Catalunya.

²¹⁸ El nombre de persones que han utilitzat Internet en els darrers dotze mesos és de 4.436.861, el 5,5% més nombrós que l'any 2013. Representa el 16,7% del col·lectiu recíproc a Espanya.

A la UE-28, la interacció de les persones amb les administracions públiques afecta un percentatge dels internautes que és inferior per a totes les formes d'interacció. Igual com passa amb Espanya, l'evolució de les formes d'interacció ha estat més expansiva que a Catalunya.

Pel que fa a l'e-govern de les empreses, comprovem que el percentatge d'empreses que interactuen amb l'Administració pública a través d'Internet és del 89,2%, 0,6 punts percentuals menys que l'any 2013; lluny del fort augment que va experimentar l'any anterior. A Espanya, aquest percentatge és semblant al de Catalunya i ha experimentat un lleuger creixement d'1,3 punts percentuals. No disposem de dades de la UE-28 per a l'any 2014, però sabem que l'any 2013 les empreses de la UE-28 tenien una taxa de govern electrònic similar a les empreses catalanes.

TAULA 25. Empreses que interactuen amb l'Administració pública a través d'Internet. Catalunya, Espanya i UE-28, 2012-2104

	2012	2013	2014	2013-2014
Catalunya	83,5	89,8	89,2	-0,6
Espanya	83,0	88,3	89,6	1,3
UE-28	87,0	88,0	-	-

Unitats: percentatge d'empreses de 10 o més persones.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

3.4.2. E-APRENTATGE

L'INE ha deixat de publicar les dades d'aprenentatge electrònic de les persones i només disposem de les relatives a les empreses.

El percentatge d'empreses amb connexió a Internet que l'utilitzen per a formació i aprenentatge és del 48,5%, 7,9 punts percentuals més que l'any 2013. A Espanya, aquest percentatge és lleugerament superior (50,2%) i augmenta 6,1 punts percentuals.

Una altra dada que comentem és el percentatge d'empreses que proporcionen activitats formatives en TIC al seu personal, que és del 27,7% per a Catalunya i del 22,9% per a Espanya. Aquest percentatge ha augmentat 5,6 punts percentuals a Catalunya i 2,7 a Espanya.

No hem trobat dades relatives a la UE-28.

TAULA 26. Formació TIC a les empreses. Catalunya i Espanya, 2013-2014

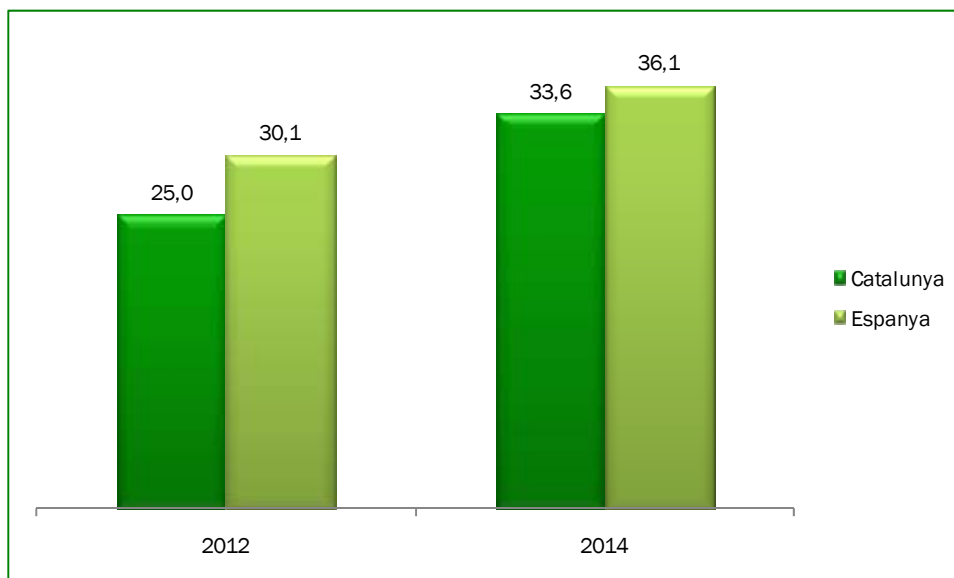
2014	TIC I	TIC II
Catalunya	48,5	27,7
Espanya	50,2	22,9
2013-2014	TIC I	TIC II
Catalunya	7,9	5,6
Espanya	6,1	2,7

Unitats TIC I: percentatge d'empreses amb connexió a Internet que l'utilitzen per a formació i aprenentatge.
Unitats TIC II: percentatge d'empreses que proporcionen activitats formatives en TIC al seu personal.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

3.4.3. E-SALUT

El 33,6% dels individus entre 16 i 74 anys que han utilitzat Internet en els darrers tres mesos concorda en anar al metge/metgessa a través d'una pàgina web, 8,6 punts percentuals més que el 2013. A Espanya, aquest percentatge és sensiblement superior (36,1%) i ha crescut 6 punts percentuals.

GRÀFIC 69. Concertar cita per anar al metge/metgessa a través d'una pàgina web. Catalunya i Espanya, 2012-2014

Unitats: percentatge sobre el total d'individus entre 16 i 74 anys que han utilitzat Internet en els darrers 3 mesos.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

3.4.4. INFORMÀTICA EN NÚVOL

Com a novetat per aquesta memòria es presenta una secció relativa als serveis d'informàtica en núvol adquirits per les empreses. L'INE ja va publicar dades l'any passat sobre aquesta qüestió, però no són comparables amb les que es presenten ara. Les que va publicar l'any passat feien referència als serveis d'informàtica en núvol utilitzats, ja siguin comprats o gratuïts, i en aquesta secció es presenten els serveis d'informàtica en núvol comprats per les empreses. Aquest nou tractament de la informació s'ha fet per poder fer comparacions amb els països de la UE.

Les dades permeten constatar que el 20,6% de les empreses catalanes compren serveis d'informàtica en núvol. Els serveis més adquirits per les empreses són el de magatzem de dades (73%), seguit del servidor de base de dades (60,5%) i el correu electrònic (58,2%). Els altres serveis afecten un percentatge bastant més baix d'empreses. Els motius que més limiten l'ús dels serveis d'informàtica en núvol són la incertesa sobre la legislació aplicable (32,4%), el risc d'esquerdes en la seguretat de l'empresa (31,7%) i la incertesa sobre la localització de les dades (29,9%). Referent a la satisfacció amb els serveis adquirits, el 45,9% de les empreses valoren amb un grau alt la flexibilitat d'augmentar o reduir els serveis. Els altres motius de satisfacció (adaptació de les solucions i cost) no tenen una acceptació tan elevada com la flexibilitat (vegeu la taula "Serveis d'informàtica en núvol adquirits per les empreses. Catalunya, Espanya i UE-28, 2014").

A Espanya, el percentatge d'empreses que compren serveis d'informàtica en núvol és del 14,7%, considerablement inferior al percentatge de Catalunya. Els percentatges corresponents als serveis comprats, als motius de limitació en l'ús i al grau de satisfacció de les empreses espanyoles són semblants als de les empreses catalanes. Però potser convé senyalar que a Catalunya es compren més serveis de servidor de base de dades (5,8 punts percentuals més) i programari per tractar informació sobre clients (6,4 punts percentuals més) i que a Espanya no és tan necessari comprar serveis d'informàtica en núvol per al desenvolupament de l'empresa (5,6 punts percentuals més).

A la UE-28, el percentatge d'empreses que compren serveis d'informàtica en núvol (20%) és pràcticament el mateix que el de Catalunya, però s'aprecien diferències importants en relació amb els serveis comprats. Les més destacades fan referència a una utilització superior a Catalunya dels serveis de servidor de base de dades (21,5 punts percentuals més) i de magatzem de dades (20 punts percentuals més) i a una utilització superior a la UE-28 del programari financer (7,9 punts percentuals) i dels serveis de correu electrònic (7,8 punts percentuals més). També s'aprecien diferències destacables en els motius de limitació en l'ús. Les més destacades són en les dificultats per anul·lar la subscripció o canviar de servidor (10,8 punts superior a la UE-28), en els problemes per accedir a les dades o al programari (9,5 punts) i en el risc d'esquerdes en la seguretat de l'empresa (7,3 punts percentuals).

TAULA 27. Serveis d'informàtica en núvol adquirits per les empreses. Catalunya, Espanya i UE-28, 2014

	Catalunya	Espanya	UE-28
Percentatge d'empreses que compren serveis de CC	20,6	14,7	20,0
Serveis comprats	Catalunya	Espanya	UE-28
Magatzem de fitxers	73,0	69,0	53,0
Servidor de base de dades	60,5	54,7	39,0
Correu electrònic	58,2	61,4	66,0
Programari per tractar informació sobre clients	29,5	23,1	21,0
Programari d'oficina	28,9	27,7	34,0
Computació per executar el propi programari	26,0	25,1	14,0
Programari financer o comptable	23,1	20,7	31,0
Motius de limitació en l'ús	Catalunya	Espanya	UE-28
Incertesa sobre la legislació aplicable	32,4	32,3	32,0
Risc d'esquerdes en la seguretat de l'empresa	31,7	31,0	39,0
Incertesa sobre la localització de dades	29,9	26,8	30,0
Insuficient coneixement de la informàtica en núvol	28,3	24,9	31,0
Alt cost de la informàtica en núvol	25,6	27,8	32,0
Problemes per accedir a les dades o al programari	17,5	19,2	27,0
Dificultats per anul·lar la subscripció o canviar de servidor	17,2	17,6	28,0
No és necessari per al desenvolupament de l'empresa	15,9	21,5	-
Empreses que mostren un grau de satisfacció alt	Catalunya	Espanya	UE-28
Per la flexibilitat d'augmentar o reduir els serveis	45,9	45,9	-
Per la fàcil i ràpida adaptació de les solucions	19,1	17,9	-
Per la reducció de costos relacionada amb les TIC	14,1	17,0	-

Unitats: percentatge sobre el total d'empreses que compren algun servei d'informàtica en núvol (CC).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

3.5. COMERÇ I FACTURA ELECTRÒNICA

Durant el 2014, Catalunya ha experimentat un progrés significatiu en el comerç electrònic, i això es manifesta tant en l'àmbit de les persones com en el de les empreses.

El nombre de persones que han comprat per Internet en els darrers tres mesos ha crescut el 26,4% i se situa en 1.649.085. Representen el 17,4% del col·lectiu recíproc a Espanya i el 30,3% de la població entre 16 i 74 anys de Catalunya. Aquest darrer percentatge creix 6,6 punts percentuals en el darrer any, una evolució molt expansiva tenint en compte que l'any 2013 va disminuir 0,7 punts percentuals.

El nombre de persones que han venut per Internet en els darrers tres mesos ha crescut el 47,5% i se situa en 705.251. Representen el 20,1% del col·lectiu recíproc a Espanya i el 13% de la població entre 16 i 74 anys de Catalunya. Aquest darrer percentatge ha crescut 4,3 punts percentuals en el darrer any, una evolució molt positiva tenint en compte que l'any passat va augmentar 0,1 punts percentuals.

A Espanya, els percentatges de persones que compren (27,5%) i venen (10,2%) per Internet són lleugerament inferiors als de Catalunya. L'evolució que mostren l'any 2014 no és tan expansiva com a Catalunya, sobretot en el cas de les persones que venen (1,7 punts percentuals).

A la UE-28, els percentatges de persones que compren (41%) i venen (19%) per Internet són considerablement superiors als de Catalunya. Tal com passava a Espanya, l'evolució d'aquests percentatges en el darrer any no te-

nen una evolució tan positiva com a Catalunya, sobretot en el cas de les persones que venen, que a la UE-28 no augmenta.

TAULA 28. Serveis d'Internet utilitzats per motius particulars per comprar o vendre béns i serveis en els darrers tres mesos. Catalunya, Espanya i UE-28, 2012-2014

	2012		2013		2014	
	Compren	Venen	Compren	Venen	Compren	Venen
Catalunya	24,4	8,6	23,7	8,7	30,3	13,0
Espanya	21,7	8,4	22,9	8,5	27,5	10,2
UE-28	35,0	16,0	38,0	19,0	41,0	19,0

Unitats: percentatge d'individus entre 16 i 74 anys.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Els productes més adquirits per les persones que compren per Internet són els allotjaments de vacances (52,5%), els altres serveis per a viatges (46,3%), les entrades d'espectacles (42,4%) i la roba o material esportiu (34%).²¹⁹ Els productes que més han augmentat la seva presència en les compres han estat l'allotjament de vacances (10 punts percentuals) i les entrades d'espectacles (9 punts percentuals). Els vídeos o música, els serveis de telecomunicacions i els llibres, revistes i similars han crescut més de 5 punts percentuals cadascun. (Vegeu la taula "Ús del comerç electrònic amb finalitats privades o per a la llar en els darrers dotze mesos per tipus de producte. Catalunya, Espanya i UE-28, 2013-2014").

A Espanya, el patró de consum dels internautes és molt similar al de Catalunya. Destaca però, una presència superior a Espanya de roba o material esportiu (8,9 punts percentuals), altres productes o serveis (6,6 punts percentuals) i de material formatiu en línia (5,6 punts percentuals). Igual que a Catalunya, els productes que han crescut més en el darrer any han estat l'allotjament de vacances i les entrades d'espectacles, amb més de 5 punts percentuals cadascun.

A la UE-28, el patró de consum dels internautes és similar al de Catalunya, però tots els productes analitzats tenen una presència superior a la que tenen a Catalunya excepte en la compra d'entrades (40% contra 42,4%). Les diferències més destacades es donen en la roba o material esportiu (25 punts percentuals), els productes duradors per a la llar (19,7 punts percentuals) i els vídeos o la música (16,2 punts percentuals). La variació més destacada en el consum de productes en el darrer any a la UE-28 és la disminució de 8 punts percentuals del programari d'ordinadors.

TAULA 29. Ús del comerç electrònic amb finalitats privades o per a la llar en els darrers dotze mesos per tipus de producte. Catalunya, Espanya i UE-28, 2013-2014

	Catalunya		Espanya		UE-28	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Allotjament de vacances	42,5	52,5	48,2	54,1	53,0	54,0
Altres serveis per a viatges (transport públic, lloguer de cotxes, ...)	44,0	46,3	44,6	46,1		
Entrades d'espectacles	33,4	42,4	36,6	42,0	38,0	40,0
Roba o material esportiu	35,3	34,0	38,4	42,9	57,0	59,0
Productes duradors per a la llar	24,0	21,3	24,3	26,2	41,0	41,0
Programari d'ordinador (inclou jocs)	-	20,8	19,0	17,4	29,0	21,0
Llibres, revistes i similars (a la UE inclou material formatiu en línia)	13,2	18,6	21,1	22,2	41,0	39,0
Equipament informàtic (ordinadors i accessoris)	13,9	17,9	18,7	21,6	18,0	21,0
Equipament electrònic	15,3	17,7	19,8	21,8	25,0	27,0
Altres productes o serveis	18,0	14,5	19,6	21,1	12,0	15,0

²¹⁹ Aquestes dades fan referència a les persones entre 16 i 74 anys que han comprat per Internet en els darrers 12 mesos, que són 2.468.532 persones. Han crescut el 21,4% respecte de l'any 2013 i representen el 19,1% respecte del col·lectiu recíproc en el conjunt de l'Estat.

Alimentació i altres béns no duradors	15,3	13,9	12,1	13,6	17,0	18,0
Vídeos o música	5,4	11,8	12,7	13,9	31,0	28,0
Serveis de telecomunicacions	5,4	11,2	13,9	14,7	20,0	20,0
Material formatiu en línia	6,1	6,2	9,2	11,8	-	-
Compra d'accions, assegurances i altres serveis financers	3,0	4,7	6,6	8,0	12,0	13,0
Medicines	1,5	2,8	1,2	1,9	11,0	11,0

Unitats: percentatge d'individus entre 16 i 74 anys que han comprat per Internet en els darrers 12 mesos.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i Eurostat.

Pel que fa al comerç electrònic de les empreses, constatem que augmenta 5 punts percentuals el percentatge d'empreses que compren i 6,5 punts percentuals el percentatge d'empreses que venen fins a situar aquestes magnituds en el 34,2% i el 21,9% del total, respectivament. Respecte d'Espanya, l'evolució dels percentatges ha estat semblant, més expansiva a Espanya en el comportament comprador i menys en el venedor, i encara se situen a una distància considerable dels de Catalunya. Respecte de la UE-28, es constata una evolució d'escàs dinamisme, i Catalunya aconsegueix, per una banda, una aproximació a la taxa superior d'empreses que compren de la UE-28 i, per una altra banda, superar la taxa d'empreses que venen de la UE-28.

TAULA 30. Empreses que compren o venen per comerç electrònic. Catalunya, Espanya i UE-28, 2012-2014

	2012		2013		2014	
	Compren	Venen	Compren	Venen	Compren	Venen
Catalunya	25,4	16,6	29,2	15,4	34,2	21,9
Espanya	23,3	12,2	22,6	14,4	28,5	17,8
UE-28	34,0	16,0	37,0	17,0	38,0	18,0

Unitats: percentatge d'empreses amb 10 o més persones ocupades.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i Eurostat.

En referència a la factura electrònica, l'INE ha ampliat les dades que va començar a publicar l'any passat i ara es presenten per primera vegada en aquesta Memòria.

Un conjunt de dades fa referència al percentatge d'empreses que envien factura. S'observa que el 18,6% de les empreses de 10 o més persones ocupades envien factura electrònica que permet el seu processament automàtic, el 74,2% envien factura electrònica que no permet el seu processament electrònic i el 90,9% envien factura en paper. També sabem que el 18,1% de les empreses envien factura només en paper. En el conjunt d'Espanya, els percentatges són molt semblants als de Catalunya, però a la UE-28 s'aprecien diferències considerables pel que fa al percentatge d'empreses que envien factura electrònica que no permet el seu processament automàtic (52%) i al percentatge d'empreses que envien factura només en paper (41%).

Un altre conjunt de dades tracta del percentatge d'empreses que reben factura electrònica i distingeix entre les que reben factura que permet el seu processament automàtic (17%) i les que reben factura que no permet el seu processament automàtic (73,6%). A Espanya, aquests percentatges són semblants i a la UE-28, només disposem del percentatge d'empreses que reben factura electrònica que permet el seu processament electrònic (23%), que és més elevat que el de Catalunya.

És d'esperar que l'ús de la factura electrònica s'estengui a partir de l'aprovació de la Llei 25/2013, de 27 de desembre, d'impuls de la factura electrònica i creació del registre comptable de factures en el sector públic, que es va aprovar l'any passat i està comentada a l'apartat de Normativa i iniciatives públiques de la Memòria del 2013.

TAULA 31. Empreses que envien i reben factura electrònica. Catalunya, Espanya i UE-28, 2014

Empreses que envien factura	Catalunya	Espanya	UE-28
Factura electrònica que permet el seu processament automàtic	18,6	18,9	18,0
Factura electrònica que no permet el seu processament automàtic	74,2	69,1	52,0
Factura en paper	90,9	93,0	91,0

Factura només en paper	18,1	23,6	41,0
Empreses que reben factura electrònica	Catalunya	Espanya	UE-28
% Empreses que reben factura electrònica que permet el seu processament automàtic	17,0	16,2	23,0
% Empreses que reben factura electrònica que no permet el seu processament automàtic	73,6	65,3	-

Unitats: percentatge sobre el total d'empreses (de 10 o més persones ocupades).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

3.6. BANDA AMPLA

Tal com hem vist a l'inici d'aquest apartat, a la secció 3.1, el 76,4% dels habitatges principals disposen de connexió a banda ampla, sent la forma de connexió principal l'ADSL (57,1%), que ha perdut 2,3 punts percentuals, seguida a molt poca distància del telèfon intel·ligent (52,9%), que ha tingut un creixement espectacular de 17,3 punts percentuals. Les altres formes de connexió tenen una presència molt inferior (vegeu la taula "Accés a Internet de banda ampla dels habitatges principals i forma de connexió. Catalunya i Espanya, 2012-2014").

A Espanya, la connexió a banda ampla de les llars no és tan elevada com a Catalunya (73%) però la connexió per cable o fibra supera considerablement la de Catalunya (7,6 punts percentuals més). Una altra característica diferent és que la connexió per telèfon intel·ligent (49,3%), que també ha crescut de forma espectacular (16,7 punts percentuals), ja supera la connexió per ADSL (48,5%), que perd 0,4 punts percentuals.

A la UE-28, la connexió de banda ampla dels habitatges principals (78%) és una mica més elevada que a Catalunya però no disposem, per a aquesta demarcació, de la informació desagregada de la banda ampla per formes de connexió que tenim per a Catalunya i Espanya. Tanmateix, sí que sabem, a través d'Eurostat, que la banda ampla fixa ha passat, a la UE-28, de representar el 69% al 70% del total d'habitatges principals i que la banda ampla mòbil ha passat del 24% al 31%. Aquests percentatges també estan disponibles per a Espanya: la banda ampla fixa ha passat de representar el 63% al 65% del total dels habitatges principals i la banda ampla mòbil ha passat del 35% al 50%.

TAULA 32. Accés a Internet de banda ampla dels habitatges principals i forma de connexió. Catalunya i Espanya, 2012-2014

Catalunya	Banda ampla	ADSL	Cable o fibra	Altres fixes	Telèfon intel·ligent	Portàtil
2014	76,4	57,1	7,7	8,9	52,9	7,0
2013	70,8	59,4	7,2	8,3	35,6	6,7
2012	69,3	59,0	5,4	3,4	20,6	4,9
Espanya	Banda ampla	ADSL	Cable o fibra	Altres fixes	Telèfon intel·ligent	Portàtil
2014	73,0	48,5	15,3	4,8	49,3	5,1
2013	68,8	48,9	13,0	5,0	32,6	5,9
2012	65,5	48,7	11,0	3,8	17,6	6,8

Unitats: percentatge sobre el total d'habitatges principals.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

En relació amb l'accés a banda ampla de les empreses, també hem vist abans, a la secció 3.3, que el 98,9% de les empreses en tenen. El que constatem en aquesta secció és que la banda ampla fixa (97,4%) supera la banda mòbil (81,6%), tot i que aquesta s'hi apropa, i que les formes de connexió més esteses per a cada categoria són el DSL (89%), per una banda, i el telèfon intel·ligent (77,7%) i el portàtil (61,4%), per una altra banda. La forma de connexió que més ha crescut és el telèfon intel·ligent (5,9 punts percentuals més).

En el conjunt d'Espanya, la connexió a banda ampla de les empreses és lleugerament inferior a la de Catalunya i es manifesta de forma més destacada en la connexió mòbil. En particular, la connexió mòbil amb portàtil està 7,4 punts percentuals per sota de les empreses catalanes i la connexió mòbil amb telèfon intel·ligent, 4,8 punts.

Amb relació a la UE-28 no disposem de tanta informació. Podem dir que, la connexió a banda ampla (94%) és considerablement inferior a la de Catalunya i que es manifesta de forma més intensa en una menor extensió de la banda ampla mòbil (66%, 15,6 punts percentuals menys) que de la banda ampla fixa (92%, 5,4 punts percentuals menys).

TAULA 33. Empreses amb accés a Internet de banda ampla per tipus de connexió. Catalunya i Espanya, 2012-2014

Catalunya	Banda ampla	Fixa	DSL	Fibra òptica	Altres	Mòbil	Portàtil	Telèfon intel·ligent	Altres
2014	98,9	97,4	89,0	23,2	5,7	81,6	61,4	77,7	26,2
2013	98,2	97,1	90,0	26,9	8,0	77,8	58,1	71,8	26,3
2012	97,0	96,8	92,7	19,6	8,8	68,5	48,1	60,6	32,6
Espanya	Banda ampla	Fixa	DSL	Fibra òptica	Altres	Mòbil	Portàtil	Telèfon intel·ligent	Altres
2014	98,2	96,4	88,9	20,7	5,3	77,0	54,0	72,9	23,3
2013	97,5	96,5	91,7	21,1	6,9	72,1	52,7	67,2	24,0
2012	97,2	96,2	92,6	18,0	6,7	63,8	45,6	55,1	27,4

Unitats: percentatge sobre el total d'empreses de 10 o més persones ocupades.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

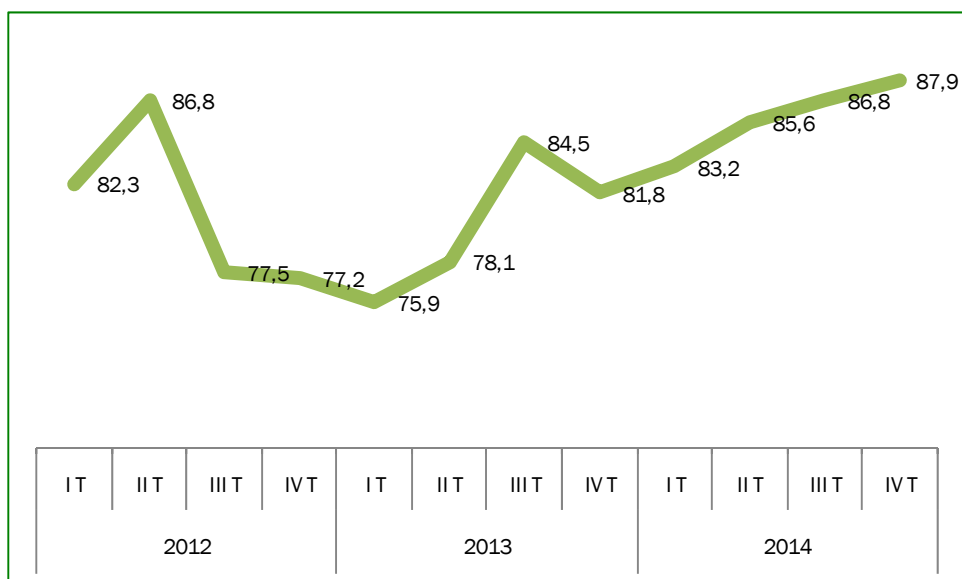
3.7. EVOLUCIÓ DEL SECTOR TIC²²⁰

Pel que fa a l'ocupació del sector TIC observem que en el darrer any ha tingut una evolució positiva perquè ha passat de 81.800 ocupats en el primer trimestre de l'any 2014 a 87.900 ocupats en el quart. Sembla, per tant, que ha deixat enrere l'evolució negativa que havia patit des del segon trimestre de l'any 2012 i fins al primer trimestre de l'any 2013, en què l'ocupació va baixar fins a 75.900 persones ocupades.

L'evolució de l'ocupació del sector TIC en els darrers tres anys és semblant a la del conjunt de l'economia, però en el darrer trimestre de l'any 2014 l'ocupació del sector TIC i la del conjunt de l'economia divergeixen: l'ocupació del sector TIC augmenta i assolix un índex de 106,8 mentre que l'ocupació del conjunt de l'economia disminueix i se situa en un índex de 103,7 (el primer trimestre de l'any 2012 és igual a 100 en ambdues magnituds). (Vegeu el gràfic "Ocupació del sector TIC i del total de l'economia. Catalunya, 2012-2014" de la pàgina següent).

²²⁰ El sector està format per les següents branques d'activitat: Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics, Comerç a l'engròs d'equips TIC, Edició de programes informàtics, Telecomunicacions, Serveis de tecnologies de la Informació (que inclou programació informàtica, consultoria sobre tecnologies de la informació, gestió d'instal·lacions informàtiques i altres serveis relacionats amb les tecnologies de la informació), Processament de dades, hostatge i portals web i Recuperació d'ordinadors i equips de comunicació.

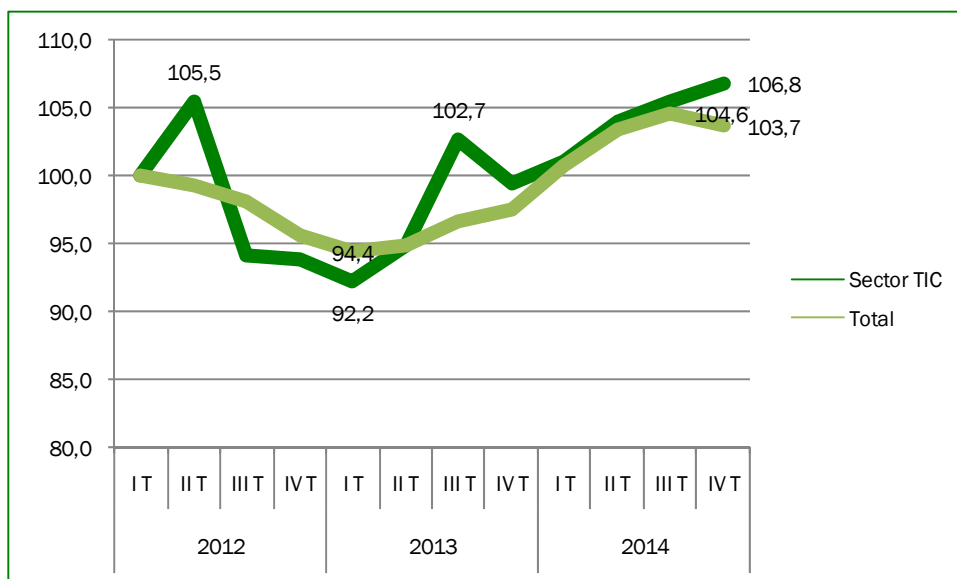
GRÀFIC 70. Ocupació del sector TIC. Catalunya, 2012-2014

Unitats: milers de persones.

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació: Nota sobre els resultats de l'EPA a escala sectorial.

GRÀFIC 71. Ocupació del sector TIC i del total de l'economia. Catalunya, 2012-2014

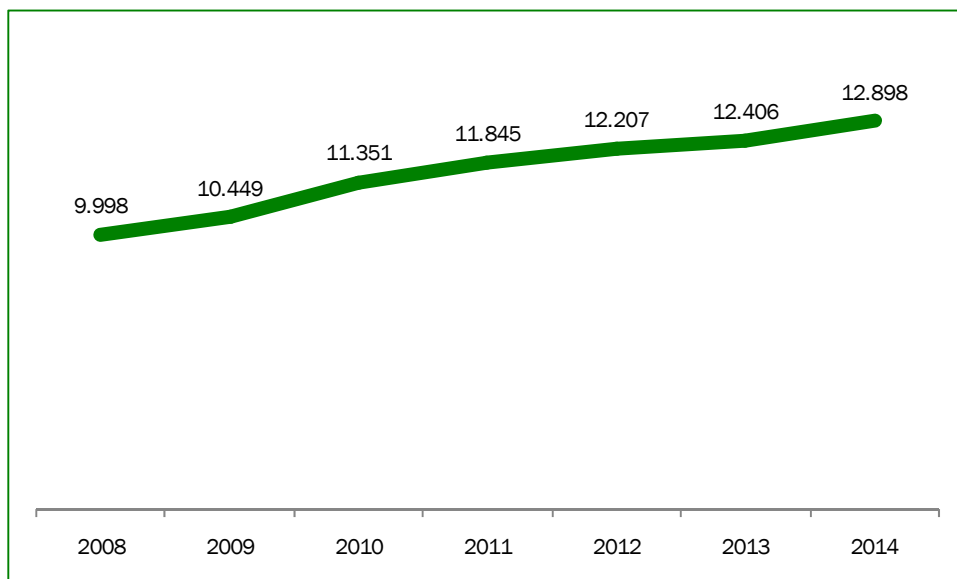

Unitats: números índex. Base 100 = primer trimestre de l'any 2012.

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació: Nota sobre els resultats de l'EPA a nivell sectorial.

Pel que fa al nombre d'empreses del sector TIC, la informació que presentem és la corresponent al període 2008-2014. Comprovem que el nombre d'empreses creix sense interrupció des de les 9.998 empreses de l'any 2008 fins a les 12.898 de l'any 2014. En números índex, i prenent el nombre d'empreses de l'any 2008 igual a 100, constatem que l'evolució d'aquesta magnitud en el sector TIC ha estat més favorable que per al conjunt de l'economia, atès que l'any 2014 el sector TIC pren el valor 129 mentre que el conjunt de l'economia pren el valor 93,8 (vegeu el gràfic "Empreses en sector TIC i en el total de l'economia. Catalunya, 2008-2014" de la pàgina següent).

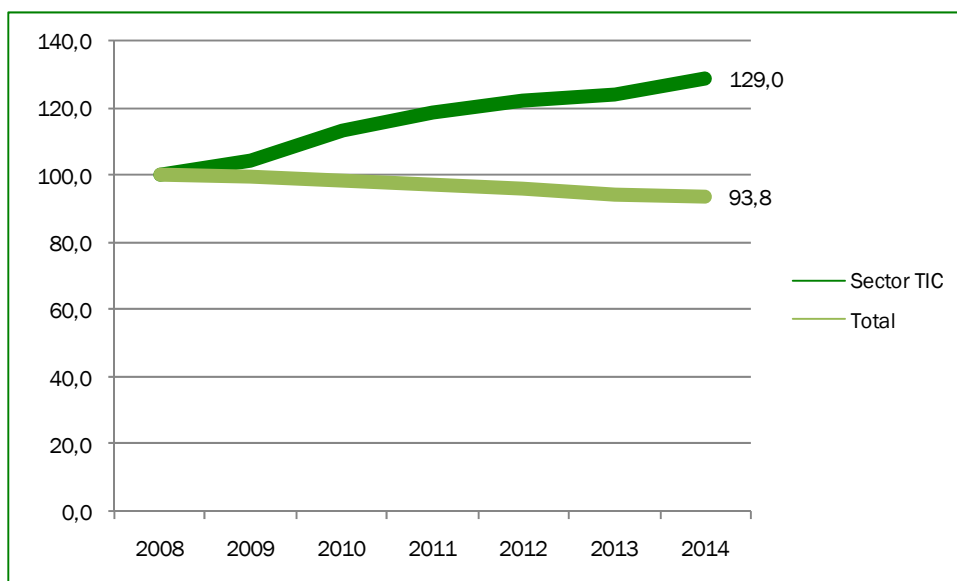
GRÀFIC 72. Empreses en el sector TIC. Catalunya, 2008-2014

Unitats: nombre d'empreses.

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació: Informe d'estructura empresarial.

GRÀFIC 73. Empreses en el sector TIC i en el total de l'economia. Catalunya, 2008-2014

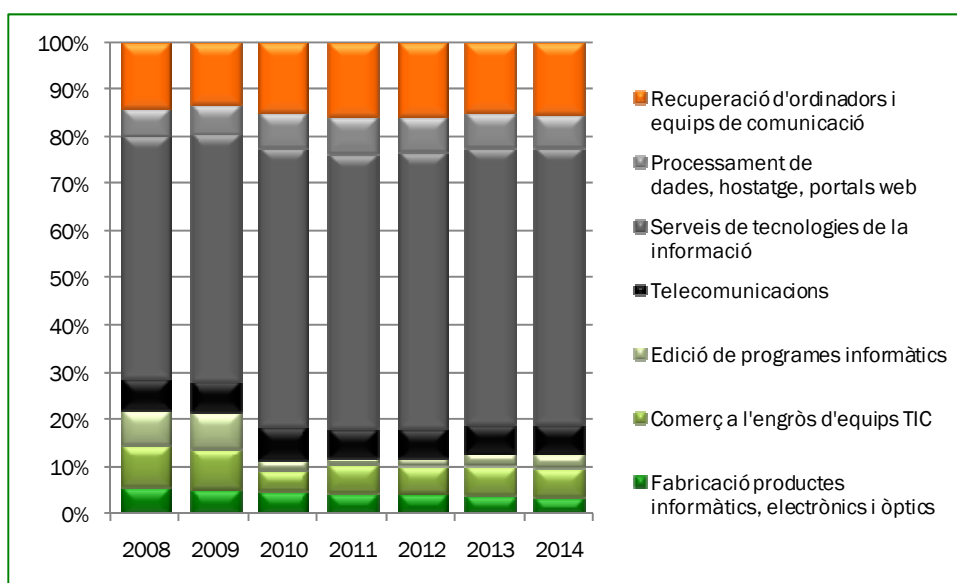

Unitats: números índex. Base 100 = primer trimestre de l'any 2008.

Font: Observatori d'Empresa i Ocupació: *Informe d'estructura empresarial*.

La branca d'activitat del sector TIC que té més empreses és la de serveis de tecnologies de la informació amb 7.553 unitats, seguida de la recuperació d'ordinadors i equips de comunicació (1.961) i del processament de dades, hostatge i portals web (905). Les branques que han tingut un creixement més elevat en el període 2008-2014 són aquestes darrerament mencionades, amb creixements que s'han situat per sobre del 40%. També ha tingut un creixement destacat la branca de telecomunicacions (del 25%) i l'any 2014 assoleix 847 empreses. Les altres branques de serveis analitzades, comerç a l'engròs d'equips TIC i edició de programes informàtics, han perdut empreses en el període estudiat i situen els seus efectius en 783 i 352 empreses, el 89% i el 49% del nombre d'empreses que tenien a l'inici del període, respectivament. Finalment, l'única branca de manufactura que s'inclou en el sector TIC, la fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics, també ha perdut empreses i se situa l'any 2014 en 497 unitats, el 82% del nombre d'empreses que tenia l'any 2008.

GRÀFIC 74. Empreses del sector TIC per branques d'activitats. Catalunya, 2008-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

4. NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES

4.1. R+D+i

4.1.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Enguany és el primer any d'aplicació del Programa marc Horitzó 2020, el qual se situa en el marc de l'Estratègia Europa 2020 i té per objecte contribuir a la construcció d'una societat i una economia basades en el coneixement i la innovació a tota la UE, mobilitzant un finançament addicional de la R+D+i, així com contribuir a l'assoliment dels objectius d'investigació i desenvolupament.²²¹ Atès que la innovació es troba en el centre de l'Estratègia Europa 2020, cal tenir en compte que el Marc Financer Plurianual per al període 2014-2020²²² suposa un canvi a favor de l'R+D+i, així com d'altres partides que afavoreixen el creixement. Cal destacar l'increment del 30% en termes reals del pressupost del Programa marc Horitzó 2020.

El Consell Europeu ha mantingut un intercanvi d'impressions sobre la situació i les perspectives en l'àmbit econòmic i social i ha centrat part del debat en l'Estratègia 2020, abans del seu examen provisional, previst pel Consell Europeu de primavera de 2015. Els debats han versat també sobre la necessitat d'enfortir la competitivitat industrial europea, la qual cosa està intrínsecament relacionada amb les polítiques d'R+D+i.

Així, en les seves conclusions de 20 i 21 de març de 2014,²²³ el Consell Europeu es fa ressò de la necessitat d'optimitzar el Programa marc Horitzó 2020, així com el mecanisme "Connectar Europa", els fons estructurals i d'inversió i el Programa COSME i els instruments financers i de mercat per donar suport a la competitivitat i l'accés de les pimes al finançament. Tanmateix, el Consell Europeu insta la Comissió i els estats membres a donar prioritat a corregir les mancances en els àmbits de la ciència, l'enginyeria i les matemàtiques, amb una major participació de la indústria, la qual cosa té una clara repercussió en la recerca i el desenvolupament.

El Consell també recorda el protagonisme que ostenta la propietat intel·lectual i el sistema de patents en l'àmbit del creixement i la innovació i, en aquest sentit, insta al fet que s'incrementin els mecanismes de suport als sectors d'alt creixement, per tal de preservar el lideratge tecnològic de la UE.

D'altra banda, les conclusions ressalten la importància de les tecnologies facilitadores essencials per a la competitivitat industrial i en destaquen les bateries per a l'electromobilitat, els materials intel·ligents, la fabricació d'alt rendiment i els bioprocessos industrials. El Consell assenyala també la importància de les tecnologies netes, per la seva capacitat d'augmentar la competitivitat industrial i, en aquest sentit, convida la Comissió a presentar un informe sobre la manera de fomentar aquestes tecnologies mitjançant accions concretes a totes les polítiques de la UE.

A la reunió del 5 i 6 de desembre,²²⁴ el Consell debat el futur paper de la ciència a la societat i els ministres expressen els seus punts de vista sobre les maneres de millorar la promoció i la integració de la investigació responsable a tots els àmbits, així com les condicions per tal d'assegurar el compromís de tots els actors socials amb el desenvolupament de solucions innovadores als principals reptes socials. D'altra banda, comparteixen experiències, pràctiques i projectes de reformes que tenen lloc en els programes nacionals d'investigació dels diferents estats membres i en destaquen les que focalitzen els seus objectius cap a la relació entre ciència i societat, la necessitat de comunicar millor al públic, l'accés dels resultats de la ciència i una major implicació del concepte d'investigació responsable²²⁵ i ètica en els sistemes educatius.

El Consell també adopta conclusions sobre els avenços en la realització de l'Espai europeu de la investigació (EEI). Els estats membres reconeixen que existeix una base sòlida per al desplegament d'aquest Espai, si bé coin-

²²¹ Presentats a l'edició anterior d'aquesta Memòria.

²²² Reglament (UE, EURATOM) núm. 1311/2013, de 2 de desembre de 2013, pel qual s'estableix el marc financer plurianual per al període 2014-2020. DOUE L347, de 20.12.2013

²²³ Conclusions del Consell Europeu de 20 i 21 de març de 2014. Consulta a <http://representacionpermanente.eu/wp-content/uploads/2014/05/Conclusiones-CE20marzo.pdf>.

²²⁴ Consell de la Unió Europea de 4 i 5 de desembre de 2014.

Consulta a http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/146048.pdf.

²²⁵ Entesa com el procés que té per objecte alinear millor la investigació i la innovació amb els valors, necessitats i expectatives de la societat. Per tal d'assolir aquesta fita es requereix la col·laboració de totes les parts interessades en els diferents àmbits que comprenen la investigació: educació científica, definició de les agendes d'investigació, accés als resultats de la investigació i l'aplicació de nous coneixements respecte de les consideracions de gènere i ètica.

cideixen en què cal accelerar l'acció cap a la seva realització plena. En aquest sentit, donen suport al desenvolupament d'un full de ruta per a mitjans de 2015, amb la col·laboració de la Comissió Europea, el qual atorgui a l'EEI el paper d'enfortir l'excel·lència de la investigació a Europa, per tal d'augmentar la competitivitat i la capacitat per fer front als reptes socials.

En la mateixa línia que el Consell Europeu, la Comissió Europea posa el seu focus d'atenció en l'Estratègia 2020 i fa un balanç de la seva aplicació entre els anys 2010 i 2014,²²⁶ tenint en compte que els seus objectius es van posar en marxa al 2010 en un context caracteritzat per uns nivells de creixement i productivitat més baixos que els d'altres economies desenvolupades i pel deteriorament econòmic i social, conseqüència de la crisi financera mundial viscuda per la UE. Concretament, pel que fa a l'R+D+i, la Comissió fa palès que és poc probable que s'assoleixi l'objectiu del 3% que fixa l'Estratègia per al 2020 i que, en el cas que els estats membres complexin els seus objectius nacionals, es podria assolir el 2,6%.

La Comissió Europea també constata que tant l'Estratègia 2020 com els estudis prospectius anuals sobre el creixement posen de manifest la necessitat de mantenir i fomentar, en la mesura del possible, despeses que impulsin el creixement dins dels esforços globals de consolidació fiscal. En aquest sentit, entén que la inversió pública genera la base de coneixements i de talent que requereixen les empreses innovadores i també mobilitza la inversió de les empreses a favor de la investigació i la innovació, cabdals per assolir els objectius de l'Estratègia 2020.

Partint d'aquesta premissa, la Comissió emet una Comunicació²²⁷ a la qual explora de quina manera pot aprofitar-se al màxim el potencial d'investigació i innovació com a motors del creixement renovat, particularment a través de l'augment de la qualitat de les inversions dins de les estratègies de consolidació fiscal que afavoreixen el creixement dels estats membres. La Comissió fa palesa la necessitat d'aprofitar al màxim l'impacte de la despesa pública millorant la seva qualitat. Per tant, les inversions públiques han d'anar associades amb reformes ambicioses dels sistemes d'investigació i innovació, entre d'altres coses mitjançant l'increment de l'efecte palanca de la despesa pública en la inversió privada. Segons la Comissió, aquestes reformes han d'estar adaptades a les característiques de cadascun dels estats membres, si bé detecta àmbits comuns que haurien de tenir totes les reformes:

- Millorar la qualitat dels processos d'elaboració de les estratègies i formulació de polítiques, tenint en compte que l'R+D+i afecta nombroses polítiques i compta amb un gran nombre d'agents. La Comissió assenjala que el disseny de les polítiques ha de tenir en compte les repercussions a llarg termini de l'R+D+i i funcionar sobre la base d'un marc estratègic plurianual estable i la planificació de la inversió pública. D'altra banda, la Comissió recomana que els estats membres tinguin en compte noves idees i paradigmes, al mateix temps que l'especialització intel·ligent.
- Millorar la qualitat dels programes, l'orientació dels recursos i dels mecanismes de finançament. Així, cal focalitzar cada vegada més l'atenció dels programes d'R+D+i en els desafiaments principals de la societat i coordinar, en la mesura del possible, les prioritats entre els estats membres a través d'una programació conjunta dels programes nacionals d'investigació. La Comissió també assenjala que per tal d'augmentar la qualitat de la inversió pública caldria assignar els fons mitjançant convocatòries obertes de propostes en funció de l'excel·lència, així com establir un sistema per avaluar les propostes.
- Optimitzar la qualitat de les institucions públiques dedicades a la investigació i innovació, en el sentit d'incentivar-les per a ser emprenedores i buscar noves oportunitats i associacions per tal de permetre la millora de la transferència de coneixements al sector privat i per reassignar recursos a les activitats que tinguin el màxim impacte.

Per tal d'assistir els estats membres en l'aplicació de les reformes d'R+D+i, la Comissió assenjala que es basarà en l'experiència adquirida en la iniciativa "Unió per la innovació"²²⁸ i en l'EEI i aprofitarà l'Observatori Europeu de la Investigació i la Innovació així com el mecanisme de suport a les polítiques previst al Programa Horitzó 2020. La Comissió considera primordial enfortir l'ecosistema general de la innovació i crear les condicions marc adequades per a estimular a innovar les empreses a Europa. En aquest sentit, remarca la necessitat de centrar els esforços en assolir el mercat únic, facilitant i diversificant l'accés al finançament, enfortint la capacitat

²²⁶ Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions "Balanç de l'Estratègia Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador". COM (2014) 130 final.

²²⁷ Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions "La investigació i la innovació com a fonts de creixement renovat". COM (2014) 181 final.

²²⁸ Ja esmentada en edicions anteriors d'aquesta Memòria.

d'innovació del sector públic i creant llocs de feina en activitats que requereixin un alt nivell de coneixements, desenvolupant una base de recursos humans dotats de capacitats d'innovació, fomentant la investigació en les fronteres de coneixement, abordant la dimensió externa de l'R+D+i i integrant la ciència i la innovació a la societat.

Com a iniciativa pública, es pot destacar la publicació de l'Informe 2014 sobre l'estat de la "Unió per a la innovació",²²⁹ el qual resumeix els compromisos d'aquesta iniciativa i inclou unes fitxes en què es detalla el rendiment dels sistemes d'investigació de cada Estat membre a partir d'un conjunt d'indicadors que relacionen la inversió en coneixement amb els seus resultats durant tot el cicle d'innovació. En general, l'Informe mostra una activitat creixent al voltant de la innovació, en el context de la revisió de l'Estratègia 2020. D'entre els seus principals resultats en destaca un entorn empresarial més favorable a la innovació a través de la patent unitària i del passaport de capital risc.

D'altra banda, es poden destacar dues iniciatives que mostren un procediment novedós a l'hora de definir els futurs programes de treball d'Horitzó 2020, comptant amb l'opinió dels ciutadans, Govern i experts. Així, la Comissió Europea obre una consulta pública sobre el programa de treball 2016-2017 del tema transversal "ciència amb i per a la societat" d'Horitzó 2020 i, d'altra banda, habilita una enquesta sobre les prioritats dels participants potencials en el programa de treball 2016-2017 d'infraestructures d'investigació.

La Comissió Europea publica un document de treball on analitza el progrés assolit fins ara per les FET Flagships (tecnologies futures i emergents), grafema i projecte cervell humà,²³⁰ llançades a l'octubre de 2013.

Finalment, l'Institut Europeu d'innovació i Tecnologia publica la guia de finançament, seguiment i avaluació de les activitats de les comunitats d'innovació i coneixement (KIKs)²³¹ i, concretament, la convocatòria de 2014 se centra en els temes: innovació per a una vida saludable i un envelliment actiu i matèries primeres (exploració, extracció, tractament reciclat i substitució sostenibles).

4.1.2. ÀMBIT ESTATAL

Tant els objectius de l'Estratègia espanyola de ciència, tecnologia i innovació, com del Pla estatal d'investigació científica i tècnica i d'innovació van en la mateixa línia que els plans i iniciatives a escala europea, en especial, l'Estratègia Europa 2020, la Unió per a la Innovació i el Programa Horitzó 2020. Els objectius tendeixen principalment cap a la millora de la qualitat dels recursos, el sistema d'assignació de fons, la transferència de coneixement i la col·laboració públicoprivada.

De la mateixa manera que l'any anterior, s'han publicat algunes convocatòries en l'àmbit del Pla estatal, vertebrades en els seus quatre programes (promoció del talent i l'ocupabilitat en R+D+i, Programa estatal de foment de la investigació científica i tècnica d'excel·lència, Programa d'impuls al lideratge empresarial en R+D+i i Programa estatal d'R+D+i orientada als reptes de la societat), tal i com es pot observar al Programa d'actuació anual 2014 del Pla estatal, publicat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat.²³² Tal i com estableix aquest Pla, les modalitats d'ajudes incloses a les actuacions 2014 preveuen:

- Contractes de formació, a les seves diverses etapes, i de suport a la incorporació de personal d'R+D+i al Sistema.
- Ajudes per afavorir la mobilitat.
- Ajudes per a la realització de projectes R+D+i distribuïdes, en funció dels seus objectius, en els diferents subprogrames estatals.

²²⁹ *Estado de la Unión por la innovación 2012: acelerar el cambio*. Comisión Europea, 2013. Consulta a http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=home&section=state-of-the-innovation-union&year=2014.

²³⁰ *FET Flagships: a novel partnering approach to address grand scientific challenges and to boost innovation in Europe*. Comissió Europea, 2013. Consulta a <http://www.eshorizonte2020.es/content/download/34317/459444/version/1/file/FETFlagshipsStaffWorkingDocument-Sep.pdf>.

²³¹ 2014 call for knowledge and innovation communities. European Institute of Innovation and Technology, 2014. Consulta a <http://eit.europa.eu/collaborate/2014-call-for-kics>.

²³² *Programa de actuación anual 2014*. Ministerio de Economía y Competitividad, 2014. Consulta a http://www.idi.mineco.gob.es/stfls/MICINN/Investigacion/FICHEROS/Programa_Actuacion_Anual_2014.pdf.

- Ajudes destinades a finançar programes d'investigació de caràcter estratègic en col·laboració presentats per empreses i altres institucions d'R+D+i del sector públic.
- Ajudes de dinamització destinades a usuaris del Sistema Espanyol de Ciència, Tecnologia i Innovació per a la consecució d'objectius estratègics específics lligats al Pla.

Les convocatòries aprovades enguany donen continuïtat a les aprovades durant l'any 2013, si bé inclouen algunes novetats. Així, dins del Programa estatal de talent i ocupabilitat s'han convocat ajudes destinades a la formació predoctoral a empreses com a part de l'impuls de la posada en marxa dels nous programes de doctorats industrials; ajudes a la contractació de joves doctors a universitats i centres públics d'R+D i ajudes per a la contractació de joves graduats universitaris i d'FP convocades en el marc del Pla nacional d'implantació de la Garantia Juvenil.

Dins del Programa estatal de foment de la investigació científica i tècnica d'excel·lència, es convoquen per primera vegada les modalitats d'ajudes "Centres d'excel·lència Severo Ochoa" i "Unitats d'excel·lència Maria de Maeztu", de manera que es facilita la participació a les organitzacions d'investigació sense personalitat jurídica o en procés de consolidació. D'altra banda, es convoquen les ajudes incloses en l'Acció de dinamització "Europa Excel·lència", dirigides als investigadors que van presentar propostes al 2013 al Consell Europeu d'Investigació en la modalitat de *Consolidator Grants* i no van ser seleccionades per obtenir finançament. També s'inclou per primera vegada la convocatòria de l'Acció de dinamització "Xarxes d'excel·lència",²³³ l'objectiu de la qual és promoure la col·laboració entre grups d'investigació i la creació de sinèrgies entre ells.

Finalment, dins del Programa estatal de lideratge empresarial en R+D+i, es convoquen per primera vegada les ajudes corresponents al Programa estratègic de Consorcis d'Investigació Empresarial Nacional (CIEN), el qual finança grans projectes d'investigació industrial i de desenvolupament experimental, desenvolupats amb la col·laboració efectiva entre consorcis constituïts per un mínim de tres empreses i un màxim de vuit i on s'exigeix la participació de centres públics d'investigació. D'altra banda, el CDTI convoca per primera vegada les ajudes *EEA Grants* per a empreses que realitzin projectes d'R+D de caràcter aplicat en l'àmbit de les energies renovables, canvi climàtic i medi ambient i orientats a la resolució d'algun dels grans reptes de la societat.

Enguany també s'aprova el Reial decret 475/2014,²³⁴ sobre bonificacions en la cotització a la Seguretat Social del personal investigador, el qual restaura la bonificació a la cotització a la Seguretat Social que s'havia creat en virtut del Reial decret 278/2007,²³⁵ si bé va ser derogada pel Reial decret llei 20/2012, de mesures per garantir l'estabilitat pressupostària i de foment de la competitivitat. El preàmbul del nou Reial decret argumenta la recuperació d'aquest incentiu no tributari a favor dels investigadors, tenint en compte que les bonificacions constitueixen una reducció immediata en les despeses empresarials i afavoreix la contractació del personal investigador.

Així, aquest Reial decret desenvolupa les esmentades bonificacions de conformitat amb la Llei 17/2012, de presupostos generals de l'Estat per a l'any 2013 i estableix una bonificació del 40% en les aportacions empresarials a les quotes de la Seguretat Social per contingències comunes pel que fa al personal investigador²³⁶ i en regula el procediment per a la seva aplicació.

En matèria fiscal cal destacar l'aprovació de la Llei 27/2014, del text refós de l'impost sobre societats,²³⁷ que, pel que fa a l'R+D+i, en concret, engloba allò que recull la Llei 14/2013, de suport a emprenedors i la seva internacionalització, que inclou mesures fiscals de suport a la inversió en R+D+i, entre d'altres aspectes, i modifica el règim del *Patent Box*.

Pel que fa a les mesures de suport a l'R+D+i, les despeses deduïbles són les següents:

²³³ En les seves dues modalitats: xarxes *consolider* i xarxes temàtiques.

²³⁴ Reial decret 475/2014, de 13 de juny, sobre bonificacions en la cotització a la Seguretat Social del personal investigador. BOE núm. 144, de 14.06.2014

²³⁵ Atès que la Llei 36/2006, de l'impost sobre la renda de les persones físiques i de modificació parcial de les lleis dels impostos de societats, sobre la renda de no residents i sobre el patrimoni, a la seva disposició addicional desena, va autoritzar el Govern perquè es fessin aquest tipus de bonificacions.

²³⁶ Entenent com a tal els treballadors inclosos en els grups 1, 2, 3 i 4 de cotització al règim general de la Seguretat Social que, amb caràcter exclusiu i per la totalitat del seu temps de treball a l'empresa dedicada a activitats d'investigació i desenvolupament i innovació tecnològica, es dediquin a la realització d'aquestes activitats, ja sigui amb un contracte de caràcter indefinit, en pràctiques o per obra o servei determinat. En aquest darrer cas, el contracte haurà de tenir una durada mínima de tres mesos. Pel que fa a l'exclusivitat i al còmput de la totalitat del temps de treball, s'admetrà que fins a un 15% del temps dedicat a tasques de formació, divulgació o similars, computi com a dedicació exclusiva a activitats d'R+D.

²³⁷ Llei 27/2014, de 27 de novembre, de l'impost sobre societats. BOE núm. 288, de 28.11.2014.

- Despeses en projectes (personal, amortitzacions, fungibles i col·laboracions externes) sempre que siguin despeses directes, individualitzades per projectes i aplicades de manera efectiva al projecte. El percentatge de la deducció dependrà de la qualificació científicotecnològica: 25% en el cas d'R+D (més el 17% en partida personal investigador amb dedicació exclusiva a R+D) i 12% en el cas d'innovació tecnològica.
- Increment de la despesa anual total en projectes d'R+D respecte de la mitjana d'anys anteriors. En el cas que les despeses efectuades en la realització d'activitats d'R+D en el període impositiu siguin superiors a la mitjana de les despeses dels dos anys anteriors, s'aplicarà el 25% fins a la mitjana i el 42% respecte de l'excés de la mitjana.
- Inversió en immobilitzat material i intangible (exclosos immobles i terrenys), sempre i quan estiguin dedicats exclusivament a activitats d'R+D. La deducció per aquestes inversions serà del 8%.

Pel que fa a *Patent Box*, convé assenyalar que consisteix en la reducció de la base imposable per ingressos derivats de la cessió de determinats actius intangibles. Consisteix en un incentiu per fomentar la valorització i transferència de coneixement i tecnologia d'alguns actius intangibles com:

- Dret d'ús o d'explotació de patents, dibuixos o models, planells, fórmules o procediments secrets.
- Drets sobre informacions relatives a experiències industrials, comercials o científiques.

La Llei atorga avantatges a la cessió d'aquests actius i, en aquest sentit, permet que es declari només el 40% de les rendes per fomentar la cessió de la tecnologia a una altra empresa.²³⁸

Cal tenir en compte també que el Consell de Ministres aprova la remissió al Parlament del Projecte de Llei que modifica la Llei 11/1986, de patents, vigent actualment. Els aspectes principals en els quals incideix el Projecte són la clarificació i la simplificació del procediment de concessió de la patent, que implicarà un examen previ que acrediti que la invenció és nova, inventiva i té aplicació industrial. S'adapta la normativa espanyola a l'àmbit comunitari i a altres normes i tractats internacionals. D'altra banda, es pretén fomentar la iniciativa emprenedora mitjançant la reducció del 50% de la taxa per a l'obtenció d'una patent per a les persones emprenedores.

Com a iniciativa pública i amb relació a l'Informe 2014 sobre l'estat de la Unió per a la innovació, comentat a l'apartat de l'àmbit europeu, cal fer menció de l'Informe que es fa en el cas concret d'Espanya. A grans trets, l'Informe assenyalava que la inversió en R+D a Espanya creix més ràpidament que la mitjana de la UE durant el període 2000-2008, especialment al sector empresarial, si bé a partir del 2010 s'observa un descens com a conseqüència de la crisi financera. Pel que fa a l'excel·lència en ciència i tecnologia, l'Informe constata una millora lleugera en el període 2007-2012, si bé Espanya encara se situa per sota de la mitjana europea. Dins dels reptes per a Espanya, assenyalava els següents: seguir invertint més en coneixement i assegurar l'eficàcia d'aquesta inversió per crear una economia més intensiva en coneixement, així com garantir una alta qualitat de despesa pública en R+D; l'aplicació de la Llei 14/2011, de la ciència, tecnologia i innovació; la creació de l'Agència Estatal de la Investigació, així com la millora dels estímuls per augmentar la mobilitat dels investigadors entre el sector públic i el privat.

Finalment, cal comentar que la Comissió Europea anuncia els primers resultats de la fase 1 de l'instrument PIME del Programa europeu Horitzó 2020, orientat a tot tipus de pimes innovadores que mostrin una forta ambició per desenvolupar-se, créixer i internacionalitzar-se. A la fase 1 les pimes reben finançament per estudiar la viabilitat científica o tècnica i el potencial comercial d'una nova idea amb la finalitat de desenvolupar un projecte innovador, i Espanya ha estat el país amb més projectes seleccionats per al seu finançament.

4.1.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

En aquest àmbit s'aproven convocatòries d'ajuts en el marc de l'Agència de Suport a l'Empresa Catalana (ACCIÓ), de la mateixa manera que els anys anteriors. Aquests ajuts s'agrupen en tres blocs: ajuts a la internacionalització, a la innovació i al creixement empresarial i, dins de cadascun, es distingeix entre ajuts a empreses i a entitats. Pel que fa als ajuts a la internacionalització en podem destacar, entre d'altres, els préstecs I+I;²³⁹ el Programa Empresa Exporta, el Programa Expansiona't; els ajuts del Pla Sprint del Programa Start-Up Catalonia i el Programa

²³⁸ Article 23 de la Llei 27/2014.

²³⁹ Préstecs en condicions preferents de garanties per al finançament del circulat i inversions que realitzen projectes d'innovació, internacionalització i industrialització; el Programa d'inversió directa a l'exterior.

Internacionalització Agrupada. Quant als ajuts a la innovació, també es convoquen els préstecs I+D, el Programa de bons tecnològics–Tecnobons 2014; el Programa d'emprenedoria corporativa²⁴⁰; el de dinamització i estructuració potencials Comunitats RIS3CAT; els nuclis d'innovació tecnològica 2014;²⁴¹ inversions empresarials d'alt impacte i ajuts a la innovació WIDER.²⁴² Finalment, pel que fa als ajuts al creixement empresarial, se'n poden destacar alguns com ara la diagnosi i l'acompanyament financers, el Programa Xarxa d'Inversors Privats i les iniciatives de reforç de la competitivitat.

Cal destacar també l'aprovació de la RIS3CAT, l'estratègia de recerca i innovació per a l'especialització intel·ligent de Catalunya, tal i com ja es va anunciar a l'edició anterior d'aquesta Memòria. L'origen de l'Estratègia se situa en l'Estratègia Europa 2020, la qual demana als governs, com a condició prèvia per accedir als fons europeus en el període 2014-2020, que elaborin RIS3 amb l'objectiu de donar coherència a les inversions en recerca i innovació, per optimitzar l'impacte en el desenvolupament econòmic i social de les regions i del conjunt d'Europa. Fruit d'aquest mandat, Catalunya adopta les prioritats d'Europa 2020 mitjançant l'Estratègia Catalunya 2020, que esdevé el full de ruta del Govern per reactivar l'economia i reorientar el sector productiu cap a un model econòmic més intel·ligent, més sostenible i més integrador.

A partir d'aquí s'inicien els treballs preparatoris per elaborar la RIS3CAT, els quals han estat impulsats i coordinats per un comitè de direcció format per representants dels departaments d'Economia i Coneixement i d'Empresa i Ocupació mitjançant un procés bidireccional i iteratiu. El juliol de 2013 es va sotmetre una primera versió del document de l'Estratègia a la valoració dels agents i de la societat civil i el febrer de 2014 s'ha aprovat l'estratègia definitiva.

El punt de partida ha estat una anàlisi DAFO de l'economia catalana, amb un ampli consens entre els agents del sistema de recerca i innovació. En aquesta anàlisi s'identifiquen tres grans vectors que articulen les activitats que, segons l'Estratègia, permetran que l'economia catalana afronti amb èxit els grans reptes socials i econòmics del segle XXI:

- L'herència de la gran tradició industrial catalana.
- El benestar de les persones en àmbits com l'alimentació, la salut, l'oci o l'estil de vida, en els quals l'R+D+i genera oportunitats econòmiques i beneficis directes per a les persones i la societat.
- Els reptes globals que es deriven del canvi climàtic, l'impacte de l'activitat humana i l'escassetat de recursos naturals.

A partir d'aquests elements, la RIS3CAT defineix una visió compartida per al país per al 2020: "Catalunya és un país de base industrial, que té una economia oberta, competitiva i sostenible, que combina talent, creativitat, un teixit empresarial diversificat i un sistema propi de recerca d'excel·lència, en el marc d'una societat dinàmica, emprenedora i inclusiva. Hi conviuen multinacionals i empreses locals, sectors consolidats i amb lideratge internacional i sectors tecnològics emergents".

Partint d'aquesta base, l'Estratègia s'estructura en quatre objectius estratègics i quatre eixos d'actuació, tal i com es pot observar a continuació.

TAULA 34. Elements principals de l'Estratègia RIS3CAT

Objectius estratègics	Eixos
1. Reforçar la competitivitat del teixit empresarial mitjançant la millora de l'eficiència dels processos productius, la internacionalització i la reorientació dels sectors consolidats cap a activitats de més valor afegit.	Àmbits sectorials líders (alimentació; energia i recursos, sistemes industrials; indústries basades en el disseny; indústries relacionades amb la mobilitat sostenible; indústries de la salut; indústries culturals i basades en l'experiència.

²⁴⁰ Ajuts per impulsar i donar suport al desenvolupament de nous projectes empresarials que sorgeixen com a conseqüència de la cerca de sinèrgies entre empreses consolidades en el mercat i investigadors, emprenedors, Start-up, micropimes, EBTs i petites empreses.

²⁴¹ Ajuts a projectes destinats a incentivar la realització d'activitats d'R+D amb component internacional i en el marc de la convocatòria ERA-net MANUNET 2.

²⁴² Ajuts dirigits a projectes innovadors alineats estratègicament amb els reptes de l'ecohabitatge sostenible i intel·ligent per a la gent gran, dins del marc del projecte europeu WIDER.

2. Potenciar noves activitats econòmiques emergents a partir de la recerca, la creativitat i la innovació, per crear i explotar nous nínxols de mercat.	Activitats emergents: s'han d'identificar en el procés de descoberta emprenedora.
3. Consolidar Catalunya com a pol europeu de coneixement i connectar les capacitats tecnològiques i creatives tant amb els sectors existents al territori com amb els sectors emergents.	Tecnologies facilitadores transversals (TIC, nanotecnologia, materials avançats, fotònica, biotecnologia i manufactura avançada).
4. Millorar globalment el sistema català d'innovació, reforçar la competitivitat de les empreses i orientar les polítiques públiques cap al foment de la innovació, la internacionalització i l'emprenedoria.	Entorn d'innovació.

Instruments

Comunitats de la RIS3CAT

Activitats emergents

Desenvolupament de capacitats tecnològiques clau

Infraestructures de recerca i transferència tecnològica

Projectes col·laboratius d'R+D

Valorització i transferència innovadora

Cooperació internacional

Compra pública innovadora

Projectes d'especialització i competitivitat territorial

Com a iniciatives públiques també es pot destacar la publicació de dues guies per part d'ACCIÓ. D'una banda, la guia de gestió de projectes Horitzó 2020,²⁴³ la qual facilita i fomenta la preparació per a projectes futurs del Programa Horitzó 2020. S'hi destaca la importància de la gestió dels projectes europeus, així com la necessitat d'elaborar un bon pla de treball i controlar la seva execució. Identifica els diferents nivells operatius d'un projecte i presenta les solucions més freqüents per organitzar la gestió. D'altra banda, s'ha publicat la guia "Com esdevenir una empresa innovadora",²⁴⁴ amb la finalitat d'aportar informació i coneixement perquè qualsevol pime, independentment de la seva activitat, pugui construir el seu model propi per gestionar la innovació.

Cal esmentar que a Catalunya neix la plataforma BIB (Bioinformàtica Barcelona), impulsada per la Generalitat de Catalunya i per l'Obra Social La Caixa, amb l'objectiu de promoure la investigació multidisciplinària, la formació i la transferència de coneixement.

Finalment, també cal fer referència a la constitució del Consell Català d'Innovació Agroalimentària, amb les funcions d'impulsar i fer el seguiment dels plans i programes de formació, transferència tecnològica i innovació en l'àmbit agroalimentari i del medi natural de Catalunya que s'impulsen des de l'Administració de la Generalitat. També té entre les seves funcions la de vetllar pel compliment del Pla estratègic de recerca, innovació i transferència agroalimentària de Catalunya 2013-2020, al qual es va fer referència en la Memòria de l'any 2013.

4.2. SOCIETAT DIGITAL

4.2.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Tant la normativa com les iniciatives públiques en l'àmbit de la societat digital giren fonamentalment al voltant de la política i la governança d'Internet i de la consecució d'una xarxa única i no fragmentada.

Així, les conclusions del Consell Europeu de 20 i 21 de març posen l'accent en el fet d'incloure l'economia digital dins del mercat interior de béns i serveis i aprofitar plenament el seu potencial. En aquest sentit, assenyala que l'adopció del Mecanisme Un continent connectat, ja citat a l'edició anterior d'aquesta Memòria, contribuirà a as-

²⁴³ Guia de gestió de projectes: Horitzó 2020. Agència per a la Competitivitat de l'Empresa (ACCIÓ), 2014. Consulta a http://coneixement.accio.gencat.cat/c/document_library/get_file?uuid=27166148-ae1a-4d41-bb8d-4b2c90a64b26&groupId=30582.

²⁴⁴ Com esdevenir una empresa innovadora. Agència per a la Competitivitat de l'Empresa (ACCIÓ), 2015. Consulta a http://coneixement.accio.gencat.cat/c/document_library/get_file?uuid=2bc243a3-f925-46ff-b9e5-a9ed5b4a5935&groupId=30582.

solir aquest objectiu. El Consell també posa de manifest que cal desenvolupar i modernitzar les xarxes d'infraestructures, incloses les xarxes digitals, amb tecnologies intel·ligents i innovadores.

A la reunió del Consell de 27 de novembre, els ministres de Telecomunicacions debaten una proposta per modificar el marc normatiu de les telecomunicacions a la UE i adopten unes conclusions sobre la governança d'Internet. Pel que fa al marc normatiu, el Consell debat l'estat dels treballs en relació amb la proposta per crear un continent connectat i se centra en dos aspectes: la itinerància i la neutralitat de la xarxa. Pel que fa a la itinerància, la majoria d'estats membres expressen la necessitat de disposar de més temps per analitzar quin seria el millor plantejament per evitar els seus efectes no desitjats i, en concret, volen prevenir una situació en què els preus nacionals pugin per tal de compensar les pèrdues que puguin patir els operadors pels serveis d'itinerància. Pel que fa a la neutralitat a la xarxa, la majoria dels estats membres assenyalen la importància de disposar d'un accés obert i no discriminatori a Internet, així com de no posar obstacles a la innovació i a la inversió.

Pel que fa a les conclusions sobre la governança a Internet, el Consell subratlla el suport de la UE a un model multisectorial per a la governança d'Internet i constata la necessitat d'afrontar les conseqüències de possibles conflictes de jurisdicció en matèria de protecció de dades i indicacions geogràfiques. Pel que fa a aquesta qüestió, la UE està a favor d'aplicar els mateixos drets fonamentals en línia com fora d'aquesta.

La Comissió Europea també emet una Comunicació sobre la política i la governança a Internet²⁴⁵, la qual se centra en els àmbits polítics principals que afecten l'ecosistema de governança d'Internet: els principis de governança d'Internet, els marcs cooperatius²⁴⁶ i les funcions centrals d'Internet. També recull propostes concretes sobre com enfortir el model actual de múltiples parts interessades i té en compte algunes de les qüestions clau que cal abordar en el context de la futura governança d'Internet, centrant-se en la interrelació entre les normes tècniques i la política d'Internet, els desafiaments per restablir la confiança i els conflictes de competència i lleis. A grans trets, la Comunicació defensa i promou els drets fonamentals i els valors democràtics, així com les estructures de governança amb múltiples parts interessades que es basen en normes clares i respectuoses amb aquests valors. D'altra banda, promou una xarxa única i no fragmentada, subjecta a les mateixes lleis i normes que s'apliquen en altres àmbits, en la mateixa línia que el Consell Europeu ha posat de manifest.

Tant el CESE²⁴⁷ com el Comitè de les Regions²⁴⁸ emeten un Dictamen sobre aquesta Comunicació, en el qual resalten la importància d'Internet com a condició especial per al desenvolupament econòmic i l'ocupació, la innovació tecnològica i la inclusió social i comparteixen amb la Comissió la voluntat de reafirmar tant la defensa i el foment dels drets fonamentals, com el concepte de xarxa única i recomanen, entre d'altres aspectes, que s'ampliï la definició que es fa de la governança, així com dels instruments que han de garantir els processos amb múltiples parts interessades en les decisions relacionades amb Internet. D'altra banda, també consideren que caldria emfatitzar els principis de xarxa oberta i neutralitat a la xarxa, tenint present l'evolució tecnològica en aquest àmbit.

El CESE també es pronuncia sobre la societat digital²⁴⁹ en els seus diferents vessants: accés, educació, formació, ocupació i tasques per a la igualtat. Aquest Dictamen posa de manifest que la societat digital no pot ser un factor addicional d'exclusió i constata la seva importància i repercussió en els seus diversos d'àmbits, en la línia de l'Agenda digital per a Europa.

D'altra banda, emet un Dictamen sobre el mercat únic de les telecomunicacions,²⁵⁰ en el qual posa de manifest que la proposta de reducció de barreres als proveïdors de serveis europeus mitjançant la introducció d'una autorització única europea vàlida a tota la UE i l'harmonització de les condicions de gestió de l'espectre facilitarà que els proveïdors ofereixin serveis competitius i segurs de comunicacions electròniques als individus, les empreses i les institucions de la UE. Com a recomanacions el CESE assenyalen, entre d'altres, la reconsideració dels serveis de

²⁴⁵ Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions, "La política i la governança d'Internet. El paper d'Europa en la configuració de la governança d'Internet". COM (2014) 72 final.

²⁴⁶ Entre les entitats que es reconeix que ha d'existir un alt nivell de cooperació, la Comunicació cita el Fòrum per a la Governança d'Internet (FGI), la Intranet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN) i la Internet Assigned Numbers Authority (IANA).

²⁴⁷ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre la Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions: La política i la governança d'Internet – El paper d'Europa en la configuració de la governança d'Internet. DOUE C 451, de 16.12.2014.

²⁴⁸ Dictamen del Comitè de les Regions – La política i la governança d'Internet. DOUE C 19, de 21.01.2015.

²⁴⁹ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre la societat digital: accés, educació, formació, ocupació, eines per a la igualtat. DOUE C 451, de 16.12.2014.

²⁵⁰ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre el tema "Noves mesures relatives al mercat únic de les telecomunicacions de la UE", recollides en els següents documents: Proposta de Reglament del Parlament Europeu i del Consell pel qual s'estableixen mesures en relació amb el mercat únic europeu de les comunicacions electròniques i per crear un continent connectat, i es modifiquen les directives 2002/21/CE, 2002/21/CE i 2002/22/CE i els reglaments (CE) n° 1211/2009 i (UE) n° 531/2012. DOUE C 177, d'11.06.2014.

banda ampla en l'àmbit de la prestació del servei universal i la millora de l'accessibilitat i la reducció de costos d'establir i operar xarxes d'alta velocitat. En aquest mateix sentit, el CESE recorda que l'accés universal a la banda ampla és un factor clau per al desenvolupament de l'economia europea en el seu Dictamen sobre la proposta modificada de Reglament relatiu a unes orientacions per a les xarxes transeuropees de telecomunicacions.²⁵¹ Tanmateix, considera que la construcció del mercat únic digital requereix la interconnexió i interoperabilitat de les xarxes nacionals.

També en l'àmbit de la societat digital, cal destacar l'aprovació del Reglament n° 910/2014, relatiu a la identificació electrònica i els serveis de confiança per a les transaccions electròniques en el mercat interior,²⁵² el qual també respon a la idea de "no fragmentació" del mercat digital, enunciativa a la introducció d'aquest apartat. L'objectiu d'aquest Reglament és el d'establir un marc jurídic que garanteixi el reconeixement transfronterer d'identitats electròniques, la interoperabilitat de la signatura electrònica i altres serveis de confiança com els segells electrònics o els segells de temps, possibilitant les comunicacions electròniques entre ciutadans, empreses i administracions públiques i potenciant el comerç i l'administració electrònica. De tot el Reglament se'n desprèn la voluntat de crear les eines necessàries perquè els productes i serveis d'identificació, certificació i confiança electrònics disposin de lliure circulació a tot el mercat europeu, de tal manera que cap Estat membre pugui exigir condicions addicionals a prestadors d'altres estats membres per a l'ús de serveis electrònics. També es desenvolupa el concepte d'identitat electrònica com a element alternatiu a la certificació electrònica per a l'accés als serveis electrònics de l'Administració pública i s'estableixen tres nivells de seguretat en funció del sistema d'identificació.

Com a iniciatives públiques, es pot destacar la publicació d'un Informe de la Comissió al Parlament Europeu i al Consell relatiu a l'aplicació del Programa de política de l'espectre radioelèctric,²⁵³ que és la base de les comunicacions sense fil, com el wi-fi o la telefonia mòbil, així com el recurs fonamental per a altres sectors, com la indústria i el transport. L'Informe assenyala que la utilització de l'espectre de la manera més eficient possible en tot el mercat interior exigeix una coordinació internacional i europea. Després d'una anàlisi detallada, constata que cada Estat membre segueix fixant les condicions i els procediments d'autorització per a la utilització de l'espectre i les diferències en aquest aspecte contribueixen a la fragmentació del mercat interior, la qual cosa repercuteix negativament en la integració transfronterera de les xarxes i en les capacitats dels telèfons mòbils. Per aquest motiu, es proposa que es regulin de manera específica aquests aspectes.

4.2.2. ÀMBIT ESTATAL

En aquest àmbit la norma més rellevant ha estat la Llei 9/2014, de telecomunicacions²⁵⁴ la qual, tal i com estableix el seu preàmbul, pretén garantir el compliment de l'Agenda digital per a Europa que requereix, en la situació actual d'evolució tecnològica i incertesa econòmica, establir un marc regulatori clar i estable. Les reformes que introdueix la Llei van dirigides a facilitar el desplegament de xarxes i la prestació de serveis per part dels operadors, per tal que això els permeti oferir als usuaris serveis més innovadors, de major qualitat i cobertura, a preus més competitius i en millors condicions, la qual cosa hauria de contribuir a potenciar la competitivitat i la productivitat de l'economia. A fi i efecte de garantir aquests objectius, la Llei s'inspira en quatre principis: liberalització del sector, lliure competència, recuperació de la unitat de mercat i simplificació administrativa.

Les novetats principals introduïdes per la Llei són les següents:

- Reconeixement d'amplis drets d'ocupació del domini públic, de la propietat privada i de l'ús compartit d'infraestructures per al desplegament de xarxes i prestació de serveis. Així, s'obliga els titulars del domini públic a garantir l'accés de tots els operadors a aquest domini en condicions naturals, objectives, transparents, equitatives i no discriminatòries, sense que en cap cas pugui establir-se un dret preferent o exclusiu

²⁵¹ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre la proposta modificada de Reglament del Parlament Europeu i del Consell relatiu a unes orientacions per a les xarxes transeuropees de telecomunicacions i pel qual es deroga la Decisió n° 1336/97/CE. DOUE C 67, de 06.03.2014.

²⁵² Reglament (UE) n° 910/2014 del Parlament Europeu i del Consell de 23 de juliol de 2014, relatiu a la identificació electrònica i els serveis de confiança per a les transaccions electròniques en el mercat interior i pel qual es deroga la Directiva 1999/93/CE. DOUE L 257, de 28.08.2014.

²⁵³ Segment de freqüències comprès en l'espectre electromagnètic, ubicat en el rang d'ones electromagnètiques que van des de 3KHz fins a 3000 GHz.

²⁵⁴ Llei 9/2014, de 9 de maig, de telecomunicacions. BOE núm. 114, de 10.05.2014. Aquesta Llei deroga les seves predecessores, les lleis 11/1998 i 32/2003, generals de telecomunicacions, i modifica nombroses normes de l'ordenament jurídic: la Llei 13/2011, del joc; la Llei 34/2002, de serveis de la societat de la informació; la Llei 38/1999, d'ordenació de l'edificació; la Llei 25/2007, de conservació de les dades relatives a les comunicacions electròniques; el Reial decret llei 1/1998, de 27 de febrer, sobre infraestructures comunes en els edificis per a l'accés als serveis de telecomunicació; la Llei 59/2003, de signatura electrònica i la Llei 7/2010, general de la comunicació audiovisual.

d'accés o ocupació d'aquest domini públic en benefici d'un operador determinat o d'una xarxa concreta de comunicacions electròniques i quedant exclosa expressament l'assignació de drets d'ocupació o d'ús del domini públic per a la instal·lació d'una xarxa mitjançant procediment de licitació. En els mateixos termes es reconeix als operadors que instal·lin o explotin xarxes públiques de comunicacions electròniques el dret d'accés a qualsevol infraestructura de titularitat pública o privada, susceptible de ser utilitzada per al desplegament de xarxes. D'altra banda, s'incentiva la instal·lació dels trams finals de les xarxes fixes de comunicacions electròniques d'accés ultrarràpid als edificis, finques i conjunts immobiliaris acollits al règim de propietat horitzontal o als edificis que, en tot o en part, hagin estat o siguin objecte d'arrendament per un termini superior a un any, o bé mitjançant l'ús de les infraestructures comunes de comunicacions electròniques o bé a través del desplegament d'infraestructures per cada operador, prèvia comunicació a la comunitat de propietaris.

- Intervenció del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme en el procediment d'aprovació dels instruments de planificació urbanística. Aquesta intervenció es concreta en l'exigència d'informe preceptiu i vinculant emès pel Ministeri en tots els procediments d'aprovació, modificació o revisió dels instruments de planificació territorial o urbanística que afecten el desplegament de les xarxes públiques de comunicacions electròniques.²⁵⁵
- Simplificació de tràmits administratius. Les autoritzacions i llicències per al desplegament de certes instal·lacions i infraestructures, incloses les estacions o infraestructures radioelèctriques, se substitueixen per declaracions responsables i s'exclou qualsevol tipus d'autorització o declaració responsable per a la realització de millores d'innovació tecnològica o adaptació tècnica que suposin la incorporació d'equipament nou o la realització d'emissions radioelèctriques en noves bandes de freqüències o amb altres tecnologies, sense variar els elements d'obra civil i masteler.
- No tots els operadors estan obligats a finançar el servei universal, sinó únicament aquells que disposen d'ingressos bruts anuals que excedeixin dels 100 milions d'euros.²⁵⁶
- Les administracions públiques només podran explotar xarxes i prestar serveis de telecomunicacions a tercers a través d'operadors controlats, directament o indirecta, per aquesta administració i sotmesos al principi d'inversor privat.
- Pel que fa als drets dels usuaris, es reconeixen els següents drets als usuaris finals: resolució automàtica de contractes després de la finalització del procés de canvi d'operador amb conservació del número; dret a compensació en cas de retards o abusos en la conservació dels números; dret a la desconnexió de determinats serveis i a l'accés de diferent consideració, prèvia petició expressa de l'usuari; constatació expressa que l'aprovació administrativa dels contractes tipus no exclou el control administratiu i judicial de les condicions generals de la contractació contingudes al contracte, d'acord amb la normativa vigent i, finalment, el dret a rebre justificant del contracte formalitzat per escrit o en qualsevol altre suport de caràcter durador.
- Es modifiquen les regles de càlcul de les taxes administratives.

En aquest àmbit també s'ha aprovat el Reial decret 806/2014, sobre organització i instruments operatius de les tecnologies de la informació i les comunicacions en l'Administració general de l'Estat i els seus organismes públics, el qual té per objecte el desenvolupament i l'execució d'un model comú de governança de les TIC en l'Administració general de l'Estat i els seus organismes públics. Cal assenyalar que, per al disseny de la nova governança de les TIC, la Direcció de Tecnologia de la Informació i de les Comunicacions ha identificat tres objectius bàsics. En primer lloc, orientar les actuacions i línies estratègiques en les TIC de manera que tinguin com a finalitat satisfer les necessitats derivades de l'estratègia global del Govern i disposar d'una planificació comuna per a tota l'Administració. En segon lloc, potenciar l'Administració digital i les TIC com a instruments que permeten fer sostenible el procés d'innovació constant i la millora de la qualitat dels serveis i, finalment, racionalitzar l'ús dels recursos informàtics de manera que s'assoleixi una major eficiència, proporcionant un estalvi de costos, com a conseqüència d'una major homogeneïtat i simplicitat a través de l'ús d'eines comunes i serveis compartits.

Finalment cal destacar l'aprovació de la Llei 21/2014,²⁵⁷ per la qual es modifica el text refós de la Llei de la propietat intel·lectual i la Llei d'enjudiciament civil, l'objecte de la qual és adaptar la normativa existent als canvis so-

²⁵⁵ Aquest aspecte, entre d'altres, ha estat especialment conflictiu des del punt de vista competencial. En aquest sentit, cal esmentar que el Consell de Garanties Estatutàries ha emès el *Dictamen 22/2014* sobre aquesta llei. DOGC núm. 6778, de 29.12.2014. D'altra banda, recentment, el TC ha admès a tràmit el *recurs d'inconstitucionalitat* promogut per la Generalitat de Catalunya contra determinats articles de la Llei de telecomunicacions.

²⁵⁶ Xifra que podrà ser modificada o actualitzada mitjançant reial decret en funció de l'evolució del mercat.

cials, econòmics i tecnològics que s'han produït en els darrers anys. Si bé aquesta normativa té un contingut molt ampli, esmentarem alguns aspectes relacionats amb les tecnologies de la informació, atesa la influència que exerceix la propietat intel·lectual en la innovació. Així, s'actualitza per a l'entorn digital el règim aplicable a les ressenyes realitzades per serveis electrònics d'agregació de continguts i s'especifica que la posada a disposició del públic per tercers de qualsevol imatge, obra fotogràfica o fotografia divulgada en publicacions periòdiques o llocs web ha d'estar sempre subjecta a autorització, si bé aquesta autorització no serà precisa per a la posada a disposició del públic per part de prestadors de serveis electrònics d'agregació de continguts de fragments no significatius de continguts, divulgats en publicacions periòdiques o en llocs web d'actualització periòdica i que tinguin una finalitat informativa, de creació d'opinió pública o d'entreteniment (establint-se en aquest cas una compensació equitativa que s'imposa a aquests agregadors de continguts).²⁵⁸ Pel que fa als mecanismes de supervisió, la Llei detalla la funció social i el desenvolupament de l'oferta digital legal que han de dur a terme les entitats de gestió. D'altra banda, pel que fa a la funció de salvaguarda dels drets en l'entorn digital s'estableix que la Secció Segona de la Comissió de Propietat Intel·lectual exercirà les funcions de salvaguarda dels drets de propietat intel·lectual enfront de la seva vulneració pels responsables dels serveis de la societat de la informació a través d'un procediment, l'objecte del qual serà el restabliment de la legalitat.

4.2.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

En aquest àmbit s'ha aprovat la Llei 15/2014, de l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques i de foment del sector audiovisual i la difusió cultural digital, la qual ha estat objecte de Dictamen per part del CTEESC. Aquesta Llei crea un impost que grava la disponibilitat del servei d'accés a continguts existents en xarxes de comunicacions electròniques, per mitjà de la contractació amb empreses prestadores d'aquest servei. Tot i que el contribuent és la persona física o jurídica o l'entitat sense personalitat jurídica que contracta el servei, l'empresa prestadora és el subjecte passiu a títol de substitut del contribuent.²⁵⁹

Dictamen 18/2014, sobre l'Avantprojecte de llei de creació de l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques per al foment del sector audiovisual i per a la difusió cultural digital

La Comissió Executiva, per delegació del Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, va aprovar aquest Dictamen en la sessió ordinària del dia 16 de juny de 2014.

El Dictamen conté quatre observacions generals i dues observacions a l'articulat.

El CTEESC comparteix l'establiment de mesures per al foment de la indústria audiovisual de Catalunya i la difusió de la cultura digital, però considera que no hauria de ser mitjançant l'establiment de noves figures impositives, ja que això pot afectar la competitivitat de les activitats econòmiques.

El CTEESC no comparteix la creació d'un impost a un determinat sector d'activitat per nodrir els fons que es destinaran a altres sectors d'activitat.

El CTEESC, malgrat que la norma estableix que l'impost no es repercutirà al contribuent, manifesta la seva preocupació sobre el fet que es pugui traslladar, via increment de preus, als consumidors o als productors de continguts.

El CTEESC considera que aquesta norma hauria d'establir els criteris generals pel que fa a la distribució de la recaptació de l'impost entre els fons creats per la Llei del cinema i el Fons de Foment per a la Difusió Cultural.

La norma aprovada incorpora el 50% de les observacions a l'articulat emeses pel CTEESC en aquest Dictamen. El CTEESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

²⁵⁷ Llei 21/2014, de 4 de novembre, per la qual es modifica el text refós de la Llei de la propietat intel·lectual, aprovat per Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil. BOE núm. 268, de 05.11.2014

²⁵⁸ Cal tenir en compte que el Tribunal de Justícia de la UE ha dictat una Resolució, el 21 d'octubre de 2014, per la qual estableix que el simple fet d'incloure en una pàgina web l'enllaç a un vídeo de lliure accés publicat en una altra pàgina, no vulnera els drets d'autor sobre aquest vídeo.

²⁵⁹ Cal esmentar que la Generalitat de Catalunya ha rebut una notificació del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques en la qual planteja la possible inconstitucionalitat d'aquesta Llei i adverteix de la possibilitat d'interposar un recurs d'inconstitucionalitat.

Com a iniciativa pública, cal destacar l'aprovació de l'Estratègia SmartCAT, que pretén convertir Catalunya en un territori intel·ligent de referència internacional que aprofiti l'ús de la tecnologia i de la informació digital per innovar en els serveis públics, impulsar el creixement econòmic i promoure una societat més intel·ligent i sostenible.

D'altra banda, cal assenyalar que el nou model TIC català ha estat distingit com una de les millors pràctiques europees a la darrera convocatòria dels premis EPSA celebrada a Maastricht. Per tal de seleccionar aquest projecte s'han tingut en compte diversos objectius, com les inversions a Catalunya, la creació de llocs de treball, l'estalvi energètic, la millora de la gestió i el servei al ciutadà i la innovació en el procés de compra.

Finalment, comentar que Catalunya també es consolida com a un dels referents europeus de les TIC en salut, tal i com es desprèn de l'enquesta Mapa de tendències en TIC i salut que realitza anualment la Fundació TicSalut. Una de les dades més rellevants de l'enquesta és la progressiva consolidació del model d'atenció no presencial centrat en la telemedicina, que ha duplicat el seu ús des de l'any 2011. En l'àmbit de la salut, també cal fer menció del Programa per impulsar la compra pública innovadora, previst per l'Estratègia RIS3CAT, mencionada anteriorment. Aquest Programa s'implementarà als departaments que tenen més potencial per impulsar projectes de compra pública innovadora i en licitacions pilot de compra pública de tecnologia de l'àmbit de la salut. Els seus objectius són donar un millor servei públic als ciutadans mitjançant l'adopció de solucions innovadores; racionalitzar la despesa pública mitjançant una planificació estratègica de la compra pública i impulsar la recerca i la innovació mitjançant la demanda de l'Administració. Està previst que la implementació d'aquest Programa es farà entre 2015 i 2020 i les fonts de finançament seran el FEDER, les administracions públiques de Catalunya i els agents públics i privats del sistema de recerca i innovació i empreses.

CAPÍTOL III. MERCAT DE TREBALL

1. ANÀLISI DEL MERCAT DE TREBALL²⁶⁰

L'any 2014 s'ha caracteritzat per una certa recuperació respecte a l'any 2013. Així, la població ocupada augmenta un 2,1%, tancant un cicle de sis anys consecutius en què es perdien ocupats/des a Catalunya. En canvi, la població activa disminueix un 1,5%, un percentatge similar al descens de la població en edat de treballar (-1,4%), mentre que la població en situació d'atur retrocedeix un 13,4%.

TAULA 35. Població, segons la relació amb l'activitat. Catalunya, 2013 i 2014

	2013	2014	Var. Valor absolut	Var. (%)
Població*	7.553.650	7.518.903	-34.747	-0,5
Població en edat de treballar (16-64 anys)	4.850.987	4.782.554	-68.433	-1,4
Població activa (16-64 anys)	3.835.361	3.778.454	-56.907	-1,5
Població ocupada (16-64 anys)	2.943.892	3.006.112	62.221	2,1
Població aturada (16-64 anys)	891.470	772.342	-119.128	-13,4

Unitats: persones i percentatges.

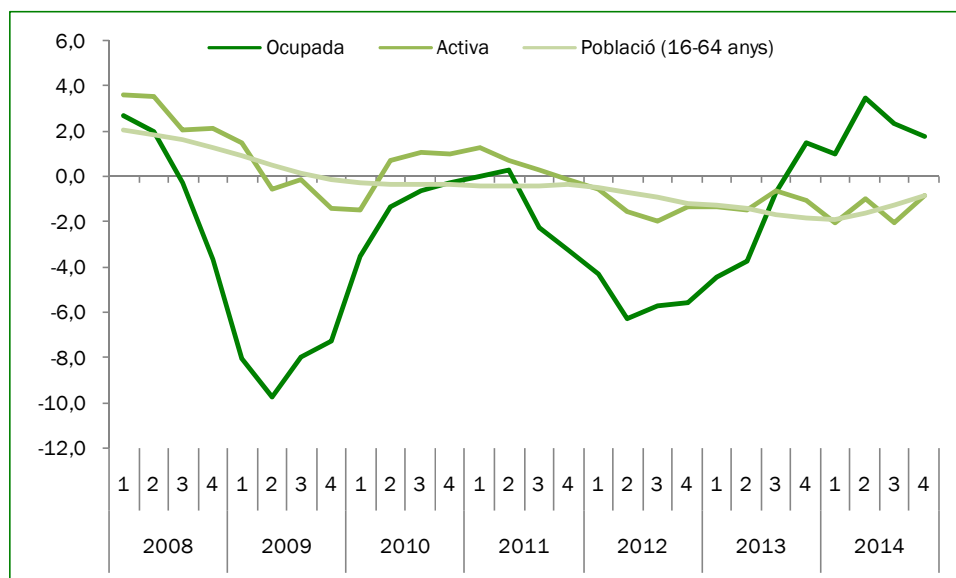
* Població en data 1 de gener.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA i de dades de l'Idescat.

L'increment de població ocupada es produeix en un context en què el PIB en termes reals ha augmentat un 1,5% a Catalunya l'any 2014, el que es tradueix en un lleuger descens de la productivitat aparent del treball, però que succeeix en paral·lel a un major descens dels costos laborals unitaris.²⁶¹

L'increment de població ocupada s'ha produït durant tot el 2014, sent especialment destacada la generació d'ocupació del segon trimestre de l'any, si bé aquesta podria estar influïda per un efecte calendari. Aquest creixement interanual de la població ocupada durant els quatre trimestres de l'any no es produïa des de l'any 2007.

GRÀFIC 75. Població en edat de treballar (16-64 anys), variació interanual segons relació amb l'activitat. Catalunya, 2008-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

²⁶⁰ Les dades que es presenten en aquest apartat fan referència, principalment, a l'Enquesta de població activa (EPA). A finals d'abril de l'any 2014 es van modificar les dades de l'EPA amb caràcter retrospectiu, per tal d'ajustar la base de càlcul als Censos de Població i Habitatges de 2011, motiu pel qual, algunes de les dades que es mostren per a l'any 2013 difereixen de les que es mostren a la Memòria socioeconòmica i laboral 2013.

²⁶¹ Per a una anàlisi detallada de la conjuntura macroeconòmica, vegeu el capítol 1 d'aquesta Memòria.

La taxa d'activitat anual disminueix lleugerament fins al 79,0% (0,1 punts percentuals menys que l'any anterior), fruit de descensos similars en població activa i població en edat de treballar. La taxa d'ocupació, en canvi, augmenta 2,2pp fins al 62,9%, si bé al tercer trimestre del 2014 se situa en el 63,8%, fruit de l'increment de la població ocupada, combinat amb un descens de la població en edat de treballar. Finalment, la taxa d'atur disminueix 2,8pp l'any 2014, fins al 20,4%, baixant fins al 19,2% al tercer trimestre de l'any.

TAULA 36. Activitat, ocupació i atur entre la població en edat de treballar (16-64 anys). Taxes. Catalunya, 2013-2014

	2013				2014			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Taxa d'activitat (%)	78,9	78,5	79,7	79,1	78,8	79,1	79,0	79,1
Taxa d'ocupació (%)	59,5	59,9	61,6	61,7	61,3	63,0	63,8	63,3
Taxa d'atur (%)	24,6	23,7	22,7	22,0	22,2	20,3	19,2	20,0

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

1.1. POBLACIÓ EN EDAT DE TREBALLAR²⁶²

La població en edat de treballar s'ha reduït un 1,4% durant l'any 2014, situant-se en poc més de 4.782 milers de persones, unes 68.000 menys que l'any 2013. Així, el pes de la població en edat de treballar sobre el total s'ha reduït, arribant al 65,3%, 0,5pp menys que l'any 2013. Al llarg de l'any s'observa que la intensitat en la pèrdua de població en edat de treballar es concentra en els dos primers trimestres, sent menys intensa al tercer, però especialment al quart.

TAULA 37. Població en edat de treballar (16-64 anys). Catalunya, 2013-2014

	2013				2014			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Població 16-64 anys	4.887	4.867	4.835	4.816	4.793	4.788	4.774	4.775
Var. interanual (%)	-1,3	-1,4	-1,7	-1,8	-1,9	-1,6	-1,3	-0,8
Pes sobre el total (%)	66,1	65,9	65,7	65,6	65,4	65,3	65,2	65,2

Unitats: milers de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

La reducció de la població en edat de treballar es concentra en la població estrangera (-10,0%), la població de 25 a 34 anys (-6,6%), sent també més intensa entre els homes que entre les dones. Els únics col·lectius on la població en edat de treballar augmenta són el d'individus de 55 a 64 anys, el de nacionalitat espanyola, i entre les dones de 35 a 54 anys, amb un tímid 0,2% més de població que l'any 2013.

TAULA 38. Població en edat de treballar (16-64 anys), per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2013-2014

Valor	2014					Var. 2013-2014 (%)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	4.783	2.389	2.393	4.062	721	-1,4	-1,1	-1,7	0,3	-10,0
16-24	621	303	318	517	104	-1,1	-1,2	-1,0	1,7	-13,0
25-34	942	478	464	734	208	-6,6	-5,8	-7,4	-4,9	-12,3
35-54	2.366	1.168	1.198	2.012	355	-0,1	0,2	-0,5	1,9	-10,4
55-64	853	440	413	799	54	1,0	1,1	1,0	0,5	10,6

Unitats: milers de persones i percentatges.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

1.2. POBLACIÓ ACTIVA

La població activa s'ha situat en poc més de 3.778 milers de persones l'any 2014, un 1,5% menys que l'any 2013, el que equival a 57 mil persones actives menys, situant la taxa d'activitat en el 79,0%, 0,1pp menys que l'any 2013.

²⁶² Per a una anàlisi més detallada de l'evolució de la població a Catalunya, vegeu el capítol V d'aquesta memòria.

TAULA 39. Població activa (16-64 anys). Catalunya, 2013-2014

	2013				2014			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Població activa	3.855	3.823	3.852	3.812	3.777	3.786	3.773	3.778
Var. interanual (%)	-1,4	-1,5	-0,6	-1,1	-2,0	-1,0	-2,1	-0,9
Taxa d'activitat (%)	78,9	78,5	79,7	79,1	78,8	79,1	79,0	79,1

Unitats: milers de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Els grups de població on més retrocedeix la població activa són el d'individus de nacionalitat estrangera (-11,0%) i la població menor de 35 anys (-7,1% entre els individus de 16 a 24 anys i -6,2% entre els de 25 a 34 anys). Destaca també una pèrdua de població activa entre els homes (-2,5%) superior a la de les dones (-0,3%). En canvi, entre la població de 35 a 64 anys la població activa augmenta (especialment entre la de 55 a 64 anys), fruit de la major activitat de les dones i la població amb nacionalitat espanyola.

TAULA 40. Població activa (16-64 anys), per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2013-2014

Valor	2014					Var. 2013-2014 (%)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	3.778	1.784	1.994	3.213	565	-1,5	-0,3	-2,5	0,4	-11,0
16-24	284	134	150	233	51	-7,1	-6,0	-8,2	-4,0	-19,0
25-34	858	424	434	686	172	-6,2	-4,0	-8,3	-4,7	-11,9
35-54	2.130	999	1.131	1.824	306	0,3	0,9	-0,3	2,6	-11,7
55-64	506	227	279	470	36*	3,3	5,1	1,9	2,2	19,9*

Taxa (%)	2014					Var. 2013-2014 (pp)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	79,0	74,7	83,3	79,1	78,4	-0,1	0,6	-0,7	0,1	-0,9
16-24	45,8	44,2	47,3	45,0	49,5	-3,0	-2,2	-3,7	-2,7	-3,7
25-34	91,1	88,7	93,6	93,5	82,7	0,4	1,7	-0,9	0,2	0,3
35-54	90,0	85,5	94,4	90,7	86,3	0,4	0,6	0,1	0,6	-1,3
55-64	59,3	51,6	67,5	58,9	65,5*	1,3	2,0	0,6	1,0	5,1*

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Malgrat el descens de la població activa, un descens similar de la població en edat de treballar fa que la taxa d'activitat augmenti o disminueixi molt lleugerament en gairebé tots els grups de població. Destaquen, en tot cas, els descensos de -3,0pp de la població de 16 a 24 anys i el de -0,9pp entre la població de nacionalitat estrangera, així com l'increment de la taxa d'activitat de les dones de 55 a 64 anys (+2,0pp) i de 25 a 34 anys (+1,7pp).

1.3. POBLACIÓ OCUPADA

Pel que fa a població ocupada, l'any 2014 s'han comptabilitzat una mitjana de 3.006.000 persones ocupades, 62.000 més que l'any 2013, el que equival a un increment del 2,1% d'ocupats/des, i situa la taxa d'ocupació en el 62,9%, 2,2pp més que l'any anterior. Així doncs, s'assoleix un increment interanual de la població ocupada durant els quatre trimestres, i la taxa d'ocupació ha arribat al 63,8% al tercer trimestre de 2014, un nivell que no es donava des del tercer trimestre de 2011, però que queda lluny del màxim del quart trimestre de l'any 2007 (72,8%).

TAULA 41. Població ocupada (16-64 anys). Catalunya, 2013-2014

	2013				2014			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Població ocupada	2.908	2.915	2.979	2.973	2.937	3.015	3.048	3.024
Var. interanual (%)	-4,4	-3,7	-0,7	1,5	1,0	3,4	2,3	1,7
Taxa d'ocupació (%)	59,5	59,9	61,6	61,7	61,3	63,0	63,8	63,3

Unitats: milers de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Per col·lectius, destaca la pèrdua de població ocupada entre els individus de nacionalitat estrangera (-4,1%), que contrasta amb l'augment de la població ocupada de nacionalitat espanyola (+3,0%). Així mateix, sobresurt el descens de la població ocupada menor de 35 anys (-1,4% entre els individus de 16 a 24 anys i -1,5% entre els de 25 a 34 anys), mentre que la població ocupada de 35 a 64 anys augmenta (+3,5% entre els individus de 35 a 54 anys i +3,7% entre els de 55 a 64 anys). Així mateix, l'augment de les dones ocupades (+2,9%) és superior al dels homes ocupats (+1,4%). Convé destacar el notable l'increment de dones ocupades de 55 a 64 anys (+8,1%), que contrasta amb el de dones ocupades de 16 a 24 anys (-5,3%).

TAULA 42. Població ocupada (16-64 anys), per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2013-2014

Valor	2014					Var. 2013-2014 (%)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	3.006	1.426	1.580	2.639	368	2,1	2,9	1,4	3,0	-4,1
16-24	150	73	77	132	19*	-1,4	-5,3	2,6	1,3	-17,2*
25-34	682	341	341	564	119	-1,5	2,1	-4,9	-0,1	-7,9
35-54	1.758	821	937	1.551	207	3,5	2,9	4,1	4,6	-3,5
55-64	416	191	225	392	23*	3,7	8,1	0,2	2,4	32,7*
Taxa (%)	2014					Var. 2013-2014 (pp)				
Total	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	62,9	59,7	66,0	65,0	51,0	2,2	2,3	2,0	1,7	3,2
16-24	24,2	24,1	24,3	25,5	17,9*	-0,1	-1,0	0,8	-0,1	-0,9*
25-34	72,4	71,3	73,6	76,8	57,0	3,7	5,5	2,0	3,7	2,7
35-54	74,3	70,3	78,2	77,1	58,4	2,6	1,9	3,4	2,0	4,1
55-64	48,7	43,5	54,3	49,1	43,0*	1,3	2,8	-0,4	0,9	7,2*

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

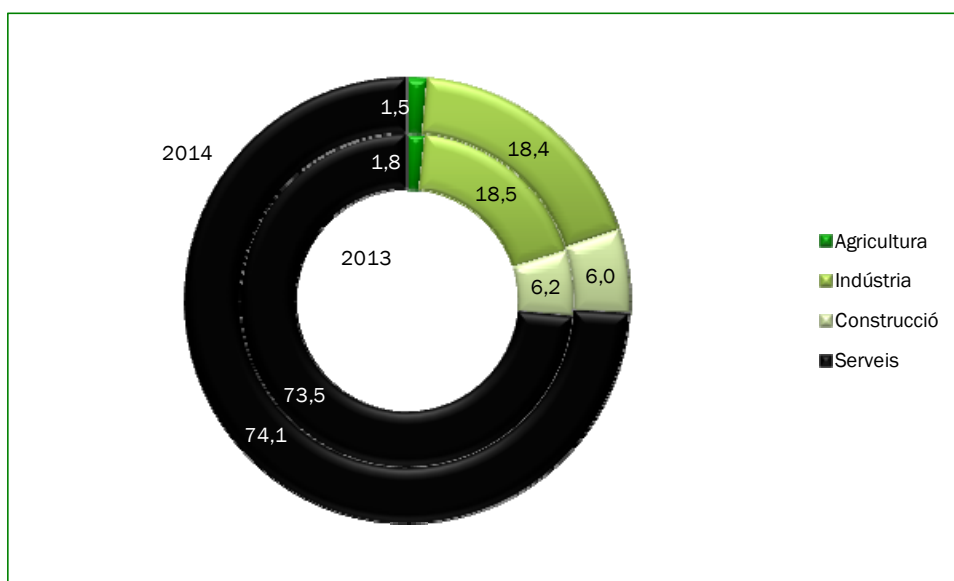
* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Aquest augment de l'ocupació, sumat a la pèrdua de població en edat de treballar, fa que les taxes d'ocupació millorin de forma generalitzada (només disminueix en -0,1pp entre els individus joves de 16 a 24 anys). Destaquen especialment els increments en la taxa d'ocupació dels individus de 25 a 34 anys, o entre els individus de nacionalitat estrangera, el que s'explicaria principalment per la pèrdua de població en edat de treballar d'aquests col·lectius.

Per sectors, l'any 2014 la construcció segueix perdent població ocupada (-1,6%), si bé la pèrdua més significativa es produeix a l'agricultura (-14,3%). La indústria augmenta la població ocupada (+1,6%), si bé l'increment més important es produeix al sector serveis (+2,9%). Així, de l'ocupació generada l'any 2014, els serveis representen el 102,4%, per un 14,2% de la indústria, mentre que la construcció i l'agricultura expliquen, respectivament el -4,8% i el -11,8%. Això fa que el pes del sector serveis augmenti en 0,6pp, mentre que la resta de sectors veuen reduït el seu pes sobre el conjunt.

GRÀFIC 76. Població ocupada (16-64 anys), per sector d'activitat. Catalunya, 2013-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Si es realitza l'anàlisi per branques d'activitat, s'aprecia que l'augment de la població ocupada a la indústria es concentra principalment a la indústria de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i del paper (+5,7%). Als serveis, l'augment més significatiu té lloc al comerç i l'hostaleria (+5,4%) i als altres serveis (+3,4%). En canvi, destaquen la pèrdua d'ocupats/des a les indústries extractives, de refinament de petroli, indústria química, transformació del cautxú, metal·lúrgia, energia i aigua (-1,0%), així com a la branca del transport (-0,3%).

TAULA 43. Població ocupada (16-64 anys), per branques d'activitat. Catalunya, 2013-2014

	2014	Var. 2013-2014 (%)	Pes 2014 (%)	Var. Pes 2013-2014 (pp)	Var. Absoluta	Pes Variació (%)
Total	3.006	2,1	100,0	0,0	62,2	100,0
Agricultura	44	-14,3	1,5	-0,3	-7,4	-11,8
Indústria I	173	5,7	5,7	0,2	9,3	15,0
Indústria II	200	-1,0	6,7	-0,2	-2,0	-3,2
Indústria III	181	0,8	6,0	-0,1	1,5	2,4
Construcció	181	-1,6	6,0	-0,2	-3,0	-4,8
Serveis I	680	5,4	22,6	0,7	35,0	56,2
Serveis II	274	-0,3	9,1	-0,2	-0,7	-1,2
Serveis III	427	1,9	14,2	0,0	7,8	12,5
Serveis IV	599	2,3	19,9	0,0	13,5	21,7
Serveis V	248	3,4	8,3	0,1	8,2	13,2

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

Nota: Agricultura: agricultura, silvicultura i pesca. Indústria I: indústria de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i del paper. Indústria II: Indústries extractives, refinament de petroli, indústria química, transformació del cautxú, metal·lúrgia, energia i aigua. Indústria III: construcció de maquinària, equips electrònics, material de transport i indústries manufactureres diverses. Construcció: construcció. Serveis I: comerç i hostaleria. Serveis II: transport. Serveis III: intermediació financera i activitats immobiliàries. Serveis IV: Administració pública, educació i activitats sanitàries. Serveis V: altres serveis.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Així, destaca l'increment del pes del comerç i l'hostaleria sobre el conjunt d'activitats (+0,7pp). L'elevat pes d'aquest sector sobre el conjunt del mercat de treball (22,6%), fa que aquest expliqui més de la meitat (56,2%) de l'ocupació generada l'any 2014, molt per davant de la creació de llocs de treball a l'Administració pública, educació i activitats sanitàries (21,7%) o la indústria de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i del paper (15,0%).

Per nivell de qualificació, s'observa un augment de la població del personal tècnic i directiu (+2,5%), però especialment dels qualificats no manuals (+6,1%). Per contra, els col·lectius d'individus ocupats qualificats manuals (-2,7%) i no qualificats (-1,8%) disminueixen durant l'any 2014.

TAULA 44. Població ocupada (16 o més anys), per qualificació⁽¹⁾. Catalunya, 2013-2014

	2014	Var. 2013-2014 (%)	Pes 2014 (%)	Var. Pes 2013-2014 (pp)	Var. Absoluta	Pes Variació (%)
Total	3.006	2,1	100,0	0,0	62,2	100,0
Personal tècnic i directiu	999	2,5	33,2	0,1	24,5	39,4
Qualificats no manuals	1.060	6,1	35,3	1,3	61,2	98,4
Qualificats manuals	639	-2,7	21,2	-1,1	-17,8	-28,6
No qualificats	307	-1,8	10,2	-0,4	-5,7	-9,1

Unitats: milers de persones i percentatges.

(1) S'ha produït un canvi en la classificació d'aquesta variable l'any 2013 que impedeix tractar-la a través de les microdades.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA.

En funció del nivell d'estudis²⁶³, s'aprecien increments en la població ocupada entre individus amb un nivell d'estudis de primera etapa d'educació secundària (+5,5%), segona etapa d'educació secundària amb orientació general (+4,0%) i educació superior (+7,6%). En canvi, entre la població amb estudis de segona etapa de secundària amb orientació professional es produeix un descens del -6,4%, mentre que entre els individus amb educació primària el descens és del 21,5% i entre els que tenen un nivell formatiu d'educació primària incompleta el descens és del 25,2%.

En l'àmbit territorial, s'observa que els increments de la població ocupada es concentren a les províncies de Tarragona (+2,9%) i Barcelona (+2,6%). A Girona, el nombre d'ocupats/des creix un 0,1%, mentre que a la província de Lleida es produeix un descens del -1,7%.

Afiliació a la Seguretat Social

Segons dades de la Seguretat Social, l'afiliació a Catalunya l'any 2014 va augmentar un 1,7% respecte a l'afiliació de l'any 2013, el que equival a 49.000 persones afiliades més, situant la mitjana d'afiliats/des en 2.935 mil persones.

Per règims d'afiliació, els afiliats/des en règim general²⁶⁴ augmenten l'1,7% (40 mil persones), mentre que els afiliats/des en règim especial de treballadors autònoms guanyen un 1,8% de població (9.000 persones). Finalment, la població afiliada en règim especial del mar perd el -0,2% de la població afiliada.

El Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya ofereix dades detallades d'afiliació a Catalunya, a partir de les quals es poden treballar variables que no apareixen a l'EPA.²⁶⁵ Així, utilitzant aquesta informació s'aprecia un increment de la població afiliada de l'1,9%, un augment lleugerament superior al que registra la Seguretat Social (+1,7%), però inferior al que estima l'EPA (+2,1%) per al conjunt de l'any 2014.

Per sectors, les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació mostren un increment de l'afiliació al sector serveis (+2,5%), l'agricultura (+0,6%) i la indústria (+0,3%), disminuint un -1,4% a la construcció.

Si es desagrega la informació sectorial per seccions, s'observa que, dins del sector serveis, totes les seccions augmenten en nombre d'afiliats/des, a excepció de les activitats financeres i d'assegurances (-4,1%) i les activitats de les llars (-0,5%). Dels serveis, les que incrementen en major mesura el nombre d'individus afiliats són les activitats immobiliàries (+6,1%), la informació i comunicacions (+5,4%) i les activitats administratives i auxiliars (+5,3%). A la indústria, que en conjunt augmenta en afiliació entre 2013 i 2014, totes les seccions retrocedeixen, a excepció de les indústries manufactureres (+0,4%), que engloba el gruix dels afiliats a la indústria a Catalunya. Així mateix, destaquen l'evolució de l'hostaleria, les activitats professionals i tècniques i el comerç a l'engròs i al detall, que juntament amb les activitats administratives i auxiliars, expliquen el 64,9% de l'increment d'afiliació l'any 2014, al ser sectors amb molt de pes al mercat de treball català.

TAULA 45. Població afiliada⁽¹⁾, per seccions. Catalunya, 2013-2014

	2014	Var. 13-14	Pes 2014	Var. 13-14	Pes variació
--	------	------------	----------	------------	--------------

²⁶³ Les categories de segona etapa d'educació secundària fan referència a estudis de secundària post-obligatòria.

²⁶⁴ El règim general inclou el sistema especial agrari i el sistema especial d'empleats de la llar.

²⁶⁵ Les dades del Departament d'Empresa i Ocupació fan referència a l'últim mes de cada trimestre per la població afiliada en règim general, règim especial de la mineria i el carbó, i règim especial de treballadors autònoms. Així doncs, les dades no són comparables amb les d'afiliació pel conjunt de l'any que ofereix la Seguretat Social, ni amb les dades de l'EPA.

		(%)	(absoluta)	(%)
Total		2.831	1,9	100,0
Agricultura	Agricultura, ramaderia i pesca	33	0,6	1,2
	Indústries extractives	2	-2,0	0,1
Indústria	Indústries manufactureres	407	0,4	14,4
	Energia elèctrica i gas	5	-0,1	0,2
	Aigua, sanejament i gestió de residus	23	-0,8	0,8
Construcció	Construcció	162	-1,4	5,7
Serveis	Comerç a l'engròs i al detall	546	1,6	19,3
	Transport i emmagatzematge	145	0,8	5,1
	Hostaleria	225	3,3	8,0
	Informació i comunicacions	83	5,4	2,9
	Activitats financeres i d'assegurances	67	-4,1	2,4
	Activitats immobiliàries	26	6,1	0,9
	Activitats professionals i tècniques	177	3,9	6,2
	Activitats administratives i auxiliars	226	5,3	8,0
	Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	167	1,6	5,9
	Educació	143	2,9	5,0
	Activitats sanitàries i serveis socials	241	2,1	8,5
	Activitats artístiques i d'entreteniment	56	3,9	2,0
	Altres serveis	90	1,2	3,2
	Activitats de les llars	7	-0,5	0,2
	Organismes extraterritorials	0	7,2	0,0

Unitats: milers de persones i percentatges.

(1) Mitjana anual calculada a partir de les dades d'afiliació de l'últim dia dels quatre trimestres dels anys 2013 i 2014, per a la població afiliada en el règim general, el règim especial de treballadors autònoms i el règim especial de la mineria i el carbó.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya (Observatori d'Empresa i Ocupació).

Analitzant l'afiliació per divisions s'observa que l'increment d'afiliació a la secció d'informació i comunicacions s'explica principalment per l'increment en afiliació en serveis de tecnologies de la informació (+11,7%). Així mateix, les activitats administratives i auxiliars augmenten gràcies als creixements en afiliació experimentats a les activitats relacionades amb l'ocupació (+28,8%) i les activitats administratives d'oficina (+12,0%), i malgrat el descens que es produeix a les activitats de lloguer (-11,8%).

Pel que fa al descens en afiliació experimentats a les activitats financeres i d'assegurances, aquest s'explicaria principalment pel descens en afiliació en mediació financera (-7,9%).

En funció de la grandària de l'empresa, s'observa un creixement generalitzat de l'afiliació independentment de la grandària de l'empresa, a excepció d'aquelles empreses de 251 a 500 treballadors, que perden un -0,4% d'afiliats/des. El major creixement de la població afiliada es produeix entre les empreses grans de més de 500 afiliats/des, mentre que a les empreses de menys de 100 treballadors els increments són més moderats.

GRÀFIC 77. Població afiliada⁽¹⁾, per grandària de l'empresa (nombre de treballadors), variació anual. Catalunya, 2013-2014

Unitats: percentatges.

(1) Mitjana anual calculada a partir de les dades d'afiliació de l'últim dia dels quatre trimestres dels anys 2013 i 2014, per a la població afiliada en el règim general i el règim especial de la mineria i el carbó.

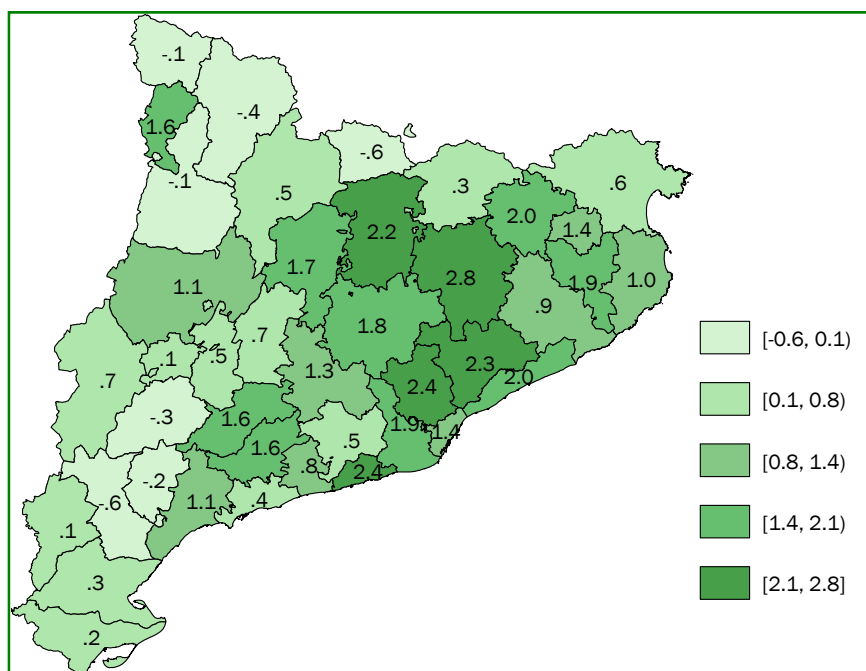
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya (Observatori d'Empresa i Ocupació).

Utilitzant dades d'afiliació d'Idescat²⁶⁶ en l'àmbit territorial, s'observa que els majors increments de població afiliada es produeixen a Osona (+2,8%), el Vallès Occidental (+2,4%), el Garraf (+2,4%), el Vallès Oriental (+2,3%) o el Berguedà (+2,2%). A l'altre extrem, la Cerdanya (-0,6%), la Ribera d'Ebre (-0,6%) o el Pallars Sobirà (-0,4%), veuen reduït el nombre d'individus afiliats.

²⁶⁶ S'utilitzen les dades que proporciona Idescat atès que incorpora tots els règims i corregeix la informació que proporciona la Seguretat Social en base al padró poblacional.

MAPA 1. Població afiliada⁽¹⁾ per comarques, variació anual. Catalunya, 2013-2014

Unitats: percentatges.

(1) Mitjana anual calculada a partir de les dades d'afiliació de l'últim dia dels quatre trimestres dels anys 2013 i 2014, per a la població afiliada.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

El treball a temps parcial

A diferència de l'any 2013, on la població ocupada a temps parcial creixia de forma notable mentre la població ocupada a temps complet retrocedia, incrementant la taxa de treball a temps parcial, l'any 2014 la població ocupada a temps parcial creix (+2,7%) lleugerament per sobre del que ho fa el conjunt de la població ocupada (+2,1%), el que deriva en un increment de la taxa de treball a temps parcial de 0,1pp, situant-se en el 15,1%.

Per col·lectius, resulta molt destacable el descens de la població ocupada a temps parcial entre la població de 16 a 24 anys (-7,0%), al mateix temps que destaquen els increments de treballadores/es a temps parcial entre els col·lectius de 25 a 64 anys. Sobresurt, també, el diferencial en l'increment del treball a temps parcial entre dones (+4,1%) i homes (-0,9%), i entre població de nacionalitat espanyola (+3,2) i estrangera (+0,6%).

TAULA 46. Població ocupada (16-64 anys) que treballa a temps parcial, per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2013-2014

Valor	2014					Var. 2013-2014 (%)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	455	334	121	371	84	2,7	4,1	-0,9	3,2	0,6
16-24	63	36	27*	56	7*	-7,0	-3,6	-11,2*	-3,1	-30,4*
25-34	116	78	38*	89	27*	5,1	5,8	3,7*	5,6	3,4*
35-54	225	179	46	183	43*	4,5	4,8	3,3	5,1	2,1*
55-64	51	41	9*	43	7*	3,0	5,0	-4,7*	-0,5	30,2*
Taxa (%)	2014					Var. 2013-2014 (pp)				
Total	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	15,1	23,4	7,6	14,0	22,9	0,1	0,3	-0,2	0,0	1,1
16-24	41,8	48,8	35,2*	42,5	36,7*	-2,5	0,9	-5,5*	-1,9	-6,9*
25-34	17,0	22,9	11,1*	15,7	22,9*	1,1	0,8	0,9*	0,8	2,5*
35-54	12,8	21,8	4,9	11,8	20,6*	0,1	0,4	0,0	0,1	1,1*
55-64	12,2	21,6	4,2*	11,0	31,7*	-0,1	-0,6	-0,2*	-0,3	-0,6*

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Tot i així, el treball a temps parcial segueix estant molt caracteritzat per la població més jove (de 16 a 24 anys), amb taxes del 41,8%, tot i un descens de 2,5pp respecte a l'any 2013, i la població femenina (23,4%) i estrangera (22,9%).

1.3.1. POBLACIÓ ASSALARIADA

En funció de la situació professional, s'observa que els increments de població ocupada es concentren entre els/les empresaris/es sense assalariats (+6,0%) i els/les assalariats/des al sector privat (+2,1%), mentre que la població assalariada al sector públic augmenta un 0,2% i els/les empresaris/es amb assalariats es redueixen un 0,1%. Això fa que el pes dels individus empresaris sense assalariats sobre el conjunt augmenti 0,4pp situant-se a l'11,7% de la població ocupada, lluny del pes de la població assalariada al sector privat (70,2%), que es manté invariable. En canvi, disminueix el pes de la població assalariada al sector públic (-0,2pp) i els individus empresaris amb assalariats/des (-0,1pp).

TAULA 47. Població ocupada (16-64 anys), segons la situació professional. Catalunya, 2014

	2014	Var. 2013-2014	Pes 2014 (%)	Var. Pes 2013-2014 (pp)
Total	3.006	2,1	100,0	0,0
Empresari/a amb assalariats/des	134	-0,1	4,5	-0,1
Empresari/a sense assalariats/des	353	6,0	11,7	0,4
Assalariat/da del sector públic	391	0,2	13,0	-0,2
Assalariat/da del sector privat	2.110	2,1	70,2	0,0
Altres	17*	-5,2*	0,6*	0,0*

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Si s'observa l'evolució de la població assalariada, s'aprecia que el creixement d'aquesta té lloc, principalment, a partir del segon trimestre del 2014. Malgrat aquesta millora, però, el pes de la població assalariada sobre la població ocupada ha disminuït 0,2pp, fins al 83,2%, fruit del major creixement dels individus ocupats com a empresaris sense assalariats. Així mateix, el menor creixement de població assalariada al sector públic, ha fet que el pes d'aquest col·lectiu sobre el conjunt d'assalariats s'hagi reduït 0,2pp, fins a arribar al 15,6%, si bé al quart trimestre de l'any 2014 el percentatge se situa al 14,9%, fruit del descens de la població ocupada al sector públic entre el segon i el quart trimestre de 2014.

TAULA 48. Població assalariada (16-64 anys). Catalunya, 2013-2014

	2013				2014			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Població assalariada	2.421	2.436	2.500	2.474	2.426	2.521	2.533	2.524
Var. Interanual (%)	-5,6	-4,8	-0,9	0,6	0,2	3,5	1,3	2,0
Pes sobre els ocupats/des (%)	83,3	83,5	83,9	83,2	82,6	83,6	83,1	83,5
Pes del sector públic (%)	16,0	15,9	15,5	16,1	16,5	16,1	15,1	14,9

Unitats: milers de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Temporalitat

L'any 2014, la població ocupada amb contracte temporal ha augmentat un 0,3%. Això unit a un major creixement de la població ocupada amb contracte indefinit (+2,1%), ha permès que la taxa de temporalitat baixés 0,3pp, fins al 18,3%.

Per col·lectius, són molt significatives les diferències entre població ocupada amb un contracte temporal de nacionalitat estrangera i espanyola, amb un descens del -10,3% entre els primers i un increment del 3,2% entre els segons. Quelcom similar succeeix entre homes i dones, amb un descens del -4,0% dels homes ocupats amb contracte temporal, per un increment del 4,7% de la població femenina ocupada amb aquest contracte. Per edats, destaca el creixement de la població ocupada amb un contracte temporal entre els individus de 25 a 54 anys, així com el descens entre la població de 16 a 24 anys. Mereix una menció especial, l'increment de la població ocupada amb contracte temporal entre les dones de 35 a 54 anys (+8,1%).

TAULA 49. Població assalariada (16-64 anys) amb contracte temporal, per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2013-2014

Valor	2014					Var. 2013-2014 (%)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	459	237	222	371	87	0,3	4,7	-4,0	3,2	-10,3
16-24	83	43	41	74	9*	-1,1	1,9	-4,0	2,8	-24,7*
25-34	168	89	79	134	34*	1,5	5,3	-2,5	5,1	-10,8*
35-54	189	94	95	148	42	1,0	8,1	-5,2	2,8	-5,1
55-64	18*	10*	7*	15*	3*	-9,6*	-14,0*	-2,4*	-7,3*	-20,4*

Taxa (%)	2014					Var. 2013-2014 (pp)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	18,3	18,9	17,8	16,9	28,2	-0,3	0,3	-0,9	0,0	-0,8
16-24	59,6	61,1	58,1	60,5	53,0*	-0,7	3,0	-4,6	-0,3	-4,7*
25-34	27,4	28,1	26,6	26,5	31,8*	0,8	1,0	0,6	1,3	-0,6*
35-54	13,1	13,3	13,0	11,6	24,8	-0,2	0,6	-1,0	-0,2	0,8
55-64	5,8*	6,8*	4,8*	5,2*	15,5*	-1,0*	-1,7*	-0,3*	-0,7*	-9,1*

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Així, el descens en la taxa de temporalitat dels homes (-0,9pp), unit a l'increment de la de les dones (+0,3) fa que les dues taxes divergeixin. En canvi, entre individus de nacionalitat estrangera i espanyola les taxes convergeixen fruit del descens de la taxa de temporalitat entre la població de nacionalitat estrangera (-0,8pp), si bé aquesta pràcticament encara dobla la taxa de la població de nacionalitat espanyola (28,2% i 16,9%, respectivament). Entre les diferents franges d'edat, totes redueixen la seva taxa de temporalitat, a excepció de la població de 25 a 34 anys, on la temporalitat augmenta 0,8pp per situar-se al 27,4%, menys de la meitat, encara, del 59,6% que es dona entre la població de 16 a 24 anys.

El descens de la població assalariada amb contracte temporal té lloc exclusivament al sector privat, on aquesta retrocedeix el -0,5%, per un increment del 4,6% al sector públic. En canvi, entre els assalariats amb contracte indefinit al sector públic es produeix un retrocés del -0,7% entre 2013 i 2014, mentre que al sector privat la població ocupada amb contracte indefinit augmenta un 2,6%. Això fa que la taxa de temporalitat disminueixi al sector privat (-0,5pp) i se situï al 18,3%, per sota del 18,7% que registra el sector públic després d'un increment de 0,8pp.

Per sectors, s'observa un increment important de la població ocupada amb contracte temporal a la construcció (+4,7%) i molt moderat als serveis (+0,4%), mentre que a la indústria es redueixen els individus ocupats amb contracte temporal (-2,0%). Això deriva en un increment de la temporalitat a la construcció, i descensos a la indústria i els serveis.

TAULA 50. Població assalariada (16-64 anys) amb contracte temporal, per sectors. Catalunya, 2013-2014

	2014	Var. 2013-2014 (%)	Taxa 2014 (%)	Var. Taxa 2013-2014 (pp)
	Total	459	0,3	18,3
Agricultura	8*	1,0*	39,5*	6,4*
Indústria	67	-2,0	13,3	-0,4
Construcció	34*	4,7*	28,2*	0,6*
Serveis	350	0,4	18,9	-0,4

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Val a dir que al sector serveis s'observa una divergència important en funció de la branca d'activitat. Així, el nombre d'individus ocupats amb un contracte temporal augmenta un 10,3% al comerç i l'hostaleria, i en canvi es redueix als altres serveis (-9,1%), al transport (-6,3%) i a la intermediació financera i les activitats immobiliàries (-5,9%).

TAULA 51. Població assalariada (16-64 anys) amb contracte temporal, per branques d'activitat. Catalunya, 2013-2014

	2014	Var. 2013-2014 (%)	Taxa 2014 (%)	Var. Taxa 2013-2014 (pp)
Total	459	0,3	18,3	-0,3
Agricultura	8*	1,0*	39,5*	6,4*
Indústria I	23*	14,0*	14,4*	1,0*
Indústria II	26*	0,0*	14,2*	0,4*
Indústria III	18*	-18,8*	11,1*	-2,5*
Construcció	34*	4,7*	28,2*	0,6*
Serveis I	109	10,3	20,8	0,6
Serveis II	38*	-6,3*	16,8*	-0,9*
Serveis III	52	-5,9	15,4	-0,9
Serveis IV	106	1,4	18,6	-0,1
Serveis V	46	-9,1	22,8	-2,6

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Nota: Agricultura: agricultura, silvicultura i pesca. Indústria I: indústria de l'alimentació, tèxtil, cuir, fusta i del paper. Indústria II: Indústries extractives, refinament de petroli, indústria química, transformació del cautxú, metal·lúrgia, energia i aigua. Indústria III: construcció de maquinària, equips electrònics, material de transport i indústries manufactureres diverses. Construcció: construcció. Serveis I: comerç i hostaleria. Serveis II: transport. Serveis III: intermediació financera i activitats immobiliàries. Serveis IV: Administració pública, educació i activitats sanitàries. Serveis V: altres serveis.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Pel que fa a la contractació, a partir de dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació, s'observa que l'any 2014 el nombre de contractes firmats a Catalunya ha augmentat un 13,0% respecte a l'any 2013, situant-se en 2.441.617 contractes (11,7% indefinits i 88,3% temporals).

Els contractes indefinits han augmentat el 21,6%, mentre que els temporals ho han fet un 11,9%. Entre els contractes indefinits, destaca l'increment experimentat en contractes ordinaris per temps indefinit, amb un augment del 33,8% en el que és el principal contracte indefinit (68,2% del total de contractes indefinits l'any 2014), mentre que els contractes convertits en indefinits, el segon contracte indefinit més utilitzat (amb el 29,8% dels contractes indefinits), augmenta el 3,5%. Entre els contractes temporals, sobresurt l'augment del 12,5% dels contractes d'obra i servei, així com l'increment del 12,1% dels eventuals per circumstàncies de la producció, o el 9,5% dels d'interinitat, sent les tres modalitats de contracte més utilitzades a Catalunya l'any 2014 (juntament sumen el 98,4% dels contractes temporals).

1.4. POBLACIÓ DESOCUPADA

La població desocupada ha retrocedit un 13,4% l'any 2014, situant-se en 772.000 persones, 119.000 persones menys que l'any 2013. Aquest descens es produeix, en part, fruit del descens de la població activa, i en part per un augment de l'ocupació, i situa la taxa d'atur al 20,4%, 2,8pp menys que l'any 2013, si bé al tercer trimestre de 2014 aquesta se situava ja al 19,2%, amb un augment de la població desocupada al quart trimestre de l'any respecte al tercer. Així, el descens de la població desocupada en termes interanuals és de dos dígitos durant tot el 2014.

TAULA 52. Població desocupada (16-64 anys). Catalunya, 2013-2014

	2013				2014			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Població aturada	946	907	874	838	840	770	725	754
Var. interanual (%)	9,4	6,6	-0,4	-9,3	-11,3	-15,1	-17,0	-10,1
Taxa d'atur (%)	24,6	23,7	22,7	22,0	22,2	20,3	19,2	20,0

Unitats: milers de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Per grups de població, destaquen el descensos de la població aturada entre els individus de nacionalitat estrangera (-21,6%), els de 25 a 34 anys (-20,8%), i en menor mesura els homes (-15,0%). En canvi, la població desocupada augmenta entre els individus de 55 a 64 anys (+1,4%), i concretament entre els homes d'aquesta franja d'edat (+9,4%).

TAULA 53. Població desocupada (16-64 anys), per grups d'edat, gènere i nacionalitat. Catalunya, 2013-2014

Valor	2014					Var. 2013-2014 (%)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	772	358	414	575	197	-13,4	-11,4	-15,0	-10,1	-21,6
16-24	134	61	73	101	33	-12,8	-6,8	-17,4	-10,2	-20,1
25-34	176	83	93	122	54	-20,8	-22,7	-19,0	-21,2	-19,7
35-54	372	178	194	274	99	-12,8	-7,2	-17,3	-7,3	-25,1
55-64	90	36	54	78	12*	1,4	-8,7	9,4	1,5	1,3*

Taxa (%)	2014					Var. 2013-2014 (pp)				
	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger	Total	Dona	Home	Nacional	Estranger
Total	20,4	20,1	20,8	17,9	34,9	-2,8	-2,5	-3,0	-2,1	-4,7
16-24	47,1	45,6	48,5	43,4	64,0	-3,1	-0,4	-5,4	-3,0	-0,8
25-34	20,5	19,6	21,3	17,8	31,1	-3,8	-4,8	-2,8	-3,7	-3,0
35-54	17,5	17,8	17,2	15,0	32,3	-2,6	-1,6	-3,5	-1,6	-5,8
55-64	17,8	15,7	19,5	16,5	34,3*	-0,3	-2,4	1,3	-0,1	-6,3*

Unitats: milers de persones, percentatges i punts percentuals.

* Dada estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Així doncs, la disminució de la taxa d'atur es produeix principalment entre els individus de nacionalitat estrangera (-4,7pp), els joves (-3,1pp entre els individus de 16 a 24 anys i -3,8pp entre els de 25 a 34 anys) i els homes (-3,0pp), els tres col·lectius més afectats per la crisi econòmica. L'únic grup on la taxa d'atur augmenta és el de la població masculina de 55 a 64 anys (+1,3pp), sent generalitzat el descens per a la resta de col·lectius.

El descens de la població desocupada de llarga durada (-8,3%) ha estat menys intens que en el cas de la població desocupada durant menys d'un any (-20,5%), situant el percentatge d'aturats/des de llarga durada en el 61,8% del total, 3,4pp més que l'any 2013, i arribant al 63,3% el tercer trimestre de 2014. Així mateix, destaca l'increment de la població aturada que fa més de quatre anys o més que busca feina (+46,2%), i que l'any 2014 representava el 16,7% del conjunt dels aturats/des (6,8pp més que l'any 2013).

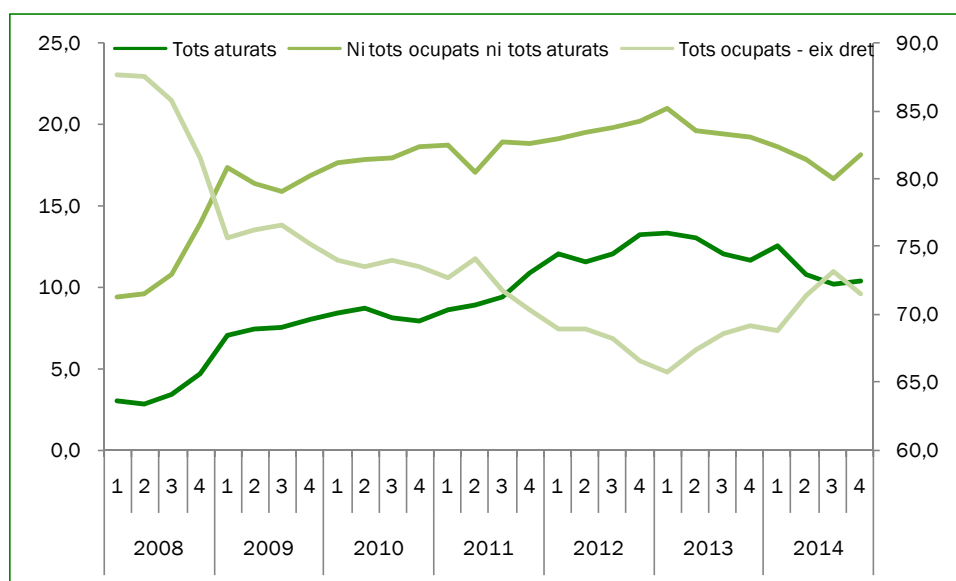
TAULA 54. Atur de llarga durada (16-64 anys). Catalunya, 2013-2014

	2013				2014			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Aturats/des de llarga durada	539	535	508	500	511	484	459	455
Var. Interanual (%)	17,2	16,8	10,6	-4,2	-5,2	-9,4	-9,6	-9,0
Taxa d'atur de llarga durada (%)	57,0	58,9	58,2	59,6	60,8	62,9	63,3	60,3

Unitats: milers de persones i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Per llars, es produeix un increment de 3,5pp del percentatge de llars amb tots els membres actius ocupats, situant-se, en mitjana anual, al 71,2% l'any 2014. En canvi, disminueixen 1,9pp el percentatge de llars on els seus membres actius no estan ni tots ocupats ni tots aturats, situant-se al 17,9%, i 1,5pp el percentatge de llars on tots els membres actius es troben en situació d'atur, situant-se al 10,9% l'any 2014 (238.000 llars).

GRÀFIC 78. Llars agrupades pel nombre d'actius⁽¹⁾ en situació d'atur. Catalunya, 2008-2014

Unitats: percentatges.

(1) Mínim un actiu a la llar.

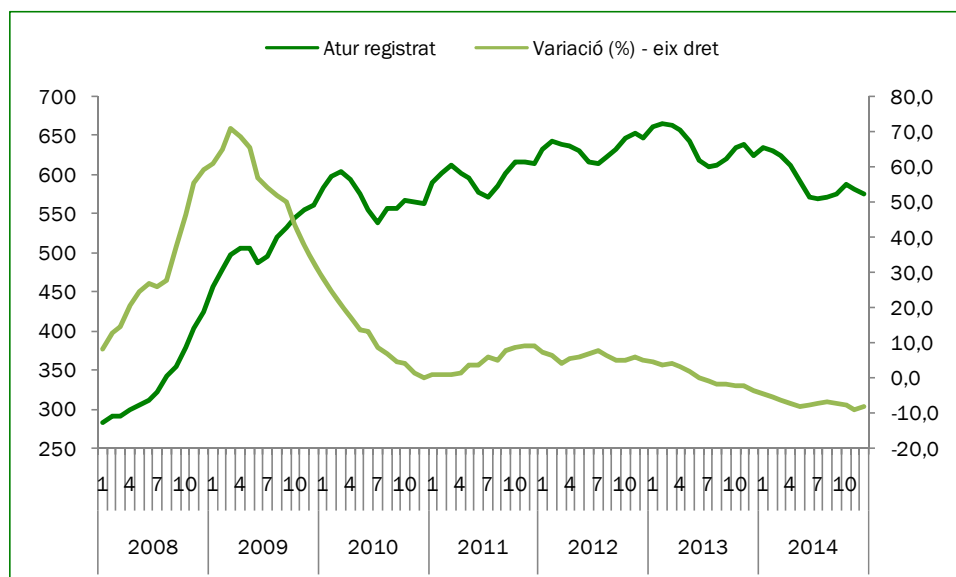
Nota: l'escala dreta fa referència a les llars amb tots els actius ocupats.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Atur registrat

Segons dades d'atur registrat obtingudes de l'Observatori d'Empresa i Ocupació, l'any 2014 el nombre de persones desocupades, en mitjana anual, va ser de poc més de 594.000, el -6,9% menys que l'any 2013.

GRÀFIC 79. Atur registrat. Catalunya, 2008-2014

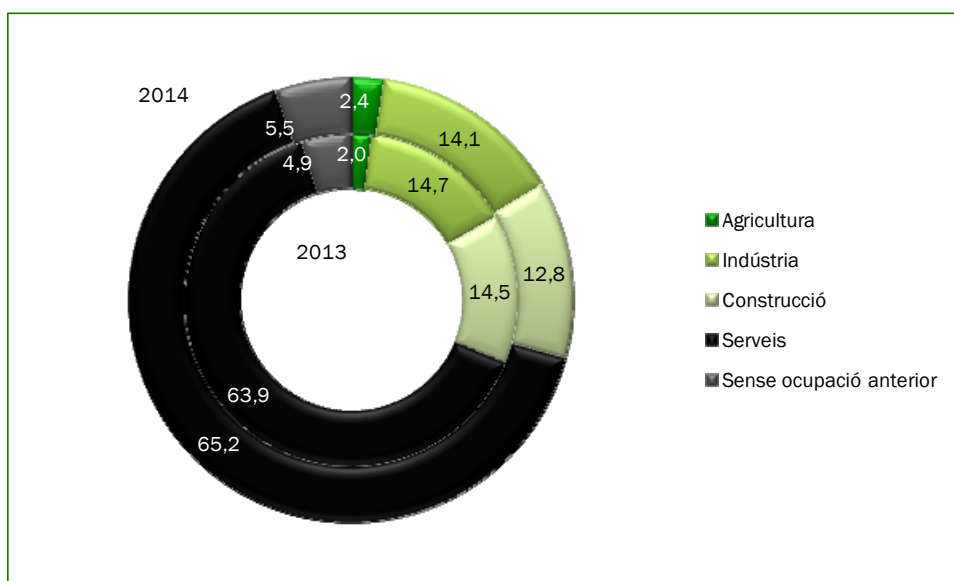
Unitats: milers de persones i percentatges.

Nota: l'escala dreta fa referència a la variació interanual de l'atur registrat.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya (Observatori d'Empresa i Ocupació).

Per sectors, durant l'any 2014 augmenta l'atur registrat a l'agricultura (+8,5%) i entre els individus sense ocupació anterior (+4,7%), però en canvi decreix als serveis (-4,8%), però especialment a la indústria (-11,2%) i a la construcció (-17,5%). Això fa que el pes dels aturats que provenen de l'agricultura o del sector serveis, així com el del col·lectiu sense ocupació anterior, augmenti sobre el conjunt. Per contra, el pes dels individus desocupats que provenen de la construcció o la indústria disminueix.

GRÀFIC 80. Població desocupada per sectors d'activitat. Catalunya, 2013-2014

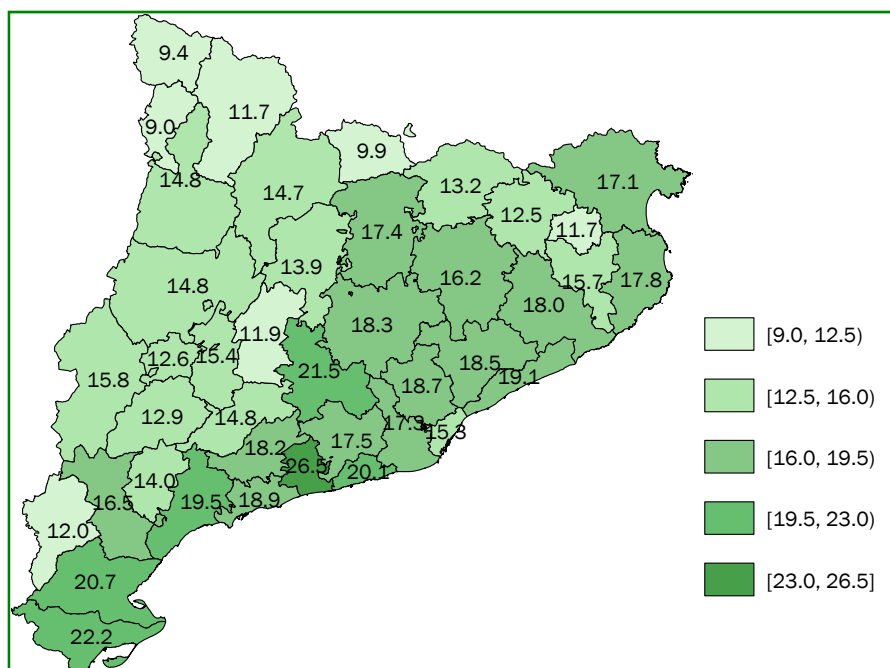

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya (Observatori d'Empresa i Ocupació).

Si s'utilitza la taxa d'atur registral per comarques que proporciona l'Observatori d'Empresa i Ocupació, s'observa que les taxes més elevades es registren al Baix Penedès (26,5%), el Montsià (22,2%), l'Anoia (21,5%), el Baix Ebre (20,7%) o el Garraf (20,1%), mentre que les més baixes es concentren a l'Alta Ribagorça (9,0%), la Vall d'Aran (9,4%) o la Cerdanya (9,9%).

MAPA 2. Taxa d'atur registral⁽¹⁾, per comarques. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

(1) Mitjana anual calculada a partir de les dades de l'últim dia dels quatre trimestres dels anys 2013 i 2014.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya (Observatori d'Empresa i Ocupació).

Malgrat que en totes les comarques es redueix la taxa d'atur registral entre 2013 i 2014, els descensos més moderats es produeixen a La Ribera d'Ebre (-0,2pp), Les Garrigues (-0,5pp) o el Tarragonès (-0,5pp). En canvi, els descensos més acusats es donen al Berguedà (-2,4pp), el Garraf (-2,1pp) o l'Alta Ribagorça (-2,0pp).

1.5. CONTEXT DEL MERCAT DE TREBALL

Per poder contextualitzar la situació del mercat de treball a Catalunya, cal comparar l'evolució que aquest experimenta respecte a altres territoris. Per fer aquesta comparativa, s'analitza primer l'evolució de les principals magnituds a Espanya i les seves comunitats autònomes, territoris que es regeixen per una mateixa normativa i on hi intervenen fortes interconnexions territorials. En segon lloc, es compara l'evolució amb Europa, estudiant primer els països europeus, i després quatre regions de característiques similars a Catalunya (els quatre motors d'Europa), a fi de contrastar la situació a Catalunya respecte a altres territoris amb diferent normativa i contextos.

Respecte a Espanya, l'evolució és lleugerament més positiva a Catalunya que a la resta de l'Estat, amb un major increment de la població ocupada. També respecte a Europa, s'aprecia un major increment de la població ocupada a Catalunya que a la resta de països i regions europees.

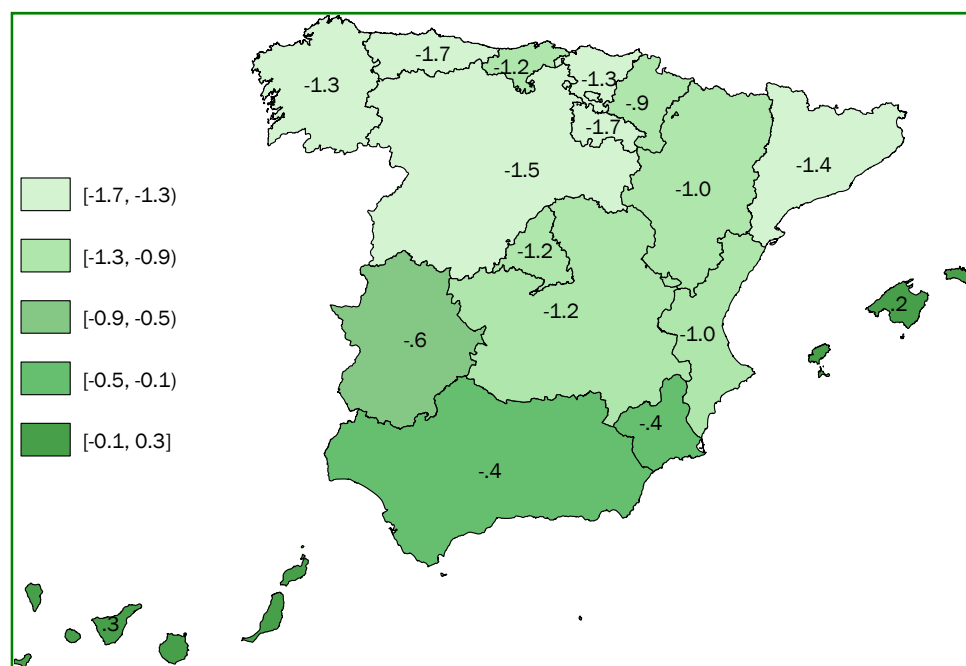
1.5.1. ESPANYA

L'evolució del mercat de treball a Catalunya durant l'any 2014 ha estat més favorable que a Espanya, sent favorable en ambdós casos. Així, per exemple, la població ocupada augmenta un 2,1% a Catalunya, mentre que a Espanya ho fa l'1,2%. Destaca que a Espanya, bona part de l'augment de la població ocupada s'explica per l'augment de la temporalitat, fet que no succeeix a Catalunya.

Població en edat de treballar

L'any 2014, el descens de la població en edat de treballar a Catalunya (-1,4%) ha estat dels més destacats d'Espanya, on en conjunt retrocedeix un 0,9%. Així, només superen Catalunya, en pèrdua de població en edat de treballar, Astúries (-1,7%), La Rioja (-1,7%) i Castilla i Lleó (-1,5%), i només a Canàries (+0,3%) i Balears (+0,2%) la població en edat de treballar augmenta.

MAPA 3. Població en edat de treballar (16-64 anys) per comunitats autònomes. Variació anual. Espanya, 2013-2014

Unitats: percentatges.

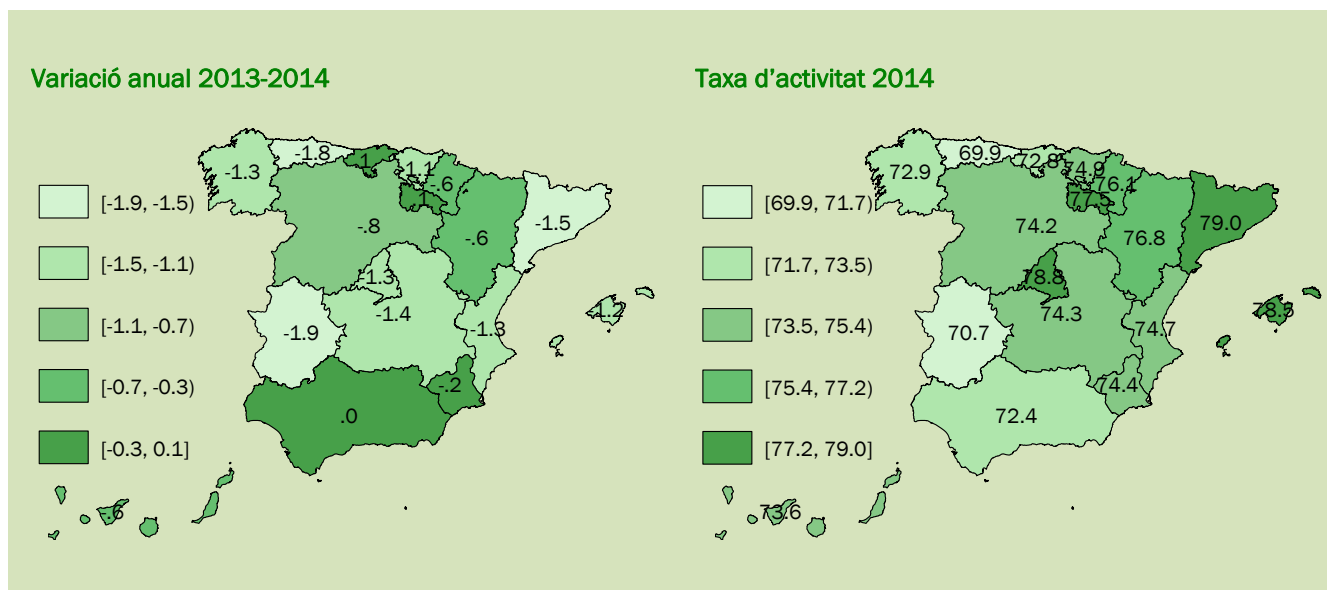
Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Població activa

Pel que fa a la població activa, el descens a Catalunya (-1,5%) només és superat pels descensos a Extremadura (-1,9%) i Astúries (-1,8%), sent un descens més intens que al del conjunt de l'Estat (-1,0%). Malgrat tot, Catalunya se situa com la comunitat autònoma amb una major taxa d'activitat (+79,0% i -0,1pp), per davant de la Comunitat de Madrid (78,8%) i les Illes Balears (78,5%), fruit de la major pèrdua de població en edat de treballar a Catalunya. Així mateix, se situa a certa distància de la mitjana estatal (75,3%), que es manté invariable respecte a l'any 2013.

MAPA 4. Població activa (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2013-2014

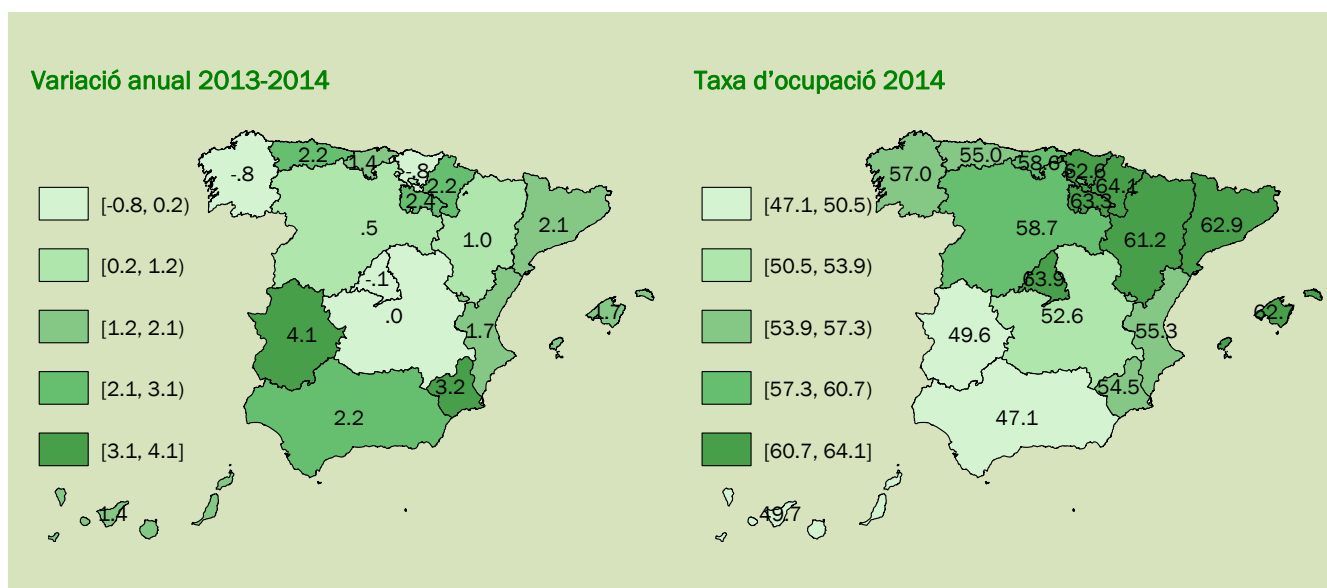
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Població ocupada

Si s'estudia la població ocupada s'aprecia que Catalunya (+2,1%) se situa dins del grup de comunitats autònomes on la població ocupada creix, si bé el seu creixement és inferior al que experimenten Extremadura (+4,1%), Múrcia (+3,2%), La Rioja (+2,4%) o Astúries, Navarra i Andalusia (+2,2%). Al conjunt d'Espanya la població ocupada augmenta un 1,2%, fruit del bon comportament de les comunitats mencionades, combinat amb alguns descensos en població ocupada, com és el cas a País Basc o Galícia (-0,8%). Això fa que la taxa d'ocupació de Catalunya (62,9%, i +2,2pp) se situï entre les més elevades d'Espanya, per darrere de Navarra (64,1%), la Comunitat de Madrid (+63,9%) o La Rioja (+63,3%). Al conjunt d'Espanya, la taxa d'ocupació se situa al 56,8%, amb 1,2pp més que l'any 2013.

MAPA 5. Població ocupada (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2013-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

En l'àmbit sectorial, s'observa que la pèrdua de pes de l'agricultura i la indústria és lleugerament més intensa a Catalunya que a Espanya, mentre que la construcció disminueix el seu pes en major mesura a Espanya que a Catalunya. Aquesta pèrdua de pes a l'agricultura, la indústria i la construcció, la guanya el sector serveis en major mesura a Catalunya que a Espanya, si bé el pes d'aquest és encara superior a Espanya, on el sector industrial presenta una rellevància menor. Pel que fa a la resta de comunitats autònomes, sobresurt l'increment del pes industrial a Aragó (+1,3pp), Astúries (+1,2pp) i en menor mesura Illes Balears (+1,1pp), que contrasten amb els descensos a Navarra (-0,8pp) o La Rioja (-0,5pp), que malgrat tot es mantenen com les comunitats autònomes percentualment més industrialitzades pel que fa a ocupació. Sobresurt, també, la pèrdua de pes del sector serveis a Extremadura (-1,2pp), que es compensa amb un increment a l'agricultura (+0,8pp), en la comunitat autònoma on més augmenta l'ocupació l'any 2014.

TAULA 55. Distribució de la població ocupada (16-64 anys) i variació, per sectors i CCAA. Espanya, 2013-2014

	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis	
	Pes 2014	Var. anual pes (pp)	Pes 2014	Var. anual pes (pp)	Pes 2014	Var. anual pes (pp)	Pes 2014	Var. anual pes (pp)
Andalusia	8,3	0,8	8,5	-0,1	5,2	-0,1	78,0	-0,6
Aragó	5,2	-0,5	18,5	1,3	5,8	-0,2	70,4	-0,6
Astúries	4,2	-0,5	16,0	1,2	5,4	-1,0	74,5	0,3
Illes Balears	1,1	0,1	6,6	1,1	8,5	0,7	83,7	-1,9
Canàries	3,3	0,1	4,7	-0,5	5,0	-0,6	86,9	1,0
Cantàbria	3,0	-0,8	16,4	-0,2	5,8	-1,5	74,8	2,5
Castella-Lleó	6,9	-0,1	16,3	0,8	6,5	-0,7	70,3	0,0
Castella-La Manxa	7,1	0,0	15,5	-0,4	6,5	-1,0	70,9	1,4
Catalunya	1,5	-0,3	18,4	-0,1	6,0	-0,2	74,1	0,6
C. Valenciana	3,0	-0,3	16,7	-0,2	5,7	-0,3	74,6	0,8
Extremadura	10,9	0,8	10,9	0,3	7,0	0,1	71,3	-1,2
Galícia	6,6	-0,7	15,5	0,2	6,7	-0,2	71,2	0,7
C. de Madrid	0,5	0,1	9,0	-0,3	5,0	0,0	85,6	0,3
Múrcia	13,1	-0,1	13,1	-0,1	5,2	-0,3	68,5	0,4
Navarra	4,7	-1,0	25,5	-0,7	5,4	-0,1	64,4	1,8
País Basc	1,4	-0,2	20,2	-0,3	5,8	-0,7	72,5	1,1
La Rioja	5,2	-1,8	26,2	-0,5	6,2	0,0	62,4	2,3
Espanya	4,2	0,0	13,8	0,0	5,7	-0,3	76,3	0,3

Unitats: percentatges i punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA.

Si s'observen les variacions de població ocupada per sectors s'aprecien millor alguns comportaments. Així, s'observa que els principals increments en població ocupada a Catalunya i Espanya se centren en la indústria i els serveis, sent superior l'increment a Catalunya en ambdós casos. A la construcció, la destrucció d'ocupació és menor a Catalunya que a Espanya, mentre que a l'agricultura, Catalunya destrueix un gruix important de llocs de treball, mentre que a Espanya la població ocupada a l'agricultura augmenta lleugerament.

Tal i com succeeix a Catalunya i Espanya, a la majoria de comunitats els creixements en població ocupada es produeixen a la indústria i els serveis, a excepció d'algunes comunitats on la població ocupada a la indústria decreix (Canàries, Comunitat de Madrid, Castella-La Manxa, País Basc o Navarra) o bé ho fa la població ocupada al sector serveis, cas que només es produeix a les Illes Balears.

TAULA 56. Distribució i creixement de l'ocupació (16-64 anys) per sectors d'activitat i comunitats autònomes⁽⁴⁾. Espanya, 2013-2014

	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	2014	Var. anual (%)	2014	Var. anual (%)	2014	Var. anual (%)	2014	Var. anual (%)	2014	Var. anual (%)
Andalusia	218	12,6	223	1,3	135	0,3	2.039	1,4	2.615	2,2
Aragó	27	-8,2	96	8,6	30	-1,6	364	0,1	516	1,0
Astúries	16	-9,4	60	10,8	20	-14,3	278	2,7	373	2,2
Illes Balears	5	9,2	32	21,2	41	11,1	402	-0,6	480	1,7
Canàries	24	6,2	35	-8,2	37	-10,2	637	2,6	733	1,4
Cantàbria	7	-20,8	37	0,3	13	-19,0	168	4,8	224	1,4
Castella-Lleó	63	-1,0	149	5,7	60	-9,0	642	0,5	913	0,5
Castella-La Manxa	50	-0,2	110	-2,5	46	-13,1	501	2,0	707	0,0
Catalunya	44	-14,3	554	1,6	181	-1,6	2.227	2,9	3.006	2,1
C. Valenciana	54	-7,9	298	0,6	101	-3,8	1.333	2,9	1.786	1,7
Extremadura	38	12,6	38	6,7	25	5,5	250	2,5	352	4,1
Galícia	65	-9,9	153	0,4	66	-3,8	703	0,2	988	-0,8

C. de Madrid	12	16,6	241	-3,7	135	-1,1	2.304	0,2	2.692	-0,1
Múrcia	69	2,7	69	2,3	27	-1,8	361	3,9	527	3,2
Navarra	12	-15,1	67	-0,7	14	-0,3	168	5,1	261	2,2
País Basc	12	-10,7	174	-2,1	50	-11,4	624	0,7	860	-0,8
La Rioja	7	-23,4	33	0,5	8	1,8	79	6,3	127	2,4
Espanya	725	0,4	2.369	1,1	989	-3,5	13.127	1,7	17.211	1,2

Unitats: milers de persones i percentatges.

(1) Ceuta i Melilla s'han exclòs de l'anàlisi.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA.

A l'hora d'explicar els increments de població ocupada a Catalunya l'any 2014 en comparació a Espanya, destaca el comportament diferenciat de l'agricultura (-11,8% a Catalunya i +1,3% a Espanya) i la construcció (-4,8% a Catalunya i -17,1% a Espanya), sent similars les aportacions de la indústria i els serveis al creixement de la població ocupada a ambdós territoris.

TAULA 57. Variació de l'ocupació (16-64 anys) i pes de cada sector d'activitat en aquesta variació, per comunitats autònomes⁽¹⁾. Espanya, 2013-2014

	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total	
	2014	Var. anual (%)	2014	Var. anual (%)	2014	Var. anual (%)	2014	Var. anual (%)	2014	Var. anual (%)
Andalusia	24	43,1	3	5,0	0	0,6	29	51,3	57	100,0
Aragó	-2	-48,7	8	152,7	0	-9,8	0	5,7	5	100,0
Astúries	-2	-19,6	6	70,8	-3	-40,9	7	89,8	8	100,0
Illes Balears	0	5,9	6	71,2	4	52,3	-2	-29,4	8	100,0
Canàries	1	13,7	-3	-29,7	-4	-39,8	16	155,8	10	100,0
Cantàbria	-2	-58,7	0	3,8	-3	-101,3	8	256,2	3	100,0
Castella-Lleó	-1	-15,1	8	181,4	-6	-133,6	3	67,4	4	100,0
Castella-La Manxa	0	-33,7	-3	-968,7	-7	-2.421,8	10	3.524,2	0	100,0
Catalunya	-7	-11,8	9	14,2	-3	-4,8	64	102,4	62	100,0
C. Valenciana	-5	-15,2	2	5,5	-4	-13,1	37	122,8	30	100,0
Extremadura	4	30,6	2	17,2	1	9,2	6	43,0	14	100,0
Galícia	-7	90,9	1	-6,9	-3	33,6	1	-17,6	-8	100,0
C. de Madrid	2	-47,0	-9	250,5	-1	39,3	5	-142,8	-4	100,0
Múrcia	2	11,1	2	9,5	-1	-3,0	14	82,4	16	100,0
Navarra	-2	-40,0	0	-8,4	0	-0,7	8	149,1	6	100,0
País Basc	-1	20,0	-4	51,7	-6	87,4	4	-59,1	-7	100,0
La Rioja	-2	-67,6	0	6,0	0	4,6	5	156,9	3	100,0
Espanya	3	1,3	26	12,2	-36	-17,1	216	103,6	209	100,0

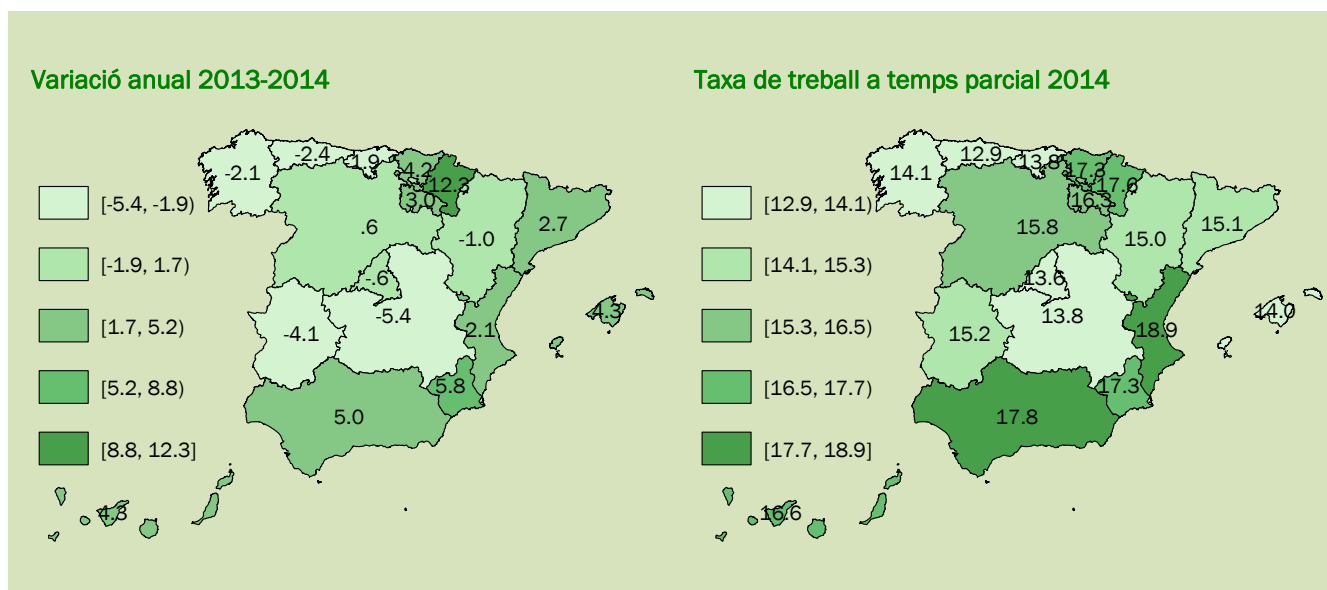
Unitats: milers de persones i percentatges.

(1) Ceuta i Melilla s'han exclòs de l'anàlisi.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA.

Referent al tipus de jornada, Catalunya experimenta un increment en la població ocupada a temps parcial (+2,7%), superior a la mitjana espanyola (+1,9%), però lluny dels majors increments registrats a Espanya, com els que es produeixen a Navarra (+12,3%) o Múrcia (+5,8%). Tot i així, el treball a temps parcial disminueix a 7 comunitats autònomes, entre les que destaca el descens a Castella-La Manxa (-5,4%). Catalunya, amb una taxa de treball a temps parcial del 15,1% (i un increment de +0,1pp entre 2013 i 2014), dista de ser la comunitat autònoma amb una major taxa, quedant lluny de la Comunitat Valenciana (18,9%) o Andalusia (17,8%), i situant-se per sota de la mitjana espanyola (15,8%, i +0,1pp).

MAPA 6. Població que treballa a temps parcial (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2014

Unitats: percentatges.

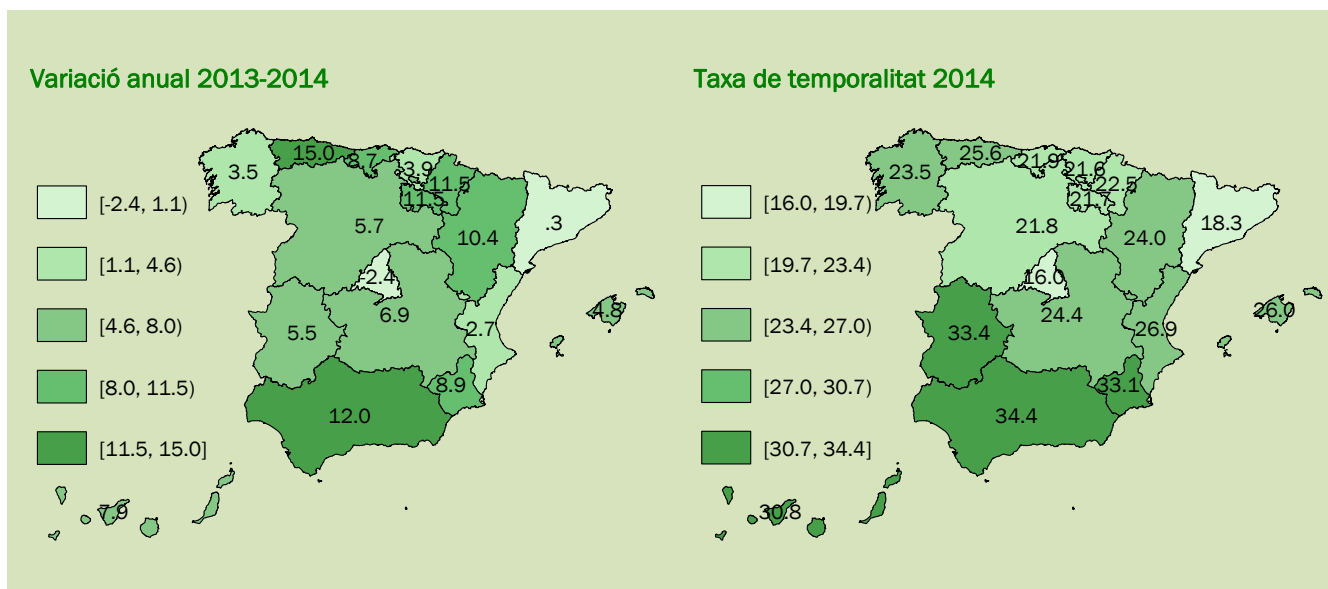
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA.

A Catalunya l'increment de la població ocupada assalariada (+1,8%) ha estat menys intens que l'increment de la població ocupada (+2,1%), reduint el pes dels assalariats/des sobre el conjunt de la població ocupada. A Espanya, en canvi, l'increment de la població ocupada assalariada (+1,6%), ha estat superior a l'increment de la població ocupada (+1,2%).

Referent a la població assalariada amb contracte temporal, s'observa que l'increment experimentat a Catalunya (+0,3%) és dels més baixos de l'Estat espanyol, sent només superat pel descens experimentat a la Comunitat de Madrid (-2,4%). Al conjunt d'Espanya la població assalariada amb contracte temporal augmenta un +5,4%, sent molt destacats els increments experimentats a Astúries (+15,0%), Andalusia (+12,0%), Navarra i La Rioja (+11,5) o Aragó (+10,4%).

Això situa la taxa de temporalitat de Catalunya (18,3% i -0,3pp), com la segona taxa de temporalitat més baixa d'Espanya, només superada per la Comunitat de Madrid (16,0% i -0,4pp), i es manté lluny de la mitjana estatal (24,0% i +0,9pp).

MAPA 7. Població assalariada amb contracte temporal (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2014

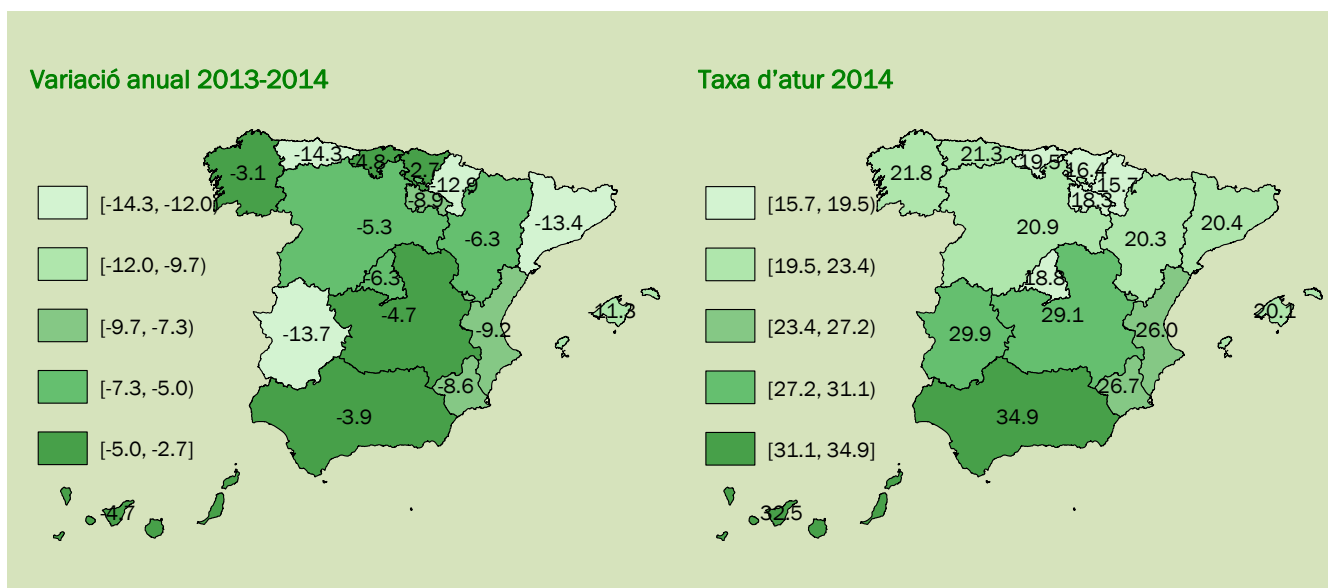
Unitats: percentatges.
 Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA.

Població desocupada

Pel que fa a la població desocupada, Catalunya és la tercera comunitat on el descens del nombre d'aturats/des és percentualment més important (-13,4%), superada per Astúries (-14,3%) i Extremadura (-13,7%). Al conjunt d'Espanya la població desocupada decreix el -7,3%.

Això fa que la taxa d'atur de Catalunya se situï al 20,4% (-2,8pp menys que l'any 2013), allunyant-se de la taxa d'atur d'Espanya (24,6%), que disminueix -1,7pp respecte a l'any 2013. Malgrat això, la taxa d'atur catalana dista de situar-se entre les més baixes, i està molt lluny de les que es registren a Navarra (15,7%) o al País Basc (16,4%).

MAPA 8. Població aturada (16-64 anys) per comunitats autònomes. Espanya, 2013-2014

Unitats: percentatges.
 Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA.

1.5.2. EUROPA

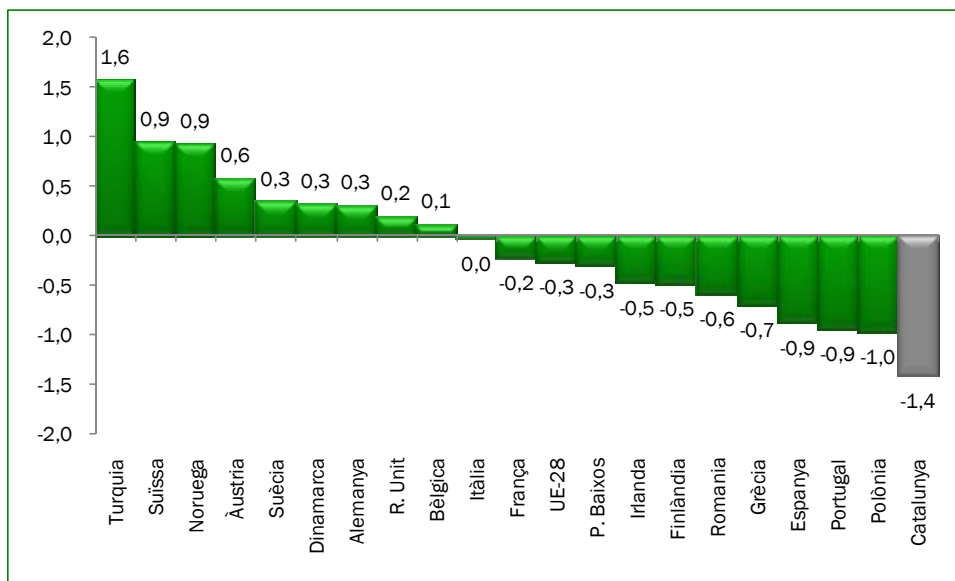
En comparació amb la resta d'Europa, Catalunya presenta una taxa d'activitat més elevada, combinada amb una taxa d'ocupació lleugerament per sota de la mitjana, el que es tradueix en una elevada taxa d'atur. Aquesta fet, que s'observa tant al comparar Catalunya amb altres països europeus (de característiques heterogènies), com amb una comparativa amb les regions que conformen els quatre motors d'Europa (de característiques similars a Catalunya), s'ha alleugerit durant l'any 2014 en el que podria ser l'inici d'un procés de certa convergència al mercat de treball europeu.

L'any 2014 destaquen la pèrdua de població en edat de treballar que es produeix a Catalunya en comparació a altres països/regions europees, així com l'increment de la població ocupada i el descens de la taxa d'atur, si bé aquesta se situa encara molt per sobre que la majoria de territoris europeus.

Població en edat de treballar

L'any 2014 es produeix un descens de la població en alguns dels països del sud d'Europa, amb descensos a Portugal (-0,9%), Espanya (-0,9%), Grècia(-0,7%) i un estancament a Itàlia (0,0%), sent negatiu el creixement de la població en edat de treballar a la UE-28 (-0,3%). En qualsevol cas, cap territori perd un volum de població en edat de treballar similar al de Catalunya (-1,4%).

GRÀFIC 81. Població en edat de treballar (15-64 anys⁽¹⁾), variació anual. Europa, 2014

Unitats: percentatges.

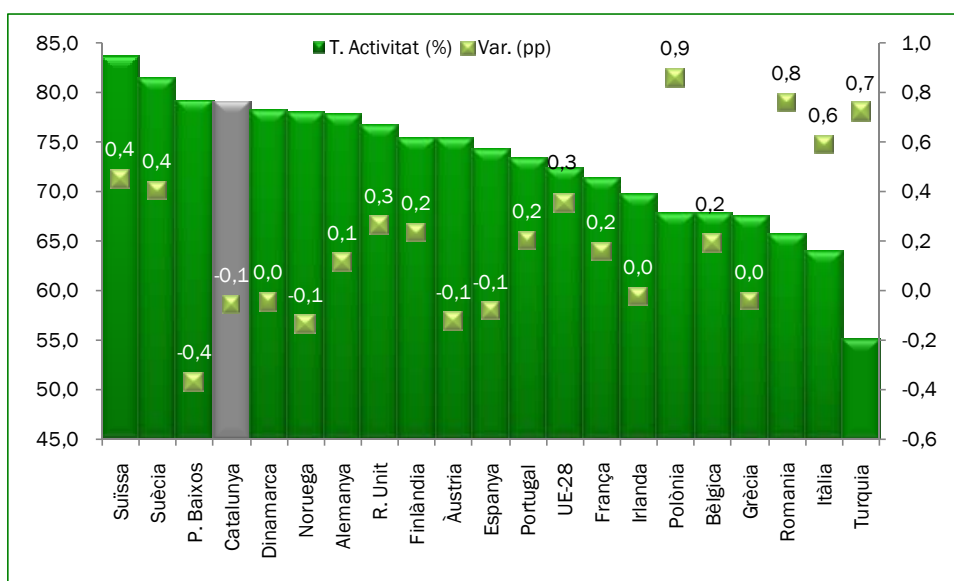
(1) En el cas de Catalunya, representa a la població de 16 a 64 anys.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

Població activa

La taxa d'activitat a Catalunya disminueix lleugerament (-0,1pp), si bé aquesta es troba entre les més elevades d'Europa. En general, la taxa d'activitat augmenta més als països amb una taxa més baixa (Turquia, Itàlia, Romania o Polònia) i disminueix o es manté als països amb una taxa més elevada (per exemple, Països Baixos, Dinamarca o Noruega), el que permet parlar d'una certa convergència europea en taxes d'activitat.

GRÀFIC 82. Població activa (15-64 anys⁽¹⁾), taxa d'activitat i variació anual de la taxa. Europa, 2014

Unitats: percentatges i punts percentuals.

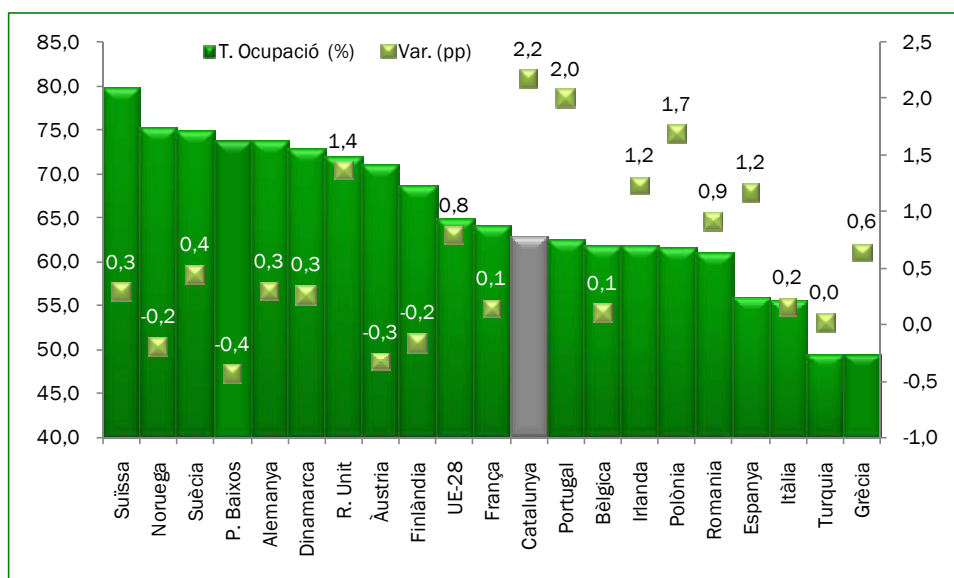
(1) En el cas de Catalunya, representa a la població de 16 a 64 anys.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

Població ocupada

Si Catalunya destaca per una elevada taxa d'activitat, la taxa d'ocupació se situa pròxima a la mitjana de la UE-28, després d'incrementar-se 2,2pp l'any 2014 (un increment superior al dels països analitzats). Al gràfic s'aprecia una convergència europea en taxes d'ocupació, amb els països amb taxes més elevades (Noruega o Països Baixos) que decreixen, mentre que aquells països amb unes taxes més baixes (Portugal, Irlanda, Polònia, Romania o Espanya) les incrementen.

GRÀFIC 83. Població ocupada (15-64 anys⁽¹⁾), taxa d'ocupació i variació anual de la taxa. Europa, 2014

Unitats: percentatges i punts percentuals.

(1) En el cas de Catalunya, representa a la població de 16 a 64 anys.

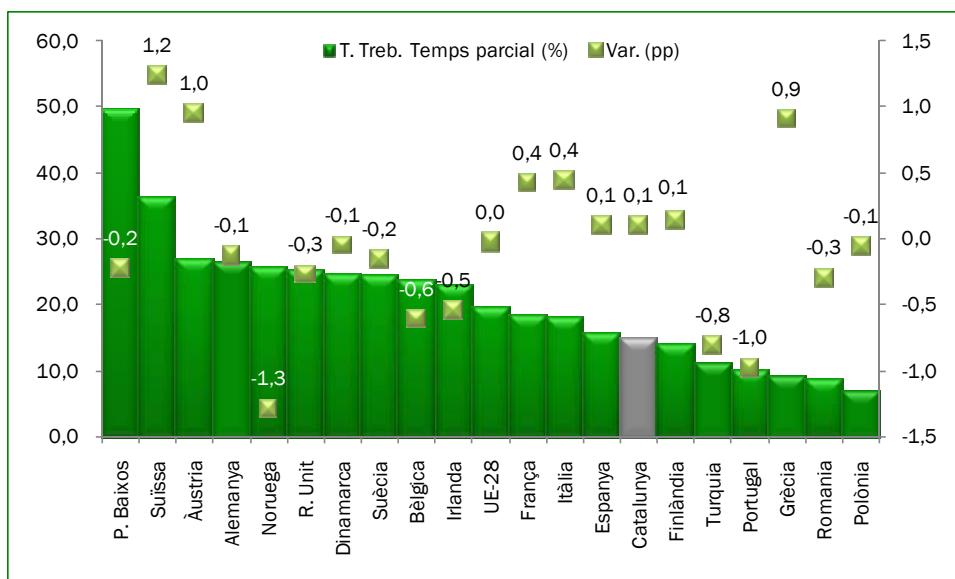
Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

Pel que fa a la taxa de treball a temps parcial, Catalunya se situa per sota de la mitjana de la UE-28, només per damunt de països com Finlàndia, Turquia, Portugal, Grècia, Romania o Polònia, i lluny dels nivells que es registren als Països Baixos o Suïssa. Excepte alguns casos puntuals on la taxa de treball a temps parcial creix molt (com a

Suïssa, Àustria o Grècia) o decreix amb intensitat (Noruega, Portugal o Turquia), a la resta s'observen variacions moderades.

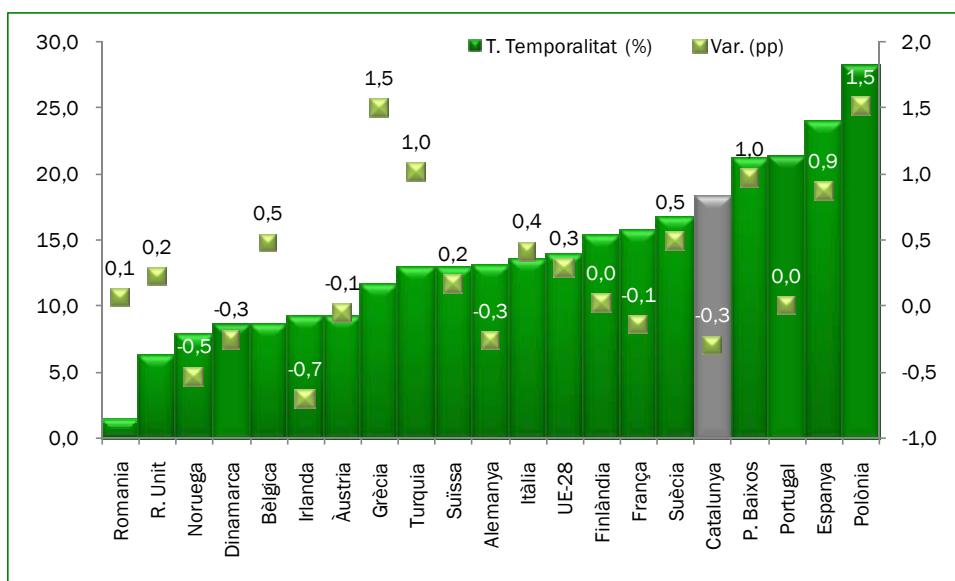
GRÀFIC 84. Treball a temps parcial⁽¹⁾, taxa de treball a temps parcial i variació anual de la taxa. Europa, 2014

Unitats: percentatges i punts percentuals.
Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

Referent a la taxa de temporalitat, malgrat el descens d'aquesta en 0,3pp, Catalunya se situa entre els països amb una major temporalitat, entre els que destaquen Polònia (+1,5pp), Països Baixos (+1,0pp) o Espanya (+0,9pp), i on la taxa de temporalitat de Portugal es manté invariable (+0,0pp). En els casos de Grècia (+1,5pp) o Turquia (+1,0pp), la temporalitat també augmenta de forma considerable, si bé en aquests casos es tracta de territoris que partien d'una temporalitat relativament baixa a principis de 2014. Destaquen, en canvi, els retrocessos a Irlanda (-0,7pp) o Noruega (-0,5pp). En conjunt, doncs, sembla observar-se un procés de certa divergència en la taxa de temporalitat.

GRÀFIC 85. Temporalitat⁽¹⁾, taxa de temporalitat i variació anual de la taxa. Europa, 2014

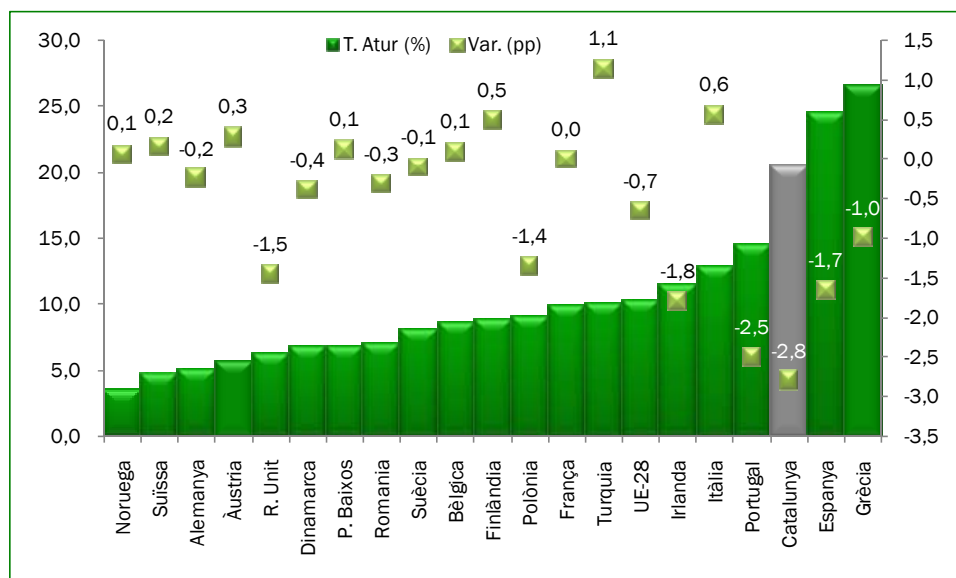

Unitats: percentatges i punts percentuals.
(1) En el cas de Catalunya, representa a la població de 16 a 64 anys.
Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

Població desocupada

On s'aprecia, potser, una major convergència europea és a la taxa d'atur, que disminueix de forma notable als països amb taxes més elevades (Portugal, Espanya, Irlanda i Grècia), mentre que augmenta poc o disminueix entre els països amb taxes més baixes (Noruega, Suïssa, Alemanya o Àustria). L'excepció més notòria és el cas d'Itàlia, que l'any 2014 veu com la seva taxa d'atur augmenta 0,6pp, mentre que a l'altra banda de la distribució sobresurt la millora que experimenta el Regne Unit, on la taxa d'atur disminueix -1,5pp.

GRÀFIC 86. Població desocupada (15-64 anys⁽¹⁾), taxa d'atur i variació anual de la taxa. Europa, 2014

Unitats: percentatges i punts percentuals.

(1) En el cas de Catalunya, representa a la població de 16 a 64 anys.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

1.5.2.1. ANÀLISI COMPARATIVA DE L'EVOLUCIÓ DELS PRINCIPALS AGREGATS DEL MERCAT DE TREBALL A LES REGIONS DELS QUATRE MOTORS PER A EUROPA

A continuació s'estudia l'evolució del mercat de treball als quatre motors d'Europa. Aquesta anàlisi, a diferència de l'anterior, permet estudiar territoris amb una regulació laboral diferent a l'existent a Catalunya però amb una estructura econòmica similar (tant per dimensió demogràfica, com per composició sectorial o pes relatiu en els seus respectius països, com s'observa a la taula següent).

TAULA 58. Població en edat de treballar (15-64 anys), superfície i pes de la indústria dels Quatre Motors per a Europa. Europa, 2013

	Població de 15 a 64 anys (milers)			Pes de la indústria en l'ocupació (%)			Superfície (km ²)
	2013	2014	Var. (%)	2013	2014	Var. (pp)	
Baden-Württemberg	6.963	7.023	0,9	29,7	29,8	0,1	35.752
Catalunya	4.925	4.856	-1,4	18,6	18,6	0,0	32.113
Rhône-Alpes	3.999	3.990	-0,2	18,1	17,8	-0,3	43.698
Lombardia	6.389	6.403	0,2	26,7	26,9	0,1	23.863

Unitats: milers de persones, quilòmetres quadrats i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

D'entrada, i com s'observa a la taula anterior, el descens de la població en edat de treballar a Catalunya (-1,4%) és el més intens dels quatre motors. A Baden-Württemberg la població en edat de treballar augmenta (+0,9%), mentre que a Llobardia es produeix un increment molt moderat (+0,2%) i a Roine-Alps decreix lleugerament (-0,2%).

Població activa

El comportament de la població en edat de treballar es reproduïx entre la població activa, amb un increment de la població activa a Baden-Württemberg (+0,8%) i Llombardia (+0,5%), un descens molt moderat a Roine-Alps (-0,3%) i un descens important a Catalunya (-1,5%). Pel que fa a la taxa d'activitat, aquesta augmenta a Llombardia, mentre que a Roine-Alps es manté i a Catalunya i Baden-Württemberg decreix lleugerament. En qualsevol cas, però, la taxa més elevada es registra a Baden-Württemberg (79,3%), seguida de Catalunya (77,8%), que se situen molt per sobre de Roine-Alps (72,6%) i Llombardia (70,7%).

TAULA 59. Població activa i taxa d'activitat (15-64 anys). Quatre motors d'Europa, 2013 i 2014

	Nombre d'actius/ves (milers)			Taxa d'activitat (%)		
	2013	2014	Var. (%)	2013	2014	Var. (pp)
Baden-Württemberg	5.522	5.564	0,8	79,3	79,2	-0,1
Catalunya	3.835	3.779	-1,5	77,9	77,8	-0,1
Rhône-Alpes	2.903	2.895	-0,3	72,6	72,6	0,0
Lombardia	4.505	4.530	0,5	70,5	70,7	0,2

Unitats: milers i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

Població ocupada

Si s'analitza la població ocupada, s'observa que l'augment de la població ocupada a Catalunya (+2,1%) se situa per sobre del que es registra a Baden-Württemberg (+1,1%), i contrasta amb l'augment moderat a Llombardia (+0,3%) o el descens a Roine-Alps (-0,6%). No és estrany, doncs, que la taxa d'ocupació de Catalunya sigui l'única que augmenti de forma notable (+2,1pp), tot i partir de la taxa d'ocupació més baixa de les quatre regions, que se situen lluny de la que es registra a Baden-Württemberg (76,7%).

TAULA 60. Població ocupada i taxa d'ocupació (15-64 anys). Quatre motors d'Europa, 2013 i 2014

	Nombre d'ocupats/des (milers)			Taxa d'ocupació (%)		
	2013	2014	Var. (%)	2013	2014	Var. (pp)
Baden-Württemberg	5.332	5.389	1,1	76,6	76,7	0,1
Catalunya	2.944	3.006	2,1	59,8	61,9	2,1
Rhône-Alpes	2.660	2.644	-0,6	66,5	66,3	-0,2
Lombardia	4.138	4.152	0,3	64,8	64,9	0,1

Unitats: milers i percentatges.

(1) En el cas de Catalunya, representa a la població de 16 a 64 anys.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

Població desocupada

Finalment, i pel que fa a la població desocupada als quatre motors, Catalunya presenta el major descens en nombre de desocupats/des (-13,4%). Si es comparen les taxes d'atur dels quatre territoris, però, es veu com la taxa d'atur catalana (20,5%) més que duplica les de Llombardia (8,3%) o Roine-Alps (8,8%), i és gairebé set vegades més elevada que la de Baden-Württemberg (3,2%). Val a dir que Catalunya és l'únic territori on la taxa d'atur disminueix de forma significativa durant l'any 2014.

TAULA 61. Població desocupada (15 anys o més) i taxa d'atur. Quatre motors d'Europa, 2013 i 2014

	Nombre d'aturats/des (milers)			Taxa d'atur (%)		
	2013	2014	Var. (%)	2013	2014	Var. (pp)
Baden-Württemberg	190	178	-6,6	3,4	3,2	-0,3
Catalunya	893	773	-13,4	23,3	20,5	-2,8
Rhône-Alpes	245	254	3,6	8,4	8,8	0,3
Lombardia	368	378	2,6	8,2	8,3	0,2

Unitats: milers i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i EPA.

2. POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ

2.1. POLÍTIQUES ACTIVES D'OCUPACIÓ

El pressupost definitiu destinat a la política de foment de l'ocupació ha estat de 511,5 milions d'euros, l'1,4% sobre el total de despeses de la Generalitat.²⁶⁷ D'aquests, 369,3 milions d'euros constitueixen el pressupost definitiu del Servei d'Ocupació de Catalunya, que representa l'1,07 % del pressupost definitiu total de la Generalitat.²⁶⁸

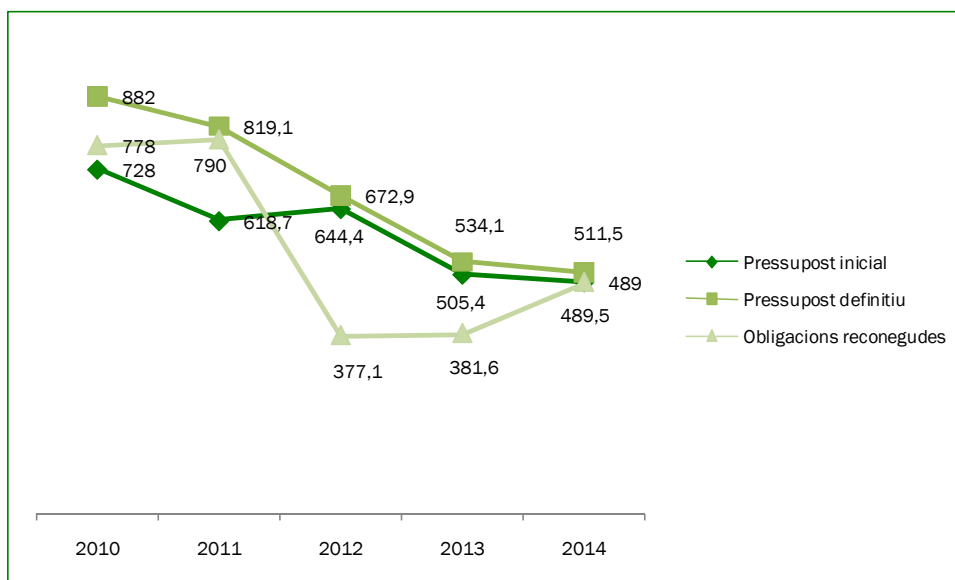
En l'àmbit estatal, el pressupost del PAPE 2014 ha estat de 4.105 milions d'euros, el 8,7 % més que el 2013, canviant la tendència de disminució seguida des del 2010. Ha continuat disminuint, però, l'import que correspon gestionar directament a les comunitats, que ha estat de 1.261 milions, el 6,6 % menys que el 2013.

La distribució entre comunitats autònomes acordada per la Conferència Sectorial d'Ocupació i Afers Laborals es fa tenint en compte que el 40% de l'import es condiona al grau de compliment assolit en relació amb els objectius del PAPE 2013. A banda, es distribueixen 25 milions per al foment de l'ocupació autònoma i entitats d'economia social i uns altres 25 milions per finançar el finançament de la col·laboració dels serveis públics d'ocupació autònoms amb agències de col·locació.

D'acord amb aquesta distribució, el 2014 a Catalunya li correspon gestionar 176 milions d'euros, el 9,2% menys que el 2013.²⁶⁹ D'aquests, el SOC en gestiona 138,9 milions i la resta els gestiona el Departament d'Empresa i Ocupació. Pel que fa a l'origen de la resta de fons destinats pel SOC a política de foment de l'ocupació, 76,5 milions són fons propis de la Generalitat i 29,8 milions provenen del Fons Social Europeu.²⁷⁰

L'execució pressupostària de la política de foment de l'ocupació a Catalunya l'any 2014 ha estat de 489,5 milions d'euros, el 28 % més que l'any anterior, i que representa el 95,6% de l'import pressupostat en aquesta política. El total d'obligacions reconegudes en foment de l'ocupació representa l'1'4% respecte el total d'obligacions reconegudes per la Generalitat l'any 2014.

GRÀFIC 87. Pressupost inicial, pressupost definitiu i obligacions reconegudes en política de foment de l'ocupació. Catalunya, 2010-2014

Unitats: milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir dades del Departament d'Economia i Coneixement.

²⁶⁷ El pressupost inicial en aquesta política de despesa és de 489,1 milions d'euros.

²⁶⁸ *Estat d'execució de despeses: exercici 2014*, desembre (acumulat). Generalitat de Catalunya. Consulta a http://economia.gencat.cat/web/.content/70_pressupostos_execucio/arxius/2014/sense_consolidar/despeses/2014_12_despeses_sense_consolidar.pdf.

²⁶⁹ Ordre ESS/2097/2014, de 29 d'octubre, per la qual es distribueixen territorialment per l'exercici 2014, per a la seva gestió per les comunitats autònomes amb competències assumides, subvencions de l'àmbit laboral finançades amb càrrec als Pressupostos Generals de l'Estat. BOE núm. 272, de 10.11.2014.

²⁷⁰ Transferències del FSE a cost total, el 50% els aporta la Generalitat.

L'execució pressupostària, atesos els programes en què s'estructura la política de foment d'ocupació al pressupost, és la següent: 253 milions d'euros el Programa ocupabilitat;²⁷¹ 235 milions d'euros el Programa d'igualtat, qualitat i integració laboral²⁷² i 1,5 milions d'euros el Programa de formació professional agrària i pesquera.²⁷³

Amb caràcter previ a l'exposició dels programes duts a terme cal assenyalar que l'execució dels programes de 2014 ha coexistit amb l'execució de programes corresponents al pressupost de 2013. Així, segons la programació del SOC 2014, la relació de convocatòries que s'executen durant el 2014 és la següent:

- Formació i contractació de persones en situació d'atur de llarga durada que hagin exhaurit la prestació per desocupació i/o el subsidi, convocatòries 2012 i 2013. El termini d'execució va finalitzar el 30 de març de 2014.
- Actuacions de foment de l'ocupació mitjançant programes de col·laboració social en administracions públiques amb persones perceptores de prestacions d'atur, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 30 de juny de 2014.
- Programa mixt de treball i formació adreçat a persones en situació d'atur, prioritàriament de 30 anys o més que hagin exhaurit la prestació per desocupació i/o el subsidi, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 30 de juny de 2014.
- Programa de treball i formació adreçat a persones en situació d'atur perceptores de la renda mínima d'inserció, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 30 de juny de 2014.
- Programa de treball amb suport de persones amb discapacitat i/o malaltia mental en el mercat ordinari de treball. El termini d'execució és el 30 de juny de 2014.
- Programa d'orientació i acompanyament a la inserció de persones amb discapacitat i/o malaltia mental de la Xarxa d'orientació per a l'ocupació. El termini d'execució és el 30 de juny de 2014.
- Programa forma i insereix, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 31 de juliol de 2014.
- Formació d'oferta adreçada prioritàriament a treballadors i treballadores en situació d'atur que promou el SOC, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 31 de juliol de 2014.
- Programes de qualificació professional inicial (PQPI), curs 2013-2014. El termini d'execució és el 31 de juliol de 2014.
- Plans de formació professional d'oferta, adreçats prioritàriament a persones treballadores ocupades, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 30 de setembre de 2014.
- Forma Empresa50.CAT per promoure la formació de demanda a les micro i petites empreses de Catalunya, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 30 de setembre de 2014. 42
- Espais de recerca de feina. El termini d'execució és el 31 de desembre de 2014.
- Programes de suport al desenvolupament local i s'obre la convocatòria per a la concessió de subvencions destinades al Programa d'agents d'ocupació i desenvolupament local, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 31 de desembre de 2014.

²⁷¹ Ocupabilitat. Aquest programa té com a missió millorar les competències professionals de les persones treballadores mitjançant accions d'orientació, formació, intermediació laboral, promoció de l'ocupació, de desenvolupament local i d'avaluació de les polítiques actives per a l'ocupació, per tal d'incrementar l'índex d'ocupació i l'ocupabilitat a Catalunya i contribuir a la millora de la competitivitat de les empreses.

²⁷² Igualtat, qualitat i integració laboral. Aquest programa inclou actuacions i activitats destinades a fomentar la igualtat d'oportunitats i a promoure i fomentar unes millors condicions laborals i una major prevenció de riscos laborals. Dins aquest programa s'inclou la partida destinada a la renda mínima d'inserció (173 milions d'euros) que s'analitza a l'apartat Protecció Social del Capítol V d'aquesta Memòria.

²⁷³ Formació professional agrària i pesquera. La missió d'aquest programa és professionalitzar el sector agroalimentari, a partir de la millora de la qualificació professional dels agricultors i de les persones que viuen en el món rural, tant des de la formació inicial com des del reciclatge de coneixements i la formació permanent.

- Programa de suport als territoris amb més necessitats de reequilibri territorial i econòmic: Projecte Treball a les 7 comarques, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 31 de desembre de 2014.
- Programa de suport i acompanyament a la planificació estratègica, en el marc dels programes de suport al desenvolupament local, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 31 de desembre de 2014.
- Treball als barris, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 31 de desembre de 2014.
- Joves per l'ocupació, convocatòries 2013 i 2014. El termini d'execució és el 31 de desembre de 2014.
- Projectes innovadors i experimentals, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 31 de desembre de 2014.
- Xarxa d'orientació per a l'ocupació, convocatòria 2013. El termini d'execució és el 31 de desembre de 2014.
- Fem ocupació per a joves, convocatòria 2014: El termini d'execució és el 31 de març de 2015.

A l'espera del desenvolupament del Programa de garantia juvenil a Catalunya, el SOC ha continuat elaborant el 2014 el Pla Inserjoves sota el qual s'han d'integrar programes dirigits a les persones joves que no compleixin els requisits per ser inclosos dins el sistema de garantia juvenil. Aquests programes combinen la contractació i la formació ("Joves per l'ocupació", "Fem ocupació per a joves"), pels programes formatius "Programa de suport als joves universitaris" i el "Programa de qualificació professional inicial" i els programes d'intercanvis internacionals 'Leonardo i Eurodissea'. Així mateix, es reserva un 25% de les places en la resta de programes del SOC per a la contractació de joves. D'altra banda, també ha donat continuïtat, en la programació de 2014, als programes de treball i formació, la prioritat dels quals és generar oportunitats que permetin mantenir actives les persones més afectades per la crisi econòmica i incrementar-ne l'ocupabilitat. Formen part d'aquest conjunt de programes els dirigits a les persones perceptores de renda mínima d'inserció, els dirigits a persones que no perceben cap prestació i/o subsidi, el Programa Treball als barris així com el Programa Forma i insereix.²⁷⁴

L'explicació dels programes que s'han dut a terme el 2014 en desenvolupament de la política de foment de l'ocupació s'ha fet a partir de la Memòria del Servei d'Ocupació.

Formació

Els programes de formació han estat els que han concentrat major pressupost, igual que en anys anteriors. Destaca la formació d'oferta adreçada prioritàriament a persones treballadores desocupades²⁷⁵ que té com a finalitat oferir una formació ajustada a les necessitats del mercat laboral i afavorir així la productivitat i competitivitat de les empreses així com la qualificació i la promoció dels treballadors i treballadores de l'àmbit territorial català. Les subvencions es destinen a impulsar especialitats adreçades a l'obtenció de certificats de professionalitat que es programin completes i a especialitats convocades del fitxer d'especialitats del SOC no adreçades a l'obtenció de certificats de professionalitat. Amb un pressupost atorgat de 45,7 milions d'euros, s'han ofert 21.517 places.

En la xarxa del SOC de centres referents en la formació professional per a l'ocupació, els vuit centres d'innovació i formació ocupacional, enguany s'han impartit 212 cursos amb una participació de 3.305 persones.

El Programa Formació i inserció es configura com a cursos formatius que han de permetre el jovent destinatari reintroduir-se en el sistema educatiu per prosseguir estudis de formació professional. Han de facilitar, també, l'aprenentatge imprescindible per accedir al mercat de treball amb millors possibilitats d'obtenir una ocupació qualificada i duradora. Els programes tenen una finalitat formativa i professionalitzadora dels joves que compleixin com a mínim 16 anys d'edat i com a màxim 21 en l'any d'inici del Programa, que hagin deixat l'educació secundària obligatòria sense obtenir-ne el títol i que, en el moment d'iniciar els programes, no segueixin estudis en el sistema educatiu, ni participin en altres accions de formació. Un total de 610 persones són les beneficiàries previstes d'aquest Programa durant l'any 2014, amb un pressupost previst de 2,1 milions d'euros.

²⁷⁴ Acord de Govern/76/2015, de 26 de maig, pel qual s'aproven el Programa d'Ocupació Juvenil a Catalunya, Garantia Juvenil 2014-2020 i el pla d'actuació per al 2015. DOGC núm. 6881, de 28.05.2015.

²⁷⁵ La participació de treballadors desocupats ha de ser del 80% del total de participants. Cal tenir en compte que si bé la informació tant de pressupost com de participants es refereix a l'any natural, l'execució abasta dos anys.

Pel que fa a la formació d'oferta dirigida prioritàriament²⁷⁶ a treballadors i treballadores ocupats, enguany el Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya ha atorgat 19,7 milions d'euros, el 3,1% menys que l'any anterior. Dins els plans aprovats, s'han dut a terme 2.265 accions formatives, en les quals es preveu la participació, de 61.767 persones, l'1,3% més que l'any anterior.

Del total de participants previstos, el 60,7% ho ha fet en plans intersectorials (inclosos els específics de l'economia social) i el 39,3% en plans sectorials.

En matèria de formació de demanda cal tenir en compte també la gestionada per la Fundació Tripartita para el Empleo (FTFE), si bé no s'ha pogut disposar de la informació referida a l'any 2014.

Dins dels programes desenvolupats en el marc de la formació, enguany s'ha dut a terme un Programa, que ha beneficiat 11 persones, amb l'objectiu de regular la concessió de subvencions a les empreses amb centres de treball a Catalunya que hagin subscrit conveni amb el SOC per a la realització de pràctiques no laborals de jovent amb compromís de contractació, per tal de compensar les despeses derivades de les accions de tutoria i avaluació.

Així mateix, cal fer referència als programes d'intercanvis internacionals Eurodissea i Leonardo da Vinci que es concreten en estades a l'estranger amb la finalitat de millorar la qualificació professional i el perfeccionament de les llengües estrangeres. Durant l'any 2014, se n'han beneficiat 271 persones, amb un pressupost de 925 mil euros.

Ha continuat el projecte APREN.CAT que s'adreça a persones en situació d'atur sense cobertura econòmica, amb l'objectiu d'incrementar la seva ocupabilitat i facilitar la seva integració social i laboral gràcies a l'aprenentatge de la llengua catalana i en el qual han participat 1.200 persones. Així mateix, s'ha realitzat formació específica com, per exemple, l'establerta en l'Acord de cooperació entre el Govern de la Generalitat de Catalunya i el Govern de l'Estat de Baden-Württemberg per al foment de la mobilitat laboral (1.110 persones beneficiàries) i la derivada del Conveni de col·laboració entre el SOC i el Consorci d'Educació de Barcelona, per al desenvolupament de les especialitats formatives dirigides a activitats de venda i turisme.

Programes amb contractació

S'inclouen dins aquest conjunt de programes aquells que tenen per objecte incentivar la contractació, la creació d'ocupació o el manteniment dels llocs de treball, tant amb caràcter general com dirigides a sectors o col·lectius específics.

El Programa Fem ocupació per a joves té per objectiu afavorir la inserció laboral mitjançant actuacions ocupacionals de les persones de 18 a 30 anys en situació d'atur i baixa qualificació que disposen del graduat en ensenyament secundari obligatori o el batxillerat, i que prioritàriament tenen experiència professional anterior. Excepcionalment, també es destina a aquelles persones joves que disposin d'un cicle formatiu de grau mig que cal reconduir a altres sectors. Aquest Programa va ser aprovat a finals del 2013 i finalitza el març de 2015. Durant 2014 n'han estat beneficiàries 1.139 persones i el pressupost atorgat ha estat de 2,7 milions d'euros.

El Programa Forma i insereix regula accions formatives amb compromís de contractació o inserció. En funció de les entitats beneficiàries, es distingeixen dues línies d'actuació:

La línia 1 s'adreça a empreses amb establiment operatiu, sucursal o delegació a Catalunya, a associacions d'empreses, gremis i altres entitats amb personalitat jurídica pròpia, que es comprometin a contractar, com a mínim, el 60% de l'alumnat atorgat (amb almenys el 75% d'assistència a l'acció formativa), per tal de cobrir un lloc de treball vinculat de manera inequívoca a la formació rebuda.

La línia 2 s'adreça a centres o entitats de formació inscrits al Registre de centres i entitats de formació del SOC, que es comprometin a inserir en empreses, com a mínim, el 60% de l'alumnat atorgat (amb almenys el 75% d'assistència a l'acció formativa), per tal de cobrir un lloc de treball vinculat de manera inequívoca a la formació rebuda.

---

²⁷⁶ La participació de treballadors ocupats ha de ser almenys del 60% del total de persones participants. Les persones desocupades poden representar fins un 40%. Cal tenir en compte que si bé la informació tant de pressupost com de participants es refereix a l'any natural, l'execució abasta dos anys.

384 persones n'han estat beneficiàries durant l'any 2014 i s'ha atorgat un pressupost d' 1,2 milions d'euros.

S'ha dut a terme la segona fase del Programa Joves per a l'ocupació, iniciat el 2013, en el marc de la qual s'han desenvolupat accions ocupacionals integrades que faciliten la inserció laboral i la qualificació de les persones joves desocupades d'entre 16 i 24 anys i menors de 30 anys en cas de persones amb un grau de discapacitat igual o superior al 33%. El Programa combina accions d'orientació, tutorització i seguiment individualitzat, formació i adquisició d'experiència professional en empreses i facilita la seva inserció laboral a les empreses i fomenta el seu retorn al sistema educatiu. Durant l'any 2014 un total de 2.603 persones joves s'han beneficiat d'aquest Programa amb un pressupost atorgat de 10,9 milions d'euros. Pel que fa l'experiència professional de la convocatòria 2013, aquest any 2014 s'han beneficiat 434 persones amb un pressupost atorgat d'1,2 milions d'euros.

Es manté i reforça el Programa Treball i Formació dirigit a les persones perceptores de renda mínima d'inserció amb experiència laboral anterior, amb preferència per les persones que reuneixin alguna de les característiques següents: el menor temps que resti per esgotar el període màxim de cobrament de l'RMI; tenir càrregues familiars; edat entre 40 i 55 anys; famílies monoparentals. Se n'augmenta la dotació i s'incorporen les entitats sense ànim de lucre com a entitats promotores que hi poden participar al Programa. Durant l'any 2014, un total de 985 persones s'han beneficiat d'aquest Programa amb un pressupost atorgat de 7,8 milions d'euros.

Així mateix, es combina l'experiència professional amb formació per millorar l'ocupabilitat de les persones aturades, prioritàriament de 30 anys o més, que hagin exhaurit la prestació per desocupació i/o el subsidi, per facilitar la seva inserció laboral. Les accions formatives han d'estar incloses en el catàleg d'accions formatives professionalitzadores certificables per tal que permetin que la persona en situació d'atur pugui integrar-se en un possible itinerari ocupacional, així com d'experiència laboral. Durant l'any 2014, se n'han beneficiat 2.115 persones, amb un pressupost atorgat de 17,9 milions d'euros.

El Programa Treball als barris inclou programes específics de caràcter experimental i innovador per afavorir la inserció sociolaboral de col·lectius amb dificultats d'inserció, programes de qualificació professional, programes mixtos de formació i treball, programes d'experienciació laboral i programes de desenvolupament local. Correspon a cada municipi el disseny i la planificació sobre quines de les actuacions poden encaixar millor en el seu propi projecte. Al llarg de 2014 s'han beneficiat 16.424 persones amb un pressupost atorgat de 26.943.000 euros.

El Programa Aprenent i treballant incorpora un conjunt d'accions i iniciatives mixtes de formació i ocupació que tenen per objecte la qualificació professional dels i de les joves en un règim d'alternança d'activitat laboral en una empresa amb l'activitat formativa rebuda en el marc del sistema de formació professional per a l'ocupació. Les accions formatives poden estar adreçades a l'obtenció de certificats de professionalitat, tot i que també poden incloure formació complementària no associada als certificats per donar resposta a necessitats formatives específiques del sector d'activitat. Els seus col·lectius destinataris són els joves en situació d'atur, majors de 16 i menors de 30, que no tinguin la qualificació professional obtinguda i reconeguda pel sistema de formació professional per a l'ocupació o del sistema educatiu, requerida per concertar un contracte en pràctiques per al lloc de treball o ocupació objecte del contracte. Durant l'any 2014, un total de 56 persones s'han beneficiat d'aquest Programa amb un pressupost atorgat de 243.793,74 euros.

Desenvolupament local

Els programes de desenvolupament local tenen per objectiu promoure la identificació i concreció de les oportunitats d'ocupació dels diferents territoris de Catalunya. Donen suport a actuacions de planificació estratègica, dinamització territorial, i innovació en matèria d'ocupació i desenvolupament local. Aquesta promoció es duu a terme per mitjà d'accions i mesures encaminades a la generació d'ocupació, la creació d'activitat empresarial, i la dinamització i l'impuls del desenvolupament econòmic local. Inclou el Programa de suport i acompanyament a la planificació estratègica; el Programa de foment del desenvolupament local; el Programa d'agents d'ocupació i desenvolupament local i el Projecte Treball a les 7 comarques. Durant l'any 2014, un total de 1.882 persones s'han beneficiat d'aquests programes amb un pressupost atorgat total de 7,2 milions d'euros.

Orientació

L'orientació integra els serveis que s'ofereixen a les oficines de Treball i els programes d'informació, acompanyament, motivació i assessorament que, tenint en compte les circumstàncies personals i professionals de la persona usuària, li permetin conèixer les seves capacitats i els seus interessos, així com gestionar el seu itinerari de qualificació, la cerca d'ocupació o la posada en marxa d'iniciatives empresarials.

Les oficines de treball del SOC ofereixen un servei d'assessorament i orientació de primer nivell, més o menys intens en funció del col·lectiu (Qüestionari de factors d'ocupació) que consisteix en una sessió grupal i un assessorament ocupacional individual, amb l'objectiu que la persona conegui els diferents serveis o programes que el SOC li pot oferir per treballar els aspectes de la seva ocupació on s'hagin detectat mancances, o l'itinerari individual més complert en el cas que la persona no tingui definit el seu objectiu professional i necessiti un servei més integral. A les sessions grupals hi han participat 41.000 persones i a les sessions d'orientació 49.532 persones.

Les aules de recerca intensiva de feina (aules actives i aules d'alt rendiment en enfocament laboral) tenen com a objectiu accelerar la incorporació al mercat de treball d'aquelles persones inscrites al SOC que estan en procés de recerca de feina i compten amb un projecte professional definit i viable.

A aquesta orientació s'afegeix la que es fa als Espais de recerca de feina on es posa a disposició de les persones demandants d'ocupació assessorament, recursos i eines que els permetin optimitzar la recerca de feina i trobar un lloc de treball adient al seu objectiu professional. Es treballa la recerca de feina a través dels diversos portals d'ocupació de la xarxa i mitjançant l'optimització de les candidatures de les persones participants. El pressupost atorgat el 2014 ha estat d'1,7 milions d'euros i ha beneficiat 1.322 persones.

D'altra banda, el Programa Orientació i acompanyament a la inserció té per objectiu millorar el posicionament de la persona envers la seva inserció, oferint a les persones demandants de feina un servei que els permeti identificar el seu perfil competencial i desenvolupar les competències necessàries per incorporar-se de nou al mercat de treball. S'articula en dos nivells, un primer nivell d'informació i assessorament que es porta a terme mitjançant la xarxa d'oficines de Treball amb mitjans propis, i un segon nivell d'orientació més especialitzat que es duu a terme en col·laboració amb entitats públiques i privades. El 2014 s'ha atorgat un pressupost de 5 milions d'euros, i hi ha hagut 15.787 persones beneficiàries.

Així mateix, cal tenir en compte els participants en el Programa PREPARA,²⁷⁷ que d'ençà de la seva aprovació el febrer de 2011 ha tingut 103.043 participants que s'han beneficiat dels itineraris individualitzats i personalitzats d'inserció professional i de les mesures de polítiques actives d'ocupació encaminades a la requalificació i / o reinserció professional. D'altra banda, aquest Programa atorga un ajut econòmic d'acompanyament a percebre durant sis mesos per import del 75% de l'IPREM vigent, és a dir, 400 euros mensuals, excepte si la persona beneficiària té a càrrec com a mínim a tres membres de la unitat familiar, cas en que l'ajut és de 452,3 euros (el 85% de l'IPREM vigent). El col·lectiu beneficiari del Programa PREPARA no computa com a beneficiaris de prestacions d'atur.

També cal fer referència a la signatura d'un conveni de col·laboració entre el SOC i la Secretaria d'Universitats i Recerca per a l'impuls a la inserció i la millora de l'ocupabilitat dels estudiants universitaris de darrers cursos, graduats universitaris i doctorats. El pressupost atorgat per a aquesta iniciativa ha estat d'1,8 milions d'euros, a càrrec del pressupost 2013 i les persones beneficiàries previstes per al curs 2013-2014 han estat 26.000.

Finalment, cal tenir en compte les activitats de la Xarxa EURES²⁷⁸ les activitats de la qual durant l'any 2014 s'han centrat en dos objectius principals. En primer lloc, promoure la mobilitat i facilitar informació de la xarxa a demandants d'ocupació, universitats, col·legis professionals, altres gestors d'ocupació, alumnes i altres persones usuàries. El total de les consultes sobre mobilitat europea rebudes pel personal assessor EURES ha estat de 8.818 consultes de demandants d'ocupació i 1.580 consultes de persones empresàries. D'altra banda, les activitats de difusió de la xarxa EURES es realitzen mitjançant sessions de formació, tallers, jornades i xerrades on han participat 1.094 persones. Un segon objectiu ha estat realitzar diferents processos de selecció de persones per treballar a empreses europees i per iniciar una formació dual a Alemanya. S'han dut a terme 14 processos de selecció a Catalunya per reclutar persones per treballar a diferents empreses europees dels sectors de la sanitat, l'hostaleria i l'enginyeria, entre d'altres. Els països de destinació d'aquestes vacants han estat, principalment, Alemanya, Regne Unit, Bèlgica, Holanda i Finlàndia. En aquests processos s'han convocat més de 1.000 persones.

²⁷⁷ Programa de requalificació professional de les persones que esgotin la seva protecció per atur. Creat per Reial decret llei 1/2011, el Reial decret llei 1/2013 el prorroga automàticament, per períodes de sis mesos, mentre la taxa d'atur sigui superior al 20%.

²⁷⁸ EURES és una xarxa de cooperació entre la Comissió Europea, els serveis públics d'ocupació dels països de l'Espai Econòmic Europeu i Suïssa, les organitzacions sindicals i patronals, i altres representants regionals i nacionals relacionats amb el món de l'ocupació que té com a objectiu afavorir l'exercici del dret a la mobilitat internacional de la mà d'obra dins del territori EURES, millorar el funcionament del mercat de treball europeu, i analitzar la situació i les tendències dels mercats de treball dels diferents països d'Europa.

Intermediació

Les ofertes d'ocupació que arriben a l'Administració catalana es canalitzen a través de les seixanta-nou oficines del SOC que conformen la Xarxa ocupacional del SOC i del portal Feina Activa.²⁷⁹ Les empreses han registrat 16.605 ofertes amb lloc de treball a Catalunya (el 54% més que el 2013) a les oficines dels serveis públics d'ocupació i 14.501 al portal Feina Activa (el 36,07% més que 2013).

Aquestes ofertes afectaven a 68.480 llocs de treball, 280 el 41% més que el 2013.

Al portal Feina Activa, a més de les ofertes registrades per les empreses, també es publiquen les ofertes públiques per accedir a la plantilla de personal funcionari de les administracions públiques catalanes, els seus organismes autònoms, entitats públiques empresarials i consorcis; les ofertes recollides d'internet que s'incorporen automàticament i les ofertes dels portals Infoempleo, Yaencontre i Infofeina.

El 2014 s'han formalitzat 2.441.617 contractes de treball a Catalunya. Atesos els llocs de treball oferts a les ofertes d'ocupació registrades a les oficines dels serveis públics d'ocupació i al portal d'internet Feina Activa, el SOC, ha intermediat en el 2,8% dels contractes.

Finalment, cal assenyalar que a Catalunya hi ha 229 agències de col·locació autoritzades, a les quals es destina un pressupost de 3,5 milions d'euros, i que han beneficiat 11.962 persones.

A continuació es desglossa la programació del SOC pel 2014 a la taula següent.²⁸¹

TAULA 62. Programació del Servei d'Ocupació de Catalunya, 2014

Àmbit	Pressupost	Persones beneficiàries
Total	184.932.783,9	263.701
Orientació	8.032.682,2	143.641
Espais de recerca de feina		11.322
Accions d'orientació i acompanyament a la inserció	5.039.123,6	15.787
Orientadors de les oficines de treball	1.225.558,5	90.532
Actuacions amb universitats	0	26.000
Formació	80.604.947,5	92.996
FOAP	45.703.701,1	21.517
Beques i recursos acceptats	3.370.334,5	n.d.
Formació professional persones ocupades (CONFORCAT)	19.706.714,0	61.767
CIFO	4.140.991,9	3.305
Acord marc formació hostaleria i turisme	1.124.291,0	771
Conveni Fundació INFORM	2.500.000,0	1.020
Conveni Escola Oficial Idiomes	124.745,0	210
Conveni IMET Vilanova i la Geltrú	240.000,0	28
Apren.cat	252.668,6	1.200
Formació i Inserció	2.100.000,0	610
Conveni Consell de Cambres	65.000,0	-
Conveni Consorci Parc Mar Salut (Acredita't)	65.598,8	60
Intercanvis internacionals (Leonardo i Eurodissea)	34.960,0	11
Programes amb contractació	69.351.397,7	24.140
Fem ocupació per a joves	2.715.384,0	1.139

²⁷⁹ Les dades s'han extret de l'Estadística d'ofertes de lloc de treball actualitzades a 13.01.2015.

²⁸⁰ Una oferta pot incloure més d'un lloc de treball.

²⁸¹ Les mesures relatives a empenedoria i als col·lectius amb especials dificultats d'integració laboral (els ajuts al manteniment de llocs de treball de persones discapacitades en centres especials de treball) les gestiona directament el Departament d'Empresa i Ocupació. Les mesures destinades al foment de l'empenedoria s'analitzen al Capítol I.

Àmbit	Pressupost	Persones beneficiàries
Forma i Insereix	1.226.847,7	384
Joves per a l'ocupació	12.338.118,6	3.037
Treball i formació persones sense prestació	17.996.052,0	2.115
Treball als barris	26.943.000,0	16.424
Treball i formació RMI	7.888.201,4	985
Aprenent i treballant	243.793,7	56
Programes desenvolupament local	7.244.244,9	1.882
Suport al desenvolupament local	7.244.244,9	1.882
Altres	16.137.878,4	1.042
Jocs del Mediterrani (Ajuntament Tarragona)	67.095,0	75
Consroci Barri de la Mina	329.551,8	949
Sintel	273.892,6	18
Contractes, convenis i assistències tècniques	13.330.358,9	-
Modernització serveis públics d'ocupació	2.136.980,0	-
Agències de col·locació	3.561.633,0	11.962

Unitat: euros i persones.

Nota: mitjana anual.

Font: Memòria del Servei d'Ocupació de Catalunya

D'altra banda, a través de la Secretaria d'Ocupació i Relacions Laborals s'han gestionat mesures incloses dins el Programa Igualtat, qualitat i integració laboral. Entre aquestes, s'ha de fer referència a les actuacions destinades a impulsar la igualtat d'oportunitats en l'àmbit laboral facilitant la inserció sociolaboral dels col·lectius amb més dificultats. Així, s'aproven ajuts a les accions relatives a les unitats de suport a l'activitat professional dels centres especials de treball, els ajuts a la integració sociolaboral de persones en risc d'exclusió a través d'empreses d'inserció i el Programa Treball amb suport (3,3 milions d'euros). S'inclouen també en el marc d'aquest Programa els ajuts al manteniment de llocs de treball de persones discapacitades en centres especials de treball.

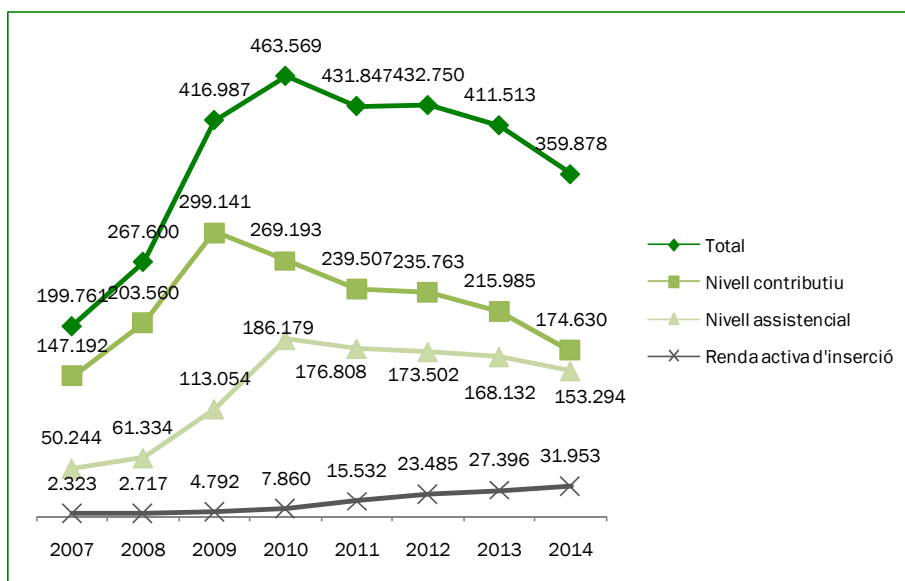
Així mateix, cal tenir en compte el pes de les bonificacions a la contractació en el conjunt de la despesa destinada a foment de l'ocupació. La política d'incentius a la contractació, que gestiona l'Estat, té un pes important en el pressupost destinat a foment de l'ocupació, a les quals els Pressupostos Generals de l'Estat el 2014 van destinar inicialment 1.222 milions d'euros.

2.2. POLÍTIQUES PASSIVES D'OCUPACIÓ

2.2.1. PERSONES BENEFICIÀRIES DE PRESTACIONS D'ATUR

La mitjana anual de persones beneficiàries de prestacions d'atur (359.878 persones) ha disminuït el 12,5% respecte l'any anterior.

GRÀFIC 88. Persones beneficiàries de prestacions d'atur. Catalunya 2007-2014

Unitat: persones.

Nota: mitjana anual.

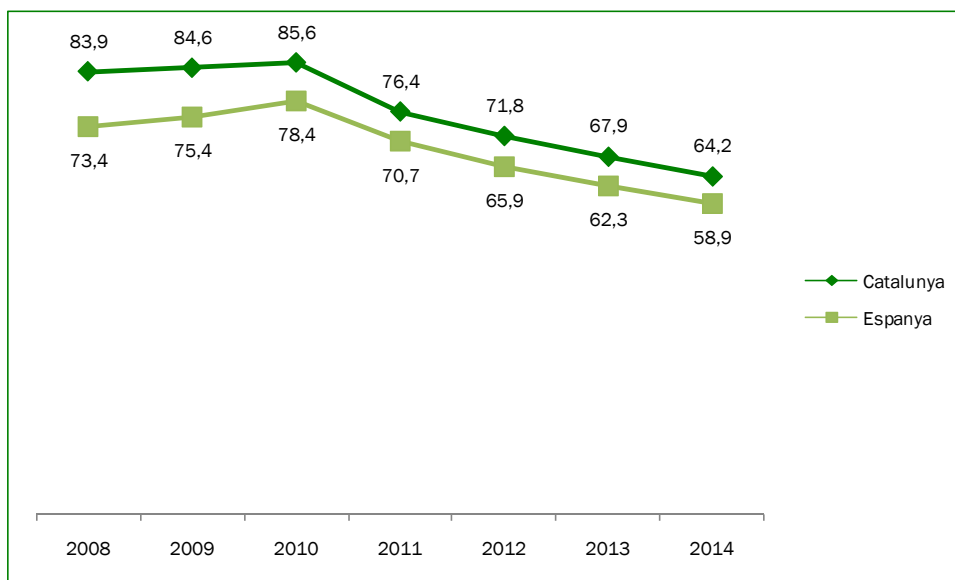
Font: elaboració pròpia a partir dades del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

En l'àmbit estatal, la mitjana anual de beneficiaris de prestacions d'atur (2.542.977 persones) ha disminuït l'11,2%.

La taxa de cobertura²⁸² continua disminuint i se situa en el 64,2 %, el 5,4% menys que l'any anterior. En l'àmbit estatal, la taxa és del 58,9%, el 5,4% menys que el 2013.

Pel que fa a la distribució de les persones beneficiàries de prestacions d'atur en funció del sexe, el 51,2% són homes i el 48,8% dones.²⁸³

GRÀFIC 89. Evolució de la taxa de cobertura. Catalunya i Espanya, 2008-2014

Unitat: percentatges.

Nota: mitjana anual.

²⁸² Taxa de cobertura bruta: Total de beneficiaris / (aturats registrats SISPE amb experiència laboral + beneficiaris del subsidi d'eventuals agraris)

²⁸³ Sense tenir en compte les persones que reben la renda activa d'inserció, respecte les quals no s'ha disposat de la distinció en funció de sexe.

Font: elaboració pròpia a partir dades del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

De les 594.000 persones registrades com a aturades a Catalunya, en mitjana anual, 234.122 no cobraven cap tipus de prestació d'atur, 8.335 persones més que l'any anterior. Així mateix, mentre que la mitjana anual d'aturats registrats ha disminuït el 6,9% respecte el 2013, el nombre de persones beneficiàries de prestacions d'atur ha disminuït més, el 12,5%. En comparació amb l'atur estimat de l'Enquesta de Població Activa (772 mil persones l'any 2014), aquesta diferència seria molt superior (412.122 persones que no perceben prestació) i per tant la taxa de cobertura seria considerablement inferior.

2.2.1.1. PRESTACIONS DE NIVELL CONTRIBUTIU

La mitjana anual de persones beneficiàries de prestacions contributives el 2014 ha estat de 174.630, el 19,1 % menys que l'any anterior. Respecte del total de persones beneficiàries de prestacions d'atur, les persones que perceben prestacions contributives representen el 48,5%, dada que indica la pèrdua de pes de la prestació contributiva respecte del total.

El 51,9% de les persones beneficiàries de prestacions contributives són homes.

L'extinció del contracte temporal és la causa majoritària d'accés a la prestació (38,9%), i ha augmentat el seu pes respecte l'any anterior (31,2%). Han perdut pes, per contra, l'acomiadament exprés²⁸⁴ (19,3%) i l'acomiadament objectiu (19,0%).

2.2.1.2. PRESTACIONS DE NIVELL ASSISTENCIAL

La mitjana de persones beneficiàries de prestacions del nivell assistencial ha estat de 153.294, el 8,8% menys que l'any anterior. Aquestes representen el 42,5% del total de persones que perceben prestacions d'atur. El 50,4% de les persones que l'any 2014 reben aquesta prestació són homes.

En funció de tipus de subsidi, el col·lectiu que més pes té és el de les persones més grans de 55 anys que han esgotat una prestació o subsidi previs, que representen el 31,7% del total. El següent col·lectiu és el de les persones menors de 45 anys que han esgotat prestacions d'atur que representen el 27,2% del total i dins aquest col·lectiu, destaquen les persones que han esgotat una prestació de 6 mesos o més de durada, que representen el 19%. Les persones més grans de 45 anys que han esgotat una prestació prèvia i els que no tenien el període mínim cotitzat per a accedir a una prestació contributiva representen el 15% i el 16,8% respectivament del total de persones que reben una prestació del nivell assistencial.

2.2.1.3. RENDA ACTIVA D'INSERCIÓ

Pel que fa a la mitjana anual de persones beneficiàries de la renda activa d'inserció, el 2014 ha estat de 31.953 persones, el 16,7% més que l'any anterior. El mes de desembre, però, 32.605 persones rebien aquesta prestació, el 9,8% més que el mateix mes de l'any anterior.

En relació amb el total de persones que reben prestacions d'atur, el nombre de beneficiaris de la renda activa d'inserció representa el 9%. En l'àmbit de l'Estat, les persones que reben la renda activa d'inserció (261.778) representen el 10,2% del total de persones que reben prestacions d'atur i han augmentat el 4,5% respecte l'any anterior.

2.2.2. DESPESA EN PRESTACIONS D'ATUR

L'any 2014 la despesa en prestacions d'atur ha estat de 3.943,9 milions d'euros a Catalunya, el 18,7% menys que l'any 2013. Aquesta despesa ha representat el 16% de l'import de la despesa en prestacions d'atur en el conjunt de l'Estat, que ha estat de 24.569 milions d'euros el 17,5% menys que l'any anterior.

El descens de la despesa s'explica tant per la disminució de persones beneficiàries de prestacions i la pèrdua de pes de les prestacions contributives, a causa essencialment de l'atur de llarga durada però també de l'enduriment de les condicions d'accés a les prestacions introduït l'any 2013, com per la disminució de l'import de la prestació contributiva d'ençà de la reforma feta pel Reial decret llei 20/2012, que va disminuir el percentat-

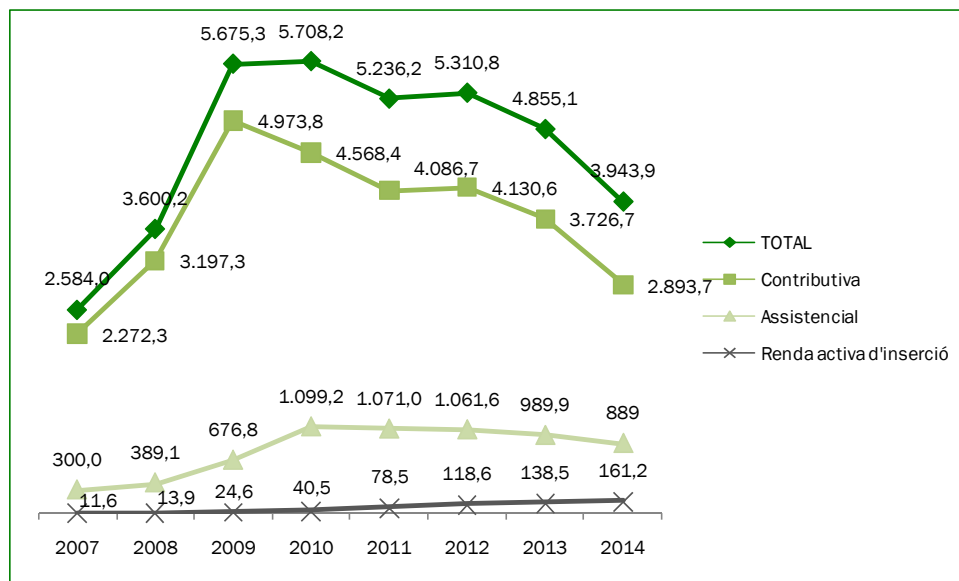
²⁸⁴ Acomiadament tramitat d'acord amb la Llei 45/2002.

ge aplicable a la base reguladora a partir del setè mes de prestació i va eliminar la bonificació del 35% que s'aplicava a les cotitzacions socials corresponents al treballador que assumia el Servei Públic d'Ocupació Estatal.

El 73,3% de la despesa en prestacions d'atur a Catalunya s'ha destinat a prestacions contributives, 2.893,7 milions d'euros, el 22,3% menys que el 2013.

En prestacions assistencials la despesa ha estat de 889 milions d'euros, el 10,1% menys que l'any anterior. Aquest import ha representat el 22,5% respecte del total de despesa en prestacions a Catalunya. La despesa en renda activa d'inserció, 161,2 milions d'euros, ha continuat la tendència ascendent a un ritme similar (16,3%) que l'any anterior. Sobre el conjunt de despesa en prestacions d'atur representa el 4,2%.

GRÀFIC 90. Despesa en prestacions d'atur, Catalunya, 2007-2014

Unitat: milions d'euros.

Nota: mitjana anual.

Font: elaboració a partir de dades Servei Públic d'Ocupació Estatal.

L'import líquid mig de la prestació contributiva ha estat de 782 euros mensuals. Aquest import ha estat de 849 euros mensuals pels homes i 709,2 euros mensuals per a les dones. En el conjunt de l'Estat l'import mig líquid és de 741,9 euros mensuals (802 euros els homes, 672,3 euros les dones).

L'import de la prestació de nivell assistencial i de la renda activa d'inserció és el 80% de l'indicador públic de renda d'efectes múltiples (IPREM) vigent que, com els darrers anys, ha estat de 426 euros mensuals.²⁸⁵

²⁸⁵ En cas de pèrdua de feina a temps parcial, l'import es percep en proporció a les hores prèviament treballades en l'últim contracte.

3. RELACIONS LABORALS

3.1. LA CONFLICTIVITAT LABORAL

3.1.1. VAGUES I TANCAMENTS PATRONALS

En aquest apartat s'analitzen les vagues i els tancaments patronals que han tingut lloc durant l'any 2014, emprant com a font les dades publicades pel Departament d'Empresa i Ocupació,²⁸⁶ actualitzades el 13 de març de 2015.

Vagues

Enguany s'han produït 156 vagues a Catalunya, el 17% menys que l'any 2013, la qual cosa marca un canvi de tendència respecte dels anys anteriors. Així doncs, durant els anys 2012 i 2013 es va constatar una tendència a l'alça que contrasta amb la de l'any 2014, tal i com es pot observar als gràfics següents. De la mateixa manera que els anys anteriors, el 100% de les vagues han estat amb preavis.

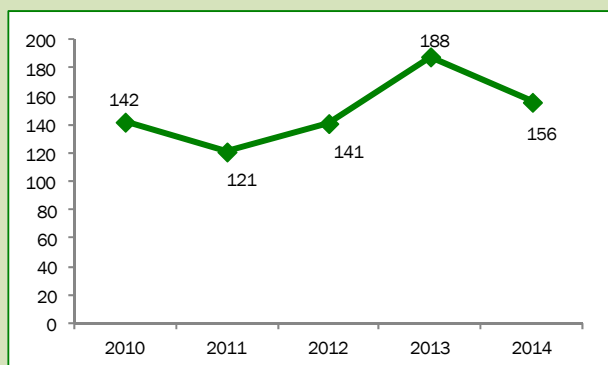
També s'observa enguany un canvi de tendència pel que fa a les persones treballadores participants a les vagues i les jornades no treballades, atès que es produeix un decrement notable respecte de l'any anterior, en què es va observar un increment significatiu. Així, s'observa un decrement del 60,7% pel que fa a les persones participants i un decrement del 27,5% pel que fa a les jornades no treballades. A diferència de l'any anterior, s'observa un decrement interanual del 28,9% pel que fa a les hores no treballades, si bé les hores no treballades per treballador/a augmenten el 82,4%.

---

²⁸⁶ *Estadística de vagues i tancaments patronals*, dades gener de 2015. Observatori d'Empresa i Ocupació. Consulta a <http://observatoriempresaiocupacio.gencat.cat/web/.content/generic/documents/treball/estadistica/vagues/2015/arxius/Vagues201501.pdf>.

GRÀFIC 91. Vagues, treballadors participants i jornades no treballades. Catalunya, 2010-2014

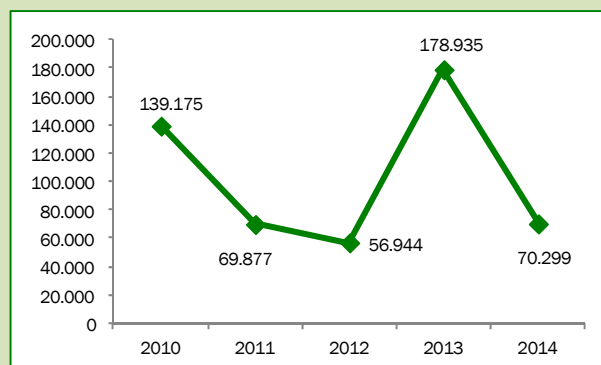
Vagues

Unitats: nombre de vagues.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

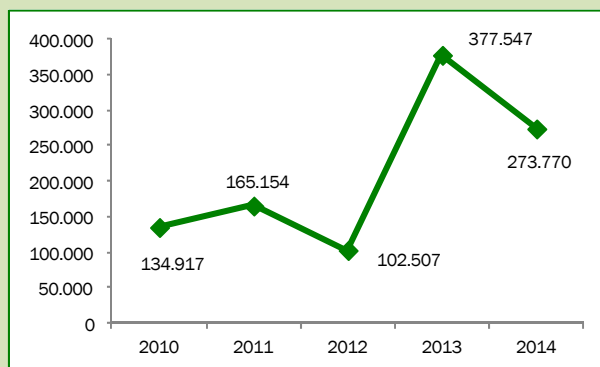
Treballadors/ores participants

Unitats: nombre de treballadors/ores.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Jornades no treballades

Unitats: nombre de jornades.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Si s'analitzen les vagues per sector d'activitat, es pot observar un decrement del nombre de vagues en el sector de la indústria (16 vagues menys), serveis (14 vagues menys), si bé es manté el nombre de vagues en el sector de la construcció. Pel que fa al sector de l'agricultura, enguany no s'ha produït cap vaga, a diferència de l'any anterior, en què se'n van produir dues. Partint d'aquestes dades, es constata un canvi de tendència interanual respecte de l'any 2013, en què es van produir increments interanuals en els quatre sectors.

Si bé s'ha produït un decrement pel que fa al nombre de vagues, el nombre de treballadors/ores participants ha augmentat en el sector de la indústria (15,8%) i en el de la construcció (3,7%). No obstant això, cal destacar el decrement dels treballadors participants en les vagues del sector dels serveis, atès que aquest ha estat del 76%, que contrasta amb l'increment interanual del 208,1% que es va observar l'any 2013. Pel que fa a l'índex d'incidència, es produeix el fenomen invers a l'observat l'any anterior. Així doncs, es produeixen decrements en els sectors de la construcció i serveis, de 25,9 i 8,7 punts percentuals, respectivament. En canvi, en el sector de la indústria, l'índex d'incidència augmenta 5,1 punts percentuals.

Quant a les hores no treballades per persona treballadora, es produeix un canvi de tendència pel que fa al sector serveis i de la indústria. En el sector serveis es treballa 25,9 hores menys per persona treballadora, a diferència de l'any anterior, en què es va observar un increment interanual de 4 hores. En el sector industrial es produeix un increment de les hores no treballades per persona treballadora (5 hores), mentre que l'any anterior es va produir un descens de 3 hores. En el sector de la construcció es manté la tendència a la baixa, si bé enguany el decrement és més significatiu que l'any anterior (enguany és de 8 hores i l'any 2013 fou d'una hora).

Si s'analitzen les vagues segons el subsector d'activitat econòmica en què es produeixen, els sectors més conflictius han estat el de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs (14 vagues); el de les telecomunicacions (13 va-

gues), el de les activitats relacionades amb l'ocupació (13 vagues) i el del transport terrestre i per canonades (11 vagues). S'observa un canvi de tendència respecte de l'any anterior en els quatre subsectors esmentats. Així, en el de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs es produeix un increment interanual de 8 vagues, a diferència de l'any anterior, en què se'n van produir 6 menys. El subsector de les telecomunicacions ha patit un augment de 5 vagues, mentre que l'any anterior, amb 8 vagues, no figurava com a un dels sectors més conflictius. Cal destacar un decrement en el subsector de les activitats relacionades amb l'ocupació, que, tot i ser un dels més conflictius, ha registrat 8 vagues menys. Finalment, en el subsector del transport terrestre i per canonades hi ha hagut 5 vagues menys que l'any anterior.

Durant l'any 2014 s'han registrat vagues en subsectors en què no va haver-hi conflictivitat l'any 2013, sent el més destacat el del cinema i vídeo i enregistrament de so, amb 7 vagues. D'altres subsectors són: activitats esportives i d'entreteniment (5); indústries de productes alimentaris (3); altres materials de transport (3); seus centrals i consultoria empresarial (2); activitats associatives (2); serveis d'allotjament (2); venda i reparació de vehicles de motor (1); indústries de productes alimentaris (1); fabricació de begudes (1); ràdio i televisió (1); activitats auxiliars de mediació financera (1) i activitats jurídiques i de comptabilitat (1).

Altrament, hi ha hagut algun subsector conflictiu durant l'any 2013 i que enguany no té cap vaga registrada, sent el més destacat el de la mediació financera, que l'any anterior va registrar 7 vagues. Altres subsectors són: cautxú i plàstic (3), transport aeri (2); recerca i desenvolupament (2); agricultura, ramaderia i caça (1); pesca i aqüicultura (1) i serveis a edificis i de jardineria (1).

Si bé s'ha dit a l'inici d'aquest apartat que, a nivell global, s'observa una tendència a la baixa dels treballadors participants en les vagues, cal destacar alguns subsectors en els quals s'ha produït un increment significatiu dels treballadors participants. El més destacat ha estat el dels vehicles de motor, remols i semiremolcs, atès que hi ha hagut 17.823 treballadors participants més que l'any anterior. També mereixen menció el sector de les telecomunicacions (9.502 treballadors més); el de la metal·lúrgia (4.089 treballadors més); el de les activitats postals (1.269 treballadors més); el de les activitats administratives i d'oficina (976 treballadors més) i el de l'energia elèctrica i gas (382 treballadors més).

Pel que fa als decrements, el més significatiu s'ha produït en el transport terrestre i per canonades, que, tot i ser un dels subsectors amb més vagues, en aquestes hi han participat 64.500 treballadors menys que l'any anterior. També cal destacar el sector de l'educació, amb 49.764 treballadors participants menys i el de l'Administració Pública, defensa i Seguretat Social obligatòria, amb 6.165 treballadors participants menys.

L'índex d'incidència de les vagues ha estat del 51,9%, 2,4 punts percentuals més que l'any anterior, seguint la tendència a l'alça del 2013. Si es desagrega l'índex d'incidència per àmbit funcional s'observa que, de la mateixa manera que l'any anterior, decreix l'índex de les vagues convocades per tots els centres d'una empresa (25,3 punts percentuals menys que l'any anterior). En canvi, s'observa un canvi de tendència pel que fa a les vagues convocades per un conjunt d'empreses, atès que s'observa un decrement de 28,3 punts percentuals en el seu índex d'incidència, mentre que l'any 2013 es va produir un increment significatiu. Pel que fa a les vagues convocades per alguns centres es manté la tendència a l'alça, si bé l'increment (18,5 punts percentuals) és menys rellevant que l'any anterior (66,5 punts percentuals). Mereixen una menció especial les vagues de caràcter sectorial, ja que el seu índex d'incidència ha estat del 94,3%, 62 punts percentuals més que l'any 2013.

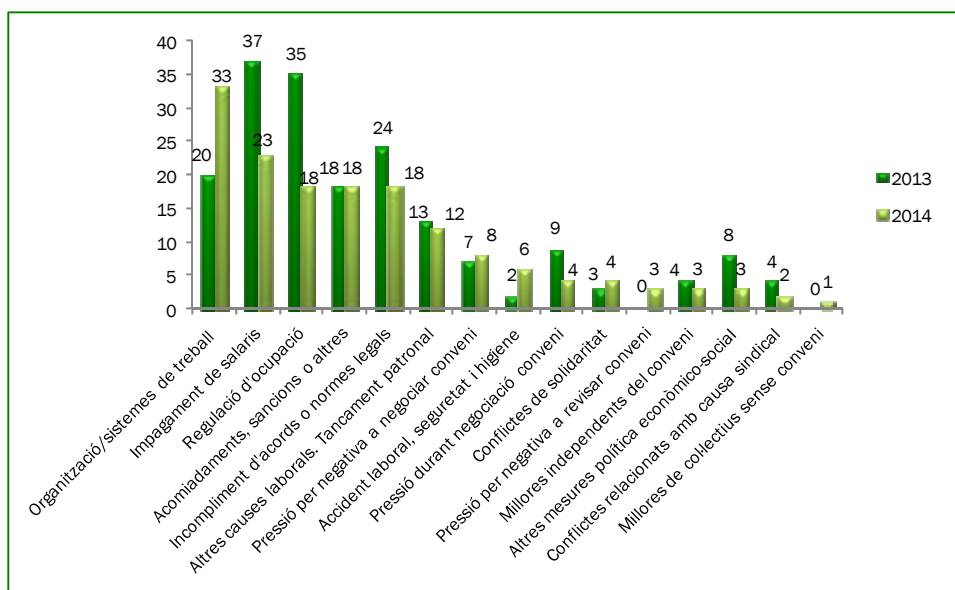
Pel que fa als tipus d'empresa, la majoria de les vagues, el 85,9%, s'han produït a l'empresa privada, seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant això, s'observa un decrement interanual de 33 vagues i el seu índex d'incidència ha augmentat 2,3 punts percentuals. Enguany hi ha hagut 21 vagues a l'empresa pública, una més que l'any anterior, si bé el seu índex d'incidència ha disminuït 1,2 punts percentuals. Enguany s'ha produït una vaga a les empreses públiques i privades conjuntament, igual que l'any anterior. Cal destacar el seu índex d'incidència, atès que ha estat del 100%, 77,2 punts percentuals més que l'any anterior. En canvi, s'han produït decrements molt significatius pel que fa als índex d'incidència de les vagues que s'han produït a l'Administració central i organismes autònoms (50 punts percentuals) i a les administracions autonòmiques i organismes autonòmics (61,9 punts percentuals). Enguany no s'han produït vagues a l'Administració de la Seguretat Social ni a les Administracions locals.

Si s'analitzen les vagues segons l'àmbit del conveni al qual pertanyen les empreses on es produeix la vaga, es pot observar com la majoria, el 51,3%, s'han produït en empreses amb conveni d'àmbit sectorial, seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant això, i, a diferència de l'any anterior, s'ha produït un decrement del 41,6% en aquestes vagues. El 26,3% de les vagues han estat en empreses amb conveni d'àmbit d'empresa i s'ha produït un increment interanual (7,9%), si bé aquest ha estat menys significatiu que el de l'any anterior (40,7%). Enguany

hi ha hagut 10 vagues que s'han produït en empreses amb conveni de grup d'empreses, el doble que l'any anterior. Cal destacar un increment notable, del 212,5% de les vagues produïdes en empreses on no existeix conveni.

Pel que fa als motius pels quals s'han convocat les vagues, i, tal i com es pot veure al gràfic següent, el 21,2% de les vagues han estat motivades per organització/sistemes de treball. Es constata un increment interanual del 65% de les vagues per aquest motiu. Altrament, pel que fa a les vagues causades per impagament de salaris que l'any 2013 van ocupar la primera posició, es constata un decrement del 37,8%, si bé hi ha hagut 94.135 treballadors participants més que l'any 2013. Cal destacar també un decrement del 48,8% de les vagues causades per regulació de l'ocupació, la qual cosa contrasta també amb un increment de 4.029 treballadors participants. Enguany s'han produït 3 vagues per pressió per negativa a negociar un conveni i una vaga per millores de col·lectius sense conveni, mentre que l'any 2013 no se'n va produir cap. A *contrario sensu*, durant l'any 2013 es van produir tres vagues causades per interpretació de les clàusules del conveni vigent i 1 vaga per reconversió industrial i enguany no hi ha hagut vagues per aquests motius.

GRÀFIC 92. Vagues amb incidència a Catalunya segons motivació. Catalunya, 2013-2014

Unitats: nombre de vagues.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

En relació amb l'àmbit territorial de les vagues, la majoria, el 64,1%, són d'àmbit municipal, seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant això i, a diferència de l'any 2013, es constata un decrement del 16,7% de les vagues d'aquest àmbit. El decrement interanual més notable s'ha produït en les vagues d'àmbit estatal (29,7%), també canviant la tendència de l'any anterior. El nombre de vagues d'àmbit comunitari s'ha mantingut estable i, pel que fa a les vagues d'àmbit comarcal, enguany n'hi ha hagut dues i l'any anterior no se'n va registrar cap. Conseqüentment amb la davallada del nombre de treballadors participants en les vagues, a nivell general, s'observen decrements dels treballadors/ores en tots els àmbits territorials, sent els més destacats el comunitari i l'estatal (91,3% i 88,8%, respectivament), de la qual cosa també se'n desprèn la tendència contrària a l'any anterior.

Pel que fa a l'índex d'incidència de les vagues segons el seu àmbit territorial, les d'àmbit comarcal són les que el tenen més elevat (100%), la qual cosa no es pot comparar amb l'any anterior atès que, tal i com s'ha dit anteriorment, no hi va haver cap vaga d'aquest àmbit. El segon lloc l'ocupen les vagues d'àmbit municipal, amb un índex d'incidència del 95,6%, 1,8 punts percentuals menys que l'any 2013. A diferència de l'any anterior, també ha disminuït l'índex d'incidència de les vagues d'àmbit estatal i provincial, 28,3 i 3,1 punts percentuals, respectivament. En les vagues d'àmbit comunitari, l'índex d'incidència ha estat 10,9 punts percentuals superior a les de 2013.

Si s'analitzen les vagues segons el seu àmbit provincial, Barcelona segueix sent la província amb un nombre més elevat de vagues, el 85,9% del total, si bé es constata un decrement del 21,2% respecte de l'any 2013. Enguany cal destacar un increment del 68% de les vagues a Lleida, la qual cosa situa aquesta província en el segon lloc. A Girona i a Tarragona s'han produït decrements del 15,4% i 12,2%, respectivament. Tal i com es pot observar a la

taula següent, s'ha produït un decrement molt significatiu pel que fa, tant als centres de treball implicats com als treballadors implicats, a diferència de l'any anterior.

TAULA 63. Nombre de vagues, centres de treball implicats i plantilla, segons àmbit territorial. Catalunya, 2013-2014

Àmbit territorial		Vagues	Centres de treball implicats	
			Centres	Plantilla
Barcelona	2013	170	8.389	257.329
	2014	134	239	114.968
Girona	2013	39	1.212	17.552
	2014	33	63	6.283
Lleida	2013	25	553	12.284
	2014	42	63	6.173
Tarragona	2013	41	1.832	27.087
	2014	36	61	8.121

Unitats: nombre de vagues, centres i treballadors/ores convocats.

Nota: en aquesta taula totes les vagues estan desagregades provincialment, és a dir, a més dels conflictes d'àmbit provincial, aquelles vagues d'àmbit de comunitat autònoma estan desagregades per províncies. S'observen diferències entre el nombre de vagues desagregades territorialment que comptabilitza el Departament d'Empresa i Ocupació i el que comptabilitza el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, atès que empen criteris diferents. Mentre que el Ministeri imputa una vaga supraprovincial a totes les províncies convocades, tant si té incidència com si no en té, el Departament només la computa a les províncies a les quals té incidència. Això provoca que, pel que fa al nombre de vagues, centres i plantilla convocada, la suma de les quatre províncies no quadri amb el total de Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

De les 156 vagues amb incidència a Catalunya, n'han acabat el 94,9%, seguint la tendència dels anys anteriors. També de manera coincident amb els anys anteriors, el percentatge més elevat de vagues, el 75,7%, l'ostenten aquelles acabades per la finalització el temps fixat en la convocatòria. El 16,9% han finalitzat per negociació directa entre les parts; el 4,7%, per decisió dels treballadors; el 2%, per mediació de tercers i el 0,7% restant, per tancament patronal. Enguany no hi ha hagut cap vaga finalitzada per causes no determinades, de la mateixa manera que l'any anterior. En canvi, l'any anterior no va haver-hi cap vaga acabada amb un tancament patronal i enguany n'hi ha hagut una. Respecte de l'any anterior s'ha produït un increment del 9,8% pel que fa les vagues finalitzades per finalització del temps fixat en la convocatòria. En canvi i, a diferència de l'any anterior, s'ha produït un decrement pel que fa a les vagues acabades per decisió dels treballadors, negociació directa entre les parts i mediació de tercers, sent el més significatiu el de la decisió dels treballadors, que ha estat del 70,8%. Pel que fa a la negociació directa entre les parts i a la mediació de tercers, els decrements han estat del 44,4% i del 25%, respectivament.

Segons el resultat de les vagues, hi ha un clar predomini de les que acaben sense acord, que representen el 76,4% de les vagues acabades amb incidència a Catalunya, seguint la tendència dels anys anteriors. Tanmateix, es constata un increment del 4,6% d'aquestes vagues respecte de l'any 2013. El 7,4% han acabat amb acord; el 13,5%, sense predomini de cap de les parts; el 2%, per tancament patronal i el 0,7% restant, amb predomini d'acceptació de les peticions dels treballadors. Enguany no hi ha hagut cap vaga amb predomini de la postura dels empresaris ni amb manteniment total de la postura dels empresaris, a diferència de l'any anterior, en què n'hi va haver 6 i 1, respectivament.

Tancaments patronals

Durant l'any 2014 no s'ha produït cap tancament patronal.

3.1.2. SOLUCIÓ EXTRAJUDICIAL DE CONFLICTES

3.1.2.1. CONCILIACIONS INDIVIDUALS I COLLECTIVES

En aquest apartat s'analitzen les conciliacions, individuals i col·lectives, enteses com l'intent obligatori d'avenença entre els interessos en conflicte de treballadors/ores i d'empreses amb la intervenció de l'Administració en matèria derivada del contracte de treball i de la interpretació de les normes que regulen les relacions laborals. Les da-

des sobre conciliacions col·lectives s'obtenen dels fulls estadístics que els Serveis territorials emplen mensualment, els quals es depuren en el Servei d'estudis i estadístiques del Gabinet tècnic i posteriorment s'elaboren les estadístiques corresponents. Pel que fa a les conciliacions individuals, les dades s'obtenen des de l'any 2010 de l'explotació de l'aplicació de gestió de conciliacions que el Servei d'estudis i estadístiques del Gabinet tècnic fa mensualment. Tant les dades referents a les conciliacions individuals com col·lectives de l'any 2014 estan actualitzades a 26 de febrer de 2015. Les dades de l'any 2013, que s'empren per fer la comparació interanual, estan actualitzades a 1 de desembre de 2014 i, per aquest motiu, es poden observar algunes variacions respecte de les dades analitzades a l'edició anterior d'aquesta Memòria.

Conciliacions individuals

Enguany n'hi ha hagut 92.658, el 0,6% menys que l'any anterior, la qual cosa representa un canvi de tendència respecte de l'any 2013, en què es va produir un increment.

També s'observa la tendència contrària si es desagreguen les conciliacions per motius al·legats per presentar-les, ja que es produeixen decrements en les conciliacions causades per acomiadaments (10,4%) i sancions (0,1%), a diferència de l'any anterior, en què van augmentar aquestes conciliacions, el 28,4%, el 6,8%, respectivament. En canvi, les conciliacions presentades per reclamacions de quantitat augmenten el 17,7%, mentre que l'any 2013 van disminuir el 10,9%. Pel que fa a les conciliacions presentades per motius diversos es manté la tendència a la baixa (8,2%), si bé més moderada que l'any anterior (14,6%).

TAULA 64. Conciliacions individuals segons motiu i forma d'acabament. Catalunya, 2013-2014

	Acomiadaments		Sancions	
	2013	2014	2013	2014
Amb avinença	26.131	25.282	255	207
Sense avinença	15.122	13.635	1.554	1.706
Sense efectes	9.386	7.663	494	499
Considerades i no presentats	2.496	1.195	181	108
Desistides	1.441	1.129	140	102
Total	54.576	48.904	2.624	2.622
	Reclamacions de quantitat		Diversos	
	2013	2014	2013	2014
Amb avinença	1.530	1.759	331	201
Sense avinença	10.355	15.994	2.315	2.654
Sense efectes	14.329	14.491	1.582	1.248
Considerades i no presentats	3.257	2.176	513	326
Desistides	1.571	2.109	271	174
Total	31.042	36.529	5.012	4.603

Unitats: nombre de conciliacions.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Pel que fa a la forma d'acabament, les conciliacions sense avinença tenen un pes relatiu del 36,7% sobre el total de les conciliacions individuals i han tingut un increment interanual del 15,8%, trencant la tendència a la baixa constatada l'any anterior. Les conciliacions amb avinença representen el 29,6% sobre el total i, també contràriament a l'any anterior, han baixat el 2,8%. Les conciliacions intentades sense efectes representen el 25,8% sobre el total, el 7,3% menys que l'any anterior. Les considerades sense que les parts s'hagin presentat representen el 4,1% sobre el total. Aquestes conciliacions han disminuït el 41%, la qual cosa contrasta amb el fort increment (104,8%) de l'any anterior. Finalment, el 3,8% restant correspon a les conciliacions desistides, que han tingut un increment del 2,7%, més moderat que el de l'any anterior, que fou del 40,1%.

Si s'analitzen les conciliacions creuant les variables motiu i forma d'acabament, tal i com es pot observar a la taula següent, en el cas de les conciliacions per acomiadament, la major part, el 51,7%, han acabat amb avinença, si bé s'ha produït un decrement interanual del 3,2%, a diferència de l'any 2013. Pel que fa a les conciliacions per sancions, el 65,1% han acabat sense avinença i han augmentat el 9,8%, a diferència de l'any anterior, en què van

tenir un lleuger decrement. En el cas de les conciliacions derivades de reclamacions de quantitat, el 43,8% acaba sense avenença i cal destacar un increment significatiu pel que fa a les conciliacions amb aquest resultat, del 54,5%. D'altra banda, destacar que les conciliacions per reclamacions de quantitat sense efectes també tenen un pes important, del 39,7%. Finalment, pel que fa a les conciliacions per motius diversos, predominen les que són amb manca d'avenença, que tenen un pes del 57,7% sobre el total de conciliacions per motius diversos, i han augmentat el 14,6% respecte de l'any anterior.

Quant a la demarcació territorial on es produeix la conciliació, en relació amb la quantitat acordada, Barcelona és la província amb la quantitat més elevada (90,5% del total), seguida de Tarragona (4,9%), Girona (2,8%) i Lleida (1,9%), seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant, pel que fa a la variació interanual, es produeix el cas contrari que a l'any 2013. Així, es produeixen decrements en tots els casos, excepte a les reclamacions de quantitat de Barcelona i Tarragona. L'any 2013 les quantitats acordades van augmentar en tots els casos excepte a les reclamacions de quantitat de Girona i Tarragona.

TAULA 65. Quantitats acordades per motiu de la conciliació i demarcació territorial. Catalunya, 2013-2014

	Acomiadaments		Sancions	
	2013	2014	2013	2014
Barcelona	659.849.592,3	538.930.551,2	0	0
Girona	20.381.311,1	15.860.051,9	0	0
Lleida	15.936.200,8	11.018.878,7	0	0
Tarragona	41.809.562,2	28.185.906,5	0	0
Catalunya	737.976.666,4	593.995.388,3	0	0
	Reclamacions de quantitat		Diversos	
	2013	2014	2013	2014
Barcelona	4.028.142,4	7.835.402,4	2.062.451,6	1.335.771,9
Girona	728.472,7	584.062,7	724.190,4	232.315,2
Lleida	881.426,7	481.643	139.621,7	30.556,5
Tarragona	912.760,9	1.189.623,5	311.306,7	202.742,3
Catalunya	6.550.802,7	10.090.731,5	3.237.570,3	1.801.385,8

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Conciliacions collectives

Enguany hi ha hagut 178 conciliacions collectives, les quals han afectat 190 empreses i 68.379 persones treballadores. Respecte de l'any anterior, es constata un decrement del 21,2% pel que fa al nombre de conciliacions, del 98,8% en relació amb les empreses afectades i del 83,1% quant als treballadores afectats. Aquestes xifres denoten un canvi de tendència notable respecte de l'any 2013, en què es van produir increments en tots els casos, especialment pel que fa a les empreses afectades, que va ser del 7.647,8%.

Pel que fa a la forma d'acabament d'aquestes conciliacions, tal i com es pot observar a la taula següent, la major part, el 69,7%, són sense avenença, si bé es produeix un decrement interanual d'aquestes conciliacions (22,5%), a diferència de l'any anterior. Tanmateix, també es produeix un decrement significatiu pel que fa a les empreses (99,2%) i treballadors/ores (84,9%) afectades per aquest tipus de conciliacions, trencant la tendència de l'any anterior, si bé les conciliacions sense avenença continuen sent les que afecten la major part d'empreses i treballadors.

A *contrario sensu*, es produeix un increment del 75% de les conciliacions amb avenença. També augmenten de forma significativa les empreses i treballadors afectats per aquestes conciliacions, el 87,5% i el 1.991,4%, respectivament. Aquestes dades contrasten amb el decrement que es va produir l'any 2013.

Pel que fa a les conciliacions intentades sense efectes es produeixen decrements, tant pel que fa al nombre de conciliacions (35,3%), com a les empreses (35,2%) i treballadors afectats (64,8%), a diferència de l'any anterior.

Pel que fa a les desistides, n'hi ha hagut el mateix nombre que a l'any 2013, si bé han disminuït lleugerament les empreses afectades (12,5%) i s'ha produït un decrement significatiu (95,4%) pel que fa als treballadors afectats.

TAULA 66. Conciliacions col·lectives, empreses i persones treballadores afectades segons el resultat de la conciliació. Catalunya, 2013-2014

	Conciliacions		Empreses		Treballadors	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Amb avenença	8	14	8	15	395	8.261
Sense avenença	160	124	15.968	133	356.039	53.908
Intentades sense efectes	51	33	54	35	16.169	5.697
Considerades i no presentades	0	0	0	0	0	0
Desistides	7	7	8	7	31.524	513
Total	226	178	16.038	190	404.127	68.379

Unitats: nombre de conciliacions, d'empreses i persones treballadores afectades.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Segons la demarcació territorial on es produeixen les conciliacions, Barcelona és la província que aglutina el major nombre de conciliacions, el 75,7%, seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant això i, a diferència de l'any anterior, es produeix un decrement interanual del 31,6% en aquesta província. A Tarragona s'han produït el 26,4% de les conciliacions, la qual cosa representa un decrement interanual del 2,1%, més moderat que el de l'any anterior, que va ser del 21,3%. A Girona s'han produït el 7,3% de les conciliacions, el 85,7% més que l'any anterior. Finalment, en el cas de Lleida, l'any anterior no es va produir cap conciliació i enguany n'hi ha hagut una. Pel que fa a les empreses i persones treballadores afectades cap destacar el decrement que s'ha produït a la província de Barcelona, del 99,2% i del 83,8%, respectivament. A Tarragona s'ha produït també un decrement del 42,9% dels treballadors afectats per les conciliacions.

Pel que fa al sector econòmic al qual pertanyen les conciliacions, el sector serveis ocupa el primer lloc, amb el 56,7% de les conciliacions, si bé es constata un decrement interanual del 30,3% respecte de l'any anterior. El 32,6% de les conciliacions s'han produït al sector industrial; el 7,9%, al sector de la construcció i, la resta, el 2,8%, al sector de l'agricultura. Si s'analitzen les conciliacions per activitat econòmica, les més destacades són l'Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria (16 conciliacions), les activitats de seguretat i investigació (13 conciliacions), la metal·lúrgia (13 conciliacions) i el transport terrestre i per canonades (11 conciliacions). L'any 2013 les activitats sanitàries van ostentar el nombre de conciliacions més elevat en relació amb la resta (28 conciliacions), en canvi, enguany, només n'hi ha hagut 8 en aquesta divisió econòmica.

3.1.2.2. MEDIACIONS

Durant l'any 2014 s'han dut a terme 413 mediacions, el 21,9% menys que l'any anterior. A partir d'aquesta dada es confirma un canvi de tendència respecte dels anys anteriors, en què augmentava el nombre de mediacions.

La majoria de les mediacions, el 53,8%, s'han dut a terme com a conseqüència d'una vaga, seguint la tendència dels anys anteriors. El 28,8% han estat causades per conflictes col·lectius i el 17,4% restant, per altres tipus de conflictes. Tal i com es pot observar a la taula següent, i, a diferència de l'any anterior, s'han produït decrements interanuals en els tres tipus de conflicte, sent el més rellevant el de les mediacions causades per conflictes col·lectius, que ha estat del 27%. En el cas de les mediacions causades per vagues el decrement ha estat del 23,4% i, en darrer lloc, el de les mediacions motivades per altres tipus de conflicte, del 5,3%.

Pel que fa a la forma d'acabament, en el cas de les mediacions causades per vagues i per conflictes col·lectius, predomina la manca d'acord, seguint la tendència de l'any anterior. Així, de les 222 mediacions que s'han dut a terme com a conseqüència d'una vaga, el 51,8% han estat sense acord; el 41,9%, amb acord i, la resta, el 6,3%, amb reunions prèvies a l'acord. De les 119 mediacions causades per conflictes col·lectius, el 95,8% han acabat sense acord; el 3,4%, amb acord i el 0,8% amb reunions prèvies.

En canvi, pel que fa a les mediacions causades per altres tipus de conflictes, hi ha més mediacions amb acord, a diferència de l'any 2013, tot i que la diferència entre ambdues formes d'acabament és petita. Així, les 72 mediacions causades per altres tipus de conflictes, el 38,9% han estat amb acord; el 31,9%, sense acord i, la resta, el 29,2%, han acabat amb reunions prèvies a l'acord.

TAULA 67. Mediacions dutes a terme per l'autoritat laboral catalana segons el tipus de conflicte i l'òrgan mediador. Catalunya 2013-2014

	Vagues		Conflictes col·lectius		Altres tipus		Total	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Direcció General de Relacions Laborals	93	41	14	2	40	18	147	61
Serveis Territorials de Barcelona	164	131	136	97	16	24	316	252
Serveis Territorials de Girona	7	6	7	12	12	16	26	34
Serveis Territorials de Lleida	1	19	0	1	1	2	2	22
Serveis Territorials de Tarragona	24	20	6	7	6	11	36	38
Serveis Territorials de Terres de l'Ebre	1	5	0	0	1	1	2	6
Total	290	222	163	119	76	72	529	413

Unitats: nombre de mediacions.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Segons l'òrgan mediador, la majoria de les mediacions, el 61%, han estat dutes a terme pels Serveis Territorials de Barcelona, seguint la tendència dels anys anteriors. La Direcció General de Relacions Laborals ha dut a terme el 14,8% de les mediacions; els Serveis Territorials de Tarragona, el 9,2%; els Serveis Territorials de Girona, el 8,2%; els Serveis Territorials de Lleida, el 5,3% i, finalment, els Serveis Territorials de les Terres de l'Ebre, l'1,5%. Si es comparen les dades amb les de l'any 2013, s'observen canvis de tendència en tots els òrgans mediadors excepte en els Serveis Territorials de Tarragona, en què es manté la tendència a l'alça (del 5,6%). A la Direcció General i als Serveis Territorials de Barcelona es produeixen decrements, del 58,5%, el 20,3% i el 21,9%, respectivament. A *contrario sensu*, als Serveis Territorials de Girona, de Lleida i de les Terres de l'Ebre es produeixen increments, del 30,8%, el 1000% i el 200%, respectivament

3.1.2.3. ACTIVITAT DEL TRIBUNAL LABORAL DE CATALUNYA

En aquest apartat s'analitza l'activitat duta a terme pel TLC, sistema extrajudicial i extraadministratiu de solució de la conflictivitat laboral, configurat com un instrument de resolució de conflictes de treball, la finalitat del qual és objectivitzar al màxim el conflicte laboral, cercant la proporció de la raó de les posicions de les parts i oferint solucions ràpides i eficaces.

Segons les dades d'informació estadística que publica el TLC, ²⁸⁷ durant l'any 2014 el Tribunal ha tramitat 963 expedients, els quals han afectat 5.390 empreses i 190.164 treballadors/ores. Tal i com es pot observar al gràfic següent, els decrements en el nombre d'expedients (25,8%), empreses (62,7%) i persones treballadores afectades (75,5%) marquen un canvi de tendència respecte dels anys anteriors.

²⁸⁷ Informació estadística: any 2014. Tribunal Laboral de Catalunya; Tribunal TRADE de Catalunya. Consulta a <http://www.tribulab.cat/wp-content/uploads/2015/03/ANY2014x.pdf>.

GRÀFIC 93. Evolució de l'activitat del TLC. Catalunya, 2010-2014

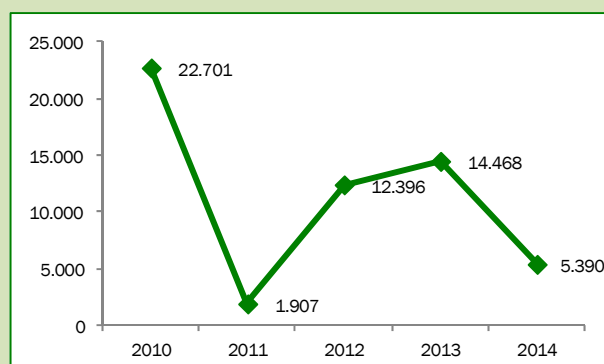
Expedients tramitats pel TLC

Unitats: nombre d'expedients.

Font: elaboració pròpia a partir de TLC.

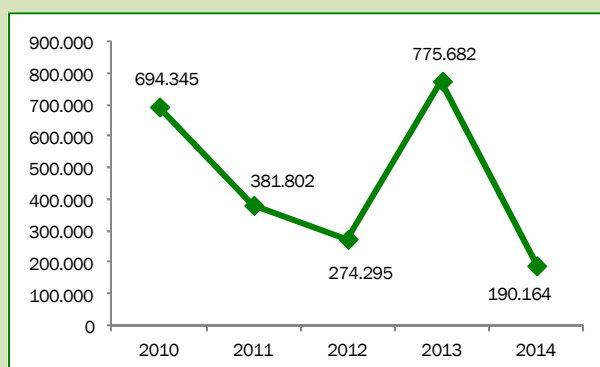
Empreses afectades pels expedients

Unitats: nombre d'empreses.

Font: elaboració pròpia a partir de TLC.

Persones treballadores afectades pels expedients

Unitats: nombre de persones.

Font: elaboració pròpia a partir de TLC.

De la mateixa manera que els anys anteriors, la majoria dels expedients, el 87,7%, són conciliacions; el 10,8% són mediacions i, la resta, l'1,5%, arbitratges. A diferència de l'any anterior, es produeix un decrement interanual (28,5%) del nombre de conciliacions. Pel que fa als arbitratges, es manté la tendència decreixent (17,6%), si bé aquesta és més accentuada que la de l'any anterior (5,6%). Finalment, i seguint amb la tendència dels anys anteriors, es produeix un increment de les mediacions (4%), tot i que molt més moderat que a l'any 2013 (53,9%).

A diferència de l'any anterior, enguany es constata un decrement, tant de les empreses com dels treballadors/ores afectats per les conciliacions/mediacions i els arbitratges. En el cas de les conciliacions/mediacions, el nombre d'empreses afectades disminueixen el 62,6% i el nombre de treballadors, el 75,3%. Pel que fa als arbitratges, la davallada és del 86,8% en el cas de les empreses i del 85,7% pel que fa als treballadors.

Pel que fa a les conciliacions, la major part, el 73,1%, són col·lectives, seguint la tendència dels anys anteriors. El 25,7%, són individuals i l'1,2% han estat tramitades pel Tribunal TRADE, a diferència de l'any anterior, en què no n'hi va haver cap.

Pel que fa al resultat de les conciliacions, el 82,4% han estat tramitacions efectives, seguint la tendència dels anys anteriors. Tal i com es pot observar al gràfic següent, el 49,7% d'aquestes han acabat amb acord; el 49,3%, sense acord i l'1% restant, amb acord parcial. El 17,6% han estat tramitacions no efectives, de les quals el 72,5% han estat intentades sense efecte; el 17,4%, desistides i el 10% restant, arxivades. En relació amb l'any 2013, s'observa un canvi de tendència atès que es produeix un decrement, tant de les conciliacions sense acord (39,8%) com de les conciliacions amb acord (19,3%), mentre que l'any anterior es va constatar una tendència a l'alça en ambdós casos.

Si es desagreguen les conciliacions en individuals, col·lectives i tramitades pel Tribunal TRADE, s'observa que en el cas de les conciliacions individuals i les tramitades pel Tribunal TRADE predomina l'acord davant de la manca d'acord. En canvi, en les conciliacions col·lectives succeeix el contrari. Així, del total de conciliacions individuals, el 47,9% són amb acord; el 21,7%, sense acord i la resta, el 30,4%, amb acord parcial. En el cas de les tramitades pel Tribunal TRADE, el 60% són amb acord i el 40%, sense. Finalment, pel que fa a les conciliacions col·lectives, el 38,2% són amb acord, el 47,2% sense acord i el 14,6% amb acord parcial.

De les 618 conciliacions col·lectives, 66 s'han tramitat a causa d'una vaga i, d'aquestes, el 86,4% han estat tramitacions efectives, seguint la tendència dels anys anteriors. També de manera coincident amb l'any anterior, hi ha més conciliacions efectives tramitades a causa d'una vaga sense acord (56,1%) que no pas amb acord (43,9%), si bé la diferència entre elles és menor que a l'any 2013. De les 552 conciliacions sense vaga, el 86,6% han estat tramitacions efectives i, d'aquestes, 44,1% han acabat sense acord; el 54,4%, amb acord i l'1,5 restant, amb acord parcial. De les tramitacions no efectives, el 64,9% han estat tramitades sense efectes; el 21,6%, desistides i el 13,5%, arxivades.

Pel que fa a les conciliacions individuals, el 60,2% han estat tramitacions efectives i el 39,8% restant, no efectives. De les 151 tramitacions efectives, el 68,9% han estat amb acord i el 31,1%, sense acord. De les 66 tramitacions no efectives, el 84,8% han estat intentades sense efecte; el 10,6%, desistides i el 4,6%, arxivades.

En relació amb les 10 conciliacions tramitades pel Tribunal TRADE, totes han estat tramitacions efectives. D'aquestes, 6 han estat amb acord i 4 sense acord.

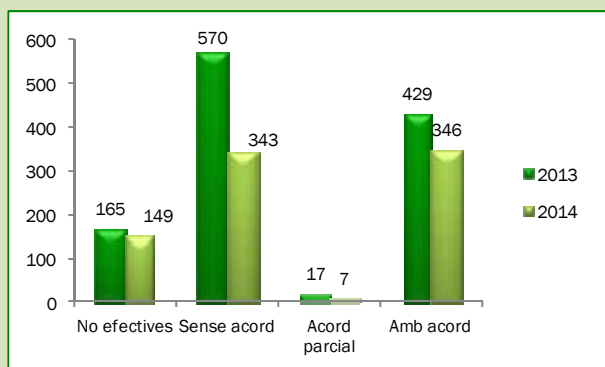
Quant a les mediacions, la majoria, el 92,3% han estat col·lectives, seguint la tendència dels anys anteriors. Segons el seu resultat, el 81,7% han estat tramitacions efectives. D'aquestes, el 57,6% han acabat amb acord i el 42,4%, sense acord. De les tramitacions no efectives, el 68,4% han estat intentades sense efectes, el 15,8% desistides i el 15,8% restant, arxivades.

Si es desagreguen les mediacions en individuals i col·lectives, es constata que pel que fa a les col·lectives, el 84,4% han estat tramitacions efectives i la resta, el 15,6%, no efectives. Val a dir que enguany coincideix el nombre de mediacions col·lectives amb el de l'any anterior (96). També de manera coincident amb l'any 2013, només una d'aquestes mediacions s'ha tramitat com a conseqüència d'una vaga, si bé, ha estat sense acord, a diferència de l'any anterior. Les 95 conciliacions restants han estat sense vaga i el 84,2% han estat tramitacions efectives. D'aquestes, el 58,7% han acabat amb acord i el 41,3%, sense acord. De les tramitacions no efectives (4), 3 han estat intentades sense efectes i una arxivada.

Pel que fa a les mediacions individuals, del total de 8, 4 han estat tramitacions efectives i 4 no efectives. De les efectives, dues han acabat amb acord i dues sense acord. De les no efectives, 3 han estat intentades sense efectes i una arxivada.

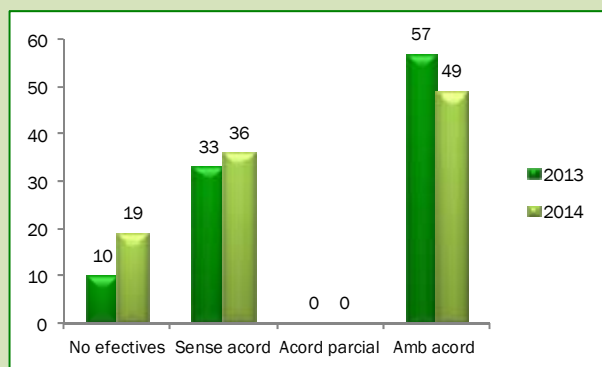
GRÀFIC 94. Resultat de les conciliacions i mediacions del TLC. Catalunya, 2013-2014

Resultat de les conciliacions

Unitats: nombre de conciliacions.
Font: elaboració pròpia a partir de TLC.

Resultat de les mediacions

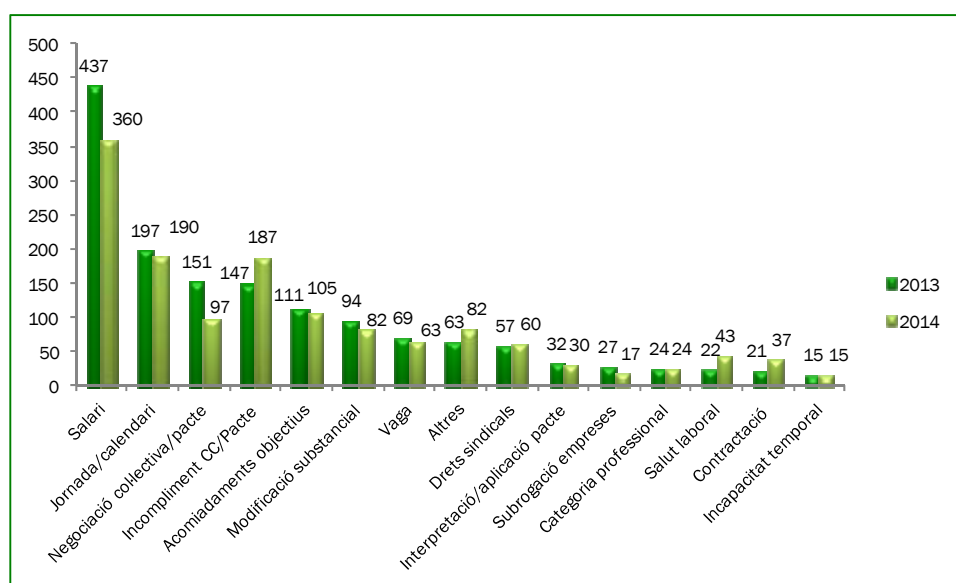

Unitats: nombre de mediacions.
Font: elaboració pròpia a partir de TLC.

Si s'analitzen els expedients segons el seu àmbit territorial, es pot veure que la majoria, el 83,7%, han tingut lloc a Barcelona, seguint la tendència de l'any anterior. El segon lloc l'ocupa Girona, amb el 5,5% dels expedients, a poca distància de Tarragona, on s'han tramitat el 5,5% dels expedients. Lleida ocupa la darrera posició (s'han tramitat el 4,6% dels expedients) si bé és la única província on s'ha produït un increment interanual dels expedients, del 300%, a diferència de l'any anterior, que van disminuir. A Tarragona, Girona i Barcelona s'han produït decrements, del 39,8%, 34,1% i 27,3%, respectivament. Si s'analitzen els procediments per comarques, el Barcelonès, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental són les que tenen un major nombre d'expedients registrats, seguint la tendència dels anys anteriors. Així, al Barcelonès s'han tramitat el 39,9% dels expedients, i al Baix Llobregat i al Vallès Occidental el 12,8% en ambdós casos. Hi ha comarques com la Noguera, el Pallars Jussà i el Pla de l'Estany on l'any 2013 no es va tramitar cap expedient i enguany sí. També es constata la situació inversa, és a dir, comarques on l'any 2013 es van tramitar expedients i enguany no. Aquestes són el Baix Ebre, la Conca de Barberà i el Solsonès. Pel que fa a les empreses i persones afectades pels expedients, es constata que s'han produït decrements en gairebé tots els casos, amb alguna excepció, com els treballadors afectats al Ripollès i al Baix Camp, que han augmentat el 432,3% i l'1,3%, respectivament. Finalment, cal fer menció de la comarca del Maresme ja que s'ha produït un increment significatiu de les empreses afectades (en termes absoluts, 520 empreses més), si bé hi ha hagut un decrement notori dels treballadors (6.671 treballadors menys).

Pel que fa als temes sobre els quals versen els procediments, i, tal i com es pot observar al gràfic següent, els procediments que han sorgit per temes salarials o per aspectes relacionats amb la jornada, el calendari i les vacances, són els més nombrosos, si bé s'han produït decrements en ambdós casos (el 17,6% i el 3,6%, respectivament). Cal destacar també els increments que han tingut els expedients motivats per salut laboral (95,5%) i per contractació (76,2%). Altrament, comentar que durant l'any 2013 va haver-hi 35 procediments motivats per temes d'organització del treball i 35 a causa de l'incompliment d'acords o laudes del TLC i enguany no n'hi ha hagut cap relacionat amb aquests temes.

GRÀFIC 95. Procediments tramitats pel TLC per temes. Catalunya, 2013-2014

Unitats: nombre de procediments.

Font: elaboració pròpia a partir del TLC.

Si s'analitzen els procediments tenint en compte els sectors econòmics als quals pertanyen les empreses afectades pels procediments, els que tenen més procediments són el del metall (17,4% del total); el de la sanitat (12,8%), transports (13,7%) i indústries químiques (8,2%), seguint la tendència de l'any anterior. Pel que fa al comerç, que el 2013 constava com a un dels sectors amb més procediments, es constata un decrement del 34,7%. Cal destacar també un increment, del 207,7% dels procediments en el sector tèxtil.

Finalment, pel que fa a la grandària de les empreses afectades pels procediments del TLC, aquesta és inversament proporcional al nombre de procediments, seguint la tendència de l'any anterior. No obstant, també de manera coincident amb l'any 2013, a les empreses de més de 500 treballadors no es pot aplicar aquesta premissa ja que s'han registrat més procediments (el 15,6% del total) que a les empreses de 251 a 500 treballadors, que han aglutinat el 12,4% dels procediments. No obstant això, a les empreses de més de 500 treballadors s'observa un decrement de 3,7 punts percentuals respecte de l'any anterior. En el cas de les empreses de 101 a 250 treba-

lladors els procediments han augmentat 2,8 punts percentuals i a les empreses de 500 a 100 treballadors també s'ha produït un increment, d'1,6 punts percentuals. Pel que fa a les empreses de menys de 50 treballadors s'ha produït un decrement poc significatiu, de 0,5 punts percentuals.

3.2. EXPEDIENTS DE REGULACIÓ DE L'OCUPACIÓ

En aquest apartat s'analitzen els expedients de regulació d'ocupació que han tingut lloc durant el 2014, així com la seva evolució interanual. Tal i com ja s'ha fet en altres memòries i, atesa la seva importància per tal d'interpretar les dades, és necessari recordar que, arran de l'entrada en vigor de la Llei 3/2012, de 12 de febrer, de mesures urgents per a la reforma del mercat laboral, desapareix l'autorització administrativa (excepte en els expedients per causa de força major o de socis treballadors de cooperatives de treball associat), per la qual cosa la finalització de l'expedient no ve determinada per la resolució administrativa sinó per la comunicació de la decisió empresarial que efectua l'empresa a l'autoritat laboral una vegada finalitzat el període de consultes.²⁸⁸

Des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei²⁸⁹, els EROS es classifiquen segons els conceptes següents:

- Forma d'acabament: amb acord, sense acord i desistits.
- Efecte: només té sentit per als expedients no desistits i pot ser suspensió o extinció de les relacions de treball o reducció de la jornada. Les jubilacions anticipades es consideren estadísticament com a extincions.

També com a conseqüència del canvi de legislació, s'han produït canvis pel que fa a les fonts d'informació emprades per obtenir les dades dels EROS. Així, la font utilitzada a partir de l'entrada en vigor de la Llei 3/2012 és doble:

- Els comunicats d'acomiadaments col·lectius, de suspensions de contractes i de reduccions de jornada que recullen les decisions empresarials i que es dipositen en els Serveis territorials o en la Direcció General de Relacions Laborals i de Qualitat en el Treball del Departament d'Empresa i Ocupació i en la Direcció General de Treball del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Les dades publicades pel Departament d'Empresa i Ocupació només inclouen els expedients comunicats als òrgans que depenen d'aquest.
- Pel que fa als ERO de força major i els que afecten els socis treballadors de societats cooperatives, es manté el procediment de resolució de les autoritats laborals existents.

Per totes aquestes modificacions assenyalades, cal tenir en compte que les dades tenen caràcter provisional i s'està procedint a integrar la informació entre el sistema antic i el nou.

Després d'aquesta prèvia, segons les dades disponibles, actualitzades a 4 de febrer de 2015,²⁹⁰ durant l'any 2014 s'han tramitat 1.662 expedients, els quals han afectat 23.218 persones treballadores. Dels expedients tramitats, el 98,1% han estat comunicats i, la resta, l'1,9%, resolts. Tal i com es pot observar als gràfics següents, es manté la tendència a la baixa endegada l'any 2013, tant pel que fa al nombre d'expedients, com al nombre de treballadors/ores afectats. Així, enguany hi ha hagut un decrement del 56,2% pel que fa als expedients i del 63,2% pel que fa als treballadors, en ambdós casos més accentuat que el de l'any anterior.

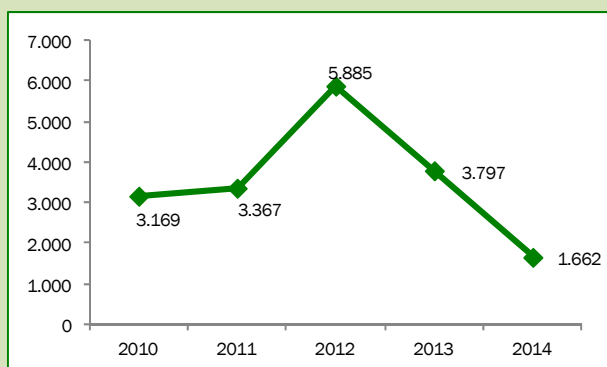
²⁸⁸ També cal tenir en compte l'Ordre ESS/487/2012, de 8 de març, sobre vigència transitòria de determinats articles del Reglament dels procediments de regulació d'ocupació i d'actuació administrativa en matèria de trasllats col·lectius, aprovat pel Reial decret 801/2011, de 10 de juny.

²⁸⁹ 12 de febrer de 2012.

²⁹⁰ *Estadística de regulació d'ocupació*, dades de l'any 2014. Observatori d'Empresa i Ocupació. Consulta a http://observatoriempresaiocupacio.gencat.cat/web/.content/generic/documents/treball/estadistica/regulacio_d_ocupacio/2014/arxius/regulacio_ocupacio2014anual.PDF.

GRÀFIC 96. Expedients de regulació d'ocupació acabats i treballadors/ores afectats. Catalunya, 2010-2014

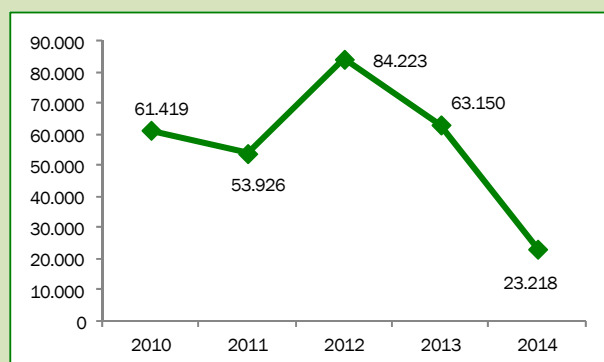
Expedients acabats

Unitats: nombre d'expedients acabats.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Treballadors/ores afectats

Unitats: nombre de treballadors.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Dels expedients comunicats, el 88,5% han estat amb acord; el 5,8%, sense acord i la resta, el 5,7%, desistits. Pel que fa als expedients resolts, el 78,1% han estat autoritzats, el 6,3%, no autoritzats i el 15,6%, desistits. Respecte de l'any anterior, s'han produït decrements en tots els casos, excepte en els resolts desistits, que han augmentat el 66,7%, si bé el nombre de treballadors afectats per aquests han baixat el 18,5%.

Tal i com es pot observar a la taula següent, en el cas dels ERO comunicats no desistits, els de suspensió del contracte són els més nombrosos (el 46,8% del total), així com també els que afecten un nombre més elevat de treballadors (el 60,9% del total). Els ERO de reducció de la jornada representen el 39,8% dels ERO comunicats no desistits i els d'extinció del contracte, el 13,3% restant. Si bé hi ha més EROS de reducció de la jornada que d'extinció del contracte, aquests últims afecten un nombre superior de treballadors. Així, els ERO de reducció afecten el 18,3% dels treballadors i els d'extinció, el 20,8%. Si es comparen les dades amb les de l'any anterior, s'observen decrements en tots els casos, sent els més remarcables el nombre d'expedients de reducció de la jornada, del 58%, a poca distància dels de suspensió del contracte, del 57,2%. Pel que fa als treballadors afectats, cal destacar el decrement del 69,8% pel que fa als treballadors afectats per expedients de suspensió del contracte, que contrasta amb l'increment del 0,9% observat l'any 2013.

Quant als expedients resolts autoritzats, enguany predominen els d'extinció del contracte (que representen el 52% d'aquests expedients), a diferència de l'any anterior, en què la majoria dels expedients van ser de suspensió del contracte. En canvi, pel que fa als treballadors, es manté la tendència de l'any anterior, sent els més nombrosos els que han estat afectats per expedients de suspensió del contracte (59,4% del total). De l'anàlisi de l'evolució interanual, es constata que s'han produït decrements en tots els casos, pel que fa al nombre d'expedients, sent el més significatiu el de reducció de la jornada, del 76,5%. Pel que fa als expedients de suspensió de la jornada i d'extinció del contracte, els decrements han estat del 61,1% i del 31,6%, respectivament. Pel que fa als treballadors afectats, han disminuït els que ho han estat per expedients de suspensió del contracte (44%) i reducció de la jornada (71%). En canvi, a diferència de l'any 2013, s'ha produït un increment del 17,5% dels treballadors afectats per expedients d'extinció del contracte.

TAULA 68. Nombre d'expedients comunicats no desistits i resolts autoritzats segons tipus, efectes i sexe. Catalunya, 2014

Comunicats no desistits				
	Total	Suspensió contracte	Reducció jornada	Extinció contracte
Expedients	1.537	720	612	205
Treballadors afectats	20.930	12.737	3.831	4.362
Homes	13.832	8.922	2.039	2.871
Dones	7.098	3.815	1.792	1.491
Resolts autoritzats				
	Total	Suspensió contracte	Reducció jornada	Extinció contracte
Expedients	25	8	4	13
Treballadors afectats	165	98	20	47
Homes	95	49	11	35
Dones	70	49	9	12

Unitats: nombre d'expedients i persones treballadores.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

(Nota: Els comunicats no desistits són els expedients iniciats a partir de 12 de febrer de 2012 i es comptabilitzen temporalment segons la data de la comunicació de la decisió empresarial un cop finalitzat el període de consultes. Els expedients resolts autoritzats només inclouen, des del 12 de febrer de 2012, expedients de força major i els que afecten els socis treballadors de societats cooperatives.)

Pel que fa a les causes al·legades en els ERO comunicats no desistits i resolts autoritzats, en relació amb el nombre de persones treballadores afectades, en la majoria de casos, el 68,4%, s'han al·legat mesures econòmiques; en el 17,9% dels casos s'han al·legat motius de producció; en l'11,1%, causes organitzatives; en el 2,4%, mesures tècniques i en el 0,3% restant, causes de força major.

Si es comparen les dades amb les de l'any anterior, es constaten decrements del nombre de treballadors afectats pel que fa a totes les causes al·legades, sent el més significatiu el de les causes organitzatives (81%), que contrasta amb l'increment interanual del 84,2% detectat l'any anterior. Pel que fa als ERO en què s'al·leguen causes econòmiques s'ha produït un decrement del 63,8% i en el cas dels causats per força major, el decrement ha estat del 48,1%. En els ERO en què s'han al·legat motius de producció i mesures tècniques i/o tecnològiques, els decrements han estat del 41,5% i del 30,4%, respectivament.

Quant als treballadors afectats pels ERO comunicats no desistits i autoritzats, desagregats pel sector d'activitat econòmica al qual pertanyen, s'observa que la majoria, el 54,5%, formen part del sector industrial, si bé s'observa un decrement del 40,5% respecte de l'any anterior. En segon lloc, els treballadors del sector serveis representen el 37% del total de treballadors i es constata també un decrement interanual, del 58,6%. En tercer lloc, els treballadors del sector de la construcció representen el 7,7% dels treballadors i es constata un decrement del 66,2% respecte de l'any 2013. Finalment, els treballadors afectats pels ERO del sector de l'agricultura representen el 0,8% restant i també s'ha produït un decrement interanual del 90,3%. A la taula següent es pot observar els efectes que han tingut els ERO de cada sector, així com la seva incidència segons sexe. Tal i com es pot veure, en tots els casos és superior el nombre de treballadors afectats que no pas el de treballadores, excepte en els de reducció de jornada del sector serveis i en els d'extinció del contracte del sector de l'agricultura.

TAULA 69. Nombre de persones treballadores afectades per expedients comunicats no desistits i autoritzats, segons sexe i efecte, per tipus i sector d'activitat econòmica. Catalunya, 2014

Sector econòmic	Suspensió contracte			Reducció jornada			Extinció contracte		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
Agricultura	159	131	28	3	2	1	16	4	12
Indústria	8.166	5.625	2.541	1.474	930	544	1.856	1.348	508
Construcció	1.004	909	95	197	118	79	417	367	50
Serveis	3.506	2.306	1.200	2.177	1.000	1.177	2.120	1.187	933
Total	12.835	8.971	3.864	3.851	2.050	1.801	4.409	2.906	1.503

Unitats: nombre de treballadors.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Si s'analitzen els treballadors afectats pels ERO segons la divisió econòmica a la qual pertanyen s'observa que, pel que fa al sector primari, ha estat la pesca i l'aqüicultura la divisió amb un major nombre de treballadors afectats (101, 35 més que l'any anterior). En canvi, pel que fa a l'agricultura, que va destacar l'any 2013, s'observa un decrement de 170 treballadors, en nombres absoluts. En el sector industrial, destaca la subdivisió dels vehicles de motor, remolcs i semiremolcs (1.576 treballadors), la del cautxú i el plàstic (1.177 treballadors) i la de l'emmagatzematge i afins al transport (1.106 treballadors). Atès que, tal i com s'ha enunciat a l'inici d'aquest apartat, s'ha produït un decrement del nombre de treballadors afectats pels ERO a nivell general, aquest també es veu reflectit en gairebé totes les divisions econòmiques. Així, per exemple, a la subdivisió dels vehicles de motor, remolcs i semiremolcs s'observa un decrement interanual del 89,8%; pel que fa al cautxú i plàstic, del 22,3% i, en el cas de l'emmagatzematge i afins al transport, del 26,6%. Cal destacar que l'any 2013 destacava també la subdivisió de les indústries tèxtils, si bé enguany s'observa un decrement del 172,6% pel que fa al nombre de treballadors afectats. En el sector serveis, destaca la subdivisió del comerç a l'engròs, excepte vehicles de motor (1.208 treballadors), amb un decrement interanual del 49,8%. Finalment, en el sector de la construcció destaca les activitats especialitzades de la construcció (1.019 treballadors), tot i que amb un decrement interanual del 66,5%.

Pel que fa als treballadors afectats per comarca, destaquen el Barcelonès (4.737), el Vallès Occidental (3.790), el Baix Llobregat (2.639) i el Vallès Oriental (1.218). Si bé coincideixen les comarques (excepte el Bages) amb les de l'any anterior, es constaten decrements en els quatre casos, destacant especialment el Baix Llobregat, amb 13.652 treballadors menys. Al Barcelonès hi ha hagut 7.304 treballadors menys; al Vallès Occidental, 4.184 i al Vallès Oriental, 2.209. Enguany no hi ha hagut cap treballador afectat a l'Alta Ribagorça, Pallars Sobirà i Priorat. En canvi, l'any 2013 n'hi va haver 1, 37 i 15, respectivament.

Pel que fa a l'òrgan de comunicació o de resolució dels EROS, es manté la tendència dels anys anteriors. Així, la major part, el 65,9% pertanyen als Serveis Territorials de Barcelona; l'11,2%, als Serveis Territorials de Girona; el 7,3%, als Serveis Territorials de Lleida; el 6,4%, als Serveis Territorials de Tarragona; el 6,4%, als Serveis Territorials de les Terres de l'Ebre i el 2,8% restant, a la Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball.

3.3. EMPRESES SOTMESES AL PROCEDIMENT CONCURSAL

En aquest apartat s'analitzen les empreses sotmeses al procediment concursal a Catalunya i es comparen amb les de la resta d'Espanya. Es desagreguen les dades per naturalesa jurídica de les empreses, activitat econòmica, grandària i volum de negoci. La font emprada és l'INE. Les dades anuals del 2014 estan actualitzades a 6 de febrer de 2015²⁹¹ i les de 2013, utilitzades per fer la comparació interanual, a 6 de febrer de 2014.

Segons aquestes dades, enguany hi ha hagut 1.343 empreses concursades a Catalunya i 6.392 al conjunt d'Espanya. D'aquestes xifres se'n desprèn un canvi de tendència respecte dels anys anteriors, atès que es constata un decrement interanual en ambdós casos. Pel que fa a Catalunya aquest és del 27,4% en el cas de Catalunya i del 28,5% pel que fa a Espanya.

Segons la naturalesa jurídica de les empreses concursades, la major part, el 79,4% són societats de responsabilitat limitada, seguint la tendència dels anys anteriors. El 16,8% són societats anònimes; el 2%, persones físiques i

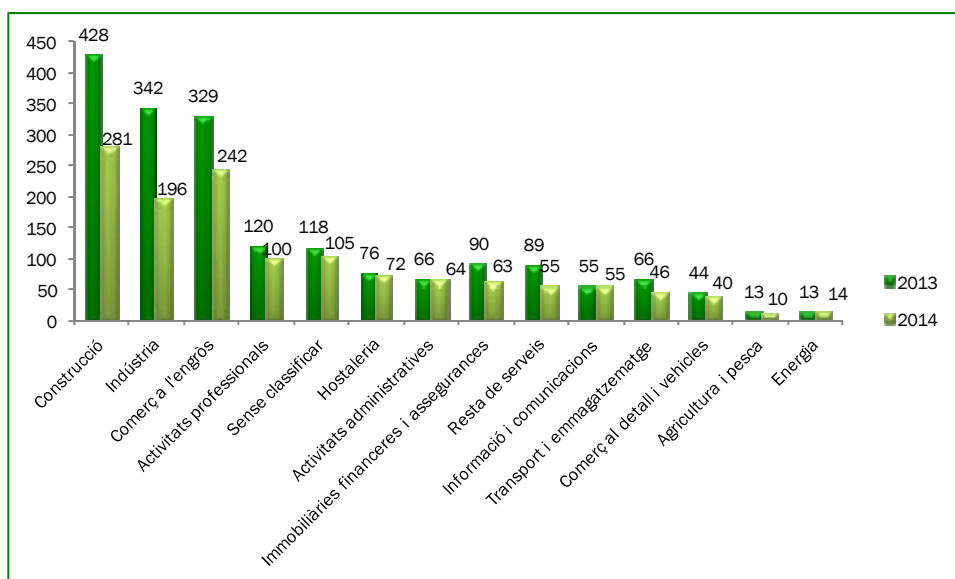
²⁹¹ Nota de premsa sobre l'estadística de procediment concursal, 4t trimestre de 2014, dades provisionals. INE. Consulta a <http://www.ine.es/daco/daco42/epc/epc0414.pdf>. Cal tenir en compte que les dades tenen caràcter provisional.

l'1,8% restant, tenen altres formes jurídiques. Respecte de l'any anterior, es produeix un decrement pel que fa tant a les societats de responsabilitat limitada (23,5%), com a les societats anònimes (41,9%), a diferència de l'any anterior. Pel que fa a les persones físiques, es manté la tendència a la baixa (40%), si bé aquesta és més significativa que la de l'any anterior (6,3%). Les empreses concursades amb altres formes jurídiques han augmentat el 9,1%, a diferència de l'any anterior, en què el seu nombre es va mantenir constant.

Segons l'activitat econòmica principal, els sectors de la construcció, la indústria i el comerç a l'engròs són els que tenen un major nombre d'empreses concursades, seguint la tendència dels anys anteriors. No obstant això i, tal i com s'observa en el gràfic següent, es produeixen decrements significatius en els tres casos, sent el més rellevant el del sector industrial, del 42,7%. En aquest sector, el 39,3% de les empreses tenen com a activitat principal els béns intermedis; el 31,6%, els béns de consum no durador; el 24%, els béns de capital i el 5,1%, els béns de consum durador.

De les 281 empreses del sector de la construcció, que decreixen el 34,3% respecte de l'any 2013, la majoria, el 65,5%, tenen com a activitat principal l'edificació i la promoció immobiliària, seguint la tendència dels anys anteriors.

GRÀFIC 97. Empreses concursades a Catalunya per activitat econòmica principal. Catalunya, 2013-2014

Unitats: nombre d'empreses.

Font: elaboració pròpia a partir d'INE.

Pel que fa als assalariats de les empreses concursades, es manté la tendència dels anys anteriors, en el sentit que predominen les empreses concursades amb un nombre baix de treballadors. Així, el 51,5% de les empreses concursades tenen fins a 5 treballadors. Dins d'aquest grup d'empreses, predominen les que tenen entre un i dos treballadors, que representen el 37,5%. El 29,2% d'aquestes empreses tenen entre tres i cinc treballadors i el 29,2% restant, són autònoms. El 28,7% de les empreses concursades tenen entre 6 i 19 persones treballadores; el 7,8%, entre 20 i 49; el 2,4%, entre 50 i 99 i l'1,9%, més de 100. El 7,8% restant de les empreses, no han estat classificades. Es produeixen decrements interanuals en tots els trams, a diferència de l'any anterior. Els més rellevants són els de les empreses que tenen entre 50 i 99 assalariats (50,8%) i els de les empreses que tenen entre 20 i 49 assalariats (47,2%). Les empreses concursades d'entre 6 i 19 assalariats i de més de 100 decreixen el 37,8% i el 39%, respectivament. En canvi, a les empreses que tenen fins a 5 persones treballadores, el decrement és més lleuger, del 14,4%.

Segons el volum de negoci de les empreses, succeeix el mateix que pel que fa al nombre d'assalariats, és a dir, hi ha més empreses concursades amb un volum de negoci reduït, seguint la tendència dels anys anteriors. En aquest sentit, el 69,6% de les empreses tenen un volum de negoci fins a dos milions d'euros. El 9,8%, entre dos i cinc milions; el 3,4%, de cinc a deu milions i el 3,2%, més de 10 milions. El 14,1% restant de les empreses con han estat classificades per volum de negoci. En relació amb l'any 2013, es produeixen decrements en tots els casos, especialment a les empreses entre dos i més de 10 milions d'euros de volum de negoci.

4. PREVENCIÓ DE RISCOS I SINISTRALITAT LABORAL

4.1. ANÀLISI DE LA SINISTRALITAT

4.1.1. ACCIDENTS DE TREBALL

La major part dels conjunt dels AT registrats (en endavant AT) al llarg del 2014 s'han produït en jornada laboral i no han causat baixa. Aquest tipus d'accidentabilitat absorbeix el 57,7% dels AT totals (126.112 AT) i quasi duplica els AT en jornada laboral causants de baixa (77.298 AT). En xifres més discretes se situen els AT *in itinere*, amb 14.976 AT registrats.

L'evolució del total dels accidents de treball, comparada amb l'any anterior, mostra un augment dels AT registrats que es quantifica en 1.423 AT més, el 0,7%. L'any 2013 es van registrar 216.963 AT mentre que el 2014 han estat 218.386. Atenent a la tipologia dels AT, menció especial requereix l'increment percentual dels AT *in itinere*,²⁹² el 7%, si bé en nombres absoluts la variació més elevada és la dels AT en jornada laboral amb baixa. L'efecte contrari és el que s'observa entre els AT en jornada laboral sense baixa, que redueixen les seves xifres en 4.052 AT menys (el 3,1%).

TAULA 70. AT segons tipologia. Catalunya 2014

AT en jornada amb baixa	AT	Variació absoluta	Variació relativa	% Dones sobre el total
Total	77.298	4.526	6,2%	32,8%
Lleus	76.743	4.566	6,3%	32,9%
Greus	498	-47	-8,6%	15,9%
Mortals	57	7	14,0%	5,3%
Agricultura	1.773	83	4,9%	9,4%
Indústria	17.749	732	4,3%	17,9%
Construcció	6.827	332	5,1%	2,2%
Serveis	50.949	3.379	7,1%	42,9%
Fix	55.255	1.160	2,1%	32,1%
Eventual	20.490	3.351	19,6%	31,1%
Sense especificar	1.553	15	1,0%	17,2%
AT en jornada sense baixa	AT	Variació absoluta	Variació relativa	% Dones sobre el total
Total	126.112	-4.052	-3,1%	-
Agricultura	1.978	26	1,3%	-
Indústria	31.609	-1.661	-5,0%	-
Construcció	9.790	-1.083	-10,0%	-
Serveis	82.735	-1.369	-1,6%	-
AT <i>in itinere</i>	AT	Variació absoluta	Variació relativa	% Dones sobre el total
Total	14.976	984	7,0%	-
Lleus	14.739	1.015	7,4%	-
Greus	210	-28	-11,8%	-
Mortals	27	-3	-10,0%	-

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Per comprovar la significació real de les variacions exposades cal fer atenció a l'evolució dels índexs d'incidència, ja que aquests permeten evitar les possibles desviacions ocasionades per modificacions en el nombre de perso-

²⁹² Val a dir que, tal i com s'analitzarà més endavant, el 59,8% dels AT *in itinere* són accidents de trànsit (8.957 AT).

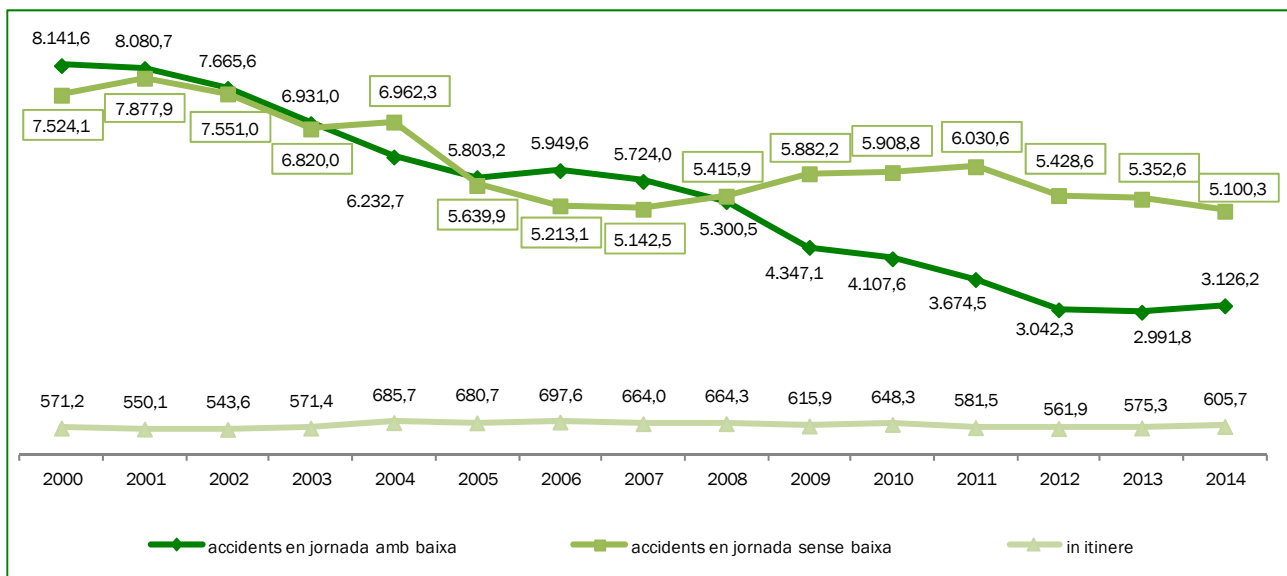

nes ocupades i exposades als riscos. Els índexs d'incidència indiquen el nombre d'AT per cada 100.000 treballadors o treballadores exposats amb les contingències professionals cobertes, de tal forma que les fluctuacions de la població ocupada i assalariada s'integren en els resultats. En atenció als índexs d'incidència segons la tipologia de l'AT, el 2014 destaca per l'increment dels accidents amb baixa i els AT *in itinere*. Els AT en jornada laboral sense baixa descendeixen per tercer any consecutiu. Així, la variació interanual dels índexs d'incidència reafirma la situació presentada a partir de les xifres absolutes.

L'augment de la sinistralitat en el seu conjunt és inferior a l'increment de la població ocupada (16-64 anys), que segons dades EPA s'estima que ha crescut el 2,1%. Tot i això, resulten preocupants els augments de la sinistralitat causant de baixa i la *in itinere*²⁹³ amb xifres percentualment molt superiors a l'evolució del mercat laboral.

Ampliant la perspectiva d'anàlisi als darrers 15 anys, en el període 2000-2014, s'observa com les pautes de comportament entre els AT en jornada laboral amb baixa i sense baixa són similars fins l'any 2008. Aquest any constitueix un punt d'inflexió a partir del qual ambdues tipologies es polaritzen. Els AT amb baixa mantenen la tendència decreixent mentre que els AT sense baixa augmenten les seves xifres, fins el 2011 moment en el qual comença la seva davallada. Les fluctuacions dels AT *in itinere* són constants al llarg de tot el període de referència.

GRÀFIC 98. Evolució dels índexs d'incidència dels AT segons tipologia. Catalunya 2000-2014

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la SS amb les contingències professionals cobertes*100.000.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

D'altra banda, l'anàlisi territorial mostra que la major part dels AT en jornada laboral, siguin o no causants de baixa, tenen lloc a la demarcació de Barcelona (57.297 AT amb baixa i 93.147 AT sense baixa). Però, els índexs d'incidència mostren que el risc de patir un AT és més elevat a Lleida, ja que els índexs pels AT amb baixa i sense baixa ascendeixen a 9.421,0 AT cada 100.000 treballadors afiliats, superant amb escreix la xifra registrada per tota Catalunya (8.225,9). En segon terme se situa Tarragona (8.925,5), seguida de Girona i tanca la llista Barcelona (8.898,7 i 7.975,7, respectivament).

4.1.1.1. AT EN JORNADA LABORAL SENSE BAIXA

El nombre d'accidents en jornada laboral sense baixa és superior al dels que produeixen baixa. Al 2014 s'han registrat 126.112 accidents, fet que suposa una reducció respecte al 2013 del 3,1% (4.087 accidents menys).

²⁹³ Per a més informació sobre les xifres del mercat de treball vegeu primer apartat d'aquest capítol.

GRÀFIC 99. Comparativa de l'evolució dels AT sense baixa i dels AT amb baixa. Catalunya 2000-2014

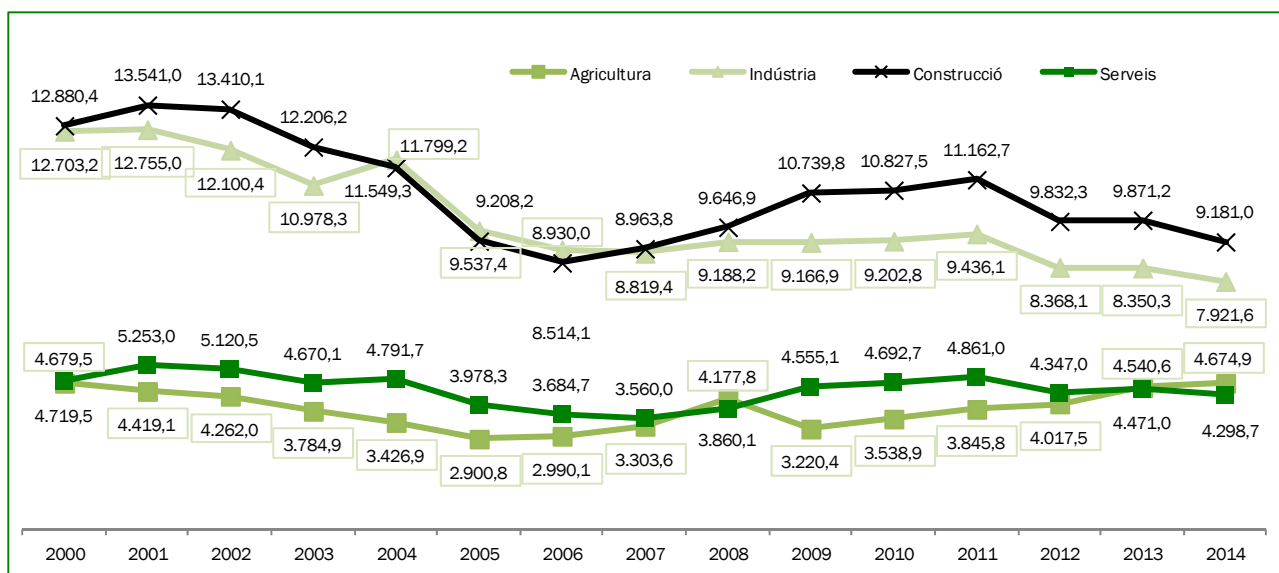

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

La distribució dels accidents registrats sense baixa entre els sectors econòmics és molt similar a la que s'observa en els accidents amb baixa. Així, el menor nombre d'ells es donen en el sector de l'agricultura (l'1,6%), seguit del de la construcció (7,8%), de la indústria (25,1%) i, finalment, els serveis (65,6%). La comparativa entre uns i altres accidents mostra que en el sector de l'agricultura es registren 205 AT més sense baixa que amb baixa, en la construcció 2.963 AT més, en la indústria 13.860 i en els serveis 31.786. La variació interanual dels AT sense baixa segons sector econòmic presenta un decreixement més accentuat en el sector de la construcció que amb 1.083 AT menys representa el 10%. Amb tot, en termes absoluts el descens més pronunciat és el registrat a la indústria amb 1.661 AT sense baixa menys.

GRÀFIC 100. Evolució dels índexs d'incidència dels AT sense baixa segons sector econòmic. Catalunya 2000-2014

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la SS amb les contingències professionals cobertes*100.000.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Si s'analitza l'evolució de l'accidentabilitat sense baixa de la darrera dècada s'observa una tendència de descens en el seu nombre, si bé els darrers dos anys els índexs d'incidència mostren l'efecte contrari, un augment provocat per la disminució més acusada de la població amb cobertura per a les contingències professionals que no compensa la reducció d'accidents. A més, la distribució dels accidents segons el sector on s'han produït també

presenta certs canvis perquè hi ha un augment del nombre d'accidents al sector dels serveis, mentre que el sector de la construcció i el de la indústria redueixen el seu pes relatiu.

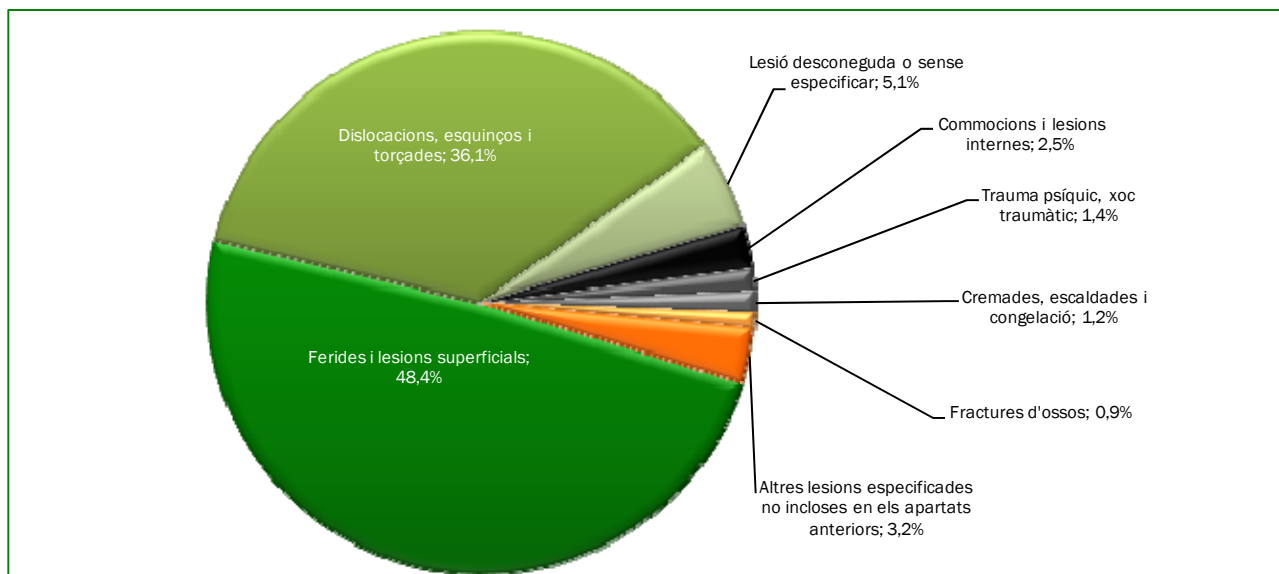
Les xifres més elevades d'accidentabilitat sense baixa condicionen que els índexs d'incidència en aquest cas siguin més alts que en els dels AT amb baixa. Aquesta situació es dona per a tots els sectors econòmics. El gràfic següent mostra l'evolució que aquests índexs han tingut els darrers 15 anys. En ell s'observa com s'han reduït els riscos de patir un AT sense baixa en els sectors de la indústria (-37,6%) i en el sector de la construcció (-28,7%). El descens en el sector dels serveis és molt menor (-8,9%) i quasi inexistent per al sector de l'agricultura (-0,1%).

Les activitats econòmiques que tenen més risc de patir un accident sense baixa pertanyen al sector de la indústria. Així, els índexs d'incidència més alts es registren a les activitats de suport a les indústries extractives (310.344,8), a l'antracita, hulla i lignit (142.857,1), la gestió de residus (26.881,7), la metal·lúrgia (17.906,59) i a la silvicultura i explotació forestal (17.638,29), si bé aquest darrer cas correspon al sector de l'agricultura.

Les extremitats superiors en primer terme i les inferiors en segon terme, són les parts del cos amb més risc de ser lesionades en aquesta tipologia d'accidents (35,4% i 20,6% del total, respectivament). El cap (inclosos ulls, cara, dents i orelles) i l'esquena (incloses columna i vèrtebres cervicals) són altres parts del cos sovint lesionades (15,5% i 12,0% del total, respectivament).

Quant el tipus de lesió, tal i com es mostra en el gràfic següent, s'observa que hi ha una concentració en les ferides i lesions superficials (61.952 AT) i les dislocacions, esquinços i torçades (46.157 AT). Només aquests dos tipus de lesions concentren el 84,5% dels AT sense baixa. Val a dir que aquestes lesions són les més freqüents tant en els homes com en les dones, si bé hi ha un lleu augment de la primera agregació en els homes absorbint el 49,6% dels seus AT enfront del 46,2% en les dones, xifra que en elles es compensa amb un increment de la segon tipus d'AT esmentats ja que concentren el 37,8% del seu total enfront del 35,2% registrats pels homes. La resta de lesions produïdes presenten cert paral·lisme per ambdós sexes.

GRÀFIC 101. Distribució dels AT sense baixa segons el tipus de lesió provocada. Catalunya 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22-5-2015.

En relació a la forma de l'accident els registres també es troben altament concentrats en dues categories concretes, l'agregació de sobre esforç físic, trauma psíquic, exposició a radiacions, soroll, llum o pressió que absorbeix el 30% dels AT sense baixa (37.903 AT) i el grup comprés pels xocs o cops i col·lisions amb objectes amb moviment que reuneix el 23,4% del total (29.521 AT sense baixa). Altres formes d'accidents freqüents són l'aixafament sobre o contra un objecte immòbil, sent el treballadors qui realitza un moviment vertical o horitzontal, (14,4% del total d'AT, 18.176 AT) i el contacte amb un agent material tallant, punxant, dur o rugós (12,9% del total, 16.334 AT). En aquest cas la desagregació segons el sexe no afecta al grup relatiu al sobre esforç que se situa en un pes relatiu similar, 30,3% en les dones i 29,8% en els homes. On hi ha un cert desequilibri és en la proporció que representen el xocs contra objecte en moviment ja que és lleugerament inferior en el cas de les dones, del 20,3% enfront del 25,0% dels homes. Val a dir que aquest desequilibri de 5 pp es compensa amb el pes relatiu dels aixafaments.

faments sobre o contra objecte immòbil que per a les dones és més alt i concentra el 17,8% dels AT i pels homes el 12,6% dels AT.

4.1.1.2. AT EN JORNADA LABORAL AMB BAIXA

Segons la gravetat

En termes absoluts l'anàlisi de l'accidentabilitat segons la gravetat mostra que, com es reflecteix a la primera taula d'aquest apartat, els AT lleus augmenten les seves xifres en 4.566 AT més (el 6,3%, 76.743 en total). Igualment, els AT mortals s'incrementen en 7 AT més (57 en total), situació que percentualment suposa una variació del 14,0%. Per contra, el descens mantingut els darrers anys entre els AT greus continua la seva trajectòria descendent que es concreta en 47 AT menys (498 en total, el 8,6% menys).

GRÀFIC 102. Evolució dels índexs d'incidència dels AT amb baixa segons gravetat. Catalunya 2000-2014

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la SS amb les contingències professionals cobertes*100.000.

Font:elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Les variacions en el nombre d'AT segons el grau de la lesió tenen el seu reflex en els índexs d'incidència. En el gràfic anterior s'observa com a partir del 2012 augmenten els AT lleus. Els AT greus mantenen la tendència a la baixa i els AT mortals enguany repunten. D'altra banda, el gràfic amb la seva doble escala, permet veure com l'evolució dels índexs d'incidència dels AT lleus i greus manté pautes similars en els anys de referència.

Segons la demarcació

Territorialment, el gruix dels AT en jornada laboral amb baixa tenen lloc a la demarcació de Barcelona, concretament a la comarca del Barcelonès. En el Barcelonès s'han registrat 27.165 AT en jornada de treball amb baixa (un de cada tres). Altres comarques amb una elevada accidentabilitat són el Vallès Occidental i el Baix Llobregat (8.462 i 8.226 AT, respectivament).

La variació interanual mostra un increment de la sinistralitat amb baixa per les quatre demarcacions catalanes. Barcelona l'augment d'aquesta sinistralitat ha estat del 6,21%, a Girona del 7%, a Lleida del 9% i a Tarragona del 3,59%.

Amb tot, els índexs d'incidència més elevats dels AT en jornada de treball amb baixa es presenten en la demarcació de Girona (3.519,42 AT per cada 100.000 persones afiliades), seguida de Lleida i Tarragona (3.506,43 i 3.240,3, respectivament). També a Lleida és on l'accidentabilitat mortal presenta valors més alts (4,41 AT mortals per cada 100.000), superant de forma notòria la mitjana registrada a tota Catalunya (2,31 AT). Entre les comarques destaquen els índexs d'incidència registrats a la Conca de Barberà (6.100,72), les Garrigues (5.874,45), la Segarra (5.532,03), l'Urgell (5.227,34), el Pla d'Urgell (5.133,7) i el Berguedà (5.064,78).

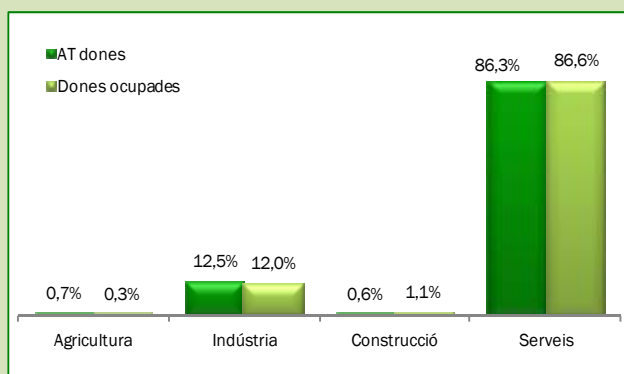
Segons el perfil de les persones accidentades

Si se centra el focus en les persones accidentades, en el darrer any s'observa un increment de la sinistralitat que afecta els dos sexes. Els homes registren 2.973 AT més, el 6,1%, mentre que les dones 1.523 AT més, si bé en aquesta ocasió suposa una variació percentual lleugerament superior, del 6,4%.

En comparar les xifres absolutes dels AT en jornada laboral amb baixa entre els homes i les dones s'evidencia que el risc de patir un AT és menor per a les dones que per als homes (51.937 AT patits pels homes). A més, aquesta relació varia en funció de la gravetat de l'AT. Val a dir que les dones ocupades constitueixen el 47,2% de la població ocupada a Catalunya el 4rt trimestre del 2014, mentre que la proporció d'AT patits per elles concentra el 32,8% del total (25.361 AT), percentatge que es redueix al 15,9% en el cas dels AT greus (79 AT) i al 5,3% en els mortals (3 AT).²⁹⁴ Tot i això, cal tenir en compte que el nombre d'AT patits per les dones mostra una tendència ascendent, com es pot observar en el gràfic següent.

GRÀFIC 103. Relació entre la proporció d'AT amb baixa declarats i la distribució de la població ocupada el 4rt trimestre 2014 segons sectors econòmics i sexe i pes relatiu de la sinistralitat de les dones. Catalunya 2014

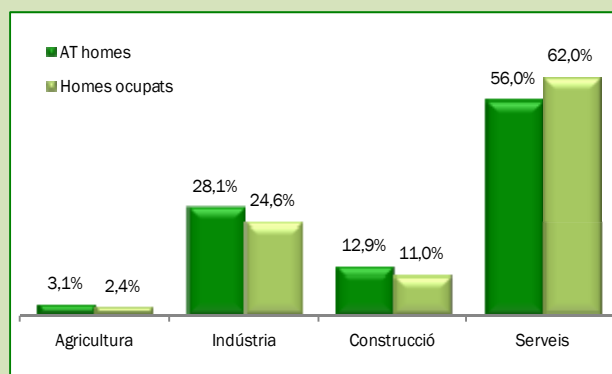
Dones

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

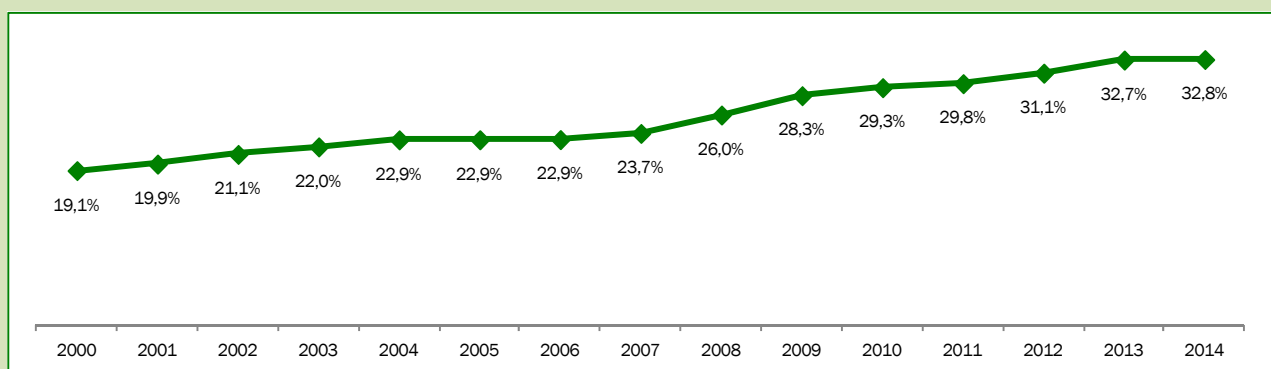
Homes

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Evolució del pes relatiu dels AT de les dones sobre el total d'accidentabilitat. Catalunya 2000-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

En relació amb el sector econòmic esmentar que el 86,3% dels AT de les dones han estat patits per treballadores ocupades als serveis (21.863 AT) i el 12,5% a la indústria (3.168). En el cas dels homes la dispersió entre els diferents sectors és més elevada. Entre els AT patits pels homes destaca que més de la meitat s'han registrat en el sector dels serveis (29.069, el 56,0%), el 28,1% a la indústria (14.577) i el 12,9% a la construcció (6.676). Aquest fet troba una explicació fefaent en la distribució de la població ocupada en els diferents sectors en funció

²⁹⁴ Malauradament no es disposen dels índexs d'incidència desagregats per sexe, per edat o per país d'origen.

del gènere. Les dones ocupades majoritàriament al sector serveis concentren en conseqüència els AT en aquest sector, si bé destaca que la proporció d'AT és superior a la proporció de dones que treballa en aquest sector. Un cas similar succeeix entre els homes ocupats al sector de la construcció i la indústria.

Pel que fa al país d'origen de les persones accidentades destacar que el gran gruix dels AT són patits per persones autòctones, 67.534 dels AT (el 87,4% dels AT totals). Demogràficament, la població de nacionalitat estrangera concentra l'1 de gener del 2015, amb dades provisionals del padró continu d'habitants, el 13,7% del total poblacional,²⁹⁵ xifra que situaria lleugerament per sobre del percentatge de sinistralitat de persones d'origen estranger (12,6%). Entre els treballadors i treballadores d'origen estranger destaquen els 2.202 AT patits pels originaris del Marroc, els 1.259 AT de Romania, els 700 AT d'Equador i els 445 AT de Colòmbia.

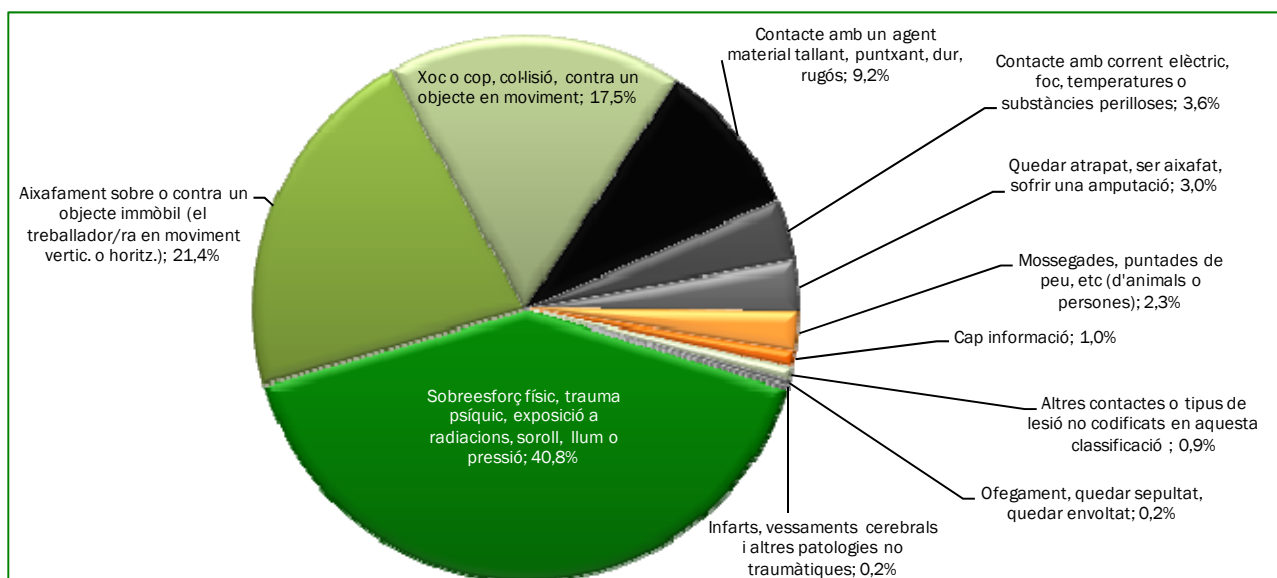
Entre la sinistralitat mortal la proporció d'AT patits per persones autòctones és lleugerament inferior, ja que amb 49 del 57 AT mortals patits absorbeixen el 86,0% de l'accidentabilitat mortal. Els altres vuit AT mortals han estat patits per persones originàries de Bulgària, de la Xina (2 AT), de República Dominicana, de Moldàvia, del Perú, de Filipines i de Portugal. Segons el sexe de la persona accidentada només 2 dels AT dels autòctons i 1 dels AT de les persones d'origen estranger han estat patits per dones.

Segons les característiques dels AT

L'anàlisi dels AT segons la forma o contacte²⁹⁶ que ocasiona la lesió mostra un any més que els AT més habituals són conseqüència del sobreesforç físic, el trauma psíquic, les radiacions, el soroll, la llum o la pressió que absorbeixen el 40,8% de l'accidentabilitat a Catalunya. Altres formes o contactes que també concentren un volum elevat d'accidentabilitat són els xocs o cops contra objectes, que generen el 21,4% dels AT quan els objectes són immòbils i el 17,5% quan els objectes estan en moviment. Així, el 79,6% dels AT estan provocats per una d'aquestes tres formes o contactes.

Atenent a la gravetat destaca que 24 dels 57 AT mortals és deuen a infarts, vessaments cerebrals i altres patologies no traumàtiques, 8 AT són per xocs o cops o col·lisions amb altres objectes en moviment, 7 AT per quedar atrapat o ser aixafat o sofrir una amputació i 6 AT per aixafament sobre o contra un objecte immòbil.

GRÀFIC 104. Distribució dels AT amb baixa segons la forma o contacte que ocasiona la lesió. Catalunya 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22-5-2015.

Territorialment, i amb les dades publicades pel MEYSS, Barcelona marca la pauta general atès que és la demarcació amb un nombre més elevat d'accidents.²⁹⁷ En relació amb els AT per sobreesforços destacar que mentre

²⁹⁵ Per a més informació vegeu apartat de Dinàmica demogràfica del Capítol V d'aquesta Memòria.

²⁹⁶ La forma o contacte, equivalent a la causa, descriu el mode en el qual la víctima ha estat lesionada per l'agent material (objecte, substància, instrument, vibració, màquina, persona o animal) que ha provocat la lesió.

²⁹⁷ En aquesta ocasió les dades emprades són del MEYSS que s'obtenen seguint criteris metodològics diferents, fet que es manifesta en una variació en el còmput dels registres. El MEYSS fins el desembre de 2008 tabulava els AT en funció de la data d'acceptació de l'autoritat labo-

Lleida i Girona es desvien lleugerament perquè registren una proporció menor d'aquests accidents (34,8% i 38,2% respectivament), Tarragona presenta una proporció força elevada atès que aquesta tipologia concentra el 46,7% de la seva sinistralitat. Altrament, el pes relatiu dels xocs contra objectes immòbils o els contactes amb agents materials tallants superen la mitjana catalana a Lleida (23,3% i 11,9%, respectivament), mentre que a Girona s'observen valors més elevats en el xocs o cops amb objectes en moviment (16,7%). A Barcelona la proporció d'accidents de trànsit també és més alta que en les altres demarcacions territorials (3,7%, entre el 2,6 i el 2,8% en la resta).

D'altra banda, destacar que els accidents de trànsit tenen cada vegada un major pes relatiu en el conjunt de la sinistralitat laboral.²⁹⁸ Aquest fet corrobora les dades del Departament de Trànsit que posen de manifest que els darrers anys s'està produint un canvi de model en l'accidentabilitat viària, ja que el nombre d'accidents de trànsit disminueixen progressivament les nits i els caps de setmana però augmenten en les franges horàries d'activitat laboral. Encara que les darreres dades tancades corresponguin a l'exercici 2013 convé observar que l'12,4% dels AT corresponen a accidents laborals relacionats amb el trànsit. Els AT de trànsit produïts durant la jornada laboral, han estat 2.584 AT. Del total de víctimes d'accidents de trànsit (10.772), les persones que han patit un accident de trànsit en desplaçaments motivats per la feina representen el 33,2%. A més, esmentar que el 48,7% dels AT mortals totals van ser deguts a accidents de trànsit, el 16,2% d'ells durant la jornada laboral i el 32,5% restant *in itinere*.²⁹⁹

Un altre dels punts d'anàlisi de les característiques dels AT registrats té relació amb quines són les parts lesionades.

Les parts més freqüentment lesionades són les extremitats. Les extremitats superiors són les més afectades ja que concentren el 36,7% dels AT, percentatge que es manté constant amb independència del sexe de la persona accidentada. Un equilibri similar entre els dos sexes s'observa en les afectacions a les extremitats inferiors que representen el 27,2% dels AT. El tercer grup amb una proporció més alta és el que agrupa l'esquena, incloses la columna i les vèrtebres dorsals i lumbars, que absorbeix el 17,7%, si bé en aquest cas l'afectació és lleugerament més elevada en el cas de les dones (18,0% enfront el 17,6% en els homes). Diferències més significatives entre els homes i les dones es troben quan la part lesionada és el coll -inclosa la columna i les vèrtebres cervicals- que per a les dones concentra el 6,3% dels seus AT mentre que pels homes només el 6,8%, situació que es compensa amb el pes relatiu dels AT que provoquen lesions en el cap -inclosos ulls, cara, dents i orelles- on la proporció en els homes s'eleva fins el 6,0% i en les dones descendeix fins el 3,5%.

Entre els AT mortals les parts del cos lesionades són múltiples i tenen afectació en tot el cos en 29 dels AT mortals. En 12 AT mortals són el tronc i els òrgans on s'han produït les lesions.

Amb relació al tipus de lesió que provocada pels AT, convé tenir present la major proporcionalitat dels AT lleus. En conjunt en el 52,3% dels casos són dislocacions, esquinços i torçades, seguides de les ferides i lesions superficials, el 32,9%. Aquests tipus de lesions no presenten la mateixa proporcionalitat entre els homes i les dones, en el primer cas el pes relatiu d'aquestes lesions en les dones és superior ja que concentra el 56,7% dels seus AT (14.370 AT), enfront el 50,2% en els homes, malgrat que en termes absoluts els AT registrats dels homes són significativament superiors (26.075 AT). Nogensmenys, entre els AT mortals el tipus de lesió més freqüent són els infarts, vessaments cerebrals i altres patologies no traumàtiques, seguides de les lesions múltiples (27 AT i 15 AT,

---

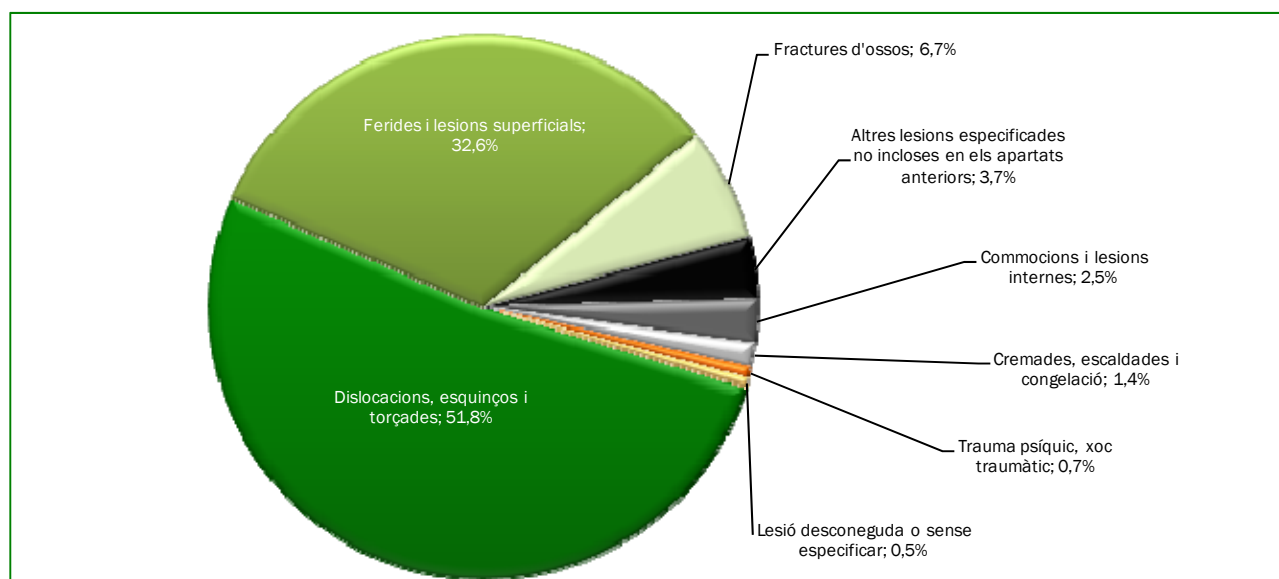
ral, tal i com fa el Departament d'Empresa i Ocupació, si bé a partir de gener del 2009 es dona un canvi metodològic en l'explotació estadística i les tabula en funció de la baixa mèdica. Per tant, el nombre d'AT en jornada de treball amb baixa a Catalunya en aquesta explotació ascendeix a 73.797 AT, xifra inferior als 77.298 analitzats en la resta del capítol. Per aquest motiu les dades no són directament comparables. Tot i així, malgrat que percentualment les xifres variïn lleugerament es manté la prelació de les formes més freqüents ja que en aquesta explotació el 40,8% dels AT són conseqüència del sobreesforç físic, el trauma psíquic, les radiacions, el soroll, la llum o la pressió, el 20,9% els xocs o cops contra objectes, el 14,7% quan els objectes estan en moviment. En conjunt el 76,4% dels AT estan provocats per una d'aquestes tres formes o contactes.

²⁹⁸ En nombres absoluts la seva xifra s'ha reduït ja que per exemple el 2008 es van registrar 3.706 accidents de trànsit i el 2014 han estat 2.524 el pes relatiu augmenta (amb dades del MEYSS). Però la reducció pel que fa al conjunt d'AT és més intensa, del 47,9% entre el 2008 i el 2014 (171.577 AT i 73.797 AT, respectivament), mentre que els AT de trànsit mostren un decrement del 31,9%, percentatge que fa que respecte a altres tipologies amb decreixements més notoris els AT de trànsit prenguin més pes relatiu.

²⁹⁹ Per a més informació vegeu document del Servei Català de Trànsit: [La gestió dels accidents de trànsit a l'entorn laboral](#) presentat en la Jornada del Centre de Seguretat i Salut Laboral de Barcelona i organitzada pel Departament d'Empresa i Ocupació (9 de març 2015). Altrament, convé tenir present que en relació a aquesta problemàtica en el Pla estratègic de seguretat viària a Catalunya 2014-2020, aprovat pel Govern el 14 de gener de 2014, es proposen algunes intervencions en el marc laboral i accions concretes com la signatura d'un conveni de col·laboració entre el Departament d'Interior i el d'Empresa i Ocupació per millorar la seguretat viària a l'entorn laboral; el Projecte de cursos de prevenció d'accidents de trànsit *in itinere* per a Treballadors mitjançant un conveni amb el Consorci de Formació Contínua de Catalunya; la signatura d'un conveni amb l'Escola Administració Pública de Catalunya per a la planificació de cursos de seguretat viària *in itinere* per als treballadors de l'Administració i establir que el període 2015-2016 se centri en la realització dels plans de seguretat viària laboral a les empreses de Catalunya.

respectivament). I en els AT greus són les fractures d'ossos, seguides dels els infarts, vessaments cerebrals i altres patologies no traumàtiques i de les commocions i lesions internes (214 AT, 67 AT i 63 AT, respectivament).

GRÀFIC 105. Distribució dels AT amb baixa segons tipus de lesió provocada. Catalunya 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22-5-2015.

Finalment, destacar que a partir del nombre d'AT registrats el risc de patir un AT és més gran els primers dies de la setmana, si bé amb el pas dels dies laborables sembla disminuir. Els AT registrats el dilluns han estat 16.329, el 21,1%, xifra que va descendint fins els 12.181 registrats els divendres, el 6,1%. La proporció d'AT en el cap de setmana disminueix notòriament ja que per moltes persones són dies no laborables. Els dissabtes amb 4.718 AT i el diumenge amb 3.080 AT, concentren el 10,1% del total.

I en relació a les hores, esmentar que el 33,6% dels AT tenen lloc entre les 10h i les 12h del matí, ambdues incloses, i el 19,4% entre les 15h i les 18h (25.977 i 14.991, respectivament).

Segons les condicions laborals

Les condicions laborals en el treball són un dels eixos on s'han focalitzar les actuacions preventives en matèria de seguretat i salut. En aquesta línia, el Reglament dels serveis de prevenció³⁰⁰ estableix que l'organització dels recursos necessaris per al desenvolupament de les activitats preventives es realitzarà per l'empresari d'acord a alguna de les modalitats tipificades en la norma. En el gràfic següent es pot observar la distribució dels AT que han tingut lloc el 2014 segons la modalitat d'organització preventiva escollida a l'empresa. Val a dir que els serveis de prevenció aliens són els més nombrosos, ja que estan presents en 51.808 AT, el 67% del total d'AT.

Altrament, el règim d'afiliació a la Seguretat Social on més AT s'han produït és òbviament el Règim general (75.393 AT, el 97,5% del total). En aquest punt convé tenir present que des del mes de gener del 2012 s'inclouen dins del Règim General els treballadors i treballadores del Sistema especial d'ocupats de la llar.³⁰¹ Altres dels règims on s'han registrat i comptabilitzat AT, si bé en menor escala com es pot observar en el gràfic següent, són el Règim especial de la mineria del carbó (1 AT), el Règim especial de treballadors del mar (405 AT), el Sistema especial per a treballadors/ores per compte aliena agraris, on s'integren els treballadors/ores de l'antic Règim especial agrari (compte aliè, 9 AT), i des de 2004 els treballadors i treballadores del règim especial de treballadors autònoms que voluntàriament hagin optat per la cobertura específica de contingències professionals (1.490 AT).

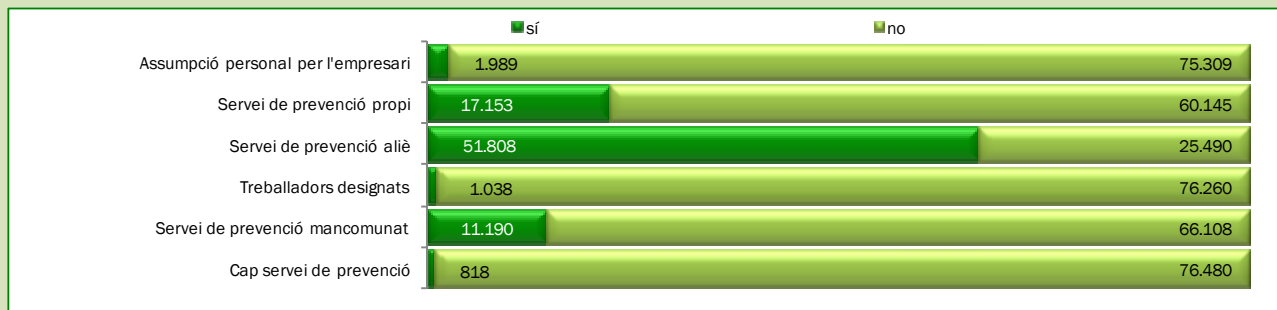
³⁰⁰ Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels Serveis de Prevenció. BOE núm. 27, de 31.01.1997.

³⁰¹ Per contra, des d'aquesta data no es comptabilitza dins de la població coberta en el Règim general als funcionaris públics i altre personal de nou ingrés afectats per l'article 20 del Reial decret llei 13/2010, de 3 de desembre, ja que la gestió de les contingències d'aquest col·lectiu es porta a terme mitjançant les mutualitats de funcionaris (MUFACE, ISFAS i MUGEJU).

GRÀFIC 106. Distribució dels AT amb baixa segons modalitat d'organització preventiva, règim al qual està afiliat el treballador/ra i grandària de l'empresa. Catalunya 2014

Segons modalitat d'organització preventiva

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22-5-2015.

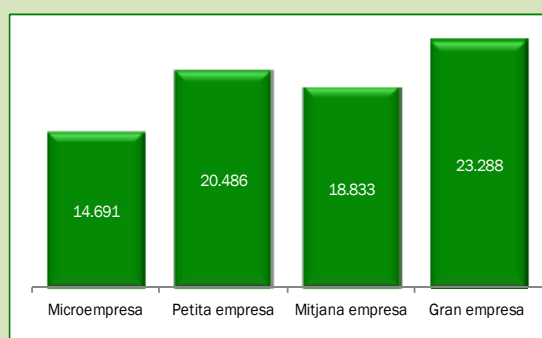
Segons règim de la Seguretat Social

	Homes	Dones	Total
Total	51.937	25361	77.298
General	50.305	25.088	75.393
Treballadors autònoms	1.232	258	1.490
Especial agrari per compte aliè	8	1	9
Especial per a treballadors del mar	391	14	405
Especial per a la mineria i el carbó	1	0	1

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22-5-2015.

Segons grandària de l'empresa

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22-5-2015.

Quant a la grandària de les empreses, més del 30% dels accidents se situen en les grans empreses (més de 250 treballadors/ores), si bé també destaca la concentració en empreses d'entre 10 i 49 treballadors/ores, les anomenades petites empreses. Les microempreses, de menys de 10 treballadors/ores, concentren el 19,0% dels AT i les empreses mitjanes, d'entre 50 i 249 treballadors/ores, el 24,4% dels AT.

Amb tot, aquesta distribució dels AT entre els grups d'empreses no és totalment paral·lela amb la distribució de les persones afiliades en ells. Prenent com a base l'afiliació del Règim general i del règim especial per a la mineria i el carbó³⁰² s'observa que les microempreses concentren el 24,0% de l'afiliació mentre que en elles se'n registren el 19,0% dels AT. Un cert equilibri es dona entre les grans empreses amb el 29,5% dels afiliats/ades i el 30,1% dels AT. Per contra, la petita empresa i la mitjana empresa registra una afiliació inferior a la proporció d'AT registrats, sent l'afiliació en el primer cas del 23,6% amb el 26,5% dels AT, i en el segons del 23,0% de l'afiliació amb el 24,4% dels AT.

Per modalitat de contracte, els treballadors indefinits van registrar 55.255 AT el 2014, amb un increment del 2,14%. Els treballadors amb contracte temporal van registrar 20.673 accidents amb baixa, amb un augment del 19,5%. Així, l'any 2014, el 71,5% dels accidents els van patir treballadors amb contracte indefinit i el 26,7% per treballadors/ores amb contracte temporal. L'1,8% restant correspon a accidents on no consta el tipus de contracte.

³⁰² El càlcul es basa en la mitjana anual a partir de les dades d'afiliació de l'últim dia dels quatre trimestres de l'any 2014, per a la població afiliada en el règim general i en el règim especial de la mineria i el carbó.

Val a dir que, tot i que les xifres dels accidents en nombres absoluts són inferiors, la sinistralitat registrada per les persones amb contractació temporal és més elevada ja que la taxa de temporalitat el 2014 ha estat del 18,3%,³⁰³ nombre inferior a la proporció d'accidents d'aquest tipus de contracte. Aquesta situació s'agreuja amb la desagregació segons el sexe ja que la temporalitat en els homes ha estat del 17,8%, mentre que els AT dels contractes temporals d'ells s'eleva fins el 27,5% del seu total (14.283 AT). Per a les dones el pes relatiu dels AT de treballadores amb contracte temporal concentra el 25,3% de l'accidentabilitat, mentre que la temporalitat ha estat del 18,9%.

Quant a l'antiguitat en el lloc de treball les xifres mostren un elevat percentatge d'accidents en persones que porten menys d'un any treballant a l'empresa, el 30,4% del total d'AT, fent palesa la importància de l'experiència en el lloc de treball per a la disminució i la prevenció dels riscos. De nou, aquesta dada augmenta en el cas dels homes situant-se en el 31,3% (28,7% en les dones). Especialment preocupant sembla la proporció d'AT patits durant els tres primers mesos, del 17,1% dels AT. Per contra, la sinistralitat al llarg del segon any es redueix percentualment fins el 8,4%. Amb tot, les dades facilitades mostren que la major part dels AT tenen lloc quan les persones tenen més de dos anys d'antiguitat a l'empresa (el 61,2%), tot i que en aquest cas la forquilla és molt àmplia.

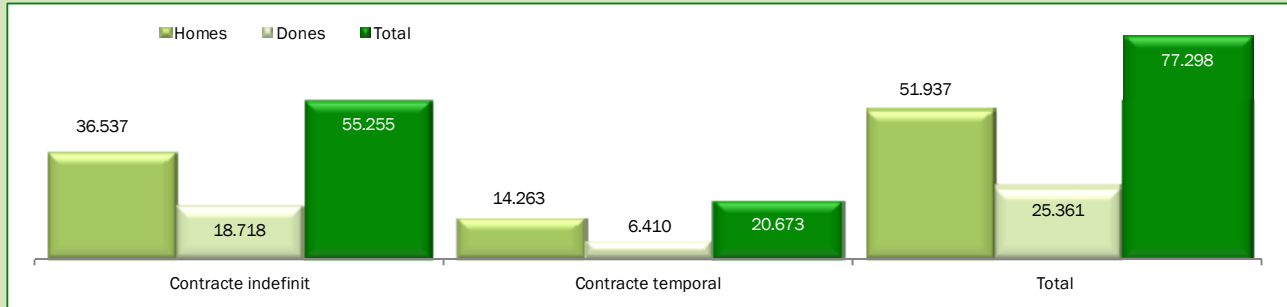
En relació al tipus d'ocupació destacar que el 83,0% dels AT han estat patits per treballadors i treballadores manuals, el 85,9% en el cas del homes i el 77,0% en les dones.

---

³⁰³ Per a més informació vegeu apartat de Mercat de treball d'aquest mateix Capítol III. Les xifres de temporalitat esmentades refereixen a la població assalariada de 16-64 anys segons sexe.

GRÀFIC 107. Distribució dels AT amb baixa segons tipus de contracte, antiguitat en el lloc de treball i tipus de feina. Catalunya 2014

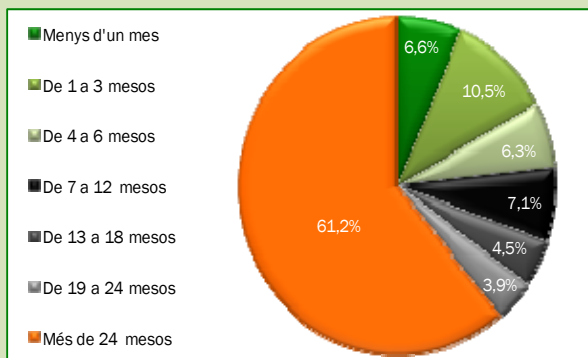
Segons el tipus de contracte i sexe

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

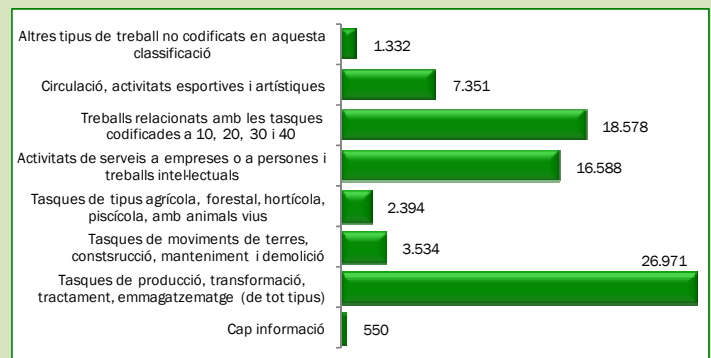
Segons antiguitat en el lloc de treball

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22-5-2015.

Segons tipus de feina

Unitats: percentatges.

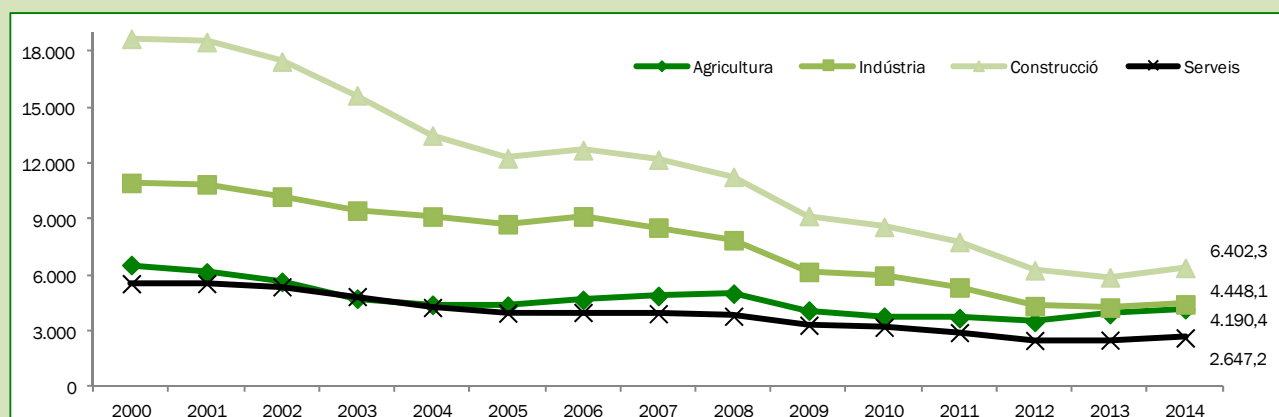
Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22-5-2015.

Segons sector i branca d'activitat econòmica

L'anàlisi sectorial revela un augment de la sinistralitat en termes absoluts en els quatre sectors, sent especialment rellevant en el sector de les serveis. Seguint un ordre ascendent a l'agricultura s'han registrat 1.773 AT més (el 4,9% més), en la construcció 6.825 (el 5,0%), en la indústria 17.745 (el 4,3%) i en els serveis 50.932 (el 7,1% més).

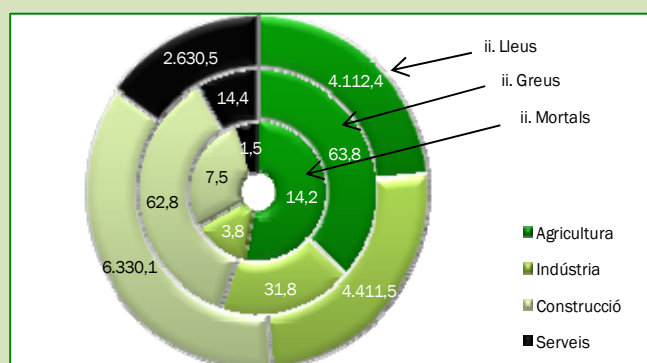
GRÀFIC 108. Distribució dels AT amb baixa segons sectors econòmics. Catalunya

Evolució dels índexs d'incidència dels sectors econòmics. Catalunya 2000-14

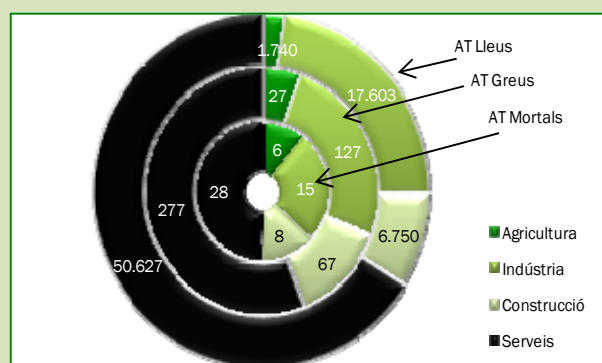
Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la SS amb les contingències professionals cobertes *100.000.
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Índex d'incidència dels AT segons sector econòmic i gravetat. Catalunya 2014

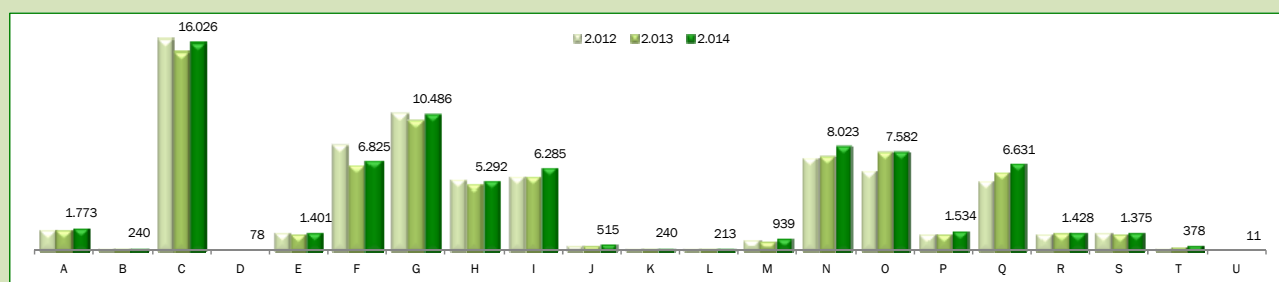
Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la SS amb les contingències professionals cobertes *100.000.
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Nombre d'AT segons sector econòmic i gravetat. Catalunya 2014

Unitats: nombres absoluts.
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Evolució del nombre d'AT declarats segons activitat econòmica. Catalunya 2012-2014

Unitats: nombres absoluts.
 Nota: A, Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca; B, Indústries extractives; C, Indústries manufactureres; D, Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat; E, Subministraments d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus, i descontaminació; F, Construcció; G, Comerç a l'engròs i al detall, reparació de vehicles a motor i motocicletes; H, Transport i emmagatzematge; I, Hostaleria; J, Informació i comunicacions; K, Activitats financeres i d'assegurances; L, Activitats immobiliàries; M, Activitats professionals, científiques i tècniques; N, Activitats administratives i serveis auxiliars; O, Administració pública, defensa i SS obligatòria; P, Educació; Q, Activitats sanitàries i de serveis socials; R, Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment; S, Altres serveis; T, Llars que ocupen personal domèstic i llars que produeixen béns i serveis d'ús propi i U, Organismes extraterritorials.
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

Atenent a la gravetat, la proporció d'AT greus és més elevada respecte els seus totals dins del sector de l'agricultura i la construcció (1,5% i 1,0% del total, respectivament). En el cas dels AT mortals la proporció més elevada es manifesta a l'agricultura (0,3% dels AT del sector). En termes absoluts, destaca que en el sector serveis s'han registrat 28 AT mortals i a la indústria 15 AT, seguits dels 8 AT registrats a la construcció i els 6 AT de l'agricultura.

El gràfic dels índexs d'incidència per sectors econòmics reflecteix clarament una accidentabilitat més elevada en el sector de la construcció, sector que manté uns índexs més alts de sinistralitat. El sector dels serveis, tot i registrar en xifres absolutes un major nombre d'AT amb baixa, presenta els índexs d'incidència més baixos dels quatre sectors atesa l'alta ocupabilitat d'aquest sector. Altrament, s'observa un creixement en els valors registrats dels índexs d'incidència en tots els sectors, fet que trenca la tendència reduccionista dels darrers anys.

Concretament, els índexs d'incidència en conjunt són més elevats a la construcció (6.402,3) i a la indústria (4.448,1). L'agricultura (3.126,2) i el sector serveis (2.647,2) registren índexs menors, malgrat que aquest sector és el que presenta un nombre més alt d'AT en jornada laboral amb baixa. Atenent a la gravetat aquesta prelació es manté pels AT lleus, si bé en el cas dels AT greus varia i després de la construcció (63,7) s'hi troba l'agricultura (61,5) i en el cas dels mortals en primer lloc es troba l'agricultura (14,2) i en segon terme la construcció (7,5).

El 54,5% dels accidents registrats es concentren en 4 dels grups d'activitats econòmiques segons la classificació CNAE 2009. Concretament, les branques d'activitats econòmiques amb un nombre més elevat d'accidents registrats són: les indústries manufactureres, 16.026; el comerç a l'engròs i al detall, reparació de vehicles de motor i motocicletes, 10.486; activitats administratives i serveis auxiliars, 8.023, i Administració pública, Defensa i Seguretat Social obligatòria, 7.582. Tot i això, atenent als índexs d'incidència s'observa un major risc de patir un AT en les branques d'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca, en les indústries manufactureres i al subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació. Concretament, les branques amb uns índexs més elevats són: antracita, hulla i lignit, 190.476,2; suport a les indústries extractives, 86.206,9; silvicultura i explotació forestal, 20.785,0; minerals metàl·lics ni energètics, 10.080,3; gestió de residus, 9.984,6, i pesca i aqüicultura, 9.050,4.

Pel que fa als accidents mortals, els nombres absoluts més elevats s'han registrat al transport terrestre i per canonades, 6 AT mortals: el comerç al detall i les activitats especialitzades de construcció, amb 5 AT cadascuna de les activitats, i els productes metàl·lics excepte maquinària i la pesca i l'aqüicultura, totes dues amb 3 AT mortals registrats. Aquestes cinc activitats econòmiques absorbeixen el 38,6% dels AT mortals. Però de nou les xifres dels índexs d'incidència mostren algunes diferències. En aquesta ocasió els índexs d'incidència més alts es donen en les següents branques d'activitat: la pesca i l'aqüicultura, 102,1 i la silvicultura i l'explotació forestal, 82,8, seguides amb força distància de la construcció d'obres d'enginyeria civil, 17,2, el transport terrestre i per canonades, 9,9, els productes farmacèutics, 9,6 i la reparació i instal·lació de maquinària, 8,9.

4.1.1.3. AT IN ITINERE

El nombre d'AT *in itinere*, és a dir, els produïts a l'anada i tornada del centre de treball o bé a l'inici o finalització de la jornada laboral, registrats el 2014 és de 14.976, fet que suposa un augment del 7,0%. Segons gravetat, el 98,4% d'ells són accidents lleus (14.739 accidents) enfront el 99,3% d'aquesta tipologia en els accidents en jornada laboral amb baixa. En aquesta ocasió s'incrementa el pes relatiu dels accidents greus (1,4%, 210 AT) i el dels mortals (0,2%, 27AT). Atenent a la gravetat, convé destacar que el 32,1% de tots els AT mortals han estat AT *in itinere*.

GRÀFIC 109. Evolució dels índexs d'incidència dels AT in itinere segons gravetat. Catalunya 2000-2014

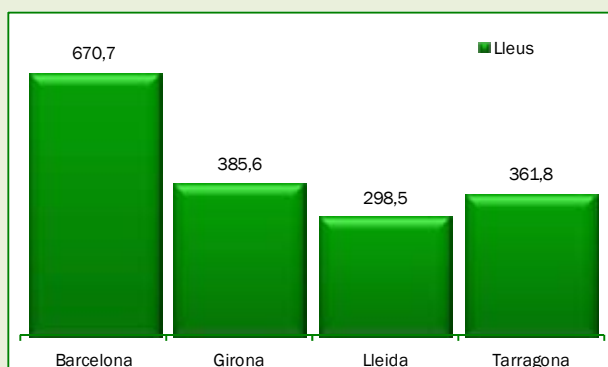
Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la SS amb les contingències professionals cobertes*100.000.
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

En la variació interanual dels AT *in itinere* lleus s'observa un increment del 7,4%, fet que quantitativament respon a 1.014 AT més. Per contra, els AT *in itinere* greus i mortals redueixen lleugerament les seves xifres, ja que s'han produït un menor nombre d'accidents, 28 AT menys greus i 3 AT mortals menys (l'11,8% i el 10,0% menys, respectivament).

L'evolució dels índexs d'incidència en funció de la gravetat dels darrers 15 anys mostra que el risc de patir un AT *in itinere* greu o mortal és menor cada any, malgrat que els AT *in itinere* lleus presenten una tendència ascendent els darrers dos anys.

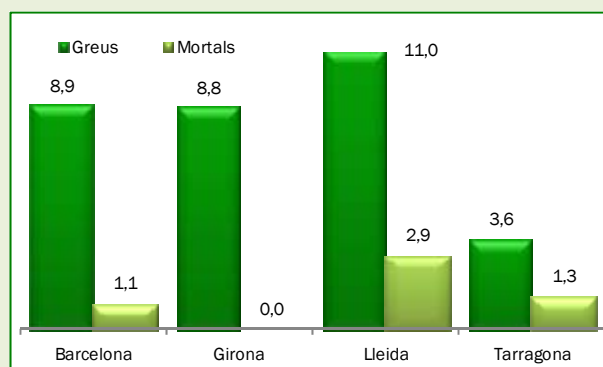
GRÀFIC 110. Índexs d'incidència dels AT in itinere segons gravetat i demarcació. Catalunya 2014

I.I. AT *in itinere* lleus

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la SS amb les contingències professionals cobertes*100.000.
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

I.I. AT *in itinere* greus i mortals

Unitats: nombre d'AT/nombre de persones afiliades a la SS amb les contingències professionals cobertes*100.000.
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació.

L'anàlisi de l'accidentabilitat *in itinere* segons la demarcació on es produeix l'accident presenta certa similitud amb la detectada en el cas del AT amb baixa ja que la majoria dels AT *in itinere* tenen lloc a la demarcació de Barcelona que concentra el 85,8% dels AT lleus, el 79,5% dels AT greus i el 74,1% dels mortals. Tot i això, els índexs d'incidència mostren com la probabilitat de patir un accident greu és més elevada a Lleida, com també ho és en el cas dels accidents mortals. Tarragona destaca per tenir índexs molt baixos en els accidents greus i mortals, si bé en aquesta darrera tipologia mostra valors lleugerament superiors als registrats a Barcelona. Altrament, enguany cal esmentar que a Girona no s'ha registrat cap AT *in itinere* mortal.

Contràriament amb el que succeïa amb els AT amb baixa mèdica, els AT *in itinere* són més nombrosos entre les dones, ja que al llarg del 2014 s'han registrat 8.044 AT soferts per les dones, mentre que els homes registren 6.932 AT.

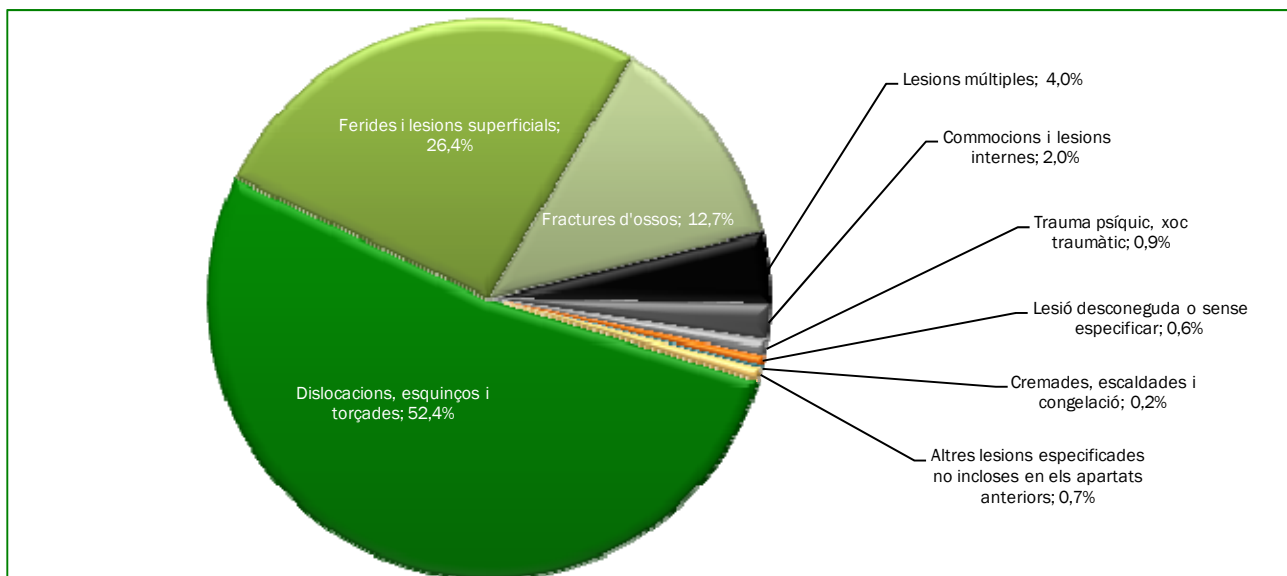
Pel que fa al tipus d'AT *in itinere*, destacar que hi ha un alt percentatge d'accidents de trànsit, el 59,8% del total (8.957 AT *in itinere*), si bé aquesta proporció és més elevada en el cas dels homes ja que ascendeix al 69,2% del seu total (51,7% en les dones). L'altre gran gruix dels AT *in itinere* són els AT per causes traumàtiques no motivats per accidents de trànsit, 5.967 AT *in itinere* pertanyen a aquesta categoria. També s'han registrat 4 accidents per infarts de cor, vessaments cerebrals i altres patologies no traumàtiques. En aquesta línia, esmentar que el 33,2% del total de víctimes d'accidents de trànsit a Catalunya el 2013 s'han produït en desplaçaments per motius laborals (10.772 víctimes de trànsit en l'entorn laboral de les 32.412 víctimes totals d'accidents de trànsit).

D'altra banda, esmentar que un de cada cinc AT *in itinere* té lloc en dilluns (el 20,9%, 3.137 AT). El nombre d'AT *in itinere* va descendint amb el pas de la setmana de forma progressiva.³⁰⁴

Quant a la part del cos lesionada, els accidents més habituals són els produïts en les extremitats inferiors, el 32,8% del total, seguits dels patits en el coll, inclosa la columna i les vèrtebres cervicals, que absorbeixen el 21,8%. La proporció d'AT *in itinere* amb lesions en les extremitats superiors o amb afectació a tot el cos i/o múltiples parts és molt similar i se situa al voltant del 15,5%.

El tipus de lesió més comuna, com es pot observar al gràfic següent, són les dislocacions, esquinços i torçades que concentren el 52,4% del total (7.846 AT *in itinere*). Atenent el sexe de la persona accidentada s'observen petites diferències atès que aquest tipus de lesió és més habitual en les dones, on concentra el 57,7% del AT *in itinere* (4.642). Entre els homes el pes relatiu d'aquestes lesions és inferior, del 46,2% (3.204), si bé en aquest cas destaca un increment del tipus de lesions amb ferides i lesions superficials, les fractures d'ossos i les lesions múltiples (28,7%, 15,5% i 4,9%, respectivament, front els 24,5%, 10,3% i 3,3%, respectivament en les dones).

GRÀFIC 111. Distribució dels AT in itinere segons tipus de lesió. Catalunya 2014

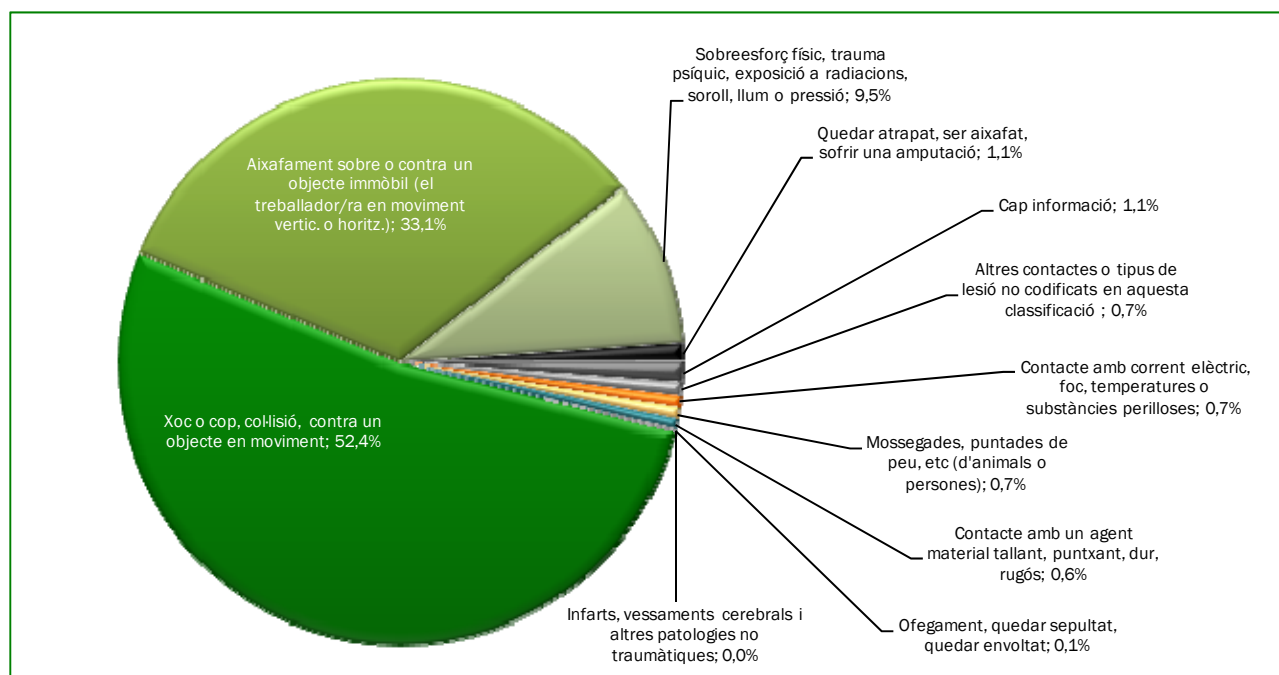
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22.05.2015.

L'anàlisi dels AT *in itinere* segons la forma o contacte que ocasiona la lesió es mostra força diferent que en els AT en jornada laboral amb baixa. En aquesta ocasió, com es pot observar en el gràfic següent, són els xocs o cops o col·lisions amb objectes en moviment i els aixafaments sobre o contra objectes immòbils que conjuntament absorbeixen el 55,5% de l'accidentabilitat a Catalunya.

³⁰⁴ Els dimarts s'han registrat 2.705 AT, els dimecres 2.669, els dijous 2.555, els divendres 2.463, mentre que el cap de setmana com són dies no laborables per moltes persones les xifres descendeixen els dissabtes fins 853 i fins 594 els diumenges.

GRÀFIC 112. Distribució dels AT in itinere segons forma o contacte que ocasiona la lesió. Catalunya 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 22.05.2015.

4.1.2. MALALTIES PROFESSIONALS

El nombre de notificacions de malalties professionals realitzades a Catalunya, segons les dades registrades mitjançant el sistema CEPROSS³⁰⁵, reprèn la tendència decreixent. El 2014 s'han registrat 3.251 notificacions (265 menys que al 2013), fet que suposa un decremment del 7,5%. La reducció afecta tant les notificacions de MP causant de baixa com les sense baixa, si bé com s'observa en la taula següent és més acusant en aquesta darrera tipologia. Amb tot, una de cada cinc notificacions comunicades a Espanya s'ha fet a Catalunya. El 18,7% de les comunicacions realitzades a Espanya s'ha registrat a Catalunya, percentatge que augmenta en el cas de les notificacions amb baixa fins el 21,0% i descendeix en el cas de les que no han causat baixa, el 16,6%.

Pel que fa a la distribució entre les dues tipologies, s'observa un cert equilibri entre les notificacions de MP amb baixa i sense baixa, encara que són lleugerament més freqüents les primeres (53,1% del total). Talment, en les notificacions amb baixa la proporció de les presentades per MP que afecten a les dones és superior, absorbint el 54,3% del total, xifra que disminueix al 51,6% quan no requereixen baixa.

El grup de malaltia que més prevalent i que origina la major part de les notificacions és el grup 2 que amb 2.704 registres concentra el 83,2% del total (83,6% en el cas de les dones i 82,87% en el cas dels homes). El grup 2 aglutina les MP causades per agents físics, entre les que destaquen les derivades de postures forçades i moviments repetitius en el treball que provoquen principalment les malalties per fatiga i inflamació de baines tendinoses i, en segon terme, les paràlisis dels nervis deguts a la pressió. Comparativament entre els dos sexes destaca el pes que tenen les malalties del grup 3 en les dones, ja que les MP causades per agents biològics absorbeixen el 4,1% del total (l'1,8% entre els homes), i les del grup 1 en els homes, ja que les MP causades per agents químics concentren el 4,8% del total (el 3,4% en les dones).

³⁰⁵ Segons nota de premsa del MTIN, a partir del mes de juliol del 2010 s'introduiran novetats en el sistema de comunicació de malalties professionals (CEPROSS) perquè la Seguretat Social ampliarà el seu catàleg de malalties laborals per incloure afeccions comuns com l'infart de miocardi i els trastorns psicosocials (processos depressius, ansietat, estrès...). En la roda de premsa el secretari d'Estat, Octavio Granado, va assenyalar que s'introduirà en el catàleg una tercera categoria de patologies no traumàtiques, juntament a les existents d'accidents i malalties professionals, que ha qualificat com "malalties del treball" i que inclouen en la seva majoria accidents cardiovasculars o patologies psicosocials desenvolupades en àmbits docents o intel·lectuals derivades de tensions laborals i que "son nou vegades superiors a les malalties professionals". L'aplicació d'aquests canvis preveu un període de funcionament provisional, al llarg del segon semestre del 2010, en el qual s'iniciïn les comunicacions de les mútues d'accidents de treball i de les entitats gestores de la Seguretat Social, per assolir el ple funcionament a partir de l'1 de gener del 2011. Nota de premsa del 27 d'abril del 2010. Gabinet de Comunicació del MTIN, Seguretat Social.

TAULA 71. Notificacions realitzades i tancades com a malalties professionals. Catalunya 2013-2014

Notificacions realitzades	Homes	Dones	Total	Variació 2013-14		
				Homes	Dones	Total
Total	1.526	1.725	3.251	-9,4%	-5,8%	-7,5%
Sense baixa	738	788	1.526	-6,2%	-9,2%	-7,8%
Amb baixa	788	937	1.725	-12,2%	-2,7%	-7,3%

Notificacions tancades com MP amb baixa	Homes	Dones	Total	Variació 2013-14		
				Homes	Dones	Total
Total	713	868	1.581	-20,2%	-10,3%	-15,1%
Durada mitjana en dies de la baixa	59,1	69,5	64,8	-0,2	6,1	3,4

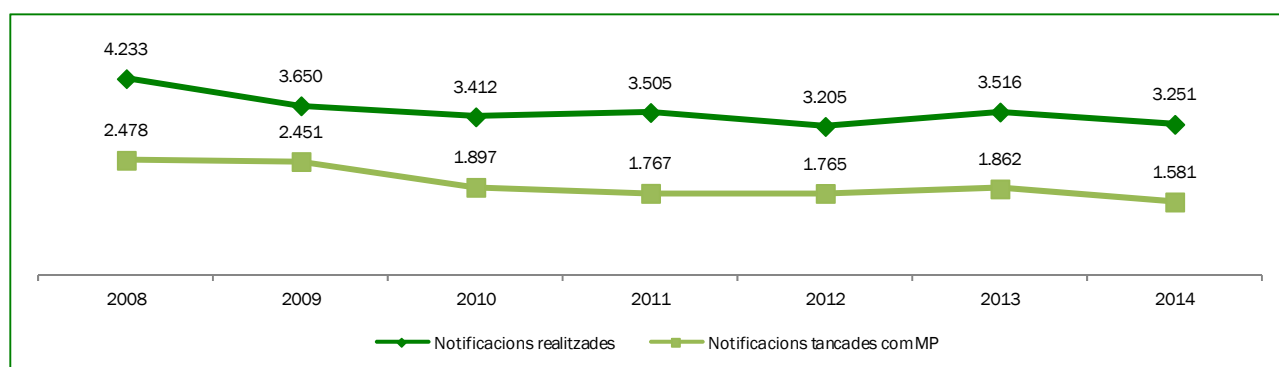
Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS (Sistema de comunicació CEPROSS).

Analitzant la variabilitat de l'edat de les persones afectades s'observa que el 53,0% de les notificacions són de persones que tenen entre 35 i 49 anys, si bé la proporció més elevada és la registrada entre els 45 i els 49 anys (18,5% del total). Amb tot, entre els homes el nombre més gran de notificacions es dona entre els 40 i els 45 anys (20,2% del seu total), mentre que entre les dones la franja d'edat amb més notificacions registrades s'amplia entre els 45 i 49 anys i els 50 i 54 anys (19,1% i 19,0% del seu total).

Pel que fa a les activitats econòmiques on es realitza el treball afectat i amb una nombre més elevat de notificacions realitzades causants de baixa, destacar que s'han registrat principalment a la indústria manufacturera (791 notificacions de les 1.725), seguida del comerç al detall i l'engròs i reparació de vehicles de motor i motocicletes (194), de les activitats sanitàries i de serveis socials (174) i de les activitats administratives i serveis auxiliars (115). Aquests quatre grups d'activitats econòmiques concentren el 73,9% de les notificacions realitzades.

GRÀFIC 113. Evolució de les notificacions realitzades i tancades com a malalties professionals. Catalunya 2008-2014

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS (Sistema de comunicació CEPROSS).

Una vegada finalitzada la tramitació, el 48,6% de les notificacions realitzades han estat tancades com a MP amb baixa, xifra que correspon a 1.581 MP. En aquest cas, la proporció de malalties a Catalunya respecte al total de l'Estat espanyol augmenta fins al 20,9% del total.

La distribució de les MP entre els dos sexes decanta la balança cap a les dones, les quals concentren el 54,9% del total amb 868 MP declarades. Altrament, les dones mostren un període de baixa mèdica més llarg que els homes en quant a la durada mitjana, durada que a més s'ha incrementat respecte al 2014 en 6 dies més, fet que en conjunt fa incrementar la mitjana en quasi 3 dies. Per contra, els homes mantenen la durada.

En relació amb la distribució entre els diferents grups de malalties, de nou les dades són concloents i es presenten altament concentrades en les malalties del grup 2 que absorbeixen el 82,0% del total, amb 1.297 MP declarades. Amb força distància s'han declarat 94 MP del grup 6, que corresponen a malalties de la pell causades per substàncies i agents no compresos a les altres categories, i 75 MP del grup 3, causades per agents biològics.

Amb tot, la durada mitjana de les MP del grup 6, causades per agents carcinògens, és la més elevada amb 369,3 dies de mitjana, seguida de les del grup 4 causades per inhalació de substàncies i agents no compresos en altres apartats amb 96,8 dies. La durada de les MP del grup 2 és de 67,9 dies i la de les del grup 5 de 32,8 dies.

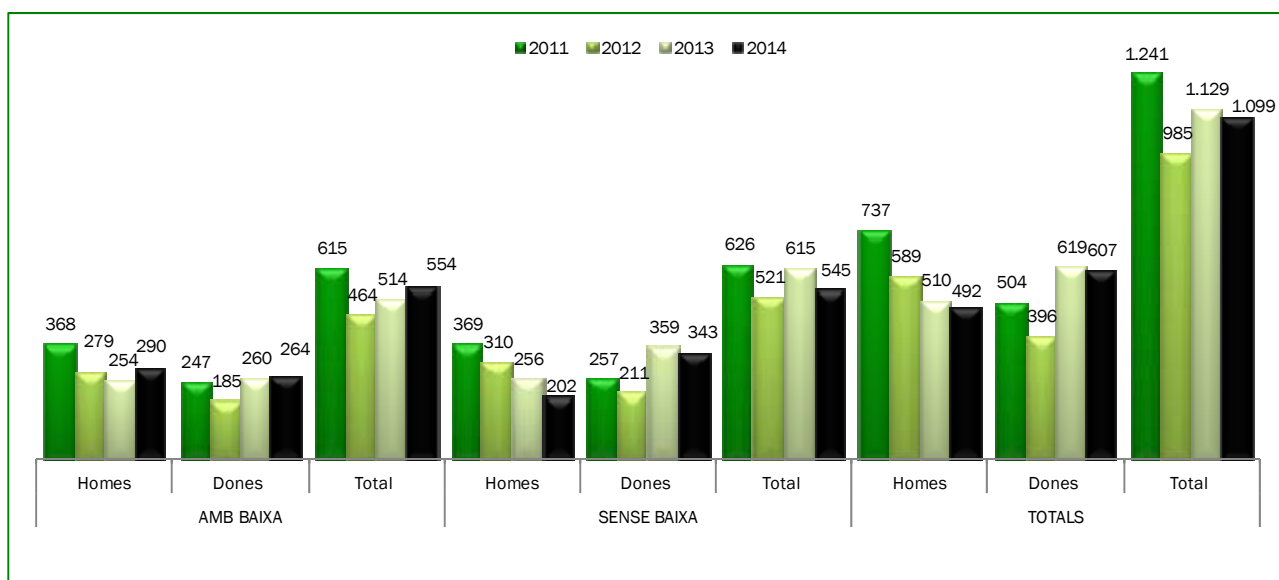
La durada dels processos també presenta divergències en funció de l'edat de les persones afectades, sent més elevada quan més edat tenen els treballadors i treballadores. La durada més alta és la registrada entre les persones de 55 i 59 anys, amb 77,6 dies, si bé també cal destacar les durades dels grup d'edat d'entre 45 i 49 anys, que és de 76,8 dies.

Com a conseqüència del major nombre de notificacions realitzades les activitats econòmiques amb més MP declarades a Catalunya són de nou la indústria manufacturera (733 notificacions de les 1.581), seguida del comerç al detall i l'engròs i reparació de vehicles de motor i motocicletes (194), de les activitats sanitàries i de serveis socials (110) i de les activitats administratives i serveis auxiliars (110). Aquests quatre grups d'activitats econòmiques concentren el 75,7% de les notificacions tancades com a MP. Val a dir que la distribució de les MP entre les activitats econòmiques on desenvolupen el seu treball els homes i les dones presenta algunes diferències. Les MP de treballs de la indústria manufacturera són més freqüents en el cas dels homes, el 54,8% del total per homes, mentre que en les dones el pes relatiu d'aquestes MP es redueix fins el 39,4%. En el cas de les dones adquireixen més importància el nombre de MP derivades de treballs d'activitats sanitàries i de serveis socials (15,9% del seu total, enfront el 3,1% en el cas dels homes) i del comerç (13,7% del seu total, enfront el 10,5% pels homes).

D'altra banda, mitjançant el sistema PANOTRATSS a partir del 2010 es poden estudiar les patologies no traumàtiques causades pel treball i protegides pel sistema de SS, així com les patides amb anterioritat per la persona treballadora però que s'agreguen com a conseqüència de la lesió constitutiva d'accident.³⁰⁶

A Catalunya s'han presentat 1.099 notificacions (el 15,5% d'Espanya³⁰⁷), que en aquesta ocasió corresponen principalment a processos patits per dones (55,2%). El 49,6% de les notificacions són de processos que no han causat baixa (545). L'evolució en el nombre de notificacions en el seu conjunt mostra una tendència descendent, tal i com es pot observar al gràfic següent, si bé s'observen algunes fluctuacions en els anys analitzats.

GRÀFIC 114. Evolució del nombre de notificacions de les patologies no traumàtiques causades pel treball i protegides pel sistema de SS segons sexe i causants o no de baixa. Catalunya 2011-2014

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS (Sistema de comunicació PANOTRASS).

³⁰⁶ L'objectiu principal és conèixer aquestes patologies, estudiar el seu origen i les causes que les produeixen per facilitar les mesures de prevenció. Es tracta del desenvolupament de l'art. 115 de la Llei general de la SS que fa esment de les malalties, no incloses a la relació de malalties professionals, que desenvolupin les persones treballadores amb motiu de la realització del seu treball, sempre que es provi que la malaltia té per causa exclusiva l'execució del treball o bé que s'agregui com a conseqüència d'una lesió constitutiva d'accident.

³⁰⁷ La comunitat autònoma amb un nombre més alt de notificacions és Catalunya, seguida de Galícia (1.009), Madrid (828) i Aragó (785).

Una altra mesura que s'obté a partir de les comunicacions al sistema CEPROSS és el sistema d'alerta, que permet localitzar "els focus de risc" de malalties professionals, amb l'objectiu de facilitar una eficiència més alta en les accions de prevenció. Aquest sistema possibilita, en temps real, localitzar les empreses que superen els límits de sinistralitat establerts per cada grup de malaltia professional. En la determinació final d'aquests límits es té en compte les característiques que presenta la distribució de les malalties professionals com són el nombre de treballadors de l'empresa i l'activitat desenvolupada, entre d'altres.

Al llarg del 2014 les empreses que han superat els límits de sinistralitat a Espanya han estat 180, front a les 158 detectades al 2013. Aquestes empreses representen l'1,96% de les empreses amb alguna malaltia professional.

Del total espanyol, 33 són empreses catalanes en les quals s'han superat 40 vegades els límits dels diferents grups de malalties, per la qual cosa existeixen empreses on les alertes s'han originat per més d'una malaltia professional. La distribució de les diferents empreses catalanes entre les activitats econòmiques es variada tot i que destaca que hi ha 10 empreses dedicades a activitats hospitalàries, 4 dedicades al comerç, 3 al processament i conservació de la carn, 2 a la fabricació de vehicles de motor i 2 a l'elaboració de productes carnis i volateria. De les 40 alertes, 21 corresponen a la superació dels límits per malalties causades per agents físics en 16 empreses. Així, com era de preveure per les notificacions realitzades, les malalties més freqüents són les causades per postures forçades i moviments repetitius en el treball. Igualment, destacar les 12 alertes originades sobre malalties del grup 3.

4.1.3. INCAPACITAT TEMPORAL

A més de l'impacte personal dels AT i de les MP analitzats fins ara, difícilment quantificable en la seva totalitat, la sinistralitat té altres repercussions en el món laboral. Una d'aquestes repercussions es reflecteix en el nombre de jornades no treballades. Les incapacitats temporals (en endavant IT) permeten fer una aproximació a aquests efectes, tant segons el nombre de processos iniciats o en vigor, com per la seva durada.³⁰⁸

TAULA 72. Prestacions per IT segons el tipus de contingència causant i l'entitat gestora o col·laboradora de tramitació. Catalunya 2014

Contingències professionals	Durada (dies)	Incidència	Mitjana mensual nombre processos iniciats en el període	Var. Durada	Var. Incidència	Var. del nombre de processos
Total	33,4	3,3	8.146	0,5	0,1	506,0
MATEPSS	33,3	3,3	8.130	0,5	0,1	506,0
INSS	75,6	0,5	15	11,4	0,0	-1,0
ISM	124,5	1,5	0	49,7	-2,1	-1,0

Contingències comunes (excepte autònoms)	Durada (dies)	Incidència	Mitjana mensual nombre processos iniciats en el període	Var. Durada	Var. Incidència	Var. del nombre de processos
Total	29,6	25,0	63.707	0,7	0,8	2.132,0
MATEPSS	28,0	26,8	48.026	0,4	0,6	3.179,0
INSS	34,7	20,8	15.643	2,3	0,6	-1.045,0
ISM	86,1	9,6	38	8,9	-0,2	-2,0

³⁰⁸ La incapacitat temporal (IT) és la situació en què un treballador o treballadora està impedit per treballar temporalment per un problema de salut que requereix d'assistència sanitària. Aquesta situació, causada per malalties comunes o accidents no laborals (contingències comunes) o per accidents de treball o malalties professionals (contingències professionals), dóna dret a una compensació econòmica que té com objectiu cobrir la manca d'ingressos produïts per deixar de treballar. Les absències curtes del lloc de treball que no deriven en el fet administratiu de la baixa laboral per incapacitat temporal no són registrades, per aquest motiu es fa al·lusió a l'aproximació.

Contingències comunes d'autònoms	Durada (dies)	Incidència	Mitjana mensual nombre processos iniciats en el període	Var. Durada	Var. Incidència	Var. del nombre de processos
Total	84,3	9,6	5.007	-4,3	-0,2	-34,0
MATEPSS	79,4	9,3	3.964	-3,2	-0,1	170,0
INSS	101,9	10,7	1.044	-3,9	-0,6	-203,0

Unitats: nombres absoluts (dies i mitjana de processos) i percentatges per cada mil persones protegides (incidència).
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS.

La taula anterior recull els principals resultats de les prestacions d'IT a Catalunya al 2014.³⁰⁹ En conjunt es pot observar la durada mitjana de les incapacitats de les quals s'ha registrat l'alta i el nombre de processos inicials en el període per cada 1.000 persones protegides varien en funció del tipus de contingència (professional o comuna) i de l'entitat gestora o col·laboradora seleccionada per a la tramitació (MATEPSS, INSS O ISM).³¹⁰

El gruix de les prestacions el conformen les derivades d'una contingència comuna (68.714) mentre que les incapacitats temporals per contingències professionals, és a dir, aquelles que es deriven d'un accident laboral o malaltia professional, redueixen les seves xifres fins a 8.146. Per tant, destaca que en el 82,9% dels casos les IT tenen com a fet causant una malaltia comuna o accident no laboral, percentatge al qual cal afegir el 6,5% per la mateixa causa en els treballadors i treballadores autònoms. El nombre de processos en vigor al final del període 2014 és de 8.080.

El nombre de treballadors/ores protegits al final del període ha estat de 2.498.722 persones. I el nombre de dies de durada mitjana per afiliat actiu és de 33,4 dies, durada relativament més llarga que la requerida pel conjunt de les prestacions per a les contingències comunes. Val a dir que, en el cas de les contingències professionals, s'observa que quasi en la seva totalitat són gestionades per les mútues (MATEPSS), si bé les poques que gestionen l'INS i l'ISM tenen una durada superior. Les MATEPSS també gestionen gran part de les IT per contingències comunes.

GRÀFIC 115. Evolució de les prestacions per IT per contingències professionals. Catalunya 2006-2014

Unitats: nombres absoluts (dies) i percentatges per cada mil persones protegides (incidència i prevalença).
 Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS.

La distribució dels processos d'IT per contingències professionals gestionats per les MATEPSS entre els dos sexes és desigual. El 63,1% dels processos amb alta en el període de referència són d'homes (60.852 dels 96.380 to-

³⁰⁹ Per a més informació sobre les prestacions d'incapacitat temporal vegeu l'apartat de Protecció social, serveis socials i atenció a la dependència del Capítol V.

³¹⁰ Sigles referides a: Mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social (MATEPSS), Institut Nacional de Seguretat Social (INSS) i Institut Social de la Marina (ISM).

tals).³¹¹ El nombre de processos de les dones amb alta en el període ha estat de 35.528. Si es compara aquesta distribució entre els dos sexes amb la registrada en els accidents en jornada laboral amb baixa, s'observa un cert equilibri en les dades atès que la proporció d'accidents de les dones concentra el 32,8% del total, mentre que en el cas de les incapacitats temporals absorbeix el 36,9%, increment que pot estar produït per la suma de les IT procedents de les MP i dels AT *in itinere*. A més, cal destacar que el gruix dels dies baixa dels processos amb alta el 2014 ascendeix a 3.207.332 dies, amb una durada mitjana pràcticament igual en el dos sexes, 33,26 per als homes i 33,29 per a les dones.

L'evolució de les prestacions d'IT dels darrers anys, que reflecteix el gràfic anterior, evidencia un lleu repunt el 2014 tant en el nombre de dies requerits, com en la incidència i la prevalença. La incidència (mitjana dels processos iniciats per cada 1.000 persones protegides) i la prevalença (nombre de processos en vigor al final del període per cada 1.000 persones protegides) veuen lleugerament incrementats els seus índexs a 3,3‰ i 3,2‰. Amb tot, les xifres es mantenen relativament constants els darrers quatre anys.

4.2. ACTUACIONS DE LA ITC PER A LA PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS

L'1 de març de l'any 2010 es va fer efectiu el traspàs de la Inspecció de Treball a la Generalitat de Catalunya (en endavant ITC). Amb el traspàs, la Generalitat assumeix la competència orgànica i funcional sobre el servei de la Inspecció de Treball i el seu personal. L'àmbit d'actuació de la Inspecció de Treball de Catalunya (en endavant ITC) comprèn la vigilància i el control del compliment de totes les normes d'ordre social i les principals àrees i matèries sota la seva competència són: l'àrea de seguretat i salut laboral, l'àrea de relacions laborals i l'àrea d'ocupació i immigració, que inclou les actuacions en treball no declarat.

L'any 2014 les actuacions inspectores de la ITC han estat 74.414, xifra que suposa una davallada respecte el 2013 del 23,8%. Paral·lelament al decreixement de l'activitat inspectora també decauen les propostes de sanció, ja que les infraccions en acta són 4.304, el 27,2% menys.³¹²

En matèria de seguretat i salut laboral la ITC actua en dues grans línies: la derivada de les demandes externes (peticions de la judicatura, la fiscalia, la autoritat laboral, juntament amb les denúncies de treballador/res i/o representants sindicals) que concentren el 33% del total d'actuacions i el 40,3% de les infraccions i el 20,2% dels requeriments d'esmena, i les actuacions de vigilància i control sobre empreses de sectors que, o bé presenten alts índexs de sinistralitat o bé utilitzen o disposen d'equips de treball o agents considerats especialment peril·losos, que concentren el 67% de les actuacions fetes en total, així com el 59,7% de les infraccions i el 79,8% dels requeriments d'esmena.

Les actuacions inspectores més nombroses són les dutes a terme en matèria de seguretat i salut laboral, ja que absorbeixen el 52,2% del total, fet que en termes absoluts suposa 38.866 actuacions. Aquestes actuacions han originat al llarg de l'any 1.607 infraccions en acta per incompliments en matèria de prevenció de riscos, el 37,3% de les infraccions totals. Entre les propostes de sanció en aquesta matèria destaquen les ocasionades per riscos relacionats amb les màquines i els equips de treball que representen el 22,0% de les infraccions totals, seguides de les provocades per les condicions de seguretat en els llocs de treball que concentren el 10,8%. Pel que fa als requeriments d'esmena efectuats en seguretat i salut laboral (18.581 requeriments), les xifres s'inverteixen tenint en el 26,3% dels casos com a causa principal les condicions de seguretat en els llocs de treball i en el 15,1% per les màquines i els equips de treball.³¹³

En relació amb el nombre de treballadors/ores afectats/des, dels 39.181 afectats en el conjunt de les actuacions inspectores, un de cada quatre han estat per motius de seguretat i salut laboral (9.464 treballadors/ores, el 24,2%). En aquest punt convé destacar que el nombre més alt de treballadors/ores afectats ha estat registrat en les actuacions en matèria de relacions laborals (27.047 treballadors/ores, el 69,0% del total).

D'altra banda esmentar que l'import global proposat en les sancions és de 4.625.328 euros, xifra que representa el 31,7% del import de totes les propostes de sanció.

Un tret positiu s'extreu de les ordres de paralització atès que el 2014 únicament s'han hagut d'ordenar 3 paralitzacions de treballs en els quals s'ha apreciat un risc greu i imminent per a la seguretat i salut dels treballadors.

³¹¹ Per contra en les incapacitats per contingències comunes els homes concentren el 44,6% dels 568.934 processos amb alta al 2014 (253.488 processos d'homes i 315.446 de les dones).

³¹² Les dades analitzades en aquest epígraf han estat facilitades per la Direcció general de la Inspecció de Treball de Catalunya (Secretaria d'Ocupació i Relacions Laborals Memòria 2014), en data 26 de maig de 2015.

³¹³ Mitjançant el requeriment s'instaura al subjecte passiu la correcció de les deficiències observades, en un termini determinat.

Aquesta xifra es manté constant respecte el 2013 quan es van ordenar també 3 paralitzacions però no es pot oblidar les 14 ordenades el 2012 i les 27 el 2011.

TAULA 73. Activitat de la Inspecció de Treball de Catalunya per demarcacions. Catalunya 2014

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Inspeccions finalitzades	23.759	4.464	3.325	5.429	36.977
Visites realitzades	13.914	4.193	3.460	4.979	26.546
Actuacions inspectores	45.411	12.189	6.708	10.106	74.414
... en l'àrea de seguretat i salut laboral	21.419	8.331	2.818	6.298	38.866
Infraccions en acta	2.517	705	338	744	4.304
... en l'àrea de seguretat i salut laboral	939	274	70	324	1.607
Treballadors/ers afectats/ades per les infraccions	32.434	2.873	1.016	2.858	39.181
... en l'àrea de seguretat i salut laboral	7.539	1.078	141	706	9.464
Import (€)	9.787.209	1.835.318	1.166.448	1.799.675	14.588.650
... en l'àrea de seguretat i salut laboral	2.994.414	696.169	199.420	735.325	4.625.328
Requeriments a l'Administració Pública	136	5	7	12	160
Requeriments d'esmena (totes les matèries)	12.290	3.608	2.222	4.153	2.273
Paralitzacions de feina	-	1	2	-	3

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament d'Empresa i Ocupació en data 26-5-2015.

Pel que fa a la distribució de les activitats inspectores arreu del territori destacar que la demarcació de Barcelona concentra, en matèria de seguretat i salut laboral i respecte del total de l'activitat inspectora, la major part de les actuacions inspectores realitzades, el 55,1% del total; el 58,4% de les propostes de sanció en acta, el 79,7% dels treballadors i les treballadores afectats/ades i, finalment, absorbeix el 64,7% del total de l'import proposat en les sancions pel que fa a aquesta matèria concreta.

Quant a l'actuació inspectora en matèries específiques convé destacar dos àmbits: la investigació dels AT (1.885) i la de les MP (32). No es disposen de les dades d'aquestes actuacions específiques de l'any 2013, si bé la variació més acusada respecte el 2012 –darrer any amb dades disponibles– correspon a la investigació de les MP atès que el seu nombre decau notòriament (-30,4%), consolidant una tendència decreixent (87 investigades el 2011 i 176 el 2010).

En el marc de les matèries específiques de l'activitat inspectora de treball convé destacar que la ITC el 2014 ha realitzat nombroses actuacions sobre treball no declarat (12.963 actuacions, de les quals 6.572 són actuacions sobre treball d'estrangers), si bé també són notòries les actuacions adreçades a la vigilància sobre possibles casos de discriminació laboral, ja sigui motivada per raó de gènere (1.030 actuacions) com per altres causes (782 actuacions).

5. NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES

5.1. NOVETATS NORMATIVES I INICIATIVES PÚBLIQUES EN POLÍTQUES D'OCUPACIÓ

Àmbit de la Unió Europea

S'acorda mantenir per a 2014 les orientacions establertes des de 2010 per a les polítiques d'ocupació dels Estats membres, segons les quals aquests han de seguir fent el possible per atendre les prioritats següents: augmentar la participació en el mercat laboral i reduir l'atur estructural; aconseguir una població activa qualificada que respongui a les necessitats del mercat de treball i promoure la qualitat de l'ocupació i l'aprenentatge permanent; millorar els sistemes educatius i de formació en tots els nivells i incrementar la participació en l'educació terciària; i promoure la inclusió social i lluitar contra la pobresa.³¹⁴

Aquestes orientacions són la base de les recomanacions específiques per país que el Consell dirigeix als Estats membres. En matèria d'ocupació, analitzat el Programa nacional de reformes d'Espanya per 2014, el Consell recomana:³¹⁵

- Impulsar noves mesures per reduir la segmentació del mercat de treball en interès de la qualitat i la sostenibilitat de l'ocupació, en particular reduint el nombre de tipus de contracte i garantint un accés equilibrat als drets en cas de cessament de la relació laboral; prosseguir la supervisió periòdica de les reformes del mercat de treball; Vetllar per a que l'evolució dels salaris reals sigui coherent amb l'objectiu de creació d'ocupació; Reforçar els requisits de cerca d'ocupació per la percepció de les prestacions d'ocupació; Millorar l'eficàcia i l'orientació de les polítiques actives del mercat de treball, incloses les bonificacions per a la contractació, sobretot per als que tenen més dificultat per accedir a l'ocupació; Reforçar la coordinació entre les polítiques del mercat de treball i les d'educació i formació; Accelerar la modernització dels serveis públics d'ocupació per a que prestin un assessorament personalitzat eficaç, proporcionin una formació adequada i garanteixin la correspondència entre la demanda i l'oferta d'ocupació, prestant atenció especial als aturats de llarga durada; Garantir l'aplicació eficaç, abans de finals de 2014 de les iniciatives de cooperació entre els sectors públic i priva en els serveis de col·locació i supervisar la qualitat dels serveis proporcionats; Garantir el funcionament efectiu del Portal Únic d'Ocupació i combinar-lo amb mesures addicionals de foment de la mobilitat laboral.
- Aplicar l'Estratègia d'emprenedoria i ocupació jove 2013-2016, i avaluar-ne l'eficàcia; Proporcionar ofertes d'ocupació de bona qualitat; contractes d'aprenentatge i períodes de pràctiques per a joves i millorar l'apropament als joves aturats no registrats, d'acord amb els objectius de la garantia juvenil; augmentar la pertinència per al mercat de treball dels diferents tipus de formació professional i de l'ensenyament superior.
- Aplicar el Pla Nacional d'Acció per la Inclusió Social 2013-2016 i valorar si resulta eficaç; Reforçar la capacitat administrativa i la coordinació dels serveis socials i d'ocupació per tal de brindar itineraris amb integració en suport dels que es trobin en situació de risc i racionalitzar els procediments per facilitar la incorporació al mercat de treball des dels règims de renda mínima.

La lluita contra l'atur juvenil ha estat, un any més, al centre de l'activitat de les institucions comunitàries. En la reunió de 20 de maig, el Consell de la Unió Europea aprova el Pla de treball de la UE per a la joventut,³¹⁶ que té per finalitat encarrilar l'actuació dels Estats membres i la Comissió durant el període comprès entre juliol de 2014 i desembre de 2015 com a contribució a l'execució del marc renovat per la cooperació europea en l'àmbit de la joventut acordat el 2009.³¹⁷ L'objectiu és afrontar les conseqüències de la crisi per als joves, centrant-se en tres prioritats: desenvolupament del treball juvenil i de la formació formal i informal; millora de la cooperació intersectorial dins el marc de les estratègies de la UE; i capacitació, amb especial atenció a l'accés a drets, autonomia,

³¹⁴ Decisió del Consell, de 06.05.2014, sobre directrius per a les polítiques d'ocupació dels Estats membres per a 2014. DOUE L 165, de 04.06.2014.

³¹⁵ Recomanació del Consell relativa al Programa Nacional de Reformes de 2014 d'Espanya i per la que s'emet un dictamen del Consell sobre el Programa d'Estabilitat de 2014 d'Espanya. DOUE C 247, de 29.07.2014.

³¹⁶ Resolució del Consell i dels representants dels governs dels Estats membres, reunits al Consell, de 20 de maig de 2014, relativa a un Pla de treball de la Unió Europea per a la joventut per a 2014-2015. DOUE C 183, de 14.06.2014.

³¹⁷ Resolució del Consell, de 27 de novembre de 2009, relativa a un marc renovat per a la cooperació europea en l'àmbit de la joventut (2010-2018). DOUE C 311, de 19.12.2009.

participació i ciutadania activa. En la mateixa reunió es delibera sobre la importància de fomentar la capacitat de l'emprenedoria juvenil a fi de fomentar la inclusió social dels joves.³¹⁸

S'aprova el desglossament anual per Estat membre dels recursos de l'assignació específica per la Iniciativa sobre Ocupació Juvenil.³¹⁹ A través de la Iniciativa d'Ocupació Juvenil i el Fons Social Europeu es posen a disposició d'Espanya 1.887 milions d'euros per al cofinançament de les despeses efectuades en atenció directa a joves no ocupats i que no cursin estudis ni formació.

El Parlament Europeu aprova una Resolució en matèria d'atur juvenil³²⁰ que, en relació amb la Garantia Juvenil, assenyalava que per a que es doni un creixement econòmic sostenible significatiu a la UE s'ha de començar reduint l'atur, sobretot el juvenil i alleujant la pobresa. El Parlament deplora que entre les prioritats del Consell de juny de 2014 no s'inclouguin mesures i inversions específiques per contribuir a la creació d'ocupació de qualitat pels joves. Demana, entre d'altres, el seguiment eficaç de l'aplicació de la Garantia Juvenil i, en particular, que la Comissió supervisi el compliment de les recomanacions específiques per país en aquest àmbit. Entre les recomanacions del Parlament fa en relació amb la Garantia Juvenil, destaca també que anima els Estats membres que considerin una ampliació als joves de menys de 30 anys d'edat; que la Iniciativa d'Ocupació Juvenil no ha d'impedir l'accés al Fons Social Europeu ni a altres programes de la UE, com ERASMUS+, que permetin finançar iniciatives en aquest àmbit. En relació amb l'educació i formació professionals, considera que l'import assignat per la Iniciativa d'Ocupació Juvenil no és suficient per lluitar contra l'atur juvenil i demana que la Comissió Europea i els Estats membres li donin prioritats i n'augmentin la dotació pressupostària durant tot el període 2014-2020. En aquest àmbit també insta els Estats membres a reformar les normes en matèria d'educació i formació aplicables als joves per a augmentar-ne l'ocupabilitat i les seves oportunitats vitals. Finalment, la Resolució fa referència a un nou entorn per a l'ocupació en el qual, entre d'altres, subratlla la necessitat que Europa creï un entorn favorable a les pimes; es garanteixi l'accés i la formació en competències digitals, en consonància amb l'Agenda Digital; s'acceleri la tendència a la relocalització de les activitats de producció i serveis a Europa; es promoguin els mecanismes de mobilitat, en particular EURES i la Comissió doni suport a la cooperació amb el sector privat en la lluita contra l'atur juvenil.

Amb posterioritat, en el ple celebrat el 17 de setembre, el Parlament debat sobre els progressos fets pels Estats membres en l'aplicació de la Iniciativa sobre ocupació juvenil, que té com a objectiu augmentar el suport a les regions amb nivells superiors al 25% d'atur juvenil.³²¹

En estreta relació, el Consell de la Unió Europea aprova, sobre la base d'una proposta de la Comissió, el Marc de qualitat per als períodes de pràctiques,³²² que, constatant la importància dels períodes de pràctiques com a porta d'entrada al món laboral, recomana als Estats membres que en millori la qualitat, en particular el contingut didàctic i formatiu i les condicions laborals que ofereixen, per facilitar la transició del sistema educatiu, l'atur o la inactivitat al mercat de treball. La Recomanació recull els principis que han de garantir un marc de qualitat pels períodes de pràctiques: celebració d'un conveni de pràctiques per escrit; objectius didàctics i formatius; qualitat de les condicions laborals; drets i obligacions; durada raonable; reconeixement adequat dels períodes de pràctiques; requisits de transparència; pràctiques transfrontereres; ús dels fons estructurals i d'inversió europeus; garantia de l'aplicació del Marc de qualitat.

Així mateix, el Parlament i el Consell de la Unió Europea aproven la Decisió per potenciar una major cooperació entre els serveis públics d'ocupació³²³. Si bé té un abast general, la Comissió ho considera una etapa clau en l'aplicació de la Garantia Juvenil.³²⁴ A través d'aquesta decisió, que s'aprova en consonància amb el Paquet de mesures sobre l'ocupació acordat el 2012, es crea la Xarxa de la Unió de Serveis Públics d'Ocupació per al període comprès entre juny de 2014 i desembre de 2020, que està constituïda pels serveis públics d'ocupació designats pels Estats membres i la Comissió, en la que el Comitè d'Ocupació té estatus d'observador i en la que, els Estats membres que en tinguin, han de garantir l'adequada representació dels serveis públics d'ocupació autònoms subnacionals. Té per finalitat fomentar la cooperació entre els Estats membres, en els àmbits de responsabilitat dels serveis públics d'ocupació, per contribuir a Europa 2020. Correspon a la Xarxa desenvolupar, entre d'altres, les iniciatives següents:

³¹⁸ Conclusions del Consell, de 20 de maig de 2014, sobre la promoció de l'emprenedoria juvenil a fi de fomentar la inclusió social dels joves. DOUE C 183, de 14.06.2014.

³¹⁹ DOUE L 104, de 08.04.2014.

³²⁰ Resolució del Parlament Europeu de 17.07.2014 sobre l'ocupació juvenil.

³²¹ Nota de premsa del Parlament Europeu de 17.09.2014. Consulta a <http://www.europarl.europa.eu/news/es/news-room/content/20140912IPR61948/html/Lucha-contra-el-desempleo-juvenil-a-traves-de-la-Iniciativa-Europea-de-Juventud>.

³²² Recomanació del Consell, de 10 de març de 2014, sobre un marc de qualitat per als períodes de pràctiques. DOUE C 88, de 27.03.2014.

³²³ Decisió 573/2014/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de maig de 2014, sobre una major cooperació entre els serveis públics d'ocupació. DOUE L 159, de 28.05.2014.

³²⁴ Nota de premsa de la Comissió Europea de 23/09/2014. Consulta a http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1031_es.htm.

- Elaborar i executar l'aprenentatge comparatiu entre serveis públics d'ocupació basat en dades a tota la UE per comparar el rendiment de les activitats en àmbits com la contribució a la reducció de l'atur i en particular de la seva durada per a fer front a l'atur de llarga durada; la cobertura de llocs vacants, entre d'altres.³²⁵ S'estableix amb aquesta finalitat un conjunt d'indicadors per a fer l'avaluació comparativa.
- Prestar ajuda mútua a través de la cooperació i els intercanvis d'informació, experiència i personal entre els membres de la Xarxa.
- Contribuir a la modernització i enfortiment dels serveis públics d'ocupació en àmbits clau.
- Preparació d'informes a petició del Parlament Europeu, el Consell o la Comissió o per pròpia iniciativa.
- Fomentar l'intercanvi de les millors pràctiques en matèria d'identificació de les persones sense estudis, treball ni formació i sobre el desenvolupament d'iniciatives per garantir-los l'adquisició de competències necessàries per accedir al mercat laboral i mantenir-s'hi.

Per tal de reforçar els sistemes de Garantia Juvenil amb dades fiables i donar suport a la millora contínua, el Comitè d'Ocupació desenvolupa un marc d'indicadors que per a fer el seguiment de la Garantia Juvenil. Es preveu que la recollida de dades comenci el 2015.³²⁶

Àmbit estatal

El Consell de Ministres aprova el Programa nacional de reformes 2014 (PNR 2014) que sotmet a la Unió Europea, a qui correspon posteriorment fer les recomanacions específiques per país a les que s'ha fet referència en el subapartat anterior.³²⁷ El PNR 2014 es defineix com una continuació de l'agenda reformadora dels PNR 2012 i 2013 si bé s'assenyala que parteix d'una conjuntura més favorable. Les dues grans línies de l'agenda econòmica del Govern estatal són, segons el PNR, l'aprofundiment en les reformes i l'afavoriment de la recuperació econòmica i la creació d'ocupació. El PNR fa balanç de les mesures aprovades, específicament de les aprovades en compliment de les recomanacions específiques formulades pel Consell a Espanya el 2013.

Les mesures del PNR s'estructuren al voltant de les cinc àrees prioritàries identificades per l'Estudi prospectiu anual sobre el creixement 2014 entre les quals hi ha la lluita contra l'atur i les conseqüències socials de la crisi. En aquest àmbit, les mesures s'agrupen en dos eixos: el dedicat al mercat de treball i les polítiques actives d'ocupació i el relatiu a les polítiques d'inclusió social.

El PNR pren com a punt de partida la constatació, per al 2014, d'una incipient creació d'ocupació i per impulsar-la, a més de la promoció del contracte a temps parcial i la flexibilitat en la gestió del temps de treball i el foment de l'ocupació indefinida a través de la reducció de les cotitzacions a la Seguretat Social, es preveu l'aprovació de l'Estratègia espanyola d'activació per l'ocupació 2014-2016 i la implementació de la Garantia Juvenil. A la concreció de totes aquestes mesures es farà referència en aquest apartat. En l'eix de les polítiques d'inclusió social, el PNR 2014 identifica la creació d'ocupació i la inserció laboral com la via més efectiva de lluita contra la pobresa i l'exclusió social.

Altres línies prioritàries del PNR 2014 són el foment del creixement i la competitivitat present i futura de l'economia; el sanejament fiscal diferenciat i afavoridor del creixement i el restabliment de les condicions normals de préstec a l'economia. En la primera s'inclou la previsió de l'aprovació del nou model de formació per l'ocupació, que s'ha de basar en els principis de transparència i control de la gestió dels recursos públics, concurrència competitiva i avaluació dels alumnes. Dins del sanejament fiscal, es fa referència a la intenció del Govern d'aprovar una reforma tributària que resolgui, entre d'altres, el biaix desincentivador de l'ocupació que identifica com un dels problemes del sistema tributari i que, per tant, contribueix a la creació d'ocupació. En aquest àmbit s'inclouen mesures per lluitar contra el frau, l'economia submergida i el treball no declarat, en la línia de continuar amb les actuacions incloses dins el Pla de lluita contra l'ocupació irregular i el frau a la Seguretat Social. Pel que fa al restabliment de les condicions de préstec, en desenvolupament de la Llei 20/2013 de garantia de la unitat de

³²⁵ A aquests efectes es considera aprenentatge comparatiu el procés de crear un vincle sistemàtic i integrat entre l'avaluació comparativa i les activitats d'aprenentatge mutu consistents en identificar resultats positius a través de sistemes d'avaluació comparativa basats en indicadors, incloses la recopilació, la validació i la consolidació de dades i avaluacions, amb la metodologia adequada i utilitzant les conclusions per a activitats d'aprenentatge mutu tangibles i fonamentades en dades, incloent models de bones o millors pràctiques.

³²⁶ Marc d'indicadors per al seguiment de la Garantia Juvenil. Proposat pel Comitè d'Ocupació i aprovat pel Consell l'11.12.2014.

³²⁷ Aprovat pel Consell de Ministres de 30.04.2014.

mercat es preveu la revisió de la normativa de les agències de col·locació i de les empreses de treball temporal amb l'objectiu de racionalitzar els requisits que se'ls exigeixen que es considera que encareixen el servei de forma innecessària. S'inclou també la revisió dels requisits exigits a les empreses de formació en el marc de les polítiques actives d'ocupació, per garantir que no existeix discriminació per raó de residència de l'operador.

Entre les mesures de contingut divers que s'aproven a través de la Llei 1/2014,³²⁸ es modifica el Text refós de la Llei general de la Seguretat Social, la Llei d'ocupació i la Llei d'infraccions i sancions en l'ordre social per afegir la inscripció com a demandant d'ocupació al servei públic d'ocupació com a requisit formal per percebre prestacions d'atur al servei públic d'ocupació competent, és a dir, l'autonòmic. Aquesta inscripció s'ha de mantenir durant tot el període de percepció de la prestació i no fer-ho constitueix infracció lleu sancionable amb la pèrdua temporal o l'extinció de la prestació. El servei públic d'ocupació autonòmic ha de verificar el manteniment de la inscripció i comunicar els casos d'incompliment al Servei Públic d'Ocupació Estatal, a qui correspon iniciar el procediment sancionador. Contra aquesta modificació han formulat recurs d'inconstitucionalitat el Govern de la Generalitat i el Govern Basc en considerar que aquesta atribució de la potestat sancionadora vulnera les competències autonòmiques reconegudes per la mateixa norma objecte de recurs que, en compliment de la STC 14/2013, atribueix al servei públic d'ocupació autonòmic la potestat sancionadora (però no l'execució, que correspon al Servei Públic d'Ocupació Estatal com a entitat gestora) en relació amb un conjunt d'infraccions dels sol·licitants i perceptors de prestacions d'atur, excloent-ne però, el supòsit d'incompliment del manteniment de la inscripció esmentat.³²⁹

Es modifica també la regulació de la suspensió i l'extinció del dret a prestació. S'introdueixen limitacions als desplaçaments fora d'Espanya atès que el manteniment de la prestació es condiona a la comunicació prèvia i autorització de la sortida per part de l'entitat gestora. Es distingeix els trasllats inferiors a un any amb el propòsit de buscar o fer una feina, perfeccionament professional o cooperació internacional de les estades de fins 90 dies com a màxim durant cada any.

Es modifica la regulació de les agències de col·locació per admetre la subcontractació amb altres agències autoritzades, com a excepció a la prohibició general de subcontractació amb tercers de la realització de l'activitat autoritzada.

Es modifica el reglament que regula les prestacions d'atur per evitar la compatibilització indeguda de la sol·licitud o percepció de prestació d'atur amb el treball per compte propi o d'altre.

A través del Reial decret llei 3/2014 s'aproven mesures urgents per al foment de l'ocupació i la contractació indefinida.³³⁰ La norma recull el que anomena "tarifa plana" que consisteix en la reducció de les cotitzacions empresarials per contingències comunes en les noves ocupacions indefinides sempre que es mantingui l'increment d'ocupació neta (total i del percentatge d'indefinites) almenys durant tres anys. Aquesta mesura té caràcter temporal atès que s'estableix per als contractes celebrats entre el 25 de febrer de 2014 i el 31 de desembre de 2014. No obstant això es prorroga per tres mesos, a través del Reial decret llei 17/2014, de 26 de desembre, de mesures de sostenibilitat financera de les comunitats autònomes i entitats locals i altres de caràcter econòmic.³³¹

La quota empresarial per contingències comunes es fixa en un import fix de 100 euros mensuals, independentment de l'import del salari real, en els supòsits de contractes celebrats a temps complet, i de 75 o 50 euros mensuals en els contractes a temps parcial en funció de la jornada de treball. La reducció té 24 mesos de durada, comptats des de la formalització del contracte. Per a les empreses amb menys de deu treballadors existeix una bonificació especial de dotze mesos de durada: en aquests casos de nova contractació es preveu una reducció del 50% de la cotització per contingències comunes corresponents al treballador contractat de manera indefinida.

S'exclouen determinats supòsits (com relacions laborals de caràcter especial; familiars,...) contractacions. L'incompliment dels requisits exigits per ser beneficiari de la tarifa plana obliga a reintegrar els imports deixats d'ingressar com a conseqüència, amb el recàrrec i els interessos de demora corresponents. Si l'incompliment és el de

³²⁸ Llei 1/2014, de 28 de febrer, per a la protecció dels treballadors a temps parcial i altres mesures urgents en l'ordre econòmic i social. BOE núm. 52, de 01.03.2014. Prové de la tramitació parlamentària del Reial decret llei 11/2013, del mateix títol. BOE núm. 135, de 03.08.2013.

³²⁹ El recurs de la Generalitat es va formular contra els articles 7 i 8.5 del Reial decret llei 1/2013 mentre que el del Govern Basc es formula contra els articles, amb mateixa numeració i contingut, de la Llei 1/2014.

³³⁰ Reial decret llei 3/2014, de 28 de febrer, de mesures urgents per al foment de l'ocupació i la contractació indefinida. BOE núm. 52, de 01.03.2014. Convalidat per Resolució de 13.03.2014.

³³¹ Reial decret llei 17/2014, de 26 de desembre, de mesures de sostenibilitat financera de les comunitats autònomes i entitats locals i altres de caràcter econòmic. BOE núm. 315, de 30.12.2014. El Reial decret llei 1/2015 estableix noves mesures de foment de l'ocupació indefinida.

manteniment de l'ocupació, l'empresa queda obliga a reintegrar un percentatge de la diferència deixada d'ingressar, que varia en funció de si l'incompliment es produeix als 12, 24 o 36 mesos.

D'especial transcendència són les reformes introduïdes pel Reial decret llei 8/2014³³² i la Llei 18/2014 resultant de la tramitació parlamentària d'aquest.³³³ El conjunt de mesures heterogènies (es modifiquen 26 lleis) que contenen ambdues normes tenen tres eixos fonamentals: fomentar la competitivitat i el funcionament eficient dels mercats; millorar l'accés al finançament; i fomentar l'ocupabilitat i l'ocupació.

També les mesures de foment de l'ocupabilitat i l'ocupació són variades. Un dels aspectes destacats és la implantació del Sistema Nacional de Garantia Juvenil prenent com a punt de partida les directrius de la UE, en especial la Recomanació del Consell de 22.04.2013, i del Pla Nacional d'Implantació de la Garantia Juvenil a Espanya aprovat el desembre de 2013 en compliment del mandat que contenia la Recomanació esmentada.

El col·lectiu de joves al qual es dirigeix el Sistema Nacional de Garantia Juvenil que regula el Reial decret llei 8/2014 i la Llei 18/2014 és el col·lectiu de joves no ocupats ni integrats en els sistemes d'educació o formació i que siguin majors de 16 anys i menors de 25, o menors de 30 anys en el cas de persones amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 %.³³⁴ L'objectiu és que puguin rebre una oferta de feina, educació contínua, formació d'aprenent o període de pràctiques dins dels 4 mesos següents a acabar l'educació formal o quedar en atur.

La regulació del Sistema és desigual, alhora que es regulen determinats aspectes de manera molt detallada (com és el cas de la inscripció), altres articles contenen normes molt obertes, principis i indicacions genèriques de difícil concreció.

S'estableix com a requisit la inscripció al fitxer del Sistema Nacional de Garantia Juvenil per beneficiar-se de les prestacions del Sistema. Es crea el Registre i es regula de manera detallada, així com el procediment d'inscripció. Es permet a les comunitats autònomes que creïn els seus propis fitxers, si bé les dades que registrin s'hauran de custodiar en un únic sistema informàtic d'abast estatal. Les persones inscrites passen a formar part d'una llista única de demanda que es posa a disposició de les Administracions i resta de subjectes i entitats de l'àmbit privat que participen en el Sistema.

L'atenció als beneficiaris del Sistema es regula de manera més genèrica. Es concreten els requisits per ser beneficiari, a més de l'edat, no haver treballat els 30 dies naturals anteriors, no haver rebut accions educatives de més de 40 hores mensuals els 90 dies naturals anteriors, no haver rebut accions formatives de més de 40 hores els 30 dies naturals anteriors. Pel que fa a l'elecció dins de la llista única, es regula de forma genèrica ja que s'atribueix als subjectes que participen en el Sistema (administracions i subjectes i entitats privats). S'estableixen l'edat, l'experiència laboral prèvia, la permanència en l'ocupació o el nivell de qualificació com a criteris a tenir en compte per ordenar la llista única de demanda, donant prioritat a qui no hagi tingut prèviament atenció del Sistema o bé s'aproximi a l'edat màxima. En última instància, però, l'ordre de preferència final i les normes de selecció s'establiran a les convocatòries corresponents.

Per complir els objectius d'intermediació; ocupabilitat; suport de la contractació i empenedoria es descriuen mesures diverses, però només es regulen les que fan referència als incentius de la contractació de les persones joves inscrites al Sistema. Per aquestes es regula una bonificació mensual en l'aportació empresarial a la cotització a la Seguretat Social per import de 300 euros, durant un màxim de sis mesos, per la contractació amb caràcter indefinit de persones beneficiàries del Sistema Nacional de Garantia Juvenil. Si el contracte és a temps parcial, l'import de la bonificació es redueix (225 euros si la jornada de treball és, com a mínim, equivalent a un 75% de la corresponent a un treballador a temps complet comparable, i 150 euros si és del 50%). La bonificació s'ha de reintegrar si no es manté la contractació durant sis mesos, però no si l'extinció és posterior.

Es fomenta l'ús dels contractes formatius quan se subscriu amb persones beneficiàries del Sistema Nacional de Garantia Juvenil. Així, a les bonificacions ja existents, s'afegeix una bonificació addicional, fins arribar al 100 % d'incentiu en les cotitzacions de l'empresa per contingències comunes en els contractes en pràctiques, quan el

³³² Reial decret llei 8/2014, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 163, de 05.07.2014. Es troba en tràmit el recurs d'inconstitucionalitat 5099-2014 promogut per més de 50 diputats del Grup Parlamentari Socialista; IU, ICV-EUiA, CHA, la Izquierda plural i Unión Progreso y Democracia.

³³³ Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014.

³³⁴ La ministra d'Ocupació i Seguretat Social i els consellers d'Ocupació de les comunitats autònomes acorden, en el marc de la LX Conferència sectorial d'ocupació i assumptes laborals, ampliar l'edat màxima d'accés al Sistema Nacional de Garantia Juvenil dels 25 als 29 anys, amb caràcter extraordinari i fins que la taxa d'atur entre ambdues edats es situï per sota del 20%.

contracte es faci amb persones beneficiàries del Sistema Nacional de Garantia Juvenil. Aquesta bonificació és d'aplicació a totes les contractacions fetes fins el 30.06.2016.³³⁵

D'altra banda, es demana al Govern que modifiqui la regulació dels aspectes formatius del contracte per a la formació i l'aprenentatge per augmentar els imports màxims de les bonificacions dirigides a finançar els costos de la formació d'aquest contracte. Es recull també el compromís d'avançar en l'articulació dels mecanismes que incentivin que les empreses realitzin el contracte per a la formació i l'aprenentatge, a través de la compensació dels costos inherents a la formació oficial, així com els derivats de la necessària tutorització del treballador.

El seguiment de la implantació d'aquest conjunt de mesures s'encomana a la Comissió delegada de seguiment i avaluació del Sistema Nacional de Garantia Juvenil creada en l'àmbit de la Conferència sectorial d'ocupació i assumptes laborals, i integrada per tres representants de cadascuna de les comunitats autònomes; els organismes intermedis del FSE; els membres que designi el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social i qualsevol altre subjecte quan així ho acordi la Comissió mateixa.

Un altre dels blocs de mesures importants del Reial decret llei 8/14 i la Llei 18/2014 afecta el model de polítiques actives d'ocupació i es fa a través de la modificació de diversos aspectes de la Llei 56/2003 d'ocupació. L'objectiu és adaptar-la al nou model de polítiques actives d'ocupació i a l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació, en procés d'elaboració en el moment d'aprovar el Reial Decret-Llei 8/2014. Els objectius són reorganitzar i sistematitzar les actuacions de polítiques actives; canviar la terminologia i passar de «mesures» i «accions» a «serveis» i «programes»; i, finalment, desplegar la cartera comuna de serveis del Sistema Nacional d'Ocupació.

Segons l'exposició de motius, el canvi de model de polítiques actives d'ocupació, que passen a anomenar-se polítiques d'activació per a l'ocupació, suposa el trànsit d'un model de finançament i gestió articulat al voltant d'instruments jurídics pensats per a programes establerts centralitzadament a un nou model, d'acord amb les competències de les comunitats autònomes, en el marc de la necessària garantia de la unitat de mercat i el finançament, l'execució, el control i l'avaluació del qual estan orientats a aconseguir determinats objectius, seguint directrius i eixos prioritaris d'actuació establerts prèviament.

Amb caràcter previ a l'explicació de les reformes introduïdes en aquest àmbit pel Reial decret llei 8/2014 i la Llei 18/2014, cal fer aquí una especial menció a la STC 22/2014,³³⁶ que fixa la distribució de competències en matèria d'ocupació en què, a l'empara de la competència sobre les bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica, l'Estat ostenta la facultat d'adoptar mesures en matèria de foment de l'ocupació que constitueixen una matèria diferent de la pròpiament laboral a la que es refereix l'article 149.1.7 de la Constitució. Les comunitats autònomes, amb competències executives de la legislació laboral, exclusives de desenvolupament socio-econòmic i compartides d'ordenació i desenvolupament i gestió de la planificació de l'activitat econòmica, poden establir i desenvolupar la seva pròpia política d'ocupació en la mesura que no s'oposi o contradigui les polítiques estatals i no incideixi en la legislació laboral, que és competència exclusiva estatal.

Seguint la doctrina establerta per la STC 22/2014, les modificacions del model de polítiques actives que contenen el Reial decret llei 8/2014 i la Llei 18/2014 es justifiquen en base a la competència exclusiva de l'Estat sobre les bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica. En exercici de les seves competències sobre ocupació, les comunitats autònomes no poden establir autònomament els objectius de les polítiques actives d'ocupació i intermediació, ni els principis i eixos d'actuació, sinó que s'han de limitar a establir serveis i programes a través de la seva participació en l'elaboració de l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació. Aquesta Estratègia s'aprova pel Govern en exercici de la competència estatal sobre les bases i la coordinació de la política d'ocupació i, a proposta del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social en col·laboració amb les comunitats autònomes i les organitzacions empresarials i sindicals més representatives, s'hi han d'establir els principis d'actuació i objectius estratègics i estructurals a assolir en matèria de polítiques d'activació per a l'ocupació per al conjunt de l'Estat. L'Estratègia té caràcter plurianual i és revisable i millorable a decisió del Govern.

Els objectius de l'Estratègia s'integren en sis eixos: orientació; formació; oportunitats d'ocupació; igualtat d'oportunitats en l'accés a l'ocupació; emprenedoria i millora del marc institucional.

L'Estratègia s'executa a través dels plans anuals de política d'ocupació que, d'acord amb les reformes introduïdes pel Reial decret llei 8/2014 i la Llei 8/2014, inclouen, conjuntament amb els serveis i programes que proposa

³³⁵ A través de l'Estratègia d'emprenedoria i ocupació jove es va posar en marxa una reducció del 50% en les cotitzacions per contingències comunes per a aquests contractes.

³³⁶ La STC 22/2014, de 13 de febrer, desestima el recurs d'inconstitucionalitat interposat pel Parlament de Catalunya contra determinats articles de la Llei 56/2003 d'ocupació.

dur a terme el Servei Públic d'Ocupació Estatal, també els de les comunitats autònomes. En conseqüència, s'introdueix rigidesa atès que, en cas que les comunitats autònomes hagin d'alterar els serveis i programes inclosos en cada pla anual, ho han de sol·licitar al Servei Públic d'Ocupació Estatal, que ho acordarà en cas de necessitats de caràcter extraordinari sobrevingudes ho fan necessari per l'adequada gestió i execució del Pla.

En desenvolupament, i per al període 2014-2016, s'aprova l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació 2014-2016³³⁷ (EEAE) que es configura com el marc normatiu plurianual per a la coordinació i execució de les polítiques d'activació per l'ocupació, que inclouen les polítiques actives d'ocupació i d'intermediació laboral, en el conjunt de l'Estat. L'EEAE s'emmarca en l'Estratègia Europa 2020, les directrius comunitàries sobre ocupació i el PNR. Substitueix l'Estratègia espanyola d'ocupació 2012-2014 i la vigència s'estableix pel període 2014-2016, sense perjudici de les revisions i millores que es puguin aprovar. Els principis rectors de l'EEAE són el següents:

- De coordinació, col·laboració, transparència, participació activa, millora i modernització de tots els agents integrants del Sistema Nacional d'Ocupació i el seu marc institucional.
- D'eficàcia, servei a la ciutadania i orientació a resultats, especialment els relatius a la inserció efectiva i sostinguda, la reducció dels períodes d'atur, la cobertura de vacants, els serveis a les empreses i la satisfacció d'empleadors i demandants.
- De programació, seguiment detallat de la gestió i avaluació del resultat de les accions i del compliment d'objectius, de manera que es puguin identificar costos i bones pràctiques, corregir errors, i en suma, millorar gradualment el conjunt del Sistema.
- De garantia del principi d'unitat d'accés i atenció als usuaris, així com de garantia d'atenció als joves sense ocupació que no cursen formació en els termes de la Garantia Juvenil, de manera que es faciliti la mobilitat dels treballadors, es promogui la competitivitat i unitat del mercat laboral espanyol i la seva integració al mercat laboral de la Unió Europea.
- De garantia de la igualtat efectiva d'oportunitats i la no discriminació en el mercat de treball, prestant especial atenció als col·lectius que més la necessitin.
- De tractament personalitzat dels demandants d'ocupació a través de la determinació primerenca i gestió del seu perfil, associat a les característiques que defineixen la seva ocupabilitat i, en particular, les seves competències, tant les acreditades formalment com les determinables per altres mitjans.
- De protecció davant l'atur a través del dret a la prestació econòmica i de la promoció de l'activació i reinserció dels demandants, reforçant la vinculació entre les polítiques actives i passives d'ocupació, com aspectes complementaris de la mateixa política de protecció enfront l'atur.
- D'ajust i adequació dels objectius de les polítiques actives d'ocupació a les necessitats dels seus destinataris i a les del mercat laboral, atenent a la realitat del territori en que s'apliquen.
- D'obertura a la societat, facilitant la participació d'altres agents i empreses, tant públics com privats, incloent entitats com corporacions locals, agents socials, agències de col·locació i altres entitats col·laboradores.
- De foment de la cultura emprenedora i l'esperit empresarial, establint relacions amb les entitats del món empresarial que puguin aportar el seu coneixement i experiència, prestant especial atenció a l'assessorament i l'orientació.

L'EEAE 2014-2016 distingeix entre un objectiu global i objectius específics. L'objectiu global és la coordinació, per identificar i canalitzar de forma ordenada els esforços fets pels diferents agents del sistema per millorar l'eficàcia i eficiència de les polítiques a favor de l'activació per l'ocupació. En definitiva, l'Estratègia té per objecte la modernització dels serveis públics d'ocupació i del propi marc institucional del sistema nacional d'ocupació.

Els objectius específics poden ser de caràcter estratègic (que s'apliquen en un moment puntual en raó de circumstàncies concretes) o estructurals (permanents i que es mantenen amb més o menys intensitat).

³³⁷ Reial decret 751/2014, de 5 de setembre, pel que s'aprova l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació 2014-2016. BOE núm. 231, de 23.09.2014.

Els objectius estratègics són:

- Posar l'accent en la millora laboral dels joves, millorant la seva ocupabilitat (accions formatives) i complir amb el que disposa la normativa sobre la garantia juvenil.
- Afavorir que es puguin reincorporar al mercat de treball persones desocupades que requereixen millorar la seva ocupabilitat (aturats de llarga durada, més grans de 55 anys, beneficiaris del Pla Prepara).
- Vincular més estretament polítiques actives i passives.
- Millorar la qualitat de la formació professional per l'ocupació.
- Impulsar l'emprenedoria.

L'EEAE té vint-i-nou objectius estructurals agrupats en sis grans eixos, tal com s'introdueix a la reforma de la Llei d'ocupació feta pel Reial decret llei 8/2014: orientació, formació, oportunitats d'ocupació, igualtat d'oportunitats d'accés a l'ocupació, emprenedoria i millora del marc institucional del Sistema Nacional d'Ocupació.

Pel que fa al marc pressupostari, a l'EEAE s'estableixen les fonts de finançament: els pressupostos generals de l'Estat; els fons propis de les comunitats autònomes i els fons procedents del Fons Social Europeu, ja siguin romanents del període 2007-2013 o bé els previstos per al període 2014-2020. Finalment es regula la gestió per les comunitats autònomes dels fons provinents dels pressupostos generals de l'Estat així com la responsabilitat de les comunitats autònomes en relació amb el FSE, que en cas d'incompliments en aquest àmbit poden veure limitat l'import a rebre.

En desenvolupament de l'EEAE, d'acord amb la Llei d'ocupació, s'aprova el Pla anual de política d'ocupació per al 2014 (PAPE 2014)³³⁸ que estableix 422 serveis i programes (segons la terminologia posterior al Reial decret llei 8/2014) per l'any 2014, distingint els que són d'aplicació a tot l'Estat i els que són propis d'una comunitat autònoma i que s'estructuren al voltant dels objectius i eixos establerts per l'EEAE.

Pel que fa al finançament del Pla, la Llei General de Pressupostos de l'Estat per al 2014 estableix 4.104 M€ (l'any 2013 fou de 3.803,9 M€) per finançar programes de polítiques actives d'ocupació a càrrec dels pressupostos del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social i del Servei Públic d'Ocupació Estatal, dels quals 1.260,9 M€ per a ser distribuïts territorialment entre les comunitats autònomes (el 2013 fou de 1.342,5 M€) d'acord amb els criteris aprovats a la Conferència Sectorial d'Ocupació i Assumptes Laborals del 23.04.2014. D'aquests, a Catalunya li corresponen 138,2 M€. A més, l'Estat es reserva 9 M€ per a la seva distribució entre les comunitats autònomes que s'haguessin adherit a l'Acord marc amb agències de col·locació per a la col·laboració amb els serveis públics d'ocupació en la inserció en el mercat laboral de les persones aturades o bé entre les comunitats autònomes que, tot i no haver-s'hi adherit, haguessin adjudicat i formalitzat contractes amb agències de col·locació abans de setembre de 2014 i que compleixin determinats requisits de l'Acord marc esmentat, com determinades condicions tècniques i econòmiques i participin en els mecanismes de coordinació, aportació d'informació, seguiment i avaluació previstos en aquest Acord.

L'import destinat a polítiques actives es finança a càrrec de la quota de formació professional per a l'ocupació (1.777,6 M€); a l'aportació de l'Estat (1.826,9 M€) i a les aportacions del Fons Social Europeu (500 M€). No s'inclou en aquesta previsió les aportacions de la UE en el marc de la Iniciativa d'Ocupació Jove atès que es considera que els primers imports es rebran el 2015.

Per a cadascun dels objectius (els estructurals i els estratègics) s'estableix un indicador. El conjunt d'indicadors, dels quals se n'especifica l'orientació a resultats, ha de servir per avaluar el grau de compliment dels objectius. L'avaluació de l'Estratègia 2014-2016 i del Pla s'han de basar, especialment, en els principis d'eficàcia, servei a la ciutadania i consecució de resultats. Cal tenir en compte que en el Pla 2014 el 40% dels fons s'han distribuït atesos els resultats de l'avaluació del grau de compliment dels objectius del Pla 2013 i que els resultats de l'avaluació del Pla 2014 han estat determinants per al repartiment del 60% dels fons que cal distribuir el 2015.

³³⁸ Resolució de 16 de setembre de 2014, de la Secretaria d'Estat d'Ocupació per la que es publica l'Acord del Consell de Ministres de 5 de setembre de 2014, pel que s'aprova el Pla Anual de Política d'Ocupació per a 2014, d'acord amb el que estableix la Llei 56/2003, de 16 de desembre, d'Ocupació. BOE núm. 232, de 24.09.2014.

Altres modificacions destacables que s'introdueixen pel Reial decret llei 8/2014 i la Llei 18/2014 són la regulació de la cartera comuna de serveis del Sistema Nacional d'Ocupació, que substitueix l'anterior catàleg de serveis a la ciutadania i té per objectiu garantir, en tot l'Estat, l'accés en condicions d'igualtat als serveis públics d'ocupació i als serveis que aquests presten i la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'ocupació. Aquesta Cartera ha de recollir els serveis comuns que han de prestar els serveis públics d'ocupació a les persones, ocupades o en situació d'atur, i a les empreses. S'accentua el caràcter comú en l'àmbit de l'Estat atès que estableix que recollirà els serveis la prestació dels quals ha de ser garantida en tot el territori i per tots els serveis públics d'ocupació. Si bé els serveis públics d'ocupació autonòmics poden aprovar la seva pròpia cartera de serveis, aquesta ha d'incloure la cartera comuna estatal, que es pot complementar amb una oferta pròpia en funció de les necessitats del seu mercat de treball. El desenvolupament reglamentari de la cartera comuna ha estat aprovat l'any 2015.³³⁹

Així mateix, s'estableix que el conjunt de serveis i programes que conformen les polítiques d'activació per a l'ocupació, en substitució de l'anterior referència a mesures i accions, han de tenir en compte no només l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació sinó també els continguts comuns que s'estableixin a la normativa estatal d'aplicació, aprovada d'acord amb la competència de l'Estat per establir les bases, sistemes i procediments de coordinació de l'activitat econòmica.

Malgrat que segons reiterada jurisprudència constitucional les bases estatals no han d'esgotar la matèria, i no han de perjudicar el desenvolupament normatiu o l'execució que correspongui a les comunitats autònomes, el fet és que les reformes relatives a la configuració de l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació i els plans anuals d'ocupació, a la cartera comuna de serveis i als continguts dels serveis i programes, deixen un marge es-càs a les comunitats autònomes per aprovar polítiques pròpies.

D'altra banda, el Reial decret llei 8/2014 i la Llei 18/2014 modifiquen la regulació de les empreses de treball temporal i de les agències de col·locació per adaptar-la a la Llei de garantia de la unitat de mercat. Pel que fa a les empreses de treball temporal, s'estableix que una vegada concedida, l'autorització té validesa en tot el territori estatal i manté la seva vigència mentre l'empresa compleixi els requisits legals, sense necessitat de pròrrogues o renovacions de cap tipus. D'altra banda, s'amplien les activitats que poden desenvolupar les empreses de treball temporal i s'afegeixen les activitats de formació per a la qualificació professional i de consultoria i assessorament de recursos humans.

Pel que fa a les agències de col·locació, se suprimeix l'autorització administrativa prèvia i se substitueix per una declaració responsable, que tindrà validesa en tot el territori estatal des del moment en què es presenti.

Finalment, s'estableix una bonificació addicional en la cotització per les pràctiques curriculars dels estudiants universitaris i de formació professional, de manera que a partir d'1 d'agost de 2014 es bonifica el 100% les cotitzacions de l'empresa a la Seguretat Social per contingències comunes.

L'any 2014 s'ha de destacar també que, d'acord amb els canvis introduïts pel Reial decret llei 1/2013, que estableix la pròrroga automàtica del Programa per períodes de sis mesos mentre la taxa d'atur, segons l'EPA, superi el 20%, es prorroga el Programa de requalificació de les persones que hagin esgotat la seva protecció per desocupació (PREPARA).³⁴⁰ Com a conseqüència de l'Acord de propostes per la negociació tripartida i de l'Acord sobre el Programa extraordinari d'activació per a l'ocupació, signats pel Govern, CEOE, CEPYME, CCOO i UGT, el 29 de juliol i el 15 de desembre, respectivament, s'aprova, via reial decret llei, el Programa d'activació per a l'ocupació.³⁴¹ Aquest Programa, que admet sol·licituds a partir de 15 de gener de 2015, és extraordinari i de caràcter temporal (fins abril de 2016). Va dirigit a persones inscrites com a demandants d'ocupació a les oficines de treball a dia 1 de desembre de 2014, que portin inscrites un mínim de 360 dies dins dels darrers 18 mesos, que no siguin perceptores de cap altra prestació, subvenció o ajut, i en el cas d'haver-ho estat que hagin passat més de 6 mesos des que les van exhaurir. També caldrà que no tinguin rendes superiors al 75 per cent del salari mínim interprofessional i que tinguin responsabilitats familiars. S'ofereix participar a les persones beneficiàries en itineraris personals d'ocupació i millora de l'ocupabilitat. També es disposa d'un ajut econòmic d'acompanyament (426€) de sis mesos de durada que gestiona el Servei Públic d'Ocupació Estatal.³⁴²

³³⁹ Desenvolupat per Reial decret 7/2015, de 16 de gener, pel qual s'aprova la cartera comuna de serveis del Sistema Nacional d'Ocupació. BOE núm. 31, de 05.02.2014.

³⁴⁰ Resolucions de 24 de gener i de 30 de juliol de 2014 per les quals es prorroga, primer de 16 de febrer a 15 d'agost i després de 16 d'agost a 15 de febrer de 2015. Per Resolució de 13 de febrer es prorroga novament fins 15 d'agost de 2015.

³⁴¹ Reial decret llei 16/2014, de 19 de desembre, pel que es regula el Programa d'activació per a l'ocupació. BOE núm. 307, de 20.12.2014.

³⁴² Per a més concreció, vegeu el Reial decret llei 16/2014.

Altres normes destacables són les bonificacions en la cotització del personal investigador³⁴³ i l'acreditació i inscripció de centres i entitats de formació que imparteixen, en la modalitat de teleformació, formació professional per a l'ocupació en l'àmbit de la gestió del Servei Públic d'Ocupació Estatal.³⁴⁴

Pel que fa a convocatòries concretes d'àmbit estatal, cal fer referència a la convocatòria de plans de formació d'àmbit estatal dirigits prioritàriament a les persones ocupades³⁴⁵ i a la col·laboració amb òrgans de l'Administració general de l'Estat que contractin treballadors aturats per a la realització d'obres i serveis d'interès general.³⁴⁶ En aquest àmbit cal tenir en compte la Sentència del Tribunal Suprem que impedeix utilitzar a persones en situació d'atur com voluntaris per cobrir tasques habituals.³⁴⁷ Altres convocatòries a destacar són el Programa de formació i inserció laboral de demandants d'ocupació en tecnologies de la informació i les comunicacions i de l'economia digital³⁴⁸, els ajuts del Programa de joves.³⁴⁹

Àmbit autonòmic

En l'àmbit autonòmic destaca l'aprovació del Pla d'actuació de polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya: horitzó 2016.³⁵⁰ Aquest Pla concreta els objectius, les mesures i accions que han de dur a terme tots els departaments per tal de promoure l'emancipació i la millora de la vida dels joves. Planteja trenta-cinc objectius estratègics i cent vint-i-sis d'operatius, centrats principalment en les polítiques de suport a l'emancipació, entesa de manera àmplia com l'accés a la ciutadania i a l'autonomia personal plena. Un dels eixos amb protagonisme especial és el del treball.

El Consell de direcció del Servei d'Ocupació aprova el 21 de maig de 2014 el Pla de desenvolupament de polítiques d'ocupació de Catalunya 2014-2016 com a instrument de planificació i programació de les accions del SOC que ha de concretar el conjunt de serveis i programes destinats a fomentar, directament o indirectament, l'ocupació, desplegant les directrius contemplades en el Pla. Dóna continuïtat als plans de 2010-2011 i 2012-2013 i té com a referents més immediats el Pla Anual de Política d'Ocupació (PAPE) i l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació (EEAE) per al període 2014-2016 i té també especial referència a la concreció de la Garantia Juvenil així com al Programa operatiu de l'FSE de Catalunya 2014-2020.

El Pla, partint de l'Estratègia catalana per a l'ocupació 2012-2020, estableix les prioritats següents:

- Augmentar la participació en el mercat laboral i reduir l'atur.
- Adequar i millorar les competències professionals a les necessitats del mercat de treball.
- Promoure una ràpida i adequada reinserció de les persones al mercat de treball.
- Promoure la igualtat de gènere al mercat de treball.
- Disposar d'un servei d'ocupació amb l'estructura, els mitjans i els instruments adequats per poder assolir els objectius anteriors.

³⁴³ Reial decret 475/2014, de 13 de juny, sobre bonificacions en la cotització a la Seguretat Social del personal investigador. BOE núm. 144, de 14.06.2014. Es bonifica el 40 % en l'aportació empresarial per contingències comunes en la contractació del personal investigador i es regula la seva aplicació retroactiva al personal investigador a temps complet en situació d'alta a 1 de gener de 2.013

³⁴⁴ BOE núm. 145, de 16.06.2014

³⁴⁵ Resolució de 19 d'agost de 2014, del Servei Públic d'Ocupació Estatal, per la que s'aprova la convocatòria per la concessió, amb càrrec a l'exercici pressupostari de 2014, de subvencions públiques per l'execució de plans de formació d'àmbit estatal, dirigits prioritàriament a les persones ocupades, en aplicació de l'Ordre TAS/718/2008, de 7 de març. BOE núm. 208, de 27.08.2014

³⁴⁶ Resolució de 7 d'abril de 2014, del Servei Públic d'Ocupació Estatal, per la que s'aprova la convocatòria per la concessió de subvencions en l'àmbit de col·laboració amb òrgans de l'Administració general de l'Estat que contractin treballadors aturats per la realització d'obres i serveis d'interès general i social. BOE núm. 133, de 02.06.2014

³⁴⁷ Sentència del Tribunal Suprem de 27/12/2013.

Consulta a <http://www.poderjudicial.es/search/documento/TS/6979456/Despido/20140304>.

³⁴⁸ Resolució de 19 de març de 2014, del Servei Públic d'Ocupació Estatal, per la que s'aprova la convocatòria per la concessió de subvencions l'any 2014, per la realització d'un programa de formació i inserció laboral de demandants d'ocupació en tecnologies de la informació i de les comunicacions i de l'economia digital. BOE núm. 135, de 05.06.2014

³⁴⁹ Resolució d'11 d'abril de 2014, de la Direcció General de Migracions, per la que es convoquen ajudes per 2014, del Programa de Joves de l'Ordre ESS/1650/2013, de 12 de setembre. BOE núm. 112, de 08.05.2014

³⁵⁰ Acord GOV/130/2014, de 30 de setembre, pel qual s'aprova el Pla d'actuació de polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya: horitzó 2016. DOGC núm. 6719, de 02.10.2014

Així mateix, fa esment als objectius de l'EEAE als quals ja s'ha fet referència en l'apartat relatiu a la normativa en l'àmbit estatal. També reconeix com a prioritat el desenvolupament de la Garantia Juvenil a Catalunya.

Partint d'aquestes prioritats, el Pla estableix els objectius següents:

- Consolidar les actuacions d'orientació que es duen a terme per part de les Oficines de treball del SOC i per part d'altres entitats que col·laboren amb el SOC, així com la coordinació entre elles.
- Incrementar la qualificació i les certificacions, afavorint que la formació augmenti la seva vinculació amb les necessitats del mercat de treball.
- Impulsar i desenvolupar el model català de formació dual.
- Endegar i desenvolupar la nova Llei del SOC quan sigui aprovada pel Parlament de Catalunya i definir els nous espais de concertació territorial a través d'aquesta, així com el model de col·laboració públic-privada, en un procés de participació amb les organitzacions del Consell de direcció del SOC.
- Implementar la Garantia Juvenil a Catalunya.
- Seguir impulsant l'emprenedoria.

El PDPO descriu els Serveis Ocupacionals, que defineix com el conjunt de serveis i de programes d'orientació, formació i desenvolupament local que integren les polítiques d'ocupació de Catalunya, i que permeten mantenir una oferta diversificada que assegura la prestació a la ciutadania d'un servei complet i de qualitat. Distingeix els serveis següents, pels quals estableix la correspondència amb els eixos de l'EEAE:

- Orientació professional.
- Qualificació professional.
- Oportunitats d'ocupació.
- Foment de la igualtat d'oportunitats en l'ocupació.
- Foment de l'emprenedoria i l'autoocupació.
- Promoció del desenvolupament econòmic local i la creació d'ocupació.
- Foment de la mobilitat geogràfica.
- Atenció a les necessitats de les empreses.
- Intermediació en el mercat de treball.

El PDPO assenyala l'interès en simplificar el model d'actuació i estableix la Carta de serveis, que conté informació destinada a les persones i les empreses sobre els drets que els assisteixen en relació als serveis oferts i les obligacions que assumeixen al ser-ne usuàries. També inclou els compromisos adquirits pel SOC, en termes d'eficàcia i qualitat en la prestació dels serveis, i els indicadors per mesurar-los.

Pel que fa al sistema de seguiment i avaluació, l'organitza en tres nivells: el seguiment dels serveis i programes d'ocupació que conformin cada una de les programacions anuals previstes; l'avaluació del propi PDPO en el seu conjunt i l'avaluació de les polítiques d'ocupació i, específicament, els serveis i programes que es concretin en cada pla anual d'avaluacions.

El PDPO exposa les fonts de finançament així com el programa per al 2014 i el pla d'avaluacions per aquest any.

Els objectius que es fixen per al 2014 són els següents:

- Generar oportunitats de millora de l'ocupabilitat i/o de treball a les persones en situació d'atur, fent especial incidència en els col·lectius més desfavorits.
- Complir el compromís de la Garantia Juvenil.
- Garantir els millors serveis per part de les entitats col·laboradores del SOC.
- Tenir en compte el compliment dels objectius fixats pel Servicio Público de Empleo Estatal a través del PAPE que condicionaran la distribució pressupostària de l'any 2015.
- Tenir en compte els compromisos inclosos en l'ECO 2012-2020 i el PDPO 2014-2016.
- Aprofitar l'experiència de l'any 2013 per millorar el Pla INSERJOVES.
- Aprofitar l'experiència de l'any 2013 per millorar els programes de Treball i formació.
- Continuar potenciant els programes d'orientació professional, que són bàsics per a la identificació dels itineraris que han de seguir les persones en atur, així com per a la seva derivació a les polítiques d'ocupació més adequades.
- Seguir oferint programes de qualificació professional amb l'objectiu de millorar l'ocupabilitat de les persones.
- Continuar executant programes de desenvolupament local.

Seguidament el PDPO analitza les convocatòries previstes pel 2014 així com la previsió de convocatòries que el 2014 s'executaran amb pressupost de 2013. En l'apartat d'anàlisi de les polítiques d'ocupació s'estudien les principals convocatòries del 2014.

Amb posterioritat, s'aproven les Bases per a l'Estratègia d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020,³⁵¹ que s'aprova definitivament el mes de maig de 2015.³⁵²

El 31 de març de 2014 el Govern de la Generalitat signa l'Acord pel Diàleg Social Permanent,³⁵³ un document consensuat amb els agents econòmics i socials [Unió General de Treballadors (UGT), Comissions Obreres (CCOO), Foment del Treball Nacional, Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (Pimec) i Federació d'Empresaris de la Petita i Mitjana Empresa (Fepime)] que conté un paquet de mesures de caràcter urgent adreçat a paliar els efectes de la crisi sobre l'ocupació, el benestar de les persones, i la supervivència del teixit empresarial i un segon paquet de mesures adreçat a l'impuls de la competitivitat econòmica del país, a través d'actuacions a realitzar a mitjà i llarg termini. L'Acord s'estructura en quatre blocs:

- De l'acord estratègic al diàleg social permanent: estableix l'obertura del procés de diàleg entre el Govern i els agents econòmics i socials, així com la dinàmica de seguiment dels acords. El Departament de la Presidència és el responsable de coordinar els treballs de seguiment dels acords.
- Diàleg a l'entorn de reformes legislatives per a l'impuls de l'ocupació: contempla l'acord per consensuar diferents projectes de llei com el d'ocupació, el del sistema de formació i qualificació professionals i el projecte de llei de la renda mínima d'inserció.
- Plans de xoc: s'especifiquen les mesures acordades. Es divideix en dos plans: un de mesures adreçades a la reactivació urgent de l'activitat productiva, i un segon pla adreçat al manteniment de les polítiques d'ocupació i de protecció social.

³⁵¹ Bases per a l'Estratègia d'ocupació juvenil a Catalunya Garantia Juvenil 2014-2020. Departament d'Empresa i Ocupació. Consulta a http://garantiajuvenil.gencat.cat/pdf/GARANTIA_JUVENIL.pdf.

³⁵² Acord de Govern/76/2015, de 26 de maig, pel qual s'aproven el Programa d'Ocupació Juvenil a Catalunya, Garantia Juvenil 2014-2020 i el pla d'actuació per al 2015. DOGC núm. 6881, de 28.05.2015.

³⁵³ Acord pel diàleg social permanent. Consulta a http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2014/04/03/19/56/45410b17-a6f6-48dc-a49a-ef9aa32b9238.pdf.

- Mesures per a l'impuls de la competitivitat econòmica: es complementa amb dos annexos, un primer on es detallen les actuacions que cal dur a terme per a cada mesura, i un segon annex, on s'especifiquen els indicadors que han de servir per al seguiment i avaluació de l'aplicació de les mesures i actuacions.

Destaca també l'inici de la tramitació parlamentària del projecte de Llei d'ordenació del sistema d'ocupació i del Servei d'Ocupació de Catalunya³⁵⁴ així com del projecte de Llei de formació i qualificació professional de Catalunya.³⁵⁵ D'acord amb l'exposició de motius, l'objecte del projecte de Llei d'ordenació del sistema d'ocupació i del Servei d'Ocupació de Catalunya és: ordenar el Sistema d'ocupació de Catalunya, com a conjunt d'entitats, de serveis i programes necessaris per promoure i desenvolupar la política d'ocupació, a través del qual garantir un servei públic de qualitat que asseguri la coordinació i l'optimització de tots els seus recursos; establir el marc d'ordenació de les polítiques públiques d'ocupació a Catalunya; i regular el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), com a organisme de la Generalitat de Catalunya que exerceix les competències en matèria de polítiques d'ocupació i d'intermediació i n'és el centre de governança. Estableix que el SOC té dos òrgans de govern: la direcció del SOC, òrgan unipersonal de representació ordinària que el dirigeix i el gestiona, i el Consell de Direcció del Servei d'Ocupació de Catalunya, una direcció col·legiada presidida pel conseller o per la consellera del departament competent en matèria d'ocupació, i constituïda per la pròpia administració de la Generalitat, les entitats representatives de les administracions locals, i les organitzacions sindicals i empresarials que tenen la consideració de més representatives de Catalunya.

El projecte de Llei de formació i qualificació professional de Catalunya té com a objectiu millorar les competències professionals de les persones i la competitivitat de les empreses, les oportunitats d'ocupació, i el progrés social i econòmic del país. Crea el sistema de formació i qualificació professional de Catalunya, estableix la integració de l'FP educativa i l'FP laboral; integra l'empresa en la formació professional; articula la governança del sistema on participen els sindicats i les patronals més representatives i l'Administració laboral i l'educativa; organitza els centres de formació en una xarxa coordinada; crea centres de formació professional integrada i defineix el catàleg de serveis.

D'altra banda, el Parlament aprova diverses mocions i resolucions en matèria d'ocupació, i en especial en relació amb l'atur juvenil.³⁵⁶

5.2. NOVETATS NORMATIVES I INICIATIVES PÚBLIQUES EN MATÈRIA DE RELACIONS LABORALS

Àmbit estatal

En aquest apartat es descriu el context en què se situa la negociació col·lectiva, així com una Llei que modifica algunes previsions del Reglament del procediment d'acomiadament col·lectiu i de suspensió de contractes i reducció de la jornada, un Reial decret en matèria d'acomiadaments col·lectius, una Ordre pel que fa al rebut individual de salaris i dues normes que modifiquen la Llei concursal.

L'any 2014 la **negociació col·lectiva** se situa a la frontera entre el marc del II Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva 2012, 2013 i 2014, que s'acosta a la fi de la seva vigència, i les negociacions per al futur Acord, que marqui les línies de la negociació col·lectiva durant els propers anys.³⁵⁷

El Programa nacional de reformes del 2014³⁵⁸ fa una avaluació de la reforma laboral de l'any 2012, aprovada mitjançant la Llei 3/2012, de mesures urgents per a la reforma del mercat laboral i dels efectes que aquesta ha tingut, basant-se en les avaluacions fetes l'any 2013, pel Ministeri d'Ocupació i Serveis Socials i per l'OCDE.

El Programa nacional dóna suport a l'avaluació de la reforma, que assenyalava que aquesta ha reduït substancialment la rigidesa de la regulació laboral i ha flexibilitzat la negociació col·lectiva. Aquest fet es materialitza, en al-

³⁵⁴ BOPC núm. 391, de 22.09.2014.

³⁵⁵ Aprovat pel Parlament el 04.06.2015 i publicada com a Llei 10/2015 de formació i qualificació professionals. DOGC núm. 6899, de 25.06.2015.

³⁵⁶ Moció 164/X del Parlament de Catalunya, sobre les mesures per a fer front a la desocupació juvenil. BOPC núm. 467, de 18.12.2014. Moció 107/X del Parlament de Catalunya, sobre la inserció laboral de les persones amb més dificultats. BOPC núm. 311, de 25.04.2014. Resolució 667 /X del Parlament de Catalunya, sobre el programa Forma i insereix. DSPC-C 420, de 04.06.2014.

³⁵⁷ Cal tenir en compte que en el moment de redacció d'aquesta Memòria, les organitzacions empresarials i sindicals han signat un preacord sobre el III Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva per als anys 2015, 2016 i 2017.

³⁵⁸ Programa nacional de reformes 2014. Reino de España.

Consulta a http://www.mineco.gob.es/stfls/mineco/prensa/noticias/2014/Programa_Reformas_2014.pdf.

gus aspectes com la creixent utilització per part de les empreses de mecanismes de flexibilitat interna alternatiu a l'acomiadament, així com l'augment de l'ús d'inaplicacions de convenis col·lectius com a forma d'adaptació de les condicions de treball, particularment dels salaris, també com a mesura alternativa als acomiadaments.

Cal destacar també el posicionament del Tribunal Constitucional,³⁵⁹ el qual avala la reforma laboral en diversos aspectes. Concretament, i, pel que fa a la negociació col·lectiva, el TC considera que no hi ha vulneració del dret a la tutela judicial efectiva, ni a la negociació col·lectiva, ni s'elimina la força vinculant dels convenis en ampliar les matèries a les que pot afectar la inaplicació d'aquests i establir que, en cas que del període de consultes no resulti un acord entre les parts, un arbitratge obligatori. La intervenció, per aquesta via, de la Comissió Consultiva Nacional de Convenis Col·lectius o de l'òrgan autonòmic equivalent és, segons el Tribunal, una excepció a la força vinculant dels convenis ajustada a la CE, atès que es tracta d'un mecanisme subsidiari i limitat a matèries concretes, sotmès a control jurisdiccional i atribuït a un òrgan imparcial. El TC considera també que la prioritat en l'aplicació dels convenis d'empresa en algunes matèries és ajustada a la CE, i que la limitació que es pogués provocar en l'autonomia col·lectiva està justificada en venir estipulada en una llei.

També cal recordar que la reforma laboral estableix una limitació temporal del conveni col·lectiu d'un any, a partir de la seva entrada en vigor, excepte pacte en contrari, transcorregut el qual s'aplicarà el conveni col·lectiu d'àmbit superior, en cas que n'hi hagi. Des de la seva aprovació, hi ha hagut diverses interpretacions sobre quines condicions s'apliquen quan no hi ha conveni d'àmbit superior una vegada finalitzat el termini d'ultraactivitat i, en aquest sentit, cal fer menció de la Sentència del Tribunal Suprem³⁶⁰, que declara que les condicions pactades en el contracte de treball des del mateix moment de la seva constitució, ja sigui directament o per remissió a allò establert en el conveni col·lectiu d'aplicació, tenen naturalesa jurídica contractual, per la qual cosa segueixen sent exigibles entre l'empresa i el treballador/a pel contracte de treball que els vincula, tot i que hagi expirat la vigència del conveni col·lectiu de referència. Aquestes condicions poden ser modificades si concorren circumstàncies econòmiques, tècniques, organitzatives o productives segons l'article 41 de l'Estatut del Treballador, sens perjudici de l'obligació de negociar un nou conveni, prevista a l'article 89 de l'Estatut del Treballador. Aquesta Sentència adverteix també que, seguint el mateix raonament, els treballadors de nou ingrés no disposen de la malla de protecció del conveni decaïgut, la qual cosa pot generar problemes de doble escala salarial i de discriminació, entre d'altres.³⁶¹

Enguany s'ha subscrit, en data 29 de juliol de 2014, l'Acord de propostes per a la negociació tripartida per a enfortir el creixement econòmic i l'ocupació, pel Govern espanyol, CCOO, UGT, CEOE i CEPIME. El seu principal objectiu és fer un pas endavant en l'impuls del diàleg social, per tal d'afavorir el canvi de cicle econòmic, la creació d'ocupació i la cohesió social.

Aquest Acord dedica un apartat a la negociació col·lectiva, on tant el Govern com els interlocutors socials constaten que els convenis col·lectius són institucions laborals bàsiques que estableixen les condicions de treball i determinen les retribucions. Així mateix, en l'àmbit bipartit, les organitzacions estan d'acord en promoure, d'una banda, una negociació col·lectiva on les rendes derivades del treball i del capital que participen del valor que generen les empreses adaptin de manera coherent la seva evolució a les circumstàncies econòmiques específiques de cada àmbit de la negociació.

Partint de la premissa que la negociació col·lectiva és l'espai natural per al desenvolupament de les relacions de treball que correspon particularment als sindicats i a les organitzacions empresarials, CCOO, UGT, CEOE i CEPIME reafirmen el compromís assolit al II Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva, mencionat anteriorment. En aquesta línia, posen de manifest la necessitat d'avançar cap a un nou Acord que segueixi afavorint, de manera equilibrada, la competitivitat de l'economia, potenciant, al mateix temps, la negociació col·lectiva i la utilització de mecanismes de flexibilitat interna com a alternativa a la destrucció d'ocupació, que aposti per la solució extrajudicial de conflictes als derivats de la pròpia dinàmica de gestió dels convenis i afavoreixi el desenvolupament dels elements de participació i consulta.

Els agents socials també fan palesa la necessitat de realitzar una avaluació conjunta del paper del SMI i la seva evolució de futur, així com de facilitar accions formatives dirigides a qualificar els interlocutors socials per fer front a una negociació col·lectiva cada vegada més especialitzada i complexa.

³⁵⁹ Sentència del Tribunal Constitucional 119/2014, de 16 de juliol de 2014. Recurs d'inconstitucionalitat 5603/2012.

³⁶⁰ Sentència del Tribunal Suprem 5504/2014, de 22 de desembre de 2014. Recurs núm. 264/2014. La sentència conté quatre vots particulars, dos d'ells coincidents amb el sentit de la Sentència i altres dos que discrepen d'aquest.

³⁶¹ El 2015 el TS afronta de nou qüestions sobre la ultraactivitat en la STS de 17 de març de 2015, recurs 233/2013 i falla en favor de mantenir la ultraactivitat del conveni d'Air Nostrum fins que els subjectes legítims en subscriuguin un altre".

D'altra banda, aquest Acord també proposa algunes mesures per tal de contribuir a la millora de la informació disponible sobre la negociació col·lectiva. En primer lloc, el Govern i els interlocutors socials acorden col·laborar per tal d'elaborar el mapa de la negociació col·lectiva, tant en l'àmbit nacional com autonòmic, que reflecteixi de manera sistemàtica, ordenada i detallada la totalitat de convenis col·lectius existents a Espanya, incloses les inaplicacions, amb la finalitat d'obtenir informació útil i actualitzada, d'accés públic, sobre la seva vigència i efectes. En segon lloc, el Govern es compromet a establir l'obligació per a les empreses d'incorporar el codi de conveni col·lectiu al qual estan adscrites, com a element dins de la informació que subministren a la Seguretat Social.

Aquest sistema permetrà que l'Administració faciliti periòdicament als negociadors tota la informació econòmica i fiscal, si s'escau, relacionada amb el seu conveni, continguda als registres administratius, per tal que els negociadors disposin de previsions sobre les variables econòmiques rellevants per a la negociació. Finalment, l'acord posa de manifest la intenció de dur a terme una reforma legal del sistema de liquidació i ingressos de quotes de la Seguretat Social, per tal de garantir als treballadors/ores i als seus representants l'accés a informació completa sobre cotització a la Seguretat Social.

Enguany cal destacar l'aprovació de la Llei 1/2014, per a la protecció dels treballadors a temps parcial i altres mesures urgents en l'ordre econòmic i social, ja mencionada en l'apartat de normativa i iniciatives públiques de l'apartat de polítiques d'ocupació. Aquesta Llei modifica també alguns aspectes lligats amb les relacions laborals.

En primer lloc, el capítol IV de la Llei modifica alguns aspectes dels preceptes de l'Estatut dels treballadors³⁶² que regulen la **comissió negociadora** i els subjectes legitimats per actuar, en representació dels treballadors/ores, com a interlocutors davant de la direcció de l'empresa durant el període de consultes que ha de tenir lloc amb caràcter previ a l'adopció de mesures col·lectives de mobilitat geogràfica, modificació substancial de les condicions de treball, així com en procediments de suspensió de contractes o reducció de la jornada per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció, d'acomiadament col·lectiu i d'inaplicació de condicions de treball previstes en convenis col·lectius. Concretament, estableix que en tots aquests procediments, la consulta es durà a terme en una única comissió negociadora, si bé en el cas que existeixin diversos centres de treball, aquesta quedarà circumscrita als centres afectats pel procediment. Amb aquesta modificació desapareix la possibilitat que la consulta es realitzi separatament per centres de treball³⁶³. A més, es preveu que la comissió estarà integrada per un màxim de tretze membres en representació de cadascuna de les parts que intervenen en el període de consultes. La Llei preveu expressament que la comissió representativa dels treballadors/ores ha de quedar constituïda abans de l'inici del període de consultes, si bé estableix que la manca de constitució d'aquesta no impedeix l'obertura ni el transcurs del període de consultes.

Pel que fa als **acomiadaments col·lectius**, es modifica la redacció de l'article 51 de l'ET pel que fa a la informació que ha de facilitar l'empresa, amb la finalitat de millorar la seguretat jurídica en la delimitació dels supòsits de declaració de nul·litat de l'acomiadament col·lectiu per manca d'entrega de la documentació preceptiva, els quals han estat nombrosos els darrers anys. Concretament, s'afegeix la necessitat d'adjuntar còpia de la comunicació dirigida als treballadors o als seus representants sobre la intenció de l'empresa d'iniciar el procediment d'acomiadament col·lectiu, així com la relació de representants dels treballadors/ores que integren la comissió negociadora o la indicació de la manca de constitució d'aquesta, si s'escau.

En segon lloc, la Llei adapta el contingut de l'article 64 de la Llei 22/2003, de 9 de juliol, concursal, relatiu a la tramitació dels procediments de modificació substancial de les condicions de treball de caràcter col·lectiu, inclosos els trasllats col·lectius, i de suspensió o extinció col·lectives de les relacions laborals, una vegada declarat el concurs, als canvis que afecten a la comissió negociadora en procediments de consulta.

D'altra banda, la Llei també modifica la Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la jurisdicció social, en relació amb la modalitat processal de l'acomiadament col·lectiu, per tal que la impugnació col·lectiva assoleixi un major espai, tal i com indica el preàmbul de la norma. Així doncs, s'aclareixen les causes de nul·litat de l'acomiadament col·lectiu per tal de dotar-lo de major seguretat jurídica i es permet que les sentències que declari nul un acomiadament siguin directament executables, sense necessitat de recórrer a procediments individuals.

³⁶² Articles 40 (mobilitat geogràfica), 41 (modificació substancial de les condicions de treball), 47 (suspensió de contractes o reducció de la jornada, per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció), 51.2 (acomiadament col·lectiu) i 82.3 (inaplicació de condicions de treball previstes al conveni).

³⁶³ Opció actualment prevista pel Reial decret 1483/2012, de 29 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament dels procediments d'acomiadament col·lectiu i de suspensió de contractes i reducció de la jornada. Cal tenir en compte que la disposició final quarta de la Llei 1/2014 conté una sèrie de modificacions a aquest Reial decret, amb la finalitat d'adaptar la regulació d'aquest als canvis introduïts per la Llei als articles 47 i 51 de l'ET, pel que fa a la comissió negociadora dels procediments i al contingut de la comunicació de l'inici del procediment a l'autoritat laboral.

Cal destacar també, en matèria d'acomiadaments col·lectius, l'aprovació del Reial decret³⁶⁴ pel qual es modifica el procediment de tramitació de les reclamacions a l'Estat per salaris de tramitació en judicis per acomiadament, el qual té per objecte agilitzar aquest procediment, de tal manera que la resolució de les reclamacions i, l'abonament de les quantitats per aquest concepte, es facin en temps raonables. D'altra banda, el Reial decret també adapta el seu contingut a la normativa actual, concretament, a la reforma laboral, que restringeix el cobrament dels salaris de tramitació als supòsits en què havent-se declarat l'acomiadament improcedent s'opti per la readmissió del treballador, i al Reial decret llei 20/2012, de mesures per a garantir l'estabilitat pressupostària i de foment de la competitivitat, que eleva de 60 a 90 el nombre de dies hàbils necessaris perquè l'empresari pugui reclamar a l'Estat l'abonament dels salaris de tramitació.³⁶⁵ D'altra banda, el Reial decret modifica els Reials decrets 2725/1998, d'integració de les Direccions Provincials de Treball, Seguretat Social i Afers Socials a les Delegacions de Govern i 453/2012 pel qual es desenvolupa l'estructura orgànica bàsica del Ministeri de Justícia. Amb aquestes modificacions s'atribueix, d'una banda, a les Delegacions i Subdelegacions del Govern la competència per a instruir i emetre la proposta de resolució de les reclamacions a l'Estat per salaris de tramitació. D'altra banda, s'atribueix a la Direcció General de relacions amb l'Administració de Justícia la competència per a resoldre i, si s'escau, efectuar el pagament derivat d'aquestes reclamacions.

Cal fer menció també de l'aprovació de l'Ordre³⁶⁶ per la qual s'inclou en el model de rebut individual de salaris el detall de l'aportació a la cotització que fa l'empresari, així com l'import de les hores complementàries.³⁶⁷

Enguany s'han aprovat també dues normes que introdueixen **modificacions a la Llei 22/2003, de 9 de juliol, Concursal**. Aquestes, parteixen d'algunes premisses bàsiques. La primera d'elles és considerar que la continuïtat de les empreses econòmicament viables és beneficiosa, no únicament per a les pròpies empreses, sinó que també per a l'economia en general, especialment per al manteniment de l'ocupació. La segona premissa és que cal adaptar els privilegis jurídics dels creditors a la realitat econòmica, atès que es considera que el reconeixement de privilegis sense fonament ha estat el principal obstacle dels acords preconcursals. La tercera premissa consisteix en el respecte, en la mesura del possible, de la naturalesa jurídica de les garanties reals.

Amb la finalitat de donar resposta a aquestes premisses s'aprova, en primer lloc, la Llei 17/2014, per la qual s'adopten mesures urgents en matèria de refinançament i reestructuració del deute empresarial.³⁶⁸ Aquesta Llei se centra en la millora del marc legal preconcursal dels acords de refinançament, atès que, tal i com indica el seu preàmbul, constitueix una de les àrees estratègicament més rellevants en la mesura que, fruit del consens entre el deutor i els seus creditors, pretenen la maximització del valor dels actius, evitant el concurs de l'entitat i la reducció o aplaçament dels passius. Les seves principals novetats són la introducció de canvis en la regulació de la comunicació de negociacions amb els creditors (preconcurs); la consolidació de l'administració concursal d'un sol membre; la creació d'un nou estatut per a l'administració concursal i la modificació d'alguns aspectes del procés d'homologació judicial d'acords de refinançament.

En segon lloc, el Reial decret llei 11/2014, de mesures urgents en matèria concursal³⁶⁹. Tal i com indica el seu preàmbul, la urgència de la norma ve determinada per la necessitat de garantir la coherència de la normativa concursal amb les novetats introduïdes per la Llei comentada en el paràgraf anterior, que convalida el Reial decret llei 4/2014.

Aquest Reial decret llei introdueix modificacions sobre la classificació dels crèdits, el contingut del conveni i les majories necessàries per a la seva aprovació o la transmissió d'unitats productives en concurs. Algun dels elements novedosos són l'atribució de dret de vot a alguns creditors que fins ara no en tenien, com ara els creditors que han adquirit els seus drets de crèdit amb posterioritat la declaració del concurs, excepte els que tinguin una vinculació especial amb el deutor.³⁷⁰ D'altra banda, s'introdueix una previsió sobre la possibilitat d'arrossegament de crèdits amb privilegi general o especial, inclús en la part coberta pel valor de la garantia. Per a això, s'exigeixen

³⁶⁴ Reial decret 418/2014, de 6 de juny, pel qual es modifica el procediment de tramitació de les reclamacions a l'Estat per salaris de tramitació en judicis per acomiadament. BOE núm. 147, de 18.06.2014.

³⁶⁵ A comptar des de la data en què fou presentada la demanda fins la data en què es va declarar la improcedència de l'acomiadament.

³⁶⁶ Ordre ESS/2098/2014, de 6 de novembre, per la qual es modifica l'annex de l'Ordre de 27 de desembre de 1994, per la qual s'aprova el model de rebut individual de salaris. BOE núm. 273, d'11.11.2014.

³⁶⁷ Per tal de donar compliment a l'article 104.2 de la Llei General de la Seguretat Social, donada per la Disposició addicional 26 de la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de la Seguretat Social, amb efectes d'1 de gener de 2013.

³⁶⁸ Llei 17/2014, de 30 de setembre, per la qual s'adopten mesures urgents en matèria de refinançament i reestructuració del deute empresarial. BOE núm. 238, de 01.10.2014. Aquesta Llei convalida, amb algunes modificacions, el Reial decret llei 4/2014, de 7 de març, de mesures urgents en matèria de refinançament i reestructuració del deute empresarial. BOE núm. 58, de 08.03.2014.

³⁶⁹ Reial decret llei 11/2014, de 5 de setembre, de mesures urgent en matèria concursal. BOE núm. 217, de 06.09.2014. Aquest Reial decret llei ha estat convalidat com a Llei 9/2015, de 25 de maig, de mesures urgents en matèria concursal. BOE núm. 125, de 26.05.2015.

³⁷⁰ Fins ara només se'ls reconeixia dret de vot quan l'adquisició hagués estat a títol universal, com a conseqüència d'una realització forçosa o, a partir del 2012, quan es tractés d'entitats financeres subjectes a supervisió.

dos requisits. D'una banda, unes majories reforçades, del 60% o del 75%, i, d'altra banda, que l'acord sigui adoptat per creditors de la mateixa classe. A aquest efecte, es distingeixen quatre classes de creditors amb privilegi especial o general, cadascun dels quals ostenta característiques pròpies que justifiquen un tractament específic al si del concurs, tal i com indica l'exposició de motius de la norma. Així doncs, es distingeix entre creditors de dret laboral, creditors públics, creditors financers i, finalment, la resta, entre els quals s'inclouen fonamentalment els creditors comercials.

5.3. NOVETATS NORMATIVES I INICIATIVES PÚBLIQUES EN MATÈRIA DE PREVENCIÓ DE RISCOS I SINISTRALITAT LABORAL

Àmbit de la Unió Europea

Dins de l'activitat legislativa de la UE més rellevant en el marc de la seguretat i la salut laboral cal destacar l'adopció de tres directives i de cinc reglaments, que en la majoria dels casos responen a modificacions sobre la normativa existent.

Així, en el primer trimestre del 2014, s'aprova la **Directiva 2014/27/UE** per la qual es modifiquen les cinc directives següents: Directiva 92/58/CEE, Directiva 92/85/CEE, Directiva 94/33/CEE, Directiva 94/24/CEE i Directiva 2004/37/CEE per tal d'adaptar-les al Reglament 1272/2008 sobre classificació, etiquetat i envasat de substàncies i mesclures químiques.³⁷¹ La raó, com el propi enunciat posa de manifest, és realitzar les modificacions necessàries sobre les esmentades directives per garantir que continuïn sent eficaces i, per tant, regula l'adaptació d'alguns articles que contenen referències a sistema anterior de classificació i etiquetat. En general, els canvis proposats suposen modificacions en la redacció o en la nomenclatura emprades, l'actualització de les referències a altres directives, la introducció del terme "mesclures" o bé la substitució del de "preparats" per aquest, així com l'adaptació a la nova classificació i la introducció de canvi en determinats pictogrames, entre d'altres.

La **Directiva 2014/68/UE** cerca l'harmonització de les legislacions dels estats membres sobre la comercialització d'equips a pressió.³⁷² Aquesta norma refon en un text únic de la Directiva 97/23/CE i les modificacions substancials que sobre ella s'han anat realitzant. Amb tot, cal tenir en compte que l'aplicació de l'anterior Directiva s'estén fins el 2016 (l'article 50 deroga la Directiva 97/23/CE amb efectes a partir del 19 de juliol de 2016). La Directiva 2014/68/UE s'adreça al disseny, la fabricació i l'avaluació de la conformitat dels equips a pressió i dels conjunts sotmesos a una pressió màxima admissible PS superior a 0,5 bar, però amb el requisit afegit que han de constituir una novetat en el mercat de la Unió en el moment d'introduir-se en ell (perquè siguin de nova fabricació a la UE o perquè sent de 2ª mà s'introdueixen per primer cop a la UE). Els canvis són nombrosos i tenen incidència en tot el procés, des de la classificació de fluids als procediments per a l'avaluació de la conformitat. Amb tot, les certificacions i decisions emeses amb anterioritat per entitats de conformitat amb la Directiva 97/23/CE serà vàlides. Altrament, la norma també implica canvis per als fabricants (que hauran d'analitzar els riscos dels equips a pressió i els seus perills) i per els importadors i els distribuïdors ja que, com a parts de la cadena de subministrament, els responsabilitza juntament amb els fabricants perquè els equips siguin segurs i de conformitat amb la normativa.

I, en darrer terme, la **Directiva 2014/103/UE** de la Comissió per la qual s'adapten per tercera vegada al progrés científic i tècnic els annexos de la Directiva 2008/68/CE del PE i del Consell sobre el transport terrestre de mercaderies perilloses.³⁷³

En l'àmbit reglamentari s'han adoptat tres textos per millorar la protecció front les substàncies perilloses, causants d'accidents de treball i de malalties professionals (en endavant AT i MP) per l'exposició o contacte dels treballadors/ores amb elles, El **Reglament (UE) 895/2014** modifica l'Annex XIV del Reglament REACH per tal d'incloure nous compostos i substàncies amb propietats cancerígenes i el **Reglament (UE) 900/2014** modifica el Reglament 440/2008 que estableix els mètodes d'assaig per a la determinació de les propietats fisicoquímiques,

³⁷¹ Directiva 2014/27/UE del PE i del Consell, de 26 de febrer de 2014, per la qual es modifiquen les Directives 92/58/CEE, 92/85/CEE, 94/33/CE, 98/24/CE del Consell i la Directiva 2004/37/CE del PE i del Consell, amb l'objectiu d'adaptar-les al Reglament (CE) 1272/2008 sobre classificació, etiquetat i envasament de substàncies i mesclures. DOUE L 65, de 05.03.2014. La Directiva ha entrat en vigor als 20 dies de la seva publicació al DOUE i els estats membres disposen fins l'1 de juny del 2015 per transposar les disposicions de la norma.

³⁷² Directiva 2014/68/UE del PE i del Consell de 15 de maig de 2014 relativa a l'harmonització de les legislacions dels estats membres sobre la comercialització d'equips a pressió (refosa). DOUE L 189, de 27.06.2014. La Directiva ha entrat en vigor el 17 de juny de 2014 i les seves modificacions en ella establertes s'aplicaran a partir del 19 de juliol de 2016.

³⁷³ Directiva 2014/103/UE de la Comissió de 21 de novembre de 2014 per la qual s'adapten per tercera vegada al progrés científic i tècnic els annexos de la Directiva 2008/68/CE del PE i del Consell sobre el transport terrestre de mercaderies perilloses. DOUE L 335, de 21.11.2014.

toxicològiques i ecotoxicològiques de les substàncies, d'acord amb el Reglament REACH per tal d'adaptar-los al progrés tècnic.³⁷⁴ Amb aquesta mateixa intenció, el **Reglament (UE) 1297/2014** de la Comissió, de 5 de desembre de 2014, modifica el Reglament (CE) 1272/2008 del PE i del Consell, sobre classificació, etiquetat i envasat de substàncies i barreges.³⁷⁵ En l'esmentat Reglament del 2008 s'estableix l'obligació dels proveïdors d'etiquetar i envasar, conforme les disposicions en ell determinades, les substàncies i barreges classificades com a perilloses per poder comercialitzar-les de forma segura. En aquesta línia, el nou Reglament modifica els criteris d'envasat dels envasos solubles en els detergents líquids, ja que recentment s'han produït diverses notificacions dels centres toxicològics de varis estats membres sobre casos greus d'intoxicacions i lesions oculars en infants per l'ús d'aquests envasos solubles.

En una altre ordre, esmentar el **Reglament 68/2014** que modifica el Reglament (UE) no 141/2013 sobre estadístiques comunitàries de salut pública i de salut i seguretat en el treball. Concretament, el Reglament modifica la mida efectiva de les mostres estadístiques per tal de tenir en compte l'adhesió de Croàcia.³⁷⁶ I el **Reglament d'execució (UE) 1112/2014** pel qual es determina un model comú per a l'intercanvi d'informació sobre indicadors d'accidents greus per part dels operadors i propietaris d'instal·lacions relatives al petroli i al gas mar endins i un model comú per a la publicació de la informació sobre els indicadors d'accidents greus per part dels estats membres.³⁷⁷

D'altra banda, mitjançant la **Decisió 2014/113/UE** de la Comissió es crea el Comitè científic per als límits d'exposició professional als agents químics.³⁷⁸ Val a dir que l'esmentat Comitè fou creat el 1995 mitjançant la Decisió 95/320/CE amb la missió d'avaluar els efectes dels agents químics en la salut de les persones treballadores, però com les modificacions que es volen incorporar són nombroses i rellevants es decideix derogar l'anterior norma i adoptar una nova per la qual es creï el Comitè de nou. Les tasques del Comitè consisteixen en donar suport de forma directa a l'activitat normativa de la UE en l'àmbit de la salut i la seguretat en el treball, en particular en l'avaluació de les dades científiques més recents disponibles i en la proposta de límits d'exposició professional (LEP) per protegir les persones treballadores front els riscos químics. Els membres del Comitè són experts independents i altament qualificats i especialitzats. Així, per constituir el nou Comitè, el mes d'octubre la Comissió posa en marxa una convocatòria de manifestacions d'interès dirigida a científics que desitgin presentar-se com a candidats a membres del Comitè, amb mandat de tres anys que començarà a principis del 2015.³⁷⁹

Endemés, el Consell adopta dues decisions per autoritzar els estats membres la ratificació de convenis de l'OIT. La **Decisió 2014/51/UE** per la qual s'autoritza als estats membres a ratificar, en interès de la UE, el Conveni sobre treball digne per als treballadors/ores domèstics, de 2011 (Conveni núm. 189) i la **Decisió 2014/52/UE** per la qual s'autoritza als estats membres a ratificar, en interès de la UE, el Conveni relatiu a la seguretat en l'ús dels productes químics en el treball, de 1990 (Conveni núm. 170).³⁸⁰

Altrament enguany cal ressaltar que el mes de juny s'ha aprovat el Marc estratègic europeu en matèria de **Seguretat i Salut en el treball 2014-2020** amb l'objectiu de garantir que la UE continuï desenvolupant el paper de lideratge en el foment d'uns estàndards elevats en les condicions de treball, en consonància amb l'Estratègia Europa

³⁷⁴ Reglament (UE), 895/2014 de la Comissió, de 14 d'agost de 2014, pel qual es modifica l'annex XIV del Reglament (CE) n 1907/2006 del PE i del Consell, relatiu al registre, l'avaluació, l'autorització i la restricció de les substàncies i mesclures químiques (REACH). DOUE L 244, de 19.08.2014. I Reglament (UE) 900/2014 de la Comissió, de 15 de juliol de 2014, que modifica, amb motiu de la seva adaptació al progrés tècnic, el Reglament (CE) n° 440/2008, pel qual s'estableixen mètodes d'assaig d'acord amb el Reglament (CE) 1907/2006 del PE i del Consell relatiu al registre, l'avaluació, l'autorització i la restricció de les substàncies i preparats químics (REACH). DOUE L 247, de 21.08.2014.

³⁷⁵ Reglament (UE) No 1297/2014 de la Comissió, de 5 de desembre de 2014, que modifica, a efectes de la seva adaptació al progrés tècnic i científic, el Reglament (CE) 1272/2008 del PE i del Consell, sobre classificació, etiquetat i envasat de substàncies i barreges. DOUE L 350, de 06.12.2014.

³⁷⁶ Reglament 68/2014 de la Comissió de 27 de gener de 2014 que modifica el Reglament (UE) 141/2013 de la Comissió, pel qual s'aplica el Reglament (CE) 1338/2008 del PE i del Consell, sobre estadístiques comunitàries de salut pública i de salut i seguretat en el treball, per allò que es refereix a les estadístiques basades en la enquesta europea de salut mitjançant entrevista (EHIS). DOUE L 23, de 28.01.2014.

³⁷⁷ Reglament d'execució (UE) n° 1112/2014 de la Comissió, de 13 d'octubre de 2014, pel qual es determina un model comú per a l'intercanvi d'informació sobre indicadors d'accidents greus per part dels operadors i propietaris d'instal·lacions relatives al petroli i al gas mar endins i un model comú per a la publicació de la informació sobre els indicadors d'accidents greus per part dels estats membres. DOUE L 302, de 22.10.2014.

³⁷⁸ Decisió de la Comissió de 3 de març de 2014 per la qual es crea el Comitè científic per als límits d'exposició professional a agents químics i per la qual es deroga la Decisió 95/320/CE de la Comissió. DOUE L 62, de 04.03.2014.

³⁷⁹ Procediments administratius de la Comissió Europea, Convocatòria de manifestacions d'interès Comitè científic per als límits d'exposició professional a agents químics: membres per al seu sisè mandat. DOUE C 373, de 21.10.2014.

³⁸⁰ Decisió 2014/51/UE, de 28 de gener de 2014, per la qual s'autoritza als estats membres a ratificar, en interès de la UE, el Conveni sobre treball digne per als treballadors/ores domèstics, de 2011, de la OIT (Conveni núm. 189) i la Decisió 2014/52/UE, de 28 de gener de 2014, per la qual s'autoritza als estats membres a ratificar, en interès de la UE, el Conveni relatiu a la seguretat en l'ús dels productes químics en el treball, de 1990, de l'OIT (Conveni núm. 170). DOUE L 32, de 01.02.2014.

2020.³⁸¹ La nova Estratègia és la culminació de diversos treballs com l'avaluació de l'Estratègia de salut i seguretat 2007-2012, la consulta en línia que la Comissió va posar en marxa el 2013 o la Conferència sobre les condicions de treball que la pròpia Comissió organitza el 28 d'abril de 2014. En l'Estratègia es determinen els principals objectius i es defineixen tres grans reptes de futur en matèria de seguretat i salut en el treball:

- Millorar l'aplicació de les normes vigents en matèria de salut i seguretat en general i, en particular reforçar la capacitat de les microempreses i les petites empreses per posar en marxa estratègies eficaces i eficients de prevenció del risc.
- Millorar la prevenció de les malalties relacionades amb el treball fent front als riscos nous i als emergents, sense descuidar els que ja existeixen.
- Tenir en compte l'envelliment de la mà d'obra de la UE.

El marc estratègic proposa assolir aquests reptes mitjançant una sèrie d'accions al voltant de 7 objectius estratègics: continuar la consolidació de les estratègies nacionals; proporcionar ajuda pràctica a les pimes i microempreses perquè puguin millorar el compliment normatiu; millorar la garantia del compliment de la normativa per part dels estats membres; simplificar la legislació vigent; abordar l'envelliment de la mà d'obra europea i millorar la prevenció de les malalties relacionades amb el treball per fer front als riscos nous i emergents (com nanomaterials, tecnologies verdes o biotecnologies, etc); millorar la recollida de dades estadístiques i, finalment, reforçar la coordinació amb organitzacions internacionals (OIT, OMS, OCDE, etc) per contribuir a la reducció dels AT i les MP i millorar les condicions laborals arreu. Per al compliment d'aquestes accions els instruments utilitzats seran: la legislació; els fons de la UE; el diàleg social; la comunicació i la informació i les sinergies amb altres polítiques públiques. Finalment, a la Comunicació s'estableix que l'estratègia es revisarà el 2016.

Entre les actuacions públiques desenvolupades al llarg de l'any cal destacar el llançament d'una nova plataforma web, *OSHWiki*, que posa en contacte professionals de la seguretat i la salut en el treball amb l'objectiu d'ajudar les organitzacions governamentals, industrials i de treballadores a garantir la seguretat i la salut en el lloc de feina. En aquesta web està previst que es publiquin articles d'experts sobre àrees com la gestió i l'organització de la seguretat i la salut en el treball, les substàncies perilloses, l'ergonomia, els problemes psicosocials i els grups de risc, entre altres. Alhora, el mes de novembre s'ha presentat una guia electrònica en tots els idiomes europeus per facilitar l'assessorament a les pimes sobre com abordar l'estrès i els riscos psicosocials en els seus llocs de feina (*E-guide*).

Entre les iniciatives orientades a la promoció i la investigació de la seguretat i la salut en el treball en el camp dels riscos emergents i dels sectors productius innovadors esmentar que l'Agència ha publicat diversos Informes al llarg del 2014. Concretament, ha publicat l'Informe realitzat en col·laboració amb l'Eurofound *Psychosocial risk in Europe – Prevalence and strategies for prevention*, que presenta informació comparativa sobre la prevalença dels riscos psicosocials en els treballadors/ores i examina les relacions entre aquests i el benestar i la salut; l'Informe *Occupational safety and health in the wind energy sector*, on s'ofereix informació detallada sobre els riscos de seguretat i salut laboral i la seva prevenció en el sector de l'energia eòlica, i l'Informe *Current and emerging occupational safety and health (OSH) issues in the healthcare sector, including home and community care*, que aporta una visió sobre els problemes actuals i els riscos emergents per al personal d'assistència sanitària i social i posa en evidència els reptes del sector. També s'ha publicat una selecció dels principals resultats d'ESENER-2, la segona edició de l'Enquesta europea en les empreses sobre riscos nous i emergents, *Qualitative post-test evaluation of ESENER: Overview report*. En una línia d'investigació diferent se situa l'Informe *Estimating the cost of accidents and ill-health at work: A review of methodologies* que posa en evidència les dificultats de les estimacions del cost dels accidents i dels problemes de salut relacionats en el treball, alhora que assenyalava com de vital importància el fet que els responsables polítics comprenguin l'abast i la dimensió del cost d'una deficient aplicació o de l'absència de l'activitat preventiva.

Altrament, en l'àmbit europeu s'impulsen bianualment campanyes com eines difusores i promotores de la seguretat i la salut en el treball. En aquest context convé remarcar que l'Agència Europea per a la Seguretat i Salut en el Treball (EU-OSHA) organitza la campanya *Treballs saludables 2014-2015: Gestionem l'estrès*. Atenent als resul-

³⁸¹ Comunicació de la Comissió al PE, al Consell, al CESE i al Comitè de les regions relativa a un marc estratègic de la UE en matèria de salut i seguretat en el treball 2014-2020, núm. COM (2014) 332 Final, de 06.06.2014. Val a dir que aquesta Estratègia s'havia d'haver presentat abans de la fi del 2013 tal i com s'assenyalava en la MSEL 2013 a partir de la Resolució del PE, de 12 de setembre de 2013, sobre l'Estratègia europea de salut i seguretat en el treball, núm. 2013/2685(RSP), de 12.09.2014.

tats de l'enquesta de l'Eurobaròmetre, l'estrès és un dels principals riscos professionals segons el 53% dels enquestats, constituint el segon problema de salut més freqüent a Europa i se li atribueixen més de la meitat de les jornades de treball perdudes.³⁸² La campanya promou diverses actuacions al llarg de tot l'any i particularment en la Setmana Europea per a la seguretat i salut en el treball que té lloc el mes d'octubre. Les iniciatives van des de conferències a activitats de formació i a un concurs de bones pràctiques, entre d'altres.

Àmbit estatal

En l'àmbit estatal enguany destaquen tres novetats legislatives adreçades a la regulació dels processos d'incapacitat temporal (en endavant IT), a les Mútues d'AT i MP de la Seguretat Social (en endavant SS) i a la prevenció de riscos de l'Administració general de l'Estat.

Cronològicament la primera norma aprovada és el **Reial decret 625/2014** que regula determinats aspectes de la gestió i control dels processos per incapacitat temporal en els primers 365 dies de durada.³⁸³ Aquest Reglament que entra en vigor l'1 de setembre de 2014 introdueix modificacions sobre l'anterior normativa que resta derogada. Concretament estableix una nova forma d'expedició dels comunicats mèdics de baixa, confirmació de la baixa i alta; homologa l'emissió i tramitació d'aquests comunicats, amb independència de la causa que va originar la situació d'IT; estableix un protocol de temporalitat dels actes de confirmació de la baixa mèdica, basat en el diagnòstic mèdic, però també en l'ocupació i l'edat del treballador/a; permet, mitjançant l'ús de les tecnologies de la comunicació i informació, l'intercanvi de dades mèdiques per al control de la prestació, així com l'accés per via telemàtica dels serveis mèdics de les entitats gestores a la documentació clínica que tenen els diferents Serveis públics de salut dels treballadors/ores; i evitar l'ús indegut de la protecció.

El Reglament estableix uns terminis orientatius de la durada de la situació d'IT que es basen en el diagnòstic, l'ocupació i l'edat del treballador o treballadora que es materialitzen en unes taules tipificades per als diferents processos patològics susceptibles de generar incapacitats, així com unes taules sobre el grau d'incidència d'aquells processos en les diferents activitats laborals. Aquestes taules de durada òptima es preveu siguin facilitades als metges. En funció de la durada de la baixa la norma estableix la periodicitat de les confirmacions de baixa, si bé possibilita emetre en el mateix moment el comunicat de baixa i d'alta pels processos de durada inferior a 5 dies.

Quant a la declaració de baixa, aquesta es formularà mitjançant el corresponent comunicat mèdic de baixa expedit pel servei públic de salut o, cas que l'origen sigui un AT o una MP, també pel metge de la mútua, segons sigui l'entitat que dona cobertura al treballador/a. El comunicat d'alta l'emet el corresponent facultatiu del servei públic de salut, per les mútues o pels inspectors mèdics del servei públic de salut, de l'INSS, en el seu cas, de l'Institut nacional de la Marina, després del reconeixement mèdic de la persona. En aquest context se situa una de les novetats de la norma en tant que es possibilita a les mútues perquè puguin realitzar, front la inspecció mèdica del servei de salut, propostes motivades d'alta mèdica en els processos d'IT derivats de contingències comunes la cobertura dels quals correspongui a la mútua. Aquestes propostes d'alta es traslladaran al metge d'atenció primària que disposa d'un termini de 5 dies des de la recepció per pronunciar-se a favor de l'admissió de la proposta d'alta o per confirmar la baixa.³⁸⁴ Si el facultatiu no contesta en termini la Inspecció mèdica pot confirmar la baixa o acordar l'alta. En el primer cas la inspecció traslladarà a la mútua l'informe mèdic corresponent en el termini de 5 dies. Cas que la inspecció no resolgui i notifiqui en termini, la mútua podrà sol·licitar l'alta a l'INSS que resoldrà en un termini de 4 dies següents a la seva recepció, comunicant-ho al servei públic de salut, a la mútua i a la persona treballadora.

En darrer terme el Reglament, dins de la regulació de les mesures de control, estableix la possibilitat de requerir als treballadors/ores que es personin als centres mèdics per realitzar-los-hi reconeixements mèdics. Si la persona no compareix a aquestes revisions mèdiques, notificades 4 dies hàbils com a mínim abans, la norma preveu la suspensió cautelar de la prestació econòmica i, si en els 10 dies posteriors no es justifica la causa de la incompareixença, es procedirà a l'extinció del dret a subsidi.

Altra de les novetats normatives més rellevants és la **Llei 35/2014**, de 26 de desembre, per la qual es modifica el text refós de la Llei general de la SS en relació amb el règim jurídic de les Mútues d'accidents de treball i malalties

³⁸² Segons manifesta la Directora de l'EU-OSHA, la Dra. Christa Sedlatschek en notes de premsa de 18-06-2014 i 20-10-2014 EU-OSHA.

³⁸³ **Reial decret 625/2014, de 18 de juliol, pel qual es regulen determinats aspectes de la gestió i control dels processos per incapacitat temporal en els primers 365 dies de durada.** BOE núm. 176, de 21.07.2014.

³⁸⁴ Aquest termini s'amplia fins a 11 dies en la Disposició transitòria 2ª fins a la data de l'1 de març de 2015, moment a partir del qual ja regeixen els 5 dies.

professionals de la SS.³⁸⁵ L'objectiu assenyalat al preàmbul és modernitzar el funcionament i la gestió d'aquestes entitats privades, enfortint els nivells de transparència i eficiència i contribuir de manera més significativa a la lluita contra l'absentisme laboral injustificat i a la sostenibilitat del sistema de la Seguretat Social (en endavant SS).

La norma mitjançant un únic article modifica el text refós de l'LGSS introduint diversos canvis en l'activitat i gestió de les mútues. En primer lloc, es modifica el règim jurídic de les Mútues, alhora que constata la naturalesa jurídica pública dels recursos econòmics que hi financen i de les prestacions que dispensen. A més, s'estableix una nova denominació sent ara anomenades com a Mútues col·laboradores amb la SS. Altres dels canvis en les mútues introduïts per la norma afecten a la seva gestió. Concretament, s'estableix que el Govern presentarà un informe d'avaluació de la gestió de les mútues per analitzar la seva eficiència. Alhora es clarifica el règim retributiu del personal directiu i s'estableixen límits a les seves retribucions, així com la regulació de la Comissió de control i seguiment, òrgan de participació dels agents socials.

D'altra banda, es modifica l'article 32 de la LPRL per reflectir la prohibició de participació en activitats mercantils de prevenció de les mútues, ni com servei de prevenció aliè, ni participant en el capital social d'empreses dedicades a la prevenció (Disp. Final 1^a). Així, la data límit per a la presentació de propostes de venda de les societats de prevenció és el 31 de març de 2015, mentre que el 30 de juny s'ha d'haver liquidat qualsevol participació de les mútues en les societats de prevenció.

En la línia del Reglament anterior, la norma faculta a les mútues per realitzar actuacions de control i seguiment de les contingències comunes des del dia de la baixa. També es possibilita a les mútues la realització de proves diagnòstiques i tractaments terapèutics i rehabilitadores, principalment als centres assistencials propis. A més, es regula el procediment de les propostes d'alta mèdica de les mútues de processos generats per contingències comunes.

Respecte al sistema específic per cessament d'activitat de les persones del RETA, es modifica la Llei 32/2010 i s'estableix que la cobertura sigui potestativa i deslligada de la d'AT. També es flexibilitzen les condicions d'accés a la prestació per cessament d'activitat als autònoms econòmicament dependents (aquells que realitzen la seva activitat professional per a una empresa o clients del qual perceben el 75% dels seus ingressos).

L'entrada en vigor de la norma és l'1 de gener de 2015, si bé s'estableix que la modificació del sistema de protecció per cessament d'activitat dels treballadors/ores del RETA sigui d'aplicació a efectes del càlcul del tipus de cotització en l'exercici del 2016.

Endemés també a la fi de l'any, esmentar l'aprovació del **Reial decret 1084/2014** que modifica la legislació de prevenció de riscos laborals en l'Administració general de l'Estat.³⁸⁶ Pel que fa la consulta i participació dels treballadors/ores en la prevenció, els canvis normatius se centren en dues línies: l'assignació de recursos i la racionalització d'estructures de negociació i participació (l'elecció i els crèdits horaris assignables als delegats de prevenció) i la constitució de comitès de seguretat i salut que han d'adaptar-se a les noves definicions que es fa de centre de treball. Igualment, es fomenta la constitució de serveis mancomunats de prevenció, en especial en l'Administració perifèrica. També significatius són els canvis en els serveis de vigilància de la salut, atès que es preveu que part pugui ser assumida per part del servei de prevenció del propi departament d'alguns dels seus organismes independents, incloent la col·laboració dels serveis mèdics assistencials de departaments i organismes. D'altra banda, es plantegen modificacions relatives a les auditories amb la intenció de fer-les més eficaces com instruments de control preventiu, implicant als diferents departaments i a l'INSHT. A més, es reforça el paper de la Direcció General de la Funció Pública (DGFP) en l'Administració general de l'Estat en matèria de formació, auditoria i assessorament, fet que té per objectiu establir les prioritats i les necessitats en matèria preventiva. I, en darrer terme, esmentar que per optimitzar els recursos formatius s'estableix un Pla Integral de Formació en el que col·laboraran la DGFP, l'Institut Nacional d'AP i l'INSHT.

A més de les novetats més rellevants comentades, l'activitat legislativa d'enguany s'amplia a altres normes que regulen matèries com la prevenció en relació amb els productes químics, la notificació i la investigació dels AT i les MP, la cobertura dels AT i MP en els règims de la SS o les deduccions en la cotització per contingències comunes per riscos de col·lectius específics.

³⁸⁵ Llei 35/2014, de 26 de desembre, per la qual es modifica el text refós de la Llei general de la Seguretat Social en relació amb el règim jurídic de les Mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social. BOE núm. 314, de 29.12.2014.

³⁸⁶ Reial decret 1084/2014, de 19 de desembre, pel que es modifica el Reial decret 67/2010, de 29 de gener, d'adaptació de la legislació de prevenció de riscos laborals a l'Administració general del Estado. BOE núm. 310, de 24.12.2014.

Entre la normativa adreçada als productes químics destacar el **Reial Decret 971/2014** que regula el procediment d'avaluació de productes fitosanitaris.³⁸⁷ Aquest reglament concretament regula: la tramitació dels procediments comunitaris d'aprovació o modificació de substàncies actives, protectors i sinèrgistes; els procediments de renovació i de revisió d'una substància activa a Espanya; els procediments d'autorització o de modificació d'una autorització de comercialització a Espanya de productes fitosanitaris; els procediments de reconeixement d'autoritzacions o de modificacions d'autoritzacions de productes fitosanitaris, concedides per altres estats membres; els procediments de renovació i de retirada de l'autorització d'un producte fitosanitari a Espanya, així com la determinació del límit màxim de residus i la gestió de la informació dels efectes adversos. Endemés en relació al transport i la gestió de residus dels productes químics, enguany s'ha aprovat el **Reial decret 97/2014**, de 14 de febrer, pel qual es regulen les operacions de transport de mercaderies perilloses per carretera en territori espanyol i l'**Ordre FOM/456/2014** per la qual es modifica l'annex 2 del Reial decret 1749/1984 sobre el transport sense riscos de mercaderies perilloses per via aèria i les Instruccions tècniques pel transport sense riscos de mercaderies perilloses per via aèria, per actualitzar les instruccions tècniques.³⁸⁸

En relació amb la notificació i investigació d'AT i MP s'han aprovat dues normes: el **Reial Decret 623/2014**, de 18 de juliol, per el que se regula la investigació dels accidents i incidents ferroviaris i la Comissió d'Investigació de Accidents Ferroviaris i la **Instrucció IS-10**, revisió 1, del Consell de Seguretat Nuclear, per la qual s'estableixen els criteris de notificació de successos al Consell per part de les centrals nuclears.³⁸⁹

D'altra banda, convé destacar que la **Llei 32/2014** de Metrologia introdueix en la Disposició final tercera una modificació de la Llei 21/1992 d'Indústria, amb l'objecte de garantir que els productes i instal·lacions industrials compleixen els requisits que proporcionen un elevat nivell de protecció de l'interès públic en àmbits com la salut i seguretat en general, la seguretat i salut en el treball, la protecció dels consumidors, la protecció del medi ambient i, en particular, la seguretat industrial.³⁹⁰

Finalment, esmentar que la **Llei 36/2014**, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per al 2015 introdueix algunes modificacions en matèria de prevenció de riscos laborals. Concretament, es deroga la Disposició Addicional quinquagèsima octava de la Llei general de SS, en virtut de la qual s'ampliava la cobertura per AT i MP a tots els règims que integren el sistema de SS. I, d'altra banda, es manté la reducció en la cotització de la SS (del 50% sobre les contingències comunes) per a aquells supòsits de canvi de lloc de feina per risc durant l'embaràs durant la lactància, així com els supòsits de malaltia professional, d'acord amb la previsió de l'article 26 de la Llei de PRL.

Pel que fa a les iniciatives públiques estatals de caire més divulgatiu destacar que l'INHST ha realitzat una jornada tècnica, el 24 de abril, per a la celebració del Dia Mundial per a la Seguretat i la Salut en el Treball basada en el tema proposat per l'OIT per a l'any 2014 "Seguretat i salut en l'ús de productes químics en el treball". També de caire divulgatiu són les altres jornades del mateix INHST sobre l'avaluació i la prevenció d'altres riscos com els elèctrics o l'exposició laboral de nanomaterials. També, cal destacar la publicació de la segona edició de la *Guia tècnica per a l'avaluació i la prevenció dels riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics* presents en els llocs de feina. Es tracta de l'actualització de la guia que proporciona els criteris i les recomanacions per tal de facilitar als empresaris i als responsables de prevenció la interpretació del Reial decret 664/1997. I la tercera edició actualitzada de la *Guia tècnica per a l'avaluació i la prevenció del risc elèctric* en treballs que es realitzin en les instal·lacions elèctriques dels llocs de feina o en la proximitat d'aquestes. Aquesta Guia dona compliment al Reial decret 614/2001, de 8 de juny, sobre disposicions mínimes per a la protecció de la salut i la seguretat dels treballadors i treballadores front el risc elèctric que encomana, de manera específica, en la seva disposició final primera a l'INSHT l'elaboració i el manteniment actualitzat d'una guia tècnica. També, s'ha actualitzat el document de *Directrius bàsiques per a la integració de la prevenció dels riscos laborals en les obres de construcció* els objectius essencials dels quals són: complementar les guies tècniques anteriorment publicades amb unes orientacions relatives a la integració de la prevenció de riscos laborals en el procés constructiu i facilitar la identifi-

³⁸⁷ Reial decret 971/2014, de 21 de novembre, pel qual es regula el procediment d'avaluació de productes fitosanitaris. BOE núm. 292, de 03.12.2014.

³⁸⁸ Reial decret 97/2014, de 14 de febrer, pel qual es regulen les operacions de transport de mercaderies perilloses per carretera en el territori espanyol i l'Ordre FOM/456/2014, de 13 de març, per la qual es modifica l'annex 2 del Reial decret 1749/1984, d'1 d'agost, pel qual s'aproven el Reglament nacional sobre el transport sense riscos de mercaderies perilloses per via aèria i les instruccions tècniques per al transport sense riscos de mercaderies perilloses per via aèria, per actualitzar les instruccions tècniques. BOE núm. 50, de 27.02.2014 i BOE núm. 71, de 24.03.2014, respectivament. El Reglament modifica el RD 1566/1999, sobre seguretat per al transport de mercaderies per carretera, per ferrocarril o per via navegable i transposa la Directiva 2008/68/CE en allò que afecta al transport per carretera.

³⁸⁹ El Reial Decret 623/2014, de 18 de julio, por el que se regula la investigació dels accidents i incidents ferroviaris i la Comissió d'Investigació de Accidents Ferroviaris i la Instrucció IS-10, revisió 1, de 30 de juliol de 2014, del Consells de Seguretat Nuclear, per la qual s'estableixen els criteris de notificació de successos al Consell per part de les centrals nuclears. BOE núm. 175, de 19.07.2014, i BOE núm. 228, de 19.09.2014, respectivament.

³⁹⁰ Llei 32/2014, de 22 de desembre, de Metrologia. BOE núm. 309, de 23.12.2014.

cació de les actuacions i obligacions, així com de la seqüència de les passes a seguir per gestionar la seguretat i salut en aquest procés constructiu des del seu inici fins a la seva fi.

Àmbit autonòmic

En l'àmbit autonòmic enguany destaca l'activitat legislativa centrada en dos focus d'atenció: la relacionada amb els procediments de mesures correctores en matèria de prevenció de riscos i la relativa a l'activitat que cal desenvolupar per a les mútues d'accident de treball i malalties professionals a Catalunya.

El **Decret 122/2014** modifica el Reglament sobre el procediment administratiu especial per a la imposició de mesures correctores d'incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.³⁹¹ L'article únic d'aquesta norma afegeix una disposició addicional al Decret 193/2007 per tal de fixar l'aplicació del procediment administratiu especial per a la imposició de mesures correctores d'incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals als òrgans de l'administració local, als seus organismes autònoms i als ens que en depenen, tant pel que fa al personal laboral com al funcionari o estatutari.

Dictamen 11/2014 sobre el Projecte de decret pel qual es modifica el Decret 193/2007, de 4 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament sobre el procediment administratiu especial per a la imposició de mesures correctores d'incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social, en la sessió extraordinària del dia 6 de maig de 2014, va aprovar per trenta-tres vots a favor, cap en contra i cap abstenció el Dictamen 11/2014 sobre el Projecte de decret pel qual es modifica el Decret 193/2007, de 4 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament sobre el procediment administratiu especial per a la imposició de mesures correctores d'incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

El Dictamen conté tres observacions generals i tres observacions a l'articulat.

El CTESC considera que aquest Projecte de decret clarifica el procediment en l'àmbit de l'Administració local de Catalunya.

El CTESC recomana que s'apliqui aquesta norma a les universitats públiques catalanes en tant no es reguli un procediment propi específic.

També considera que per garantir la seguretat i la salut dels treballadors dels cossos de policia i, per tant, de la policia local, se'ls hauria d'aplicar la Directiva 89/391/CEE, relativa a l'aplicació de mesures per promoure la millora de la seguretat i de la salut dels treballadors a la feina, sempre i quan no es vegi compromès el compliment de mesures indispensables per a la protecció de la vida, de la salut i de la seguretat col·lectiva.

El CTESC recomana que la proposta, confirmatòria o revocatòria, del director o de la directora general competent en matèria de relacions laborals que s'ha de dirigir a l'òrgan de govern de l'Administració local, es dirigeixi també al Comitè de Seguretat i Salut corresponent.

La norma aprovada incorpora el 33% de les observacions a l'articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen. El CTESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

En l'aplicació d'aquest Reglament cal tenir present la **Llei 2/2014** de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic, aprovada a l'inici de l'any i que estableix en el seu article 143 que "en matèria de prevenció de riscos laborals, l'Institut Català de la Salut té la consideració d'administració pública i resta subjecte al que disposa la normativa reguladora del procediment administratiu especial per a la imposició de mesures correctores d'incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat".³⁹²

D'altra banda, entre les activitats preventives de les mútues amb càrrec a quotes per a l'any 2014, la **Resolució EMO/263/2014** posa l'accent en 6 programes: Programa d'assistència a les petites i mitjanes empreses; Programa de visites i accions que contribueixi a la reducció de la sinistralitat per mitjà del suport tècnic; desenvolu-

³⁹¹ Decret 122/2014, de 26 d'agost, pel qual es modifica el Decret 193/2007, de 4 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament sobre el procediment administratiu especial per a la imposició de mesures correctores d'incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat de Catalunya. DOGC núm. 6696, de 29.08.2014.

³⁹² Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic, DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

pament de programes d'actuació de generació de coneixement i informació; Programa de col·laboració en la distribució i difusió de material de promoció elaborat per la Subdirecció General de Seguretat i Salut Laboral; Programa d'elaboració i difusió de codis de bones pràctiques d'aspectes relacionats amb la millora de la prevenció de riscos laborals a les empreses d'àmbit de Catalunya (seguretat viària en l'entorn laboral i situacions de risc a l'embaràs o la lactància natural) i, en darrer terme, programes de formació, conscienciació i assistència tècnica a la persona treballadora autònoma en l'àmbit de Catalunya.³⁹³

Pel que fa a les iniciatives públiques en matèria preventiva autonòmiques destacar el **conveni de col·laboració** entre els departaments d'interior i d'empresa i ocupació per sumar esforços i millorar la seguretat viària en l'entorn laboral. Aquesta actuació s'emmarca en el Pla estratègic de seguretat viària de Catalunya 2014-2020, en l'Estratègia catalana de seguretat i salut laboral i en les propostes del Grup de treball de seguretat viària impulsat pel Servei Català de Trànsit. En el marc d'aquest acord i a través del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya es desenvoluparà un mòdul formatiu de seguretat viària en l'entorn laboral de 6 hores que beneficiarà més de 6.600 treballadors d'arreu del territori català.

Ressalta l'aprovació del nou **Marc estratègic català de seguretat i salut laboral 2015-2020**.³⁹⁴ El 9 de desembre 2014, el Ple del Consell català de Relacions Laborals aprova,³⁹⁵ a proposta de la Comissió de Seguretat i Salut, aquesta Estratègia que vol contribuir a garantir la seguretat i salut de les persones treballadores i al manteniment de la seva capacitat de treball; impulsar una gestió de la prevenció de riscos efectiva i eficient i així millorar les condicions de treball i, a més, la productivitat i la competitivitat de les empreses i la qualitat de vida de les persones treballadores.

L'Estratègia fixa set objectius principals que es desenvolupen cadascun en diversos objectius operatius:

- Potenciar la millora de la gestió i la qualitat de la prevenció de riscos laborals amb especial atenció a les pimes.
- Millorar les condicions de treball.
- Millorar la recerca, difusió i aplicació pràctica del coneixement i integrar la prevenció en els continguts de la formació.
- Millorar el reconeixement dels danys a la salut derivats del treball.
- Promoure la implicació de totes les institucions i tots els actors relacionats amb la prevenció de riscos laborals a Catalunya.
- Adequació del marc normatiu aplicable a la realitat del mercat i de la conjuntura existent i vetllar pel seu compliment efectiu.
- Aconseguir un increment del finançament que permeti desplegar accions derivades del marc estratègic.

A partir d'aquest Marc estratègic es preveu que els diferents actors del món laboral en general, i de la prevenció en particular, desenvolupin els seus plans d'acció respectius.

³⁹³ Resolució EMO/263/2014, de 10 de febrer, per la qual es determinen les activitats preventives que han de desenvolupar les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social a Catalunya durant l'any 2014. DOGC núm. 6562, de 14.02.2014.

³⁹⁴ Resolució EMO/600/2015, de 25 de març, per la qual es disposa la publicació del Marc Estratègic Català de Seguretat i Salut Laboral 2015-2020. DOGC núm. 6844, de 02.04.2015

³⁹⁵ Aquest Marc estratègic es va aprovar sense el vot favorable de les organitzacions sindicats.

CAPÍTOL IV. LA SITUACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA

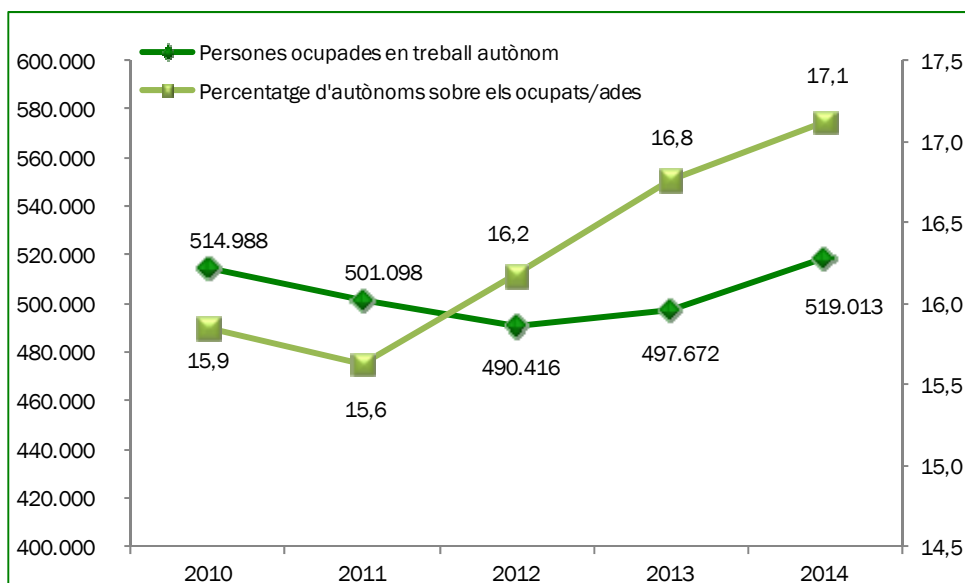
1. ANÀLISI DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS TIPOLOGIES I SECTORS D'ACTIVITAT A CATALUNYA

1.1. EVOLUCIÓ DE LA IMPORTÀNCIA DEL TREBALL AUTÒNOM EN RELACIÓ AMB L'OCUPACIÓ TOTAL A CATALUNYA

Per segon any consecutiu, l'EPA mostra una evolució positiva del nombre d'autònoms. L'any 2014 hi ha 519.013 persones ocupades per compte propi, amb un creixement del 4,3%, aquest augment més que duplica en intensitat el que es va registrar l'any anterior.

L'augment que han mostrat els ocupats per compte propi es troba també en una intensitat molt superior al que han registrat el conjunt dels ocupats, que a diferència de l'any anterior, enguany també han augmentat el 2,1%, i dins d'aquests els assalariats, que ho han fet en l'1,6%. Fruit d'aquesta evolució, el percentatge d'autònoms sobre el conjunt dels ocupats s'ha situat en el 17,1% del total de persones que treballen, per sobre del percentatge que representaven l'any 2013. Aquesta evolució positiva del pes que té el col·lectiu en el conjunt dels ocupats s'ha repetit per tercer any consecutiu, atès que des de l'any 2012 l'evolució dels autònoms ha estat millor que la del conjunt dels ocupats.

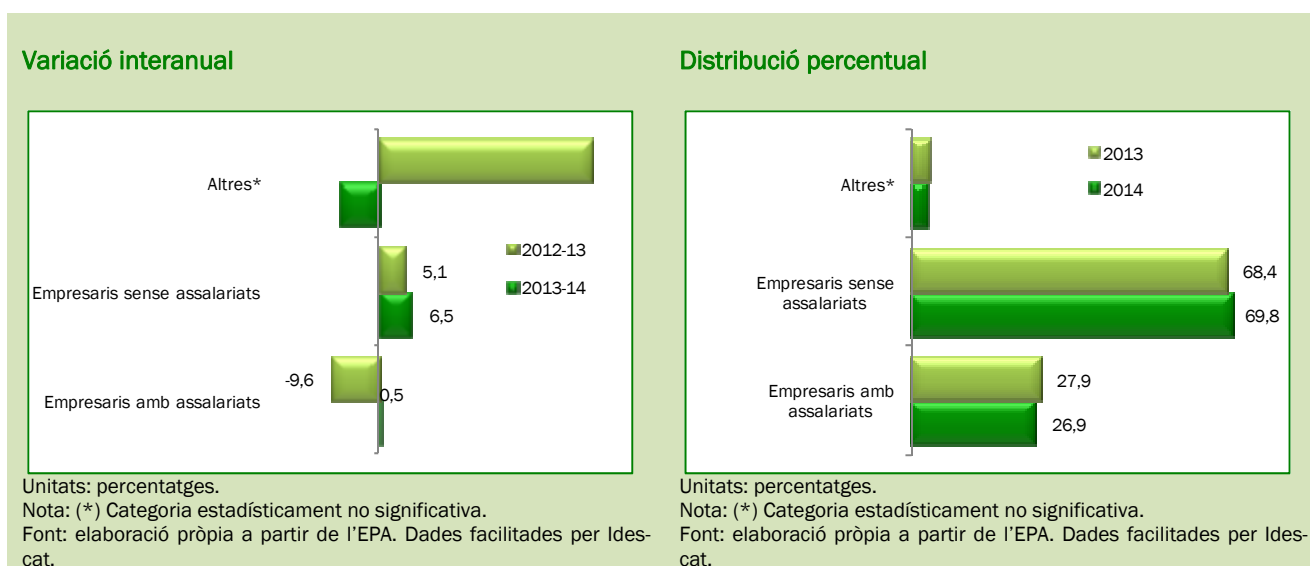
GRÀFIC 116. Nombre total de treballadors i treballadores autònoms i percentatge d'aquests sobre la població ocupada. Catalunya, 2010-2014 .

Unitats: nombre d'autònoms (persones ocupades) i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

Aquest augment del nombre d'autònoms s'explica sobretot per l'augment del nombre d'empresaris sense assalariats, que han augmentat el 6,5%, atès que els empresaris amb assalariats, tot i augmentar lleugerament, ho han fet amb una intensitat molt menor (vegeu el gràfic següent). La resta de categories, que inclouen els cooperativistes i les ajudes familiars, no són estadísticament significatives com a conseqüència d'una mostra excessivament petita que es deriva, entre d'altres, de la seva presència poc important dins del col·lectiu.

GRÀFIC 117. Variació interanual i distribució de les persones que treballen per compte propi segons tipologia del treball autònom que desenvolupen. Catalunya, 2013-2014

1.2. EL PES DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA DESENVOLUPADA PELS AUTÒNOMS A CATALUNYA

El pes dels autònoms en el conjunt de l'economia, calculat en el marc de les estimacions de l'INE en base 2010, es podria situar entre el 8,8% i el 9,9% del PIB a Catalunya. Aquesta és una aproximació que s'ha elaborat en base a dos mètodes d'estimació, un atribuint el percentatge de participació de les rendes mixtes (RM) en la suma de l'Excedent Brut d'Explotació (EBE) i les RM per al conjunt d'Espanya a l'economia catalana, i l'altre atribuint la mateixa productivitat (relació entre RM i hores dels ocupats autònoms) a Catalunya que al conjunt d'Espanya.³⁹⁶

Aquesta aproximació que es dona enguany difereix de la que es va donar l'any passat a partir d'un procediment metodològic similar.³⁹⁷ El motiu és la profunda reestimació que s'ha fet de les rendes mixtes generades pels autònoms en el marc del canvi de base del marc comptable que ha dut a terme l'INE aquest darrer any. En aquest sentit, la profunda variació es deu sobretot a una reestimació de la renda generada per autònom, atès que els canvis en termes de nombre d'ocupats han estat menys importants.³⁹⁸

Segons les noves estimacions, i al contrari del que succeïa amb les estimacions anteriors de l'INE, les rendes mixtes han tendit a disminuir al mateix temps que el nombre d'autònoms s'ha corregit progressivament a l'alça. Això ens implica que tota la correcció ha carregat sobre la renda mixta mitjana per treballador autònom, que ha tendit a disminuir des del 2011 al 2013.

Per al conjunt de l'economia espanyola, les rendes mixtes generades pel treball autònom suposaren l'any 2013 el 10,5% del PIB. Aquest percentatge va pujar des del 2010 al 2011 fins a situar-se en el 10,6%, per disminuir lleugerament fins al 10,5% en els dos anys posteriors.³⁹⁹

Aquests registres per al conjunt d'Espanya situen la importància del treball autònom a Catalunya en termes econòmics lleugerament per sota del conjunt de l'Estat. Aquesta dada s'explicaria per una importància relativa me-

³⁹⁶ Atès que no disposem d'una estimació per part de l'INE de les rendes mixtes generades per al conjunt dels treballadors autònoms a Catalunya, atès que s'estima conjuntament amb l'Excedent Brut d'Explotació, s'ha optat, d'una banda, per aproximar-ho emprant la remuneració mitjana per autònom ocupat a partir de les estimacions que si que ofereixen pel conjunt d'Espanya. De l'altra, també s'ha aproximat a partir del percentatge que suposen les rendes mixtes sobre el conjunt total de les rendes mixtes més l'EBE per al conjunt d'Espanya. L'estimació s'ha fet simplement extrapolant aquestes partides a Catalunya, a partir de les estimacions macroeconòmiques que ens ofereix la Comptabilitat regional publicada per l'INE.

³⁹⁷ La única divergència metodològica radica en què l'any passat es va emprar el nombre d'ocupats per compte propi, mentre que enguany els càlculs s'han fet a partir de les hores treballades. Aquest canvi s'ha dut a terme en vistes a que han aparegut indicis de que la jornada laboral dels autònoms ha variat en el decurs de la crisi.

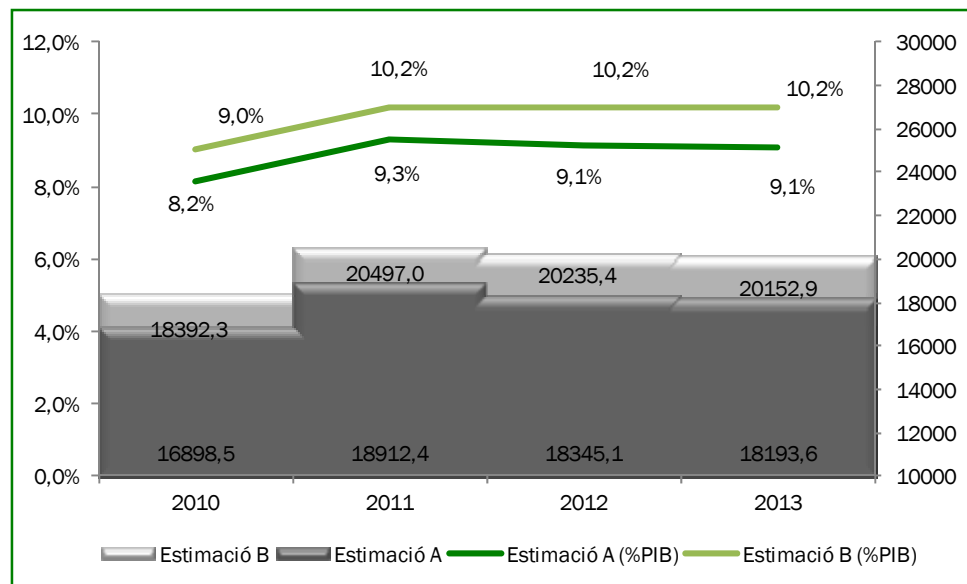
³⁹⁸ L'any 2011, la renda mixta estimada per al conjunt de Catalunya, amb els dos mètodes descrits, oscil·lava entre els 25.901 milions d'euros i els 27.263. Enguany aquest mateix càlcul, amb les noves estimacions en base 2010, situen per al mateix any 2011 l'estimació de les rendes mixtes generades a Catalunya entre els 18.585 milions d'euros i els 20.497, uns registres molt més baixos.

³⁹⁹ Comptabilitat Nacional d'Espanya, INE

nor del treball autònom a Catalunya, on el nombre de treballadors autònoms s'estima per la CRE al voltant del 16,6% del total de l'estat, per sota del de la població assalariada (18,1%) i del PIB, que se situa en el 18,8%.

GRÀFIC 118. Estimació de l'Evolució de les rendes mixtes generades pel treball autònom a Catalunya, 2010-2013

Unitats: percentatges i milions d'euros

Font: elaboració pròpia a partir de la Comptabilitat Nacional de l'INE (CN, INE) i de la Comptabilitat regional, també de l'INE (CRE, INE). Atès que es tracta d'una aproximació es presenten dos mètodes aproximatius diferents, a fi i efecte de valorar el possible biaix que s'hi incorpora:

A: Es fa servir la mitjana de renda mixta per hora treballada pels autònoms que tenim en el conjunt de l'Economia espanyola (CN, INE), i es multiplica pel nombre d'hores treballades pels autònoms que s'estimen per Catalunya (CRE, INE).

B: S'agafa el percentatge de rendes mixtes que inclou la suma de rendes mixtes i excedent brut d'explotació en el conjunt d'Espanya (CN, INE) i s'aplica a la suma de rendes mixtes més EBE de l'economia catalana segons CRE, INE.

1.3. EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS SECTOR D'ACTIVITAT PRINCIPAL, SEXE, EDAT, NIVELL DE FORMACIÓ ASSOLIT I TIPUS D'OCUPACIÓ

1.3.1. EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS SECTOR D'ACTIVITAT PRINCIPAL

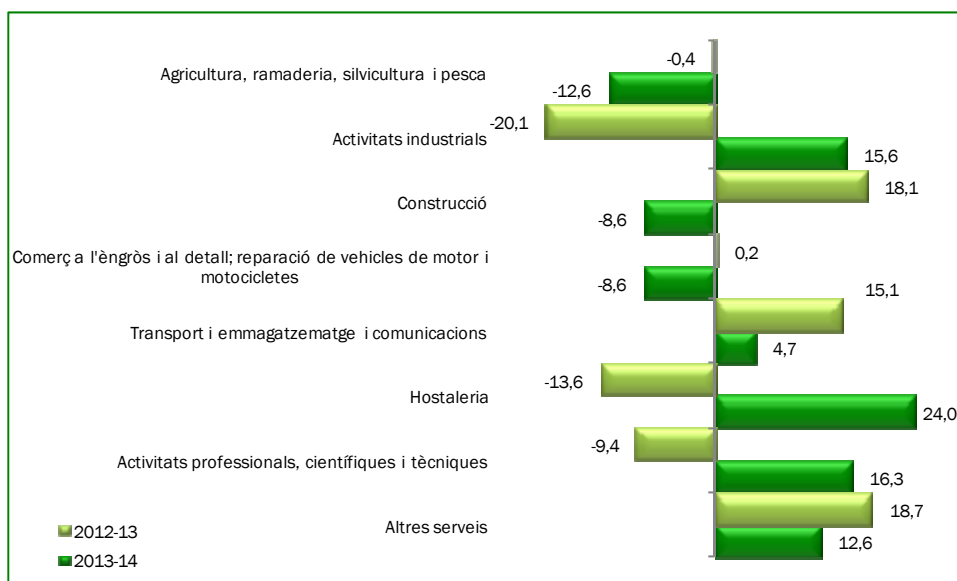
L'augment estimat del nombre d'autònoms ha estat, tal i com s'ha comprovat, del 4,3%. Aquest augment s'ha produït tot i la disminució del nombre d'ocupats per compte propi dels sectors d'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca, el de comerç a l'engròs i al detall, reparació de vehicles de motor i motocicletes i el de construcció.

La resta de sectors han experimentat un augment del nombre d'autònoms de major o menor consideració. Destaquen amb els creixements més intensos els sectors de la hostaleria, les activitats professionals, científiques i tècniques i el d'activitats industrials.

La categoria d'altres serveis és la que mostra una aportació més clara al creixement del col·lectiu, amb una aportació de 2,4 pp. La segueixen les d'hostaleria, 2,1 pp., la d'activitats professionals, científiques i tècniques, amb 1,9 pp. i amb una aportació menys intensa les activitats industrials, 1,4 pp.

Com a conseqüència d'aquesta evolució dels autònoms ha augmentat la presència d'ocupats per compte propi en termes relatius als sectors d'activitats industrials, de l'hostaleria, de les activitats professionals, científiques i tècniques i a la categoria d'altres serveis. La resta de sectors, atès que el creixement del nombre d'autònoms hi ha estat inferior a la mitjana del col·lectiu del 4,3%, han disminuït la seva importància relativa dins del col·lectiu, essent el comerç a l'engròs i al detall el sector que més ha vist disminuir el seu pes relatiu, passant del 23,6% al 20,7%.

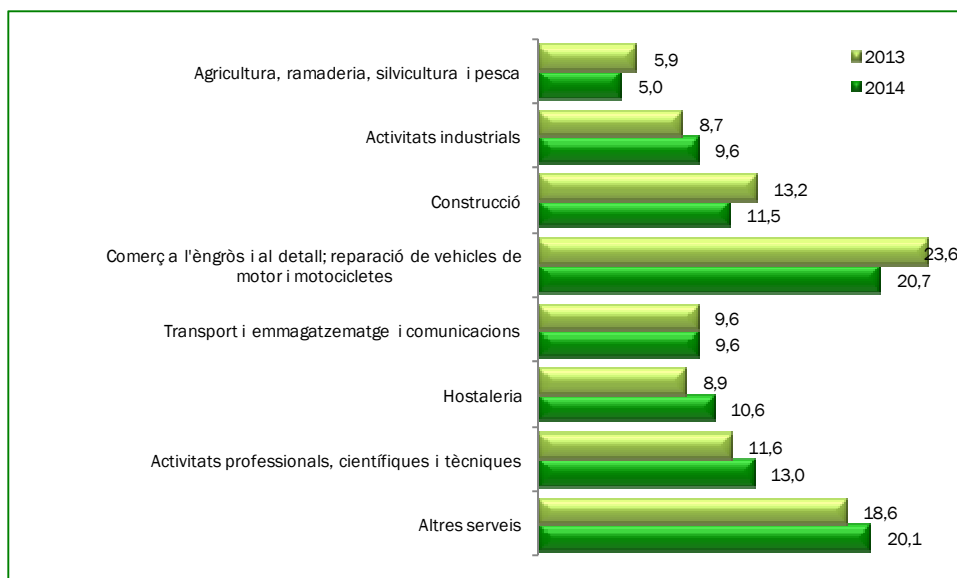
GRÀFIC 119. Variació interanual del treball autònom segons l'activitat. Catalunya, 2013-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

GRÀFIC 120. Distribució del treball autònom segons l'activitat. Catalunya 2013 i 2014

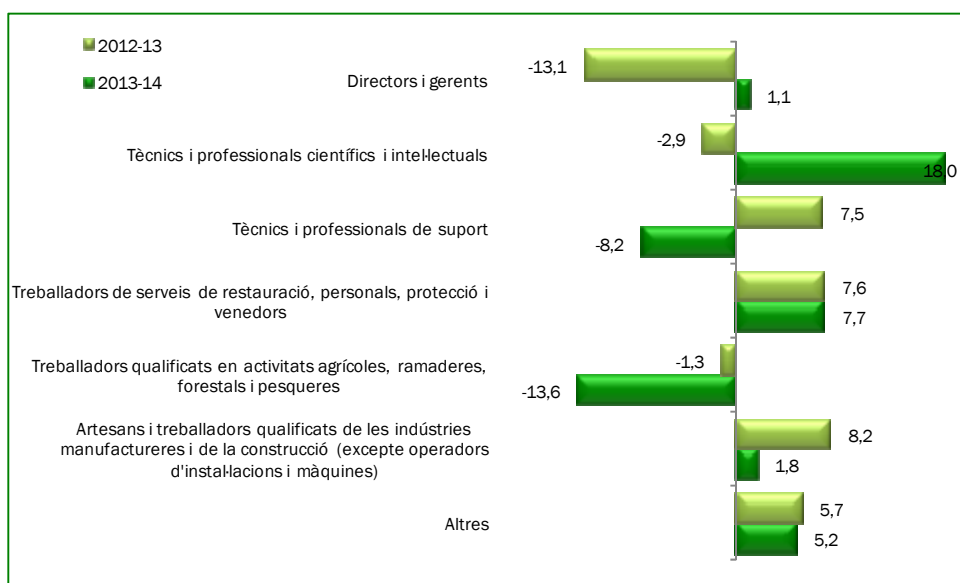
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

1.3.2. EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS EL TIPUS D'OCUPACIÓ

En general, el nombre d'autònoms ha augmentat per a totes les tipologies d'ocupacions tret de les de tècnics i professionals de suport, i treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres. Entre les categories que més han augmentat hi trobem la de tècnics i professionals científics i intel·lectuals, la de treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors, i la categoria residual d'altres, totes elles amb augments que superen la mitjana del col·lectiu (vegeu el gràfic següent).

GRÀFIC 121. Variació interanual del treball autònom segons tipus d'ocupació. Catalunya, 2013-2014.

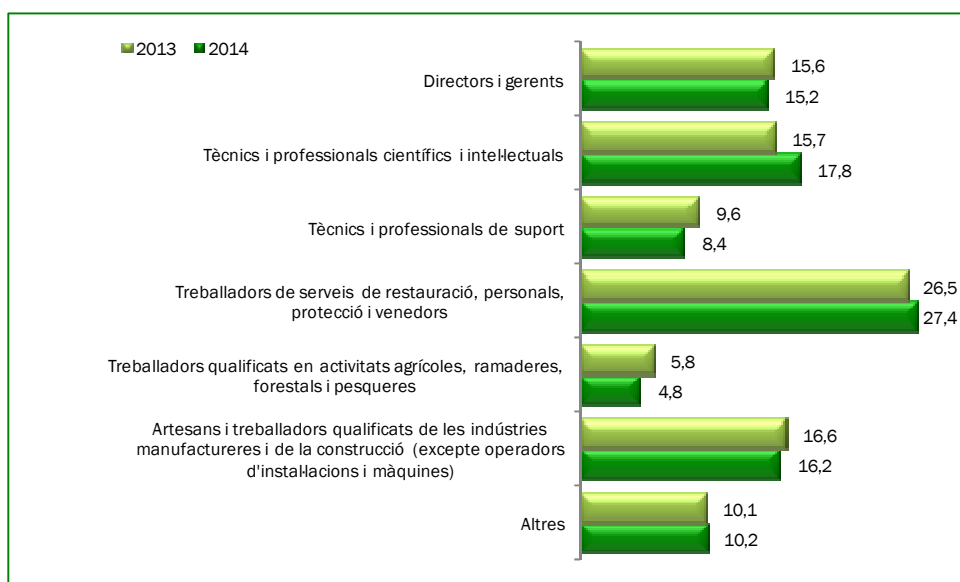
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

Les categories que més aporten al creixement són les de Tècnics i professionals científics i intel·lectuals, que aporten 2,8 pp al creixement del col·lectiu, i la de treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors, que n'aporten 2. Entre aquestes dues categories sectorials sumen, amb unes aportacions del 48,3% i del 34,6% del total d'aportacions positives, més del 80% dels augments sectorials.⁴⁰⁰

Pel que fa a la composició del col·lectiu, la distribució per categories d'ocupació no es modifica substancialment (vegeu el gràfic següent). Tot i això, destaca la categoria de Tècnics i professionals científics i intel·lectuals que augmenta més de dos punts percentuals dins dels autònoms, i la de tècnics i professionals de suport, que baixen més d'un punt.

GRÀFIC 122. Distribució del treball autònom segons tipus d'ocupació. Catalunya, 2013-2014.

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

⁴⁰⁰ Càlcul d'elaboració pròpia a partir de les dades EPA cedides per Idescat.

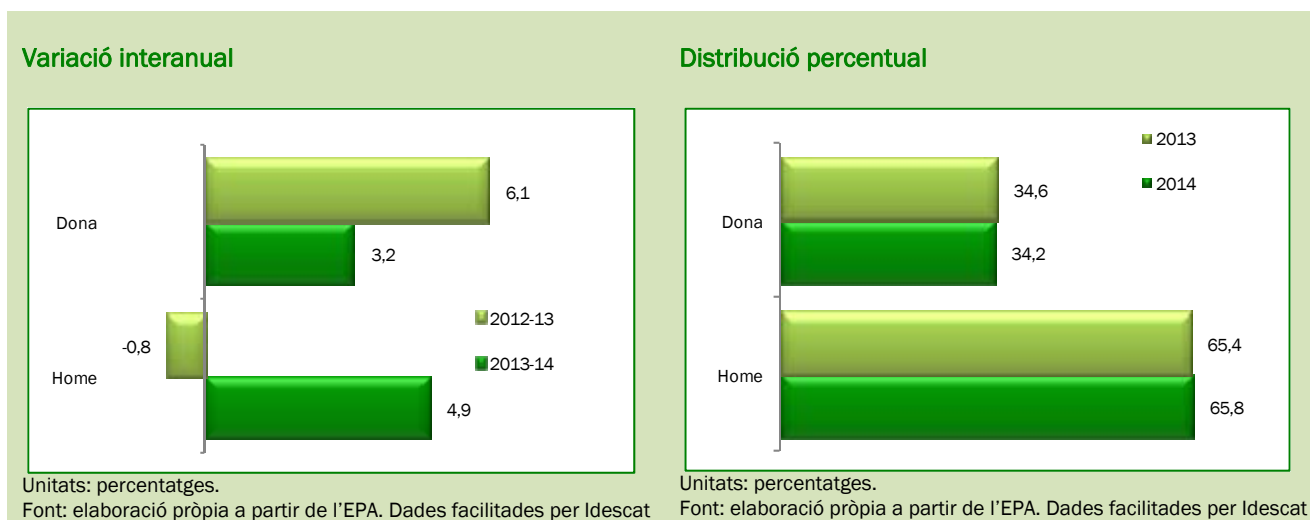
1.3.3. EVOLUCIÓ SEGONS EL GÈNERE

A diferència de l'any passat, en què l'augment del nombre total d'autònoms de l'any 2013 s'explicava únicament i exclusivament per la forta incorporació al col·lectiu de dones, enguany han augmentat tant el nombre de dones com el d'homes dins del col·lectiu.

Aquest any 2014, els homes han estat els que han mostrat un increment més intens, del 4,9% i lleugerament més intens que la mitjana del col·lectiu. Les dones, tot i augmentar el 3,2%, ho han fet en una intensitat menor a la del conjunt dels autònoms. Aquest factor ha fet que la major part de l'augment vingui explicada per la incorporació dels homes, i que el col·lectiu de dones, tot i augmentar amb intensitat, hagi perdut pes entre els autònoms, baixant lleugerament des del 34,6% al 34,2%, i trencant una evolució a l'alça que havia experimentat en el decurs dels darrers anys.

Aquest augment del nombre d'ocupats autònoms que s'ha produït tant en les dones com en els homes no mostra un comportament sectorial diferent entre gèneres. En general, les tres categories sectorials on més creixen els autònoms coincideixen tant per les dones com per als homes. Tot i això, mentre que els homes mostren un comportament més dinàmic que les dones en els sectors de l'hostaleria i el d'altres serveis, les dones mostren un creixement molt més intens en el sector d'activitats professionals, científiques i tècniques.⁴⁰¹

GRÀFIC 123. Variació interanual i distribució del treball autònom segons sexes. Catalunya, 2013-2014

Els augments més grans d'autònoms per als dos sexes s'han produït en les categories professionals de treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors i la de tècnics i professionals científics i intel·lectuals. No obstant això, en el cas dels homes el major augment s'ha produït en la primera categoria ocupacional, mentre que en el cas de les dones en la segona.⁴⁰²

1.3.4. EVOLUCIÓ SEGONS L'EDAT

Si s'analitza l'evolució del col·lectiu per franges d'edat s'observa que el creixement, de la mateixa manera que l'any anterior, s'ha produït només per la variació positiva del grup d'autònoms d'entre 35 i 54 anys, atès que la resta de categories no han augmentat i en el cas dels més joves fins i tot han disminuït. Les dades mostren un retrocés del 3,5% del grup d'edat més jove, mentre que pràcticament no mostren cap variació per la categoria de 65 o més.

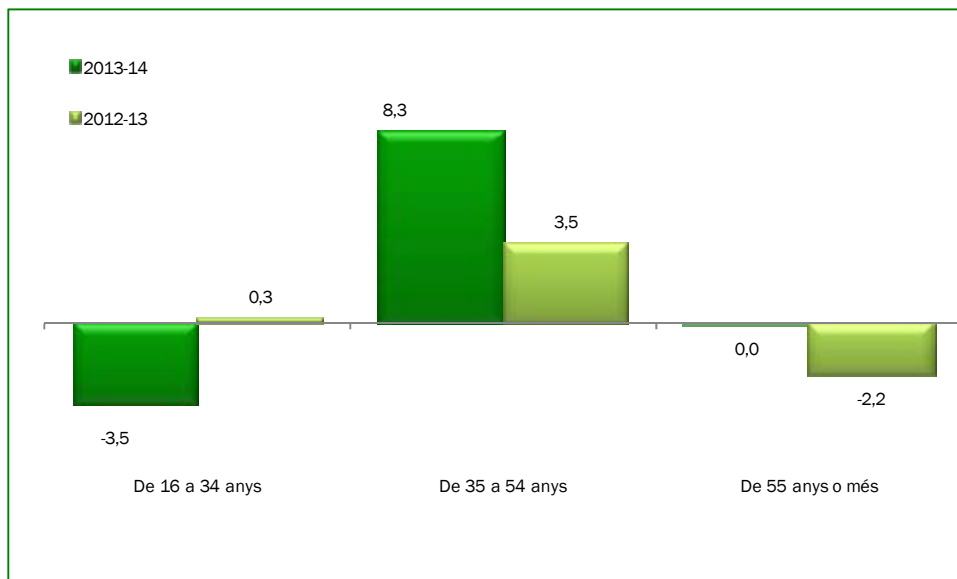
Aquest comportament del col·lectiu ve molt influït pel comportament dels homes. Tal i com mostra el gràfic IV-11, les dones augmenten per a qualsevol categoria, i ho fan amb més intensitat per a la categoria de més edat. Aquest no és el cas dels homes, que concentren tot l'augment en la franja central d'edats, mentre que mostren descensos tant entre els més joves com entre els més grans.

⁴⁰¹ Elaboració pròpia a partir de la base de dades facilitada per Idescat.

⁴⁰² *Ibidem*.

En el seu conjunt, tal com s'avançava, aquest comportament fa que la major part de l'aportació positiva es centri en la franja d'edats centrals, atès que les aportacions de les altres categories o són ínfimes (65 o més) o fins i tot negatives.

GRÀFIC 124. Variació interanual del treball autònom segons l'edat. Catalunya, 2013-2014

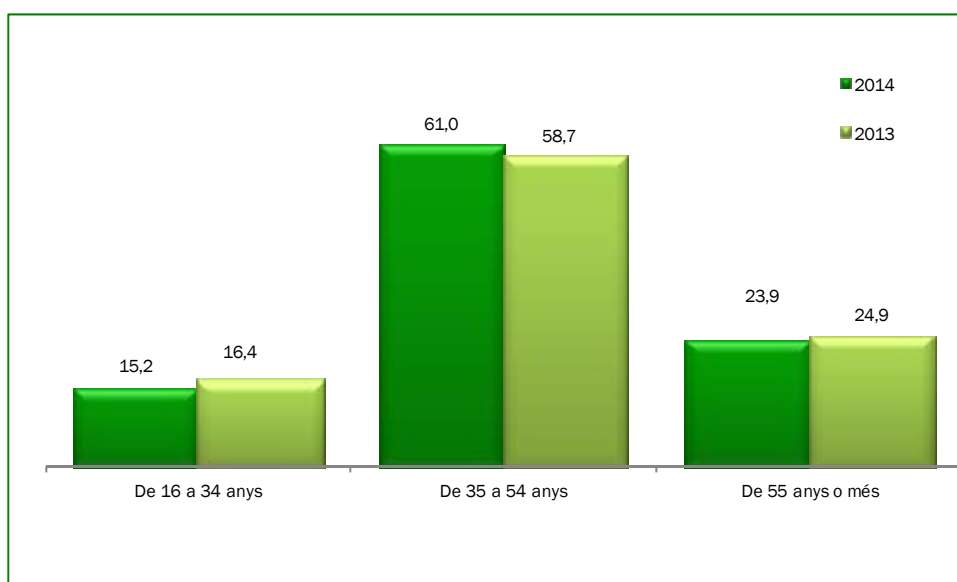

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

Com a conseqüència d'aquesta evolució, el nombre d'autònoms d'entre 35 i 54 anys ha adquirit més importància dins del col·lectiu, passant a representar ja el 61% del total. D'altra banda, la resta de categories han perdut pes. La categoria d'edats més jove ha passat de suposar el 16,4% al 15,2% del col·lectiu, mentre que la categoria de més edat ha passat del 24,9% al 23,9%.

GRÀFIC 125. Distribució del treball autònom segons l'edat. Catalunya, 2013-2014

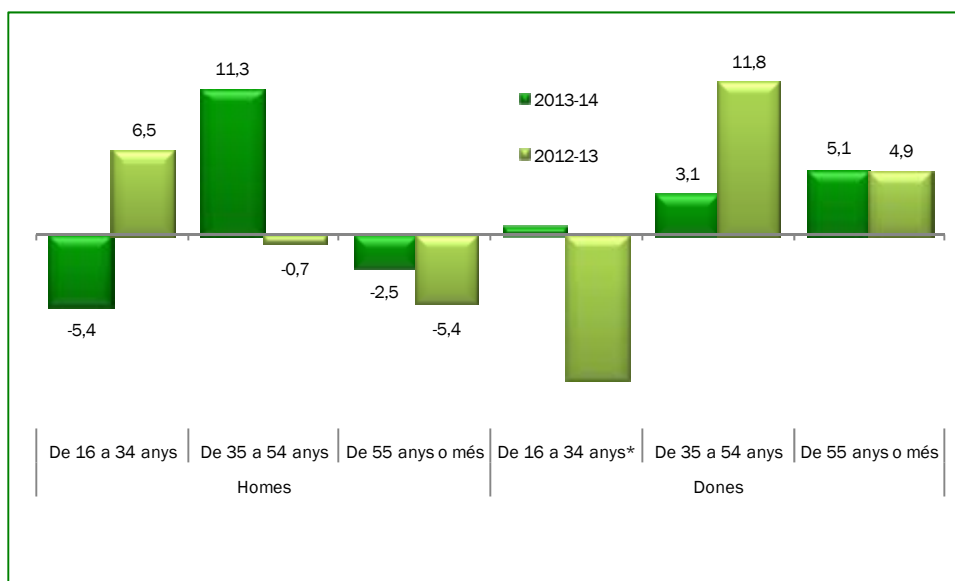

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

Si es repeteix la mateixa anàlisi estructural tenint en compte la categoria de sexe i la d'edat, s'observa que només augmenten el seu pes estructural les categories d'homes d'entre 35 i 54 anys i les de dones de 55 anys o més (vegeu el gràfic IV-12). La resta de categories perden pes estructural.

GRÀFIC 126. Variació interanual del treball autònom segons l'edat i el sexe. Catalunya, 2013-2014

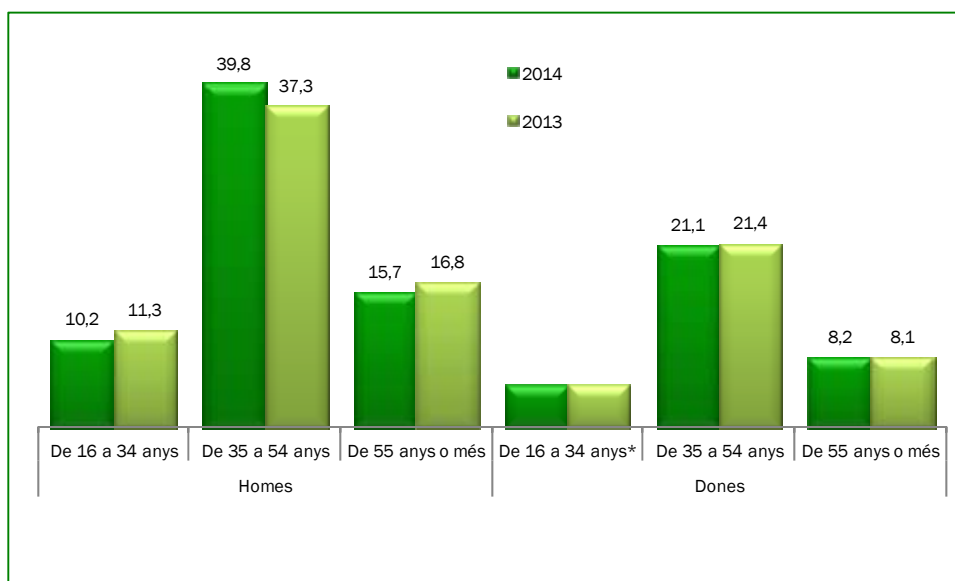

Unitats: percentatges.

Nota: (*) Categoria estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

GRÀFIC 127. Distribució del treball autònom segons l'edat i el sexe. Catalunya, 2013-2014.

Unitats: percentatges.

Nota: (*) Categoria estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

1.3.5. EVOLUCIÓ SEGONS EL NIVELL D'ESTUDIS ASSOLIT

Enguany entra en funcionament el nou sistema de Classificació nacional d'educació (CNED-2014) que modifica els criteris de classificació tant dels programes impartits com dels estudis assolits. Fruit d'aquest canvi en la classificació, i atès que no tenim sèries homogènies dels anys anteriors per fer-les comparables, l'evolució per categories de nivells d'estudis assolits que mostrem presenta un trencament metodològic en la seva configuració. Aquest trencament de les sèries no afecta totes les categories. Respecte de les quatre categories que incorporarem només es veuen afectades les tres primeres, Educació primària, Educació secundària de primera etapa i Educació secundària de segona etapa, que fruit del canvi reclassifiquen persones d'un grup a un altre modificant la naturalesa dels estudis assolits de les persones que recullen.

Entre el primer i el segon grup trobem una part dels estudis assolits que incorporava el grup 21 de l'antiga CNED-2000, i que es classificava com a estudis de secundària de primera etapa, que ara passa a classificar-se dins del nou grup 10, d'Educació primària. D'altra banda, una part de l'antiga agrupació 12, estudis primaris complets, passen a considerar-se com a grup 21 a la nova CNED-2014, Primera etapa d'educació secundària, i per tant dins del grup d'estudis d'educació secundària de primera etapa.

Entre la categoria d'estudis de secundària de primera fase i la de segona fase també hi ha transvasaments que cal tenir en compte. Una part dels cursos classificats al grup 31,⁴⁰³ i una part dels classificats com a programes de qualificació professional inicial, que s'inclouïen dins de la categoria de secundària de segona fase, es reclassifiquen en part en els nous grups 22 i 23 de la CNED-2014,⁴⁰⁴ passant a la categoria d'estudis assolits de secundària de primera fase. Finalment, una part dels classificats en l'antic grup 31, inclosos fins ara en la tercera categoria a les edicions de la MSEL anteriors, també es reclassifiquen en el nou grup 24 de la CNED-2014, que pertany a la segona categoria (estudis secundaris de primera etapa) i que recull la categoria de "Certificats de professionalitat de nivell 2 i similars".

També trobem transvasaments a la inversa entre aquestes dues categories. Una part de les persones classificades dins de l'antiga categoria 23,⁴⁰⁵ que pertanyia al grup d'estudis de secundària de primera etapa, passa a classificar-se en la categoria 35,⁴⁰⁶ que pertany al grup d'estudis secundaris de segona etapa; i la nova classificació CNED-2014 recull també, dins de la categoria 38, la Formació professional bàsica, que antigament no existia.

De les quatre categories que s'analitzen, l'única que no presenta cap canvi en la seva configuració entre la classificació CNED-2000 i CNED-2014 és la quarta, d'estudis superiors, que manté exactament els mateixos criteris de classificació. Aquest factor és important, atès que tot i l'existència d'aquest trencament de les sèries, cal subratllar que durant el 2014, la categoria que ha augmentat més segons les estimacions ha estat la que recull els autònoms amb un nivell de formació assolida d'estudis superiors, precisament l'única categoria que no recull cap tipus de trencament metodològic quan es compara amb les dades estimades de l'any anterior.

La categoria d'Estudis superiors, amb un creixement del 22,1% fa el 75% de les aportacions positives i una aportació per si sola de 7,2 punts percentuals al creixement del col·lectiu total. Si tenim en compte que la segona categoria que creix és la d'educació secundària de primera etapa, i que es tracta precisament d'una categoria que capitalitza en positiu bona part de la nova classificació CNED-2014, observem que el creixement del col·lectiu dels autònoms a Catalunya es produeix essencialment per un augment de les persones amb un nivell superior d'estudis assolits.

Aquest comportament a més s'ha reproduït independentment del gènere dels autònoms. Si ens fixem en els gràfics següents, observarem que el comportament del col·lectiu d'homes i dones autònoms es comporta, per categories de nivells d'estudis assolits, de manera molt similar, atès que en tots dos casos la categoria que més aporta al creixement del col·lectiu és la d'autònoms amb un nivell assolit d'estudis superiors, i ho fa amb diferència amb una intensitat molt superior a altres categories.

⁴⁰³ Ensenyaments per a la formació i inserció laboral que precisen d'una titulació d'estudis secundaris de primera etapa per a la seva realització (més de 300 hores).

⁴⁰⁴ Parlem dels grups 22, "Primera etapa d'educació secundària amb títol de graduat en ESO i equivalents", i el 23, "Certificats de professionalitat de nivell 1 i similars".

⁴⁰⁵ Parlem del grup 23, "Primera etapa d'educació secundària amb títol de graduat escolar o equivalent".

⁴⁰⁶ Certificats de les escoles oficials d'idiomes de nivell avançat i similars.

GRÀFIC 128. Variació interanual i distribució del treball autònom segons el nivell d'estudis assolits. Catalunya, 2013-2014

Variació interanual

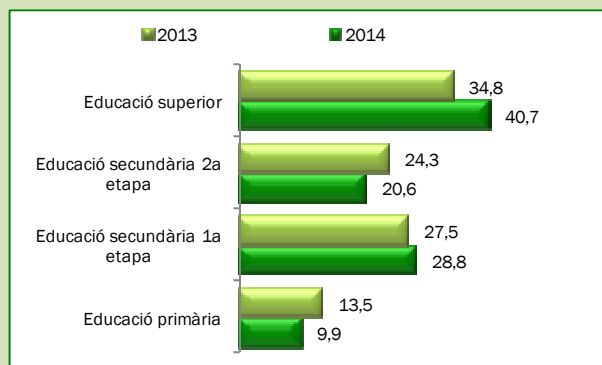

Unitats: percentatges

Nota: La categoria de educació primària inclou també el col·lectiu d'analfabets, que no és estadísticament representatiu degut al seu poc pes dins del col·lectiu.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat

Distribució percentual

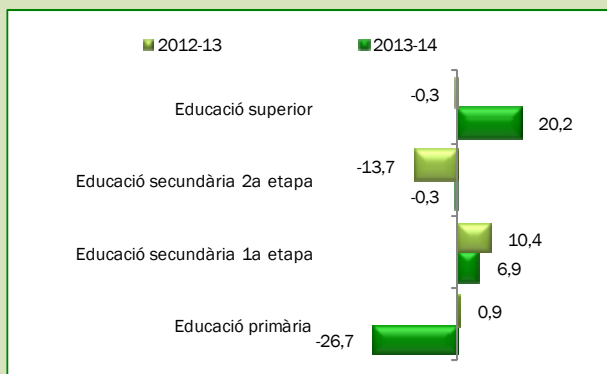
Unitats: percentatges

Nota: La categoria de educació primària inclou també el col·lectiu d'analfabets, que no és estadísticament representatiu degut al seu poc pes dins del col·lectiu.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat

GRÀFIC 129. Variació interanual i distribució del treball autònom segons nivell d'estudis assolits. Homes, Catalunya, 2013-2014

Variació interanual

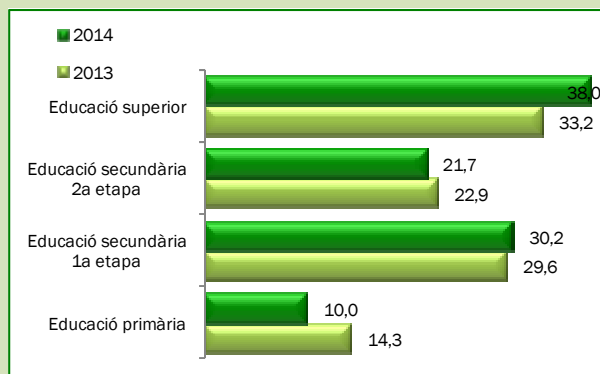

Unitats: percentatges

Nota: La categoria de educació primària inclou també el col·lectiu d'analfabets, que no és estadísticament representatiu degut al seu poc pes dins del col·lectiu.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat

Distribució percentual

Unitats: percentatges

Nota: La categoria de educació primària inclou també el col·lectiu d'analfabets, que no és estadísticament representatiu degut al seu poc pes dins del col·lectiu.

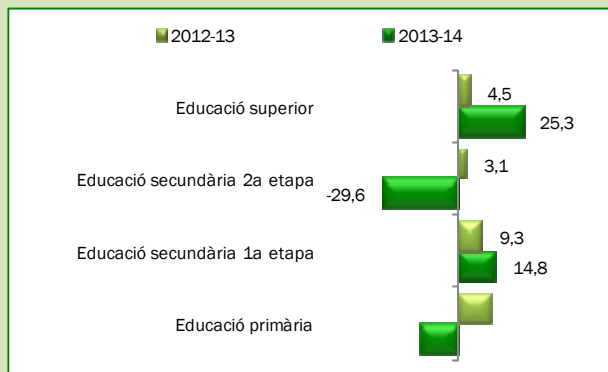
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat

Fruit d'aquesta evolució el pes de les persones amb estudis superiors dins del col·lectiu ha augmentat fins a situar-se, l'any 2014, per sobre del 40%. Aquest augment, que s'ha produït tal i com s'ha comentat tant entre les dones com entre els homes, ha col·locat el percentatge de dones amb estudis superiors que treballen per compte propi en el 45,9%, molt per sobre del 37,8% de l'any 2013, i el dels homes en el 38%, que tot i ser més baix que el de les dones, és cinc punts percentuals superior al d'ara fa un any. En el conjunt del col·lectiu, tal i com indica el gràfic IV-16, els homes amb estudis superiors suposen una quarta part del total, mentre que les dones el 15,7%.

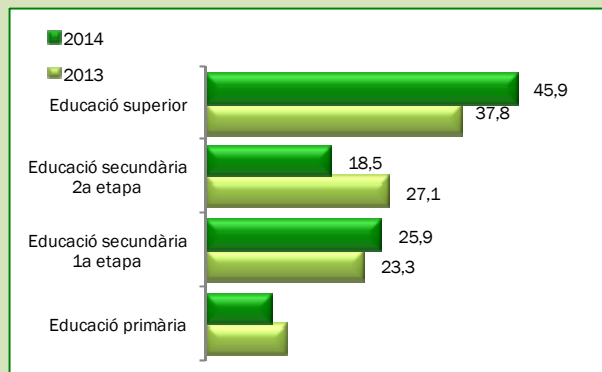

GRÀFIC 130. Variació interanual i distribució del treball autònom segons nivell d'estudis assolits. Dones, Catalunya, 2013-2014

Variació interanual

Distribució percentual

Unitats: percentatges.

Nota: La categoria de educació primària inclou també el col·lectiu d'analfabets, que no és estadísticament representatiu degut al seu poc pes dins del col·lectiu. (*) Categoria estadísticament no significativa.

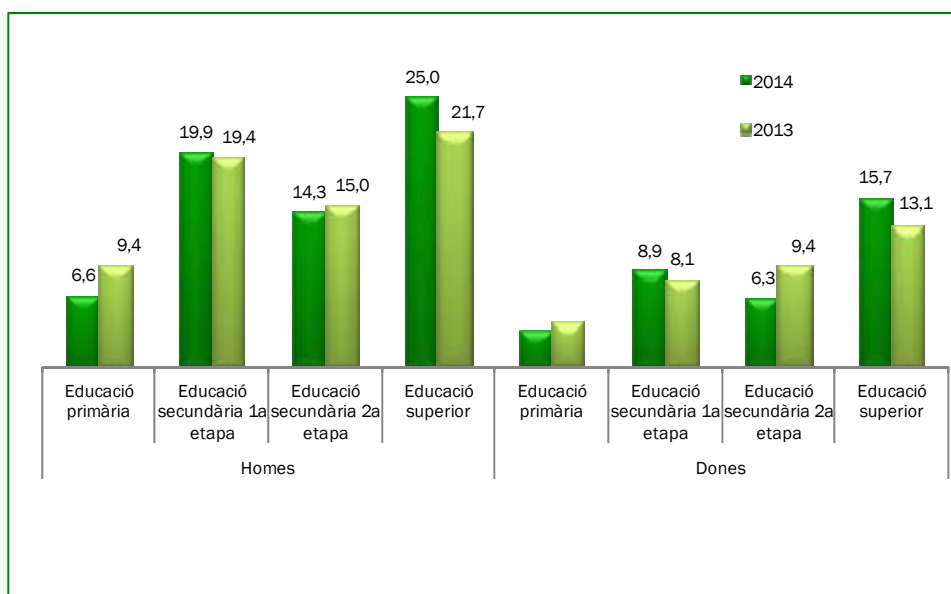
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

Unitats: percentatges.

Nota: La categoria de educació primària inclou també el col·lectiu d'analfabets, que no és estadísticament representatiu degut al seu poc pes dins del col·lectiu. (*) Categoria estadísticament no significativa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

GRÀFIC 131. Distribució del treball autònom total segons el sexe i el nivell formatiu assolit. Catalunya, 2013-2014

Unitats: percentatges.

Nota: (*) Categoria estadísticament no significativa.

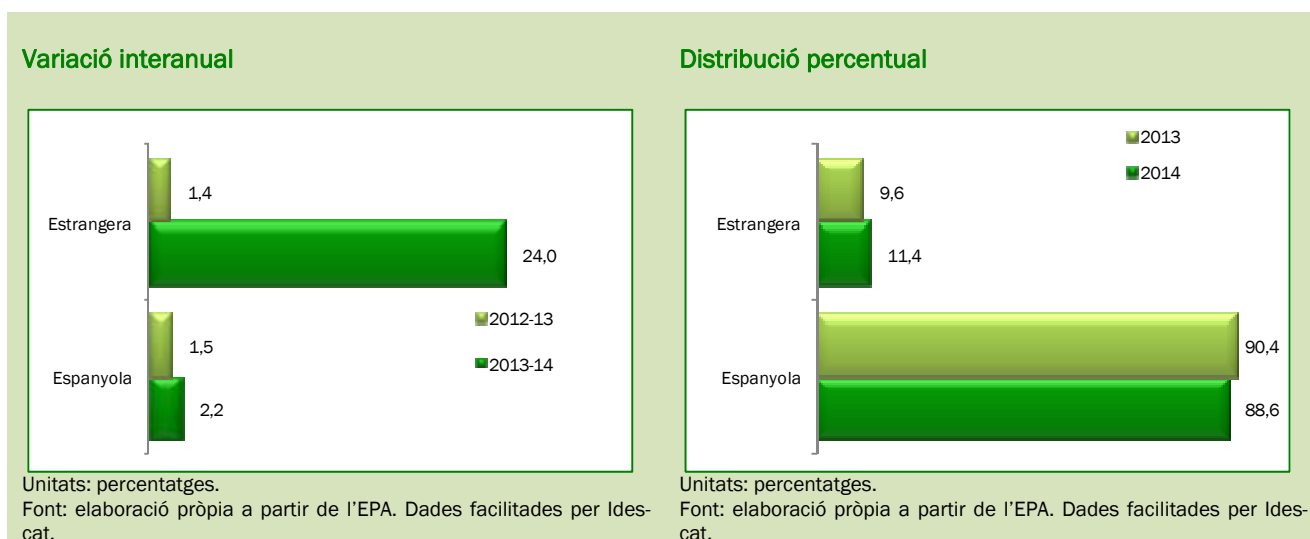
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

1.3.6. EVOLUCIÓ SEGONS LA NACIONALITAT

Si analitzem l'evolució del col·lectiu segons nacionalitat observem que enguany, i a diferència de l'any anterior però entroncant amb el que s'ha vingut experimentant darrerament, el creixement dels estrangers en el col·lectiu ha estat molt més intensa que la dels autònoms amb nacionalitat espanyola, que han augmentat el 2,2%.

Fruit d'aquest creixement més intens de les persones amb nacionalitat estrangera (24%), els estrangers han explicat gairebé la meitat del creixement dels autònoms (46%) tot i representar escassament el 10% l'any 2013. Com a resultat, el pes dels autònoms estrangers dins del col·lectiu ha passat del 9,6% al 11,4%.

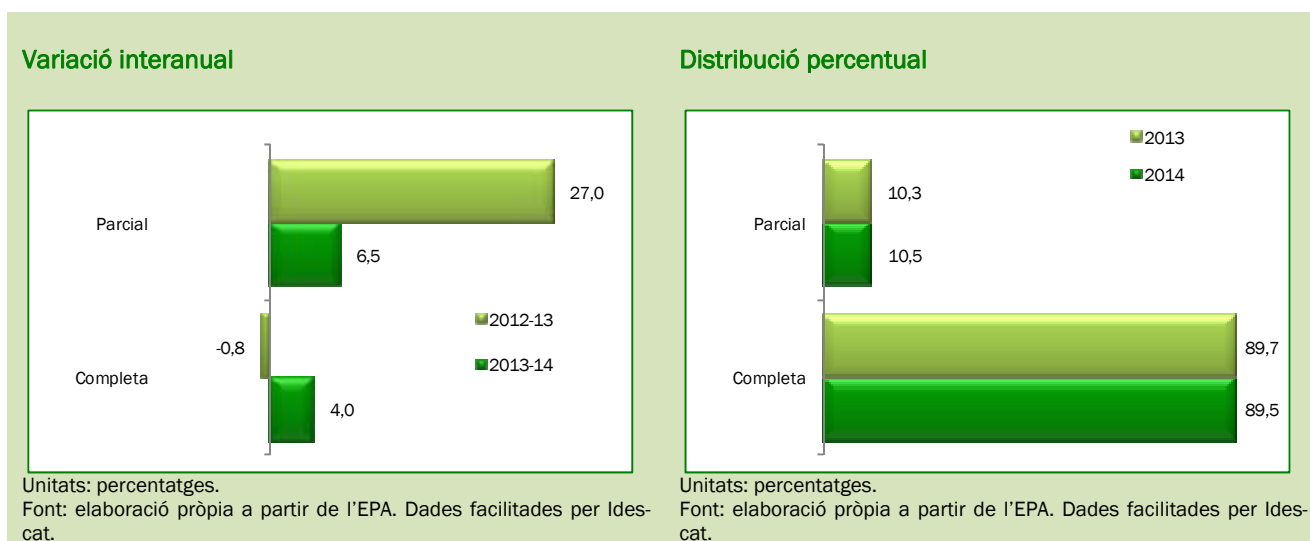
GRÀFIC 132. Variació interanual i distribució del treball autònom segons nacionalitat. Catalunya , 2013-2014

1.3.7. EVOLUCIÓ SEGONS LA JORNADA LABORAL

A diferència del que havia succeït l'any anterior, l'any 2014 el creixement s'ha reproduït tant per a la categoria de treballadors autònoms a temps parcial com per a la categoria d'autònoms a temps complet. Tot i que els autònoms a temps parcial encara han experimentat el creixement més intens, els autònoms a temps complet han augmentat a un ritme del 4%, també força elevat. Aquest comportament més o menys similar entre uns i altres no ha fet variar el pes d'una i altra categoria en el conjunt del col·lectiu.

GRÀFIC 133. Variació interanual i distribució del treball autònom segons tipus de jornada. Catalunya , 2013-2014

1.3.8. RECAPITULACIÓ

Resumint doncs, el col·lectiu d'autònoms ha augmentat el 4,3%. L'augment s'ha produït sobretot per l'increment del nombre d'empresaris sense assalariats, atès que els empresaris amb assalariats pràcticament no han variat. L'augment més intens s'ha produït al sector de l'hostaleria, seguit del d'activitats professionals, científiques i tècniques i del d'activitats industrials, que inclou totes les activitats manufactureres, i també les extractives, i les de subministrament d'energia elèctrica, gas vapor i aire condicionat, aigua i les de sanejament, gestió de residus i descontaminació.

El creixement més important i també el més intens s'ha produït en la categoria ocupacional de tècnics i professionals científics i intel·lectuals, seguida ja a més distància de la de treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors. La disminució més intensa s'ha produït en la categoria de treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres.

L'augment, a diferència d'altres anys, s'ha produït per l'increment tant d'homes com de dones dins del col·lectiu. Tot i això, i trencant una tendència que s'havia repetit aquests darrers anys, enguany el creixement dels homes ha estat més intens i també més important en termes absoluts.

Tant en el cas dels homes com en el de les dones, la categoria d'edats d'entre 35 i 54 anys mostra un augment. En el cas dels homes, aquesta categoria d'edats, que és la que experimenta el major dinamisme, és la única que augmenta, si bé en el cas de les dones és la categoria de més edat, de 55 anys i més.

Pel que fa als estudis, i malgrat que les dades que mostrem no són netament comparables, l'augment més important queda recollit en la categoria de persones amb estudis superiors assolits. Aquest comportament no s'ha d'explicar per cap canvi metodològic, atès que aquesta categoria no s'ha vist afectada pels canvis en la classificació. El fort augment en la categoria d'estudis superiors s'explica tant per l'augment d'homes com de dones, i no resulta contradictori amb l'evolució que presenta el col·lectiu tant per categories ocupacionals com per categories sectorials.

Finalment tot i que augmenten tant els autònoms espanyols com els estrangers, el dinamisme que han mostrat aquests darrers ha estat molt superior, fins al punt d'equiparar les aportacions al creixement malgrat la importància relativa molt menor d'aquests segons. L'augment s'ha produït tant entre els autònoms que treballen a jornada parcial com entre els que ho fan a jornada completa.

2. ANÀLISI DEL TREBALL AUTÒNOM REGISTRAT A LA SEGURETAT SOCIAL SEGONS TIPOLOGIES I SECTORS A CATALUNYA

2.1. EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM REGISTRAT A LA SEGURETAT SOCIAL A CATALUNYA

A finals de desembre del 2014 hi havia afiliades a la Seguretat Social un total de 533.287 persones registrades com a autònoms. Aquesta xifra era el 2'3% més alta que la de finals de l'any anterior.⁴⁰⁷ La majoria d'aquests afiliats, 532.740, s'han concentrat al règim especial de treballadors autònoms (RETA), que ha crescut en la mateixa intensitat. La resta, aproximadament el 0,1%, cotitzen en la modalitat del Règim Especial de Treballadors de Mar (REM), i aquest darrer any han experimentat un lleuger augment del 0,9%. Dins del col·lectiu d'afiliats del RETA, el 2,8% cotitzen dins del Sistema Especial de Treballadors Agraris (SETA). Aquest col·lectiu ha disminuït el 2,5% aquest darrer any.⁴⁰⁸

Totes les províncies catalanes han experimentat un augment del nombre de registrats al RETA. La província on els afiliats al RETA han augmentat menys ha estat la de Lleida, amb un augment del 0,1%, que s'ha explicat per un augment dels afiliats del sector serveis, atès que la resta de sectors han experimentat una davallada dels autònoms registrats. La resta de províncies creixen a un ritme lleugerament més intens, essent la de Barcelona la que més augmenta, el 2,5%, molt a prop del ritme experimentat per Girona (2,4%). La província de Tarragona, tot i augmentar-hi els afiliats per compte propi, mostra un augment menys intens, de l'1,7%, segurament perquè a diferència de les altres dues, a Tarragona no s'hi ha registrat una evolució positiva dels autònoms vinculats a les activitats agràries. (Vegeu la taula següent).

Per al conjunt de Catalunya, i sectorialment, el sector agrari ha estat l'únic que ha mostrat una evolució lleugerament negativa, arrossegat pels registres negatius a les províncies de Lleida i Tarragona. La resta de sectors han augmentat el nombre d'autònoms afiliats, essent el sector serveis, sobretot a Barcelona, el que ha augmentat més (2,6%), seguit però de prop pel sector industrial (2,1%), esperonat per un creixement molt intens a la província de Girona (7,8%).

TAULA 74. Variació del nombre de persones que cotitzen pel RETA per províncies, Catalunya 2013 -2014

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Total	2,5	2,4	0,1	1,7	2,3
Agricultura	0,2	0,3	-0,7	-0,9	-0,3
Indústria	1,0	7,8	-0,6	0,6	2,1
Construcció	1,6	0,8	-1,5	1,6	1,2
Serveis	2,8	2,1	0,9	2,2	2,6

Unitats: taxes de creixement anual en percentatges.

Font: Departament de treball, Observatori del treball i elaboració pròpia. Dades a data 31 de desembre.

A Girona, aquesta evolució ha fet augmentar el pes dels afiliats autònoms al sector industrial del 9,9% del total al 10,5%. A totes les províncies el sector serveis és el més important, i només precisament a aquesta darrera, fruit dels bons resultats en el sector industrial, el sector terciari hi ha perdut pes.

TAULA 75. Distribució sectorial de les persones afiliades al RETA per províncies. Catalunya, 2014

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Agricultura	1,5	5,8	25,6	9,8	4,6
Indústria	8,6	10,5	6,8	6,5	8,5
Construcció	11,4	15,9	12,2	14,1	12,2
Serveis	78,4	67,9	55,4	69,5	74,7

Unitats: percentatges.

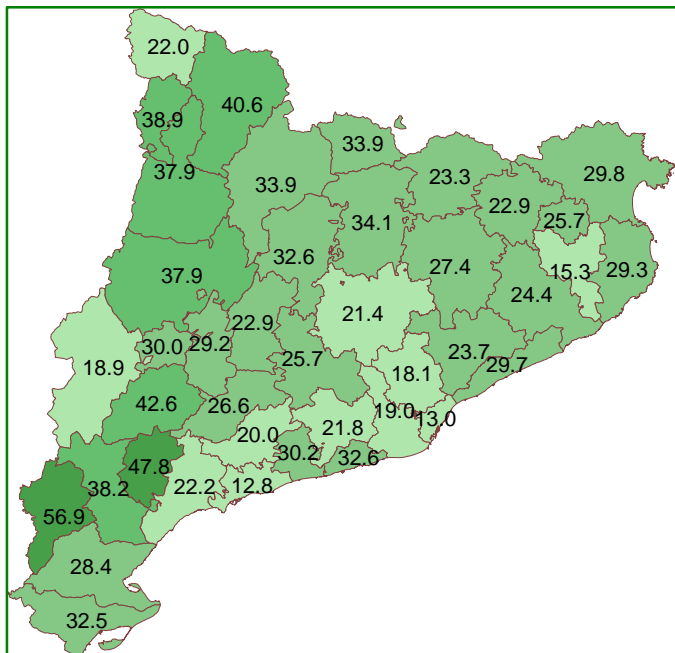
Font: Departament de treball, Observatori del treball i elaboració pròpia. Dades a data 31 de desembre.

⁴⁰⁷ Comparativa dels registres de 30 de desembre de 2013 i 2014. Comprèn cotitzans en REM. Seguretat Social, Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

⁴⁰⁸ Ibidem.

A les comarques on el pes del treball autònom és més important en termes relatius, en molts casos, s'ha experimentat un creixement poc intens del col·lectiu. Aquest fet es pot explicar en part perquè el sector agrari, amb molta presència de treballadors per compte propi, en molts casos hi és més important en termes relatius, i aquest ha estat, tal com s'ha vist, un dels sectors menys dinàmics en el conjunt de Catalunya.

MAPA 9. Percentatge de cotitzants del RETA sobre el total d'afiliats per comarques. Catalunya 2014

Unitats: percentatges.

La xifra identifica el percentatge de cotitzants del RETA sobre el conjunt que formen els cotitzants del RETA i del Règim General, no inclou la resta de règims de cotització.

Dades a 31 de desembre.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball, Observatori del Treball.

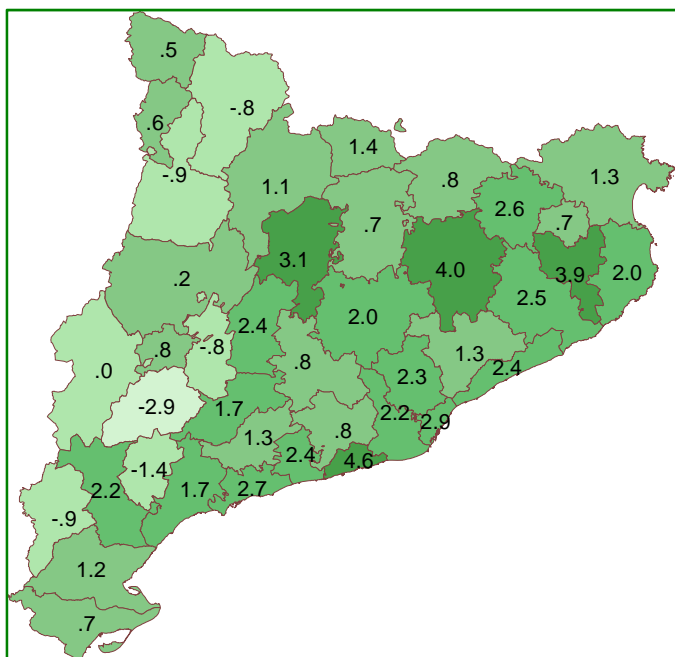
Les comarques amb una presència més alta de cotitzants de RETA en termes relatius se situen sobretot a les comarques més occidentals de la província de Lleida i de la de Tarragona.

Les comarques que han experimentat el creixement més intens dels afiliats autònoms han estat el Garraf, Osona, el Gironès i Solsona, totes elles amb augments per sobre del 3%. La comarca del Garraf creix bàsicament per la forta empenta que hi ha mantingut el sector de la construcció, atès que l'industrial hi augmenta poc, i la resta de sectors hi disminueixen. Els casos d'Osona i el Gironès són similars, atès que en tots dos casos el creixement del sector industrial és molt significatiu, així com també el de la construcció. No obstant això, mentre que en el cas d'Osona els serveis també augmenten, al Gironès això no passa. El cas del Solsonès s'explica sobretot per l'augment d'afiliats del sector serveis.⁴⁰⁹

Altres comarques que també han experimentat un augment més intens que la mitjana de Catalunya, tot i no ser tan elevat, han estat les del Maresme, la Segarra, el Baix Penedès, la Selva, la Garrotxa, el Tarragonès i el Barcelonès.

D'altra banda, destaquen també un conjunt de comarques on el nombre d'afiliats autònoms, en comptes d'augmentar, ha disminuït. Parlem en aquest cas de les Garrigues i el Priorat, amb descensos del 2,9% i de l'1,4% respectivament, però també de la Terra Alta, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, l'Urgell o el Segrià, amb caigudes de menor intensitat.

⁴⁰⁹ Departament de Treball, Observatori del Treball.

MAPA 10. Variació percentual del nombre de cotitzants del RETA per comarques a Catalunya, 2013-2014

Unitats: taxes de creixement anual en percentatges.

Dades a 31 de desembre.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Treball, Observatori del Treball.

A la Seguretat Social hi trobem registrades 53.603 persones estrangeres que cotitzen pel RETA, de les quals el 61,6% són de nacionalitat extracomunitària. Tal i com es pot observar a la taula IV-3, el col·lectiu de persones estrangeres que cotitzen com a autònoms ha augmentat el 9,5%, un augment lleugerament superior al de l'any passat. Enguany, i de la mateixa manera que els darrers anys, l'augment dels afiliats al RETA amb nacionalitat extracomunitària ha estat més intens que el dels comunitaris. No obstant això, tant els de procedència extracomunitària com els de procedència comunitària han experimentat un creixement superior al de l'any passat i també superior a la mitjana del conjunt dels autònoms.

TAULA 76. Nombre de persones estrangeres afiliades al RETA. Catalunya 2013 i 2014

	2013	2014	variació 2012-2013
Total	48.943	53.603	9,5
Comunitaris	19.097	20.601	7,9
Extracomunitaris	29.846	33.002	10,6

Unitats: persones i taxes de creixement.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Estadístiques, pressupostos i estudis. Dades 31 desembre.

La majoria dels afiliats estrangers al RETA es troben a la província de Barcelona. Tal i com podem observar a la taula següent, a la província de Girona és on el percentatge de cotitzants estrangers és més alt, seguida per la de Barcelona, la de Tarragona i finalment la de Lleida. A la província de Barcelona és on el percentatge d'estrangers extracomunitaris és més alt, i és a més l'única província on el seu pes se situa per sobre de la mitjana de Catalunya. D'altra banda, Girona és la província on el pes dels estrangers comunitaris és més alt, i també és l'única on el percentatge d'estrangers comunitaris supera el d'extracomunitaris.

TAULA 77. Nombre de persones estrangeres afiliades al RETA per províncies i distribució segons província de residència i procedència. Catalunya, 2014

	Persones afiliades	Distribució provincial	% sobre els cotitzants RETA sobre el total de RG i RETA	Procedència	
				comunitaris/es	extracomunitaris/es
Catalunya	53.603	100	18,4	38,4	61,6
Barcelona	39.766	74,2	18,5	34,7	65,3
Girona	7.203	13,4	21,8	53,7	46,3
Lleida	2.166	4,0	11,6	43,4	56,6
Tarragona	4.468	8,3	18,1	45,1	54,9

Unitats: persones i percentatges.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Estadístiques, pressupostos i estudis. Dades 31 desembre.

Una dada també rellevant és l'evolució i la distribució de les persones que s'han declarat treballadors autònoms econòmicament dependents (TAED). A finals de l'any 2014, el nombre de persones registrades com a TAED a Catalunya era de 1689, el 19% dels TAED del conjunt de l'Estat. D'aquestes persones, el 24% eren dones, mentre que el 76% restant eren homes. Aquest percentatge de dones és més baix a Catalunya que en el conjunt d'Espanya (30,1%). Tarragona és on el percentatge de dones és més baix (20,5%), mentre que a Lleida és on aquest resulta més elevat (39,1%).

El nombre de TAED registrats ha augmentat a Catalunya el 7,8% en el decurs del darrer any, i ho ha fet a un ritme inferior al del conjunt d'Espanya (16,4%), fet pel qual el col·lectiu de catalans TAED ha perdut pes en el conjunt de l'Estat, situant-se en el 19%. Aquest ritme de creixement a més, ha estat menys intens que el que ha mostrat en els darrers anys, perllongant una tendència a la moderació del creixement.

L'augment del nombre de TAED s'ha produït gràcies a un increment més intens de les dones que dels homes. Tot i això, tant les dones (15,3%), com els homes (5,6%), han crescut a un ritme menor del que ho han fet en el conjunt de l'Estat. A Tarragona és on les dones han crescut més (31,3%) i precisament també l'única província on els homes no han augmentat (-10%). Per contra, a Girona les dones hi ha disminuït lleugerament (-3,4%).⁴¹⁰

TAULA 78. Treballadors autònoms econòmicament dependents (TAED) registrats, 2013-2014

	2014			Variació 2013-2014		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Espanya	2.679	6.220	8.899	22,4	14,0	16,4
Catalunya	406	1.283	1.689	15,3	5,6	7,8
Barcelona	333	1068	1401	16,0	6,4	8,5
Girona	28	97	125	-3,4	10,2	6,8
Lleida	24	37	61	20,0	12,1	15,1
Tarragona	21	81	102	31,3	-10,0	-3,8

Font: elaboració pròpia a partir de dades cedides pel Servei d'Estudis i Estadístiques de la Direcció General de l'Economia Social, del Treball Autònom i de la Responsabilitat Social de les Empreses. Dades a mes de Desembre.

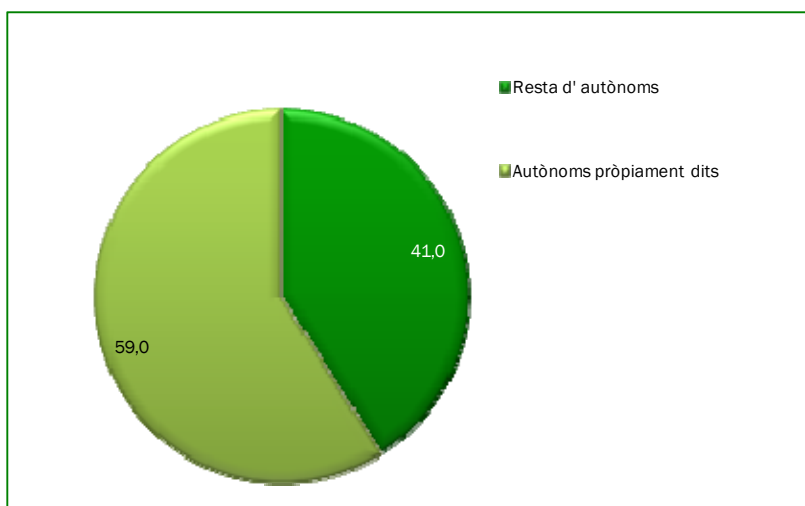
L'increment més intens dels TAED s'ha produït a la província de Lleida (15,1%), on han augmentat amb intensitat tant les dones com els homes. La província de Tarragona és l'única que ha registrat un descens. Aquesta disminució dels TAED del 3,8% a la província de Tarragona s'ha produït tot i l'augment intens que s'ha produït en les dones. El creixement més intens en el cas dels homes s'ha produït a la província de Lleida, seguida de prop per la província de Girona i a més distància en termes d'intensitat per la de Barcelona.

⁴¹⁰ Les dades de registre de treballadors autònoms dependents han estat cedides pel Servei d'Estudis i Estadístiques de la Direcció General de l'Economia Social, del Treball Autònom i de la Responsabilitat Social de les Empreses.

2.1.1. ANÀLISI DEL COLLECTIU D'AUTÒNOMS PRÒPIAMENT DITS AFILIATS A LA SEURETAT SOCIAL

En aquest epígraf analitzarem la configuració i l'evolució del col·lectiu d'autònoms pròpiament dits en alta, que a finals del 2014 suposava un total de 314.582 afiliats a Catalunya, el 59% del total d'afiliats per compte propi. Entre finals del 2013 i finals del 2014, aquest col·lectiu ha augmentat en 4.152 persones, un augment de l'1,3%, i més intens que el de l'any passat, que era el primer any en què van créixer des de l'esclat de la crisi.

GRÀFIC 134. Proporció de persones afiliades classificades com a autònoms pròpiament dits respecte del total de persones afiliades als règims per compte propi. Catalunya, 2014

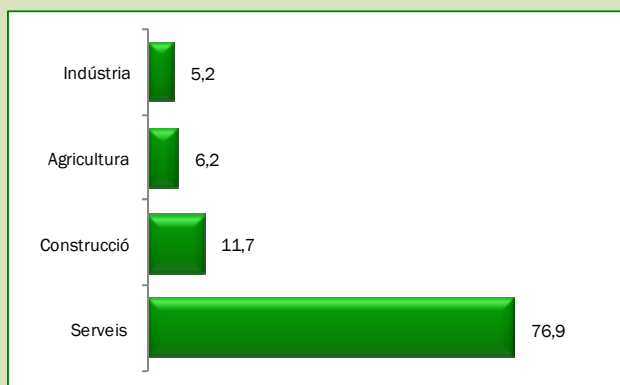
Unitats: percentatges.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Si analitzem sectorialment quina ha estat la composició d'aquest augment observarem que s'ha produït bàsicament com a conseqüència de l'augment d'afiliats al sector serveis, si bé enguany, a diferència de l'any passat, també hi ha contribuït el sector de la construcció.

GRÀFIC 135. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any del treball autònom pròpiament dit d'alta a la Seguretat Social segons grans sectors. Catalunya, 2014

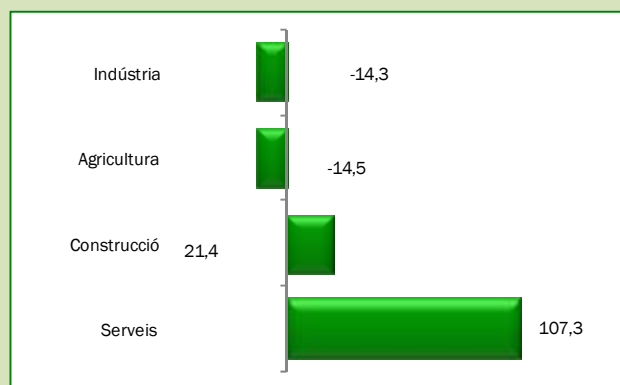
Distribució 2014

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Contribució a la variació 2013-2014

Unitats: percentatges.

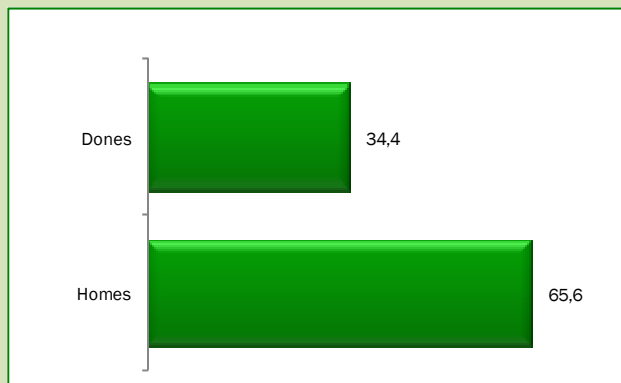
Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Aquesta evolució ha portat a situar el pes dels afiliats autònoms pròpiament dits al sector serveis en el 76,9%, i el de la construcció en l'11,7%, mentre que el de l'agricultura i el de la indústria han baixat lleugerament fins a situar-se en el 6,2% i 5,2% respectivament.

GRÀFIC 136. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any del treball autònom pròpiament dit d'alta a la Seguretat Social segons sexe. Catalunya, 2014

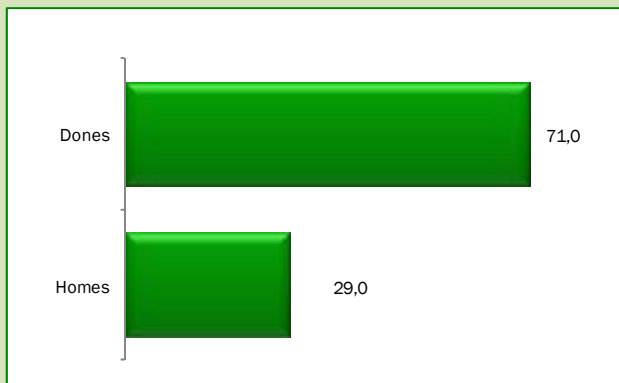
Distribució 2014

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Contribució a la variació 2013-2014

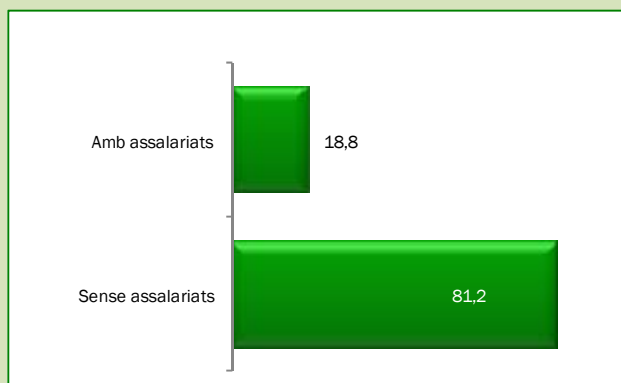
Unitats: percentatges.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Tant els homes com les dones han augmentat dins del col·lectiu d'autònoms afiliats pròpiament dits. No obstant això, el creixement de les dones ha estat molt més intens, i la seva contribució al creixement del conjunt del col·lectiu, tot i mantenir-hi encara un pes més reduït, ha estat més alta que la dels homes, passant a representar el 33,9% del conjunt.

GRÀFIC 137. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any del treball autònom pròpiament dit d'alta a la Seguretat Social segons si tenen assalariats o no a Catalunya, 2014

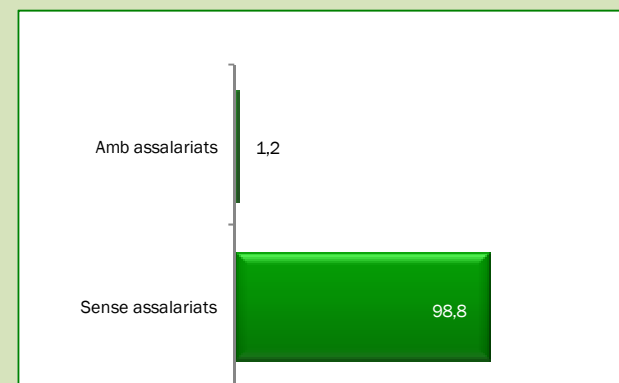
Distribució 2014

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Contribució a la variació 2013-2014

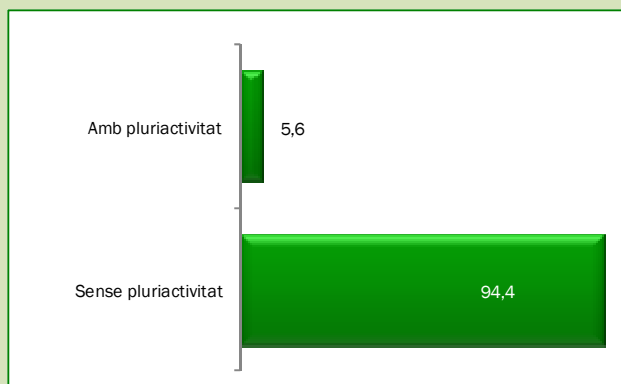
Unitats: percentatges.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Dins del col·lectiu, han augmentat tant els afiliats amb assalariats com sense. No obstant això, els autònoms amb assalariats han augmentat de manera molt modesta, fet pel qual la major part del creixement s'explica per l'augment dels autònoms sense assalariats. Fruit d'aquesta evolució, el percentatge d'afiliats autònoms amb assalariats dins del col·lectiu ha baixat fins al 18,8%.

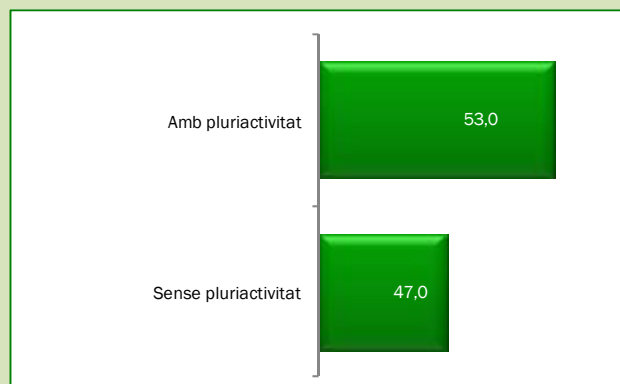
GRÀFIC 138. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any del treball autònom pròpiament dit d'alta a la Seguretat Social segons si tenen pluriactivitat o no. Catalunya, 2014

Distribució 2014

Unitats: percentatges.
Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Contribució a la variació 2013-2014

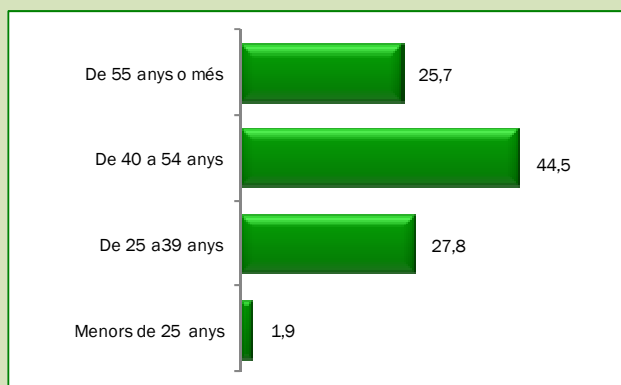
Unitats: percentatges.
Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

D'altra banda, el gràfic IV-23 analitza la distribució de les persones registrades segons si desenvolupen activitats complementàriament o no. El concepte de pluriactivitat permet separar aquelles persones afiliades com a treballadors per compte propi que treballen en una segona ocupació per compte d'altri.

A diferència de l'any anterior, han augmentat tant els autònoms amb pluriactivitat com aquells altres sense. Tot i això, el creixement del col·lectiu d'autònoms amb pluriactivitat encara ha estat més intens que el creixement del col·lectiu sense pluriactivitat, fet pel qual, essent només aproximadament el 5% del conjunt d'autònoms pròpiament dits, han explicat més del 50% del creixement del conjunt.

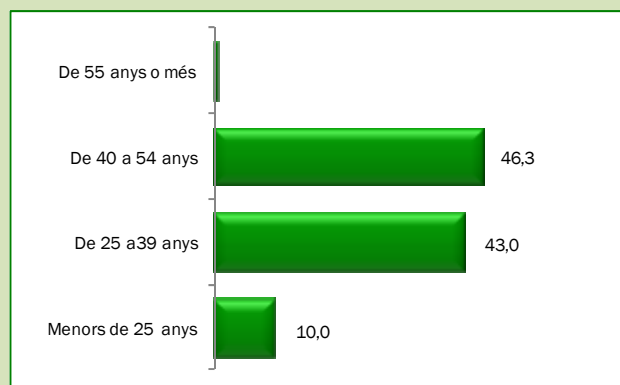
GRÀFIC 139. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any del treball autònom pròpiament dit d'alta a la Seguretat Social segons edat a Catalunya, 2014

Distribució 2014

Unitats: percentatges.
Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

Contribució a la variació 2013-2014

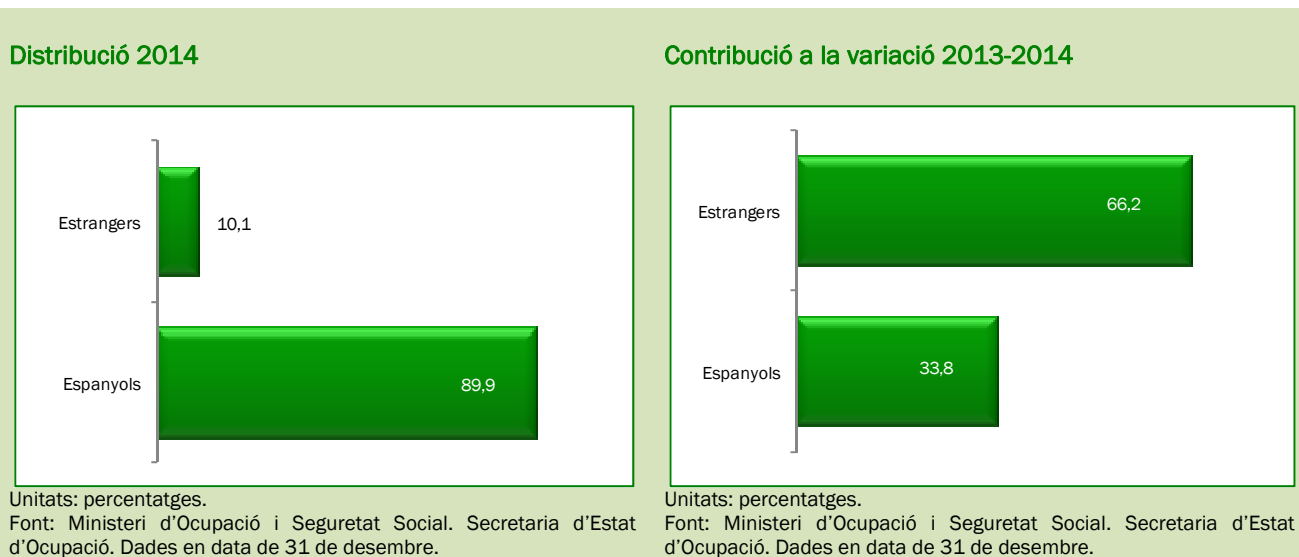

Unitats: percentatges.
Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Secretaria d'Estat d'Ocupació. Dades en data de 31 de desembre.

A diferència de l'any passat, en què la franja de més edat no va augmentar, enguany els afiliats autònoms pròpiament dits han augmentat en totes les franges d'edat categoritzades, si bé per als de 55 anys o més, l'augment encara ha estat el més feble. Amb aquesta evolució, l'única categoria d'edats que ha perdut pes ha estat precisament la de 55 anys o més, que ha passat a representar el 25,7% del col·lectiu.

La categoria d'edats més nombrosa continua essent la de 40 a 54 anys, que recull el 44,5% dels autònoms afiliats pròpiament dits, seguida de la de 25 a 39 anys, amb el 27,8%. La categoria que menys pes té és la d'autònoms menors de 25 anys, que actualment suposa l'1,9% del col·lectiu.

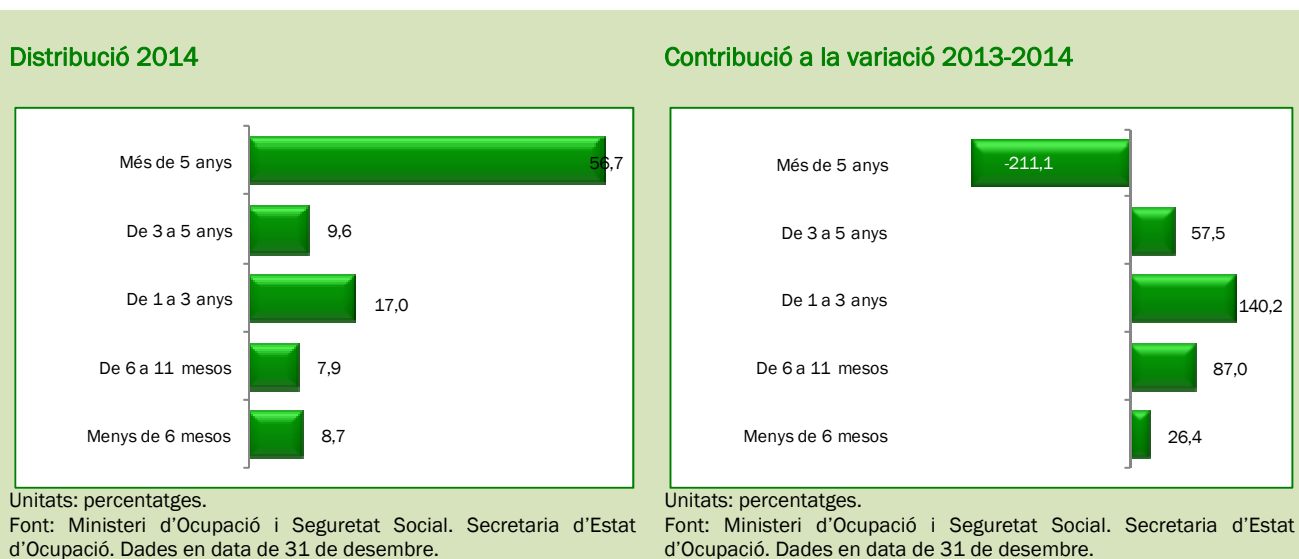
GRÀFIC 140. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any del treball autònom pròpiament dit d'alta a la Seguretat Social segons nacionalitat. Catalunya, 2014

L'augment del nombre d'afiliats es reproduïx tant per a autònoms espanyols com estrangers. No obstant això, tot i que enguany, a diferència de l'any anterior, els autònoms pròpiament dits de nacionalitat espanyola també han augmentat, la intensitat del creixement dels autònoms estrangers encara ha estat molt superior, fins al punt que, amb un pes en el col·lectiu de menys del 10% han generat el 68,2% de l'augment d'afiliats.

Amb aquesta evolució el pes dels autònoms pròpiament dits de nacionalitat estrangera s'ha situat en el 10,1%, 0,8 punts percentuals per sobre del que mantenia a finals del 2013.

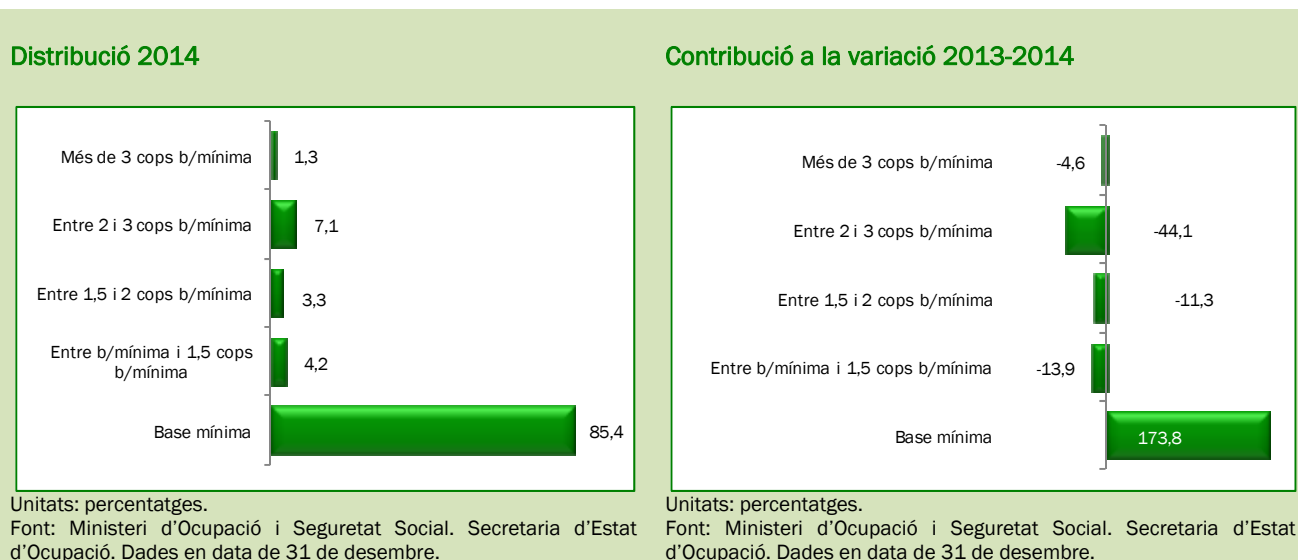
GRÀFIC 141. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any del treball autònom pròpiament dit d'alta a la Seguretat Social segons antiguitat en el negoci. Catalunya, 2014

Pel que fa al creixement que mostra el col·lectiu segons antiguitat en el negoci, i seguint en el línia del que havíem observat aquests darrers anys, el comportament per categories mostra sens dubte un perfil de recuperació clar, amb un augment de les categories de menor antiguitat.

Tot i això, el fet que entre les categories de menys d'un any hagin augmentat menys que els de menys desis mesos que els d'entre sis mesos i un any, podria portar a pensar en un refredament d'aquesta recuperació dels afiliats, almenys en el decurs d'aquest darrer semestre.

GRÀFIC 142. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any del treball autònom pròpiament dit d'alta a la Seguretat Social segons bases de cotització. Catalunya, 2014

Finalment, el gràfic anterior ens mostra la distribució l'any 2014 del col·lectiu segons la seva base de cotització, i la contribució al creixement del total del col·lectiu en funció de la mateixa variable. L'evolució que mostren engrany els registres d'afiliats autònoms evidencien un augment aclaparador dels professionals que cotitzen per la base mínima en detriment d'aquells que cotitzen per bases superiors, que mostren en tots els casos una evolució negativa.

Amb aquesta evolució, els autònoms pròpiament dits que cotitzen pel la base mínima se situen en el 85,4% del total, seguits pels que ho fan per una base d'entre 2 i 3 cops superior (7,1%), i els que tenen una cotització fins a un 50% superior a la mínima (4,2%).

Resumint, el nombre d'autònoms pròpiament dits ha augmentat sobretot pel dinamisme en l'ocupació autònoma dels serveis i de la construcció. Aquest augment ha estat caracteritzat per un dinamisme encara més important de les dones, que han crescut més que els homes, dels autònoms sense treballadors, i dels autònoms que treballen també per compte d'altri.

El perfil d'edat que més ha crescut ha estat el que va dels 40 als 54 anys, si bé també hi ha hagut una incorporació molt important dels autònoms d'entre 25 i 39 anys. Més de dues tercers parts del creixement s'explica per l'augment del col·lectiu de persones amb nacionalitat estrangera.

En termes de cotització, només estan augmentant el col·lectiu d'autònoms que cotitzen per la base mínima, i el perfil de creixement segons antiguitat ens alerta d'una certa frenada en el decurs del darrer semestre que, a falta de veure com evoluciona, podria ser indicatiu d'un esgotament o d'una pèrdua d'intensitat de la recuperació del col·lectiu.

3. LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM

La protecció social en el règim especial del treball autònom (RETA) inclou una sèrie de prestacions de caràcter obligatori: l'assistència sanitària en els casos de maternitat, malaltia comuna o professional i accidents, siguin o no de treball; les prestacions econòmiques en les situacions d'incapacitat temporal, maternitat, paternitat, risc durant l'embaràs i la lactància natural, incapacitat permanent, jubilació, mort i supervivència i prestacions familiars per fill a càrrec; i les prestacions de serveis socials. D'altra banda, la cobertura de les contingències professionals és voluntària, excepte per als treballadors autònoms dependents (TRADE) i els que desenvolupen una activitat amb un risc elevat de sinistralitat.

D'acord amb el Ministeri de Treball i Seguretat Social, 76.642 persones treballadores afiliades al RETA han optat per cotitzar per la cobertura de les contingències professionals a 31 de desembre del 2014, xifra que representa el 14,4% del col·lectiu. Aquest percentatge és superior al registrat a 31 de desembre del 2013 (el 13,1%). Per sexes, el percentatge d'homes afiliats al RETA que cotitza per contingències professionals (el 15,2%) és superior al de dones afiliades al RETA que cotitza per aquestes contingències (el 12,8%).

L'any 2010, s'incorpora al sistema de protecció social del treball autònom la protecció per cessament d'activitat,⁴¹¹ la qual té per objecte proporcionar als treballadors autònoms, en alta en el RETA o en el règim especial dels treballadors del mar (REM), les prestacions i mesures davant la situació de cessament total en l'activitat que va originar l'alta en el règim especial. El règim jurídic de la protecció per cessament d'activitat ha estat modificat l'any 2014,⁴¹² amb l'objectiu de flexibilitzar els requisits i formalitats per percebre la prestació, així com d'ampliar l'àmbit subjectiu de la seva cobertura. Simultàniament, s'elimina l'obligació de protegir les contingències professionals per accedir a la protecció per cessament d'activitat i es manté el caràcter voluntari d'accés al sistema. D'altra banda, amb l'objectiu de mantenir la sostenibilitat financera del sistema de protecció, es preveu que el tipus de cotització de la contingència de cessament d'activitat s'establirà anualment a la Llei de pressupostos generals de l'Estat, el qual no podrà ser inferior al 2,2% ni superior al 4%.

Pel que fa a les modificacions substantives, es redueix el nivell de pèrdues que s'exigia al treballador autònom per poder accedir a la prestació (entre el 20% i el 30% dels seus ingressos) fins al 10%. Així mateix, s'amplia la cobertura als treballadors autònoms que per les característiques de la seva activitat s'assimilen als TRADE, però que no tenen la qualificació legal per manca de les formalitats establertes a l'efecte.

3.1. PRESTACIÓ PER CESSAMENT D'ACTIVITAT

La Llei 32/2010, de 5 d'agost, que estableix la prestació per cessament d'activitat, va entrar en vigor el novembre del 2010 i va establir un període de carència d'un any; per tant, els autònoms que haguessin optat per la protecció del cessament d'activitat haurien generat el dret a la prestació a partir del novembre del 2011.

La prestació per cessament d'activitat està gestionada per les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social (MATEPSS), pel Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE) i per l'Institut Social de la Marina (ISM), amb la col·laboració dels serveis públics d'ocupació de les comunitats autònomes.

L'any 2014, es disposa de dades de la prestació desagregades per entitats, és a dir, segons si la gestió correspon a les MATEPSS, al SEPE-ISM, així com respecte de l'agregat de totes les entitats. Enguany, no es disposa de dades desagregades per col·lectius (RETA, TRADE i REM).

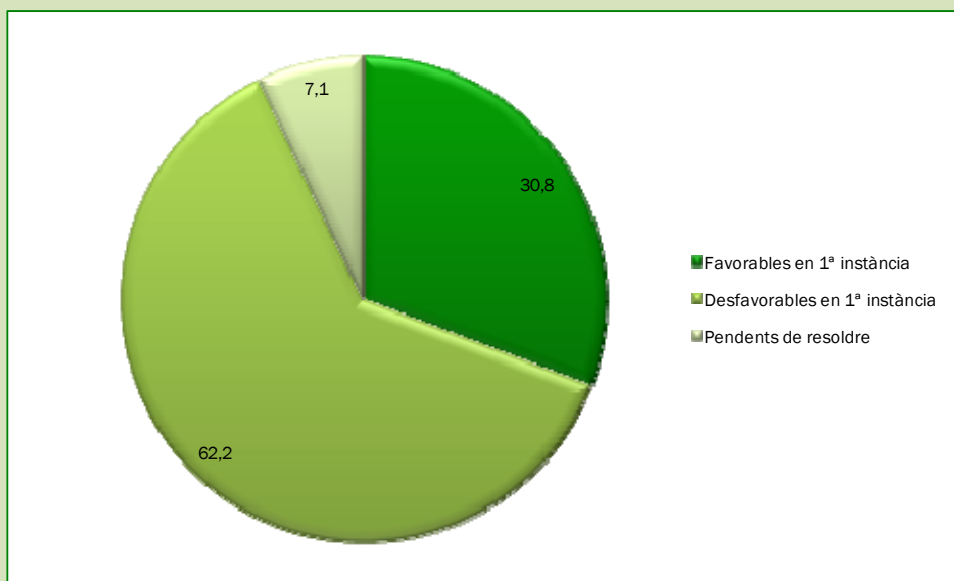
Al llarg de l'any 2014, s'han presentat 669 sol·licituds de la prestació per cessament d'activitat, el 92,5% de les quals han estat gestionades per MATEPSS. D'aquestes 669 sol·licituds, 32 han estat desistides. Pel que fa a la resta (637), el 59,2% han estat resoltes desfavorablement en primera instància. L'any 2014, s'han presentat menys sol·licituds de la prestació que l'any 2013, en el que es van sol·licitar 846 prestacions. D'altra banda, l'any 2014, s'ha resolt favorablement en primera instància un percentatge superior de sol·licituds respecte de l'any 2013 (el 29,3% front al 27,5% registrat l'any 2013).

⁴¹¹ Llei 32/2010, de 5 d'agost, per la qual s'estableix un sistema específic de protecció per cessament d'activitat dels treballadors autònoms.

⁴¹² Llei 35/2014, de 26 de desembre, per la que es modifica el text refós de la Llei General de la Seguretat Social en relació amb el règim jurídic de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social.

GRÀFIC 143. Sol·licituds de la prestació de cessament d'activitat. Catalunya, 2014

Sol·licituds de la prestació de cessament d'activitat. Agregat de totes les entitats. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Sol·licituds de la prestació de cessament d'activitat per entitats. Catalunya, 2014

	Sol·licituds presentades ¹	Sol·licituds desistides ²	sol·licituds resoltes favorablement en 1ª instància ³	Sol·licituds resoltes desfavorablement en 1ª instància ⁴	Sol·licituds pendents de resoldre ⁵
MATEPSS	619	32	174	368	45
SEPE-ISM	50	0	22	28	0

Unitats: nombres absoluts.

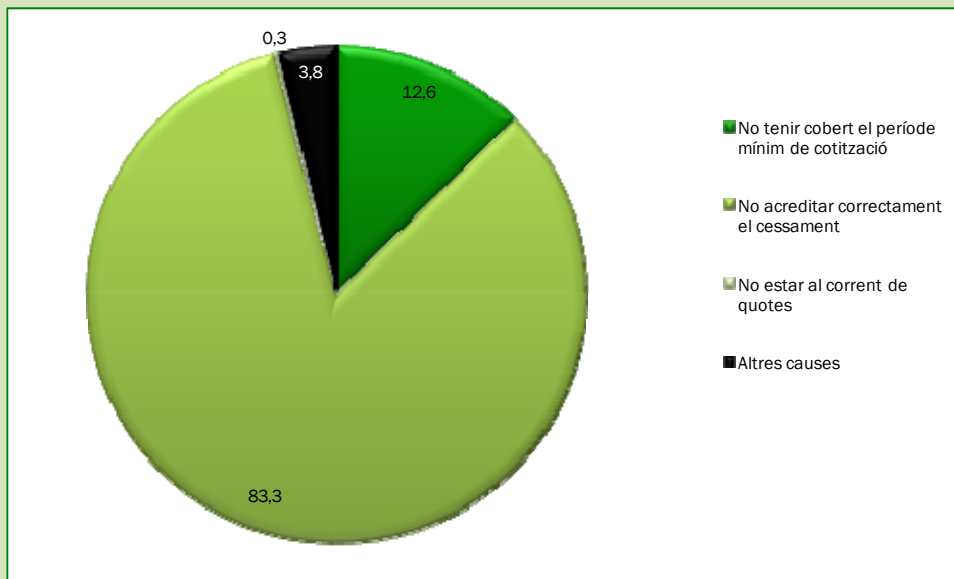
Nota: (1)-(2)=(3)+(4)+(5).

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

La resolució desfavorable en primera instància de 396 sol·licituds l'any 2014 (en una situació similar a la de l'any 2013) ha vingut motivada en el 83,3% dels casos per no acreditar correctament el cessament (330 sol·licituds); la resta de resolucions desfavorables han vingut motivades per no tenir cobert el període mínim de cotització (el 12,6%), per altres causes (el 3,8%) i per no estar al corrent en el pagament de les quotes (el 0,3%).

GRÀFIC 144. Causes de la resolució desfavorable en primera instància. Catalunya, 2014

Causes de la resolució desfavorable en primera instància. Agregat de totes les entitats. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Causa de la resolució desfavorable en primera instància per entitats. Catalunya, 2014

	No tenir cobert el període mínim de cotització ¹	No acreditar correctament el cessament ²	No estar al corrent del pagament de les quotes ³	Altres causes ⁴
MATEPSS	50	303	1	14
SEPE-ISM	0	27	0	1

Unitats: nombres absoluts.

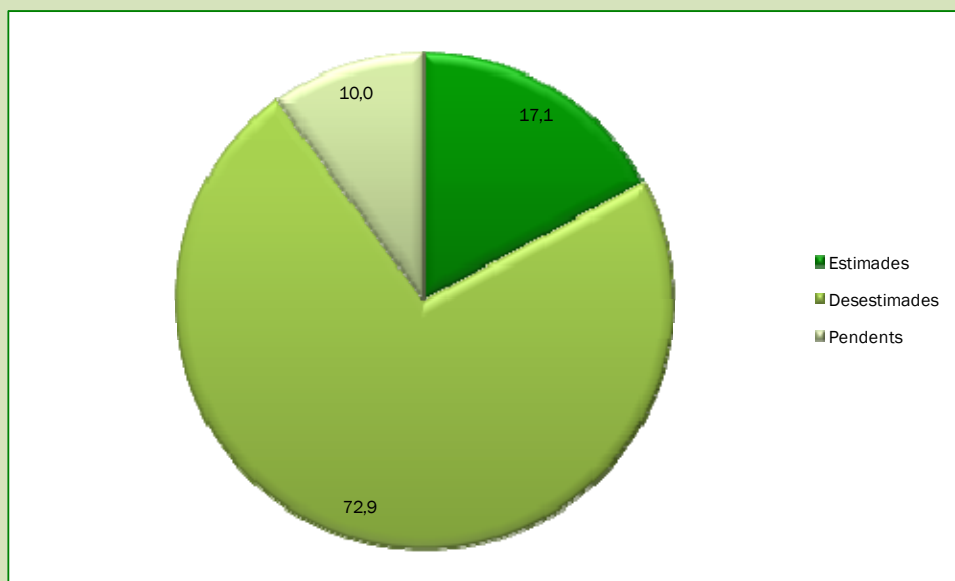
Nota: (1)+(2)+(3)+(4)=solicitudes resoltes desfavorablement en 1ª instància.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Davant de les 396 sol·licituds resoltes desfavorablement en primera instància, s'han presentat 70 reclamacions. D'aquestes 70 reclamacions, el 72,9% han estat desestimades. Pel que fa a la resta, el 17,1% han estat estimades i el 10% estan pendents de resoldre. L'any 2014, el percentatge de reclamacions desestimades és menor que el registrat l'any 2013, que va ser del 84,1%.

GRÀFIC 145. Reclamacions davant sol·licituds resoltes desfavorablement. Catalunya, 2014

Reclamacions davant sol·licituds resoltes desfavorablement. Agregat de totes les entitats. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Reclamacions davant sol·licituds resoltes desfavorablement per entitats. Catalunya, 2014

	Total de reclamacions davant sol·licituds resoltes desfavorablement	Reclamacions estimades ¹	Reclamacions desestimades ²	Reclamacions pendents ³
MATEPSS	68	10	51	7
SEPE-ISM	2	2	0	0

Unitats: nombres absoluts.

Nota: (1)+(2)+(3)=nombre total de reclamacions.

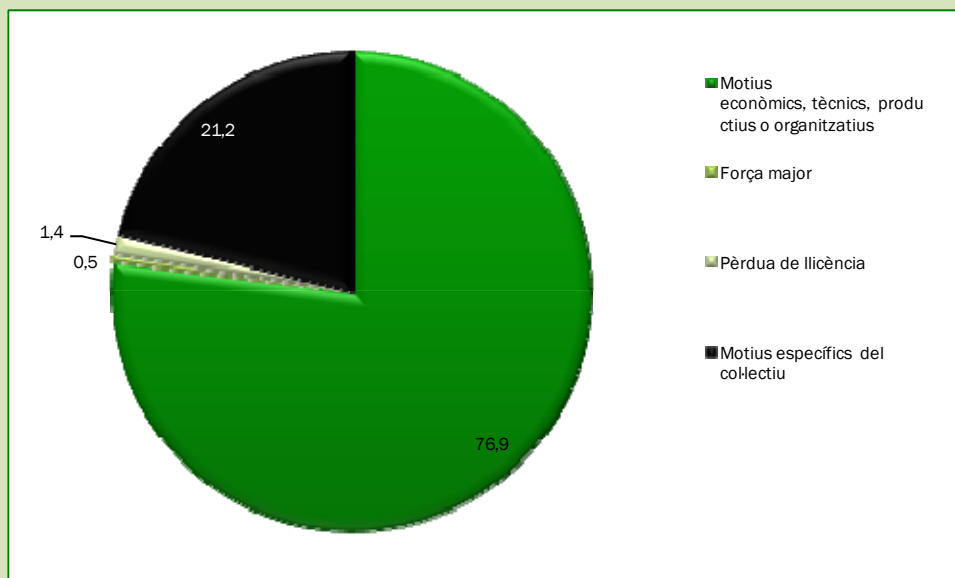
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball i Seguretat Social.

Si es tenen en compte les resolucions favorables en primera instància (196) i les reclamacions estimades (12), es conclou que al llarg de l'any 2014 s'han concedit 208 prestacions de cessament d'activitat, que suposen el 31,1% de les sol·licituds presentades al llarg de l'exercici. Aquest percentatge és superior al registrat l'any 2013, en que es van concedir el 26,9% de les sol·licituds presentades. Pel que fa a les causes del reconeixement de la prestació, en el 76,9% dels casos és per motius econòmics, tècnics, productius o organitzatius, en el 21,2% dels casos és per motius específics del col·lectiu, en 3 casos per pèrdua de llicència i en una ocasió per força major.

GRÀFIC 146. Causes del reconeixement de la prestació de cessament d'activitat. Catalunya, 2014

Causes del reconeixement de la prestació de cessament d'activitat. Agregat de totes les entitats. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Causes del reconeixement de la prestació de cessament d'activitat per entitats. Catalunya, 2014

	Motius econòmics, tècnics, productius o organitzatius ¹	Força major ²	Pèrdua de llicència ³	Violència de gènere ⁴	Divorci o separació matrimonial ⁵	Motius específics del col·lectiu ⁶
MATEPSS	137	1	3	0	0	43
SEPE-ISM	23	0	0	0	0	1

Unitats: nombres absoluts.

Nota: (1) a (6)=nombre de sol·licituds resoltes favorablement en 1ª instància+nombre de reclamacions estimades.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

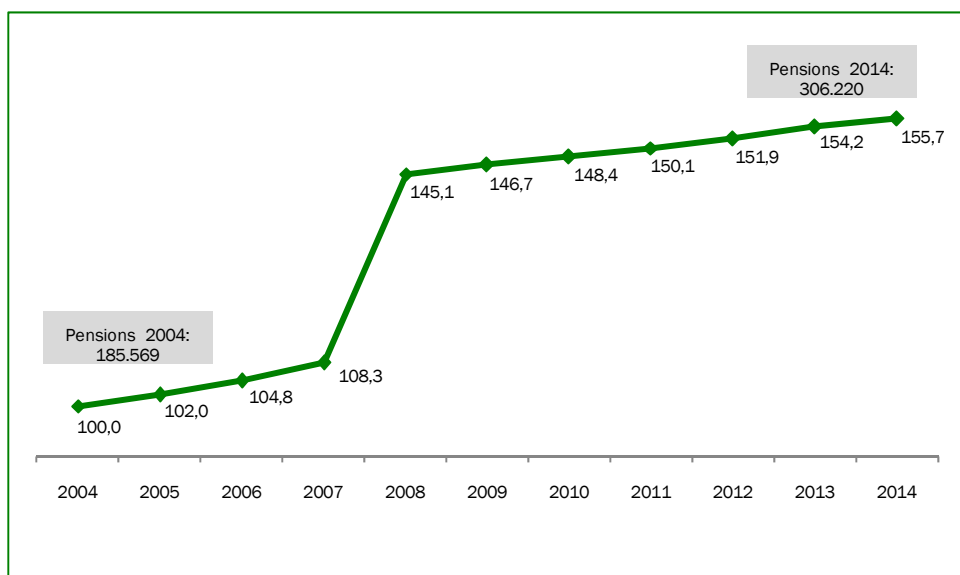
3.2. PENSIONS CONTRIBUTIVES

A continuació, s'analitzen les pensions contributives del RETA, atès que la informació sobre pensions del règim especial del treball del mar (REM) no es troba desagregada segons si els treballadors són per compte propi o per compte d'altre. D'altra banda, el RETA integra des de l'1 de gener del 2008 les persones treballadores per compte propi del règim especial agrari (REA), a través de la seva inclusió en un sistema especial del treball autònom agrari (SETA), en relació amb el qual no es disposa de dades sobre pensions. D'altra banda, totes les dades estan referides al 31 de desembre dels anys respectius.

L'any 2014, el nombre de pensions contributives del RETA a Catalunya és de 306.220, l'1,5% més que l'any anterior, un augment inferior al registrat l'any 2013, que va ser del 2,3%. D'altra banda, l'any 2014, les pensions del RETA suposen el 18,4% del total de les pensions contributives a Catalunya i el 15,9% del total estatal de les pensions del RETA.

Pel que fa a l'evolució de les pensions del RETA en el decenni 2004-2014, s'observa el seu creixement progressiu, amb un augment important l'any 2008 (del 36,8%), com a conseqüència de la integració del treball per compte propi agrari en el RETA; a partir de l'any 2009, el nombre de pensions augmenta un promig de l'1,8.

GRÀFIC 147. Evolució de les pensions contributives del RETA. Catalunya, 2004-2014

Unitats: taxa acumulada de creixement (base 2004).
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

L'any 2014, la majoria de les pensions del RETA són de jubilació (el 66,7% del total). El 24,5% són de viduïtat, el 6,1% són d'incapacitat, el 2,7% d'orfenesa i 158 pensions són en favor de familiars. Si es compara la distribució de les pensions del RETA amb la del règim general i del conjunt del sistema, s'observa que el pes de la jubilació és superior en el RETA, mentre que el pes de les pensions d'incapacitat és superior en el conjunt del sistema i, sobretot, en el règim general.

Respecte de l'any 2013, l'increment de les pensions del RETA és degut sobretot a l'evolució de les pensions de jubilació, les quals expliquen el 95,6% d'aquest increment (si el creixement interanual és de 4.660 pensions, 4.462 són pensions de jubilació). D'altra banda, les pensions que més creixen en termes relatius són les d'orfenesa (el 6,6%). Per contra, les pensions d'incapacitat, viduïtat i en favor de familiars disminueixen respecte de l'any 2013.

TAULA 79. Evolució de les pensions contributives del RETA segons classe de pensió. Catalunya, 2013-2014

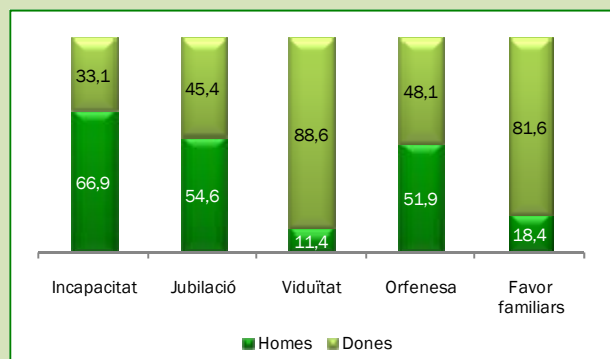
	2014	Pes	2013-2014	2013-2014 (%)
Total	306.220	100,0	4.660	1,5
Jubilació	204.339	66,7	4.462	2,2
Viduïtat	75.026	24,5	-71	-0,1
Incapacitat	18.529	6,1	-235	-1,3
Orfenesa	8.168	2,7	507	6,6
Favor familiars	158	0,1	-3	-1,9

Unitats: nombres absoluts i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

La distribució de les pensions del RETA segons el sexe de la persona perceptora segueix una estructura similar a la del règim general i del conjunt del sistema, i reflecteix el lligam existent entre el sistema de pensions i la trajectòria laboral de les persones: les dones encara són minoria entre les persones perceptores de pensions substitutives de salaris o rendes. En aquest sentit, l'any 2014, les dones estan menys representades entre les persones perceptores de pensions de jubilació i d'incapacitat, atès que suposen el 45,4% i el 33,1%, respectivament, de les persones perceptores d'aquestes pensions; en canvi, el 88,6% de les pensions de viduïtat i el 81,6% de les pensions en favor de familiars són de titularitat femenina. Si l'anàlisi es fa atenent al pes de cada classe de pensió en funció del sexe, s'observa que el 81,6% de les pensions percebudes pels homes són de jubilació i que aquest percentatge creix fins al 90,7% quan es parla de pensions substitutives de salaris.

GRÀFIC 148. Pensions contributives del RETA per sexe i classe de pensió. Catalunya, 2014

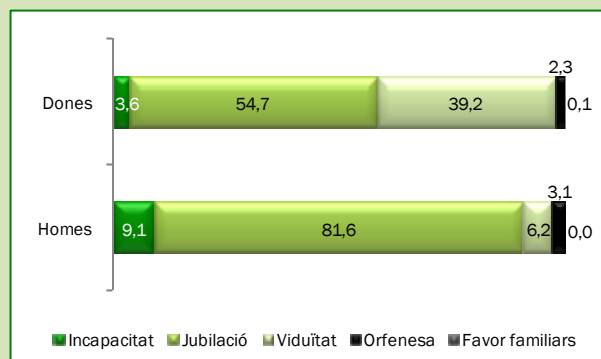
Distribució de les pensions segons el sexe. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Pes de cada classe de pensió segons el sexe. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

D'altra banda, la quantia de les pensions contributives depèn de les cotitzacions efectuades al llarg de la vida laboral, tenint en compte les quanties màximes i mínimes establertes anualment a la Llei de pressupostos generals de l'Estat. L'evolució de la quantia mitjana depèn de diversos factors, entre els quals destaca l'increment que, en el seu cas, s'efectuï anualment, així com l'efecte substitució derivat de la renovació del col·lectiu de pensionistes, atès que la quantia de les noves altes supera a la de les baixes. L'any 2014, les pensions contributives s'han revalorat el 0,25%, en aplicació per primer any de l'índex de revaloració de les pensions, el qual substitueix l'índex de preus al consum com a referència per a l'actualització de les pensions⁴¹³.

L'any 2014, la quantia mitjana de les pensions contributives del RETA és de 361,2 euros mensuals, la qual cosa suposa un increment de l'1,7% respecte de l'any anterior. Aquest increment interanual és el més baix del decenni 2004-2014, que se situa en una mitjana del 4,1%. L'any 2014, la quantia mitjana de les pensions del RETA és el 30,5% més baixa que la del conjunt de les pensions del sistema (908 euros) i el 38% més baixa que la del règim general (1.018,6 euros). No obstant, en cinc anys (2010-2014), les diferències s'han reduït, atès que l'any 2010, la quantia mitjana de les pensions del RETA era el 31,2% més baixa que la de la del conjunt de les pensions del sistema i el 40,7% més baixa que la del règim general. Cal assenyalar que l'any 2014 s'observa que la distància de la quantia mitjana de les pensions del RETA respecte del conjunt del sistema augmenta lleugerament com a conseqüència d'un increment interanual lleugerament superior de la quantia mitjana en el segon cas.

Si s'analitza l'evolució de la quantia mitjana de les pensions en el decenni 2004-2014, s'observa que les pensions del RETA han augmentat el 48,8%, menys que el conjunt de les pensions del sistema, que han crescut el 50,6%, però més que la quantia mitjana de les pensions del règim general, amb un increment del 45,2%.

D'altra banda, la quantia mitjana de les pensions del RETA percebudes per a dones és de 528,2 euros mensuals l'any 2014, front als 758,9 euros mensuals en el cas dels homes, la qual cosa suposa que la pensió mitjana de les dones és el 69,6% de la dels homes. Aquest percentatge és però superior al registrat en el cas del règim general (el 60,7%) i en el conjunt del sistema (el 58,9%).

⁴¹³ Llei 23/2013, de 23 de desembre, reguladora del factor de sostenibilitat i de l'índex de revaloració del sistema de pensions de la Seguretat Social.

GRÀFIC 149. Evolució de la pensió mitjana del RETA, del règim general i del conjunt del sistema. Catalunya, 2004-2014

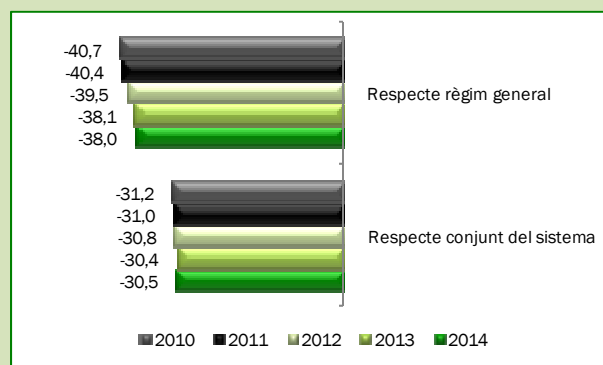
Evolució de la pensió mitjana del RETA, del règim general i del conjunt del sistema. Catalunya, 2013-2014

	2014	2013-2014	2013-2014 (%)
RETA	631,2	10,4	1,7
Règim general	1.018,6	16,3	1,6
Total sistema	908,0	16,1	1,8

Unitats: euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

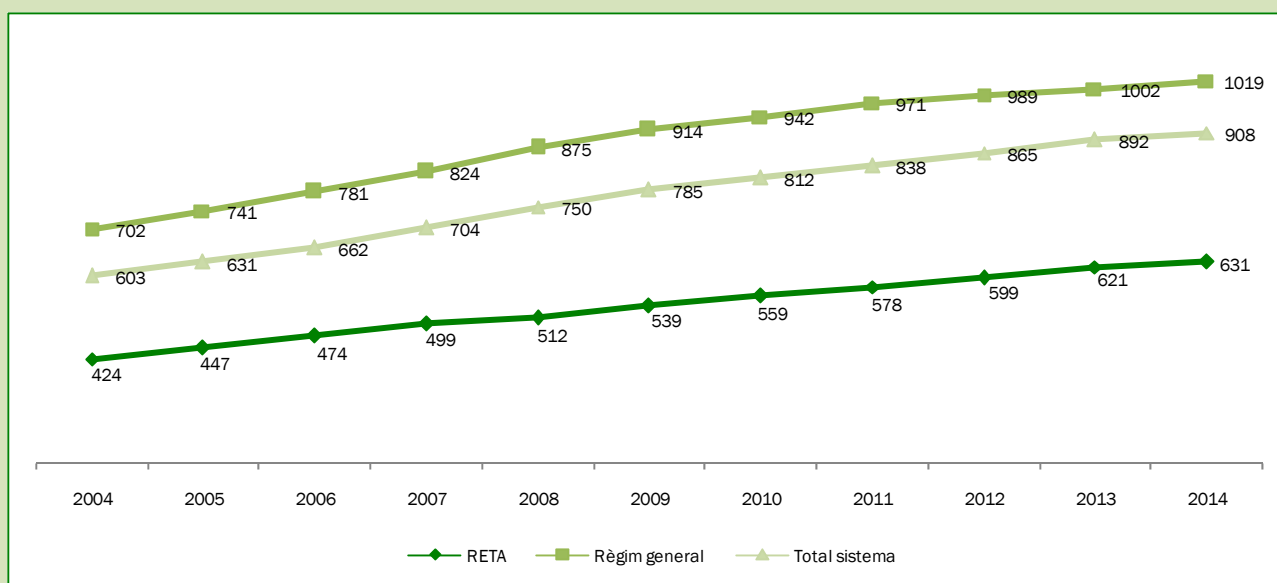
Diferència percentual de la pensió mitjana del RETA respecte del règim general i del conjunt del sistema. Catalunya, 2010-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Evolució de la quantia mitjana de les pensions del RETA, del règim general i del total del sistema. Catalunya, 2004-2014

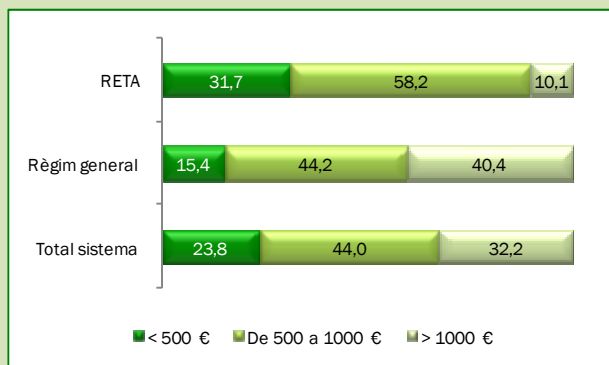
Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

L'any 2014, el 31,7% de les pensions del RETA són de menys de 500 euros, el 58,6% tenen una quantia que va dels 500 als 1.000 euros i el 10,1% són de més de 1.000 euros. Si es compara aquesta distribució amb la del règim general i la del conjunt del sistema, la diferència més remarcable és la que fa referència a les pensions de més de 1.000 euros, atès que suposen només el 10,1% de les pensions del RETA, mentre que són el 32,2% de les pensions del conjunt del sistema i el 40,4% de les pensions del règim general. No obstant, en cinc anys (2010-2014), les pensions de més de 1.000 euros en el RETA han augmentat progressivament, mentre que les de menys de 500 euros han disminuït.

GRÀFIC 150. Distribució de les pensions per trams de quantia. Catalunya, 2010-2014

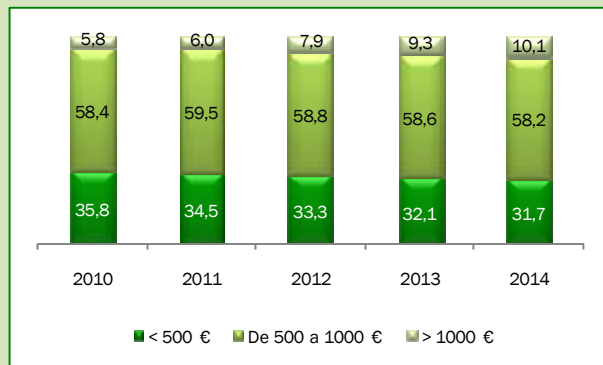
Distribució per trams de quantia de les pensions del RETA, del règim general i del conjunt del sistema. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Evolució de la distribució per trams de quantia de les pensions del RETA. Catalunya, 2010-2014

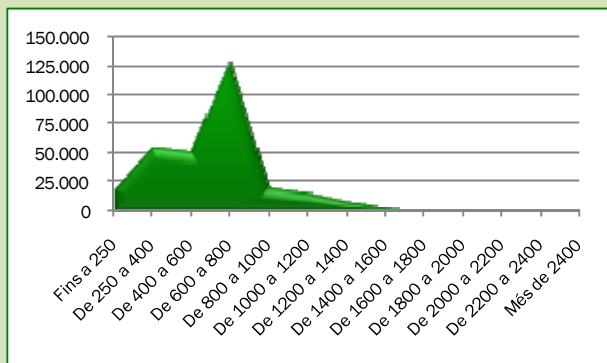
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Si es fa una anàlisi més detallada de la distribució de les pensions per trams de quantia en el RETA, en el règim general i en el conjunt del sistema, s'observa que en els tres casos el percentatge més elevat de pensions es concentra en el tram que va dels 600 als 800 euros i que la diferència més significativa és que en el cas del RETA, el nombre de pensions disminueix de manera important a partir dels 800 euros, fins al punt que només el 0,7% de les pensions d'aquest règim és de més de 2.000 euros. Aquest percentatge és del 9,7 en el règim general i del 7,4 en el conjunt del sistema. D'altra banda, una altra diferència significativa és que en el cas del RETA s'observen percentatges més elevats de pensions inferiors als 600 euros que en el règim general i en el conjunt del sistema.

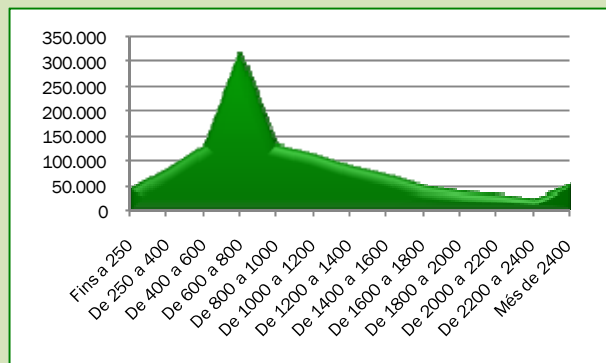
GRÀFIC 151. Distribució per trams de quantia de les pensions del RETA, del règim general i del conjunt del sistema. Catalunya, 2014

Distribució de les pensions del RETA per trams de quantia. Catalunya, 2014

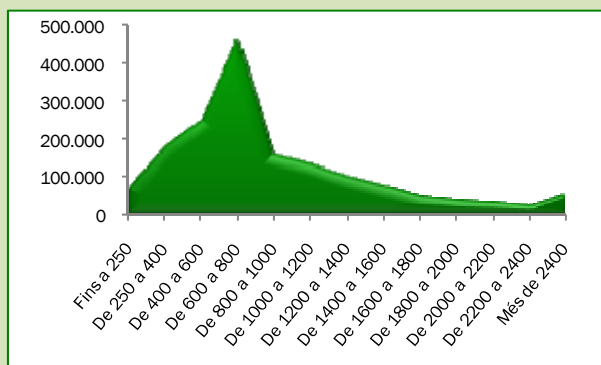
Unitats: nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Distribució de les pensions del règim general per trams de quantia. Catalunya, 2014

Unitats: nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Distribució de les pensions del conjunt del sistema per trams de quantia. Catalunya, 2014

Unitats: nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

3.3. ALTRES PRESTACIONS

L'any 2014, es disposa de dades desagregades a escala del RETA respecte de les prestacions següents: incapacitat temporal, risc durant l'embaràs, risc durant la lactància natural i prestació per cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.

Incapacitat temporal

Les dades sobre prestacions d'incapacitat temporal referides al treball autònom informen sobre aquells processos en els que el fet causant és una malaltia comuna o un accident no laboral en el marc del RETA (contingències per compte propi). D'altra banda, les prestacions per incapacitat temporal també poden ser per contingències comunes (tenen com a fet causant una malaltia comuna o accident no laboral en de les persones treballadores del règim general i dels règims especials del mar i del carbó) i per contingències professionals (on el fet causant és un accident de treball o malaltia professional en el marc del règim general i dels especials del mar i del carbó).⁴¹⁴

L'any 2014, s'ha registrat una mitjana mensual de 5.007 processos d'incapacitat temporal iniciats al llarg de l'any per contingències per compte propi, amb una incidència de 9,6 processos de mitjana mensual per cada

⁴¹⁴ Per a més informació, vegeu l'apartat 5 del capítol V d'aquesta memòria, dedicat a la protecció i la inclusió social.

1.000 persones protegides. La duració mitjana dels processos per compte propi en alta l'any 2014 és de 84,3 dies.

Les contingències per compte propi registren una mitjana mensual de processos inferior a la resta de contingències. La seva incidència és menor que en el cas de les contingències comunes, però superior a les contingències professionals. D'altra banda, la duració mitjana dels processos per compte propi és bastant superior a la que s'observa en els processos per contingències comunes i per contingències professionals.

TAULA 80. Indicadors d'incapacitat temporal segons el tipus de contingència¹. Catalunya, 2014

	Mitjana mensual de processos iniciats en el període	Processos en vigor al final del període	Incidència	Prevalença	Duració mitjana
Per compte propi	5.007	13.764	9,6	26	84,3
Comunes	63.707	62.604	25	24,6	29,6
Professionals	8.146	8.080	3,3	3,2	33,4

Unitats: nombre de processos, dies, incidència (mitjana mensual de processos iniciats en el període per cada 1.000 persones protegides) i prevalença (nombre de processos vigents a finals d'any per cada 1.000 persones protegides).

(1) Agregat del sistema: inclou les dades de l'INSS, ISM i MATEPSS.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural

La prestació de risc durant l'embaràs es crea per la Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida laboral i familiar de les persones treballadores, amb l'objectiu de protegir la situació de suspensió del contracte de treball en el supòsit que la dona embarassada, havent de canviar de lloc de treball amb un altre compatible amb el seu estat, aquest canvi no resulta possible o no es pot exigir per motius justificats. D'altra banda, amb l'aprovació de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, la prestació de risc durant l'embaràs s'estén al supòsit de risc durant la lactància natural.

L'any 2014, s'ha registrat una mitjana mensual de 26,2 processos de risc durant l'embaràs iniciats al llarg de l'any en el marc del treball autònom, amb una duració de 71,3 dies dels processos que han finalitzat l'any 2014. Respecte de l'any 2013, destaca l'augment de la mitjana mensual de processos (l'any 2013, va ser de 17,7) i dels processos en vigor a finals del 2014 (l'any 2013, van ser 59).

L'any 2014, aquests dos indicadors mostren valors inferiors en el treball autònom en relació amb el treball per compte d'altri, en el qual s'inclou a les treballadores del règim general i dels règims especials del mar i de la mineria del carbó.

D'altra banda, el nombre mitjà mensual de processos de risc durant la lactància natural iniciats l'any 2014 en el marc del treball autònom és de 0,2, amb una duració mitjana dels processos finalitzats al llarg de l'any de 200 dies. Respecte de l'any 2013, destaca l'augment de la duració dels processos per aquesta contingència en el marc del treball autònom (l'any 2013, va ser de 157,2 dies).

L'any 2014, la mitjana mensual de processos és inferior en el treball autònom en relació amb el treball per compte d'altri; no obstant, la duració mitjana dels processos és superior en el treball autònom.

TAULA 81. Nombre i duració mitjana dels processos de la prestació de risc durant l'embaràs i de la prestació de risc durant la lactància natural.¹ Catalunya, 2014

	Risc durant l'embaràs			Risc durant la lactància natural		
	Mitjana mensual de processos iniciats en el període	Processos en vigor al final del període	Duració mitjana dels processos finalitzats en el període	Mitjana mensual de processos iniciats en el període	Processos en vigor al final del període	Duració mitjana dels processos finalitzats en el període
Treball autònom	26,2	90	71,3	0,2	2,0	200
Compte d'altri ²	745,6	2.508	97,5	6,8	36	142,7

Unitats: nombre de processos i dies.

(1) Agregat del sistema: inclou les dades de l'INSS, ISM i MATEPSS.

(2) Inclou les dades de les treballadores enquadrades en el règim general i en els règims especials del mar i de la mineria del carbó.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu

Aquesta prestació es reconeix als progenitors, adoptants o acollidors que redueixen la seva jornada de treball amb motiu de la cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu. La prestació es reconeix per un període inicial d'un mes, prorrogable per períodes de dos mesos en el cas que subsisteixi la necessitat de cura directa, contínua i permanent del menor i, com a màxim, fins que aquest compleixi 18 anys.⁴¹⁵

L'any 2014, s'han iniciat 30 processos d'aquesta prestació en el marc del RETA i s'han registrat 35 processos a finals d'any. La duració mitjana dels processos del RETA finalitzats l'any 2014 és de 260,4 dies. Aquests tres indicadors mostren valors inferiors en el RETA en relació amb el règim general. Respecte de l'any 2013, en el RETA s'observa un augment del nombre de processos iniciats en el període (l'any 2013, van ser 16), però una disminució de la seva duració mitjana (l'any 2013, va ser de 355,9 dies).

TAULA 82. Nombre i duració mitjana dels processos de la prestació de cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.¹ Catalunya, 2014

	Nombre de processos iniciats en el període	Nombre de processos en vigor al final del període	Duració mitjana de processos finalitzats en el període
Règim treball autònom	30	35	260,4
Règim general²	229	319	339,7

Unitats: nombre de processos i dies.

(1) Agregat del sistema: inclou les dades de l'INSS, ISM i MATEPSS.

(2) Els règims especials del mar i de la mineria del carbó no s'han incorporat a la taula perquè no s'ha iniciat cap procés en aquests règims a Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

⁴¹⁵ Reial decret 1148/2011, de 29 de juliol, per a l'aplicació i el desenvolupament, en el sistema de la Seguretat Social, de la prestació econòmica per cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.

4. FOMENT DEL TREBALL AUTÒNOM

La primera edició de l'*Informe sobre la situació dels treballadors autònoms a Catalunya*⁴¹⁶ va analitzar en un apartat específic aquelles mesures de foment de l'ocupació autònoma endegades per les diferents institucions públiques. Ara bé, la incorporació d'aquest Informe com un capítol addicional de la Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya que elabora anualment el CTESC a partir de l'edició corresponent a l'any 2007 i la voluntat d'ampliar l'àmbit d'estudi, va motivar que els anys posteriors s'ampliés l'anàlisi a aquelles mesures de foment de l'emprenedoria. Aquest canvi va comportar una increment de les mesures analitzades, si bé en determinats casos plantejava dubtes sobre la delimitació conceptual de l'àmbit d'estudi, ateses les similituds i diferències existents entre els conceptes de treball autònom i emprenedoria.

L'*Informe Emprenedoria a Catalunya: activitat, educació i polítiques*⁴¹⁷ va constatar també les similituds i diferències entre aquests conceptes i va posar en relleu la manca d'identitat entre les polítiques de suport a l'emprenedoria, de suport al treball autònom i de suport a la pime, si bé hi ha confluències entre aquests tres àmbits.

En aquesta edició de la Memòria, partint de les reflexions fetes al citat Informe i de l'anàlisi allí fet de les mesures de foment de l'emprenedoria, en coherència a la resta de l'apartat (centrat en la situació del treball autònom) s'ha optat per restringir l'anàlisi a aquelles mesures específicament dirigides a aquest col·lectiu, si bé en determinats casos es tenen en compte mesures d'abast més ampli, dirigides a tot tipus de persones que inicien una activitat econòmica pel seu compte així com a empreses petites i mitjanes ja en funcionament.

Amb aquest objectiu en aquest primer apartat es parteix d'una anàlisi breu dels indicadors de demografia empresarial que publica trimestralment el Departament d'Empresa i Ocupació,⁴¹⁸ atès que proporcionen informació sobre l'evolució del ritme de creació, manteniment i destrucció d'empreses, relacionat amb l'activitat de moltes persones que treballen pel seu compte.

A continuació, l'apartat s'estructura en diferents subapartats que segueixen la tipologia de mesures de foment del treball autònom recollides en el Títol V de la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom (LETA en endavant), i que s'han dut a terme al llarg de l'any 2014.

Indicadors de demografia empresarial a Catalunya

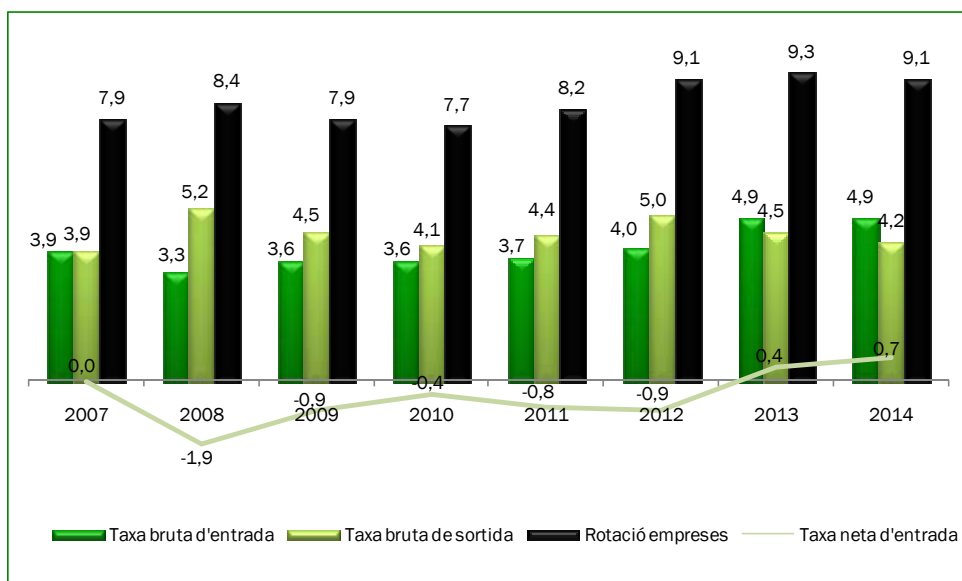
Les dades relatives al quart trimestre de l'any 2014 reflecteixen per segon any consecutiu un increment de les altes d'empreses, superior a les baixes, fet que comporta que la taxa neta d'entrada sigui positiva i lleugerament superior a la registrada el 2013, tal com reflecteix el gràfic següent. D'altra banda, cal tenir en compte que la rotació d'empreses és més elevada els darrers tres anys que a l'inici de la crisi, fet que reflecteix un major dinamisme tant en les altes com en les baixes d'empreses (atès que tant la taxa bruta d'entrada com la de sortida són més elevades els darrers anys del període), decantant-se aquest dinamisme cap a les altes d'empreses, tant el 2013 com el 2014, a diferència dels anys anteriors, en què les baixes van ser superiors a les altes.

⁴¹⁶ Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (2006). *La situació dels treballadors autònoms a Catalunya*. Col·lecció estudis i informes, núm. 14. Barcelona: el Consell. Consulta a http://www.ctesc.cat/doc/doc_13992740_1.pdf, p. 105 i ss.

⁴¹⁷ Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (2014). *Informe sobre l'emprenedoria a Catalunya: activitat, educació i polítiques*. Col·lecció estudis i informes, núm. 35. Barcelona: el Consell. Consulta a http://www.ctesc.cat/doc/doc_43887781_1.pdf.

⁴¹⁸ Departament d'Empresa i Ocupació (2015). *Butlletí de demografia empresarial*, IV trimestre de 2014. Observatori d'Empresa i Ocupació.

GRÀFIC 152. Evolució dels indicadors de demografia empresarial. Catalunya, 2007-2014

Unitats: percentatges.

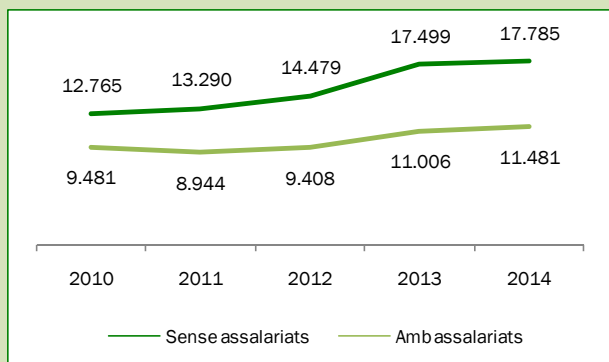
Nota: dades a IV trimestre.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Més de la meitat de les empreses donades d'alta el darrer trimestre de l'any 2014 són sense assalariats (el 60,8%), mentre que també són majoritàries entre les empreses que s'han donat de baixa, si bé en una proporció menor (54,4%), tal i com reflecteixen els gràfics següents. Cal també tenir en compte que el pes de les persones jurídiques i de les persones físiques entre les noves empreses és similar (50,3% vs. 49,7%, respectivament), però no entre les baixes, on les persones jurídiques tenen pes lleugerament superior (el 52,7%).

GRÀFIC 153. Altres i baixes d'empreses segons nombre d'assalariats i forma jurídica. Catalunya, 2010-2014

Altes segons nombre d'assalariats

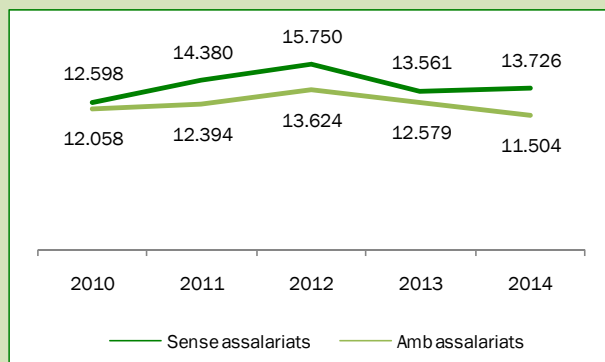

Unitats: nombres absoluts.

Nota: dades a IV trimestre. Les altes inclouen les altes pures i les reactivades.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Baixes segons nombre d'assalariats

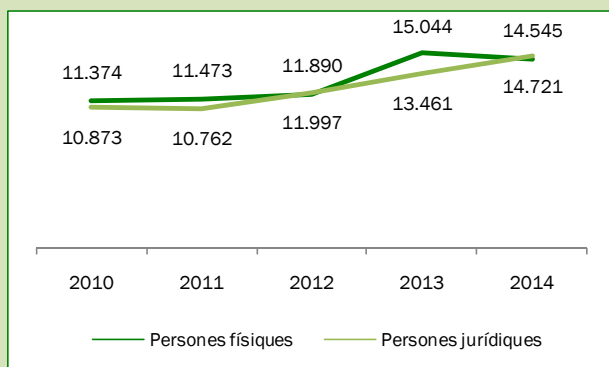

Unitats: nombres absoluts.

Nota: dades a IV trimestre.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Altes segons forma jurídica

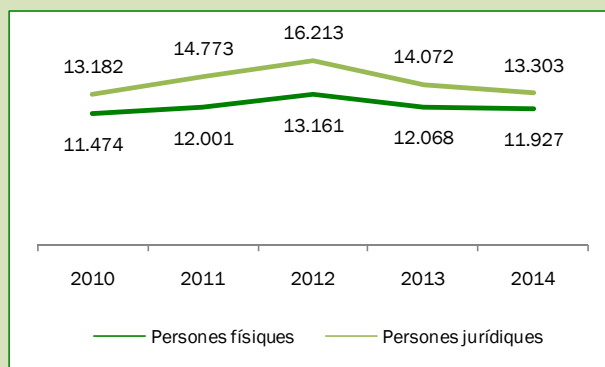

Unitats: nombres absoluts.

Nota: dades a IV trimestre. Les altes inclouen les altes pures i les reactivades.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Baixes segons forma jurídica

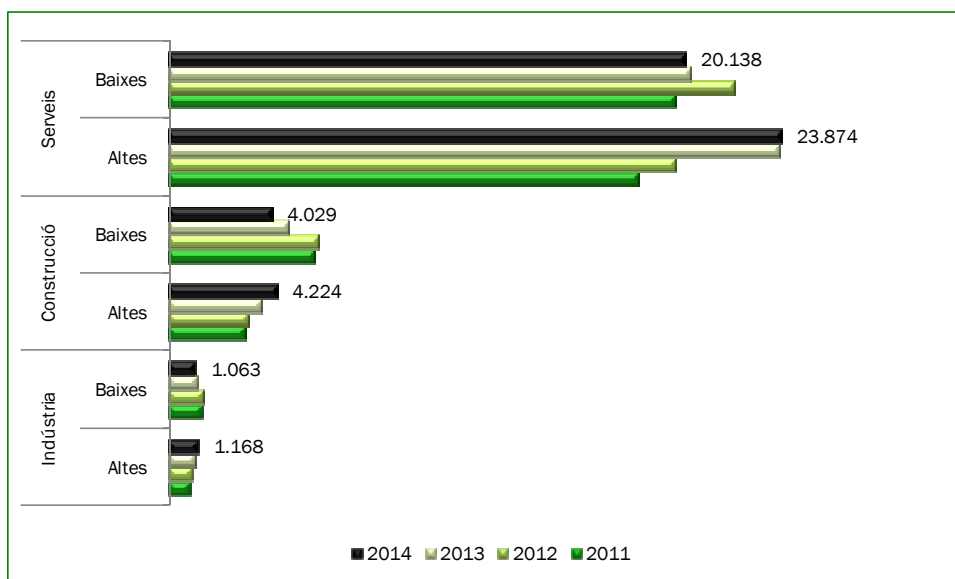
Unitats: nombres absoluts.

Nota: dades a IV trimestre.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

En desagregar els indicadors d'estructura empresarial en funció del sector d'activitat de les empreses, es constata com en els tres sectors dels quals es disposa dades (serveis, construcció i indústria), les altes incrementen respecte el 2013, mentre que les baixes segueixen la tendència decreixent registrada també el 2013. Ara bé, malgrat els serveis són el sector majoritari, la rotació empresarial és més alta en la construcció (10,9%), seguida de la indústria (9%), en comparació amb la del sector serveis (5,9%). L'any 2013 el saldo final en les altes d'empreses va ser positiu només en el sector serveis (és a dir, es van donar d'alta més empreses que no pas es van donar de baixa), mentre que l'any 2014 aquest saldo és positiu en tots tres sectors.

GRÀFIC 154. Altes i baixes segons sector d'activitat de les empreses. Catalunya, 2011-2014

Unitats: nombres absoluts.

Nota: dades a IV trimestre. El gràfic només indica la dada del 2014. Les altes inclouen les altes pures i les reactivades.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

4.1. PROMOCIÓ DE LA CULTURA EMPRENEDORA

La promoció de l'esperit i la cultura emprenedora és una de les tipologies de mesures en què es poden materialitzar les polítiques de foment del treball autònom, recollida a la lletra d) de l'article 27.2 de la LETA. Institucions públiques i privades realitzen un seguit d'actuacions al llarg del territori, insistint en diferents aspectes, com ara la pròpia decisió d'emprendre, la gestació i desenvolupament de la idea de negoci o la necessitat de millorar el reconeixement i suport social de les persones que emprenen.

Entre aquestes darreres mesures destaca la celebració de diferents esdeveniments generals, alguns amb una trajectòria consolidada, com el Biz-Barcelona (que amb l'edició del 2014 ja n'acumula quatre) i d'altres que s'han celebrat per primera vegada, com el I Congrés Catalunya Emprèn. El Biz-Barcelona 2014 ha comptat amb més de 12.300 visitants,⁴¹⁹ dels quals el 43,2% estan en procés de creació d'una empresa, el 29,6% tenen una pime i el 7,4% són autònoms. La mitjana d'edat dels participants ha estat més elevada que en l'edició anterior, atès que els de més de 45 anys concentren el 44,3% dels participants, mentre que l'any passat representaven el 20% dels participants. D'altra banda, tres de cada quatre visitants (el 76,7%) té nivell d'estudis universitari.

L'altre esdeveniment mencionat, el Congrés Catalunya Emprèn, en canvi es focalitza en el finançament i la innovació dels projectes, atès que està concebut com un punt de trobada per a emprenedors que cerquen finançament, empresaris que busquen solucions per als seus reptes d'innovació i inversors que operen en l'àmbit nacional i internacional.

Un altre Programa del qual cada any es fa ressò en aquest apartat és l'Erasmus per a joves emprenedors, implementat per primer cop l'any 2009 i que cada any rep un nombre creixent de sol·licituds de participació. El Programa va dirigit a joves que vulguin emprendre i els facilita la realització d'un intercanvi internacional i el treball amb un empresari amb experiència en un altre Estat membre de la UE. La participació dels joves espanyols és de les més altes (és el país d'origen del 13,9% dels participants), únicament superat per Itàlia (14,4% dels participants). A la vegada, aquests dos països són el principal destí dels participants (el 22% van a Espanya i el 20,6% a Itàlia).⁴²⁰

⁴¹⁹ Memòria 2014: informe de resultats del Biz-Barcelona.

Consulta a: http://media.firabcn.es/content/S092014/docs/doc_memoria_2014_ca.pdf. El document conté també que l'edició del 2014 ha comptat amb 140 entitats participants, 100 expositors i 338 ponents. S'han realitzat 178 ponències i sessions de treball, en les què han participat 3.130 persones. Així mateix, 491 persones han participat en les sessions d'assessorament empresarial i 694 en l'àrea "bizexporta". En total, s'han realitzat 1.780 contactes en el mercat de finançament.

⁴²⁰ Erasmus for young entrepreneurs : statistics November 2014. Erasmus for Young Entrepreneurs Office. Brusel·les: Eurochambres, 2014. Consulta a http://www.erasmus-entrepreneurs.eu/press/141107_Statistics_54621bdd34dc2.pdf.

Com en edicions anteriors d'aquesta Memòria, cal fer esment dels diferents premis que es convoquen per reforçar el reconeixement social de les persones que emprenen així com per contribuir, en cas que el premi tingui una dotació econòmica, a la sostenibilitat inicial del projecte. Alguns d'aquests premis s'atorguen en el marc d'un esdeveniment més general, com els que s'atorguen durant la celebració del Biz-Barcelona 2014.⁴²¹ Entre els premis amb dotació econòmica es poden citar, entre altres, el Certamen Nacional de Joves Emprenedors, convocat anualment des del 2008 pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat,⁴²² i en el que poden participar els joves que liderin projectes innovadors i viables, d'empreses ja constituïdes, amb una antiguitat màxima de tres anys i mínima d'un any. No es concreta la forma jurídica que han d'adoptar aquestes iniciatives, per la qual cosa tant pot ser persona física com jurídica. En l'edició de 2014, com cada any, el premi s'ha adjudicat a 10 projectes i s'ha assignat a cada promotor un premi de 25.000 euros.⁴²³

4.2. DISMINUCIÓ DE COSTOS A L'INICI D'UNA ACTIVITAT ECONÒMICA

L'inici de l'activitat és una de les fases del procés d'emprendre més delicades i on els costos són un element determinant per a la viabilitat futura del projecte. Conscient d'aquests condicionants, el legislador inclou la remoció d'obstacles que impedeixin l'inici i desenvolupament d'una activitat econòmica o professional per compte propi com una de les línies d'actuació de la política de foment del treball autònom (art. 27.2 a) LETA). Aquesta línia pot concretar-se tant en la regulació de les diferents formes jurídiques que pot adoptar l'activitat empresarial, com la reducció i simplificació de tràmits administratius, l'abaratiment dels costos inicials facilitant la disponibilitat de capital (mitjançant la capitalització de la prestació d'atur) o la regulació de contractes laborals amb reduccions i/o bonificacions fiscals i socials; mesures totes elles analitzades a continuació.

Hi ha una sèrie de **formes jurídiques** concebudes principalment per a persones que acaben d'endegar un projecte empresarial, amb independència de la possibilitat que tenen d'actuar com a persona física sense el paraigües de cap societat, que com ja s'ha comentat anteriorment és una opció que concentra pràcticament la meitat de les altes d'empreses a Catalunya (el 49,7%, el darrer trimestre de 2014).

Igual que en anys anteriors, la informació facilitada per la Secretaria general d'Indústria i de la petita i mitjana empresa sobre les societats creades l'any 2014 reflecteix com la figura més utilitzada és la societat de responsabilitat limitada (amb 303 noves societats), mentre que les societats limitades nova empresa tenen un caràcter residual (el 2013 se'n van crear 9 i el 2014, 19). D'altra banda, des de l'any 2013 les persones que inicien una activitat poden adoptar també la forma d'emprenedor de responsabilitat limitada.⁴²⁴ Segons les dades del Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Mobles i Mercantils d'Espanya, l'any 2013 es van acollir a aquesta forma societària 13 persones en tot l'Estat, mentre que el 2014, van ser 51 (si bé no es disposa de dades desagregades per comunitats autònomes).⁴²⁵ Gairebé tres de cada quatre empreses creades el 2014 tenen un soci fundador home (el 72,3% de les societats de responsabilitat limitada), un percentatge que creix respecte l'any anterior (quan fou del 69,2%).

D'altra banda, i amb la finalitat de **reduir costos administratius i de gestió**, al llarg de l'any 2014 s'ha seguit implementant la Finestreta Única Empresarial (FUE), que des de la seva posada en marxa fins el 31 de desembre de 2014 presenta els resultats que conté el gràfic següent. Tal com es pot observar, s'han assolit amb escreix els objectius previstos; pel que fa a l'eliminació de tràmits, s'ha assolit l'objectiu en un 105%; en el cas de la simplificació, amb la simplificació de 410 tràmits, s'ha assolit el 108% de l'objectiu previst; i pel que fa a la implantació de tràmits a la FUE l'objectiu s'ha complert en un 111%: s'han implementat 334 tràmits que s'han afegit als que ja disposava la carta de serveis de la Oficina de Gestió Empresarial, que és la unitat administrativa que actua com a FUE. El Pla FUE 2011-2014 acaba la seva vigència precisament l'any 2014, si bé està previst elaborar-ne un de nou pel període 2015-2017.

⁴²¹ A tall d'exemple, es van atorgar quatre premis: BDO & 4YFN Start-up Competition, els premis FPemprèn, el premi Emprenedor del Col·legi d'Aparelladors de Barcelona i els premis Creativ.

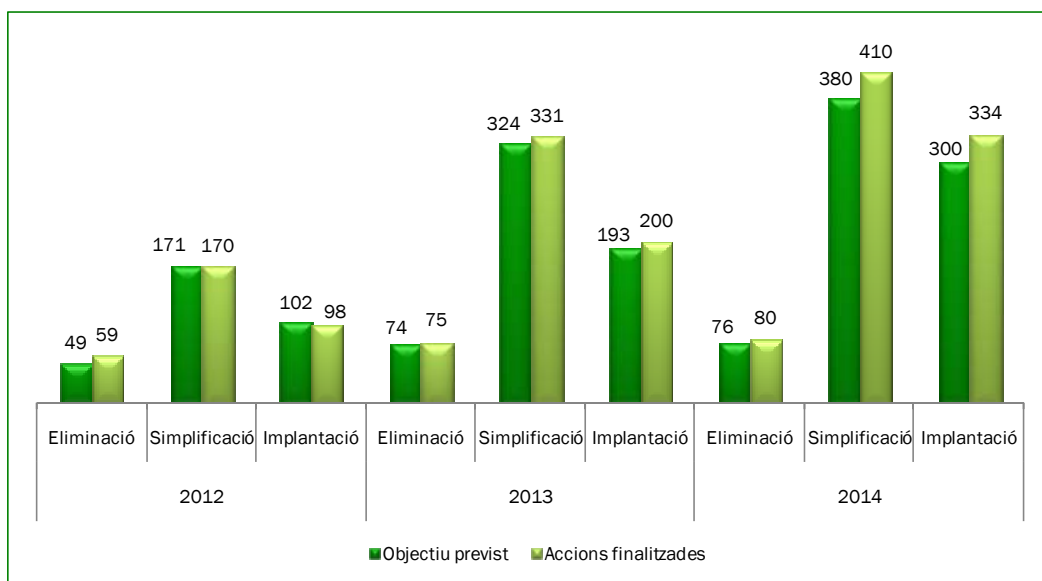
⁴²² Resolució de 21 de juliol de 2014, de l'Institut de la Joventut, per la qual es convoca el Certamen Nacional de Joves Emprenedors per a l'any 2014. BOE núm. 203, de 21.08.2014.

⁴²³ Resolució d'1 de desembre de 2014, de l'Institut de la Joventut, per la que es determinen els adjudicataris del Certamen Nacional de Joves Emprenedors per a l'any 2014. BOE núm. 306, de 19.12.2014.

⁴²⁴ Figura jurídica introduïda per la Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i la seva internacionalització. BOE núm. 233, de 28.09.2014.

⁴²⁵ *Estadística mercantil 2014*. Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Mobles i Mercantils d'Espanya.

GRÀFIC 155. Execució del projecte Finestreta Única Empresarial. Catalunya, 2012-2014

Unitats: nombres absoluts.

Nota: les dades a partir de 2013 són acumulades.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

D'altra banda, a principis de l'any 2014,⁴²⁶ el Govern de la Generalitat ha aprovat una eina per avaluar l'impacte que les iniciatives normatives tenen sobre les petites i mitjanes empreses, el Test Pimes, amb l'objectiu de garantir que els costos derivats de la regulació no els afectin de forma excessiva, ni disminueixin la seva competitivitat. La realització d'aquesta avaluació és una recomanació de la Comissió Europea, que constata que el compliment de la normativa és més difícil i car per a les empreses de menor dimensió. En la mateixa sessió del Consell Executiu d'11 de febrer, el Govern ha aprovat un conjunt de mesures i projectes corporatius per desplegar l'administració electrònica a l'Administració de la Generalitat de Catalunya. D'entre projectes dirigits específicament a les empreses destaca, a més de la potenciació del Canal Empresa, la implantació de la factura electrònica.

Una altra mesura ja comentada i que cada any s'analitza en aquesta Memòria és la **capitalització de la prestació d'atur**, que contribueix a facilitar la disponibilitat de capital a l'inici de l'activitat. L'any 2014 l'han capitalitzada 30.467 persones, pràcticament el mateix nombre que l'any anterior (quan van fer-ho 30.534 persones). El pes d'aquestes 30.467 sobre el total de persones beneficiàries de la prestació d'atur contributiva incrementa per tercer any consecutiu, en passar del 12,9% el 2012 al 17,5% el 2014, degut a la davallada de persones beneficiàries de la prestació d'atur a Catalunya i pel fet que el nombre de les que la capitalitzen es manté estable, tal com reflecteix el primer dels gràfics següents.

Pel que fa a la finalitat de la capitalització, no hi ha variacions destacades respecte els anys anteriors: la pràctica totalitat de les persones (96,7%) capitalitzen la prestació per constituir-se com a treballadors autònoms, mentre que els que es converteixen en socis de cooperatives o societats laborals o fan una aportació al capital social d'una societat mercantil tenen un percentatge residual (2,9% i 0,1%, respectivament). Atès el baix nombre en termes absoluts d'aquest darrer supòsit (41) els gràfics següents no recullen aquesta dada.⁴²⁷

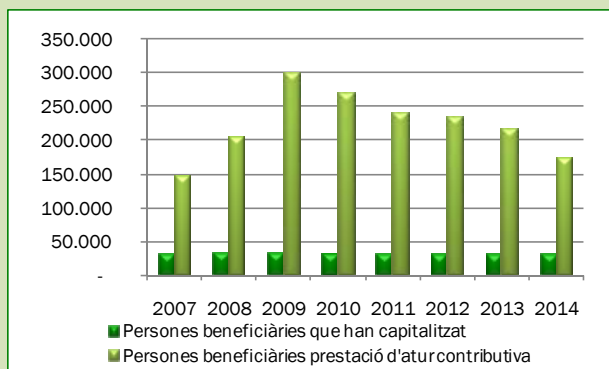
D'altra banda, l'anàlisi per edat de les persones que capitalitzen i la seva evolució en el temps confirma la tendència ja descrita el 2013: la tendència a reduir-se el nombre de menors de 40 anys que capitalitzen (els menors de 25 anys davallen el 14,7% respecte el 2013 i els de 25 a 40 anys davallen el 5,2%) i a incrementar el nombre de persones de més de 40 anys que capitalitzen la prestació (els que tenen entre 40 i 55 incrementen el 6,5% i els majors de 55 anys, el 13,3%). Aquesta evolució comporta que els més joves perdin importància relativa i alhora els de més edat en guanyin, tal com reflecteix el tercer gràfic. Cal tenir en compte però, que aquestes dades són per al conjunt de l'Estat.

⁴²⁶ Acords de Govern d'11 de febrer de 2014.

⁴²⁷ Aquest nombre tan petit de casos pot venir explicat per la novetat de la mesura, atès que va ser introduïda l'any 2013.

GRÀFIC 156. Capitalització de la prestació d'atur contributiva. Catalunya, 2007-2014

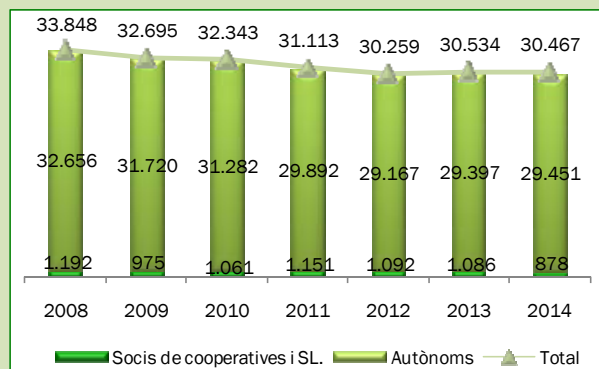
Persones que capitalitzen

Unitats: nombre de persones.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

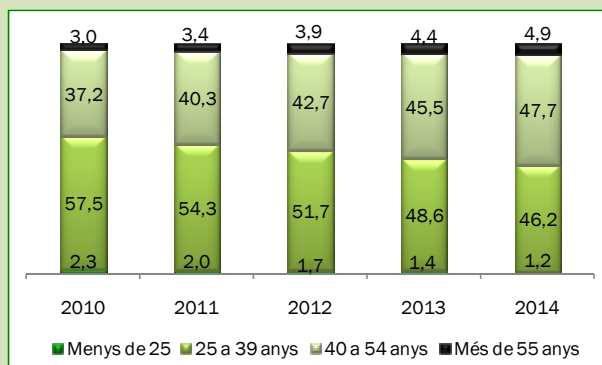
Tipus d'activitat per la qual es capitalitza

Unitats: nombres de persones.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Persones que capitalitzen per grups d'edat

Unitats: percentatges.

Nota: dades relatives a Espanya.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

L'any 2013 es van regular dues mesures noves per tal de facilitar l'establiment per compte propi dels joves (menors de 30 anys) que es trobaven en situació d'atur: la possibilitat de compatibilitzar la prestació d'atur amb l'inici d'una activitat per compte propi i la possibilitat de sol·licitar la baixa de la percepció de la prestació mentre es realitza una activitat per compte propi.

Tal com reflecteix la taula següent, l'any 2014 ha incrementat de manera significativa el nombre de persones que han compatibilitzat la prestació d'atur i l'establiment com a autònomes, tant en l'àmbit català com a la resta de l'Estat. Si bé la majoria dels joves que s'han acollit a aquesta mesura són homes (el 53,2% a Catalunya), les dones han incrementat la seva importància respecte l'any anterior, en passar de representar el 40,9% al 46,8%. En l'àmbit estatal el pes de les dones és lleugerament menor (el 45,5%). Pel que fa a l'edat, igual que l'any anterior, el 81,2% dels que han compatibilitzat tenen entre 26 i 30 anys. En l'àmbit estatal el percentatge és similar (81,5%).

TAULA 83. Persones que compatibilitzen la prestació d'atur amb l'inici d'una activitat per compte propi. Espanya i Catalunya, 2013 i 2014

	2013		2014		Variació 2013-2014	
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
Total	276	2.328	1.509	9.357	446,7	301,9
Sexe						

	2013		2014		Variació 2013-2014	
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
Home	163	1.286	803	5.101	392,6	296,7
Dona	113	1.042	706	4.256	524,8	308,4
Edat						
18 a 20 anys	1	24		22	-100,0	-8,3
21 a 25 anys	50	514	283	1.705	466,0	231,7
26 a 30 anys	225	1.790	1.226	7.630	444,9	326,3

Unitats: nombres absoluts i variació en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

La segona de les mesures regulada el 2013 és la possibilitat que els joves menors de 30 anys en situació d'atur sol·licitin la **suspensió del cobrament de la prestació d'atur** mentre inicien una activitat per compte propi. Si bé l'any 2013 es van acollir més persones a aquesta mesura que a l'anterior (la compatibilització), l'any 2014 es registra una davallada del 5,2% a Catalunya de les persones que suspenen la prestació d'atur, tot i que hi ha més persones que es decanten per aquesta opció que per compatibilitzar (1.999 vs. 1.509).

La distribució per sexe de les persones que han suspès el cobrament de la prestació és pràcticament idèntica a la de l'any passat (el 57,5% són homes i el 42,5%, dones), com també hi ha poques variacions en la distribució per edat, sent el grup majoritari els que tenen més de 26 anys (el 75%). En l'àmbit estatal no hi ha diferències destacables respecte la situació descrita.

TAULA 84. Baixes de la prestació per atur per col·locació per iniciar una activitat per compte propi. Espanya i Catalunya, 2013 i 2014

	2013		2014		Variació 2013-2014	
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
Total	2.109	17.653	1.999	16.840	-5,2	-4,6
Sexe						
Home	1.214	10.413	1.149	9.626	-5,4	-7,6
Dona	895	7.240	850	7.214	-5,0	-0,4
Edat						
18 a 20 anys	24	212	16	218	-33,3	2,8
21 a 25 anys	471	3.991	484	3.895	2,8	-2,4
26 a 30 anys	1.614	13.450	1.499	12.727	-7,1	-5,4

Unitats: nombres absoluts i variació en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Una altra mesura que cal tenir en compte i introduïda l'any 2012, és el **contracte indefinit de suport als emprenedors**, que comporta entre d'altres aspectes, la bonificació de les quotes a la SS en cas de contractar determinats col·lectius, a la vegada que permet al treballador contractat, si percep la prestació d'atur, compatibilitzar-ne la percepció d'un 25% amb el seu salari.

De nou, l'any 2014 es registra un increment significatiu del nombre de contractes signats, tant en total (70,6% de variació positiva) com en els menors de 30 anys (68,8% d'increment). Aquest increment és més intens en les dones que en els homes, de tal manera que la importància relativa de les primeres passa del 41,8% l'any 2013 al 43,8% l'any 2014 en total, i del 48,8% al 50,1% entre els menors de 30 anys. Tots els sectors d'activitat incrementen el nombre de contractes subscrits, sent especialment més intens aquest increment en els serveis. La distribució interna dels diferents contractes per sectors d'activitat tenint en compte el total de contractes i els que s'han signat amb menors de 30 anys presenta alguna diferència: si bé el sector serveis és el majoritari en ambdós casos, té més pes entre els menors de 30 anys que en el total (86,5% vs. 81%), mentre que la construcció i la indústria concentren un major nombre de contractes en total que entre els joves: 12% vs. 9% (en el cas de la construcció) i 5,7% vs. 3,4% (en el cas de la indústria).

Malgrat les deduccions fiscals associades a aquests contractes, igual que va passar el 2013, incrementen amb més intensitat els que no tenen aquestes deduccions que els que sí que les tenen, sent els primers clarament majoritaris respecte el total (91% vs. 9% pel que fa al total de contractes i 86,2% vs. 13,8%, pel que fa als contractes de menors de 30 anys), fet que permet plantejar que l'ús d'aquesta modalitat contractual es deu a factors diferents als associats a les deduccions fiscals.

TAULA 85. Contractes indefinits de suport als emprenedors signats a Catalunya, 2013-2014

		2013		2014		Variació 2013-2014	
		Total	Menors 30 anys	Total	Menors 30 anys	Total	Menors 30 anys
Total contractes signats		32.664	12.678	55.709	21.405	70,6	68,8
Sexe	Homes	19.008	6.493	31.305	10.686	64,7	64,6
	Dones	13.656	6.185	24.404	10.719	78,7	73,3
Sector d'activitat	Agricultura	565	170	748	225	32,4	32,4
	Indústria	4.205	1.246	6.665	1.931	58,5	55,0
	Construcció	2.016	529	3.167	737	57,1	39,3
	Serveis	25.878	10.733	45.129	18.512	74,4	72,5
Deduccions fiscals	Amb	4.019	2.429	5.010	2.958	24,7	21,8
	Sense	28.645	10.249	50.699	18.447	77,0	80,0

Unitats: nombres absoluts i variació en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

4.3. FORMACIÓ PROFESSIONAL

En aquesta categoria s'inclouen tres tipus de mesures relacionades amb la formació i capacitació dels treballadors autònoms, seguint l'art. 28 de la LETA: les encaminades a integrar la promoció de la iniciativa empresarial dins el sistema educatiu, la formació i readaptació professional dels autònoms i la informació i l'assessorament tècnic per a la creació, consolidació i renovació d'iniciatives empresarials.

Les mesures per **integrar dins el sistema educatiu la promoció del treball autònom** són importants en la promoció d'aquesta forma d'ocupació, atès que, tal com afirma la Comissió Europea, l'educació i la formació fomenten l'aparició de noves generacions de persones emprenedores, al mateix temps que recomana la introducció de l'ensenyament en emprenedoria a escala europea.

En aquest àmbit cal tenir en compte diferents actuacions impulsades pel Departament d'Ensenyament, entre les que destaca l'assignatura centrada en l'emprenedoria, que s'imparteix amb caràcter optatiu a 3r d'ESO. Segons les dades facilitades pel Departament d'Ensenyament, ha passat de ser impartida per 17.800 alumnes (de 624 centres) el curs 2012-2013, a 30.023 alumnes de 757 centres el curs 2014-2015. Si bé es presta en més centres públics que privats (411 vs. 347), la cursen més alumnes dels centres privats que dels públics (10.691 vs. 19.332). Atès el caràcter innovador de l'assignatura i la importància de la formació del professorat que la imparteix, el Departament també ha implementat una activitat de formació dirigida a aquest professorat, al mateix temps que ha creat una pàgina específica dedicada a l'emprenedoria dins el web de la XTEC.⁴²⁸

D'altra banda, s'han dut a terme actuacions amb la col·laboració d'entitats privades, com ara el projecte d'Educació Financera a les Escoles de Catalunya amb la Fundació Privada Institut d'Estudis Financers, o el Programa Escola i empresa, amb la col·laboració de FemCAT, que facilita la trobada entre alumnes i una persona que dirigeix una empresa i que els explica la seva vivència personal i professional. En l'àmbit de la formació per a persones adultes també s'ha dut a terme una prova pilot d'Educació Financera. Destacar per últim, l'atenció prestada pel Saló de l'Ensenyament 2014 a l'emprenedoria, que ha mostrat 11 projectes realitzats per alumnes de 4rt d'ESO, batxillerat i formació professional, i ha ofert diferents tallers d'emprenedoria, robòtica o videojocs, entre d'altres.

⁴²⁸ *Emprenedoria*. Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. Consulta a <http://www.xtec.cat/web/recursos/emprenedoria>.

En l'àmbit universitari, a banda de les accions que duen a terme les diferents universitats de suport i foment de l'emprenedoria, i que comencen a ser valorades positivament pels experts,⁴²⁹ es pot destacar la presència d'aquesta opció professional en el marc del I Congrés Internacional d'Ocupació i Orientació Professional,⁴³⁰ esdeveniment anual de dos dies que té per finalitat que els joves universitaris i titulats que busquen ocupació puguin conèixer i connectar de manera directa amb les empreses interessades. El Departament d'Empresa i Ocupació hi ha difós els diferents programes d'emprenedoria que impulsa així com ha presentat els diferents serveis i assessorament que pot oferir el SOC.

Per últim, cal tenir en compte les actuacions d'impuls de l'educació emprenedora realitzades per la Comissió Europea al llarg de l'any 2014, entre les que destaca l'elaboració d'una Guia per a Formadors,⁴³¹ que conté una selecció d'exemples per inspirar altres iniciatives i per proporcionar suport al professorat d'educació emprenedora.

Pel que fa al foment de la **formació i la readaptació professional dels treballadors autònoms**, cal tenir en compte les diferents accions formatives que organitzen, com cada any, moltes institucions, ja siguin públiques o privades. A tall d'exemple es pot mencionar el Programa Cambra business mentoring, que consta de cinc sessions en les què es defineix el model de negoci a través del mètode Canvas, s'analitza la viabilitat econòmica del projecte i s'analitzen punts forts i febles de la idea empresarial; o les sessions de formació per a l'autoocupació que es van realitzar en el marc del saló *Handmade Festival* dedicat al fenomen del *Do it Yourself*; els tallers que organitza ACCIÓ dedicats al màrqueting digital; entre d'altres.

El tercer tipus de mesures en l'àmbit de la formació professional dels treballadors autònoms són les que proporcionen **informació i assessorament tècnic per a la creació, la consolidació i renovació de les iniciatives empresarials**. Si bé tradicionalment la majoria de mesures de suport en forma de serveis d'informació i assessorament a persones emprenedores s'han centrat en les fases inicials, els darrers anys hi ha més iniciatives que es focalitzen en les fases posteriors del cicle vital d'una iniciativa econòmica, com ara la consolidació i creixement.

En aquest sentit, cal destacar el Programa Consolida't⁴³² del Departament d'Empresa i Ocupació, que recull els resultats i l'experiència d'una prova pilot realitzada l'any 2013 (i comentada en l'edició anterior d'aquesta Memòria)⁴³³ i que es reedita per a l'exercici 2014 en el marc del Programa Catalunya emprèn. D'entre les principals novetats de la convocatòria d'enguany destaca l'ampliació del col·lectiu de persones beneficiàries a tots els autònoms que portin més de 6 mesos en el seu negoci (atès que en l'actual conjuntura econòmica, les necessitats d'assessorament i formació estratègica poden tenir lloc en qualsevol moment de la vida laboral del treballador autònom, i no només en la fase de consolidació). També s'aplica el Programa per atendre les persones que han fet fallida en els seus negocis i que volen iniciar una nova activitat laboral com a treballadors autònoms. Aquesta novetat se situa en línia d'una de les recomanacions de l'Informe del CTEESC *Emprenedoria a Catalunya: activitat, educació i polítiques*,⁴³⁴ que constata la necessitat d'endegar iniciatives dirigides a donar segones oportunitats i/o reorientar les persones que han emprèn i han fracassat.

La taula següent recull la informació facilitada pel Departament d'Empresa i Ocupació sobre l'execució del Programa. Cal tenir en compte que el nombre de participants és similar als participants previstos en el programa pilot executat el 2013 (568 vs. 558), si bé el pressupost s'ha gairebé duplicat, en passar de 550.000 euros als 916.530 euros (que suposa un increment del 66,6%).

⁴²⁹ Els experts que participen en el Baròmetre 2014 de la Fundació CYD constaten que l'àmbit del foment de la cultura emprenedora a la universitat és un dels que més s'ha avançat al llarg del 2014. Fundació CYD (2015). *Baròmetre CYD 2014: el paper de las universidades en España*. Fundació CYD. Consulta a <http://www.fundacioncyd.org/images/otrasPublicaciones/Barometro2014.pdf>.

⁴³⁰ *JOBBarcelona*. Talent Point. Consulta a <http://www.jobbarcelona.com>.

⁴³¹ Comissió Europea (2014). *Entrepreneurship education: a guide for educators*. Direcció General d'Empresa i Indústria. Brussel·les, la Comissió. Consulta a <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/7465/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁴³² Ordre EMO/302/2014, de 2 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per al programa Consolida't, de suport a la consolidació, l'enfortiment i la reinvençió del treball autònom emmarcat en el Programa Catalunya Emprèn, i es fa pública la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6726, de 13.10.2014.

⁴³³ Ordre EMO/271/2013, de 30 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per al suport a la consolidació del treball autònom a Catalunya, i s'obre la convocatòria per a l'any 2013. DOGC núm. 6493, de 04.11.2013.

⁴³⁴ *L'emprenedoria a Catalunya: activitat, educació i polítiques*. Barcelona: Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya, 2014. Consulta a http://www.ctesc.cat/doc/doc_43887781_1.pdf.

TAULA 86. Resultats del Programa Consolidat d'assessorament i formació. Catalunya, 2014

	Participants	Import atorgat	Import mitjà
Total	558	916.530	1.642,5
Barcelona i àrea metropolitana	270	451.530	1.672,3
Vallès Oriental i Occidental	144	240.000	1.666,7
Catalunya central	72	120.000	1.666,7
Girona	36	52.500	1.458,3
Lleida	18	26.250	1.458,3
Tarragona	18	26.250	1.458,3

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Els serveis d'informació, assessorament i suport tècnic que presta ACCIÓ a les empreses catalanes es poden considerar englobats en les mesures descrites en aquest apartat i classificables als apartats g) i i) de l'art. 27.2 de la LETA, si bé els destinataris dels serveis d'ACCIÓ són tot tipus d'empreses que apostin per la innovació i la internacionalització. Entre aquestes empreses, n'hi ha de pimes i formades per autònoms, per la qual cosa a continuació es fa un breu esment, sense ànim d'exhaustivitat, d'aquells serveis dels quals aquest col·lectiu en pot ser beneficiari.

Així, en primer lloc, es pot citar el Programa d'innovació empresarial, dirigit a incrementar els índex d'innovació a Catalunya, impulsar la base d'empreses innovadores del país i la seva aposta per la inversió en R+D (especialment entre les pimes) i augmentar els instruments de transferència tecnològica de l'ecosistema català d'innovació. D'entre les instruments de Transferència Tecnològica destaca la Xarxa Tecnio (que agrupa els principals agents experts en investigació aplicada i transferència tecnològica de Catalunya)⁴³⁵ i la Valorització tecnològica, que inclou eines d'assessorament, suport i ajut financer per facilitar l'arribada al mercat de l'estoc de coneixement i tecnologia acumulat en universitats i entitats de recerca de Catalunya. Així mateix, el Programa preveu instruments d'estímul de la demanda empresarial, entre els que es poden destacar els nuclis d'innovació tecnològica, que són ajuts per al desenvolupament de projectes d'R+D de manera individual i cooperativa tant de caire nacional com internacional,⁴³⁶ i els serveis d'assessorament a la innovació, que durant l'any 2014 han superat la xifra de 1.500 serveis per orientar a les empreses en les seves actuacions de desenvolupament tecnològic i d'innovació.

En segon lloc, destaca el Programa de creixement empresarial, que comprèn actuacions dirigides a adaptar els programes i serveis a les necessitats específiques de les pimes en les diferents fases del seu creixement, i inclou tant el servei d'informació empresarial (que ha atès 3.900 consultes durant el 2014), com el Programa Expansiona't, de creixement i diversificació de mercats,⁴³⁷ el Programa Empresa exporta, orientat a acompanyar les micro i les petites empreses en els primers passos de la seva internacionalització, oferint-los una diagnosi del seu potencial internacional i un pla de promoció internacional⁴³⁸ i el Programa Iniciació a l'exportació, entre d'altres, que presta suport a micro i petites empreses per a dotar-les d'eines de gestió i de comerç internacional per tal que surtin a l'exterior i implementin un pla de promoció internacional.⁴³⁹

⁴³⁵ Segons les dades facilitades per ACCIÓ, durant l'any 2014 s'ha atès a més de 6.639 clients que han suposat uns ingressos totals de 116,225 M€. D'aquests, 43 corresponen a facturació per projectes d'R+D+i amb empreses. S'ha creat una *spin-off*, s'han sol·licitat 49 patents europees, s'han transferit 22 patents a través de la xarxa TECNIO i s'han seleccionat 32 investigadors, entre 99 presentats, per participar en la segona convocatòria del programa de mobilitat TECNIO-SPRING. Resolució EMO/561/2014, de 28 de febrer, per la qual s'aproven les bases reguladores de la línia d'ajuts als agents tecnològics de la Xarxa Tecnològica de Catalunya, TECNIO, per a la mobilitat de personal investigador vinculat a aquesta xarxa per desenvolupar projectes de recerca aplicada orientats a la transferència tecnològica (Programa TECNIO-SPRING), i s'obre la primera convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6583, de 17.03.2014.

⁴³⁶ Durant el 2014 s'ha presentat 137 projectes, s'han aprovat 41 projectes de 163 empreses participants. L'import de l'ajut total ascendeix als 4,24 milions d'euros i s'ha generat una inversió de 10,15 milions d'euros, segons les dades facilitades per ACCIÓ.

⁴³⁷ Resolució EMO/1738/2014, de 10 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts del Programa Expansiona't, i s'obre una nova convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6672, de 25.07.2014. S'han presentat en aquesta convocatòria 184 projectes, dels quals se n'han aprovat 168, als quals s'ha assignat un ajut econòmic, que ascendeix a 1,09 milions d'euros en total i que ha generat una inversió de 1,6 milions d'euros, segons les dades facilitades per ACCIÓ.

⁴³⁸ Segons ACCIÓ, durant l'any 2014 s'han presentat 101 projectes, per part de 92 empreses.

⁴³⁹ Resolució EMO/784/2014, de 28 de març, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió dels ajuts del Programa Empresa Exporta i del Programa d'Iniciació a l'Exportació, i s'obre la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6602, d'11.04.2014. Segons la informació facilitada per ACCIÓ, l'any 2014 s'han presentat a aquest darrer programa 87 projectes, de 74 empreses participants.

Per últim, i en el marc del Programa Catalunya emprèn, cal tenir present els serveis d'assessorament i suport que presta la xarxa d'acceleradores Start-up Catalonia, que ofereix un acompanyament especialitzat a empreses amb potencial de creixement i, o bé les acompanya en les fases inicials (a través de la xarxa d'acceleradores territorials o Pla Embarca), o bé les dota d'eines per fer-les més internacionals (a través del Pla Esprint).⁴⁴⁰ La xarxa d'acceleradores està composta per un total de set, repartides arreu Catalunya. Durant l'any 2014 s'ha completat el desplegament de la xarxa territorial amb la inauguració de tres acceleradores: Catalunya Central (CREACCIÓ, Vic), Catalunya Sud (REDESSA, Reus) i Lleida (GlobalLeida). En total, prop de 100 empreses han passat per les acceleradores l'any 2014.

Tanca aquest apartat una breu referència al Programa Reempresa, concreció a Catalunya del Pla de suport a la transmissió d'empreses impulsat pel Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme. L'any 2013 es van tancar 155 operacions, mentre que el 2014 se s'han tancat 262, per un preu total de 12.022.160€, que han suposat mantenir 1.000 llocs de treball, segons les dades facilitades pel Ministeri. El Programa compta amb 105 tècnics, 41 punts d'atenció que han prestat servei a 1.569 persones que han cedit el seu negoci i a 2.156 persones interessades en comprar-ne un.

4.4. SUPORT ECONÒMIC A LES NOVES INICIATIVES

Les empreses i els treballadors autònoms poden tenir necessitat de suport econòmic tant a l'inici de la seva activitat com en fases més avançades. Generalment es considera que la fase inicial inclou els dos o tres primers anys d'activitat, i per tant la seva de consolidació s'inicia a partir d'aquest moment. Partint d'aquest criteri temporal, a continuació es fa esment a algunes de les mesures actives durant el 2014 que han proporcionat suport financer a les iniciatives econòmiques, i que poden classificar-se en les mesures que preveu l'art. 29 de la LETA.

4.4.1. SUPORT ECONÒMIC A L'INICI DE L'ACTIVITAT

En aquesta categoria s'inclouen tant els préstecs amb condicions preferents, com les garanties, les subvencions, els avals financers i els microcrèdits.

Igual que en anys anteriors, diferents institucions, tant d'àmbit estatal com autonòmic han convocat diferents ajudes econòmiques, entre les quals destaquen les línies de finançament de l'Institut de Crèdit Oficial (ICO) i l'Empresa Nacional d'Innovació, SA (ENISA), així com les línies de l'Institut Català de Finances (ICF). La taula següent conté resumides les principals magnituds de les dues darreres convocatòries de préstecs d'ENISA (2011 i 2012, i que s'han fet efectives els anys següents) dirigides especialment a persones que han iniciat un projecte empresarial. Com es pot observar a la taula, disposen d'uns préstecs específics per a joves i uns altres oberts a la resta d'emprenadors, si bé en aquest darrer cas no més hi ha empreses beneficiàries amb seu social a Catalunya entre els imports atorgats l'any 2014. Pel que fa a la línia Joves Emprenadors es constata una davallada progressiva tant de l'import total del préstec com del nombre de beneficiaris, si bé l'import mitjà es manté al voltant dels 55.000 euros (per l'any 2014 de 55.803 a Catalunya i 53.140 a la resta d'Espanya).

TAULA 87. Principals magnituds dels préstecs concedits per ENISA. Catalunya i Espanya, 2012-2014

	2012		2013		2014	
	Import préstec	Beneficiaris	Import préstec	Beneficiaris	Import préstec	Beneficiaris
ENISA Joves Emprenadors						
Catalunya	5.711.133	103	4.591.000	86	3.683.000	66
Espanya	19.116.876	363	18.884.567	364	10.468.600	197
ENISA Emprenadors						
Catalunya	0	0	0	0	2.370.000	24
Espanya	0	0	330.000	3	8.105.000	77

Unitats: import en euros i números absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir d'ENISA.

⁴⁴⁰ Resolució EMO/2524/2014, de 5 de novembre, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts del Pla Esprint del Programa Start-Up Catalonia, i s'obre la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6750, de 14.11.2014.

Tal com ja s'ha comentat, l'ICF disposa de diferents línies de finançament a les quals poden accedir les empreses que tinguin la seu social a Catalunya principalment. Entre aquestes línies destaquen les específiques per a autònoms i pimes, atès que segons les darreres dades disponibles (2013)⁴⁴¹ el 59,1% dels clients de l'ICF són autònoms i microempreses (amb una facturació inferior a dos milions d'euros). La taula següent conté les principals dades d'aquestes línies.

TAULA 88. Productes financers de l'ICF destinats específicament a treballadors autònoms. Catalunya, 2012-2013

	2012		2013	
	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import
Préstecs mediació				
ICF Crèdit / Autònoms i comerços ¹	2.148	165,20	177	19,00
Microcrèdits	45	0,43	50	0,50
Préstecs directes				
Economia social i emprenedoria	-	-	21	3,20
Cultura	-	-	23	5,70
Agroalimentari i primari	-	-	123	19,40
Turisme	-	-	5	0,50
Préstecs participatius <i>Business Angels</i>	12	1,70	12	1,30

Unitats: nombres absoluts i imports en milions d'euros.

(1) L'any 2012 només es disposa de la dada conjunta de les línies ICF Crèdit i els préstecs per autònoms i comerços. L'any 2013 la línia ICF Crèdit no va estar activa.

Font: elaboració pròpia a partir de l'ICF.

L'ICF presta també avals a les empreses catalanes, de manera independent o conjunta amb Avalis de Catalunya SGR. La taula següent conté les principals magnituds de les línies d'Avalis de les quals els treballadors autònoms en són potencials beneficiaris. Malgrat les diferències entre les diferents línies, respecte el 2013 es pot constatar un increment tant del volum formalitzat, com del nombre d'operacions com el total de titulars que han sol·licitat i gaudit els avals.

⁴⁴¹ Institut Català de Finances (2014). *Memòria de l'Institut Català de Finances 2013*. Generalitat de Catalunya. Consulta a http://icf.gencat.cat/web/sites/icf/.content/documents/20_-_l_icf/arxius/Memoria_Finances_2013-CATALA.pdf.

TAULA 89. Principals magnituds de les línies d'Avalis de Catalunya, SGR. 2013-2014

	2013			2014		
	Persona Jurídica	Persona física (Home)	Persona física (Dona)	Persona Jurídica	Persona física (Home)	Persona física (Dona)
Per volum de formalitzat						
Aval Cooperatives	50.000	0	0	1.492.636	0	0
Avalis Emprèn	332.000	97.500	139.000	334.833	1.433.015	317.835
Avals Circulant	33.727.233	266.473	20.000	66.116.434	374.500	40.000
Aval adquisició llicència taxi	0	4.286.540	0	60.000	5.437.000	348.000
Resta avals financers, econ. i tècnics	39.184.423	805.251	185.500	53.631.567	1.611.534	232.000
Per núm. operacions						
Aval Cooperatives	2	0	0	11	0	0
Avalis Emprèn	6	3	3	6	18	7
Avals Circulant	220	7	1	481	9	2
Aval adquisició llicència taxi	0	52	0	1	48	3
Resta avals financers, econ. i tècnics	366	16	3	647	22	3
Per núm. titulars	355	75	7	607	97	15

Unitats: imports en euros i nombres absoluts.

Font: Avalis de Catalunya, SGR.

A banda d'aquests instruments financers impulsats per institucions autonòmiques, cal tenir present que també les institucions europees han endegat diferents iniciatives en aquest àmbit. Un d'ells és l'instrument de microfinançament *Progress*, del qual enguany es disposa d'unes dades (agregades per tota la UE) sobre la seva implementació, si bé refereixen a l'any 2013 i inclouen operacions que van tenir lloc entre l'1 d'octubre de 2012 i el 30 de setembre de 2013.⁴⁴² Cal tenir en compte que aquests productes compten amb el finançament de la UE i en alguns casos també, del Banc Europeu d'Inversions. Els principals productes són microcrèdits (d'un import màxim de 25.000 euros), garanties i préstecs prioritaris, que gestionen 38 entitats, bancàries (20) i no bancàries (18), de naturalesa pública o privada. El total d'operacions realitzades és de 53, per un import total de 134.700.000 euros.

Cal també tenir en compte que hi ha actuacions que combinen diferents tipus de mesures, com ara l'assessorament empresarial i una dotació econòmica (o subvenció). Un exemple és el Programa Emprenedoria corporativa,⁴⁴³ impulsat pel Departament d'Empresa i Ocupació, que se situa en línia amb l'Estratègia industrial del Govern de la Generalitat i amb l'Estratègia per a l'especialització intel·ligent de Catalunya (RIS3CAT). L'objectiu del Programa és impulsar i donar suport al desenvolupament de nous projectes empresarials que sorgeixen com a conseqüència de la cerca de sinèrgies entre empreses consolidades en el mercat i emprenedors, *start-ups*, empreses de base tecnològica o pimes. En la primera convocatòria del Programa s'han presentat 61 projectes, dels quals se n'han acceptat 44.⁴⁴⁴ Aquests projectes reben assessorament amb l'objectiu de trobar un soci corporatiu i un ajut de 4.200 euros per empresa.

A banda d'aquests ajuts econòmics directes cal mencionar l'actuació d'ACCIÓ en la millora de l'accés de les empreses catalanes al finançament empresarial, afavorint també l'accés a instruments de finançament alternatius als bancaris i facilitant l'accés al crèdit. En aquest sentit, cal destacar les sessions i tallers d'orientació financera que ha impartit al llarg de l'any.⁴⁴⁵ Així mateix, l'Agència fomenta la Xarxa d'Assessors Financers, un servei de

⁴⁴² Informe de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions "Execució de l'Instrument Europeu de Microfinançament Progress 2013, núm. COM (2014) 639 final, 20.10.2014.

⁴⁴³ Resolució EMO/2525/2014, de 6 de novembre, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts del Programa Emprenedoria Corporativa i s'obre la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6750, de 14.11.2014.

⁴⁴⁴ La distribució territorial dels projectes és la següent: 33 a Barcelona, 1 al Pirineu i Aran, 2 al Camp de Tarragona, 1 a Girona i 7 a Lleida.

⁴⁴⁵ 8 sessions d'orientació financera per a pimes, amb 125 assistents i 8 tallers de finançament per a emprenedors, amb 177 assistents.

consultoria especialitzada per a facilitar la cerca i obtenció de finançament homologat, que al llarg de l'any ha atès 883 empreses, n'ha acompanyat 171, 92 de les quals han mobilitzat 12,59 milions d'euros. Per últim, cal tenir en compte el Programa Xarxes d'inversors privats, que han tancat 60 operacions d'inversió per 10,94 milions d'euros.

4.4.2. SUPORT ECONÒMIC EN LA FASE DE CONSOLIDACIÓ I CREIXEMENT DE L'ACTIVITAT

Els instruments de suport econòmic en aquesta fase són els mateixos que en la fase inicial, i sovint les entitats que els faciliten les mateixes. Ara bé, cal tenir en compte que algunes de les mesures incloses en aquesta categoria no sempre tenen com a destinataris treballadors autònoms, atès que molts, d'ells, si es troben en fases consolidades i de creixement, han modificat la seva estructura empresarial i sovint han adoptat una forma societària mercantil i de certa mida.

En aquest sentit, es poden considerar classificables aquí algunes de les accions ja comentades d'ACCIÓ, així com d'altres que es focalitzen en la internacionalització i la captació d'inversions, com ara els Serveis de Comercialització Exterior,⁴⁴⁶ els Serveis d'Implantació a l'Exterior⁴⁴⁷ i el Programa d'internacionalització agrupada, entre d'altres. Aquest darrer Programa està dirigit a empreses de sectors estratègics que col·laboren agrupades executant un pla d'actuació de llarga durada, per millorar la seva competitivitat gràcies a la internacionalització conjunta dels seus productes o serveis.⁴⁴⁸

Així mateix cal tenir presents les actuacions que realitzen entitats públiques i privades per tal de facilitar l'accés al finançament de les empreses ja creades i amb una certa trajectòria. Algunes d'aquestes actuacions es troben emparades sota el Programa Catalunya emprèn, com ara el Programa B-Ready de la Fundació Ship2B,⁴⁴⁹ un programa d'acceleració de *start-ups* amb impacte social que té com a objectius aconseguir el finançament necessari per donar impuls a empreses ja creades, augmentar el volum de vendes i establir aliances estratègiques amb entitats del sector públic i privat.

Tal com va fer l'any passat, el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme ha convocat dues modalitats d'ajudes per les xarxes d'inversors privats (*business angels* en la terminologia anglosaxona): d'una banda les relacionades amb la creació d'aquestes xarxes⁴⁵⁰ i de l'altra amb el seu funcionament.⁴⁵¹ El total atorgat en la convocatòria d'enguany ascendeix als 574.992 euros, el 74% del qual (425.227 euros) s'ha destinat a la creació d'aquestes xarxes, mentre que el 26% restant (149.765 euros) ha contribuït a finançar despeses de funcionament de les xarxes ja creades. Respecte l'any anterior, aquestes dades representen una davallada del 3,3% amb caràcter general, més intensa en els ajuts a la creació de xarxes (davalla el 4,4% respecte el 2013), mentre que els ajuts pel funcionament de les xarxes es mantenen pràcticament estables (amb una lleugera davallada del 0,2%).

⁴⁴⁶ Durant l'any 2014 aquests serveis han atès 520 empreses que tenien un total de 712 projectes d'internacionalització. Es preveu que el possible increment de les exportacions entre 2014-2016 d'aquestes empreses sigui de 213,5 milions d'euros.

⁴⁴⁷ S'ha treballat en 170 projectes d'inversió d'empreses catalanes a l'exterior, prestant servei a 124 empreses inversores, sent la inversió per aquests projectes de 35,1 milions d'euros pel bienni 2014-2016.

⁴⁴⁸ Segons les dades facilitades per ACCIÓ, durant el 2014 s'han aprovat 17 projectes i hi ha participat 83 empreses. L'ajut global ha estat de 426.247 euros que han generat 1,3 milions d'euros d'inversió.

⁴⁴⁹ Ship2B. Fundació Ship2B. Consulta a <http://www.ship2b.org/b-ready/>.

⁴⁵⁰ Ordre IET/453/2014, de 14 de març, per la qual s'efectua la convocatòria corresponent a 2014, de les subvencions establertes per a l'impuls de les xarxes de "business angels" relacionades amb la seva creació. BOE núm. 70, de 22.03.2014.

⁴⁵¹ Ordre IET/452/2014, de 14 de març, per la qual s'efectua la convocatòria corresponent a 2014 de les subvencions establertes per a l'impuls de les xarxes de "business angels", relacionades amb el seu funcionament. BOE núm. 70, de 22.03.2014.

5. NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES

5.1. ÀMBIT ESTATAL

Entre els principis rectors de l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació 2014-2016⁴⁵² (EEAE), que es configura com el marc normatiu plurianual per a la coordinació i execució de les polítiques d'activació per l'ocupació en el conjunt de l'Estat hi ha el foment de la cultura emprenedora i l'esperit empresarial, establint relacions amb les entitats del món empresarial que puguin aportar el seu coneixement i experiència, prestant especial atenció a l'assessorament i l'orientació. Impulsar l'emprenedoria és, també un objectiu estratègic de l'EEAE. Així mateix, el Pla anual de política d'ocupació per a 2014 (PAPE 2014)⁴⁵³, inclou el foment del treball autònom dins l'eix 5 sobre emprenedoria.

Al Reial decret llei 8/2014⁴⁵⁴ i la Llei 18/2014 resultant de la tramitació parlamentària d'aquest⁴⁵⁵ s'inclou un mandat al Govern perquè procedeixi a la reordenació normativa dels incentius a l'autoocupació en l'àmbit d'ocupació i Seguretat Social.

A través de la Llei 35/2014⁴⁵⁶ que modifica el règim de les mútues d'accidents de treball i malalties professional també es modifica, amb efectes 1 de gener de 2015, el règim jurídic del sistema de protecció dels treballadors autònoms enfront del cessament d'activitat, introduït per la Llei 32/2010.⁴⁵⁷ Se suavitzen els requisits i formalitats d'accés, se n'amplien els beneficiaris i s'elimina l'obligació de protegir les contingències professionals per accedir a la protecció. Se separen els conceptes de cotització per cessament d'activitat i contingències comunes.

S'estableix que, en el termini de cinc anys, el Govern remeti al Congrés dels Diputats un estudi sobre l'evolució dels principals paràmetres que configuren aquest sistema de protecció per valorar, en funció dels resultats, la conveniència de convertir-lo en obligatori o de mantenir-ne el caràcter voluntari, així com per valorar el seu règim financer.

Es modifica el sistema de finançament i, per dotar-lo de seguretat jurídica, objectivitat i transparència, s'estableix una fórmula matemàtica que s'ha d'aplicar per adaptar el tipus de cotització segons les seves necessitats financeres, el qual se situa entre un mínim del 2,2 per cent i un màxim del 4 per cent, valor que no es pot excedir.

La justificació del cessament d'activitat se simplifica, tant materialment com formal: es redueix el nivell de pèrdues exigida a l'autònom per incórrer en la situació de necessitat, i es passa de pèrdues entre el 20 i el 30 % dels ingressos a pèrdues superiors al 10 % dels ingressos. L'acreditació de la situació de pèrdues es fa mitjançant el lliurament de la documentació comptable, tal com es determini reglamentàriament en atenció a les diferents obligacions de manteniment de registres comptables o fiscals dels autònoms, així com de les declaracions de l'IVA i de l'IRPF i altres documents preceptius.

Així mateix, s'amplia la cobertura als autònoms que per les característiques de la seva activitat s'assimilen als treballadors dependents econòmicament, però que no tenen la qualificació legal per absència de les formalitats establertes a l'efecte. I, en general, es milloren la claredat i la sistemàtica de la regulació, per elevar-ne els nivells de seguretat jurídica i donar coherència. El dret a cobrar la prestació neix el primer dia del mes següent al cessament de l'activitat, sense que calgui esperar dos mesos.

El Reial decret llei 1/2014⁴⁵⁸ modifica la Llei 22/2013 de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2014 i incorpora l'establert pel Reial decret llei 16/2013 de manera que, des de l'1 de febrer de 2014, s'iguali la base de

⁴⁵² Reial decret 751/2014, de 5 de setembre, pel que s'aprova l'Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació 2014-2016. BOE núm. 231, de 23.09.2014.

⁴⁵³ Resolució de 16 de setembre de 2014, de la Secretaria d'Estat d'Ocupació per la que es publica l'Acord del Consell de Ministres de 5 de setembre de 2014, pel que s'aprova el Pla Anual de Política d'Ocupació per a 2014, d'acord amb el que estableix la Llei 56/2003, de 16 de desembre, d'Ocupació. BOE núm. 232, de 24.09.2014.

⁴⁵⁴ Reial decret llei 8/2014, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 163, de 05.07.2014. Es troba en tràmit el recurs d'inconstitucionalitat 5099-2014 promogut per més de 50 diputats del Grup Parlamentari Socialista; IU, ICV-EUiA, CHA, la Izquierda plural i Unión Progreso y Democracia.

⁴⁵⁵ Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014.

⁴⁵⁶ Llei 35/2014, de 26 de desembre, per la qual es modifica el text refós de la Llei general de la Seguretat Social en relació amb el règim jurídic de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social. BOE núm. 314, de 29.12.2014.

⁴⁵⁷ Llei 32/2010, de 5 d'agost, per la que s'estableix un sistema específic de protecció per cessament dels treballadors autònoms. BOE núm. 190, de 06.08.2010.

⁴⁵⁸ Reial decret llei 1/2014, de 24 de gener, de reforma en matèria d'infraestructures i transport i altres mesures econòmiques. BOE núm. 22, de 25.01.2014.

cotització a la del grup 1 del Règim general per als autònoms que en algun moment de 2013 haguessin tingut contractats simultàniament almenys 10 treballadors.

A través de la Llei 36/2014, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015⁴⁵⁹ s'estableixen les normes de cotització per l'any 2015.

D'altra banda, la Llei 26/2014 de l'impost de societats redueix la retenció dels autònoms del 21% al 18% el 2016. Per als autònoms els rendiments dels quals siguin menors a 15.000€, des de juliol de 2014 s'aplica una retenció del 15%. Així mateix preveu l'aplicació de la tarifa plana als autònoms que tinguin contractats treballadors per compte d'altre.

5.2. ÀMBIT AUTONÒMIC

En desenvolupament del Decret 18/2010 s'aprova la convocatòria quadriennal per a la determinació de la representativitat de les associacions professionals del treball autònom en l'àmbit de la Comunitat Autònoma de Catalunya i es desenvolupen els criteris objectius de la seva determinació.⁴⁶⁰

S'aprova el Programa Consolida't⁴⁶¹ que, en el marc del Programa Catalunya emprèn, reedita per 2014 una prova pilot realitzada l'any 2013.⁴⁶² Se n'amplia el col·lectiu de persones beneficiàries a tots els autònoms que faci més de 6 mesos que han iniciat el seu negoci i s'aplica el Programa per atendre les persones que han fet fallida en els seus negocis i que volen iniciar una nova activitat laboral com a treballadors autònoms.

---

⁴⁵⁹ Llei 36/2014, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015. BOE núm. 315, de 30.12.2014. Consulta a <http://www.boe.es/boe/dias/2014/12/30/pdfs/BOE-A-2014-13612.pdf>.

⁴⁶⁰ Ordre EMO/289/2014, de 17 de setembre, per la qual es publica la convocatòria quadriennal per a la determinació de la representativitat de les associacions professionals del treball autònom en l'àmbit de la Comunitat Autònoma de Catalunya i es desenvolupen els criteris objectius de la seva determinació. DOGC núm. 6718, d'01.10.2014.

⁴⁶¹ Ordre EMO/302/2014, de 2 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per al programa Consolida't, de suport a la consolidació, l'enfortiment i la reinvençió del treball autònom emmarcat en el Programa Catalunya Emprèn, i es fa pública la convocatòria per a l'any 2014. DOGC núm. 6726, de 13.10.2014.

⁴⁶² Ordre EMO/271/2013, de 30 d'octubre, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per al suport a la consolidació del treball autònom a Catalunya, i s'obre la convocatòria per a l'any 2013. DOGC núm. 6493, de 04.11.2013.

CAPÍTOL V. CONDICIONS DE VIDA

1. DINÀMICA DEMOGRÀFICA 2014

1.1. POBLACIÓ A CATALUNYA

L'evolució interanual de la població resident

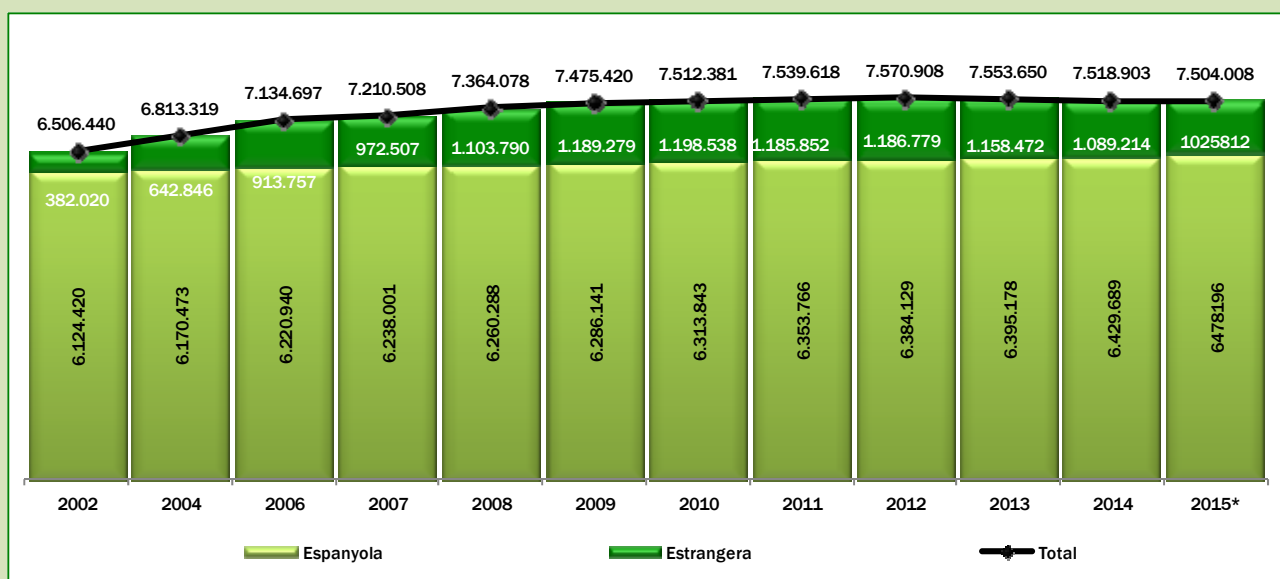
Catalunya té una població de 7.504.008 persones, segons dades provisionals del Padró continu d'habitants, a 1 de gener de 2015. Atenent aquestes dades, al llarg del 2014 el nombre de persones empadronades ha experimentat un descens poblacional per tercer any consecutiu, si bé en aquesta ocasió és menys intens que l'any anterior, de 14.895 persones (34.747 el 2013). En termes relatius aquesta xifra suposa un descens del 0,2% de la població empadronada al territori.

En aquest punt cal tenir present que les variacions de la població estan afectades pel creixement natural de la població i per la intensitat dels fluxos migratoris d'entrada i de sortida, sent aquestes algunes de les variables que s'analitzaran a continuació.

Segons la nacionalitat de les persones residents, les xifres relatives a la variació interanual són força diferents. La població de nacionalitat espanyola augmenta percentualment en el 0,8% (48.507 persones), mentre que la població de nacionalitat estrangera descendeix el 5,8% (63.402 persones).

GRÀFIC 157. Evolució de la població resident a Catalunya

Evolució de la població resident segons nacionalitat. Catalunya 2002-2015*

Unitats: nombres absoluts.

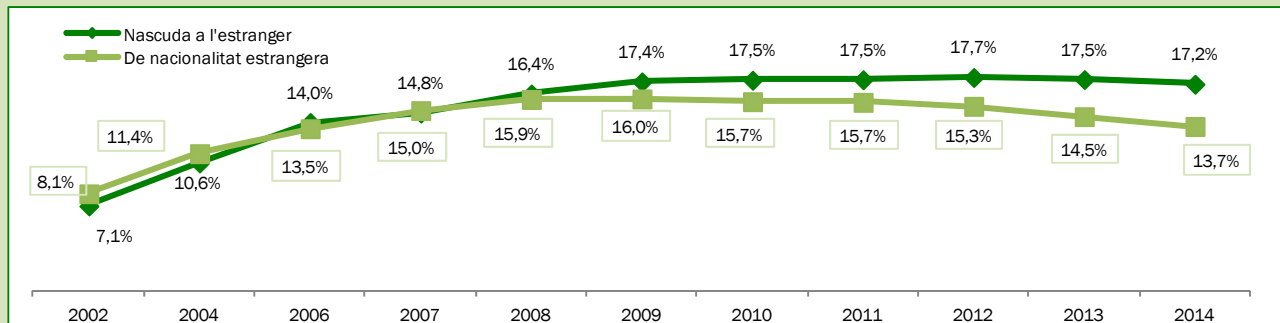
(*) Les dades del Padró continu d'habitants de l'1 de gener del 2014 són provisionals.

(**) Les dades fan referència a l'1 de gener de cadascun dels anys.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró continu d'habitants.

Gràfic V-1. Evolució de la població resident a Catalunya (Continuació)

Comparativa del pes relatiu de la població nascuda a l'estranger i de la població de nacionalitat estrangera. Catalunya 2002-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Padró continu d'habitants.

Així, la població de nacionalitat estrangera concentra l'1 de gener del 2015 el 13,7%, front el 14,5% del 2014. Els fluxos migratoris més intensos s'han produït entre les nacionalitats de l'Amèrica del Sud que redueixen els seus efectius en el 16,3% (35.963 persones menys), seguides de les nacionalitats africanes amb un descens del 5,4% (16.635 persones). Les nacionalitats d'Amèrica del Nord i Central i les de la UE mostren una variació relativa similar del 3,6% i 3,5%, malgrat que en termes absoluts la diferència és notòria, 2.519 persones i 10.151 persones, respectivament. Com a contrapartida, el pes relatiu de la població de nacionalitat espanyola consolida la seva tendència ascendent. Així, el 2015 és de 86,3%, proporció similar a la registrada en moments anteriors al context de crisi econòmica (el 2007 n'era de 86,5%).

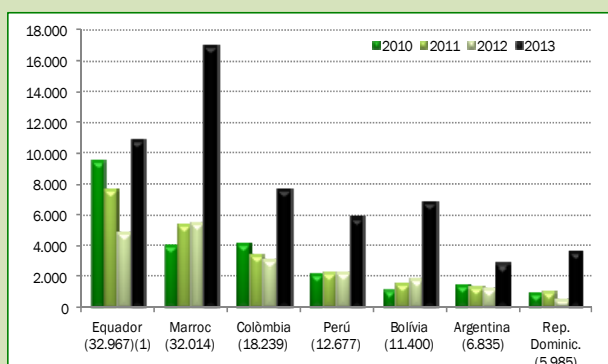
Amb tot, en l'anàlisi en funció de la nacionalitat de les persones empadronades cal tenir present el procés de naturalització de la població estrangera. El gràfic anterior, que mostra la comparativa entre la població estrangera segons el lloc de naixement i la nacionalitat, reflecteix l'efecte que les nacionalitzacions poden tenir, en tant que la proporció de població nascuda a l'estranger es manté relativament constant els darrers 6 anys, al voltant del 17%, mentre que el pes relatiu de les persones de nacionalitat estrangera es va reduint paulatinament fins al 13,7% com a conseqüència dels processos de naturalització.

En aquesta línia convé apuntar que l'any 2013 s'han resolt favorablement un alt nombre de nacionalitzacions, quasi triplicant les xifres dels darrers anys.⁴⁶³ Així, amb les darreres dades disponibles corresponents a l'any esmentat, han estat atorgades 73.488 concessions de nacionalitat, trencant la tendència descendent registrada els dos anys anteriors. Aquesta xifra concentra el 28,1% de les concessions atorgades a tota Espanya.

⁴⁶³ En l'anàlisi d'aquesta xifra cal tenir present que l'alta concentració d'expedients sense resoldre al Ministeri de Justícia, 425.000 al mes de juny de 2013 (segons nota de premsa del Ministeri), va provocar la posada en marxa d'un Pla intensiu de tramitació que s'inicià el 25.6.2013 amb la subscripció d'un Acord d'encomanda de gestió al Col·legi Oficial de Registradors de la Propietat, Mercantils i de Béns Mobles d'Espanya per col·laborar amb el propi Ministeri en la realització material d'actes de tramitació dels expedients de concessió de nacionalitat per residència. També en aquest marc, a finals de l'any 2012 es publica la Instrucció de 2 d'octubre de 2012 de la Direcció General dels Registres i del Notariat, sobre determinats aspectes del Pla intensiu de tramitació dels expedients d'adquisició de la nacionalitat espanyola per residència (BOE núm. 247, de 13.10.2012). Aquesta Instrucció provoca un requeriment del Departament de Benestar Social i Família al Ministeri de Justícia perquè la retiri o la modifiqui, atès que entra en contradicció amb la Llei 10/2010, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya, aprovada pel Parlament català i vulnera l'article 138.1 de l'EAC. A més, obvia els informes d'integració que poden tramitar les CA gràcies als canvis introduïts a l'article 63 de la Llei del Registre Civil, mitjançant la disposició cinquena de l'última reforma de la Llei orgànica d'estrangeria (la Instrucció només cita l'Administració general de l'Estat, a través del Registre Civil i el Col·legi de Registradors).

GRÀFIC 158. Concessions de nacionalitat espanyola per residència

Principals nacionalitats. Catalunya 2010-2013

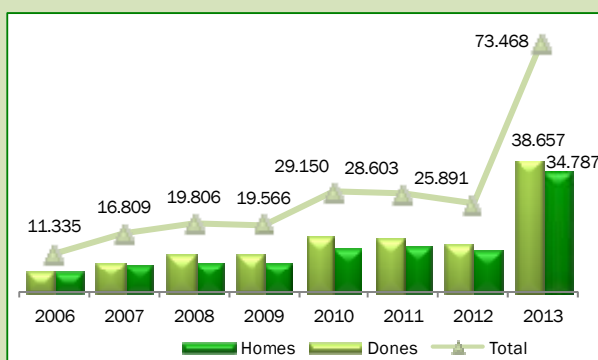

Unitats: nombres absoluts.

(1) Total de nacionalitzacions del període 2010-2013.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS.

Evolució segons sexe. Catalunya 2006-2013

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEYSS.

La majoria d'elles, el 59,6%, s'han concedit basant-se en una residència de dos anys (43.726 concessions), sent el segon motiu més freqüent el naixement a Espanya (17,2% del total, 12.634). Entre les atorgades a Catalunya en destaquen dos trets significatius: que el motiu sigui el naixement al territori i que el període previ de residència sigui de 10 anys. Així, el 36,4% de les concessions a tota Espanya per haver nascut al territori s'han atorgat a Catalunya, i el 33,9% per una residència de més de 10 anys (una de cada tres en ambdós casos).

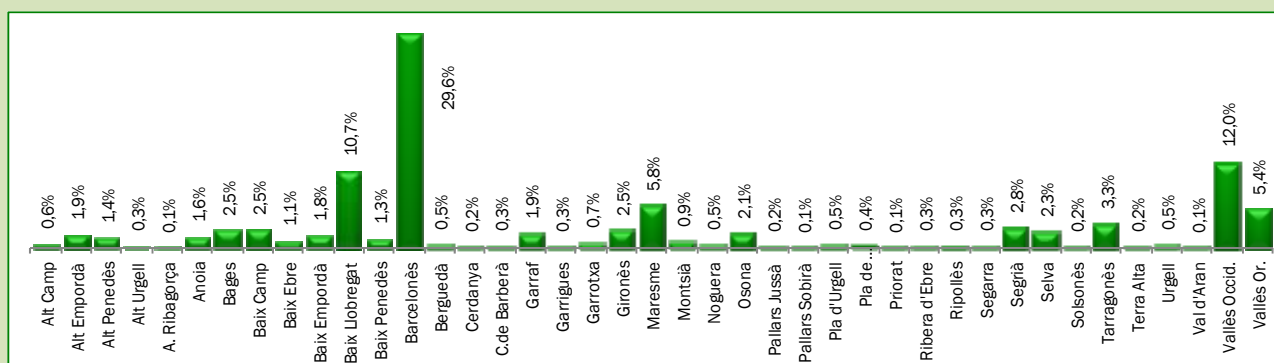
La proporció de les concessions per tenir una residència de dos anys es redueix al 26,2%. Tot i així, una gran part dels processos de naturalització són de persones amb nacionalitats prèvies de l'Amèrica del Sud i del Centre, que absorbeixen el 61,7% del total. El Marroc es consolida com un dels països amb més demanda de concessions (23,1% del total dels processos). En els gràfics anteriors es pot observar la desagregació de les principals nacionalitats prèvies de les persones a les quals se'ls ha atorgat la nacionalitat espanyola en els darrers cinc anys. A més, es pot veure quina ha estat l'evolució del nombre de nacionalitzacions registrades des de l'any 2006 fins al 2013, període que concentra 224.628 processos de naturalització favorables.

La situació al territori

El repartiment de la població arreu del territori català dista molt de ser homogeni.

GRÀFIC 159. La població al territori. Catalunya 2014

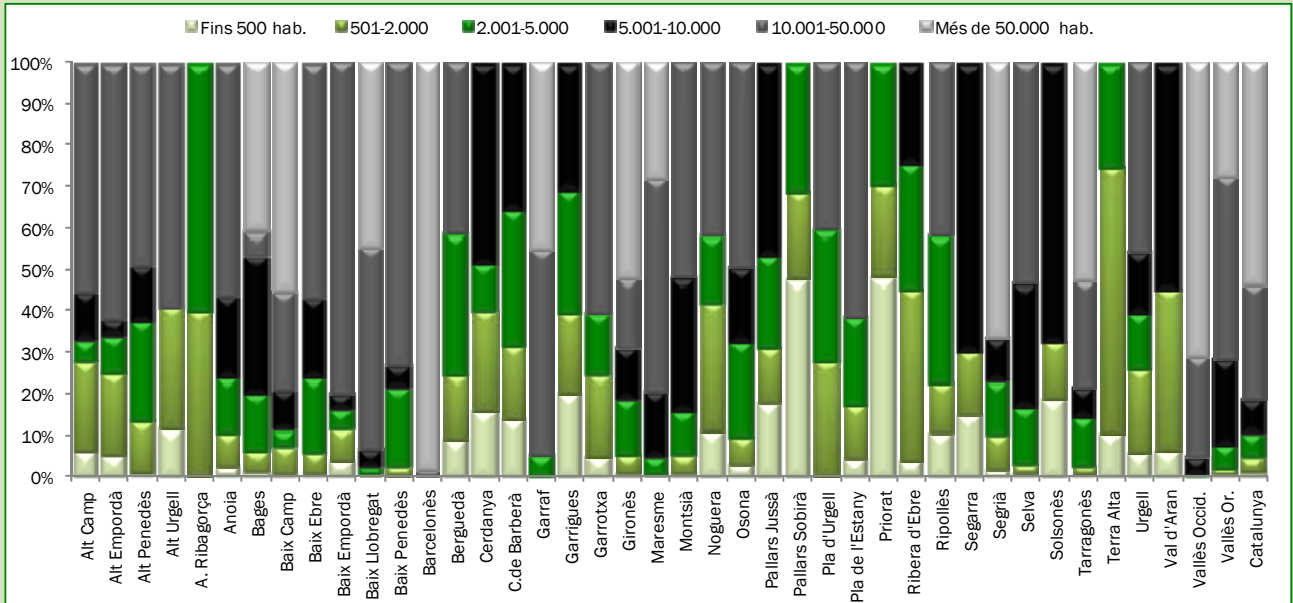
Pes relatiu de la comarca respecte a la població catalana. Catalunya 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró continu d'habitants.

Distribució de la població de la comarca segons dimensió dels municipis.

Les dades definitives del Padró continu d'habitants corresponents a l'1 de gener del 2014 permeten analitzar la distribució comarcal. Aquestes xifres mostren que hi ha comarques on el volum poblacional és més elevat (Barcelonès, Vallès Occidental i Baix Llobregat) en front d'altres amb un menor nombre de residents (Val d'Aran, Priorat o Alta Ribagorça). En general, s'observa un gran contrast entre les comarques del litoral, fortament poblades i les de l'interior. La comarca més poblada i amb més densitat demogràfica és el Barcelonès, que concentra el 29,7% de la població catalana (2.227.238 residents) amb una densitat de 15.281,2 hab/km². Cal tenir en compte que Barcelona, amb una població resident de 1.602.386 persones, reuneix per si sola el 21,3% de la població a Catalunya.

Atenent la distribució segons la dimensió del municipi, hi ha una concentració en les grans àrees urbanes, fortament poblades, mentre que el volum de residents en els municipis petits és molt reduït. Més de la meitat de la població habita en municipis de més de 50.000 habitants (53,8%) i un quart més en aquells que tenen entre 10.000 i 50.000 habitants (27,4%), absorbint aquestes dues tipologies el 81,4% del total. La població resident en municipis de menys de 500 habitants concentra l'1,1% del total poblacional. En aquesta línia, s'ha de destacar que les comarques amb un nombre més gran de municipis d'aquesta dimensió són l'Alt Empordà (28), el Berguedà (20), Osona (20) i el Priorat (19). Però, sens dubte, la dispersió poblacional més marcada és la que es dona en les comarques del Priorat i el Pallars Sobirà, ja que prop de la meitat de la seva població resident viu en municipis de menys de 500 habitants, a més de no tenir-ne cap de dimensió superior a 5.000 habitants. Els municipis de dimensió més gran es troben al Baix Llobregat (5 municipis de més de 50.000 habitants), el Vallès Occidental (5) i el Barcelonès (4).

Pel que fa a la variació poblacional interanual, en conjunt Catalunya va perdre el 2014, respecte a l'any precedent, un nombre de residents que s'eleva a 34.747 persones. El Barcelonès és la comarca amb una reducció poblacional més intensa, de 13.199 residents menys, seguida del Baix Camp (-3.206 persones), la Selva (-2.879) i el Baix Llobregat (-2.395). En general totes les comarques, excepte sis d'elles, perden residents. Les comarques que augmenten la seva població són: el Vallès Oriental (634), el Vallès Occidental (611), el Maresme (488), el Pla de l'Estany (229) i l'Alt Urgell (20). El Gironès és l'única comarca que manté constant la seva població.

Pel que fa a les migracions internes, les darreres dades disponibles corresponen a l'any 2013 i mostren com, per tercer any consecutiu, disminueix la població que canvia de municipi de residència dins de Catalunya. En conjunt hi ha 247.034 persones que han canviat de municipi dins de Catalunya, situació que dona com a resultat un saldo positiu en 18 comarques. Les comarques amb un saldo migratori positiu són majoritàriament de l'àmbit metropolità (excepte el Barcelonès) i de la demarcació de Girona.⁴⁶⁴ També s'han reduït els moviments migratoris en-

⁴⁶⁴ Les comarques receptors de població són: Vallès Occidental, El Maresme, el Baix Llobregat, el Vallès Oriental, l'Alt Penedès, el Garraf, El Tarragonès, el Baix Camp, l'Osona, la Garrotxa, el Pla de l'Estany, el Gironès, el Baix Empordà i l'Alt Empordà, i ja a l'interior el Segrià, el Solsonès, l'Alt Urgell i la Val d'Aran.

tre Catalunya i la resta de l'Estat, ja que s'han registrat 52.205 entrades i 52.902 sortides, fet que dóna un saldo negatiu de 697 persones.

1.2. EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA

El moviment natural de la població

El moviment natural s'expressa a partir de variables com la natalitat, la mortalitat i la nupcialitat (incloent les ruptures matrimonials) i és un reflex clar dels canvis que es produeixen en la nostra societat. Val a dir que les variables no tenen una manifestació evident anualment estudiades, però analitzades en períodes més llargs poden reflectir els canvis socials i demogràfics.

L'evolució de l'edat mitjana en algunes de les variables del moviment natural posa en evidència els canvis produïts en la societat catalana els darrers 40 anys. Aquests canvis es concreten en un augment significatiu en les edats en les quals es produeixen fets vitals per a les persones. En general, hi ha hagut un increment de l'edat mitjana poblacional, que, tal i com mostra la taula següent, passa de 33,8 anys el 1975 fins als 41,9 anys el 2014. Aquests vuit anys de diferència es poden aplicar tant als homes com a les dones, consolidant-se la diferència entre els dos sexes. Altrament, és remarcable l'increment de les edats a la maternitat (prop de 3 anys) i a la nupcialitat.

Pel que fa a l'any precedent, tal i com es veurà al llarg de l'apartat, l'anàlisi no mostra canvis significatius. En conjunt, s'observa que la natalitat i la nupcialitat incrementen lleugerament les seves xifres, mentre que la mortalitat i les dissolucions matrimonials les redueixen.

A continuació s'analitzen les darreres dades del moviment natural amb més detall.

TAULA 90. Evolució de l'edat mitjana en els darrers 40 anys. Catalunya 1975-2014

	2014	2013	2012	2011	2006	2001	1996	1991	1986	1975
Població total	41,9	41,5	41,2	41,0	40,5	40,5	39,3	37,8	36,0	33,8
Població homes	40,5	40,1	39,9	39,6	39,1	39,1	37,8	36,3	34,6	32,5
Població dones	43,2	42,8	42,6	42,3	41,9	41,9	40,7	39,1	37,4	35,1
A la maternitat	-	31,6	31,4	31,3	30,9	31,0	30,4	29,3	28,5	28,3
Al primer fill	-	30,4	30,3	30,2	29,6	29,5	29,0	27,8	26,6	25,1
Al primer fill nac. espanyola	-	31,2	31,1	31,1	30,4	-	-	-	-	-
Al primer fill nac. estrangera	-	27,9	27,7	27,7	27,2	-	-	-	-	-
Al matrimoni nac. espanyola	-	36,0	35,5	35,3	33,5	-	-	-	-	-
Al matrimoni nac. estrangera	-	37,1	36,7	36,6	36,3	-	-	-	-	-
Al matrimoni homes	-	35,8	35,5	35,3	34,0	31,8	30,5	29,3	27,7	26,5
Al matrimoni dones	-	34,5	34,2	33,8	31,8	29,4	28,3	26,8	25,2	24,0
Al primer matrimoni nac. espanyola	-	33,4	33,0	32,7	31,3	-	-	-	-	-
Al primer matrimoni nac. estrangera	-	33,7	33,4	33,3	33,1	-	-	-	-	-
Al primer matrimoni homes	-	-	33,3	33,0	31,7	30,1	29,0	25,9	26,6	26,2
Al primer matrimoni dones	-	-	32,1	31,8	29,9	28,1	27,1	25,9	24,5	23,7

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat i l'INE, moviment natural de la població.

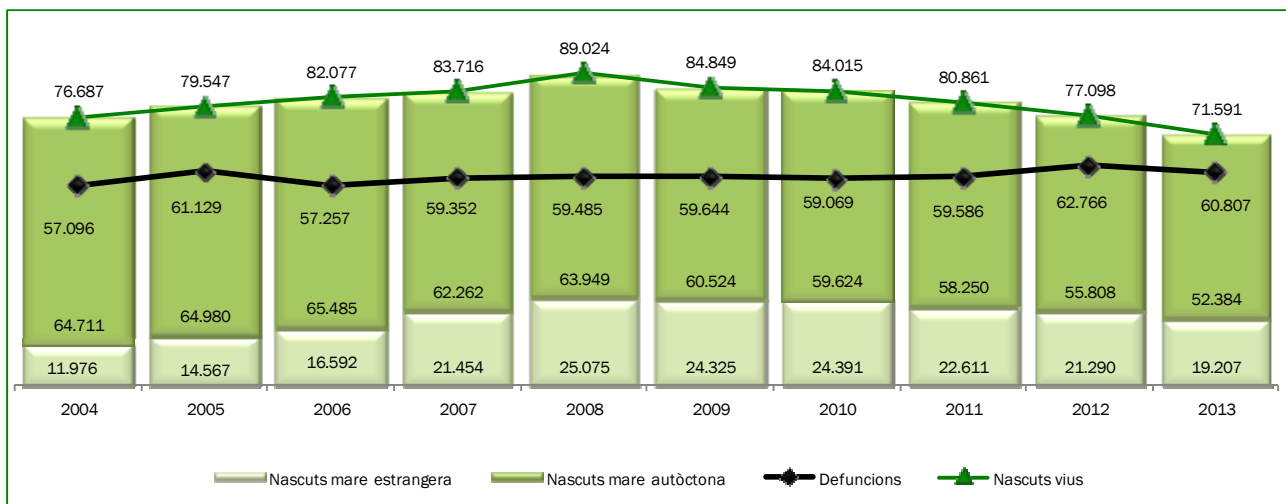
Amb relació a la **natalitat**, cal tenir en compte que la disminució del nombre de dones en edat fèrtil i la baixa fecunditat registrada els darrers anys s'ha mantingut l'any 2013, fent que les xifres de natalitat continuïn la seva tendència decreixent. Com es pot observar en el gràfic següent, han nascut 71.581 nadons, fet que suposa una

reducció del 7,6% (-5.847 nadons menys), intensificant encara més la disminució en la natalitat registrada de forma consecutiva els darrers cinc anys.⁴⁶⁵

La disminució del nombre mitjà de fills per dona és el factor que més està contribuint a la reducció del nombre de naixements. L'any 2013 el nombre mitjà de fills per dona també decau per cinquè any consecutiu i se situa en 1,33 fills, amb valors similars als registrats el 2002 (1,31 fills per dona). Així, el nombre de nadons per cada 1.000 dones d'entre 15 i 49 anys (taxa general de fecunditat) és de 40,6‰, xifra allunyada dels 48,5‰ del 2008. Aquesta situació s'acompanya d'un increment en l'edat mitjana a la maternitat, que el 2013 és de 31,6 anys, i de l'edat mitjana al primer fill que, havent superat el 2012 els 30 anys, se situa en 30,3 anys.

La tendència a retardar la natalitat, ja sigui per factors econòmics, socials o laborals, és un altre dels factors que té més relació amb la disminució de la fertilitat. Aquest retard contribueix a explicar en part l'afirmació d'experts en matèria reproductiva que assenyalen que una de cada set parelles en edat reproductiva podria tenir dificultats per tenir descendència.⁴⁶⁶ En aquest sentit, les tècniques de reproducció humana assistida (RHA), d'aplicació relativament recent però cada vegada més freqüent, poden suposar una ajuda per recuperar els nivells de natalitat. El seu impacte en alguns dels indicadors demogràfics comença a fer-se notar. Així, tal i com s'exposa en l'Estadística sobre RHA a Catalunya, des del primer nascut *in vitro* al territori l'any 1984, el 2012 s'assoleix la xifra dels 6.745 nascuts vius amb aquestes tècniques. D'aquests nascuts vius, 3.491 són de dones residents a Catalunya, la qual cosa representa el 4,5% de tots els nascuts vius de residents. Amb tot, cal tenir present que el 2012 s'ha reduït lleugerament el percentatge de dones residents a Catalunya que se sotmeten a un tractament de RHA i representa el 0,42% del total de dones en edat fèrtil residents a Catalunya.

GRÀFIC 160. Evolució de la natalitat segons la nacionalitat de la mare i mortalitat. Catalunya 2004-13

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, moviment natural de la població.

A més del retard en la natalitat, un altre aspecte que mostra el canvi social que s'està produint en la nostra societat és el substancial increment del nombre de nadons nascuts fora del matrimoni. En l'actualitat quasi la meitat dels nascuts vius neixen fora del matrimoni, ja que el percentatge ha estat del 45,9% (32.832 nadons, el 44,3% el 2012). Tot i això, cal tenir en compte que la xifra de nascuts fora del matrimoni inclou, a més dels fills i filles d'unitats familiars monoparentals, els que descendeixen de les parelles de fet. En aquesta línia, el 50,6% de les mares no casades declaren tenir una unió de convivència estable (16.619) i el 17,8% no estable (5.859), malgrat que hi ha una proporció força elevada, del 31,5%, on no hi consta la situació de convivència. Pel que fa a les mares casades, el 96,6% estan casades en primeres núpcies i el 3,4% restant més d'una vegada.

Amb tot, s'observen algunes diferències en les pautes de natalitat entre les dues situacions. Per a les mares no casades el percentatge més alt de nadons es dona quan la mare té entre 29 i 36 anys, concentrant en aquesta franja d'edats el 51,4% dels nadons. En el cas de les mares casades aquesta franja d'edats absorbeix el 60,4% dels seus nadons. La diferència entre ambdues es compensa en les natalitats anteriors als 29 anys, ja que en el

⁴⁶⁵ L'any 2008 es va registrar el punt més àlgid de la natalitat, amb 89.024 nascuts vius i des d'aleshores s'inicia la tendència decreixent.

⁴⁶⁶ Informació extreta de l'Estadística de la reproducció assistida humana a Catalunya 2012, publicada pel Departament de Salut.

cas de les mares no casades constitueix el 28,4% del total, mentre que, en el cas de les casades, el 18,8% del seu total.⁴⁶⁷

La nacionalitat és una altra de les característiques de la mare a les quals la demografia dedica atenció, atès que les pautes de fecunditat entre les persones de nacionalitat espanyola i estrangera són diferents.⁴⁶⁸ El 2013 el 26,8% dels nascuts vius tenen una mare de nacionalitat estrangera (19.207 nadons). Aquesta proporció clarament mostra un descens respecte a tres anys enrere, quan assolí valors del 29% dels nascuts vius (2010), si bé des d'aleshores manté una tendència decreixent. També destaca que els darrers tres anys la reducció en la natalitat de mare estrangera en termes relatius és més acusada que la de les mares de nacionalitat espanyola, situació sens dubte que ha estat influïda per la disminució de població d'altres nacionalitats al territori català. Així, les xifres d'enguany mostren una disminució del 10,2% (2.190 nadons menys). Les nacionalitats de mares més nombroses són: Marroc (6.245 nadons), Romania (1.375), Xina (910), Bolívia (863) i Pakistan (711). Aquestes cinc nacionalitats concentren el 52,3% dels infants nascuts de mare estrangera.

Altrament, han tingut lloc 70.272 parts, dels quals el 71,1% han estat naturals i el 28,9% restant per cesària (49.931 i 20.341, respectivament). La proporció dels parts a terme en les cesàries és menor que en els naturals (89,8% i 95,1%, respectivament). Pel que fa a la multiplicitat (nombre de nadons en el part), el 97,8% són parts simples d'un sol nadó (68.706, el 97,8%), mentre que 1.554 parts han estat dobles i hi ha hagut 12 de triples.

Al marge del moviment natural es troben les **adopcions internacionals**, però, en tant que constitueixen una altra via d'increment dels efectius poblacionals en les franges d'edat inferiors de la piràmide, se'n fa una breu referència. Les dades publicades d'adopcions internacionals realitzades el 2013 mostren un descens del 54,4%. Així, el 2012 es formalitzen 551 adopcions, mentre que el 2013 la xifra és de 251. En nombres absoluts aquesta xifra fa referència a 248 adopcions menys, de les quals 112 corresponen al descens de les adopcions d'infants de nacionalitat russa i 53 de la Xina i 18 d'Etiòpia.⁴⁶⁹ La reducció en aquestes tres nacionalitats per sí sola ha causat un descens de 183 adopcions; amb tot continuen sent les nacionalitats amb nombres més elevats d'adopcions internacionals, juntament amb el Marroc.⁴⁷⁰ Enguany destaca perquè no ha tingut lloc cap adopció d'infants de Mali, quan l'any anterior es van registrar 61 i el 2011 en van ser 57.

Un descens més moderat que el de la natalitat ha estat el produït en les xifres de **mortalitat**. En realitat, no s'observen canvis rellevants, ja que el nombre de defuncions ha estat de 60.807, el 3,4% menys, fet que mostra una reducció de 2.170 defuncions. Les defuncions d'homes registrades ascendeixen a 30.872, mentre que les dones han estat 29.935. La taxa bruta de mortalitat de l'any 2013 és de 8,2 defuncions per cada 1.000 habitants en el cas dels adults i de 2,5 defuncions en el cas dels infants (180 defuncions de menors d'un any), fet que suposa un lleu descens en ambdues respecte a l'any precedent (8,4‰ i 3,5‰, respectivament).

La taxa de defuncions és més baixa en les dones, situació que plasma clarament el rati de masculinitat de la mortalitat que se situa en 103 defuncions d'homes per cada 100 de dones. A partir d'aquestes dades s'estima que l'esperança de vida de les persones en néixer se situa en 83,1 anys, 80,1 per als homes i 85,9 per a les dones, que assoleixen una longevitat més gran.⁴⁷¹ Aquesta diferència entre els dos sexes és lleugerament menor en l'estimació de l'esperança de vida als 65 anys, que el 2013 se situa en 19 anys per als homes i 23,1 anys per a les dones. Evolutivament, s'observa que en la darrera dècada s'ha produït un augment de 3,4 anys de l'esperança de vida per als homes i de 2,7 anys per a les dones en el cas de l'esperança de vida en néixer, i de 2,2 anys i 2,3 anys, respectivament, en el cas de l'esperança de vida als 65 anys.

Les principals causes de la mortalitat del 2013 són els tumors, que concentren 17.479 de les morts, les malalties del sistema circulatori, amb 17.026 defuncions registrades i, a més distància, les malalties del sistema respirato-

⁴⁶⁷ La natalitat de les mares de 37 anys i més concentra el 20,8% del total en les mares casades i el 20,1% en les mares no casades.

⁴⁶⁸ La fecunditat de les dones de nacionalitat estrangera (1,7-1,8 fills per dona) és major que la fecunditat de les dones de nacionalitat espanyola (1,3 fills per dona). Tal com exposa Devolder et al (2010), les mares de nacionalitat estrangera acostumen a endarrerir la seva fecunditat fins després de la seva migració, és a dir, que el seu nivell de fecunditat acostuma a ser més elevat que de costum en els anys immediatament posteriors a l'arribada al país de destí, fet aquest que corroboren les dades (Devolder et al. *Anàlisi de la fecunditat a partir de l'Enquesta demogràfica de Catalunya 2007*. Barcelona: Centre d'Estudis Demogràfics, UAB, 2010).

⁴⁶⁹ Quant a les adopcions d'infants russos, la nova normativa del país d'origen que estableix l'exigència d'informes de seguiment dels menors adoptats i de formació dels sol·licitants (segons l'Ordre 623, de 20 d'agost de 2012), entre d'altres, així com les recomanacions del Tribunal Suprem de la Federació Russa al setembre de 2013 van provocar l'aplaçament i la suspensió de nombrosos judicis d'adopció. Per resoldre la situació al llarg del 2013 es van iniciar els tràmits per ratificar un acord entre Espanya i la Federació Russa per regular les adopcions internacionals. Finalment, el 27 de març de 2015 es publica en el BOE el *Conveni de col·laboració en matèria d'adopció de nens i nenes entre el Regne d'Espanya i la Federació de Rússia, fet a Madrid el 9 de juliol de 2014* (BOE núm. 74, de 27.03.2015).

⁴⁷⁰ Les adopcions internacionals més nombroses, segons la nacionalitat dels infants, han estat les de Rússia (75), Etiòpia (50), Marroc (32) i Xina (30). Aquests quatre països concentren el 74,5% de les adopcions realitzades el 2013.

⁴⁷¹ L'esperança de vida en néixer s'interpreta com el nombre d'anys que, de mitjana, pot esperar viure una generació de nounats si les condicions de mortalitat per edat no varien en el futur.

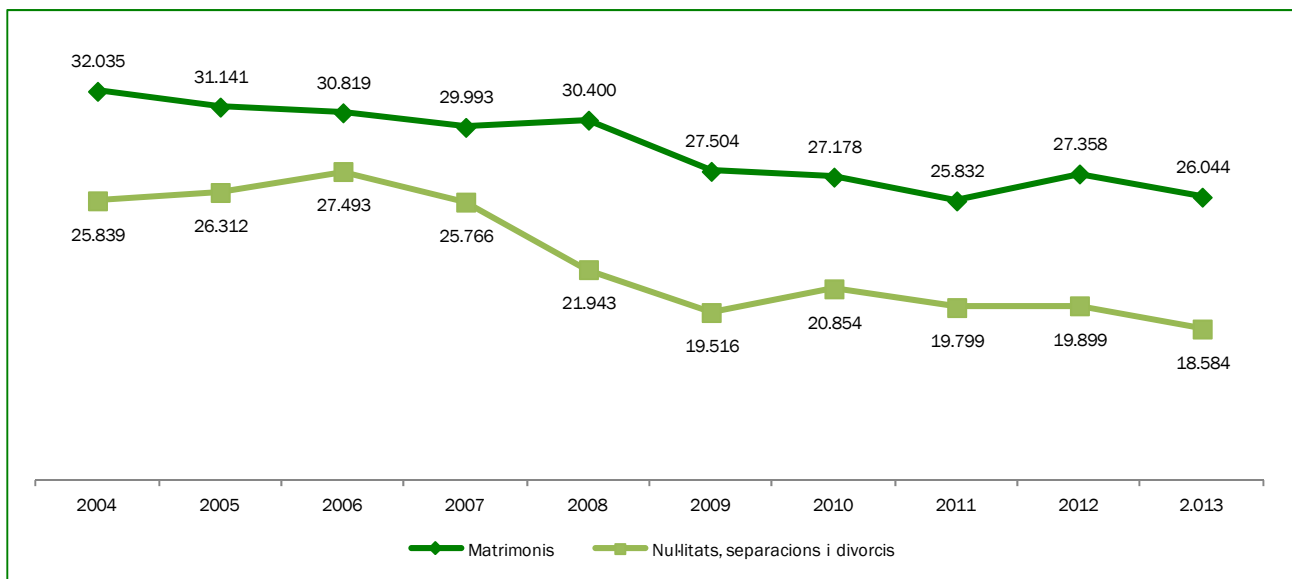
ri, amb 6.126 persones mortes per aquesta causa. En els homes la causa més freqüent són els tumors (34,2%) i en les dones les malalties de l'aparell circulatori (30,7%).⁴⁷²

Pel que fa a la **nupcialitat** a Catalunya, l'any 2013 hi ha hagut 26.044 matrimonis de persones residents al territori català, xifra que representa una reducció del 4,8% respecte a l'any anterior (-1.314 matrimonis) i situa la taxa de nupcialitat en 3,5 matrimonis per 1.000 habitants (3,7‰ el 2012).

Atenent la tipologia dels matrimonis registrats, les dades mostren que el 97,3% corresponen a parelles de diferent sexe (25.342), l'1,5% a parelles d'homes (394) i l'1,2% restant a parelles de dones (308).

Entre els trets més rellevants dels matrimonis registrats s'observa que, seguint la tendència dels darrers anys, el tipus de celebració escollida en la majoria dels casos és l'exclusivament civil, que concentra el 82,9% dels matrimonis (21.593), mentre que les celebracions pel ritu catòlic han estat 4.262 i les que segueixen els preceptes d'altres religions, 189. Val a dir que un dels factors que influeix en aquestes xifres és que el nombre de matrimonis d'homes i dones solters i solteres cada vegada té un pes menor, pes que cedeix al creixent nombre de matrimonis entre persones que anteriorment ja han estat casades. Enguany, el 79,9% dels homes que han contret matrimoni de diferent sexe són solters, percentatge que ascendeix al 80,7% en el cas de les dones solteres, mentre que l'any anterior les xifres eren lleugerament superiors, 80,6% i 81,4%, respectivament.⁴⁷³ Altrament, el pes relatiu dels matrimonis en segones i posteriors núpcies per a un o els dos cònjuges ha anat augmentant (28,7% del total, 27,8% el 2012), constituint 1 de cada 3 núpcies, i ha contribuït a l'augment de l'edat mitjana al matrimoni que enguany és de 35,8 anys per als homes i 34,5 per a les dones.

GRÀFIC 161. Evolució del nombre de matrimonis i de les dissolucions matrimonials. Catalunya 2004-13

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, moviment natural de la població.

També es manté la tendència ascendent en el nombre de matrimonis amb cònjuges de nacionalitats diferents (estrangeres o mixtes), ja que cada vegada són més nombrosos. Tot i així, predominen els matrimonis constituïts per persones de nacionalitat espanyola amb una proporció de 74,8% (19.472 matrimonis), si bé l'any precedent aquest tipus de matrimonis absorbia el 76,5% del total (22.353 matrimonis). Entre els matrimonis on un dels cònjuges és de nacionalitat espanyola i l'altre estrangera s'observa que 2.870 són de dones estrangeres amb homes espanyols, xifra lleugerament superior a la dels matrimonis de dones espanyoles amb homes estrangers, 2.136 en total. D'altra banda, entre els 1.259 matrimonis amb ambdues persones de nacionalitat estrangera, 609 són entre estrangers de la mateixa nacionalitat i hi ha 650 on els cònjuges tenen diferents nacionalitats.

La baixada de la nupcialitat s'acompanya d'una disminució en el nombre de nul·litats, separacions i divorcis. El nombre de dissolucions matrimonials ascendeix a 18.854, de les quals 17.715 són divorcis (el 95,3% del total),

⁴⁷² Per a més informació sobre les causes de mort de la població catalana vegeu en aquest mateix capítol l'apartat de Salut.

⁴⁷³ En el cas dels matrimonis d'igual sexe el pes de les persones solteres en el seu total és superior, si bé mantenen la mateixa tendència de creixent. Així, el 2013 el 90% dels homes són solters i el 88,6% de les dones (91,6% i 86,2% l'any 2012, respectivament).

849 separacions i 20 nul·litats. La xifra de divorcis ha disminuït el 5,8% respecte a l'any precedent, si bé en conjunt el descens és de 6,6%.⁴⁷⁴

Pel que fa als divorcis, el 81,6% d'ells són consensuats (14.454), proporció que reflecteix un comportament similar al produït en els anys 2003-2004. Segons la durada del matrimoni, la major part dels divorcis tenen lloc amb 20 anys o més de matrimoni (28,5% del total), però òbviament aquesta forquilla és força àmplia i pot distorsionar les conclusions. Tanmateix, entre els 6 i els 10 anys de matrimoni hi ha un altre repunt significatiu que concentra el 23,5% del total (4.170 divorcis). El mateix pes relatiu, del 13,9%, és el que es dona en els divorcis de matrimonis entre els 3 i 5 anys i entre els 13 i 19 anys.

Quasi la meitat dels divorcis, el 46,9%, es donen entre parelles amb fills/es menors, tot i que també la proporció de divorcis de parelles sense fills també és alta, el 45,4% del total. El 7,8% restant són de parelles amb fills/es dependents majors d'edat o amb fills/es dependents majors i menors d'edat alhora.

Entre els 17.565 divorcis de parelles de diferent sexe, en el 47,7% dels casos no procedeix exercir la custòdia. En els que sí requereixen custòdia, aquestes majoritàriament són exercides per les mares (5.729, el 62,4%). Tot i així, com ja s'esmentava en anteriors memòries, destaca el significatiu creixement de les custòdies compartides, que van adquirint major pes relatiu de forma continua. Enguany absorbeixen quasi una de cada tres custòdies (2.715, el 29,6% del total, el 26,4% el 2012).

L'estructura demogràfica

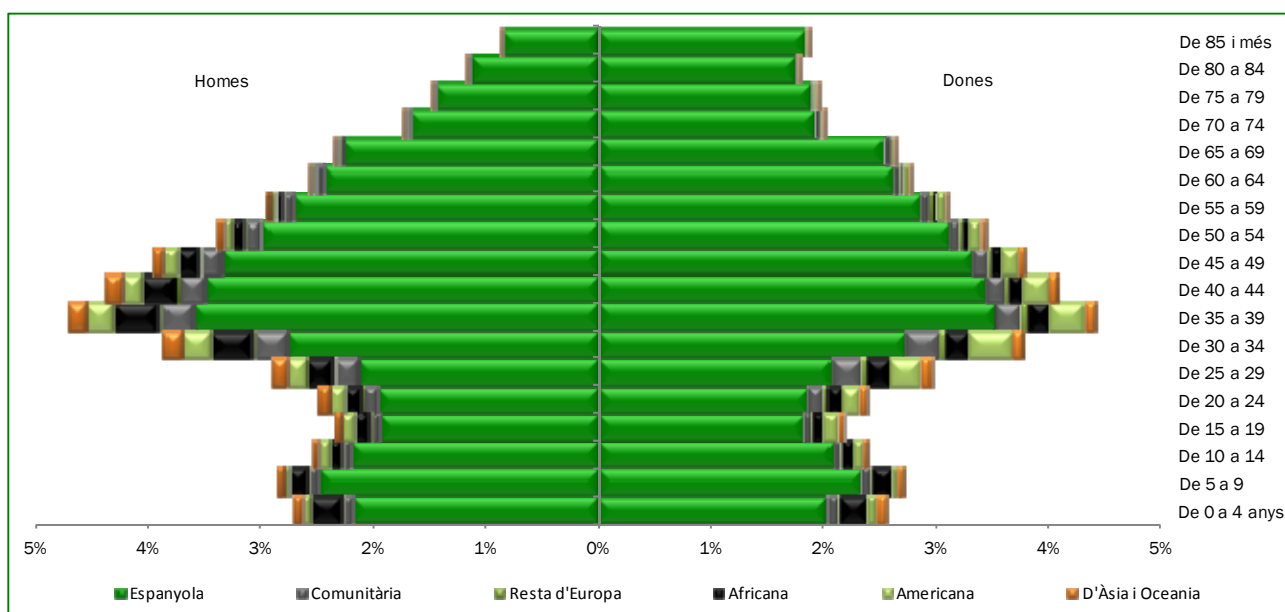
L'estructura de la població ofereix una imatge de com es distribueix la població segons els trams d'edat i segons el gènere.

La població catalana ha sofert un creixement intens la darrera dècada, i malgrat que en aquests moments hi ha un retrocés, els efectes sobre l'estructura demogràfica són clars. Aquest creixement ha estat marcat per un període d'augment en la natalitat, un manteniment de les taxes de mortalitat i per l'aportació de la immigració que se situava en xifres superiors a l'emigració. En la piràmide poblacional es pot observar com en el període 2004 fins al 2008 la natalitat augmenta, fent que la seva representació en l'histograma corresponent a la franja d'edat entre 5 i 9 anys sigui més expansiva, mentre que després hi ha una retracció, especialment en la natalitat de mare autòctona que retorna a valors anteriors al 2004. El volum més gran de persones d'altres nacionalitats s'integra en les cohorts d'edats de menys de 50 anys, sent especialment notori entre els 30 i els 44 anys.

La combinació entre l'augment de la natalitat fins al 2008 i l'arribada de persones estrangeres en edats més joves ha suposat un cert procés de rejuveniment de la població, alentint-se l'augment en la mitjana d'edat de la població; malgrat això, l'envelliment continua el seu procés. Així, l'anàlisi segons l'edat presenta com a tret distintiu l'augment de població en les franges d'edats superiors, és a dir, l'envelliment poblacional. L'edat mitjana del conjunt de residents recollida en la taula de l'apartat anterior ha sofert un augment de 8 anys en els darrers 40 anys, tant en el cas dels homes com del de les dones.

⁴⁷⁴ Aquesta predominança dels divorcis té el seu origen en els canvis normatius que es van produir el 2005 amb la Llei 15/2005, de 8 de juliol, de reforma del Codi civil i la Llei d'enjudiciament civil en matèria de separació i divorci, any a partir del qual el seu nombre supera el de separacions.

GRÀFIC 162. Piràmide poblacional segons la nacionalitat. Catalunya 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE, explotació del Padró continu d'habitants.

El 2014 la població menor de 15 anys resident a Catalunya ascendeix a 1.185.386 habitants (el 15,8% del total), el grup d'entre 15 a 64 anys a 4.996.234 habitants (el 66,4%) i la població de 65 anys i més a 1.337.283 (el 17,8%). Enguany, per primera vegada, Idescat publica la població centenària, població que suma 1.884 habitants (336 homes i 1.548 dones). El pes relatiu de les persones més grans de 65 anys encara es fa més acusat si es desagreguen les xifres en funció de la nacionalitat. Aleshores el pes de les cohorts de més de 65 anys concentra en la nacionalitat espanyola el 20,3% de la població total, mentre que els infants menors de 14 anys redueixen lleugerament la proporció a 15,6%.

L'índex d'envelliment se situa el 2013 en 113 persones més grans de 65 anys per cada 100 joves menors de 15 anys, consolidant la tendència creixent iniciada a partir del 2009. Amb tot, l'índex de sobreenvelliment es manté en els mateixos valors els darrers tres anys, en tant que s'estima que hi ha 15 persones de 85 anys i més per cada 100 de 65 anys. La pressió sobre la població entre 15 i 64 anys és cada any més alta, tal i com es desprèn en els augments dels índexs de dependència juvenil i del de dependència de la gent gran. L'índex de dependència juvenil s'obté del quocient entre les persones menors de 15 anys i la població en edat laboral (15-64 anys), i el 2013 assoleix el valor de 24, mantenint-se igual que l'any precedent. L'índex de dependència de la gent gran estima que hi ha 27 persones de més de 65 anys per cada 100 persones d'entre 15 i 64 anys (26 el 2012). L'efecte contrari s'observa entre les nacionalitats africanes, atès que un de cada quatre residents d'aquestes nacionalitats és menor de 14 anys i només un de cada deu té més de 65 anys.

Pel que fa a la composició de la població segons el sexe, destaca una major presència de dones en els grups d'edat superiors, amb diferències especialment acusades a partir dels 70 anys, mentre que la proporció d'homes és més elevada en les cohorts d'edats primerenques i entre el col·lectiu de 30 a 44 anys, com a conseqüència de la incorporació de persones immigrades homes en aquest grup. Tal i com es descriu en la taula següent, la població femenina representa el 50,8% del total, xifra que s'incrementa fins al 57,5% en el cas de les cohorts d'edats superiors a 65 anys. De nou el pes relatiu d'aquesta variable mostra un comportament desigual segons cadascun dels grans grups de les nacionalitats residents a Catalunya. Les nacionalitats asiàtiques i africanes mostren un grau més alt de masculinització, el 61,1% i el 59,5% són homes, mentre que les americanes estan més feminitzades, el 56,8% són dones.

TAULA 91. Estructura de la població segons nacionalitat, edat i sexe. Catalunya 2014

	Total	Espanyola	Comunitària	Resta d'Europa	Africana	Americana	Asiàtica i oceànica
Total	7.518.903	6.429.689	289.723	60.415	306.825	291.277	140.938
De 0-14	15,8%	15,6%	12,3%	13,9%	25,5%	11,5%	19,2%
De 15-29	15,3%	13,8%	21,6%	22,5%	22,0%	26,7%	25,8%
De 30-44	25,2%	22,9%	39,3%	35,8%	37,4%	42,1%	38,5%
De 45-64	25,9%	27,4%	20,9%	23,5%	13,6%	17,0%	15,3%
De 65 i més	17,8%	20,3%	6,0%	4,3%	1,4%	2,7%	1,3%
Pes relatiu dones	Total	Espanyola	Comunitària	Resta d'Europa	Africana	Americana	Asiàtica i oceànica
Total	50,8%	51,3%	48,3%	56,9%	40,5%	56,8%	38,9%
De 0-14	48,6%	48,6%	48,5%	47,9%	48,4%	49,6%	46,2%
De 15-29	49,3%	48,8%	54,9%	57,8%	46,6%	56,4%	38,4%
De 30-44	48,6%	49,6%	46,8%	59,4%	33,5%	57,1%	35,2%
De 45-64	50,5%	50,9%	43,9%	57,1%	33,7%	59,7%	38,8%
De 65 i més	57,5%	57,5%	49,7%	60,3%	55,0%	67,5%	53,1%

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE, explotació del Padró continu d'habitants.

Estructura de les llars

A partir de les dades referides a l'any 2014 de la segona Enquesta continua de llars que realitza l'INE s'observa que a Catalunya el nombre de llars, 2.944,9 milers, disminueix respecte a les estimades el 2013 (2.946,3 milers de llars).

Atenent la mida de la llar, les llars més freqüents són les formades per dues persones (el 31,9% del total), seguides de les llars unipersonals (el 24,8%). A partir d'aquest volum el pes relatiu es redueix a mesura que s'incrementa el nombre de persones a la llar (20,7% formades per tres persones, 16,9% per quatre i 5,8% per cinc o més persones). La variació interanual segons la mida de la llar no és homogènia, ja que són les llars unipersonals les que més augmenten, 730.700 llars front les 716.500 llars del 2013 (14.100 llars més aproximadament). Per contra, la resta de llars segons dimensió redueixen les seves xifres.

Segons la tipologia de la llar s'observa que el nombre de llars formades per parelles, de dret o de fet, és el més nombrós. El 2014 hi ha 1.673,5 milers de llars formades exclusivament per parelles amb o sense fills. D'elles, 981,3 milers de llars són de parelles que conviuen amb els fills (460,4 milers són de parelles amb un fill, 425,2 milers amb dos fills i 95,7 milers amb tres o més fills). Les llars unipersonals ascendeixen com s'ha esmentat a 730,7 milers i les monoparentals a 261,3 milers. A més, hi ha un elevat nombre de llars constituïdes amb un nucli familiar que conviu amb altres persones que no formen nucli (135,7 milers), seguides de les llars amb persones que no constitueixen cap nucli familiar entre sí (90,7 milers) o de les formades per dos o més nuclis familiars (53 milers).

Amb relació a les llars unipersonals, en el 40,8% dels casos estan formades per persones de 65 anys o més que viuen soles (297,8 milers). I, d'elles, el 74,7% són llars de dones de 65 anys o més (222,5 milers de llars). Per contra, si la nacionalitat és estrangera el percentatge de llars unipersonals de persones de 65 anys o més es redueix a l'11,1%, sent aleshores majoritàriament d'homes (el 65,6% del total, 3,6 milers de llars).

Les llars monoparentals, és a dir, les formades per un sol dels progenitors amb fills/es, estan majoritàriament constituïdes per dones amb fills/es (el 79% del total, 206,4 milers de llars). Amb tot, el nombre de llars monoparentals s'ha reduït en termes relatius el 2,2% (6.000 llars aproximadament menys). Pel que fa a l'estat civil del progenitor o progenitora, en el 33,8% dels casos es tracta de persones vídues i en el 30,0% divorciades. La proporció de les persones solteres, separades i casades és similar, al voltant del 12% (12,3%, 12,1% i 11,7%, respectivament). En el 29,5% dels casos l'edat del progenitor/a se situa entre els 45 i els 54 anys i en el 29,4% té

65 anys o més. A aquestes franges segueixen les dels progenitors/ores de 35 a 44 anys, que absorbeixen el 20% del total i els de 55 a 64 anys, el 17,3%.

Pel que fa a les característiques dels habitatges, en la majoria dels casos es tracta d'habitatges amb entre tres i sis habitacions (83,1% del total), que en el 37,1% tenen entre 46 i 75m² i en un altre 37,1% entre 76 i 105m² i que el 72,3% de les llars estan ocupades per persones que són les propietaris, bé sigui amb pagaments pendents (29,7% del total) o sense ells (42,6%), sent només en el 23,1% dels casos llars llogades.

1.3. TENDÈNCIES MIGRATÒRIES

Població estrangera resident a Catalunya

L'1 de gener de 2014 a Catalunya resideixen 1.089.214 persones estrangeres, xifra que representa el 14,5% de la població catalana. Tal com ja s'ha apuntat a l'inici de l'apartat, la població estrangera ha perdut pes relatiu en el conjunt poblacional. La crisi ha afectat de forma notable els treballadors i les treballadores immigrants i està repercutint, sens dubte, en una reducció dels fluxos d'entrada. El Padró municipal mostra un descens de 69.258 persones de nacionalitat estrangera (-6,0%).⁴⁷⁵

Per àmbit territorial, s'observa que les comarques amb més presència de població estrangera són l'Alt Empordà amb un 26,6% d'habitants estrangers, la Segarra amb un 24,7%, el Baix Empordà amb un 19,8% i la Selva i el Gironès amb un 19,7%. En canvi, les proporcions més baixes d'estrangers i estrangeres empadronades es troben al Ripollès, amb un 8,0%, el Berguedà amb un 8,2% i l'Anoia amb un 8,4%. En l'àmbit municipal destaca la proporció de persones estrangeres de Guissona amb el 49,1% del seu total, del Castell d'Empúries amb el 48,0% i de Salt amb el 40,5%. Amb tot, en nombres absoluts una de cada quatre persones estrangeres resideix a Barcelona, que, amb 273.121 persones empadronades, absorbeix el 25% del total de població estrangera. Nogensmenys, hi ha 15 municipis sense cap persona estrangera que hi resideixi.⁴⁷⁶

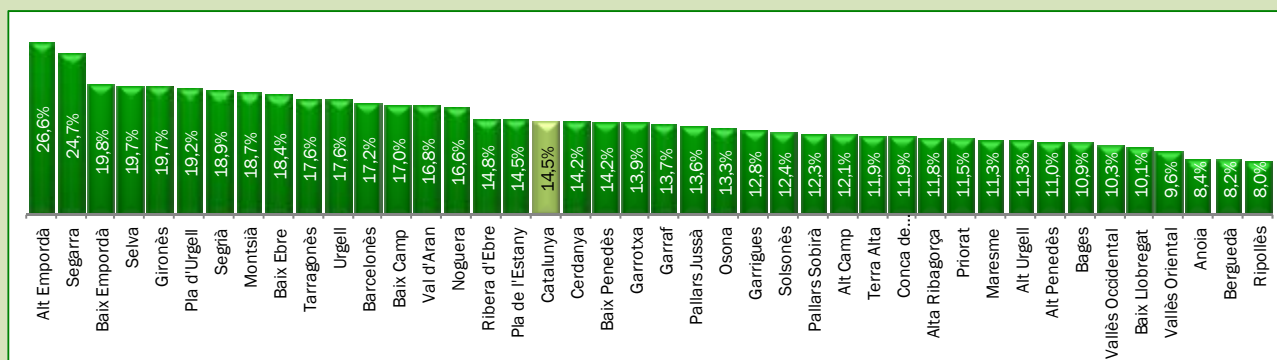
En l'àmbit comarcal la variació interanual en termes relatius més pronunciada ha estat la viscuda a l'Alta Ribagorça (-29%), seguida de la Val d'Aran (-15,4%) i de la Cerdanya (-14,5%). En valors absoluts destaca el descens de 15.758 efectius estrangers al Barcelonès, els 8.214 del Baix Llobregat, els 6.050 del Vallès Occidental i els 3.816 del Baix Camp. Aquestes darreres quatre comarques concentren el 48,9% del descens total de població estrangera.

⁴⁷⁵ Segons dades facilitades pel Departament de Benestar i Família, el nombre de sortides al llarg de 2013 de persones que s'han acollit al Programa de retorn voluntari d'immigrants des de Catalunya (PreviCat) ha estat de 238, 170 de les quals eren persones que estaven en situació administrativa irregular. Tres països, Bolívia, Xile i Hondures concentren el 60, 5% de les sortides (48 sortides cadascun d'ells).

⁴⁷⁶ Bausen, Capafonts, Castell de l'Areny, Castellar del Riu, Forès, Fullella, Gisclareny, Lladorre, Llobera, Saldes, Sant Agustí de Lluçanès, Sant Jaume de Frontanyà, Santa Cecília de Voltregà, Savallà del Comtat i Tiurana.

GRÀFIC 163. Pes relatiu de la població estrangera en els diferents àmbits. Catalunya 2014

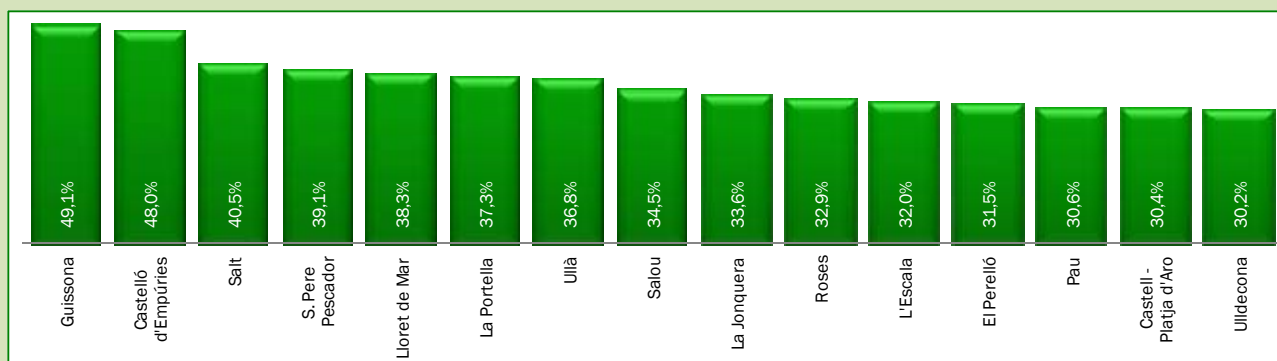
Pes relatiu de la població estrangera a les comarques

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró municipal d'habitants.

Municipis amb un pes relatiu de la població estrangera superior al 30%

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró municipal d'habitants.

La distribució per continents de procedència de les persones estrangeres enguany mostra un gran canvi. Partint de la base que tots els continents veuen reduïts els seus efectius, s'observa que la població d'origen europeu segueix sent la més nombrosa (32,1%, 350.138 residents), si bé la major part són d'algun dels països de la UE (289.723). El canvi en la prelació es produeix entre les nacionalitats africanes, que ara n'ocupen el segon nivell, en tant que concentren el 28,2% de la població estrangera (306.825 persones), superant el còmput de les nacionalitats americanes (26,7%, 291.277 persones).⁴⁷⁷ Les nacionalitats asiàtiques i oceàniques concentren el 12,9% del total (140.244 nacionals d'Àsia i 694 d'Oceania).

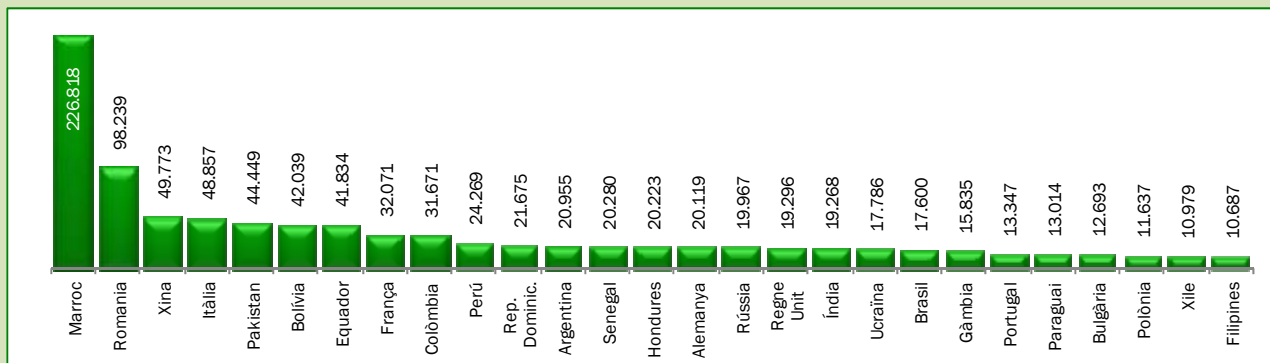
Per nacionalitats, de les 162 presents a Catalunya amb més de quatre persones residint, la població marroquina ocupa el primer lloc, amb un 20,8% (226.818 habitants) del total de persones estrangeres. El segon lloc correspon a la població romanesa (98.239), amb un pes relatiu menor (9,0%).⁴⁷⁸ En la prelació del rànquing de nacionalitats segueix la població xinesa, la italiana, la pakistanesa, la boliviana i l'equatoriana amb percentatges al voltant del 4%. Aquestes set nacionalitats representen la meitat (50,7%) de la població estrangera resident a Catalunya.

⁴⁷⁷ Les nacionalitats americanes mostren una evolució decreixent, ja que absorben des del 2002 la major part de les nacionalitats estrangeres; a partir del 2008 inicien el seu descens, fins que al 2012 van ser superades per les nacionalitats europees. Des d'aleshores fins al 2014 n'ocupaven el segon lloc.

⁴⁷⁸ Pel que fa a la població amb nacionalitat romanesa, el dia 31.12.2013 finalitzava el període transitori que es va establir per Acord del Consell de Ministres i que limitava la lliure circulació dels treballadors i treballadores nacionals de l'Estat de Romania. En conseqüència, a partir d'aquesta data ja no han de demanar autorització de treball i els és d'aplicació, a ells i als seus familiars, el cabal comunitari sobre la lliure circulació de treballadors i treballadores.

GRÀFIC 164. La població estrangera a Catalunya

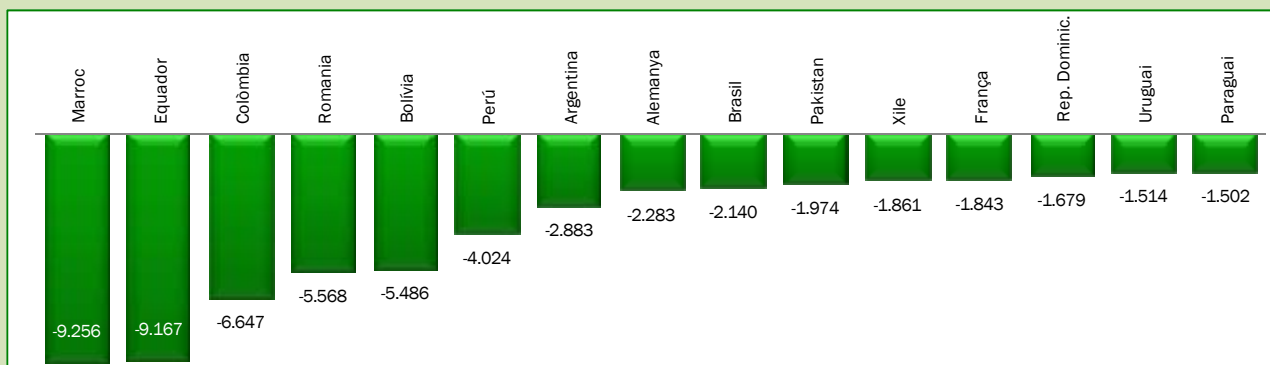
Països que concentren el 85% de la població estrangera resident. Catalunya 2014

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró municipal d'habitants.

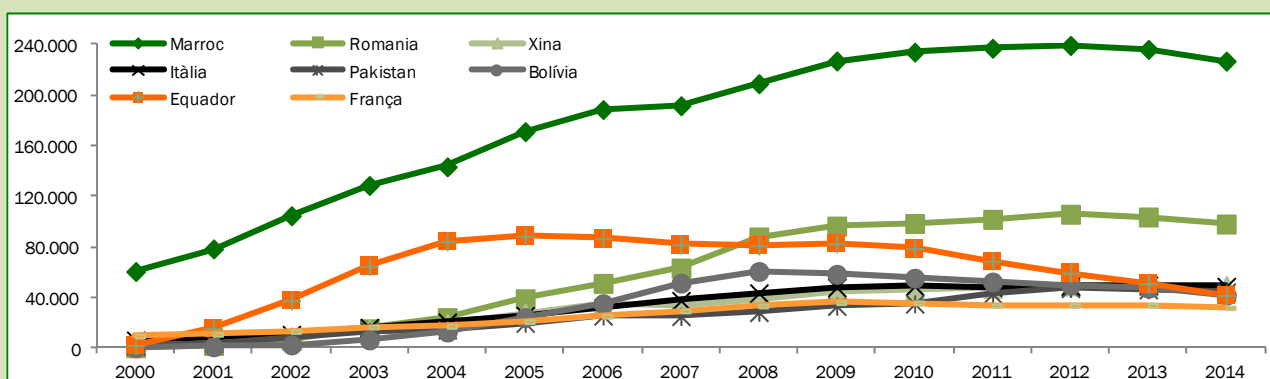
Països que han sofert una reducció més intensa dels seus efectius respecte a l'any 2013. Catalunya 2014

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró municipal d'habitants.

Evolució dels 8 països amb més presència. Catalunya 2000-2014

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat, Padró municipal d'habitants.

Amb tot, la distribució de les diferents nacionalitats al territori no és uniforme. La nacionalitat marroquina és la més nombrosa en 26 comarques de Catalunya, mentre que la romanesa ho és en 11. Altres nacionalitats com la pakistanesa són més les més nombroses al Barcelonès, la boliviana a la Cerdanya, la portuguesa a l'Alt Urgell i l'Índia a la Garrotxa.

La variació interanual relativa més important ha estat la viscuda pels originaris d'Equador, amb un descens dels seus nacionals del 18%, de Colòmbia (-17,3%), de Perú (-14,%) i d'Argentina (-12,1%). El Marroc, que registra un decreixement de 9.258 dels seus efectius, presenta una variació relativa del 3,9%.

Una altra de les singularitats de la població estrangera es deriva de la distribució per edats, ja que la presència de persones entre els 25 i els 44 anys és més nombrosa que en els autòctons. Aquesta forquilla d'edats concentra el 50,7% del total de persones estrangeres enfront del 31,1% corresponent a la població total. La proporció dels menors de 15 anys també mostra una xifra més elevada que la registrada per a la població total, ja que per a la població estrangera concentren el 16,8% mentre que a Catalunya representen el 15,8%. Altrament, la distribució entre els sexes també és diferent en tant que les dones absorbeixen el 47,7% del total, tot i que la reducció interanual ha estat més intensa entre la població masculina. Els homes estrangers empadronats han descendit en 39.798 efectius, mentre que per a les dones el descens ha estat de 29.460.

L'estructura de la població estrangera és la conseqüència directa de factors com la situació del mercat laboral que actua com a tret impulsor de la immigració i que facilita l'arribada de persones en edat de treballar – generalment joves-, el propi moviment natural de la població al territori i el pes de processos de reagrupament familiars per les persones ja residents. Respecte al reagrupament familiar, la Delegació del Govern a Catalunya, en referència a les actuacions desenvolupades a l'Oficina d'Estrangeria de Barcelona, assenyalava que en el nombre de sol·licituds del 2014 es manté la tendència a la baixa iniciada el 2008. Així, el 2014 s'han resolt 5.993 sol·licituds, de les quals tenen caràcter favorable el 77,6% (67,6% el 2013).⁴⁷⁹

Finalment, segons les dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social a Catalunya resideixen 1.085.523 persones estrangeres amb certificat de registre o targeta de residència en vigor a 31 de desembre de 2014, fet que la situa com la CA amb un nombre més elevat de persones estrangeres (absorbeix el 22,1% del total de l'Estat espanyol). Del total de residents al territori català, a 610.983 persones se'ls aplica el règim general (el 28,4% del total d'aquest règim a l'Estat espanyol) i a 474.540 el règim comunitari (el 17,1% de l'Estat espanyol).⁴⁸⁰ El predomini a Catalunya de persones residents de tercers països s'ha suavitzat, ja que si bé constitueixen el 56,3% dels residents estrangers a Catalunya, la xifra és inferior a la registrada a la fi del 2012 (63,8%). Entre els residents als quals s'aplica el règim general, en la majoria responen a residències de llarga durada (el 78,3% de les autoritzacions en vigor, 478.645 autoritzacions). Per contra, les autoritzacions inicials són minoritàries i constitueixen el 3,7%, xifra que representa 22.697 autoritzacions. Les nacionalitats amb més autoritzacions del règim general concedides en vigor són: Xina (54.761 autoritzacions), Pakistan (40.520), Bolívia (29.148) i Equador (28.991). Entre les autoritzacions del règim general destaquen les concedides a: Romania (123.747), Itàlia (63.680), França (41.422) i Alemanya (25.604).

Població catalana resident a l'estranger

La població catalana resident a l'estranger⁴⁸¹ registrada a les oficines consulars o a les seccions consulars de les missions diplomàtiques d'Espanya en data 1 de gener del 2015 ha estat de 242.070 persones. El nombre de persones que han decidit residir a l'estranger s'ha incrementat en 20.626 respecte a l'any precedent, fet que suposa una variació percentual del 9,3%. Aquest increment afecta totes les comarques catalanes, si bé en termes absoluts és més intens al Barcelonès (9.548 persones emigrades més) i a la Noguera en termes relatius (el 23,3% més). L'àmbit metropolità concentra el major nombre de residents a l'estranger, 173.500 persones (el 9,1% més que l'any anterior). Amb tot, les persones emigrades representen el 3,6% de tota la seva població. A més, l'àrea metropolitana absorbeix el 69,7% de l'increment interanual (14.379 persones). Altrament, el 20,3% de la població de l'Alt Urgell resideix a l'estranger (4.239 catalans/es).

⁴⁷⁹ Altres de les actuacions desenvolupades s'han orientat a resoldre les sol·licituds de residències de llarga durada (28.148 de les quals han estat aprovades, és a dir, el 91,4%), sol·licituds de residència general (132.412), les sol·licituds de residència per circumstàncies excepcionals (12.226, de les quals es van concedir el 61,5%), les renovacions de residència per treballs per compte aliè i per reagrupament (20.248). Segons [nota de premsa](#) de 16.01.2015

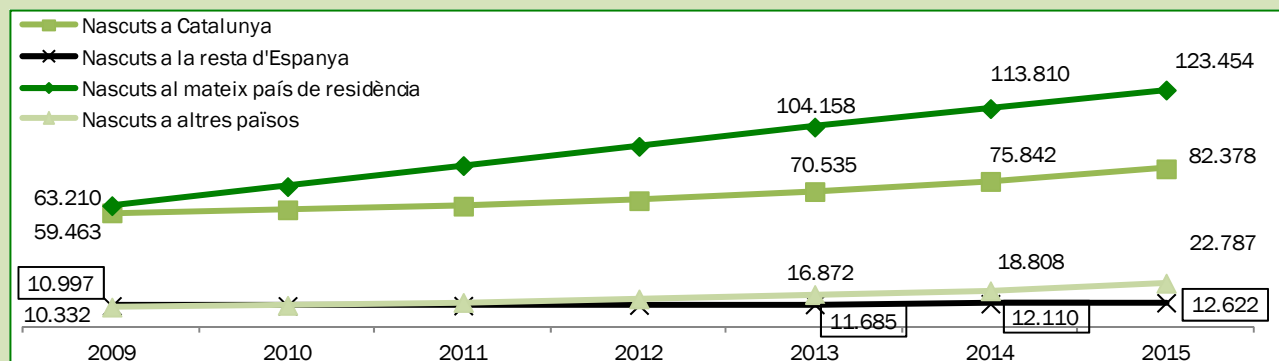
⁴⁸⁰ El règim comunitari és el règim jurídic d'estrangeria que s'aplica als nacionals de països comunitaris i dels països de l'AELC, així com als seus familiars i als familiars d'espanyols/es que siguin nacionals de tercers països. El règim general s'aplica a les persones de nacionalitats dels tercers països, excepte que per motius parentius els hi sigui d'aplicació el règim comunitari.

⁴⁸¹ Es tracta de població de nacionalitat espanyola, sigui aquesta l'única o no, que ara viuen habitualment fora de Catalunya, però que van estar inscrits en un municipi català abans de residir a l'estranger. Aquesta població es comptabilitza mitjançant el Padró d'habitants residents a l'estranger, que pren les dades existents en el Registre de Matrícula de cada oficina consular o secció consular de les missions diplomàtiques. Cal tenir en compte que, tot i que la residència està fixada a l'estranger, es manté el vincle amb els municipis catalans en els quals estaven inscrits a efectes electorals.

GRÀFIC 165. Població de nacionalitat espanyola resident a l'estranger amb darrera inscripció al Padró d'un municipi català

Evolució del nombre de residents a l'estranger segons lloc de naixement 2009-2015

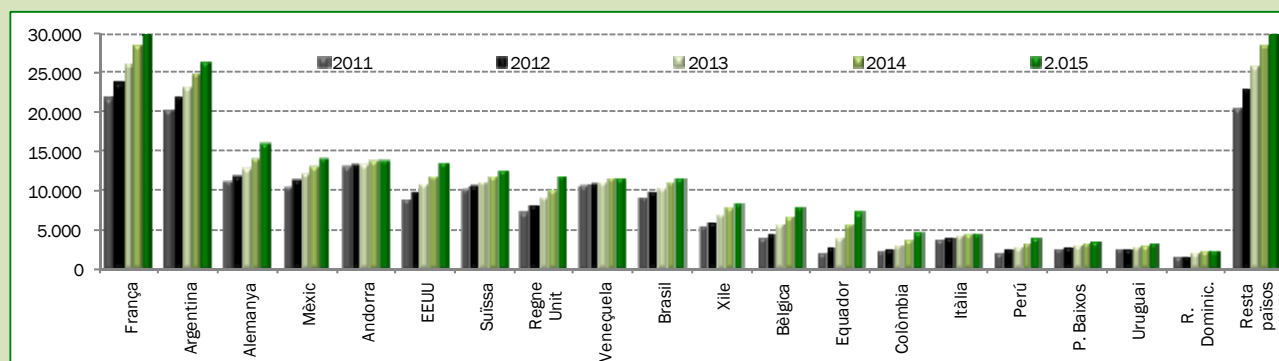

Unitats: nombres absoluts.

(*) Les dades es refereixen a l'1 de gener de cadascun dels anys.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat. Padró d'habitants residents a l'estranger.

Evolució del nombre de residents a l'estranger segons país de destinació 2011-2015

Unitats: nombres absoluts.

(*) Les dades es refereixen a l'1 de gener de cadascun dels anys.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat. Padró d'habitants residents a l'estranger.

Evolució del nombre de noves inscripcions segons el lloc de naixement 2009-2015

	Total	A Catalunya	A l'estranger	Variació total		Variació interanual nascuts a Catalunya		Variació interanual nascuts a l'estranger	
				Absoluta	Percentual	Absoluta	Percentual	Absoluta	Percentual
2009	16.915	5.253	11.662	-	-	-	-	-	-
2010	18.746	5.054	13.692	1.831	10,8%	-199	-3,8%	2.030	17,4%
2011	20.649	5.225	15.424	1.903	10,2%	171	3,4%	1.732	12,6%
2012	20.473	5.757	14.716	-176	-0,9%	532	10,2%	-708	-4,6%
2013	22.818	7.495	15.323	2.345	11,5%	1.738	30,2%	607	4,1%
2014	24.187	8.379	15.808	1.369	6,0%	884	11,8%	485	3,2%
2015	27.298	9.951	17.347	3.111	12,9%	1.572	18,8%	1.539	9,7%

Unitats: nombres absoluts.

(*) Les dades es refereixen a l'1 de gener de cadascun dels anys.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat. Padró d'habitants residents a l'estranger.

La distribució entre els gèneres en aquesta ocasió està molt equilibrada, sent el 49,9% homes. Per edat, dos de cada tres persones residents a l'estranger té entre 15 i 64 anys (65,2% del total). Els/les menors de 15 anys concentren el 18,5% i les persones més grans de 65 anys el 16,3%. Aquesta estructura per edats és similar a la del conjunt poblacional. Amb tot, la distribució per edats varia en funció del continent de residència, de tal forma que la proporció dels menors de 15 anys s'eleva fins al 43,9% als residents en països africans, la de les persones amb edats compreses entre els 15 i els 64 fins al 71,3% en els països europeus no comunitaris i la de les persones més grans de 65 anys fins al 20,9% en els països de l'Amèrica del Sud.

Atenent el lloc de naixement, cal tenir en compte que el 34,0% de la població empadronada als municipis catalans, de nacionalitat espanyola i resident a l'estranger va néixer a Catalunya, mentre que el 51,0% va néixer al mateix país de residència actual (82.378 persones i 123.454 persones, respectivament). La resta van néixer a altres comunitats autònomes (5,2%) o a altres països (9,4%).⁴⁸²

El destí escollit per les persones residents a l'estranger segons el continent de destinació mostra clarament dos focus principals: els països comunitaris, on resideixen 81.551 dels catalans, i els països de l'Amèrica del Sud, amb 81.211 persones (el 33,7% i el 33,5% del total, respectivament). En els països de l'Amèrica del Nord i Central es localitzen 40.633 catalans (el 16,8%) i en els països europeus no comunitaris 28.122 persones (l'11,6%).

La preeminència d'alguns països de destinació en els fluxos emigratoris s'ha mantingut estable al llarg dels darrers anys. França consolida el seu primer lloc en el rànquing com el país d'elecció preferent per a un gran nombre de persones, 31.093. França, Argentina, Alemanya, Mèxic i Andorra concentren el 42,1% de la població de Catalunya resident a l'estranger. I si a aquests cinc països esmentats s'afegeixen els Estats Units d'Amèrica, Suïssa i Regne Unit, s'obté el destí escollit pel 58,0% de la població resident a l'estranger.

La variació interanual en nombres absoluts mostra que tots els països del gràfic han augmentat el nombre d'efectius, si bé destaquen els increments de França (1.709 persones més), Alemanya (2.064), EEUU (1.742), Regne Unit (1.664) i Equador (1.454). Percentualment, els països que més variació mostren són Equador (24,8%), Bolívia (30,0%, 491 persones més inscrites), Colòmbia (24,7%, 957 inscripcions més) i Perú (27,2%, 671 més). En el marc comunitari la variació interanual total ha estat del 11,3%, sent especialment significativa la registrada al Regne Unit (16,3%) i a Alemanya (14,6%).

Si s'analitzen les destinacions segons el lloc de naixement s'observen algunes diferències. Les persones nascudes a Catalunya es dirigeixen principalment a països comunitaris (43,9% de total, 36.153) i, en segona opció, a països de l'Amèrica del Sud (21,3%, 17.570 catalans). L'efecte contrari s'observa entre els que van néixer al mateix lloc de residència actual, ja que en el 48,3% dels casos viuen a països de l'Amèrica del Sud (59.656 catalans) i en el 21,3% han escollit països comunitaris.

L'any 2014 s'han registrat 27.298 noves inscripcions al Padró d'habitants residents a l'estranger que es produeixen per naixement, nacionalització, omissió i emigració de Catalunya a l'estranger, en 14.195 de les quals els titulars són homes. Pel que fa a la distribució per edats s'observa una proporció més elevada en el grup d'edat de les persones menors de 15 anys que el pes que aquest col·lectiu té en el conjunt dels residents a l'estranger. Les noves inscripcions de les persones menors de 15 anys absorbeixen el 34,5% de les noves inscripcions, si bé, com s'ha esmentat, el col·lectiu concentra el 18,5% dels residents a l'estranger.

En coherència amb els països de destinació escollits, s'observa que una de cada tres noves inscripcions s'ha registrat en algun país comunitari, mentre que una altra s'ha fet en els del sud d'Amèrica (10.341, el 37,9% del total i 8.867, el 32,5% del total, respectivament). Entre els països comunitaris destaquen les realitzades a França, Alemanya i el Regne Unit (3.282, 2.321 i 2.111, respectivament), mentre que a l'Amèrica del sud les d'Argentina i l'Equador (1.922 i 1.888, respectivament). Del terç restant, cal fer referència al gran nombre d'inscripcions realitzades en països de l'Amèrica central o del nord (4.432, de les quals 1.906 a EEUU i 1.166 a Mèxic).

⁴⁸² A més, hi ha un 0,3%, 829 persones, que no consta on van néixer.

2. SALUT

L'apartat de salut s'estructura en quatre grans blocs. En primer lloc, un breu resum del context mundial, europeu i català referent a la salut i l'atenció sanitària; en segon lloc, una descripció de l'estat de salut de la població de Catalunya; en tercer lloc, una anàlisi de l'evolució dels recursos i l'activitat del sistema sanitari; i finalment, en quart lloc, una anàlisi de l'evolució i l'estructura de la despesa sanitària, tant pública com privada.

El primer bloc, "Context", confirma un any més la preocupació dels organismes internacionals com l'OMS i l'OCDE, així com del Departament de Salut, per garantir la sostenibilitat i la qualitat dels sistemes sanitaris i incrementar els seus nivells d'eficiència, enmig d'un context històric marcat per la crisi financera i econòmica mundial. La recerca en salut i, concretament, les investigacions operatives i sobre polítiques sanitàries tenen moltes coses a dir en aquest sentit. El segon i el tercer bloc ("La salut a Catalunya" i "El sistema sanitari a Catalunya") il·lustren amb xifres concretes l'estatus de salut de la població, d'una banda, i l'evolució dels recursos i l'activitat del sistema sanitari, resultat de les decisions del Govern per fer front als problemes de sostenibilitat que es deriven de la disponibilitat pressupostària i els canvis sociodemogràfics recents. Moltes de les dades disponibles fan referència a l'any 2013, fet que limita l'abast del coneixement sobre el sistema sanitari de Catalunya en el període d'elaboració d'aquesta Memòria. Finalment, el quart bloc, "La despesa sanitària", confirma, per a l'any 2014, l'augment del pressupost executat de l'Agrupació de Salut de la Generalitat de Catalunya i, per a l'any 2013, la reducció de la despesa privada en salut en termes absoluts i l'augment lleuger en termes relatius pel que fa al PIB.

2.1. CONTEXT

2.1.1. CONTEXT MUNDIAL I EUROPEU

Com s'ha comentat en edicions anteriors d'aquesta Memòria, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) adverteix de la necessitat d'incrementar els nivells d'eficiència dels sistemes sanitaris per poder garantir l'atenció en salut a tothom enmig d'un context global caracteritzat per uns pressupostos generalment minvants.⁴⁸³ La proactivitat dels sistemes per millorar la relació entre les despeses i els resultats s'obre camí progressivament, com també ho fa el reconeixement de les aportacions positives que poden derivar-se en aquest sentit de la recerca aplicada en salut.⁴⁸⁴

Per la seva banda, l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics (OCDE) publica l'any 2013 un Informe⁴⁸⁵ amb indicadors de salut i de sistema sanitari referents als trenta-quatre països que en formen part i en què s'hi destaca el canvi general de paradigma des del creixement de la despesa al de l'interès pel creixement de la productivitat.

Els efectes combinats de la crisi econòmica, els ajustaments pressupostaris dels estats i les reformes sanitàries sobre l'estat de salut de les persones fan que el repte actual en el conjunt dels països de l'OCDE consisteixi en mantenir l'accés a l'atenció sanitària en qualitat per a tothom i en igualtat de condicions.⁴⁸⁶

Pel que fa a la situació específica dels països europeus, l'OCDE també adverteix en el seu Informe *Health at a Glance: Europe 2014*⁴⁸⁷ en contra dels riscos que representen les restriccions pressupostàries pel que fa al manteniment de la cobertura sanitària universal i d'uns bons resultats en salut. De fet, el catàleg de serveis sanitaris s'ha vist reduït en alguns països europeus, i en d'altres s'ha accentuat la distribució desigual dels recursos (professionals i serveis) en el territori.

Fruit d'aquesta preocupació, l'Informe de l'OCDE incorpora per primera vegada un capítol específic, "Access to care", sobre l'accés als sistemes de salut en el context dels països europeus. Entrant més en detall, val a destacar que la major part dels països tenen cobertura sanitària universal (o gairebé universal) en relació amb un catàleg bàsic de serveis que sovint només incorpora de manera parcial l'atenció bucodental o l'adquisició de medicaments. Bulgària, Grècia i Xipre constitueixen les úniques excepcions a aquesta situació, atès que no disposen de cobertura sanitària universal (a Espanya el 99% de la població té cobertura sanitària). D'altra banda, l'atenció mèdica i els medicaments són les despeses sanitàries més importants que han d'assumir les llars europees. També els tractaments bucodentals, els quals representen el 16% dels pagaments directes en salut de les llars

⁴⁸³ Informe sobre la salut en el mundo 2010: la financiación de los sistemas de salud: el camino hacia la cobertura universal. OMS, 2011.

⁴⁸⁴ Informe sobre la salut en el mundo 2013: investigaciones para una cobertura sanitaria universal. OMS, 2013.

⁴⁸⁵ Health at a glance 2013: OCDE indicators. OCDE Publishing, 2013.

⁴⁸⁶ Health at a glance 2013: OCDE indicators, p. 10, 14, 15 i 137-152. OCDE Publishing, 2013.

⁴⁸⁷ Health at a glance: Europe 2014. OCDE Publishing, 2014.

(que són el 2,9% del consum total d'aquestes), encara que en alguns països com Dinamarca, Espanya, Islàndia o Noruega els tractaments bucodentals representen a l'entorn del 30% dels pagaments directes en salut de les llars.

L'accés a l'atenció sanitària també requereix un nombre i una distribució adequada de professionals en el territori. Els desequilibris territorials constitueixen un motiu de preocupació a la major part dels països europeus, però sobretot en aquells que tenen regions remotes o escassament poblades o bé àrees urbanes empobrides. El nombre mitjà de doctors per 1.000 persones a Europa varia entre 2 i 2,5 a Polònia, Romania i Eslovènia i 4 o més a Grècia, Àustria i Lituània. Tanmateix, alguns països com Grècia, la República Txeca i la República Eslovaca tendeixen a concentrar els metges i metgesses en les seves capitals, mentre que d'altres com Turquia, Portugal i Honria (però també França, la República Eslovaca i Suïssa) presenten unes densitats molt baixes en les àrees rurals.

A Letònia, Polònia, Romania i Bulgària més del 10% de les persones asseguren no tenir cobertes algunes necessitats d'atenció en salut. En el conjunt de la UE28, aquesta situació afecta proporcionalment parlant el doble de persones amb ingressos baixos que amb ingressos alts. (A Espanya, el percentatge de persones amb necessitats d'atenció en salut no cobertes se situa a l'entorn del 6%, però, a diferència d'altres països europeus, pràcticament no existeixen diferències en funció del nivell d'ingressos.)

La proporció de persones amb necessitats d'atenció bucodental no cobertes és encara més elevada. Així, el 20% de la població de Letònia, seguida del 10% o més de la de Portugal, Romania, Bulgària i Itàlia no tenen cobertes algunes necessitats d'atenció dental, en comparació amb el 3% o menys de la població d'Eslovènia, els Països Baixos i Luxemburg (a l'entorn del 5-15% de la població d'Espanya, segons el nivell d'ingressos).

Les necessitats no cobertes en salut per motius econòmics van disminuir entre els anys 2005 i 2008 a la UE28, i s'han mantingut relativament estables durant el període del 2008 al 2012. Tanmateix, les persones amb ingressos baixos tenen actualment més dificultats que abans per accedir a determinats serveis de salut -sobretot al dentista- i, alhora, alguns països han experimentat involucions en aquest sentit.

2.1.2. CONTEXT CATALÀ

El sistema sanitari català està immers en un procés de transformació organitzativa d'ençà de l'any 2009 com a conseqüència de les opcions adoptades en l'àmbit polític i administratiu i de les decisions preses per fer front als problemes de sostenibilitat, que es deriven de la crisi econòmica, les imposicions estatals i supraestatals del dèficit i els canvis sociodemogràfics recents. Tal com s'ha comentat en Memòries anteriors, els anys 2009 i 2010 es poden definir basant-se en els debats a l'entorn del finançament del sistema sanitari i a l'aplicació de les primeres mesures de contenció de la despesa, sobretot de tipus farmacèutic.⁴⁸⁸ Els anys 2011 i 2012 constitueixen un període de continuïtat i aprofundiment de les mesures del període anterior, no absent de polèmica per a una part de la ciutadania i d'alguns agents sociosanitaris.⁴⁸⁹

En termes pràctics, i d'acord amb la informació estadística publicada pel CatSalut, les transformacions organitzatives i la contenció de la despesa sanitària suposen, en un primer moment posterior a la crisi, una reducció generalitzada dels recursos (taxa de llits i de places) i de l'activitat (visites i freqüentació) llevat de l'atenció sociosanitària, on s'incrementa l'activitat, independentment de l'evolució dels recursos. D'aquí es passa a un segon moment caracteritzat per una certa desaceleració dels ajustaments i, al mateix temps, per una intensificació en l'ús dels recursos disponibles com a conseqüència de l'increment general de l'activitat, especialment rellevant a determinades categories sociosanitàries (*i.e.* atencions domiciliàries) i de salut mental (*i.e.* infantil i juvenil).⁴⁹⁰

Els anys 2013 i 2014 també s'emmarquen dins les directrius d'actuació que determina el Pla de salut de Catalunya 2011-2015,⁴⁹¹ orientat vers el desenvolupament d'un model d'exploració més "estratègic" o "actiu" d'un sis-

⁴⁸⁸ Per a més informació, vegeu l'apartat "Salut" del capítol V "Condicions de Vida" de la *Memòria socioeconòmica i laboral 2010*. Barcelona: Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, 2011.

⁴⁸⁹ Per a més informació, vegeu l'apartat "Salut" del capítol V "Condicions de Vida" de la *Memòria socioeconòmica i laboral 2012*. Barcelona: Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, 2013.

⁴⁹⁰ Per a més informació, vegeu l'apartat "Salut" del capítol V "Condicions de Vida" de la *Memòria socioeconòmica i laboral 2013*. Barcelona: Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, 2014.

⁴⁹¹ D'acord amb el Departament de Salut, es constata una evolució inicial favorable a vint dels vint-i-set objectius del Pla (*El sistema de salut de Catalunya en procés de canvi: balanç del Pla de salut 2011-2015 a meitat del període*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2013.

tema sanitari que, en relació amb el conjunt de l'Estat, ocupa d'entrada una posició privilegiada en el panorama internacional pel seu elevat nivell d'eficiència (resultats en salut per despesa sanitària).⁴⁹²

Durant el 2014 s'observa una doble tensió sobre el sistema sanitari que deriva, d'una banda, del creixement global de l'activitat (sobretot en les categories sociosanitàries) i, de l'altra, de la tendència cap a l'estabilització dels recursos disponibles (amb increments i reduccions variades i específiques). Aquesta doble tensió s'ha traduït en una intensificació de l'ús dels recursos i les infraestructures sanitàries i en l'escurçament dels temps assistencials, tal com es veurà en l'epígraf 2.3. "El sistema sanitari de Catalunya: recursos i activitat". El Consell Econòmic i Social d'Espanya (CES) ja va destacar, en aquest mateix sentit, la caiguda general de recursos que pateix la salut pública en el conjunt de l'Estat després de l'aprovació de la Llei 33/2011, de 4 d'octubre, general de salut pública, així com les dificultats que se'n deriven d'aquesta circumstància per abordar eficaçment les desigualtats en salut, entre d'altres aspectes.

Crisi econòmica i salut de la població de Catalunya⁴⁹³

L'objectiu d'aquest Informe consisteix a fer una descripció dels canvis en els determinants socials de la salut i apuntar aquelles situacions més crítiques en grups de població específics. D'acord amb la Comissió sobre Determinants Socials de la Salut (CDSS) de l'OMS, l'anàlisi d'aquests factors és essencial per poder començar a mesurar la influència de la crisi econòmica sobre la salut, encara que alguns efectes poden ser difícils d'identificar a curt termini.

La revisió de la literatura sobre l'impacte de les crisis econòmiques en la salut mostra un ampli ventall de resultats en funció dels aspectes concrets analitzats i dels models d'estat del benestar. Entre les experiències actuals que s'han posat en marxa es poden destacar tres: la de l'Observatori Europeu, en què destaca l'anàlisi dels canvis produïts en els sistemes sanitaris i les seves implicacions sanitàries; l'Informe de la Societat Espanyola de Salut Pública i Administració Sanitària (SEPAS), en què es fa una aproximació a l'impacte de la crisi econòmica actual sobre els determinants de salut, els estils de vida i l'accés als serveis sanitaris per part de la població espanyola; i l'Informe de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya, en què es constata l'empitjorament de les condicions socioeconòmiques de la població catalana i algunes diferències significatives i pitjors resultats de salut en la població més desafavorida.

D'acord amb aquest Informe, l'empitjorament dels determinants socials a Catalunya, especialment l'atur en els homes i el risc de pobresa en la població infantil, suposa un dels riscos més rellevants per a la salut. Si bé és veritat que l'evolució dels indicadors de salut des de l'inici de la crisi és relativament estable per al conjunt de la població, sí que es detecten algunes variacions significatives en funció de la condició socioeconòmica o la situació laboral de la població. Una limitació important d'aquest Informe és, però, la manca d'indicadors sensibles que permetin detectar canvis en les poblacions més afectades a curt termini més enllà de les mitjanes o de les tendències generals.

Pel que fa als resultats concrets, la salut autopercebuda ha millorat per al conjunt de la població, però les persones en situació d'atur han presentat una percepció de salut pitjor a totes les enquestes de l'ESCA del període 2005-2012. La mortalitat general no ha experimentat canvis en els darrers anys i l'EV ha presentat una tendència positiva. Tanmateix, s'haurà d'estudiar l'evolució de la mortalitat de les persones més grans per confirmar o descartar els canvis de patró descrits per al conjunt de l'Estat (disminució de la tendència a la baixa esperada de la mortalitat i increment de l'excés de mortalitat hivernal esperada), així com l'evolució de l'EV lliure de discapacitat o en bona salut, i la mortalitat per causes innecessàriament prematures i sanitàriament evitables.

No s'ha observat cap efecte destacable sobre el consum de tabac, alcohol o cànnabis a la població general, tot i que el consum de tabac entre la població en situació d'atur ha estat més elevat alguns anys després de l'inici de la crisi econòmica. Al mateix temps, el consum de psicofàrmacs ha augmentat lleugerament, especialment entre la població jove, en línia de continuïtat amb una tendència mundial de consum incremental d'antidepressius, i les taxes d'hospitalització per intent de suïcidi han augmentat de forma rellevant a Catalunya entre els anys 2005 i 2012.

No s'han trobat canvis significatius en excés de pes, però caldrà fer un seguiment per saber si la crisi modifica, com ha succeït a d'altres llocs, els hàbits de consum alimentaris, a quins perfils socials afecten i quines conseqüències tenen per a la salut. En aquest sentit, l'Informe menciona l'increment del nombre de persones usuàries que demanen ajuda alimentària a les organitzacions no governamentals.

⁴⁹² *Efficiency estimates of health care systems*. Economic papers, núm. 549 (juny 2015). Brussel·les: Comissió Europea.

⁴⁹³ Resum de l'Informe *Determinants socials i econòmics de la salut: efectes de la crisi econòmica en la salut de la població de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya, Observatori del Sistema de Salut a Catalunya, 2014.

La satisfacció amb l'atenció sanitària en general s'ha mantingut elevada i podria ser conseqüència de canvis en les expectatives de la població, així com del professionalisme dels treballadors i treballadores i del trasllat de part del finançament als proveïdors. Al mateix temps, és probable que el problema es concentri en la població que no ha pogut entrar en contacte amb el sistema sanitari i que podria estar patint dificultats d'accessibilitat. De fet, els bons resultats assolits en relació amb l'atenció als principals problemes de salut contrasta amb l'increment de les llistes i els temps d'espera de l'activitat selectiva i les intervencions programades en comparació amb l'inici de la crisi.

Finalment, l'Informe menciona un dels problemes més destacats que aflora al darrer estudi de l'Observatori de Vulnerabilitat de la Creu Roja: la dificultat que té el col·lectiu de persones enquestades per fer front als tractaments mèdics prescrits. Així, l'actual sistema de copagament en les prestacions farmacèutiques no aconsegueix garantir l'accés a la medicació a tothom. Més acusada és encara la desigualtat en salut quan es parla de serveis que no estan finançats públicament, com els bucodentals o els òptics.

2.2. LA SALUT A CATALUNYA

2.2.1. ESPERANÇA DE VIDA

Tal com s'ha comentat en l'apartat V.1. sobre dinàmica demogràfica, l'any 2013 l'esperança de vida en néixer (EV) a Catalunya és de 83,07 anys (85,93 anys per a les dones i 80,11 per als homes). Aquestes dades contrasten respecte de les de l'any anterior, en què per primera vegada en molt de temps s'hi va registrar una variació negativa en l'EV. Tanmateix, allò destacable és que el comportament d'aquest indicador demogràfic ha estat globalment favorable al llarg dels últims deu anys, període en què ha acumulat un increment de cinc anys (pràcticament sis, si prenem com a punt de partida l'any 1991, el primer de la sèrie que es pot consultar en el lloc web de l'Institut Nacional d'Estadística (INE). L'EV dels homes ha estat la que ha experimentat els guanys més importants, atès que partia de condicions pitjors que l'EV de les dones i, per tant, disposava de més marge i possibilitats de millora. Com succeeix a la majoria de països occidentals, el guany en anys de vida en els homes es produeix més aviat en les edats joves i mitjanes. Les dones, tot i tenir una EV en néixer més elevada que els homes, també pateixen més problemes de salut al llarg de la seva vida.

L'augment de l'EV no informa necessàriament sobre la qualitat de vida relacionada amb la salut dels anys viscuts. Les persones poden desenvolupar malalties que influeixen sobre el seu benestar i alhora sobre l'oferta dels serveis sociosanitaris (particularment durant el darrer any de vida).⁴⁹⁴ Per aquest motiu es fa necessari recórrer a estimacions que combinen mesures sobre els fenòmens de mortalitat i morbiditat. En edicions anteriors de la Memòria s'ha fet referència, per exemple, a la millora general de l'esperança de vida lliure de discapacitat (EVLD) a Catalunya entre els anys 2000 i 2007, o a la posició avantatjosa que ocupava Catalunya en comparació amb el conjunt de l'Estat pel que fa a l'esperança de vida en bona salut (EVBS) l'any 2008.

Enguany, el Departament de Salut publica l'actualització d'ambdós indicadors.⁴⁹⁵ En relació amb l'EVLD, val a dir que la seva evolució al llarg del període 1994-2012 ha estat irregular, però amb un resultat global positiu: ha passat de 68,54 anys a 69,69 en les dones i de 66,67 a 69,48 en els homes. En termes relatius, però, la discapacitat ocupa un lloc cada cop més important en la biografia de les persones. Els avenços científics i tècnics no compensen suficientment l'impacte negatiu que té l'increment de l'EV sobre la funcionalitat del cos. Així, l'any 2012 el 81,7% de l'EV en néixer de les dones i el 85,5% de la dels homes és lliure de discapacitat, mentre que l'any 1994 aquestes proporcions eren del 83,6% i el 89,1%, respectivament.

Quant a l'EVBS, la percepció de les persones ha variat positivament al llarg d'aquest mateix període: l'expectativa de bona salut en néixer ha passat de 58,0 a 66,2 anys en les dones i de 59,9 a 65,7 en els homes. Al mateix temps, i malgrat l'increment de la condició de discapacitat en la vida de les persones, la proporció d'anys en bona salut sobre el conjunt de l'EV ha augmentat. L'any 2012 el 77,5% de l'EV en néixer de les dones i el 82,3% de la dels homes és en bona salut, enfront del 70,8 i el 80%, respectivament, de l'any 1994.

⁴⁹⁴ Vegeu *Impacte de l'envelliment sobre les necessitats de finançament sanitari a Catalunya fins a l'any 2030*. J. Puig, D. Casado i R. Puig. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2007. Els models de "primera generació" de projecció de la despesa sanitària suposen que el perfil de la despesa per edats roman constant, mentre que els models de "segona generació" -o ajustats per "time to death"- tenen en compte que la despesa sanitària es concentra en el darrer any de vida de les persones. D'aquesta manera, el perfil de despesa de les persones decreix al llarg de l'horitzó de projecció.

⁴⁹⁵ *Esperança de vida, lliure de discapacitat i en bona salut a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

2.2.2. MORTALITAT

La mortalitat és un indicador complementari de l'EV que proporciona informació d'interès sobre l'estat de salut de la població i l'evolució dels fenòmens epidemiològics. En aquest sentit, facilita la planificació dels recursos i l'activitat sociosanitària. D'acord amb les dades publicades pel Departament de Salut,⁴⁹⁶ l'any 2012 s'han produït 62.373 defuncions de persones residents (2.797 més que l'any anterior), les quals suposen una taxa bruta de 8,32 defuncions per 1.000 habitants (8,17 en les dones i 8,48 en les dones). Aquest increment de les defuncions s'ha produït sobretot en els mesos de febrer i març, coincidint amb les setmanes d'epidèmia de grip. Tanmateix, si s'atén a la taxa estandarditzada de mortalitat en base a la població de Catalunya de l'any 1991, la tendència continua sent descendent.

Quant a les causes principals de mort a Catalunya l'any 2012, aquestes són en primer lloc -i a diferència de l'any anterior- les malalties de l'aparell circulatori (el 29,1%) seguides en segon lloc pels tumors (el 27,5%). En els homes, la causa més freqüent de mort són els tumors (una de cada tres defuncions) mentre que en les dones han estat les malalties de l'aparell circulatori (una de cada tres defuncions també). En l'evolució de les taxes estandarditzades de mortalitat al llarg del període 1999-2012, destaca una disminució important del paper que juguen les malalties del sistema circulatori i una de més lleugera dels tumors, així com l'increment de les malalties del sistema nerviós. Ara bé, si s'observa l'evolució de les causes detallades de mortalitat es manté la tendència vers l'augment, un any més, de diverses categories de tumor maligne i, per tercer any consecutiu, dels suïcidis i els homicidis; contràriament, es manté la tendència a la baixa de la mortalitat relacionada amb els accidents de trànsit.

D'altra banda, i en relació amb la mortalitat evitable, el Departament de Salut menciona en el seu Informe *Anàlisi de la mortalitat a Catalunya: 2012, avanç de resultats* que "l'any 2012 la mortalitat evitable ha augmentat lleugerament tant en les dones com en els homes respecte a la de l'any anterior".⁴⁹⁷ Més concretament, les taxes de defuncions per causes que es consideren susceptibles d'intervenció a través dels serveis d'assistència sanitària (rehabilitació i tractament) varia de 42,65 per 100.000 habitants l'any 2011 a 43,92, i la taxa de defuncions per causes que es consideren susceptibles d'intervenció a través de les polítiques sanitàries intersectorials (promoció i prevenció) varia de 111,12 per 100.000 habitants l'any 2011 a 111,88. Aquestes dades representen, pel que fa a la mortalitat evitable associada a causes susceptibles de rehabilitació i tractament, un segon punt d'inflexió des que l'any 2009 s'iniciés un període d'evolució irregular que contrasta amb la tendència a la baixa gairebé lineal de la dècada anterior. I, pel que fa a la mortalitat evitable associada a la promoció i la prevenció, aquestes dades reforcen la idea de l'esgotament i, fins i tot l'involució, dels guanys potencials atribuïts a aquest tipus d'intervencions sociosanitàries ja observada en edicions anteriors d'aquesta Memòria.

Així mateix, es pot posar en relleu que les causes de mortalitat evitable a través dels serveis d'assistència sanitària que han ocasionat la taxa més elevada de defuncions són, per a ambdós sexes, la malaltia isquèmica del cor i la malaltia cerebrovascular i, en les dones, aquestes dues causes precedides pel tumor maligne de mama. Quant a les causes de mortalitat evitable a través de les polítiques sanitàries intersectorials, en destaquen en aquest mateix sentit el tumor maligne de pulmó i els suïcidis.

La mortalitat prematura en les persones d'1 a 70 anys s'ha reduït respecte del 2011. Així, la prematuritat ha suposat una pèrdua total de 164.266 anys potencials de vida (de les quals, el 66,7% corresponen a homes) enfront els 168.745 del 2011 o els 171.673 del 2010. Concretament, les causes seleccionades de mortalitat evitable que han produït una pèrdua global d'anys potencials de vida més elevada han estat, en les dones, el tumor maligne de mama, el tumor maligne de pulmó i el grup "Resta del cor" (és a dir, totes les malalties del cor llevat de les isquèmiques); en els homes, aquestes causes han estat els tumors malignes de pulmó, les malalties isquèmiques del cor (en augment als països de l'Europa mediterrània) i els suïcidis (que ocupen el tercer lloc des de l'any 2009).

Tanmateix, les causes seleccionades de mortalitat evitable que han provocat una pèrdua mitjana d'anys potencials de vida més elevada a les persones que les han patit són, tant en les dones com en els homes, els accidents de trànsit (29 anys), els enverinaments (27,75 anys) i els suïcidis (24,33 anys).

Pel que fa a la variabilitat interna de la mortalitat prematura en funció del territori, cal dir que els índex de mortalitat estandarditzada del conjunt de la població i, concretament, de les dones presenten valors significativament per sobre de la mitjana a la Regió Sanitària Camp de Tarragona des de l'any 2005, a la Regió Catalunya Central

⁴⁹⁶ *Anàlisi de la mortalitat a Catalunya, 2012: avanç de resultats*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

⁴⁹⁷ *Anàlisi de la mortalitat a Catalunya, 2012: avanç de resultats*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014, p. 7.

els anys 2011 i 2012, i a la Regió Sanitària Girona l'any 2012. Al mateix temps, no es donen gaires diferències significatives entre les regions sanitàries i el conjunt de Catalunya en les taxes estandarditzades de mortalitat evitables, però les diferències desfavorables també s'observen a les regions sanitàries Camp de Tarragona, Catalunya Central i Girona.

Finalment, l'EV en néixer i la taxa bruta de mortalitat calculades per EUROSTAT els anys 2012 i 2011, respectivament, posen de manifest uns valors més favorables a Catalunya que al conjunt de l'Estat i la UE15/16 i la UE28.

2.2.3. MORBIDITAT

El monitoratge dels patrons epidemiològics, així com la seva relació amb les característiques demogràfiques de la població, els estils de vida i les desigualtats socioeconòmiques està molt influenciat per la naturalesa i sensibilitat dels sistemes de recollida de dades. Tot i això, la informació subministrada per les enquestes de salut, la notificació de les malalties de declaració obligatòria (MDO), els hàbits i comportaments de la població, les altes hospitalàries i les pràctiques mèdiques, entre d'altres qüestions, permeten informar la política sanitària pel que fa a l'establiment de les prioritats d'actuació (vegeu, en aquest sentit, el Pla de salut de Catalunya 2011-2015).⁴⁹⁸

2.2.3.1. PERCEPCIÓ SUBJECTIVA DE L'ESTAT DE SALUT

La percepció que les persones fan del seu estat de salut és un indicador molt útil per complementar la informació disponible sobre morbiditat i mortalitat i per preveure les necessitats d'atenció sociosanitària. L'autopercepció remet a aspectes tan difícils d'objectivar com la qualitat de vida de les persones, entesa com a experiència viscuda d'un nivell determinat de benestar/malestar físic i mental determinat.

Segons els resultats de l'Enquesta de salut de Catalunya 2013 (ESCA 2013),⁴⁹⁹ el 81,1% de la població general considera la seva salut com a "bona", "molt bona" o "excel·lent", enfront del 18,9% restant, que la valora com a "regular" o "dolenta". Aquests resultats suposen una variació a la baixa de l'autopercepció de l'estat de salut en comparació amb l'any anterior, quan el 82,8% de la població en feia una valoració positiva.

Un any més, l'ESCA registra i informa de les desigualtats de gènere i classe social en salut, les qual representen una de les preocupacions principals expressades en el Pla de salut de Catalunya 2011-2015 en relació amb els hàbits i el benestar de les persones i els grups socials. Quant al gènere, l'ESCA posa de manifest que les dones tenen una percepció de l'estat de salut pitjor que els homes any rere any: el 21,5% de les dones considera que la seva salut és regular o dolenta enfront del 16,2% dels homes. Des d'una perspectiva diacrònica, destaca el manteniment de la percepció que tenen les dones del seu estat de salut en comparació amb l'any anterior i, al mateix temps, l'empitjorament que es produeix en el cas dels homes. Tanmateix, cal tenir present que la percepció subjectiva de l'estat de salut és un indicador subjecte a petites fluctuacions interanuals.

Pel que fa a la classe social, les dades disponibles posen de relleu l'existència d'un gradient més accentuat que en el cas del gènere. Així, si bé el 89,9% de les persones que pertanyen a la classe social "alta" consideren que tenen un estat de salut positiu, aquest percentatge baixa fins al 77% en el cas de les persones que pertanyen al grup socioeconòmic més desafavorit (classe social "baixa"). L'ESCA 2013 confirma que les desigualtats subjectives en salut també tenen a veure amb el capital cultural, de manera que com més baix és el nivell d'estudis pitjor és la valoració que fan les persones del seu benestar físic i mental.⁵⁰⁰ Més concretament, el 91,2% de les persones amb estudis "universitaris" manifesta tenir una autopercepció positiva de l'estat de salut enfront del 59,9% en el cas de les persones amb estudis "Primaris i sense estudis".

Les persones que manifesten tenir un pitjor estat de salut són les dones amb estudis primaris o sense estudis: el 44,1% valora la seva salut física i mental en termes negatius. En l'extrem contrari s'hi troben els homes amb estudis universitaris, el 92,6% dels quals expressa tenir un estat de salut bo, molt bo o excel·lent.

2.2.3.2. TRASTORNS CRÒNICS

La cronicitat en la malaltia és un fenomen creixent com a conseqüència de l'increment de l'EV i l'envelliment de la població. Els reptes personals, familiars, econòmics i socials que aquest fet suposa han estat discutits des de

⁴⁹⁸ Pla de salut de Catalunya 2011-2015. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2012.

⁴⁹⁹ Enquesta de salut de Catalunya 2013: informe dels principals resultats. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2013.

⁵⁰⁰ Cal tenir present, però, l'efecte de l'edat sobre la variable nivell d'estudis, atès que les persones d'edat més avançada tenen un nivell d'estudis mitjà més baix que les persones d'edats més joves.

molts espais, i fa temps que algunes institucions com l'OMS i els plans de salut estatals i/o regionals adverteixen sobre la necessitat d'adaptar el funcionament dels sistemes sanitaris a aquesta nova realitat. La prevenció, l'atenció domiciliària, el control compartit de la malaltia (o coresponsabilitat) i el desenvolupament de nous rols professionals són alguns dels vectors de canvi que emergeixen amb força en aquest sentit.

L'any 2013, el 38,6% de la població general de Catalunya afirma patir alguna malaltia o problema de salut crònic (entès com aquell que dura o s'espera que duri sis mesos o més), és a dir, 1,4 punts percentuals més alt que l'any anterior, 3,9 més que el 2011 i 7,4 més que el 2010.⁵⁰¹ Addicionalment, s'hi pot identificar l'existència de desigualtats de gènere, classe social i nivell d'estudis quant a la prevalença de la cronicitat. Així, el percentatge de persones que pateix algun trastorn crònic és més elevat en les dones i en les categories de l'ESCA, classe social "Baixa" i nivell d'estudis "Primari i sense estudis". Deixant de banda les diferències segons l'edat, el grup poblacional més afectat per alguna malaltia o problema de salut crònic és el de les dones amb estudis primaris o sense estudis (el 65,5%). Contràriament, els grups que més es lliuren de la cronicitat són el de les dones amb estudis universitaris (30,8% de prevalença), seguit del dels homes de classe social alta (31,1% de prevalença).

L'ESCA també recull presència i distribució poblacional de vint-i-vuit problemes de salut susceptibles de cronificar-se, seleccionats per la seva prevalença elevada i/o perquè generen un consum important de recursos. El 78% de la població de 15 anys i més pateix o ha patit alguns d'aquests trastorns (1,3 punts percentuals més que l'any anterior), entre els quals destaquen les malalties de l'aparell locomotor (mal d'esquena lumbar o dorsal i cervical, i artrosi, artritis o reumatisme) i de l'aparell circulatori (pressió alta, colesterol elevat i varices a les cames), a més de la migranya, la depressió o l'ansietat, i les al·lèrgies cròniques.

L'equitat en salut⁵⁰²

Es considera desigualtat en salut tota variació de l'estat de salut deguda a un desavantatge causat per l'entorn i els condicionants socioeconòmics. Ara bé, la constatació estadística de desigualtat no és suficient per justificar la prioritització d'intervencions, sinó que cal que aquestes desigualtats siguin inequitàtives, és a dir, evitables, innecessàries i injustes. Alhora, existeix una diferència entre les causes de la bona salut i les causes de les desigualtats en salut. Els factors que generen una millora en la salut de la població general -com, per exemple, les millores comunitàries en les infraestructures i en el medi ambient- no sempre redueixen les desigualtats en salut i, per tant, factors com ara els ingressos, el nivell educatiu i el gènere s'han de tractar de manera específica i diferent.

L'anàlisi de diferències i desigualtats en l'estat de salut i la utilització dels serveis sanitaris que s'ha dut a terme a partir de l'ESCA 2006 i 2012-13 combina quatre eixos de desigualtat (la classe social segons l'ocupació; el nivell d'estudis; el sexe/gènere; i l'edat) i tres àmbits temàtics (i.e. els condicionants i els estils de vida; l'estat de salut i la qualitat de vida; i la utilització dels serveis sanitaris).

D'aquests eixos de desigualtat, l'*Informe de salut 2013* en comenta fonamentalment dos: la classe social i el nivell d'estudis. Segons la classe social (en realitat, *proxi* de l'ocupació actual), es detecten diferències en pràcticament tots els indicadors de salut. En general, les classes desafavorides presenten uns nivells de salut pitjors i tenen comportaments no saludables en proporcions més elevades. El nivell d'estudis és un determinant de la salut, atès que s'hi relaciona amb la informació sobre els riscos en salut, amb la utilització dels serveis de salut, i amb la ubicació en grups sociolaborals. En general, la població amb un nivell d'estudis més elevat presenta taxes de morbiditat més baixes en bona part dels trastorns crònics, una esperança de vida més elevada, i comportaments més positius relacionats amb la salut.

Quant als resultats per àmbits temàtics, val a destacar alguns canvis observats en els estils de vida entre l'any 2006 i el període 2012-2013. Així, s'ha invertit el patró de consum d'alcohol per classe social (la prevalença del consum de risc d'alcohol és ara més elevada en els grups socials més benestants) i s'han reduït les diferències per nivell d'estudis en aquest indicador i en el de la pràctica d'activitat física. Tanmateix, es reproduïxen els mateixos patrons de desigualtat per classe social en el consum de tabac en població adulta i en l'oci sedentari en població infantil, amb una prevalença més elevada del tabaquisme i del sedentarisme en els grups socials més desafavorits.

Finalment, pel que fa a l'estat de salut i la qualitat relacionada amb la salut, també es mantenen les desigualtats per classe social constatades l'any 2006 en les declaracions sobre l'estat de salut, la qualitat de vida, l'excés de pes, els trastorns crònics, els trastorns mentals i la discapacitat en el període 2012-2013. De fet, el gradient per nivell d'estudis observat en la percepció de la qualitat de vida i en les declaracions de trastorns crònics, trastorns mentals i discapacitats s'accentua encara més.

⁵⁰¹ Vegeu els informes dels anys 2012, 2011 i 2010 a "Enquesta de salut de Catalunya contínua".

⁵⁰² Resum de l'*Informe de salut 2013*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

2.2.3.3. MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA

El sistema de vigilància epidemiològica de Catalunya comprèn la recollida, l'anàlisi i la interpretació de la informació relacionada amb l'aparició i l'extensió de malalties, amb la finalitat d'aconseguir-ne el control efectiu. La vigilància epidemiològica se centra en les malalties que per la seva incidència i gravetat, el seu grau de transmissibilitat i l'admissió de mesures preventives es consideren objecte de control prioritari.

Un dels sistemes d'informació que nodreix la Xarxa de Vigilància Epidemiològica és el de malalties de declaració obligatòria (MDO), que rep les notificacions de les malalties i dels brots epidèmics de qualsevol etiologia objecte de declaració des de la xarxa assistencial. La xarxa de vigilància també compta amb altres fonts d'informació, com ara el sistema de notificació microbiològica de Catalunya, el registre d'altres hospitalàries i de malalties, els programes de vigilància específica per a determinades malalties (grip i altres infeccions respiratòries) i les enquestes seroepidemiològiques.

L'evolució epidemiològica de determinades malalties -induïda per factors socioeconòmics i mediambientals (globalització de la mobilitat, canvis en la percepció del risc, deteriorament del medi, etc.), fa necessari actualitzar regularment el sistema amb la finalitat d'aconseguir-ne el control efectiu. L'any 2009 es van establir les bases per al desenvolupament d'un sistema d'informació integrat de vigilància epidemiològica. Posteriorment, es publica el Decret 67/2010, de 25 de maig, pel qual es regula el sistema de notificació d'MDO i brots epidèmics al Departament de Salut i es reordena la totalitat de la normativa que hi havia fins llavors en aquesta matèria. També l'any 2010 s'endega la telematització de la notificació de les MDO en l'àmbit de l'assistència primària amb la pretensió d'estendre-la a tot el territori.

En els epígrafs següents es resumeix, en primer lloc, l'evolució recent de la incidència d'algunes de les MDO més rellevants des del punt de vista sociosanitari i, en segon lloc, es descriu la situació general de la resta d'MDO, tant de notificació numèrica com individualitzada o urgent.

VIH i SIDA

A Catalunya, la transmissió del VIH va ser de notificació voluntària des de l'any 2001 fins al 2010, quan amb la publicació del Decret 67/2010, de 25 de maig, va passar a ser una malaltia de declaració obligatòria (MDO) individualitzada integrada dins els circuits de vigilància epidemiològica. D'altra banda, la sida és MDO individualitzada des de l'any 1987.

Segons l'Informe del Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCat),⁵⁰³ durant l'any 2013 s'han notificat un total de 754 noves transmissions de VIH. Aquesta xifra representa una taxa global de 10,4 casos per 100.000 habitants. La taxa de diagnòstics s'ha mantingut relativament estable durant el període 2001-2013, però es constata l'existència d'una diversitat interna de tendències en funció de la via de transmissió. Així, el CEEISCat destaca el fet que els diagnòstics de VIH en homes que tenen sexe amb homes (HSH) s'han incrementat un 129% al llarg d'aquest temps.

L'any 2013, el 87% de les notificacions corresponen a homes i el 13% a dones (la ràtio home:dona és de 7:1). La mitjana d'edat de les persones és de 36 anys, dels quals el 64% s'inclouen en el grup de 20 a 39 anys. Ara bé, el grup de joves de 15 a 24 anys representa l'11% del total de casos notificats.

Un aspecte clau i prioritari en la prevenció i el control de la transmissió del VIH és el diagnòstic precoç. Dels nous casos detectats en què es disposa d'aquest tipus d'informació, el 42% compleix criteris de diagnòstic tardà (DT), dels quals el 22% presenta DT amb malaltia avançada (DTA). Tot i això, s'observa una disminució del DT, que passa del 61% l'any 2001 al 42% l'any 2013.

Quant a la sida, el nombre de diagnòstics ha estat de 139, xifra que representa una taxa global d'1,9 casos per 100.000 habitants. El 83% de les persones que han desenvolupat la sida són homes i el 17% dones (la ràtio home:dona és de 4:1). Com s'ha mencionat en memòries anteriors, entre els anys 1996 i 1998 es va produir una forta davallada en el nombre de diagnòstics de sida com a conseqüència de l'efecte estabilitzador del tractament antiretroviral de gran activitat (TAGA). Des d'aleshores, la disminució és menor.

⁵⁰³ *Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Catalunya, actualització a 30 de juny de 2014*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya. 2014. Cal tenir present que les dades referides a l'any 2013 són les definitives i, per tant, lleugerament diferents a les dades provisionals facilitades a l'Informe anterior del CEEISCat.

Finalment, cal tenir present que Espanya continua sent el quart país de la UE amb una incidència de sida més alta (29,1 casos per milió d'habitants) després d'Estònia, Letònia i Portugal.⁵⁰⁴

Tuberculosi

Tal com es recorda a la Memòria de l'Agència de Salut Pública de Catalunya: 2011-2012,⁵⁰⁵ la tuberculosi té una incidència moderadament alta a Catalunya en comparació amb la dels països industrialitzats del seu entorn. Des de l'any 2008, però, s'han produït avenços importants en aquest sentit i la vigilància epidemiològica de la TBC ha permès generar una tendència a la baixa, fins al punt que l'any 2013 disminueix per cinquè any consecutiu la incidència de tuberculosi i s'assoleix el nivell de compliment del tractament recomanat per l'OMS.⁵⁰⁶

L'any 2012 s'han notificat 1.164 casos de tuberculosi en persones que resideixen a Catalunya, fet que representa una reducció del 5,4% en comparació amb l'any anterior (1.231 casos) i el 14% menys que dos anys enrere (1.353).⁵⁰⁷ Malgrat tot, encara no s'assoleix del tot l'objectiu de reducció del 10% de la incidència interanual d'aquesta malaltia i la tuberculosi continua sent l'MDO individualitzada amb el nombre més elevat de casos a Catalunya.

La tuberculosi requereix un tractament llarg, però altament efectiu que té en compte l'atenció sociosanitària dels pacients i la protecció de la salut pública. Des de l'any 2000, l'increment de la mobilitat global ha requerit adaptar les actuacions de control a la nova realitat. Paral·lelament a aquestes millores, cal continuar els esforços en la provisió de serveis sanitaris i de salut pública, especialment d'aquells adreçats a les poblacions més vulnerables entre les quals s'inclouen els nens i nenes de menys de catorze anys d'edat. L'any 2013 es crea un grup de treball per a l'abordatge de la tuberculosi en la població infantil.

A Catalunya, actualment més del 85% de les persones malaltes de tuberculosi finalitzen correctament el seu tractament, amb la qual cosa s'assoleix l'objectiu establert per l'OMS.

Brots epidèmics de malalties immunoprevenibles

A Catalunya es continuen detectant casos i brots de malalties immunoprevenibles malgrat l'assoliment d'unes cobertures vacunals elevades. L'any 2011, el Departament de Salut va dur a terme un estudi seroepidemiològic a través del qual es va poder constatar que la prevalença de persones protegides no era suficient per prevenir epidèmies de xarampió i parotiditis en la població escolar (6-9 anys) ni per prevenir epidèmies de tos ferina en la població escolar, jove (15-24 anys) i adulta (45-64 anys).⁵⁰⁸

Pel que fa al xarampió, es tracta d'una MDO urgent molt contagiosa que pot derivar en complicacions greus, com ara la pneumònia o l'encefalitis. En els darrers anys, alguns països amb una incidència de xarampió molt baixa han patit repuntades que han afectat la població no vacunada per motius d'edat (infants de menys de dotze mesos), ideològics (rebuig de la vacunació), per importació de regions d'origen on aquesta malaltia no està controlada, o per cobertura vacunal per sota del llindar d'immunitat de grup.

Tot i que tècnicament el xarampió s'havia eliminat de Catalunya des de l'any 2000, les dades de vigilància posen de manifest una reaparició de la malaltia al llarg dels últims anys amb tres brots intercalats: el primer els anys 2006-2007 amb 381 casos notificats; el segon el 2011 amb uns 300 casos, principalment de població adulta jove no vacunada; el tercer, l'any 2013, amb 47 casos probablement vinculats amb el 20th International Festival of Advanced Music and New Media art SONAR Barcelona.⁵⁰⁹ L'any 2012, es van registrar només 40 casos de xarampió a Catalunya; el 2014, però, la xifra torna a pujar i es confirmen 131 casos.⁵¹⁰ Actualment, hi ha l'objectiu d'eliminar el xarampió a la regió europea el 2015.

⁵⁰⁴ *Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIR i la SIDA a Catalunya, actualització a 31 de desembre de 2012*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya, 2012.

⁵⁰⁵ *Memòria de l'Agència de Salut Pública de Catalunya: 2011-2012*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2013.

⁵⁰⁶ *Memòria de l'Agència de Salut Pública de Catalunya 2013*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

⁵⁰⁷ *La tuberculosi a Catalunya l'any 2013. Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXV, núm. 9 (setembre 2014), p. 118-126. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

⁵⁰⁸ *Memòria de l'Agència de Salut Pública de Catalunya: 2011-2012*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2013.

⁵⁰⁹ *Memòria de l'Agència de Salut Pública de Catalunya 2013*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

⁵¹⁰ *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXV, núm. 12 (desembre 2014), p. 166-177. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

En relació amb la rubèola -una MDO lleu tot i que pot tenir conseqüències greus en les dones embarassades-, la mesura preventiva més eficaç és la vacunació amb la triple vírica als dotze mesos i el quatre anys d'edat que s'administra a Catalunya. Des de l'any 1997 s'observa una disminució progressiva de la incidència d'aquesta malaltia a Catalunya, que mostra una estabilització a partir de l'any 2000 amb l'aparició de brots petits. Durant l'any 2012 es van notificat fins a catorze casos de rubèola que posaven de manifest la incidència d'aquesta malaltia en possibles països d'importació com Ucraïna i Romania. Els anys 2013 i 2014, però, no s'ha registrat cap cas confirmat d'aquesta malaltia a Catalunya.⁵¹¹

Finalment, pel que fa a la tos ferina -una altra MDO altament contagiosa-, en els darrers anys s'ha observat un augment de la incidència en països amb cobertures vacunals elevades que ha cursat amb brots importants. A Catalunya, la vigilància epidemiològica detecta un augment de la incidència en el període 2011-2012 que té a veure probablement amb la millora de la detecció i notificació dels casos, però també amb una davallada probable de la resposta immunitària vacunal i/o natural amb el pas dels anys.⁵¹² Així doncs, l'any 2011 la taxa d'incidència es multiplica per cinc i arriba a situar-se en el 20,8 per 10.000 persones.⁵¹³ Els anys 2012 i 2013 continua l'emergència, encara que amb menys intensitat, amb taxes de 15,6 i 11,7 per 10.000 persones respectivament, fet que porta a intensificar la vigilància epidemiològica d'aquesta malaltia.⁵¹⁴

Més concretament, el comportament de la tos ferina a Catalunya va impulsar un projecte del Fons d'Investigació Sanitària (FIS), que té com a objectiu investigar les fonts d'infecció i els mecanismes de transmissió més freqüents que contribueixen a la propagació de la malaltia en la comunitat. Els anys 2012 i 2013 se segueix de prop el comportament de la malaltia i es presenta l'evolució al Comitè d'Experts en Vacunes per a la revisió de les polítiques vacunals enfront d'aquesta malaltia.

Infecions de transmissió sexual

Tal com s'ha comentat en edicions anteriors d'aquesta Memòria, des de finals dels anys 90 es detecta un creixement exponencial de les infeccions de transmissió sexual (ITS) a Catalunya. Aquesta tendència té a veure en part amb una millora progressiva en els sistemes de vigilància epidemiològica, però també amb un augment real de la incidència d'aquestes infeccions.⁵¹⁵ L'Informe bianual del Sistema Integrat de Vigilància Epidemiològica de la SIDA/VIH/ITS a Catalunya⁵¹⁶ posava de manifest la necessitat de no abaixar la guàrdia davant d'aquestes infeccions.

Pel que fa a l'augment de la incidència, el Butlletí Epidemiològic de Catalunya⁵¹⁷ posa l'èmfasi, d'una banda, en la sífilis infecciosa, que amb una taxa global d'11,8 casos per 100.000 habitants l'any 2013, registra un increment del 125% als darrers cinc anys; i de l'altra, en la infecció gonocòccia, que amb una taxa de 13,6 casos per 100.000 habitants l'any 2013 registra un increment del 134% als darrers cinc anys.

Altres aspectes que cal posar en relleu en relació amb les ITT a Catalunya són la seva incidència comparativament elevada en els homes, en les edats adultes joves i joves, en els orígens estrangers, i en els homes que tenen sexe amb homes (HSH).

2.2.4. HÀBITS I ESTILS DE LA POBLACIÓ

En aquest subapartat es comenten diversos indicadors relacionats amb els determinants socials de l'estat de salut de la població de Catalunya. La idea consisteix a actualitzar algunes de les tendències generals esbossades en edicions anteriors de la Memòria a l'entorn de l'activitat física, els hàbits alimentaris, el consum de drogues i la sinistralitat a la xarxa viària.

⁵¹¹ Respectivament: *Programa d'eliminació de la rubèola postnatal i congènita a Catalunya: 2012 i 2013: informe anual*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014 i *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXV, núm. 12 (desembre 2014), p. 166-177. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

⁵¹² *Memòria de l'Agència de Salut Pública de Catalunya: 2011-2012*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2013.

⁵¹³ *Evolució de la tos ferina a Catalunya durant els anys 2004-2012*. *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXIV, núm. 8 (agost 2013), p. 1-7. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2013.

⁵¹⁴ *Memòria de l'Agència de Salut Pública de Catalunya 2013*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

⁵¹⁵ *Vigilància epidemiològica de les infeccions de transmissió sexual a Catalunya, actualització a 30 de juny de 2014*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCat), 2014.

⁵¹⁶ *21 Informe epidemiològic CEEISCAT*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Sistema Integrat de Vigilància Epidemiològica de la SIDA/VIH/ITS a Catalunya, 2013.

⁵¹⁷ *Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la sida i de les infeccions de transmissió sexual a Catalunya. Situació fins al 31 de desembre de 2013*. *Butlletí epidemiològic de Catalunya*, vol. XXXV, núm. 8 (agost 2014), p. 105-111. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut, 2014.

Val a dir que la Llei de salut pública de Catalunya de l'any 2009, pionera a l'Estat, aborda la salut des d'una perspectiva ampla que engloba l'atenció a la malaltia, d'una banda, i la promoció d'hàbits saludables i la consideració de les desigualtats sociosanitàries, de l'altra. La Llei de salut pública va establir el desenvolupament del Pla interdepartamental de salut pública (PINSAP), coordinat pel Pla de salut, seguint les recomanacions internacionals d'organismes com l'OMS a favor d'una estratègia de "salut en totes les polítiques" i que actualment s'ha actualitzat a través del Pla interdepartamental de salut pública de Catalunya 2014-2015 en l'Horitzó 2020.⁵¹⁸ De fet, les actuacions de promoció i prevenció de la salut des del punt de vista comunitari s'han demostrat més cost efectives que les actuacions de tractament de les malalties i restauració de la bona salut. Tanmateix, el desplegament de les mesures de salut pública a Catalunya i en el conjunt de l'Estat ha coincidit en el temps amb una caiguda dels recursos que originàriament s'hi havia de destinar.⁵¹⁹

2.2.4.1. ACTIVITAT FÍSICA, HÀBITS ALIMENTARIS I PES

D'acord amb els resultats de l'ESCA 2013,⁵²⁰ el 20,3% de la població de 18 a 74 anys d'edat és sedentària (el 21,4% de les dones i el 19,2% dels homes). Aquestes xifres, que d'entrada són elevades, se situen a més en uns nivells superiors als declarats per les persones entrevistades l'any anterior, quan el sedentarisme, del 17,8%, se situava en els nivells més baixos des de l'any 2006. Al mateix temps, el 68,6% de la població de 15 a 69 anys d'edat practica allò que es considera un nivell d'activitat física saludable (el 64,4% de les dones i el 72,8% dels homes).

Pel que fa a la població infantil, el 28,8% dels nens i nenes de 6 a 14 anys ha participat cada dia o gairebé cada dia del mes en jocs d'esforç físic o esports, i el 20,9% no hi ha participat cap dia o gairebé cap dia. La freqüència d'aquestes activitats -molt més elevada en els nens que en les nenes- representa una millora lleugera respecte de les xifres de l'any anterior. Un any més, però, mirar la televisió és l'activitat en temps de lleure i fora de l'horari escolar més freqüentment practicada per la població de 3 a 14 anys d'edat (gairebé el 100%), seguida de jugar al parc o al carrer (a l'entorn del 84%). De fet, l'oci sedentari (mirar la televisió o jugar amb jocs de pantalla cada dia un mínim de dues hores) és quelcom que afecta el 20,7% de la població infantil de 3 a 14, sense que hi hagi diferències destacables en funció del sexe en aquest cas.

Quant als hàbits alimentaris, l'ESCA 2013 posa de manifest que només l'11,8% de la població general fa una ingesta diària de cinc racions de fruita i/o verdura (el 13% de les dones i el 10,3% dels homes). El percentatge de població que segueix aquesta recomanació de l'OMS augmenta a mesura que ho fan els grups d'edat. En la població jove (fins els 14 anys d'edat), la ingesta diària de cinc racions de fruita i/o verdura és només del 7,7%. Adicionalment, un de cada quatre nois i noies de 3 a 14 anys consumeix més de tres vegades a la setmana productes d'elevat contingut calòric (menjar ràpid, begudes ensucrades, etc.).

Finalment, menys de la meitat de la població de 3 anys i més esmorza saludablement, és a dir, abans de sortir de casa i a mig matí (el 48,2% de les dones i el 46,3% dels homes). El percentatge de població que esmorza dues vegades és més petit a mesura que els grups són de més edat, sobretot perquè s'abandona l'hàbit d'esmorzar a mig matí.

Com és sabut, els hàbits relacionats amb el sedentarisme i l'alimentació no saludable es reproduïxen i, fins i tot, es reforcen al llarg del temps sense que s'experimentin millores generals significatives des del punt de vista de la salut: els objectius del Pla de salut de Catalunya a l'Horitzó 2010, relacionats amb els estils de vida no es van poder assolir, el consum de menjar ràpid tendeix a créixer (en detriment d'una dieta saludable) i també ho ha fet el sedentarisme a la llar i en el món del treball. Així, l'ESCA 2013 destaca com a canvi significatiu la reducció de l'activitat física i l'increment del sedentarisme entre els anys 2011 i 2013.

Aquesta manca de seguiment de les recomanacions dóna lloc a un dels problemes de salut pública més preocupants a Catalunya i la major part dels països occidentals: el de l'obesitat. D'acord amb les dades de l'ESCA 2013, gairebé la meitat de la població de 18 a 74 anys d'edat té excés de pes a Catalunya; més concretament, el 34,3% de les persones enquestades té sobrepès i el 14,2%, obesitat. Aquestes xifres, si bé elevades, romanen relativament estables al llarg dels últims anys. Mentre que el sobrepès afecta més els homes que les dones (41,8% vs. 26,8%), els percentatges d'obesitat són relativament similars per a tots dos sexes (14,4% vs. 14%). A mesura que els grups són de més edat, s'observen prevalències més grans de sobrepès i obesitat, especialment en les dones.

⁵¹⁸ Per a més informació, vegeu la normativa de salut en aquesta Memòria.

⁵¹⁹ *La reforma del sistema sanitario en España. Causas: cuadernos del Consejo Económico y Social*, núm. 3 (primavera 2013), p. 33-41. Madrid: Consell Econòmic i Social d'Espanya.

⁵²⁰ *Enquesta de salut de Catalunya 2013: informe dels principals resultats*. Barcelona: Departament de Salut, 2013.

Pel que fa a la població infantil de 6 a 12 anys d'edat, el 31,1% té excés de pes. El sobrepès i l'obesitat afecten pràcticament per igual nens i nenes. Contràriament al que succeeix en la població adulta, les prevalències d'obesitat en la població de menys de 18 anys baixen a mesura que els grups són de més edat, passant del 19,4% en la població infantil de menys de 6 anys al 3,3% en la de 10 a 17 anys.

Finalment, tal com s'informava a l'MSEL 2012, la prevalença de l'infrapès està concentrada en les dones joves de 18 a 34 anys d'edat, tram en què el 52,8% de les persones té un pes baix.

Pel que fa a les desigualtats en salut, l'ESCA 2013 posa de relleu l'existència de gradients relacionats amb l'edat, la classe social i el nivell d'estudis, de manera que les persones de més edat i les persones socialment més afavorides i/o amb més estudis mostren comportaments i estils de vida generalment més saludables que la resta de persones. Alhora, les dones, tot i ser més sedentàries que els homes, mostren en termes agregats uns comportaments més saludables.

2.2.4.2. CONSUM DE TABAC, ALCOHOL I ALTRES DROGUES

Les dades de l'ESCA 2013 posen de manifest un any més algunes de les tendències esmentades en memòries anteriors a l'entorn del consum de tabac i alcohol a Catalunya, i a molts altres països europeus. A grans trets, es constata un esgotament progressiu dels marges de millora quant a l'hàbit tabàquic i una estabilització de l'evolució, fins ara negativa, del consum de risc d'alcohol.

D'acord amb l'ESCA, el 26,5% de les persones de 15 anys i més és fumadora (el 32,2% dels homes i el 20,9% de les dones). Aquests percentatges són més baixos que els declarats l'any anterior (28,5; 34,2; i 22,9%, respectivament), però se n'haurà de fer un seguiment a mig termini abans de poder informar d'un canvi de tendència en l'estabilitat relativa de l'hàbit tabàquic a Catalunya en els darrers anys.

S'ha de tenir present també que els homes mostren unes prevalències de tabaquisme superiors a les dones en tots els trams d'edat, encara que en les edats joves (de 15 a 25 anys) els percentatges són molt semblants. Alhora, el percentatge d'homes fumadors és més elevat en les classes socials més desfavorides, mentre que en les dones aquest gradient no és tan evident. Per nivell d'estudis, destaca el fet que, en el cas dels homes, el consum és més baix en la categoria de formació universitària i, en el cas de les dones, en la d'estudis primaris o sense estudis.

Pel que fa a l'abandonament de l'hàbit tabàquic, la tendència continua sent favorable, però amb menys intensitat que durant els anys immediatament anteriors: la taxa d'abandonament en la població de 15 anys i més (persones exfumadores / [persones fumadores + persones exfumadores] x 100) s'ha incrementat del 39,4% l'any 2009 al 40% el 2011 i al 43,5% el 2013, un dècima més que l'any anterior.

Les dades continuen posant de manifest un exposició relativament elevada al fum del tabac en el lloc de treball (10,6% en el cas de les dones i 8,2% en el dels homes), així com en les llars familiars. En aquest darrer sentit, el 18,6% dels/les menors conviu amb una o més persones que fumen dins de la llar.

D'altra banda, en relació amb l'alcohol, la informació disponible reforça la constatació d'uns patrons de consum de risc creixents i/o estabilitzats (però no en retrocés), en què les persones consumidores busquen la intoxicació. En aquest sentit, l'ESCA 2013 informa que el 3,9% de la població de 15 anys i més fa un consum de risc d'alcohol (l'1,9% de les dones i el 6% dels homes) i que les prevalències més elevades es donen a edats cada cop més primerenques. Així, si en l'ESCA 2012 els trams d'edat amb més consum de risc d'alcohol eren el de 15-24 anys en les dones i el de 25-34 anys en els homes, actualment els percentatges més elevats de persones bevedores de risc s'observen en el grup 15 a 24 anys d'edat, independentment del gènere.

El consum de drogues a Catalunya⁵²¹

En edicions anteriors de la Memòria s'han presentat i comentat algunes de les dades més rellevants sobre el consum de drogues no institucionalitzades a Catalunya, però no sempre ha estat possible fer-ho a causa de la mancança de xifres significatives territorialment desagregades.

L'Observatori de Nous Consums de Drogues de l'Agència de Salut Pública de Barcelona no publica informes des de l'any 2009; l'Observatori Espanyol de la Droga i les Toxicomanies elabora enquestes amb resultats precisos

⁵²¹ Resum de l'Informe dels resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Salut. Consulta: març de 2015.

només per al conjunt de l'Estat (llevat de les prevalences d'alcohol, tabac i cànnabis, que també ho són per a les CA); i l'Agència de Salut Pública de Catalunya publica indicadors relacionats amb l'activitat dels serveis especialitzats d'atenció a les drogodependències, però no amb els consums. Tanmateix, partint de la base d'aquestes limitacions, és possible destriar algunes dades d'interès complementàries a les que proporciona l'ES-CA.

Segons el Sistema d'Informació sobre Drogodependències (SID),⁵²² l'any 2013 els centres de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències (XAD) van notificar un total de 12.922 inicis de tractament ambulatori per abús o dependència de les drogues, principalment per problemes amb l'alcohol (el 47,1% dels casos notificats), la cocaïna (el 21,4%), l'heroïna (el 12%), els derivats del cànnabis (el 12%), i el tabac (el 4,2%). Una de les característiques més destacables de les persones ateses en els centres de la XAD és que no treballen.

Ja en l'àmbit del consum, la darrera Enquesta estatal sobre l'ús de drogues en l'ensenyament secundari (ETUDES 2012) constata, una vegada més, que les drogues més consumides per l'alumnat de 14 a 18 anys d'edat van ser l'alcohol, el tabac i el cànnabis. Tot i això, prenent com a referència el consum de drogues en els darrers dotze mesos, s'observa que en comparació amb l'any 2010 augmenta de manera important el consum d'alcohol i de manera lleugera el de tabac; alhora, disminueix el de cànnabis i el d'hipnosedants.

Pel que fa a la permissivitat social, val a destacar que el percentatge de mares i pares que no permetrien en absolut el consum de tabac dels seus fills i/o filles és del 58,1 i el 58,6%, respectivament, i pel que fa a l'alcohol, del 41 i el 39,6%, respectivament. Alhora, el 21,9% de l'alumnat declara haver vist fumar cada dia o gairebé cada dia professors dins del recinte del centre educatiu els trenta dies previs a l'enquesta.

L'any 2012, les conductes de consum de drogues que l'alumnat associa a un risc menys important són beure cinc o sis canyes o copes de begudes alcohòliques el cap de setmana i el consum esporàdic (una vegada o menys al mes) de cànnabis i hipnosedants. De fet, el 20,6% dels joves i les joves enquestats reconeix que han estat passatgers, els darrers dotze mesos, de vehicles conduïts per algú sota els efectes de l'alcohol. Contràriament, el consum d'un paquet diari de tabac s'associa amb el risc més important (82%), per sobre del consum setmanal o més de les drogues no institucionalitzades (cocaïna, cànnabis, heroïna, èxtasi) i els hipnosedants.

Finalment, les drogues percebudes com a més accessibles per part de l'alumnat enquestat són les de comerç legal seguides del cànnabis, però en comparació amb l'any 2010 s'observa una reducció de la disponibilitat percebuda de totes les substàncies considerades en l'ETUDES.

2.2.4.3. SINISTRALITAT A LA XARXA VIÀRIA

Com ja s'ha comentat en edicions anteriors de la Memòria, Catalunya va assolir amb escreix l'objectiu de la Unió Europea (UE) fixat en el Llibre blanc del transport de la Comunitat Europea (CE), de reduir l'any 2010 el nombre de persones mortes a la xarxa viària a la meitat respecte de l'any 2000. En l'actualitat, Europa s'ha fixat el mateix objectiu per a l'any 2020 (reducció de la mortalitat al 50% respecte del 2010) i s'apunta l'horitzó de l'accidentalitat zero en víctimes mortals i víctimes greus amb seqüeles de per vida per a l'any 2050.⁵²³

El Pla de seguretat viària (PSV) de Catalunya 2014-2020 és el segon instrument per anar assolint progressivament l'objectiu compartit a Europa de reducció de la sinistralitat a la xarxa viària. D'acord amb els resultats de l'any 2013, Catalunya parteix d'una posició privilegiada, però queda encara molt camí per recórrer en àmbits específics com, per exemple, la protecció dels col·lectius més vulnerables (motoristes, vianants, ciclistes i població jove), l'impacte dels psicofàrmacs en la mortalitat a la xarxa viària, l'educació en el risc al llarg de tot el cicle vital, i l'èmfasi en el concepte de la responsabilitat compartida.⁵²⁴

L'any 2013 es redueix el nombre de persones mortes a trenta dies el 19% respecte de l'any anterior (de 336 a 272) i es recupera la tendència a la baixa en el nombre de víctimes generals (persones mortes o ferides greus) després del repunt registrat l'any anterior en aquest indicador de sinistralitat per primera vegada en molt de temps.

Les dades disponibles també posen de relleu la tendència general a la baixa que registren els indicadors d'accidentalitat que tenen en compte l'evolució del nombre d'habitants, del cens de persones conductores i del cens de vehicles. Tanmateix, els índexs d'accidentalitat disponibles en funció de la mobilitat real a la xarxa viària (consum

⁵²² *Sistema d'informació sobre drogodependències a Catalunya: informe anual 2012*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Agència de Salut Pública de Catalunya, Subdirecció General de Drogodependències.

⁵²³ *Pla estratègic de seguretat viària de Catalunya 2014-2020*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Servei Català de Trànsit, 2014.

⁵²⁴ *Anuari estadístic d'accidents de trànsit a Catalunya 2013*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Servei Català de Trànsit, 2014.

de carburants entre el 2011 i el 2013, d'una banda, i quilòmetres a la carretera entre el 2011 i el 2012, de l'altra) dibuixen una tendència creixent i, per tant, mostren un panorama menys optimista.

D'altra banda, continua baixant o s'estabilitza la velocitat mitjana segons tipus de vies (autopista, autovia i carretera), fins i tot en els accessos a Barcelona, on s'havia registrat un increment com a conseqüència dels canvis introduïts en els límits de velocitat, però no es coneix el percentatge de vehicles que supera actualment el límit de velocitat en autopista, i que entre els anys 2008 i 2011 havia passat del 31,2 al 42%.

Entre els aspectes tradicionalment més negatius cal fer referència de nou a la sinistralitat relacionada amb la conducció sota els efectes de l'alcohol, les drogues i els fàrmacs: de cada deu persones conductores mortes en accidents de trànsit, quatre havien consumit algun tipus de substància, i la tendència és creixent entre els anys 2012 i 2013 (36,8 % vs. 41,9%) i, en general, entre el 2010 i el 2013 (32,5% vs. 41,9%). En aquest sentit, però, s'ha de diferenciar entre l'evolució favorable en toxicologia per alcohol i l'evolució negativa en drogues i psicofàrmacs.

També dins del conjunt d'aspectes amb amplis marges de millora s'ha de parlar de la sinistralitat derivada de l'ús dels vehicles de dues rodes. En les zones interurbanes disminueix el nombre de persones mortes i ferides greus que anaven en motocicleta (de 305 a 292 -una xifra, però, encara superior a la de l'any 2011), en bicicleta (de 62 a 59 -la segona xifra més elevada de la sèrie 2005-2013) i en ciclomotor (de 50 a 44 -l'únic mitjà de dues rodes que manifesta una evolució positiva i sostinguda pel que fa a la sinistralitat). En les zones urbanes, baixa el nombre de persones mortes i ferides greus que anaven en motocicleta (de 370 a 355) i en ciclomotor (de 121 a 102), però, en canvi, continua augmentant la sinistralitat relacionada amb la bicicleta (de 63 a 80 en només un any -la xifra més alta de la sèrie 2005-2013).

Des del punt de vista de les persones implicades en accidents greus, un aspecte recurrent negatiu és el de les persones vianants que moren o resulten ferides greus per accident: si bé és veritat que la sinistralitat en les zones urbanes mostra una certa estabilitat (388 casos l'any 2012 vs. 387 el 2013), les xifres són d'entrada molt elevades i l'evolució és negativa en les zones interurbanes (de 51 a 62).

Finalment, cal posar en relleu el fet que Catalunya, així com la resta de l'Estat, continua posicionant-se al capdavant de la Unió Europea en l'àmbit de la seguretat viària al costat de països com Finlàndia, Alemanya, Irlanda i els Països Baixos, però encara a una certa distància de referents de primer ordre mundial com Dinamarca, Suècia i el Regne Unit.

2.3. EL SISTEMA SANITARI DE CATALUNYA: RECURSOS I ACTIVITAT

Una lectura longitudinal de les dades sobre els recursos i l'activitat del sistema sanitari de Catalunya permet observar la consolidació del canvi de tendència del creixement al decreixement que es produeix entre els anys 2008 i 2011, així com la desacceleració del ritme dels ajustaments de determinats recursos i infraestructures durant l'any 2012 i, finalment, una certa estabilització dels recursos (salpicada d'incrementos i reduccions puntuals) durant l'any 2013, el darrer de la sèrie actualitzada disponible en el moment d'elaboració d'aquesta Memòria. Tot i això, el nivell d'activitat creix en determinats nivells assistencials, fet que es tradueix en una intensificació de l'ús dels recursos i, per primera vegada en molt de temps, en una reducció de les llistes d'espera.

Més concretament, a l'atenció primària es constata per cinquè any consecutiu una regressió quant a la programació de visites i freqüentació als equips d'atenció primària (EAP); a l'atenció hospitalària es redueix el nombre i la taxa de llits, i l'activitat d'urgències es retrotrau fins a nivells equiparables als de l'any 2002; a l'atenció socio-sanitària s'intensifica l'ús dels recursos i les infraestructures més que a cap altre nivell assistencial a causa de la contenció o l'estabilitat dels recursos disponibles (llevat dels d'atenció domiciliària) i al creixement important de l'activitat; a l'atenció en salut mental es redueixen alguns recursos per primera vegada en anys (i.e. atenció ambulatòria) alhora que es reforça parcialment l'atenció a la població adulta; finalment, les llistes d'espera de procediments quirúrgics garantits i de proves diagnòstiques s'escurcen.

2.3.1. ATENCIÓ PRIMÀRIA

A l'atenció primària,⁵²⁵ les dades disponibles sobre recursos permeten parlar d'estabilitat quant al nombre d'EAP després de les modificacions de l'any anterior (desdoblament en tres EAP de l'Àrea Bàsica de Salut (ABS) gestio-

⁵²⁵ L'atenció primària és el primer nivell d'accés de les persones a l'assistència sanitària i es presta principalment en els centres d'atenció primària (CAP) o bé en els consultoris locals en el cas de les poblacions petites. Els CAP i els consultoris estan organitzats territorialment en

nada per la Mútua de Terrassa a Sant Cugat del Vallès), així com de contracció de la taxa de personal sanitari per 10.000 persones, tot i la pèrdua d'efectius que ha experimentat, un any més, el Registre Central de Persones Assegurades (RCA). En aquest sentit, el nombre de persones assegurades pel CatSalut l'any 2013 (7.568.988) és el 0,43% inferior al referent poblacional del 2012. Pel que fa als assistents i les assistentes socials, cal recordar que les tres darreres edicions de la Memòria del CatSalut no proporcionen dades sobre l'evolució del nombre d'efectius d'aquest col·lectiu professional.

TAULA 92. Recursos en l'atenció primària. Catalunya, 2010-2013

Atenció primària	2011	2012	2013	Variació 2012-2013
EAP (1)	367	369	369	0
Metges/esses	7,9	8,1	7,8	-0,3
Infermers/eres	6,9	7,0	6,9	-0,1
Assistents/es socials	-	-	-	-

Unitats: les freqüències estan expressades en nombres absoluts (EAP) i en forma de taxa de 10.000 persones (professionals). La variació dels EAP s'expressa en termes percentuals, mentre que la variació dels /de les professionals s'expressa en termes absoluts.

Nota: la categoria "metges/esses" inclou els metges i les metgesses generals, els/les pediatres i els odontòlegs i odontòlogues. Cal tenir en compte, d'una banda, que els indicadors estan referits, com sempre, als equivalents de llocs de treball de 36 hores setmanals; d'altra banda, però, a l'any 2012 es va modificar la metodologia de càlcul d'aquest nombre d'equivalents, atesa la disminució generalitzada que s'ha produït quant al nombre de dies anuals per assumptes personals de què gaudien els/les professionals (el nombre d'hores treballades ha estat superior sense que això signifiqui, en si mateix, que s'hagi incrementat el nombre de professionals).

(1) Equip d'atenció primària.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Departament de Salut, 2014 i de *Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2013*. Barcelona: CTESC, 2014.

Quant a l'activitat general dels EAP, les dades disponibles informen per cinquè any consecutiu d'una nova reducció del nombre de visites i de la freqüentació als CAP. Aquesta tendència es va iniciar l'any 2009, quan es van registrar 51.127.045 visites als EAP de Catalunya i la freqüentació era de 6,9. L'any 2013 es programen pràcticament cent mil visites menys que l'any anterior i, per tant, el nombre de visites disminueix el 0,2% (6.341.689 menys, o el 12,4% menys, si es compara amb el 2009). La freqüentació als EAP se situa en 6,2 visites de mitjana per persona i any.

Contràriament, els percentatges de visites que generen sol·licituds d'anàlisis clíniques, proves de diagnòsi per la imatge i interconsultes (derivacions cap a altres professionals de la salut) s'incrementen, fet que podria estar relacionat amb un accés més selectiu per motius de salut de les persones als CAP, així com amb l'evolució de les necessitats lligades a factors demogràfics (envelliment de la població).

TAULA 93. Activitat en l'atenció primària. Catalunya, 2011-2013

Atenció primària	2011	2012	2013	Variació 2012-2013
Visites als EAP (1)	46.479.608	44.884.529	44.785.346	-0,2
Freqüentació als EAP	6,3	6,2	5,9	-0,3
Sol·licituds d'anàlisis clíniques	11,0	11,2	13,5	2,3
Sol·licituds de diagnòstic per la imatge	4,1	4,7	5,2	0,5
Sol·licituds d'interconsulta	8,7	9,8	10,5	0,7

Unitats: les freqüències estan expressades en nombres absoluts (visites) i relatius (freqüentació: nombre de visites per habitant, i sol·licituds: percentatge de visites que deriven en sol·licituds). La variació de les visites als EAP s'expressa en termes percentuals, mentre que la resta de variacions s'expressen en termes absoluts.

Nota: les dades sobre visites, freqüentació i sol·licituds inclouen l'activitat realitzada durant l'horari de funcionament del servei en el centre i a domicili (exclou l'atenció continuada).

(1) Equip d'atenció primària.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Departament de Salut, 2014 i de la *Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2013*. Barcelona: CTESC, 2014.

àrees bàsiques de salut (ABS), les quals tenen assignat un equip d'atenció primària (EAP) amb professionals de l'assistència sanitària i no sanitària.

2.3.2. ATENCIÓ HOSPITALÀRIA

En relació amb l'atenció hospitalària,⁵²⁶ l'any 2013 s'observa una certa estabilitat en els indicadors disponibles sobre recursos que contrasta amb l'evolució negativa del període immediatament anterior al 2012. El nombre de centres proveïdors del SISCAT, de centres amb urgències, amb cirurgia menor ambulatoria (CmA) i amb hospital de dia no presenta canvis respecte del 2012. Tanmateix, el nombre de centres amb consulta externa passa de 63 a 62.

La taxa de llits hospitalaris es contrau moderadament i torna a situar-se en 17,3 llits per 10.000 persones l'any 2013, fet que coincideix amb la pèrdua de població assegurada i, per tant, amb una reducció real del nombre de llits instal·lats (13.357 vs. 13.072, 95 llits menys que al 2011). La contenció de la despesa sanitària pública i la introducció de millores tecnològiques que permeten explicar la tendència general d'aquest indicador en els últims anys també s'ha de contrastar amb la pressió que exerceix l'envelliment progressiu de la població sobre el sistema sanitari.

Malgrat la pèrdua progressiva del pes que té el llit hospitalari com a indicador de la dimensió i la capacitat resoluciva del sistema sanitari, destaca el fet que l'any 2012 la taxa global de llits hospitalaris (centres públics i privats) de Catalunya se situa per sota de la dels països de la UE28 i de la recomanació de l'OMS (45,5 llits per 10.000 persones vs. 52 i 80, respectivament).⁵²⁷

La durada mitjana dels contactes d'hospitalització convencional i cirurgia major ambulatoria (CMA) és de 4,6 dies (5 dies el 2010, 4,8 el 2011 i 4,7 el 2012).

TAULA 94. Recursos en l'atenció hospitalària. Catalunya, 2011-2013

Atenció hospitalària	2011	2012	2013	Variació 2012-2013
Centres SISCAT (1)	63	63	63	0
Llits hospitalaris (SISCAT)	17,3	17,6	17,3	-0,3
Centres amb consulta externa	63	63	62	-1
Centres amb urgències	56	56	56	0
Centres amb hospital de dia	59	58	58	0
Centres amb CmA (2)	60	60	60	0

Unitats: les freqüències estan expressades en nombres absoluts (centres) i en forma de taxa per 10.000 persones (llits). Les variacions s'expressen en termes absoluts.

Nota: la taxa de llits d'agut s'ha calculat sobre la base de la població total de referència del CatSalut per a l'any 2013 (7.568.988 persones assegurades).

(1) Sistema sanitari integral d'utilització pública.

(2) Cirurgia menor ambulatoria.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Departament de Salut, 2014 i de *Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2013*. Barcelona: CTECS, 2014.

L'any 2013, el nombre de contactes d'hospitalització convencional (HC) i d'intervencions de CMA finançada pel CatSalut s'incrementa l'1% respecte de l'any anterior. Aquesta constatació es produeix després d'un període de quatre anys de davallades més o menys importants. Dit això, val a destacar que el percentatge de contactes finançats pel CatSalut l'any 2013 (el 74,8%) és inferior al de l'any anterior (el 75,1%), i al del 2011 (el 75,5%) i el 2010 (el 77,1%).

Adicionalment, la taxa bruta d'hospitalització es recupera lleugerament per segon any consecutiu fins als 95,6 per mil contactes de persones residents malaltes a Catalunya, encara que continua sent més baixa que al 2010 (97,4).

⁵²⁶ L'atenció hospitalària és el segon nivell d'atenció sanitària i s'ofereix a través de la Xarxa de Centres Proveïdors del Sistema Sanitari Integral d'Utilització Pública (SISCAT), que contracta el CatSalut per a la prestació de serveis.

⁵²⁷ La taxa global de llits hospitalaris per a Catalunya s'ha calculat a partir de la informació publicada al *Catàleg Nacional de Hospitales* (any 2013, actualització a 31 de desembre de 2012) i la *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Departament de Salut, CatSalut, 2014 (referència poblacional del RCA). El Catàleg nacional d'hospitals engloba les dades referents als llits instal·lats (incloent-hi les incubadores) en disposició de ser utilitzats, encara que una part no ho estigui, de tots els centres sanitaris que estan autoritzats per actuar sota la denominació genèrica d'"hospital" (centres amb internament). La taxa de llits hospitalaris per a l'OCDE apareix publicada a *Health at a glance: Europe 2014*. OECD Publishing, 2013.

Quant a la consulta externa, el procés d'integració funcional dels centres hospitalaris i els CAP II en un únic nivell assistencial estava al darrera de l'increment sostingut de l'activitat en els centres d'aguts del SISCAT que s'ha pogut veure en memòries anteriors, en detriment de la dels CAP II. Aquest any, però, les dades es presenten de forma agregada i, per primera vegada, fan referència no només a les primeres visites, sinó també a les visites successives.

Pel que fa als hospitals de dia (dispositius que presten atenció mèdica o d'infermeria en un mateix dia), s'incrementa el nombre de sessions en línia de continuïtat amb l'extensió d'aquest tipus d'atenció a altres malalties. Paral·lelament, creix també el nombre d'intervencions de CmA (procediments en què no es preveu la necessitat de reanimació ni d'observació postquirúrgica), i es recupera així la tendència positiva dels últims anys, trencada només per la disminució del 2012.

Finalment, les mesures de contenció i racionalització de les urgències hospitalàries retroreen l'indicador d'activitat fins a nivells inferiors als de l'any 2002, quan es van registrar 3.164.511 urgències hospitalàries.

TAULA 95. Activitat en l'atenció hospitalària. Catalunya, 2011-2013

Atenció hospitalària	2011	2012	2013	Variació 2012-2013
Contactes d'hospitalització convencional i d'intervencions de CMA (1)	724.752	723.752	730.864	1,0
Taxa bruta d'hospitalització	94,0	95,2	95,6	0,4
Visites en consultes externes	-	-	10.883.741	-
Sessions d'hospital de dia	820.278	847.935	893.324	5,4
Intervencions de CmA (2)	303.797	300.233	318.072	5,9
Urgències ateses	3.314.181	3.243.778	3.118.768	-3,9

Unitats: taxa bruta per 1.000 habitants (hospitalització) i nombres absoluts (resta d'indicadors). Les variacions s'expressen en termes percentuals, llevat la de la taxa bruta d'hospitalització, que està expressada en termes absoluts.

Nota: el concepte "contacte" designa cada vegada que una persona malalta accedeix a un hospital general d'aguts per rebre qualsevol tipus d'assistència finançada pel CatSalut, independentment de si es produeixen en centres hospitalaris públics o privats amb serveis concertats. L'hospitalització convencional i la CMA s'analitzen conjuntament perquè els procediments de CMA poden requerir un ingrés hospitalari. La taxa bruta d'hospitalització es basa en el nombre de contactes finançats pel CatSalut per regió sanitària (RS) de residència, mentre que el nombre de contactes inclou també els de les persones amb residència no específica o fora de Catalunya. Les "visites" en consultes externes fan referència, per primera vegada en la sèrie estadística, al nombre total de visites (primeres visites i visites successives) a les consultes externes hospitalàries dels centres del SISCAT i als CAP II.

(1) Cirurgia major ambulatoria.

(2) Cirurgia menor ambulatoria.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Departament de Salut, CatSalut, 2014 i de la *Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2013*. Barcelona: CTESC, 2014.

2.3.3. ATENCIÓ SOCIOSANITÀRIA

A l'atenció sociosanitària⁵²⁸ amb internament, les dades disponibles sobre centres contenen una sèrie de canvis que cal interpretar.

Així, el nombre total de centres creix en aparença en tres unitats en comparació amb l'any 2012. Aquesta diferència té a veure amb un canvi en el criteri de comptabilitat, de manera que l'any 2013 els consorcis sanitaris del Garraf, de Terrassa i de Parc Salut Mar es desagreguen en funció dels centres que en formen part, mentre que l'any 2012 no ho fan. A la llista de centres sociosanitaris d'internament del SISCAT només s'hi suma una nova residència al Camp de Tarragona però en surt un centre sociosanitari de Barcelona.

Allò més rellevant des del punt de vista dels indicadors disponibles sobre recursos és la constatació d'una tendència consolidada a la baixa quant al nombre de llits d'hospitalització disponibles per 10.000 persones grans. Una vegada més, la reducció dels llits de llarga durada (rehabilitació, profilaxi de complicacions i tractament de

⁵²⁸ L'atenció sociosanitària s'adreça a les persones dependents, no autosuficients a nivell funcional i que requereixen un ajut, vigilància o cura especial (persones grans, amb malalties cròniques i/o en situació terminal). Es facilita mitjançant l'internament (unitats de llarga durada dels centres sociosanitaris o unitats de mitjana durada de convallescència, cures paliatives o polivalents dels hospitals d'aguts o psiquiàtrics monogràfics) o bé mitjançant un conjunt de dispositius alternatius a l'internament (atenció ambulatoria dels hospitals de dia sociosanitaris, atenció domiciliària dels programes d'atenció domiciliària - equips de suport (PADES) i dels equips de teràpia en atenció directa ambulatoria (ETO-DA), i atenció de les unitats funcionals interdisciplinàries (UFISS) i els equips d'avaluació integral ambulatoria (EAlA).

malalties cròniques de llarga evolució) (208 unitats menys) no s'ha vist compensada per l'increment dels de mitjana durada (recuperació funcional -convalescència- o tractament de malalties en fase terminal) (161 unitats més). Tanmateix, la taxa de llits de mitjana durada sí que creix gràcies a la posada en marxa d'un nou servei d'atenció a pacients subaguts⁵²⁹ amb 139 llits.

La reducció general dels recursos socio-sanitaris d'internament durant el 2013, i l'increment dels episodis assistencials (el 12,1% més que l'any anterior), té com a conseqüència una intensificació en l'ús de les infraestructures i instal·lacions: el temps mitjà d'estada dels pacients de llarga durada disminueix de 206 dies l'any 2011 a 164,8 dies l'any 2013; de 44,7 dies a 36,2 en el cas dels pacients convalescents; i de 18,4 dies a 15,7 en el cas dels pacients de cures pal·liatives.

TAULA 96. Recursos en l'atenció socio-sanitària. Catalunya, 2011-2013

Atenció socio-sanitària	2011	2012	2013	Variació 2012-2013
Internament				
Centres socio-sanitaris	98	93	96	3
Llits socio-sanitaris	71,5	68,2	66,8	-1,4
Llarga durada	44,8	41,9	39,6	-2,3
Mitjana durada	26,8	26,3	27,1	0,8
Convalescència	18,1	17,8	17,5	-0,3
Cures pal·liatives	3,1	3,0	3,0	0,0
Polivalent	5,6	5,6	5,5	-0,1
Atenció a subaguts	-	-	1,1	-
Alternatives a l'internament				
Unitats d'hospital de dia socio-sanitari	72	73	73	0
Places d'hospital de dia socio-sanitari	16,1	15,8	15,5	-0,3
PADES (1)	98	100	107	7
ETODA (2)	6	6	6	0
UFISS (3)	64	64	65	1
Geriatría	31	31	33	2
Cures pal·liatives	23	23	23	0
Mixta	10	10	9	-1
EAIA (4)	81	80	80	0
Trastorns cognitius	32	32	32	0
Geriatría	28	27	27	0
Cures pal·liatives	15	15	15	0
Polivalent	6	6	6	0

Unitats: nombres absoluts (centres, unitats d'hospital de dia socio-sanitari, PADES, ETODA i EAIA) i taxa per 10.000 persones de 65 anys i més (llits i places). Les variacions dels centres, unitats d'hospital de dia socio-sanitari, PADES, ETODA i EAIA s'expressen en termes absoluts, mentre que les variacions dels llits i les places s'expressen en termes percentuals.

Nota: la taxa de llits socio-sanitaris i les places d'hospital de dia socio-sanitaris s'han calculat sobre la base del nombre de persones de 65 anys i més que hi havia a Catalunya a cadascun dels anys de referència segons dades d'Idescat (Padró continu). Les dades sobre les unitats de mitjana durada convalescent també inclouen les unitats de mitjana durada psicogeriàtrica per a persones malaltes d'Alzheimer i altres demències. Cal tenir present que durant l'últim quadrimestre de l'any 2013 s'ha iniciat la nova contractació d'activitat de subaguts amb un total de 139 llits. S'han considerat com a EAIA de trastorns cognitius cinc unitats que encara es contracten com a UFISS de trastorns cognitius.

(1) Programes d'atenció domiciliària - equips de suport.

(2) Equips de teràpia en atenció directa ambulatòria.

⁵²⁹ Les unitat d'atenció a subaguts presten atenció integral a persones amb una malaltia crònica coneguda i evolucionada que a causa d'una reagudització o empitjorament del seu estat de salut s'han de tractar en una unitat d'hospitalització amb internament i intensitat intermèdia de recursos per tal d'evitar el seu ingrés en hospitalització d'aguts.

- (3) Unitats funcionals interdisciplinàries.
(4) Equips d'avaluació integral ambulatoria.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Departament de Salut, CatSalut, 2014 i de la *Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2013*. Barcelona: CTESC, 2014.

Dins l'àmbit de l'atenció sociosanitària basada en el no internament i la proximitat, les dades posen de manifest una situació general més favorable.

Les places d'hospitals de dia per 10.000 persones grans continuen la seva tendència a la baixa, tot i que més suavitzada. Aquest resultat s'explica per una combinació de factors: la disminució del nombre efectiu de places i l'envelliment poblacional. Contràriament, les dades informen d'un increment rellevant en el nombre de programes d'atenció domiciliària - equips de suport (PADES) per cinquè any consecutiu, així com una unitat funcional interdisciplinària (UFISS) més que al 2012, per a la valoració de pacients ingressats en hospitals d'aguts o psiquiàtrics.

Pel que fa a la resta de recursos sociosanitaris alternatius a l'internament - equips de teràpia d'observació directa ambulatoria (ETODA) per al tractament de la tuberculosi i als equips d'avaluació integral ambulatoria (EAIA), els recursos/places romanen estables.

Finalment, el volum d'activitat dels recursos sociosanitaris alternatius a l'internament torna a experimentar increments importants en totes les modalitats (hospitals de dia sociosanitaris, PADES, ETODA i UFISS). Aquesta tendència general, sumada a l'estabilitat relativa de les infraestructures i les instal·lacions, porta indefectiblement cap a la intensificació en l'ús dels recursos. Així, el temps mitjà d'estada dels episodis disminueix als hospitals de dia sociosanitaris (de 229,8 dies l'any 2011 a 213 dies l'any 2013), als PADES (de 81,5 a 80,2), als ETODA (de 237,6 a 193,4), a les UFISS de geriatrica (de 11,7 a 8,4), de cures pal·liatives (de 24 a 14,9) i mixtes (de 9,2 a 6,4). L'activitat dels EAIA no consta a la Memòria del CatSalut.

TAULA 97. Activitat en l'atenció sociosanitària. Catalunya, 2011-2013

Atenció sociosanitària	2011	2012	2013	Variació 2012-2013
Internament				
Episodis assistencials	44.273	49.435	55.420	12,1
Episodis de llarga durada	13.532	15.061	15.518	3,0
Episodis de mitjana durada	30.741	34.374	39.902	16,1
Episodis convalsència	22.959	25.953	29.402	13,3
Episodis cures pal·liatives	7.782	8.421	9.136	8,5
Episodis subaguts	-	-	1.364	-
Alternatives a l'internament				
Episodis hospital de dia sociosanitari	5.726	6.984	7.920	13,4
Episodis PADES (1)	14.139	14.467	15.325	5,9
Episodis ETODA (2)	176	178	220	23,6
Episodis UFISS (3)	24.619	27.990	30.843	10,2
Episodis geriatrica	11.541	19.018	21.922	15,3
Episodis cures pal·liatives	6.226	6.667	6.069	-9,0
Episodis unitats mixtes	6.852	2.305	2.852	23,7

Unitats: nombres absoluts. Les variacions s'expressen en termes percentuals.

Nota: les dades sobre les unitats de llarga durada també inclouen les persones malaltes de llarga durada amb diagnòstic de sida. En relació amb les unitats de mitjana durada, els registres d'atenció polivalent es reparteixen entre els serveis de convalsència i els de cures pal·liatives segons la tipologia de les persones ateses. Les dades sobre les unitats de mitjana durada convalscent també inclouen les unitats de mitjana durada psicogeriatrica per a persones malaltes d'Alzheimer i altres demències. Cal tenir present que durant l'últim quadrimestre de l'any 2013 s'ha iniciat la nova contractació d'activitat de subaguts amb un total de 1.364 episodis. L'activitat fa referència al nombre d'episodis assistencials, i s'entén per episodi l'atenció a una persona per una mateixa causa en una mateixa unitat o per part d'un mateix equip assistencial (els pacients reingressats es comptabilitzen com un nou episodi). En el cas de les unitats d'internament de cures pal·liatives i de les UFISS, només es recull informació retrospectiva dels episodis assistencials dels pacients que han estat donats d'alta pels equips corresponents. L'activitat dels EAIA no consta en la informació del Departament de Salut.

(1) Programes d'atenció domiciliària - equips de suport.

(2) Equips de teràpia en atenció directa ambulatoria.

(3) Unitats funcionals interdisciplinàries.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Departament de Salut, CatSalut, 2014 i de la *Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2013*. Barcelona: CTESC, 2014.

2.3.4. ATENCIÓ EN SALUT MENTAL

Dins l'àmbit de l'atenció en salut mental⁵³⁰ amb internament, l'any 2013 es redueix en una unitat el nombre de centres, així com una vegada més el nombre de llits d'hospitalització psiquiàtrica (de 4.042 l'any 2012 a 4.023). La disponibilitat d'aquest recurs per 10.000 persones, però, no experimenta variacions significatives (de 5,317 a 5,315) a causa de la disminució de la població assegurada pel CatSalut (o amb targeta sanitària individual (TSI)).

Pel que fa a l'activitat d'atenció psiquiàtrica amb internament, destaca un any més l'increment del nombre de contactes (de 22.392 a 23.129) i, per tant, la intensificació de l'activitat, tant en els hospitals psiquiàtrics (el 3,1% més) com en els hospitals generals (el 2,2% més), on també es redueixen les estades mitjanes. La categoria diagnòstica més freqüent, amb el 35,4% dels contactes, correspon a l'esquizofrènia i altres trastorns psicòtics, seguida dels trastorns de l'estat d'ànim, que incrementen el seu pes relatiu en els anys 2011 i 2013 del 24,2 al 26%, respectivament.

TAULA 98. Recursos en l'atenció en salut mental. Catalunya, 2011-2013

Atenció en salut mental	2011	2012	2013	Variació 2012-2013
Internament				
Centres d'hospitalització psiquiàtrica	40	40	39	-1
Llits d'hospitalització psiquiàtrica	5,4	5,3	5,3	0,0
Alternatives a l'internament				
Atenció ambulatoria				
CSMIJ (1)	50	50	49	-1
CSMA (2)	74	74	73	-1
Consultes perifèriques infantils i juvenils	21	21	21	0
Consultes perifèriques d'adults	13	13	13	0
Hospitals de dia psiquiàtrics				
Centres infantils i juvenils	23	24	24	0
Centres d'adults	27	27	28	1
Places infantils i juvenils	3,1	3,1	3,1	0,0
Places d'adults	1,0	1,0	1,0	0,0
Centres de dia de salut mental				
Centres infantils i juvenils	7	7	7	0
Centres d'adults	61	61	61	0
Places infantils i juvenils	1,8	1,8	1,8	0,0
Places d'adults	3,0	2,9	3,0	3,4

⁵³⁰ L'atenció a la salut mental a Catalunya es basa en un model integral i interdisciplinari que prioritza la inserció de les persones malaltes en la comunitat. El Departament de Salut disposa d'una Xarxa de Salut Mental amb diversos recursos que combinen possibilitats d'internament i de rehabilitació. Els serveis d'internament de salut mental es presten des dels hospitals psiquiàtrics (centres hospitalaris monogràfics) conjuntament amb els serveis de psiquiatria dels hospitals generals i dels centres socio-sanitaris autoritzats. Els serveis alternatius a l'internament engloben l'atenció ambulatoria dels centres de salut mental infantils i juvenils (CSMIJ) i d'adults (CSMA) i de les corresponents consultes perifèriques, els hospitals de dia psiquiàtrics (que tenen un règim d'hospitalització diürna sense internament i busquen aconseguir la reinserció familiar, social i laboral de les persones que pateixen trastorns mentals), i dels centres de dia d'atenció psiquiàtrica i salut mental (que s'adrecen a la població que pateix trastorns mentals severos sense descompensacions agudes amb l'objectiu d'aconseguir un grau determinat d'autonomia mentre continuen integrades en el seu medi sociofamiliar). Els centres de dia per a la població infantil i juvenil són bàsicament centres d'educació especial.

Unitats: nombres absoluts (centres), taxa per 10.000 persones (llits), taxa per 10.000 persones de fins a 18 anys d'edat (places de centres infantils i juvenils) i taxa per 10.000 persones de més de 18 anys d'edat (places de centres d'adults). Les variacions dels centres i consultes s'expressen en termes absoluts, mentre que les variacions dels llits i les places s'expressen en termes percentuals.

Nota: les dades sobre internament fan referència als centres psiquiàtrics monogràfics autoritzats i als centres que presten serveis d'internament psiquiàtric (serveis de psiquiatria dels hospitals generals i dels centres sociosanitaris autoritzats). La taxa de llits d'hospitalització psiquiàtrica s'ha calculat sobre la base del nombre de persones inscrites en l'RCA a 31 de desembre de l'any anterior a cadascun dels anys de referència. La taxa de places dels hospitals de dia de salut mental i dels centres de dia de salut mental s'ha calculat sobre la base del nombre de persones de fins a 18 anys d'edat (centres infantils i juvenils) i de més de 18 anys d'edat (centres d'adults) que hi havia a Catalunya a cadascun dels anys de referència segons les dades d'Idescat (Padró continu).

(1) Centres de salut mental infantils i juvenils.

(2) Centres de salut mental d'adults.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la *Memòria del CatSalut 2013*. Barcelona: Departament de Salut, CatSalut, 2014 i de la *Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya 2013*. Barcelona: CTESC, 2014.

Els recursos d'atenció en salut mental alternatius a l'internament romanen relativament estables per quart any consecutiu -com a mínim- amb algunes variacions.

D'entrada, el nombre de centres ambulatoris de salut mental, tant juvenils (CSMIJ) com d'adults (CSMA), pateixen una reducció d'una unitat cadascun d'ells a causa de la integració del CSMA La Mina i el CSMIJ La Mina en el CSMA Sant Martí Nord i en el CSMIJ Sant Martí Sud, respectivament.

Pel que fa a l'activitat, l'any 2013 es constata un increment de l'activitat ambulatoria equivalent al 0,8%, que té a veure tant amb l'atenció que es dona a la població infantil i jove (+0,4%) com adulta (+2%). La categoria diagnòstica més freqüent dels CSMIJ l'any 2013 és la de "trastorns per dèficit d'atenció, de la conducta i per comportament perjudicial" (el 30,3%), seguida per la de "trastorns d'adaptació" (el 16,3%). En el cas dels CSMA, les categories diagnòstiques més freqüents són: "trastorns de l'estat d'ànim" (el 31,2% -el 29,9% un any abans), seguida per "esquizofrènia i altres trastorns psicòtics" (el 17,6%).

Finalment, quant als centres de dia de salut mental, s'observa una millora relativa dels recursos adreçats a l'atenció de la població adulta. La *Memòria del CatSalut 2013* no informa de l'activitat d'aquestes modalitats d'atenció en salut mental.

2.3.5. DONACIÓ I TRASPLANTAMENT D'ÒRGANS SÒLIDS

L'any 2014 es duen a terme 908 trasplantaments d'òrgans sòlids a Catalunya, una xifra que representa un increment global del 7,2% respecte de l'activitat l'any 2013 i de l'1,8% respecte de l'activitat l'any 2011, moment en què es va assolir un rècord històric.⁵³¹ El nombre de persones donants vàlides es recupera lleugerament en comparació amb l'any anterior (de 207 a 218), però encara està lluny de les xifres corresponents a la primera dècada d'aquest segle. La taxa per milió de població (pmp) de donació de cadàvers a Catalunya va ser de 29, la més baixa de tot l'Estat llevat de la Ciutat Autònoma de Melilla.⁵³²

El traumatisme cranioencefàlic (TCE) per accident de trànsit s'estabilitza a l'entorn de 10-12 donacions (13 l'any 2014) entre les causes de mort de les persones després de diversos anys de caigudes resultants de la millora general de la sinistralitat a la xarxa viària. Tanmateix, disminueix considerablement el TC aliè als accidents de trànsit (de 22 a 13) com a causa de mort de les persones donants. Val a dir que les campanyes de sensibilització i altres mesures de conscienciació a familiars també incideixen sobre l'activitat de donació i trasplantament. En els darrers anys, s'observa una evolució progressiva i desfavorable en el percentatge de negatives familiars a la donació a Catalunya, el qual passa del 16 al 19,7% entre els anys 2011 i 2014.

Finalment, s'observa un creixement del desfasament entre l'oferta i la demanda de trasplantaments. L'any 2014, el nombre de persones que esperen un trasplantament d'òrgans sòlids s'incrementa el 3,1% respecte de l'any anterior (1.315 vs. 1.356), i es trenca així per segona vegada en tres anys la tendència anterior vers la reducció de la llista d'espera. Per tipus d'òrgan, les llistes d'espera que han crescut en termes relatius són les de trasplantament cardíac (el 3,6% -una persona més en termes absoluts) i renal (l'1,95); contràriament, les llistes d'espera que s'han reduït són les de trasplantament pancreàtic (el 23%), pulmonar (el 15%) i l'hepàtic (el 4,8%). Hi ha dues persones en llista d'espera per a trasplantament intestinal.

⁵³¹ *Activitat de donació i trasplantament d'òrgans i teixits a Catalunya: dades provisionals 2014*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Organització Catalana de Trasplantaments, 2015.

⁵³² Les CA amb una taxa de donació d'òrgans més elevada l'any 2014 són La Rioja (56,4), Cantàbria (52,7), Castella i Lleó (48,5), Astúries (48) i Navarra (45,3). La taxa general a Espanya és de 36, superior a la de la UE28 (19,5) i els EUA (25,8). *Nota de premsa del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat* de 8 de gener de 2015.

TAULA 99. Activitat de donació i trasplantament d'òrgans sòlids. Catalunya 2012-2014

Donació i trasplantaments	2012	2013	2014	Variació 2013-2014
Trasplantaments d'òrgans sòlids	872	847	908	7,2
Llistes d'espera	1.205	1.315	1.356	3,1

Unitats: nombres absoluts. Les variacions s'expressen en termes percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades al lloc web del Canal Salut sobre donació i trasplantament.

2.3.6. LLISTES D'ESPERA

L'any 2013 hi ha setze intervencions quirúrgiques que tenen un temps d'espera màxim garantit de sis mesos a la xarxa sanitària pública catalana.⁵³³ Així mateix, si no es pot fer l'operació en el termini establert, el CatSalut ha de proposar un centre alternatiu on es pugui dur a terme l'operació en un termini màxim de 30 dies. Encara que la Memòria anual de CatSalut proporciona dades globals a l'entorn dels temps d'espera, no facilita informació sobre les intervencions realitzades després de l'incompliment de la garantia temporal de sis mesos, que constitueix un dels drets individuals dels pacients a Catalunya.

En relació amb els procediments quirúrgics en garantia (Decret 254/2002, de 4 de desembre), les set llistes d'espera més nombroses el mes de desembre del 2014 corresponen a les operacions de cataractes (21.999 persones malaltes en espera), seguides a distància per les operacions de pròtesi de genoll (7.271 persones malaltes), les d'hèrnies (4.365 persones malaltes), les artroscòpies (3.329 persones malaltes), les de varices (3.094 persones malaltes), les de galindons (3.036 persones malaltes) i les de colecistectomia (2.940 persones malaltes).

En total, el desembre del 2014 hi ha 57.191 operacions quirúrgiques amb temps màxim garantit pendents de ser realitzades (sense comptar les vasectomies i la septoplàstia, el seguiment de les quals es fa a part). Aquesta xifra representa el 27,9% menys que al juny del 2013 (referent temporal de la darrera Memòria) i el 14% més que al desembre del 2008.

També al desembre del 2014, els set procediments quirúrgics en garantia amb un temps mitjà d'espera més llarg entre els pacients que han estat intervinguts durant aquest any són els de pròtesi de genoll (9,49 mesos), els de pròtesi de maluc (6,94 mesos), els de galindó (6,89 mesos), els de amigdalectomia (5,86 mesos), els de cataractes (5,7 mesos), els d'artroscòpia (5,53 mesos) i els de circumcisió (5,34 mesos). D'acord amb aquestes dades, el temps mitjà d'espera per a les operacions de pròtesi de genoll, maluc i galindó supera els sis mesos teòricament garantits, mentre que al juny del 2013 només succeïa en relació amb les operacions de pròtesi de genoll.

En total, el desembre del 2014 el temps mitjà d'espera en el cas dels pacients que han estat intervinguts és de 5,77 mesos (5,45 el juny del 2013) i el dels pacients que estan pendents de ser intervinguts és de 2,92 mesos (4,47 el juny del 2013).

Cal tenir present la possibilitat que hi hagi casos particulars en què el temps d'espera sigui superior al temps mitjà corresponent a la intervenció quirúrgica en qüestió, així com el compliment o incompliment dels temps d'espera de les intervencions garantides a cadascun dels centres hospitalaris de l'Institut Català de la Salut (ICS), tal com advertia el Síndic de Greuges en el seu *Informe al Parlament 2013*.⁵³⁴ El Síndic considerava llavors que la cronificació d'un temps d'espera superior als temps garantits s'havia d'acabar, i més encara quan la incorporació a la llista d'espera es produeix després de visites prèvies a especialistes i proves diagnòstiques que requereixen, a la vegada, el seu temps i que sovint es fan en terminis d'espera excessius i poc raonables.

Les previsions a l'entorn de la tramitació del decret que havia d'establir els terminis per a les proves diagnòstiques no s'han acomplert i, per tant, la ciutadania encara no té un temps màxim d'espera garantit. Al desembre del 2014, la llista d'espera de les proves diagnòstiques sol·licitades per primera vegada era de 102.204 persones, és a dir, el 24,4% menys que al juny del 2013. El temps mitjà d'espera per sol·licitar les proves diagnòstiques (primera visita a l'especialista), segons ha informat CatSalut és de 40 dies, nou dies menys que un any i mig abans, però

⁵³³ Aquestes intervencions són l'alliberament del canal carpià (nervi del canell), l'amigdalectomia, l'artroscòpia, les cataractes, la circumcisió, la colecistectomia (extirpació de la vesícula biliar), el hàlux valg (galindó), l'herniorràfia femoral (intervenció d'hèrnia inguinal), la histerectomia (extirpació de l'úter), la prostatectomia (extirpació de la pròstata), la pròtesi de genoll, la pròtesi de maluc, el quist pilonidal (quist del sacre), les varices, i les vasectomies i la septoplàstia, el seguiment de les quals es fa a part.

⁵³⁴ *Informe al Parlament 2013*. Barcelona: Síndic de Greuges de Catalunya, 2014.

es desconeix l'evolució dels terminis d'espera fins al moment en què es fan les proves i fins al moment en què s'obté el diagnòstic (segona visita a l'especialista).

TAULA 100. Llistes d'espera. Catalunya, desembre 2011 - desembre 2014

Llistes d'espera	Desembre 2011	Juny 2013	Desembre 2014	% variació juny 2013 - desembre 2014
Intervencions quirúrgiques	70.814	79.376	57.191	-27,9
Proves diagnòstiques	137.621	135.262	102.204	-24,4

Nota: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades disponibles a la Consulta interactiva de la Llista d'espera d'operacions quirúrgiques i de la Llista d'espera de proves diagnòstiques.

2.4. DESPESA SANITÀRIA

2.4.1. DESPESA SANITÀRIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El pressupost de l'Agrupació Salut de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2014 és de 8.688,5 milions d'euros, el 5,4% inferior al de l'any 2013. Tenint en compte que el pressupost total de la Generalitat es va reduir el 2,4%, aleshores, el pes de l'Agrupació Salut sobre el pressupost total es va reduir del 24,8% al 24%. És el setè any consecutiu en què aquest percentatge es redueix, si exceptuem l'any 2013, en què es va prorrogar el pressupost del 2012. L'any 2007 aquest percentatge se situava en el 27,4%.

En termes de PIB, el pressupost de l'Agrupació Salut segueix una tendència decreixent i se situa l'any 2014 en el 4,2%. En termes de població, el pressupost de l'Agrupació Salut per càpita també segueix una tendència decreixent, llevat del lleuger augment del 2013, i se situa l'any 2014 en 1.155,5 euros.

TAULA 101. Pressupost de despeses de salut i del total del sector públic de la Generalitat de Catalunya, 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Agrupació Salut	10.177,0	9.865,8	9.181,6	9.181,6	8.688,5	-5,4
Total sector públic	39.699,3	39.354,0	37.024,5	37.024,5	36.132,7	-2,4
Salut / Sector públic	25,6	25,1	24,8	24,8	24,0	-0,8
Salut / PIB	4,8	4,7	4,4	4,4	4,2	-0,2
Salut per càpita (euros)	1.354,7	1.308,5	1.212,7	1.215,5	1.155,5	-4,9

Unitats: despeses consolidades en milions d'euros, salut per càpita en euros i la resta en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya.

La principal despesa del pressupost consolidat de l'Agrupació Salut és la despesa corrent en béns i serveis que, amb 4.123,9 milions d'euros, representa el 47,5% del total. Per subsectors, el CatSalut és el que gestiona el pressupost més important per aquest concepte (4.347,5 milions d'euros), que inclou els concerts sanitaris.

La segona despesa més important del pressupost consolidat de l'Agrupació Salut és la de remuneracions del personal que, amb 3.207,5 milions d'euros, representa el 36,9% del total. Per subsectors, l'ICS (1.686,9 milions d'euros) i la resta de subsectors (1.429,2 milions d'euros), són els que gestionen els pressupostos més importants per aquest concepte.

La tercera despesa en volum de recursos és la de transferències que, a nivell consolidat, amb 1.058,3 milions d'euros, representa el 12,2% del total i es correspon (bàsicament) amb la despesa de farmàcia. Per subsectors, el CatSalut és el que gestiona el pressupost més important per aquest concepte (3.466,2 milions d'euros).

El pressupost consolidat de l'Agrupació Salut s'ha reduït en 493,1 milions d'euros en relació amb el de l'any 2012,⁵³⁵ la qual cosa s'explica principalment per la reducció de 228,9 milions d'euros en despeses corrents de béns i serveis i per la reducció de 213,6 milions d'euros de les remuneracions de personal. Hi ha poques partides que presentin un augment dels seus recursos i aquestes són la variació d'actius financers (12,5 milions d'euros), les despeses financeres (1,2 milions d'euros) i les transferències de capital (0,4 milions d'euros).

TAULA 102. Resum del pressupost de despeses per articles i subsectors de l'Agrupació Salut 2014

	Total consolidat		Despeses consolidables	Total	Generalitat	CatSalut	ICS	Resta subsectors ¹
	Import	%						
Total (no financeres+financeres)	8.688,5	100,0	12.887,0	21.575,5	8.220,6	8.044,5	2.518,6	2.791,8
I. Remuneracions del personal	3.207,5	36,9	0,0	3.207,5	67,6	23,8	1.686,9	1.429,2
II. Despeses corrents de béns i serveis	4.123,9	47,5	2.296,3	6.420,3	29,1	4.347,5	815,4	1.228,3
III. Despeses financeres	36,9	0,4	0,0	36,9	0,0	0,0	0,0	36,9
IV. Transferències corrents	1.058,3	12,2	10.327,6	11.385,8	7.916,3	3.466,2	0,8	2,6
Operacions corrents (I+II+III+IV)	8.426,7	97,0	12.623,9	21.050,6	8.013,0	7.837,5	2.503,0	2.697,0
VI. Inversions reals	176,1	2,0	2,6	178,7	0,6	101,3	15,6	61,1
VII. Transferències de capital	37,0	0,4	179,5	216,5	158,9	57,5	0,0	0,1
Operacions de capital (VI+VII)	213,0	2,5	182,1	395,1	159,5	158,8	15,6	61,2
Operacions no financeres corrents+capital)	8.639,7	99,4	12.806,0	21.445,7	8.172,5	7.996,3	2.518,6	2.758,2
VIII. Variació d'actius financers	15,9	0,2	81,0	96,9	48,1	48,1	0,0	0,7
IX. Variació de passius financers	32,9	0,4	0,0	32,9	0,0	0,0	0,0	32,9
Operacions financeres (VIII+IX)	48,8	0,6	81,0	129,8	48,1	48,1	0,0	33,6

Unitats: imports en milions d'euros i percentatges.

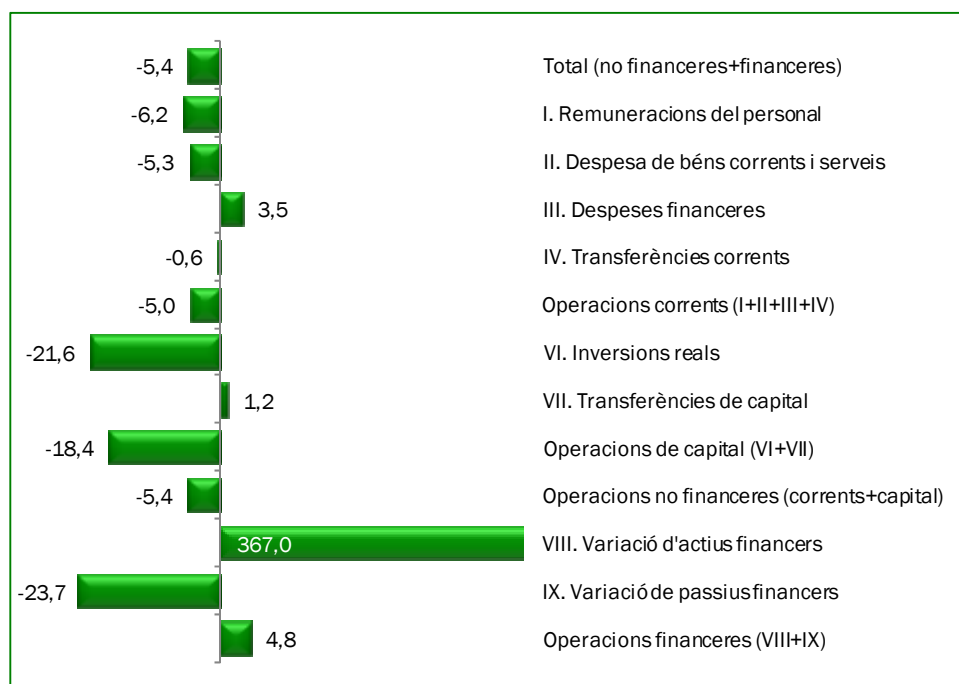
(1) Inclou entitats autònomes administratives, entitats de dret públic, societats mercantils i consorcis.

Font: Pressupost de la Generalitat de Catalunya per al 2014.

Les principals partides en volum de recursos del pressupost consolidat de l'Agrupació Salut, que són la remuneració del personal i la despesa de béns corrents i serveis, han disminuït a taxes similars (6,2% i 5,3%, respectivament) a la que ho ha fet el pressupost total (5,4%). Els articles pressupostaris que han tingut una disminució relativa més intensa han estat la variació de passius financers (-23,7%) i les inversions reals (21,6%), mentre que la partida que més ha crescut ha estat la variació d'actius financers (367%).

⁵³⁵ La informació del pressupost de despeses per articles i subsectors de l'any 2013 no es va publicar perquè es va prorrogar el pressupost de l'any 2012.

GRÀFIC 166. Taxes de creixement dels articles pressupostaris de l'Agrupació Salut per a l'any 2014 respecte de l'any 2012

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya.

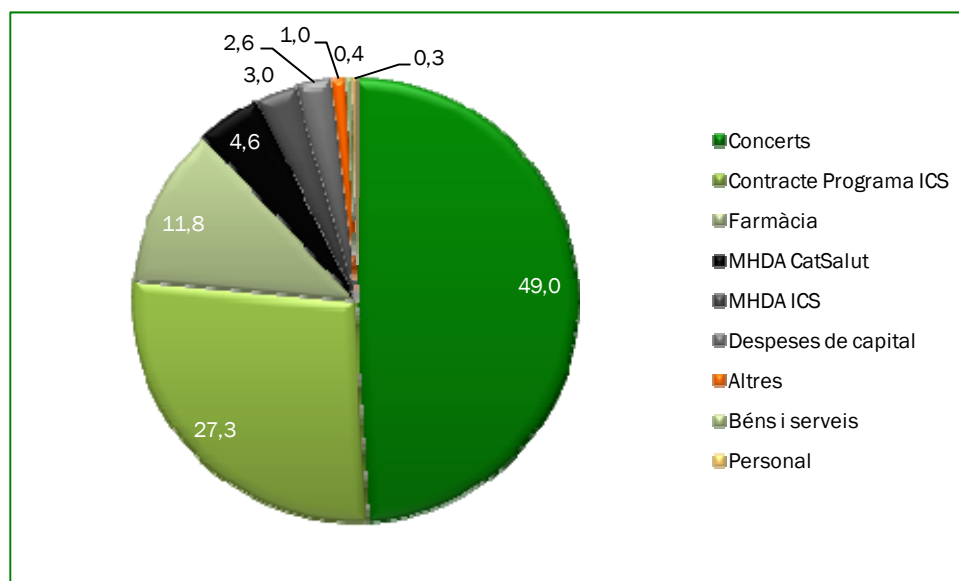
CatSalut

La classificació econòmica del pressupost del CatSalut mostra que els concerts sanitaris són la despesa més important del seu pressupost i representa el 49% del total. Guanya 0,7 punts percentuals respecte de l'any 2012, tot i que disminueix els seus recursos en 166,8 milions d'euros. La segona partida en ordre d'importància és el Contracte Programa amb l'ICS, que representa el 27,3% del total, 0,9 punts percentuals menys que l'any 2012 i disminueix els seus recursos en 206,3 milions d'euros. Segueix la farmàcia, que representa l'11,8% del total, 0,6 punts percentuals més que l'any 2012, i manté l'import dels seus recursos pressupostaris.

Amb un percentatge més baix de participació en el pressupost del CatSalut destaquen, per una banda, la medicació hospitalària de dispensació ambulatoria del CatSalut, que malgrat que no altera la seva quota de participació en el total (4,6%), sí que disminueix els seus recursos en 21,3 milions d'euros i, per una altra banda, les despeses de capital, que disminueixen 0,3 punts percentuals la seva quota de participació i el seu pressupost en 39,9 milions d'euros (vegeu el gràfic "Classificació econòmica del pressupost del CatSalut, 2014").

Des del punt de vista funcional de les despeses, el pressupost del CatSalut mostra com l'atenció especialitzada manté una presència aclaparadora amb una participació del 58,2% del total, tot i que redueix aquesta quota en 0,4 punts percentuals respecte de l'any 2012 i els seus recursos pressupostaris en 301,9 milions d'euros. La segona partida en ordre d'importància és l'atenció primària, que redueix la seva quota en 0,7 punts percentuals fins a situar-se en el 17,4% com a resultat d'una disminució dels seus recursos de 136,6 milions d'euros. Segueix la farmàcia, l'evolució de la qual ja hem comentat en el paràgraf anterior, i la medicació hospitalària de dispensació ambulatoria que, en aquesta presentació funcional, està agregada la del CatSalut i de l'ICS. En conjunt, aquesta darrera partida representa el 7,6% del pressupost total, 0,1 punts més que l'any 2012 i 23,1 milions d'euros menys en relació amb el 2012 (vegeu la taula "Classificació funcional del pressupost del CatSalut, 2014").

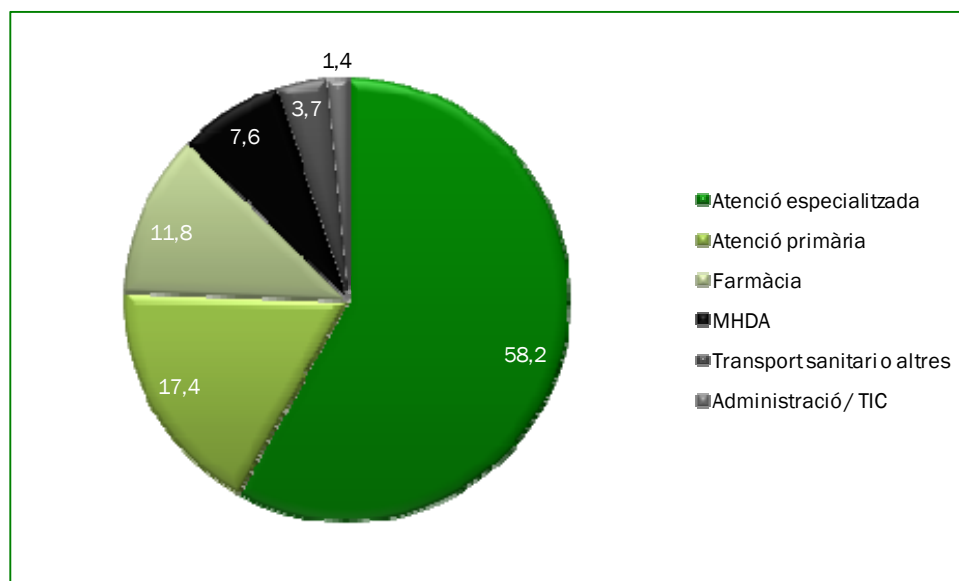
GRÀFIC 167. Classificació econòmica del pressupost del CatSalut, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del pressupost de salut per a l'any 2014 del Departament de Salut.

GRÀFIC 168. Classificació funcional del pressupost del CatSalut, 2014

Unitats: percentatges.

Nota: la medicació hospitalària ambulatoria en aquest gràfic representa una part més important del pressupost que en el gràfic anterior perquè inclou la despesa per aquest concepte que és pròpia del ICS.

Font: elaboració pròpia a partir del pressupost de salut per a l'any 2014 del Departament de Salut.

Obligacions reconegudes

Les obligacions reconegudes de l'Agrupació Salut per a l'any 2014 són de 8.895,7 milions d'euros, el 7,6% superiors a les de l'any 2013. Aquest import supera en un 2,4% el pressupost inicial de salut. Les obligacions reconegudes sense les operacions financeres han crescut a una taxa del 6,7%. Aquest increment s'atribueix al Servei Català de Salut, les obligacions del qual augmenten el 5,7%, i no a l'ICS, que disminueix el 5,9%.

TAULA 103. Obligacions reconegudes de l'Agrupació Salut, 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Obligacions reconegudes	9.532,2	9.810,9	8.694,8	8.268,9	8.895,7
Variació	-20,7	2,9	-11,4	-4,9	7,6
Pressupost de l'Agrupació Salut=100	93,7	99,4	94,7	90,1	102,4
No financera	9.438,7	9.740,5	8.623,1	8.218,3	8.766,5
Variació	-21,1	3,2	-11,5	-4,7	6,7

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat.

Pressupost sanitari per grups de malalties

El pressupost sanitari públic per grups de malalties l'any 2012 és de 6.778 milions d'euros, el 5,3% inferior al de l'any 2011. No s'ha alterat l'ordre de les malalties segons l'import del seu pressupost respecte de l'any 2011. Així, les malalties que absorbeixen més recursos sanitaris són les relacionades amb l'aparell circulatori, seguides de les del sistema nerviós i les neoplàsies.

Tots els grups de malalties disminueixen els recursos en valor absolut. Les malalties que perden més pes sobre el pressupost total són les de l'aparell circulatori, que passen del 12 a l'11,5%, les relatives als trastorns mentals, que passen del 9,3 al 9,1%, i les agrupades en el capítol d'altres, que passen del 16,5 al 16,4% del total. En sentit contrari, les malalties que guanyen més pes sobre el pressupost total són les relatives a l'aparell genitourinari, que passen del 7,2 al 7,5%, i les de l'aparell digestiu, que passen del 6,9 al 7%.

TAULA 104. Pressupost sanitari públic per grups de malalties. Catalunya 2010-2012

	2010		2011		2012	
Total	7.930,2	100,0%	7.160,1	100,0%	6.778,0	100,0%
M. aparell circulatori	1.151,1	14,5%	861,4	12,0%	780,9	11,5%
M. sistema nerviós	740,8	9,3%	755,6	10,6%	717,2	10,6%
Neoplàsies	848,2	10,7%	721,7	10,1%	691,2	10,2%
Trastorns mentals	746,6	9,4%	662,5	9,3%	617,3	9,1%
M. aparell respiratori	703,1	8,9%	627,2	8,8%	598,8	8,8%
Lesions i emmetzinaments	647,5	8,2%	563,5	7,9%	539,6	8,0%
M. aparell genitourinari	534,5	6,7%	516,3	7,2%	508,7	7,5%
M. aparell digestiu	560,1	7,1%	492,7	6,9%	476,9	7,0%
M. aparell osteomuscular	446,7	5,6%	402,3	5,6%	381,2	5,6%
M. endocrines	389,0	4,9%	376,4	5,3%	353,0	5,2%
Altres	1.162,7	14,7%	1.180,5	16,5%	1.112,7	16,4%

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: Direcció General de Planificació i Recerca en Salut. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

Despesa i envasos farmacèutics

Els principals indicadors de consum i despesa farmacèutica per a l'any 2014 tendeixen a incrementar-se. Augmenta el nombre de receptes per habitant (2,7%), es manté l'import líquid per recepta i augmenta l'import líquid per habitant (2,6%). El percentatge de receptes de pensionistes sobre el total de receptes passa del 73,5% al 74,1% i l'import líquid dels pensionistes sobre el total de l'import líquid passa del 78,3% al 78,7%. Finalment, el PVP per habitant augmenta el 2,3%, però l'aportació dels usuaris sobre el PVP passa del 9,7% al 9,4%.

TAULA 105. Principals indicadors de consum i despesa farmacèutica. Catalunya, 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Receptes per habitant	19,8	20,3	18,7	17,4	17,9	2,7
Import líquid per recepta (euros)	13,1	11,9	11,1	10,9	10,9	0,0
Import líquid per habitant (euros)	259,0	242,2	207,8	189,2	194,1	2,6
% Receptes de pensionistes / total de receptes	73,0%	73,3%	73,3%	73,5%	74,1%	0,6%
% Import líquid de pensionista / total import líquid	79,2%	79,1%	78,9%	78,3%	78,7%	0,4%
PVP per habitant (euros)	273,2	255,1	221,8	209,4	214,1	2,3
% d'aportació dels usuaris sobre el PVP	5,2%	5,1%	7,2%*	9,7%	9,4%	-0,4%

Unitats: nombre de receptes, euros i percentatges.

(1) L'import líquid és la suma del preu de venda al públic (PVP) menys l'aportació de l'usuari.

(*) Considera les aportacions (nou model de copagament RDL 16/2012) del període transitori juliol, agost i setembre 2012.

Font: Gerència d'Atenció Farmacèutica i Prestacions Complementàries. CatSalut.

En la distribució dels envasos farmacèutics per grups de la classificació ATC hi ha hagut alguns canvis entre els anys 2013 i 2014. Guanyen una posició els envasos del sistema nerviós, de la sang i òrgans hematopoètics, dels òrgans dels sentits i els dermatològics i en perden una els envasos del sistema cardiovascular, del sistema musculoesquelètic, del sistema genitourinari i hormones sexuals i dels preparats hormonals sistèmics. Tenint en compte aquests canvis, els envasos dels fàrmacs del sistema nerviós passen a ocupar la primera posició (26,8% del total), seguits dels envasos del sistema cardiovascular (26,3%) i del tracte alimentari i metabolisme (16,2%). En punts percentuals, els envasos que més augmenten la seva participació respecte del total són els del sistema nerviós (1 punt percentual), mentre que els que més en perden són els del sistema musculoesquelètic (0,6 punts percentuals). (Vegeu la taula "Distribució dels envasos farmacèutics per grups de la classificació ATC, atòmic-terapèutica-química". Catalunya, 2010-2014).

TAULA 106. Distribució dels envasos farmacèutics per grups de la classificació ATC (atòmic-terapèutica-química). Catalunya, 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sistema nerviós	23,1	23,4	24,0	25,8	26,8
Sistema cardiovascular	23,8	24,1	25,0	26,3	26,3
Tracte alimentari i metabolisme	15,8	16,0	16,4	16,4	16,2
Sang i òrgans hematopoètics	5,9	5,8	6,0	6,1	6,1
Sistema musculoesquelètic	9,0	8,5	7,5	6,2	5,6
Sistema respiratori	7,0	6,7	6,2	5,2	5,4
Antiinfecciosos per a ús sistèmic	3,6	3,5	3,5	3,6	3,5
Òrgans dels sentits	4,5	4,6	4,1	2,7	2,7
Sistema genitourinari i hormones sexuals	2,6	2,6	2,7	2,9	2,7
Dermatològics	2,2	2,1	2,0	1,8	1,8
Preparats hormonals sistèmics, excloent hormones sexuals i insulines	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8
Agents antineoplàsics i immunomoduladors	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
Productes antiparasitaris, insecticides i repeHents	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Diversos	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de la Gerència d'Atenció Farmacèutica i Prestacions Complementàries. CatSalut.

2.4.2. DESPESA SANITÀRIA PRIVADA I DESPESA SANITÀRIA TOTAL

La despesa privada en salut de Catalunya se situa l'any 2013 en 2.991,5 milions d'euros, l'1,1% menys que l'any 2012. En els darrers anys, s'aprecia una lleugera tendència a l'alça d'aquesta despesa com a percentatge de la despesa pública en salut, que passa del 30,9% al 33,7% en el període 2010-2013, i com a percentatge de la despesa privada, que passa del 3,4% al 3,5%, en el mateix període. En canvi, la despesa privada en salut per càpita presenta una lleugera disminució en aquests darrers anys fins a situar-se en 396 euros.

A Espanya, l'evolució dels indicadors analitzats és similar a la de Catalunya a excepció del percentatge de despesa privada en salut sobre la despesa privada total, que en el conjunt de l'Estat es manté. Les principals diferències es constaten en les intensitats de despesa privada sobre la despesa pública en salut, sobre la despesa privada total i per càpita, que són inferiors a les de Catalunya.

TAULA 107. Despesa sanitària de les famílies. Catalunya i Espanya, 2010-2013

Catalunya	2010	2011	2012	2013
Despesa privada en salut	3.088,6	2.989,0	3.026,2	2.991,5
% respecte de la despesa pública pressupostada en salut (CA i CL)	30,9	32,1	34,2	33,7
% respecte del total de la despesa privada	3,4	3,3	3,4	3,5
Despesa privada en salut per càpita	411,1	396,4	399,7	396,0
Espanya	2010	2011	2012	2013
Despesa privada en salut	16.457,7	16.013,3	16.223,3	15.843,1
% respecte de la despesa pública pressupostada en salut (CA i CL)	27,4	27,8	28,6	29,4
% respecte del total de la despesa privada	3,2	3,1	3,2	3,2
Despesa privada en salut per càpita	350,0	339,3	343,2	336,2

Unitats: milions d'euros, percentatges i euros.

Nota: la despesa privada en salut no inclou les assegurances lligades a la sanitat per malaltia i accident.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de pressupostos familiars de l'INE i del Ministeri d'Economia.

El Servei Català de la Salut publica la despesa sanitària per agents a Catalunya, i les darreres dades que estan disponibles són les de l'any 2012. Es posa de manifest que la despesa sanitària total ha disminuït entre els anys 2010 i 2012 i ha passat de representar el 8,5% del PIB a representar el 8%. La despesa sanitària pública representa el 65,8% de la despesa sanitària total i segueix la mateixa evolució. Passa de representar el 5,9% del PIB l'any 2010 a representar el 5,3% l'any 2012. Per la seva banda, la despesa sanitària privada, que participa del 34,2% restant de la despesa sanitària total, segueix una evolució contrària. Passa de representar el 2,6% del PIB l'any 2010 a representar el 2,8%.

TAULA 108. Despesa sanitària total per agents. Catalunya, 2010-2012

	2010		2011		2012	
	Import	%	Import	%	Import	%
Despesa sanitària total	16.531,9	100,0	16.081,2	100,0	15.497,2	100,0
Percentatge sobre el PIB	8,5	-	8,3	-	8,0	-
Despesa sanitària pública	11.528,4	69,7	10.918,5	67,9	10.197,6	65,8
Percentatge sobre el PIB	5,9	-	5,6	-	5,3	-
Generalitat de Catalunya	10.688,1	64,7	10.120,2	62,9	9.480,1	61,2
Corporacions locals	197,3	1,2	177,3	1,1	174,1	1,1
Mutualitats públiques	448,5	2,7	443,8	2,8	418,3	2,7
Administració de l'Estat	194,5	1,2	177,2	1,1	125,1	0,8

Despesa sanitària privada	5.003,5	30,3	5.162,7	32,1	5.299,6	34,2
Percentatge sobre el PIB	2,6	-	2,7	-	2,8	-
Assegurances lligades a la salut	1.323,3	8,0	1.421,3	8,8	1.476,1	9,5
Despesa privada en salut de les famílies	3.680,2	22,3	3.741,4	23,3	3.823,5	24,7

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: Servei Català de la Salut.

La comparació internacional de la despesa sanitària sobre el PIB i per càpita de Catalunya respecte d'Espanya, la UE-15 i l'OCDE entre els anys 2010 i 2012 permet constatar els següents resultats:

- L'evolució de la despesa en salut per càpita de Catalunya és similar a la que segueix en termes de PIB: es redueix la despesa sanitària total a causa de la disminució de la despesa sanitària pública. La despesa sanitària privada augmenta, però no compensa la disminució de la pública. Espanya segueix la mateixa evolució que Catalunya en aquestes magnituds.
- A la UE-15, l'evolució de la despesa sanitària total i pública respecte del PIB segueix la mateixa evolució que Catalunya, però la despesa sanitària privada a la UE-15 també disminueix lleugerament. En canvi, en termes per càpita, només la despesa privada en salut segueix la mateixa evolució que Catalunya. A la UE-15, la despesa sanitària total i pública també augmenten entre els anys 2010 i 2012. A l'OCDE l'evolució d'aquestes variables és similar a la de la UE-15.
- En relació amb els nivells de despesa sanitària sobre el PIB, s'aprecia que Catalunya té unes intensitats de despesa total i pública inferiors a les de la resta de zones estudiades, malgrat que en l'àmbit de la despesa sanitària privada Catalunya passi al davant en tots els casos.
- En relació amb els nivells de despesa sanitària per càpita, es constaten els mateixos resultats que en termes de PIB amb l'excepció que, en aquest cas, la despesa sanitària total per càpita de Catalunya és superior a la d'Espanya.

TAULA 109. Despesa total, pública i privada sobre el PIB i per càpita. Comparació internacional, 2010-2012

Despesa total	Despesa en salut					
	Sobre el PIB			Per càpita en \$ PPP		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Catalunya	9,3	9,0	8,7	3.233	3.130	3.032
Espanya	9,6	9,3	9,3	3.020	2.997	2.987
UE-15	10,1	10,0	9,8	3.794	3.865	3.934
OCDE	9,4	9,2	9,2	3.292	3.394	3.458
Despesa pública	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Catalunya	6,4	6,0	5,7	2.233	2.097	1.970
Espanya	7,2	6,9	6,7	2.251	2.244	2.059
UE-15	7,6	7,5	7,5	2.824	2.815	3.037
OCDE	6,7	6,6	6,6	2.386	2.472	2.502
Despesa privada	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Catalunya	2,9	3,0	3,1	1.000	1.033	1.062
Espanya	2,5	2,5	2,6	775	798	845
UE-15	2,4	2,3	2,3	845	867	891
OCDE	2,6	2,5	2,6	878	909	951

Unitats: percentatges i dòlars en paritat de poder de compra.

Font: OECD health data i CatSalut.

3. EDUCACIÓ I FORMACIÓ

3.1. CONTEXT

En l'actual context, l'educació i la formació al llarg de la vida es conceben no només com un dret fonamental de tota persona per al seu desenvolupament, tant personal com social, sinó com una peça clau per a la seva integració efectiva en la societat i el mercat de treball. En aquest sentit, cal constatar que alguns indicadors educatius han registrat una evolució positiva l'any 2014, en especial els relatius al rendiment de l'alumnat, tant pel que fa a l'increment de les taxes de graduació i titulació, com a l'evolució decreixent de l'abandonament escolar prematur, malgrat que aquest darrer indicador encara se situa lluny de la mitjana europea.

D'altra banda, l'anàlisi del finançament de l'educació a Catalunya que es fa en aquest apartat reflecteix com la despesa pública en educació retrocedeix de nou l'any 2014 tant en termes absoluts (pressupost i liquidació) com en termes relatius (PIB, pressupost total i per càpita), mentre que la despesa privada evoluciona a l'alça. La taula següent resumeix l'evolució de les principals magnituds analitzades.

En alguns indicadors (com ara en la despesa de la Generalitat en educació i la despesa per alumne) es registren imports inferiors als registrats els anys previs a la crisi. Cal tenir en compte, però, que durant els darrers anys les condicions socials i econòmiques de determinats col·lectius han empitjorat, per la qual cosa aquesta davallada de la inversió pública els pot afectar de manera més intensa.

TAULA 110. Evolució de la despesa en educació. Catalunya, 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Obligacions reconegudes del Programa Educació	5.070,4	6.211,3	6.143,1	5.830,3	5.272,0	5.005,4	4.967,2
% de despesa pública en educació sobre el PIB¹							
Catalunya	3,80	4,18	4,21	4,18	-	-	-
Espanya	4,68	5,02	4,98	4,82	4,55	-	-
UE-27	5,07	5,38	5,41	5,25	-	-	-
% de despesa privada en educació sobre el PIB							
Catalunya	0,60	0,65	0,61	0,65	0,66	0,74	-
Espanya	0,45	0,46	0,50	0,52	0,57	0,63	-
Despesa per alumne							
Educació no universitària (centres públics)	5.433,0	5.484,0	5.233,0	4.849,0	4.172,0	3.888,0	-
Educació no universitària (centres privats)	2.817,0	3.054,0	2.957,0	2.800,0	2.722,0	2.603,0	-
Educació universitària ²	13.599,0	13.382,0	13.053,0	12.164,0	11.197,0	11.017,0	-

Unitats: obligacions reconegudes del Programa Educació en milions d'euros, percentatges i despesa per alumne en euros.

(1) Darrer any disponible a Idescat.

(2) Universitats públiques.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat, INE, Idescat, Departament d'Ensenyament i Departament d'Economia i Coneixement.

Pel que fa als indicadors en l'àmbit educatiu de l'Estratègia Europa 2020, cal destacar-ne l'evolució positiva que presenten l'any 2014, tal com reflecteix la taula següent. L'abandonament escolar prematur es redueix en els tres àmbits territorials analitzats, sent la davallada registrada a Catalunya la més elevada en termes absoluts: passa del 24,7% al 22,2% (2,5 punts percentuals menys respecte de l'any 2013). A Espanya la taxa es redueix un punt percentual (passa del 23,6% al 22,6%) i a la UE, 0,6 punts percentuals (passa de l'11,9% a l'11,3%).⁵³⁶ Ara bé, malgrat aquesta evolució positiva, encara no s'assoleix l'objectiu fixat per al 2020 per a Espanya (15%) i es continua registrant la taxa més elevada de la UE, per davant de Malta (20,4%) i Portugal (17,4%).

⁵³⁶ Cal tenir en compte però, que les dades relatives a Espanya i la UE són provisionals segons Idescat.

Tot i això, aquesta millora en l'evolució de la taxa amaga un biaix en funció del sexe de l'alumne, atès que l'abandonament escolar és més elevat en els nois que en les noies, sent la diferència més elevada a Catalunya (9,2 punts percentuals: les noies presenten un abandonament escolar prematur del 17,5%, mentre que el dels nois és del 26,7%). Tant a la resta de l'Estat com a la UE aquesta diferència es manté, però en menor intensitat: la taxa és del 18,5% en les noies i del 26% en els nois a Espanya, i del 9,6% i el 13% (respectivament) a la UE. Tanmateix, la diferència entre sexes ha davallat lleugerament en l'àmbit català respecte del 2013 (l'any anterior la diferència va ser d'11,9 punts percentuals), si bé creix lleugerament a Espanya (4 dècimes) i es manté a la UE.

Una dada analitzada sovint juntament amb l'abandonament escolar prematur és la taxa de joves de 15 a 29 anys que no estan ocupats ni en processos d'educació o formació, que l'any 2014 presenta una millora respecte del 2013 en passar a escala estatal del 22,1% al 20,9% (1,2 punts percentuals menys),⁵³⁷ si bé continua sent una de les més altes de l'OCDE, juntament amb Xile, Irlanda, Mèxic i Turquia, atès que aquests països tenen més del 20% dels seus joves en aquesta situació, per sobre del 15% de mitjana de l'OCDE.⁵³⁸

A Catalunya la millora és més intensa: es passa del 23,1% el 2013 al 20,1% el 2014 (tres punts percentuals menys). Contrastant amb la situació descrita pel que fa a l'abandonament escolar prematur, no hi ha diferències elevades en funció del sexe, si bé sí se'n detecten en funció del nivell d'estudis mínims cursats pel jove. Així, a Catalunya, els joves que tenen un nivell de formació màxim d'ESO i que no continuen estudiant ni treballant són el 30,6%, mentre que els que tenen un nivell d'estudis equivalent a la secundària postobligatòria o educació superior, són el 19,7% (a escala estatal aquests percentatges són el 30,1% i el 15,5%, respectivament).

Pel que fa al segon indicador educatiu de l'Estratègia Europa 2020 (relatiu a l'educació superior), les dades demostren que l'objectiu per al 2020 s'assoleix amb escreix, si bé també es dona un biaix per sexe, atès que el percentatge de dones de 30 a 34 anys amb estudis superiors és, en els tres àmbits analitzats, superior al dels homes, sent de nou la diferència més intensa a Catalunya. Així, aquest indicador per a les dones és del 53,1% a Catalunya, 48% a la resta de l'Estat i 41,9% a la UE, mentre que l'equivalent masculí és del 40,8%, 37% i 33,3% (respectivament). Aquestes dades reflecteixen com entre els homes no s'assoleix encara l'objectiu per a l'any 2020.

D'altra banda, cal tenir en compte que la distribució de la població adulta (de 25 a 64 anys) per nivell d'estudis a Catalunya reflecteix per a l'any 2012 un pes menor de la població amb educació superior (32,2%),⁵³⁹ però superior a la mitjana europea (29%) i lleugerament inferior a la de l'OCDE (33%).⁵⁴⁰ Pel que fa a l'educació secundària postobligatòria no universitària, la situació catalana (22,1%) està molt per sota de la de la mitjana de la UE (48%) i l'OCDE (44%).

TAULA 111. Evolució dels principals indicadors europeus en l'àmbit de l'educació i la formació professional. OCDE, UE, Espanya i Catalunya, 2006-2014

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Estratègia Europa 2020	El percentatge d'abandonament escolar prematur¹ hauria de ser inferior al 10%										
	Catalunya	28,5	31,2	32,9	31,9	28,9	26,2	24,2	24,7	22,2	
	Espanya ²	30,3	30,8	31,7	30,9	28,2	26,3	24,7	23,6	22,6 ³	
	UE ²	15,3	14,9	14,7	14,2	13,9	13,4	12,7	11,9	11,3 ³	
	El percentatge de la població de 30 a 34 anys amb estudis superiors hauria de ser del 40%										
	Catalunya	38,7	39,7	42,6	41,4	42,7	42,2	42,9	46,2	47,0	
	Espanya ²	39,4	40,9	41,3	40,7	42,0	41,9	41,5	42,3	42,5 ³	
UE ²	29,0	30,1	31,2	32,3	33,6	34,7	35,9	36,9	37,6 ³		
El 15% dels adults (25-64 anys) hauria de participar en l'aprenentatge permanent											

⁵³⁷ Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (2015). *Explotació de les variables educatives de l'EPA: nivell de formació i formació permanent*. Resultats 2014. Consulta dels principals resultats i de les dades per comunitats autònomes a <http://www.meecd.gob.es/servicios-al-ciudadano-meecd/estadisticas/educacion/mercado-laboral/epa.html>.

⁵³⁸ OCDE (2015). *Panorama de l'educació 2014: nota d'Espanya*. Publicacions de l'OCDE, p. 8. Consulta a <http://www.oecd.org/edu/Spain-EAG2014-Country-Note-spanish.pdf>.

⁵³⁹ Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2013). *Sistema d'indicadors d'ensenyament de Catalunya: any 2013*, núm. 17. Barcelona: Departament d'Ensenyament, Generalitat de Catalunya, p. 21.

⁵⁴⁰ Instituto Nacional de Evaluación Educativa (2014). *Panorama de la educación: indicadores de la OCDE 2014: informe español*. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Catalunya	10,0	9,5	9,2	10,1	10,3	9,4	9,0	9,5	8,3
Espanya	10,6	10,6	10,6	10,6	11,0	11,0	11,0	11,1	10,1
UE	9,5	9,3	9,3	9,3	9,1	8,9	9,0	10,5	10,6
Com a mínim, el 95% dels nens entre 4 anys i l'edat d'escolarització obligatòria han de participar en educació infantil									
Catalunya	96,8	97,1	97,5	100	100	100	96,4	-	-
Espanya	98,2	97,9	98,4	98,4	97,9	97,7	97,4	-	-
UE	89,2	90,5	91,6	92,1	92,9	93,2	93,9	-	-
Com a màxim, el 15% dels joves de menys de 15 anys hauria de tenir un baix rendiment									
	2003	2006	2009	2012					
Comprensió lectora									
Catalunya	19,2	21,2	13,0	15,1					
Espanya	21,0	25,7	20,0	19,7					
OCDE	19,0	20,1	19,0	18,0					
Matemàtiques									
Catalunya	19,4	21,0	19,0	20,1					
Espanya	23,0	21,0	23,7	23,9					
OCDE	21,0	25,0	22,0	23,0					
Ciències									
Catalunya	-	18,6	16,0	15,5					
Espanya	-	20,0	18,2	18,3					
OCDE	-	16,0	18,0	17,8					

Unitats: percentatges.

(1) S'entén per abandonament escolar prematur la situació de la població de 18 a 24 anys que té com a màxim l'educació secundària obligatòria i que no continua estudiant.

(2) Les dades de Catalunya i Espanya corresponents als anys 2002-2013 han estat revisades amb les poblacions de referència actualitzades, a partir del Cens de població i habitatges del 2011. A partir de 2014 incorporen una ruptura de sèrie.

(3) Dades provisionals.

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat, Idescat, Departament d'Ensenyament i Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu.

Malgrat aquesta millora en l'indicador d'educació superior, registrada en els tres àmbits territorials, cal tenir en compte, tal com destaca Eurydice, que els sistemes europeus universitaris no aconsegueixen garantir la igualtat d'oportunitats en l'educació superior de qualitat, atès que al llarg dels anys es mantenen els biaixos de sexe en els estudis cursats (hi ha titulacions clarament feminitzades i altres clarament masculinitzades), es constaten certes dificultats en l'accés i la continuïtat dels estudis dels universitaris d'origen estranger (tant si són de primera com de segona generació) i es continua mantenint els condicionants del capital formatiu dels pares sobre els estudis dels fills (mesurat en el nivell d'estudis màxim que han assolit els pares).⁵⁴¹

La taula anterior també conté les darreres dades disponibles dels indicadors del Marc estratègic Educació i Formació 2020, si bé les relatives a les proves PISA no es poden actualitzar, atès que l'any passat ja es van comentar les darreres publicades. Pel que fa als altres dos indicadors, cal tenir en compte que la seva evolució és contraposada: la participació de la població adulta catalana en l'aprenentatge permanent és la més baixa de la sèrie analitzada i representa la tercera reducció consecutiva, allunyant-se doncs, de l'objectiu previst per al 2020. La dada per a Espanya, si bé és superior a la de Catalunya, també decreix un punt percentual respecte a la de 2013 (11,1% vs. 10,1%), mentre que la que representa la mitjana europea es manté estable. També cal destacar com

⁵⁴¹ Eurydice (2015). *The European higher education area in 2015: Bologna process implementation report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

aquest indicador presenta un biaix per sexe (en favor de les dones), si bé molt menor que els comentats anteriorment.⁵⁴²

En canvi, l'indicador sobre la participació en l'educació infantil s'assoleix tant en l'àmbit català com l'espanyol, mentre que en l'àmbit europeu està molt propera la seva consecució, tal com es pot constatar a la taula anterior. Cal tenir en compte que les dades relatives a aquest indicador que la taula conté s'han extret de manera íntegra d'Eurostat, fet que condiciona el darrer any d'actualització de les dades (2012), així com la seva comparabilitat amb les dades publicades en edicions anteriors d'aquesta Memòria, què en aquest indicador combinaven la informació general facilitada pel Departament d'Ensenyament (que afirmava que la taxa d'escolarització a partir dels 3 anys és del 100%, atès que l'escolarització en aquesta edat és una pràctica universal en el sistema educatiu català).

3.2. EDUCACIÓ REGLADA

3.2.1. ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL

Alumnat i professorat

Per segon curs consecutiu l'alumnat escolaritzat en els ensenyaments de règim general s'estanca de nou amb 1.289.673 alumnes, que representa un increment molt lleuger respecte del curs anterior (del 0,4%). Cal recordar que després de registrar increments significatius els sis cursos anteriors, el curs 2012-2013 l'alumnat només es va incrementar el 0,8%. Aquest estancament pot ser degut en part a una davallada demogràfica en les cohorts més joves (que es combina amb una menor escolarització en les edats més primerenques i corresponents a etapes no obligatòries),⁵⁴³ així com a una menor entrada de l'alumnat d'origen estranger al sistema (davalla el 2,2% de mitjana). Ara bé, hi ha altres factors que poden compensar aquests decrements, com ara l'entrada de persones als nivells educatius postobligatoris (sobretot l'FP) amb la finalitat de qualificar-se o requalificar-se, tal com s'ha constatat en anys anteriors a partir dels increments registrats els darrers cursos, i que el curs 2013-2014 es manté pels CFGS (incrementen el 4,1%), mentre que els CFGM registren una davallada de l'alumnat (de l'1%).

A diferència del curs anterior, el professorat s'incrementa l'1,8%, la qual cosa té efectes directes en la ràtio mitjana d'alumnes per professors, tal com es comenta més endavant.

Pel que fa a la titularitat del centre, cal tenir en compte que les dades disponibles del curs 2013-2014 no permeten analitzar el detall de l'alumnat en centres privats concertats i no concertats, atès que les dades relatives als CFGM i els CFGS agrupen aquest alumnat sota la categoria general de centres privats. Per la qual cosa, les variacions totals i la distribució de l'alumnat segons la titularitat del centre no és calculable ni comparable amb les dades del curs anterior, a excepció del pes de l'alumnat escolaritzat en centres públics, que es manté igual que el curs 2012-2013 (el 66,4%). En funció del nivell educatiu, es constata, en la mateixa línia que fa l'OCDE per al total d'Espanya,⁵⁴⁴ com el pes de l'alumnat matriculat en centres públics és inferior a la mitjana de l'OCDE, en el cas de l'educació primària (66,9% a Catalunya vs. 89% de mitjana a l'OCDE), educació secundària obligatòria (62,6% vs. 86%), batxillerat (66,5% vs. 81%) i CFGM 76,4% vs. 81%). L'excepció es dona en l'educació infantil, on el pes de la matriculació en centres públics és fins i tot lleugerament superior a Catalunya: 68,3% vs. 68%.

⁵⁴² Així, l'any 2014 el percentatge de dones de 16 a 64 anys que participen en accions de formació permanent a Catalunya és del 9,1% (i el d'homes, el 7,5%), a Espanya (10,8% i 9,4%, respectivament) i a la UE (11,5% vs. 9,7%).

⁵⁴³ Ara bé, tal com es comenta més endavant, el curs 2013-2014 la taxa d'escolarització a l'educació infantil de primer cicle es recupera lleugerament de la davallada experimentada el curs 2012-2013.

⁵⁴⁴ OCDE (2015). *Panorama de l'educació 2014: nota d'Espanya*. Publicacions de l'OCDE, p. 6. Consulta a <http://www.oecd.org/edu/Spain-EAG2014-Country-Note-spanish.pdf>.

TAULA 112. Alumnat i professorat en els ensenyaments de règim general, per nivells educatius. Catalunya, curs 2013-2014

	Alumnat				Professorat			Variació respecte al curs anterior						
	Total	Titularitat del centre			Total	Titularitat del centre		Alumnat				Professorat		
		Pública	Privada concertada	Privada no concertada		Pública	Privada	Total	Pública	Privada concertada	Privada no concertada	Total	Pública	Privada
Total	1.289.673	66,4	n.d.	n.d.	107.385	66,3	33,7	0,4	0,4	n.d.	n.d.	1,8	1,4	2,5
Educació infantil 1r cicle ¹	82.091	62,9	12,1	25,0	11.029	61,8	38,2	-2,6	-2,6	-4,7	-1,3	6,5	-1,5	22,5
Educació infantil 2n cicle	241.595	68,7	30,0	1,3	51.651	67,6	32,4	-1,6	-1,7	-1,5	5,6	0,6	1,2	-0,6
Educació primària	466.813	66,9	31,8	1,4				1,4	1,6	0,6	5,9			
Educació especial ²	6.929	41,8	58,2	0,0	1.604	49,0	51,0	2,7	1,5	3,7	-	2,5	1,2	3,8
ESO	287.145	62,6	36,2	1,2	43.101	66,7	33,3	0,6	0,6	0,0	20,9	2,0	2,4	1,1
PQPI ³	7.668	67,4	0,0	32,6				1,7	6,3	-	-6,6			
Batxillerat	88.538	66,5	14,0	19,5				1,3	1,9	-2,4	2,1			
CFGM ⁴	55.717	76,4	23,6					-1,0	-2,2	2,8				
CFGs ⁴	53.177	69,4	30,6		4,1	2,3	8,4							

Unitats: nombres absoluts en el total d'alumnat i professorat i percentatges en la distribució per titularitat del centre i en la variació respecte del curs anterior.

(1) L'educació infantil de primer cicle no està concertada, sinó que la dada es refereix a les places de llars d'infants privades que reben una subvenció de la Generalitat.

(2) Tots els centres privats d'educació especial són concertats.

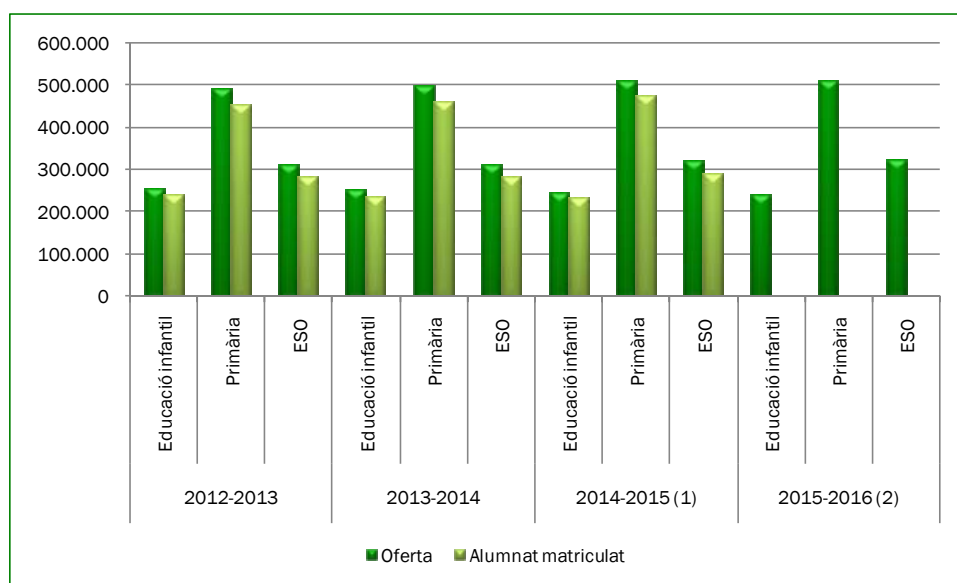
(3) El finançament que reben els PQPI no és un concert, sinó una subvenció.

(4) Enguany no es disposa de l'alumnat dels cicles formatius desagregat per la titularitat del centre, privada concertada o privada no concertada. Per la qual cosa, la distribució total de l'alumnat segons titularitat del centre i la variació del total de l'alumnat segons titularitat del centre no són calculables ni per tant comparables amb les de cursos anteriors.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

D'altra banda, i atesa l'evolució descrita de l'alumnat, el curs 2013-2014 s'han aplicat de nou mesures que modifiquen l'oferta formativa de les places del Servei d'Educació de Catalunya (que inclou tant els centres públics com els privats concertats), per tal d'adequar-la al màxim a la demanda d'escolarització del país.⁵⁴⁵ En aquest sentit, l'edició anterior d'aquesta Memòria ja es va fer ressò de la controvèrsia que va generar l'aplicació d'aquesta decisió el curs 2012-2013. Tal com reflecteix el gràfic següent l'oferta global de places del Servei d'Educació de Catalunya és superior a la de l'alumnat finalment matriculat, si bé cal tenir en compte que la concreció definitiva d'aquests ajustaments pot tenir conseqüències en termes de cohesió social i equilibri territorial.

GRÀFIC 169. Evolució de l'oferta de places del Servei d'Educació de Catalunya i de l'alumnat matriculat en l'educació bàsica. Catalunya, cursos 2012-2013 a 2015-2016

Unitats: nombres absoluts.

(1) L'alumnat matriculat del curs 2014-2015 és una previsió.

(2) Previsió.

Font: elaboració pròpia a partir dels documents "Presentació preinscripció escolar curs 2013-2014" de 5.3.2013 i "Preinscripció curs 2015-2016", de 9.3.2015 i de les dades estadístiques del Departament d'Ensenyament.

L'increment més intens del professorat en comparació amb el de l'alumnat fa que la ràtio alumne/professor mitjana davall o es mantingui respecte del curs anterior, tal com reflecteix aquesta taula, que únicament conté un increment lleuger de la ràtio mitjana en el cas de l'educació infantil i primària en els centres privats. En tots els casos, a excepció de l'educació infantil i primària, aquestes ràtios mitjanes són inferiors a la mitjana de l'OCDE (13 alumnes per professor, tant en centres públics com privats).⁵⁴⁶

TAULA 113. Ràtio mitjana d'alumnes per professor en els ensenyaments de règim general. Catalunya, cursos 2012-2013 a 2013-2014

	Curs 2012-2013			Curs 2013-2014			Variació percentual		
	Total	Públic	Privat	Total	Públic	Privat	Total	Públic	Privat
Total	12,2	12,1	12,3	12,0	12,0	12,0	-0,2	-0,1	-0,2
Educació infantil (1r cicle)	8,1	7,7	9,1	7,4	7,6	7,2	-0,7	-0,1	-1,8
Educació infantil (2n cicle) i primària	13,8	13,8	13,7	13,7	13,7	13,8	0,0	-0,1	0,1
Educació especial	4,3	3,7	4,9	4,3	3,7	4,9	0,0	0,0	0,0

⁵⁴⁵ Segons el document "Preinscripció curs 2013-2014", de 5.3.2013, el curs 2013-2014 es van integrar dues escoles en una de sola, es va acordar el tancament progressiu de les línies de P3 de cinc escoles, s'atura el creixement de nous espais en una escola i es van crear dues seccions de secundària en dos instituts d'educació secundària. Així mateix, es preveu que el curs 2015-2016 es reobri una escola rural, es crearan tres escoles noves per fusió de dues ja existents (és a dir, es passarà de sis escoles a tres), es tancaran dues escoles (si bé una passa a ser integrada en una altra) i s'ampliaran els grups al primer curs d'ESO en deu instituts de secundària (font: Document *Preinscripció curs 2015-2015*, de 09.03.2015).

⁵⁴⁶ OCDE (2015). *Panorama de l'educació 2014: nota d'Espanya*. Publicacions de l'OCDE, p. 10. Consulta a <http://www.oecd.org/edu/Spain-EAG2014-Country-Note-spanish.pdf>.

	Curs 2012-2013			Curs 2013-2014			Variació percentual		
	Total	Públic	Privat	Total	Públic	Privat	Total	Públic	Privat
Educació secundària	11,5	11,4	11,8	11,4	11,2	11,8	-0,1	-0,2	0,0

Unitats: nombre d'alumnes per professor i diferència en nombres absoluts.

(1) Inclou ESO, PQPI, batxillerat, CFGM i CFGS.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

El curs 2013-2014 es confirma i s'intensifica la davallada de l'alumnat estranger escolaritzat a Catalunya, registrada per primer cop el curs 2012-2013 (100 alumnes, que en termes relatius és el 0,1% menys) i que enguany és del 2,2% (3.626 alumnes menys), tal com reflecteix la taula següent. Les principals davallades es concentren en l'ESO (8%) i els CFGM (6,7), mentre que l'educació infantil registra un increment del 6,3% i els PQPI del 3,2%.

Conseqüència directa d'aquesta davallada és la pèrdua d'importància relativa en el total de l'alumnat, atès que l'alumnat estranger passa de ser el 13,1% al 12,8%, si bé incrementa el seu pes en els centres de titularitat pública, en passar del 84,1% al 84,4%, seguint la tendència de cursos anteriors.

TAULA 114. Alumnat estranger per nivell educatiu. Catalunya, cursos 2012-2013 i 2013-2014

	Curs 2012-2013			Curs 2013-2014			Variació		
	Alumnat estranger	% sobre el total d'alumnat	% en el sector públic	Alumnat estranger	% sobre el total d'alumnat	% en el sector públic	Alumnat estranger ¹	% sobre el total d'alumnat ²	% en el sector públic ²
Total	168.480	13,1	84,1	164.854	12,8	84,4	-2,2	-0,3	0,4
Educació infantil	39.063	11,8	86,4	41.537	12,8	87,0	6,3	1,0	0,6
Educació primària	56.598	12,3	86,3	55.009	11,8	86,6	-2,8	-0,5	0,3
Educació especial	1.411	20,9	57,4	1.356	19,6	56,7	-3,9	-1,4	-0,7
ESO	45.713	16,0	80,8	42.064	14,6	81,3	-8,0	-1,4	0,4
PQPI	2.716	36,0	67,9	2.802	36,5	69,6	3,2	0,5	1,6
Batxillerat	8.478	9,7	86,8	8.301	9,4	86,4	-2,1	-0,3	-0,5
CFGM	10.026	17,8	86,1	.357	16,8	85,4	-6,7	-1,0	-0,7
CFGS	4.475	8,8	76,7	4.428	8,3	76,0	-1,1	-0,4	-0,7

Unitats: nombres absoluts, percentatges i variació en punts percentuals (vegeu notes).

(1) Variació en percentatges.

(2) Variació en punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Educació infantil

L'alumnat d'educació infantil davalla, tant en el primer cicle (el 2,6%) com en el segon (l'1,6%), seguint la tendència ja iniciada el curs anterior. Aquesta davallada es dona tant en centres públics com privats d'ambdues etapes, si bé, tal com es pot constatar a la taula general de l'alumnat, en els centres privats no concertats l'alumnat de segon cicle s'incrementa el 5,6%, si bé el pes del l'alumnat escolaritzat en aquests centres és similar al de l'alumnat de primària (1,3% vs. 1,4%, respectivament).

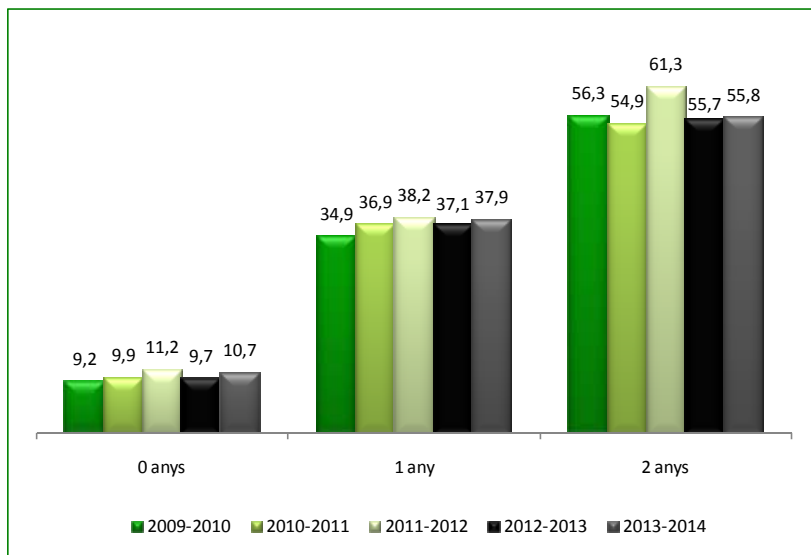
També cal tenir en compte que l'educació infantil de primer cicle no està concertada, sinó que s'imparteix únicament en centres públics o privats, si bé alguns d'aquestes darrers reben una subvenció del Departament d'Ensenyament, que fa que siguin classificats de manera similar als concertats, si bé no ho són tècnicament.⁵⁴⁷

D'altra banda, el curs 2013-2014 la taxa d'escolarització a l'educació infantil de primer cicle repunta lleugerament, tal com reflecteix el gràfic següent, si bé no s'assoleixen els percentatges registrats el curs 2011-2012,

⁵⁴⁷ El curs 2013-2014 la subvenció pels centres privats s'ha convocat a finals de l'any 2014 i s'ha fet efectiva durant el primer semestre del 2015, fet que ha tingut conseqüències tant en els centres educatius com en les famílies que hi escolaritzen els seus fills. [Ordre ENS/357/2014, de 5 de desembre, de convocatòria de subvencions destinades a l'escolarització d'infants de zero a tres anys a les llars d'infants de titularitat privada d'iniciativa social, durant el curs acadèmic 2013-2014.](#) DOGC núm. 6772, de 17.12.2014.

fruit de la intensitat de la davallada del curs 2012-2013. La taxa d'escolarització a l'educació infantil de segon cicle és pràcticament total, atès que es tracta d'una etapa l'accés a la qual s'ha universalitzat, malgrat que no és obligatòria.

GRÀFIC 170. Taxa d'escolarització a l'educació infantil de primer cicle, per edats. Catalunya, cursos 2009-2010 a 2013-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Educació primària

L'alumnat d'educació primària creix l'1,4%, fruit en gran part de l'entrada dels alumnes nascuts els anys d'increment de la natalitat (2002-2007), sent aquest increment més intens en els centres privats no concertats (del 5,9%, si bé en termes absoluts representa 350 alumnes), seguit de l'increment dels centres públics (de l'1,6%, que en termes absoluts són 5.027 alumnes).

L'anàlisi dels resultats escolars de l'alumnat de primària es nodreix, d'una banda, dels indicadors de rendiment i, de l'altra, dels resultats de l'avaluació de competències que es realitza a l'alumnat de sisè curs. Pel que fa als indicadors de rendiment, la taula següent permet constatar com la taxa d'adequació es manté estable als 7 i als 9 anys, mentre que la registrada el curs 2013-2014 als 11 anys experimenta una millora, tant en centres públics com privats i, en conseqüència, davalla la taxa de repetició a sisè, situant-se en el mateix valor amb independència de la titularitat del centre.

TAULA 115. Indicadors de rendiment a l'educació primària. Catalunya, cursos 2011-2012 a 2013-2014

Curs	Taxa d'adequació a primària						Taxa de repetició a 6è	
	7 anys		9 anys		11 anys		Centres públics	Centres privats
	Centres públics	Centres privats	Centres públics	Centres privats	Centres públics	Centres privats		
2011-2012	97,5	98,4	94,4	96,7	91,1	94,3	1,1	1,2
2012-2013	97,6	98,4	94,5	96,7	91,6	94,7	1,1	1,0
2013-2014	97,4	98,3	94,4	96,6	92,0	95,0	0,9	0,9

Unitats: percentatges.

Font: Departament d'Ensenyament.

L'avaluació de les competències bàsiques lingüístiques i matemàtiques a sisè de primària corresponent al curs 2013-2014 presenta una millora en la puntuació mitjana respecte del curs anterior, quan va davallar en compa-

ració amb les edicions prèvies, fruit de la introducció d'una sèrie de canvis tècnics i de contingut.⁵⁴⁸ En canvi, la principal novetat d'aquest curs són les auditories pedagògiques que ha realitzat la Inspecció d'Educació en 96 centres educatius que tenien un percentatge d'alumnes proper al 30% que no havien assolit les competències en llengua i matemàtiques. Aquestes auditories han suposat una actuació personalitzada per tal de millorar els resultats reduint les diferències socioeconòmiques i culturals de l'alumnat d'aquests centres.⁵⁴⁹ Els resultats confirmen la influència positiva d'aquestes auditories, que el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu quantifica en un increment de 4 punts en la puntuació mitjana (que arriba fins als 6,3 punts en llengua anglesa).⁵⁵⁰

Com ja s'ha dit, la puntuació mitjana en les competències avaluades millora respecte del curs anterior, sent la més alta la registrada en la competència matemàtica, que és de 81 punts (per sobre dels 76,3 punts de mitjana del curs 2012-2013), i la més baixa, l'obtinguda en llengua francesa (63,1 punts de mitjana).

Els resultats de la prova, analitzats en detall en l'Informe del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu citat, reflecteixen que el sistema educatiu català proporciona un coneixement equiparable de les dues llengües oficials a Catalunya al final de l'educació primària. Així, la competència lingüística de l'alumnat avaluat és similar tant en llengua catalana com en llengua castellana (la puntuació mitjana és de 75,5 i 75,4 punts, respectivament), al mateix temps que els resultats demostren que la puntuació en aquestes llengües està correlacionada positivament, de tal manera que els bons resultats en una s'associen a uns bons resultats en l'altra.⁵⁵¹

Desagregant les dades pel nivell de competències assolit, es constata que, igual que el curs passat, el nivell que concentra un major nombre d'alumnes en totes les competències és el mitjà alt (més del 33% d'alumnes), seguit pel nivell alt (que aglutina al més del 20% de l'alumnat), el mitjà baix (que concentra entre el 19 i el 27% de l'alumnat, segons la competència avaluada) i el baix (que aglutina entre el 14 i el 15,9% de l'alumnat). El percentatge de l'alumnat en el nivell més baix de les competències avaluades en alguns casos està per sota de l'objectiu del 15% fixat pel Pla per a la reducció del fracàs escolar (competència en llengua catalana, llengua castellana i matemàtiques, que acumulen el 14,5%, el 14% i el 14% de l'alumnat, respectivament) i lleugerament per sobre en els altres dos casos (el 15,9% de l'alumnat avaluat en competència en llengua anglesa i el 14,4% de l'alumnat avaluat en competència francesa).

Així mateix, l'anàlisi dels resultats de l'avaluació de competències a sisè de primària permet arribar a altres conclusions relatives als factors que més incideixen en aquests resultats. Pel que fa a les variables associades a l'alumne, el fet d'haver repetit un curs té clars efectes negatius en els resultats, mentre que la variable sexe té poca incidència. La variable territorial i la titularitat del centre són poc explicatives, de tal manera que els resultats presenten un equilibri territorial elevat i reflecteixen la cohesió territorial del model. En canvi, el nivell de complexitat del centre⁵⁵² sí que influeix en els resultats: els centres més complexos acostumen a obtenir uns pitjors resultats. D'altra banda, l'anàlisi del Consell permet constatar com en una mateixa zona geogràfica i en centres de nivell de complexitat similar hi ha resultats diferents, amb independència de la titularitat del centre. Per la qual cosa, altres variables (com ara el funcionament del centre, el paper dinamitzador i orientador de l'equip directiu i docent, així com les pràctiques pedagògiques o el clima escolar del centre) poden contribuir en part a explicar els resultats.

L'anàlisi realitzat enguany pel Consell té un nou vessant, l'equitat del sistema que els resultats de la prova puguin reflectir, entenent equitat com la garantia que tots els alumnes puguin assolir les competències bàsiques amb independència del centre on estudiïn. En primer lloc, es constata que la variació dels resultats és més alta dins dels centres (és a dir, entre l'alumnat) que entre diferents centres, fet que reflecteix una major equitat. En segon lloc,

⁵⁴⁸ S'han avaluat 70.566 alumnes (dels 72.153 matriculats a sisè curs d'educació primària). Les dades analitzades no inclouen els resultats del 5,8% dels alumnes, ja sigui perquè han estat diagnosticats amb necessitats educatives especials i la correcció s'ha fet internament en el centre (3,5%), o bé estan exempts de fer la prova pel fet d'haver-se incorporat recentment al sistema educatiu català i tenen, per tant, un domini insuficient de la llengua (2,3%). El percentatge d'alumnat que no es va incloure en l'explotació de dades el curs passat va ser del 6,2%. L'alumnat participant pertany a 2.182 centres (26 més que el curs anterior). La majoria de centres educatius són públics (1.585) i la resta són privats concertats (572) o privats (25). De l'alumnat que ha fet la prova, el 49,6% són nenes i el 50,4% són nens.

⁵⁴⁹ La implementació de les auditories pedagògiques ha comportat, entre altres mesures, el suport específic als equips directius dels centres.

⁵⁵⁰ Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2014). *L'avaluació de sisè d'educació primària 2014*. Quaderns d'avaluació, núm. 29. Barcelona: Departament d'Ensenyament, el Consell.

⁵⁵¹ Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 2014, p. 31.

⁵⁵² El grau de complexitat dels centres educatius parteix de l'índex que elabora la Inspecció d'Educació, i s'estructura en tres categories (baixa, mitjana i l'alta) que indiquen el nivell de complexitat de cada centre a partir dels indicadors següents: diversitat significativa (alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes amb necessitats educatives específiques –amb situació socioeconòmica desfavorida- i alumnes de nova incorporació al sistema educatiu –inferior als dos anys-); mobilitat (mobilitat de l'alumnat i mobilitat del professorat); absències (absències de l'alumnat per trimestres i absències del professorat que no genera substitucions); i demanda (demanda d'escolarització a P3 i demanda de sol·licituds de preinscripció a primer d'ESO).

de la comparació dels resultats del curs 2013-2014 amb els del curs anterior es constata com hi ha una certa millora de l'equitat en l'assoliment de les competències bàsiques, atès que les diferències entre els col·lectius tendeixen a disminuir.

Per últim, cal destacar que l'objectiu principal de la prova és comprovar quin és el nivell d'assoliment de les competències bàsiques de l'alumnat quan acaba l'educació primària (objectiu paral·lel al que té l'avaluació de les competències bàsiques a quart d'ESO i que més endavant es comenta). Una de les utilitats de l'anàlisi dels resultats obtinguts per cada centre educatiu és poder arbitrar eines d'ajust i millora per als centres i els docents, aplicables al llarg d'ambdues etapes educatives, amb la finalitat de millorar els resultats en el futur. En aquest sentit cal posar de manifest que s'han dut a terme una pluralitat d'actuacions amb aquest objectiu, ja sigui formació del professorat,⁵⁵³ com una major coordinació entre els centres d'educació primària i secundària, fòrums de reflexió, elaboració de materials específics, etc.

Educació secundària obligatòria

L'alumnat d'ESO en la modalitat presencial es manté pràcticament estable, amb un increment del 0,6%, que en termes absoluts són 1.684 estudiants més. Aquest increment es concentra en els centres públics (amb 1.124 alumnes més) i en els privats no concertats (que tenen 597 estudiants més matriculats). En canvi els centres privats concertats perden 37 alumnes respecte del curs 2012-2013.

De manera paral·lela, l'alumnat matriculat a l'Institut Obert de Catalunya (IOC) incrementa el nombre de persones matriculades el 5,4%, en passar de 4.400 a 4.637 el tercer trimestre del curs 2013-2014.⁵⁵⁴ El pes de les dones entre l'alumnat matriculat és similar al del curs anterior, si bé no arriba a la meitat: 42,9%; mentre que la majoria de l'alumnat té més de 25 anys (el 62,3%), seguit pels que tenen entre 20 i 24 anys (el 27,4%). El col·lectiu de 16 a 20 anys és el que té menys pes (10,3%).

Presentades les dades sobre l'alumnat matriculat, a continuació es comenten les dades disponibles sobre els resultats de l'alumnat d'aquesta etapa, que provenen de dues fonts. Per una banda els indicadors de rendiment i, de l'altra, els resultats de la tercera avaluació de competències que s'ha fet a l'alumnat de 4rt d'ESO. Cal destacar la utilitat de l'avaluació de competències a sisè de primària, que permet treballar amb més intensitat l'adquisició d'aquestes competències en els primers cursos de l'ESO (primer i segon), en concret pel que fa a la llengua catalana, llengua castellana i matemàtiques. Segons les dades facilitades pel Departament d'Ensenyament, el curs 2013-2014 s'ha prestat aquesta atenció específica a més de 2.760 alumnes de primer d'ESO i es preveu que el curs 2014-2015 se n'ampliï aquesta atenció a l'alumnat de segon d'ESO.

Tal com es pot constatar a la taula següent, els indicadors de rendiment a 4rt d'ESO presenten una tendència de millora, atès que incrementen curs rere curs la taxa d'idoneïtat i la de graduació, i davallen la de repetició i la d'abandonament. Aquesta evolució positiva es dona tant en centres públics com privats, si bé el punt de partida d'aquests segons és més bo. Tot i això, el curs 2013-2014 la taxa de repetició davalla un punt percentual en els centres públics respecte del curs anterior, mentre que en els privats ho fa 0,3 punts. Així mateix, el curs 2012-2013 (darrer any amb dades disponibles) la taxa de graduació s'incrementa 2,1 punts percentuals en els centres públics i 1,2 punts en els privats.

TAULA 116. Indicators de rendiment a 4rt d'ESO. Catalunya, cursos 2009-2010 a 2013-2014

		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Taxa d'idoneïtat ¹	Total	70,1	70,3	71,7	73,5	74,6
	Centres públics	64,2	64,4	66,1	68,2	69,5
	Centres privats	78,9	79,1	80,4	81,7	82,8
Taxa de repetició ¹	Total	9,5	9,0	8,7	7,3	6,6
	Centres públics	12,5	11,8	11,3	9,9	8,9

⁵⁵³ Segons la informació facilitada pel Departament d'Ensenyament, el curs 2013-2014 s'ha materialitzat en 1.220 formacions en centres de primària i secundària. D'altra banda, destaca que dels 109.238 certificats formatius lliurats el curs 2013-2014, el 42% corresponen a formació per a la millora dels resultats de tot l'alumnat i de la convivència al centre mitjançant els currículums competencials i el 35,6% a formació per a la capacitació i actualització científica i metodològica del professorat.

⁵⁵⁴ Cal tenir en compte que l'IOC estructura les matèries de l'ESO en trimestres progressius i independents, fet que impedeix tenir un nombre concret i estable de l'alumnat matriculat al llarg del curs i, per tant, varia d'un trimestre a un altre. En les edicions anteriors d'aquesta Memòria s'ha optat per considerar el darrer trimestre de curs, atès que és el que acostuma a acumular major nombre d'alumnes.

		2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
	Centres privats	5,0	4,9	4,5	3,1	2,8
Taxa de graduació¹	Total	79,0	80,0	82,1	83,8	n.d.
	Centres públics	74,2	74,8	76,8	78,9	n.d.
	Centres privats	86,2	88,0	90,5	91,7	n.d.
Taxa d'abandonament²	Total	8,7	8,7	6,2	5,3	n.d.
	Centres públics	10,4	10,9	7,9	7,0	n.d.
	Centres privats	6,2	5,4	3,5	2,5	n.d.

Unitats: percentatges.

(1) Taxa calculada sobre alumnat matriculat.

(2) Taxa calculada sobre alumnat matriculat. Fa referència al percentatge d'alumnes que, en acabar 4rt d'ESO, no aproven el curs i, en no voler repetir-lo, demanen una certificació d'estudis i abandonen el sistema educatiu.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Cal afegir a aquestes dades les persones que obtenen el graduat en ESO per altres vies, com pot ser l'IOC o la formació per a persones adultes, que es comenta més endavant. Pel que fa a l'alumnat de l'IOC, el percentatge de les persones que han obtingut el graduat sobre els matriculats (el tercer trimestre, dada que s'empra de referència en aquesta Memòria) ha passat de l'11,3% el curs 2007-2008 al 25,6% el curs 2012-2013. Cal tenir en compte, però, que tal com ja s'ha comentat, els cursos a l'IOC s'estructuren de manera modular i independent, per tal de ser flexibles i garantir la màxima adequació a les necessitats personals i professionals de les persones que els cursen, atès que, com ja s'ha comentat, la majoria tenen més de 25 anys i per tant, més probabilitat de tenir altres responsabilitats que els joves que cursen l'ESO en la modalitat presencial.

D'altra banda, i pel que fa a l'avaluació de les competències bàsiques a 4rt d'ESO, els resultats de la tercera edició d'aquestes proves reflecteixen una lleugera millora en la puntuació mitjana en les competències en llengua catalana, llengua castellana i matemàtica, mentre que en llengua anglesa els resultats no són comparables amb les edicions anteriors a causa de les novetats que s'han introduït enguany en les proves.⁵⁵⁵

La puntuació mitjana de l'alumnat avaluat⁵⁵⁶ oscil·la entre els 66,9 punts en llengua anglesa i els 76,4 en llengua castellana. En llengua catalana la puntuació mitjana ha estat de 77,1 punts i en competència matemàtica, de 69,1 punts. Al igual que en l'avaluació de les competències bàsiques a sisè de primària, la diferència en la puntuació mitjana en les dues llengües oficials és reduïda (0,75 punts), fet que combinat amb la correlació positiva dels resultats en ambdues llengües, permet afirmar de nou que el grau de coneixement tant del català com del castellà en finalitzar l'educació obligatòria és equivalent. Els resultats de les edicions anteriors d'aquesta prova arribaven a la mateixa conclusió.

El nivell que concentra major percentatge de l'alumnat és el mitjà alt (el 31% de l'alumnat en el cas de la competència matemàtica i el 47,8% de l'alumnat en el de llengua castellana), seguit del nivell alt (el 24,7% de l'alumnat en llengua anglesa i el 30,4% en llengua catalana), mitjà baix (13% de l'alumnat en llengua francesa i 23,2% en competència matemàtica) i finalment, el nivell baix (que concentra entre el 7,8% de l'alumnat en llengua francesa o el 9,9% en llengua castellana i el 20% en llengua anglesa).

El Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya té una sèrie d'objectius relacionats amb l'assoliment de les competències bàsiques tant en la finalització de l'educació primària com de l'ESO. En l'apartat dedicat a les novetats normatives i iniciatives públiques de l'àmbit educatiu hi ha una taula que conté la darrera informació disponible sobre els graus de consecució d'aquests objectius (vegeu l'apartat 6.3.3 en aquest mateix capítol). Tal com s'hi constata, l'objectiu relatiu al nivell més alt d'assoliment de les competències es compleix l'any 2014 mentre que el relatiu al nivell més baix s'assoleix en les competències relatives a la llengua catalana i castellana, però no en l'anglesa i en la competència matemàtica.

Precisament, els resultats de l'alumnat en aquestes dues competències tenen unes especialitats que no presenten els resultats en llengua catalana i llengua castellana. Així, de l'anàlisi que fa el Consell Superior d'Avaluació

⁵⁵⁵ La finalitat d'aquestes modificacions és ajustar les proves als nivells de coneixement assenyalats en el Marc europeu comú de referència de les llengües, elaborat pel Consell d'Europa (2001). Font: Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2014). *L'avaluació de quart d'ESO 2014*. Quaderns d'avaluació, núm. 28. Barcelona: Departament d'Ensenyament, el Consell.

⁵⁵⁶ Dels 64.505 alumnes matriculats a 4rt d'ESO, se n'han avaluat 60.566, sent el percentatge dels no avaluats, per absència o per excepció, el 6,2%.

del Sistema Educatiu, es constata com el nivell de complexitat del centre i el fet que l'alumne sigui repetidor (i en menor mesura, la titularitat del centre), provoca diferències en els resultats assolits per l'alumnat. Al mateix temps, és en aquestes competències on les diferències territorials són més elevades,⁵⁵⁷ si bé el conjunt dels resultats és equilibrat territorialment. L'anàlisi també constata com les diferències de puntuació entre centres de complexitat alta poden ser notables, sobretot en matemàtiques i llengua anglesa. Cal recordar, com ja es va constatar en l'edició anterior d'aquesta Memòria, que els experts consideren que en els resultats relatius a la competència en llengua anglesa i matemàtica també hi influeixen factors exògens al sistema que els centres no controlen.

Per últim, cal destacar que la prova d'enguany incorpora un apartat en què l'alumnat avaluat valora el grau de dificultat de la prova. L'anàlisi conjunta d'aquestes valoracions i els resultats obtinguts permeten constatar com hi ha una associació entre la dificultat percebuda i el rendiment objectiu de la prova (sobretot també, en competència matemàtica i en llengua anglesa).

L'orientació educativa i professional durant l'ESO és clau per ajudar a l'alumnat a determinar la continuïtat en els estudis postobligatoris o decidir per optar per inserir-se en el mercat de treball. En aquest sentit, cal fer una breu referència a l'orientació educativa que presta el sistema educatiu a aquest alumnat. Segons la informació facilitada pel Departament d'Ensenyament, els anys 2010 i 2011 es va dur a terme un treball amb 27 experts de diferents àmbits per elaborar el corpus teòric que havia de guiar l'actuació del sistema en aquest àmbit, i que es va començar a implementar l'any 2011. Hi ha quatre vies bàsiques d'implementació d'aquest servei.

En primer lloc, la formació en centres i per a centres, que consisteix en una formació a equips (no a persones individualment considerades), en la qual s'incideix en la importància de la transferència de coneixement rebut per l'equip format a la resta de professionals del centre. Aquesta formació s'ha implementat en tres fases o nivells consecutius. El nivell 1 afecta 365 centres i compta amb la participació directa de 615 professors, que han dissenyat un pla d'acció (executable en 4-5 anys) per aprofundir en l'orientació en totes les activitats del centre. El nivell 2 preveu formació en lideratge pedagògic i model didàctic orientador. Dels 615 professors participants en el nivell 1, alguns han realitzat aquesta formació addicional per poder transferir la formació rebuda a la resta del claustre. El nivell 3, que ha estat implementat el curs 2014-2015, comporta el reconeixement d'una sèrie d'hores als equips d'orientació del centre per realitzar activitats d'orientació i efectuar la transferència de coneixement a la resta de professors. Es tracta d'una prova pilot que afecta únicament 15 centres (dels 365 que participen en aquesta mesura).

La segona via d'implementació del servei d'orientació educativa és la formació especialitzada, destinada al personal orientador. Es tracta d'una formació paral·lela a l'anterior, però més específica. A la vegada es divideix en dos blocs: el primer, en el qual s'han format 378 orientadors, i el segon, que preveu una formació especialitzada per àmbits materials, amb la finalitat d'aprofundir-hi.

La tercera via és el Saló de l'Ensenyament, un espai consolidat (l'edició de 2014 és la 25a) que proporciona orientació educativa i professional i que en la darrera edició ha atès aproximadament 4.700 joves, oferint atenció individualitzada i facilitant l'accés a espais d'autoconsulta en línia.⁵⁵⁸ Igual que l'any passat, la majoria dels joves atesos per l'equip d'orientadors⁵⁵⁹ són noies (el 69%), de menys de 18 anys (el 48% tenen menys de 16 anys i el 47% entre 16 i 18 anys), que cursen ESO (el 77%), batxillerat (el 18%), FP inicial (el 3%) o estudis de música (l'1% dels joves). La majoria d'aquests joves assisteixen al Saló a iniciativa dels pares (el 56%), si bé el 39% hi va per iniciativa pròpia o amb amics, mentre que el 6% restant hi va acompanyat per professors. Els principals temes de consulta són el batxillerat (el 57%), la universitat i l'accés a aquests estudis (el 39%), els CFGM i els CFGS (el 29% i el 27% respectivament) i els ensenyaments de règim especial (el 21%). Respecte del curs anterior destaca l'increment de consultes relatives a l'FP inicial així com als estudis universitaris.

I la quarta i darrera via per la qual es proporciona orientació educativa a l'alumnat són les unitats de suport a l'educació especial (USEE), que són unitats de recursos per afavorir la participació de l'alumnat amb necessitats educatives especials en entorns escolars ordinaris amb el compromís de la comunitat educativa per avançar com a escola inclusiva. El curs 2014-2015 hi ha USEE implementades en 190 centres. El personal d'aquestes unitats també rep formació d'equips per dur a terme la seva actuació específica.

⁵⁵⁷ És a dir, hi ha 8,8 punts de diferència entre l'alumnat del territori que obté la puntuació mitjana més alta i el que l'obté més baixa en llengua anglesa. En competència matemàtica, aquesta diferència és de 5,3 punts.

⁵⁵⁸ *Saló de l'Ensenyament 2014: memòria: espai d'orientació: orienta't*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 2014.

⁵⁵⁹ Enguany el Saló ha comptat amb 78 orientadors (44 professors especialitzats en orientació educativa dels instituts de secundària, 33 professionals dels EAP i 2 professors dels centres de recursos per a deficients visuals). Aquests orientadors han rebut una formació específica amb caràcter previ a participar al Saló. La Memòria consultada en recull una valoració general molt positiva de l'activitat.

Batxillerat

Un curs més l'alumnat de batxillerat creix respecte del curs anterior, amb 1.161 alumnes més, fet que representa una variació interanual de l'1,3%. Aquest creixement es concentra principalment en els centres públics, amb un increment de 1.109 alumnes, i en menor mesura en els centres privats no concertats (que tenen 360 alumnes més matriculats en aquests ensenyaments). En canvi, l'alumnat de batxillerat decreix el 2,4% en els centres privats concertats, dada que en termes absoluts suposa 308 estudiants menys.

La distribució de l'alumnat en les modalitats de batxillerat segueix el mateix patró que els cursos anteriors: el 46,9% ha optat per les humanitats i les ciències socials (sent les noies el 60,2% de l'alumnat d'aquesta modalitat), el 46,3% per les ciències i la tecnologia (on les noies suposen el 44,1%) i el 6,8% s'ha decantat pel batxillerat artístic (on les noies tenen un pes del 69,9%). Any rere any es manté estable el biaix de sexe en l'elecció de les modalitats de batxillerat, fet que condiciona la carrera universitària que s'estudiarà.

D'altra banda, el batxillerat es pot cursar també en la modalitat a distància i en règim nocturn. Pel que fa a aquest darrer supòsit, cal mencionar que el curs 2013-2014 aquesta modalitat s'imparteix en un centre més que el curs anterior (sent un total de 19 instituts a Catalunya els que l'imparteixen), si bé l'alumnat matriculat davalla respecte del curs anterior, en passar de 1.692 a 1.563. D'altra banda, l'alumnat matriculat a l'IOC que cursa batxillerat és de 1.610 persones, 46 més que el segon semestre del curs anterior.⁵⁶⁰ D'aquestes 1.610 persones, el 51,7% (832) són dones i el 64,6% tenen entre 18 i 24 anys (1.040).

Per últim, i pel que fa a la taxa de graduació, ressalta l'increment (4,2 punts percentuals) que registra el darrer curs del qual es disposa de dades, el curs 2012-2013, i que contrasta amb l'estabilitat de la taxa dels cursos anteriors. Aquest increment ha estat més intens als centres públics, on la taxa creix 5,6 punts percentuals, mentre que en els centres privats l'increment ha estat d'1,5 punts percentuals. Aquest creixement està relacionat amb l'increment del 4,9% del nombre de titulats en batxillerat, tal i com es comenta més endavant, en analitzar el nombre total de titulats en educació secundària postobligatòria.

TAULA 117. Taxa de graduació a segon de batxillerat. Catalunya, cursos 2009-2010 a 2012-2013

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Taxa de graduació	76,4	76,8	76,5	80,7
C. públics	70,6	71,1	70,3	75,9
C. privats	86,0	86,6	87,8	89,3

Unitats: percentatges.

Font: Departament d'Ensenyament.

Formació professional inicial

La formació professionalitzadora integra tant l'FP inicial com l'FP per a l'ocupació, entesa de manera àmplia com el conjunt de programes formatius específics i adaptats a les necessitats de les persones, les empreses, els territoris i els sectors, dirigits a persones que estan en actiu, tant si són ocupades com si estan en situació d'atur.⁵⁶¹ Ara bé, cal tenir en compte que aquest apartat de la Memòria se centra únicament en l'FP inicial vinculada al sistema educatiu, mentre que l'FP per a l'ocupació s'analitza a l'apartat 2.1 del Capítol 3.

Tal com ja s'ha comentat, l'alumnat que cursa FP inicial creix el curs 2013-2014 en el cas dels PQPI (l'1,3%, que suposa 131 alumnes més) i dels CFGS (el 4,1%, 2.077 alumnes més), sent aquest darrer increment el més intens registrat en els diferents nivells educatius dels ensenyaments de règim general. L'increment de l'alumnat es dona tant en centres públics com privats. L'excepció són els CFGM, com ja s'ha comentat, en els quals l'alumnat davalla l'1% (587 persones), en concret en els centres públics (on la davallada és del 2,2%, que en termes absoluts suposa 941 persones menys), mentre que en els centres privats (tant concertats com no concertats) l'alumnat s'incrementa el 2,8% (354 persones).

⁵⁶⁰ Cal tenir en compte que, per facilitar la progressió en els estudis i proporcionar la màxima flexibilitat, l'IOC ofereix els cursos de batxillerat estructurats en semestres independents. En aquesta Memòria s'opta per prendre com a referència l'alumnat matriculat el segon semestre de cada curs.

⁵⁶¹ Definició consensuada pels agents que integren el Consell de Relacions Laborals. *Recomanacions a la negociació col·lectiva en matèria de formació professionalitzadora*. Barcelona: Consell de Relacions Laborals, 2014.

La distribució de l'alumnat segons sexe és igual a la del curs anterior: hi ha més nois que noies que cursen l'FP inicial, sent aquesta diferència més acusada en els PQPI (68,6% vs. 31,4%), que en els CFGM (59,7% vs. 40,3%) i els CFGS (54,3% vs. 45,7%). Aquesta diferència pot respondre a la naturalesa de programa de segona oportunitat dels PQPI, dirigits a l'alumnat amb més dificultats per finalitzar amb èxit l'ESO, i que les dades confirmen que és majoritàriament masculí.

Tal com reflecteix el primer dels gràfics següents, la majoria de l'alumnat dels PQPI té entre 16 i 17 anys. Ara bé, el curs 2013-2014 davalla lleugerament el pes de les cohorts més joves (els de 16 anys passen del 45,6% al 44,6% i els de 17 anys del 30,9% al 29,1%) i en canvi s'incrementa el pes sobre el total de les cohorts de més edat: els de 19 anys passen del 5,8% al 6,4%, i els de més de 20 anys passen del 6,1% al 8% (gairebé dos punts percentuals). Aquest darrer col·lectiu (de més de 20 anys) incrementa 179 alumnes del curs 2010-2011 al 2013-2014, mentre que el nombre total d'alumnes que fan PQPI augmenta el mateix període en 208 alumnes. Aquestes dades poden reflectir que els PQPI (o programes que els substitueixin) podrien esdevenir una via per reincorporar al sistema educatiu joves que van abandonar-lo fa alguns anys i que no provenen directament dels darrers cursos de l'ESO. De mantenir-se aquesta tendència incipient, podria contradir l'actual ampliació de l'edat mínima d'accés a aquests programes (tal i com fa la LOMCE).⁵⁶²

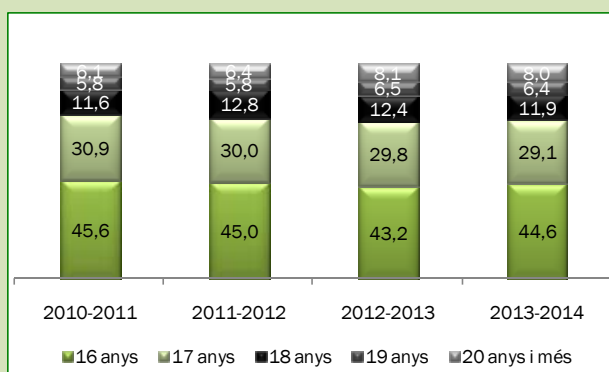
De manera paral·lela, s'incrementa de nou el pes dels majors de 20 anys en els CFGM, en passar de concentrar el 33% de l'alumnat al 34,1%. La resta de cohorts perden importància relativa excepte els que tenen 16 anys, que passen de concentrar el 10% al 10,7%. El segon dels gràfics següents conté l'evolució d'aquests percentatges. En canvi, en els CFGS, si bé el col·lectiu de més de 20 anys continua sent clarament el majoritari (en concentrar el 77,5% de l'alumnat), registra una lleugera pèrdua de pes relatiu (el curs anterior, concentrava el 78,1% de l'alumnat), mentre que els que tenen 16 anys passen de ser el 6,3% del total el curs 2012-2013 al 7,1% el curs 2013-2014.

Les dades descrites semblen confirmar una tendència iniciada el curs 2010-2011: l'augment de l'edat de l'alumnat de l'FP inicial, fet que pot reflectir, d'una banda, un major interès dels joves per obtenir una qualificació i, per l'altra, un retorn al sistema educatiu de col·lectius que van abandonar en un altre context econòmic i ara opten per requalificar-se, així com d'altres persones, estiguin o no en situació d'atur, que decideixin millorar la seva qualificació professional per incrementar les seves oportunitats laborals.

⁵⁶² La Llei orgànica d'educació, en la seva redacció original, va establir que l'edat mínima ordinària d'accés als PQPI eren els 16 anys (si bé excepcionalment s'hi podia accedir amb 15 anys). Més tard, la Llei orgànica 4/2011, d'11 de març, complementària de la Llei d'economia sostenible, va fixar els 15 anys com l'edat mínima ordinària, mentre que la LOMCE ha establert amb caràcter general que per accedir a la formació professional bàsica (que ve a substituir els PQPI) cal tenir 15 anys i no superar els 17 (article 41 de la Llei orgànica d'educació, en la redacció donada per la LOMCE).

GRÀFIC 171. Alumnat d'FP inicial per edats. Catalunya, cursos 2010-2011 a 2013-2014

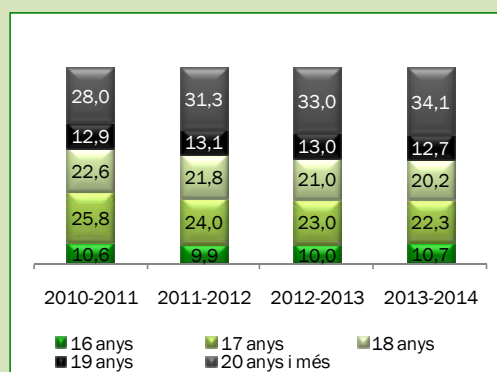
Programes de qualificació professional inicial

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

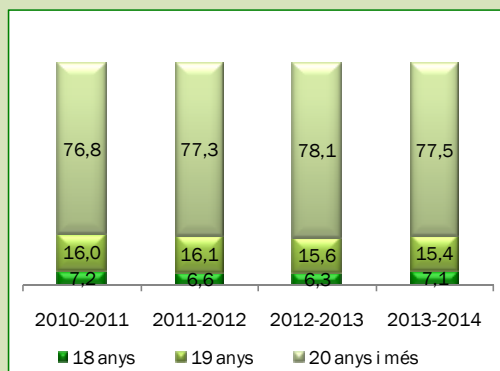
Cicles formatius de grau mitjà

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Cicles formatius de grau superior

Unitats: percentatges.

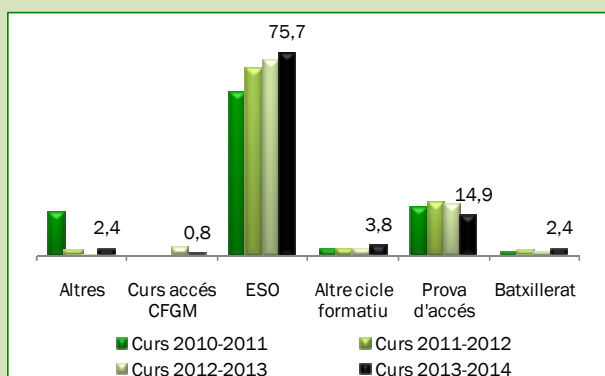
Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

D'altra banda, els gràfics següents constaten com tres de cada quatre alumnes dels CFGM (el 75,7%) hi accedeixen procedents de l'ESO, mentre que la resta de vies d'accés tenen un pes menor. Les altres dues vies d'accés amb més importància relativa, la prova d'accés i el curs d'accés, perden pes, en passar del 19,2% al 14,9% i del 3,1% al 0,8%, respectivament. Cal tenir en compte, però, que el curs d'accés va ser introduït per primer cop el curs 2012-2013. En canvi, s'incrementa el pes dels que accedeixen als CFGM amb el títol de batxillerat (de l'1,6% al 2,4%) o amb un altre títol d'FP (del 2,8% al 3,8%).

Precisament el batxillerat és la principal via d'accés als CFGS, arribant gairebé a la meitat de les entrades (el 47,6%), si bé en aquest cas la prova d'accés té un major pes específic que en els CFGM: representa el 35,3% dels casos. Respecte del curs anterior, el pes del batxillerat i de les proves d'accés davalla, i s'incrementa l'accés amb un títol d'FP (del 3,8% al 6,1%) i la realització del curs d'accés (del 5,2% al 6,8%).

GRÀFIC 172. Procedència de l'alumnat que accedeix a l'FP inicial. Catalunya, cursos 2010-2011 a 2013-2014

Cicles formatius de grau mitjà

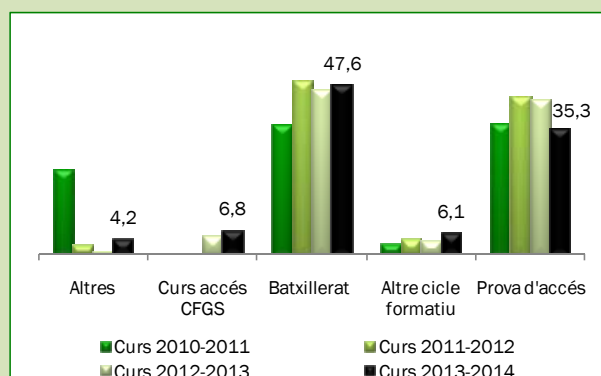

Unitats: percentatges.

Nota: el gràfic indica la dada pel curs 2013-2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Cicles formatius de grau superior

Unitats: percentatges.

Nota: el gràfic indica la dada pel curs 2013-2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Atesa la importància que en els darrers anys han adquirit les proves d'accés als cicles, cal destacar que enguany, per primer cop, es disposa d'informació relativa al nombre de persones inscrites a les proves d'accés, tant als CFGM com als CFGS. Tal com s'observa als gràfics següents l'evolució del nombre d'inscrits a les proves d'accés als cicles formatius presenta una tendència decreixent al llarg de les tres darreres convocatòries tant pel que fa als CFGM com als CFGS, si bé el nombre de persones que volen accedir als CFGS és superior en termes absoluts als que volen accedir als CFGM (en les tres convocatòries).

L'evolució del grau de superació de les proves és diferent en els CFGM dels CFGS. En el primer cas, el percentatge d'aprovat sobre els inscrits millora, en passar del 48,3% (convocatòria de l'any 2012) al 53,9% (convocatòria del 2014); mentre que el percentatge de les persones que han aprovat les proves d'accés als CFGS sobre el total d'inscrits davalla, atès que passa del 61,9% al 53,9%.

GRÀFIC 173. Evolució dels resultats de les persones inscrites a les proves d'accés als cicles formatius. Catalunya, 2012-2014

Proves d'accés als CFGM

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Proves d'accés als CFGS

Unitats: nombres absoluts.

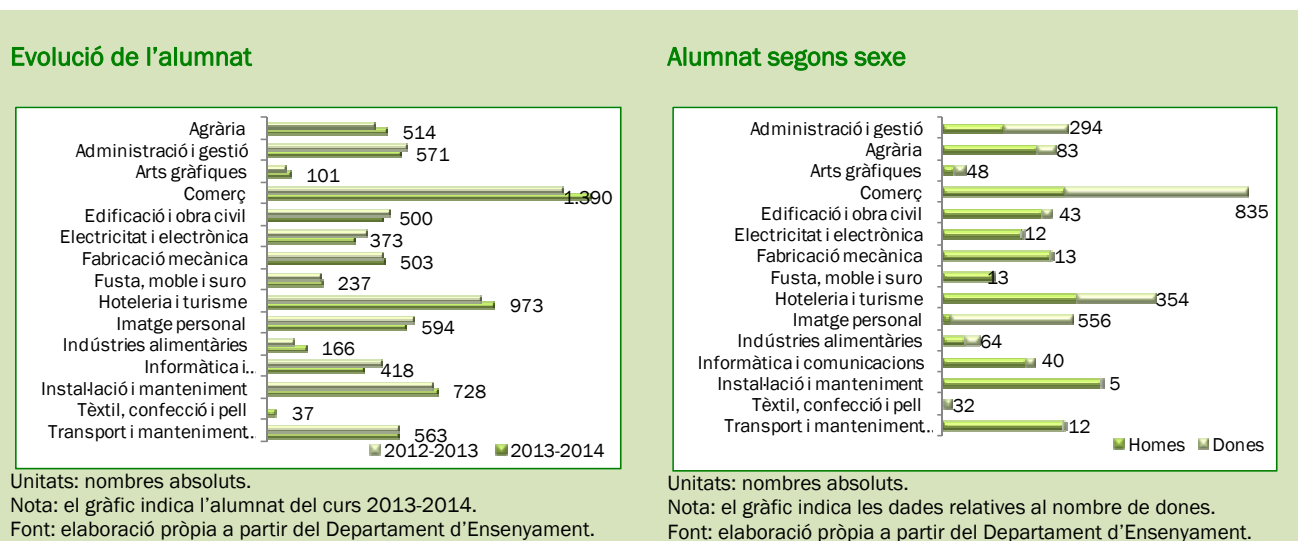
Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Pel que fa a la distribució de l'alumnat per famílies professionals, la situació general és idèntica a la descrita els cursos anteriors, en concentrar les mateixes famílies professionals el gruix de l'alumnat. Així, en els PQPI l'alumnat es concentra principalment en les famílies professionals de comerç (el 18,1%), l'hoteleria i turisme (12,7%) i instal·lació i manteniment (el 9,5%); en els CFGM l'alumnat es concentra en els estudis relacionats amb la sanitat (el 17,4%), l'administració i gestió (el 13%) i la informàtica i les comunicacions (l'11,1%). En els CFGS les famílies professionals que concentren més alumnat són els serveis socioculturals i a la comunitat (el 18,2%), la sanitat (l'11,1%) i l'administració i gestió (el 16,6%). Pel que fa a la distribució de l'alumnat en els diferents es-

tudis segons el seu sexe, cal constatar de nou com any rere any, i tant pel que fa als PQPI com als cicles formatius, el biaix per sexe es manté, tal com reflecteixen els gràfics següents.

GRÀFIC 174. Alumnat dels PQPI per famílies professionals i sexe. Catalunya, cursos 2012-2013 i 2013-2014

D'altra banda, i amb independència de la modalitat d'FP, l'alumnat tendeix a créixer amb més intensitat en determinades famílies professionals i a decaure en unes altres, també coincidents. Així, s'incrementa en l'hoteleria i turisme (tant els PQPI, els CFGM com els CFGS),⁵⁶³ comerç i màrqueting (PQPI i CFGM)⁵⁶⁴ i indústries alimentàries (PQPI i CFGM).⁵⁶⁵ En els CFGS també creix l'alumnat en les famílies d'activitats físicoesportives, informàtica i comunicacions i serveis socioculturals i a la comunitat.⁵⁶⁶ Tal com ja es va constatar en l'edició anterior d'aquesta Memòria, l'hoteleria i el turisme creix en les tres modalitats d'FP de manera significativa, segurament en resposta als indicadors de creixement i d'ocupació que presenta aquest sector d'activitat.

D'altra banda, l'alumnat decreix en els títols de les famílies d'administració i gestió i d'electricitat i electrònica, tant en els PQPI, com en els CFGM i els CFGS.⁵⁶⁷ Malgrat la davallada registrada en l'alumnat que cursa títols d'administració i gestió, aquesta família continua concentrant un gruix significatiu d'alumnes, tal com s'ha constatat anteriorment (el 13% en el cas dels CFGM i el 16,6% en els CFGS).

⁵⁶³ Els PQPI registren 54 alumnes més en aquesta família professional (el 5,9% més que el curs anterior), els CFGM, 415 alumnes més (el 12,8% més) i els CFGS, 384 alumnes més (el 15,2% més).

⁵⁶⁴ L'alumnat que cursa estudis de comerç i màrqueting creix el 10,1% en els PQPI (amb 127 estudiants més) i el 6% (102 alumnes més) en els CFGM.

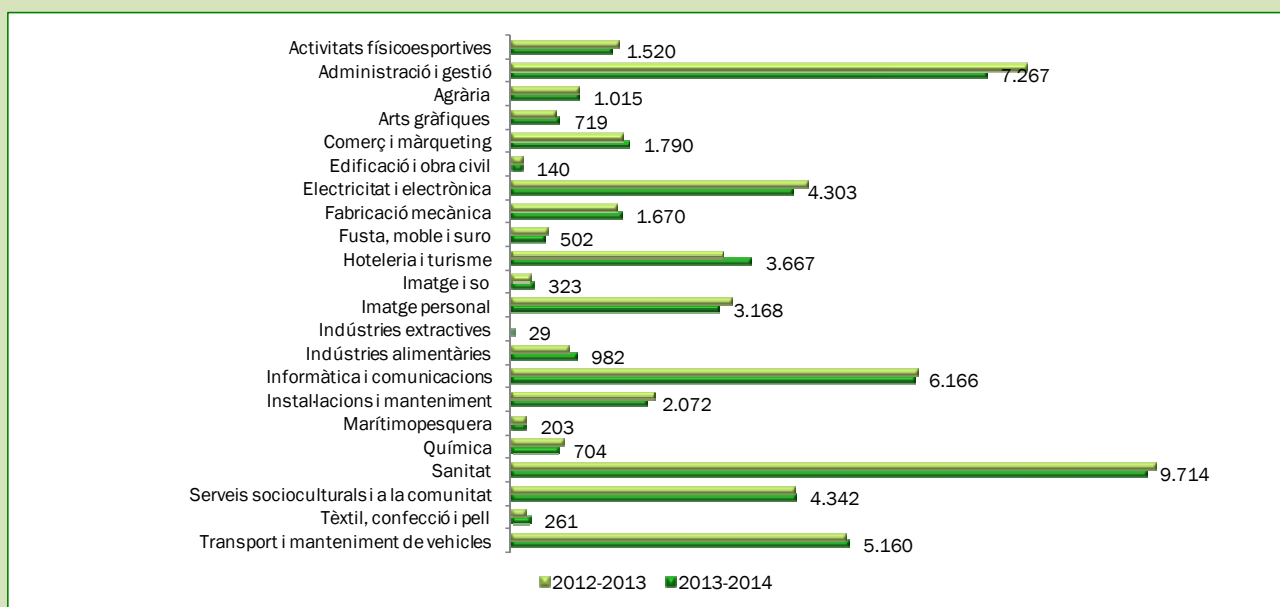
⁵⁶⁵ Els PQPI registren 49 alumnes més (el 41,9% més que el curs anterior) i els CFGM, 131 alumnes més (el 15,4% més).

⁵⁶⁶ L'alumnat dels CFGS s'incrementa en 410 persones en els estudis de la família d'activitats físicoesportives (el 13,5% més que el curs anterior), en 368 persones en els estudis d'informàtica i comunicacions (el 7,7% més) i en 361 persones en els estudis relacionats amb els serveis socioculturals i a la comunitat (que suposa un increment del 3,9% respecte el curs anterior).

⁵⁶⁷ La família professional d'administració i gestió registra 32 alumnes menys en els PQPI (el 5,3% menys que el curs anterior), 616 alumnes menys en els CFGM (el 7,8% menys) i 419 alumnes menys en els CFGS (el 6,9% menys). La família professional d'electricitat i electrònica també registra menys alumnes: 58 menys en els PQPI (el 13,5% menys que el curs anterior), 214 alumnes menys en els CFGM (el 4,7%) i 256 alumnes menys en els CFGS (el 7,3% menys).

GRÀFIC 175. Alumnat de CFGM per famílies professionals i sexe. Catalunya, cursos 2012-2013 i 2013-2014

Evolució de l'alumnat

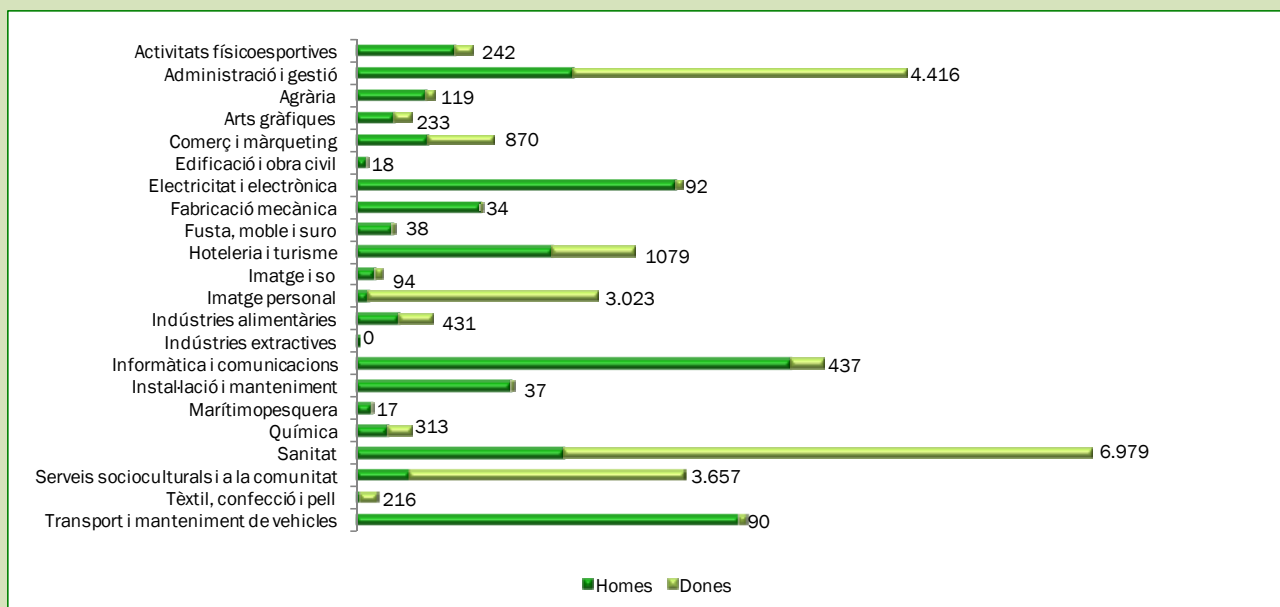

Unitats: nombres absoluts.

Nota: el gràfic indica l'alumnat del curs 2013-2014.

Font: Departament d'Ensenyament.

Alumnat segons sexe

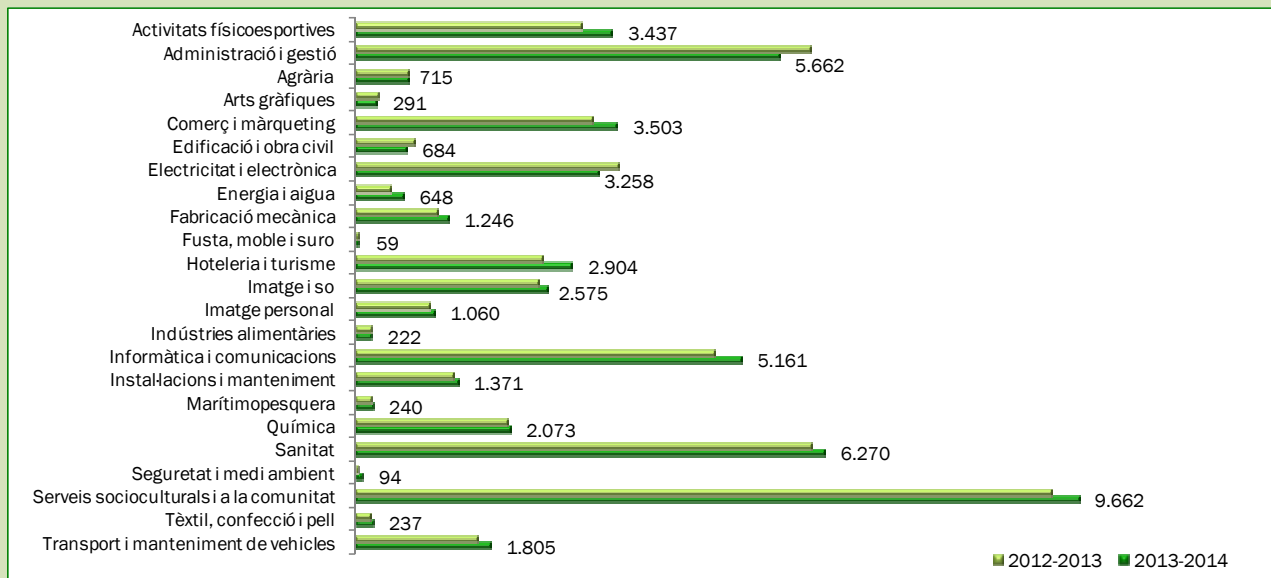
Unitats: nombres absoluts.

Nota: el gràfic indica el nombre de dones en cada família professional.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

GRÀFIC 176. Alumnat dels CFGS per famílies professionals i sexes. Catalunya, cursos 2012-2013 i 2013-2014

Evolució de l'alumnat

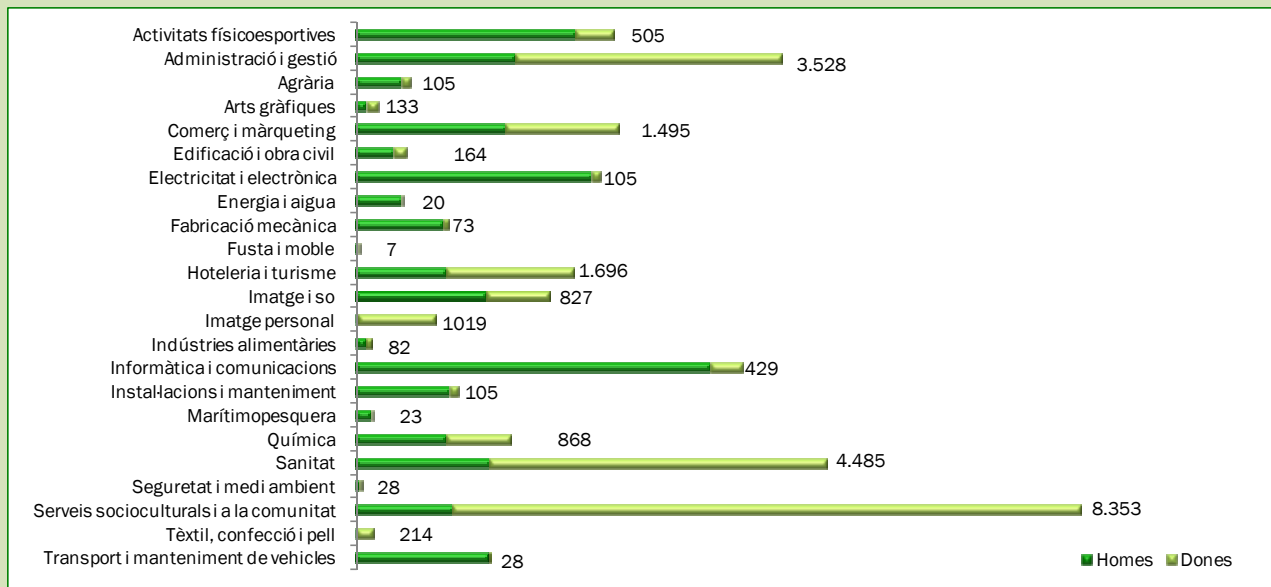

Unitats: nombres absoluts.

Nota: el gràfic indica l'alumnat del curs 2013-2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Alumnat segons sexe

Unitats: nombres absoluts.

Nota: el gràfic indica el nombre de dones en cada família professional.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

A banda de la modalitat presencial, l'oferta formativa d'FP a Catalunya inclou també els ensenyaments impartits per l'IOC en la modalitat a distància. Per primer cop des de la seva implementació el curs 2007-2008, el curs 2013-2014 davalla l'alumnat matriculat el segon semestre respecte del mateix període del curs anterior, tant en els CFGM com en els CFGS. Així, s'hi matriculen 46 alumnes menys (l'1,7%) i 127 alumnes menys (l'1,8% menys), respectivament. El comportament de les noies és diferent de la dinàmica general: en els CFGM s'incrementen respecte del curs anterior (es matriculen 209 noies més), mentre que en els CFGS es matriculen 231 noies menys (sent aquesta davallada més intensa que en total d'alumnes). Cal tenir en compte que el total de matricu-

lats el segon semestre del curs 2013-2014 en els CFGM és de 2.730 alumnes (1.551 noies) i en els CFGS és de 6.765 alumnes (dels quals, 4.560 són noies). Així doncs, el pes de les noies sobre el total de matriculats a l'IOC és superior a la meitat, el 56,8% en els CFGM i el 67,4% en els CFGS. Cal tenir en compte, però, que atesa l'oferta formativa de l'IOC es reproduïx el biaix per sexe identificat en els ensenyaments presencials, sent el pes de les noies clarament majoritari en determinats estudis com secretariat (on representen el 83,9% de l'alumnat), administració i finances (on són el 78,3% de l'alumnat), educació infantil (on representen el 97,3% del total) i integració social (on concentren el 90,9%). En canvi, en altres titulacions tenen un pes menor, com ara administració de sistemes informàtics (13,8%) i desenvolupament d'aplicacions informàtiques (17,1%).

A banda de la modalitat a distància, els darrers anys s'han implementat una sèrie de mesures flexibilitzadores en l'FP per tal de facilitar la formació al llarg de la vida i millorar així la qualificació professional de les persones, així com possibilitar l'adaptació a les situacions personals i professionals tot millorant l'oferta i la qualitat educativa. D'entre aquestes mesures flexibilitzadores el Departament d'Ensenyament ha facilitat informació de tres: el servei d'assessorament en l'FP, el servei de reconeixement acadèmic dels aprenentatges assolits mitjançant l'experiència laboral o en activitats socials i la matrícula semipresencial.

El servei en assessorament de l'FP té per objectiu definir i orientar un itinerari formatiu i professional de la persona interessada; es desenvolupa en dues o tres sessions presencials al centre i comporta la valoració de l'expedient formatiu i laboral de la persona, que és atesa per experts de la família professional escollida. El resultat del procés és un informe d'assessorament que conté el seu itinerari amb un seguit de recomanacions per dur-lo a terme. El curs 2013-2014 s'ha prestat aquest servei en 198 centres i s'han atès 3.711 alumnes. La previsió per al curs 2014-2015 és prestar-lo en 200 centres i atendre uns 3.080 alumnes.

Amb aquest informe d'assessorament, les persones que vulguin tenir un reconeixement acadèmic dels aprenentatges adquirits amb l'experiència laboral o en activitats socials relacionats amb un determinat cicle formatiu, poden acudir a un servei específic del centre d'FP integrat per dos professors que, després d'un procediment d'avaluació documental i, si escau, entrevista personal de contrastació, pot acordar expedir un certificat parcial amb valor acadèmic. El curs 2013-2014 s'ha prestat aquest servei en 196 centres i s'han atès 3.011 alumnes. La previsió per al curs 2014-2015 és prestar-lo en 200 centres i atendre uns 3.850 alumnes.

Per últim, també cal tenir en compte la matrícula semipresencial, que té com a finalitat facilitar l'accés als ensenyaments d'FP a persones que no poden assistir presencialment a totes les hores lectives (ja sigui per motius professionals com personals), si bé aquesta incompatibilitat s'ha d'acreditar documentalment. El curs 2013-2014 s'han matriculat semipresencialment el 0,3% de les persones matriculades a l'FP (que en termes absoluts són 191 persones), segons les dades facilitades pel Departament d'Ensenyament.

Així mateix, cal fer una menció específica a l'FP en alternança i dual, implementada per primer cop el curs 2011-2012⁵⁶⁸ i que el curs 2014-2015 compta amb les dades que recull la taula següent. Destaca l'increment registrat el setembre de l'any 2014 (per tant, relatiu al curs 2014-2015), tant pel que fa a l'alumnat, com als centres educatius i les empreses participants.

TAULA 118. Dades sobre FP en alternança simple i dual. Catalunya, setembre 2013 i 2014

	Alumnes	Centres	Empreses	Entitats	Títols impartits
2013	2.116	52	220	-	49
2014	3.718	122	589	56	67

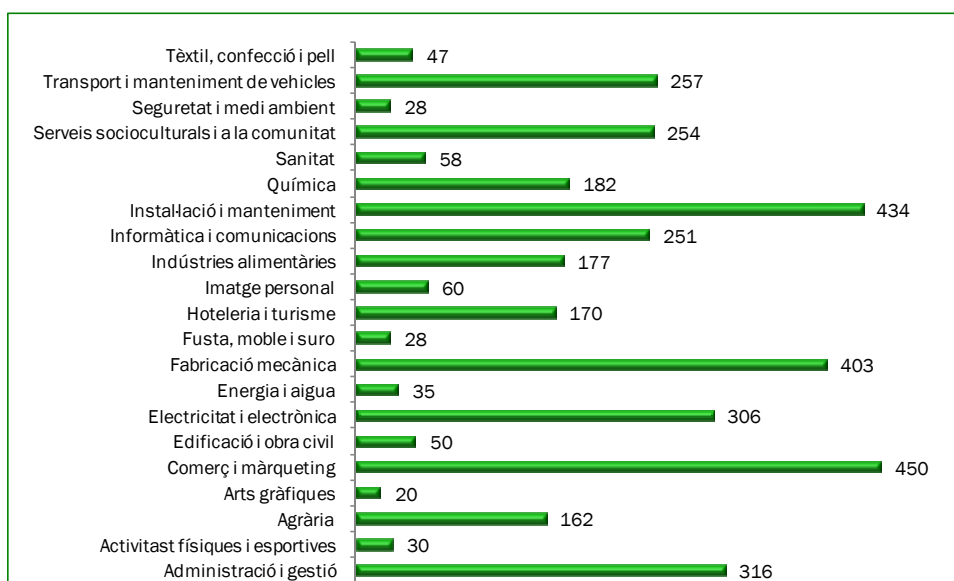
Unitats: nombres absoluts.

Font: Departament d'Ensenyament.

D'altra banda, el gràfic següent reflecteix la distribució de l'alumnat per famílies professionals dels títols impartits en aquesta modalitat. Les famílies que concentren un nombre més elevat d'alumnes són comerç i màrqueting (12,1%), instal·lació i manteniment (11,7%) i fabricació mecànica (10,8%).

⁵⁶⁸ Resolució ENS/1204/2012, de 25 de maig, d'organització de la formació en alternança en els ensenyaments de formació professional inicial. DOGC núm. 6155, de 22.06.2012.

GRÀFIC 177. Alumnat en FP dual per famílies professionals. Catalunya, curs 2014-2015

Unitats: nombres absoluts.

Font: Departament d'Ensenyament.

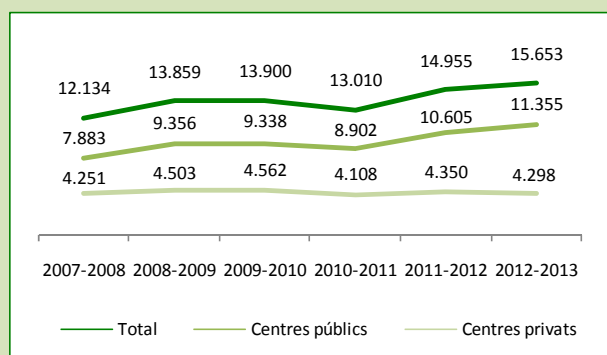
D'altra banda i també compartint la finalitat de promoure una col·laboració més estreta entre les empreses i els centres d'FP, s'ha implementat el Programa Innova FP,⁵⁶⁹ centrat en projectes d'innovació de transferència de coneixement. Els seus objectius són actualitzar els coneixements del professorat d'FP, millorar la formació dels alumnes, millorar les relacions entre el centre i l'empresa així com incrementar la competitivitat de les empreses. El Programa té una trajectòria de tres cursos acadèmics, durant els quals s'han dut a terme un total de 144 projectes, en 36 centres.

Per últim, cal fer referència als indicadors de rendiment dels diferents estudis d'FP. Pel que fa als PQPI, segons el Departament d'Ensenyament el curs 2013-2014 es van reincorporar al sistema educatiu 2.216 alumnes, que representen el 47% dels que superen el PQPI i el 39% dels que hi han participat. Aquesta dada representa el 13% més d'alumnes que es van reincorporar el curs anterior (1.961). En termes absoluts, el nombre d'alumnes que ha superat els PQPI el curs 2013-2014 és de 4.674. Les dades facilitades relatives al nombre d'alumnes dels cursos anteriors que han cursat els mòduls C indiquen que el 30% dels que superen els PQPI obtenen el graduat en ESO, dada que representa una millora respecte del curs anterior, quan aquest percentatge va ser del 20%.

Pel que fa als CFGM i els CFGS cal tenir en compte, com ja s'ha constatat en edicions anteriors d'aquesta Memòria, que l'estructura modular dels cicles dificulta el càlcul de la taxa de graduació en un curs determinat, per la qual cosa és més freqüent analitzar l'evolució del total de persones titulades. Tal com s'observa en els gràfics següents, el curs 2012-2013 (darrer sobre el qual es disposa de dades), es manté la tendència creixent d'aquest indicador, fruit en part de l'augment del nombre de matriculacions en aquests estudis així com del conjunt d'actuacions realitzades els darrers anys per posar en valor l'FP i del creixent interès dels joves cap a aquests estudis.

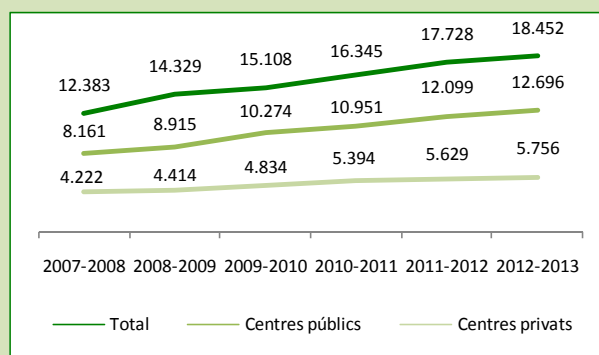
Ara bé, cal tenir en compte que disposar de les dades relatives a l'oferta inicial d'aquests estudis, la demanda dels estudiants i les places definitivament cobertes, així com d'informació relativa a l'abandonament prematur dels estudis contribuiria a donar una visió més completa que la proporcionada en aquest apartat.

⁵⁶⁹ Resolució ENS/1080/2014, de 5 de maig, per la qual es crea el Programa d'innovació i transferència de coneixement InnovaFP, s'obre convocatòria pública per a la selecció de centres educatius interessats a formar-ne part a partir del curs 2014-2015, i es dona publicitat dels que actualment en formen part. DOGC núm. 6626, de 20.05.2014.

GRÀFIC 178. Alumnat que obté el títol de cicles formatius. Catalunya, cursos 2007-2008 a 2012-2013**Cicles formatius de grau mitjà**

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

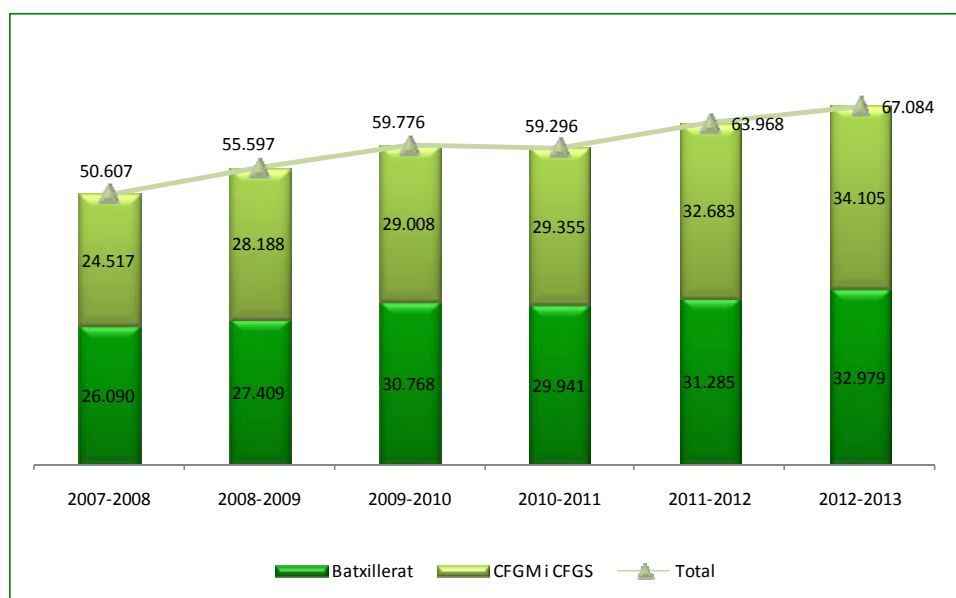
Cicles formatius de grau superior

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

D'altra banda, cal també tenir en compte les persones que es titulen en FP inicial presentant-se a les proves lliures que convoca anualment el Departament d'Ensenyament. La informació facilitada pel Departament reflecteix que el nombre de persones inscrites a aquestes proves ha estat bastant estable les tres darreres convocatòries, si bé es redueix lleugerament: l'any 2012 s'hi van inscriure 2.400 persones, 2.195 el 2013 i 2.182 el 2014.

Per últim, tal com reflecteix el gràfic següent i en sintonia amb les dades anteriors, el curs 2012-2013 continua la tendència creixent en el nombre de titulats en educació secundària postobligatòria, en incrementar-se el 4,9% respecte del curs anterior. A diferència dels cursos anteriors, l'increment més intens el registren els titulats en batxillerat (el 5,4%), si bé també és elevat el registrat pels titulats en CFGM (4,7%) i en CFGS (4,1%). Malgrat aquest increment més intens dels titulats en batxillerat, el seu pes sobre el total continua sent lleugerament inferior al dels titulats en FP (49,2% vs. 50,8%), d'igual manera que va ocórrer per primer cop el curs 2011-2012 (quan el pes dels titulats en batxillerat fou del 48,9% en front del 51,1% dels titulats en cicles formatius).

GRÀFIC 179. Alumnat que supera i obté el títol de batxillerat, de tècnic/a (CFGM) i de tècnic/a superior (CFGS). Catalunya, cursos 2007-2008 a 2012-2013

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

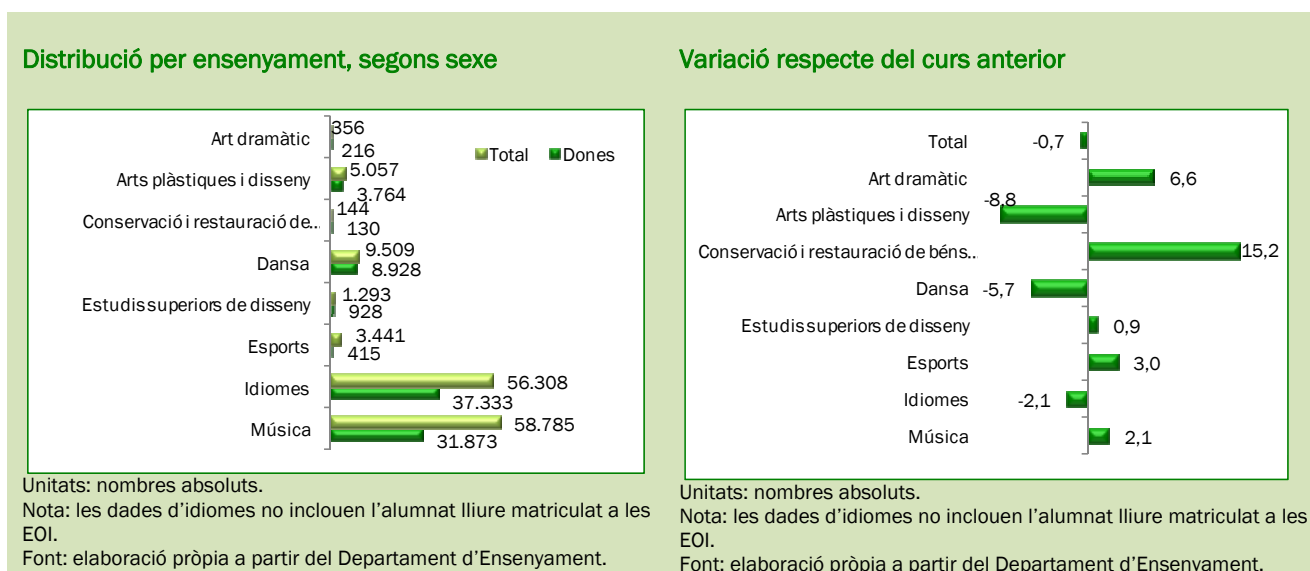
3.2.2. ENSENYAMENTS DE RÈGIM ESPECIAL

Per segon curs consecutiu, el nombre de persones que cursa ensenyaments de règim especial davalla, si bé de manera molt lleugera (el 0,7%), la qual suposa 939 persones menys. De tota manera, tal com reflecteix el segon dels gràfics següents, hi ha diferències en funció de l'ensenyament. L'increment més intens el registra conservació i restauració de béns mobles, si bé en termes absoluts únicament suposa 19 alumnes més, seguit d'art dramàtic, amb un increment del 6,6%, que suposa 22 alumnes més. El principal increment en termes absoluts el registren els ensenyaments de música, que compten amb 1.198 alumnes més el curs 2013-2014 (el 2,2% més que el curs anterior). L'altre increment significatiu el registren els ensenyaments esportius, amb 99 alumnes més (el 3%).

Els ensenyaments que registren menys alumnes que el curs anterior són els idiomes (1.230 alumnes menys, que suposa una disminució del 2,1%), la dansa (que perd 573 alumnes, el 5,7%) i les arts plàstiques i disseny (486 alumnes menys, el 8,8% menys).

Igual que en cursos anteriors, les dones són majoria en l'alumnat d'aquests ensenyaments (el 62%) i es concentren especialment en els de dansa (on són el 93,9% de l'alumnat), conservació i restauració de béns (90,3%), estudis superiors de disseny (71,8%) i idiomes (66,3%).

GRÀFIC 180. Alumnat dels ensenyaments de règim especial. Catalunya, curs 2013-2014

3.2.3. EDUCACIÓ UNIVERSITÀRIA

El curs 2014-2015 l'oferta de places universitàries públiques registra un increment del 3,7%, en passar de 57.501 a 59.655 places, de les quals, 38.144 corresponen a estudis de grau, 17.300 a màsters i 4.041 a màsters interuniversitaris. L'increment general ve motivat principalment per l'augment de les places de màster, que han crescut l'11,3%, mentre que les places dels estudis de grau es mantenen estables (creixen el 0,4%) i les dels màsters interuniversitaris creixen el 3,8% (que en termes absoluts suposa 251 noves places). Cal tenir en compte que l'oferta de màsters inclou places sense nou accés, vol dir que són places ofertes, però pot ser que no tinguin matrícula.

Igual que el curs anterior, la distribució de les places per branques de coneixement segueix el següent patró: gairebé el 40% es concentra en la branca de ciències socials i jurídiques (el 38,7% de les places dels graus i el 39,4% dels màsters), mentre que una mica més del 20% de les places es concentra en els estudis tècnics (el 22,8% de les places dels graus i el 23,5% dels màsters). La resta es distribueix entre les ciències de la salut (el 17,7% de les places dels graus i el 13,2% dels màsters), arts i humanitats (el 13,7% de les places dels graus i el 12,4% dels màsters) i ciències (el 7,1% de les places dels graus i l'11,4% dels màsters).

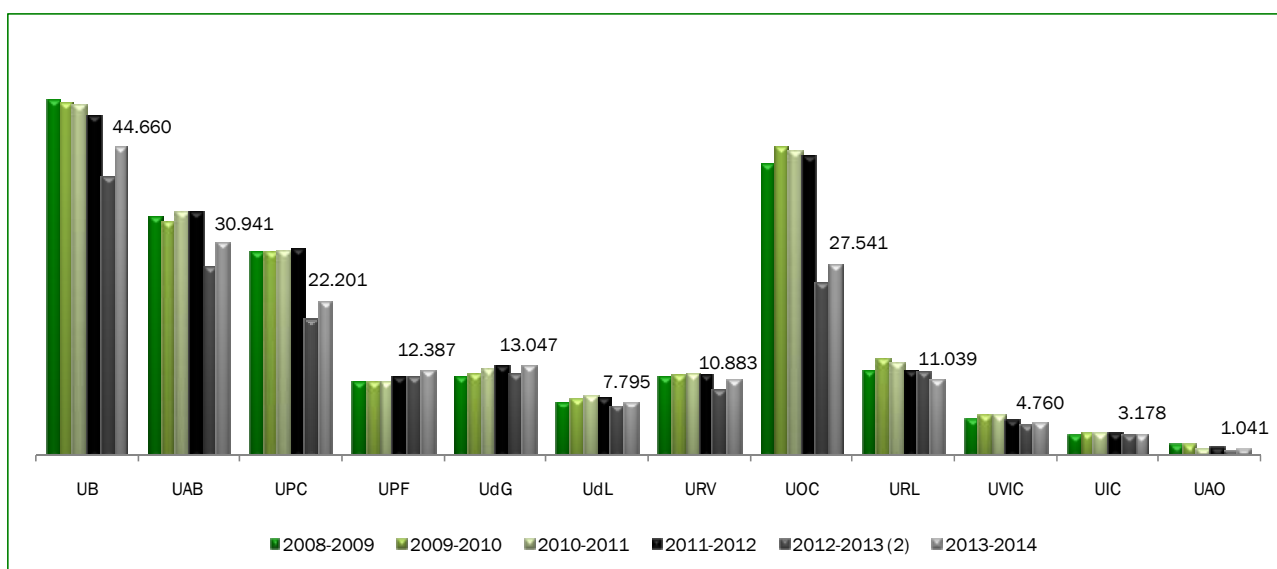
D'altra banda, i després de dos cursos en què es va registrar una davallada del nombre d'estudiants matriculats en les universitats de Catalunya, el curs 2013-2014 s'incrementen el 9,1% respecte del curs anterior, si bé els

189.473 estudiants matriculats no assoleixen el total de matriculats el curs 2008-2009 (222.240) ni els matriculats el curs 2010-2011 (227.685), any en què es va assolir el nombre màxim del període analitzat.

Tal com reflecteix el gràfic següent, l'increment general es reproduïx en totes les universitats,⁵⁷⁰ sent especialment intens a la UB (el 10,3%, que suposa 4.167 estudiants més), la UAB (el 12,5%, amb 3.445 estudiants més), la UPC (el 12,3%, amb 2.427 estudiants més) i la UOC, que registra un increment del 9,4% dels estudiants (2.361 en termes absoluts), i trenca la dinàmica decreixent registrada els darrers tres cursos, si bé se situa a una distància significativa del nombre d'estudiants registrats en el curs 2011-2012 i anteriors. Tal com es va comentar en la darrera edició d'aquesta Memòria, la davallada registrada els darrers anys en els estudiants matriculats en les universitats de Catalunya ve explicada tant per factors demogràfics com socioeconòmics, derivats aquests últims de l'impacte de la crisi econòmica i dels ajustos pressupostaris realitzats en les polítiques educatives.

Una altra dada significativa és la distribució interna entre aquests estudiants, distingint entre els que cursen cicles i graus; els primers són un col·lectiu a extingir, en la mesura en què deixin d'impartir-se les llicenciatures i diplomatures. El pes dels estudiants que cursen cicles el darrer curs amb informació disponible (2013-2014) és del 12,3%, mentre que només dos cursos abans (el 2011-2013) representaven més d'un terç del total d'estudiants (36,7%).

GRÀFIC 181. Estudiants matriculats en les universitats de Catalunya (cicles i graus). Cursos 2008-2009 a 2013-2014¹

Unitats: nombres absoluts.

(1) El gràfic indica la dada corresponent al curs 2013-2014.

(2) Les dades corresponents a la Universitat Ramon Llull per al curs 2012-2013 són provisionals.

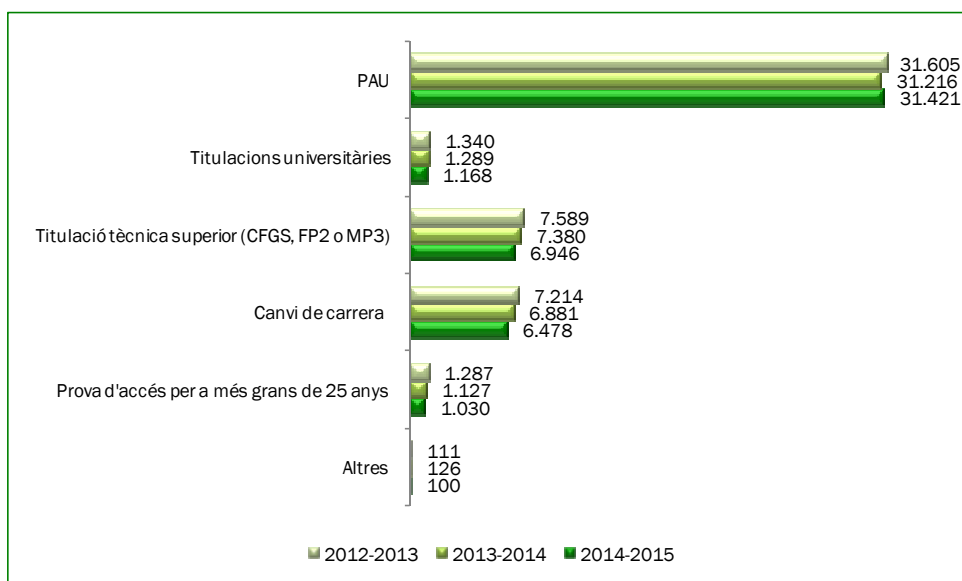
Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

El curs 2014-2015 dos terços dels estudiants (el 66,7%) han accedit a la universitat prèvia superació de les proves d'accés a la universitat (PAU). El terç restant hi accedeix mitjançant les altres vies: titulacions tècniques superiors (el 14,7%), canvis de carrera (el 13,7%), altres titulacions universitàries (el 2,5%) i la prova d'accés per a més grans de 25 anys (el 2,2%). Respecte del curs anterior, la davallada general de l'1,8% dels inscrits a la universitat (que en termes absoluts és de 876 persones, atès que es passa de 48.019 estudiants a 47.143), és més elevada en les vies no majoritàries: els estudiants que canvien de carrera (434 persones) i els que procedeixen de titulacions tècniques superiors (403 persones), mentre que els que hi accedeixen prèvia superació de les PAU s'incrementen (205 persones més), tal i com es constata en el gràfic següent.

⁵⁷⁰ L'única excepció és la URL, si bé cal tenir en compte que el nombre d'estudiants matriculats el curs 2012-2013 és provisional.

GRÀFIC 182. Estudiants amb plaça assignada a la universitat per vies d'accés. Catalunya, cursos 2012-2013 a 2014-2015

Unitats: nombres absoluts.

Nota: "Altres" inclou els estudiants que accedeixen a la universitat a través de les proves d'accés per a persones més grans de 40 anys i de 45 anys.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

Pel que fa a les PAU, la taula següent reflecteix com, de nou, en la convocatòria 2014 decreix el nombre de persones matriculades, amb més intensitat que en la convocatòria anterior (14,2% vs. 0,6%). Aquesta davallada és més intensa en els homes que en les dones (14,6% vs. 13,9%), fet que comporta que el pes d'aquestes sobre el total de matriculacions s'incrementi lleugerament, en passar de ser el 57% al 57,2%. Ara bé, cal tenir en compte que, malgrat que el nombre de persones matriculades a les PAU decreix en termes absoluts les dues darreres convocatòries, es constata com al llarg dels anys s'incrementa el pes de les persones que s'hi presenten i les aproven.

TAULA 119. Proves d'accés a la universitat. Catalunya, convocatòries 2008-2014

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Persones matriculades	Total	26.903	28.386	31.294	35.850	36.089	35.880	30.770
	Homes	11.424	12.001	13.413	15.109	15.502	15.412	13.155
	Dones	15.488	16.385	17.881	20.741	20.587	20.468	17.615
Persones presentades¹	Total	98,4	98,4	97,7	96,4	96,9	97,1	98,5
	Homes	98,4	98,7	97,8	96,6	96,8	97,1	98,4
	Dones	98,4	98,2	97,7	96,2	96,9	97,0	98,5
Persones aprovades¹	Total	87,2	89,8	89,1	85,1	87,2	86,8	90,5
	Homes	87,0	90,3	89,5	85,8	87,7	87,2	91,2
	Dones	87,3	89,5	88,8	84,5	86,7	86,5	90,1

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

(1) Percentatges calculats sobre el total de persones matriculades.

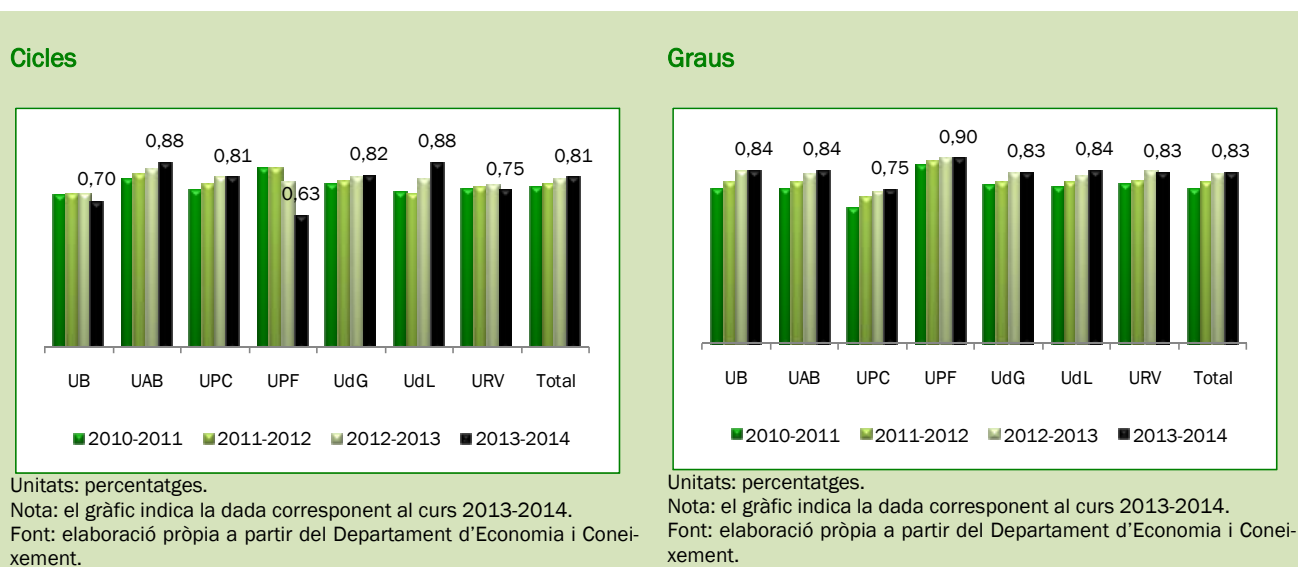
Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

A banda de la informació quantitativa dels fluxos d'entrada a la universitat, cal tenir en compte altres dades més qualitatives, que proporcionen informació sobre l'assoliment d'aquests estudis. Pel que fa a la taxa de rendiment,⁵⁷¹ els gràfics següents permeten constatar l'increment progressiu d'aquest indicador els darrers cursos, així

⁵⁷¹ La taxa de rendiment és la ràtio entre el nombre de crèdits superats dividits pel nombre de crèdits matriculats, de forma que el rendiment és més elevat a mesura que s'aproxima a 1.

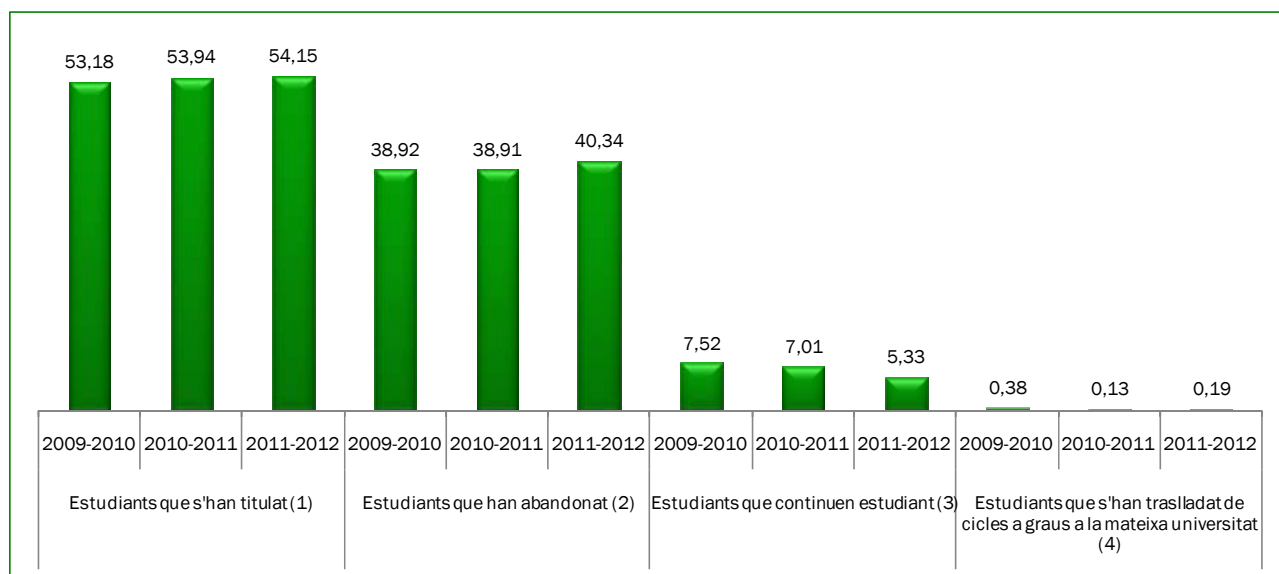
com que aquesta taxa és superior en els graus que en els cicles. Enguany decreix entre els estudiants dels cicles en tres universitats, la UB, la UPF i la URV, si bé cal tenir en compte l'escàs pes dels estudiants de cicles (diplomatades i llicenciatures) sobre el total d'estudiants (com ja s'ha dit, del 12,3% sobre el total), atès que es tracta de titulacions a extingir els propers cursos. Entre els estudiants dels graus, l'evolució de la taxa de rendiment es manté en termes agregats, així com a la UB, la UPF i la UdG, s'incrementa lleugerament a la UAB i a la UPC (una dècima) i a la UdL (dues dècimes), mentre que únicament davalla a la URV (una dècima).

GRÀFIC 183. Evolució de la taxa de rendiment universitari segons universitat pública i total. Catalunya, cursos 2010-2011 a 2013-2014

Pel que fa als indicadors de progressió, la darrera dada disponible és la relativa al curs 2011-2012 i afecta els estudiants que es van matricular a la universitat set cursos abans. De manera lenta, però progressiva, creix el percentatge dels estudiants que es titulen, si bé també creix el percentatge dels que abandonen (aquest darrer curs 1,43 punts percentuals), que afecta principalment el percentatge dels estudiants que continuen estudiant set cursos després de matricular-se per primer cop a la universitat de referència, tal com reflecteix el gràfic següent.

GRÀFIC 184. Indicadors de progressió. Catalunya, cursos 2009-2010 a 2011-2012

Unitats: percentatges.

(1) Es refereix als estudiants que es van matricular els cursos 2003-2004, 2004-2005 i 2005-2006 i que els cursos 2009-2010, 2010-2011 i 2011-2012 (respectivament) s'han titulat.

(2) Es refereix als estudiants que es van matricular els cursos 2003-2004, 2004-2005 i 2005-2006 i que els cursos 2009-2010, 2010-2011 i 2011-2012 (respectivament) porten dos anys sense matricular-se en el mateix centre d'estudi.

(3) Es refereix als estudiants que es van matricular els cursos 2003-2004, 2004-2005 i 2005-2006 i que els cursos 2009-2010, 2010-2011 i 2011-2012 (respectivament) encara continuen estudiant.

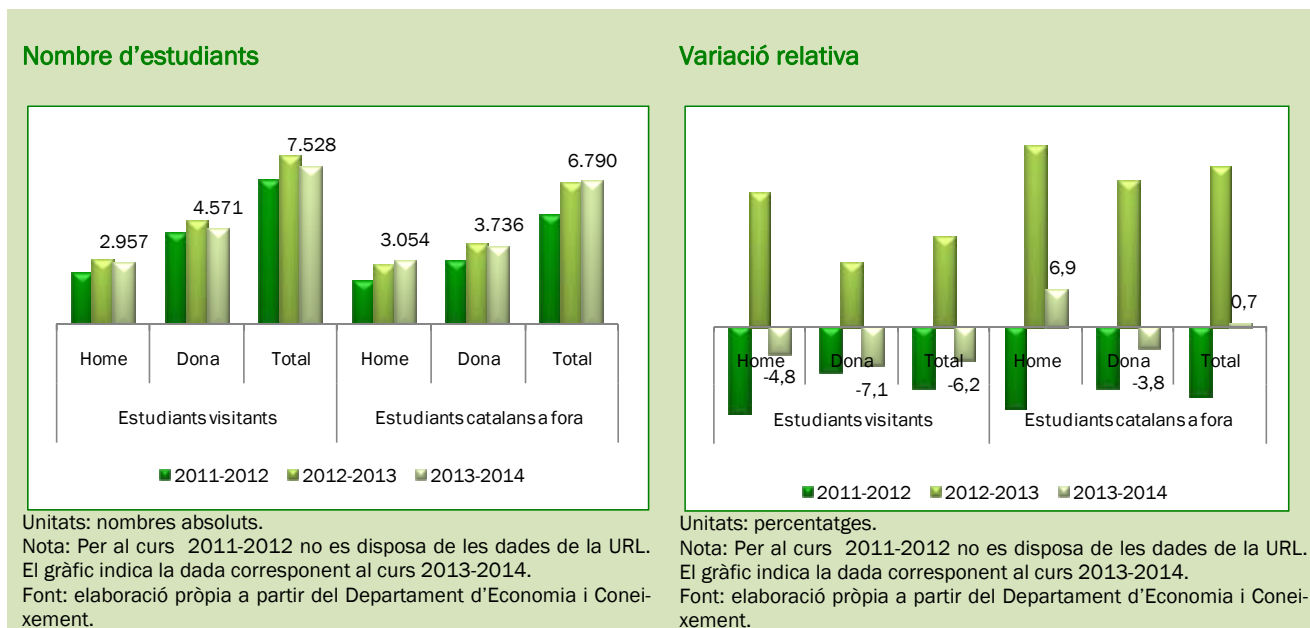
(4) Es refereix als estudiants que es van matricular el curs 2003-2004, 2004-2005 i 2005-2006 en un cicle i que el curs 2009-2010, 2010-2011 i 2011-2012 (respectivament) s'han traslladat a un grau a la mateixa universitat.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

Els indicadors de mobilitat estudiantil permeten aproximar-nos al grau d'internacionalització dels estudis. El curs 2013-2014 es registra una davallada del 6,2% dels estudiants visitants mentre que el nombre d'estudiants catalans que fan estades fora de Catalunya es manté pràcticament estable (creix el 0,7%), tal com reflecteixen els gràfics següents. Ara bé, en el detall de cada mobilitat hi ha diferències significatives. La davallada dels estudiants visitants ve motivada en gran part per la disminució dels estudiants procedents de la resta de l'Estat (197 menys) així com de la resta del món (247 estudiants).⁵⁷² Cal tenir en compte que més de la meitat dels estudiants visitants provenen de la UE (el 55%) i que els provinents de la resta del món són els segons en importància relativa sobre el total d'estudiants visitants (el 37,5%); el pes dels provinents de la resta de l'Estat és el 5,4% i els de la resta d'Europa, el 2,1% restant.

En canvi, els estudiants catalans que fan estades a la resta del món s'incrementa de manera significativa (el 49,3%, que en termes absoluts representa 460 persones), mentre que els que fan l'estada a la UE decreixen el 7,5%, que en termes absoluts correspon a 387 persones menys. Aquest decreixement pot venir explicat per les modificacions que van patir durant el curs 2013-2014 les aportacions complementàries a la beca Erasmus que proporciona el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, tal i com es va constatar en l'edició anterior d'aquesta Memòria.⁵⁷³ D'altra banda, cal tenir en compte que aquests dos destins són els majoritaris per als estudiants catalans que fan estades en universitats fora de Catalunya: el 70,8% les fa a la UE i el 20,5% a universitats de la resta del món.

GRÀFIC 185. Mobilitat estudiantil en el marc de programes de mobilitat. Catalunya, cursos 2011-2012 a 2013-2014

En funció del sexe dels estudiants s'aprecia alguna diferència. La mobilitat és superior en les dones que en els homes, amb més intensitat entre els estudiants visitants, atès que les dones són el 60,7% del total, mentre que entre els estudiants catalans que fan una estada fora de Catalunya, el seu pes sobre el total és del 55% (però també superior al dels homes).

⁵⁷² L'expressió "resta del món" inclou tots els estats del món a excepció d'Espanya, la UE i els estats europeus no integrats a la UE.

⁵⁷³ Iniciat el curs 2013-2014, el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport va modificar els requisits per concedir l'aportació complementària de l'Estat per a estudiants beneficiaris de la beca Erasmus en el sentit d'exigir que també havien de ser beneficiaris d'una beca de caràcter general concedida pel Ministeri el curs 2012-2013 (Ordre ECD/1997/2013, de 24 d'octubre. BOE núm. 259, de 29.10.2013). Davant la mobilització dels estudiants afectats i de les crítiques de la mateixa Comissió Europea, el Ministeri va rectificar i va preveure que els estudiants no beneficiaris d'una beca de caràcter general tinguessin accés també al complement de la beca Erasmus atorgat pel Ministeri, fins a un màxim de 100€ per alumne i mes (Ordre ECD/2327/2013, de 12 de desembre. BOE núm. 299, de 14.12.2013).

3.3. APRENTATGE PERMANENT

La formació al llarg de la vida és cada cop més necessària, tant per adquirir noves habilitats com per mantenir les adquirides, en una societat canviant i exigent com l'actual. El concepte d'aprenentatge permanent inclou una pluralitat d'accions formatives o d'altres tipus, integrades o no en el sistema educatiu formal, la formació de persones adultes, etc., i també el concepte de formalització professionalitzadora, tal com s'ha definit anteriorment.

La participació de la població adulta en activitats d'aprenentatge permanent és un dels aspectes en els quals se centra el Marc estratègic Educació i Formació 2020 i, tal com s'ha comentat en l'apartat relatiu al context, l'any 2014 es registra la participació més baixa de la sèrie analitzada (8,3%), dada que representa també la tercera reducció consecutiva, allunyant-se de l'objectiu previst per al 2020, segons el qual el 15% de la població adulta (de 25 a 64 anys) hauria de participar en l'aprenentatge permanent.

Malgrat aquestes dades, en edicions anteriors d'aquesta Memòria també s'ha fet ressò de diferents actuacions encaminades a millorar la qualificació de les persones al llarg de la vida, a banda de les ja comentades. Una de les actuacions descrites són els cursos en línia oberts i massius (MOOC en les sigles en anglès), que s'han desenvolupat de manera significativa els darrers anys. La Generalitat va obrir l'any 2013 una línia de subvencions específiques per a la millora o la creació d'aquests cursos,⁵⁷⁴ les dades de la qual es resumeixen a la taula següent. Atès que el curs 2014-2015 s'han finançat una mica més del doble de projectes i malgrat que l'import atorgat s'incrementa, l'import mitjà per projecte davalla a una mica menys de la meitat.

TAULA 120. Subvencions per realitzar MOOC. Catalunya, cursos 2013-2014 i 2014-2015

	Curs 2013-2014	Curs 2014-2015	Variació
Projectes finançats	14	32	128,6
Import atorgat	199.989	253.962	27,0
Import mitjà	14.285	7.936	-44,4

Unitats: nombres absoluts (projectes i import, en euros), variació en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

Formació de persones adultes

Per tal de fer efectiva la formació al llarg de la vida, la formació de persones adultes juga un paper fonamental, atès que contribueix de manera decisiva a millorar l'adaptabilitat de les persones als canvis, a la seva requalificació i reorientació professional i, per tant, a la cohesió social.

El curs 2013-2014 es redueix de nou el nombre de persones adultes que fan aquesta formació, trencant la dinàmica creixent registrada els cursos anteriors al 2012-2013. L'alumnat davalla el 2,9%, que en termes absoluts suposa 666 persones menys. El nombre de centres docents també es redueix, en passar de 202 a 195, tal com recull la taula següent. En canvi, el personal docent s'incrementa el 4,7%, en passar de 1.655 a 1.732 docents, sent aquesta increment més intens en els centres privats.

TAULA 121. Centres, alumnat i professorat de la formació de persones adultes. Catalunya, 2012-2013 i 2013-2014

	Curs 2012-2013			Curs 2013-2014			Variació			
	Total	Públic	Privat	Total	Públic	Privat	Total	Públic	Privat	
Centres	202	164	38	195	163	32	-3,5	-0,6	-15,8	
Personal docent	1.655	1.367	288	1.732	1.402	330	4,7	2,6	14,6	
Alumnat pre-sencial	Total	73.366	70.979	2.387	71.274	70.086	1.188	-2,9	-1,3	-50,2
	Noies	39.948	39.055	893	39.171	38.781	390	-1,9	-0,7	-56,3

⁵⁷⁴ Resolució ECO/1247/2014, de 29 de maig, per la qual s'aproven les bases reguladores i s'obre la convocatòria d'ajuts per al finançament de projectes per a la creació o la millora dels cursos en línia oberts i massius oferts per les universitats catalanes i els centres de recerca de Catalunya per al curs 2014-2015 (MOOC). DOGC núm. 6639, de 06.06.2014.

	Curs 2012-2013			Curs 2013-2014			Variació		
	Total	Públic	Privat	Total	Públic	Privat	Total	Públic	Privat
Alumnat atès en punts de suport de GES a distància	4.516	4.516	-	3.850	3.836	14	-14,7	-15,1	-

Unitats: nombre absolut de centres, personal docent i alumnat; variació en percentatges.

Nota: GES: Graduat en educació secundària obligatòria.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Igual que els cursos anteriors, les dones representen més de la meitat de l'alumnat (el 55%), sent més elevat aquest percentatge en els cursos de llengua anglesa i d'informàtica (65,1% i 67,3%, respectivament). El curs on tenen un pes menor (el 39,8%) és el d'adaptació de l'ESO per a persones adultes.

D'altra banda, la davallada general de l'alumnat (2.092 persones menys) es concentra principalment en els cursos d'informàtica (que cursen 1.385 persones menys) i les proves d'accés als ensenyaments postobligatoris: als CFGM (amb 1.468 persones menys), als CFGS (amb 1.582 persones menys) i a la universitat (que cursen 353 persones menys que el curs anterior). Tot i això, altres cursos tenen més participants que el curs 2012-2013, si bé no suficients per compensar les davallades descrites. Destaca l'increment de 2.470 alumnes en els cursos d'anglès i la inclusió d'un nou curs en l'oferta formativa, per tal d'accedir als CFGM.

TAULA 122. Alumnat de la formació de persones adultes. Catalunya, cursos 2012-2013 i 2013-2014

	2012-2013	2013-2014	Variació
Total	73.366	71.274	-2,9
Llengua catalana	8.875	8.461	-4,7
Llengua castellana	6.346	6.454	1,7
Anglès	9.460	11.930	26,1
Francès	603	706	17,1
Formació instrumental	9.609	9.135	-4,9
Adaptació de l'ESO per a persones adultes	10.391	10.787	3,8
Curs accés CFGM	-	507	-
Proves accés CFGM	3.633	2.165	-40,4
Proves accés CFGS	10.471	8.889	-15,1
Proves accés universitat majors 25 anys	2.602	2.249	-13,6
Informàtica a nivell d'usuari	11.376	9.991	-12,2

Unitats: alumnat en nombres absoluts i variació en percentatges.

Nota: atès que el curs 2013-2014 s'ha modificat lleugerament l'oferta d'ensenyaments, s'han fet les següents agrupacions en el curs 2012-2013 per tal de facilitar-ne la comparació amb les dades del curs 2013-2014: Anglès inclou Anglès instrumental i Anglès - Competències de la societat de la informació; Francès inclou Francès instrumental i Francès - Competències de la societat de la informació; Informàtica a nivell d'usuari inclou Informàtica inicial i Informàtica - Competències de la societat de la informació. D'altra banda, l'ensenyament Adaptació de l'ESO per a persones adultes correspon a la Formació bàsica en GES del curs 2012-2013.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

3.4. POLÍTICA DE FOMENT DE L'ESTUDI, BEQUES I AJUTS

El sistema de beques i ajuts a l'estudi configurat l'any 2007 va patir l'any 2013 una modificació substancial⁵⁷⁵ a la qual es va fer referència en l'edició anterior d'aquesta Memòria, i que a grans trets va suposar una reducció de la tipologia de beques i ajuts a l'educació postobligatòria vigent fins al moment,⁵⁷⁶ un enduriment dels requisits

⁵⁷⁵ Reial decret 609/2013, de 2 d'agost, pel qual s'estableixen els lliandars de renda i patrimoni familiar i les quanties de les beques i ajudes a l'estudi per al curs 2013/2014, i es modifica parcialment el Reial decret 1721/2007, de 24 de desembre, pel qual s'estableix el règim de les beques i ajudes a l'estudi personalitzades. BOE núm. 185, de 03.08.2013.

⁵⁷⁶ Es preveuen tres tipus de beques de quantia fixa (una lligada a la renda, una altra a la residència i una bàsica), així com una de quantia variable. Totes elles amb imports inferiors a les preexistents: 1.500 euros les dues primeres, 200 euros la bàsica i la variable de 60 euros com a mínim, però sotmesa a les disponibilitats pressupostàries i al crèdit romanent un cop assignades les quantitats a la resta de beques.

acadèmics per poder accedir a les beques i una reducció del nombre de llindars de renda que determinen l'accés als diferents ajuts (es va passar de cinc a tres, tot mantenint els topalls màxim i mínim generals).

D'altra banda, a l'educació obligatòria també s'han donat canvis en les beques i ajuts concedits, motivats per la davallada de l'import transferit pel Ministeri d'Educació Cultura i Esports en el marc del Programa per al finançament dels llibres de text, material didàctic i informàtic. Tenint en compte aquestes consideracions, a continuació s'exposen i s'analitzen les dades relatives a la política de beques i ajuts a l'estudi rebudes, i només es compara l'evolució respecte del curs anterior quan sigui possible.

Cal tenir en compte, en primer lloc, els ajuts per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu que cursi educació obligatòria o estudis postobligatoris no universitaris i que són convocats pel Ministeri i atorgats per la Generalitat, aplicant les bases estatals.⁵⁷⁷ Segons la informació facilitada pel Departament d'Ensenyament, el curs 2012-2013 es van concedir 13.522 beques per un import total de 13,2 milions d'euros i el curs 2013-2014 aquests imports es van incrementar a 15.045 beques (l'11,3% més) i a 15,04 milions d'euros (el 14% més).

En l'àmbit específic de l'educació obligatòria, a banda dels ajuts citats, cal tenir en compte els ajuts per a l'adquisició de llibres i material didàctic i els destinats a l'aprenentatge d'idiomes. En aquest darrer cas s'inclouen dos programes diferents, un del Ministeri⁵⁷⁸ i l'altre de la Generalitat.⁵⁷⁹ En el primer cas el curs 2012-2013 es van concedir 96 beques a estudiants catalans, per un import de 34.300 euros, incrementant la dotació del curs anterior, quan se'n van atorgar 35 beques per un import total de 12.500 euros. El curs 2012-2013 en el marc del Programa convocat per la Generalitat es van atorgar 297 beques, l'import total de les quals ascendeix als 356.400 euros. Aquests imports representen una davallada respecte del curs anterior, quan es van atorgar 399 beques per un import total de 469.700 euros.

Ara bé, el gruix de la política de suport a l'estudi en l'àmbit de l'educació obligatòria la concentren els ajuts a l'adquisició de llibres i material didàctic. A partir del curs 2006-2007 es va establir una fórmula de cofinançament entre el Ministeri i les comunitats autònomes, que es concretava anualment en un conveni de col·laboració. El darrer subscrit a Catalunya és el corresponent al curs 2011-2012,⁵⁸⁰ basant-se en el qual el Departament d'Ensenyament va convocar els ajuts per a l'adquisició de llibres de text i material didàctic complementari i informàtic per a l'alumnat escolaritzat en centres educatius sostinguts amb fons públics. Es van atorgar 278.148 beques per un import de 11.663.049 euros.

A partir del curs 2012-2013 el sistema canvia: a escala estatal s'aprova una distribució territorial de l'import que cal destinar per a aquest concepte i després la comunitat autònoma distribueix els ajuts. La Conferència Sectorial d'Educació va acordar distribuir 32 milions d'euros entre les disset comunitats autònomes, prèvia reserva del 4,04% d'aquest import per aplicar el Programa en els centres de l'àmbit de gestió del Ministeri.⁵⁸¹ Les variables tingudes en compte per distribuir l'import restant (30.705.665 euros) van ser dos: la taxa del risc de pobresa de cada comunitat l'any 2010 i l'alumnat matriculat en els ensenyaments obligatoris a cada comunitat. Aplicant aquests criteris es van transferir a la Generalitat, 3.653.406 euros, el 68,7% menys que el curs anterior.

Atesa aquesta davallada, que segons el Departament d'Ensenyament comportaria concedir ajuts que no arribarien a cobrir ni el 10% del cost dels llibres de text, es va optar per una altra fórmula per finançar el Programa que permetés optimitzar els recursos i concentrar-los en els centres amb situacions més desfavorides: la reutilització dels llibres de text, ja experimentada en cursos anteriors. En conseqüència, el curs 2012-2013 es va fer una assignació econòmica als centres del Departament d'Ensenyament que impartien ensenyaments obligatoris i que estiguessin en situacions conflictives derivades de les característiques socioeconòmiques de l'alumnat i de

⁵⁷⁷ Per al curs 2012-2013 la convocatòria es va fixar en la Resolució de 2 d'agost de 2012, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoquen ajuts per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu per al curs acadèmic 2012-2013. BOE núm. 190, de 09.08.2012. Per al curs següent, en la Resolució de 13 d'agost de 2013, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoquen ajuts per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu per al curs acadèmic 2013-2014. BOE núm. 198, de 19.08.2013.

⁵⁷⁸ Resolució de 21 de febrer de 2013, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoquen ajuts per participar en un Programa d'Immersion Lingüística per a l'estiu de 2013. BOE núm. 66, de 18.03.2013.

⁵⁷⁹ Resolució ENS/797/2013, de 3 d'abril, per la qual s'obre la convocatòria pública per a l'atorgament de subvencions a centres educatius de Catalunya sostinguts amb fons públics que imparteixin ensenyaments d'educació secundària obligatòria per a l'aprenentatge actiu d'idiomes per a l'any 2013. DOGC núm. 6356, de 16.04.2013.

⁵⁸⁰ Resolució de 22 de desembre de 2011, de la Direcció General d'Avaluació i Cooperació Territorial, per la qual es publica el Conveni amb la Comunitat Autònoma de Catalunya per al finançament dels llibres de text i material didàctic i informàtic en els nivells obligatoris de l'ensenyament per al curs 2011-2012. BOE núm. 314, de 30.12.2011. Aquest conveni va ser publicat al DOGC núm. 6074, de 24.02.2012.

⁵⁸¹ Resolució de 16 de gener de 2013, de la Direcció General d'Avaluació i Cooperació Territorial, per la qual es publica l'Acord del Consell de Ministres de 14 de desembre de 2012, pel qual es formalitzen els criteris de distribució aprovats per la Conferència Sectorial d'Educació, així com la distribució resultant, dels crèdits per a l'any 2012 per al desenvolupament del Programa per al finançament dels llibres de text i material didàctic i informàtic en els nivells obligatoris de l'ensenyament. BOE núm. 27, de 31.01.2013.

l'entorn, per tal que aquests centres poguessin adquirir llibres de text i material didàctic i informàtic per deixar en préstec a l'alumnat que no pogués adquirir-los a causa de la situació econòmica de la seva família.⁵⁸²

El curs 2013-2014 la fórmula emprada ha estat la mateixa. L'import distribuït per la Conferència Sectorial d'Educació ha davallat fins als 20 milions d'euros (el 37,5% menys que el curs anterior), del qual el Ministeri es reserva el 7,2% (de tal manera que, malgrat la davallada del total, s'incrementa la quantia que es reserva l'Estat per l'àmbit de gestió del Ministeri).⁵⁸³ Les variables tingudes en compte per distribuir l'import restant són les mateixes que el curs anterior. La quantia transferida a Catalunya ha estat de 2.304.107 euros, el 36,9% menys. Aquesta quantia representa el 19,7% de la que es va atorgar el curs 2011-2012.

D'altra banda, i tenint en compte que no es tracta d'una beca o un ajut a l'estudi pròpiament dit, cal fer una menció expressa als ajuts de menjador que pot rebre l'alumnat dels ensenyaments obligatoris i de segon cicle d'educació infantil de centres educatius sufragats amb fons públics, tal com es va fer en l'edició anterior d'aquesta Memòria.

Arran dels treballs conjunts del Departament d'Ensenyament, representants dels consells comarcals, l'Associació Catalana de Municipis i Comarques i la Federació de Municipis de Catalunya, l'any 2014 s'han homogeneïtzat els criteris de concessió d'aquests ajuts per a tot el territori català. Per tant, el curs 2014-2015 ha estat el primer en què s'han atorgat aquests ajuts sota els mateixos paràmetres, si bé han estat convocats de manera individual per cada consell comarcal i pel Consorci d'Educació de Barcelona (pel que fa a l'alumnat assistent als centres educatius sostinguts amb fons públics de la ciutat de Barcelona).⁵⁸⁴

L'indicador general és el nivell de renda de la família (establert en funció de l'IRSC), així com altres indicadors que reflecteixen la situació específica de l'alumne (com ara estar en una situació de necessitat social greu, ser família nombrosa –general o especial–, ser família monoparental, existència d'infants en situació d'acolliment a la unitat familiar i la condició de discapacitat de l'alumne, dels progenitors o tutors o dels germans).⁵⁸⁵ Cal tenir en compte que aquests ajuts han adquirit rellevància social i pública, en especial a partir de la crisi econòmica i social dels darrers anys i l'increment de la taxa de risc de pobresa, que és més alta entre els menors de 16 anys en comparació amb la resta de grups d'edat (27,3% l'any 2013 vs. 19,8% en la població de 16 a 64 anys i vs. 12,4% en la població de més de 64 anys).⁵⁸⁶ Cal tenir en compte també els efectes que pot tenir en l'accés a aquests ajuts l'extensió de la jornada intensiva, que s'ha implementat en nombrosos centres públics de secundària i alguns de primària. En aquest sentit, i donant continuïtat a les resolucions aprovades pel Parlament de Catalunya durant l'any 2013 (ressenyades en l'edició anterior d'aquesta Memòria), l'any 2014 s'ha aprovat una altra resolució en la qual el Parlament insta el Govern de la Generalitat a quantificar el nombre de centres acollits a aquest horari i el valor de l'estalvi en la gratuïtat dels menjadors dels alumnes que ha significat destinar aquest estalvi a augmentar la partida de beques menjador i, per últim, a presentar un estudi sobre les conseqüències de l'horari acumulat de matí en l'equitat, des d'un punt de vista multidimensional, dels alumnes que el segueixen.⁵⁸⁷

La taula següent conté la informació facilitada pel Departament d'Ensenyament sobre la concessió d'aquests ajuts els cursos 2013-2014 i 2014-2015 (aquest últim amb la plena aplicació dels criteris homogenis). Destaca l'increment del total d'alumnes beneficiaris de l'ajut respecte del curs anterior, atès que es triplica,⁵⁸⁸ si bé aquest increment substancial es dona principalment entre l'alumnat beneficiari de l'ajut convocat pels consells

⁵⁸² La selecció dels centres s'ha fet a partir de la informació disponible de l'alumnat amb necessitats socioeconòmiques i de l'entorn del centre. El curs 2012-2013 s'ha atorgat un ajut a 902 centres i el curs 2013-2014, a 920.

⁵⁸³ Resolució de 20 de desembre de 2013, de la Direcció General d'Avaluació i Cooperació Territorial, per la qual es publica l'Acord del Consell de Ministres de 29 de novembre de 2013, pel qual es formalitzen els criteris de distribució aprovats per la Conferència Sectorial d'Educació, així com la distribució resultant, dels crèdits per a l'any 2013 per al desenvolupament del Programa per al finançament dels llibres de text i material didàctic en els nivells obligatoris de l'ensenyament. BOE núm. 6, de 07.01.2014.

⁵⁸⁴ A tall d'exemple, es poden consultar les bases del Consorci d'Educació (Resolució per la qual es dona publicitat a l'Acord del Consell de Direcció del Consorci d'Educació de Barcelona de 21 de maig de 2014, pel qual s'aproven les bases per a l'atorgament d'ajuts individuals de menjador adreçats a l'alumnat d'ensenyaments obligatoris i de segon cicle d'educació infantil de centres educatius sufragats amb fons públics de la ciutat de Barcelona, i sobre la convocatòria per al curs escolar 2014-2015. DOGC núm. 6633, de 29.05.2014), les del Consell Comarcal del Vallès Occidental, les del Consell Comarcal del Barcelonès i les del Consell Comarcal del Maresme, entre d'altres.

⁵⁸⁵ Apartat 3.2 de les bases reguladores dels ajuts aprovades pel Consorci d'Educació de Barcelona.

⁵⁸⁶ Per a un major detall de l'evolució d'aquesta taxa i altres relacionades amb la pobresa i l'exclusió social, vegeu l'apartat 5 d'aquest mateix capítol.

⁵⁸⁷ Resolució 575/X del Parlament de Catalunya, sobre els centres d'educació secundària obligatòria recollits a l'horari acumulat i l'estalvi en la gratuïtat dels menjadors. BOPC núm. 286, de 24.03.2014.

⁵⁸⁸ L'homogeneïtzació dels criteris de renda no ha estat exclosa de controvèrsia, atès que en alguns casos ha comportat excloure de l'ajut alumnes que abans hi accedien. D'altra banda, també es critica que la renda familiar que es té en compte és la de l'any anterior, i que pot haver variat en el curs quan es fa efectiu l'ajut.

comarcals, mentre que l'alumnat de Barcelona beneficiari dels ajuts també s'incrementa però amb una intensitat menor (el 12%).

L'alumnat de la ciutat de Barcelona representa el 8,4% del total de l'alumnat que ha rebut aquest ajuts, si bé aquest percentatge varia en funció del tipus d'ajut concedit: mentre es manté (és el 8,9%) en el cas dels ajuts ordinaris (que garanteixen el 50% del cost del menjador), és més elevat (el 12,4%) en els ajuts extraordinaris (que garanteixen el 100% d'aquest cost).⁵⁸⁹

TAULA 123. Ajuts per al menjador concedits. Catalunya, cursos 2013-2014 i 2014-2015

Ens gestor	Curs 2013-2014		Curs 2014-2015 ¹		
	Alumnat beneficiari	Alumnat beneficiari	Ajuts garantits del 50%	Ajuts garantits del 100%	Ajuts tram flexible
Total	72.592	228.740	170.763	33.085	24.892
Consells comarcals	55.437	209.529	155.560	29.077	24.892
Consorci d'Educació de Barcelona	17.155	19.211	15.203	4.008	-

Unitats: nombres absoluts.

Dades provisionals a març de 2015.

Font: Departament d'Ensenyament.

Pel que fa a l'educació postobligatòria no universitària, els principals ajuts que s'han de tenir en compte són els convocats pel Ministeri. Ara bé, els cursos d'anàlisi (2012-2013 i 2013-2014) es regeixen, com ja s'ha comentat, per dos sistemes diferents. En el primer es van convocar i atorgar les beques i ajuts "clàssics",⁵⁹⁰ mentre que a partir del segon curs va ser plenament vigent el nou sistema aprovat el 2013.⁵⁹¹ Atès el canvi de sistema, la taula següent únicament conté les dades relatives a les beques i els imports concedits en ambdós cursos, i no permet cap comparació, a excepció del total concedit que s'incrementa el 23,1% en passar de 36.968.000 euros a 45.495.000 euros.

TAULA 124. Beques i ajuts a l'estudi a l'educació postobligatòria no universitària. Catalunya, cursos 2012-2013 i 2013-2014

	Curs 2012-2013	
	Beques i ajuts	Import
Total	48.167	36.968
Ensenyament	4.578	1.607
Compensatòria¹	9.477	21.976
Transport	7.728	3.358
Residència	479	1.224
Llibres i material	25.396	5.293

⁵⁸⁹ Cal tenir en compte que el Departament d'Ensenyament fixa cada curs el preu màxim de la prestació del servei escolar de menjador dels centres educatius de la seva titularitat (per al curs 2014-2015, els ha fixat en 6,20€/dia, IVA inclòs), un preu que comprèn l'àpat i l'atenció directa de l'alumnat durant el temps de la prestació del servei de menjador i pels períodes de temps anteriors i posteriors.

⁵⁹⁰ Resolució de 2 d'agost de 2012, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoquen beques i ajuts a l'estudi de caràcter general i de mobilitat, per al curs acadèmic 2012-2013 per a l'alumnat que cursi estudis postobligatoris i superiors no universitaris. BOE núm. 194, de 14.08.2012.

Altres beques i ajuts específics són els convocats per la Resolució de 25 de gener de 2013, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoquen beques per a la participació en un programa intensiu d'immersió lingüística en anglès a Espanya, destinades a estudiants de batxillerat, de grau mitjà d'FP, d'arts plàstiques i disseny, d'ensenyaments esportius, d'ensenyaments professionals de música i dansa i d'idiomes de nivell intermedi i avançat. BOE, núm. 43, de 19.02.2013.

També cal tenir en compte els estudiants de CFGS, que poden ser beneficiaris de les beques que complementen les Erasmus, convocades per la Generalitat de Catalunya: Ordre ENS/217/2013, de 26 d'agost, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions a centres educatius privats i de titularitat municipal, per a la realització d'estades formatives en empreses o institucions d'altres països per part d'alumnat d'ensenyaments professionals, i sobre la convocatòria pública per a l'any 2013. DOGC núm. 6461, de 17.09.2013.

⁵⁹¹ Resolució de 13 d'agost de 2013, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoquen beques de caràcter general per al curs acadèmic 2013-2014, per a estudiants que cursin estudis postobligatoris. BOE núm. 198, de 19.08.2013.

Idioma estranger	99	63
Mobilitat	96	385
Complement a Erasmus	314	116
Suplement ciutats ²	0	2.947

Curs 2013-2014		
	Beques i ajuts	Import
Total	66.474	45.495
Beca bàsica	20.233	4.047
Quantia fixa lligada a la renda	12.956	19.434
Quantia fixa lligada a la residència	544	816
Quantia variable (mínima) ³	3.755	225
Quantia variable (coeficient)	28.955	20.946
Desplaçament (d'illes a península)	31	28

Unitats: beques i ajuts en nombres absoluts, imports en milers d'euros.

(1) Inclou el component de manteniment per a l'alumnat dels PQPI i el component de beca salari per als estudiants de CFGS.

(2) No és un tipus de beca (per la qual cosa consta que no se'n concedeix cap) sinó un suplement que concedeix el Ministeri al becari/ària, amb independència del tipus de beca que rebí, destinat a sufragar les despeses més elevades vinculades a l'educació, que es donen en les poblacions o àrees metropolitanes amb més població.

(3) La quantia variable mínima fixada per la norma és de 60 euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport i el Departament d'Ensenyament.

Pel que fa a l'educació universitària, cal tenir en compte una pluralitat de convocatòries de diversa finalitat, ja siguin per garantir la igualtat d'oportunitats i l'accés i la progressió en els estudis superiors, com per millorar les competències adquirides, fomentar la investigació i les estades a l'estranger, etc. En aquest apartat s'analitzen les que prioritàriament van destinades a les persones que cursen estudis de grau (o cicles), si bé en algun cas també hi poden optar els estudiants de CFGS o de màsters oficials.

En primer lloc, cal tenir en compte les que convoca amb caràcter general el Ministeri,⁵⁹² les beques de col·laboració (que inclouen també els estudiants de màsters oficials entre els seus destinataris)⁵⁹³ i les beques del Programa Sèneca (dirigides en exclusiva als estudiants de graus i cicles).⁵⁹⁴ La taula següent conté el detall de les beques i els ajuts finançats pel Ministeri on es pot constatar com l'import total es manté estable, mentre que s'incrementa el 2% el nombre de beques concedides. El 32,3% de l'import es destina a finançar l'exempció de preus del taxes universitàries, mentre que el 22,5% es destina a la beca compensatòria i el 10,5% als ajuts per mobilitat.

TAULA 125. Beques i ajuts a l'educació universitària finançats pel Ministeri. Catalunya, cursos 2011-2012 a 2012-2013

	Curs 2011-2012		Curs 2012-2013		Variació	
	Beques i ajuts	Import	Beques i ajuts	Import	Beques i ajuts	Import
Total	123.792	119.152	131.268	118.968	6,0	-0,2
Compensatòria ¹	7.343	24.188	7.878	26.739	7,3	10,5
Transport	23.259	10.536	21.653	10.595	-6,9	0,6
Residència	3.497	9.888	3.393	8.655	-3,0	-12,5
Llibres i material	20.410	4.983	20.928	5.091	2,5	2,2

⁵⁹² Resolució de 2 d'agost de 2012, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoquen beques de caràcter general i de mobilitat per al curs acadèmic 2012-2013, per a estudiants d'ensenyaments universitaris. BOE núm. 194, de 14.08.2012.

⁵⁹³ Resolució de 2 d'agost de 2012, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoquen beques de col·laboració d'estudiants en departaments universitaris per al curs acadèmic 2012-2013. BOE núm. 190, de 09.08.2012.

⁵⁹⁴ Resolució de 13 de abril de 2012, de la Secretaria d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats, per la qual es convoca el Programa Sèneca de subvencions per a la mobilitat d'estudiants universitaris per al curs acadèmic 2012-2013. BOE núm. 101, de 27.04.2012.

	Curs 2011-2012		Curs 2012-2013		Variació	
	Beques i ajuts	Import	Beques i ajuts	Import	Beques i ajuts	Import
Idioma estranger ²	1.583	2.075	946	538	-40,2	-74,1
Exempció de preus	34.088	37.128	36.733	38.313	7,8	3,2
Bonificació 3 fills	12.829	6.946	14.792	7.775	15,3	11,9
Mobilitat	3.005	12.444	2.984	12.439	-0,7	0,0
Complement a Erasmus	4.630	6.034	5.566	4.065	20,2	-32,6
Col·laboració	406	1.096	422	1.139	3,9	3,9
Sèneca	346	1.580	201	926	-41,9	-41,4
Pràctiques estranger	48	402	44	341	-8,3	-15,0
Exce·lhència	12.348	1.853	15.728	2.352	27,4	26,9

Unitats: beques i ajuts en nombres absoluts, imports en milers d'euros.

(1) Inclou el component de manteniment per als estudiants d'ensenyaments de grau en règim presencial.

(2) Part de la informació sobre idiomes no es refereix a la universitat en què està matriculat el becari sinó al lloc de residència.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport

En segon lloc, cal tenir en compte també les beques i els ajuts que convoca la Generalitat de Catalunya i que la taula següent resumeix. Els ajuts principals són tres: en primer lloc, els ajuts APA, la finalitat dels quals és donar suport a la mobilitat comarcal a les famílies residents a les comarques de l'Àmbit de l'Alt Pirineu, Aran i Solsonès en què algun dels seus membres estigui matriculat en una universitat del sistema universitari català per al curs acadèmic per al qual sol·licita l'ajut.⁵⁹⁵ En segon lloc, els ajuts ACA, destinats a compensar els costos de la matrícula universitària dels centres adscrits⁵⁹⁶ i, en tercer i darrer lloc, els ajuts MOBINT, que donen suport a la mobilitat internacional i que inclouen tres modalitats: els ajuts per finançar estades d'Erasmus, per finançar estades de mobilitat internacional amb llengua de docència estrangera i per finançar estades de mobilitat internacional amb llengua de docència oficial a Catalunya.

L'import destinat a aquests ajuts es manté estable els dos cursos, si bé el destinat als ajuts a la mobilitat internacional s'incrementa el 2,5%. Aquests ajuts també incrementen l'1,8% el nombre de sol·licituds atorgades, si bé les presentades creixen amb més intensitat (el 10,1%), possiblement reflex d'un major interès per part dels estudiants de realitzar estades internacionals. En canvi, davallen les sol·licituds presentades a les altres dues modalitats d'ajuts (APA i ACA) d'un curs a l'altre, mentre que les finalment atorgades davallen en el cas dels ajuts APA (3,4%), però creixen en els ajuts ACA (el 20,8%).

TAULA 126. Beques i ajuts finançats per la Generalitat de Catalunya als estudiants universitaris. Catalunya, cursos 2012-2013 i 2013-2014

	2012-2013				2013-2014			
	Sol·licituds presentades	Sol·licituds atorgades	Import	Import mitjà	Sol·licituds presentades	Sol·licituds atorgades	Import	Import mitjà
APA	601	295	392	1.328,8	503	285	392	1.375,4
ACA	1.010	394	97	246,2	720	476	96,8	203,4
MOBINT	4.207	1.866	1.956,8	1.048,7	4.632	1.900	2.006	1.055,8

Unitats: nombres absoluts (sol·licituds presentades, beques atorgades) i imports en milers d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'AGAUR.

⁵⁹⁵ La convocatòria d'aquests ajuts per al curs 2013-2014 es va fer mitjançant la Resolució ECO/985/2014, de 2 de maig, per la qual s'aproven les bases reguladores i s'obre la convocatòria d'ajuts per a estudiants universitaris de les comarques de l'Alt Pirineu, Aran i Solsonès (APA). DOGC núm. 6623, de 15.05.2014.

⁵⁹⁶ La convocatòria d'aquests ajuts per al curs 2013-2014 es va fer mitjançant la Resolució ECO/1033/2014, de 7 de maig, per la qual s'aproven les bases reguladores i s'obre la convocatòria per a la concessió d'ajuts a estudiants universitaris de centres adscrits (ACA). DOGC núm. 6623, de 15.05.2014.

A partir del curs 2011-2012, coincidint amb l'increment dels preus i taxes públics, es van implementar les beques Equitat, si bé el seu funcionament és diferent dels ajuts descrits fins ara: consisteixen en una minoració dels preus dels crèdits als quals es matriculen els estudiants universitaris. Per poder ser beneficiari d'aquest "descompte" cal seguir un procediment per acreditar el tram de renda familiar i, un cop obtinguda l'acreditació,⁵⁹⁷ la universitat on l'estudiant es matricula aplica la minoració de l'import del preu dels crèdits matriculats.⁵⁹⁸

Tal com s'observa a la taula següent, el curs 2013-2014 es registra una evolució creixent tant en el nombre de beneficiaris com en l'import destinat a ambdues modalitats de les beques equitat.

TAULA 127. Beques Equitat. Catalunya, cursos 2012-2013 a 2013-2014

	2012-2013		2013 - 2014		Variació	
	Beneficiaris	Import	Beneficiaris	Import	Beneficiaris	Import
Equitat B	51.947	26.137,3	55.150	29.467,5	6,2	12,7
Equitat A	9.214	5.135,4	10.541	6.011,7	14,4	17,1
Equitat E	-	-	4.605	706,9	-	-

Unitats: nombres absoluts (beneficiaris), imports en milers d'euros i variació en percentatges.

Nota: les beques Equitat A corresponen al sistema de preus per renda d'acord amb la convocatòria d'AGAUR, tal com s'ha descrit. Les beques Equitat B fan referència a l'import de la matrícula que no abona el Ministeri per als estudiants que gaudeixen d'una beca general, atès que aquesta beca només cobreix el 60% dels preus oficials a Catalunya. Les beques Equitat E fan referència als estudiants d'enginyeria que sol·liciten pagar el preu del crèdit d'acord amb el nivell d'experimentalitat vigent el curs 2012-2013. Equival a un descompte del 9,4% en els crèdits matriculats per primera vegada en aquests tipus d'estudis.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

Una aproximació global al sistema de beques i ajuts⁵⁹⁹

Per últim, tanca aquest apartat una breu menció a algunes de les conclusions i les dades recollides en el recent informe de la Fundació Jaume Bofill, *Bases per repensar un nou sistema de beques i ajuts per a Catalunya. Estat de la qüestió i propostes de canvi i innovació*. L'Informe qualifica el sistema de beques i ajuts com de cobertura insuficient, mal dissenyat, sense qualitat en la gestió i inefectiu pel seu baix impacte equitatiu i territorial. A banda d'analitzar la inversió pública en beques, destaca, tal com s'ha fet en edicions anteriors d'aquesta Memòria, el conflicte de competències no tancat entre el Govern central i la Generalitat de Catalunya, i que malgrat ser modificat tres cops des de la seva definició inicial i haver reconegut el Tribunal Constitucional (TC) la competència de la Generalitat en aquest àmbit, encara no s'ha tancat, havent-hi dos recursos davant el TC pendents de resolució, un contra el Reial decret 1721/2007 i l'altra contra el Reial decret 609/2013, que modificà de manera substantiva l'anterior.⁶⁰⁰

Segons el citat Informe, la reducció de la inversió pública a nivell estatal en la política de beques i ajuts a l'estudi és de 575 milions d'euros, que suposa una reducció del 28,9% entre l'any 2009 i el 2015, sent el curs 2012-2013 el que registra una major retallada respecte del curs precedent (2011-2012).

A Catalunya, en canvi, s'ha estabilitzat la inversió pública en beques i ajuts a l'estudi, si bé aquesta estabilitat total inclou diferències en funció del nivell d'estudis: així la reducció de la inversió pública s'ha concentrat principalment en els ensenyaments no universitaris (entre el curs 2009-2010 i el 2012-2013 s'ha reduït la inversió el 24%, la qual cosa suposa 49,6 milions menys en ajudes a l'estudi pels costos indirectes, com són les beques menjador, transport i altres). Ara bé, aquesta davallada es compensa en termes agregats amb l'augment de les beques en els ensenyaments universitaris, que es concreta en 50 milions d'euros, assumits quasi a la meitat entre el Ministeri i la Generalitat (principalment amb les beques Equitat). Tal com destaca l'Informe, aquestes beques han mantingut el mateix barem econòmic que les beques del Ministeri, si bé no han exigit els requisits acadèmics establerts l'any 2013, fet que explica l'augment de la dotació de les beques universitàries.

⁵⁹⁷ Resolució ECO/1577/2013, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el procediment per a l'obtenció de l'acreditació del tram de renda familiar i/o de les beques Equitat per a la minoració dels preus dels crèdits dels estudis universitaris per al curs 2013-2014. DOGC núm. 6422, de 22.07.2013.

⁵⁹⁸ Cal tenir en compte que les beques Equitat són incompatibles amb les beques de caràcter general i de mobilitat del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, amb les exempcions totals a les quals es pugui acollir l'estudiantat per al pagament de la matrícula universitària, i amb altres beques i subvencions que atorguin les comunitats autònomes amb la mateixa finalitat.

⁵⁹⁹ Martínez Celorrio, X. (2015). *Bases per repensar un nou sistema de beques i ajuts per a Catalunya: estat de la qüestió i propostes de canvi i innovació*. Informes breus, núm. 61. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Consulta a http://www.fbofill.cat/descarregues/Informes_Breus_61.pdf.

⁶⁰⁰ Conflictes positius de competència núms. 3321/2008 i 6975-2013, respectivament.

Les dades analitzades en aquest apartat apunten a la mateixa situació: una reducció significativa de les beques i ajuts a l'educació obligatòria, que contrasta amb l'increment que registren els ajuts a l'educació postobligatòria no universitària i l'educació universitària.

3.5. EL FINANÇAMENT DE L'EDUCACIÓ

La despesa pública en educació retrocedeix l'any 2014 en termes absoluts (pressupost i liquidació) i en termes relatius (PIB, pressupost total i per càpita), mentre que la despesa privada evoluciona a l'alça.

Per a l'any 2013, la despesa pública liquidada de l'ensenyament no universitari disminueix a una taxa superior (3,7%) a la que ho fa la despesa pública universitària (2,4%). També comprovarem que disminueix la despesa pública per alumne/a a l'ensenyament no universitari i la despesa total per alumne/a les universitats públiques.

Despesa pública en educació

El pressupost del Programa Educació de la Generalitat de Catalunya disminueix l'any 2014 l'11,4% i se situa en 4.850,1 milions d'euros. A excepció de l'any 2013, en què es va prorrogar el pressupost de l'any 2012, el pressupost del Programa Educació està disminuint sense interrupció des de l'any 2011. El seu import està per sota del de l'any 2006 (4.998,3 milions d'euros).

Es redueix el pes del Programa Educació sobre el PIB del 2,65% al 2,32%, 0,33 punts percentuals menys. La reducció principal s'ha donat a l'educació general amb 0,25 punts percentuals, mentre que l'educació universitària n'ha reduït 0,08.

També es redueix el pes del Programa Educació sobre el pressupost total del sector públic de la Generalitat (del 14,8% al 13,4%) i sobre el total de la població (de 724 euros per càpita a 645 euros).

TAULA 128. Pressupost de despeses del Programa Educació de la Generalitat de Catalunya respecte del PIB, del total de despesa de la Generalitat i de la població, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Programa Educació	5.837,8	5.471,6	5.471,6	4.850,1	-11,4
Educació / PIB	2,78	2,64	2,65	2,32	-0,33
Educació general	2,26	2,14	2,14	1,89	-0,25
Educació universitària	0,44	0,44	0,44	0,36	-0,08
Resta	0,08	0,06	0,06	0,06	0,00
Educació / Sector públic	14,8	14,8	14,8	13,4	-1,4
Educació / Població	774	723	724	645	-10,9

Unitats: despesa del Programa en milions d'euros, despesa per càpita en euros i resta en percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat i Idescat.

Pel que fa a les obligacions reconegudes del Programa Educació, aquestes disminueixen l'any 2014 l'1,7% i se situen en 4.967,2 milions d'euros. És el cinquè any consecutiu que retrocedeixen.

TAULA 129. Obligacions reconegudes del Programa Educació de la Generalitat de Catalunya, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Obligacions reconegudes	5.830,3	5.272,0	5.055,4	4.967,2	-1,7
Pressupost del Programa Educació = 100	99,9	96,4	92,4	102,4	10,0

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat.

La despesa pública total en educació, que inclou no només la despesa de la Generalitat sinó la de les altres administracions (Estat i corporacions locals), representa el 4,18% del PIB l'any 2011. Aquesta és la dada més recent

de què disposem per fer una comparativa amb el conjunt d'Espanya i de la UE-28. Constatem que aquest percentatge és significativament inferior al del conjunt d'Espanya (4,82%) i al de la UE-28 (5,25%).

TAULA 130. Despesa pública en educació sobre el PIB. Catalunya, Espanya i UE-28, 2009-2011

	2009	2010	2011
Catalunya	4,18	4,21	4,18
Espanya	5,02	4,98	4,82
UE-28	5,38	5,41	5,25

Unitats: percentatges.
Font: Idescat.

Despesa privada en educació

La despesa privada en educació augmenta el 10,9% l'any 2014 i se situa en 1.418,6 milions d'euros. La despesa privada en educació passa de l'1,45% a l'1,64% de la despesa privada total i del 0,66% al 0,74% del PIB entre 2013 i 2014.

La despesa privada en educació en el conjunt d'Espanya evoluciona de forma semblant a com ho ha fet a Catalunya, però els seus pesos sobre la despesa pública en educació (10,7%), la despesa privada total (1,30%) i el PIB (0,63%) són inferiors als de Catalunya.

TAULA 131. Despesa privada en educació en percentatge de la despesa pública i del total de la despesa privada. Catalunya i Espanya, 2011-2013

Catalunya	2011	2012	2013	2012-2013
Despesa privada en educació ¹	1.256,3	1.279,1	1.418,6	10,9
% respecte de la despesa pública en educació	15,5	-	-	-
% respecte del total de la despesa privada	1,37	1,45	1,64	0,19
% respecte del PIB	0,65	0,66	0,74	0,07
Espanya	2011	2012	2013	2012-2013
Despesa privada en educació ²	5.422,1	5.862,6	6.403,2	9,2
% respecte de la despesa pública en educació	10,7	12,6	-	-
% respecte del total de la despesa privada	1,04	1,15	1,30	0,15
% respecte del PIB	0,52	0,57	0,63	0,06

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) No s'inclou la despesa en formació professional i ensenyaments de règim especial de grau mitjà per manca de representativitat.

(2) No s'inclou la despesa en formació professional i ensenyaments de règim especial de grau mitjà per homogeneïtat de les dades amb Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE i del Ministeri d'Educació.

3.5.1. L'EDUCACIÓ NO UNIVERSITÀRIA PÚBLICA

La despesa en educació no universitària l'any 2013 disminueix el 3,7% i se situa en 4.325,9 milions d'euros, 164,6 milions d'euros menys que l'any 2012.

La despesa de les activitats d'ensenyament, les que efectuen més despesa del total, disminueix el 5% i se situa en 3.899,6 milions d'euros, 203,4 milions d'euros menys que l'any 2012. Les activitats amb més despesa són les d'educació infantil de segon cicle i primària (1.901,4 milions d'euros) i secundària (1.675 milions d'euros) i també són les que més contribueixen a la disminució de la despesa total amb reduccions de 140,1 milions d'euros i 107,8 milions d'euros, respectivament. En termes relatius, les disminucions més importants han anat a càrrec de les activitats extraescolars (51,4%) i dels programes de qualificació professional (15,7%), però han tingut poc impacte en termes absoluts. L'única partida que ha augmentat la seva despesa és l'educació infantil de primer cicle amb un creixement absolut de 62,4 milions d'euros i relatiu del 127,5%.

La despesa de les activitats annexes contribueix a la despesa total amb 370,1 milions d'euros, l'1,1% inferior a l'any 2012 (4,1 milions d'euros menys). La partida amb més recursos és la d'administració general educativa (243 milions d'euros), que creix l'1,3% (3,2 milions d'euros més). La resta d'activitats annexes disminueixen la seva despesa. Per últim, tenim les beques, la despesa de les quals passa de 13,3 a 56,3 milions d'euros.

TAULA 132. Despesa pública en educació no universitària (pressupost liquidat) per activitats. Catalunya, 2011-2013

	2011	2012	2013	2012-2013	
				Absoluta	Relativa
Total (A+B+C)	5.018,7	4.490,5	4.325,9	-164,6	-3,7
A. Activitats d'ensenyament	4.508,4	4.103,0	3.899,6	-203,4	-5,0
Educació infantil 1r cicle	124,6	48,9	111,3	62,4	127,5
Educació Infantil 2n cicle + Primària	2.213,0	2.041,5	1.901,4	-140,1	-6,9
Educació secundària	1.909,6	1.782,8	1.675,0	-107,8	-6,0
Ensenyaments de règim especial	80,2	59,5	55,8	-3,7	-6,3
Programes de qualificació professional	21,0	18,9	15,9	-3,0	-15,7
Educació especial	91,9	93,9	89,3	-4,6	-4,9
Educació d'adults	27,9	25,0	24,6	-0,5	-1,8
Educació compensatòria	31,4	25,6	23,0	-2,6	-10,1
Ensenyaments extraescolars	8,6	6,8	3,3	-3,5	-51,4
B. Activitats annexes	487,3	374,1	370,1	-4,1	-1,1
Administració general educativa	330,1	239,8	243,0	3,2	1,3
Formació del professorat	44,0	31,5	29,8	-1,7	-5,4
Menjador	44,2	41,2	39,0	-2,2	-5,4
Transport	61,9	57,0	53,9	-3,1	-5,4
Investigació educativa	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Altres	5,3	4,6	4,4	-0,3	-5,4
C. Beques	23,0	13,3	56,3	42,9	321,7

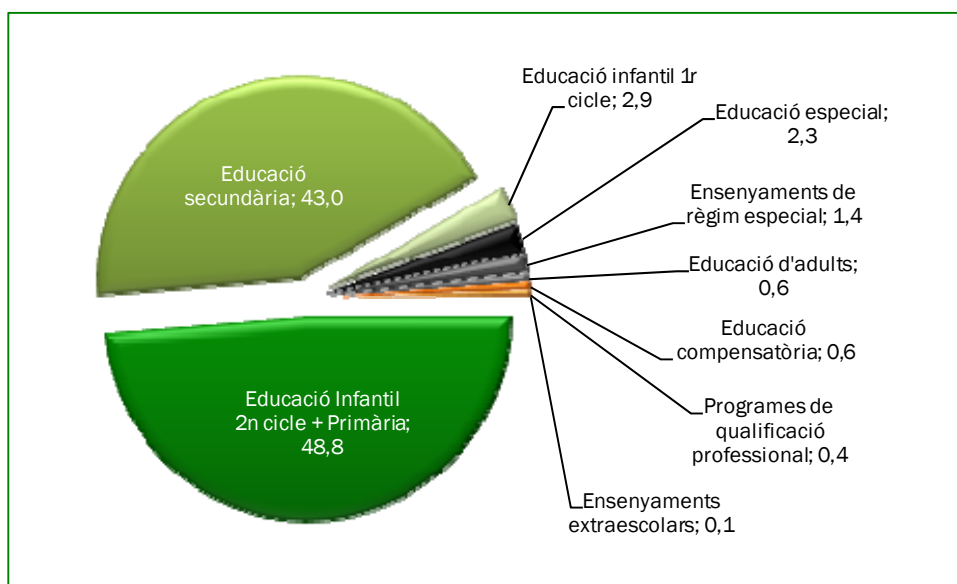
Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

La distribució de la despesa en educació no universitària de les activitats d'ensenyament permet constatar que l'import més elevat dels recursos es destina a l'educació infantil de segon cicle i primària (48,8%) i a l'educació secundària (43%). Aquestes activitats perden, però, 1 i 0,5 punts percentuals, respectivament, respecte de la participació que tenien l'any 2012. L'única partida que augmenta la seva participació és l'educació infantil de primer cicle, que passa de representar l'1,2% al 2,9% del total de la despesa (Vegeu el gràfic "Distribució de la despesa en educació universitària de les activitats d'ensenyament. Catalunya, 2013" de la pàgina següent).

La despesa pública en educació no universitària per capítols i activitats principals informa que el capítol amb més recursos és el de personal, amb 2.572 milions d'euros, seguit dels concerts, amb 986,5 milions d'euros. Aquestes partides han disminuït entre els anys 2012 i 2013 el 4,4% i el 5,4%, respectivament. Les partides que han tingut una disminució més elevada han estat les inversions (41,7%) i els béns i serveis (13,5%). En canvi, la partida corresponent a les altres transferències corrents ha crescut a una taxa del 33,9%, 53 milions d'euros més que l'any anterior, increment que s'explica pel pagament d'endarreriments als centres de primer cicle d'infantil de titularitat municipal (Vegeu la taula "Despesa pública en educació no universitària (pressupost liquidat) per capítols i activitats principals. Catalunya, 2013").

GRÀFIC 186. Distribució de la despesa en educació no universitària (pressupost liquidat) de les activitats d'ensenyament. Catalunya, 2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

TAULA 133. Despesa pública en educació no universitària (pressupost liquidat) per capítols i activitats principals. Catalunya, 2013

	A. Activitats d'ensenyament	B. Activitats annexes	C. Beques	Total (A+B+C)
Total	3.899,7	370,0	56,3	4.325,9
Personal	2.421,7	150,3	0,0	2.572,0
Béns i serveis	205,3	76,5	0,0	281,8
Concerts	986,5	0,0	0,0	986,5
Altres transferències corrents	201,0	136,4	56,3	393,7
Inversions	64,2	6,6	0,0	70,8
Transferències de capital	21,0	0,0	0,0	21,0
Actius financers	0,0	0,1	0,0	0,1
Variació 2012-2013	A. Activitats d'ensenyament	B. Activitats annexes	C. Beques	Total (A+B+C)
Total	-5,0	-1,1	321,7	-3,7
Personal	-4,7	0,9	-	-4,4
Béns i serveis	-19,4	7,6	-	-13,5
Concerts	-5,4	-	-	-5,4
Altres transferències corrents	53,0	-8,6	321,7	33,9
Inversions	-45,0	42,1	-	-41,7
Transferències de capital	30,2	0,0	-	30,1
Actius financers	-	11,6	-	11,6

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

La despesa pública en educació no universitària representa el 2,09% del PIB l'any 2013, 0,08 punts percentuals menys que l'any 2012. És el quart any seguit que disminueix. Ha disminuït tant la despesa corrent, que ha passat del 2,10% del PIB al 2,05%, com la despesa de capital, que ha passat del 0,07% del PIB al 0,04%.

TAULA 134. Despesa pública en educació no universitària (pressupost liquidat) per tipus de despesa. Catalunya, 2011-2013

	Despesa			% sobre el PIB		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Total	5.018,7	4.490,5	4.325,9	2,39	2,17	2,09
Despesa corrent	4.777,7	4.352,8	4.233,9	2,28	2,10	2,05
Despesa de capital	240,9	137,7	91,9	0,11	0,07	0,04

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

La despesa pública en educació no universitària també s'ha reduït amb independència del tipus de centre i del tipus de despesa. La reducció ha estat lleugerament superior en els centres privats que en els centres públics, atès que la participació en la despesa pública dels primers ha disminuït en passar de representar el 23,5% al 23,4% de la despesa total, mentre que en els segons la participació ha augmentat en passar del 76,5% al 76,6%. En els centres públics, la despesa corrent ha guanyat participació en contra de la despesa de capital.

TAULA 135. Despesa pública en educació no universitària (pressupost liquidat) per tipus de centre. Catalunya, 2011-2013

	Despesa			Pes sobre el total		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Total (A+B)	5.018,7	4.490,5	4.325,9	100,0	100,0	100,0
A. Centres públics	3.956,7	3.437,2	3.313,9	78,8	76,5	76,6
Despesa corrent	3.715,8	3.299,5	3.221,9	74,0	73,5	74,5
Despesa de capital	240,9	137,7	91,9	4,8	3,1	2,1
B. Centres privats	1.061,9	1.053,3	1.012,0	21,2	23,5	23,4
Despesa corrent	1.061,9	1.053,3	1.012,0	21,2	23,5	23,4
Despesa de capital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Unitats: milions d'euros i percentatges.

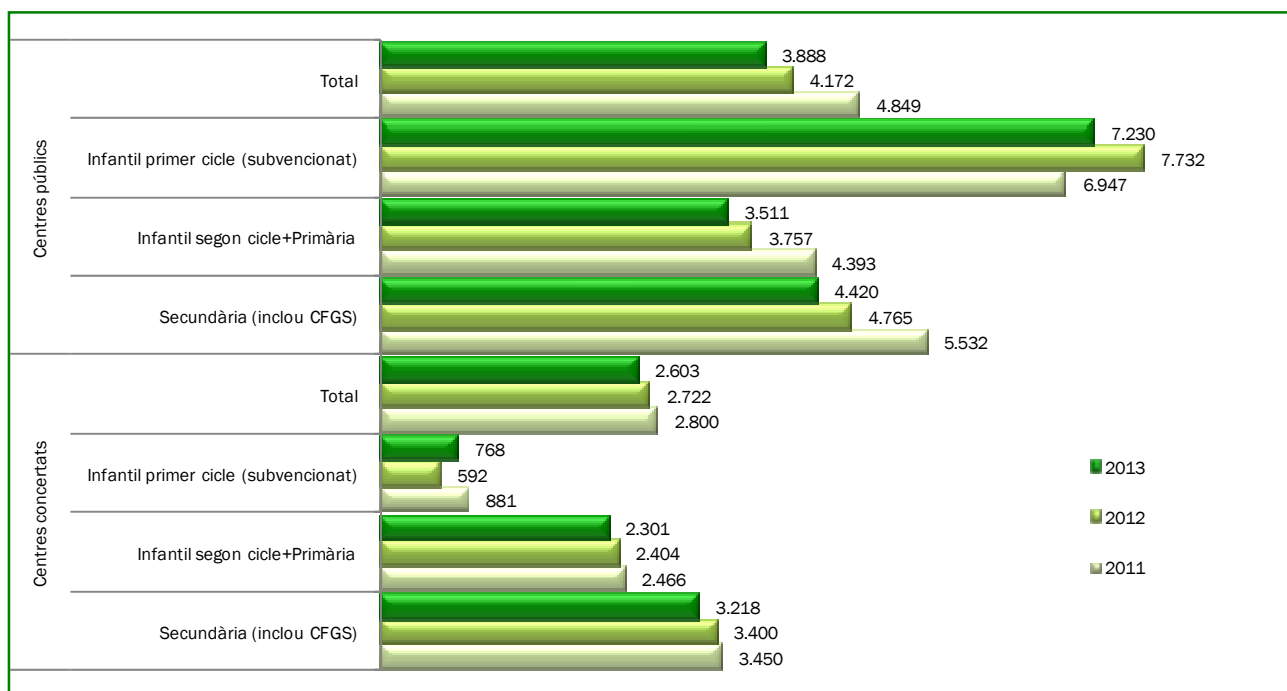
Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

Per acabar aquesta secció, comentarem l'evolució de la despesa pública en educació no universitària per alumne/a feta per la Generalitat de Catalunya per nivell d'estudi i tipus de centre. Els comentaris es presenten a continuació:

- La despesa pública per alumne/a en els centres públics ha disminuït en passar de 4.172 euros a 3.888 euros entre els anys 2012 i 2013.
  - Tots els ensenyaments considerats han disminuït la seva despesa per alumne/a
- La despesa per alumne/a en els centres privats ha disminuït en passar de 2.722 euros a 2.603 euros entre els anys 2012 i 2013.
  - La despesa per alumne/a ha disminuït en l'educació infantil de segon cicle i primària i en l'educació secundària, però ha augmentat en l'educació infantil de primer cicle.

GRÀFIC 187. Evolució de la despesa pública en educació no universitària per alumne/a feta per la Generalitat de Catalunya per nivell d'estudi i tipus de centre. Catalunya, 2011-2013

Unitats: euros per alumne/a.

(1) La despesa per alumne/a es calcula sobre la mitjana ponderada de dues tercers parts dels alumnes del curs precedent més una tercera part dels alumnes del curs corrent per a cada exercici.

(2) La despesa per alumne/a de l'ensenyament secundari inclou els cicles formatius de grau superior (CFGs).

(3) No disposem de les dades corresponents a la distribució dels alumnes de formació professional en centres privats entre centres concertats i no concertats. Hem aplicat la mateixa distribució del curs 2012-2013 per al curs 2013-2014.

(4) La despesa per alumne/a dels centres públics d'infantil primer cycle correspon als centres de titularitat de la Generalitat de Catalunya. La despesa per alumne/a feta per la Generalitat de Catalunya en els centres de primer cycle d'infantil de titularitat municipal és de 1.822 euros l'any 2011, 278 euros l'any 2012 i de 1.599 euros l'any 2013.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Ensenyament.

3.5.2. EDUCACIÓ UNIVERSITÀRIA PÚBLICA

Els ingressos liquidats de les universitats públiques catalanes han disminuït el 2,5% l'any 2013 i se situen en 1.338 milions d'euros, 34,4 milions d'euros menys que l'any 2012. Les partides amb més recursos en els ingressos, que són les transferències corrents (57,1%) i les taxes i altres (32,1%) han disminuït el 2,4% i el 2,2%, respectivament. La partida que més ha disminuït en termes relatius ha estat la de transferències de capital (12,5%), mentre les que més han crescut han estat la de passius financers (252,3%), que ha passat de 3,5 a 12,5 milions d'euros, seguida dels ingressos patrimonials (19,3%).

Del cantó de les despeses, aquestes han disminuït el 2,4% i se situen en 1.398,6 milions d'euros, 34,7 milions d'euros menys que l'any 2012. Les partides amb més recursos són les despeses de personal (62,9%), que han augmentat el 0,4%, i els béns i serveis (16,2%) i les inversions reals (13,5%), que han disminuït el 3,1% i el 17,6%, respectivament. En termes relatius, les despeses que més han crescut són les de transferències de capital (570,9%), que han passat d'1,5 milions d'euros a 10,3 milions d'euros, seguides de les despeses financers (31,2%), mentre que les que més s'han contret són les de passius financers (33,5%). En termes absoluts, la partida que més ha contribuït a la reducció de les despeses ha estat la de les inversions reals amb una disminució de 40,3 milions d'euros.

El romanent de l'exercici, per tant, millora en 0,4 milions d'euros l'any 2013 i se situa en un saldo negatiu de 60,5 milions d'euros.

TAULA 136. Pressupost liquidat de les universitats públiques per capítols d'ingressos i despeses. Catalunya, 2011-2013

	2011	2012	2013		2012-2013	
	Import	Import	Import	Distribució	Relativa	Absoluta
Total ingressos	1.499,7	1.372,4	1.338,0	100,0	-2,5	-34,4
Taxes i altres	359,7	438,6	429,1	32,1	-2,2	-9,5
Transferències corrents	867,7	782,9	764,1	57,1	-2,4	-18,7
Ingressos patrimonials	29,2	11,1	13,2	1,0	19,3	2,1
Alienació d'inversions reals	0,0	0,6	0,1	0,0	-89,4	-0,5
Transferències de capital	184,1	134,9	118,1	8,8	-12,5	-16,8
Actius financers	0,1	0,9	0,9	0,1	7,3	0,1
Passius financers	59,0	3,5	12,5	0,9	252,3	8,9
Total despeses	1.537,5	1.433,3	1.398,6	100,0	-2,4	-34,7
Despeses de personal	940,8	875,2	879,1	62,9	0,4	3,9
Béns corrents i serveis	237,6	233,3	226,0	16,2	-3,1	-7,3
Financeres	2,8	4,7	6,2	0,4	31,2	1,5
Transferències corrents	57,7	67,0	73,3	5,2	9,4	6,3
Inversions reals	270,7	228,7	188,4	13,5	-17,6	-40,3
Transferències de capital	2,6	1,5	10,3	0,7	570,9	8,8
Actius financers	2,9	0,5	0,4	0,0	-18,0	-0,1
Passius financers	22,5	22,3	14,8	1,1	-33,5	-7,5
Romanent	-37,9	-60,9	-60,5	-4,3	-0,6	0,4

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

Els ingressos propis en percentatge de les despeses no financeres milloren 0,1 punts percentuals i se situen en el 32%, mentre que les transferències rebudes disminueixen aquest percentatge en 1,3 punts percentuals i se situen en el 63,8%. Per això, el dèficit no financer augmenta 1,2 punts percentuals, en percentatge de les despeses no financeres, i passa del 3% al 4,2%. En termes absoluts, el dèficit no financer augmenta de 42,5 milions d'euros a 58,6 milions d'euros, 16,2 milions d'euros més.

TAULA 137. Dèficit o capacitat de finançament de les universitats públiques catalanes, 2011-2013

	2011	2012	2013	2012-2013
Ingressos propis ¹ / Despeses no financeres (%)	25,7	31,9	32,0	0,1
Transferències rebudes ² / Despeses no financeres (%)	69,6	65,1	63,8	-1,3
Dèficit no financer ³ / Despeses no financeres (%)	-4,7	-3,0	-4,2	-1,2
Dèficit no financer (en euros)	-71,5	-42,5	-58,6	-16,2
Romanent ⁴ (en euros)	-37,9	-60,9	-60,5	0,4

1) Suma de taxes i altres, ingressos patrimonials i alienació d'inversions reals.

2) Suma de transferències corrents i de capital.

3) Ingressos propis més transferències rebudes menys despeses no financeres.

4) Diferència entre els ingressos totals i les despeses totals. També equival a la suma dels ingressos financers nets i del dèficit no financer.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

La suma de les transferències corrents més les inversions autoritzades de la Generalitat de Catalunya a les universitats catalanes disminueix l'any 2014 el 0,6% i se situa en 722,3 milions d'euros. És el cinquè any consecutiu que disminueix. La disminució d'aquesta suma afecta tant les transferències corrents, que passen de 704 milions

d'euros a 703,4 milions d'euros entre els anys 2013 i 2014 com les inversions autoritzades, que passen de 22,5 milions d'euros a 18,9 milions d'euros.

TAULA 138. Transferències corrents i inversions autoritzades de la Generalitat de Catalunya a les universitats catalanes, 2011-2013¹

	Despesa				Variació			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
TOTAL	834,4	749,9	726,5	722,3	-18,3	-10,1	-3,1	-0,6
Transferències corrents	790,3	715,4	704,0	703,4	-15,6	-9,5	-1,6	-0,1
Inversions autoritzades	44,1	34,5	22,5	18,9	-48,2	-21,7	-34,8	-16,1

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) Aquesta taula inclou la Universitat Oberta de Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

En relació amb la despesa per alumne/a de les universitats públiques catalanes, observem que disminueix l'1,6% i se situa em 11.017 euros. La universitat amb la despesa per alumne/a més elevada és la UPC (14.985 euros), seguida de la UPF (13.117 euros), mentre que la universitat amb la despesa per alumne/a més baixa és la UB (9.225 euros), seguida de la UdG (9.473 euros). Totes les universitats han disminuït la despesa per alumne/a, excepte la UdG i la UPF, que augmenten aquesta despesa el 5,4% i l'1,8%, respectivament. La que ha tingut la reducció més elevada ha estat la UdL (5,2%), seguida de la UB (3,4%).

TAULA 139. Despesa total per alumne/a a temps complet de les universitats públiques catalanes per universitat, 2011-2013¹

	2011	2012	2013	2012-2013
Total universitats públiques	12.164	11.197	11.017	-1,6
UPC	16.913	15.262	14.985	-1,8
UPF	13.769	12.886	13.117	1,8
UAB	12.775	11.546	11.443	-0,9
URV	11.441	10.389	10.061	-3,2
UdL	12.375	10.208	9.674	-5,2
UdG	10.500	8.988	9.473	5,4
UB	9.724	9.548	9.225	-3,4

Unitats: euros.

(1) La despesa per alumne/a es calcula sobre la mitjana ponderada de dues tercers parts dels alumnes del curs precedent més una tercera part dels alumnes del curs corrent per a cada exercici comptable.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

L'anàlisi de la despesa per alumne/a de les universitats públiques per capítols de despesa i universitat mostra, lògicament, que les universitats amb una despesa total per alumne/a més elevada també tenen les despeses per capítol més elevades. Així, la UPC presenta les despeses de personal, financera i de transferències corrents per alumne/a més elevades i la UPF presenta les despeses de béns i serveis, inversió i financeres més elevades. En canvi, les universitats amb una despesa total per alumne/a més baixa tenen, també, les despeses per alumne/a més baixes. Per exemple, la UB presenta les despeses de béns i serveis i financeres per alumne/a més baixes, la UdG presenta les transferències corrents per alumne/a més baixes, la UdL presenta les despeses d'inversió per alumne/a més baixes i la URV presenta les despeses de personal i financera més baixes.

TAULA 140. Despesa total per alumne/a a temps complet de les universitats públiques catalanes per capítols de despesa i universitat, 2013¹

	Mitjana	UPC	UPF	UAB	URV	UdL	UdG	UB
TOTAL	11.017	14.985	13.117	11.443	10.061	9.674	9.473	9.225
I. Personal	6.925	9.366	5.900	7.268	5.882	6.576	6.012	6.339
II. Béns i serveis	1.780	2.074	2.763	1.724	2.108	1.521	1.657	1.434
III. Financera	49	115	45	67	13	14	23	27
IV. Transferències corrents	578	742	695	732	616	633	282	423
VI i VII. Inversió	1.565	2.463	3.483	1.539	1.293	795	1.392	959
VIII i IX. Despeses financeres	120	224	230	113	149	135	107	43

Unitats: euros.

(1) La despesa per alumne/a es calcula sobre la mitjana ponderada de dues tercers parts dels alumnes del curs precedent més una tercera part dels alumnes del curs corrent per a cada exercici comptable.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement.

4. HABITATGE

4.1. CONTEXT

L'accés i el manteniment de l'habitatge principal constitueix una de les despeses més importants a què fan front les llars al llarg de la seva vida. Aquest esforç s'ha de realitzar en el marc regulat per la Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge, que té per objecte garantir a la població el dret a un habitatge digne adequat a la seva situació econòmica.

La satisfacció d'aquesta necessitat bàsica s'ha dut a terme històricament en el nostre país i en el conjunt d'Espanya, majoritàriament, a través de la figura de la propietat, com a conseqüència de les preferències de la població associades a raons econòmiques, culturals, i condicionades també per l'acció pública articulada a través de política d'habitatge. Tot i així, l'accés a l'habitatge principal a través de la figura del lloguer, que ha mantingut a Catalunya una importància relativa superior a la mitjana d'Espanya, ha anat guanyant pes ja des d'abans de l'inici de la crisi.

Catalunya, en un context de fort creixement demogràfic, inicia amb el boom immobiliari una lenta tendència de pèrdua de pes de les llars que viuen en habitatge en propietat. Partint d'un pes l'any 2001 del 79,1%,⁶⁰¹ l'augment de la compra d'habitatges principals per part de les llars catalanes es veu en part compensat per la reducció del nombre de llars que viuen en habitatges en propietat totalment pagada, les llars amb habitatge en propietat passen a significar el 74,3% del total el 2011. Paral·lelament, les llars en habitatges principals en lloguer, si bé amb un ritme de creixement lleugerament menys intens que el de les llars compradores de l'habitatge, comencen a guanyar pes, situant-se l'any 2011 en el 19,8% del conjunt de les llars.

Al llarg dels anys de la crisi i amb un canvi de comportament en el patró d'evolució de la població que estabilitza el nombre de llars a Catalunya, es manté la lenta tendència de pèrdua de pes de les llars en habitatges en propietat en favor de les llars en habitatges en lloguer, amb uns pesos l'any 2014 del 72,3% i del 23,1%, respectivament. L'impacte de la crisi, si bé ha anat acompanyat d'un modest increment de les llars que tenen l'habitatge totalment pagat, ha fet reduir el nombre de llars amb habitatges principals de propietat amb pagaments pendents, com a conseqüència del menor nombre de llars que s'incorporen a la propietat a través de finançament amb préstecs, i en part també per les llars que van amortitzant totalment el deute contret per la compra de l'habitatge.

Paral·lelament, es manté relativament estable a Catalunya el percentatge de llars que viuen en habitatges cedits gratuïts o a baix preu per empreses o altres llars o institucions o altres situacions, que signifiquen l'any 2014 el 4,5% de les llars.

L'Enquesta de condicions de vida (ECV) permet, a més, identificar que al llarg dels anys de crisi, a Catalunya amb més intensitat que en el conjunt d'Espanya, l'augment del nombre de llars que viuen en lloguer respon a un increment de les llars en habitatges en lloguer de mercat, mentre que té lloc una pèrdua contínua de les llars que viuen en habitatge amb preus per sota de mercat, associats als habitatges de lloguer social⁶⁰² i als de renda antiga. Aquest tipus de llars haurien passat del 6,8% del total de llars l'any 2009 al 2,3% el 2014.

Com a conseqüència d'aquests processos, a Catalunya, d'acord amb l'Enquesta contínua d'habitatge, l'any 2014 el 52,8% de les llars viuen en habitatges amb pagaments pendents –el 29,7% en habitatges en propietat amb préstecs pendents, i el 23,1% en habitatges de lloguer–.

TAULA 141. Evolució del nombre de llars segons tipus de tinença de l'habitatge principal. Catalunya. 1991 - 2014

Valors absoluts	1991	2001	2011	2013	2014
Llars totals	1.939.494	2.315.856	2.944.944	2.946.300	2.944.900
Llars habitatge en propietat	1.407.605	1.830.758	2.188.657	2.150.400	2.129.900
Llars habitatge en propietat pagada	1.119.363	1.191.717	1.185.577	1.250.700	1.255.500

⁶⁰¹ D'acord amb les dades dels censos 2001 i 2011 i l'Enquesta contínua de les llars de l'INE.

⁶⁰² Els habitatges de lloguer social són aquells que s'ofereixen a un preu inferior al de mercat i estan gestionats per les administracions públiques, institucions sense finalitat de lucre o altres empreses i que generalment tenen algun requisit de renda per poder-hi accedir.

Llars habitatge en propietat pagada per compra	1.003.398	1.063.867	1.026.791	-	-
Llars habitatge en propietat herència donació	115.965	127.850	158.786	-	-
Llars habitatge en propietat pagaments pendents	288.242	639.041	1.003.080	899.700	874.400
Llars habitatge en lloguer	453.497	384.442	582.701	676.100	681.500
Llars habitatge cedit gratuït i altres formes	78.392	100.656	173.586	119.800	133.500
Llars habitatge cedit gratuït	68.303	37.354	54.279	-	-
Llars habitatge altres formes	10.089	63.302	119.307	-	-
Percentatge respecte del total	1991	2001	2011	2013	2014
Llars totals	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Llars habitatge en propietat	72,6%	79,1%	74,3%	73,0%	72,3%
Llars habitatge en propietat pagada	57,7%	51,5%	40,3%	42,4%	42,6%
Llars habitatge en propietat pagada per compra	51,7%	45,9%	34,9%	-	-
Llars habitatge en propietat herència donació	6,0%	5,5%	5,4%	-	-
Llars habitatge en propietat pagaments pendents	14,9%	27,6%	34,1%	30,5%	29,7%
Llars habitatge en lloguer	23,4%	16,6%	19,8%	22,9%	23,1%
Llars habitatge cedit gratuït i altres formes	4,0%	4,3%	5,9%	4,1%	4,5%
Llars habitatge cedit gratuït	3,5%	1,6%	1,8%	-	-
Llars habitatge altres formes	0,5%	2,7%	4,1%	-	-

Unitats: nombre de llars en milers i percentatges respecte del total de llars.

Font: elaboració pròpia a partir dels censos del 1991, 2001 i 2011 i de l'Enquesta contínua de llars 2013 i 2014 de l'INE.

La despesa associada a l'habitatge principal⁶⁰³ i l'esforç que aquesta significa sobre els ingressos nets⁶⁰⁴ de les llars –que se situa al voltant del 19% al llarg dels anys de crisi– varia en funció del seu règim de tinença.⁶⁰⁵

L'any 2013 les llars catalanes que viuen en règim de propietat amb pagaments pendents suporten un cost de l'habitatge, en termes estrictes de l'amortització del préstec i els interessos, que significa el 22,2% de la seva renda neta disponible. Si bé per aquest tipus de llar no podem identificar el costos associats als serveis complementaris de l'habitatge, és d'esperar que com a mínim siguin iguals a la mitjana ponderada d'aquest tipus de costos en la resta de tipologies de llars, així aquests costos afegirien, com a mínim, un 6,5% més d'esforç en relació

⁶⁰³ Associat al règim de tinença de l'habitatge principal, l'Enquesta de condicions de vida (ECV) ens permet aproximar la despesa anual que les llars fan per l'accés i el manteniment de l'habitatge principal, distingint per una part, la despesa d'accés associada a les quotes hipotecàries (incloent les amortitzacions i els interessos) i al lloguer, i per una altra, la despesa de manteniment que engloba les despeses associades a serveis complementaris a l'habitatge (despeses d'aigua, electricitat, gas i altres combustibles, comunitat, IBI, taxes de clavegueram, escombraries i altres taxes municipals, i assegurança de l'habitatge).

⁶⁰⁴ Per mesurar l'esforç que aquesta despesa significa per les llars, la despesa en habitatge per llar en el moment "t" es divideix pels ingressos disponibles de les llars per llar en el moment "t", un cop han actuat els mecanismes redistributius associats a l'acció del sector públic a través de la imposició directa i les transferències a les llars (que inclouen els dels ajuts directes a les llars per habitatge). L'ECV, a través de les microdades, permet obtenir la renda neta anual de la llar agregant les rendes generades per tots els seus membres. El concepte de renda recull exhaustivament els ingressos corrents monetaris i no monetaris de les llars, ja siguin fonts individuals o col·lectives, en un any natural que es correspon a l'any anterior al de la referència temporal de realització de l'enquesta. S'hi inclouen les rendes de les persones que treballen per compte d'altri i per compte propi, les prestacions, subsidis i ajuts del sistema de protecció social, rendes provinents de la inversió i la propietat, i transferències rebudes d'altres llars. No es tenen en compte el valor dels béns produïts per a autoconsum, ni el lloguer imputat pels habitatges en propietat. S'exclouen les cotitzacions socials, els impostos sobre la renda i el patrimoni, i les transferències realitzades a d'altres llars.

⁶⁰⁵ Les microdades de l'ECV permeten segmentar les llars en funció del règim de tinença de l'habitatge principal, establint cinc tipus de llars diferents:

1. Llars en habitatge en propietat pagada: quan l'habitatge pertany a un membre de la llar titular legal de l'habitatge i estigui totalment pagat o no sigui titular legal, però sí que ho sigui per via natural d'herència, transmissió, etc. pel fet que el titular legal hagi mort, emigrat, etc.
2. Llars en habitatge en propietat amb pagaments pendents: quan l'habitatge pertany a un membre de la llar titular legal de l'habitatge, i encara no estigui totalment pagat.
3. Llars en habitatge de lloguer o relloguer a preu de mercat: quan algun membre de la llar paga pel seu ús una quantitat a preu de mercat, encara que posteriorment li sigui restituit tot o part de l'import per una empresa, una institució, un familiar o altres.
4. Llars en habitatge de lloguer o relloguer a preu inferior al de mercat: quan algun membre de la llar paga pel seu ús una quantitat inferior al preu de mercat (s'inclouen els habitatges de renda antiga).
5. Llars en habitatge de cessió gratuïta: quan la llar no paga lloguer perquè l'habitatge li ha estat facilitat per algun familiar o persona que no és membre de la llar, per una institució, empresa o altres (no s'inclou aquí el cas en què la llar pagui un lloguer, encara que després li sigui restituit per qualsevol institució, empresa o persona que no sigui membre de la llar).

amb la seva renda disponible, i per tant, el cost total d'accés i manteniment de l'habitatge de propietat amb pagaments pendents se situaria en termes mitjans, l'any 2013, en el 25,9%.

Respecte de l'any 2009, l'esforç mitjà que suporten aquest tipus de llars, en relació amb la despesa d'accés, s'ha reduït 2,7 punts percentuals com a conseqüència d'una caiguda més intensa de la despesa d'accés que de la renda disponible neta mitjana d'aquest tipus de llars. La reducció de la despesa mitjana d'accés respon en bona part al fet que les noves quotes de préstec que s'incorporen cada any ho fan amb uns imports que s'han anat reduint al llarg d'aquests anys de crisi, com indica, per exemple, l'evolució de la quota hipotecària anual mitjana de les noves operacions hipotecàries per compra d'habitatge registrades pel Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Mobles i Mercantil d'Espanya.⁶⁰⁶ Aquesta passa dels 7.176 euros l'any 2009 als 6.822 euros el 2013, a més per cada un d'aquests anys, les quotes hipotecàries anuals dels nous contractes hipotecaris se situen per sota de l'import mitjà de la despesa d'accés de les llars en habitatges en propietat amb pagaments pendents.

L'any 2013 les llars catalanes que viuen en règim de lloguer de mercat suporten un cost de l'habitatge, en termes estrictes de la renda de lloguer pagada, que significa el 27,2% de la seva renda disponible neta. Els costos associats als serveis complementaris de l'habitatge afegixen un 7,8% més d'esforç en relació amb la renda i, per tant, el cost total d'accés i manteniment de l'habitatge se situa en el 35,1%.

Aquest esforç que havia augmentat fins al 38,7% l'any 2010, com a conseqüència, principalment, de la intensa reducció de la renda disponible neta mitjana d'aquest tipus de llars en aquell any, es redueix posteriorment al llarg de la crisi, si bé es manté l'any 2013 per sobre dels nivells observats el 2009. L'increment de l'esforç relacionat amb la despesa associada al serveis complementaris de l'habitatge compensa àmpliament la reducció en 1 punt percentual, entre els anys 2009 i 2013, de l'esforç relacionat amb la despesa associada estrictament al lloguer.

Com també hem vist que passava en la despesa d'accés de l'habitatge en propietat, l'import anual dels nous contractes de lloguer incorporats a aquest mercat durant la crisi s'ha anat reduint des de l'any 2009 (vegeu l'apartat 1.2.4), si bé en aquest cas es manté cada any per sobre del lloguer mitjà que paguen el conjunt de llars que viuen en règim de lloguer de mercat.

Així, l'any 2013, les llars en règim de tinença en lloguer de mercat suporten un esforç per l'accés a l'habitatge (tenint en compte només el lloguer) 7,8 punts percentuals superior al que suporten les llars en habitatges en propietat amb pagaments pendents (tenint en compte només les amortitzacions i els interessos). Esforç relatiu que s'ha ampliat en 1,8 punts percentuals entre els anys 2009 i 2013. Aquest increment respon a la reducció de la distància entre la despesa d'accés a la compra i al lloguer. L'ECV posa de manifest que en termes mitjans a l'inici de la crisi, l'any 2009, la despesa en lloguer era pràcticament un 25% més baixa que la càrrega mitjana del cost que significa la quota del préstec per compra, relació que se situa en el 12% l'any 2014. Aquest comportament hauria compensat àmpliament l'efecte de la reducció de la distància entre la rendes disponibles netes mitjanes entre aquests dos tipus de llar.

Per tant, al llarg d'aquests anys de crisi ha tingut lloc un encariment relatiu de l'opció de lloguer de mercat en relació a la compra. que posa de manifest un ajust relatiu del cost del lloguer clarament inferior al del cost de la compra.

Les llars en habitatge amb preus per sota dels de mercat, suporten un cost de l'habitatge, en termes estrictes de la renda de lloguer pagada, l'any 2013, que significa el 17,0% de la seva renda disponible neta. Els costos associats als serveis complementaris de l'habitatge afegixen un 7,8% més d'esforç en relació amb la renda, i per tant el cost total d'accés i manteniment de l'habitatge se situa en el 24,9%.

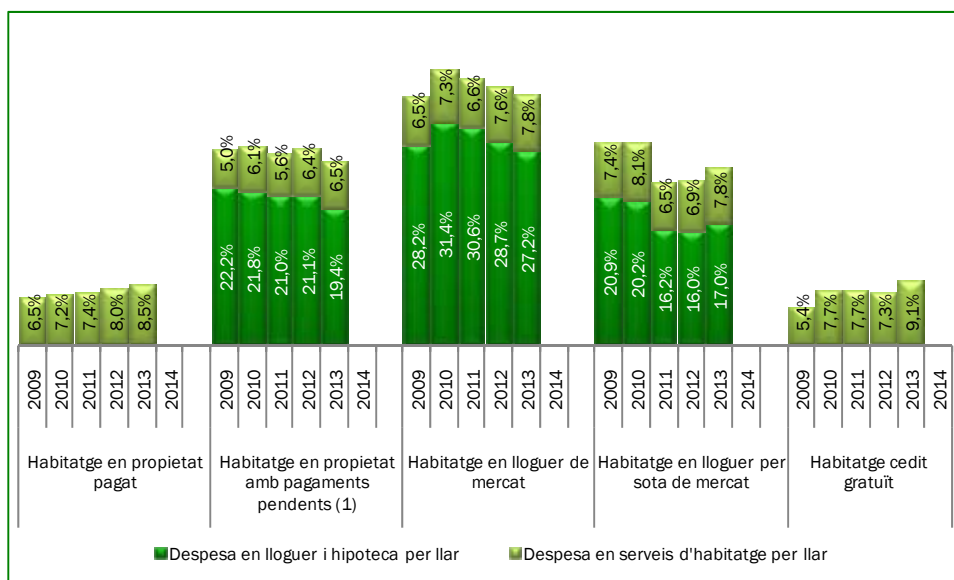
En aquest mercat protegit, l'esforç que suporten les llars per la despesa d'habitatge es redueix 3,4 punts percentual entre el 2009 i el 2013. Si bé té lloc un increment de 0,5 punt percentuals de l'esforç relacionat amb la despesa associada als serveis complementaris de l'habitatge, aquest es veu més que compensat per la reducció de l'esforç associat a la despesa estricta de lloguer. De totes maneres, si bé aquesta és una evolució positiva, cada vegada un percentatge més petit de llars se'n beneficien, i el nombre de llars en aquest règim de tinença es redueix del 6,8% l'any 2009 al 2,9% el 2013.⁶⁰⁷

⁶⁰⁶ Vegeu en aquest sentit els informes anuals del Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Mobles i Mercantils d'Espanya, 2009-2014.

⁶⁰⁷ D'acord amb l'ECV, l'any 2014, 68,7 milers de llars catalanes viuen en un habitatge en règim de lloguer amb un preu per sota de mercat, mentre que per a l'any 2009 eren 191,5 milers de llars en aquest règim de tinença.

L'any 2014 és poc probable que hagi canviat el patró de l'esforç suportat en despesa d'habitatge en els diferents règims de tinença de l'habitatge. Per una part, les dades de despesa d'habitatge mostren una desacceleració en els ritmes de caiguda de l'any 2013, mantenint-se en nivells lleugerament inferiors als d'aquell any. Pel que fa a la renda disponible neta de les llars, tot i que no disposem d'aquesta dada, l'evolució de l'ocupació i el PIB fan previsible una lleugera reducció, o un estancament, de la renda disponible per llar per al 2014.

GRÀFIC 188. Evolució de l'esforç en despesa d'habitatge en relació amb la renda disponible per llar per règim de tinença de l'habitatge principal. Catalunya, 2009-2014

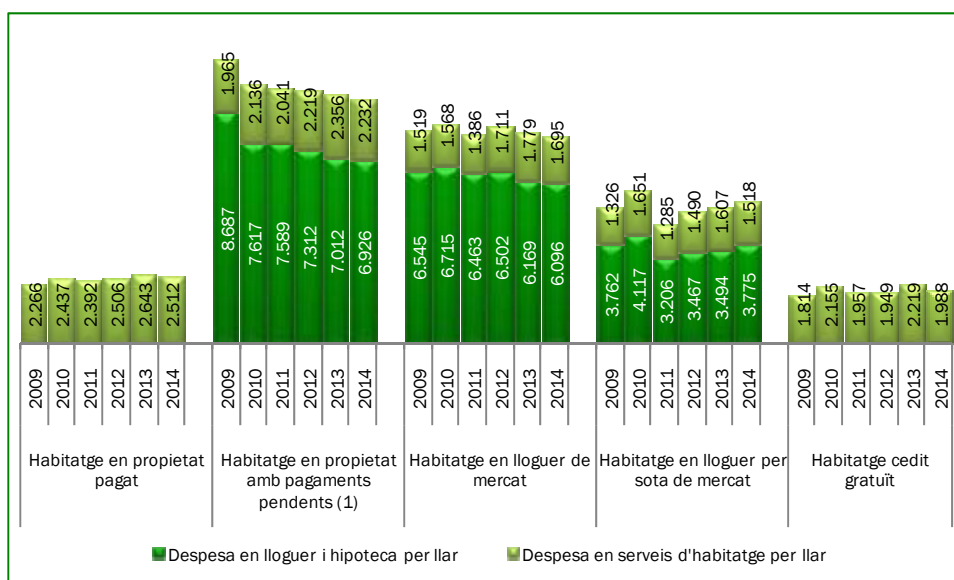

Unitats: euros per any.

(1) Les despeses en serveis complementaris de l'habitatge de les llars en habitatges en propietat amb pagaments pendents s'han estimat a partir de la mitjana ponderada d'aquesta despesa en la resta de llars per tipus de tinença, ja que les microdades de l'ECV no permeten identificar aquest component per a aquest tipus de llar.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'Enquesta de condicions de vida 2010-2014 de l'INE.

GRÀFIC 189. Evolució de la despesa anual en habitatge per llar en funció del règim de tinença de l'habitatge principal. Catalunya, 2010-2014

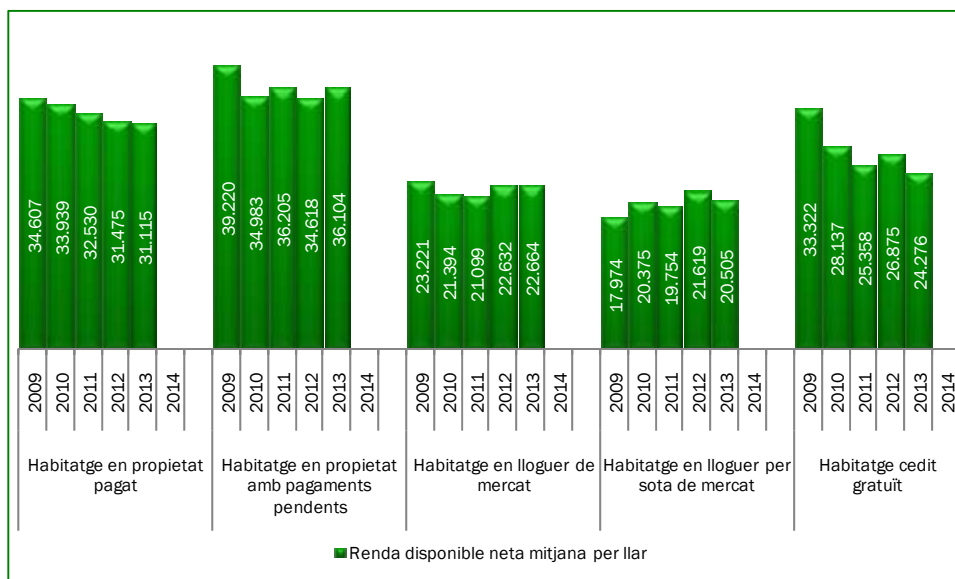
Unitats: euros per any.

(1) Les despeses en serveis complementaris de l'habitatge de les llars en habitatges en propietat amb pagaments pendents s'han estimat a partir de la mitjana ponderada d'aquesta despesa en la resta de llars per tipus de tinença, ja que les microdades de l'ECV no permeten identificar aquest component per aquest tipus de llar.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'Enquesta de condicions de vida 2010-2014 de l'INE.

GRÀFIC 190. Evolució de la renda disponible neta per llar⁶⁰⁸ en funció del règim de tinença de l'habitatge principal. Catalunya, 2010-2014

Unitats: euros per any i llar.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'Enquesta de condicions de vida 2010-2014 de l'INE.

L'evolució del mercat de l'habitatge, en la mesura que implica decisions d'inversió d'elevada magnitud i llarga durada tant per a les llars com per a les empreses constructores i promotores que intervenen en aquest mercat, està fortament afectada per les condicions d'accés al finançament.

El sistema financer espanyol segueix immers en el procés de reestructuració i de recomposició de balanços de les seves entitats de dipòsit acordat a la segona meitat del 2012 amb la UE.⁶⁰⁹

Aquesta recomposició de l'estructura dels seus passius se segueix traduint l'any 2014 en un increment del patrimoni net del conjunt d'entitats de dipòsit espanyoles –tant en termes absoluts com del seu pes– i en un augment dels dipòsits del sector privat en aquestes entitats, mentre que es redueix la dependència financera en els seus passius dels dipòsits del Banc Central Europeu i, per tant, de la liquiditat que ofereix l'Eurosistema i dels dipòsits de les entitats de crèdit, fruit d'un procés de despallanquejament sobre els deutes contrets amb no residents. Se segueixen millorant, per tant, els indicadors de solvència de les entitats de dipòsit espanyoles en relació amb l'any 2013.

La contrapartida directa d'aquest esforç de recapitalització de les entitats de crèdit espanyoles ha estat en els anys 2012 i 2013 una reducció del seu actiu i, per tant, de la seva funció de cadena de transmissió de l'estalvi a la inversió. El 2014, tal com posa de manifest el Banc d'Espanya,⁶¹⁰ s'observa un increment de l'actiu, si bé vinculat a les operacions de les seves filials i sucursals a l'estranger que han incrementat el finançament (tant en operacions creditícies com a través de la compra de valors) tant al sector privat com a les administracions públiques a l'estranger. Pel que fa a l'activitat de les entitats a Espanya, i utilitzant les dades dels balanços de les entitats de dipòsit, si bé el 2014 se segueix reduint el finançament al conjunt de l'activitat econòmica espanyola, amb un retrocés del 2,5%, aquesta reducció és clarament menys intensa que la dels dos anys precedents. Aquesta ha significat una reducció del finançament net al sector privat del 5,2%, i un increment del finançament al sector públic del 10,6%.

La reducció del crèdit al sector de l'habitatge, del 7,3%, com en els anys precedents, es manté més intensa que per al conjunt de l'economia, si bé també desaccelera el seu retrocés.

⁶⁰⁸ Vegeu la nota al peu de pàgina núm. 143.

⁶⁰⁹ El 23 de juliol del 2012 es van signar el Memoràndum d'entesa (MoU) i l'Acord marc d'assistència financera entre la Facilitat Europea d'Estabilització Financera (FEEF), el Regne d'Espanya com a Estat membre beneficiari, el Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (FROB) com a garant i el Banc d'Espanya.

⁶¹⁰ Vegeu l'*Informe de estabilitat financera*, núm. 05/2015 (maig 2015). Banco de España.

Pel que fa al saldo viu del crèdit a l'activitat de la construcció a Espanya, se segueix reduint tant el crèdit a activitats productives de la construcció com a activitats productives immobiliàries, amb caigudes del 17,3% i el 15,0%, respectivament. La qualitat creditícia d'algunes de les empreses d'aquests sectors millora, i es redueix el percentatge de crèdit de dubtós cobrament, fins al 32,6% en el cas de les activitats productives de la construcció i fins al 36,2% en les activitats immobiliàries, en nivells encara elevats tot i els processos de sanejament d'actius.

TAULA 142. Crèdit i crèdit dubtós atorgat a famílies i empreses residents en relació amb habitatge i construcció per entitats de crèdit ¹. Espanya, 2012-2014

	2012	2013	2014	Variació	
				2012-2013	2013-2014
1. Total crèdit (saldo viu)	933.370	841.371	779.905	-9,9%	-7,3%
Crèdit a les famílies per adquisició i rehabilitació d'habitatge	633.138	604.395	579.823	-4,5%	-4,1%
Crèdit a activitats productives de la construcció	76.217	60.154	49.754	-21,1%	-17,3%
Crèdit a activitats productives immobiliàries	224.015	176.822	150.328	-21,1%	-15,0%
2. Total crèdit dubtós	110.096	123.988	104.969	12,6%	-15,3%
Crèdit a les famílies per adquisició i rehabilitació d'habitatge	25.321	36.182	34.242	42,9%	-5,4%
Crèdit a activitats productives de la construcció	19.693	20.617	16.234	4,7%	-21,3%
Crèdit a activitats productives immobiliàries	65.082	67.190	54.494	3,2%	-18,9%
Total crèdit dubtós sobre crèdit (2/1)	11,8%	14,7%	13,5%	24,9%	-8,7%
Crèdit a les famílies per adquisició i rehabilitació d'habitatge	4,0%	6,0%	5,9%	49,7%	-1,4%
Crèdit a activitats productives de la construcció	25,8%	34,3%	32,6%	32,6%	-4,8%
Crèdit a activitats productives immobiliàries	29,1%	38,0%	36,2%	30,8%	-4,6%
3. Import noves operacions de crèdit a famílies per habitatge	32.277	21.854	26.798	-32,3%	22,6%

Unitats: milions d'euros.

(1) Les entitats de crèdit inclouen bancs, caixes d'estalvis, cooperatives de crèdit i establiments financers de crèdit.

Font: elaboració pròpia a partir del Butlletí estadístic del Banc d'Espanya.

La situació del crèdit a les famílies per a l'adquisició i la rehabilitació de l'habitatge segueix dominada pels processos d'amortització del deute pendent per part de les llars, i el saldo viu d'aquest crèdit se segueix reduint amb una caiguda del 4,1% al llarg del 2014. Tot i així, s'incrementa, per primer any des de l'inici de la crisi, l'import de les noves operacions de crèdits a les famílies destinat a l'habitatge, un 22,6% en relació amb el 2013, si bé encara es troba en el segon valor més baix, com a mínim, des de l'any 2003.

Aquest augment relatiu de les noves operacions de crèdit a les famílies per habitatge, ha anat acompanyat d'un canvi de tendència, des de l'inici de la crisi, d'alguns dels indicadors de les condicions creditícies a la compra d'habitatge. Així, el termini mitjà de contractació del crèdit hipotecari ha deixat de reduir-se aquest any, i passa en termes mitjans de 267 a 272 mesos; per una altra part, també ha deixat de caure la relació entre l'import mitjà dels préstecs a l'habitatge i el valor de les transaccions d'habitatges, en passar del 57,5% al 59,5% l'any 2014; i se segueix reduint el tipus d'interès de les noves operacions de préstecs hipotecaris.

Les reduccions del tipus d'interès central des del 0,25% fins al 0,15% el juny del 2014 i al 0,05% el setembre del 2014, dutes a terme pel Banc Central Europeu, si bé no s'han traslladat amb la mateixa intensitat a l'euríbor, permeten mantenir-lo en mínims històrics, i en el mes de desembre del 2014 se situa en el 0,26%. Les entitats de crèdit espanyoles, si bé no han traslladat amb la mateixa intensitat aquesta reducció al mercat hipotecari espanyol, han reduït el tipus d'interès mitjà a 3 anys del 3,35% al 3,00% el 2014 amb una tendència a la baixa al llarg de l'any, que situa aquest tipus d'interès el mes de desembre del 2014 en el 2,44%.

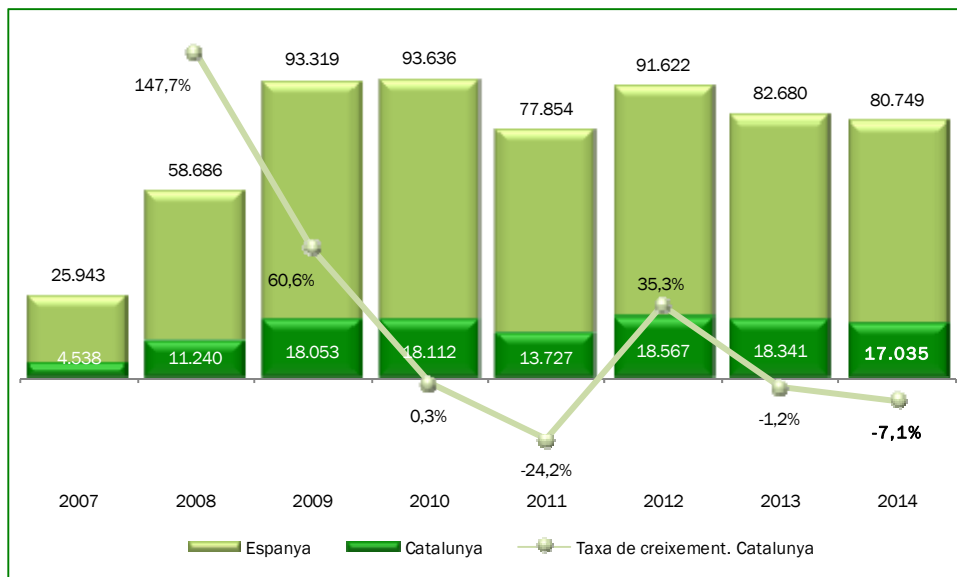
En paral·lel, es manté pràcticament en els mateixos nivells del 2013, amb una lleugera caiguda, el rati de crèdit dubtós sobre el crèdit atorgat a les famílies per compra d'habitatge i rehabilitació, que se situa en el 5,9%.

És molt possible que la millor evolució de l'ocupació i l'activitat econòmica, l'any 2014, hagin frenat la caiguda de la renda familiar disponible per llar; tot i així, seguim en taxes d'atur molt elevades, especialment pel que fa a la població més jove i en edat d'emancipació, la qual cosa encara estaria determinant una demanda d'habitatge i una disposició al pagament pel motiu residencial en una situació de debilitat. De totes maneres, la millora de

l'activitat, especialment pel que fa al sector turístic, i del potencial de rendibilitat en el sector de l'habitatge, indiquen que la demanda d'habitatge pel motiu inversió estaria millorant.

En aquest context, des de l'inici de la crisi del sector de l'habitatge ha tingut lloc un destacat increment en el nombre d'execucions hipotecàries. En el període 2007-2014 s'han iniciat 102.578 execucions hipotecàries a Catalunya, i l'any 2014, tot i que es redueixen el 7,1% en relació al 2013, es mantenen per sobre dels seus valors mitjans previs a la crisi.

GRÀFIC 191. Nombre d'execucions hipotecàries¹. Catalunya i Espanya, 2007-2014

Unitats: nombre i percentatge.

(1) Inclou execucions hipotecàries d'habitatges i locals comercials. Es computen aquells procediments que, tramitats en els jutjats de primera instància, permeten exigir el pagament dels deutes garantits per una penyora o hipoteca al creditor amb escriptura d'hipoteca a favor seu, degudament inscrita en el Registre de la Propietat. Cada procediment d'execució pot incloure una o més finques.

Font: Consell General del Poder Judicial.

Una part dels procediments en tràmit sobre execucions hipotecàries acaben en desallotjament a través dels processos de llançaments practicats, que principalment ho són per causa de l'impagament del lloguer. L'any 2014 el nombre de llançaments practicats és de 15.606,⁶¹¹ el 2,5% menys que el 2013, i segueixen sent majoritaris els derivat d'impagament del lloguer. Augmenten els procediments que ho són com a conseqüència d'execucions hipotecàries, mentre que es redueixen els derivats de la llei d'arrendaments.

TAULA 143. Nombre de llançaments practicats¹. Catalunya i Espanya, 2013-2014

Catalunya	2013	2014	2013-2014
Nombre de llançaments practicats	16.008	15.606	-2,5%
Conseqüència d'execucions hipotecàries	4.426	4.861	9,8%
Conseqüència de la llei d'arrendaments urbans	10.817	10.009	-7,5%
Altres conseqüències	765	736	-3,8%
Espanya	2013	2014	2013-2014
Nombre de llançaments practicats	67.189	68.091	1,3%
Conseqüència d'execucions hipotecàries	25.811	28.877	11,9%
Conseqüència de la llei d'arrendaments urbans	38.141	36.044	-5,5%
Altres conseqüències	3.237	3.170	-2,1%

Unitats: nombre i percentatge.

⁶¹¹ Aquesta dada només està disponible a partir del primer trimestre del 2013.

(1) Els llançaments són desallotjaments forçosos indicats per una autoritat judicial. Es computen els llançaments practicats desglossats segons es derivin d'execucions hipotecàries, de procediments de la Llei d'arrendaments urbans (principalment correspondran a lloguers impagats) o d'altres causes (laudes arbitrals, processos de família, etc.).

Font: Consell General del Poder Judicial.

En aquest sentit, la Generalitat de Catalunya, a través d'Ofideute, disposa d'un servei d'informació i assessorament adreçat a les famílies que no poden fer front al pagament dels préstecs hipotecaris i es troben, per aquesta causa, en risc de perdre el seu domicili habitual, amb l'objectiu principal d'evitar els desnonaments provocats per la falta de pagament dels crèdits hipotecaris. Al llarg del 2014 l'Ofideute ha atès 2.900 actuacions de les quals ha arribat a una solució pactada amb l'entitat financera en 849 casos.

4.2. EVOLUCIÓ DELS MERCATS I PREUS DE L'HABITATGE

L'any 2014 l'activitat constructora residencial a Catalunya mostra alguns signes de recuperació en relació amb l'any 2013, si bé es manté en nivells mínims històrics. Augmenta el nombre d'habitatge iniciats d'obra nova, i es manté l'activitat de rehabilitació d'habitatges –actualment, el principal sustentador de l'activitat en el conjunt del sector de la construcció–, amb un lleuger augment del nombre de noves obres per reforma d'habitatge. Paral·lelament, però, es redueix el nombre d'habitatges acabats al llarg de l'any.

De totes maneres, aquesta relativa millora de l'activitat constructora residencial, especialment pel que fa a l'obra nova,⁶¹² no ha estat suficient per fer recuperar l'activitat del conjunt del sector de la construcció, que experimenta una caiguda del 2,4% del seu VAB en termes reals, d'acord amb les primeres estimacions de la Comptabilitat regional (CR); i que ha vist reduir la seva ocupació en un 2,7% a Catalunya, segons les dades de la EPA. Tot i així, aquests retrocessos en l'activitat i l'ocupació del sector són clarament inferiors als registrats l'any 2013, i l'evolució trimestral mostra una millora de l'activitat i l'ocupació en el darrer trimestre de l'any.

Pel que fa a la branca dels serveis immobiliaris⁶¹³ sense lloguer imputats, que inclou la promoció i la intermediació immobiliària en l'àmbit de l'habitatge, l'any 2014 a Catalunya té lloc un increment de l'activitat que es veu reflectit en l'augment, del 23,6%, del total de transaccions immobiliàries d'habitatge –fonamentalment per l'augment de les transaccions d'habitatge lliure de segona mà–, mentre que es manté, amb una lleugera reducció, el nombre de noves contractacions d'habitatges de lloguer, prop de 150 mil contractes de lloguer registrats per l'INCASOL⁶¹⁴ el 2014.

Aquest dinamisme més elevat en el mercat de compra de l'habitatge i la pràctica estabilitat del nivell de contractació en el mercat del lloguer poden ajudar a explicar l'augment de l'1,6% en termes reals del VAB de les activitats de serveis immobiliaris sense lloguers imputats, si bé aquest creixement no ha estat suficient per generar ocupació neta, i el sector perd el 5,2% de l'ocupació que tenia l'any 2013. A més, en aquest cas, amb un comportament que ha empitjorat en la segona meitat de l'any i en els dos darrers trimestres concentra pèrdues interanuals d'ocupació.

La dinàmica del mercat de compra d'habitatge no es veu reflectida amb la mateixa intensitat en l'evolució del volum d'hipoteques constituïdes, que pràcticament es mantenen en els mateixos nivells que el 2013, amb 30.261 noves hipoteques, i un increment respecte del 2013 del 0,7%. La important diferència entre el volum de transaccions realitzades, i el volum de noves hipoteques estaria posant de manifest un increment de les compres al comptat. L'efecte conjunt de la caiguda del preu de l'habitatge i la relativa estabilització de la proporció de préstec concedit respecte del bé hipotecat, ha situat l'import mitjà de les noves hipoteques en 113.649 euros, amb un increment en termes reals d'aquest import del 3,1% respecte de l'any 2013.

A més, el nivell de transaccions immobiliàries l'any 2014, 55.033 compravendes d'habitatge, contrasta amb la reducció, identificada per l'Enquesta contínua d'habitatge de l'INE, en el nombre de llars que viuen en habitatge principal en règim de propietat. L'any 2014 hi ha 20,5 milers de llars menys que el 2013 que son propietàries del seu habitatge principal.

⁶¹² Cal tenir en compte que segons les estimacions de la Cambra de Contractistes de Catalunya (CCOC), l'activitat constructora associada a l'obra nova d'habitatge significa al voltant del 18% de tota l'activitat del sector de la construcció.

⁶¹³ El VAB dels Serveis immobiliaris, calculat per la CR, incorpora el VAB associat als lloguers imputats als propietaris del seu habitatge habitual. Per tenir una aproximació a l'activitat econòmica d'aquesta branca a Catalunya, estimem el seu VAB sense els lloguers imputats, deduint al VAB dels serveis immobiliaris a Catalunya, el pes que en el conjunt d'Espanya significa el VAB d'aquests serveis imputats en la branca de Serveis immobiliaris d'Espanya.

⁶¹⁴ Cal tenir en compte que l'estadística de contractació de lloguer recull les altes registrades de contractes de lloguer d'habitatge que han dipositat fiança a l'INCASOL, i que, per tant, no preveu les baixes que tenen lloc de contractes de lloguer finalitzats durant l'any.

Elements que també apuntarien a que, principalment, el mercat de compra de l'habitatge està en aquest moments dominat per l'augment de la demanda pel motiu inversió.

TAULA 144. Dades d'habitatge. Catalunya, 2011-2014

	2012	2013	2014	Variació real		
				2011-2012	2012-2013	2013-2014
Valor de la construcció residencial (M €) ¹	2.221	1.701	-	-9,9%	-23,0%	-
PIB de Catalunya (M €) ²	198.272	197.320	199.786	-1,9%	-1,2%	1,4%
Construcció residencial / construcció total ³	18,0%	17,3%	-	-	-	-
VAB Construcció	9.814	8.994	8.775	-15,9%	-7,8%	-1,3%
VAB Serveis Immobiliaris sense lloguers imputats	6.208	6.254	6.410	1,9%	0,6%	1,6%
VAB Construcció i Serveis Immobiliaris sense lloguers imputats ⁴	32.722	32.391	32.755	-10,2%	-4,5%	-0,1%
Ocupats Construcció	197,5	184,0	181,3	-19,9%	-6,8%	-1,5%
Ocupats Serveis Immobiliaris	19,2	22,7	21,6	-24,2%	18,2%	-5,2%
Ocupats Construcció i Serveis Immobiliaris	216,7	206,7	202,8	-20,3%	-4,6%	-1,9%
Índex del cost construcció de l'edificació	184,2	183,4	181,5	0,9%	-0,5%	-1,0%
Nombre d'hipoteques ⁵	43.086	30.059	30.261	-32,2%	-30,2%	0,7%
Valor hipoteques (M €) ⁵	4.664	3.307	3.439	-42,2%	-30,3%	3,8%
Valor mitjà de les hipoteques (€) ⁵	108.243	110.031	113.649	-14,8%	-0,1%	3,1%
Tipus mitjà del préstec hipotecari ⁶	3,42%	3,35%	3,00%	-	-	-

Unitats: imports en euros, milions d'euros, nombre d'hipoteques i percentatges.

(1) Les dades del creixement real del valor de la construcció residencial s'elaboren a partir de les dades de producció interna bruta del sector de la construcció, en termes nominals, publicades per la CCOC, i deflactades pels índexs de costos de la construcció publicats per Idescat. Els valors del 2013 són previsions.

(2) El PIB de Catalunya i les taxes de creixement reals s'obtenen del PIB en SEC 2010 publicat per la CR de l'INE.

(3) El pes de la construcció residencial sobre el total de construcció s'obté a partir de les dades de producció interna bruta del sector de la construcció, en termes nominals, publicades per la CCOC.

(4) El VAB dels serveis immobiliaris es computa sense el valor del VAB associat als lloguers imputats dels propietaris del seu habitatge habitual, a partir de la CR de l'INE. Vegeu la nota a peu de pàgina número 151.

(5) Les dades d'hipoteques d'habitatges responen als valors nominals de les hipoteques constituïdes per habitatges (construïts i projectats) a Catalunya, publicades per l'INE, i les taxes de creixement reals s'obtenen a partir de la inflació catalana publicada per l'INE.

(6) Tipus mitjà en el mercat hipotecari obtingut com la mitjana ponderada dels préstecs a més de tres anys del conjunt d'entitats.

Font: Les dades d'ocupació s'obtenen a partir de l'EPA.

Aquesta evolució de l'activitat constructora i immobiliària ha anat acompanyada de les següents dinàmiques en els diferents mercats de l'habitatge que desenvolupem en els següents subapartats i que resumim en els quatre punts següents:

- En el mercat de compra d'habitatge lliure nou se segueix reduint el volum de les transaccions realitzades fins a 5.604 compravendes registrades, si bé es desaccelera el ritme de caiguda en relació amb el 2013. Paral·lelament, es redueixen el 5,0% els preus d'oferta per metre quadrat. Així, en els anys 2007-2014 s'acumula una caiguda del preu d'oferta per metre quadrat del 45,1% i de les transaccions realitzades, del 88,5%.
- En el mercat de compra d'habitatge lliure de segona mà s'accelera el creixement del nombre de transaccions fins a 48.287 compravendes, un 27,0% més que el 2013, amb un increment del 6,3% dels preus d'oferta per metre quadrat, que recull principalment l'increment del preu en la ciutat de Barcelona. I en els anys 2007-2014 s'acumula una caiguda del preu del 33,5% i una reducció en el nombre de transaccions del 55,2%.
- En el mercat de lloguer lliure s'estabilitza el nombre de nous contractes signats, i s'experimenta per sisè any consecutiu una caiguda del preu dels nous contractes de lloguer, del 0,5%, si bé clarament inferiors a les caigudes dels anys precedents. En l'acumulat dels anys 2007-2014, i recollint part de la demanda que no pot accedir al mercat de compra, el preu dels nous contractes de lloguer s'ha reduït amb menys intensitat que el

preu del mercat de compra, el 10,5%, mentre que s'ha més que duplicat el nombre de noves contractacions fetes anualment, amb un increment del 163,6%.

- Finalment, l'evolució del mercat d'habitatge protegit a Catalunya mostra una certa reactivació el 2014, amb un increment del nombre de transaccions del 66,2%, fins a 1.142 compravendes, i una reducció del preu mitjà segons taxacions del 3,2%. En el conjunt dels anys 2007-2014, aquest mercat acumula un creixement dels preus de taxació del 15,5% i una reducció del nombre de transaccions del 68,5% (vegeu la taula V-56).

TAULA 145. Evolució del preu mitjà de l'habitatge protegit i del nombre de transaccions immobiliàries d'habitatge protegit nou. Catalunya, 2006-2014

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Preu habitatge protegit	1.137,0	1.190,6	1.270,0	1.243,5	1.264,7	1.293,8	1.342,4	1.357,4	1.313,8
Transaccions d'habitatge protegit	3.621	3.272	2.423	2.135	2.248	1.724	1.378	687	1.142

Unitats: euros per metre quadrat i nombre de transaccions immobiliàries.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Foment.

4.2.1. HABITATGE DE NOVA CONSTRUCCIÓ

L'any 2014 el nivell d'activitat constructora d'habitatges nous i rehabilitats mostra un lleuger increment en relació amb el 2013 si bé amb nivells clarament inferiors als del 2012. Així, mentre que augmenten un 51,4% els habitatges nous iniciats, i el sector de la rehabilitació manté l'activitat, amb un lleuger increment del 0,7% del nombre d'habitatges iniciats per reformar, per una altra costat hi ha una reducció del 10,8% dels habitatges acabats. S'inicien, així, 0,5 habitatges nous per cada 1.000 habitants, un valor que contrasta amb els 11,9 habitatges iniciats per cada mil habitants de mitjana anual en els anys 1996-2008.

TAULA 146. Habitatges en construcció, iniciats i acabats. Catalunya, 2006-2014

Nombre d'habitatges	Habitatges en construcció ¹			Habitatges iniciats nous ²	Habitatges acabats ³
	Total	Obra nova	Per reformar		
2006	131.517	125.506	6.011	127.117	77.309
2007	88.391	84.842	3.549	85.515	79.580
2008	28.797	26.452	2.345	27.569	71.007
2009	16.607	11.554	5.053	12.358	37.871
2010	18.540	9.537	9.003	13.523	20.292
2011	15.294	6.437	8.857	7.898	18.704
2012	10.120	3.938	6.182	5.311	13.003
2013	8.460	2.401	6.059	3.036	6.305
2014	9.737	3.635	6.102	3.846	5.624

Taxa de variació	Habitatges en construcció ¹			Habitatges iniciats nous ²	Habitatges acabats ³
	Total	Obra nova	Per reformar		
2006	10,9%	15,0%	-36,6%	17,9%	3,5%
2007	-32,8%	-32,4%	-41,0%	-32,7%	2,9%
2008	-67,4%	-68,8%	-33,9%	-67,8%	-10,8%
2009	-42,3%	-56,3%	115,5%	-55,2%	-46,7%
2010	11,6%	-17,5%	78,2%	9,4%	-46,4%
2011	-17,5%	-32,5%	-1,6%	-41,6%	-7,8%
2012	-33,8%	-38,8%	-30,2%	-32,8%	-30,5%

2013	-16,4%	-39,0%	-2,0%	-42,8%	-51,5%
2014	15,1%	51,4%	0,7%	26,7%	-10,8%

Unitats: nombre d'habitatges.

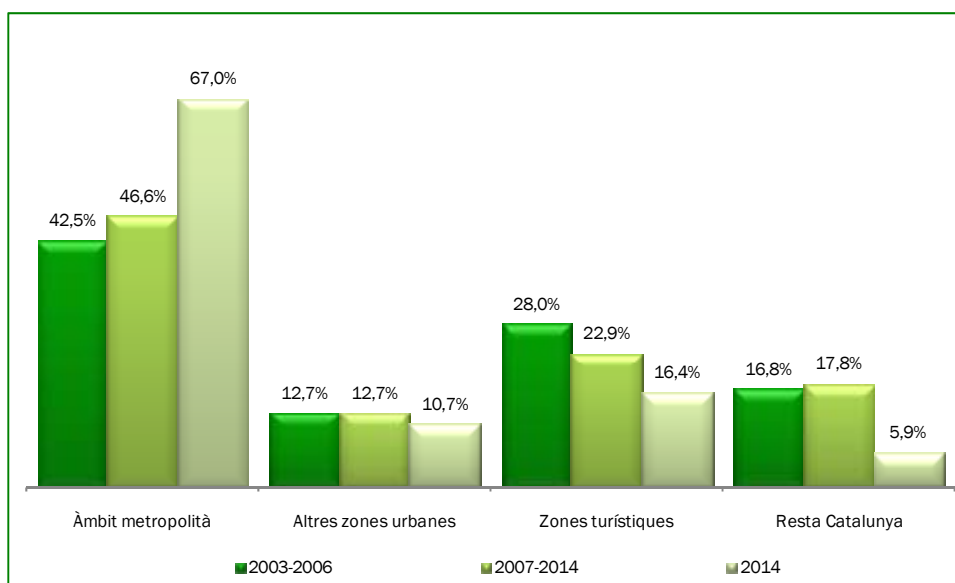
- (1) Habitatges visats pels col·legis d'arquitectes tècnics per poder demanar llicència d'obra, Ministeri de Foment.
 (2) Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana a partir dels visats dels col·legis d'aparelladors de Catalunya.
 (3) Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana a partir de certificats de final d'obra dels col·legis d'aparelladors de Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana i del Ministeri de Foment.

L'augment del nombre d'habitatges iniciats l'any 2014 es distribueix de forma irregular en el territori, i es concentra a les províncies de Lleida i Barcelona, i per zones significatives en les zones urbanes de Girona, Tarragona i Lleida (altres zones urbanes) i en l'àmbit metropolità de Barcelona. Mentrestant se segueix reduint el nombre d'habitatges iniciats en el conjunt de les províncies de Tarragona i Girona, i en les zones turístiques així com en la resta de Catalunya.

Per zones significatives, en termes mitjans del període 2003-2014, l'àmbit metropolità de Barcelona acumula el 43,6% dels habitatges iniciats, les zones turístiques el 26,6%, la resta de Catalunya el 17,1% i les altres zones urbanes el 12,7%. Aquesta distribució, que en el darrer període de creixement del sector (2003-2006) havia evolucionat amb un guany del pes relatiu dels habitatges iniciats a les zones turístiques i una pèrdua del pes relatiu dels habitatges iniciats a l'àmbit metropolità, contrasta amb l'evolució en el darrers vuit anys (2007-2014) de crisi del sector, que mostra una recuperació del pes dels habitatges iniciats en l'àmbit metropolità de Barcelona i en les comarques interiors de Catalunya, i una pèrdua de pes relatiu dels habitatges iniciats en les zones turístiques (vegeu el gràfic V-36).

GRÀFIC 192. Distribució per zones significatives del nombre d'habitatges nous iniciats. Catalunya, 2003-2006, 2007-2014 i 2014

Unitats: percentatges.

Nota: Àmbit metropolità: l'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental; altres zones urbanes: el Gironès, el Segrià i el Tarragonès; zones turístiques: l'Alt Empordà, l'Alta Ribagorça, el Baix Camp, el Baix Ebre, el Baix Empordà, el Baix Penedès, la Cerdanya, el Montsià, el Pallars Sobirà, el Pla de l'Estany, la Selva i la Vall d'Aran; i Resta de Catalunya: l'Alt Camp, l'Alt Urgell, l'Anoia, el Bages, el Berguedà, la Conca de Barberà, les Garrigues, la Garrotxa, la Noguera, Osona, el Pallars Jussà, el Pla d'Urgell, el Priorat, la Ribera d'Ebre, el Ripollès, la Segarra, el Solsonès, la Terra Alta i l'Urgell.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

Per demarcacions territorials, en termes mitjans del període 2003-2014, Barcelona acumula el 52,9% dels habitatges iniciats, Tarragona, el 20,0%, Girona, el 17,4% i Lleida el 9,8%. Aquesta distribució ha evolucionat a partir del 2004 amb un guany del pes relatiu dels habitatges iniciats a les províncies de Barcelona i Lleida, i una pèrdua del pes relatiu dels habitatges iniciats a les províncies de Girona i Tarragona.

En la taula següent es mostra l'evolució dels dos darrers anys dels habitatges iniciats per zones significatives i demarcacions territorials.

TAULA 147. Habitatges iniciats (obra nova) per zones significatives i demarcacions territorials. Catalunya, 2013-2014

	2013		2014		Variació	
	Nombre	Distribució	Nombre	Distribució	2012-2013	2013-2014
Àmbit metropolità ¹	1.836	60,5%	2.577	67,0%	-39,7%	40,4%
Altres zones urbanes ²	222	7,3%	413	10,7%	-75,7%	86,0%
Zones turístiques ³	720	23,7%	630	16,4%	-18,1%	-12,5%
Resta Catalunya ⁴	258	8,5%	226	5,9%	-45,2%	-12,4%

	2013		2014		Variació	
	Nombre	Distribució	Nombre	Distribució	2012-2013	2013-2014
Barcelona	1.930	63,6%	2.676	69,6%	-40,5%	38,7%
Girona	545	18,0%	491	12,8%	-23,9%	-9,9%
Lleida	202	6,7%	453	11,8%	-42,1%	124,3%
Tarragona	359	11,8%	226	5,9%	-64,1%	-37,0%
CATALUNYA	3.036	100,0%	3.846	100,0%	-42,8%	26,7%

Unitats: nombre d'habitatges i percentatges.

(1) L'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.

(2) El Gironès, el Segrià i el Tarragonès.

(3) L'Alt Empordà, l'Alta Ribagorça, el Baix Camp, el Baix Ebre, el Baix Empordà, el Baix Penedès, la Cerdanya, el Montsià, el Pallars Sobirà, el Pla de l'Estany, la Selva i la Vall d'Aran.

(4) L'Alt Camp, l'Alt Urgell, l'Anoia, el Bages, el Berguedà, la Conca de Barberà, les Garrigues, la Garrotxa, la Noguera, Osona, el Pallars Jussà, el Pla d'Urgell, el Priorat, la Ribera d'Ebre, el Ripollès, la Segarra, el Solsonès, la Terra Alta i l'Urgell.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

Tot i que milloren alguns dels indicadors de comercialització dels habitatges nous en oferta, en el conjunt de Catalunya se segueix reduint percentatge d'habitatges venuts al llarg de l'any del conjunt de promocions. Tot i així, es redueixen, tant a la ciutat de Barcelona com en el conjunt de Catalunya, el número de mesos transcorreguts per vendre una promoció, i augmenta el percentatge d'habitatges venuts d'una promoció en un mes d'oferta (vegeu la taula V-59). Aquesta dificultat a l'hora de comercialitzar les promocions s'arrossega des l'any 2006.

TAULA 148. Comercialització de l'habitatge en oferta nou. Catalunya, 2010-2014

	Vendes/oferta ¹				Ritme de vendes ²				Vendes mensuals ³			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Barcelona ciutat	30,6%	24,3%	18,2%	21,4%	42	62	63	24	2,4%	1,6%	1,6%	4,1%
Catalunya (44 municipis)	32,9%	26,2%	24,1%	23,7%	51	65	75	47	2,0%	1,5%	1,3%	2,1%
Catalunya (214 municipis)	33,3%	27,2%	24,4%	23,9%	52	67	78	45	1,9%	1,5%	1,3%	2,2%

Unitats: percentatges i mesos.

(1) Percentatge d'habitatges venuts dins de les promocions en oferta.

(2) Mesos de venda d'una promoció.

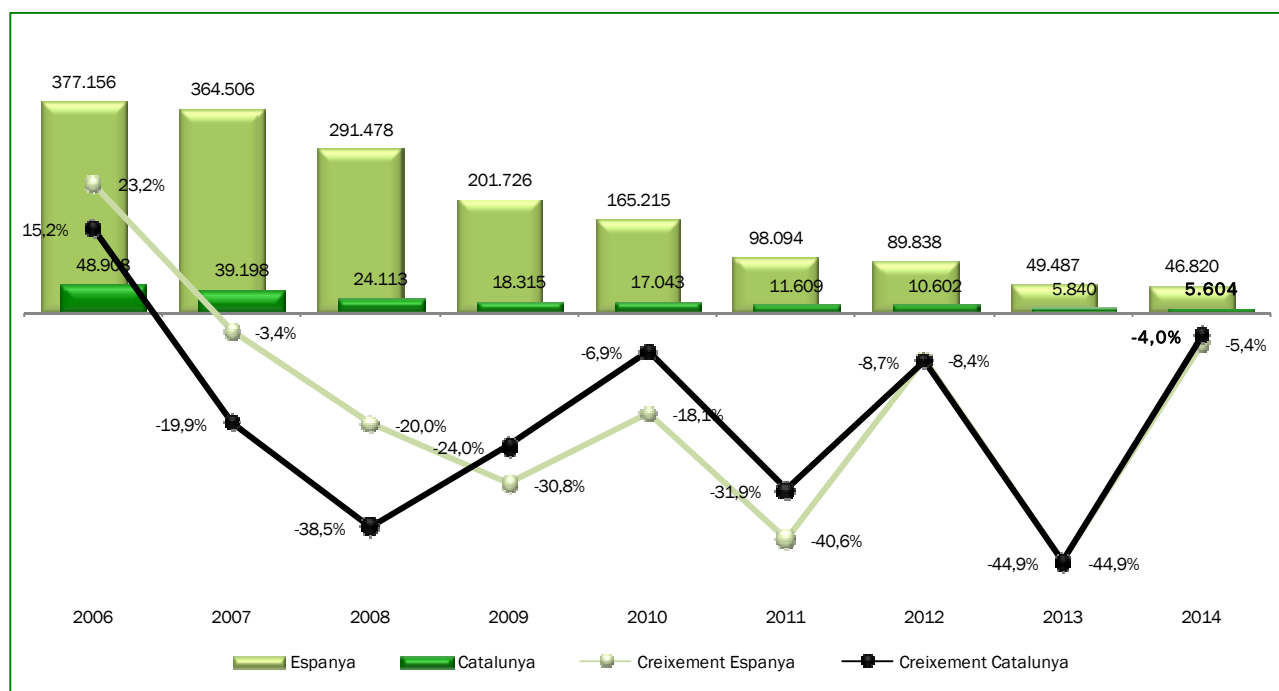
(3) Percentatge de la promoció venuda en un mes.

Font: dades facilitades per la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, a partir de les dades del treball de l'Institut APOLDA.

Les dificultats de comercialització també queden recollides en l'evolució del nombre total de transaccions immobiliàries d'habitatge lliure nou. L'any 2014, el nombre de transaccions d'aquest tipus d'habitatges s'ha reduït el 4,0% respecte del 2013, fins a un volum de 5.604 transaccions (vegeu el gràfic V-37).

GRÀFIC 193. Evolució del nombre de transaccions immobiliàries d'habitatge lliure nou. Espanya i Catalunya, 2006-2014

Unitats: nombre de transaccions en valors absoluts i taxes de creixement en percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Foment.

Paral·lelament, els preus dels habitatges en oferta segueixen en procés de caiguda que, per al conjunt de Catalunya, amb un preu mitjà de 2.164,4 euros/m², significa una caiguda del preu del 5,0%. En els municipis de l'àmbit metropolità de Barcelona (sense Barcelona), amb un preu mitjà de 2.131,7 euros/m², es redueix en termes mitjans el 5,1%; a la ciutat de Barcelona, amb un preu mitjà de 3.758,9 euros/m², la reducció ha estat del 3,2%; mentre que als municipis de la resta de Catalunya, amb un preu mitjà de 1.568,9 euros/m², la caiguda ha estat del 4,9% (vegeu la taula V-60).

TAULA 149. Preus de l'oferta de venda d'habitatge nou. Catalunya, 2009-2014

Valors absoluts	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2001-2006	2007-2014
Barcelona (BCN)	5.115,5	5.065,4	4.583,5	4.252,5	3.884,1	3.758,9	-	-
Àmbit metropolità (menys BCN)	3.031,4	2.978,7	2.688,4	2.423,5	2.269,9	2.131,7	-	-
Resta de Catalunya	2.214,8	2.136,0	1.877,2	1.845,8	1.658,3	1.568,9	-	-
Catalunya (Total municipis estudiats)	2.815,2	2.736,3	2.716,6	2.552,5	2.290,6	2.164,4	-	-
Taxes de creixement	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2001-2006	2007-2014
Barcelona (BCN)	-9,4%	-1,0%	-9,5%	-7,2%	-8,7%	-3,2%	167,4%	-35,1%
Àmbit metropolità (menys BCN)	-8,7%	0,9%	-12,0%	-10,8%	-10,5%	-5,1%	65,8%	-42,0%
Resta de Catalunya	-10,0%	-2,6%	-10,0%	-3,5%	-14,6%	-4,9%	54,9%	-39,2%
Catalunya (Total municipis estudiats)	-9,4%	-1,3%	-11,1%	-8,2%	-14,9%	-5,0%	176,7%	-45,1%

Unitats: euros per metre quadrat i percentatges.

Nota: Les taxes de creixement de cada àmbit territorial es calculen tenint en compte el mateix nombre de municipis entre anys successius i ponderant el creixement de preus de cada municipi pel pes de la superfície en oferta construïda en cada municipi sobre la superfície en oferta total de l'àmbit territorial corresponent. Per a l'any 2008 i per als 3 àmbits, AMB, Resta de Catalunya i Catalunya s'utilitzen 27, 16 i 44 municipis respectivament; per a l'any 2009 per als 3 àmbits, AMB, Resta de Catalunya i Catalunya s'utilitzen 87, 124 i 214 municipis respectivament; per a l'any 2010 per als 3 àmbits, AMB, Resta de Catalunya i Catalunya s'utilitzen 87, 126 i 212 municipis respectivament; per a l'any 2011 per als 3 àmbits, AMB, Resta de Catalunya i Catalunya s'utilitzen 79, 33 i 113 municipis respectivament; per a l'any 2012 per als 3 àmbits, AMB, Resta de Catalunya i Catalunya s'utilitzen 56, 26 i 83 municipis respectivament; i per a l'any 2013 per als 3 àmbits, AMB, Resta de Catalunya i Catalunya s'utilitzen 42, 20 i 62 municipis respectivament.

Font: elaboració pròpia a partir de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, a partir de les dades del treball de l'Institut APOLDA i BCF Consultors.

4.2.2. L'ESFORÇ DE COMPRA D'HABITATGE NOU

L'esforç teòric que significa la compra d'un habitatge nou per a una llar és un dels condicionants de la demanda d'habitatge i permet valorar l'evolució de l'accessibilitat al mercat de l'habitatge. La caiguda dels preus de l'habitatge a Catalunya i la reducció dels tipus d'interès hipotecaris al llarg del 2014 han contribuït a la reducció, si bé amb menys intensitat que el 2013, de l'esforç teòric de compra d'un habitatge nou en el mercat lliure a Catalunya. En paral·lel, augmenta molt lleugerament la duració mitjana dels nous crèdits hipotecaris contractats sobre habitatge a Catalunya, que ha passat de 274 mesos a 275 mesos l'any 2014. Contràriament, la reducció de l'1,8% de l'índex de cost salarial mitjà a Catalunya hauria contribuït a l'augment d'aquest esforç teòric de compra, compensant part de la reducció derivada de la caiguda de preus i dels tipus d'interès i el lleuger augment de la durada dels crèdits.

Tenint en compte aquests elements, l'esforç teòric de compra s'hauria reduït, el 2014, a la ciutat de Barcelona el 5%, amb una quota hipotecària teòrica mitjana de les noves hipoteques (vegeu la taula V-61) de 1.364 euros/mes; a l'àmbit metropolità de Barcelona (sense Barcelona), s'hauria reduït el 6,8%, amb una quota hipotecària de 736 euros/mes; en el conjunt de la resta de municipis de Catalunya, s'hauria reduït el 6,7% respecte del 2013, amb una quota hipotecària teòrica de 555 euros/mes; i al conjunt de Catalunya, s'hauria reduït el 6,7%, amb una quota de 665 euros/mes, o reduccions totes elles menors que les del 2013.

D'aquesta manera, l'esforç de compra que hauria de fer una família monosalarial per accedir a l'habitatge (vegeu la taula V-61), calculat en relació amb el cost salarial mitjà total de Catalunya, hauria frenat la seva reducció iniciada l'any 2008, i se situaria en el 68,7% a Barcelona ciutat, en el 37,1% a l'àmbit metropolità de Barcelona (sense Barcelona), en el 27,9% a la resta de Catalunya, i en el 33,5% al conjunt de Catalunya.

Aquesta disminució de l'esforç teòric es calcula sense tenir en compte el lleuger increment en la relació entre el préstec i el valor de les transaccions per al conjunt d'Espanya, passant del 57,5% el 2013 al 59,5% el 2014, element que faria millorar lleugerament les condicions dels préstecs hipotecaris.

Tot i la relativa millora d'aquest any, les dades segueixen posant de manifest la dificultat d'accedir al mercat de compra d'habitatges lliures nous per a una part important de les llars de Catalunya.

Cal tenir en compte que el percentatge de població en atur és encara molt elevat, del 20,4% a Catalunya, i que es manté, almenys amb dades per al conjunt d'Espanya, el nombre de famílies sense cap perceptor d'ingressos, que signifiquen al voltant del 4% de totes les llars, famílies que quedarien excloses d'aquest indicador d'accessibilitat.

TAULA 150. Esforç teòric de compra d'un habitatge nou. Catalunya, 2012-2014

PREU HABITATGE 90 m ²	2012	2013	2014	Variació		
				2011-2012	2012-2013	2013-2014
Barcelona	382.724	349.572	338.302	-7,2%	-8,7%	-3,2%
Àmbit metropolità de Barcelona (sense BCN)	214.888	192.246	182.489	-10,8%	-10,5%	-5,1%
Resta de Catalunya	169.339	144.631	137.502	-3,5%	-14,6%	-4,9%
Catalunya	204.072	173.567	164.884	-8,2%	-14,9%	-5,0%
QUOTA HIPOTECÀRIA (€/mes) ¹	2012	2013	2014	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Barcelona	1.584	1.462	1.364	-3,1%	-7,7%	-6,7%
Àmbit metropolità de Barcelona (sense BCN)	890	804	736	-6,9%	-9,6%	-8,5%
Resta de Catalunya	701	605	555	0,8%	-13,7%	-8,3%
Catalunya	845	726	665	-4,1%	-14,1%	-8,4%
ESFORÇ ²	2012	2013	2014	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Barcelona	77,9%	72,3%	68,7%	-3,0%	-7,2%	-5,0%
Àmbit metropolità de Barcelona (sense BCN)	43,7%	39,8%	37,1%	-6,8%	-9,1%	-6,8%
Resta de Catalunya	34,5%	29,9%	27,9%	0,9%	-13,2%	-6,7%
Catalunya	41,5%	35,9%	33,5%	-4,0%	-13,6%	-6,7%

Unitats: preu en euros, quota en euros, i esforç en percentatges.

(1) Hipoteca de quota fixa d'acord amb la duració mitjana dels nous crèdits hipotecaris contractats, amb el tipus hipotecari mitjà aplicat pel conjunt d'entitats financeres, i suposant que l'import del préstec és del 80% del preu total de l'habitatge.

(2) L'esforç es calcula com el pes de la quota hipotecària respecte de l'índex de cost salarial total mitjà per a Catalunya.

Nota: El preu de l'habitatge nou es calcula a partir de les dades de preus per metre quadrat d'habitatge nou en oferta de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana i aplicant les taxes de creixement de preus calculades en l'apartat 4.2.1. de la taula V-60-.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, INE, i Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Mòbles i Mercantils d'Espanya.

4.2.3. L'HABITATGE DE SEGONA MÀ

En el mercat de l'habitatge lliure de segona mà, si bé amb una mostra molt més reduïda que en el cas de la compra d'habitatges nous, l'any 2014 s'observa un increment dels preus d'oferta, amb un augment mitjà del 6,3%. Aquest augment, però, està principalment determinat per l'evolució dels preus d'oferta a la ciutat de Barcelona, on s'incrementa el 15,4%. Fora de l'àmbit de la ciutat de Barcelona, si bé s'observa una desacceleració de la caiguda, els preus d'oferta es redueixen el 6,8% respecte del 2013. L'estadística de preus de l'INE, a partir dels valors de transacció de les compravendes també recull la desacceleració de la caiguda dels preus dels habitatges de segona mà, si bé per al conjunt de l'any estima que els preus s'han reduït a Catalunya l'1,5% l'any 2014. Aquesta estadística mostra una desacceleració dels preus al llarg de l'any, i estima que en el darrer trimestre de l'any té lloc un increment del preu del 0,4% que ve determinat per l'impacte de l'augment de l'1,0% en els preus dels habitatges de segona mà de la província de Barcelona, mentre que en la resta de províncies segueixen amb taxes de variació negatives.

Els preus d'oferta de venda dels habitatges de segona mà es mantenen, aproximadament, entre el 5% i el 30% inferiors als preus de venda de primera mà en els onze municipis estudiats, excepte en el cas de Gavà, on són el 6,3% superiors.⁶¹⁵

En la taula següent es mostra l'evolució dels preus d'oferta de venda de segona mà per a la mostra de municipis de Catalunya, entre els anys 2011 i 2014.

TAULA 151. Preus mitjans d'oferta de venda dels habitatges de segona mà. 11 municipis. Catalunya, 2011-2014

	2013	2014	Variació			
			2011-2012	2012-2013	2013-2014	2007-2014
Barcelona	2.701	3.118	-11,4%	-12,8%	15,4%	-27,5%
Badalona	1.993	2.060	-9,7%	-6,2%	3,3%	-37,3%
Gavà	2.367	2.353	-0,6%	-6,8%	-0,6%	-33,4%
Girona	1.904	1.961	-0,6%	-9,3%	3,0%	-34,3%
L'Hospitalet de Llobregat	2.115	1.891	-5,9%	-8,6%	-10,6%	-45,4%
Lleida	1.093	1.041	-12,0%	-13,3%	-4,7%	-46,6%
Mataró	1.919	1.767	-2,5%	-13,0%	-7,9%	-44,3%
Ripollet	2.142	1.621	-4,1%	-4,2%	-24,3%	-42,5%
Sabadell	1.812	1.625	-7,7%	-6,5%	-10,3%	-45,1%
Tarragona	1.751	1.550	-8,4%	-9,3%	-11,5%	-38,7%
Terrassa	1.675	1.483	-6,5%	-11,6%	-11,4%	-47,5%
TOTAL sense Barcelona	1.877	1.749	-6,0%	-9,0%	-6,8%	-42,2%
TOTAL (11 municipis)	2.289	2.434	-9,3%	-11,3%	6,3%	-33,5%

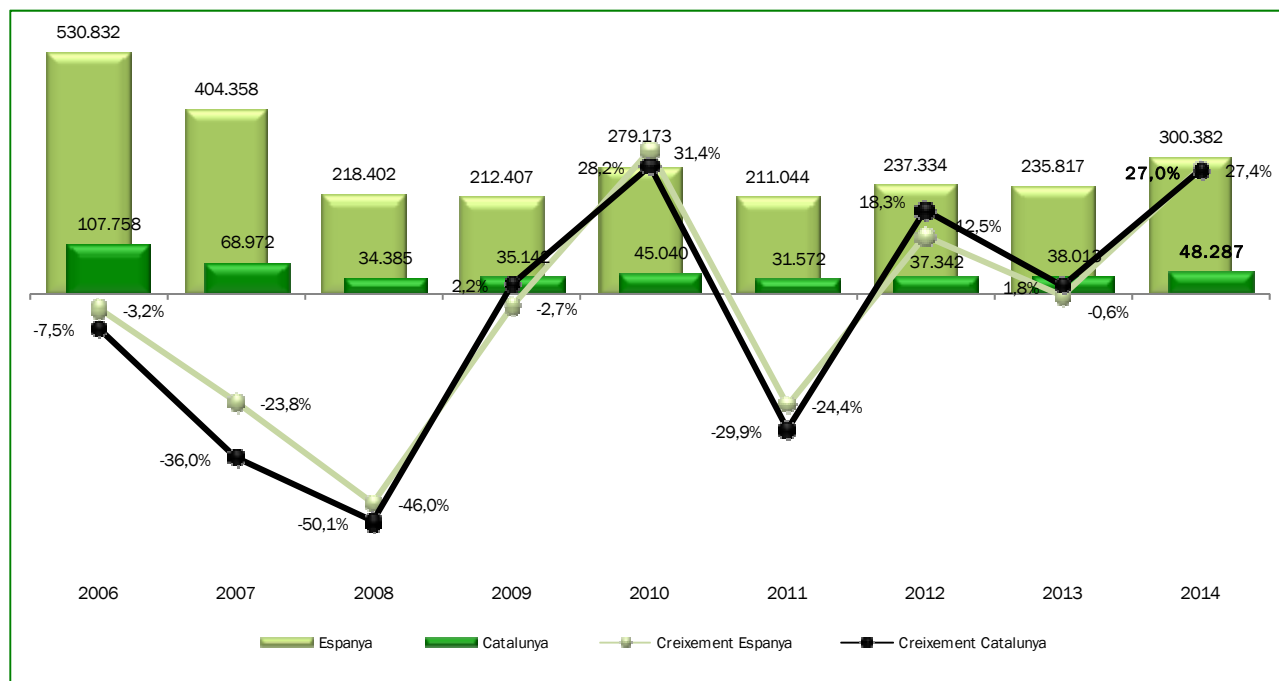
Unitats: preus en euros per metre quadrat construït i variació en percentatges.

Font: dades de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, amb les dades de TECNIGRAMA. Estudi de mercat fet a partir d'una mostra d'habitatges extreta dels anuncis de premsa i Internet, i d'una mostra aleatòria enquestada telefònicament a partir de 2014.

⁶¹⁵ El fet que en alguns municipis determinats el preu d'oferta dels habitatges de segona mà estigui per sobre dels de primera mà pot està condicionat per la localització interna d'aquests habitatges dins del municipi o per les diferents característiques o tipologia dels dos tipus d'habitatge en aquell municipi.

Paral·lelament, el nombre total de transaccions immobiliàries d'habitatge lliure de segona mà a Catalunya accelera el seu creixement i augmenta el 27,0% amb un volum de 48.287 transaccions, un comportament similar al del conjunt d'Espanya, on les transaccions de segona mà augmenten el 27,4%. L'increment de les compravendes té lloc en les quatre províncies de Catalunya si bé amb més intensitat a la província de Barcelona.

GRÀFIC 194. Evolució del nombre de transaccions immobiliàries d'habitatge lliure de segona mà. Espanya i Catalunya, 2006-2014

Unitats: nombre de transaccions en valors absoluts i taxes de creixement en percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Foment.

4.2.4. L'HABITATGE DE LLOGUER

El mercat de lloguer s'estabilitza el 2014, amb una lleugera reducció dels nous contractes del 0,3%, mentre que el lloguer mitjà associat a aquests nous contractes cau el 0,5% i se situa per al conjunt de Catalunya en els 539,5 euros al mes (vegeu les taules V-63 i V-64). Aquest preu significa el 27,2% en relació amb el cost salarial mitjà a Catalunya, i el 81,1% en relació amb la quota hipotecària teòrica d'un pis mitjà de 90 metres quadrats.

L'elevat nombre de nous contractes de lloguer signats, 149,7 milers de contractes, si bé recull per una part el modest increment del 0,8% en el nombre de llars que viuen en un habitatge principal de lloguer, principalment estaria indicant la rotació de contractes i el possible increment en el lloguer de segones residències. Cal tenir en compte que a Catalunya, l'any 2014, 681,5 milers de llars, el 23,1% de totes les llars catalanes, viuen en habitatge principal en règim de lloguer, i que l'augment net de llars amb aquest règim de tinença en relació al 2013 ha estat de 5,4 milers de llars.

Si bé no es disposa d'una estadística del nombre de baixes de lloguer es pot estimar que aquestes se situaran com a mínim en el volum de lloguers que es van contractar ara fa cinc anys -97.818 l'any 2009-; a aquestes caldria afegir el venciment que a partir d'aquest any s'està produint en el parc de lloguer de pròrroga forçosa.

TAULA 152. Evolució anual del lloguer mitjà contractual per zones. Catalunya, 2006-2014

Lloguer	Zones significatives	Demarcacions territorials
---------	----------------------	---------------------------

	Àmbit me- tropolità ¹	Altres zones urba- nes ²	Zones tu- rístiques ³	Resta Cata- lunya ⁴	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
2006	649,3	479,7	453,7	400,0	631,0	488,6	398,2	432,1	602,8
2007	704,5	501,8	476,0	432,2	683,5	509,6	410,3	451,0	645,4
2008	745,2	533,6	508,5	474,8	724,0	533,7	441,4	497,2	678,0
2009	716,7	511,1	484,1	447,9	696,9	508,8	423,6	483,1	650,3
2010	682,3	493,2	461,7	407,7	661,2	490,8	390,2	464,9	614,5
2011	666,1	481,1	453,3	400,8	645,0	477,7	389,2	452,2	599,2
2012	635,7	454,5	431,9	380,9	615,9	454,8	377,5	427,0	571,2
2013	600,3	429,8	410,2	360,3	583,2	434,1	352,1	401,2	542,2
2014	600,1	424,8	402,2	354,1	582,1	429,1	347,4	392,5	539,5
Taxes de crei- xement	Àmbit me- tropolità ¹	Altres zones urba- nes ²	Zones tu- rístiques ³	Resta Cata- lunya ⁴	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
2007	8,5%	4,6%	4,9%	8,1%	8,3%	4,3%	3,0%	4,4%	7,1%
2008	5,8%	6,3%	6,8%	9,9%	5,9%	4,7%	7,6%	10,2%	5,1%
2009	-3,8%	-4,2%	-4,8%	-5,7%	-3,7%	-4,7%	-4,0%	-2,8%	-4,1%
2010	-4,8%	-3,5%	-4,6%	-9,0%	-5,1%	-3,5%	-7,9%	-3,8%	-5,5%
2011	-2,4%	-2,5%	-1,8%	-1,7%	-2,4%	-2,7%	-0,3%	-2,7%	-2,5%
2012	-4,6%	-5,5%	-4,7%	-5,0%	-4,5%	-4,8%	-3,0%	-5,6%	-4,7%
2013	-5,6%	-5,4%	-5,0%	-5,4%	-5,3%	-4,6%	-6,7%	-6,1%	-5,1%
2014	0,0%	-1,2%	-1,9%	-1,7%	-0,2%	-1,2%	-1,3%	-2,2%	-0,5%
2007-2014	-7,6%	-11,4%	-11,3%	-11,5%	-7,7%	-12,2%	-12,8%	-9,1%	-10,5%

Unitats: euros per mes i variació en percentatges.

(1) L'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.

(2) El Gironès, el Segrià i el Tarragonès.

(3) L'Alt Empordà, l'Alta Ribagorça, el Baix Camp, el Baix Ebre, el Baix Empordà, el Baix Penedès, la Cerdanya, el Montsià, el Pallars Sobirà, el Pla de l'Estany, la Selva i la Vall d'Aran.

(4) L'Alt Camp, l'Alt Urgell, l'Anoia, el Bages, el Berguedà, la Conca de Barberà, les Garrigues, la Garrotxa, la Noguera, Osona, el Pallars Jussà, el Pla d'Urgell, el Priorat, la Ribera d'Ebre, el Ripollès, la Segarra, el Solsonès, la Terra Alta i l'Urgell.

Nota: l'estadística del mercat de lloguer de l'any 2011 incorpora una millora de la base de dades respecte d'exercicis anteriors que no afecta el volum de contractació, però sí la renda, ja que s'han exclòs conceptes que no es corresponien amb la renda contractual. D'aquesta manera el concepte "lloguer" expressa estrictament la renda contractual.

Font: elaboració pròpia a partir de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

TAULA 153. Evolució anual del nombre de contractes de lloguer per zones. Catalunya, 2006-2014

Nombre de contractes	Zones significatives				Demarcacions territorials				
	Àmbit me- tropolità ¹	Altres zones urba- nes ²	Zones turís- tiques ³	Resta Cata- lunya ⁴	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
2006	44.333	3.835	4.074	4.570	47.839	4.514	1.329	3.130	56.812
2007	47.024	4.729	5.360	5.558	51.164	6.020	1.605	3.882	62.671
2008	57.767	6.157	9.013	7.189	63.031	8.106	1.886	7.103	80.126
2009	70.038	8.997	10.458	8.325	75.979	9.167	2.630	10.042	97.818
2010	81.628	11.144	12.260	11.156	88.874	11.073	4.615	11.626	116.188
2011	89.092	12.148	14.080	12.493	97.274	12.922	4.826	12.791	127.813
2012	96.623	13.528	14.968	13.502	105.256	14.052	5.620	13.693	138.621

2013	106.470	14.148	15.762	13.820	115.204	14.934	5.847	14.215	150.200
2014	105.665	14.041	16.155	13.872	114.504	15.316	5.640	14.273	149.733
Taxes de creixement	Àmbit metropolità¹	Altres zones urbanes²	Zones turístiques³	Resta Catalunya⁴	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
2007	6,1%	23,3%	31,6%	21,6%	7,0%	33,4%	20,8%	24,0%	10,3%
2008	22,8%	30,2%	68,2%	29,3%	23,2%	34,7%	17,5%	83,0%	27,9%
2009	21,2%	46,1%	16,0%	15,8%	20,5%	13,1%	39,4%	41,4%	22,1%
2010	16,5%	23,9%	17,2%	34,0%	17,0%	20,8%	75,5%	15,8%	18,8%
2011	9,1%	9,0%	14,8%	12,0%	9,5%	16,7%	4,6%	10,0%	10,0%
2012	8,5%	11,4%	6,3%	8,1%	8,2%	8,7%	16,5%	7,1%	8,5%
2013	10,2%	4,6%	5,3%	2,4%	9,5%	6,3%	4,0%	3,8%	8,4%
2014	-0,8%	-0,8%	2,5%	0,4%	-0,6%	2,6%	-3,5%	0,4%	-0,3%
2007-2014	138,3%	266,1%	296,5%	203,5%	139,4%	239,3%	324,4%	356,0%	163,6%

Unitats: nombre de contractes i variació en percentatges.

(1) L'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.

(2) El Gironès, el Segrià i el Tarragonès.

(3) L'Alt Empordà, l'Alta Ribagorça, el Baix Camp, el Baix Ebre, el Baix Empordà, el Baix Penedès, la Cerdanya, el Montsià, el Pallars Sobirà, el Pla de l'Estany, la Selva i la Vall d'Aran.

(4) L'Alt Camp, l'Alt Urgell, l'Anoia, el Bages, el Berguedà, la Conca de Barberà, les Garrigues, la Garrotxa, la Noguera, Osona, el Pallars Jussà, el Pla d'Urgell, el Priorat, la Ribera d'Ebre, el Ripollès, la Segarra, el Solsonès, la Terra Alta i l'Urgell.

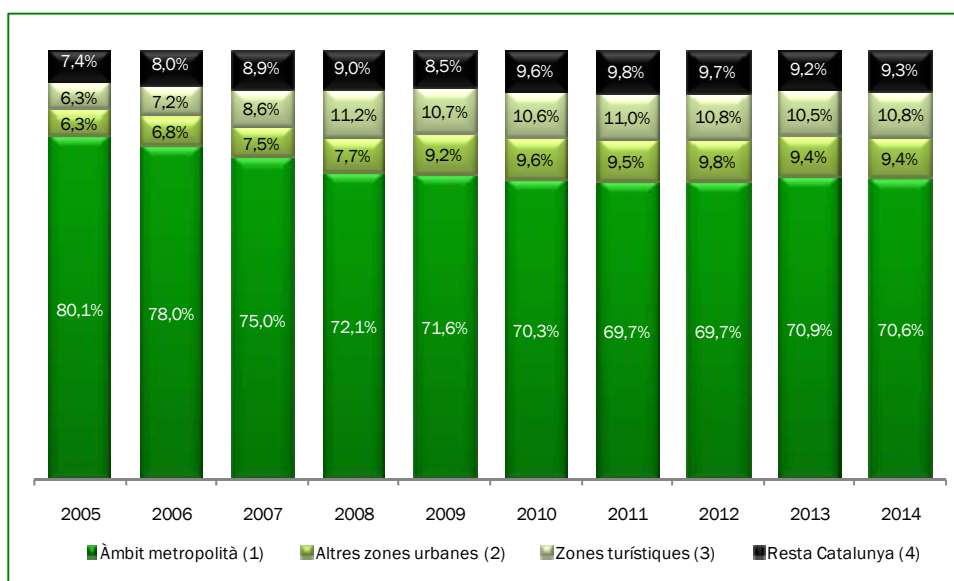
Font: elaboració pròpia a partir de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

L'estabilització de la contractació en el mercat de lloguer està tenint lloc en tots els àmbits geogràfics de Catalunya, si bé és més intensa en els municipis de les altres zones urbanes i els municipis de l'àmbit metropolità de Barcelona, mentre que la desacceleració de la reducció del lloguer mitjà ha evolucionat de manera relativament similar en els quatre àmbits, destacant l'àmbit metropolità de Barcelona, on es mantenen els preus del lloguer en relació amb el 2013.

Així, entre el 2007 i el 2014, en els municipis de l'àmbit metropolità de Barcelona el lloguer mitjà ha disminuït a una taxa anual acumulativa de l'1,0%; en els municipis de les altres zones urbanes de Catalunya s'ha reduït a una taxa de l'1,5%; en els municipis de les zones turístiques s'ha reduït a una taxa de l'1,5%, i als municipis de la resta de Catalunya s'ha reduït a una taxa de l'1,5%.

El gràfic V-39 mostra com l'àmbit metropolità de Barcelona ha anat perdent pes relatiu en els nous contractes de lloguer com a conseqüència de la pèrdua de pes relatiu dels contractes de Barcelona ciutat, una tendència que es manifesta ja des de l'any 2002. Per contra, els municipis de les altres zones urbanes, els municipis de les zones turístiques, i els de la resta de Catalunya han experimentat els deu darrers anys un increment significatiu del seu pes relatiu.

GRÀFIC 195. Evolució del pes dels nous contractes de lloguer a Catalunya per zones. Catalunya, 2005-2014

Unitats: percentatges.

(1) L'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.

(2) El Gironès, el Segrià i el Tarragonès.

(3) L'Alt Empordà, l'Alta Ribagorça, el Baix Camp, el Baix Ebre, el Baix Empordà, el Baix Penedès, la Cerdanya, el Montsià, el Pallars Sobirà, el Pla de l'Estany, la Selva i la Vall d'Aran.

(4) L'Alt Camp, l'Alt Urgell, l'Anoia, el Bages, el Berguedà, la Conca de Barberà, les Garrigues, la Garrotxa, la Noguera, Osona, el Pallars Jussà, el Pla d'Urgell, el Priorat, la Ribera d'Ebre, el Ripollès, la Segarra, el Solsonès, la Terra Alta i l'Urgell.

Font: elaboració pròpia a partir de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

4.3. LA POLÍTICA D'HABITATGE

La despesa d'habitatge ha estat un dels programes més afectats negativament per l'ajust pressupostari associat al procés de consolidació fiscal i reducció del dèficit en què està immers el Govern de la Generalitat.

L'exercici 2014, la Generalitat de Catalunya pressuposta 256,4 milions d'euros en la política d'habitatge (programa 43 dels pressupostos), el 0,9% de tot el pressupost del sector públic. El 16,4% d'aquesta despesa, 42 milions d'euros, està previst destinar-la a inversions reals, el 3,9% de tota la inversió real del sector públic de la Generalitat.

Així, els pressupostos preveuen una reducció de 53,7 milions d'euros en aquesta política, el 17,3% menys que el 2012.⁶¹⁶ La despesa en inversió real en la política d'habitatge es redueix 54,9 milions d'euros, el 56,7% menys que el 2012, reducció que se situa per sobre de la disminució mitjana, del 43,6%, del conjunt de tota la inversió del sector públic de la Generalitat per al 2014.

Dels 256,4 milions d'euros, la Secretaria d'Habitatge en té pressupostats 175,4 milions; la Direcció General d'Urbanisme, 1,1 milions (que transfereix íntegrament a l'INCASÒL per al Programa de barris i nuclis antics); l'Agència de l'Habitatge de Catalunya (AHC)⁶¹⁷ en té pressupostats 131,8 milions; l'INCASÒL, 75,7 milions; i el Consorci de l'Habitatge de Barcelona i el Consorci de l'Habitatge de l'Àrea Metropolitana de Barcelona 19,7 milions d'€; les despeses consolidables⁶¹⁸ són de 147,7 milions d'euros.

⁶¹⁶ Les comparacions es fan amb els pressupostos dels 2012 ja que la Generalitat de Catalunya no va presentar pressupostos per a l'any 2013.

⁶¹⁷ Creada per la Llei 13/2009, de 22 de juliol, i que assumeix les funcions de l'antiga ADIGSA.

⁶¹⁸ Aquestes despeses es corresponen amb les transferències que, des dels pressupostos de la Secretaria d'Habitatge i la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge, es fan a AHC i a l'INCASÒL i als consorcis de l'Habitatge.

A més, els pressupostos del 2014 de la Generalitat de Catalunya també preveuen una despesa fiscal o benefici fiscal⁶¹⁹ orientada a la política d'habitatge, de 1.280,3 milions d'euros,⁶²⁰ que s'instrumenta a través de cinc figures impositives:

- Beneficis fiscals a nivell autonòmic en l'IRPF: part autonòmica de les deduccions per inversió en habitatge habitual, i les deduccions autonòmiques per lloguer de l'habitatge habitual i per rehabilitació de l'habitatge habitual.
- Beneficis fiscals en l'impost de successions i donacions: reduccions en la base imposable de l'impost de successions del 95% del valor de l'habitatge habitual fins a un límit de 500.000 euros del valor conjunt de l'habitatge. Reducció de la base imposable de l'impost de donacions per la donació a un descendent d'un habitatge que ha de constituir el primer habitatge habitual o de diners per a la seva adquisició.
- Beneficis fiscals en l'impost sobre el patrimoni: exempció de l'impost del valor, fins a 300.000 euros, de l'habitatge habitual.
- Beneficis fiscals en l'ITPAJD: tipus reduït en els documents d'adquisició d'habitatges protegits, bonificacions en la quota en les transmissions d'habitatges a empreses immobiliàries, i exempcions i altres bonificacions.
- Beneficis fiscals en l'IVA: tipus reduït del 10% i superreduït, del 4%, en la compra d'habitatges nous per a determinats col·lectius.

El gruix d'aquests beneficis fiscals està dirigit a la compra d'habitatge (vegeu la taula V-65).

TAULA 154. Pressupostos de beneficis fiscals (despesa fiscal) en política d'habitatge dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya. Catalunya, 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2014 ¹
TOTAL	954,6	1.357,9	950,7	967,1	1.098,1	1.066,8	1.280,3
1. IMPOST SOBRE LA RENDA DE LES PERSONES FÍSQUES	409,0	456,2	465,5	499,5	666,4	622,0	676,5
a. Deduccions per inversió en habitatge habitual	401,3	447,9	456,4	478,4	577,4	530,6	449,7
a.1 Adquisició, construcció, rehabilitació, ampliació i comptes habitatge d'habitatge habitual	400,8	447,6	456,1	478,1	577,0	530,1	449,3
a.2 Obres i instal·lacions d'adequació d'habitatge habitual de persones amb discapacitat	0,5	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4
b. Compensació fiscal per deducció en l'adquisició d'habitatge habitual abans del 20.01.2006	0,0	0,0	0,0	0,0	76,3	77,4	0,0
c. Deducció per lloguer de l'habitatge habitual	7,6	8,2	9,1	11,0	12,5	13,8	27,9
d. Deducció per rehabilitació de l'habitatge habitual	0,0	0,0	0,0	10,1	0,2	0,2	0,5
e. Beneficis fiscals derivats de normativa estatal ¹							198,4
2. IMPOST SOBRE SUCCESSIONS I DONACIONS	59,5	94,1	213,4	286,9	59,5	47,5	75,1
a. Reducció per habitatge habitual del causant	59,0	94,1	213,4	286,9	59,0	45,8	72,7
b. Reducció per donació d'un habitatge que ha de constituir el primer habitatge habitual o de diners per a la seva adquisició	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5	1,7	2,4

⁶¹⁹ La despesa fiscal o beneficis fiscal es defineix com l'expressió xifrada de la disminució d'ingressos tributaris que previsiblement es produirà al llarg de l'any, com a conseqüència de l'existència d'incentius fiscals orientats a l'assoliment de determinats objectius de política econòmica i social.

⁶²⁰ Cal tenir en compte que els beneficis fiscals estimats per Catalunya a partir de l'any 2014 incorporen els beneficis fiscals derivats de la normativa estatal i que afecten principalment als beneficis fiscals de l'IRPF i de l'IVA relacionats amb polítiques de l'habitatge, i que sumen per aquest any un import de 347,3 milions d'euros que no es tenen en compte en els anys precedents.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2014 ¹
3. IMPOST SOBRE EL PATRIMONI	61,5	71,7	0,0	0,0	0,0	41,5	58,0
a. Exempció. Habitatge habitual, valor exempt	61,5	71,7	0,0	0,0	0,0	41,5	58,0
4. TRANSMISSIONS PATRIMONIALS I ACTES JURÍDICS DOCUMENTATS	424,7	735,9	271,8	180,7	372,2	355,8	321,8
a. Tipus reduït en l'adquisició d'habitatges de protecció oficial (7%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
b. Tipus reduït en l'adquisició d'habitatges de joves	130,1	126,0	42,1	27,0	47,0	55,0	24,5
c. Tipus reduït en l'adquisició d'habitatges de famílies nombroses	1,2	1,3	0,4	0,3	0,7	0,8	0,6
d. Tipus reduït en l'adquisició de l'habitatge habitual per minusvàlids	0,5	0,9	0,3	0,2	0,5	0,6	0,7
e. Tipus reduït en els documents d'adquisició d'habitatges protegits	1,2	1,4	0,3	0,1	1,0	0,9	0,1
f. Tipus reduït préstecs hipotecaris d'habitatges a joves i discapacitats	71,9	123,2	3,8	9,7	15,1	13,7	6,8
g. Bonificacions en les transmissions d'habitatge a empreses immobiliàries	35,4	114,0	36,1	2,2	24,4	28,6	15,2
h. Altres exempcions, bonificacions i reduccions	184,5	369,2	188,8	141,2	283,4	256,1	273,8
5. IMPOST SOBRE EL VALOR AFEGIT							148,9
a. Beneficis fiscals derivats de normativa estatal ¹							148,9

Unitats: milions d'euros.

(1) Cal tenir en compte que els beneficis fiscals estimats per a Catalunya a partir de l'any 2014 incorporen els beneficis fiscals derivats de la normativa estatal i que afecten principalment els beneficis fiscals de l'IRPF i de l'IVA amb relació a polítiques de l'habitatge.

Font: elaboració pròpia a partir de les memòries de pressupostos de beneficis fiscals dels pressupostos de la Generalitat 2007-2014.

Per tant, es preveu un despesa global (despesa efectiva i despesa fiscal) en política d'habitatge de 1.536,7 milions d'euros, el 13,6% menys, en termes homogenis, que en els pressupostos del 2012, principalment com a conseqüència de la reducció de la despesa efectiva en els pressupostos de la Generalitat (vegeu la taula V-66).

A aquestes quantitats caldria afegir aquella part de la despesa global en política d'habitatge dels pressupostos generals de l'Estat –de 799,7 milions d'euros el 2014– que efectivament acaba repercutint a Catalunya, si bé amb les dades disponibles no és possible fer aquesta assignació (vegeu la taula V-66). Des del vessant dels ingressos, les mesures proposades en el PEF 2014-2015 preveuen un increment de 1.878,1 milions d'euros.

En aquest sentit, els pressupostos generals de l'Estat per al 2014 preveuen una reducció del 21,9% en la despesa global en habitatge. Per una part, augmenta el 4,4% la despesa directa en el Programa de política d'habitatge i per una altra es preveu una reducció del 26,2% en l'import global dels beneficis fiscals associats a la compra d'habitatge, principalment per l'impacte de l'eliminació en l'IRPF de la desgravació fiscal per adquisició d'habitatge feta a partir del 2013.

TAULA 155. Resum de la despesa¹ pressupostada per la Generalitat de Catalunya i l'Estat en la política de l'habitatge. Catalunya, Espanya, 2010-2014

Catalunya	2010	2011	2012	2013	2014	2012-2014
Despesa total dels pressupostos en política d'habitatge	1.563,6	1.539,8	1.376,9	-	1.536,7	-13,6%²
Política d'habitatge	596,5	441,7	310,1	-	256,4	-17,3%
Beneficis fiscals	967,1	1.098,1	1.066,8	-	1.280,3	-12,5% ²
Espanya	2010	2011	2012	2013	2014	2013-2014
Despesa total dels pressupostos en política d'habitatge	8.852,9	7.635,3	6.260,9	5.475,0	4.275,1	-21,9%

Política d'habitatge	1.491,5	1.218,1	819,9	765,9	799,7	4,4%
Beneficis fiscals	7.361,4	6.417,2	5.441,0	4.709,1	3.475,4	-26,2%

Unitats: milions d'euros i percentatge.

(1) El concepte "Despesa" engloba la despesa efectiva i la despesa fiscal o benefici fiscal. La despesa fiscal es defineix com l'expressió xifrada de la disminució d'ingressos tributaris que previsiblement es produirà al llarg de l'any, com a conseqüència de l'existència d'incentius fiscals orientats a l'assoliment de determinats objectius de política econòmica i social. La despesa efectiva en política d'habitatge és la suma dels capítols 1 a 8 dels pressupostos de despesa del programa 43 d'habitatge i actuacions urbanes.

(2) Els beneficis fiscals estimats per a Catalunya a partir de l'any 2014 incorporen els beneficis fiscals derivats de la normativa estatal. Les taxes de creixement entre l'any 2012 i 2014 es fan en termes homogenis, sense tenir en compte els beneficis fiscals derivats de la normativa estatal per a aquest darrer any.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Secretaria d'Habitatge, pressupostos de la Generalitat i pressupostos generals de l'Estat.

Les dades disponibles no permeten fer un seguiment de l'execució de tota la política d'habitatge del sector públic de la Generalitat ni tampoc una comparació amb l'exercici 2012.

Tot i així, en la taula V-67 es resumeixen aquelles actuacions relacionades amb ajuts o subvencions públics de la política d'habitatge en els anys 2007-2014, mesurades en termes del nombre d'habitatges o ajuts i de l'import de les subvencions aprovades, en el marc del Pla per al dret a l'habitatge 2009-2012 establert pel Govern de la Generalitat, de la signatura del Pacte nacional per a l'habitatge 2007-2016, signat el 8 d'octubre del 2007, de l'aprovació de la Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge, i finalment, a partir del 2014, del nou Pla per al dret a l'habitatge, aprovat pel Decret 75/2014, de 27 de maig.

El nou Pla per al dret a l'habitatge s'articula a partir de dos grans eixos d'actuació.⁶²¹ En primer lloc, l'eix social, per facilitar l'accés a l'habitatge a la ciutadania i evitar l'exclusió social residencial, amb l'objectiu d'evitar la pèrdua de l'habitatge per motius econòmics, de facilitar l'accés a l'habitatge en condicions assequibles i d'incentivar l'entrada al mercat de lloguer d'habitatges desocupats. En segon lloc, l'eix econòmic, per facilitar la recuperació econòmica del sector de l'habitatge per recuperar l'ocupació, amb l'objectiu d'incentivar la reactivació de la promoció d'habitatge protegit de nova construcció i de promoure la rehabilitació.

En la línia d'aquests eixos, i per tal d'assolir els objectius del Pla, aquest s'estructura en tres programes:

- Programa social d'habitatges: aquest Programa inclou les prestacions permanents per al pagament del lloguer; els ajuts de la renda bàsica d'emancipació; les prestacions econòmiques d'especial urgència; els ajuts a la Xarxa d'Habitatges d'Inserció Social i els ajuts implícits als llogaters del parc públic d'habitatges de lloguer.
- El Programa d'habitatges amb protecció oficial: aquest Programa inclou els ajuts als promotors i als compradors d'habitatge amb protecció oficial de compra; i ajuts als promotors i als compradors d'habitatge amb protecció oficial de lloguer i per destinar-lo a lloguer, respectivament (nova construcció d'habitatges amb protecció oficial); i els ajuts a la Xarxa de Mediació de Lloguer Social.
- Programa de foment de la rehabilitació: aquest Programa inclou els ajuts per rehabilitar el parc privat d'habitatges, com també els ajuts per rehabilitar i mantenir el parc públic d'habitatges i el Programa d'ascensor del parc públic.

En termes globals, l'any 2014 augmenta modestament el nombre d'actuacions protegides, en habitatges i/o famílies beneficiàries d'ajuts públics, principalment com a conseqüència de l'augment de les actuacions en rehabilitació, i es passa de 49.777 actuacions amb ajut l'any 2013 a 50.672 actuacions el 2014, amb un increment de l'1,8%. En el cas dels ajuts de promoció i accés a l'habitatge -relacionats amb el Programa d'habitatges de protecció- es redueix el nombre d'habitatges i/o famílies beneficiàries en un 5,7%; en els ajuts al pagament -relacionats amb el Programa social d'habitatge- la caiguda és de l'1,5%, mentre que les actuacions relacionades amb el Programa de foment de la rehabilitació els ajuts per rehabilitar el parc d'habitatges augmenten el 69,4%.

Pel que fa als imports aprovats associats a aquestes actuacions, en el cas dels ajuts de promoció i accés a l'habitatge no es disposa de l'import dels ajuts destinats a la compra d'habitatge de protecció oficial. Tot i així, és d'esperar que hagi tingut lloc un increment significatiu d'aquests, ja que augmenten de forma important els ingressos executats que rep la Generalitat de l'Estat del Programa d'habitatge, import que, via transferència de capital, es destina principalment al Programa d'ajuts a la compra d'habitatges, i que passa de 9,2 milions d'euros a 98,3 milions d'euros el 2014. Molt probablement aquest increment, en part, està vinculat a la liquidació d'ajuts

⁶²¹ Vegeu l'àmbit autonòmic de l'apartat "Normativa i iniciatives públiques de l'habitatge".

d'anys precedents. Pel que als ajuts al pagament, es manté pràcticament el mateix import global que l'any 2013, amb un valor de 68,7 milions d'euros; finalment en el cas dels ajuts per al foment de la rehabilitació, l'import dels ajuts s'incrementa el 20,8% fins a assolir la xifra global de 17,9 milions d'euros el 2014.

TAULA 156. Resum de les actuacions i de la despesa d'habitatge protegit. Catalunya, 2007-2014

	Actuacions/beneficiaris				Imports (Generalitat/Estat)			
	2007-2011 ¹	2012	2013	2014	2007-2011 ¹	2012	2013	2014
1 (2 + 6) TOTAL	105.697	79.244	49.777	50.672	285.061	240.088	125.796	n.d.
2 (3 + 4 + 5) TOTAL ajuts d'accés i ús de l'habitatge	67.740	58.869	41.378	40.659	200.282	207.864	110.984	n.d.
3. TOTAL ajuts per compra o urbanització de sòl	2.058	-	-	-	5.141	9.064	714	-
Ajuts a l'adquisició de sòl amb destinació a construcció HPO	1.026	-	-	-	2.569	-	-	-
Ajuts concedits per a la urbanització de sòl majoritàriament d'HPO	1.032	-	-	-	2.572	-	-	-
4. TOTAL ajuts promoció i accés a l'habitatge	11.222	4.637	3.262	3.096	78.958	57.502	41.560	n.d.
Nova construcció d'habitatges amb protecció oficial ²	7.828	1.638	678	992	51.370	46.062	30.057	n.d.
Habitatge existent concertat	29	-	-	-	101	-	-	-
Adquisició d'habitatges amb protecció oficial ^{2,3}	2.961	n.d.	n.d.	n.d.	15.840	n.d.	n.d.	n.d.
Adquisició d'habitatges usats ³	186	-	-	-	1.070	-	-	-
Xarxa de Mediació de Lloguer Social	3.180	2.999	2.584	2.104	10.578	11.440	11.503	11.082
5. TOTAL ajuts per al pagament de l'habitatge	54.461	54.232	38.116	37.563	116.183	141.299	68.710	68.733
Prestacions permanents per al pagament del lloguer (Lloguer just)	21.444	17.993	18.949	18.049	50.092	44.520	41.604	38.034
Renda bàsica d'emancipació ²	30.306	31.924	13.372	6.628	61.960	90.460	19.146	8.764
Prestacions d'especial urgència (ajuts personalitzats a l'allotjament)	1.545	2.082	2.703	8.306	2.613	3.810	4.887	16.649
Ajuts d'Inserció Social	668	961	1.130	1.453	1.008	1.129	1.315	1.685
Lloguer parc públic (ajuts implícits)	-	1.272	1.962	3.127	-	1.380	1.758	3.600
Habitatges amb Avalloguer	15.514	35.639	32.690	39.295	-	-	-	-
6 (7 + 8) TOTAL ajuts rehabilitació	38.338	20.375	8.399	10.029	84.780	32.225	14.812	17.898
7. TOTAL ajuts rehabilitació parc privat	27.910	13.066	3.316	5.616	53.172	22.236	7.247	9.537
Plans nous (convocatòries anuals) ⁴	21.319	8.059	2.519	5.456	41.979	14.994	5.801	9.205
Plans anteriors i ARI (Barcelona ciutat) ⁵	6.268	5.007	797	144	9.789	7.241	1.445	180
Rehabilitació per mobilització ⁶	322	-	-	16	1.404	-	-	153
8. TOTAL ajuts rehabilitació parc de la Generalitat	10.428	7.309	5.083	4.413	31.608	9.989	7.565	8.360
Habitatges rehabilitats per AHC + habitatges obres de manteniment AHC ⁷	9.160	7.069	4.907	4.288	28.744	8.389	6.449	7.588
Programa ascensors AHC ⁸	1.268	240	176	125	2.864	1.600	1.116	773

Unitats: nombre d'habitatges i imports en milers d'euros.

(1) Mitjana anual del període. En el cas dels ajuts implícits a les persones arrendatàries del parc públic de la Generalitat, la mitjana anual és dels anys 2010 i 2011.

(2) L'import recull la subvenció potencial dels habitatges i llars amb ajut.

(3) Les actuacions corresponen als habitatges amb ajuts, i els imports a les subvencions directes a l'entrada (AEDE). El nombre d'actuacions per a l'adquisició d'habitatges amb protecció oficial no computa en el total, perquè es tracta d'habitatges qualificats en exercicis anteriors.

(4) Inclou les actuacions del Consorci de l'Habitatge de Barcelona i el Consorci Metropolità de l'Habitatge.

(5) Habitatges rehabilitats amb ajuts aprovats de plans anteriors i habitatges d'àrees de rehabilitació integrals (ARI).

(6) Subvencions per a la rehabilitació d'habitatges desocupats incorporats al mercat de lloguer a través de la Xarxa de Mediació per al Lloguer Social. Per cada any s'inclouen els recursos aprovats de convocatòries d'anys anteriors. L'any 2014 inclou el Programa de lloguer solidari, de subvencions al propietari per a l'adequació d'habitatges buits del parc privat per destinar-los a lloguer amb preu assequible.

(7) Habitatges rehabilitats i obres de manteniment del parc d'habitatges de l'Agència d'Habitatge de Catalunya (AHC) que en els anys anteriors al 2010 duia a terme ADIGSA.

(8) Inclou els ajuts per cofinançar la instal·lació d'ascensors, els ajuts per incrementar la seguretat i adequar a la normativa vigent el parc d'ascensors dels habitatges del parc públic de la Generalitat existent, i els ajuts complementaris a llars per fer front a les obres derivades de la instal·lació d'ascensors. Els ajuts complementaris a llars només computen en termes d'import, atès que fa referència a actuacions ja comptabilitzades en els ajuts generals a les comunitats de propietaris.

Nota: els imports de les subvencions i de les actuacions/beneficiaris recull els ajuts potencials aprovats en cada any, però no necessàriament les quantitats efectivament pagades en cada any.

Font: Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

4.3.1. HABITATGE PROTEGIT

El nombre d'habitatges iniciats amb protecció oficial de nova construcció a Catalunya l'any 2014 és de 992, 314 més que el 2013 amb un increment del 46,3%, si bé se segueix situant per sota de la mitjana dels darrers anys - 2006-2013-, en els quals s'han iniciat en termes mitjans 6.131 habitatges protegits per any. Aquesta xifra encara és lluny de les necessitats d'una part cada vegada més gran de la població amb dificultats d'accés a l'habitatge.

En aquest sentit, cal tenir en compte que els darrers anys s'està incrementant el nombre d'inscrits en el Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial. L'any 2014 hi ha inscrites 76.852 unitats de convivència en el Registre, i les noves inscripcions han estat de 12.915 unitats de convivència, amb una evolució clarament per sobre tant dels habitatges de protecció oficial acabats durant aquest any, com dels lliuraments provinents del parc públic de la Generalitat, que han estat de 1.059 habitatges i 1.440 habitatges, respectivament. Aquestes dades mostren també que l'increment dels inscrits té lloc en pràcticament tot el territori català, essent l'àmbit funcional del Penedès l'únic que mostra un reducció en el nombre de sol·licitants.

TAULA 157. Evolució de les persones inscrites en el Registre de Sol·licitants d'Habitatge amb Protecció Oficial. Catalunya, 2012-2014

	Inscripcions vigents			Noves sol·licituds		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Catalunya	69.014	72.293	76.852	10.381	10.188	12.915
Demarcacions territorials	Inscripcions vigents			Noves sol·licitud		
Barcelona	56.047	58.276	60.158	6.665	7.002	9.411
Girona	4.069	5.006	5.820	991	1.056	1.376
Lleida	3.591	2.825	3.225	1.000	1.012	723
Tarragona	5.307	6.186	7.649	1.725	1.118	1.405
Àmbits territorials funcionals	Inscripcions vigents			Noves sol·licituds		
Alt Pirineu i Aran	559	605	696	151	170	105
Camp de Tarragona	4.645	5.290	6.418	1.319	849	1.143
Comarques centrals	816	1.104	1.309	448	441	265
Comarques gironines	3.935	4.870	5.681	983	1.043	1.325
Metropolità	53.429	54.888	57.326	5.466	6.004	8.301
Penedès	2.072	2.628	2.041	958	661	958
Ponent	3.107	2.290	2.613	849	828	665
Terres de l'Ebre	451	618	768	207	192	153

Unitats: nombre d'unitats de convivència.

Nota: Inscripcions vigents: nombre total d'unitats de convivència inscrites amb independència de l'any en què han estat donades d'alta en el Registre i no han estat donades de baixa per cap motiu. Noves sol·licituds: nombre de sol·licituds donades d'alta com a vàlides a tots els registres municipals de sol·licitants existents a Catalunya en l'any en curs.

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat.

També cal tenir en compte que en els darrers anys s'ha mantingut estable l'estoc d'habitatges disponible, bàsicament en diferents formes de lloguer per sota del preu de mercat, que estan en oferta a través del parc públic d'habitatges de la Generalitat gestionats per l'AHC, els habitatges obtinguts a través de la Xarxa de Mediació de Lloguer Social i, en menor mesura, dels habitatges de la Xarxa d'Inclusió Social gestionada per entitat sense ànim de lucre. A través d'aquests tres instruments l'any 2014 es disposa de 24.760 habitatges, la gran majoria dels quals estan ocupats. Tot i l'esforç dels darrers anys, la Generalitat de Catalunya encara té un 7,8% del seu parc d'habitatges buit.

TAULA 158. Evolució de l'estoc d'habitatges del parc públic de la Generalitat, de la Xarxa de Mediació Social i de la Xarxa d'Inclusió Social. Catalunya, 2012-2014

	2012	2013	2014
Total	24.746	24.629	24.760
Habitatges del parc públic de la Generalitat	14.287	14.128	14.089
- dels quals estan buits	1.746	1.281	1.105
Habitatges de la Xarxa de Mediació Social	9.498	9.371	9.218
Habitatges de la Xarxa d'Inserció Social	961	1.130	1.453

Unitats: nombre d'habitatges.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Pel que a l'inici de noves promocions, en la taula següent es mostra l'evolució, des del 2007, de les promocions iniciades d'habitatge total i protegit de nova construcció a Catalunya per províncies. El pes d'aquest tipus de promocions sobre el total d'habitatges iniciats s'ha situat l'any 2014 en el 25,8%; el seu pes augmenta respecte del 2013.

TAULA 159. Habitatges iniciats totals i amb protecció oficial per províncies. Catalunya, 2007-2014

Habitatges iniciats totals	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
2007	44.157	14.658	9.878	16.822	85.515
2008	14.486	6.039	3.337	3.707	27.569
2009	6.512	2.924	952	1.970	12.358
2010	9.104	1.978	848	1.593	13.523
2011	5.702	841	573	782	7.898
2012	3.246	716	349	1.000	5.311
2013	1.930	545	202	359	3.036
2014	2.676	491	453	226	3.846
Habitatges protegits (nova construcció)	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
2007	7.242	523	538	898	9.201
2008	7.466	855	936	1.285	10.542
2009	5.795	641	1.402	1.189	9.027
2010	4.953	557	1.183	909	7.602
2011	2.142	284	167	174	2.767
2012	1.356	7	119	156	1.638
2013	616	2	0	60	678
2014	992	0	0	0	992
Habitatges protegits / Habitatges totals	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
2007	16,4%	3,6%	5,4%	5,3%	10,8%

2008	51,5%	14,2%	28,0%	34,7%	38,2%
2009	89,0%	21,9%	147,3%	60,4%	73,0%
2010	54,4%	28,2%	139,5%	57,1%	56,2%
2011	37,6%	33,8%	29,1%	22,3%	35,0%
2012	41,8%	1,0%	34,1%	15,6%	30,8%
2013	31,9%	0,4%	0,0%	16,7%	22,3%
2014	37,1%	0,0%	0,0%	0,0%	25,8%

Unitats: nombre d'habitatges i percentatges.

Nota: S'inclouen els habitatges associats al Programa de remodelació de barris.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Territori i Sostenibilitat.

L'increment dels nous habitatges protegits l'any 2014 es concentra en la província de Barcelona, mentre que s'ha deixat d'iniciar nova construcció d'habitatges protegits a les províncies de Girona, Lleida, i Tarragona. Pràcticament la totalitat dels habitatges iniciats ho són dins de l'àmbit metropolità de Barcelona.

De tota manera, els 56.971 habitatges amb protecció oficial iniciats en els anys 2005-2014 ho han estat de forma relativament més intensa en les províncies de Lleida, especialment, i Tarragona, on s'han acumulat 11,9 i 9 habitatges amb protecció oficial per cada mil habitants, respectivament; mentre que en les províncies de Barcelona i Girona se n'han acumulat, en el mateixos anys, 7,5 i 6,1 habitatges per cada mil habitants, respectivament.

En el conjunt dels anys 2005-2013 s'han iniciat per cada mil habitants més habitatges amb protecció oficial a les tres comarques de les altres zones urbanes i en les comarques de la resta de Catalunya, 9,9 i 8,5 habitatges per cada mil habitants, respectivament; mentre que en les comarques de l'àmbit metropolità de Barcelona i en les de les zones turístiques la intensitat ha estat menor amb 7,6 i 6,8 habitatges per cada mil habitants, respectivament.

Per tipus de promotor l'augment en la nova promoció d'habitatge protegit l'any 2014 ha afectat amb més intensitat els promotors sense ànim de lucre, que han iniciat el 57,6% més d'habitatges que el 2014, especialment per l'activitat de l'INCASÒL, que ha augmentat el nombre de promocions, el 181,1%, i passa a ser el promotor amb més importància en termes relatius. Els promotors privats, amb un augment del 34,6% dels habitatges protegits iniciats, es mantenen com els principals promotors d'habitatges protegits, amb un 44,0% del total, seguits de l'INCASÒL, que incrementa relativament el seu pes, fins al 26,9% del total; els ajuntaments, amb un 17,8%; mentre que les ESAL el redueixen fins a l'11,3% del total. Així, el 2014 els promotors sense ànim de lucre han promogut el 56,0% de tots els habitatges protegits.

En el conjunt dels anys 2005-2014, dels 56.971 habitatges iniciats amb protecció oficial a Catalunya, els promotors privats n'han promogut el 34,5%, els ajuntaments el 30,3%, l'INCASÒL el 18,4%, i les ESAL el 16,8% restant. Per tant, els promotors sense ànim de lucre són els principals agents de la construcció d'habitatge amb protecció oficial, amb un pes del 65,5%.

TAULA 160. Habitatges iniciats amb protecció oficial per províncies i tipus de promotor. Catalunya, 2014

	ESAL ¹	INCASÒL ²	Altres públics ³	Total sense ànim de lucre	Promotors privats	TOTAL
Barcelona	112	267	177	556	436	992
Girona	0	0	0	0	0	0
Lleida	0	0	0	0	0	0
Tarragona	0	0	0	0	0	0
	ESAL ¹	INCASÒL ²	Altres públics ³	Total sense ànim de lucre	Promotors privats	TOTAL
Catalunya 2007	1.880	2.651	2.585	7.116	2.085	9.201
Catalunya 2008	1.747	2.632	3.296	7.675	2.867	10.542
Catalunya 2009	1.137	874	3.175	5.186	3.841	9.027

Catalunya 2010	1.282	932	1.688	3.902	3.700	7.602
Catalunya 2011	374	12	967	1.353	1.414	2.767
Catalunya 2012	250	22	324	596	1.042	1.638
Catalunya 2013	104	95	155	354	324	678
Catalunya 2014	112	267	177	556	436	992

Unitats: nombre d'habitatges.

(1) Entitats sense finalitat de lucre.

(2) Inclou els habitatges construïts per remodelació de barris.

(3) Ajuntaments i empreses municipals.

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat.

Atenent el tipus de promoció dels habitatges iniciats amb protecció, l'any 2014 s'observa que les promocions de lloguer protegit, amb una reducció del 42,3% respecte del 2013, han perdut pes i representen el 3,0% del total de la protecció, mentre que les promocions d'habitatge de compra en signifiquen el 37,5% i s'han reduït el 30,7%. Així mateix, s'han iniciat 474 habitatges de lloguer amb opció a compra, que signifiquen el 47,8% del total. L'any 2013 s'han iniciat 116 habitatges del Programa de remodelació de barris i signifiquen l'11,7% del total.

TAULA 161. Habitatges iniciats amb protecció oficial per tipus de promoció. Catalunya, 2010-2014

	Habitatges					Percentatge sobre el total				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Remodelació de barris	0	0	0	89	116	0,0%	0,0%	0,0%	13,1%	11,7%
Lloguer	4.261	1.149	502	52	30	56,1%	41,5%	30,6%	7,7%	3,0%
Venda	3341	1618	1136	537	372	43,9%	58,5%	69,4%	79,2%	37,5%
Venda / lloguer	0	0	0	0	474	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	47,8%
Total habitatges protegits	7.602	2.767	1.638	678	992	100%	100%	100%	100%	100%

Unitats: nombre d'habitatges i percentatges.

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat.

Així, en el conjunt dels anys 2005-2014, dels 56.971 habitatges amb protecció oficial iniciats, el 43,0% han estat habitatges de lloguer, el 53,2% han estat promocions d'habitatge protegit de compra, el 3,0% són habitatges del Programa de remodelació de barris, i el 0,8% restant han estat habitatges de lloguer amb opció a compra.

L'estructura per tipus de promoció dels habitatges iniciats en els anys 2005-2014 es manté relativament similar en les províncies de Barcelona, Girona i Lleida, on pràcticament la meitat de les promocions iniciades d'habitatges protegits ho són en règim de compra, i una mica més de la meitat en règim de lloguer, a la província de Barcelona, amb la particularitat que s'hi concentra tota la promoció associada als habitatges de lloguer amb opció a compra i al Programa de remodelació de barris. Pel que fa a la província de Tarragona, en aquest període es caracteritza pel fet que el 74,0% de les promocions d'habitatges protegits iniciades ho són en règim de compra, i només el 26,0% restant en règim de lloguer.

TAULA 162. Habitatges iniciats amb protecció oficial per zones i tipus de promoció. Catalunya, 2014 i 2005-2014

	Habitatges 2014					Pes en el període 2005-2014 dels règims per cada àmbit territorial				
	Remodelació de barris	Lloguer	Venda	Venda / lloguer	TOTAL	Remodelació de barris	Lloguer	Venda	Venda / lloguer	TOTAL
Barcelona	116	30	372	474	992	4,2%	43,5%	51,1%	1,2%	100%
Girona	0	0	0	0	0	0,0%	52,5%	47,5%	0,0%	100%
Lleida	0	0	0	0	0	0,0%	53,4%	46,6%	0,0%	100%
Tarragona	0	0	0	0	0	0,0%	26,0%	74,0%	0,0%	100%

Catalunya	116	30	372	474	992	3,0%	43,0%	53,2%	0,8%	100%
-----------	-----	----	-----	-----	-----	------	-------	-------	------	------

Unitats: nombre d'habitatges i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Territori i Sostenibilitat.

4.3.2. REHABILITACIÓ D'HABITATGES

El nombre d'actuacions aprovades associades als ajuts per a rehabilitació augmenten el 19,4%, fins a 10.029 actuacions, si bé signifiquen una quarta part de les que es van aprovar anualment en els anys 2007-2011. Paral·lelament l'import global dels ajuts a la rehabilitació augmenta el 20,8%, fins a 17.898 milers d'euros, amb una relativa estabilitat de l'import mitjà per actuació, que se situa en 1.785 euros.

Aquests s'articulen a partir dels ajuts al parc privat i els ajuts al parc d'habitatges de la Generalitat.

L'import dels ajuts aprovats al parc privat d'habitatges ha estat de 9.537 milers d'euros, amb un increment del 31,6% respecte del 2013, que conjuntament amb l'augment més elevat, del 69,4%, de les actuacions associades a aquests ajuts ha fet que l'import mitjà aprovat per actuació es redueixi l'any 2014 el 22,3%, fins a 1.698 euros. Dins d'aquests, la subvenció mitjana per habitatge associada als nous ajuts dels plans de rehabilitació es redueix des de 2.303 euros per habitatge l'any 2013 a 1.687 euros per habitatge l'any 2014, amb un increment de les noves actuacions aprovades del 116,6%, relativament més intens que l'augment de l'import global dels nous ajuts, del 58,7%.

Pel que fa als ajuts aprovats al parc d'habitatge de la Generalitat, el nombre d'actuacions globals s'ha reduït el 13,2% fins a 4.413 actuacions, si bé augmenta el 10,5% l'import destinat a aquestes fins a 8.360 milers d'euros, amb un augment del 27,3% de l'import mitjà per actuació fins a 1.894 euros. Dins d'aquests ajuts, per una part, es redueixen tant el nombre d'actuacions com l'import del Programa d'ascensors de la Generalitat de Catalunya, i per una altra si bé es redueix el nombre d'actuacions en obres d'adequació i manteniment del parc públic d'habitatges de l'AHC, s'incrementa el 17,7% l'import global destinat a aquestes obres, fins a 7.588 milers d'euros. En termes conjunts, la despesa en ajuts i les actuacions de rehabilitació del parc públic de la Generalitat l'any 2014 es redueixen el 73,6% i el 57,7% respectivament, en relació amb la mitjana anual dels anys 2007-2011.

TAULA 163. Rehabilitació d'habitatges, actuacions aprovades. Catalunya, 2007-2014

	Actuacions				Import de les subvencions				Import mitjà de les subvencions			
	2007-2011 ¹	2012	2013	2014	2007-2011 ¹	2012	2013	2014	2007-2011 ¹	2012	2013	2014
Total rehabilitació	38.338	20.375	8.399	10.029	84.780	32.225	14.812	17.898	2.211	1.582	1.764	1.785
Ajuts parc privat	27.910	13.066	3.316	5.616	53.172	22.236	7.247	9.537	1.905	1.702	2.185	1.698
Total plans	27.588	13.066	3.316	5.600	51.768	22.236	7.247	9.384	1.876	1.702	2.185	1.676
Plans nous ²	21.319	8.059	2.519	5.456	41.979	14.994	5.801	9.205	1.969	1.861	2.303	1.687
Plans anteriors i ARI ³	6.268	5.007	797	144	9.789	7.241	1.445	180	1.562	1.446	1.814	1.248
Rehabilitació per mobilització⁴	322	0	0	16	1.404	0	0	153	4.353	-	-	9.568
Ajuts al parc de la Generalitat	10.428	7.309	5.083	4.413	31.608	9.989	7.565	8.360	3.031	1.367	1.488	1.894
Rehabilitacions AHC⁵	9.160	7.069	4.907	4.288	28.744	8.389	6.449	7.588	3.138	1.187	1.314	1.769
Programa ascensors parc públic	1.268	240	176	125	2.864	1.600	1.116	773	2.258	6.667	6.343	6.181

Unitats: nombre d'habitatges, milers d'euros i import mitjà per habitatge.

(1) Mitjana anual del període.

- (2) Inclou el Consorci d'Habitatge de Barcelona i el Consorci Metropolità de l'Habitatge.
 (3) Habitatges rehabilitats de plans anteriors i habitatges d'àrees de rehabilitació integrals.
 (4) Subvencions per a la rehabilitació d'habitatges desocupats incorporats al mercat de lloguer a través de la Xarxa de Mediació per al Lloguer Social. Per cada any s'inclouen els recursos aprovats de convocatòries d'anys anteriors. L'any 2014 inclou el Programa de lloguer solidari, de subvencions al propietari per a l'adequació d'habitatges buits del parc privat per destinar-los a lloguer amb preu assequible.
 (5) Habitatges rehabilitats i obres de manteniment del parc d'habitatges de l'Agència d'Habitatge de Catalunya (AHC) que en els anys anteriors al 2010 duia a terme ADIGSA.
 Font: elaboració pròpia a partir de dades facilitades per la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, les memòries de l'AHC i els informes sobre el sector de l'habitatge a Catalunya de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

A la taula següent es mostra l'evolució des de l'any 2007 de les actuacions aprovades de rehabilitació del parc privat per províncies, que aquest darrer any es reparteix de manera més equilibrada en el territori, si bé concentra la majoria de les seves actuacions a la província de Barcelona.

TAULA 164. Rehabilitació protegida d'habitatges del parc privat, actuacions aprovades. Catalunya, 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Catalunya	28.754	26.753	32.013	27.714	21.501	13.066	3.316	5.616
Barcelona	25.870	23.268	27.111	23.932	21.426	12.719	3.316	4.073
Girona	889	1.421	2.089	1.045	34	38	0	221
Lleida	895	1.006	1.365	1.394	34	71	0	598
Tarragona	1.100	1.058	1.448	1.343	7	238	0	724

Unitats: nombre d'habitatges.

Font: Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

4.3.3. PROGRAMA SOCIAL D'HABITATGE (AJUTS AL LLOGUER)

Els ajuts per garantir l'accés o el manteniment de l'habitatge a les famílies amb risc d'exclusió social s'havien instrumentat fins a l'any 2007, principalment, a través del sistema "Lloguer just" d'ajuts al lloguer, actualment prescripcions per al pagament del lloguer dirigides a persones arrendatàries en risc d'exclusió social.⁶²² A partir de l'any 2008 s'hi va afegir un nou sistema d'ajuts, finançats per l'Estat i gestionats per la Generalitat, la renda bàsica d'emancipació (RBE), que consisteix en ajuts al lloguer adreçats exclusivament a joves, que va ser cancel·lat de forma progressiva a partir del 2012, i del qual se'n preveu la seva extinció total l'any 2015.⁶²³ Així mateix, existeixen tres línies més d'ajuts regulades pel Pla pel dret a l'habitatge.⁶²⁴ Per una part, les prestacions d'especial urgència, ajuts per al pagament del lloguer o de les quotes d'amortització hipotecàries en situacions especials de risc de desnonament, i que el 2014 incorporen també el ajuts especials per a aturats de llarga durada.⁶²⁵ Per una altra, els ajuts a la Xarxa d'Habitatges d'Inserció Social, que són ajuts a les entitats gestores dels habitatges de la Xarxa que es destinen a atendre persones que presenten problemes d'inserció, o persones llogateres d'infrahabitatges o d'habitatges sobreocupats. I, en tercer lloc, els ajuts implícits als arrendataris amb ingressos baixos d'habitatges de protecció oficial del parc públic, ajut que es descompta de la renda que s'hauria d'abonar mensualment en cas que el cost total de les quotes pugui situar l'arrendatari en risc d'exclusió social. Finalment, també es preveu una línia de suport al lloguer que no implica una despesa directa per part de la Generalitat, la figura de l'Avalloguer: que estableix un règim de cobertures de cobrament de les rendes arrendatícies dels contractes de lloguer d'habitatges per donar cobertura als propietaris d'habitatges que els posin en lloguer davant el risc de possibles impagaments.

L'import total dels ajuts per a l'accés a l'habitatge l'any 2014 (vegeu la taula V-76) ha estat de 68.733 milers d'euros, mantenint-se globalment estable respecte de l'any 2013. Els ajuts al pagament del lloguer (Lloguer just),

⁶²² S'entén que hi ha risc d'exclusió social quan la unitat familiar paga un lloguer superior al 30% dels ingressos de la unitat de convivència. Actualment aquests ajuts estan regulats pel Decret 75/2014, de 27 de maig, del Pla per al dret a l'habitatge. DOGC núm. 6633, de 29.05.2014.

⁶²³ Cal tenir en compte que, amb efecte del 2012, el Reial decret llei 20/2011, de 30 de desembre, de mesures urgents en matèria pressupostària, tributària i financera per a la correcció del dèficit públic (BOE núm 315, de 31.12.2011) deroga el Reial decret 1472/2007, de 2 de novembre, pel qual es regula la renda bàsica d'emancipació dels joves (BOE núm 267, de 07.11.2007), i que a partir d'aquest moment només es reconeix aquest ajut per a aquells beneficiaris que ja estiguessin cobrant-lo abans de la seva derogació i mantinguessin les condicions d'accés.

⁶²⁴ Vegeu nota al peu núm. 147.

⁶²⁵ Ajut preventiu destinat a un col·lectiu on no hi ha risc imminent de desnonament o pèrdua d'habitatge. L'ajut es pot destinar tant al pagament del lloguer com a pagar quotes hipotecàries.

amb 38.034 milers d'euros, aquest any han tingut una caiguda en el seu volum total del 8,6%, amb una reducció del 4,7% del nombre d'ajuts atorgats. Els ajuts personalitzats a l'allotjament adreçats a evitar la pèrdua de l'habitatge, amb 16.649 milers d'euros, augmenten el 240,7% respecte del 2013, principalment com a conseqüència de la nova convocatòria d'ajuts per al col·lectiu de persones en atur de llarga durada, si bé les altres línies d'aquest Programa també s'incrementen. Els ajuts associats a l'RBE, amb 8.764 milers d'euros, redueixen el seu volum el 54,2%, amb una disminució del nombre de beneficiaris del 50,4%, mentre que els ajuts als habitatges de la Xarxa d'Habitatges d'Inserció Social, amb 1.453 milers d'euros, augmenten el 28,1% respecte del 2013. Finalment, els ajuts implícits als arrendataris d'habitatges del parc públic de la Generalitat signifiquen 3.600 milers d'euros de despesa per a la Generalitat, amb un augment del 104,8% respecte del 2013, mentre que a través de la figura de l'Avalloguer s'han aprovat avals per a 39.295 habitatges, el 20,2% més que el 2013, sense que tingui associat cap compromís en termes de subvencions.

L'estabilitat en el valor de les subvencions aprovades en relació amb el pagament del lloguer ha anat associada a una disminució de l'1,5% del nombre de famílies beneficiàries (ajuts), com a conseqüència de la forta caiguda en el nombre de beneficiaris de l'RBE,⁶²⁶ i, en menor mesura, de la reducció dels beneficiaris dels ajuts al pagament del lloguer, mentre que augmenta el nombre de beneficiaris de la resta d'ajuts, especialment per la nova línia d'ajuts a persones aturades de llarga durada dels ajuts personalitzats al lloguer. La disminució del nombre global de beneficiaris –sense tenir en compte l'RBE que paga l'Estat–, conjuntament amb l'estabilitat de l'import global dels ajuts ha fet augmentar l'import mitjà del conjunt d'ajuts al lloguer en el 2,1%, passant de 1.852 euros per beneficiari l'any 2013 a 1.891 euros per beneficiari l'any 2014 (vegeu la taula V-76).

TAULA 165. Ajuts per al lloguer. Catalunya, 2007-2014

	Nombre de famílies (ajuts)				Import total				Import mitjà anual			
	2007-2011 ¹	2012	2013	2014	2007-2011 ¹	2012	2013	2014	2007-2011 ¹	2012	2013	2014
Total ajuts al lloguer²	54.461	54.232	38.116	37.563	116.183	141.299	68.710	68.733	2.133	2.605	1.803	1.830
Ajuts al pagament del lloguer (Lloguer just)³	21.444	17.993	18.949	18.049	50.092	44.520	41.604	38.034	2.336	2.474	2.196	2.107
Prestacions d'especial urgència⁴	1.545	2.082	2.703	8.306	2.613	3.810	4.887	16.649	1.691	1.830	1.808	2.004
Renda bàsica d'emancipació	30.306	31.924	13.372	6.628	61.960	90.460	19.146	8.764	2.044	2.834	1.432	1.322
Ajuts Xarxa d'Inserció Social	668	961	1.130	1.453	1.008	1.129	1.315	1.685	1.510	1.174	1.164	1.160
Lloguer parc públic (ajuts implícits)	1.244	1.272	1.962	3.127	1.273	1.380	1.758	3.600	1.024	1.085	896	1.151
Habitatges amb Avalloguer	15.514	35.639	32.690	39.295	-	-	-	-	-	-	-	-

Unitats: nombre d'ajuts, milers d'euros, euros.

(1) Mitjana anual del període. En el cas dels ajuts implícits a les persones arrendatàries del parc públic de la Generalitat, la mitjana anual és dels anys 2010 i 2011.

(2) No estan sumats els habitatges d'Avalloguer, ja que no implica una despesa directa per a la Generalitat.

(3) Els ajuts al pagament del lloguer esdevenen prestacions a partir del 2010.

(4) Les prestacions d'especial urgència esdevenen prestacions permanents a partir del 2010 i amb anterioritat es denominaven ajuts personalitzats a l'allotjament.

Font: elaboració pròpia a partir de dades facilitades per la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, les memòries de l'AHC i els Informes sobre el sector de l'habitatge a Catalunya de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

⁶²⁶ Cal tenir en compte que, amb efecte del 2012, el Reial decret llei 20/2011, de 30 de desembre, de mesures urgents en matèria pressupostària, tributària i financera per a la correcció del dèficit públic deroga el Reial decret 1472/2007, de 2 de novembre, pel qual es regula la renda bàsica d'emancipació dels joves i que, a partir d'aquest moment, només es reconeix aquest ajut per a aquells beneficiaris que ja estiguessin cobrant-lo abans de la seva derogació i mantinguessin les condicions d'accés.

5. PROTECCIÓ I INCLUSIÓ SOCIAL

5.1. CONTEXT

L'any 2014, les pensions de la Seguretat Social s'han revalorat el 0,25%, en aplicació per primera vegada de l'índex de revaloració de les pensions, que substitueix l'índex de preus al consum com a referència per a l'actualització de les pensions, i que pot donar lloc a un augment anual entre el 0,25% i l'IPC incrementat en el 0,5%. L'any 2014, la quantia mitjana de les pensions registra un augment de l'1,8%, inferior al dels últims cinc anys, en els quals es registren increments al voltant del 3%, i inferior a la mitjana del decenni 2004-2014 (4,3%), com a conseqüència dels ajustos que s'han anat produint en els últims anys de crisi en la revaloració anual de les pensions: l'any 2011, se'n va congelar la quantia; el 2012 es van incrementar l'1%; i l'any 2013 les pensions van pujar l'1% amb caràcter general i el 2% les que no superaven els 14.000 euros anuals.

D'altra banda, les pensions del sistema de la Seguretat Social han registrat un creixement interanual de l'1,3%, lleugerament inferior a la mitjana del període 2004-2014, essent les pensions contributives de jubilació les més nombroses, atès que suposen el 61,3% del total de les pensions del sistema. Al llarg del període 2004-2014 les pensions contributives creixen, mentre que les no contributives han disminuït en deu anys.

Enguany, les prestacions de maternitat i paternitat han registrat una nova disminució i l'ampliació del permís de paternitat s'ha tornat a ajornar fins a l'1 de gener del 2016.⁶²⁷ D'altra banda, l'any 2014 es registra un augment de la mitjana mensual dels processos per incapacitat temporal, després d'uns anys de disminució, com a conseqüència de l'evolució de l'ocupació i de la disminució del nombre de persones protegides per les diferents contingències.

Una altra qüestió que cal destacar en l'àmbit de la Seguretat Social és que han passat a computar-se en la base de cotització una sèrie de conceptes retributius que fins aleshores n'estaven exclosos i, alhora, han passat a computar-se en la seva integritat altres conceptes que amb anterioritat tenien alguna limitació a l'efecte;⁶²⁸ així mateix, s'ha establert un nou sistema de liquidació i d'ingrés de quotes de la Seguretat Social, en el qual la TGSS liquida directament les obligacions de cotització de les empreses i que substitueix el model tradicional d'autoliquidació.

Pel que fa als drets i les obligacions reconegudes de la Seguretat Social en l'àmbit de Catalunya, tant els ingressos liquidats per cotitzacions com els altres ingressos han disminuït entre els anys 2013 i 2014. D'altra banda, les despeses en pensions s'han mantingut pràcticament estabilitzades entre 2013 i 2014, mentre que les altres despeses han augmentat. En conseqüència, el dèficit d'aquestes partides de la Seguretat Social augmenta de 3.884,3 a 7.359,1 milions d'euros entre 2013 i 2014.

La situació de les partides referides a ingressos per cotitzacions i despeses per pensions es relaciona amb l'evolució de les afiliacions i les pensions. L'any 2014, el creixement superior del nombre de persones afiliades respecte del nombre de pensions permet augmentar, per primera vegada des de fa sis anys, la relació entre afiliacions i pensions, que passa de l'1,77 a l'1,78 entre l'any 2013 i el 2014. Aquesta dada positiva contrasta amb la disminució del Fons de Reserva de la Seguretat Social, que passa dels 53.744 als 41.634 milions d'euros. L'import del Fons permetria finançar 0,4 mesos de pensions contributives.

En el marc de l'Estratègia Europa 2020, el resultat de l'indicador sobre risc de pobresa o exclusió social (ARPE) mostra que el 24,3% de la població catalana es troba en aquesta situació l'any 2013, és a dir, que gairebé una de cada quatre persones viu per sota del llindar de risc de pobresa, és membre d'una llar en situació de privació material severa, o viu en una llar amb una intensitat del treball molt baixa. Al llarg del període 2009-2013 (en què les dades són comparables), s'observa un augment de 0,5 punts del risc de pobresa i un increment important dels altres dos factors: el 92,9% el referit a la intensitat del treball molt baixa i el 96,8% el relatiu a la privació material severa. Per tant, són aquests dos últims factors els responsables de l'augment de les persones en situació de risc de pobresa o exclusió social entre els anys 2009 i 2013.

En concret, el risc de pobresa afecta el 19,8% de la població a Catalunya l'any 2013. L'evolució d'aquest indicador al llarg del període 2009-2013 mostra un canvi en el perfil de les persones que es troben en aquesta situació:

⁶²⁷ Llei 36/2014, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015.

⁶²⁸ Reial decret llei 16/2013, de 20 de desembre, de mesures per afavorir la contractació estable i millorar l'ocupabilitat de les persones treballadores.

l'any 2013 es registra per primera vegada un risc de pobresa masculí superior al femení, conseqüència d'una disminució de la taxa femenina al llarg del període i d'un augment de la masculina, sobretot en els homes en edat laboral (de 16 a 64 anys). D'altra banda, el risc de pobresa afecta ja el 27,3% dels menors de 16 anys l'any 2013, mentre que el valor de la taxa pel que fa a la població de 65 anys i més és del 12,4%, havent registrat una disminució important entre els anys 2009 i 2013, que podria ser un efecte estadístic derivat de l'estabilitat dels ingressos d'aquest grup de població front al descens generalitzat dels ingressos en la resta de la població.

Atès que, pel que fa al risc de pobresa infantil, es pren en consideració la capacitat de la llar en la que viuen els menors, cal considerar que l'increment de les llars sense ocupació i de les llars sense cap ingrés té una relació directa amb les elevades xifres de pobresa dels infants i adolescents. Al llarg del període 2009-2013, les primeres s'han incrementat el 22,5% i les segones el 43,7%.

L'any 2013⁶²⁹ la renda mitjana de les llars catalanes s'ha situat en els 30.423 euros. Aquesta xifra ha disminuït any rere any des del 2009. Pel que fa a la distribució de la renda, l'evolució de l'indicador S80/S20 entre els anys 2009 i 2013 indica que ha augmentat la desigualtat en la distribució de la renda entre el quintil superior respecte dels ingressos del quintil inferior. Respecte de l'evolució d'aquest indicador al llarg de la crisi (2007-2013), Espanya és l'Estat de la UE28 en el qual ha augmentat més la desigualtat juntament amb Croàcia.

En l'àmbit de la inclusió social, l'any 2014 s'ha establert el Fons d'Ajuda Europea per a les Persones més Desafavorides per al període comprès entre l'1 de gener del 2014 i el 31 de desembre del 2020,⁶³⁰ amb l'objectiu específic de paliar les pitjors formes de pobresa. En el marc del Semestre europeu, el Programa nacional de reformes d'Espanya 2014⁶³¹ preveu promoure mesures per combatre l'empitjorament dels perfils de pobresa i exclusió social, així com promoure actuacions específiques dirigides als col·lectius amb dificultats especials per accedir al mercat de treball. En el marc del Pla nacional d'inclusió social 2013-2016, de caràcter estatal, destaca la previsió de la reforma de la legislació de protecció a la infància. D'altra banda, en l'àmbit de Catalunya, s'han posat en marxa diverses mesures per fer front a la vulnerabilitat econòmica de les llars, especialment pel que fa a la pobresa energètica, per tal que les persones que es trobin en aquesta situació no pateixin talls de subministrament durant determinats períodes crítics que es fixaran anualment. Alhora, es crea un fons d'atenció solidària en matèria de subministraments bàsics.⁶³²

La renda mínima d'inserció (RMI) és una prestació destinada a les persones amb dificultats econòmiques i socials greus per afavorir-ne la seva inserció o reinserció social i laboral. El 31 de desembre del 2014 hi ha 27.071 expedients de l'RMI, el 8,3% més en un any. Aquest augment és lleugerament superior al de l'any 2013, després de dos anys de disminució del nombre d'expedients de la prestació, la qual va ser especialment important l'any 2011, en què es van restringir els seus criteris d'accés. Amb anterioritat a l'any 2011, es registrava un període d'increments importants dels expedients com a conseqüència de la situació econòmica i del seu impacte sobre l'ocupació.

La quantia bàsica i la dels complements de l'RMI es mantenen inalterades des de l'any 2011. No obstant això, la quantia mitjana de la prestació augmenta l'any 2014 (el 8,6%) per segon any consecutiu, després de dos anys de disminució (2011 i 2012). D'altra banda, el nucli familiar passa a ser la tipologia familiar més nombrosa de les persones titular de la prestació l'any 2014, atès que els anys anteriors les persones soles sempre havien estat la tipologia més nombrosa. Pel que fa a la problemàtica dels expedients, el motiu laboral i la monoparentalitat segueixen sent les més freqüents l'any 2014, fet que evidencia l'aparició de nous riscos socials i de situacions de vulnerabilitat noves.

L'Informe del Síndic de l'any 2014 ha posat de manifest que la configuració de l'RMI com a prestació condicionada a l'existència de disponibilitat pressupostària ha comportat que, a la pràctica, en als anys anteriors i com a conseqüència de la insuficiència de les partides pressupostàries, així com de l'aplicació dels criteris de prelatió, s'hagin aprovat només els casos més extrems. El Síndic també ha assenyalat que caldria modificar el règim de càmput d'ingressos per tenir dret a la prestació, atès que actualment es comptabilitzen les prestacions de les persones amb dependència que formen part de la unitat familiar i aquestes prestacions s'haurien de destinar a atendre les necessitats d'aquestes persones, d'acord amb la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

⁶²⁹ Les dades sobre renda de l'Enquesta de condicions de vida (ECV) donen informació sobre els ingressos de l'any anterior al de realització de l'Enquesta. Per tant, en l'Enquesta de l'any 2013 es pregunta sobre els ingressos obtinguts l'any 2012.

⁶³⁰ Reglament(UE) núm. 223/2014 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de març del 2014, relatiu al Fons d'Ajuda Europea per a les Persones més Desafavorides.

⁶³¹ Aprovat en la reunió del Consell de Ministres de 30.04.2014.

⁶³² Llei 20/2014, de 29 de desembre, de modificació de la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum.

Els canvis en el perfil del risc de pobresa i exclusió es fan palesos quan s'analitza l'evolució de la demanda dels serveis socials d'atenció primària. L'actuació que més augmenta l'any 2013 és la consistent en prestacions econòmiques, encara que en menor mesura que els anys anteriors. Pel que fa als tipus de problemàtica, són les de tipus econòmic i les laborals les que es presenten amb major freqüència l'any 2013, i són les que més s'han incrementat des de l'inici de la crisi (2007-2013): el 87,9% les laborals i el 61,4% les econòmiques. D'altra banda, el nombre de persones usuàries dels serveis socials bàsics ha disminuït l'any 2013 en termes interanuals, després d'uns anys d'increments, que havien arribat fins al 17,7% l'any 2010.

En l'àmbit dels serveis socials, es prorroga el Pla estratègic de serveis socials de Catalunya 2010-2013 i el Pla de qualitat de serveis socials de Catalunya 2010-2013. També es prorroga la Cartera de serveis socials 2010-2011 i se n'amplia la vigència fins al 31 de desembre de 2014, mitjançant la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2014.

Les prestacions de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència s'integren en el Sistema Català de Serveis Socials. Des de l'entrada en vigor de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (LAPAD) i fins al 31 de desembre del 2014 s'han registrat 501.072 sol·licituds de valoració de la dependència a Catalunya. Des de l'any 2009, el nombre de sol·licituds registrades anualment ha anat disminuint. D'altra banda, a 31 de desembre del 2014, hi ha 145.618 persones beneficiàries del Sistema Català per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SCAAD). Des del 2012, l'SCAAD perd persones beneficiàries any rere any.

L'any 2014, s'han reactivat les prestacions econòmiques vinculades al servei de residència (PEVS), suspeses des del mes d'agost de 2013 per motius econòmics, per a l'accés a les quals s'està prioritant les persones que estan en una situació de gran dependència (grau III).⁶³³ D'altra banda, s'estableix un nou sistema de càlcul de les PEVS, a partir de la inclusió del patrimoni, a més de la renda, com a variable que cal tenir en compte per determinar la capacitat econòmica de la persona beneficiària i, per tant, el grau de copagament.⁶³⁴

El pressupost de l'Agrupació Benestar i Família per a l'any 2014, es redueix l'11,5% respecte de l'any anterior. En canvi, en termes d'obligacions reconegudes, la despesa del Departament augmenta lleugerament el 0,2%, trencant-se una sèrie de tres anys seguits de reducció de les obligacions reconegudes. La partida més important del pressupost és la de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència (el 70% del pressupost total). L'import destinat a pagar l'RMI augmenta el 22% l'any 2014.

5.2. PENSIONS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DEL SISTEMA DE PROTECCIÓ SOCIAL

A continuació, s'analitza l'evolució de les pensions del sistema de la Seguretat Social (contributives i no contributives), així com de les prestacions estatals lligades al naixement i les cures de primera infància, de la prestació d'incapacitat temporal i de la prestació familiar per fill/a a càrrec. Pel que fa a l'àmbit català, es fa un repàs breu de les prestacions socials de caràcter econòmic, les prestacions per infants i joves en situació de risc greu i les prestacions familiars per infant a càrrec.

5.2.1. PENSIONS DE LA SEGURETAT SOCIAL

Les pensions de la Seguretat Social poden ser de caràcter contributiu o no contributiu. Tenen dret a percebre les pensions contributives les persones que hagin cotitzat a la Seguretat Social al llarg de la seva vida laboral d'acord amb la normativa vigent. D'altra banda, les pensions no contributives estan destinades a garantir la protecció d'aquelles persones que no poden accedir al nivell contributiu i no tenen recursos econòmics suficients.

L'any 2014, s'han registrat 1.721.934 pensions a Catalunya (entre contributives i no contributives), amb una taxa de creixement interanual de l'1,3%, lleugerament inferior a la mitjana del període 2004-2014, situada en l'1,7%. D'altra banda, el 96,7% d'aquestes pensions són contributives (1.665.407 pensions) i el 3,3% són no contributives (56.527 pensions). Les pensions de jubilació són les més nombroses, atès que suposen el 63,1% de les pen-

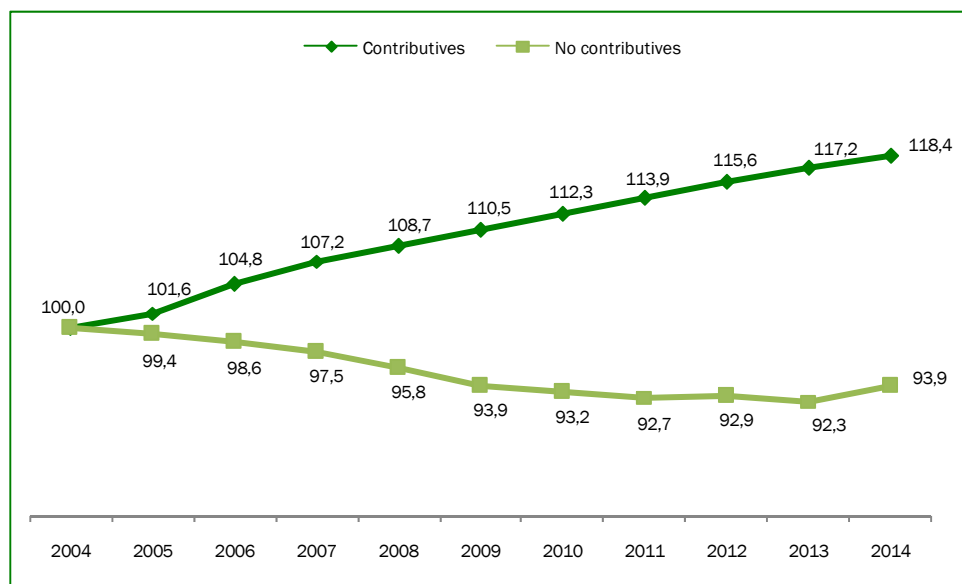
⁶³³ Ordre BSF/339/2014, de 19 de novembre, de modificació de l'Ordre ASC/433/2007, de 23 de novembre, per la qual s'estableixen els criteris per determinar l'import de les prestacions econòmiques del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD) en l'àmbit territorial de Catalunya.

⁶³⁴ Ordre BSF/130/2014, de 22 d'abril, per la qual s'estableixen els criteris per determinar la capacitat econòmica de les persones beneficiàries de les prestacions de servei no gratuïtes i de les prestacions econòmiques destinades a l'atenció a la situació de dependència que estableix la Cartera de serveis socials, i la participació en el finançament de les prestacions de servei no gratuïtes.

sions del sistema, essent la majoria de caràcter contributiu (en concret, les pensions contributives de jubilació suposen el 61,3 del total de les pensions del sistema).

Pel que fa a l'evolució dels dos tipus de pensions en l'últim decenni (2004-2014), s'observa que les pensions contributives han crescut al llarg del període (s'ha passat d'1.387.900 l'any 2004, a 1.665.407 l'any 2014; és a dir, que en deu anys hi ha 277.507 pensions contributives més). Per contra, les pensions no contributives han disminuït al llarg del decenni 2004-2014 (de les 60.183 pensions de l'any 2004, s'ha passat a les 56.527 de l'any 2014: 3.656 pensions contributives menys en deu anys); no obstant això, l'any 2014 les pensions no contributives han registrat un augment de l'1,6% en termes interanuals, a causa sobretot de l'augment de les pensions d'invalidesa.

GRÀFIC 196. Evolució de les pensions. Catalunya, 2004-2014

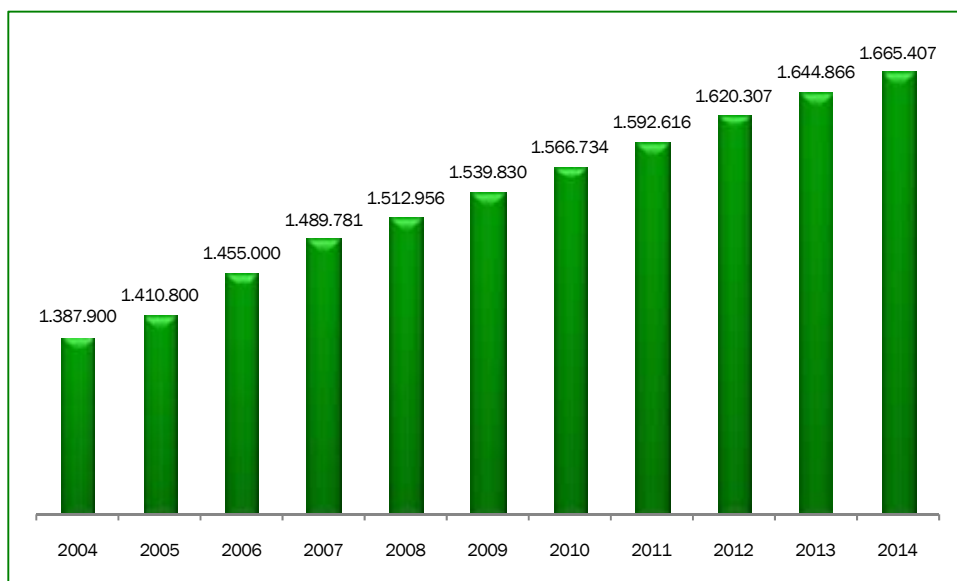
Unitats: taxa acumulada de creixement (base 2005).

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

5.2.1.1. PENSIONS CONTRIBUTIVES

El nombre total de pensions contributives en vigor a Catalunya se situa l'any 2014 en 1.665.407, amb un creixement interanual de l'1,2%, lleugerament inferior a la mitjana de creixement registrat al llarg del decenni 2004-2014, situat en l'1,7%.

GRÀFIC 197. Pensions contributives. Catalunya, 2004-2014

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

El gruix de les pensions contributives el constitueixen les pensions de jubilació, que l'any 2014 suposen el 63,4% del total. Les pensions de viduïtat tenen un pes del 23,7%, les d'incapacitat permanent del 9,9%, les d'orfenesa del 2,8% i les pensions en favor de familiars del 0,1%. D'altra banda, les pensions de jubilació registren un increment interanual de l'1,6%, superior a la mitjana del sistema, i les de viduïtat del 0,4%. L'increment interanual registrat per les pensions d'orfenesa (el 7%), s'explica en part per les modificacions introduïdes per la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social, la qual augmenta de manera gradual l'edat límit per a la percepció d'aquestes pensions des dels 18 als 21 anys, quan els fills del causant no estiguin incapacitats per al treball, i fins als 25 anys quan la persona beneficiària no treballi i els seus ingressos siguin inferiors a l'SMI en còmput anual. Per contra, les pensions d'incapacitat permanent disminueixen per tercer any consecutiu (el 0,5%, l'any 2014), així com les pensions en favor de familiars, que registren una reducció del 3,3%.

Per règims de la Seguretat Social, el règim general i el règim especial del treball autònom concentren la gran majoria de les pensions (el 91,1), tenint en compte que el primer concentra el 72,7% de les pensions i el segon, el 18,4%. Respecte de l'evolució interanual, el nombre de pensions augmenta en el règim general (l'1,7%) i en el règim especial del treball autònom (l'1,5%), però disminueix en la resta de règims.

TAULA 166. Evolució de les pensions contributives segons classe i règim. Catalunya, 2013-2014

	2014	Pes	Variació absoluta 2013-2014	Variació relativa 2013-2014
Total	1.665.407	100,0	20.541	1,2
Classe				
Jubilació	1.056.115	63,4	16.919	1,6
Viduïtat	395.380	23,7	1.390	0,4
Incapacitat	165.149	9,9	-819	-0,5
Orfenesa	47.351	2,8	3.099	7,0
Favor familiars	1.412	0,1	-48	-3,3
Règim				
General	1.210.659	72,7	20.816	1,7
Especial treball autònom	306.220	18,4	4.660	1,5

	2014	Pes	Variació absoluta	Variació relativa
Especial treball del mar	8.092	0,5	-87	-1,1
Especial mineria del carbó	2.629	0,2	-135	-4,9
Accidents de treball	28.932	1,7	-29	-0,1
Malalties professionals	4.674	0,3	-94	-2,0
SOVI	104.201	6,3	-4.590	-4,2

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

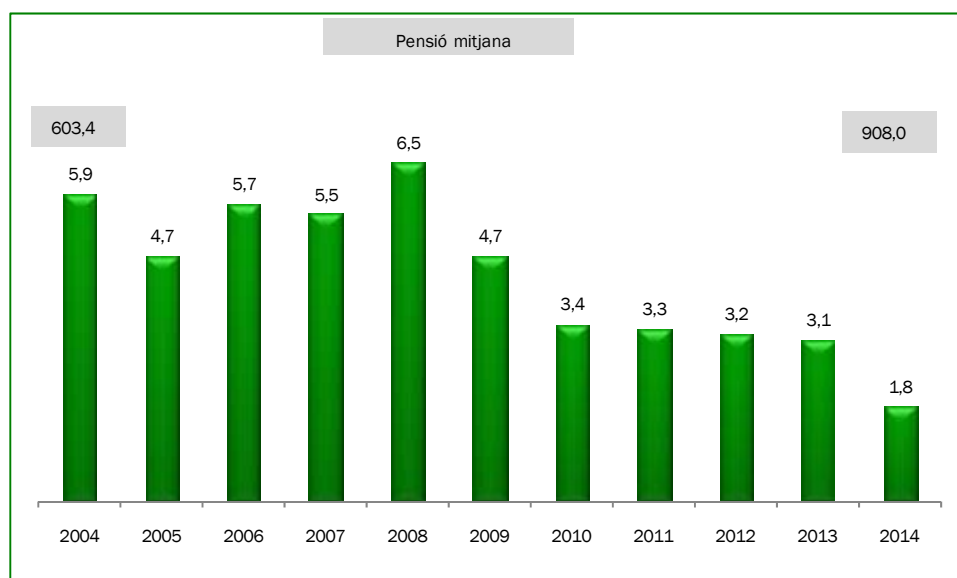
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

D'altra banda, s'observa que el 55,1% de les pensions contributives l'any 2014 les percep una dona (913.292 pensions). Segons el tipus de pensió, s'observa que la majoria de les pensions percebudes per homes són de jubilació (el 79,7%), seguides de les pensions d'incapacitat permanent (el 12,5%), mentre que només el 4,5% són de viduïtat; en canvi, el 50% de les pensions percebudes per dones són de jubilació, el 7,8% per incapacitat permanent i el 39,6% són de viduïtat. Aquests percentatges s'expliquen pel lligam existent entre el sistema de pensions i la trajectòria laboral de les persones: les dones encara són minoria entre les persones perceptores de pensions substitutives de salaris o rendes, malgrat que s'observa un augment progressiu, encara que lent, del percentatge de dones perceptores de pensions de jubilació i d'incapacitat permanent.

La quantia de les pensions contributives depèn de les cotitzacions efectuades al llarg de la vida laboral, tenint en compte les quanties màximes i mínimes establertes anualment a la Llei de pressupostos generals de l'Estat. L'evolució de la quantia mitjana depèn de diversos factors, entre els quals destaca l'increment que, en el seu cas, s'efectuï anualment, així com l'efecte substitutiu derivat de la renovació del col·lectiu de pensionistes, atès que la quantia de les noves altes supera la de les baixes. L'any 2014, les pensions contributives s'han revalorat el 0,25%, en aplicació per primer any de l'índex de revaloració de les pensions, el qual substitueix l'índex de preus al consum com a referència per a l'actualització de les pensions.⁶³⁵

L'any 2014, la quantia mitjana de les pensions contributives a Catalunya se situa en els 908,02 euros mensuals, l'1,8% més que l'any anterior. Aquest augment és inferior al dels últims cinc anys, en els quals les pensions havien registrat augments al voltant del 3 per cent, i inferior també a la mitjana de creixement registrat en el decenni 2004-2014 (el 4,3%). Aquesta evolució és conseqüència dels ajustos que s'han anat produint en els últims anys de crisi en la revaloració anual de les pensions.

GRÀFIC 198. Evolució de la quantia mitjana de les pensions contributives. Catalunya, 2004-2014

Unitats: euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INSS i d'Idescat.

⁶³⁵ Llei 23/2013, de 23 de desembre, reguladora del factor de sostenibilitat i de l'índex de revaloració del sistema de pensions de la Seguretat Social.

La quantia mitjana de la pensió varia en funció de la classe i el règim de cotització. Per classe de pensió, la de jubilació és que la té la quantia més elevada l'any 2014 (1023,49 euros mensuals), seguida de la incapacitat permanent (992,19 euros) i de la pensió de viduïtat (630,73 euros). Les quanties més baixes corresponen a la pensió en favor de familiars (530,94 euros) i a la d'orfenesa (365,63 euros). Segons el règim de cotització, la pensió mitjana més elevada l'any 2014 correspon al règim especial de la mineria del carbó (1.160,23 euros), si bé aquest règim representa només el 0,2% de les pensions en vigor. La pensió mitjana del règim general és de 1.018,57 euros. La pensió més baixa és la del SOVI (384,97), seguida de la del règim especial del treball autònom (631,20 euros).

D'altra banda, la quantia mitjana de les pensions difereix en funció del sexe. L'any 2014, la pensió mitjana de les dones se situa en els 690,17 euros, enfront dels 1.172,58 euros que cobren els homes de mitjana. Aquesta diferència s'explica fonamentalment pel major accés dels homes a les pensions de jubilació, que són de quantia superior a la resta; a més, les carreres de cotització de les dones que accedeixen a la pensió de jubilació generen quanties més baixes d'aquesta pensió. En el cas de les pensions de viduïtat, la quantia percebuda per les dones és superior (645,67 euros) a la percebuda pels homes (469,74 euros), com a conseqüència del fet que el mètode de càlcul d'aquesta pensió utilitza la base reguladora del cònjuge o parella de fet, que acostuma a ser superior quan el causant de la pensió és un home. D'altra banda, les pensions de les dones són inferiors a les dels homes en tots els règims de cotització, però on les diferències són més petites és en el SOVI i en el règim especial del treball autònom (les dones perceben el 97,8% i el 70% de la pensió masculina, respectivament). Les diferències més grans es registren en els règims especials de la mineria del carbó i del mar, en els quals les dones perceben el 43,9% i el 49,6% de la pensió masculina, respectivament.

TAULA 167. Evolució de la quantia mitjana de les pensions contributives segons classe i règim. Catalunya, 2013-2014

	2014	% sobre la pensió mitjana total	Variació relativa 2013-2014	2014	
				Homes	Dones
Total	908,02	100,0	1,8	1.172,58	690,17
Classe					
Jubilació	1.023,49	112,7	2,0	1.256,63	717,64
Viduïtat	630,73	69,5	1,2	469,74	645,67
Incapacitat	992,19	109,3	1,4	1.104,83	843,89
Orfenesa	365,63	40,3	0,2	365,10	366,23
Favor familiars	530,94	58,5	2,9	541,79	527,91
Règim					
General	1.018,57	112,2	1,6	1.280,24	777,25
Especial treball autònom	631,20	69,5	1,7	758,93	528,15
Especial treball del mar	1.025,06	112,9	1,3	1.294,71	642,00
Especial mineria del carbó	1.160,23	127,8	2,2	1.626,79	714,15
Accidents de treball	1.005,50	110,7	1,6	1.134,44	812,42
Malalties professionals	1.124,08	123,8	1,5	1.356,61	900,72
SOVI	384,97	42,4	-0,1	392,84	384,24

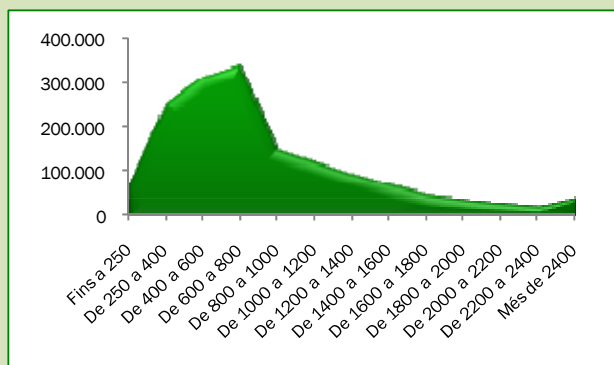
Unitats: euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Si s'analitza la distribució de les pensions per trams de quantia, s'observa que l'any 2014 el 30,1% de les pensions contributives són de menys de 600 euros i que el 50,3% són de menys de 700 euros, mentre que el 7,4% són de més de 2.000 euros. També s'observa que a partir dels 1.000 euros el nombre de pensions disminueix progressivament. Respecte de la situació de fa un any, destaca l'augment important del nombre de pensions de 600 a 800 euros, que passen de les 345.755 de l'any 2013, a les 467.368 de l'any 2014. Paral·lelament, i també respecte de la situació de fa un any, disminueixen les pensions dels trams de 250 a 400 euros i de 400 a 600. Aquesta evolució es mostra en el gràfic següent:

GRÀFIC 199. Distribució de les pensions contributives per trams de quantia. Catalunya, 2013-2014

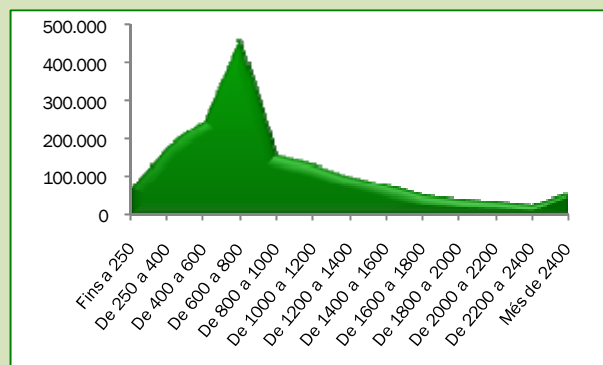
Distribució de les pensions contributives per trams de quantia. Catalunya, 2013

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Distribució de les pensions contributives per trams de quantia. Catalunya, 2014

Unitats: nombres absoluts.

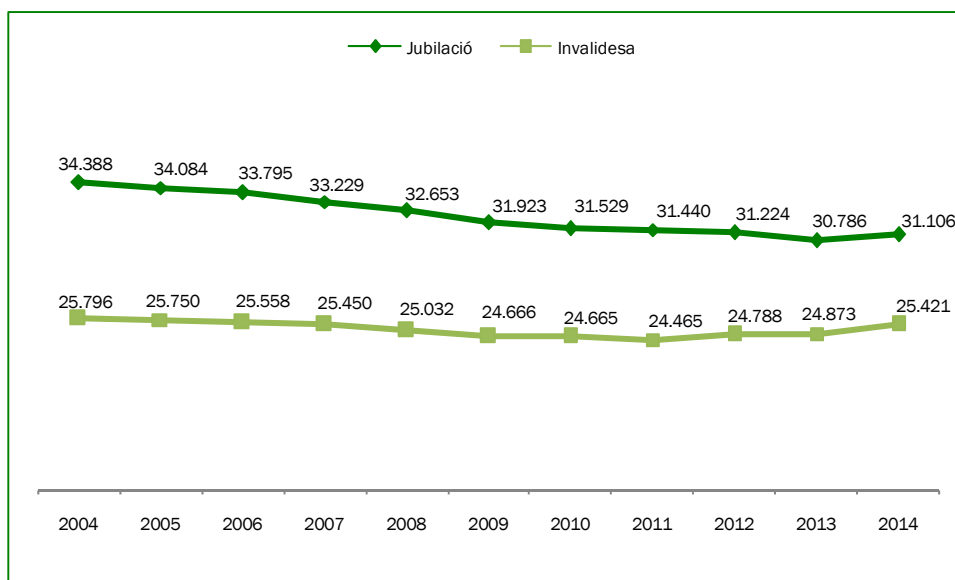
Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

5.2.1.2. PENSIONS NO CONTRIBUTIVES

Les pensions no contributives de jubilació i invalidesa estan destinades a paliar la situació precària d'aquelles persones que, per qüestions d'edat o discapacitat, no tenen ingressos o els tenen insuficients, i que no poden accedir al sistema contributiu per manca o insuficiència de cotitzacions.

L'any 2014, el nombre de pensions contributives se situa en les 56.527 (el 55% de les quals són de jubilació). Respecte de l'any 2013, es registra un increment de l'1,6%, a causa sobretot de l'augment de les pensions d'invalidesa (el 2,2%), però també a les de jubilació, les quals experimenten l'any 2014 un increment de l'1%, després de disminuir progressivament des de l'any 2004. Al llarg del decenni 2004-2014, les pensions de jubilació no contributives en vigor han disminuït en 3.282 (el 9,5%), i les d'invalidesa en 375 pensions (l'1,5%).

GRÀFIC 200. Evolució de les pensions no contributives per classe de pensió. Catalunya, 2004-2014

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Atenent el perfil de la persona pensionista, s'observa un predomini important de les dones, atès que suposen el 64,9% de les persones perceptores de pensió no contributiva a Catalunya l'any 2014. En el cas concret de la pensió no contributiva de jubilació, aquest percentatge puja fins al 75,6%, mentre que en el cas de la pensió d'invalidesa, aquest percentatge és del 51,9%.

Aquesta situació (principalment pel que fa a la pensió de jubilació) reflecteix les conseqüències d'una trajectòria laboral que en el cas de moltes dones no permet l'accés a la pensió contributiva.

D'altra banda, la quantia bàsica de les pensions no contributives per a l'any 2014 s'ha fixat en els 5.122,60 euros anuals i els 365,90 euros mensuals, la qual cosa suposa un percentatge de revaloració del 0,25 per cent, mentre que l'any 2013 aquest percentatge va ser del 2 per cent. També s'estableix per a l'any 2013 un complement de 525 euros anuals per al pensionista que no tingui habitatge en propietat.⁶³⁶

La quantia que té reconeguda cada persona és variable i s'estableix a partir de la quantia bàsica en funció del nombre de persones beneficiàries d'una pensió no contributiva existents en una mateixa unitat econòmica, dels ingressos computables i del nombre de persones que integren la unitat de convivència, sense que l'import resultant pugui ser inferior al 25 per cent de la quantia anual establerta, és a dir de 1.280,65 euros anuals o 91,48 euros mensuals l'any 2014. Així mateix, les persones que perceben una pensió no contributiva d'invalidesa que tenen reconegut un grau de discapacitat igual o superior al 75 per cent i necessiten l'ajut d'una altra persona per realitzar els actes essencials de la vida tenen dret a percebre un complement del 50 per cent de la pensió anual, és a dir, de 2.561,3 euros anuals (per tant, la quantia de la pensió total és de 7.683,76 euros anuals). A Catalunya, les persones beneficiàries poden sol·licitar una pensió complementària de la pensió no contributiva quan no realitzin activitat laboral, puguin demostrar un nivell d'ingressos determinat i no siguin usuàries d'una prestació de serveis d'acolliment residencial, sanitari o de naturalesa anàloga. La quantia màxima d'aquest complement és de 106,72 euros mensuals.

Tal com s'observa en la taula i el gràfic següents, l'any 2014 es conté el creixement de la quantia bàsica de les pensions no contributives, com a conseqüència de la revaloració efectuada l'any 2014 (del 0,25%), inferior a la dels anys anteriors.

⁶³⁶ Llei 22/2014, de 23 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2014 i Reial decret 1045/2014, de 27 de desembre, sobre revaloració de les pensions del sistema de la Seguretat Social i d'altres prestacions socials públiques per a l'exercici 2014.

GRÀFIC 201. Evolució de la quantia bàsica de les pensions no contributives. Catalunya, 2007-2014

Evolució de la quantia bàsica de les pensions no contributives i dels percentatges de revaloració. Catalunya, 2007-2014

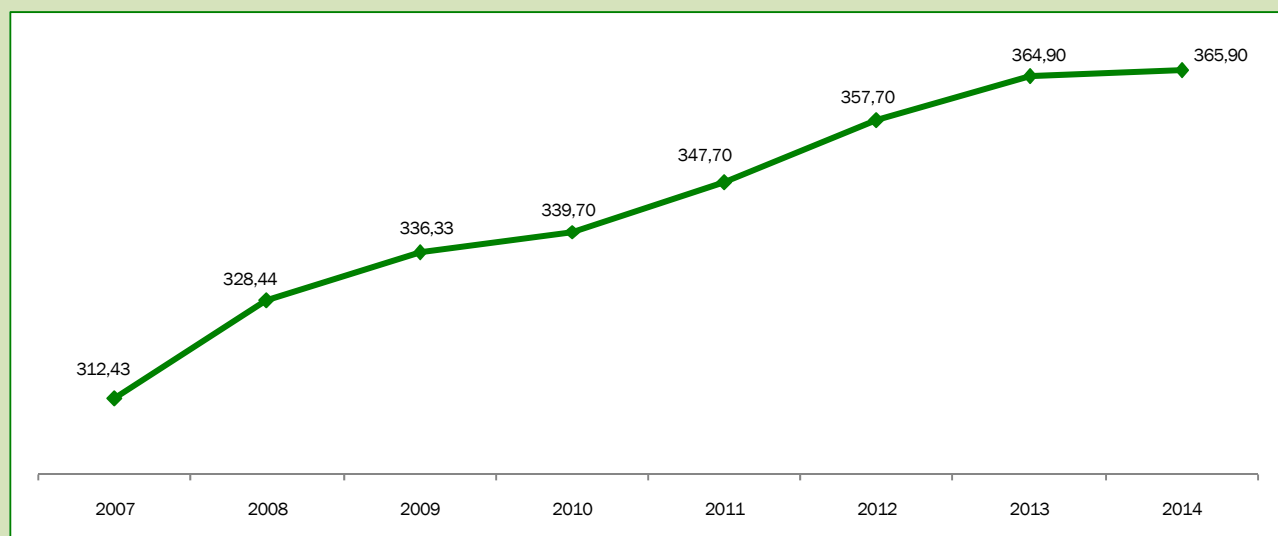
	Jubilació i invalidesa			Complement 50% invalidesa
	Quantia mensual	Quantia anual	% revaloració	Quantia anual
2007 ¹	312,43	4.374,04	3%+0,60%	2.187,01
2008 ¹	328,44	4.598,16	3%+2,10%	2.299,08
2009 ¹	336,33	4.708,62	2%+0,40%	2.354,31
2010	339,70	4.755,80	1,00%	2.377,90
2011 ¹	347,70	4.866,40	1%+1,30%	2.433,20
2012 ¹	357,70	5.007,80	1%+1,90%	2.503,90
2013	364,90	5.108,60	2,00%	2.554,30
2014	365,90	5.122,60	0,25%	2.561,30

Unitats: euros i percentatges.

(1) En aquests anys es va abonar una paga per compensar la desviació de l'IPC previst en l'any anterior.

Font: IMSERSO.

Evolució de la quantia bàsica mensual de les pensions no contributives. Catalunya, 2007-2014

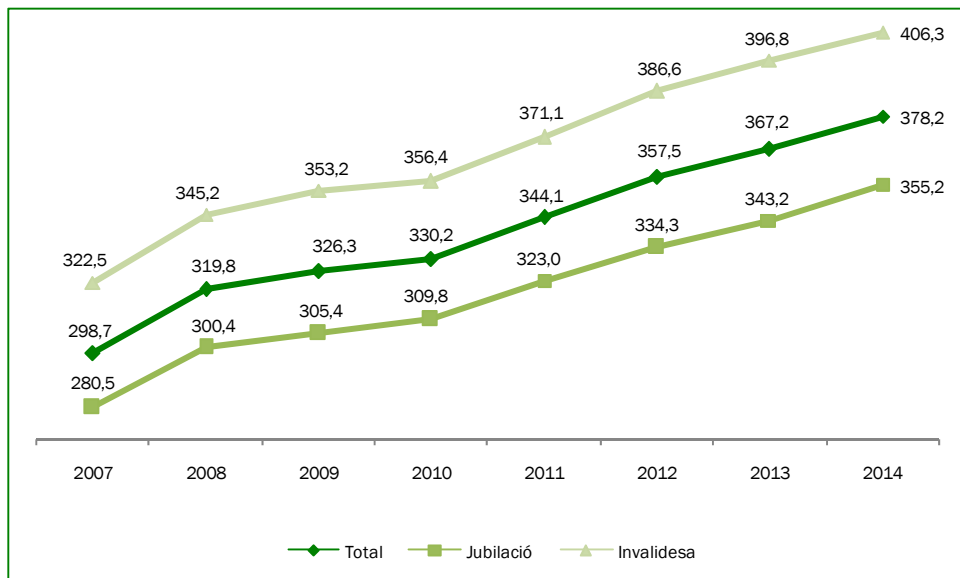
Unitats: euros.

Font: IMSERSO.

Tenint en compte les consideracions indicades, la quantia mitjana mensual de les pensions no contributives l'any 2014 a Catalunya se situa en 378,2 euros, el 3% més que l'any anterior, un percentatge lleugerament inferior a la mitjana registrada en el període 2007-2014. La quantia mitjana de la pensió d'invalidesa l'any 2014 (406,3 euros) és superior a la quantia mitjana de la pensió de jubilació (355,2 euros mensuals) en el 14,4%. Aquesta circumstància es pot explicar, entre d'altres motius, perquè algunes persones beneficiàries de la pensió d'invalidesa tenen dret a percebre l'increment del 50 per cent per necessitat de l'ajut d'una altra persona. D'altra banda, la quantia mitjana de la pensió d'invalidesa l'any 2014 és superior a la quantia bàsica de les pensions no contributives, mentre que la quantia mitjana de la pensió de jubilació l'any 2014 és inferior a aquesta quantia bàsica.

Tant la quantia mitjana de la pensió no contributiva d'invalidesa com la de jubilació registren un creixement interanual l'any 2014 (del 2,4% i del 3,5%, respectivament) que és superior al 0,25 per cent aplicat a la quantia bàsica de les pensions no contributives l'any 2014 en concepte de revaloració.

GRÀFIC 202. Evolució de la quantia mitjana mensual de les pensions no contributives segons classe de pensió. Catalunya, 2007-2014

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir de l'IMSERSO.

5.2.2. ALTRES PRESTACIONS D'ÀMBIT ESTATAL

A continuació, es descriu l'evolució de les prestacions estatals relacionades amb el naixement i les cures a la primera infància, és a dir, les prestacions de maternitat, paternitat, risc durant l'embaràs i la lactància natural i la cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu; així mateix, s'analitza la prestació d'incapacitat temporal. Totes aquestes prestacions tenen caràcter contributiu. També s'analitza la prestació per fill/a a càrrec, de caràcter no contributiu.

Maternitat i paternitat

La prestació de maternitat protegeix la situació de suspensió del contracte de treball en els supòsits de naixement d'un fill/a, d'adopció i d'acolliment. En cas de part, les treballadores que reuneixin tots els requisits per a l'accés a la prestació amb excepció del període de cotització, tenen dret a un subsidi no contributiu durant 42 dies naturals.

L'any 2014, s'han registrat un total de 48.970 prestacions de maternitat, la majoria de les quals han estat percebudes per la mare (el 98,3%). L'any 2014, s'ha registrat una nova disminució dels processos de maternitat (el 2,8), si bé aquest descens ha estat inferior al dels anys 2013 (4,3%) i 2012 (8,1%). D'altra banda, l'any 2014, dels 48.970 processos de maternitat, un total de 83 han estat de maternitat no contributiva.

TAULA 168. Evolució de les prestacions de maternitat. Catalunya, 2013-2014

2014			2013-2014			% 2013-2014		
Total	Mare	Pare	Total	Mare	Pare	Total	Mare	Pare
48.970	48.156	814	-1.418	-1.418	0	-2,8	-2,9	0,0

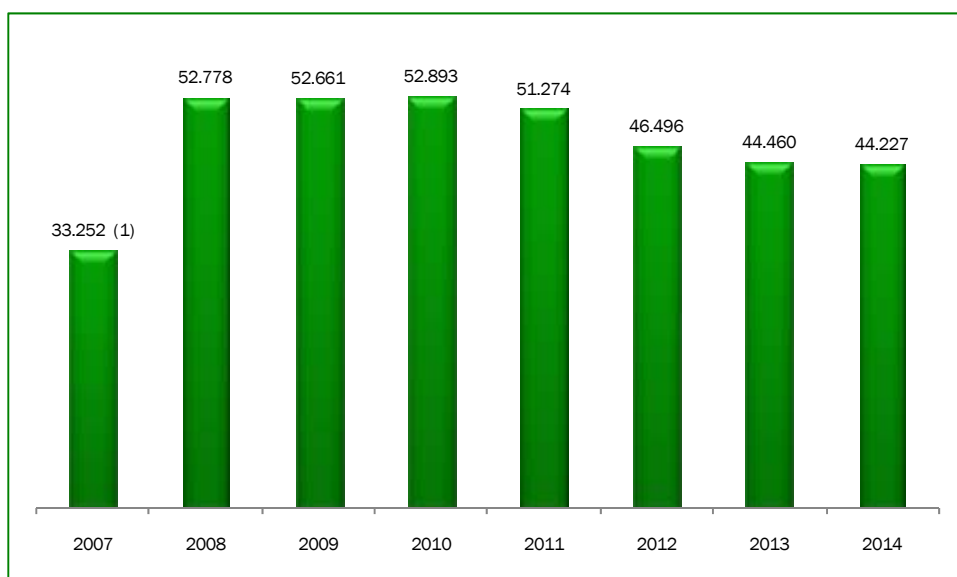
Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

D'altra banda, el permís i la prestació per paternitat es creen per la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. Si bé aquest permís va ser creat amb una duració inicial de tretze dies, la Llei 9/2009, de 6 d'octubre, amplia la seva duració a quatre setmanes ininterrompudes; no obstant això, l'entrada en vigor d'aquesta ampliació, inicialment prevista per a l'1 de gener del 2011, ha estat posposada any rere any. L'últim aplaçament ha estat efectuat per la Llei 36/2014, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015, que estableix que l'ampliació del permís de paternitat a quatre setmanes entrarà en vigor a partir de l'1 de gener del 2016.

L'any 2014, s'han registrat un total 44.227 processos de paternitat, el 0,5% menys que l'any 2013. Aquesta disminució és inferior a la registrada els anys immediatament anteriors, en els quals la disminució va ser del 4,4% (l'any 2013) i del 9,3% (l'any 2012). D'altra banda, i seguint amb la tendència dels anys anteriors, Catalunya és la comunitat autònoma en la que es registra el nombre de processos per paternitat més elevat, els quals suposen el 18,8% del total estatal l'any 2014.

GRÀFIC 203. Evolució de la prestació per paternitat. Catalunya, 2007-2014

Unitats: nombres absoluts.

(1) Les dades del 2007 estan referides al període comprès entre l'entrada en vigor de la Llei 3/2007, de 22 de març, i el mes de desembre.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural

La prestació de risc durant l'embaràs protegeix la situació de suspensió del contracte de treball de la dona embarassada en el cas que, havent de canviar de lloc de treball amb un altre compatible amb el seu estat, aquest canvi no resulta possible o no es pot exigir per motius justificats.⁶³⁷ Posteriorment, la prestació de risc durant l'embaràs s'estén al supòsit de risc durant la lactància natural.⁶³⁸

Pel que fa a la prestació de risc durant l'embaràs, tant la mitjana mensual de processos iniciats l'any 2014,⁶³⁹ com el nombre de processos en vigor al final de l'any, han augmentat en termes interanuals, sobretot en el cas

⁶³⁷ Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida laboral i familiar de les persones treballadores.

⁶³⁸ Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

⁶³⁹ Es calcula dividint el nombre de processos iniciats durant l'any, entre el nombre de mesos que inclou el període considerat.

del treball autònom. D'altra banda, la duració mitjana dels processos⁶⁴⁰ augmenta lleugerament en les treballadores per compte d'altri i disminueix en el treball autònom.

Amb relació a la prestació de risc durant la lactància natural, la mitjana mensual dels processos iniciats l'any 2014 augmenta lleugerament en termes interanuals en les treballadores per compte d'altri, però disminueix en el treball autònom. D'altra banda, la duració mitjana dels processos (superior en el treball autònom) disminueix en termes interanuals en les treballadores per compte d'altri i augmenta en el treball autònom.

Si es comparen els indicadors d'ambdues prestacions, el nombre de processos és significativament més baix en la prestació de risc durant la lactància natural, però la duració dels processos és més elevada en aquesta prestació, sobretot en el cas del treball autònom.

TAULA 169. Prestació de risc durant l'embaràs i de risc durant la lactància natural. Evolució del nombre de processos i de la duració mitjana. Catalunya, 2013-2014

	Compte d'altri ²			Treball autònom		
	2014	2013-2014	2013-2014 (%)	2014	2013-2014	2013-2014 (%)
Risc durant l'embaràs (agregat sistema)¹						
Mitjana mensual de processos iniciats en el període	745,6	78,3	11,7	26,2	8,5	48,0
Processos en vigor al final del període	2.508,0	330,0	15,2	90	31,0	52,5
Duració mitjana processos finalitzats en el període	97,5	0,6	0,6	71,3	-4,5	-5,9
Risc durant la lactància natural (agregat sistema)¹						
Mitjana mensual de processos iniciats en el període	6,8	0,5	7,9	0,2	-0,2	-50,0
Processos en vigor al final del període	36,0	-9,0	-20,0	2,0	-2,0	-50,0
Duració mitjana processos finalitzats en el període	142,7	-38,8	-21,4	200,0	42,8	27,2

Unitats: nombre de processos i dies.

(1) INSS, ISM i MATEPSS.

(2) Inclou les dades de les treballadores enquadrades en el règim general i en els règims especials del mar i la mineria del carbó.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball i Seguretat Social.

Cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu

Aquesta prestació s'incorpora a l'ordenament jurídic de la protecció social l'1 de gener del 2011. Es reconeix als progenitors, adoptants o acollidors que redueixen la seva jornada de treball per a la cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu que requereixi ingrés hospitalari de llarga duració, durant el temps d'hospitalització i tractament continuat de la malaltia. La prestació es reconeix per un període inicial d'un mes, prorrogable per períodes de dos mesos i, com a màxim, fins que el menor compleixi 18 anys.⁶⁴¹

L'any 2014, s'han iniciat 259 processos d'aquesta prestació, 28 processos més que l'any 2013. El nombre de processos vigents al final de l'any és de 354, 86 processos més respecte de l'any 2013. D'altra banda, la duració mitjana dels processos que han finalitzat durant l'any 2014 ha estat d'11,3 mesos en el règim general i de 8,7 mesos en el treball autònom; respecte de l'any 2013, la duració dels processos ha augmentat en el primer cas i ha disminuït en el segon.

⁶⁴⁰ Fa referència a la duració en dies dels processos finalitzats en el període. Es calcula dividint el nombre total de dies de baixa dels processos finalitzats en el període, entre el nombre total dels processos esmentats.

⁶⁴¹ Llei 39/2010, de 22 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2011 i Reial decret 1148/2011, de 29 de juliol, per a l'aplicació i desenvolupament, en el sistema de la Seguretat Social, de la prestació econòmica per a la cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.

TAULA 170. Prestació de cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu. Evolució del nombre de processos i de la duració mitjana. Agregat del sistema.¹ Catalunya, 2013-2014

	Règim general ²			Treball autònom		
	2014	2013-2014	2013-2014 (%)	2014	2013-2014	2013-2014 (%)
Processos iniciats en el període	229	14	6,5	30	14	87,5
Processos en vigor al final del període	319	69	27,6	35	17	94,4
Duració mitjana processos finalitzats en el període	339,7	46,7	15,9	260,4	-95,5	-26,8

Unitats: nombre de processos i dies.

(1) El 95,9% dels processos iniciats durant l'any 2014 han estat gestionats per les MATEPSS.

(2) El règim general inclou tots els processos per compte d'altri, atès que en els règims especials del mar i de la mineria del carbó no s'ha iniciat cap procés a Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball i Seguretat Social.

Incapacitat temporal

La prestació econòmica per incapacitat temporal cobreix la manca d'ingressos que es produeix quan la persona treballadora es troba incapacitada per treballar per causa d'una malaltia o un accident, i rep assistència sanitària de la Seguretat Social. La quantia de la prestació és el resultat de l'aplicació d'uns percentatges a la base reguladora: quan es tracta d'una malaltia comuna o d'un accident no laboral, el 60 per cent des del quart dia de la baixa mèdica fins al vintè, i el 75 per cent del dia 21 en endavant; i en cas de malaltia professional o accident de treball, el 75 per cent des del dia següent al de la baixa mèdica.

En funció del fet causant, les prestacions per incapacitat temporal poden ser per contingències comunes (malaltia comuna o accident no laboral en el règim general i els especials del mar i de la mineria del carbó, així com de les persones desocupades); per contingències professionals (accident de treball o malaltia professional en el règim general i en els especials del mar i de la mineria del carbó); i per contingències per compte propi (malaltia comuna o accident no laboral en el règim del treball autònom).

La mitjana mensual de processos d'incapacitat temporal per contingències comunes iniciats l'any 2014 se situa en els 63.707, que suposa un augment del 3,5% respecte de l'any anterior. En el cas de les contingències professionals, la mitjana mensual és de 8.146 processos, amb un augment del 6,6%. Pel que fa a les contingències per compte propi, la mitjana mensual de processos (5.007) ha disminuït el 0,7%. En els dos primers casos, l'augment dels processos es dona després d'uns anys en què han descendit. Pel que fa a les contingències per compte propi, la disminució registrada l'any 2014 (0,7%) és inferior a la de l'any 2013 (4,1%).

D'altra banda, l'any 2014, la durada mitjana dels processos és més elevada en el cas de les contingències per compte propi (84,3 dies) que en els processos per contingències professionals (33,4 dies) i que en les contingències comunes (29,6 dies). Respecte de l'any 2013, la durada mitjana dels processos augmenta en les contingències comunes i en les professionals, mentre que disminueix en les contingències per compte propi.

TAULA 171. Indicadors de la prestació d'incapacitat temporal segons el tipus de contingència. Agregat del sistema.¹ Catalunya, 2013-2014

	Mitjana mensual de processos	Processos en vigor al final del període	Incidència	Prevalença	Duració mitjana
Comunes					
2014	63.707	62.604	25,0	24,6	29,6
2013-2014 (%)	3,5	12,5	...	...	2,4
Professionals					
2014	8.146	8.080	3,3	3,2	33,4
2013-2014 (%)	6,6	14,3	...	...	1,5

Per compte propi					
2014	5.007	13.764	9,6	26,0	84,3
2013-2014 (%)	-0,7	-0,5	...	...	-4,9

Unitats: nombre de processos, dies, incidència (mitjana mensual de processos iniciats en el període per cada 1.000 persones protegides), prevalença (nombre de processos vigents al final del període per cada 1.000 persones protegides).

(1) Inclou les dades agregades de l'INSS, ISM i MATEPSS.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri de Treball i Seguretat Social.

Prestació econòmica familiar per fill/a o menor a càrrec

Aquesta prestació familiar no contributiva consisteix en una assignació econòmica per fill/a menor de 18 anys sotmesa a un nivell d'ingressos establert anualment, o bé més grans de 18 anys amb una discapacitat igual o superior al 65 per cent, sense que en aquest cas s'exigeixi límit d'ingressos. Els imports d'aquesta prestació per a l'any 2014, en còmput anual, són els següents: 291 euros per causants menors de 18 anys sense discapacitat; 1.000 euros per causants menors de 18 anys amb una discapacitat igual o superior al 33 per cent; 4.390,80 euros per causants de 18 o més anys amb una discapacitat igual o superior al 65 per cent; i 6.586,80 euros per causants de 18 o més anys amb una discapacitat igual o superior al 75 per cent i que necessiti l'ajut d'una altra persona per a realitzar els actes més essencials de la vida.

L'any 2014, s'han registrat 199.124 prestacions per fill/a o menor a càrrec, el 7,9% més que l'any anterior, un creixement interanual inferior al registrat l'any 2013, que va ser del 9,6%. Com en anys anteriors, la majoria d'aquestes prestacions (el 77,9%) són per causants de menys de 18 anys sense discapacitat. D'altra banda, el 12% d'aquestes prestacions són per causants amb 18 o més anys amb alguna discapacitat.

TAULA 172. Prestació familiar per fill/a o menor acollit a càrrec segons el grau de discapacitat. Catalunya, 2014

Causants menors de 18 anys				Causants amb 18 o més anys							
Sense discapacitat		Amb discapacitat ≥33%		Total		Amb discapacitat ≥65%		Amb discapacitat ≥75%		Total	
Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
155.145	77,9	19.991	10,0	175.136	88,0	14.842	7,5	9.146	4,6	23.988	12,0

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

5.2.3. ALTRES PRESTACIONS D'ÀMBIT AUTONÒMIC

En el marc del sistema públic de serveis socials, a continuació s'analitzen les prestacions socials de caràcter econòmic derivades de la Llei 13/2006, de 27 de juliol, les prestacions per a infants i joves en situació de risc greu derivades de la Llei 14/2010, de 27 de maig, així com les prestacions econòmiques a les famílies amb infants a càrrec que atorga la Generalitat de Catalunya, d'acord amb la informació extreta de la Memòria del Departament de Benestar Social i Família del 2013. Altres prestacions econòmiques que preveu el sistema públic de serveis socials (pensions no contributives, renda mínima d'inserció i les derivades del sistema d'atenció a la dependència) són objecte d'anàlisi específic en altres apartats d'aquesta Memòria.

Pel que fa a les prestacions socials de caràcter econòmic, l'any 2013, 40.912 persones han estat beneficiàries de la prestació complementària de la pensió no contributiva del sistema de la Seguretat Social destinada a aquelles persones que no es poden incorporar al mercat de treball. D'altra banda, 24.092 persones han estat beneficiàries de la prestació per al manteniment de les despeses de la llar l'any 2013. Aquesta prestació substitueix i modifica l'ajut assistencial per cònjuge supervivent, del qual 20.681 persones n'han estat beneficiàries l'any 2013 (menys que l'any 2012, tenint en compte que és un ajut que s'ha d'extingir i que, per tant, només el perceben les persones que ja n'eren beneficiàries). Finalment, 930 persones han estat beneficiàries l'any 2013 de la prestació per al manteniment de les necessitats bàsiques.

D'altra banda, un total de 768 joves tutelats i extutelats han estat beneficiaris de prestacions econòmiques que inclouen prestacions, ajuts per desinternament de recursos del sistema de protecció i beques salari. També s'han

atorgat 2.834 prestacions per a infants i adolescents tutelats per l'Administració de la Generalitat acollits en família extensa.

La prestació per a infants i adolescents en situació de risc greu s'adreça als menors d'edat que, segons s'ha avaluat, es troben en situació de risc i respecte dels quals s'ha formalitzat el compromís socioeducatiu corresponent. L'any 2013 s'han beneficiat d'aquesta prestació un total de 1.126 persones.

TAULA 173. Persones beneficiàries de les prestacions socials de caràcter econòmic i de les prestacions per a infants i adolescents en situació de risc greu. Catalunya, 2012-2013

	Complement pensió no contributiva	Manteniment despeses llar	Ajut cònjuge supervivent	Manteniment necessitats bàsiques	Prestacions joves tutelats i extutelats	Prestacions infants i joves en risc greu
2012	40.853	26.675	23.049	856	3.825	1.126
2013	40.912	24.092	20.681	930	3.602	1.605

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

D'altra banda, les modalitats de prestacions i ajuts a les famílies amb infants a càrrec l'any 2013 han estat les següents: l'ajut per naixement, adopció, tutela o acolliment, sotmès al nivell d'ingressos de la unitat familiar (5.317 famílies han estat beneficiàries l'any 2013) i la prestació econòmica de caràcter universal per naixement, adopció, tutela o acolliment múltiple, de la qual 1.048 famílies han estat beneficiàries l'any 2013. A l'ajut esmentat en primer terme poden optar les famílies amb ingressos inferiors als 14.000 euros anuals per a unitats familiars de 3 membres. Aquest llindar econòmic augmenta en funció del nombre de membres de la unitat familiar.

TAULA 174. Famílies beneficiàries de prestacions econòmiques a les famílies amb infant a càrrec. Catalunya, 2012-2013

	2012	2013 ¹
Ajut a famílies per naixement, adopció, tutela o acolliment, sotmès al nivell d'ingressos de la unitat familiar	4.118	5.317
Prestació econòmica universal per naixement, adopció, tutela o acolliment múltiple	1.142	1.048

Unitats: nombres absoluts.

(1) Dades provisionals.

Font: Departament de Benestar Social i Família.

5.3. SERVEIS SOCIALS I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

El sistema de serveis socials s'articula mitjançant una cartera de serveis que fixa les prestacions econòmiques, tecnològiques i de serveis del sistema públic de serveis socials. La Cartera de serveis socials es va aprovar mitjançant el Decret 142/2010, d'11 d'octubre, per al període 2010-2011, i actualment està prorrogada per la Llei 1/2014, de 27 de gener, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014, que n'amplia la seva vigència fins al 31 de desembre del 2014. Les prestacions de promoció de l'autonomia personal i atenció a la dependència s'integren en el Sistema Català de Serveis Socials.

5.3.1. SERVEIS SOCIALS

Els serveis socials s'articulen a través dels serveis socials bàsics i els serveis socials especialitzats. Els primers són el punt d'accés més immediat de la ciutadania al sistema públic de serveis socials i inclouen l'atenció social bàsica, l'atenció domiciliària, telealarma i teleassistència, centres residencials d'estada limitada, servei de menjador social, servei d'assessorament tècnic d'atenció social i centres oberts per a la infància i l'adolescència. D'altra banda, els serveis socials especialitzats donen resposta a situacions o necessitats que requereixen una especialització tècnica o la disposició de recursos determinats. La Cartera de serveis socials 2010-2011 inclou una sèrie de serveis d'atenció especialitzada en els àmbits següents: persones grans; persones amb discapacitat; infància, adolescència i joventut; persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental; persones amb dependència; persones amb drogodependències; persones afectades pel virus VIH/SIDA; persones cuidadores; famílies amb problemàtica social i risc d'exclusió social; i dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles.

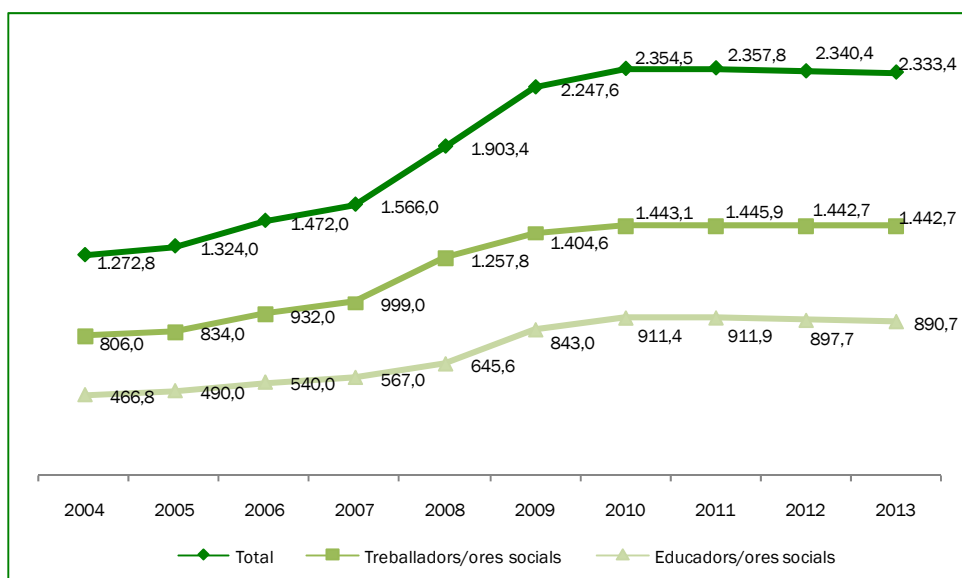
5.3.1.1. SERVEIS SOCIALS BÀSICS

Els serveis socials bàsics s'organitzen territorialment i estan dotats d'un equip multidisciplinari que atén les persones usuàries a través de les àrees bàsiques de serveis socials (ABSS). Es poden trobar ABSS als municipis de més de 20.000 habitants i ABBS que agrupen els municipis de menys de 20.000 habitants, la gestió de les quals correspon a la comarca o a l'ens associatiu creat especialment amb aquesta finalitat. Els municipis de més de 20.000 habitants poden tenir més d'una àrea bàsica de serveis socials, en funció del nombre d'habitants i de les necessitats socials.

L'any 2013, 2.333,4 persones professionals han atès les persones usuàries a les ABSS (1.442,7 són treballadors/ores socials i 890,7 són educadors/ores socials). Aquestes xifres donen com a resultat unes ràtios de 2,86 treballadors/ores socials i d'1,77 educadors/ores socials per cada 15.000 habitants,⁶⁴² tenint present que, d'acord amb la disposició addicional segona de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, referent al nivell d'objectius de les prestacions garantides de la Cartera de serveis socials 2009-2010, les ABSS han de tenir una dotació de 3 persones diplomades en treball social i de 2 persones diplomades en educació social per cada 15.000 habitants.

Respecte de l'evolució en deu anys (2004-2013), s'observa que es registren augments en el nombre de persones professionals de les ABSS de fins al 21,6% (l'any 2008) i del 18,1% (l'any 2009); a partir del 2010, els augments interanuals són més petits; i finalment, en dos anys (2012 i 2013), es registra una disminució de 25 persones professionals.

GRÀFIC 204. Evolució del nombre de professionals dels serveis bàsics d'atenció social. Catalunya, 2004-2013

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

El servei bàsic d'atenció social és la prestació principal dels serveis socials bàsics i inclou les funcions de detecció, diagnòstic, tractament i prevenció de les situacions de necessitat de les persones i famílies, especialment si pateixen situació de risc o d'exclusió social.

L'any 2013, 939.588 persones han estat usuàries dels serveis bàsics d'atenció social, el 12,4% de la població catalana. L'any 2013 és el primer any en el qual el nombre de persones usuàries disminueix en termes interanuals (l'1,9%), després d'uns anys d'incrementos, que havien arribat fins al 17,7% l'any 2010.

TAULA 175. Persones usuàries dels serveis bàsics d'atenció social. Catalunya, 2004-2013

	Persones usuàries	% variació interanual	Expedients familiars	% variació interanual
2004	623.043	0,5	204.684	9,1

⁶⁴² Les xifres de població provenen del Padró municipal d'habitants a 1 de gener de 2013. Idescat.

2005	691.744	11,0	219.539	7,3
2006	767.522	11,0	221.943	1,1
2007	...	...	216.474	-2,5
2008	...	...	250.851	15,9
2009	752.034	...	349.937	39,5
2010	884.771	17,7	425.290	21,5
2011	930.392	5,2	444.145	4,4
2012	957.377	2,9	480.723	8,2
2013	939.588	-1,9	491.646	2,3

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: Departament de Benestar Social i Família.

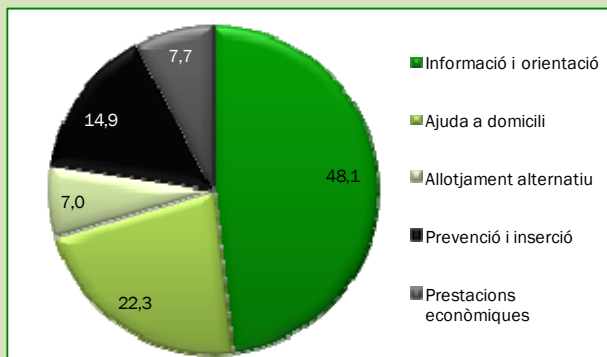
D'altra banda, l'any 2013 els serveis bàsics d'atenció social han realitzat 4.049.656 actuacions (una mateixa persona usuària pot rebre més d'una actuació), la qual cosa suposa un augment del 0,8% respecte de l'any 2012, el qual és bastant més baix al dels anys anteriors: els increments més elevats es van registrar els anys 2007, 2008 i 2009, els quals van ser del 31,7%, del 20% i del 15,5%, respectivament.

Com en anys anteriors, l'any 2013 l'actuació requerida en la majoria dels casos (el 48,1%) és la informació i l'orientació, seguida de l'ajuda a domicili (en el 24,5% dels casos) i de l'allotjament alternatiu (en el 14,9% dels casos). Les prestacions econòmiques i l'allotjament alternatiu suposen el 7,7% i el 7% de les actuacions, respectivament. Respecte de l'any 2012, l'actuació que més augmenta és la consistent en prestacions econòmiques (el 14,3%), encara que amb menor mesura, atès que l'any 2012 l'augment d'aquest tipus d'actuació va ser del 86,1% i l'any 2009, del 91,8%.

Pel que fa als tipus de problemàtiques que presenten les persones ateses pels serveis bàsics d'atenció social (una mateixa persona pot presentar més d'una problemàtica), s'observa que l'any 2013 són les de tipus econòmic les que es presenten amb major freqüència (en el 28,8% dels casos), seguides de les laborals (17,7% dels casos). Si bé aquestes dues problemàtiques han disminuït respecte de l'any 2012, són les que registren els augments més importants des de l'inici de la crisi (2007-2013): el 87,9%, les laborals i el 61,4%, les econòmiques.

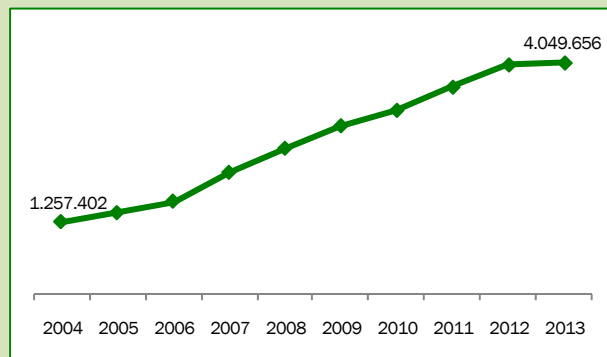
GRÀFIC 205. Actuacions dels serveis bàsics d'atenció social i problemàtiques ateses. Catalunya, 2004-2013

Actuacions dels serveis bàsics d'atenció social per tipologia. Catalunya, 2013

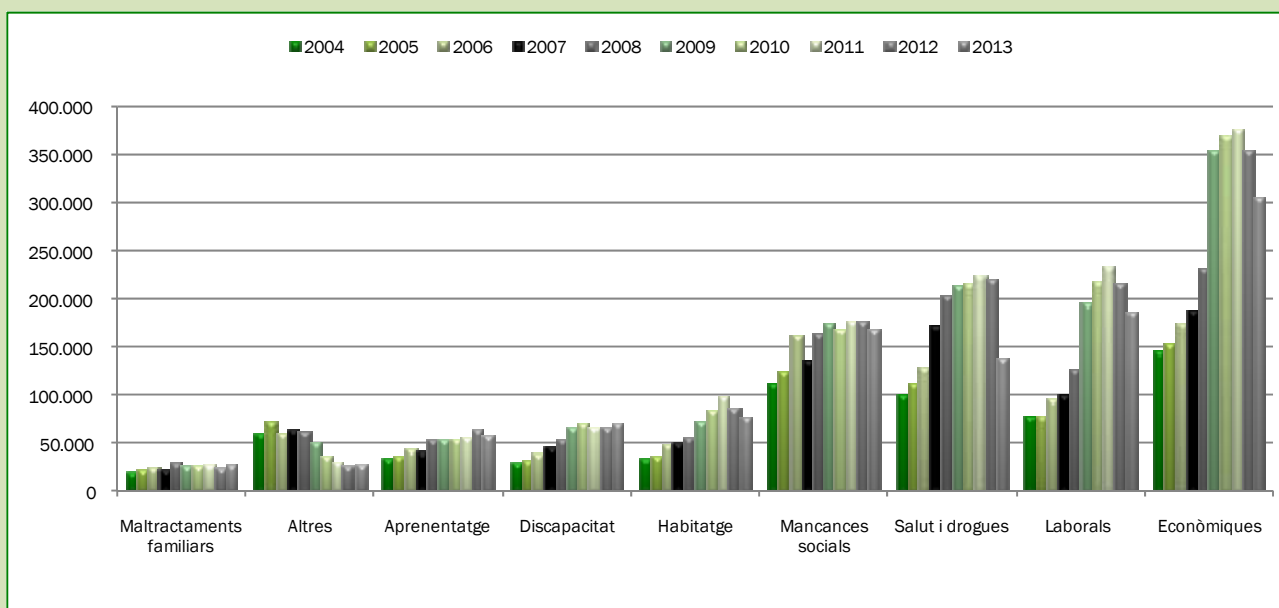
Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Evolució de les actuacions dels serveis bàsics d'atenció social. Catalunya, 2004-2013

Unitats: nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

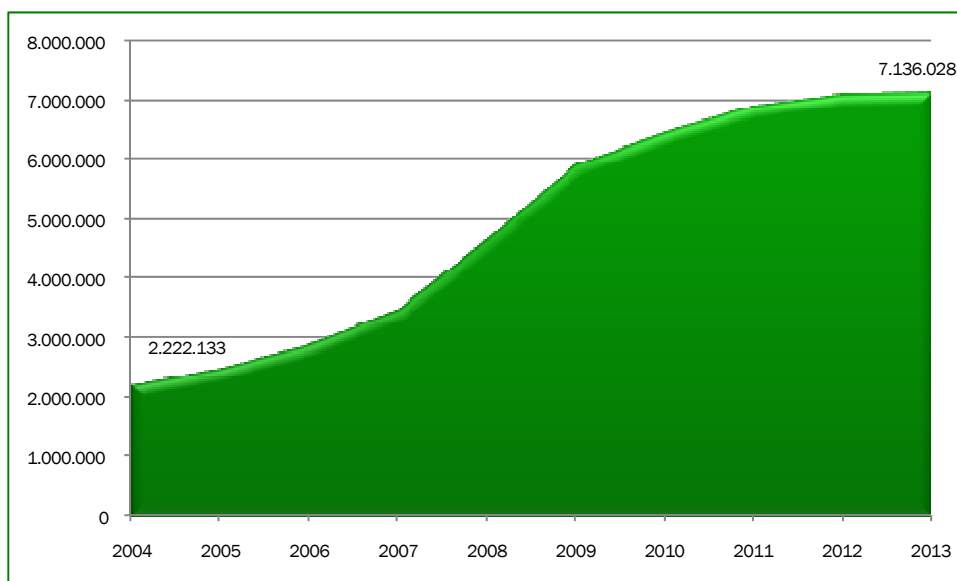
Evolució de les problemàtiques ateses pels serveis bàsics d'atenció social. Catalunya, 2004-2013

Unitats: nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Els serveis socials bàsics també presten serveis d'atenció domiciliària: el servei d'ajuda a domicili (SAD) i el servei de telealarma i teleassistència. L'any 2013, 62.427 persones han estat usuàries del SAD, el 7,7% més respecte de l'any 2012. Aquesta xifra suposa una ràtio de 4,7 persones usuàries sobre la població de 65 anys i més i una ràtio de 31,9 persones usuàries sobre la població de 85 anys i més.⁶⁴³ Les ràtios han augmentat lleugerament respecte de l'any 2012. D'altra banda, el nombre d'hores d'assistència del SAD l'any 2013 és de 7.136.028, el 0,5% més que l'any 2012. Si es posa en relació el nombre d'hores d'assistència amb el nombre de persones usuàries del SAD, s'obté que la ràtio és de 114,3 hores per persona usuària, la qual és inferior a la registrada l'any 2012. Al gràfic següent s'observa que en deu anys (2004-2013), les hores del SAD registren increments importants fins a l'any 2011, a partir del qual s'observa un alentiment del seu creixement.

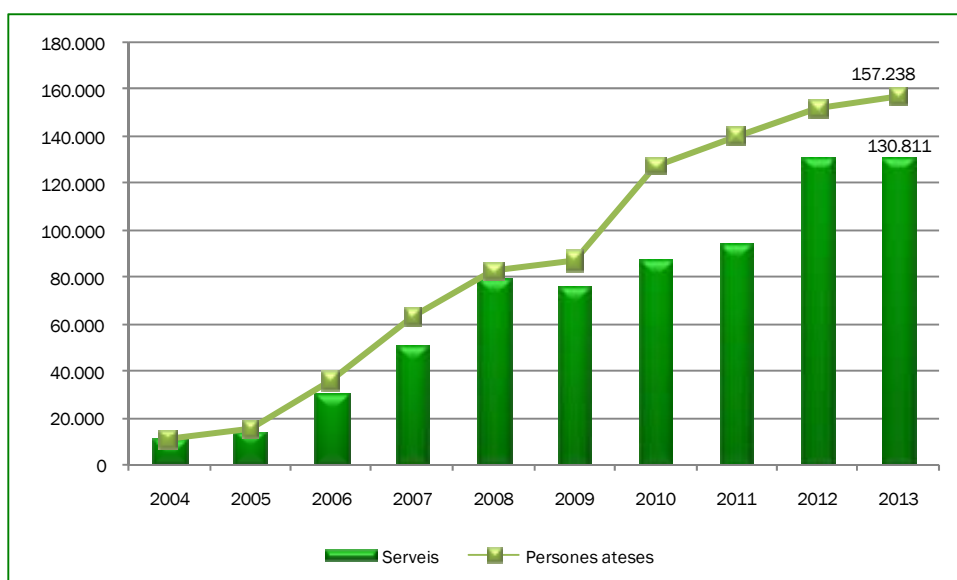
⁶⁴³ Percentatge de persones usuàries sobre la població de referència.

GRÀFIC 206. Evolució del nombre d'hores d'atenció del servei d'ajuda a domicili. Catalunya, 2004-2013

Unitats: hores.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

L'any 2013 s'han realitzat 130.811 serveis de telealarma i teleassistència i 157.238 persones han estat ateses, el 3,6% més que l'any 2012. El 97,2% de les persones ateses (152.903) tenen 65 anys i més i, en concret, el 44,8% de les persones ateses (70.503) tenen 85 anys i més. Això suposa una ràtio d'11,7 persones usuàries de 65 anys i més sobre la població d'aquesta edat i una ràtio de 36,1 persones usuàries de 85 anys i més sobre la població d'aquesta edat. Al gràfic següent s'observa que en deu anys (2004-2013) tant el nombre de serveis de telealarma i teleassistència com les persones ateses per aquests serveis han augmentat de manera important; en concret, les persones ateses han passat de les 10.907, l'any 2004, a les 157.238, l'any 2013.

GRÀFIC 207. Evolució del nombre de serveis de telealarma i teleassistència i de les persones ateses. Catalunya, 2004-2013

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

5.3.1.2. SERVEIS SOCIALS ESPECIALITZATS

A continuació, s'analitzen els principals serveis socials d'atenció especialitzada.

Persones grans amb dependència o risc social

L'àrea d'atenció a les persones grans comprèn els serveis de centres de dia, centres de dia i d'habitatges tutelats. L'any 2013 els serveis de centres de dia han ofert 17.543 places, 811 places més que l'any 2012. La taxa de cobertura de les places ofertes l'any 2013 respecte del total de la població de 65 anys i més és de l'1,3%. Pel que fa al tipus d'oferta, la pública és lleugerament superior a la privada (en 139 places), mentre que l'any 2012 l'oferta privada superava la pública en 370 places. Del total de les 8.841 places públiques ofertes l'any 2013, el 41,4% són privades amb finançament públic.

El nombre de places ofertes pels centres residencials l'any 2013 ha estat de 63.089, amb una taxa de cobertura d'aquest nombre de places sobre el total de la població de 65 anys i més del 4,8%. Respecte de l'any 2012, hi ha 660 places més de centres residencials. L'any 2013, l'oferta pública supera la privada en 6.859 places (una situació semblant a la de l'any 2012). De les 34.974 places d'oferta pública, el 72,2% provenen de l'oferta privada amb finançament públic.

L'any 2013 s'han ofert 3.116 places d'habitatges tutelats, amb una taxa de cobertura d'aquestes places sobre el total de població de 65 anys i més del 0,2%. Respecte de l'any 2012, es registren 144 places més. L'oferta pública supera la privada en 1.594 places, és a dir, l'oferta pública suposa el 75,6% de les places (una situació similar a la de l'any 2012). Si s'analitza l'oferta pública l'any 2013, s'observa que la gran majoria (2.339 places de 2.355) són oferta pública directa.

TAULA 176. Places i serveis de centres de dia per a gent gran i taxa de cobertura. Catalunya, 2013

Oferta pública					Oferta privada	Oferta total		
Pública directa		Privada amb finançament públic	Total oferta pública			Places	T. Cobertura ¹	Serveis
Places	T. Cobertura ¹		Places	T. Cobertura ¹				
5.179	0,4	3.662	8.841	0,7	8.702	17.543	1,3	880

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

(1) La taxa de cobertura s'obté a partir del quocient entre les places i el total de població de 65 anys i més. S'expressa en tant per cent.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

TAULA 177. Places de centres residencials per a gent gran i taxa de cobertura. Catalunya, 2013

Oferta pública					Places oferta privada	Oferta total	
Pública directa		Privada amb finançament públic	Total oferta pública			Places	T. Cobertura ¹
Places	T. Cobertura ¹		Places	T. Cobertura ¹			
9.710	0,7	25.264	34.974	2,7	28.115	63.089	4,8

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

(1) La taxa de cobertura s'obté a partir del quocient entre les places i el total de població de 65 anys i més. S'expressa en tant per cent.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

TAULA 178. Places i serveis d'habitatge tutelat per a gent gran i taxa de cobertura. Catalunya, 2013

Oferta pública					Places oferta privada	Oferta total		
Pública directa		SAHT ¹	Total oferta pública			Places	T. Cobertura ²	Serveis
Places	T. Cobertura ²		Places	T. Cobertura ²				
2.339	0,2	16	2.355	0,2	761	3.116	0,2	50

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

(1) SAHT: Programa de suport a l'acolliment a l'habitatge tutelat.

(2) La taxa de cobertura s'obté a partir del quocient entre les places i el total de població de 65 anys i més. S'expressa en tant per cent.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Persones amb discapacitat

Pel que fa a l'àrea d'atenció a les persones amb discapacitat, l'any 2013, 37.604 persones han estat usuàries dels serveis d'atenció precoç finançats pel Departament de Benestar Social i Família, el 8,4% més respecte de l'any 2012. Aquests serveis estan destinats als infants de fins a sis anys i a les seves famílies. D'altra banda, l'any 2013 les persones usuàries han rebut atenció en 24 serveis de valoració i orientació per a persones amb discapacitat, els quals ofereixen informació i orientació a les persones amb discapacitat, a les seves famílies i a la comunitat de professionals que ho requereixen.

Aquesta àrea també ofereix els serveis dels centres ocupacionals, que engloben els serveis de teràpia ocupacional (STO) i els serveis ocupacionals d'inserció (SOI). Els centres ocupacionals són equipaments d'acolliment diürn que ofereixen atenció rehabilitadora i habilitadora a persones amb discapacitat intel·lectual en edat laboral amb l'objectiu de capacitar-les perquè aconseguixin la màxima integració social a través de l'ocupació activa. L'any 2013, 8.418 persones han estat usuàries d'aquests serveis,⁶⁴⁴ el 0,8% més respecte de l'any 2012. La cobertura d'aquest servei és del 14,7% de la població de 18 a 64 anys amb un grau de discapacitat igual o superior al 65 per cent. L'any 2013, el 92,4% de les persones usuàries han estat ateses en centres privats amb finançament públic.

TAULA 179. Persones usuàries i serveis de centres de dia ocupacionals per a persones amb discapacitat i taxa de cobertura. Catalunya, 2013

	Generalitat	Administració local	Privat finançat	Total		
				Persones usuàries	Taxa cobertura	Serveis
STO ¹	230	310	6.362	6.902	12,0	167
SOI ²	8	88	1.420	1.516	2,6	115

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

(1) Serveis de teràpia ocupacional.

(2) Serveis ocupacionals d'inserció.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Així mateix, l'any 2013 789 persones han estat usuàries dels serveis de centre de dia d'atenció especialitzada per a persones amb discapacitat finançats pel Departament de Benestar Social i Família (l'1,8% més que l'any anterior), amb una taxa de cobertura del 3,2% de la població de 18 a 64 anys amb un grau de discapacitat igual o superior al 75 per cent. El 62,6% de les persones usuàries han estat ateses en un centre privat amb finançament públic. Aquests serveis proporcionen acolliment diürn per a persones que, a causa del seu grau de discapacitat, tenen una manca total d'independència personal i necessiten controls mèdics i periòdics i una atenció assistencial permanent.

També cal fer referència al servei de centre residencial, del qual en poden ser usuàries les persones amb discapacitat que necessiten atenció i suport per a les activitats de la vida diària i que per diferents raons no tenen resoltes les necessitats d'allotjament. L'any 2013, el nombre de places d'aquest servei finançades pel Departament de Benestar Social i Família ha estat de 3.886, l'1,4% menys que l'any 2012. La taxa de cobertura d'aquestes places és del 15,6% en relació amb la població de 18 a 64 anys amb un grau de discapacitat igual o superior al 75 per cent. El 71,1% d'aquestes places són privades amb finançament públic.

Finalment, el servei de llar residència és un servei d'acolliment residencial per a persones amb discapacitat que necessiten la provisió d'un servei substitutori de la llar pel fet de ser impossible o desaconsellable viure a la pròpia llar. L'any 2013 s'han registrat 2.866 persones usuàries d'aquest servei finançades pel Departament de Benestar Social i Família, el 0,4% més que l'any 2012. La taxa de cobertura és del 5% de les persones de 18 a 64 anys amb un grau de discapacitat igual o superior al 65 per cent. El 92,5% de les persones usuàries han estat ateses en un centre privat amb finançament públic.

Infància, adolescència i joventut

El servei d'atenció a la infància i l'adolescència es presta des dels equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA), i es dedica a la valoració i l'atenció a la infància en risc o en situació de desemparament, així com al seguiment i el tractament de les seves famílies. L'any 2013, els 52 EAIA existents (un equip menys que l'any 2012),

⁶⁴⁴ Persones usuàries finançades pel Departament de Benestar Social i Família.

amb 367 professionals (els mateixos que l'any 2012), han atès 11.424 infants i adolescents, l'1,3% més respecte de l'any 2012. La majoria dels infants i adolescents atesos pels EAIA l'any 2012 han rebut una proposta de mesura protectora (el 61,9%, és a dir, 7.076 infants i adolescents); la resta, o bé estan en estudi (3.786), o bé estan rebent assessorament (562).

L'any 2013 la mesura protectora més freqüent ha estat l'acolliment en família, una mesura que han rebut 4.007 infants i adolescents tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), mentre que 2.706 dels infants tutelats han rebut una mesura d'acolliment institucional. Pel que fa a la mesura d'acolliment en família, el 61,6% dels infants i adolescents han estat acollits en família extensa,⁶⁴⁵ mentre que l'acolliment en família aliena i l'acolliment preadoptiu es produeix en el 24,1% i en el 14,3% dels casos, respectivament.⁶⁴⁶ D'altra banda, en el cas de l'acolliment institucional, la majoria dels infants i adolescents (el 81,1%) disposa d'una mesura de protecció en un centre residencial d'acció educativa i pisos assistits; la resta (512 infants i joves) disposen d'una mesura protectora en un centre d'acolliment, mitjançant el qual s'ofereix residència temporal als menors de 0 a 18 anys en situació de risc social.

L'any 2013 el total de persones amb mesura protectora (7.076) inclou també els 363 joves amb expedient assistencial, el qual té per objecte mantenir determinades mesures de tipus assistencial en els casos d'infants i adolescents que han arribat a la majoria d'edat, però que necessiten suport assistencial de tipus social, econòmic o jurídic.

TAULA 180. Infants i adolescents tutelats per la DGAIA per tipus de mesura

	2013	%
Acolliment en família		
Acolliment en família extensa	2.467	61,6
Acolliment en família aliena	966	24,1
Acolliment preadoptiu	574	14,3
Total	4.007	100,0
Acolliment institucional¹		
Centre residencial d'acció educativa i pisos assistits ²	2.194	81,1
Centre d'acolliment ³	512	18,9
Total	2.706	100,0
Expedients assistencials		
Total	363	100,0

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

(1) Inclou l'acolliment institucional de la Xarxa Ordinària de Protecció a la Infància.

(2) Inclou els centres d'inserció sociolaboral i els centres residencials d'educació intensiva.

(3) Una mateixa plaça pot haver estat ocupada per més d'un infant.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental

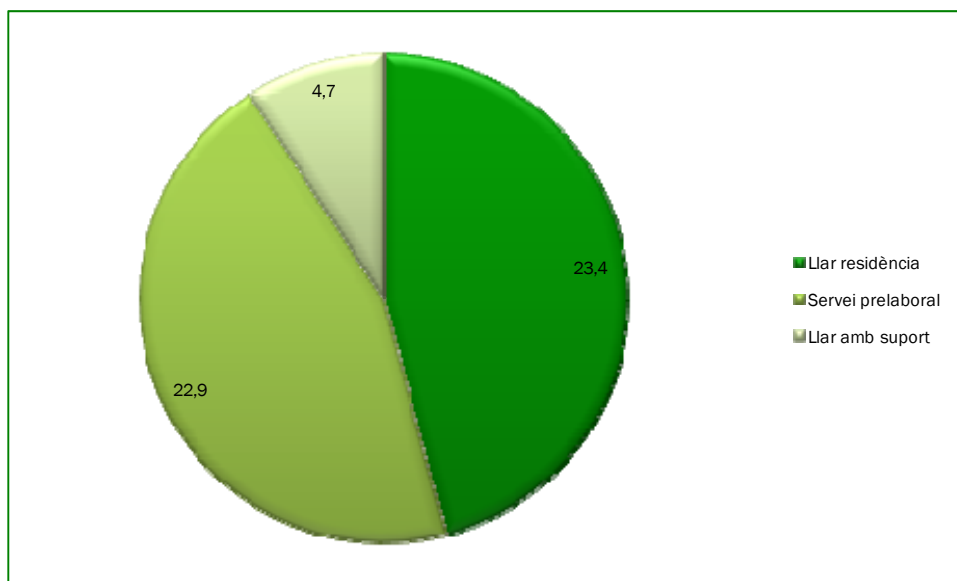
El Departament de Benestar Social i Família proporciona dades relatives als serveis següents per a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental: el servei prelaboral, la llar residència i la llar amb suport. El servei prelaboral promou la integració laboral de les persones amb malaltia mental mitjançant l'aprenentatge de les habilitats socials i laborals bàsiques durant un període de temps determinat. Les llars residència són establiments d'atenció permanent i flexible destinades a les persones amb malaltia mental de llarga evolució i problemàtica social greu. Les llars amb suport són habitatges on viuen tres o quatre persones amb malaltia mental amb un suport extern eventual.

⁶⁴⁵ S'entén per família extensa aquella en què hi ha una relació de parentiu per consanguinitat o afinitat entre l'infant i la persona acollidora, o un dels membres de la família acollidora, i també amb els convivents amb l'infant o adolescent en els darrers dos anys.

⁶⁴⁶ Segons la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència, la declaració de desemparament ja no és l'únic títol que habilita la intervenció protectora dels poders públics, sinó que es reserva per a aquells casos d'especial gravetat en què cal separar l'infant o adolescent del seu nucli familiar. Això ha suposat la desaparició de la mesura d'atenció a la pròpia família que, d'acord amb la Llei esmentada, no és una situació de desemparament sinó de risc.

L'any 2013, 964 persones han estat usuàries del servei de llar residència (el 23,4%), 943 han estat usuàries del servei prelaboral (el 22,9%) i 195 persones han estat usuàries del servei de llar amb suport (el 4,7%).

GRÀFIC 208. Distribució de les persones usuàries del servei per a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental per tipus de servei. Catalunya, 2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles

Els serveis per a dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles inclouen un servei residencial d'acolliment i recuperació, un servei de pis de suport i de pis pont i un servei d'intervenció especialitzada, el qual ofereix atenció integral i recursos en el procés de recuperació i reparació de les dones i també a llurs fills i filles.

L'any 2013, 2.852 dones i 836 fills i filles han estat atesos pels serveis d'intervenció especialitzada; 158 dones i 214 fills i filles han fet ús dels serveis d'acolliment i recuperació; i 73 dones i 80 fills i filles han estat atesos pels serveis de pis amb suport i de pis pont. Des de l'any 2006 (no es disposa de dades d'anys anteriors), hi ha un increment molt important dels serveis d'intervenció especialitzada, que han passat d'atendre 132 dones i 43 fills i filles l'any 2006, a atendre 2.852 dones i 838 fills i filles l'any 2013.

TAULA 181. Serveis per a dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles. Catalunya, 2013

	Serveis	Places ¹	Dones ateses	Fills/es atesos
Serveis d'acolliment i recuperació	6	50	158	214
Serveis de pis amb suport i de pis pont	11	38	73	80
Serveis d'intervenció especialitzada	7	–	2.852	836

Unitats: nombres absoluts

(1) Cada plaça fa referència a una unitat familiar, que inclou la mare i els fills i filles que en depenen.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

5.3.2. DISCAPACITAT I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

A continuació, s'analitza l'evolució i el perfil de la discapacitat a Catalunya, així com la situació del Sistema Català per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència a 31 de desembre de 2014. Si bé es tendeix a classificar i valorar la discapacitat i la dependència de forma separada, cal tenir present que la dependència és sempre conseqüència d'un grau elevat de discapacitat. No obstant això, tampoc es poden solapar els dos conceptes, atès que una situació és la que es produeix quan existeixen dificultats o limitacions per realitzar una activitat concreta (discapacitat) i una altra la que es produeix quan es necessita l'ajuda d'una altra persona per realitzar l'activitat (dependència). En aquest sentit, poden haver persones en situació de discapacitat que no estiguin en situació de depen-

dència perquè no necessitin l'ajuda d'una altra persona. És per aquest motiu que el col·lectiu de persones amb discapacitat és més nombrós que el de persones amb dependència i presenta un major nombre de casos més greus.

5.3.2.1. DISCAPACITAT

En primer lloc, cal assenyalar que són diversos els termes que s'han utilitzat per fer referència al col·lectiu al llarg dels anys i que, actualment, s'està en un procés de canvi en la qüestió terminològica; en aquest sentit, s'està avançant vers la denominació de diversitat funcional, per substituir d'altres amb una semàntica que es pot considerar pejorativa, i avançar cap a una terminologia no negativa i no rehabilitadora. Sota la perspectiva de la diversitat funcional, es considera essencial donar suport a la vida independent en tots els àmbits de la vida quotidiana (l'educació, el treball, l'edificació, el transport, la comunicació, la informació, l'oci, etc.).

D'altra banda, els textos normatius i els instruments estadístics continuen utilitzant el terme de discapacitat (també minusvàlidesa i invàlidesa). Així mateix, el terme que utilitza l'Organització Mundial de la Salut (OMS) per referir-se a la diversitat funcional és el de discapacitat, el qual es defineix com la restricció o absència de la capacitat que té una persona per fer una activitat en la forma o dins del marge que es considera normal. La gravetat de les limitacions per a les activitats és el criteri que s'utilitza per determinar el grau de discapacitat de les persones.

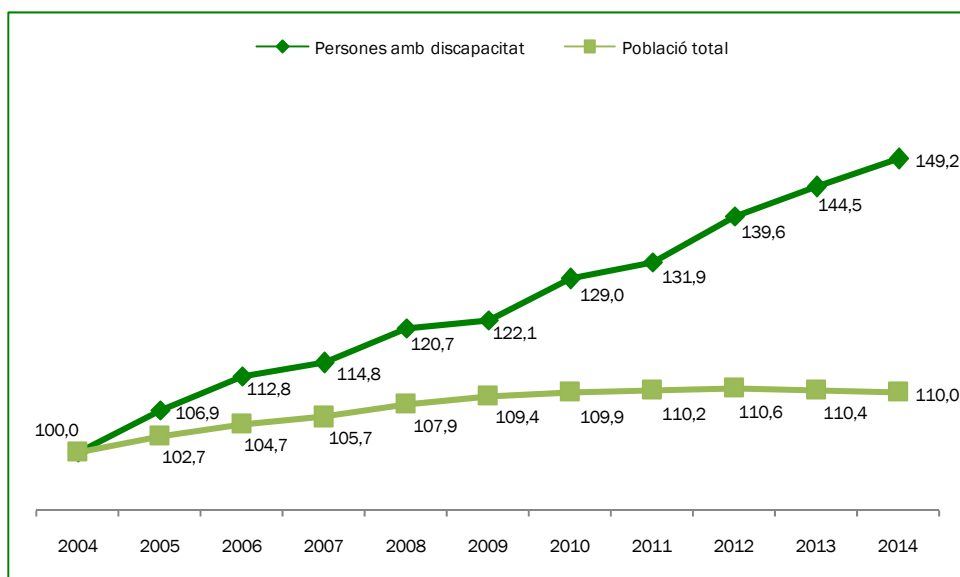
La valoració del grau de discapacitat s'ajusta a la regulació del Reial decret 1971/1999, de 23 de desembre, de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat, el qual ha estat modificat pel Reial decret 1364/2012, de 27 de desembre, amb la finalitat d'adaptar-lo al barem de valoració de la dependència.

A continuació, s'analitzen les dades de l'Estadística de població amb discapacitat de l'any 2014, la qual és el resultat dels treballs d'explotació d'una base de dades que es nodreix de la informació registrada als serveis de valoració i orientació dependents del Departament de Benestar Social i Família.

L'any 2014, el nombre de persones amb discapacitat a Catalunya se situa en les 537.998, el 7,2% de la població catalana. Respecte de l'any 2013, les persones amb discapacitat han augmentat el 4,7% (24.139 persones més). Al llarg de l'últim decenni (2004-2014), la població amb discapacitat a Catalunya ha augmentat en 204.414 persones, la qual cosa suposa un increment del 61,3%.

Si es posa en relació l'evolució del nombre de persones amb discapacitat amb l'evolució de la població total al llarg del període 2004-2014, s'observa que el primer col·lectiu augmenta més que el segon (fins i tot la població total de Catalunya disminueix els anys 2013 i 2014) i que, per tant, la proporció de persones amb discapacitat respecte de la població total augmenta al llarg del període: passa de significar el 4,9% l'any 2004, a representar el 7,2% de la població total l'any 2014.

GRÀFIC 209. Evolució del nombre de persones amb discapacitat i de la població total. Catalunya, 2004-2014

Unitats: taxa acumulada de creixement (índex 2004=100).

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família i Idescat.

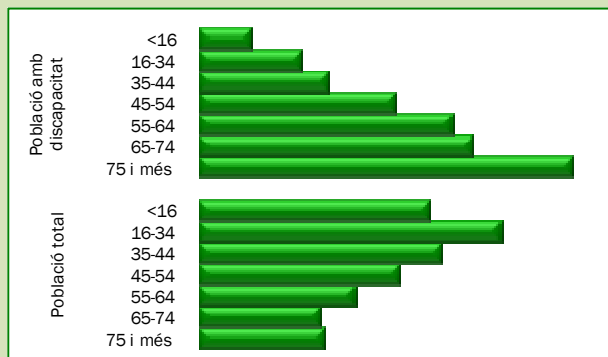
A continuació, s'analitza el perfil de les persones amb discapacitat a Catalunya l'any 2014, d'acord amb les variables d'edat, sexe, grau i tipologia de la discapacitat. Pel que fa al grau, s'estableixen tres grans grups: el primer agrupa graus de discapacitat entre el 33% i el 64%; el segon grup aplega graus de discapacitat entre el 65% i el 74%; i el tercer grup inclou graus de discapacitat igual o superiors al 75%. D'altra banda, la discapacitat es pot analitzar d'acord amb la classificació tipològica següent: discapacitat física (motora i no motora), sensorial (visual i auditiva), psíquica i mental.

Pel que fa a l'edat, s'observa una freqüència més elevada de la discapacitat en les edats més avançades: afecta el 18,9% de la població de 65 anys i més i el 21,3% de les persones de 75 anys i més. Si s'analitza en concret la distribució per edats de les persones amb discapacitat, s'observa que el 46,8% té 65 anys i més, i el 27% té 75 anys i més.

Pel que fa a la distribució de la discapacitat segons el sexe i l'edat, s'observa que a trets generals els homes són més nombrosos fins als 54 anys; a partir d'aquesta edat, la discapacitat és més freqüent en les dones, sobretot a partir dels 75 anys, en què el 60,1% de les persones amb discapacitat són dones. D'altra banda, els homes suposen el 65,6% de les persones menors de 16 anys amb discapacitat.

GRÀFIC 210. Distribució de la discapacitat segons l'edat i el sexe. Catalunya, 2014

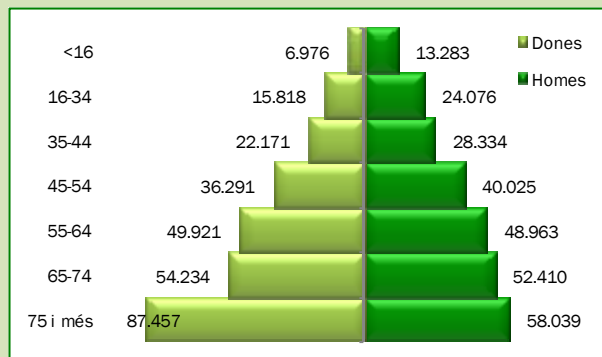
Distribució de la població amb discapacitat i de la població total segons l'edat. Catalunya, 2014

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Distribució de la població amb discapacitat segons l'edat i el sexe. Catalunya, 2014

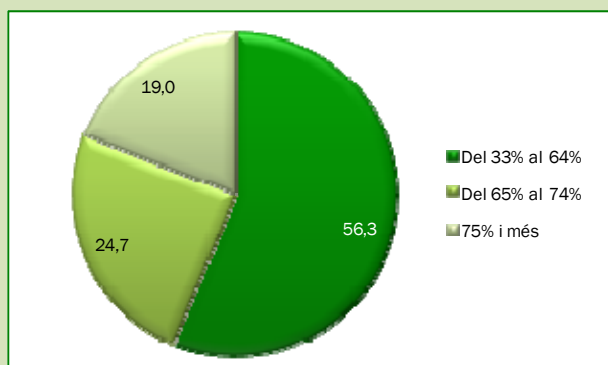
Unitat: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

D'altra banda, el 56,3% de les persones amb discapacitat tenen un grau de discapacitat entre el 33% i el 64%; el 24,7% tenen un grau del 65% al 74%; i el 19% del col·lectiu té un grau de discapacitat del 75% i més. Els graus de discapacitat més elevats es registren en major mesura en les persones d'edat més avançada: el 47,2% de les persones amb un grau de discapacitat del 75% i més tenen més de 74 anys.

GRÀFIC 211. Distribució de la discapacitat segons el grau. Catalunya, 2013

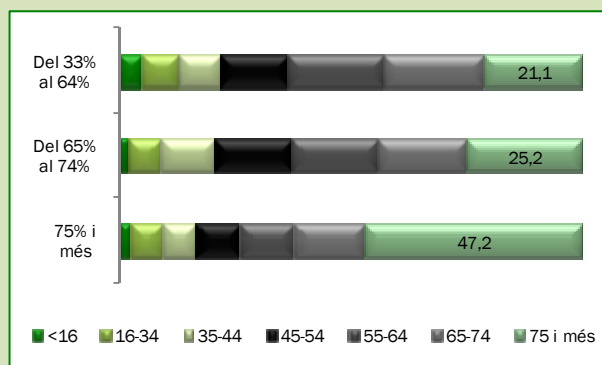
Distribució de la discapacitat segons el grau. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Distribució de la discapacitat segons el grau i l'edat. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

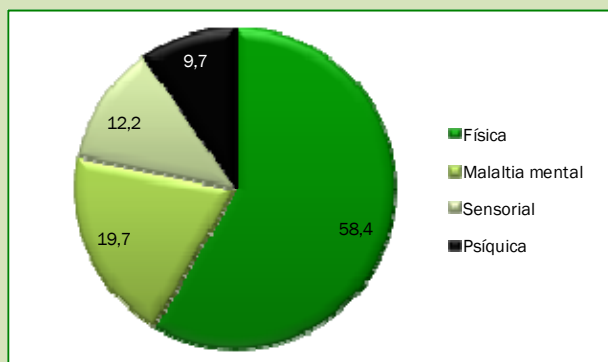
Respecte de la tipologia, la discapacitat que es dona amb més freqüència l'any 2014 és la de tipus físic, la qual afecta 313.975 persones (el 58,4% de les persones amb discapacitat), seguida de la discapacitat derivada de malaltia mental, que afecta 105.964 persones (el 19,7% de les persones amb discapacitat). La discapacitat sensorial afecta 65.514 persones i la de tipus psíquic, 51.902 persones (el 12,2% i el 9,7% de les persones amb discapacitat, respectivament).

Si s'analitza la discapacitat per tipologia i sexe, s'observa que el 60,3% de les persones amb una discapacitat de tipus psíquic són homes, mentre que el 55% i el 53,3% de les persones amb una discapacitat que deriva en malaltia mental i amb una discapacitat sensorial, respectivament, són dones. D'altra banda, no hi ha diferències significatives en la distribució per sexes de la discapacitat de tipus físic.

Quan es posa en relació la tipologia de la discapacitat i l'edat, s'observa una prevalença de les persones d'edat avançada en la discapacitat de tipus físic i en la sensorial; la discapacitat derivada de malaltia mental afecta més les persones d'edat adulta (el 40,4% de les persones afectades tenen de 45 a 64 anys); i la discapacitat de tipus psíquic té un perfil més jove: el 49% de les persones afectades tenen entre 16 i 49 anys i el 23,7% de les mateixes són menors de 16 anys.

GRÀFIC 212. Distribució de la discapacitat segons tipologia. Catalunya, 2014

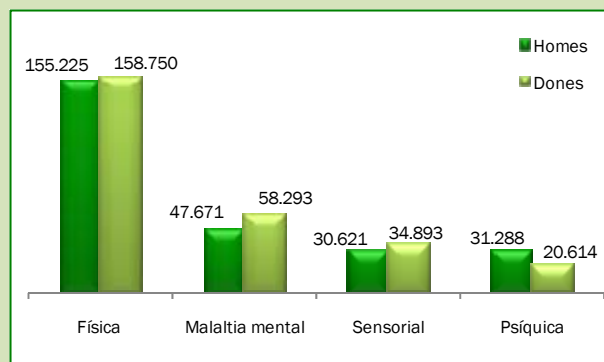
Distribució de la discapacitat segons tipologia. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

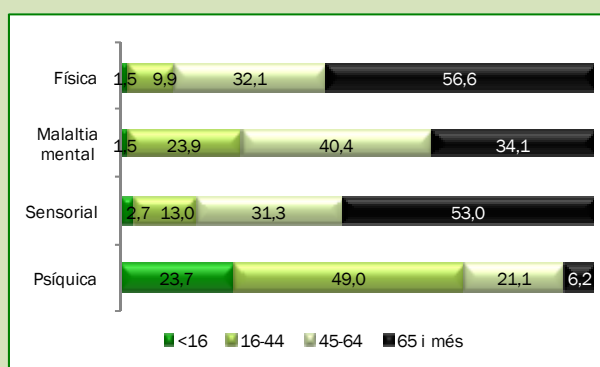
Distribució de la discapacitat segons tipologia i sexe. Catalunya, 2014

Unitats: nombres absoluts

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Distribució de la discapacitat segons tipologia i edat. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

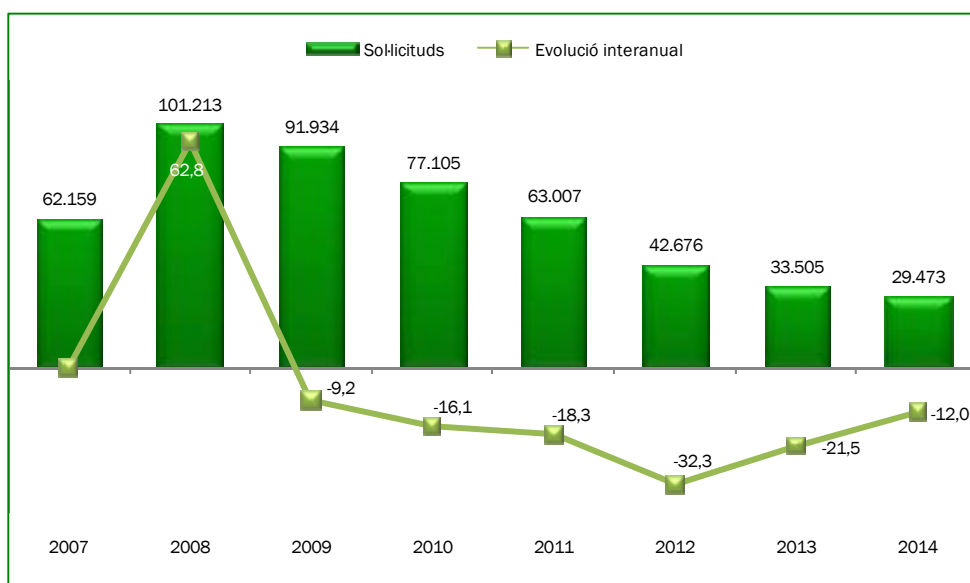
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

5.3.2.2. SISTEMA CATALÀ PER A L'AUTONOMIA I ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA (SCAAD)

En aquest epígraf s'analitza la situació del Sistema Català per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SCAAD) a 31 de desembre de 2014 (dades acumulades), així com la seva evolució anual des de l'entrada en vigor de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (LAPAD), és a dir, l'1 de gener del 2007. El desenvolupament de la LAPAD a Catalunya segueix un model propi que s'integra en el Sistema català de serveis socials.

Des de l'entrada en vigor de la LAPAD (1 de gener del 2007) i fins al 31 de desembre del 2014 s'han registrat un total de 501.072 sol·licituds de valoració de la dependència. En concret, 29.473 sol·licituds s'han presentat al llarg de l'any 2014, el 12% menys de les que es van presentar al llarg de l'any 2013. Si s'analitza l'evolució anual des de l'any 2007, s'observa que les sol·licituds augmenten de manera important l'any 2008, però que, a partir de l'any 2009, les sol·licituds han anat disminuint cada any.

GRÀFIC 213. Evolució de les sol·licituds de valoració de la situació de dependència. Catalunya, 2007-2014

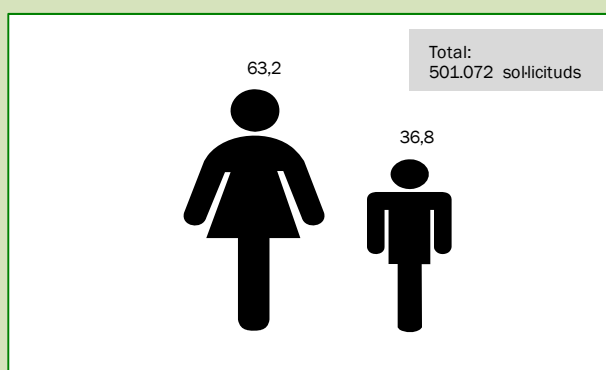
Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

El perfil de les 501.072 persones que a 31 de desembre del 2014 havien sol·licitat la valoració de la seva situació de dependència és el següent: el 63,2% són dones i el 36,8% són homes, i el 82,6% tenen 65 anys i més i, en concret, el 53,5% tenen més de 80 anys. Per tant, el perfil de la dependència és una dona d'edat avançada, com a conseqüència d'una major freqüència dels casos més severos de la dependència, més propis de les dones i de les persones d'edat avançada.

GRÀFIC 214. Perfil de les persones sol·licitants. Catalunya, a 31 de desembre de 2014

Persones sol·licitants per sexe. Catalunya, 2014¹

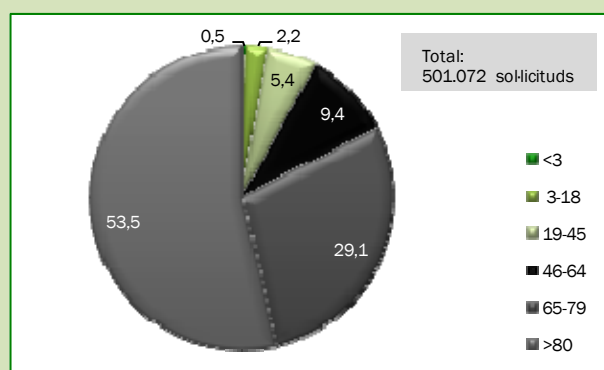

Unitats: percentatges.

(1) Dades acumulades a 31 de desembre del 2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Persones sol·licitants per edat. Catalunya, 2014¹

Unitats: percentatges.

(1) Dades acumulades a 31 de desembre del 2014.

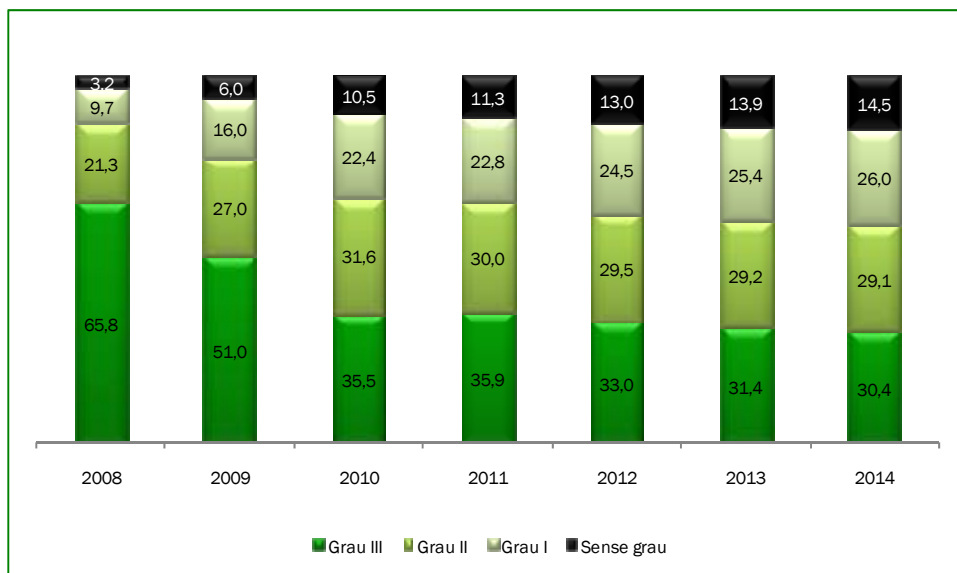
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

D'altra banda, de les 501.072 sol·licituds presentades a 31 de desembre del 2014, han estat valorades un total de 454.511⁶⁴⁷ (el 90,7%), les quals mostren la distribució següent pel que fa al grau de dependència: 138.365 (el 30,4%) són de grau III; 132.066 (el 29,1%) són de grau II; 118.232 són de grau I (el 26%); i 65.848 (el 14,5%) han estat qualificades sense grau (situació de dependència lleugera o autonomia).

⁶⁴⁷ 37.518 han estat qualificades com a no valorables (inclouen caducitats, desistiments i defuncions abans de poder fer la valoració) i 9.043 estan en tràmit.

Si s'analitza l'evolució de l'estructura de la dependència des de la posada en funcionament de l'SCAAD, s'observa que els primers anys la majoria de les valoracions es concentraven en els graus més aguts de la dependència (gran dependència i dependència severa): els anys 2008 i 2009, el 65,8% i el 51%, respectivament, de les valoracions realitzades van ser de grau III; posteriorment, els graus inferiors han anat guanyant en importància. Aquesta evolució ha estat conseqüència del propi calendari d'aplicació de la LAPAD, que començava pels casos més greus fins arribar a incorporar els casos més lleus progressivament, malgrat que encara són més freqüents les situacions més severes.

GRÀFIC 215. Evolució de l'estructura de la dependència. Catalunya, 2008-2013¹

Unitats: percentatges.

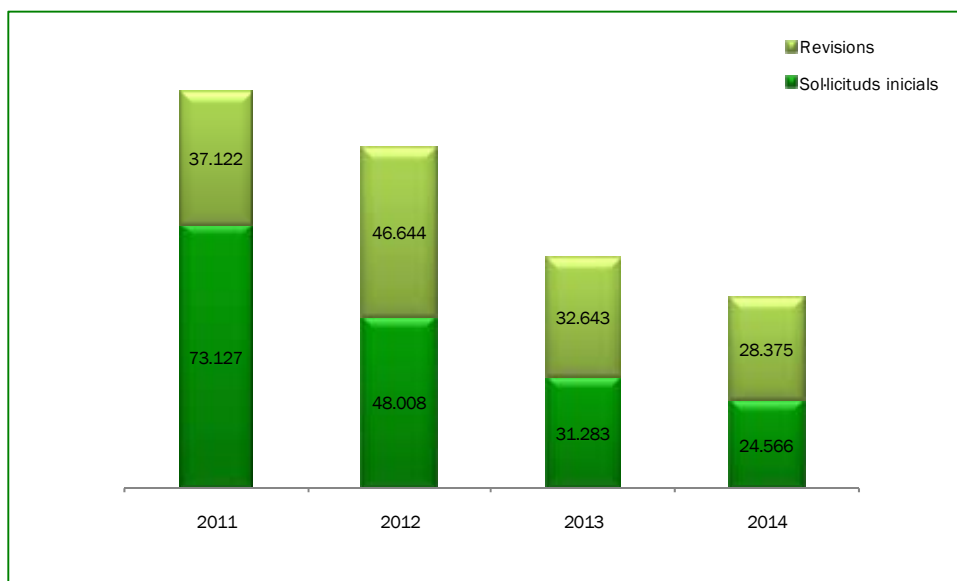
(1) Dades acumulades a 31 de desembre de cadascun dels anys de la sèrie. Respecte de l'any 2007, no es disposa de dades que siguin comparables amb la resta d'anys.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

D'altra banda, s'observa una disminució del nombre de sol·licituds que es valoren cada any (és a dir del nombre de situacions de dependència que es reconeixen): l'any 2014, han estat valorades un total de 24.566 sol·licituds inicials (i revisades un total de 28.375), mentre que l'any 2011 (primer any del que es disposa de dades sobre aquesta qüestió) es van valorar 73.127 sol·licituds inicials (i revisar 37.122). D'altra banda, s'observa que en els dos últims anys (2013 i 2014) el nombre de revisions supera el de valoracions de sol·licituds inicials. Aquesta evolució pot ser deguda principalment a la disminució de les sol·licituds de valoració de la dependència i, en menor mesura, als canvis que s'han produït en el barem de la dependència.

GRÀFIC 216. Evolució de les valoracions. Catalunya, 2011-2014¹

Unitats: nombres absoluts.

(1) No es disposa de dades dels anys anteriors.

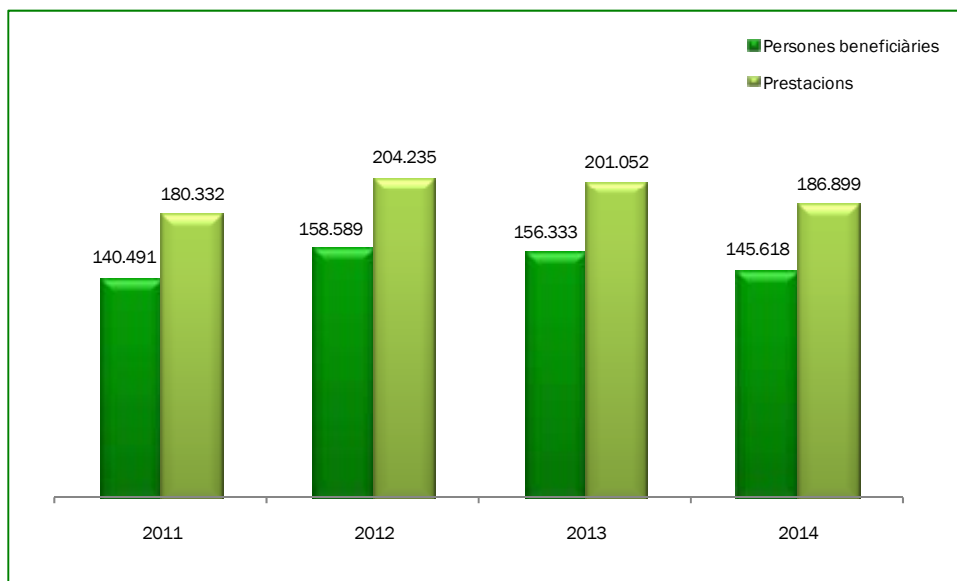
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Una vegada reconegut el grau de dependència, s'estableix el Programa individual d'atenció (PIA), el qual recull les prestacions a les quals té dret la persona en situació de dependència. La durada màxima del procés d'elaboració del PIA és de tres mesos des de la data de la resolució del grau i la seva aplicació correspon als ajuntaments.

De les 454.511 sol·licituds valorades a 31 de desembre de 2014, 247.976 tenen una resolució de PIA (el 54,6%)⁶⁴⁸. Respecte de les 501.072 sol·licituds de valoració inicial de la dependència que s'han presentat des de l'entrada en vigor de la LAPAD, el 49,5% (247.976) han obtingut una resolució de PIA a 31 de desembre del 2014 a Catalunya. D'altra banda, al llarg del 2014 s'han resolt 6.741 PIA inicials (i se n'han modificat 29.717), una xifra inferior a la registrada l'any 2013, al llarg del qual es van resoldre 15.707 PIA inicials (i se'n van modificar 55.642).

D'altra banda, a 31 de desembre del 2014, el nombre de prestacions actives de l'SCAAD és de 186.899, de les quals se'n beneficien 145.618 persones, la qual cosa suposa una ràtio d'1,28 prestacions per persona. Respecte de la situació a 31 de desembre del 2013, l'SCAAD compta amb 10.715 persones beneficiàries menys. Al gràfic següent es mostra l'evolució de les persones beneficiàries i de les prestacions actives de l'SCAAD des de l'any 2011 (últim any del que es disposa de dades sobre aquesta qüestió).

⁶⁴⁸ 129.786 han estat qualificats de no realitzables (inclouen caducitats, desistiments i defuncions abans de poder fer el PIA i valoracions sense grau), 68.692 han estat classificats de grau no protegit i 8.057 estan en tràmit.

GRÀFIC 217. Evolució de les persones beneficiàries i de les prestacions actives de l'SCAAD. Catalunya, 2011-2014¹

Unitats: nombres absoluts.

(1) Dades acumulades a 31 de desembre de cadascun dels anys de la sèrie. No es disposa de dades dels anys anteriors.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Benestar Social i Família.

Pel que fa a les 186.899 prestacions del sistema que estan actives a 31 de desembre del 2014, s'observa el següent: el 54,9% de les prestacions són econòmiques i, en concret, el 50,8% són prestacions econòmiques per cures en l'entorn familiar. Pel que fa a les prestacions de servei (el 45,1% restant), destaquen la prestació residencial per a gent gran, l'ajuda a domicili i la teleassistència, les quals suposen el 29,8%, el 24,7% i el 23,6%, respectivament, del total de prestacions de servei. Pel que fa a l'evolució de les prestacions de l'SCAAD, les prestacions de servei han anat guanyant terreny en relació amb les econòmiques any rere any, atès que els primers anys de posada en funcionament del sistema les prestacions econòmiques havien arribat a significar el 88,3% (any 2007) i el 68,2% (any 2009).

TAULA 182. Prestacions actives de l'SCAAD. Catalunya, 2014

	Prestacions de servei	
	Nombre	% sobre total de prestacions
Total	84.262	45,1
Centre dia discapacitat	4.593	2,5
Centre dia gent gran	6.577	3,5
Hospital de dia	83	0,0
Llarga estada salut mental	817	0,4
Llar residència	2.092	1,1
Llar amb suport salut mental	111	0,1
Residència discapacitat	3.743	2,0
Residència gent gran	25.997	13,9
Ajuda a domicili	20.430	10,9
Sociosanitari	1.642	0,9
Teleassistència	18.177	9,7
Prestacions econòmiques		

	Nombre	%
Total	102.637	54,9
Assistència personal	44	0,0
Cura no professional	94.990	50,8
Vinculada a centre de dia	281	0,2
Vinculada a residència	6.958	3,7
Vinculada a servei d'ajuda a domicili	364	0,2

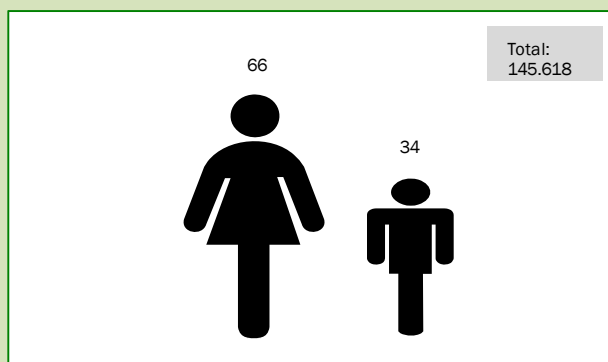
Unitats: nombres absoluts i percentatges.

(1) Dades acumulades a 31 de desembre del 2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

En relació amb el perfil del col·lectiu beneficiari de les prestacions actives del sistema a 31 de desembre del 2014 (145.618 persones), s'observa que el 66% són dones i que el 76,2% té 65 anys i més (en concret, el 57,4% té més de 80 anys). Pel que fa al grau de la dependència, s'observa que el 54,4% de les persones beneficiàries són de grau II (dependència severa), el 37,2% són de grau III (gran dependència) i el 8,5% restant són de grau I (dependència moderada). D'aquesta distribució destaca la poca importància relativa de les persones beneficiàries amb dependència moderada, sobretot si es compara amb la distribució de les sol·licituds de valoració de la dependència segons el grau a 31 de desembre del 2014 (el 26% són de grau I).

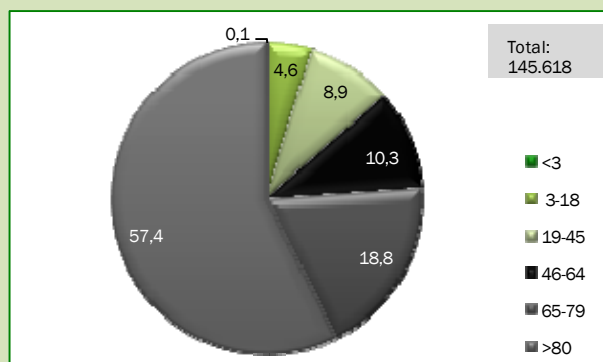
GRÀFIC 218. Perfil de les persones beneficiàries de l'SCAAD. Catalunya, 2014

Persones beneficiàries per sexe. Catalunya, 2014¹

Unitats: percentatges.

(1) Dades acumulades a 31 de desembre del 2014.

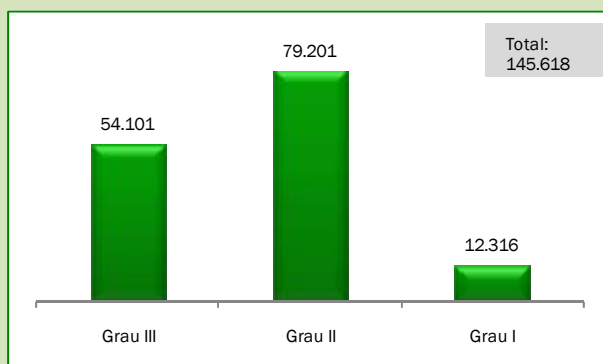
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Persones beneficiàries per edat. Catalunya, 2014¹

Unitats: percentatges.

(1) Dades acumulades a 31 de desembre del 2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

Persones beneficiàries per grau. Catalunya, 2014¹

Unitats: nombres absoluts.

(1) Dades acumulades a 31 de desembre del 2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Benestar Social i Família.

5.4. INCLUSIÓ SOCIAL

5.4.1. DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA I RISC DE POBRESA O EXCLUSIÓ SOCIAL

L'Enquesta de condicions de vida (ECV) és una enquesta anual que realitza l'INE des de l'any 2004, amb un doble objectiu: proporcionar informació sobre la distribució personal de la renda a través dels ingressos anuals nets i mesurar la incidència, la intensitat i la composició de la pobresa mitjançant l'establiment d'un llindar de risc de pobresa. L'Idescat realitza una ampliació de l'ECV per a Catalunya i ofereix informació estadística sobre la població en risc de pobresa en base a un llindar específic de risc de pobresa per a Catalunya, sobre la distribució de la renda, privacions de les llars, així com sobre la població que es troba en risc de pobresa o exclusió social (AROPE).

A partir de l'any 2013, l'ECV ha adoptat una nova metodologia en la producció de dades relatives als ingressos de les llars, combinant la informació proporcionada per la persona informant amb els registres administratius provinents de fonts tributàries i de la Seguretat Social. En conseqüència, es produeix un trencament de la sèrie, atès que les dades sobre ingressos no són comparables amb les dels anys anteriors. Per aquest motiu, s'han realitzat unes estimacions retrospectives dels principals indicadors des de l'Enquesta del 2009 comparables amb les dades del 2013.

També cal fer referència al fet que l'ampliació de l'ECV per als anys 2011 i 2012 incorpora la població de referència del Cens de població i habitatges de l'any 2011, amb la previsió d'una propera revisió de les dades del període 2004-2010 amb la mateixa base poblacional, per tal de disposar d'una sèrie comparable.

Per tot l'anterior, enguany s'analitza la situació de la distribució de la renda i el risc de pobresa o exclusió social l'any 2013, així com l'evolució dels principals indicadors en aquest àmbit respecte dels quals s'han realitzat unes estimacions retrospectives des de l'any 2009 i que són comparables amb les dades del 2013.

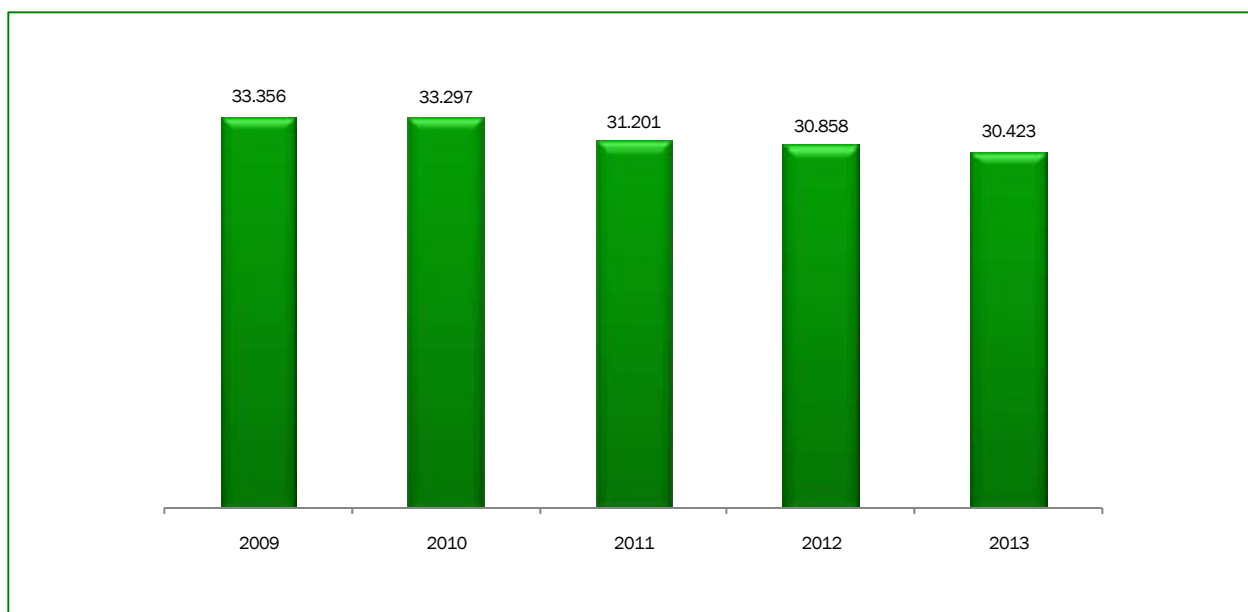
5.4.1.1. DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA

Com a qüestió prèvia, cal posar de manifest que les dades sobre renda donen informació sobre els ingressos de l'any anterior al de realització de l'Enquesta. Per tant, en l'Enquesta de l'any 2013 es pregunta sobre els ingressos obtinguts l'any 2012. Aquests ingressos estan compostos pels ingressos del treball per compte d'altri, els beneficis/pèrdues del treball per compte propi, les prestacions socials, les rendes procedents d'esquemes privats de pensions no relacionats amb el treball, les rendes del capital i de la propietat, les transferències rebudes i pagades a altres llars, els ingressos percebuts per menors i el resultat de la declaració de l'IRPF; no s'hi inclouen components no monetaris, excepte el cotxe d'empresa.

L'any 2013, la renda mitjana anual neta⁶⁴⁹ de les llars catalanes és de 30.423 euros, l'1,4% inferior respecte de l'any anterior, i la renda mitjana per persona és de 12.111 euros, el 0,4% inferior. La renda mitjana per persona varia de forma important en funció de determinades variables l'any 2013. Així, les persones amb educació primària o inferior registren una renda mitjana de 9.253 euros, el 58% de la renda mitjana de les persones amb educació superior (15.954 euros); les persones de nacionalitat estrangera tenen una renda mitjana de 5.696 euros, que suposa el 45,3% de la renda mitjana de les persones de nacionalitat espanyola (12.585 euros). Pel que fa a la relació amb l'activitat, és paradoxal que les persones aturades siguin les que tenen una renda mitjana més elevada (11.766 euros), sobretot en comparació a les persones ocupades (10.876 euros); les persones jubilades i la resta de persones inactives tenen una renda mitjana anual de 10.718 euros i de 9.251 euros, respectivament. D'altra banda, atenent la composició de la llar, les que tenen menys ingressos són les llars unipersonals i les monoparentals (el 38,7% i el 30,7% inferiors a la renda mitjana, respectivament).

Al llarg del període 2009-2013, la renda mitjana neta anual de les llars catalanes ha disminuït any rere any. La disminució més elevada és la registrada l'any 2011 (el 6,3%).

GRÀFIC 219. Evolució de la renda mitjana neta anual de les llars. Catalunya, 2009-2013

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

⁶⁴⁹ Correspon a la renda bruta menys l'impost sobre la renda, els impostos sobre el patrimoni i les cotitzacions obligatòries de les persones assalariades, autònomes i desocupades a la Seguretat Social obligatòria, les cotitzacions empresarials i les transferències trameses entre llars.

En la distribució de les llars per trams d'ingressos l'any 2013, s'observa que el 8,2% de les llars ingressen menys de 9.000 euros anuals i que el 19,2% de les llars ingressen menys de 14.000 euros anuals. D'altra banda, el 31,2% de les llars se situen en el tram superior d'ingressos, que correspon a més de 35.000 euros anuals. Segons l'edat de la persona de referència, les llars en les quals una persona de 65 anys i més ocupa aquesta posició són les que mostren una concentració més elevada en el tram d'ingressos per sota dels 14.000 euros anuals (el 22,8% d'aquestes llars). Per contra, aquestes llars són les que mostren un percentatge més baix en el tram superior d'ingressos, és a dir, de més de 35.000 euros anuals (el 20,6%). Aquest percentatge és del 36,6% i del 32,7% en el cas de les llars en les quals la persona de referència té entre 40 i 64 anys i entre 16 i 39 anys, respectivament.

TAULA 183. Llars per trams d'ingressos nets anual segons l'edat de la persona de referència. Catalunya, 2013

	Total		De 16 a 39 anys		De 40 a 64 anys		65 anys i més	
	Milers	%	Milers	%	Milers	%	Milers	%
Total	2.943,8	100,0	712,7	100,0	1.409,2	100,1	821,9	99,9
Fins a 9.000 euros	241,9	8,2	65,9	9,2	101,0	7,2	75,0	9,1
9.001-14.000 euros	323,9	11,0	70,7	9,9	140,4	10,0	112,8	13,7
14.001-19.000 euros	373,4	12,7	104,7	14,6	123,4	8,8	145,7	17,7
19.001-25.000 euros	507,0	17,2	116,8	16,4	223,3	15,8	167,0	20,3
25.001-35.000 euros	579,3	19,7	121,7	17,1	305,9	21,7	151,7	18,5
Més de 35.000 euros	918,2	31,2	233,4	32,7	515,1	36,6	169,7	20,6

Unitats: milers i percentatges.

(...) Dades poc significatives per al càlcul.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Els indicadors sobre distribució de la renda permeten aproximar-se al nivell de cohesió social d'un país, en tant que permeten conèixer el grau de desigualtat econòmica.

L'indicador més utilitzat a la Unió Europea per mesurar la desigualtat de la renda és la ràtio S80/S20, que expressa la relació entre quintils de renda. Es calcula com la proporció dels ingressos totals percebuts pel quintil superior, és a dir, pel 20 per cent de la població amb el nivell econòmic més alt, respecte dels ingressos obtinguts pel quintil inferior. L'any 2013, el 20 per cent de les llars amb el nivell econòmic més alt ingressen 5,7 vegades el que ingressen el 20 per cent de les llars més desafavorides. El valor d'aquest indicador ha anat augmentant al llarg del període 2009-2013.

Un altre indicador emprat en l'anàlisi de la distribució de la renda és l'índex de Gini. Aquest indicador pren valor 0 en una situació hipotètica de màxima igualtat, en la que totes les persones ingressen de la mateixa manera, i pren valor 1 en una situació de màxima desigualtat (una sola persona acumula tots els ingressos). L'any 2013, el valor d'aquest indicador se situa en 31,9, el mateix valor que l'any 2009, després de tres anys d'experimentar una lleugera pujada.

TAULA 184. Indicadors de distribució personal de la renda. Catalunya, 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
S80/S20	5,4	5,2	5,5	5,6	5,7
Índex de Gini	31,9	32,6	32,1	32,0	31,9

Unitats: índexs.

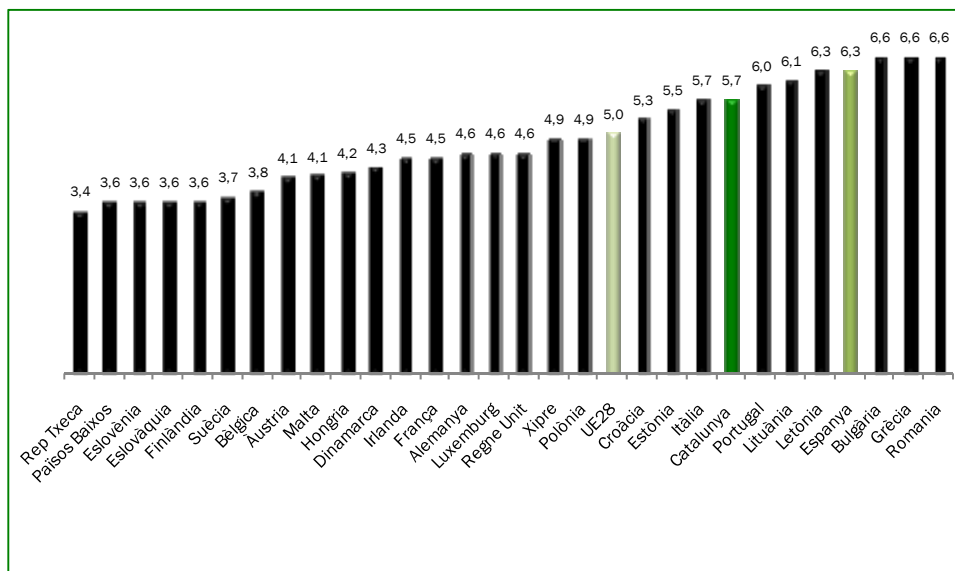
Font: Idescat.

Al gràfic següent s'observa quina és la posició de Catalunya i Espanya en el context de la UE28 respecte del valor de l'indicador S80/S20, l'any 2013. Respecte de l'evolució de l'indicador al llarg de la crisi (2007-2013), Espanya és l'Estat de la UE28 en què més augmenta la desigualtat, juntament amb Croàcia.

La qüestió de l'augment de la desigualtat a Espanya ha estat posada de manifest des de diverses institucions i entitats. L'OIT (2015) assenyala l'atur com a causa principal d'aquesta evolució. Per la seva banda, des

d'Intermon Oxfam (2014) es posa de manifest que les mesures que les administracions han dut a terme per fer front a la situació econòmica han repercutit sobretot sobre la capa més desafavorida de la població, de manera que les diferències s'han accentuat. Tanmateix, la qüestió de la desigualtat s'ha plantejat també per les seves conseqüències econòmiques: segons l'OCDE (2014), té un impacte negatiu sobre el creixement econòmic a mitjà termini per la reducció del consum.

GRÀFIC 220. Indicador S80/S20. UE28, 2013

Unitats: índex.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i Eurostat.

L'anàlisi de la distribució de la renda es completa amb l'estudi de les prestacions socials rebudes per les llars.⁶⁵⁰ Per prestació social s'entén tota transferència monetària per raons de vellesa, supervivència, desocupació, malaltia o invalidesa, així com els ajuts a la família, habitatges o estudis, entre d'altres.

L'any 2013, un total d'1.943.000 llars han rebut alguna prestació, la qual cosa suposa un percentatge important del total de llars catalanes (el 65,9%), fet que denota una situació de necessitat de les llars. De les llars que reben prestacions l'any 2013, el 54,1% són beneficiàries de prestacions de vellesa i supervivència, el 32,6% de prestacions d'atur i el 22,7% reben altres subsidis o prestacions.

TAULA 185. Llars segons el tipus de prestacions socials que reben. Catalunya, 2013

	Total	Llars que reben prestacions	Tipus de prestacions		
			Reben prestacions per vellesa i supervivència	Reben prestacions per atur	Reben altres subsidis o prestacions
Milers de llars	2.944	1.943	1.051	633	441
Percentatge de llars	100,0	65,9	54,1*	32,6*	22,7*

Unitats: milers i percentatges.

(*) Els percentatges són en relació amb el total de llars que reben prestacions. La suma dels percentatges no és 100, perquè una mateixa llar pot rebre més d'una prestació.

Font: Idescat.

5.4.1.2. RISC DE POBRESA O EXCLUSIÓ SOCIAL

L'indicador AROPE mesura el risc de pobresa o exclusió social en el marc de l'objectiu de reducció de la pobresa de l'Estratègia Europa 2020. Aquest indicador va més enllà de la mesura de la pobresa mitjançant el llindar d'ingressos, i incorpora dos components al risc de pobresa relativa: la privació material i la intensitat del treball a

⁶⁵⁰ Les dades sobre prestacions socials es recullen amb referència a l'any anterior al de realització de l'enquesta, és a dir, en l'enquesta de l'any 2013 es pregunta per les prestacions socials rebudes l'any 2012.

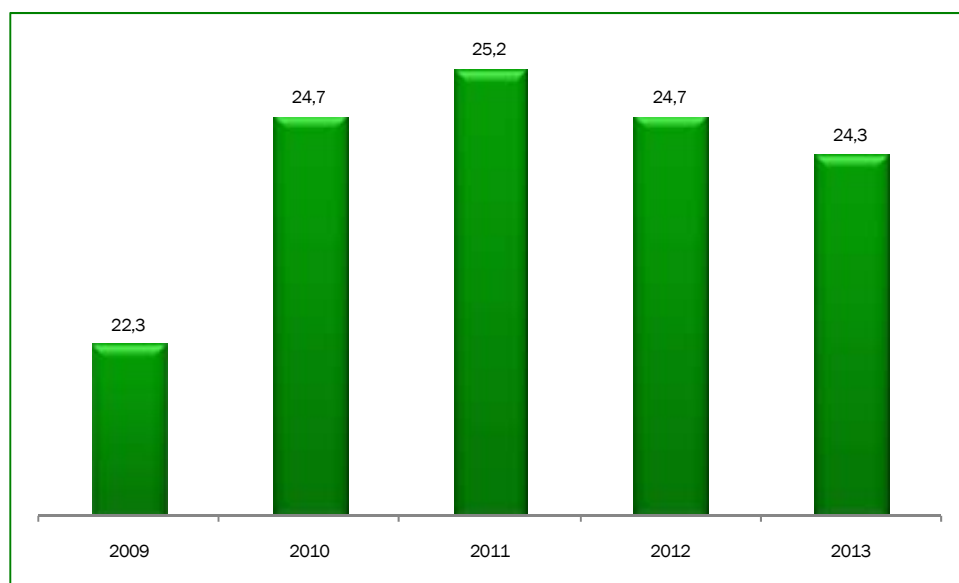
la llar. Així, es considera que una persona es troba en risc de pobresa o exclusió social quan es troba almenys en alguna de les condicions següents: en risc de pobresa, en situació de privació material severa i vivint en una llar amb una intensitat del treball molt baixa. Per tant, aquest indicador permet copsar aspectes que van més enllà del vessant monetari i que poden suposar un risc d'exclusió social per a les persones que els pateixen. Si bé el risc de pobresa és un indicador relatiu que depèn de la distribució dels ingressos de la societat en la que es viu, la privació material és una mesura absoluta que es refereix a la impossibilitat d'accedir a determinats béns considerats bàsics en una societat; igualment, la intensitat del treball a les llars permet mesurar un aspecte rellevant en la vida de les persones en quant a la seva inclusió social.

Es consideren en risc de pobresa les persones que tenen uns ingressos equivalents inferiors al 60 per cent de la renda mediana de la societat de referència. D'altra banda, es troben en situació de privació material severa (PMS) les persones que viuen en llars que declaren no poder permetre's quatre dels nou ítems següents seleccionats a escala europea: pagar les factures de lloguer, hipoteca o serveis públics; mantenir la llar a una temperatura adequada; assumir despeses imprevistes; menjar carn, pollastre o peix, almenys tres vegades per setmana; anar de vacances almenys una setmana a l'any; disposar d'aparell de televisió; disposar de rentadora; disposar de cotxe; i disposar de telèfon. Finalment, les persones que viuen en una llar amb una intensitat del treball molt baixa són les que tenen entre 0 i 59 anys i viuen en una llar on les persones en edat activa han treballat menys del 20 per cent del seu potencial total durant els 12 mesos anteriors.

Com s'ha comentat anteriorment, l'any 2013 es produeix un canvi metodològic en el càlcul de les dades sobre ingressos de les llars que, en el cas de l'indicador AROPE, afecta només un dels seus components (el risc de pobresa), atès que els components sobre privació material i intensitat del treball a la llar no es construeixen basant-se en la variable ingressos. De totes maneres, resten per actualitzar les dades de la sèrie 2004-2010 d'acord amb el Cens de l'any 2011. En conseqüència, l'anàlisi sobre l'indicador AROPE i els seus components es farà en relació amb el període 2009-2013.

L'any 2013, el 24,3% de la població catalana es troba en situació de risc de pobresa o exclusió social, la qual cosa significa que gairebé una de cada quatre persones viu per sota del llindar de risc de pobresa, és membre d'una llar en situació de privació material severa, o viu en una llar amb una intensitat del treball molt baixa. Aquest percentatge és lleugerament inferior al de l'any 2012, en el qual la taxa AROPE se situava en el 24,7%. La taxa catalana de l'any 2013 és inferior a la de l'Estat, que se situa en el 27,3%, i a la de la mitjana de la UE-28 (24,5%), però superior a la mitjana de la zona euro (23%). Al llarg del període 2009-2013, el valor de la taxa AROPE ha augmentat 2 punts a Catalunya, si bé a partir de l'any 2012 el percentatge de població en aquesta situació comença a registrar un descens lleuger però progressiu.

GRÀFIC 221. Evolució de la taxa AROPE . Catalunya, 2009-2013

Unitats: percentatges.

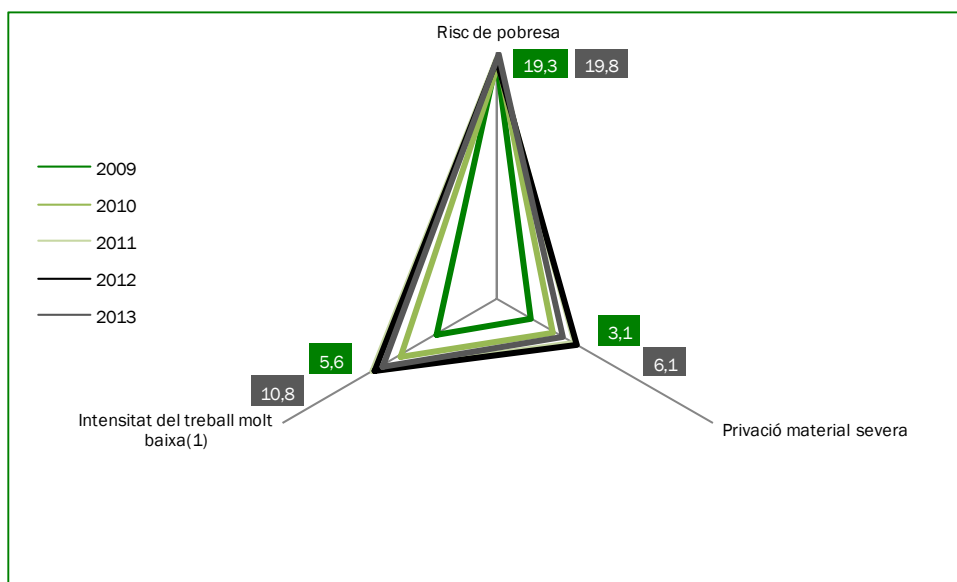
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Si s'analitza el pes i l'evolució de cada component de l'indicador, s'observa que l'any 2013 el risc de pobresa és el component que té més pes (19,8%), seguit del factor sobre intensitat del treball a la llar (10,8%) i del factor so-

bre privació material severa (6,1%). Al llarg del període 2009-2013, el risc de pobresa no ha registrat variacions destacables, si bé s'observa un augment de 0,5 punts al llarg del període; d'altra banda, els altres dos factors sí que han augmentat des de l'any 2009 (el 92,9% el referit a les persones que viuen en una llar amb una intensitat del treball molt baixa i el 96,8% el relatiu a les persones que viuen en una llar en situació de privació material severa). Per tant, el pes d'aquests dos últims factors en la composició de l'indicador AROPE ha augmentat al llarg del període de referència. Tanmateix, aquests dos factors són també els responsables de l'augment del percentatge de persones que es troben en situació de risc de pobresa o exclusió social entre els anys 2009 i 2013.

GRÀFIC 222. Evolució dels components de la taxa AROPE. Catalunya, 2009-2013

Unitats: percentatges.

(1) Càlcul efectuat sobre la població de 18-59 i aplicat a la població de 0-59.

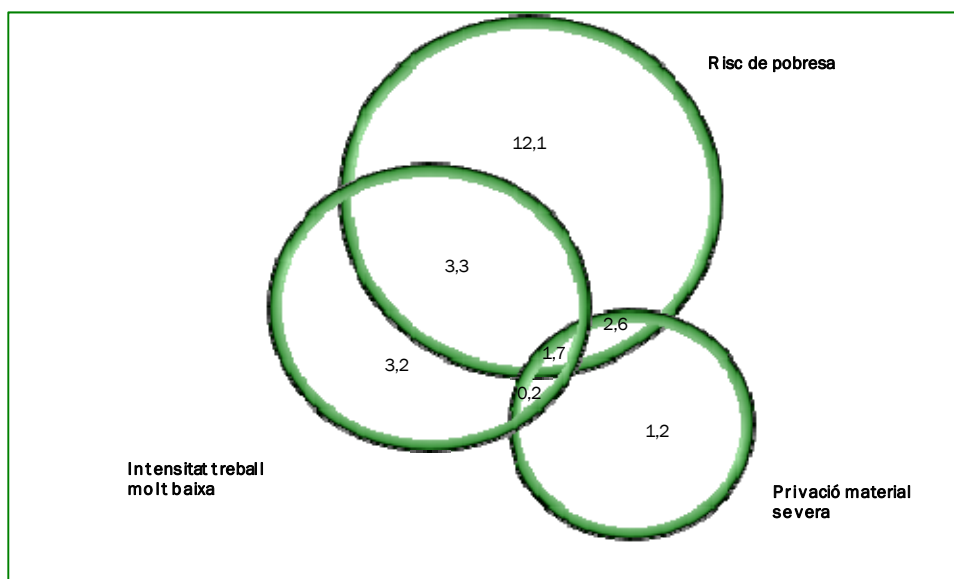
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

La combinació dels factors de l'AROEPE dona lloc a set grups de població. En primer lloc, les persones que es troben en risc de pobresa l'any 2013 (el 19,8% del total de la població catalana) es poden dividir entre les que només pateixen aquest risc (no es troben en situació de privació material severa ni viuen en llars amb una intensitat del treball molt baixa), i que suposen el 12,1% de la població; aquelles que estan en risc de pobresa i viuen en llars amb una intensitat del treball molt baixa, però que no pateixen privació material severa (el 3,3% de la població); aquelles que es troben en risc de pobresa i pateixen privació material severa, però no viuen en llars amb una intensitat del treball molt baixa (2,6% de la població); i finalment, aquelles persones que es troben en risc de pobresa, pateixen privació material severa i viuen en llars amb intensitat del treball molt baixa, que són l'1,7% de la població catalana, i que són les que es troben en les situacions més greus de vulnerabilitat.

En segon lloc, la població que viu en llars amb una intensitat del treball molt baixa l'any 2013 (el 10,8% del total de la població catalana), es pot dividir en aquella que no està afectada per la resta de factors de l'indicador (el 3,2% de la població total), aquella que comparteix la privació material severa amb la intensitat del treball molt baixa (el 0,2% del total de població) i aquella que fa intersecció amb el risc de pobresa i amb el risc de pobresa i la privació material severa conjuntament, a la qual ja s'ha fet referència.

Finalment, es pot destacar que de les persones que viuen en situació de privació material severa l'any 2013 (el 6,1% de la població catalana), l'1,2% no estan afectades per la resta de factors de l'indicador, la qual cosa vol dir que aquest percentatge de la població no està inclosa en el grup en risc de pobresa i que viu en llars amb intensitat del treball molt baixa i, malgrat això, no pot accedir a una sèrie d'ítems de consum considerats bàsics a escala europea.

FIGURA Taxa AROPE. Interseccions de subpoblacions. Catalunya, 2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Risc de pobresa

L'any 2013 la taxa de risc de pobresa se situa en el 19,8% a Catalunya (afecta 1.463,1 milers de persones), cinc dècimes per sobre de la de l'any 2012 (19,3%). La taxa catalana de l'any 2013 és inferior a la mitjana estatal (20,4%) i superior a la de la UE-28 i de la zona euro, ambdues situades en el 16,7%. Al llarg del període 2009-2013, la taxa de risc de pobresa es manté en valors similars, si bé la taxa de l'any 2013 és la més elevada de la sèrie. La població en risc de pobresa és un indicador relatiu que mesura la desigualtat. No mesura la pobresa absoluta, sinó quantes persones tenen ingressos baixos en relació amb el conjunt de la població.

Es considera que estan en risc de pobresa les persones que tenen uns ingressos inferiors al llindar de risc de pobresa, que equival al 60 per cent de la mediana dels ingressos per unitat de consum de les persones de la societat de referència. L'any 2013, a Catalunya aquest llindar se situa en els 9.422,6 euros nets anuals per a les llars d'una persona, el 0,5% menys que l'any anterior. Al llarg del període 2009-2013, el llindar de risc de pobresa no ha deixat de baixar, la qual cosa denota una baixada dels ingressos de la població. També significa que les persones en risc de pobresa són més pobres.

GRÀFIC 223. Indicadors de risc de pobresa. Catalunya, 2009-2013

Taxa de risc de pobresa. Catalunya, 2009-2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Llindar de risc de pobresa. Catalunya, 2009-2013

2009	10.040,3
2010	9.888,7
2011	9.475,5
2012	9.474,5
2013	9.422,6

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

A continuació, es fa una anàlisi del risc de pobresa atenent diferents variables sociodemogràfiques.

L'any 2013, la incidència del risc de pobresa és més elevada en els homes que en les dones (el 20,7% dels homes es troba en aquesta situació front al 18,8% de les dones). Si s'analitza l'evolució al llarg del període 2009-2013, s'observa que l'any 2009 es parteix d'una taxa femenina superior a la masculina, situació que es manté fins a l'any 2013, en el qual es registra per primera vegada un risc de pobresa masculí superior al femení, com a conseqüència d'un augment al llarg del període del risc de pobresa de 3,7 punts en els homes i de la seva disminució en 2,8 punts en el cas de les dones. En ambdós casos, les variacions més grans de la taxa s'observen l'any 2013. D'aquesta evolució es desprèn que la crisi ha afectat més els ingressos dels homes, la qual cosa podria ser conseqüència de la pèrdua elevada de llocs de treball en termes relatius en sectors masculinitzats, atès que l'augment més important del risc de pobresa al llarg del període considerat (6 punts) s'observa en els homes en edat laboral (de 16 a 64 anys).

La desagregació per edats mostra que l'any 2013 el risc de pobresa afecta de manera important les persones de menys de 16 anys, el 27,3% de les quals (361.211 persones) es troben sota el llindar de risc de pobresa, amb un increment de 0,6 punts respecte de l'any anterior. La taxa de risc de pobresa de la població entre 16 i 64 anys se situa en el 19,8%, la qual també ha augmentat en un any (1,2 punts). En canvi, el risc de pobresa disminueix entre la població de 65 anys i més, passant del 16,4% l'any 2012 al 12,4% el 2013. Si s'analitza el període 2009-2013, la qüestió més destacada és la disminució important del risc de pobresa entre la població de 65 anys i més (7,7 punts), l'augment del risc entre la població en edat laboral (3,6 punts), així com l'elevada taxa de risc de pobresa de la població de menys de 16 anys, que passa del 31,1% l'any 2009, al 27,3% l'any 2013. La disminució del risc de pobresa de la població de 65 anys i més al llarg del període 2009-2013 podria ser un efecte estadístic derivat de l'estabilitat dels seus ingressos front al descens generalitzat dels ingressos en la resta de la població.

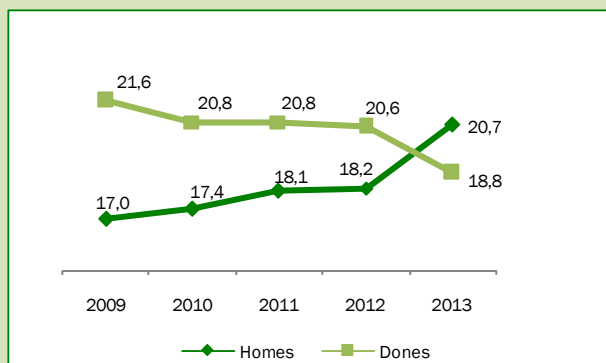
Pel que fa a la pobresa infantil, cal tenir present la definició de l'indicador sobre risc de pobresa, el qual es refereix a les persones que viuen en llars amb ingressos inferiors al 60 per cent de la mediana de la renda equivalent. És a dir, es pren en consideració els menors que resideixen en llars en risc de pobresa i es pren en compte la capacitat de la llar i no la que poden tenir els menors de forma individual. El fet que les xifres de risc de pobresa infantil siguin més altes que les de les persones adultes respon en la seva major part a la vulnerabilitat més elevada de les llars monoparentals (EAPN, 2015), el 43,3% de les quals es troben en risc de pobresa a Catalunya l'any 2013, front al 24,1% de les llars formades per dues persones adultes amb un o més fills/es dependents. En general, les llars amb fills dependents registren xifres més elevades de risc de pobresa que les que no en tenen (el 24,8% front al 14,5%).

Així mateix, l'increment de les llars sense ocupació, així com de les llars sense cap ingrés, té una relació directa amb les elevades xifres de risc de pobresa infantil. Al llarg del període 2009-2013, les llars sense ocupació a Catalunya han passat dels 841,4 milers als 1.030,7 milers, i les llars sense cap ingrés han passat dels 82,1 milers als 118 milers. Això significa un increment del 22,5% de les primeres i del 43,7% de les segones.

Aquesta situació té conseqüències en àmbits tan importants com el de l'alimentació. En aquest sentit, el darrer informe de l'Observatori de la Vulnerabilitat de la Creu Roja (2015) introdueix per primera vegada el concepte d' "inseguretat alimentària" i arriba a la conclusió que nou de cada deu famílies ateses per la Creu Roja en els seus projectes de lluita contra la pobresa en pateixen en diferent intensitat. Per avaluar la inseguretat alimentària, la Creu Roja ha utilitzat una metodologia de l'OMS, que avalua des de la quantitat i qualitat de l'alimentació fins a "la preocupació i la incertesa de les famílies sobre la seva capacitat per adquirir el menjar adequat".

GRÀFIC 224. Taxa de risc de pobresa per sexe, edat i composició de la llar. Catalunya, 2009-2013

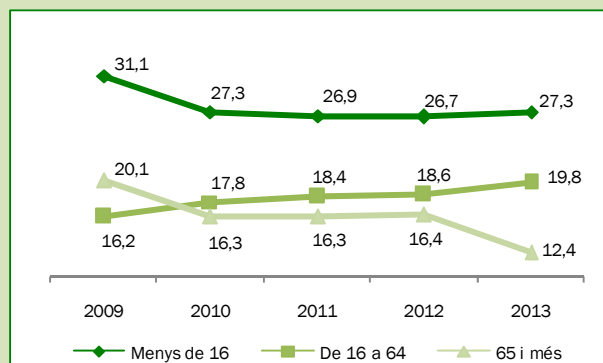
Evolució de la taxa de risc de pobresa per sexe. Catalunya, 2009-2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

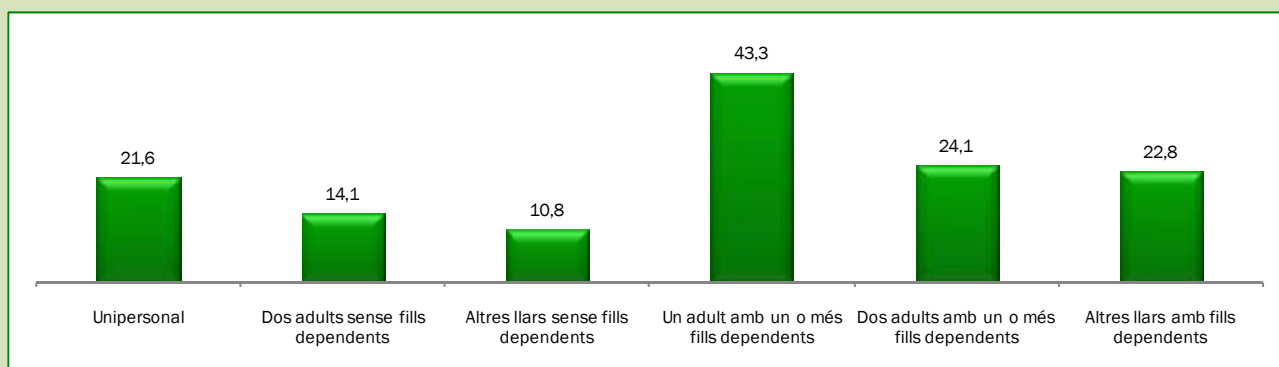
Evolució de la taxa de risc de pobresa per edat. Catalunya, 2009-2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Taxa de risc de pobresa per composició de la llar. Catalunya, 2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

D'altra banda, el risc de pobresa també es pot analitzar atenent altres variables, com ara la relació amb l'activitat econòmica. L'any 2013, són les persones aturades les que registren un risc de pobresa més elevat, atès que el 36,8% d'aquestes persones es troben en aquesta situació. No obstant això, s'observa que el 12,4% de les persones ocupades està en risc de pobresa, la qual cosa indica que el treball no protegeix del risc de pobresa en tots els casos, si bé s'ha de tenir present que la pròpia definició de l'indicador sobre risc de pobresa implica tenir en compte la composició de la llar i la situació dels seus membres en el mercat de treball.

Un indicador de la Unió Europea que s'ha de tenir en compte és la taxa de risc de pobresa en el treball (*in work-poverty*), el qual mostra la proporció de persones que van treballar almenys set mesos durant l'any de referència de la renda i que tenen una renda disponible equivalent per sota del llindar de risc de pobresa. L'any 2013, el valor d'aquest indicador a Catalunya és del 12,2%, un percentatge superior a la mitjana estatal (10,6%) i a la de la Unió Europea (8,9%). A Catalunya, la taxa és molt més elevada en els/les joves de 18 a 24 anys (el 20,1%), sobretot en el cas de les joves (23,4%).

Altres característiques de la població que s'han de tenir en compte en l'anàlisi del risc de pobresa són el nivell formatiu i la nacionalitat. Així, els grups amb més incidència del risc de pobresa són les persones amb educació primària o inferior (30%) i la població de nacionalitat estrangera (56,3%).

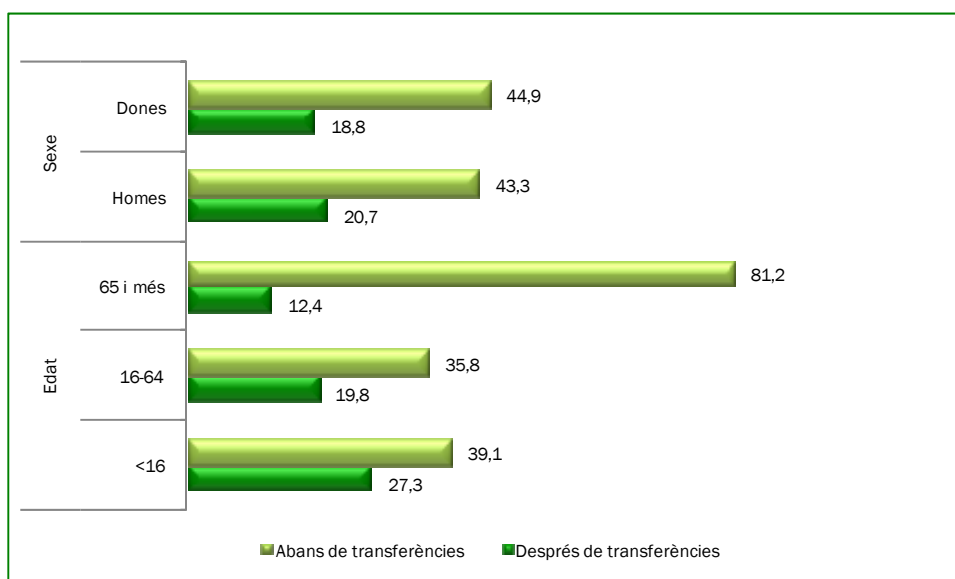
D'altra banda, l'impacte de la intervenció de l'Administració pública en els nivells de risc de pobresa es fa palès quan s'analitzen les taxes abans i després de les transferències socials. En aquest sentit, s'observa que la taxa de risc de pobresa abans de qualsevol tipus de transferència social és del 44,1% l'any 2013, passant a ser del 29,1%, després de comptabilitzar les pensions de vellesa i supervivència, i del 19,8% una vegada incorporades

totes les transferències socials. És a dir, en absència de transferències socials, gairebé 4,5 de cada 10 persones a Catalunya es trobaria en risc de pobresa. Les transferències socials redueixen el risc de pobresa el 55,1%.

Per sexe, les dones presenten un risc de pobresa més elevat que els homes en absència de transferències socials l'any 2013 (44,9% i 43,3%, respectivament), si bé el risc de pobresa femení és més baix que el masculí després de les transferències socials (18,8% i 20,7%, respectivament). Per grups d'edat, les diferències són més acusades, tant pel que fa al nivell de risc de pobresa abans de transferències socials, com en la capacitat redistributiva de les transferències socials: en absència d'ajudes públiques, el 81,2% de les persones de 65 anys i més es trobarien en risc de pobresa, mentre que el 39,1% de les persones de menys de 16 anys i el 35,8% de les persones en edat de treballar estarien en aquesta situació. Nogensmenys, les persones de 65 anys i més són les més afavorides per les transferències socials, les qual redueixen el risc de pobresa d'aquest col·lectiu el 84,7%, mentre que el risc de pobresa de les persones de menys de 16 anys i de les que es troben en edat laboral es redueix el 30,2% i el 44,7%, respectivament.

Per tant, s'observa que, en termes de resultats, s'ha construït un sistema que afavoreix les persones grans i les persones treballadores amb trajectòries laborals llargues; per contra, col·lectius com ara les persones joves, la infància i les famílies no tenen el mateix tractament en termes comparatius (VII Informe Foessa, 2014). De fet, l'Informe de *Save the Children* sobre pobresa infantil i exclusió social a Europa (2014) posa de manifest que Espanya és a la cua d'Europa, juntament amb Grècia, en capacitat per reduir la pobresa infantil amb ajuts socials. En aquest sentit, Laparra (2013) assenyala que aquesta situació convida a la reflexió sobre els mecanismes de protecció social, especialment sobre les polítiques d'ingressos mínims.

GRÀFIC 225. Taxa de risc de pobresa abans i després de transferències socials per sexe i edat. Catalunya, 2013

Unitats: percentatges.

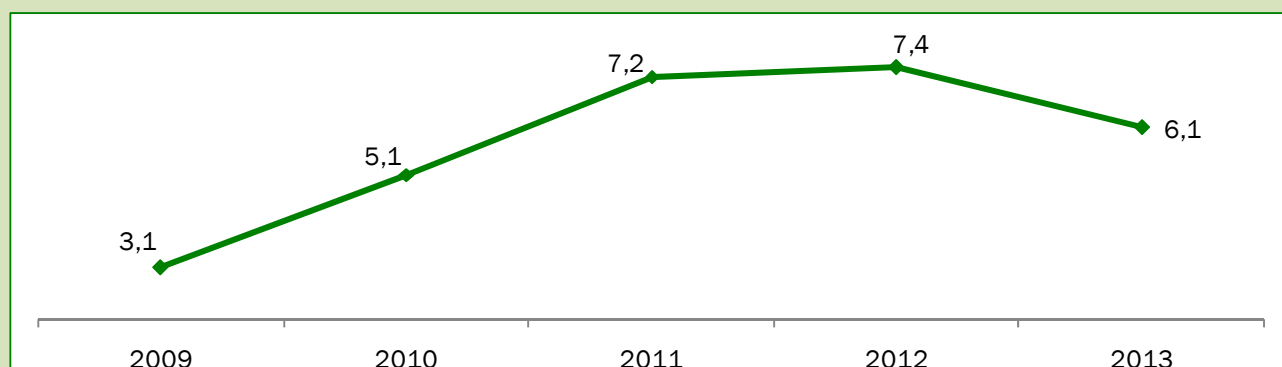
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Privació material severa

L'any 2013, la privació material severa afecta 450,4 milers de persones a Catalunya (el 6,1% de la població), un percentatge inferior en 1,3 punts al de l'any 2012. Al llarg del període 2009-2013, el percentatge de població afectada per aquest factor a Catalunya ha augmentat en tres punts, i el valor més elevat es registra l'any 2012 (el 7,4%). La privació material severa afecta més els homes que les dones, amb unes taxes del 6,5% i el 5,2%, respectivament. Per edats, les persones de 30 a 44 anys i les de menys de 16 anys són les que mostren valors més elevats de la taxa (el 8,4% i el 8%, respectivament). Els homes de 30 a 44 anys són els que tenen la taxa de privació material severa més elevada (el 10,5%).

GRÀFIC 226. Població amb privació material severa. Catalunya, 2009-2013

Evolució de l'indicador sobre privació material severa. Catalunya, 2009-2013

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Població amb privació material severa per sexe i edat. Catalunya, 2013

	Total	<16	16-29	30-44	45-64	65 i més
Total	6,1	8,0	7,2	8,4	3,2	2,0
Homes	6,5	8,9	6,9	10,5	2,8	1,8
Dones	5,2	7,1	7,7	6,2	3,6	2,1

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Pel que fa al percentatge de llars afectades pels ítems de l'indicador sobre privació material severa, enguany es disposa de dades sobre els ítems següents i es mostra la seva evolució des de l'any 2011 (les dades 2004-2010 han de ser revisades conforme al Cens 2011):

TAULA 186. Llars amb privació material per tipus de privació. Catalunya, 2011-2013

	2011	2012	2013	2011-2013
No té capacitat per fer-se càrrec de despeses imprevistes	35,0	40,6	40,0	5,0
No pot fer vacances mínim una setmana a l'any	31,2	40,9	43,6	12,4
No pot menjar carn, pollastre o peix almenys cada dos dies	5,8	3,1	2,0	-3,8
No pot mantenir l'habitatge a temperatura adequada	7,6	10,9	5,2	-2,4
Té retards en els pagaments relacionats amb l'habitatge	5,4	10,4	9,8	4,4

Unitats: percentatges i punts percentuals.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Tal com s'observa, l'any 2013 destaquen dos ítems en els quals un percentatge elevat de llars pateix restriccions: la possibilitat de fer vacances mínim una setmana a l'any (el 43,6% de les llars no la tenen) i la capacitat per fer-se càrrec de despeses imprevistes (el 40% de les llars no la tenen). Ambdós percentatges creixen amb relació a l'any 2011, sobretot el que fa referència al període mínim de vacances. Una qüestió que afecta més la quotidianitat es manifesta en el percentatge de llars en les quals es retarda el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal (hipoteca o lloguer, rebuts de gas, electricitat, comunitat, etc.): l'any 2013, aquest percentatge és del 9,8%, més elevat respecte de l'any 2011, però més baix en termes interanuals. D'altra banda, disminueix el nombre de llars que no poden menjar carn, pollastre o peix almenys cada dos dies, així com el percentatge de llars que no poden mantenir l'habitatge a una temperatura adequada.

L'ECV també proporciona informació sobre el grau de dificultat de les llars catalanes per arribar a final de mes, un indicador que denota situacions de vulnerabilitat o processos de vulnerabilitat que es poden agreujar fins arribar a situacions de privació material severa. L'any 2013, el 34,4% de les llars catalanes manifesta arribar a final de

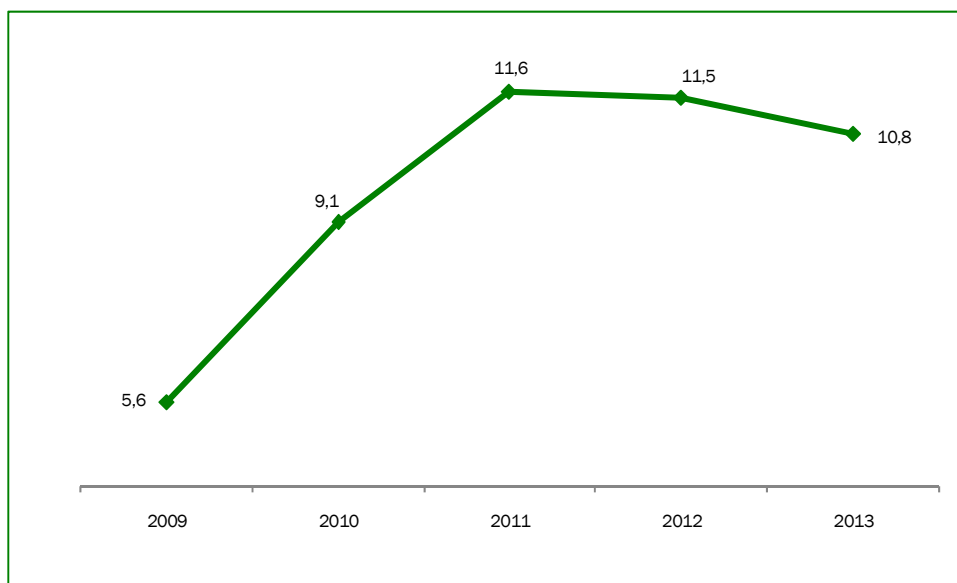
mes amb dificultat o molta dificultat, la qual cosa suposa un augment de 2,8 punts percentuals respecte de l'any 2012. En concret, l'any 2013 el 13,9% de les llars catalanes manifesta arribar a final de mes amb molta dificultat.

D'altra banda, tenir cobert un estàndard mínim de subsistència a vegades no és condició suficient per poder afirmar que una persona participa plenament en la societat. En aquest sentit, la impossibilitat d'accedir a béns i serveis relacionats amb l'oci i la cultura també pot conduir a l'exclusió social.

Intensitat del treball a la llar

L'any 2013, la intensitat del treball molt baixa afecta 620,8 milers de persones de 0 a 59 anys a Catalunya (el 10,8% d'aquesta població). Aquest percentatge és inferior en 0,7 punts al registrat l'any 2012. Al llarg del període 2009-2013, el percentatge de població afectada per aquest factor a Catalunya ha augmentat en 5,2 punts; els valors més elevats es registren els anys 2011 i 2012 (11,6% i 11,5%, respectivament). Aquest factor és el que més augmenta dels tres components que conformen l'AROE en el període 2009-2013.

GRÀFIC 227. Evolució de l'indicador sobre intensitat del treball molt baixa.¹ Catalunya, 2009-2013

Unitats: percentatges.

(1) Càlcul efectuat sobre la població de 18-59 anys i aplicat a la població de 0-59 anys.

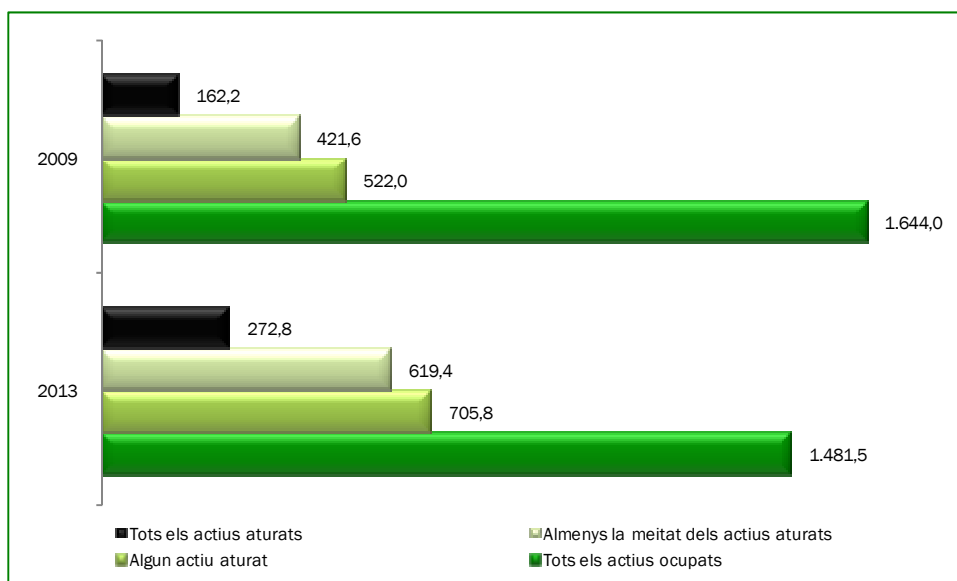
Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

L'efecte que la crisi ha tingut en l'ocupació a Catalunya també es reflecteix en l'indicador sobre les llars en les quals totes les persones en edat activa estan aturades. Al llarg del període 2009-2013, les llars en aquesta situació han passat de les 162.200 a les 272.800. La proporció d'aquestes llars respecte del total de llars amb un actiu i més ha passat del 7,5% (2009) al 12,5% (2013). També s'han incrementat les llars en les quals almenys alguna de les persones en edat activa està aturada: de les 522.000 llars que l'any 2009 es trobaven en aquesta situació, s'ha passat a les 705.800 llars l'any 2013. La situació de vulnerabilitat d'aquestes llars s'agreuja quan l'atur afecta la persona sustentadora principal. En aquest sentit, el nombre de llars amb la persona sustentadora principal a l'atur ha passat de les 241.500 a les 358.500 entre els anys 2009 i 2013, un augment superior en termes relatius al registrat en el cas de les llars amb alguna persona aturada entre les persones en edat activa.

D'altra banda, durant el mateix període, les llars en les quals totes les persones actives estan ocupades han passat d'1.644.000 a 1.481.500. La proporció d'aquestes llars respecte del total de llars amb una persona activa i més ha passat del 75,9% al 67,7% entre els anys 2009 i 2013.

L'evolució d'aquests indicadors, que proporcionen informació sobre l'impacte de l'atur a les llars, pot denotar l'augment de situacions de risc de pobresa i exclusió social i està relacionada amb l'increment de les situacions de vulnerabilitat de la infància. En aquest sentit, l'indicador sobre la població de 0 a 17 anys que viu en llars sense ocupació a Catalunya se situa en el 15,1% l'any 2013.

GRÀFIC 228. Evolució de les llars amb un actiu i més. Catalunya, 2009-2013

Unitats: milers.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat.

5.4.2. RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ

La renda mínima d'inserció (en endavant, RMI) és una prestació destinada a les persones amb dificultats econòmiques i socials greus amb el propòsit d'atendre les necessitats bàsiques per viure en societat, amb els recursos convenients per mantenir-se i afavorir-ne la inserció o la reinserció social i laboral. Comprèn accions de prestació de serveis socials, prestacions econòmiques, suport per a la integració laboral i formació de persones adultes. L'RMI es gestiona mitjançant la Comissió Interdepartamental, que actua com a òrgan de direcció i coordina les funcions del Departament d'Empresa i Ocupació, del Departament de Benestar Social i Família i del Departament d'Ensenyament.

El nombre d'expedients vigents de l'RMI el 31 de desembre de 2014 és de 27.071, un total de 2.083 expedients més que els vigents el 31 de desembre de 2013, la qual cosa suposa un augment del 8,3%. Aquest augment és lleugerament superior al registrat l'any 2013, després de dos anys de disminució del nombre d'expedients de la prestació, una disminució especialment important l'any 2011, en el qual es va procedir a reformar la prestació, amb la restricció dels seus criteris d'accés.⁶⁵¹ Així mateix, l'any 2012 s'eliminava el caràcter universal i garantit de l'RMI i s'establia que la seva concessió quedava supeditada a les disponibilitats pressupostàries. Aquests dos anys (2011 i 2012) van anar precedits d'un període d'increments importants del nombre d'expedients de la prestació, com a conseqüència de l'augment de les situacions de vulnerabilitat derivada de la crisi econòmica i del seu impacte sobre l'ocupació.

⁶⁵¹ Llei 7/2011, de 27 de juliol, de mesures fiscals i financeres (DOGC núm. 5931, de 29.07.2012) i Decret 384/2011, de 30 d'agost, de desplegament de la Llei 10/1997, de la renda mínima d'inserció (DOGC núm. 5953, de 31.08.2011).

GRÀFIC 229. Expedients vigents de l'RMI. Catalunya, 2008-2014

Nombre d'expedients vigents de l'RMI. Catalunya, 2008-2014

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Evolució dels expedients vigents de l'RMI. Catalunya, 2008-2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Pel que fa a l'antiguitat dels expedients de l'RMI en el Programa, s'observa que la majoria dels expedients que estan vigents el 31 de desembre de 2014 (el 72,6%) tenen fins a cinc anys d'antiguitat en el Programa, és a dir, han estat tramitats entre els anys 2010 i 2014. El nombre més elevat d'aquests expedients ha estat tramitat l'any 2010, que és l'any en què es van flexibilitzar els requisits d'accés a l'RMI, amb la finalitat de donar cobertura a noves situacions de vulnerabilitat provocades per la situació de crisi econòmica. L'any 2011 és un any en el qual també es tramita un nombre important d'expedients, essent també l'any en el qual es restringeixen els criteris d'accés a la prestació; com a conseqüència, l'any 2012 es tramiten menys expedients que els anys anteriors. Els anys 2013 i 2014 es recupera el ritme de tramitació d'expedients, que s'havia alentit l'any anterior.

TAULA 187. Expedients vigents segons el seu any de tramitació. Catalunya, 2014¹

	1990-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Expedients	95	399	1.229	364	517	1.045	3.771	5.311	4.141	1.744	3.924	4.531
Percentatge	0,4	1,5	4,5	1,3	1,9	3,9	13,9	19,6	15,3	6,4	14,5	16,7

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

(1) Expedients vigents el 31 de desembre de 2014.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Pel que fa als nivells de recidiva (entrades i sortides de la prestació), s'observa que dels 27.071 expedients registrats el 31 de desembre de 2014, 20.596 corresponen a persones titulars que només han tingut un expedient, i els altres 6.475 corresponen a persones titulars que ho han estat de més d'un expedient vigent. Per tant, el nivell de recidiva es quantifica en el 23,9% dels expedients vigents el 31 de desembre de 2014. En concret, pel que fa als expedients de l'RMI registrats durant 2014, el nivell de recidiva és del 17,2%.

Amb relació a la quantia de l'RMI, la prestació consta d'una quantia bàsica, que s'incrementa segons el nombre de membres de la unitat familiar. En determinades situacions familiars i/o laborals, s'afegeixen a la prestació uns ajuts complementaris: per fill o filla menor de 16 anys, per fill o filla amb discapacitat igual o superior al 33 per cent, per família monoparental, per persona sola en situació de dependència i per hospitalització. Un any més, ni la quantia bàsica (423,72 euros) ni els complements de la prestació s'han revalorat l'any 2014.⁶⁵² La quantia de la prestació no pot ser inferior al 25 per cent de la quantia bàsica (105,93 euros mensuals l'any 2014), ni superior al salari mínim interprofessional, incloent-hi la quantia bàsica i els complements (645,30 euros mensuals, l'any 2014).

⁶⁵² La Resolució TRE/496/2011, de 21 de gener, fixa els imports de la prestació econòmica bàsica i dels complements per membre addicional de l'RMI per a l'any 2011, així com els ajuts complementaris, imports que han seguit plenament vigents el 2012, 2013 i 2014, atès que no hi ha hagut canvi d'import.

Considerant l'anterior, la quantia mitjana de la prestació de l'RMI l'any 2014 se situa en els 516 euros mensuals, que suposa un augment del 8,6% respecte de la quantia mitjana de l'any 2013, que es va situar en els 475 euros mensuals. La quantia mitjana de l'RMI augmenta l'any 2014 per segon any consecutiu després de dos anys de disminució (2011 i 2012).

GRÀFIC 230. Imports de l'RMI. Catalunya, 2008-2014

Imports mensuals de l'RMI segons els membres de la unitat familiar. Catalunya, 2014

Membres unitat familiar	Prestació mensual
Un	423,7
Dos	479,0
Tres	534,3
Quatre	589,6
Cinc	625,2
A partir de sis	645,3

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia.

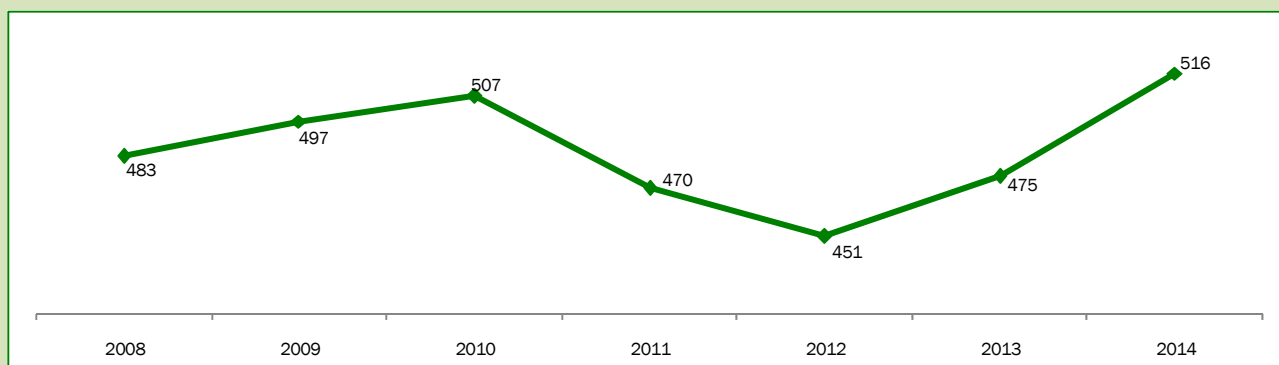
Imports mensuals dels complements de l'RMI. Catalunya, 2014

Complements RMI	Import mensual
Fills/es < 16 anys	41,47
Fills/es amb discapacitat	82,94
Famílies monoparentals	82,94
Persona sola amb dependència	35,31
Hospitalització (per dia)	14,12

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia.

Imports mitjans mensuals de l'RMI. Catalunya, 2008-2014

Unitats: euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i del Departament d'Empresa i Ocupació.

A continuació, s'analitza el perfil de les persones perceptores de l'RMI (titulars i beneficiàries) l'any 2014.

Pel que fa a les persones titulars (persona a favor de la qual s'aprova la prestació), el 56% són dones, una majoria lleugerament superior a la registrada l'any 2013 (el 55,6% eren dones). Les dones estan més presents a les franges d'edat més joves: suposen el 68% i el 71,6% de les persones titulars de fins a 25 anys i de 26 a 35 anys, respectivament; d'altra banda, els homes són majoritaris en les franges d'edat de 46 a 59 anys i de 60 i més, en les quals suposen el 52,9% i el 51,5% de les persones titulars, respectivament.

Respecte de la distribució per edats de les persones titulars, s'observa que el grup més nombrós és el de 36 a 45 anys, que suposa el 36,2% de les persones titulars, i que entre els 36 i els 59 anys es concentra el 69,8% de les persones titulars; per contra, només el 2,9% i el 7,7% de les persones titulars tenen fins a 25 anys i 60 i més anys, respectivament.

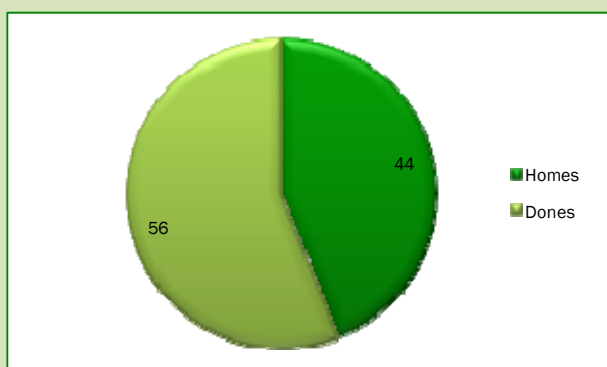
D'altra banda, el 40,7% de les persones titulars de l'RMI tenen la nacionalitat estrangera, és a dir, 11.007 persones d'un total de 27.071. El nombre més elevat de persones titulars de nacionalitat estrangera es registra en la franja d'edat de 36 a 45 anys (el 41,6%), mentre que el grup més nombrós de persones titulars de nacionalitat espanyola es registra entre els 46 i els 59 anys (el 35,9%). D'altra banda, el 51,9% de les persones titulars de nacionalitat estrangera són homes, mentre que la majoria és femenina en el cas de la totalitat de les persones titu-

lars. Si s'analitzen els homes titulars, s'observa que els de nacionalitat estrangera són majoria en dues franges d'edat: suposen el 66,4% dels titulars de fins a 25 anys i el 55,9% dels titulars de 36 a 45 anys.

Pel que fa a la tipologia familiar de les persones titulars de la prestació, el nucli familiar passa a ser la tipologia més nombrosa l'any 2014 (el 36,5% dels expedients corresponen a un nucli familiar), atès que els anys anteriors eren les persones soles la tipologia més nombrosa.⁶⁵³ Respecte de l'any 2013, el nucli familiar és la tipologia que més augmenta en termes absoluts (924 expedients), mentre que les famílies monoparentals són les que experimenten un increment més elevat en termes relatius (el 13,7%). D'altra banda, el major nombre de fills i filles a càrrec de persones titulars de la prestació (23.093 menors) viuen en nuclis familiars i 12.076 menors viuen en famílies monoparentals. La majoria d'expedients corresponents a nuclis familiars comptabilitzen dos i tres menors a càrrec; pel que fa als expedients de famílies monoparentals, la majoria registren un i dos fills a càrrec.

GRÀFIC 231. Perfil de les persones titulars de l'RMI. Catalunya, 2014

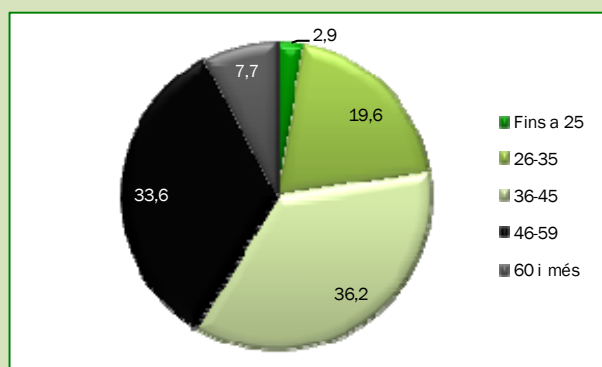
Persones titulars de l'RMI per sexe. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

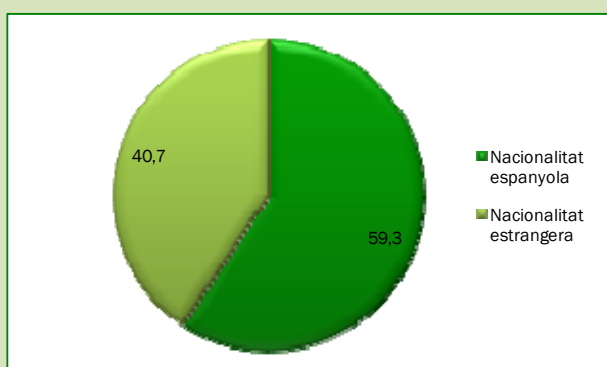
Persones titulars de l'RMI per edat. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

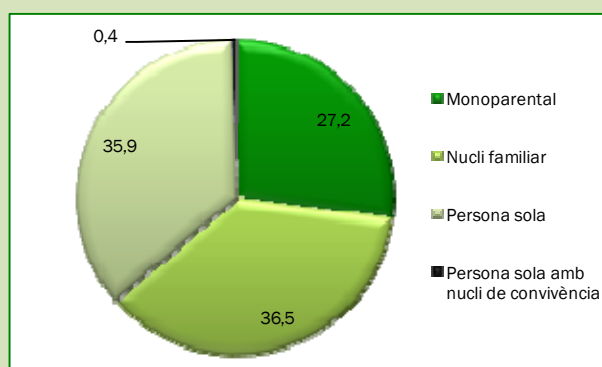
Persones titulars de l'RMI per nacionalitat. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

Persones titulars de l'RMI per tipologia familiar. Catalunya, 2014

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

D'altra banda, l'any 2014 un total de 41.488 persones han estat beneficiàries de l'RMI (persones que estan a càrrec de la persona titular de la prestació i que formen part del Programa de l'RMI com a membres de la unitat familiar). Respecte de l'any 2013, les persones beneficiàries han augmentat el 27,6%. L'any 2014, el total de persones destinatàries de l'RMI (entre titulars i beneficiàries) és de 68.559, el 19,2% més respecte de l'any

⁶⁵³ Si bé la proporció dominant de llars monoparentals i persones soles en detriment dels nuclis familiars fou una constant fins a la crisi, aquesta tendència s'ha revertit en els anys de la crisi (2007-2014) a favor dels nuclis familiars. Aquest canvi de les llars que reben l'RMI reflecteix l'impacte de la crisi en totes les formes de convivència familiar (Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, 2014).

2013. En la distribució per edats de les persones beneficiàries, destaca que el 69,5% tenen fins a 25 anys, la qual cosa s'explica pel nombre de nuclis familiars i de famílies monoparentals que reben la prestació.

Si s'analitzen els expedients de l'RMI per tipus de problemàtica citada en la sol·licitud, l'any 2014 s'observa que el motiu laboral i la monoparentalitat segueixen sent els motius més al·legats en la sol·licitud de la prestació, atès que també ho van ser l'any 2013 i l'any 2012, els anys en què es disposa de dades sobre nombre d'expedients per tipus de problemàtica. En concret, l'any 2014, el motiu laboral se cita en 7.540 ocasions (en el 27,9% dels casos), i la monoparentalitat se cita en 3.319 ocasions (en el 12,3% dels casos). No obstant això, s'ha de tenir en compte que des de la reforma de la prestació l'any 2011, el motiu laboral no es pot al·legar per sí sol per tal de sol·licitar l'RMI, si no va acompanyat d'una altra problemàtica afegida. L'evolució de les sol·licituds de l'RMI segons el tipus de problemàtica evidencia l'aparició de nous riscos socials i de situacions de vulnerabilitat noves.

D'altra banda, enguany es disposa de dades sobre l'evolució dels indicadors d'inserció laboral de les persones acollides a l'RMI. L'any 2014 destaca la suspensió de 3.468 expedients per inserció laboral, el 122,6% més que l'any 2013. Així mateix, s'han extingit 260 expedients per inserció laboral, el 50,2% menys que l'any 2013.

TAULA 188. Evolució dels indicadors d'inserció laboral de persones acollides a l'RMI. Catalunya, 2013-2014

	2013	2014	% 2013-2014
Expedients suspesos	2.799	4.616	64,9
Expedients suspesos per inserció laboral	1.558	3.468	122,6
% expedients suspesos per inserció laboral respecte total suspesos	55,7	75,1	34,8
	2013	2014	% 2013-2014
Expedients extingits	6.407	5.651	-11,8
Expedients extingits per inserció laboral	522	260	-50,2
% expedients extingits per inserció laboral respecte total extingits	8,2	4,6	-43,6

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: Departament d'Empresa i Ocupació.

5.5. FINANÇAMENT DE LA PROTECCIÓ SOCIAL

La comparació internacional de la despesa en protecció social entre Catalunya, Espanya i la UE-28 no disposa de dades més actuals que les de l'any 2012. Malgrat aquest inconvenient, la seva anàlisi es pot considerar rellevant.

La despesa en protecció social de Catalunya passa del 21,8% al 21,7% del PIB entre els anys 2011 i 2012. En termes percentuals, la despesa més important és la de vellesa (36,2% del total), seguida de la salut (25,3%) i de la desocupació (14,7%). Entre els anys 2011 i 2012, destaca l'increment de la despesa en vellesa en 1,8 punts percentuals i la disminució en salut en 1,1 punts percentuals. En termes absoluts, la despesa total en protecció social disminueix i amb ella tots els seus components, a excepció de la despesa en vellesa, viduïtat i discapacitat.

A Espanya, la despesa en protecció social representa un percentatge del PIB (25,2%) superior al de Catalunya, i disminueix 0,1 punts percentuals respecte de l'any 2011. En termes percentuals, Espanya presenta els mateixos resultats que Catalunya. En termes absoluts, també, però a Espanya, a diferència de Catalunya, augmenta la despesa en exclusió social i els costos administratius.

A la UE-28, la despesa en protecció social representa un percentatge del PIB (28,4%) considerablement superior al de Catalunya i, a més, augmenta 0,4 punts percentuals respecte de l'any 2011. En termes percentuals, les dues partides més importants són, igual que Catalunya, la vellesa (39,1% del total) i la salut (28,5%). En canvi, a la UE-28, la tercera partida passa a ser la despesa en família (7,5%). Entre els anys 2011 i 2012 no hi ha variacions tan elevades com a Catalunya i es mantenen bastant estables les participacions de cada partida en el total. En termes absoluts, la despesa total en protecció social augmenta i amb ella ho fan tots els seus components.

TAULA 189. Despesa en protecció social en percentatge del PIB i distribució. Catalunya, Espanya i UE-28, 2011-2012

	Catalunya			Espanya			UE-28		
	2011	2012	2011-12	2011	2012	2011-12	2011	2012	2011-12
Percentatge del PIB	21,8	21,7	-0,1	25,3	25,2	-0,1	28,0	28,4	0,4
	2011	2012	2011-12	2011	2012	2011-12	2011	2012	2011-12
Total despesa	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Vellesa	34,4	36,2	1,8	33,9	35,6	1,6	38,6	39,1	0,5
Salut	26,4	25,3	-1,1	27,2	25,8	-1,4	28,5	28,5	0,0
Desocupació	15,4	14,7	-0,6	14,2	13,8	-0,5	5,3	5,1	-0,1
Viduïtat	8,4	8,7	0,4	8,8	9,2	0,4	5,5	5,4	-0,1
Discapacitat	7,1	7,5	0,4	6,9	7,1	0,1	7,2	7,1	-0,1
Família	4,3	4,0	-0,3	5,4	5,3	0,0	7,7	7,5	-0,2
Exclusió social	2,0	2,0	0,0	0,8	0,8	0,0	1,5	1,4	0,0
Costos administratius	1,2	1,0	-0,3	1,8	1,9	0,1	3,0	3,0	0,0
Habitatge	0,7	0,5	-0,2	0,9	0,6	-0,3	2,0	2,0	0,0
Altres partides	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,8	0,1

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i Eurostat.

La despesa en protecció i promoció social en els pressupostos generals de l'Estat ja permet analitzar les dades de l'any 2014. Tot i que en aquesta presentació no apareix la despesa en salut, constatem que l'any 2012 la despesa en protecció i promoció social (168.249 milions d'euros) disminueix respecte de l'any 2011 (175.075 milions d'euros) i se situa en el 46,5% del pressupost total de l'Estat i en el 15,9% del PIB. Des d'aleshores i fins al 2014, la despesa total augmenta sense interrupció. Per una banda, disminueix la seva participació sobre el pressupost total de l'Estat i se situa l'any 2014 en el 42,5%. En canvi, per una altra banda, augmenta el seu pes sobre el PIB i se situa l'any 2014 en el 16,9%. En el darrer any, la despesa en protecció i promoció social augmenta el 4,4% i augmenta la seva participació tant sobre el pressupost total com sobre el PIB.

Les partides més importants de protecció i promoció social l'any 2014 segueixen sent les pensions (70,9% del total) i la desocupació (16,5%). Les pensions han augmentat la seva participació respecte de la que tenien l'any 2012 (68,8%), però la desocupació l'ha disminuït (16,5%). En termes absoluts, entre els anys 2012 i 2014 ambdues partides han augmentat l'import de la seva despesa. En el darrer any, la despesa que guanya més pes sobre el total és la de desocupació.

TAULA 190. Despesa en protecció i promoció social en els pressupostos generals de l'Estat, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014	2013-14
Total pressupostos generals de l'Estat	362.788	362.066	408.034	423.231	3,7
Protecció i promoció social	175.079	168.249	172.250	179.877	4,4
Percentatge sobre total pressupostos	48,3	46,5	42,2	42,5	0,3
Percentatge sobre el PIB	16,3	15,9	16,4	16,9	0,5
	2011	2012	2013	2014	2013-14
Protecció i promoció social (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Pensions	64,1	68,8	70,6	70,9	0,3
Desocupació	17,4	17,1	15,7	16,5	0,9
Altres prestacions econòmiques	7,8	7,1	6,9	6,5	-0,4
Gestió de la Seguretat Social	4,4	1,7	2,6	2,4	-0,1

Foment de l'ocupació	4,2	3,4	2,2	2,3	0,1
Serveis socials	1,4	1,3	1,7	1,0	-0,6
Accés a l'habitatge	0,7	0,5	0,4	0,4	0,0

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Economia i Hisenda.

5.5.1. EL PRESSUPOST DE LA SEGURETAT SOCIAL

El pressupost de la Seguretat Social recull, en el seu apartat de despeses, les partides en protecció i promoció social que hem analitzat en la secció anterior, excepte les de salut i de desocupació. Constatem una disminució del pressupost de la Seguretat Social entre els anys 2011 i 2012, tant en l'àmbit del pressupost com de les obligacions reconegudes. En canvi, entre els anys 2012 i 2014, el pressupost de la Seguretat Social augmenta sense interrupció. En el darrer any, l'increment ha estat del 2,8%.

En el capítol de despeses, la participació de les pensions en el total passa del 84,5% al 85% del total entre els anys 2012 i 2014. En termes percentuals, entre aquests dos anys, destaca la disminució de la despesa per incapacitat temporal, que passa del 4,8% al 3,7% i l'augment de les operacions financeres, que passen del 0,7% a l'1,8% del total. En termes absoluts, les partides que augmenten el seu pressupost són les pensions (contributives i no contributives), les prestacions familiars, els béns i serveis i les operacions financeres.

En el capítol d'ingressos, la partida més important segueix sent la de les cotitzacions socials, tot i que disminueix considerablement en passar de representar el 88,1% al 78% del total entre els anys 2012 i 2014. En termes percentuals, les partides que han compensat aquesta disminució han estat la de transferències corrents, que passa del 7,4% al 9,9%, i la de les operacions financeres, que passa del 0,7% al 9,2%. En termes absoluts, les úniques partides que han augmentat el seu pressupost són aquestes dues darreres.

TAULA 191. El pressupost de la Seguretat Social. Espanya, 2011-2014

Ingressos	2011	2012	2013	2014	2013-14
Total ingressos	124.408	120.690	128.232	131.821	2,8
Liquidació ingressos	120.537	123.166	127.508	-	-
Liquidació / Total ingressos	96,9	102,1	99,4	-	-
Total ingressos	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Cotitzacions socials	88,8	88,1	82,6	78,0	-4,5
Transferències corrents	6,6	7,4	12,2	9,9	-2,3
Ingressos patrimonials	2,5	2,4	2,1	1,9	-0,2
Taxes i altres ingressos	1,3	1,4	1,2	1,0	-0,2
Operacions de capital	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Operacions financeres	0,8	0,7	2,0	9,2	7,2
Despeses	2011	2012	2013	2014	2013-14
Total despeses	124.408	120.690	128.232	131.821	2,8
Obligacions reconegudes	123.166	122.126	127.938	-	-
Obligacions / Total despeses	99,0	101,2	99,8	-	-
Obligacions reconegudes / PIB	11,5	11,6	12,2	-	-
Total despeses	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Pensions contributives	79,6	84,5	82,9	85,0	2,1
Incapacitat temporal	5,6	4,8	4,5	3,7	-0,8
Personal	1,9	2,0	1,8	1,8	0,0
Maternitat, paternitat	1,9	2,0	1,8	1,7	-0,1

Pensions no contributives	1,6	1,7	1,9	1,6	-0,3
Prestacions familiars	0,8	0,8	1,1	1,3	0,2
Béns i serveis	1,4	1,3	1,2	1,2	0,0
Altres prestacions econòmiques	0,5	0,5	0,5	0,4	-0,1
Despeses financeres	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Altres transferències	1,7	1,6	2,2	1,3	-0,8
Operacions de capital	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0
Operacions financeres	4,5	0,7	1,9	1,8	-0,1
Saldo	2011	2012	2013	2014	2013-14
Liquidació ingressos - Obligacions reconegudes	-2.628,8	1.039,9	-430,8	-	-

Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Pel que fa als drets i les obligacions reconegudes de la Seguretat Social en l'àmbit de Catalunya, constatem que els ingressos liquidats han disminuït de 17.293,7 a 14.495,6 milions d'euros entre els anys 2013 i 2014. Disminueixen tant els ingressos per cotitzacions socials com els altres ingressos. En relació amb les despeses liquidades, aquestes, en canvi, han augmentat en passar de 21.178,1 a 21.854,7 milions d'euros. Les pensions s'han mantingut pràcticament estabilitzades a l'entorn dels 20 mil milions d'euros, mentre que les altres despeses han passat de 991 a 1.881,5 milions d'euros. Com a conseqüència d'aquesta evolució d'ingressos i despeses, el dèficit d'aquestes partides de la Seguretat Social augmenta de 3.884,3 a 7.359,1 milions d'euros entre els anys 2013 i 2014.

TAULA 192. Drets reconeguts de la Tresoreria General de la Seguretat Social i obligacions reconegudes de les entitats gestores i dels serveis comuns de la Seguretat Social. Catalunya, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014
Drets reconeguts	18.445,1	-	17.293,7	14.495,6 (p)
Cotitzacions	18.257,4	-	17.111,4	14.363,0 (p)
Altres ingressos	187,8	-	182,3	132,6 (p)
Obligacions	19.541,1	20.198,3	21.178,1	21.854,7
Pensions contributives	18.407,4	-	20.187,0	19.973,1
Altres despeses	1.133,7	-	991,0	1.881,5
Drets - Obligacions	-1.096,0	-	-3.884,3	-7.359,1
Cotitzacions - Pensions contributives	-150,0	-	-3.075,7	-5.610,2
Altres ingressos - Altres despeses	-946,0	-	-808,7	-1.748,9

Unitats: milions d'euros.

(p) Provisional.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

5.5.2. SOSTENIBILITAT DEL SISTEMA DE SEGURETAT SOCIAL

El nombre de persones afiliades a Catalunya l'any 2014 se situa en 2.933.368, l'1,6% superior al nombre de l'any 2013. Feia sis anys que no hi havia una taxa positiva de creixement d'aquest indicador. A Espanya, el nombre de persones afiliades a la Seguretat Social creix a la mateixa taxa que ho fa a Catalunya després d'estar, igual que Catalunya, sis anys en retrocés.

Per la seva banda, el nombre de pensions se situa en 1.651.600, l'1,3% superior al nombre de l'any 2013. En el conjunt de l'Estat, el nombre de pensions creix l'1,5%.

TAULA 193. Persones afiliades en alta i nombre de pensions contributives en vigor de la Seguretat Social. Catalunya i Espanya, 2011-2014

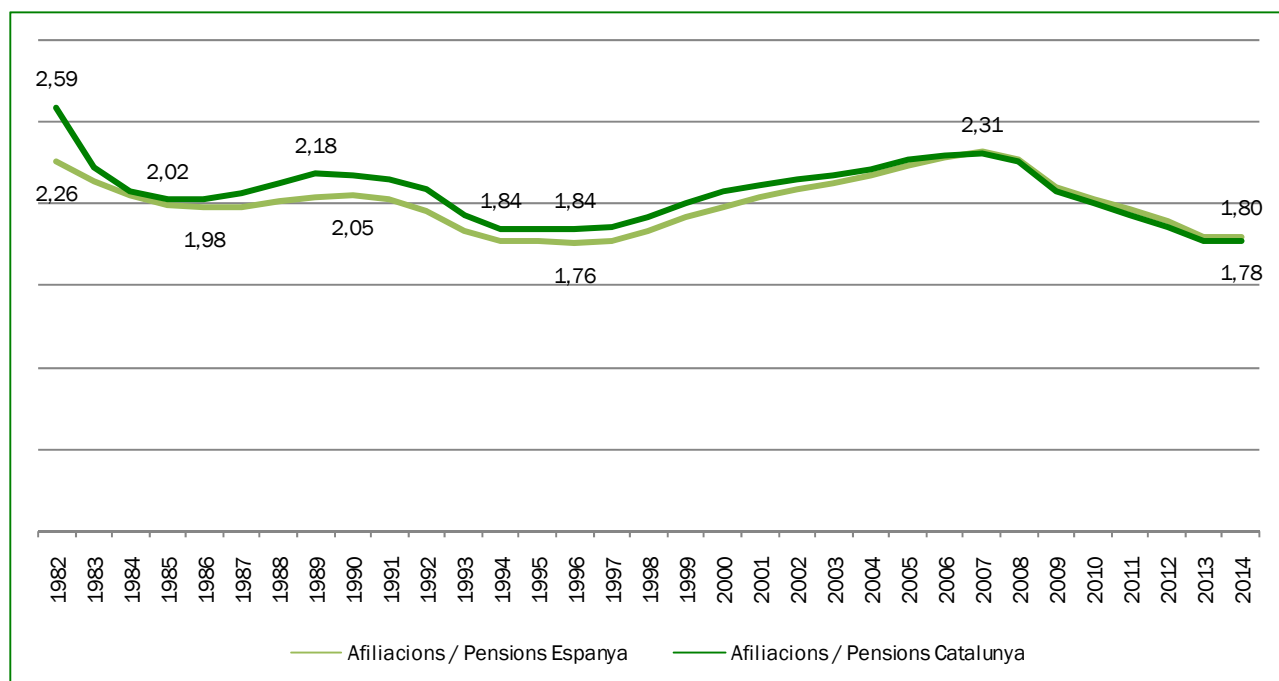
	Catalunya				Espanya			
	Afiliació	Variació	Pensions	Variació	Afiliació	Variació	Pensions	Variació
2014	2.933.368	1,6	1.651.600	1,3	16.555.988	1,6	9.201.200	1,5
2013	2.886.816	-2,9	1.629.995	1,7	16.299.515	-3,3	9.065.830	1,6
2012	2.973.245	-2,6	1.602.082	1,5	16.853.210	-2,7	8.919.997	1,3
2011	3.051.522	-1,7	1.578.443	1,8	17.326.280	-1,5	8.805.164	1,5

Unitats: persones afiliades i nombre de pensions en mitjana anual. Variació anual en percentatge.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

El creixement superior del nombre de persones afiliades respecte del nombre de pensions permet augmentar, per primera vegada des de fa sis anys, la relació entre afiliacions i pensions, que passa de 1,77 a 1,78 entre els anys 2013 i 2014. En el conjunt d'Espanya, aquesta relació es manté inalterada en 1,80 i atura un llarg període, també de sis anys, de caiguda d'aquest indicador.

GRÀFIC 232. Relació entre afiliacions i pensions. Catalunya i Espanya, 1982-2014

Unitats: nombre de persones afiliades dividit entre el nombre de pensions contributives en vigor.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Aquesta dada positiva de la relació entre el nombre de persones afiliades i el nombre de pensions, contrasta amb la disminució del Fons de Reserva de la Seguretat Social, que passa de 53.744 a 41.634 milions d'euros. Una disminució de 12.110 milions d'euros que està provocada per una disposició del Govern de 15.300 milions d'euros, en part compensada per una dotació amb càrrec als excedents de les mútues de 279 milions d'euros i pels rendiments nets generats del propi Fons de 2.911 milions d'euros. L'import del Fons de Reserva de la Seguretat Social de 2014 permetria finançar 0,4 mesos de pensions contributives.

TAULA 194. Evolució general del Fons de Reserva. Espanya, 2011-2014

	2011	2012	2013	2014
TOTAL	66.815	63.008	53.744	41.634
Creixement (%)	3,8	-5,7	-14,7	-22,5
TOTAL / PIB (%)	6,2	6,0	5,1	3,9
1. Dotacions	52.782	53.008	53.205	53.484
1a Acord del Consell de Ministres¹	52.113	52.113	52.113	52.113
1b Excés d'excedents de les mútues²	669	895	1.092	1.371
2. Disposicions³	0	-7.003	-18.651	-33.951
3. Rendiments nets generats⁴	14.033	17.003	19.190	22.101
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
TOTAL	2.440	-3.807	-9.264	-12.110
TOTAL / PIB (%)	0,3	-0,2	-0,8	-1,2
1. Dotacions	223	226	197	279
1a Acord del Consell de Ministres¹	0	0	0	0
1b Excés d'excedents de les mútues²	223	226	197	279
2. Disposicions³	0	-7.003	-11.648	-15.300
3. Rendiments nets generats⁴	2.217	2.970	2.187	2.911

Unitats: milions d'euros i percentatges.

(1) Amb càrrec als excedents pressupostaris de les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social.

(2) Derivat de la gestió per part de les mútues de treball i malalties professionals de la Seguretat Social de la prestació d'incapacitat temporal per contingències comunes.

(3) Per Acord del Consell de Ministres de 27-09-2012 i disposició adicional primera del Reial Decret Llei 28/2012 de 30 de novembre.

(4) Interessos del compte corrent, rendiments dels actius, resultat d'operacions d'alienació, altres ingressos rebuts i ajustos per amortització/alienació d'actius.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

5.5.3. EL PRESSUPOST DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El pressupost de l'Agrupació Benestar i Família per a l'any 2014 es redueix l'11,5% respecte del pressupost de l'any anterior i se situa en 1.982,8 milions d'euros. El seu pes sobre el pressupost total de la Generalitat passa del 6,1% al 5,5% entre els anys 2013 i 2014. En canvi, en termes de les obligacions reconegudes, la despesa del Departament de Benestar Social i Família augmenta lleugerament el 0,2% i se situa en 1.868,5 milions d'euros. D'aquesta forma, es trenca una sèrie de tres anys seguits en què les obligacions reconegudes del Departament s'anaven reduint.

El pressupost de l'Agrupació Benestar Social i Família per programes permet constatar que la partida més important és la de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones amb discapacitat, que representa el 70,8% del pressupost total. Les següents partides en ordre d'importància són, a bastant distància, la inclusió social i la lluita contra la pobresa, que representa el 9,7% del pressupost total, i l'atenció a la infància i adolescència, que representa el 9,3%. El Programa que ha crescut més en termes percentuals ha estat el de la inclusió social i la lluita contra la pobresa, que creix 1,2 punts percentuals, mentre que el que més ha disminuït és el d'atenció familiar i drets de ciutadania, que disminueix 1,6 punts percentuals.

TAULA 195. El pressupost de l'Agrupació Benestar Social i Família, 2011-2014

		2011	2012	2013	2014	2013-2014
Agrupació Benestar Social i Família		2.228,8	2.240,2	2.240,2	1.982,8	-11,5
Total Agrupació / Total sector públic (%)		5,7	6,1	6,1	5,5	-0,6
Total Agrupació / PIB (%)		1,06	1,08	1,08	0,95	-0,14
Obligacions Departament Benestar Social i Família		2.141,0	1.991,6	1.865,2	1.868,5	0,2
Obligacions Departament / Total Agrupació (%)		96,1	88,9	83,3	94,2	11,0
Obligacions Departament / PIB (%)		1,02	0,96	0,90	0,89	-0,01
Agrupació Benestar Social i Família		2011	2012	2013	2014	2013-2014
Codi	Agrupació Benestar Social i Família (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
121	Direcció i Administració General	6,5	6,4	6,4	5,8	-0,6
313	Atenció familiar i drets de ciutadania	2,5	2,4	2,4	0,9	-1,6
314	Atenció a la immigració	0,8	0,7	0,7	0,5	-0,3
315	Promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones amb discapacitat	74,4	69,9	69,9	70,8	0,9
317	Inclusió social i lluita contra la pobresa	4,5	8,5	8,5	9,7	1,2
318	Atenció a la infància i l'adolescència	7,9	8,6	8,6	9,3	0,7
321	Polítiques de joventut	1,6	1,6	1,6	1,4	-0,2
322	Polítiques de dones	0,4	0,4	0,4	0,4	-0,1
323	Acció cívica i voluntariat	1,5	1,5	1,5	1,3	-0,1

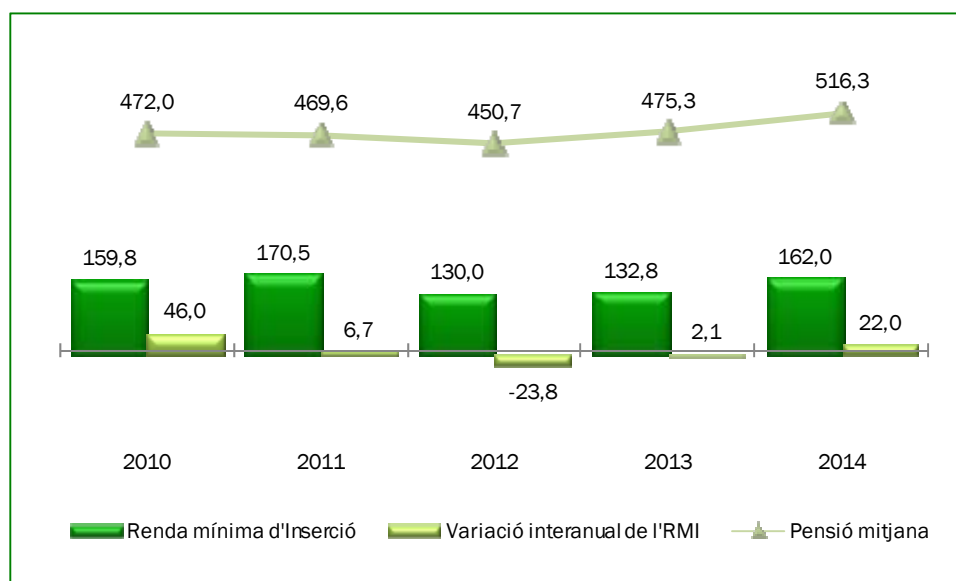
Unitats: milions d'euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya i Idescat.

Renda mínima d'inserció

L'import destinat a pagar la renda mínima d'inserció augmenta el 22% i se situa en 162 milions d'euros. La pensió mitjana també augmenta i passa de 475,3 euros a 516,3 euros al mes entre els anys 2013 i 2014. El nombre mitjà de persones ateses també augmenta i passa de 23.279 a 26.147.

GRÀFIC 233. Evolució de la pensió mitjana i de l'import total de la renda mínima d'inserció, 2011-2014

Unitats: import total en milions d'euros, variació interanual en percentatge i pensió mitjana en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Ocupació.

6. NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES

6.1. DINÀMICA DEMOGRÀFICA 2014

6.1.1. ÀMBIT DE LA UE

Enguany l'activitat legislativa de la UE més rellevant en el marc de la demografia es pot dividir en tres grans blocs: la que s'adreça a la població europea i a la integració de col·lectius específics, la derivada d'un increment de la mobilitat interna d'aquests ciutadans i ciutadanes europeus i la relativa al flux migratori de persones d'altres països no comunitaris.⁶⁵⁴

El poble gítono, en tant que és la major minoria ètnica d'Europa, és un dels col·lectius als quals s'adrecen mesures específiques. La Comissió Europea, dins del marc de diàleg d'Europa 2020, insisteix en què cal fer més per assolir la inclusió de la població gitana. Així, el 2011, la Comissió va adoptar una Comunicació amb l'objectiu d'impulsar el desenvolupament d'estratègies nacionals per integrar els gitans, en la qual es detallaven les polítiques i mesures concretes que havien de prendre's. Aleshores es fixaren projectes d'integració centrats en quatre àmbits: l'educació, l'ocupació, la salut i l'habitatge. Enguany, la Comissió en la seva **Comunicació del 2 d'abril** fa públic l'Informe sobre el marc europeu d'estratègies nacionals d'inclusió dels gitans, on es fa una avaluació dels resultats de les mesures aplicades des de 2011.⁶⁵⁵ L'Informe examina el progrés en tots els àmbits esmentats posant de manifest algunes millores en les pautes d'integració (en l'educació, en la lluita contra la discriminació, en la promoció social, etc), si bé també constata que segueix havent certs obstacles d'integració (cobertura sanitària, discriminació, accés a la feina, etc).

També seguint les pautes de l'Estratègia Europa 2020 s'impulsen algunes actuacions adreçades als joves. El Consell reconeix que des de l'adopció de la Resolució relativa a un marc renovat de cooperació europea en l'àmbit de la joventut 2010-2018, la crisi econòmica ha presentat nous desafiaments per a la política de joventut i, per aquest motiu, proposa enfortir la cooperació en l'àmbit de la UE. En aquest context, en la **Resolució del Consell i dels representants dels governs dels estats membres** del 20 de maig de 2014 acorden establir un Pla de treball de la UE per a la joventut de 18 mesos.⁶⁵⁶ El Pla ha de guiar l'actuació dels estats membres i de la Comissió durant el període comprès entre l'1 de juliol de 2014 i el 31 de desembre de 2015. Les accions proposades es basen en tres temes prioritaris: l'impuls del treball amb joves i de l'aprenentatge no formal i informal i la seva contribució per atacar els efectes de la crisi sobre els joves; la major cooperació transectorial en el marc de les estratègies de la UE i, en darrer terme, la capacitació, amb especial atenció a l'accés a una sèrie de drets, la autonomia, la participació i, en darrer terme, la ciutadania activa dins i fora de la UE.

Altres dels efectes de l'actual context de crisi econòmica s'evidencien en els moviments migratoris. La principal novetat dels darrers anys se centra en un increment de la mobilitat interna en la UE. En aquest marc la preocupació de la UE per fomentar i mantenir el principi de lliure circulació de les persones treballadores dins de l'espai europeu ha prevalgut al llarg de tot l'any, si bé aquesta voluntat és contrària a determinades propostes d'alguns països per restringir l'entrada a ciutadans europeus d'altres estats membres.⁶⁵⁷

A principis d'any la **Resolució del 16 de gener de 2014 del Parlament Europeu** (en endavant, PE),⁶⁵⁸ sobre el respecte del dret fonamental a la lliure circulació en la UE és prou concloent. El PE hi manifesta fermament la seva disconformitat amb la posició d'alguns líders europeus que sol·liciten canvis i un major grau de restricció a la lliure

⁶⁵⁴ Al marge d'aquests tres grans blocs cal fer un esment del **Reglament (UE) No 390/2014 del Consell de 14 d'abril de 2014 pel qual s'estableix el Programa «Europa per als Ciutadans» per al període 2014-2020** (DOUE L 115, de 17.04.2014) en el marc dels afers generals de desenvolupament europeu. En el seu article 1 es determina que el marc de la meta global és apropar la UE als seus ciutadans i ciutadanes amb els objectius següents: a) contribuir a la comprensió de la Unió, de la seva història i diversitat i b) fomentar la ciutadania europea i millorar les condicions per a la participació ciutadana i democràtica en l'àmbit de la Unió. Aquests dos capítols es complementen amb accions horitzontals d'anàlisi, difusió i ús dels resultats dels projectes. Amb accions finançades d'aprenentatge recíproc i de cooperació, amb suport estructural a organitzacions que persegueixen interès general per a la UE, activitats analítiques de la UE i de conscienciació, difusió i avaluació de resultats.

⁶⁵⁵ **Comunicació de la Comissió al PE, al Consell, al CESE i al Comitè de les Regions: Informe sobre el marc europeu d'estratègies nacionals d'inclusió dels gitans**. COM(2014) 209 final, de 02.04.2014.

⁶⁵⁶ **Resolució del Consell i dels representants dels governs dels estats membres reunits en el si del Consell de 20 de maig de 2014, relativa a un Pla de treball de la UE per a la joventut per a 2014-2015**. DOUE C 183, de 14.06.2014.

⁶⁵⁷ La lliure circulació dels treballadors/ores és una llibertat fonamental dels ciutadans de la UE i un dels pilars del mercat interior de la UE, consagrada en el article 45 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE).

⁶⁵⁸ **Resolució del Parlament Europeu, de 16 de gener de 2014, sobre el respecte del dret fonamental a la lliure circulació en la UE** (2013/2960(RSP))

circulació de ciutadans després de l'abolició de les disposicions transitòries relatives a les persones nacionals de Bulgària i Romania (l'1 de gener del 2014) i rebutja qualsevol proposta encaminada a limitar el nombre de migrants de la UE per ser contradictòria amb el principi de lliure circulació recollit al Tractat de la UE.

El reforç a la mobilitat interna entre els estats membres també és fa palès en tres directives aprovades el primer semestre de l'any. La **Directiva 2014/50/UE** pretén millorar l'adquisició i el manteniment dels drets complementaris de pensió derivats d'una relació laboral.⁶⁵⁹ L'objectiu és reduir les barreres a la llibertat de circulació dels treballadors i treballadores ja que aquests poden declinar opcions laborals que requereixin desplaçament com a conseqüència d'unes pitjors condicions en l'adquisició i el manteniment dels drets adquirits de pensió. La norma insta els estats a adoptar les mesures necessàries per garantir les condicions que regulen l'adquisició dels drets en virtut de règims complementaris de pensió, el manteniment dels drets de pensió latents i el dret d'informació sobre determinades qüestions per als afiliats actius i per als beneficiaris diferents. Igualment, la **Directiva 2014/54/UE** té per objecte eliminar els obstacles a la lliure circulació i les dificultats a les quals s'enfronten els ciutadans que es desplacen per obtenir informació i assistència en els estats membres d'acollida.⁶⁶⁰ En el seu articulat la Directiva insta els estats a: regular la defensa i a garantir els drets dels ciutadans i ciutadanes desplaçats; a què designin organismes per fomentar la igualtat de tracte i suport a les persones treballadores de la UE i a les seves famílies; a fomentar el diàleg com a forma de lluita contra les restriccions i obstacles injustificats i, talment, els fa garanters de l'accés i la divulgació d'informació de les disposicions adoptades en compliment de la pròpia Directiva. I, també adreçada als ciutadans europeus que es desplacen, la **Directiva 2014/67/UE** vetlla per garantir el compliment de la Directiva 96/71/CE, sobre el desplaçament de treballadors efectuat en el marc d'una prestació de serveis transnacional.⁶⁶¹ La Directiva s'aplica a les empreses establertes en un Estat membre que desplacin treballadors/ores a altres estats membres diferents d'aquells territoris on aquestes persones treballen habitualment. La finalitat de la norma és garantir que es respecti un nivell apropiat de protecció mínima dels drets de les persones treballadores desplaçades, facilitant alhora l'exercici de la lliure prestació de serveis als seus prestadors i promovent la competència lleial entre ells.

El tercer gran bloc legislatiu d'enguany el constitueix la normativa adreçada als nacionals de països tercers, on destaquen dues directives del marc laboral.

La **Directiva 2014/36/UE** estableix les condicions d'entrada i estada dels nacionals de tercers països que s'ocupin com a treballadors temporers i defineix els seus drets.⁶⁶² L'àmbit d'aplicació s'adreça a persones de tercers països que resideixin fora del territori dels estats membres (excloent específicament aquells que ja hi resideixen) i que sol·licitin l'admissió per treballar en determinades activitats com a temporers. Per aquest motiu, s'obliga els estats membres a elaborar una llista dels sectors d'ocupació que inclouen activitats subjectes al ritme estacional. Amb tot, els estats membres continuaran decidint el nombre d'autoritzacions anuals que admetran i sobre la durada màxima, tot i que la norma regula que podrà oscil·lar entre 5 i 9 mesos en un període de 12 mesos. El procediment estableix que per poder sol·licitar una autorització d'estada com a treballador temporer cal que es presenti una oferta de treball en ferm o un contracte de treball, que es disposi d'una assegurança de malaltia o que s'hagi sol·licitat i que es disposi d'un allotjament adient, bé sigui directament o perquè li proporcioni o procuri l'empresari. Per a les persones nacionals de tercers països s'estableix el principi d'igualtat de tracte respecte als nacionals del país d'acollida pel que fa a l'edat mínima per treballar, la remuneració per acomiadament, les hores de treball, les vacances, la llibertat d'associació i afiliació, els règims de pensió de SS, els drets de pensió lligats al salari i seguretat en el treball. D'altra banda, aquesta legislació contempla la imposició de sancions als empresaris que no compleixin allò regulat a la pròpia norma. També relativa a les condicions d'entrada i residència de na-

⁶⁵⁹ Directiva 2014/50/UE del PE i del Consell, de 16 d'abril de 2014, relativa als requisits mínims per reforçar la mobilitat dels treballadors entre estats membres mitjançant la millora de l'adquisició i el manteniment dels drets complementaris de pensió. DOUE L 128, de 30.04.2014. La seva transposició s'ha de fer abans del 31 de maig del 2018. En aquesta Directiva el PE i el Consell es fan ressò de la importància que els règims complementaris de pensió estan adquirint en nombrosos estats membres com a mitjà per garantir un adequat nivell de vida amb posterioritat a la jubilació.

⁶⁶⁰ Directiva 2014/54/UE del PE i del Consell, de 16 d'abril de 2014, sobre mesures per facilitar l'exercici dels drets conferits als treballadors en el context de la lliure circulació dels treballadors. DOUE L 128, de 30.04.2014. Els estats membres han d'adoptar les disposicions legals, reglamentàries i administratives necessàries per donar compliment a la Directiva abans del 21 de maig de 2016.

⁶⁶¹ Directiva 2014/67/UE del PE i del Consell de 15 de maig de 2014 relativa a la garantia de compliment de la Directiva 96/71/CE, sobre el desplaçament de treballadors efectuat en el marc d'una prestació de serveis, i per la qual es modifica el Reglament (UE) no 1024/2012 relatiu a la cooperació administrativa a través del Sistema d'Informació del Mercat Interior («Reglamento IMI»). DOUE L 159, de 28.05.2014. Els estats membres disposen fins al 18 de juny de 2016 per posar en vigor las disposicions legals, reglamentàries i administratives necessàries per donar compliment a allò establert en la Directiva.

⁶⁶² Directiva 2014/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre les condicions d'entrada i estança de nacionals de tercers països per tal d'ocupar-se com a treballadors temporers. DOUE L 98, de 28.03.2014. Els països de la UE disposen d'un termini de 2 anys i mig per adaptar les legislacions nacionals a la Directiva (màxim el 30.09.2016). A més dels drets recollits en el text, un altre dret garantit per a les persones nacionals de tercers països és l'accés a béns i serveis públics del país, excepte pel que fa a l'habitatge públic. Amb tot, la norma en regula algunes restriccions. Igualment, el titular de l'autorització gaudirà del dret d'entrada i estada en el territori de l'Estat membre que expedeix l'autorització, el lliure accés a la totalitat del territori del país i el dret a exercici l'activitat laboral concretament autoritzada. A més, se'ls atorga una certa prioritat en la readmissió.

cionals de països tercers, però en aquest cas en el marc de trasllats intraempresarials s'aprova la **Directiva 2014/66/UE**.⁶⁶³ La Directiva estableix les condicions d'entrada i de residència per a més de 90 dies en el territori dels estats membres i els drets de nacionals de països tercers i dels membres de les seves famílies en el marc d'un trasllat intraempresarial en qualitat de directiu/ves, especialista o treballador/ores en formació. La Directiva se aplica con caràcter general a les persones nacionals de tercers països que resideixen fora del territori de la UE en el moment de la sol·licitud i que sol·licitin l'admissió o hagin estat admesos en el territori d'un Estat membre en el marc d'un trasllat intraempresarial.

A més, dins del marc laboral, entre les darreres polítiques migratòries recentment aplicades destaquen les orientades a atreure treballadors i treballadores altament qualificats, amb l'objectiu que aquestes persones puguin contribuir al creixement econòmic i la competitivitat dels països. Amb aquesta intenció es va aprovar la Directiva 2009/50/CE que n'establí les condicions i requisits per a l'obtenció de l'anomenada Targeta Blava, que ha estat objecte d'avaluació en una **Comunicació de la Comissió al PE i al Consell** aquest any.⁶⁶⁴ En la Comunicació es constata que si bé el termini per transposar la Directiva n'era el 19 de juny del 2011, la majoria de països ho van fer més tard. En l'actualitat tots els estats membres vinculats per la Directiva poden expedir targetes blaves UE, encara que aquest sistema competeix amb altres polítiques nacionals adreçades a atreure treballadors/ores altament qualificats, fet que provoca grans divergències en el volum de targetes expedides pels diferents estats. Alhora la Comissió manifesta que ha detectat algunes deficiències i errades en la transposició de la Directiva, un baix nivell de coherència, la limitació de drets i els obstacles a la mobilitat en el territori de la UE. Per aquests motius, es proposa incrementar els esforços orientats a fer efectiva una aplicació correcta i a millorar la informació sobre el seu ús. Tot i així, no es proposen modificacions de la Directiva, com tampoc es proposen per a la Directiva 2009/52/CE segons es determina en la **Comunicació de la Comissió al PE i al Consell sobre l'aplicació de la Directiva 2009/52/CE**, per la qual s'estableixen normes mínimes en matèria de sancions i mesures aplicables als ocupadors/ores de persones nacionals de tercers països.⁶⁶⁵ En aquesta Comunicació també es posa de manifest que tots els estats membres prohibeixen l'ocupació de persones migrants en situació irregular i n'imposen sancions econòmiques, administratives o penals, si bé la gravetat de les sancions varia considerablement en funció de la legislació dels estats membres. I, tot i admetre que la contractació de persones de forma irregular ha disminuït, la Comissió proposa que els països facin més esforços per millorar les inspeccions, els informes que sobre elles han de trametre a la Comissió i la identificació dels sectors de risc.

D'altra banda, entre la normativa adreçada a les persones de tercers països que volen migrar a la UE cal tenir present les modificacions al Reglament CE 539/2001 del Consell pel qual s'estableix la llista de tercers països els nacionals dels quals estan sotmesos a l'obligació de visat per creuar les fronteres exteriors i la llista de tercers països els nacionals dels quals estan exempts d'aquesta obligació. Així, el **Reglament (UE) 509/2014** modifica les esmentades llistes que recullen l'obligatorietat o l'exempció de visat per a diferents països, mentre que el **Reglament (UE) 259/2014** en fa referència exclusiva a Moldàvia, en tant que l'exclou de l'obligatorietat de visat.⁶⁶⁶

En matèria d'asil la UE constata la necessitat d'adoptar un plantejament integrat de les qüestions derivades de la pressió migratòria y de les sol·licituds d'asil. En aquesta línia, cal destacar el **Reglament (UE), 514/2014** pel qual es regulen les disposicions generals sobre el fons d'asil, migració i integració i sobre l'instrument de suport financer a la cooperació policial i el **Reglament (UE) 516/2014** pel qual es crea el fons d'asil, migració i integració.⁶⁶⁷ El primer Reglament estableix les normes generals per a l'execució dels reglaments específics respecte a: el finançament de les despeses; l'associació, la programació, la presentació d'informes, el seguiment i l'avaluació; els sistemes de gestió i control que haurien d'implantar els estats membres i la liquidació de comptes. El segon dels reglaments esmentats estableix el fons per al període comprès entre l'1 de gener de 2014 i el 31 de desembre

⁶⁶³ Directiva 2014/66/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de maig de 2014, relativa a les condicions d'entrada i residència de nacionals de tercers països en el marc de trasllats intraempresarials. DOUE L 157, de 27.05.2014. La transposició es pot fer fins al 29 de novembre de 2016.

⁶⁶⁴ Comunicació de la Comissió al PE i al Consell sobre l'aplicació de la Directiva 2009/50/CE relativa a les condicions d'entrada i residència de nacionals de tercers països per a fins d'ocupació altament qualificada («Targeta Blava UE»). COM (2014) 287 final, de 22.05.2014.

⁶⁶⁵ Comunicació de la Comissió al PE i al Consell sobre l'aplicació de la Directiva 2009/52/CE, de 18 de juny de 2009, per la qual s'estableixen normes mínimes en matèria de sancions i mesures aplicables als ocupadors de nacionals de tercers països en situació irregular COM (2014) 286 final, de 22.05.2014.

⁶⁶⁶ Reglamento (CE) número 539/2001 del Consell, de 15 de març de 2001, pel qual s'estableix la llista de tercers països els nacionals dels quals estan sotmesos a l'obligació de visat per creuar les fronteres exteriors i la llista de tercers països els nacionals dels quals estan exempts d'aquesta obligació, DOCE L 81, de 21.03.2001. Reglament (UE) núm. 509/2014 del PE i del Consell, de 15 de maig de 2014, que modifica el Reglament 539/2001/CE, DOUE L 147 de 20.05.2014. Reglament (UE) núm. 259/2014 del PE i del Consell, de 3 d'abril de 2014, que modifica el Reglament 539/2001/CE, DOUE L 105, de 08.04.2014.

⁶⁶⁷ Reglament (UE), 514/2014 pel qual s'estableixen les disposicions generals sobre el fons d'asil, migració i integració i sobre l'instrument de suport financer a la cooperació policial, a la prevenció i la lluita contra la delinqüència, i a la gestió de crisis i el Reglament (UE) núm. 516/2014 pel qual es crea el fons d'asil, migració i integració, pel qual es modifica la Decisió 2008/381/CE del Consell i pel qual es deroguen les decisions núm. 573/2007/CE i núm. 575/2007/CE del PE i del Consell i la Decisió 2007/435/CE del Consell. DOUE L 150, de 20.05.2014 (ambdós).

de 2020. Alhora en el text es regulen: els objectius de suport financer i les accions subvencionables; el marc general per a l'execució de les accions subvencionables; els recursos financers disponibles i la seva distribució; els principis i els mecanismes per a l'establiment de prioritats en matèria de reassentament i l'ajuda financera prevista per a les activitats de la Xarxa Europea de Migració.

La preocupació de la UE per la pressió migratòria en el Mediterrani, que manté una tendència creixent com a conseqüència de la situació de pobresa i inestabilitat en alguns països de l'entorn, i del fluxos de refugiats derivats del conflicte siríà ja es va fer palesa al llarg del 2013 i s'estén al 2014. Així, el PE aprova el mes d'abril noves normes de cerca i rescat d'immigrants en el mar mitjançant el **Reglament (UE) 656/2014** pel qual s'estableixen regles per a la vigilància de les fronteres marítimes exteriors en el marc de la cooperació operativa coordinada per l'Agència Europea Frontex.⁶⁶⁸ L'Eurocambra hi introdueix regles més clares per a les operacions marítimes de cerca i rescat d'immigrants a càrrec de l'Agència Frontex, amb l'objectiu de poder respondre de forma més efectiva a les emergències i prevenir la mort d'immigrants en el mar. En el mateix marc es pot enquadrar la **Resolució que el PE aprova el 17 de desembre** sobre la situació en el mar Mediterrani i la necessitat d'un enfocament integral de la UE envers la migració.⁶⁶⁹ En aquesta Resolució el Parlament demana a la Comissió de Llibertats Civils diferents actuacions: avaluar les diferents polítiques; elaborar un conjunt de recomanacions i informar al Ple mitjançant "informes d'iniciativa estratègica" abans de la fi del 2015. Altrament, amb l'objectiu d'intensificar la cooperació amb els tercers països per combatre més eficaçment la immigració clandestina, el Consell i la Comissió han adoptat diferents acords al llarg de l'any sobre la readmissió de residents il·legals.⁶⁷⁰

Finalment, cal fer una referència a les directrius en política general i les prioritats de la UE recollides en les **Conclusions del Consell Europeu del 26 i 27 de juny**, ja que defineixen les orientacions estratègiques de la programació legislativa i operativa per als propers cinc anys en cinc àmbits prioritaris.⁶⁷¹ Pel que fa a aquest apartat, cal posar en relleu l'àmbit de llibertat, seguretat i justícia on el Consell subratlla la necessitat d'una adequada cooperació en la UE en la gestió dels fluxos migratoris. Entre les prioritats específiques fixades pel Consell figuren: la millor gestió de tots els aspectes relacionats amb la migració, incloent-hi la migració irregular, l'asil i la gestió de fronteres; la prevenció i lluita contra la delinqüència organitzada, la corrupció i el terrorisme i la millora de la cooperació judicial entre els països de la UE. Així, es reforça la necessitat d'una política de migració, d'asil i de fronteres eficient i ben gestionada, guiada pels principis de solidaritat i distribució equitativa de la responsabilitat consagrats en el Tractat europeu. A més, es constata la necessitat d'un plantejament general que optimitzi els beneficis de la migració legal i ofereixi protecció a aquelles persones que ho necessitin, combatent igualment amb fermesa la migració irregular i gestionant de mode eficient les fronteres de la UE.

6.1.2. ÀMBIT ESTATAL

En l'àmbit estatal l'any 2014 s'inicia amb la finalització del període transitori que limitava la lliure circulació de treballadors i treballadores **nacionals de Romania** segons va establir l'Acord de Consell de Ministres.⁶⁷² En conseqüència, a partir de l'1 de gener les persones nacionals d'aquest Estat ja no han de demanar autorització de treball, i a elles i als seus familiars els és d'aplicació el cabal comunitari sobre la lliure circulació de treballadors i treballadores. També en l'àmbit laboral, pel que fa a la contractació en origen l'**Ordre ESS/2505/2014**, prorroga

⁶⁶⁸ Reglament (UE) 656/2014 del PE i del Consell, de 15 de maig de 2014, pel qual s'estableixen normes per a la vigilància de les fronteres marítimes exteriors en el marc de la cooperació operativa coordinada per l'Agència Europea per a la Gestió de la Cooperació Operativa en les Fronteres Exteriors dels Estats Membres de la UE. DOUE L 189, de 27.06.2014.

⁶⁶⁹ Resolució del PE, de 17 de desembre de 2014, sobre la situació en el mar Mediterrani i la necessitat d'un enfocament integral de la Unió envers la migració (2014/2907(RSP)). En la pròpia Resolució es constata que segons l'Organització Internacional per a les Migracions al llarg dels primers nou mesos del 2014 com a mínim 3.072 persones han mort en el Mediterrani, a més d'unes 500 persones que van morir en ser envestida la seva embarcació procedent d'Egipte per traficants d'éssers humans i que l'operació Mare Nostrum italiana de patrulla, rescat i vigilància ha rescatat 150.810 migrants en el període de 364 dies. Per aquests motius, el PE reconeix que és important desenvolupar un enfocament integral envers la migració i considera necessari reflexionar sobre l'enfortiment de la política en matèria de fronteres i de seguretat, alhora que considera que cal examinar l'estratègia global sobre cooperació amb tercers països i garantir una aplicació efectiva del sistema europeu comú d'asil.

⁶⁷⁰ Decisió 2014/252/UE, del Consell de 14 d'abril de 2014, relativa a la celebració de l'Acord entre la UE i la República de Turquia sobre readmissió de residents il·legals, DOUE L 134, de 07.05.2014. Decisió 2014/239/UE, del Consell, de 14 d'abril de 2014, relativa a la celebració de l'Acord entre la UE i la República d'Azerbaidjan sobre la readmissió de residents il·legals, DOUE L 128, de 30.04.2014. Decisió de la Comissió, de 22 de maig de 2014, relativa a la confirmació de l'aplicació a Irlanda dels respectius acords sobre readmissió entre la UE i la Regió administrativa especial de Macao de la República Popular Xinesa, la República d'Albània, la República Socialista Democràtica de Sri Lanka, la Federació de Rússia, la República de Montnegre, la República de Sèrbia, Bòsnia i Hercegovina, l'Antiga República Iugoslava de Macedònia, la República de Moldàvia, la República Islàmica de Pakistan i Geòrgia, DOUE L 155, de 23.05.2014.

⁶⁷¹ Conclusions del Consell Europeu (26 y 27 de juny de 2014).

⁶⁷² Instrucció SGIE/5/2013, sobre el règim jurídic aplicable als treballadors/ores per compte aliè nacionals de Romania i als seus familiars a partir de l'1 de gener de 2014.

per tercer any consecutiu l'Ordre ESS/1/2012, que regula la gestió col·lectiva de contractació en origen per al 2012.⁶⁷³

El 16 de març entra en vigor el **Reglament de funcionament i règim interior dels centres d'internament d'estrangers**, aprovat pel Govern de l'Estat espanyol dos dies abans.⁶⁷⁴ Amb aquest Reial decret 162/2014 es derogava l'article 258 del Reglament de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, que regulava les normes de funcionament i règim interior dels centres d'internament. Igualment, s'incorporen de forma parcial al dret espanyol diversos aspectes regulats a la Directiva 2008/115/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre del 2008, sobre normes i procediments de retorn dels nacionals de tercers països en situació irregular. La norma inclou algunes novetats en el funcionament i el règim interior com la divisió entre la seguretat del centre i de les persones (que s'atribueix al Cos Nacional de la Policia) i la prestació dels serveis assistencials a les persones internes (encarregada al personal públic de l'Administració general de l'Estat o a les ONG en virtut d'acords o convenis subscrits amb elles). La normativa interna de cada centre seguirà dependent de la seva direcció individual. Pel que fa a les persones internades, el text regula entre d'altres qüestions el dret a ser informades de la seva situació i de les resolucions que els hi afectin en el seu idioma; el respecte per a la seva vida; l'assistència mèdica, sanitària i dels serveis socials; la comunicació amb els advocats i amb els representants consulars del seu país; les visites; la presentació de queixes i peticions i el contacte amb les ONG.⁶⁷⁵

En matèria d'asil, la **Llei 2/2014**, de l'acció i del servei exterior de l'Estat modifica en la seva disposició final tercera la Llei 12/2009 reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària.⁶⁷⁶ Concretament, es modifica l'article 40 relatiu al restabliment de la unitat familiar, en tant que el nou article 40.1.a introdueix la condició de minoria d'edat dels descendents en primer grau per concedir el dret d'asil o de protecció subsidiària per extensió familiar. Altra de les novetats és la introducció de l'apartat 1.c. en allò que es refereix a la possibilitat que altre adult que sigui responsable d'un beneficiari de protecció internacional, que sigui menor no casat, pugui gaudir de la concessió del dret d'asil o de la protecció subsidiària per extensió familiar.

D'altra banda, destaquen dues **resolucions** del mes d'octubre com a conseqüència dels moviments migratoris. La primera d'elles publica l'Acord per a l'aprovació del Protocol marc sobre determinades actuacions en relació amb els menors estrangers no acompanyats i a la fi de mes s'aprova la Resolució de l'Oficina del Cens Electoral per la qual s'estableixen els procediments i s'aprova el model de sol·licitud per a la inscripció en el cens electoral per a les eleccions municipals dels residents a Espanya nacionals de països amb acords.⁶⁷⁷

Entre les iniciatives públiques es troba l'Acord entre el Govern i Austràlia relatiu al Programa de mobilitat per a joves.⁶⁷⁸ Aquest Programa permetrà els joves espanyols i australians amb edats compreses entre els 18 i els 30 anys, obtenir un visat de treball i vacances per un any al llarg del qual podran estudiar i treballar. També són destacables l'**Estratègia de la joventut 2020**, el **Pla d'acció 2014-2016** i el **Pla d'acció per a la igualtat de dones i homes en la societat de la informació 2014-2017**, aprovats en el Consell de Ministres del dia 12 de setembre.

6.1.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

Pel que fa a la normativa autonòmica adreçada a col·lectius específics, enguany destaca la nova regulació del Consell de la Gent Gran mitjançant el **Decret 31/2014**.⁶⁷⁹ Val a dir que el Consell de la Gent Gran fou creat el

⁶⁷³ L'Ordre ESS/2505/2014, de 29 de desembre, per la qual es prorroga la vigència de l'Ordre ESS/1/2012, de 5 de gener, per la qual es regula la gestió col·lectiva de contractacions en origen per a 2012. BOE núm. 1, de 01.01.2014.

⁶⁷⁴ Reial decret 162/2014, de 14 de març, pel qual s'aprova el Reglament de funcionament i règim interior dels centres d'internament d'estrangers. BOE núm. 64, de 15.03.2014

⁶⁷⁵ Cal tenir present que SOS Racisme, la Federación Andaluçia Acoge i l'Associació Pro-drets humans d'Andalusia han presentat al Tribunal Suprem (TS) una demanda contra determinats articles d'aquest Reglament. En data 28 de gener del 2015, el Tribunal ha admès la demanda parcialment i els magistrats de Ple de la Sala del Contenciós Administratiu acorden per majoria anul·lar els següents articles: el paràgraf segon de l'article 7.3 i el paràgraf K del 16.2, ja que d'acord amb la normativa europea ha de ser obligatori que en els CIE hi hagi mòduls per a famílies; l'article 21.3, que permet tornar a ingressar en el CIE un estranger sense que hagi una nova ordre d'expulsió i el 55.2 paràgraf 1, que autoritzava els escorcolls i el registre personal amb nuesa integral. El TS entén que aquests articles anul·lats contradiuen el dret europeu (la Directiva de retorn), la Llei d'estrangeria i la jurisprudència del TC.

⁶⁷⁶ Llei 2/2014, de 25 de març, de l'acció i del servei exterior de l'Estat. BOE núm. 74, de 26.03.2014.

⁶⁷⁷ Resolució de 13 d'octubre de 2014, de la Subsecretaria, per la qual es publica l'Acord per a l'aprovació del Protocol marc sobre determinades actuacions en relació amb els menors estrangers no acompanyats. BOE núm. 251, de 16.10.2014. Resolució de 27 d'octubre de 2014, de l'Oficina del Cens Electoral, per la qual s'estableixen els procediments i s'aprova el model de sol·licitud per a la inscripció en el cens electoral dels residents a Espanya de nacionals de països amb acords per a les eleccions municipals. BOE núm. 269, de 06.11.2014.

⁶⁷⁸ Aplicació provisional de l'Acord entre el Govern del Regne d'Espanya i el Govern d'Austràlia relatiu al Programa de mobilitat per a joves, fet a Canberra el 3 de setembre de 2014. BOE núm. 228, de 19.09.2014.

⁶⁷⁹ Decret 31/2014, d'11 de març, del Consell de la Gent Gran de Catalunya. DOGC núm. 6581, de 13.03.2014.

2001 mitjançant el Decret 186/2001, de 27 de juny, si bé des d'aleshores els canvis socials, estructurals i demogràfics han fet que la importància d'aquest segment de la població creixi considerablement i fan necessària l'adequació de la composició i el funcionament del Consell de la Gent Gran de Catalunya a la realitat participativa de la societat catalana actual. Aquesta adequació és la recollida en el Reglament que regula modificacions com: la creació de grups de treball temporals per tractar temes concrets; la reducció del nombre de reunions anuals de la Comissió Executiva; la determinació concreta de les funcions de la Presidència; la regulació del suport administratiu al Consell mitjançant l'Oficina de la Gent Gran Activa de la Secretaria de Família o de l'ús dels mitjans electrònics en les comunicacions i la composició concreta del Consell, entre d'altres.

En atenció a les persones immigrades i les retornades a Catalunya, el **Decret 150/2014**⁶⁸⁰ regula els serveis de primera acollida, els programes d'atenció especialitzada, els informes d'estrangeria que emet la Generalitat en col·laboració amb els ajuntaments i determinades funcions professionals especialitzades en acollida i integració de persones immigrades i retornades a Catalunya. El text normatiu desplega la Llei d'acollida i dona compliment a l'art. 138.1 de l'EAC. L'objectiu és promoure l'autonomia i la igualtat d'oportunitats de les persones immigrades i retornades a través del coneixement de les llengües oficials (mòdul A), de coneixements laborals (mòdul B) i del funcionament de la societat i del seu marc jurídic (mòdul C). Superada la formació inclosa en els tres mòduls s'acredita les persones per obtenir el certificat d'acollida, un document d'eficàcia jurídica en l'àmbit competencial de la Generalitat, i també en els procediments d'estrangeria i d'adquisició de la nacionalitat. Tanmateix, el Reglament estableix que es poden reconèixer les competències dels usuaris del serveis adquirides prèviament i per altres vies formatives, tant dins com fora de Catalunya. Altrament, d'acord amb el que estipula la Llei d'acollida, el Decret regula els programes d'acollida especialitzada que es poden aprovar als àmbits propis del treball temporal, com les campanyes agràries, i als àmbits de retorn i l'emigració. Finalment, el Reglament assenyala el sistema de funcionament i la validesa dels informes d'estrangeria que emet la Direcció General per a la Immigració, així com la seva correlació amb els certificats d'acollida. Val a dir que el món local ha participat activament en l'elaboració dels continguts del Decret, que ha estat sotmès a diferents òrgans amb representació del món local, com ara la Taula de Ciutadania i Immigració i la Comissió de Govern Local. Altrament, el Projecte de decret ha comptat amb la col·laboració dels agents socials, que també s'han implicat en l'elaboració de la norma, que ha estat objecte de dictamen per part del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.

Dictamen 9/2014 sobre el Projecte de decret dels serveis d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social, en la sessió extraordinària del dia 14 d'abril de 2014, va aprovar per vint-i-cinc vots a favor, cap en contra i cap abstenció el Dictamen 9/2014 sobre el Projecte de decret dels serveis d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya.

El Dictamen conté quatre observacions generals i sis a l'articulat.

El CTESC destaca el procés consultiu i participatiu que s'ha utilitzat en l'elaboració del Projecte de decret i que ha pogut recollir l'experiència en la gestió de l'acollida dels ajuntaments, dels ens locals, de la societat civil i de les entitats.

Es posa de manifest que molts articles de la norma i aspectes del desenvolupament del servei estan poc definits i es proposa revisar la redacció i garantir una explicació més acurada i clara del desenvolupament i desplegament del servei.

El CTESC considera que s'hauria de garantir la gratuïtat del servei, atesa la situació de les persones a les quals es dirigeixen aquests tipus de serveis.

Atès el caràcter voluntari del servei i la manca de limitació temporal establerta a la Llei, el CTESC considera que no s'hauria de limitar el seu accés a l'any posterior al primer empadronament del titular del dret.

El CTESC considera que s'hauria d'incloure les persones sol·licitants d'apatrídia com a titulars del dret a partir de la data de la seva sol·licitud de la mateixa manera que es preveu per a les persones demandants d'asil. Així mateix, recomana que en les convalidacions de la formació també s'inclougui les persones sol·licitants d'apatrídia.

El CTESC proposa que en el text s'inclougui les organitzacions empresarials com una de les visites previstes a llocs i institucions emblemàtiques per facilitar el coneixement de la societat catalana i el seu marc jurídic.

⁶⁸⁰ Decret 150/2014, de 18 de novembre, dels serveis d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya. DOGC núm. 6754, de 20.11.2014.

El CTESC proposa que s'especifiqui quins són els mecanismes i la normativa per dur a terme les convalidacions dels mòduls o processos formatius que es recullen en la norma.

D'altra banda, el **Decret 71/2014** crea el Registre de Catalans i Catalanes Residents a l'Exterior i estableix els requisits i el procediment d'inscripció.⁶⁸¹ El Registre s'adreça als ciutadans i les ciutadanes residents a l'estranger que han tingut Catalunya com a darrer veïnatge administratiu, i també a llurs descendents que mantenen aquesta ciutadania. La inscripció en el Registre té caràcter voluntari. La finalitat del Registre és procurar el coneixement de les demandes i les necessitats dels catalans residents a l'exterior per tal de desenvolupar les línies d'actuació i els programes adequats per part del Govern de la Generalitat, així com facilitar a aquests ciutadans l'exercici dels seus drets quan la Generalitat de Catalunya articuli polítiques públiques que afectin aquest col·lectiu o hi siguin d'interès. Mitjançant el present Decret es crea un fitxer de dades personals anomenat Registre de Catalans i Catalanes Residents a l'Exterior. A més, s'annexa el conjunt de dades del Registre (annex 1) i l'estructura del fitxer (annex 2). El Decret entra en vigor el 3 de juny de 2014, moment a partir del qual es poden iniciar els tràmits per inscriure's en aquest Registre. El procediment d'inscripció consisteix en una preinscripció electrònica via web, i l'enviament posterior de la sol·licitud d'inscripció i la documentació requerida, per correu postal, al registre d'entrada de documentació de la mateixa Secretaria d'Afers Exteriors i de la UE dependent del Departament de Presidència.

En l'àmbit català també podem posar en relleu diverses iniciatives públiques, entre les quals destaquen tres plans i dos programes adreçats a col·lectius específics i quatre plans en matèria migratòria.

Així, s'aprova el **Pla integral del poble gitano de Catalunya 2014-2016**.⁶⁸² El III Pla integral del poble gitano 2014-2016, en la línia de l'Estratègia Europa 2020, persegueix quatre objectius generals bàsics relacionats amb: 1. La definició de polítiques d'actuació específiques a favor de la població gitana de Catalunya; 2. El desenvolupament d'estratègies per implementar actuacions d'èxit en els àmbits de l'educació, el treball, la salut i l'habitatge, entre altres aspectes; 3. L'equiparació socioeconòmica dels gitanos de Catalunya en risc d'exclusió social amb la societat de la qual formen part, i 4. La promoció de la cultura gitana com a part de la cultura catalana, fent difusió dels seus valors i de la seva contribució a la cultura del país. Per a l'assoliment dels esmentats objectius, el Pla preveu 91 actuacions concretes a curt termini (3 anys) i avaluables. D'altra banda, les persones grans constitueixen un altre dels focus d'atenció de les polítiques públiques. Així, el dia 12 de desembre, el Govern aprova el **Pla integral de seguretat de les persones grans 2015-2018**.⁶⁸³ La finalitat d'aquest Pla és garantir la seguretat de les persones majors de 65 anys, ja que per les seves circumstàncies són més vulnerables davant de possibles accidents o actes delictius. El Pla està motivat pel fet que les persones grans formen un col·lectiu especialment vulnerable a conseqüència de la pèrdua progressiva de capacitats físiques i cognitives, motiu que els fa més susceptibles de patir agressions o accidents. I, en relació amb la joventut, s'aprova el **Pla d'actuació de polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya: Horitzó 2016**.⁶⁸⁴ Aquest Pla d'actuació recull els objectius i les prioritats de les polítiques de joventut del Govern de la Generalitat fins al 2016, així com un programa anual d'actuacions de diferents departaments, que incorpora el pressupost i els mitjans previstos per assolir-los.

Dins de les polítiques adreçades a col·lectius específics, s'han aprovat dos programes destinats a les dones. El **Programa de mesures per a la intervenció amb filles i fills de dones en situació de violència masclista 2014-2017**⁶⁸⁵ i el **Programa Dones i esports 2014-2016**.⁶⁸⁶

⁶⁸¹ Decret 71/2014, de 27 de maig, pel qual es crea el Registre de Catalans i Catalanes Residents a l'Exterior i s'estableixen els requisits i el procediment d'inscripció. DOGC núm. 6635, de 02.06.2014.

⁶⁸² Acord GOV/111/2014, de 22 de juliol, pel qual s'aprova el Pla integral del poble gitano de Catalunya 2014-2016. DOGC núm. 6671, de 24.07.2014. Entre els resultats esperats destaca el de potenciar la llengua romaní; reduir l'absentisme i l'abandonament escolar; incrementar el nombre d'estudiants que cursen estudis postobligatoris i universitaris; millorar l'ocupabilitat i garantir el principi d'igualtat de tracte en els programes i les notícies vinculades al poble gitano, entre d'altres. A més, destaca que en l'elaboració d'aquest Pla s'ha posat especial èmfasi en la implicació real de les persones gitanes per a la definició de les polítiques que els afecten.

⁶⁸³ Acord GOV/166/2014, de 9 de desembre, pel qual s'aprova el Pla integral de seguretat de les persones grans 2015-2018. DOGC núm. 6768, de 11.12.2014. Pla integral de seguretat de les persones grans, 2015-2018. El Pla es divideix en 4 eixos: servei a la ciutadania - prevenció i protecció; planificació i disseny d'estratègies que millorin la seguretat de la gent gran; coordinació, per tal de potenciar la coordinació entre mossos d'esquadra i policia local per prevenir la victimització i protegir les persones grans, implicar la seguretat privada i establir vies de col·laboració amb la ciutadania i amb el tercer sector, i millorar la coordinació amb els professionals de les diferents administracions que atenen gent gran i, finalment, formació, coneixement i recerca sobre les problemàtiques de la gent gran.

⁶⁸⁴ ACORD GOV/130/2014, de 30 de setembre, pel qual s'aprova el Pla d'actuació de polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya: Horitzó 2016. DOGC núm. 6719, de 02.10.2014.

⁶⁸⁵ ACORD GOV/169/2014, de 9 de desembre, pel qual s'aprova el Programa de mesures per a la intervenció amb filles i fills de dones en situació de violència masclista 2014-2017. DOGC núm. 6768, de 11.12.2014. Aquest Programa proposa una sèrie d'actuacions que es portaran a terme al voltant de tres línies d'intervenció: l'impuls d'estratègies de sensibilització i de prevenció des d'una visió global del fenomen de la violència masclista; actuacions adreçades a garantir l'exercici dels drets dels infants i els adolescents a través de la visibilització i la detec-

En l'esfera de les iniciatives públiques migratòries, tal i com ja s'avançava en l'anterior MSEL, l'octubre del 2013 el Parlament de Catalunya va instar el Govern a elaborar el Pla de ciutadania i de les migracions 2013-2016 i així establir un nou marc de governança migratòria a Catalunya. El **Pla de ciutadania i de les migracions: Horitzó 2016** ha estat aprovat el mes d'abril, i és el document estratègic i programàtic que recull totes les polítiques públiques que desenvolupa la Generalitat per mitjà dels diferents departaments, sovint col·laborant amb altres actors com els ens locals, els agents socials o les organitzacions de la societat civil.⁶⁸⁷ El Pla s'estructura en cinc eixos transversals, alhora que identifica diferents factors que s'han de tenir en compte en el fet migratori. En el Pla resta palesa la importància que estan prenent l'emigració i el retorn de les persones immigrades al país d'origen que obliga a fer plantejaments nous, més enllà de les actuacions que predominaven fins ara com l'acollida i la integració de les persones immigrades. Per aquest motiu, en el propi text s'explicita la voluntat de mantenir i enfortir els vincles amb els catalans residents a l'estranger. Un altre aspecte destacat és l'atenció a la integració en la nostra societat dels infants i joves fills de famílies immigrades i, de manera molt relacionada, l'atenció a la diversitat de la societat catalana.

D'altra banda, el 28 de gener de 2014 el Govern aprova el primer **Pla de protecció internacional a Catalunya** (PPIC).⁶⁸⁸ El Pla és un document estratègic, amb els objectius i les actuacions que s'han de desenvolupar en l'àmbit del dret d'asil, el refugi i la protecció subsidiària de les persones perseguides per motius de raça, religió, nacionalitat, opinions polítiques, pertinença a determinat grup social, gènere o orientació sexual. El Pla identifica fins a nou col·lectius de persones perseguides: sol·licitants d'asil; menors no acompanyats perseguits; víctimes de tràfic de persones; membres de desplaçaments massius; persones torturades; defensors dels drets humans; escriptors perseguits; desplaçats per reassentaments i, finalment, apàtrides. El Pla de protecció internacional a Catalunya s'inspira en un document de bases previ fruit d'un grup de treball de la Taula de Ciutadania i Immigració, l'òrgan col·legiat de la Generalitat que canalitza la participació de la societat en les polítiques públiques de gestió del fet migratori.

En atenció a un dels col·lectius d'origen estranger més nombrós al territori i dels vincles entre el Marroc i Catalunya, el 15 de setembre s'aprova el **Pla Marroc 2014-2017 del Govern de la Generalitat de Catalunya**,⁶⁸⁹ la finalitat del qual és enfortir la cooperació existent entre els dos governs en àmbits d'interès comú i amb la voluntat de reforçar i consolidar les relacions econòmiques, institucionals, culturals i educatives entre tots dos països.

Ja a la fi de l'any, el 9 de desembre, el Govern aprova el **Pla director de cooperació al desenvolupament 2015-2018**, que estableix les prioritats geogràfiques i sectorials per als propers 4 anys, així com els objectius estratègics, les línies de coordinació i de col·laboració amb agents públics i privats, bilaterals o multilaterals i els recursos necessaris per assolir els objectius. Aquest Pla director fixa com a un dels objectius prioritaris contribuir a la defensa, la garantia i l'exercici dels drets humans de les dones per tal de permetre la transformació de les estructures que perpetuen les desigualtats de gènere. Altres objectius estratègics són: els drets col·lectius dels pobles; la concentració geogràfica de la cooperació catalana i acompanyar processos vinculats a estratègies de desenvolupament locals i regionals, participades pels agents del territori. L'apoderament de les dones ja havia estat reconegut com a objectiu prioritari als plans directores anteriors, però en aquest document esdevé una prioritat estratègica. Aquesta projecte de Pla ha de ser tramitat i aprovat pel Parlament català.

Finalment, entre les iniciatives públiques i per donar compliment al mandat parlamentari del Ple de Joventut celebrat el juliol del 2013 i les resolucions del Ple de política general del setembre del 2013 on s'instava el Govern a dissenyar plans de suport al retorn dels joves, el mes d'octubre crea el portal **MonCat** per facilitar als ciutadans catalans les seves decisions migratòries.

---

ció precoç de situacions de violència i de l'accés als serveis i els recursos d'atenció i recuperació i, finalment, crear i consolidar estructures de coordinació i cooperació interinstitucional en aquest àmbit.

⁶⁸⁶ Programa de dones i esports: la perspectiva de gènere en l'esport té com a objectiu principal augmentar la participació i la visibilitat de les dones en el món de l'esport. El Programa se centra en sis grans línies estratègiques, que van associades a actuacions concretes.

⁶⁸⁷ Acord GOV/59/2014, de 22 d'abril, pel qual s'aprova el Pla de ciutadania i de les migracions: Horitzó 2016. DOGC núm. 6609, de 24.04.2014. El Pla s'estructura en cinc eixos transversals, que es desenvolupen a través dels respectius programes: polítiques migratòries i context socioeconòmic, que es desenvolupa a partir de 8 programes; identificació-emigració (5 programes); convivència i cohesió social (8 programes); infants i joves (2 programes) i, finalment, transició nacional (1 programa). A més, el Pla identifica diferents factors que s'han de tenir en compte: la dependència dels fluxos migratoris respecte al mercat laboral; la necessària integració de la població nouvinguda; les polítiques migratòries de doble sentit, immigració i emigració; la vigència de la necessitat de construir un espai compatit de comunicació, de convivència, de reconeixement i de participació en la societat catalana i, finalment, la implicació de tots els sectors de la població en el procés de decisió sobre el futur polític de Catalunya. El Pla estableix el català com a llengua d'acollida i li atorga un paper clau en considerar-lo com un dels aspectes que més pot ajudar a avançar en el procés d'integració a la societat. Amb tot, addicionalment, entre els descendents de famílies immigrades també estableix que es promocionaran les llengües d'origen dels progenitors. A més, demana que les administracions i la societat civil facin un esforç per incloure les famílies d'origen migratori en el debat polític actual, atès que aquest afectarà tota la societat.

⁶⁸⁸ Acord GOV/14/2014, de 28 de gener, pel qual s'aprova el Pla de protecció internacional a Catalunya. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

⁶⁸⁹ Acord GOV/122/2014, de 15 de setembre, pel qual s'aprova el Pla Marroc 2014-2017 del Govern de la Generalitat de Catalunya. DOGC núm. 6708, de 17.09.2014.

6.2. SALUT

6.2.1. ÀMBIT DE LA UE

La UE ha posat el seu focus d'atenció en l'eficàcia del sistema sanitari i, a partir d'aquí, s'ha pronunciat respecte de diverses qüestions que hi estan vinculades, com ara les desigualtats en matèria de salut, en relació amb la crisi econòmica, la seguretat dels pacients i la qualitat assistencial, la innovació en l'àmbit sanitari, la vacunació i la nutrició i l'activitat física. Tal com s'indicarà a continuació, també s'ha aprovat una Directiva sobre el tabac.

En relació amb les **desigualtats en matèria de salut**, el Comitè de les Regions⁶⁹⁰ ha posat de manifest que la situació econòmica actual planteja una amenaça important juntament amb l'envelliment demogràfic, la qual cosa provoca que el finançament dels serveis sanitaris resulti cada vegada més difícil. En aquest sentit, el Comitè recomana l'adopció d'iniciatives més àmplies per part de la UE per contribuir a què els estats membres desenvolupin sistemes sanitaris sostenibles i efectius, particularment mitjançant la inversió en sanitat preventiva per reduir els futurs costos a llarg termini i reestructurar els sistemes sanitaris amb la finalitat d'oferir un accés equitatiu a una sanitat de qualitat.

Coincidint amb aquestes reflexions, la Comissió Europea emet una Comunicació sobre sistemes sanitaris eficaços, accessibles i robustos,⁶⁹¹ la qual proposa un Pla de treball de la UE centrat en mesures destinades a enfortir l'eficàcia dels sistemes de salut, incrementar l'accés a l'assistència sanitària i millorar la robustesa dels sistemes de salut.

Pel que fa al reforç de l'eficàcia, la Comissió proposa que s'avalui el rendiment dels sistemes sanitaris, basant-se en una sèrie d'indicadors disponibles a escala de la UE com la mortalitat perinatal, la mortalitat evitable, la incidència de les malalties que es poden prevenir per vacunació i la detecció sistemàtica del càncer. També recomana vetllar per la seguretat dels pacients i la qualitat de l'assistència, així com per la integració de les prestacions sanitàries, tant entre diferents nivells d'assistència com entre l'assistència sanitària i social.

Quant a l'increment de l'accés a l'assistència sanitària, la Comissió recomana que es planifiquin les necessitats de personal sanitari de la UE i que es treballi per tal d'assolir la utilització rendible dels medicaments. D'altra banda, remarca la importància de l'aplicació òptima de la Directiva 2011/24/UE relativa a l'aplicació dels drets dels pacients en l'assistència sanitària transfronterera, la qual, tal i com el seu nom indica, estableix normes per facilitar l'accés a una assistència sanitària transfronterera segura i de qualitat i promou la cooperació en l'assistència sanitària entre els estats membres, amb respecte a les competències nacionals en l'organització i la prestació d'assistència sanitària. Aquesta Directiva remarca la responsabilitat dels sistemes sanitaris pel que fa a l'accés a l'assistència, mitjançant una major transparència del concepte "demora indeguda" en l'espera del tractament.

Finalment, pel que fa a la millora de la robustesa dels sistemes de salut, la Comissió proposa que s'avaluïn les tecnologies sanitàries, per tal de desenvolupar una estructura ambiciosa de cooperació científica en aquest àmbit, i que s'inverteixi en la consecució d'un sistema d'informació sanitària perquè la informació sobre els pacients es canalitzi adequadament a tots els proveïdors pertinents de l'assistència sanitària i perquè es pugui donar suport a una reorganització més eficaç i sostenible dels sistemes i serveis sanitaris.

Les conclusions del Consell de la UE de 10 de juliol acullen favorablement aquesta Comunicació i reconeixen que l'envelliment poblacional associat a l'augment de les malalties cròniques i de la multimorbiditat, la ràpida difusió de la tecnologia, l'escassetat i la distribució desigual dels professionals de la salut i l'augment del cost de l'atenció sanitària en el context de les limitacions pressupostàries reclamen mesures i polítiques encaminades a incrementar la rendibilitat i a millorar la contenció de la despesa per tal de garantir la sostenibilitat dels sistemes d'atenció sanitària, la seguretat dels pacients i un accés equitatiu a una atenció sanitària de qualitat.⁶⁹²

Al mes de desembre, el Consell es pronuncia, en primer lloc, sobre la **seguretat dels pacients i la qualitat assistencial**, en concret sobre la prevenció i la lluita contra les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària i la resistència bacteriana i recomana que tant els estats membres com la Comissió intensifiquin els seus esforços a favor de l'aplicació de la normativa europea sobre la seguretat dels pacients, la qual exigeix que aquests rebin una assistència sanitària de qualitat i estableix el dret a rebre una informació clara i transparent pel que fa a les

⁶⁹⁰ Dictamen del Comitè de les Regions – Desigualtats en matèria de salut a la Unió Europea. DOUE C 126, de 26.04.2014.

⁶⁹¹ Comunicació de la Comissió sobre sistemes sanitaris eficaços, accessibles i robustos. COM (2014) 215 final.

⁶⁹² En la mateixa línia que l'Estudi prospectiu anual sobre el creixement 2013.

mesures en matèria de seguretat i qualitat posades en pràctica, presentació de reclamacions i mecanismes de reparació.

En segon lloc, el Consell ressalta la importància de la **innovació en matèria de salut** i assenyala la repercussió que aquesta pot tenir en la salut i el benestar dels pacients a través de l'accés a productes, serveis i tractaments innovadors amb un valor afegit en relació amb els existents i que pot donar lloc també a sistemes més eficaços d'organitzar, gestionar i supervisar les tasques dins del sector sanitari. En aquesta línia, recomana als estats membres que explorin les oportunitats de cooperació pel que fa a l'intercanvi d'informació entre organismes competents en relació amb les medicaments innovadors i que debatin les iniciatives nacionals per a un accés ràpid dels pacients a aquests medicaments. D'altra banda, encoratja els estats membres a reflexionar sobre l'evolució de les polítiques nacionals actuals en matèria de preus i transparència sobre els costos per part de totes les persones interessades i sobre la necessitat de criteris per tenir en compte el valor terapèutic afegit dels nous medicaments en comparació amb els ja existents.

Com a iniciativa pública en aquest àmbit, la Comissió Europea llança, a l'abril d'enguany, una consulta sobre la sanitat mòbil (mHealth) a la qual demana col·laboració per tal de trobar vies per millorar la salut i el benestar dels europeus mitjançant l'ús de dispositius mòbils, tauletes, dispositius de monitorització de pacients i altres aparells sense cable. Aquesta consulta va acompanyada del Llibre verd de la sanitat mòbil⁶⁹³ i d'un document sobre la legislació europea que ajuden a conèixer el sector en el moment actual i les seves implicacions legals.

En tercer i darrer lloc, el Consell emet conclusions sobre la **vacunació** com a sistema sanitari eficaç i constata que moltes vacunes que s'utilitzen en programes de vacunació de la UE han aconseguit evitar malalties en les persones i interrompre al mateix temps la circulació dels microbis patògens a través del fenomen denominat immunitat col·lectiva, la qual es pot considerar un objectiu dels plans nacionals de vacunació. En aquest sentit, el Consell convida els estats membres a seguir millorant la vigilància i l'avaluació epidemiològiques de la situació de les malalties transmissibles en els seus territoris, així com els seus programes nacionals de vacunació. També recomana, tant a la Comissió com als estats membres, que intercanviïn informació i dades amb el Centre Europeu per a la prevenció i el control de les malalties i amb l'OMS sobre els riscos que plantegen les malalties transmissibles i que transmetin missatges fonamentats i clars sobre la vacunació.

Pel que fa a la **nutrició i l'activitat física**, les conclusions del 10 de juliol,⁶⁹⁴ citades ja anteriorment, assenyalen que l'obesitat i les seves conseqüències patològiques han assolit proporcions d'epidèmia, atès que més de la meitat de la població de la UE es troba en situació de sobrepès o obesitat, d'acord amb la classificació de l'OMS basada en l'índex de massa corporal. També constaten que això té repercussions importants en la salut i que les desigualtats socials tenen incidència en alguns aspectes com la mala alimentació. Conseqüentment, el Consell convida els estats membres a donar caràcter de màxima prioritat a la dieta sana i a l'activitat física regular per tal de reduir les malalties i afeccions cròniques i contribuir així a la millora de la salut, a la qualitat de vida de les persones i a la sostenibilitat dels sistemes sanitaris.

En relació amb aquest tema, cal destacar dues iniciatives públiques. En primer lloc, el Centre Comú d'Investigació Europea ha publicat el primer mapa de les polítiques alimentàries aplicades a les escoles de la UE,⁶⁹⁵ en el qual s'indica que els països europeus reconeixen que els aliments que s'ofereixen a les escoles tenen una clara contribució per a la salut, el desenvolupament i el rendiment escolar. Tots els països estudiats⁶⁹⁶ disposen de directrius per a la política alimentària de les escoles, si bé aquestes varien considerablement d'uns països a uns altres (des de l'establiment de directrius voluntàries fins a la prohibició de màquines dispensadores de begudes ensucrades).

En segon lloc, cal destacar la publicació del Pla d'acció de la UE contra l'obesitat infantil 2014-2020,⁶⁹⁷ l'objectiu general del qual és contribuir a aturar l'augment del sobrepès i l'obesitat dels nens i els joves (0-18 anys) amb vista al 2020. El Pla assenyala que per a la consecució d'aquests objectius és necessària la participació activa d'una àmplia gamma de parts interessades. El Pla especifica un conjunt d'objectius operatius que s'han dissenyat per guiar les accions dels grups d'interès en vuit àrees prioritàries:

⁶⁹³ *Green paper on mobile health ("mHealth")*. Brusel·les: Comissió Europea, 2014. Consulta a <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/green-paper-mobile-health-mhealth>.

⁶⁹⁴ DOUE C 213/1, de 08.07.2014.

Consulta a [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG0708\(01\)&from=ES](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG0708(01)&from=ES).

⁶⁹⁵ *Mapping of national school food policies across the EU28 plus Norway and Switzerland*. European Commission, 2014. Consulta a <https://ec.europa.eu/jrc/sites/default/files/lbna26651enn.pdf>.

⁶⁹⁶ Els 20 estats membres de la UE més Noruega i Suïssa.

⁶⁹⁷ *EU action plan on childhood obesity 2014-2020*.

Consulta a http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf.

- Suport per a un inici de vida saludable.
- Promoció d'ambients més saludables, especialment a les escoles i als centres d'educació preescolar.
- Fer que l'opció més saludable sigui l'opció més fàcil.
- Restricció de la publicitat als nens.
- Informació a les famílies.
- Avaluació dels resultats.
- Increment de la recerca.

Després d'haver fet un repàs dels principals aspectes en matèria de salut que han estat objecte de debat a la UE, cal destacar l'aprovació del Reglament relatiu a la creació del tercer Programa d'acció de la UE en l'àmbit de la salut per al període 2014-2020,⁶⁹⁸ els objectius generals del qual són complementar les polítiques dels estats membres, així com proporcionar-los un valor afegit per tal de millorar la salut dels ciutadans de la UE i reduir les desigualtats sanitàries promovent la salut, fomentant la innovació en sanitat, augmentant la sostenibilitat dels sistemes sanitaris i protegint els ciutadans de la UE de les amenaces transfrontereres greus per a la salut.⁶⁹⁹ El Pla té quatre prioritats temàtiques que, tal i com es pot observar, coincideixen plenament amb la temàtica dels debats de les institucions europees i amb les principals iniciatives públiques descrites:

- Promoure la salut, prevenir les malalties i fomentar entorns que propiciïn estils de vida saludables, tenint en compte el principi de "salut a totes les polítiques".
- Protegir els ciutadans de la UE de les amenaces transfrontereres greus per a la salut.
- Contribuir a uns sistemes sanitaris innovadors, eficients i sostenibles.
- Facilitar l'accés dels ciutadans de la UE a una assistència sanitària millor i més segura.

Cal destacar l'aprovació de la Directiva relativa a l'aproximació de les disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres en matèria de fabricació, presentació i venda dels productes del tabac i els productes relacionats,⁷⁰⁰ atesa la necessitat de tenir normes uniformes per a la salut i la seguretat dels productes del tabac. La nova Directiva regula, entre d'altres, els aspectes següents:

- Prohibeix les cigarretes i el tabac per cargolar amb aromes característics.
- Obliga la indústria del tabac a informar detalladament els estats membres sobre els ingredients que utilitza en els seus productes.
- Exigeix que s'incloguin advertències sanitàries en els envasos dels productes del tabac i relacionats. Les advertències combinades (imatges i text) han de cobrir el 65% de les cares anterior i posterior en el cas de les cigarretes i el tabac per cargolar.
- Estableix les dimensions mínimes de les advertències i elimina els envasos petits per a determinats productes del tabac.
- Exclou tot tipus d'elements promocionals o enganyosos sobre els productes del tabac.

⁶⁹⁸ Reglament (UE) núm. 282/2014 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de març de 2014, relatiu a la creació d'un tercer programa d'acció de la Unió en l'àmbit de la salut per al període 2014-2020 i pel qual es deroga la Decisió núm. 1350/2007/CE. DOUE L 86, de 21.03.2014.

⁶⁹⁹ La dotació financera del Pla per a l'execució del Programa en el període comprès entre l'1 de gener de 2014 i el 31 de desembre de 2020 ascendirà a 449.394.000 euros en preus corrents.

⁷⁰⁰ Directiva 2014/40/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 3 d'abril de 2014, relativa a l'aproximació de les disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres en matèria de fabricació, presentació i venda dels productes del tabac i els productes relacionats i per la qual es deroga la Directiva 2001/377CE. DOUE L 127, de 29.04.2014.

- Preveu un seguiment a escala de la UE per combatre el comerç il·lícit dels productes del tabac.
- Permet que els estats membres prohibeixin les vendes per Internet dels productes del tabac i productes relacionats.
- Estableix requisits de qualitat i seguretat per a les cigarretes electròniques.
- Obliga els fabricants a notificar els productes del tabac nous, abans d'introduir-los al mercat de la UE.

Com a iniciativa pública, a nivell genèric i transversal a tots els temes, trobem la publicació *Health at glance 2014*,⁷⁰¹ que és el resultat de la col·laboració entre l'OCDE i la Comissió Europea en el camp de la informació de salut, amb l'ajuda dels corresponents de dades nacionals dels 35 països. La selecció d'indicadors es basa en una llista desenvolupada per la Comissió Europea per tal de guiar el coneixement i la comunicació de les estadístiques de salut, que es complementa amb indicadors addicionals sobre la despesa en salut, la qualitat de l'atenció i l'accés a l'atenció.

Finalment, atesa la seva relació amb la normativa, tant estatal com autonòmica, cal fer menció de la Sentència del Tribunal de Justícia de la UE,⁷⁰² la qual declara la incompatibilitat amb el dret comunitari, de l'impost sobre les vendes minoristes de determinats hidrocarburs, conegut com a "cèntim sanitari", el qual ha estat vigent a Espanya des de l'any 2002 fins l'any 2012.⁷⁰³

6.2.2. ÀMBIT ESTATAL

Enguany s'ha aprovat el Reial decret pel qual s'estableixen normes per garantir l'assistència sanitària transfronterera, el qual transposa a l'ordenament jurídic espanyol la Directiva 2011/24/UE,⁷⁰⁴ relativa a l'aplicació dels drets dels pacients en l'assistència sanitària transfronterera, a la qual s'ha fet menció en l'apartat de l'àmbit europeu. En virtut d'aquesta Directiva, els pacients poden acudir a un Estat membre diferent al seu per rebre assistència sanitària, avançant el pagament dels serveis que rebin i sol·licitant posteriorment el reemborsament al seu país, sota determinades condicions.

En aquest línia, els objectius del Reial decret són: assegurar l'accés a una assistència sanitària transfronterera segura i d'alta qualitat, garantir la mobilitat dels pacients i afavorir la cooperació sanitària entre Espanya i la resta de la UE.

Fins ara, per regular l'assistència de pacients europeus a un Estat membre diferent al seu s'han aplicat dos reglaments comunitaris de 2004 i 2009 que garanteixen l'assistència sanitària de ciutadans europeus quan es mouen per l'espai europeu, tant en el cas d'estada temporal, amb la targeta sanitària europea, com permanent. No obstant això, no s'havia regulat el supòsit de desplaçament a un altre Estat amb el propòsit exprés de rebre assistència sanitària, que és el que s'incorpora a través d'aquest Reial decret. Segons aquest, els pacients podran acudir a un altre país per rebre assistència, que podrà ser prestada per serveis públics o privats. Els pacients avançaran el pagament, que els serà retornat per l'administració sanitària competent. A Espanya es reemborsarà el cost de les prestacions contingudes a la Cartera comú de serveis del Sistema Nacional de Salut o, si escau, a la cartera complementària de la comunitat autònoma. L'assistència s'entén en el seu sentit més ampli, incloent medicaments i productes sanitaris. Queden excloses les cures de llarga durada, els transplants d'òrgans i els programes de vacunació públics. El reemborsament s'ajustarà a les tarifes oficials de cada servei de salut, com si el tractament s'hagués prestat a Espanya.

Segons el Reial decret, és necessari sol·licitar autorització prèvia a la comunitat autònoma, INGESA o mutualitat de funcionaris en els casos següents:

- Quan l'atenció impliqui hospitalització d'almenys una nit.

⁷⁰¹ *Health at a glance: Europe 2014*. Paris: OECD, 2014. Consulta a <http://www.oecd.org/health/health-at-a-glance-europe-23056088.htm>.

⁷⁰² Sentència del Tribunal de Justícia de 27 de febrer de 2014. Consulta a http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?doclang=ES&text=&pageIndex=0&part=1&mode=req&docid=148383&occ=first&dir=&cid=250933.

⁷⁰³ Aquest pronunciament ha tingut repercussió immediata en la Sentència del Tribunal Superior de Justícia de 28 de març de 2014 que planteja una qüestió prejudicial davant del TJUE i es reconeix el dret de la persona que recorre a la devolució de les quotes suportades indegudament en concepte de l'impost sobre les vendes minoristes de determinats hidrocarburs.

⁷⁰⁴ Reial decret 81/2014, de 7 de febrer, pel qual s'estableixen normes per garantir l'assistència sanitària transfronterera i pel qual es modifica el Reial decret 1718/2010, de 17 de desembre, sobre recepta mèdica i ordres de dispensació. BOE núm. 34, de 08.02.2014.

- Quan els tractaments exigeixin tecnologia o equips molt especialitzats i de cost elevat.

El Reial decret també estableix una sèrie de mesures per avançar en la cooperació entre Espanya i la UE. Així, regula mesures per compartir informació i preveu la incorporació dels centres, serveis i unitats de referència del Sistema Nacional de Salut espanyol a la xarxa europea de referència, creada per la Directiva que es transposa.

Finalment, el Reial decret modifica el Reial decret 1718/2010 i preveu que es reconeixin les receptes mèdiques expedides a un altre Estat membre.

També cal esmentar l'aprovació de dos reials decrets relacionats amb els medicaments. En primer lloc, el Reial decret pel qual es regula l'autorització de medicaments de teràpia avançada de fabricació no industrial,⁷⁰⁵ entesos com els medicaments de teràpia gènica, de teràpia cel·lular somàtica, els productes d'enginyeria tissular i els medicaments combinats de teràpia avançada. El Reial decret estableix els requisits i les garanties de qualitat, seguretat i eficàcia que han de complir aquests medicaments per tal que l'Agència Europea de Medicaments pugui autoritzar-ne l'ús (no comercialització). El titular de l'autorització és la institució en què s'usa el medicament i el procediment per obtenir-la està exempt de taxes. La durada d'aquesta autorització és de tres anys i pot ser renovada periòdicament per una validesa de cinc anys. L'annex del Reial decret regula la informació requerida a la comunicació abans de presentar una sol·licitud d'autorització.

En segon lloc, el Reial decret 177/2014 pel qual es regula el sistema de preus de referència i d'agrupacions homogènies de medicaments al Sistema Nacional de Salut i determinats sistemes d'informació en matèria de finançament i preus dels medicaments i productes sanitaris,⁷⁰⁶ el qual desenvolupa la Llei 29/2006, de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris.⁷⁰⁷

En primer lloc, aquest Reial decret fixa els preus de referència dels conjunts de referència,⁷⁰⁸ establint un preu industrial de referència o preu de venda de laboratori per a cada presentació de medicament, que tindrà caràcter de màxim. Les novetats més significatives són les següents:

- Es permet per primera vegada la creació de conjunts de referència sense necessitat que existeixi un genèric com a integrant d'aquests. Així, per a la creació de nous conjunts de referència és suficient amb què hagin transcorregut deu anys des de l'autorització de medicament a Espanya o a qualsevol Estat de la UE, sempre que existeixi un medicament finançat al Sistema Nacional de Salut diferent de l'original i les seves llicències.
- Es regula la necessitat de comercialització efectiva de totes les presentacions de medicaments integrades en els conjunts de referència.
- S'estableix que el càlcul del preu de referència ha de realitzar-se basant-se en el cost/tractament/dia menor de les presentacions incloses. Per a aquest càlcul s'utilitza la denominada "dosi diària definida" i el nombre de dosis diàries contingudes a cada presentació. No obstant això, s'estableix que el preu industrial de referència no serà inferior a 1,60 euros, excepte que el preu industrial al qual s'estigui comercialitzant sigui inferior o bé que existeixi un preu de comercialització menor a Europa. Es crea també el concepte de preu de referència ponderat en relació amb els medicaments amb dosificacions especials de principi actiu, d'utilitat en malalties greus o els preus dels quals hagin estat revisats per falta de rendibilitat per la Comissió Interministerial de Preus dels Medicaments.

⁷⁰⁵ Reial decret 477/2014, de 13 de juny, pel qual es regula l'autorització de medicaments de teràpia avançada de fabricació no industrial. BOE núm. 144, de 14.06.2014.

⁷⁰⁶ Reial decret 177/2014, de 21 de març, pel qual es regula el sistema de preus de referència i d'agrupacions homogènies de medicaments en el Sistema Nacional de Salut, i determinats sistemes d'informació en matèria de finançament i preus dels medicaments i productes sanitaris. BOE núm. 73, de 25.03.2014.

⁷⁰⁷ Que ha estat modificada pel Reial decret llei 16/2012, de 20 d'abril, de mesures urgents per garantir la sostenibilitat del Sistema Nacional de Salut i millorar la qualitat i seguretat de les seves prestacions i per la Llei 10/2013, de 24 de juliol, per la qual s'incorporen a l'ordenament jurídic espanyol les Directives 2010/84/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de desembre de 2010, sobre farmacovigilància, i 2011/62/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 8 de juny de 2011, sobre prevenció de l'entrada de medicaments falsificats en la cadena de subministrament legal i es modifica la Llei 29/2006, de 26 de juliol, de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris.

⁷⁰⁸ Que, segons la Llei 29/2006, inclouen totes les presentacions de medicaments finançats que tenen el mateix principi actiu i idèntica via d'administració, entre les quals existirà inclosa en la prestació farmacèutica del Sistema Nacional de Salut, almenys, una presentació de medicament genèric o biosimilar, excepte que el medicament o el seu ingredient actiu principal hagin estat autoritzats amb una antelació mínima de deu anys a un Estat membre, cas en què no serà indispensable l'existència d'un medicament genèric o biosimilar per establir un conjunt. Les presentacions indicades per a tractaments en pediatria, així com les corresponents a medicaments d'àmbit hospitalari, inclosos ens envasos clínics, constituïran conjunts independents.

- El titular de l'autorització de comercialització o bé el seu representant local a Espanya han de comunicar a la Direcció General de Cartera Bàsica de Serveis del Sistema Nacional de Salut i Farmàcia del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat el preu de comercialització de la presentació del medicament quan aquest sigui menor al preu de referència d'Espanya. Aquesta comunicació produirà la revisió del preu de referència a efectes de fixar com a nou preu industrial màxim de la presentació el preu menor de comercialització a un altre Estat de la UE.

En segon lloc, el Reial decret regula les agrupacions homogènies, en les quals s'integren les presentacions de medicaments finançats amb el mateix principi actiu pel que fa a dosi, contingut, forma farmacèutica i via d'administració. Aquestes agrupacions estan directament relacionades amb les regles de prescripció i dispensació de medicaments. El Reial decret estableix que el preu menor de cada agrupació serà el preu de presentació de medicament més baix en el moment de la seva formació i que aquests preus es revisaran trimestralment. D'altra banda, regula el calendari de les baixades voluntàries de preus sense canvi del codi nacional.

En tercer lloc, el Reial decret regula altres sistemes d'informació en matèria de finançament i preus dels medicaments: el nomenclàtor oficial del Sistema Nacional de Salut com a base de dades del Ministeri; el sistema d'informació de suport a la gestió de fixació de preus i decisió de finançament dels medicaments i productes sanitaris i el sistema d'informació sobre consum de medicaments a la xarxa pública hospitalària.

En aquest àmbit s'ha aprovat també un Reial decret⁷⁰⁹ relacionat amb la formació sanitària, el qual desenvolupa la Llei 44/2003 d'ordenació de les professions sanitàries. Aquest Reial decret regula la troncalitat de la formació sanitària, així com la reespecialització i la capacitació específica, amb els objectius d'impulsar l'evolució del sistema formatiu i adaptar les estructures docents als nous programes de formació. La troncalitat suposa l'adquisició de diverses competències comunes a diverses especialitats en ciències de la salut a través d'un període de formació uniforme. D'aquesta manera, la formació en règim de residència s'estructura en dos cicles consecutius, un troncal, en el qual s'adquireixen coneixements comuns a les especialitats del mateix tronc i un altre específic, en el qual s'adquireixen els coneixements de cada especialitat. Aquest nou model formatiu pretén que els professionals sanitaris residents puguin abordar, des de l'inici de la seva formació, la salut d'una manera integral i, d'altra banda, permet una major flexibilització del catàleg d'especialitats en ciències de la salut. Pel que fa a la reespecialització, el Reial decret estableix que els professionals sanitaris que prestin o hagin prestat serveis al sistema sanitari podran obtenir un nou títol d'especialista en una altra especialitat del mateix tronc, si bé s'estableixen uns límits de tal manera que les places de reespecialització no poden ser superiors al 2% del total. La formació en àrees de capacitació específica suposa la possibilitat d'ampliar o aprofundir coneixements en aquells àmbits que demanda el progrés científic en l'àmbit d'una o diverses especialitats en l'àmbit de la salut. El Reial decret també unifica i actualitza la regulació de les proves d'accés a places de formació sanitària especialitzada, que ha estat objecte de modificacions parcials, i crea dues especialitats noves: l'especialitat mèdica de "psiquiatria del nen i de l'adolescent" i l'especialitat pluridisciplinar de "genètica clínica".

Finalment, cal fer menció del Reial decret de regulació del Registre estatal de professionals sanitaris⁷¹⁰, creat pel Reial decret llei 16/2012, de mesures urgents per garantir la sostenibilitat del Sistema Nacional de Salut i millorar la qualitat i seguretat de les seves prestacions. La creació del Registre pretén facilitar la planificació dels recursos humans sanitaris de tot l'Estat i la coordinació de les polítiques sanitàries en matèria de recursos humans en el Sistema Nacional de Salut. Al mateix temps, també regula la integració d'aquest Registre en el sistema d'informació sanitària del Sistema Nacional de Salut. Atès que gairebé totes les comunitats autònomes, entre elles Catalunya,⁷¹¹ han regulat els seus registres de professionals sanitaris, s'ha considerat necessari coordinar la informació continguda en aquests registres i determinar el procediment d'incorporació de les dades al Registre estatal.⁷¹² Així mateix, s'estableixen els mecanismes d'integració de la informació que consta als registres d'altres entitats com els col·legis professionals, els consells autonòmics i els seus consells generals, centres sanitaris privats o entitats d'assegurança que operin en el ram de la malaltia.

⁷⁰⁹ Reial decret 639/2014, de 25 de juliol, pel qual es regula la troncalitat, la reespecialització troncal i les àrees de capacitació específica, s'estableixen les normes aplicables a les proves anuals d'accés a places de formació i altres aspectes del sistema de formació sanitària especialitzada en ciències de la salut i es creen i modifiquen determinats títols d'especialista. BOE núm. 190, de 06.08.2014.

⁷¹⁰ Reial decret 640/2014, de 25 de juliol, pel qual es regula el Registre Estatal de Professionals Sanitaris. BOE núm. 197, de 14.08.2014.

⁷¹¹ Cal tenir en compte que a l'any 2013 es va crear el Registre de Professionals Sanitaris de Catalunya, en virtut del Decret 256/2013, de 26 de novembre, pel qual es crea el Registre de Professionals Sanitaris de Catalunya i s'estableixen els criteris generals i requisits mínims dels registres públics de professionals sanitaris en l'àmbit de Catalunya, el qual fou dictaminat pel CTESC (Dictamen 14/2013) i comentat en l'edició anterior d'aquesta Memòria.

⁷¹² La qual cosa es pot posar en relació amb una de les observacions del Dictamen del CTESC, que reclamava la conveniència de garantir la coordinació entre el registre català i l'estatal.

Dins de les iniciatives públiques, hi ha la posada en marxa del projecte “Compromís per la qualitat de les societats mèdiques”, iniciativa a la qual s’han adherit 36 de les principals societats científiques i mèdiques espanyoles i per la qual es comprometen a col·laborar amb el Sistema Nacional de Salut en la gestió clínica i la revisió de la Cartera bàsica de serveis. Així, les societats adherides a aquesta iniciativa identificaran i difondran les intervencions i proves complementàries mèdiques innecessàries, enteses com aquelles que no tenen una eficàcia provada, que tenen escassa o dubtosa efectivitat o no són efectives en relació amb el seu cost.

Finalment, l’Agència Espanyola de Consum, Seguretat Alimentària i Nutrició ha promogut una campanya en línia “Movimiento actívat”, dirigida als adolescents d’entre 13 i 17 anys per sensibilitzar sobre la importància d’adquirir hàbits saludables en matèria d’alimentació i esport.

6.2.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

En aquest àmbit cal destacar l’aprovació de tres normes que han estat dictaminades pel CTESC.

En primer lloc, el Decret 108/2014,⁷¹³ el qual estableix el procediment d’acreditació dels centres i serveis de medicina de l’esport. S’estableix qui és competent per atorgar l’acreditació i en quin termini s’ha de dictar la resolució. Es regula la sol·licitud, s’estableix on s’ha de presentar i s’enumera la documentació que l’ha d’acompanyar. Es fixa que el Consell Català de l’Esport ha d’emetre un informe preceptiu i vinculant sobre les sol·licituds d’acreditació. Es determina la vigència de les acreditacions en cinc anys i se’n regula la renovació i la revocació. També es regula la modificació, el trasllat i el tancament dels serveis i els centres acreditats. La norma defineix el concepte de centres i serveis de medicina de l’esport i, atenent les actuacions que poden desenvolupar, els classifica en tres nivells, inicial, avançat o preferent.

Dictamen 7/2014 sobre el Projecte de decret pel qual s’estableix el procediment d’acreditació dels centres i serveis de medicina de l’esport

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 14 d’abril de 2014.

El Dictamen conté dues observacions a l’articulat.

Les dues observacions són de caràcter tècnic i en una d’elles es recomana que s’inverteixi l’ordre dels apartats d’un article per tal d’aclarir a quin òrgan pertany la Unitat d’Esport i Salut.

La norma incorpora el 100% de les observacions a l’articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen.

En segon lloc, s’aprova el Decret pel qual s’estableix el sistema d’acreditació d’equips d’atenció primària a Catalunya,⁷¹⁴ que comprèn les activitats derivades de l’atenció de medicina general, pediatria, infermeria, treball social, odontologia i d’altres especialitats pròpies d’aquest graó assistencial, com també les activitats preventives, educatives i de promoció de la salut de la població i també les proves o els serveis complementaris que siguin necessaris per a aquesta atenció, amb independència que la titularitat sigui pública o privada. El Comitè d’acreditació d’equips d’atenció primària s’encarrega d’avaluar els equips d’atenció primària amb relació als estàndards d’acreditació i també de proposar la resolució del procediment al director o directora general competent en matèria d’ordenació i regulació sanitàries.

Dictamen 5/2014 sobre el Projecte de decret pel qual s’estableix el sistema d’acreditació d’equips d’atenció primària a Catalunya

La Comissió Executiva, per delegació del Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió ordinària del dia 3 de març de 2014.

El Dictamen conté una observació general i quatre a l’articulat.

El CTESC considera que hagués estat oportú conèixer, juntament amb el Projecte de decret, els estàndards d’acreditació i els membres i entitats que han participat en la seva elaboració.

⁷¹³ Decret 108/2014, de 22 de juliol, pel qual s’estableix el procediment d’acreditació dels centres i serveis de medicina de l’esport. DOGC núm. 6671, de 24.07.2014.

⁷¹⁴ Decret 86/2014, de 10 de juny, pel qual s’estableix el sistema d’acreditació d’equips d’atenció primària a Catalunya. DOGC núm. 6642, de 12.06.2014.

Pel que fa a la ineficàcia sobrevinguda de l'acreditació, el CTEESC considera que, quan es tramita l'expedient per declarar la ineficàcia sobrevinguda, s'hauria d'incloure la presentació d'un pla de mesures correctores que caldria desenvolupar en un període determinat de temps, durant el qual l'acreditació quedi en suspens.

El CTEESC proposa, en relació amb la disposició addicional segona, que per incentivar l'acreditació dels equips d'atenció primària s'utilitzin fórmules econòmiques i no econòmiques.

La norma aprovada incorpora el 37,5% de les observacions a l'articulat emeses pel CTEESC en aquest Dictamen. El CTEESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

En tercer lloc, el Decret sobre la contractació i la prestació dels serveis sanitaris amb càrrec al Servei Català de la Salut,⁷¹⁵ el qual té per objecte determinar la Cartera de serveis que s'ha de contractar a càrrec del Servei Català de la Salut; regular el procediment i els sistemes de contractació de les entitats proveïdores de serveis sanitaris a través de les quals es fan efectives les prestacions incloses en la Cartera de serveis a càrrec del Servei Català de la Salut; regular el procediment i el sistema d'assignació territorial de recursos i regular els drets i les obligacions que assumeixen les esmentades entitats proveïdores, especialment pel que fa al règim de contraprestació econòmica i als sistemes d'avaluació i control.

Alguns dels aspectes que l'han motivat i al mateix temps són l'eix vertebrador d'aquest Decret són l'actualització dels sistemes de pagament, els elements de contractació basats en les necessitats de la població (en funció de la morbiditat i no tant dels recursos), la millora del tipus de prestacions que es poden donar i el reforç de l'atenció al malalt crònic.

El Decret s'acull a les previsions del Pla de salut de Catalunya 2011-2015, que estableix que el sistema de contractació s'ha d'adaptar a les necessitats de la població, amb l'objectiu que estigui més enfocat als resultats de salut, així com una major integració dels serveis i nivells assistencials i que estimuli l'eficiència del conjunt del sistema. En resposta a aquestes directrius, els canvis més substancials són el reconeixement d'una part econòmica lligada als resultats i el canvi en l'atenció primària, que tindrà més capacitat d'adequar la derivació i resposta de l'atenció especialitzada. L'assignació de recursos a l'atenció primària que es regula es fa en base estructural. Així doncs, es distribueix el territori en àrees bàsiques de salut, amb la intenció de reconvertir el sistema en un model basat en la càrrega de malaltia de la població, si bé no només es té en compte la malaltia, sinó que intervenen altres factors com l'estructura de la població i la dispersió geogràfica, entre d'altres.

El Decret també presenta novetats a nivell intern de les diferents línies d'atenció (atenció hospitalària i especialitzada; atenció especialitzada familiar, comunitària i de salut pública en l'àmbit de l'atenció primària i atenció sociosanitària). En aquest sentit, el Decret estableix que es pagarà un preu únic per tipologia d'urgència (5 nivells); en el cas de l'atenció sociosanitària, el pagament es farà per alta quan es tracti de mitjana estada i s'incorporen procediments nous per a subaguts. D'altra banda, el Decret potencia una major utilització de les TIC i una major coordinació entre les diferents línies d'atenció.

Dictamen 15/2014 sobre el Projecte de decret sobre la contractació i prestació dels serveis sanitaris amb càrrec al Servei Català de la Salut.

La Comissió Executiva, per delegació del Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió ordinària del dia 19 de maig de 2014.

El Dictamen conté set observacions generals i vint-i-cinc observacions a l'articulat.

El CTEESC considera que cal incentivar la millora de la qualitat i l'eficiència en la prestació de serveis. També posa de manifest que en el pagament per resultats el Servei Català de la Salut hauria de garantir que les possibles ineficiències (en conseqüència menys recursos) no afectin negativament l'equitat del Sistema.

El CTEESC considera que decidir els serveis que han de ser objecte d'un determinat conveni és una capacitat que correspon únicament i exclusiva al Servei Català de la Salut i que no és objecte de negociació amb les entitats proveïdores, sinó de participació amb elles. En el mateix sentit, es considera que decidir els objectius territorials de salut és competència del Departament i del Servei Català de la Salut, que els han de fixar amb la participació de les regions i sectors sanitaris i que la repercussió econòmica associada a aquests objectius és la que s'hauria d'acordar prèviament amb les entitats proveïdores o el conjunt d'entitats proveïdores d'un territori.

⁷¹⁵ Decret 118/2014, de 5 d'agost, sobre la contractació i prestació de serveis sanitaris amb càrrec al Servei Català de la Salut. DOGC núm. 6681, de 07.08.2014

El CTEESC considera que el Servei Català de la Salut, de forma prèvia a l'establiment de contractes o convenis amb els titulars de centres i establiments sanitaris que no pertanyin al SISCAT, hauria d'acreditar degudament la manca de suficiència del Sistema.

El CTEESC recomana que en els casos en què el Consell de Direcció delegui l'establiment dels encàrrecs de gestió de serveis en el director o la directora dels Serveis del Servei Català de la Salut, la ratificació ulterior es porti a terme en el Consell de Direcció següent al de la presa de decisió de la gestió de l'encàrrec.

El CTEESC recomana una concreció dels criteris mitjançant els quals es fixaran l'import o els imports assignats de la contraprestació econòmica. També recomana que s'expliciti si el pagament de la contraprestació per resultats es pot fer efectiu anualment o de forma fraccionada al llarg de l'any a partir de l'avaluació parcial dels objectius.

El CTEESC recomana que s'incorpori un règim transitori per implementar els canvis que suposa l'entrada en vigor de la norma, pel que fa a la contractació i prestació dels serveis sanitaris.

També es realitzen observacions de caire tècnic que recomanen clarificar certs aspectes de la norma i aclarir o acotar termes que s'hi utilitzen.

La norma aprovada incorpora el 39,1% de les observacions a l'articulat emeses pel CTEESC en aquest Dictamen. El CTEESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

Enguany també s'ha aprovat el Decret pel qual es regula el sistema de notificació de malalties de declaració obligatòria i brots epidèmics al Departament de Salut.⁷¹⁶ Aquest Decret modifica el Decret 67/2010 i fa palès que la informació actualment necessària per elaborar les polítiques nacionals en la prevenció i el control del VIH no es pot limitar a la simple notificació de casos, que ofereix únicament informació sobre el nombre de diagnòstics que es produeixen i les seves característiques en el moment del diagnòstic, sinó que també ha de poder informar sobre l'accés, la utilització i l'impacte dels serveis diagnòstics i terapèutics del VIH, de comorbiditat, de quina és la càrrega de malaltia i de quins són els possibles escenaris de futur de l'epidèmia. En aquest sentit, el Decret aclareix, pel que fa al VIH, que entre la informació complementària que cal aportar ha de constar l'evolució dels pacients, obtinguda mitjançant els marcadors biològics i variables clíniques que figuren al nou annex 7 del Decret.

Finalment, cal destacar la creació del Consell de les professions sanitàries de Catalunya⁷¹⁷ com a òrgan permanent d'assessorament, consulta i participació del departament competent en matèria de salut en l'establiment de les polítiques departamentals en matèria professional.

Pel que fa a les iniciatives públiques, cal esmentar l'aprovació del Pla interdepartamental de salut pública de Catalunya, el qual emana de la Llei 18/2009, de salut pública, per tal de dur a terme les intervencions sobre els determinants de la salut de la població, que requereixen un abordatge conjunt des de molts sectors socials i de l'Administració pública, tant l'autonòmica com la local. Els objectius del Pla són:

- Millorar la salut de la població a partir de l'acció interdepartamental i intersectorial.
- Incorporar efectivament la salut com un dels eixos de la política governamental (salut a totes les polítiques).
- Implicar tots els departaments del Govern perquè puguin capitalitzar la seva influència positiva sobre la salut.
- Millorar la coordinació i promoure sinergies que comportin un increment de l'efectivitat, l'eficiència i l'equitat de les polítiques intersectorials sobre la salut i el benestar.

Les activitats del Pla es desenvolupen en dues dimensions. D'una banda, aquelles que promogui cadascun dels departaments en l'exercici de la seva pròpia responsabilitat i competència. La comissió interdepartamental en aquest cas analitza les activitats i serveis de cada Departament que tenen un impacte rellevant sobre la salut de la població, tant pel que fa a la promoció com a la protecció de la salut. D'altra banda, es proposen i dissenyen

⁷¹⁶ Decret 142/2014, de 21 d'octubre, de modificació del Decret 67/2010, de 25 de maig, pel qual es regula el sistema de notificació de malalties de declaració obligatòria i brots epidèmics al Departament de Salut. DOGC núm. 6734, de 23.10.2014

⁷¹⁷ Ordre SLT/363/2014, de 10 de desembre, de creació del Consell de les Professions Sanitàries de Catalunya. DOGC núm. 6774, de 19.12.2014

noves activitats intersectorials de promoció de la salut, sobretot en el marc de les condicions de vida i altres determinants de la salut.

El marc temporal del Pla és 2014- 2015 en l'Horitzó 2020. S'ha acordat un conjunt de 30 actuacions noves que en potencien el component interdepartamental i intersectorial, agrupades en dos eixos: incrementar els anys en bona salut de la població de Catalunya i incorporar la visió de salut en el disseny i l'avaluació de les polítiques públiques. El Pla planteja 5 reptes, que inclouen algunes actuacions universals i altres d'específiques per a col·lectius prioritaris o en situació d'especial vulnerabilitat. Aquests reptes són: disminuir l'epidèmia d'excés de pes, tant en població infantil com adulta; controlar les infeccions, amb especial èmfasi en les de transmissió sexual i el virus de la immunodeficiència humana; promoure la salut mental i mitigar els efectes de la crisi; reduir l'impacte de les addiccions, sobretot en persones joves i aglutinar i promoure l'esforç del país per millorar l'entorn, les condicions de vida i treball, i el treball intersectorial i en xarxa sobre els determinants estructurals i socials de la salut.

Cal assenyalar que cada vegada hi ha una vinculació més estreta entre el sistema sanitari i les TIC, amb la qual cosa s'agilitzen i simplifiquen molts processos que guanyen en eficàcia. Mostra d'això n'és la creació de l'aplicació mòbil O61 CatSalut Respon, una solució mòbil pública i gratuïta que geoposiciona, identifica i envia les dades de salut de l'usuari en el mateix moment de la trucada, la qual cosa millora i personalitza l'assistència sanitària. A més, l'usuari pot localitzar els centres i equipaments de salut en temps real. D'altra banda, es posa en marxa el Model d'atenció no presencial (MANP), que té com a objectiu resoldre problemes de salut i situacions administratives o de seguiment mitjançant la utilització de les TIC. Així doncs, els ciutadans i professionals disposaran d'un espai virtual (Canal Personal de salut) per dur a terme aquelles gestions per a les quals no sigui necessària la visita presencial als centres sanitaris.

També cal fer referència a l'aprovació del Pla director de cirurgia cardíaca, que ha estat elaborat pel Departament de Salut juntament amb la Societat Catalana de Cardiologia i la Societat Catalana de Cirurgia Cardíaca. També han col·laborat les associacions de pacients cardíacs del Consell Consultiu de Pacients. El Pla es posa en marxa per tal de donar resposta a l'augment de casos de patologies cardíques per l'envelliment de la població i el seu objectiu és reduir un 35% el temps d'espera en cirurgia cardíaca prioritària, que l'any 2013 estava en 5,06 mesos pel que fa a cirurgia cardíaca valvular i 4,80 en cirurgia coronària. El Pla fixa com a objectiu operar aquests pacients en un termini orientatiu de 3 mesos. Un altre dels aspectes que inclou el Pla és la concreció de l'ordenació territorial que permeti als cardiólegs de cada àrea geogràfica tenir definit a quin hospital han d'enviar els pacients que requereixen cirurgia cardíaca (hi haurà un servei de cirurgia cardíaca per cada milió i mig d'habitants).

També s'aprova la revisió del Pla especial d'emergències radiològiques,⁷¹⁸ que s'ha fet amb l'objectiu d'adaptar-lo a la normativa internacional radiològica. El document estableix la resposta, l'operativa i els procediments necessaris per minimitzar el risc d'una eventual emergència i garantir la seguretat de les persones i la protecció dels béns, les infraestructures i el medi ambient. Entre d'altres aspectes, s'ha modificat l'anàlisi del risc i els criteris a l'hora d'establir els municipis obligats a redactar plans d'actuació municipal.

6.3. EDUCACIÓ

6.3.1. ÀMBIT DE LA UE

Al llarg del 2014 s'han aprovat diferents resolucions i dictàmens que, partint del paper estratègic de l'educació i la formació professionals en la recuperació econòmica i el futur creixement de la UE, s'han centrat principalment en el desenvolupament de les competències digitals i els recursos educatius oberts, destacant la necessitat de garantir-ne un accés equitatiu a tota la població, amb especial menció dels alumnes d'entorns més desfavorits. El foment de la cultura de la qualitat en l'educació, la formació dels docents i la internacionalització de l'educació superior han centrat també els diversos pronunciaments que tot seguit es comenten.

La Comunicació de la Comissió Europea "Obertura de l'educació: docència i aprenentatge innovadors per a tots a través de les noves tecnologies i recursos educatius oberts"⁷¹⁹ planteja una iniciativa centrada en tres àmbits: la creació d'oportunitats d'innovació per a les organitzacions, els professors i els alumnes; l'augment de la utilització de recursos educatius oberts per garantir que els materials didàctics elaborats amb finançament públic siguin accessibles a tots; i la millora de les infraestructures de les TIC i la connectivitat dels centres d'ensenyament. El pla

⁷¹⁸ Acord GOV/165/2014, de 9 de desembre, pel qual s'aprova la revisió del Pla especial per a emergències radiològiques de Catalunya. DO-GC núm. 6768, d'11.12.2014

⁷¹⁹ COM(2013) 654 final, de 25.09.2013.

d'actuació ideat per la Comissió preveu la realització de 24 actuacions i comptarà amb el finançament de diferents programes europeus, com l'Erasmus+, Horitzó 2020 i els fons estructurals.

Al llarg de l'any, les institucions europees han respost a la Comissió, expressant el seu suport a la iniciativa i emfasitzant-ne diferents aspectes. Així, el Consell de Ministres⁷²⁰ destaca el paper estratègic de l'educació i la formació professionals en la recuperació econòmica d'Europa i defensa la necessitat d'afrontar dos reptes del mercat de treball relacionats amb l'educació: l'atur juvenil i els nivells inadequats de qualificacions, fets que poden condicionar el desenvolupament econòmic i social futur de la UE. En aquest sentit, el Consell es pronuncia sobre la necessitat que l'estratègia proposada per la Comissió presti una atenció especial als alumnes d'entorns més desafavorits, atès que poden ser objecte de la doble escletxa digital (d'accés i d'ús a les noves tecnologies), al mateix temps que recomana afavorir la convalidació i el reconeixement dels aprenentatges adquirits en línia i insisteix en la necessitat de proporcionar al professorat la formació en competències digitals i pràctiques d'ensenyament innovadores.

De manera paral·lela, el Comitè de les Regions (CDR)⁷²¹ recomana que la iniciativa de la Comissió tingui en compte l'escletxa digital "territorial", fruit del diferent accés a les noves tecnologies que poden tenir les zones rurals en comparació amb les urbanes. El Comitè destaca que les competències digitals no només impliquen saber utilitzar un ordinador, sinó tenir capacitat per fer un ús crític, creatiu i responsable de les eines digitals. Pel que fa als recursos educatius oberts, el Comitè menciona els aspectes pendents de desenvolupar, com ara els drets de propietat intel·lectual, la necessitat que siguin uns recursos complementaris (i no substitutius) dels altres mètodes d'ensenyament i la necessitat de preveure els efectes a mitjà i llarg termini que poden tenir els MOOC sobre l'educació superior, atès que poden ajudar a superar les diferències territorials i les distàncies, però també poden condicionar l'especialització dels diferents centres educatius.⁷²²

Seguint aquest diàleg entre institucions, el Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE)⁷²³ dóna suport a la iniciativa de la Comissió i comparteix alguna de les reflexions ja apuntades, com ara l'especial atenció que han de rebre els alumnes d'entorns més desafavorits, el paper dels MOOC (sobre els quals recomana la seva extensió a l'educació secundària i l'FP), com també la necessitat de garantir la transparència i el reconeixement de les competències adquirides a través de les noves tecnologies. Els recursos educatius oberts poden ser una eina, opina el Comitè, per promoure l'aprenentatge de les llengües estrangeres, sobretot l'anglès.

Precisament sobre la importància de les competències lingüístiques s'ha pronunciat en una altra ocasió el Consell de Ministres,⁷²⁴ seguint altres pronunciaments ja comentats en edicions anteriors d'aquesta Memòria. El Consell defensa l'aprenentatge de dues llengües estrangeres, a banda de la/les pròpia/es, i proposa un nou indicador, per tal de fer un seguiment del grau de desenvolupament d'aquesta competència.⁷²⁵ El Consell insisteix en la necessitat de garantir un ensenyament de qualitat de les llengües que també tingui en compte l'aprenentatge de la llengua d'acollida per part de la població d'origen immigrant.

La qualitat de l'ensenyament, tant en la seva dimensió interna com externa, centra també un altre dels pronunciaments del Consell de Ministres d'enguany,⁷²⁶ en el qual defensa la necessitat d'estendre la cultura de la millora contínua de la qualitat a altres àmbits educatius on encara no s'ha implementat, com ara l'FP, l'educació preescolar i per a persones adultes, així com a l'ensenyament no formal, en línia i basat en recursos educatius oberts i l'ensenyament transfronterer.⁷²⁷ Aquesta cultura està més consolidada en l'educació superior amb instruments

⁷²⁰ Conclusions del Consell "Educació i formació eficients i innovadores per a invertir en qualificacions – en suport al Semestre europeu 2014". DOUE C 62, de 04.03.2014.

⁷²¹ Dictamen del Comitè de les Regions "Obertura de l'educació". DOUE C 126, de 26.04.2014.

⁷²² El Comitè apunta la possibilitat que els MOOC afavoreixin el desenvolupament i el prestigi internacional d'aquelles universitats (la majoria del món anglosaxó) que proporcionen estudis on el component nacional és menor (estudis científics, tècnics, mèdics...), en detriment d'altres centres d'àmbit més reduït (nacional o regional), que poden acabar especialitzant-se únicament en estudis més "locals" (història, dret...).

⁷²³ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre la Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions – Obertura de l'educació: docència i aprenentatge innovadors per a tots a través de noves tecnologies i recursos educatius oberts. DOUE C 214, de 08.07.2014.

⁷²⁴ Conclusions del Consell, de 20 de maig, sobre el multilingüisme i el desenvolupament de competències lingüístiques. DOUE C 183, de 14.06.2014.

⁷²⁵ Percentatge d'alumnes de 15 anys (o 14 o 16, segons les circumstàncies de cada Estat), que obtenen el nivell d'usuari independent en la segona llengua estudiada. En aquesta definició, l'expressió "usuari independent" es refereix com a mínim al nivell B1, definit en el Marc comú europeu de referència per a les llengües, mentre que la "segona llengua" es refereix a aquella que determini cada Estat com a llengua addicional, a banda de la/les llengües vehiculars.

⁷²⁶ Conclusions del Consell, de 20 de maig de 2014, sobre garantia de la qualitat en suport de l'educació i la formació. DOUE C 183, de 14.06.2014.

⁷²⁷ Per ensenyament transfronterer s'entén aquella prestació de serveis d'educació superior a l'estranger, mitjançant seus universitàries en altres països o en el marc d'acords de franquícies o convalidacions entre centres.

com el Marc europeu de qualificacions o el marc global de qualificacions de l'EEES i els marcs de qualificacions dels estats membres. Per difondre-la, el Consell defensa els instruments europeus aprovats així com l'impuls econòmic que pot suposar el Programa Erasmus+, aprovat l'any passat i que durant el 2014 ha finançat les primeres actuacions.

El darrer pronunciament del Consell de Ministres que s'ha de tenir en compte versa sobre la formació dels docents,⁷²⁸ que segons el parer dels ministres europeus d'educació s'integra en l'objectiu més ampli d'augmentar l'atractiu i la qualitat de l'educació. Es considera necessari incidir en la selecció, contractació i retenció del professorat, així com en la seva formació inicial i suport a l'inici de la seva vida professional, a més de garantir-los un aprenentatge i desenvolupament professional permanents, la retroalimentació pedagògica i incentius adequats. El Consell defensa la necessitat d'implementar programes flexibles per respondre a les mutacions de l'ensenyament i els aprenentatges, conscient que un àmbit com l'aprenentatge de les competències digitals i l'ús dels recursos educatius oberts suposen tot un repte, així com promoure el desenvolupament d'aspectes específics centrats en l'adquisició de les competències transversals i lingüístiques.

Per completar aquest apartat cal tenir en compte dos dictàmens més, un del CDR i l'altre del CESE, que versen sobre la Comunicació de la Comissió Europea referent a "L'educació superior europea en el món",⁷²⁹ en la qual la Comissió defensa la necessitat de promoure la internacionalització de l'educació superior europea a través del foment de la mobilitat dels estudiants, docents i investigadors, sense oblidar les mesures d'internacionalització "internes" dels centres d'educació superior, així com el reforç de les associacions i aliances internacionals entre entitats d'educació superior. El CDR⁷³⁰ emfasitza la necessitat que les estratègies d'internacionalització tinguin presents els col·lectius més desafavorits i que prevegin mesures que els permetin gaudir dels beneficis d'aquesta internacionalització, però que no comportin forçosament la seva mobilitat física, mentre que el CESE és més crític amb la Comissió.⁷³¹ En primer lloc, lamenta que la Comunicació sigui un resum de les actuacions endegades per la UE en aquest àmbit sense aportar cap novetat, al mateix temps que expressa la seva preocupació pels possibles efectes negatius que les polítiques d'austeritat poden provocar en els sistemes educatius.

6.3.2. ÀMBIT ESTATAL

Les principals normes aprovades enguany per part del Govern central s'articulen al voltant de la LOMCE i fan referència a diferents nivells educatius i algun aspecte organitzatiu.

En primer lloc cal citar els reglaments que estableixen el currículum bàsic de l'educació primària,⁷³² l'ESO i el batxillerat.⁷³³ Aquestes normes, en exercici de les competències que ha recentralitzat la LOMCE, determinen els continguts comuns, els estàndards d'aprenentatge avaluable així com l'horari lectiu mínim per a les assignatures troncales, mentre que per les assignatures específiques estableixen els estàndards d'aprenentatge avaluable i els criteris d'avaluació. Aquesta concreció curricular redueix el marge d'actuació normativa que tenien fins ara les comunitats autònomes, i en conseqüència redueix també el marge d'autonomia dels centres educatius, principi que reconeix la LOMCE i els reials decrets reiteren. Així mateix, es determinen els criteris d'avaluació i les característiques generals de la prova de final de primària, de secundària i de batxillerat, per garantir-ne la homogeneïtat en tot l'Estat.

Els reials decrets estableixen que en aquelles comunitats autònomes amb llengua cooficial, l'ensenyament d'aquesta serà una assignatura de lliure configuració autonòmica i que rebrà, *a priori*, el mateix tractament en la seva avaluació que la Llengua Castellana i Literatura, si bé les administracions educatives n'establiran els criteris d'avaluació, els estàndards d'aprenentatge avaluable i el disseny de les proves que es facin a aquesta assignatura.

Molts dels aspectes regulats són transcripció de les previsions detallades que conté la pròpia LOMCE, mentre que també hi ha nombrosos preceptes comuns en els dos reials decrets, com ara les referències a les competències clau per a l'aprenentatge permanent en l'exposició de motius, la majoria de les disposicions generals, els elements transversals que han de tractar els currículums i les previsions relatives a l'assignatura de Religió, que passa a ser avaluable.

⁷²⁸ Conclusions del Consell, de 20 de maig de 2014, sobre formació eficaça dels docents. DOUE C 183, de 14.06.2014.

⁷²⁹ COM (2013) 499 final, d'11.07.2013.

⁷³⁰ Dictamen del Comitè de les Regions "L'educació superior europea al món". DOUE C 126, de 26.04.2014.

⁷³¹ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre "L'educació superior europea al món". DOUE C 177, d'11.06.2014.

⁷³² Reial decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació primària. BOE núm. 52, de 01.03.2014.

⁷³³ Reial decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat. BOE núm. 3, de 03.01.2015.

Cal també tenir en compte el reglament sobre la formació professional bàsica (FPB),⁷³⁴ els nous estudis de segona oportunitat que regula la LOMCE en substitució dels programes de qualificació professional inicial (PQPI). Igual que aquests, l'FPB s'integra en la formació professional del sistema educatiu i proporcionarà a l'alumnat una titulació professional bàsica i contribuirà a la seva adquisició de les competències de l'aprenentatge permanent. El Reial decret ordena i organitza aquesta etapa educativa, estableix el currículum bàsic, regula els requisits d'accés, admissió i efectes dels títols professionals bàsics i en determina la seva implementació. El títol obtingut té, segons la norma, els mateixos efectes laborals que el graduat en ESO per a l'accés a l'ocupació pública i privada, si bé la seva superació no implica l'obtenció del graduat en ESO. Així mateix, el títol s'inclou a efectes internacionals en l'educació secundària postobligatòria; per tant tindrà efectes estadístics en els indicadors educatius.

Així mateix, i en exercici de les competències que li assigna la LOMCE, el Govern central mitjançant aquest Reial decret ha aprovat 14 títols professionals bàsics i n'ha fixat el currículum bàsic. Aquest catàleg de títols es complementa amb els set nous títols aprovats amb posterioritat.⁷³⁵

D'altra banda, cal tenir en compte el Reial decret que desenvolupa la disposició addicional trenta-vuitena de la LOMCE i regula els procediments administratius per reconèixer la compensació de les despeses d'escolarització en un centre docent privat en el qual el castellà sigui utilitzat com a llengua vehicular en cas de no existir una oferta docent raonable sostinguda amb fons públics en què el castellà sigui utilitzat com a llengua vehicular.⁷³⁶

La LOMCE també va modificar alguns aspectes relatius a l'educació universitària, com ara els requisits d'accés i admissió als ensenyaments oficials de grau, eliminant l'obligació per l'alumnat provinent del batxillerat de realitzar les proves d'accés a la universitat, però mantenint aquesta obligació per als titulats d'FP i per a l'alumnat provinent de sistemes educatius d'estats no membres de la UE. Per tal d'implementar aquestes previsions, l'any 2014 s'ha aprovat un reglament que estableix amb caràcter bàsic la normativa dels procediments d'admissió als graus oficials.⁷³⁷

La norma canvia l'actual sistema per un règim que permet a les universitats establir aquests procediments, ja sigui de manera independent (i per tant diferent a cada universitat) o conjunta. La LOMCE estableix que l'admissió ha de respectar els principis d'igualtat, no discriminació, mèrit i capacitat. En aquest marc, el Reial decret concreta les actuacions que es poden preveure: proves, valoració de la documentació que acrediti la formació prèvia, entrevistes i altres formats que les universitats considerin adequats per valorar els mèrits dels candidats a les places ofertes. La norma regula també altres procediments específics d'accés i admissió dirigits a les persones de més de 25 anys, les persones de més de 40 anys sense titulació acadèmica, però amb experiència laboral o professional relacionada amb un ensenyament, les persones majors de 45 anys i les persones amb discapacitat, per a qui es preveuen una sèrie de mesures per tal que puguin realitzar les proves en condicions d'igualtat amb la resta d'aspirants.

L'entrada en vigor de la norma ha generat alguns dubtes, atès que, amb excepció dels estudiants provinents de batxillerat, es preveu l'entrada en vigor el curs 2014-2015, si bé les universitats no han tingut temps de dissenyar i aprovar aquests procediments, atès que la norma s'ha publicat el mes de juny de 2014. D'altra banda, aquest calendari contradiu el propi Reial decret, en establir que els processos d'admissió han de ser públics un any abans de la seva implementació efectiva. A la pràctica aquests dubtes s'han resolt mantenint el sistema anterior, si bé en algun cas s'han realitzat proves específiques d'accés.⁷³⁸

En l'àmbit universitari cal tenir en compte dues normes més: en primer lloc, el Reglament que preveu l'assimilació a nivell de màster d'aquelles titulacions universitàries que tenen més de 240 crèdits ECTS per exigències de les directives europees aplicables. En la majoria de casos són estudis de les ciències de la salut i que permeten l'exercici de professions regulades, com ara medicina. La norma preveu l'assimilació al nivell 3 (Màster) del Marc

⁷³⁴ Reial decret 127/2014, de 28 de febrer, pel qual es regulen aspectes específics de la formació professional bàsica dels ensenyaments de formació professional del sistema educatiu, s'aproven catorze títols professionals bàsics, es fixen els seus currículums bàsics i es modifica el Reial decret 1850/2009, de 4 de desembre, sobre expedició de títols acadèmics i professionals corresponents als ensenyaments establerts a la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. BOE núm. 55, de 05.03.2014.

⁷³⁵ Reial decret 356/2014, de 16 de maig, pel que s'estableixen set títols de formació professional bàsica del catàleg de títols dels ensenyaments de formació professional. BOE núm. 130, de 29.05.2014.

⁷³⁶ Reial Decret 591/2014, d'11 de juliol, pel qual es regulen els procediments administratius relatius al reconeixement de la compensació dels costos d'escolarització previstos a l'apartat 4 de la disposició addicional trenta-vuitena de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. BOE núm. 184, de 30.07.2014. La Generalitat de Catalunya ha interposat un conflicte positiu de competència contra aquesta norma que ha estat admès a tràmit. BOE núm. 283, de 22.11.2014.

⁷³⁷ Reial decret 412/2014, de 6 de juny, pel qual s'estableix la normativa bàsica dels procediments d'admissió als ensenyaments universitaris oficials de grau. BOE núm. 138, de 07.06.2014.

⁷³⁸ Com ara per accedir a algunes modalitats de magisteri, a ciències de l'activitat física i de l'esport, a traducció i interpretació en anglès, etc. Font: Ibáñez, M. J. (2014). Els aspirants a 36 carreres tindran proves d'accés. *El Periódico de Catalunya*, 04.07.2014, p. 35.

espanyol de qualificacions per a l'educació superior (MECES en les seves sigles en castellà) dels estudis amb 300 crèdits ECTS dels quals un mínim de 60 han de tenir les característiques dels màsters, amb la finalitat de millorar i garantir el seu reconeixement en tot l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES). No es tracta, doncs, de donar una doble titulació de grau i màster a qui cursi aquests estudis.⁷³⁹

El segon Reglament que cal tenir en compte és el que regula les pràctiques acadèmiques externes dels estudiants universitaris,⁷⁴⁰ que deroga la normativa vigent (de l'any 1981) i adequa la configuració d'aquestes pràctiques a l'ordenació dels ensenyaments universitaris derivats de l'EEES. Amb aquest objectiu, es regulen la naturalesa i característiques de les pràctiques externes, les seves finalitats, modalitats, duració i horaris. Es regula també el projecte formatiu i el conveni de cooperació educativa que s'ha d'establir entre les universitats i les entitats col·laboradores, que poden ser empreses, institucions i entitats públiques i privades, tant d'àmbit nacional com internacional. Es preveu l'existència de dos tutors, un acadèmic, de la universitat on l'estudiant cursa els ensenyaments universitaris, i l'altre vinculat a l'entitat col·laboradora on es realitzaran les pràctiques. El Reial decret regula els drets i deures d'ambdós tutors així com de l'estudiant.

Per últim, cal fer una menció específica al Reial decret que cada any aprova el Govern central per establir els llinars de renda i patrimoni familiar així com les quanties de les beques i ajuts a l'estudi,⁷⁴¹ que a diferència d'anys anteriors introdueix poques modificacions en el sistema de beques i ajuts a l'estudi, ja modificat de manera significativa el darrer curs. Així, pel que fa a la modalitat d'estudis no presencial, s'elimina la limitació d'accés únicament a la quantia mínima variable i a l'obligació de la persona becada d'aprovar la totalitat dels crèdits matriculats; es modula a la baixa el percentatge de crèdits que cal aprovar per tenir accés a la beca en els estudis de ciències i ensenyaments tècnics i s'elimina la previsió segons la qual no és obligatòria la matriculació de tot el curs sencer si l'estudiant es matricula a totes les assignatures que li queden per acabar els estudis.

De manera paral·lela a l'aprovació d'aquestes normes, el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha negociat durant tot l'any amb les comunitats autònomes la implementació de les primeres mesures de la LOMCE previstes pel calendari (l'FPB i l'anticipació i elecció dels nous itineraris a tercer i quart d'ESO). El 17 d'octubre el Consell de Ministres va aprovar el pla de finançament d'aquestes mesures, que ascendeix a 608.296.255 € per al període 2014-2017.⁷⁴² Durant els primers mesos de l'any 2015 s'han signat i publicat els convenis de col·laboració entre el Ministeri i les diferents administracions autonòmiques, a excepció del País Basc i Catalunya. La manca d'acord amb Catalunya deriva del fet de no implementar de manera directa l'FPB tal com l'ha configurada el Govern central.⁷⁴³

6.3.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

Les principals novetats normatives d'enguany afecten els ensenyaments de règim especial, la formació professional i la previsió de llocs de treball docents, en desenvolupament de les previsions de la Llei d'educació de Catalunya (LEC), així com de la LOMCE, si bé el context polític en aquest àmbit ha estat caracteritzat per la confrontació amb el Govern central derivada de les modificacions introduïdes en el sistema educatiu per la LOMCE,⁷⁴⁴ analitzades en l'edició anterior d'aquesta Memòria.

Pel que fa als ensenyaments de règim especial, cal tenir en compte el Decret d'ordenació general dels ensenyaments esportius de règim especial,⁷⁴⁵ que s'aprova en desplegament de la LEC i del Reial decret que en va establir l'ordenació general.⁷⁴⁶ La norma estableix tant per als cicles de grau mitjà com per als de grau superior una sèrie de disposicions generals (finalitats, objectius, règim lingüístic i relacions entre ensenyaments, entre

⁷³⁹ Reial decret 96/2014, de 14 de febrer, pel qual es modifiquen els reials decrets 1027/2011, de 15 de juliol, pel qual s'estableix el del Marc espanyol de qualificacions per a l'educació superior (MECES), i 1391/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials. BOE núm. 55, de 05.03.2014.

⁷⁴⁰ Reial Decret 592/2014, de 11 de juliol, pel que es regulen les pràctiques acadèmiques externes dels estudiants universitaris. BOE núm. 184, de 30.07.2014.

⁷⁴¹ Reial decret 472/2014, de 13 de juny, pel qual s'estableixen els llinars de renda i patrimoni familiar i les quanties de les beques o ajudes a l'estudi per al curs 2014-2015, i es modifica parcialment el Reial decret 1721/2007, de 21 de desembre, pel que s'estableix el règim de les beques i ajudes a l'estudi personalitzades. BOE núm. 144, de 14.06.2014.

⁷⁴² Dels 42.571.695€ previstos per al 2014 es va acordar assignar a Catalunya el 8,4% (3.574.792€).

⁷⁴³ Tal com es podrà constatar en llegir l'anàlisi de les novetats normatives d'àmbit autonòmic, a Catalunya la implementació de l'FPB s'ha efectuat en desplegament d'una de les modalitats previstes pel Reial decret estatal, els programes de formació i inserció, amb efectes únicament per al curs 2014-2015.

⁷⁴⁴ En aquest sentit, destacar la Resolució 590/X del Parlament de Catalunya, sobre la defensa del model inclusiu de l'escola catalana i el rebuig a la Llei orgànica de millora de la qualitat educativa, aprovada el 20 de març de 2014, i en la qual el Parlament insta al Govern a defensar el model inclusiu de l'escola catalana i mostrar el seu rebuig a la LOMCE. BOPC núm. 297, de 20.03.2014.

⁷⁴⁵ Decret 25/2014, de 25 de febrer, d'ordenació general dels ensenyaments esportius de règim especial. DOGC núm. 6571, de 27.02.2014.

⁷⁴⁶ Reial decret 1363/2007, de 24 d'octubre, que va establir l'ordenació general dels ensenyaments esportius de règim especial. BOE núm. 268, de 08.11.2007.

d'altres), i en regula el desplegament curricular, l'organització, l'avaluació, l'obtenció i els efectes dels títols, l'accés, les correspondències, convalidacions i exempcions i els ensenyaments esportius per a persones adultes.

Així mateix, s'ha aprovat el Decret que regula els ensenyaments artístics superiors,⁷⁴⁷ també en desplegament de la LEC i del Reial decret estatal.⁷⁴⁸ La norma catalana estableix que aquests ensenyaments pertanyen a l'educació superior i estan integrats en l'EEES, fet que comporta que s'estructurin en crèdits europeus ECTS. En funció de la seva durada es poden estructurar en títols superiors (amb plans d'estudi de 240 crèdits ECTS) i en màsters (amb plans d'estudi d'entre 60 i 120 crèdits ECTS). Es preveu també la possibilitat d'organitzar estudis de doctorat, previ conveni amb les universitats. El Decret regula les modalitats d'ensenyament (presencial/semipresencial, a temps complet o parcial), les qualificacions, el reconeixement, la transferència i la validació de crèdits, la mobilitat, les pràctiques així com el suplement europeu al títol, per tal de garantir-ne el reconeixement en tot l'EEES. Per últim, es preveu l'avaluació dels ensenyaments per part del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, en col·laboració amb la Inspecció d'Educació i l'Agència de Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.

La darrera referència als ensenyaments de règim especial afecta els ensenyaments d'idiomes, atès que s'han introduït dues modificacions puntuals al Decret que els regula:⁷⁴⁹ d'una banda, s'ha estès a la modalitat presencial la possibilitat d'impartir un curs en dos blocs, independents i consecutius, fins ara només possible en la modalitat a distància; i de l'altra, s'ha atorgat a l'Institut Obert de Catalunya (IOC) la condició d'escola oficial d'idiomes, atès que desenvolupa l'oferta pública d'ensenyaments d'idiomes en la modalitat no presencial.

Pel que fa a la formació professional, cal diferenciar dos àmbits sobre els quals s'ha regulat. El primer d'ells ha suposat continuar la renovació dels currículums dels cicles formatius d'FP per adaptar-los a les previsions de la LOE i del mercat de treball, amb l'aprovació de sis nous currículums de cicles formatius de grau superior.⁷⁵⁰ Així mateix, la Generalitat ha aprovat el títol propi en tècnic en xarxes, instal·lacions i estacions de tractament d'aigua;⁷⁵¹ es tracta d'un cicle formatiu de grau mitjà que té com a objectiu cobrir les necessitats de qualificació professionals existents a Catalunya en aquest àmbit, atès que el Govern de l'Estat no disposa de cap titulació que respongui a aquesta necessitat de qualificació. Les actualitzacions dels continguts dels títols d'FP reben un tractament específic en la formació que rep el professorat d'FP.

El segon àmbit de la formació professional desenvolupat es refereix als estudis de segona oportunitat. Atès que la LOMCE va eliminar els programes de qualificació professional inicial (PQPI), el Departament ha aprovat les instruccions⁷⁵² per permetre la seva finalització als alumnes que els van iniciar el curs 2013-2014. D'altra banda, en desenvolupament de la disposició addicional quarta del Reial decret que regula aspectes específics de l'FPB (que preveu la possibilitat de regular programes de segona oportunitat adaptats a l'alumnat amb necessitats educatives especials i a col·lectius amb necessitats educatives específiques) s'han regulat els programes de formació i inserció (PFI) per al curs 2014-2015. La finalitat d'aquests programes és proporcionar una formació de curta durada (un curs acadèmic) a joves no ocupats d'entre 16 i 21 anys, que hagin abandonat el sistema educatiu, no s'estiguin formant i no disposin del títol d'ESO, per tal de facilitar la seva reincorporació al sistema educatiu (en concret, als CFGM) o la seva integració laboral. Es preveu que el Programa es desenvolupi en el marc de la Garantia juvenil i del Programa operatiu d'ocupació juvenil pel període 2014-2020 del Fons Social Europeu.

El Programa té tres modalitats diferents: els plans d'iniciació professional, els plans de transició al treball i els programes de formació i aprenentatge professional. Cal ressaltar també els efectes del Programa, atès que els mòduls que formin part d'un títol professional bàsic són acumulables per obtenir aquest títol, i les unitats de competència que conté corresponen a qualificacions de nivell 1 del Sistema Nacional de Qualificacions i Formació

⁷⁴⁷ Decret 85/2014, de 10 de juny, dels ensenyaments artístics superiors. DOGC núm. 6642, de 12.06.2014.

⁷⁴⁸ Reial decret 1614/2009, de 26 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments artístics superiors regulats per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. BOE núm. 259, de 27.10.2009.

⁷⁴⁹ Decret 73/2014, de 27 de maig, de modificació del Decret 4/2009, de 13 de gener, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum dels ensenyaments d'idiomes de règim especial. DOGC núm. 6633, de 29.05.2014.

⁷⁵⁰ Decret 14/2014, de 4 de febrer, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau superior d'eficiència energètica i energia solar tèrmica, DOGC núm. 6556, de 06.02.2014; Decret 26/2014, de 25 de febrer, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau superior de sistemes electrotècnics i automatitzats, DOGC núm. 6571, de 27.02.2014; Decret 30/2014, d'11 de març, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau superior de guia, informació i assistències turístiques, DOGC núm. 6581, de 13.03.2014; Decret 37/2014, de 18 de març, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau superior de processos i qualitat en la indústria alimentària, DOGC núm. 6586, de 20.03.2014; Decret 50/2014, de 8 d'abril, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau superior de direcció de cuina, DOGC núm. 6601, de 10.04.2014; i el Decret 55/2014, de 22 d'abril, pel qual s'estableix el currículum del cicle formatiu de grau superior de programació de la producció en fabricació mecànica, DOGC núm. 6610, de 25.04.2014.

⁷⁵¹ Decret 15/2014, d'11 de febrer. DOGC núm. 6562, de 14.02.2014.

⁷⁵² Resolució ENS/1786/2014, de 21 de juliol, de les instruccions per a la completió dels programes de qualificació professional inicial. DOGC núm. 6674, de 29.07.2014.

Professional, fet que permet obtenir un certificat de professionalitat. En conseqüència, i amb la finalitat de garantir aquests efectes, s'ha aprovat també l'estructura d'aquests programes,⁷⁵³ és a dir, els mòduls formatius en què s'articulen, de conformitat amb els currículums establerts a nivell estatal i autonòmic.

D'altra banda, cal fer referència al Programa de promoció professional (PPP), pla pilot implementat el curs 2014-2015 en quatre instituts de secundària de Catalunya⁷⁵⁴ i que pretén ser una opció professionalitzadora addicional als PFI per a l'alumnat que no obté el graduat en ESO, proporcionant-li una titulació d'FP bàsica així com preparant-lo per superar les proves per obtenir el graduat. A diferència dels PFI aquests programes tenen una durada de dos cursos acadèmics, i permeten accedir als CFGM sense prova d'accés. Es conceben doncs com una via integradora en proporcionar una titulació en FP bàsica així com preparar per l'obtenció del graduat en ESO.

Una norma d'importància destacada aprovada enguany i en desenvolupament de la LEC és el Decret que regula els procediments per definir el perfil i la provisió dels llocs de treball docents,⁷⁵⁵ que neix amb l'objectiu de facilitar l'adequació del perfil de la plantilla al projecte educatiu del centre i que atorga més capacitat decisòria a l'equip directiu del centre per contractar determinats perfils del professorat.⁷⁵⁶ El Decret classifica en tres tipus els llocs de treball docent: ordinaris, específics i de responsabilitat especial. Els primers corresponen a la funció docent pròpia d'una especialitat docent, els específics són aquells que tenen un perfil propi amb característiques i funcions específiques docents i els de responsabilitat especial són els llocs de treball reservats als membres de l'equip directiu. En funció del lloc de treball, el sistema de provisió és diferent:

- El concurs, que alhora pot ser general o específic, però que en ambdós casos la provisió esdevé definitiva. El concurs general és el procediment normal de provisió de llocs de treball, està reservat per als llocs de treball ordinaris i consta d'una única fase: la valoració dels mèrits de les persones candidates per ocupar el lloc de treball. El concurs específic es reserva per als llocs de treball específics i consta de dues fases: la valoració de mèrits i la defensa davant d'una comissió del projecte estratègic de desenvolupament dels continguts funcionals del lloc de treball pel qual opta la persona candidata. Pot incloure una entrevista per part de la direcció.
- El procediment extraordinari de provisió especial, reservat per la cobertura amb caràcter definitiu de llocs de treball de responsabilitat especial (membres de l'equip directiu), i en el qual es pot participar a nivell individual o col·lectiu, en aquest últim cas només en centres de creació recent o en centres públics de dificultat especial. Un cop complert el procediment, la direcció del centre fa una proposta motivada d'una persona prèvia valoració del seu currículum professional i si escau, una entrevista.
- Els procediments de provisió de llocs de treball amb caràcter provisional, en els quals participa la direcció del centre nomenant interins en vacants de plantilla i nomenant substituïts docents. El Decret regula les potestats de la direcció i el procediment que cal seguir, que en tot cas ha de complir els principis de publicitat, mèrit i capacitat, però li atorga un ampli marge d'autonomia per seleccionar les persones candidates integrades en la borsa de treball del Departament amb el perfil docent més adient per al lloc de treball que s'ha de cobrir, en línia amb el projecte educatiu del centre.

D'entre les moltes iniciatives que duu a terme el Departament d'Ensenyament cal fer referència a les relatives a l'execució de "L'ofensiva de país a favor de l'èxit escolar. Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya 2012-2018", que preveu un seguit de mesures articulades al voltant de deu eixos d'actuació i que té els següents objectius generals: millorar el nivell competencial dels alumnes d'educació primària i els d'ESO, al mateix temps que aconseguir una taxa de graduats en ESO amb relació a la matrícula de 4rt curs superior o igual al 85% l'any

⁷⁵³ Resolució ENS/2250/2014, de 6 d'octubre, de l'estructura dels programes de formació i inserció. DOGC núm. 6727, de 14.10.2014.

⁷⁵⁴ Resolució ENS/2453/2014, de 30 d'octubre, per la qual s'implanten cicles de formació professional bàsica en diversos centres educatius públics. DOGC núm. 6743, de 05.11.2014.

⁷⁵⁵ Decret 39/2014, de 25 de març, pel qual es regulen els procediments per definir el perfil i la provisió dels llocs de treball docents. DOGC núm. 6591, de 27.03.2014. Cal destacar també, de conformitat amb les disposicions addicionals primera i segona d'aquest Decret, l'aprovació de la Resolució ENS/906/2014, de 23 d'abril, per la qual es determinen els centres educatius i els llocs de treball docents que tenen la consideració de dificultat especial (DOGC núm. 6613, de 30.04.2014), que suposa una revisió de la classificació actual dels centres educatius públics en aplicació de criteris objectius i mesurables referits a les característiques socioeconòmiques de la zona on s'ubica cada centre. Segons el Departament d'Ensenyament, aquesta classificació afecta 235 escoles i 105 instituts el curs 2014-2015, i té una clara incidència en l'assignació de recursos humans als centres afectats, en termes d'aules d'acollida (326 a primària i 277 a secundària), unitats de suport d'educació especial (205 a primària i 259 a secundària), 1.712 dotacions d'atenció a la diversitat dels alumnes (a secundària), 606 dotacions de mestres a escoles de primària amb ampliació horària ("sisena hora") i 366 tutories a secundària ("aula oberta").

⁷⁵⁶ Amb la finalitat de garantir una implementació òptima de les mesures contingudes al Decret s'han elaborat una sèrie d'instruments com ara dues guies amb orientacions per a la descripció de llocs de treball específics estructurals, llocs de treball específics i llocs de treball d'especial responsabilitat així com una guia amb orientacions metodològiques per a l'avaluació del perfil professional. Aquestes orientacions aniran acompanyades de "píndoles formatives" per poder aprofundir en els temes tractats.

2018, millorar la competència de l'alumnat en llengües estrangeres i reduir la taxa d'abandonament escolar prematur fins al 15% a final de l'any 2018. Moltes de les mesures que recull el Pla també van ser proposades en *l'Informe sobre el risc de fracàs escolar a Catalunya*, elaborat pel CTEC l'any 2010.⁷⁵⁷

El Departament d'Ensenyament ha facilitat informació relativa al grau d'execució del Pla, de la qual tot seguit se'n fa un extracte de les principals mesures realitzades, si bé cal tenir en compte que part d'aquesta informació ja ha estat comentada a l'apartat d'Educació d'aquest capítol, atesa l'estreta relació entre els aspectes analitzats i la informació disponible. Així, en el marc de l'eix 1 del Pla (professionalització de la docència), cal fer referència al desenvolupament del Programa de millora de la formació del professorat, que en relació a la seva formació inicial introdueix canvis importants. Així, el curs 2014-2015 s'ha començat a impartir el doble grau de magisteri en educació infantil i primària, amb només 220 places en quatre universitats públiques i dues privades. En aquesta línia, s'han establert requisits acadèmics addicionals per accedir als estudis de magisteri, amb la finalitat de garantir un correcte domini de les competències lingüístiques dels futurs mestres.⁷⁵⁸ Aquests requisits tenen un efecte provisional, mentre no s'implementi la prova d'aptitud personal, que s'exigirà tant en universitats públiques com privades per accedir als estudis de magisteri i té l'objectiu de valorar els coneixements, les habilitats i les competències imprescindibles per cursar amb èxit el grau. Està previst que aquesta prova es realitzi a partir del curs 2015-2016.

En relació amb la formació del professorat, és rellevant la signatura al llarg de l'any 2014 de diversos convenis per millorar l'aprenentatge de llengües estrangeres del professorat, així com l'aprovació del Projecte interdepartamental de competència digital docent, amb la finalitat de garantir la competència digital del professorat no universitari.⁷⁵⁹ S'ha previst desenvolupar una primera fase d'identificació de les competències digitals que han de tenir els docents i es preveu establir el procediment per tal que les puguin adquirir i acreditar. Així mateix, el curs 2014-2015 s'ha ampliat el Programa de formació específic adreçat al professorat interní o substituït nomenat per a tot un curs sense experiència docent prèvia de 12 mesos o més en els darrers cursos escolars, en passar de 190 professors participants a 1.202 el curs 2013-2014.⁷⁶⁰

L'Eix 2 del Pla està focalitzat en el suport escolar personalitzat, ja comentat en l'edició anterior d'aquesta Memòria. Des de la seva implementació (2013) s'han elaborat i difós guies per a docents (per orientar la seva tasca en la detecció de dificultats d'aprenentatge i per a la intervenció educativa), per a famílies i per als EAP i orientadors d'instituts; s'ha creat un banc de recursos per als centres i s'ha implementat el suport específic en 1.307 centres dels 1.713 centres existents d'educació infantil i primària (el 76,3%), que es desglossa en 1.217 centres de primària, 74 escoles rurals i 16 instituts-escola. Segons les dades del Departament d'Ensenyament, el 29,2% de l'alumnat ha rebut suport escolar personalitzat el curs 2013-2014, sent els àmbits d'aprenentatge més treballats l'adquisició del procés de lectura i escriptura (45%), l'assoliment de les habilitats matemàtiques (35,2%) i dels hàbits de treball i organització (11,5%).

Pel que fa al tercer eix del Pla, l'impuls de la lectura, cal tenir en compte que les iniciatives públiques en aquest àmbit ja tenen una trajectòria dilatada en el temps. Els darrers cursos s'han dut a terme tant accions formatives per al professorat, com tallers, certàmens, accions de foment i suport a les biblioteques escolars i la creació d'un banc de recursos, entre d'altres. El nombre de centres participants en aquestes actuacions ha passat dels 320 el curs 2011-2012 als 728 el curs 2014-2015.

L'Eix 4 està centrat en la innovació metodològica i didàctica a les aules i ha comportat la implementació d'una variada tipologia d'actuacions, entre les quals es poden destacar els treballs del Departament d'Ensenyament en la implementació del currículum competencial a l'educació primària i l'ESO, així com els programes *Impulsem la robòtica*, *Apadrinem el nostre patrimoni* i *La motxilla bioclimàtica*, cadascun d'ells centrat en àmbits temàtics diferents, però que tenen en comú el tractament interdisciplinari del currículum partint del treball competencial.⁷⁶¹ Així mateix, la implementació del servei comunitari entre l'alumnat de tercer i quart d'ESO permet que aquests experimentin i protagonitzin accions de compromís cívic en l'exercici actiu de la ciutadania. El curs 2013-2014 s'ha implementat el servei en 152 centres de secundària, mentre que el curs 2014-2015 se n'han format 161 més

⁷⁵⁷ Per a més informació consulteu l'informe: <http://www.ctesc.cat/noticies/26264940.html>.

⁷⁵⁸ En aquest sentit, l'Ordre ENS/10/2014, de 20 de gener (DOGC núm. 6548, de 27.01.2014), exigeix ja el nivell C-1 del Marc europeu comú de referència (MECR) per a llengües estrangeres (que implica tenir un domini funcional efectiu) al professorat d'ensenyament secundari que imparteix una llengua estrangera i que presti serveis amb caràcter temporal.

⁷⁵⁹ Acord GOV/157/2014, de 25 de novembre, pel qual es crea el Projecte interdepartamental de competència digital docent. DOGC núm. 6759, de 27.11.2014.

⁷⁶⁰ De manera complementària s'han aprovat les instruccions sobre el període de prova inicial que ha de superar aquest personal (Resolució ENS/1703/2014, de 16 de juliol. DOGC núm. 6669, de 27.07.2014).

⁷⁶¹ Han participat en el primer programa 52 instituts, mentre que en el segon ho han fet 175 centres educatius (de primària i secundària) i en el tercer, 27 instituts.

per incorporar-s'hi el curs següent. Per últim, en el marc d'aquest Eix 4, cal tenir en compte la realització de programes de diversificació curricular previstos per la normativa vigent,⁷⁶² que en algunes ocasions es concreten en unitats d'escolarització compartida, quan aquests programes es plantegen com un recurs educatiu extern en col·laboració amb les entitats del tercer sector i les entitats locals i s'adreça als alumnes que presenten de forma reiterada i contínua manifestacions conductuals greus, absentisme injustificat o fort rebuig escolar.⁷⁶³

El cinquè Eix del Pla se centra en el plurilingüisme, atesa la seva importància en l'actual context econòmic i social. L'avaluació de les competències bàsiques al final de l'escolarització obligatòria (quart d'ESO), comentada anteriorment, destaca com els resultats de la competència en llengua anglesa reflecteixen una major diferència entre l'alumnat, ja sigui per raó de si ha repetit o no, com la titularitat del centre al què assisteix o el nivell de complexitat d'aquest, sent el percentatge de l'alumnat que se situa en el nivell baix de competències el més alt de les competències avaluades (el 20%, tal com es pot comprovar en la taula al final d'aquest apartat).

En aquest sentit, el Departament impulsa una sèrie de programes i actuacions centrats d'una banda en l'anglès, però també en els altres idiomes, ja siguin de la UE com de tercers països. Així, cal destacar els programes d'auxiliars de conversa (en anglès, francès, alemany i italià),⁷⁶⁴ el Programa de voluntariat lingüístic,⁷⁶⁵ les estades d'immersió lingüística en anglès⁷⁶⁶ i el Programa de classes de llengua i cultura d'origen (centrat en les llengües no curriculars, com ara l'àrab, el xinès, l'amazig, el neerlandès i l'ucraïnès, entre d'altres). Altres projectes que cal tenir en compte són els Projectes *Science et Socièté* (amb la finalitat de potenciar l'ensenyament de la llengua francesa a través de les ciències),⁷⁶⁷ el Programa Euromania (per promoure la competència lectora plurilingüe de l'alumnat en set llengües romàniques)⁷⁶⁸ i els programes de mobilitat, com ara l'establert entre Catalunya i el Quebec i l'Aprenentatge actiu d'idiomes,⁷⁶⁹ el Programa Erasmus+ i el Portafoli europeu de llengües, entre d'altres.

Una iniciativa destacable és el "Batxibac", que consisteix en la implementació del currículum mixt relatiu a la doble titulació del batxillerat i del *baccalauréat* francès partir del curs 2013-2014. De manera paral·lela, s'han signat convenis de col·laboració amb els instituts lingüístics oficials de francès, italià i alemany.

En el marc de l'autonomia de centres (Eix 6), s'ha implementat la jornada contínua en el 85% dels centres educatius de secundària de Catalunya, si bé no es disposa de més informació sobre aquesta mesura i la seva implementació experimental en centres d'educació primària. D'altra banda, cal tenir en compte el Projecte de Qualitat i Millora Contínua, que té per objectiu ajudar els centres a dissenyar, implementar, avaluar i millorar contínuament els seus sistemes de gestió, i que compta amb la participació de 149 centres públics.

Amb estreta relació amb l'eix anterior, el setè se centra en la professionalització de la direcció dels centres i preveu la realització d'accions específiques per als directors/es i els equips directius, d'entre les que destaca el curs de formació inicial en direcció de centres educatius realitzat en col·laboració amb l'Escola d'Administració Pública de Catalunya⁷⁷⁰ i el Programa per a la incorporació a la direcció.⁷⁷¹ D'altra banda les direccions dels centres també tenen accés a formació específica en l'àmbit de la gestió administrativa i econòmica del centre i en habilitats de lideratge i direcció de centre.

L'Eix 8 del Pla incideix en la implicació i el compromís de la família, que es pretén reforçar a través d'accions formatives al professorat per reflexionar sobre la importància de la coresponsabilitat educativa entre família i escola, així com mòduls formatius per a famílies sobre diferents temes relacionats amb l'escolaritat i l'educació dels fills. L'extensió de la implicació de la comunitat educativa a l'entorn és l'objecte de l'Eix 9, sota el qual s'han continuat desenvolupant els plans educatius d'entorn,⁷⁷² protocols per a la millora de la convivència (que tracten aspectes

⁷⁶² El curs 2012-2013 es van atendre 2.762 alumnes, pertanyents a 335 centres diferents.

⁷⁶³ El curs 2013-2014 van implementar-se 108 unitats d'escolarització compartida, que van atendre 1.600 alumnes.

⁷⁶⁴ Segons el Departament d'Ensenyament, des de l'any 2011 al 2015, 463 centres educatius catalans han acollit 607 auxiliars lingüístics.

⁷⁶⁵ De l'any 2011 al 2015 un total de 118 voluntaris han assistit 31 centres educatius.

⁷⁶⁶ Organitzades amb col·laboració de l'Agència Catalana de la Joventut. El curs 2013-2014 hi han participat 1.545 alumnes i 135 professors, d'un total de 43 centres educatius.

⁷⁶⁷ De l'any 2012 al 2015 han participat en aquest projecte un total de 63 centres i 2.225 alumnes.

⁷⁶⁸ De l'any 2011 al 2014 han participat en aquest projecte un total de 42 centres i 3.975 alumnes.

⁷⁶⁹ Cal tenir en compte que la participació en aquests programes és menor als ja comentats: en el programa de mobilitat al Quebec han participat 65 alumnes entre el 2013 i el 2015, mentre que en l'Aprenentatge actiu d'idiomes, la participació ascendeix a 1.346 alumnes.

⁷⁷⁰ S'han dut a terme tres edicions d'aquest curs (2011, 2012 i 2014), les quals han rebut 10.15, 394 i 379 sol·licituds i s'han ofert 180, 90 i 60 places (respectivament). El percentatge de superació dels cursos és proper al 100% en les tres edicions.

⁷⁷¹ L'edició relativa a l'any 2014 ha tingut 156 alumnes.

⁷⁷² Segons el Departament d'Ensenyament hi ha 96 plans educatius d'entorn actius en un total de 76 municipis, que afecten 333.239 alumnes de 885 centres docents (tant siguin públics com privats concertats).

com l'assetjament escolar, el maltractament infantil i adolescent, el ciberassetjament i les bandes juvenils i violentes, entre d'altres) i el Programa de prevenció de drogodependències, que ha arribat a 12.122 alumnes.

Els protocols per a la millora de la convivència també s'inclouen en el darrer eix del Pla (el desè), centrat en l'absentisme i l'abandonament escolar. Les actuacions previstes en aquest eix pretenen, d'una banda, evitar que determinats col·lectius abandonin el sistema i, de l'altra, facilitar l'entrada al sistema de persones que ja van abandonar-lo prèviament. Com a exemples de les actuacions realitzades es poden citar el projecte Promoció escolar del poble gitano,⁷⁷³ així com altres mesures en l'àmbit de la formació de persones adultes i les proves lliures d'obtenció del graduat en ESO i el certificat de formació instrumental.⁷⁷⁴

La darrera referència al Pla és la continguda en la taula següent, que recull i completa amb les darreres dades disponibles els indicadors de seguiment fixats pel Pla.

TAULA 196. Indicadors de seguiment del Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya 2012-2018. Catalunya, 2014

Indicador		2012	2013	2014	2018 (previst)	Objectiu Europa 2020
Percentatge d'alumnes en el nivell baix de les competències en llengües i matemàtiques de les proves de 6è d'EP	Català	15,8%	15,2%	14,6%	< 15% (nivell 1 del nou model de proves de 6è EP)	-
	Castellà	19,0%	14,2%	14,5%		
	Anglès	27,4%	19,0%	15,9%		
	Matemàtiques	18,2%	15,0%	14,0%		
Percentatge d'alumnes en el nivell alt de les competències en llengües i matemàtiques de les proves de 6è d'EP	Català	45,6%	61,3%	61,9%	> 15% (nivell 4 del nou model de proves de 6è EP; > 40% nous nivells 3 i 4)	-
	Castellà	34,9%	62,2%	63,0%		
	Anglès	36,9%	58,5%	64,2%		
	Matemàtiques	32,3%	63,2%	64,8%		
Percentatge d'alumnes en el nivell baix de les competències en llengües i matemàtiques de les proves de 4rt d'ESO	Català	15,9%	11,0%	10,2%	< 15% (nivell 1 del nou model de proves de 4rt ESO)	15%
	Castellà	14,1%	11,3%	9,9%		
	Anglès	23,7%	20,2%	20,0%		
	Matemàtiques	24,0%	21,3%	16,7%		
Percentatge d'alumnes en el nivell alt de les competències en llengües i matemàtiques de les proves de 4rt d'ESO	Català	21,4%	29,5%	30,6%	> 15% (nivell 4 del nou model de proves de 4rt ESO; > 30% en el nivell 4 del model de proves del 2012)	-
	Castellà	24,9%	26,4%	27,3%		
	Anglès	28,1%	32,4%	24,7%		
	Matemàtiques	25,2%	32,6%	29,1%		
Percentatge d'alumnes en els nivells baixos (<1 i 1) en competència lectora, matemàtica i científica de les proves PISA	Comp. lectora	13,5% ¹	3,99% ²	-	< 15%	< 15%
	Comp. matemàtica	19,1% ¹	20,05% ²	-		
	Comp. científica	16,3% ¹	15,45% ²	-		
Percentatge d'alumnes en els nivells alts (5 i 6) en	Comp. lectora	3,80% ¹	7,34% ²	-	> 8% (PISA 2018)	-

⁷⁷³ Durant el curs 2013-2014 el Programa ha afectat 28 centres, fet que ha suposat atendre 335 famílies i un total de 970 alumnes.

⁷⁷⁴ Durant els anys 2012, 2013 i 2014 s'han dut a terme sis convocatòries (dues cada any) sent el nombre total de persones inscrites de 12.317, de les quals, 1.606 (el 13%) han obtingut el graduat en ESO i 99 certificacions de formació instrumental.

Indicador	2012	2013	2014	2018 (previst)	Objectiu Europa 2020	
competència lectora, matemàtica i científica de les proves PISA	Comp. matemàtica	10,40% ¹	8,70% ²	-		
	Comp. científica	4,70% ¹	3,40% ²	-		
Taxa bruta de graduats en ESO amb relació a la matrícula de 4rt curs	82,1% ³	83,8% ⁴	-	> 85%	-	
Percentatge d'alumnes de 4rt d'ESO que assolixen el nivell B1 del Marc europeu de referència per a les llengües en la primera llengua estrangera	Les dades disponibles no són estadísticament significatives			> 50%	-	
Taxa d'abandonament escolar prematur	24,2	24,7	22,2	15%	< 10% (15% per a Espanya)	

(1) Les dades PISA es refereixen a l'any 2009.

(2) Les dades PISA es refereixen a l'any 2012.

(3) Curs 2011-2012.

(4) Curs 2012-2013.

Font: elaboració pròpia a partir del document *Ofensiva de país a favor de l'èxit escolar. Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya 2012-2018*, del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu i Idescat.

Ja sigui amb la iniciativa relativa a la competència digital docent, ja sigui en el marc de projectes singulars, la presència de les noves tecnologies a l'aula es consolida, reflex de la importància social que tenen, tal i com destaquen les institucions europees en les resolucions i actes comentats anteriorment. En aquest sentit, és rellevant el projecte "mSchols", impulsat per la Generalitat de Catalunya juntament amb el *Mobile World Capital Barcelona*, l'Ajuntament de Barcelona i GSMA (entitat organitzadora del *Mobile World Congress*). Aquest projecte se centra en l'alumnat de secundària amb la finalitat de garantir que pugui treballar a l'aula amb la tecnologia mòbil, a través de la creació i l'ús de solucions mòbils. S'estructura en tres iniciatives: d'una banda, els *Mobile Learning Awards*, implementats el curs 2013-2014 i que el curs 2014-2015 han tingut la segona edició; de l'altra, mitjançant l'assignatura optativa a quart d'ESO "Mobilitzem la informàtica", i que el gener de 2014 comptava amb 6.000 alumnes matriculats en 196 centres de secundària; i en tercer i darrer lloc, el projecte pilot *Mobile History Map*, que té per objectiu la creació de continguts relacionats amb el patrimoni cultural.

De manera paral·lela el professorat té accés a una oferta formativa específica en l'àmbit de la competència digital, que es concreta en diferents seminaris (presencials i en línia), així com jornades específiques, grups de treball i projectes.⁷⁷⁵

L'ús didàctic de la tecnologia mòbil conviu amb la presència d'aquesta tecnologia en la vida quotidiana de gran part de l'alumnat, sobretot a partir d'una determinada edat, fet que pot generar conflictes en la vida escolar. El Departament d'Ensenyament no ha fixat instruccions obligatòries per a tots els centres del sistema educatiu, atès que remet aquesta decisió als propis centres. Al llarg de l'any 2014 s'han fet públiques diferents opcions per abordar aquest fenomen, que van des de la seva prohibició absoluta dins dels recintes educatius (a excepció de les activitats en què se'n pugui fer un ús didàctic i autoritzat pel professorat) a altres opcions que en preveuen un ús diferent en funció del moment del dia. A principis de l'any 2015, el Consell Escolar de Catalunya ha fet públiques unes orientacions per als centres.⁷⁷⁶

Per últim, cal fer esment de l'aprovació del Pla estratègic d'esport escolar de Catalunya, 2013-2020,⁷⁷⁷ que proposa 15 línies estratègiques i 83 plans d'actuació per impulsar un model d'esport escolar basat en la màxima participació dels infants i adolescents en activitats físicoesportives.

En l'àmbit de l'educació universitària, la majoria d'iniciatives públiques se centren en la política de beques i ajuts a l'estudi, tractades en l'apartat específic d'aquest capítol. D'altra banda, continua al llarg de l'any 2014 el Pla

⁷⁷⁵ Per exemple, en el marc del projecte "mSchools" el curs 2013-2014 s'han dut a terme dos cursos MOOC en els quals han participat 344 persones, mentre que també s'han organitzat 8 jornades amb 1.395 participants, 76 cursos telemàtics (amb un total de 2.507 participants).

⁷⁷⁶ Consell Escolar de Catalunya (2015). *Les tecnologies mòbils als centres educatius*. Document 1/2015.

⁷⁷⁷ Resolució PRE/2073/2014, de 8 de setembre. DOGC núm. 6707, de 16.09.2014.

Serra Hunter, que preveu la contractació de 500 professors en les universitats públiques fins a l'any 2020, seleccionats en funció de criteris d'excel·lència internacional.

6.4. HABITATGE

6.4.1. ÀMBIT DE LA UE

Enguany les institucions europees posen de manifest que la crisi financera ha generat una sèrie de problemes que estan relacionats amb l'habitatge, entre ells el sobreendeutament excessiu de les persones físiques i la desconfiança de tots els interessats en el mercat, particularment els consumidors, en el sistema financer, la qual cosa provoca conseqüències socials i econòmiques.

En relació amb això, el CESE ha emès un dictamen sobre el tema del sobreendeutament,⁷⁷⁸ en el qual posa de manifest que aquest no només s'ha accentuat per la crisi econòmica, sinó que també han intervingut altres elements, com ara l'increment del cost de la vida i el recurs als crèdits en efectiu. Partint d'aquesta base, el CESE constata que no existeix cap definició harmonitzada del concepte de sobreendeutament, ni mitjans per aconseguir una perspectiva precisa de la situació dels estats membres. En aquest sentit, afirma que per tal d'elaborar una definició comuna de sobreendeutament cal tenir en compte diversos elements: la llar com a unitat de mesura pertinent per quantificar-lo; els compromisos financers adquirits; els compromisos informals adquirits per la família o la comunitat; la incapacitat de pagament; el sobreendeutament estructural; el nivell de vida digne i la insolvència. D'altra banda, el CESE destaca alguns aspectes que poden contribuir a la prevenció del sobreendeutament, com l'educació financera i el consum responsable; l'afavoriment del préstec responsable i la imposició de sancions dissuasòries en el cas d'incompliment de les obligacions d'informació que tenen els professionals; la regulació del crèdit i el sector professional del crèdit als particulars i la fixació d'un interès màxim per al cost total del crèdit, que englobi tots els interessos i costos vinculats al contracte de crèdit expressats de manera percentual.

Tal i com s'ha anunciat anteriorment, molts consumidors han perdut la confiança en el sector financer i els prestataris han experimentat cada vegada més dificultats per fer front als seus préstecs, provocant un augment dels impagaments i de les vendes forçoses. En els darrers anys, la Comissió Europea ha determinat una sèrie de problemes que pateixen els mercats hipotecaris de la UE en relació amb el comportament en la concessió i la contractació de crèdits entre els participants en el mercat, inclosos els intermediaris de crèdit i les entitats no creditícies. Tenint en compte aquesta situació, s'ha valorat la conveniència d'establir a nivell europeu un marc jurídic harmonitzat i, conseqüentment, s'ha aprovat la Directiva sobre els contractes de crèdit celebrats amb els consumidors per a béns immobles d'ús residencial⁷⁷⁹, la qual estableix un marc comú en relació amb certs aspectes de les disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres aplicables a aquells contractes relatius a crèdits de consum que estiguin garantits mitjançant hipoteca o un altre tipus de garantia, en relació amb béns immobles d'ús residencial. Els estats membres tindran com a termini màxim el 21 de març de 2016 per transposar la Directiva, la qual també faculta els estats membres a adoptar disposicions més estrictes, sempre i quan siguin compatibles amb la normativa comunitària.

La Directiva, en primer lloc, encomana als estats membres el foment de mesures de suport a l'educació financera dels consumidors, així com la necessitat que tant els prestamistes, com els intermediaris de crèdit i els representants designats disposin d'un nivell adequat de coneixements i competència en relació amb l'elaboració, l'oferta o la concessió de contractes de crèdit, en la mateixa línia en què es pronuncia el CESE.

D'altra banda, la Directiva regula aspectes relatius al contracte de crèdit, com ara les obligacions d'informació i publicitat, el període de reflexió i el termini de desistiment, l'execució del contracte i els riscos principals, així com també el règim sancionador, la resolució extrajudicial de conflictes i el règim transitori.

Pel que fa a la **informació i publicitat**, es regula, d'una banda, l'entrega de la informació general i el seu contingut i, d'altra banda, la informació personalitzada que l'entitat de crèdit ha de facilitar al consumidor a través de l'anomenada "fitxa europea d'informació normalitzada" (en endavant, FEIN). Quant a la informació general, la Directiva es refereix principalment als elements essencials del crèdit (identitat del prestamista, tipus de deutor, import total del crèdit, etc.) i, en el cas que el crèdit estigui garantit per una hipoteca, la Directiva estableix que

⁷⁷⁸ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre el tema "Protecció dels consumidors i tractament adequat del sobreendeutament per evitar l'exclusió social". DOUE C 3111, de 12.09.2014

⁷⁷⁹ Directiva 2014/17/UE del Parlament Europeu i del Consell de 4 de febrer de 2014 sobre els contractes de crèdit celebrats amb els consumidors per a béns immobles d'ús residencial i per la qual es modifiquen les Directives 2008/48/CE i 2013/36/UE i el Reglament (UE) núm. 1093/2010. DOUE L 60, de 28.02.2014

s'haurà d'incloure una advertència sobre les conseqüències per al consumidor en cas d'incompliment dels compromisos que comporta el contracte de crèdit. Tanmateix, es prohibeixen les formulacions que puguin resultar enganyoses per al consumidor pel que fa a la disponibilitat o al cost del crèdit. En el cas que la formalització d'un contracte relatiu a un servei accessori vinculat al contracte de crèdit, en particular una assegurança, fos obligatòria per a obtenir el crèdit o per a obtenir-lo en les condicions que s'ofereixen, i el cost d'aquest servei no es pogués determinar prèviament, aquesta obligació s'ha de determinar de manera clara, concisa i destacada amb la taxa anual equivalent (en endavant, TAE). La Directiva també estableix l'obligació que, tant les entitats de crèdit com els intermediaris ofereixin en tot moment informació general, en suport durador o format electrònic, sobre la gamma de productes de crèdit que ofereixen.

Pel que fa a la informació personalitzada, la Directiva introdueix l'obligació d'entregar al consumidor la informació basada en la fitxa normalitzada FEIN, que inclourà, entre d'altres aspectes, la identificació de les parts en el contracte de crèdit, les característiques principals del crèdit, el tipus d'interès i altres despeses, la periodicitat i el nombre de pagaments, l'import de la quota i la possibilitat de reemborsament anticipat.

La Directiva també regula el càlcul del TAE i estableix que es determinarà el cost total del crèdit per al consumidor, exceptuant les despeses que aquest hauria de pagar per l'incompliment d'alguna de les obligacions vinculades al contracte de crèdit. S'estableix també que quan sigui obligatori obrir un compte per tal d'obtenir el crèdit, els seus costos de manteniment, els costos relatius a la utilització d'un mitjà de pagament que permeti efectuar operacions de pagament i de disposició del crèdit, així com altres costos relatius a les operacions de pagament, s'inclouran en el cost total del crèdit per al consumidor, amb la salvetat que els costos derivats d'aquest compte s'hagin especificat clarament i per separat en el contracte de crèdit o en un altre contracte subscrit pel consumidor.

Finalment, en el cas de variar el tipus deutor, la Directiva estableix que s'haurà de facilitar al consumidor, amb anterioritat a què el canvi entri en vigor, informació relativa, com a mínim, a l'import dels pagaments que cal efectuar amb l'aplicació del nou tipus i, en el cas de canviar el nombre o la freqüència dels pagaments, els detalls corresponents.⁷⁸⁰

La Directiva permet als estats membres establir un **període de reflexió** de set dies com a mínim abans de la celebració del contracte de crèdit, durant el qual el consumidor disposarà de temps suficient per comparar ofertes, avaluar les seves implicacions i prendre una decisió amb coneixement de causa. Quan un Estat membre especifiqui aquest període de reflexió, l'oferta serà vinculant durant la seva durada i el consumidor podrà acceptar l'oferta en qualsevol moment durant el període de reflexió.

Pel que fa a l'acceptació de l'oferta, els estats membres poden establir que els consumidors no puguin acceptar l'oferta durant un temps no superior als deu primers dies del període de reflexió (en el cas que aquest període sigui de 10 o més dies). Si existeix **dret de desistiment**, l'entitat de crèdit especificarà les seves condicions i el seu procediment.

Pel que fa a l'execució del contracte de crèdit, la Directiva regula aspectes sobre el reemborsament anticipat del crèdit i la dació en pagament. Pel que fa al **reemborsament anticipat**, estableix que si es preveu la possibilitat que el consumidor beneficiari del crèdit pugui reemborsar-lo amb anterioritat a la data d'expiració, tindrà dret a una reducció del cost total del crèdit que comprendrà els interessos i els costos corresponents al temps del contracte que quedi per transcórrer. No obstant això, es podrà supeditar l'exercici d'aquest dret al compliment de certes condicions i com a compensació a aquest exercici l'entitat de crèdit podrà rescabalar els possibles costos directament derivats del reemborsament anticipat, si bé no imposarà cap penalització al consumidor.⁷⁸¹ Quant a la **dació en pagament**, la Directiva prohibeix els estats membres que dictin normes que impedeixin que en els contractes de crèdit objecte d'aquesta la transferència de la garantia o dels ingressos derivats de la venda de la garantia a l'entitat de crèdit siguin suficients per al reemborsament del crèdit.

En relació amb els principals **riscos del contracte de crèdit**, la Directiva estableix que amb caràcter previ a l'inici d'un procediment d'execució, cal buscar solucions que tinguin en compte les circumstàncies i necessitats raonables de despeses de manteniment del consumidor. En els casos que es realitzin préstecs amb moneda estrangera, la Directiva preveu mesures per tal de garantir que els consumidors siguin conscients dels riscos que assumeixen

⁷⁸⁰ No obstant això, les parts poden acordar en el contracte de crèdit que aquesta informació es proporcioni al consumidor de manera periòdica quan: la modificació del tipus deutor estigui relacionada amb la modificació d'un tipus de referència; el tipus de referència es faci públic pels mitjans adequats; la informació estigui disponible en els locals de l'entitat de crèdit i es comuniqui en persona al consumidor juntament amb l'import de les noves quotes periòdiques.

⁷⁸¹ Els estats membres podran establir que aquesta compensació no excedeixi d'un nivell determinat o bé que s'autoritzi durant un període determinat de temps.

i que tinguin la possibilitat de limitar la seva exposició al risc de tipus de canvi durant el període de vigència del crèdit. En els contractes de crèdit de tipus variable, la Directiva estableix que tot índex o tipus de referència emprat ha de ser clar, accessible, objectiu i verificable per les parts del contracte i per les autoritats competents.

Finalment, la Directiva faculta els estats membres per establir un règim sancionador en cas d'incompliment, així com per adoptar les mesures necessàries per tal de garantir la seva execució i vetllar pel seu compliment. Tanmateix, admet la possibilitat que els consumidors acudeixin a vies extrajudicials de reclamació i recurs per a la resolució dels litigis que es puguin suscitar en relació amb els crèdits.

De la mateixa manera que l'any anterior, el CESE destaca els beneficis de la inversió social en habitatge social,⁷⁸² atès que dona resposta a les necessitats en diversos àmbits, com la lluita contra la pobresa i la integració social, i al mateix temps es crea ocupació a les regions, la qual cosa contribueix a l'estabilització de l'economia. D'altra banda, també emfasitza la importància d'invertir en projectes de sanejament tèrmic per tal de lluitar contra el canvi climàtic i la pobresa energètica.

En aquesta línia, el Comitè de les Regions⁷⁸³ també posa de manifest la conveniència d'establir un marc europeu a favor de l'habitatge social i reconeix que, si bé els estats membres disposen dels sistemes de protecció social més desenvolupats del món, el problema de les persones sense llar s'ha accentuat, atesa la influència de diversos factors, com la incidència de la crisi econòmica i els canvis en la societat. En aquest sentit, fa una crida als estats membres a emprendre accions a favor de les persones sense llar i a utilitzar, en el marc dels seus programes operatius, finançament del fons d'ajuda europea per als més necessitats i del Fons Social Europeu.

Finalment, cal destacar la Sentència del TJUE,⁷⁸⁴ la qual insta Espanya a modificar la Llei d'enjudiciament civil per tal que els afectats en els processos d'execució hipotecària puguin oposar-se a una resolució judicial desfavorable, en compliment de la Directiva de protecció dels consumidors.

6.4.2. ÀMBIT ESTATAL

Enguany destaquen dues lleis referents a la fiscalitat en matèria d'habitatge. En primer lloc, la Llei 18/2014⁷⁸⁵ incorpora una sèrie de mesures d'estímul de l'activitat econòmica i per paliar els efectes de la crisi. D'entre aquestes mesures i, pel que fa a l'habitatge, cal fer menció de l'exempció en l'Impost sobre la renda de les persones físiques del guany patrimonial que es pugui posar de manifest com a conseqüència de la dació en pagament o d'un procediment d'execució hipotecària que afecti l'habitatge habitual del contribuent, amb efectes des de l'1 de gener de 2014.⁷⁸⁶ D'altra banda, i en la mateixa línia de la mesura anterior, s'introdueix amb efectes des de l'1 de gener de 2014 així com per als fets imposables anteriors a aquesta data no prescrits, una exempció en l'impòst sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana per a les persones físiques que transmeten el seu habitatge habitual mitjançant dació en pagament o com a conseqüència d'un procediment d'execució hipotecària.

En segon lloc, la Llei 26/2014,⁷⁸⁷ atès que elimina la deducció per lloguer d'habitatge habitual⁷⁸⁸, a partir de l'1 de gener de 2015, de tal manera que s'homogeneïtza el tractament fiscal de la propietat i del lloguer.⁷⁸⁹ D'altra banda, la Llei elimina la reducció incrementada del 100% per als arrendaments a joves menors de 30 anys amb rendiments nets del treball o d'activitats econòmiques en el període impositiu superiors a l'IPREM.⁷⁹⁰

⁷⁸² Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre el tema "L'impacte de la inversió social en l'ocupació i en els pressupostos públics". DOUE C 226, de 16.07.2014.

⁷⁸³ Dictamen del Comitè de les Regions – Estratègia europea per a les persones sense llar. DOUE C 271, de 19.08.2014

⁷⁸⁴ Sentència del Tribunal de Justícia de 17 de juliol de 2014. Consulta a <http://s01.s3c.es/imag/doc/2014-07-18/setencia-hipotecas.pdf>.

⁷⁸⁵ Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014.

⁷⁸⁶ S'estableix com a requisit que el propietari de l'habitatge habitual no disposi d'altres béns o drets de quantia suficient per satisfer la totalitat del deute i evitar l'alienació de l'habitatge.

⁷⁸⁷ Llei 26/2014, de 27 de novembre, per la qual es modifiquen la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impòst sobre la renda de les persones físiques, el text refós de la Llei de l'impòst sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, i altres normes tributàries. BOE núm. 288, de 28.11.2014.

⁷⁸⁸ Disposició addicional quinzena.

⁷⁸⁹ Abans de l'1 de gener de 2015 aquesta deducció la gaudien els contribuents la base imposable dels quals és inferior a 24.107,2 euros anuals. Es podien deduir el 10,05% de les quantitats satisfetes en el període impositiu pel lloguer del seu habitatge habitual.

⁷⁹⁰ Per al 2014, de 7.433,14 euros anuals.

A banda de l'àmbit fiscal, també cal esmentar la Llei 10/2014, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats de crèdit.⁷⁹¹ Aquesta norma enforteix el nivell d'exigència cap al sector financer en matèria de regulació prudencional i incorpora a la normativa espanyola els acords internacionals en resposta a la crisi financera del 2008 i amb caràcter preventiu. També incorpora el contingut del Reial decret Llei 14/2013, de mesures urgents per a l'adaptació del dret espanyol a la normativa de la UE en matèria de supervisió i solvència d'entitats financeres. D'altra banda, estableix un període d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei per a la transposició a l'ordenament jurídic espanyol de la Directiva 2014/17/UE, explicada a l'apartat anterior. També encomana al Govern l'avaluació de les possibilitats de millora del sistema institucional de protecció al client i les alternatives per potenciar l'eficàcia dels serveis actuals de reclamacions, defensors del client i serveis d'atenció al client.

6.4.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

En aquest àmbit destaca l'aprovació d'una Llei i dos decrets que han estat objecte de dictamen per part del CTEEC.

En primer lloc, la Llei 20/2014⁷⁹² per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum. D'una banda, aquesta Llei regula aspectes pel que fa a les relacions de consum en matèria de préstecs o crèdits hipotecaris, seguint les orientacions de la Directiva 2014/17/UE. D'altra banda, estableix diverses mesures per fer front a la vulnerabilitat econòmica de les llars, especialment pel que fa a la protecció de les persones que es troben en situació de pobresa energètica, tal com s'esmenta en l'apartat normatiu de protecció social.⁷⁹³

Pel que fa als aspectes en matèria de préstecs o crèdits hipotecaris, la norma incrementa les garanties de la persona consumidora en la contractació de crèdits o préstecs hipotecaris, per tal de garantir la seva protecció al llarg de l'íter contractual, des de la publicitat dels productes hipotecaris, la fase precontractual, l'oferta vinculant, fins a l'elevació d'escriptura pública.

La regulació de les relacions de consum en matèria d'hipoteques sobre l'habitatge és aplicable tant si el préstec o crèdit es demana per adquirir-lo com per a rehabilitar-lo o rehabilitar l'immoble del qual forma part. També s'aplica als avaladors de l'operació de crèdit o préstec i als propietaris hipotecants, si s'escau. A continuació s'exposen els elements principals que regula la Llei.

Pel que fa a les obligacions d'informació prèvia la Llei regula la transparència dels prestadors i intermediaris de crèdit en relació, tant amb els crèdits o préstecs hipotecaris com amb els serveis d'intermediació o assessorament i serveis accessoris. També obliga els prestadors a lliurar a les persones consumidores les condicions generals de contractació per tal que puguin ser consultades en absència del prestador i que siguin accessibles des del web i en els seus establiments i oficines. Aquesta informació s'ha d'adaptar a la FEIN, ja esmentada en l'apartat de l'àmbit europeu. Pel que fa als preus, la Llei també obliga a informar de les tarifes o compensacions, de les despeses transferibles que han de respondre a serveis efectivament prestats i de la seva periodicitat en un document que cal lliurar de manera gratuïta abans de la celebració del contracte de manera clara, concreta i comprensible.

Pel que fa a les comunicacions i la publicitat, la Llei també regula expressament que aquestes han de ser transparents i no poden generar falses expectatives sobre la disponibilitat o sobre el cost d'un crèdit o préstec. Tanmateix, fa un llistat dels aspectes dels quals cal informar com a mínim en aquestes comunicacions i publicitat.

Quant a la informació prèvia al contracte, la Llei estableix que el prestador ha de subministrar la informació de manera gratuïta amb una antelació mínima de catorze dies naturals a la formalització del contracte. Es regula també els mínims d'informació que cal donar.

En relació amb la taxació del bé i altres serveis accessoris, la Llei estableix l'obligació del prestador d'indicar la identitat dels professionals o entitats seleccionats i les tarifes dels honoraris aplicables, així com de lliurar còpia de l'informe de taxació si l'operació s'arriba a realitzar o l'original de l'informe en cas contrari.

⁷⁹¹ Llei 10/2014, de 26 de juny, d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats de crèdit. BOE núm. 156, de 27.06.2014.

⁷⁹² Llei 20/2014, de 29 de desembre, de modificació de la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum. DOGC núm. 6780, de 31.12.2014.

⁷⁹³ També inclou altres aspectes com el millorament de la protecció dels empresaris que estiguin en el règim especial dels treballadors autònoms, mesures en matèria d'informació general a les persones consumidores i de la documentació que se'ls ha de proporcionar, mesures relatives al règim d'infraccions i sancions i la supressió del Registre de Serveis Públics de Consum i la seva reconversió en un Directori de serveis i funcions, sota la responsabilitat de l'Agència Catalana de Consum.

Una vegada obtinguda la taxació de l'immoble, els prestadors han de lliurar per escrit una oferta vinculant que ha de tenir un termini de validesa no inferior a catorze dies des de la data del lliurament. Aquest document ha d'anar acompanyat del projecte de document contractual, on ha de constar el dret de la persona consumidora a examinar l'escriptura pública en el despatx del notari amb una antelació mínima a la data de la signatura de cinc dies hàbils.

Es regulen també els serveis d'assessorament dels prestadors, els intermediaris de crèdit o llurs representants, així com la informació que han de lliurar a la persona consumidora abans que aquests siguin contractats.

La Llei autoritza les pràctiques combinades, però no les vinculades, amb tres excepcions: que s'obri o es mantingui un compte de pagament o estalvi que tingui per finalitat acumular capital per efectuar reemborsaments a crèdit, pagar-ne interessos o agrupar recursos per obtenir el crèdit o bé oferir seguretat addicional al prestador en cas d'impagament; que s'obri o es mantingui un producte d'inversió o un producte de pensió privada si aquests productes serveixen també per a les mateixes finalitats esmentades per al compte de pagament o d'estalvi i, finalment, que els prestadors puguin demostrar que les pràctiques vinculades presenten beneficis clars a les persones consumidores. La Llei permet exigir la subscripció d'una pòlissa d'assegurances en relació amb el contracte de crèdit, si bé s'han d'acceptar pòlisses amb garanties equivalents subscrietes amb altres proveïdors.

La Llei també regula l'obligació dels prestadors d'oferir explicacions adequades i comprensibles sobre els crèdits i préstecs que permetin al consumidor poder comparar els crèdits disponibles en el mercat i prendre una decisió fonamentada sobre la conveniència de subscriure el contracte.

D'altra banda, en la línia de la tendència europea, s'introdueix l'obligació del prestador d'avaluar la solvència del deutor hipotecari consumidor, no podent concedir el crèdit si el resultat de l'avaluació és negatiu.

La Llei defineix com a abusius els interessos de demora superiors a tres vegades l'interès del diner vigent en el moment de la signatura del contracte i estableix mesures complementàries en clàusules i pràctiques abusives i deslleials: requerir a l'infractor l'eliminació i el cessament d'aquestes i en el supòsit de crèdits o préstecs pot acordar la dació en pagament sempre que hi hagi relació directa entre la clàusula o pràctica abusiva i la mesura adoptada.

Finalment, la Llei reforça els sistemes de solució extrajudicial de conflictes amb la finalitat que esdevinguin sistemes eficaços per solucionar problemes i evitar la judicialització dels processos. Quan els procediments de solució extrajudicial afecten l'habitatge habitual, s'estableix que l'organisme competent pot sol·licitar un informe d'avaluació social que determini els riscos socials i econòmics derivats del procés de llançament i que aquest ha d'anar acompanyat de propostes de viabilitat o liquidació ordenada del deute que les parts poden assumir com a solució pactada, amb la inclusió de la dació en pagament.

Tal i com s'ha dit anteriorment, la Llei també estableix mesures per fer front a la vulnerabilitat econòmica de les llars, si bé l'Avantprojecte de Llei que va ser objecte del Dictamen 7/2012 del CTEC no incorporava aquestes mesures. Així, tal i com s'esmenta a l'apartat de protecció social, la Llei estableix diverses mesures de protecció a les persones en situació de pobresa energètica,⁷⁹⁴ per tal que aquestes no pateixin talls de subministrament durant determinats períodes crítics, i s'estableix el procediment per sol·licitar aquestes mesures, incloent l'obligatorietat que les persones afectades presentin un informe dels serveis socials bàsics sobre llur situació personal o bé una còpia de la sol·licitud registrada. La Llei també crea un Fons d'Atenció Solidària en matèria de subministraments bàsics que s'ha de nodrir, entre d'altres aportacions, amb les que facin les administracions públiques competents en aquesta matèria i les empreses subministradores.

Dictamen 7/2012 sobre l'Avantprojecte de Llei de modificació de la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en les relacions de consum en l'àmbit de crèdits i préstecs hipotecaris i la substitució del Registre de Serveis Públics de Consum pel Directori de serveis públics de consum.

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 15 de maig de 2012.

El Dictamen conté cinc observacions a l'articulat.

⁷⁹⁴ D'acord amb la Directiva 2009/72/CE del Parlament Europeu i del Consell, sobre normes comunes per al mercat interior de l'electricitat i per la qual es deroga la Directiva 2003/54/CE, i d'acord amb la Directiva 2009/73/CE, del Parlament Europeu i del Consell, sobre normes comunes per al mercat interior del gas natural i per la qual es deroga la Directiva 2003/55/CE, ambdues de 13 de juliol de 2009.

Algunes de les observacions van dirigides a clarificar la redacció de la norma o a fer-la més entenedora. Així, es recomana que es reculli el termini ja fixat en la normativa (tres dies), en lloc d'utilitzar l'expressió "antelació suficient" i també es fa una recomanació per homogeneïtzar la terminologia emprada en la norma.

Pel que fa a la informació prèvia al contracte de crèdit o préstec hipotecari, la norma estableix que s'ha de facilitar un estudi de sensibilitat de les oscil·lacions en la quantia total del préstec. El CTESC recomana que es revisin els paràmetres per fer l'anàlisi, atès que alguns dels índexs actuals de referència poden deixar de ser vigents a curt termini. També recomana que aquest estudi incorpori, en el cas que n'hi hagués, les quanties derivades de l'aplicació de les clàusules sòl i sostre. Considera que s'ha de suprimir la referència que es fa a facilitar la informació sobre les ajudes públiques atenent les qualitats del prestatari consumidor.

La norma incorpora el 70% de les observacions a l'articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen.

En segon lloc, s'aprova el Reglament sobre la protecció de la legalitat urbanística,⁷⁹⁵ el qual desplega els títols sisè i setè de la Llei d'urbanisme, relatius a la intervenció en l'edificació i l'ús del sòl i del subsòl i a la protecció de la legalitat urbanística, respectivament. A més, desplega també els articles de la Llei d'urbanisme relatius als procediments d'autorització de determinades actuacions en sòl no urbanitzable i sòl urbanitzable no delimitat i d'obres i usos provisionals que regulen aspectes procedimentals relacionats amb les matèries objecte d'aquest Reglament.

Alguns dels aspectes més destacables són els següents:

- Regula els supòsits en què cal projecte tècnic i el seu contingut i, en els casos en què no calgui projecte tècnic executiu, es determina la documentació que cal aportar.
- Clarifica la caducitat de les llicències, en el sentit que la manca de declaració d'aquesta no faculta en cap cas a realitzar obres quan el termini de la llicència ha caducat, generant responsabilitat administrativa a qui realitzi aquestes obres fora del termini de vigència de la llicència corresponent.
- Regula de manera més precisa la simultaneïtat de les obres d'urbanització i edificació, adreçada a garantir la seva compatibilitat i sincronització en l'execució, com a excepció a la condició de solar requerida als terrenys que es pretén edificar. Per poder realitzar les obres de manera simultània es determinen uns requisits que cal complir i s'exigeix que s'acabin simultàniament les obres d'urbanització i d'edificació i que el promotor atorgui una garantia del 100% del cost de les obres d'urbanització pendents de realització que corresponguin al propietari.
- Es regula la possibilitat d'obtenir llicències per a la primera utilització i ocupació de parts d'edificis, tot i que no estiguin acabats completament, sempre i quan siguin objecte d'un únic projecte tècnic prèviament aprovat, que l'estat d'execució de les obres permeti la seva utilització i ocupació, amb independència de la part de construcció no acabada i que la utilització i acabament de les obres no s'interfereixin greument.

Dictamen 16/2013 sobre el Projecte de decret pel qual s'aprova el Reglament sobre protecció de la legalitat urbanística.

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 21 d'octubre de 2013.

El Dictamen conté una observació general i dotze observacions a l'articulat.

El CTESC considera que a la disposició derogatòria s'hauria d'afegir la derogació de l'article 125.5 del Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme, per tal d'estar en concordança amb la modificació de l'article 58.4 del Text refós de la Llei d'urbanisme, on es va suprimir que l'aprovació definitiva del projecte d'urbanització havia de ser prèvia o simultània a la del projecte de reparcel·lació o de tanciació conjunta.

Pel que fa a la garantia relativa a l'execució simultània de les obres d'urbanització i edificació, el CTESC considera que s'hauria de substituir l'incís "en la legislació aplicable en matèria de contractes del sector públic" per "en dret", atès que la remissió estricta als contractes del sector públic genera dificultats en la pràctica en un tema com els avals, per la qual cosa es proposa que, subjectant sempre les garanties a dret, es puguin emprar

⁷⁹⁵ Decret 64/2014, de 13 de maig, pel qual s'aprova el Reglament sobre protecció de la legalitat urbanística. DOGC núm. 6623, de 15.05.2014.

fórmules més adaptables segons la conjuntura.

Es proposa que en les instal·lacions que afectin terceres persones i en què no sigui necessària l'aprovació d'un projecte d'actuació específica per obtenir llicència urbanística, s'estableixi l'obligació de sotmetre's al tràmit d'informació pública.

D'altra banda, es realitzen recomanacions amb la finalitat de millorar la interpretació i la concreció de la norma.

La norma incorpora el 62,5% de les observacions a l'articulat emeses pel CTEESC en aquest Dictamen. El CTEESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

En tercer lloc, s'aprova el Pla pel dret a l'habitatge,⁷⁹⁶ el qual posa l'accent en els programes socials, a diferència dels plans d'habitatge anteriors, que es basaven principalment en els programes de foment de l'habitatge protegit, atesos els greus efectes que ha tingut la crisi econòmica en el sector de l'habitatge. No obstant això, també es preveuen les línies clàssiques d'actuació ja que, tal com estableix la disposició final primera del Decret d'aprovació del Pla, aquest té una duració mínima de quatre anys, si bé té una voluntat de permanència que va més enllà d'aquest període.

El Pla té dos grans eixos d'actuació. En primer lloc, l'eix social, per facilitar l'accés a l'habitatge a la ciutadania i evitar l'exclusió social residencial, amb l'objectiu d'evitar la pèrdua de l'habitatge per motius econòmics, de facilitar l'accés a l'habitatge en condicions assequibles i d'incentivar l'entrada al mercat de lloguer d'habitatges desocupats. En segon lloc, l'eix econòmic, per facilitar la recuperació econòmica del sector de l'habitatge per recuperar l'ocupació, amb l'objectiu d'incentivar la reactivació de la promoció d'habitatge protegit de nova construcció, i de promoure la rehabilitació.

En la línia d'aquests eixos, i, per tal d'assolir els objectius del Pla, aquest s'estructura en tres programes, cadascun d'ells amb una sèrie de mesures, així com una sèrie de mesures connexes i complementàries, tal com es pot observar a la taula següent.

TAULA 197. Programes i actuacions previstes pel Pla per al dret a l'habitatge

Programes	Actuacions
Programa social d'habitatge	Ajuts per al pagament de l'habitatge
	Mediació en el lloguer social
	Habitatges d'inserció
	Actuacions socials en àrees de risc d'exclusió residencial o amb degradació urbana
Programa de foment de la rehabilitació	Mesures de foment a la rehabilitació d'habitatges i edificis d'habitatges
	Mesures de foment a la rehabilitació en les àrees de rehabilitació
Programa d'habitatges amb protecció oficial	Promoció i qualificació d'habitatges amb protecció oficial, destinats al lloguer, a la venda, a altres formes de tinença intermèdia o a l'ús propi
	Lloguer, adquisició o altres formes intermèdies d'accés als habitatges amb protecció oficial
	Promoció d'allotjaments col·lectius protegits per a persones especialment vulnerables i per a altres grups específics de població
Altres mesures connexes i complementàries	Suport a les oficines locals d'habitatge i borses de mediació per al lloguer social
	Règim de cobertures de cobrament de les rendes dels contractes de lloguer d'habitatges: Avalloguer
	Servei d'assessorament sobre el deute hipotecari: ofideute
	Mesa de valoració de situacions d'emergències econòmiques i socials

⁷⁹⁶ Decret 75/2014, de 27 de maig, del Pla per al dret a l'habitatge. DOGC núm. 6633, de 29.05.2014.

El Pla estableix que els ajuts que preveu el Decret s'atorguen en funció dels límits que imposin les disponibilitats pressupostàries de cada exercici i, quan es convoquin amb convocatòries públiques, resten condicionats a les dotacions de cada convocatòria.

Dictamen 17/2013 sobre el Projecte de decret del Pla per al dret a l'habitatge

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 21 d'octubre de 2013.

El Dictamen conté vuit observacions generals i dotze observacions a l'articulat.

El CTESC constata que la norma manté una línia de continuïtat en les polítiques d'habitatge pel que fa a les formulacions teòriques bàsiques.

Considera que la manca d'objectius, de planificació i de quantificacions comporta que els programes quedin reduïts a uns principis generals de prioritat, concretats mitjançant convocatòries i en funció de les disponibilitats pressupostàries, la qual cosa pot desvirtuar la naturalesa dels plans d'habitatge. Se sol·licita que el desenvolupament normatiu d'aquest Decret es remeti al CTESC, per conèixer-ne el contingut i emetre'n dictamen.

El CTESC valora el fet que el Govern prioritzi el desenvolupament dels programes socials dins el Pla de l'habitatge i considera necessari que aquesta prioritització es faci efectiva en els programes que desenvolupi el Pla.

Tenint en compte que la norma remet les condicions dels ajuts a les convocatòries posteriors, i això pot comportar que els imports dels ajuts puguin variar d'una convocatòria a una altra, es recomana que les convocatòries siguin anuals, especialment les dels programes socials d'habitatge.

El CTESC considera necessari que el Govern dediqui recursos econòmics per impulsar la rehabilitació d'edificis i habitatges a Catalunya. També considera que la norma hauria de preveure un apartat específic per al foment de la conversió del parc construït desocupat en habitatge de lloguer a preu assequible.

El CTESC recomana que la promoció d'habitatge protegit es canalitzi sobre aquelles zones en què hi hagi demanda contrastada i no hi hagi estoc.

Es recomana incloure com a contraprestacions per als propietaris que signen contractes a través de les borses de mediació en el lloguer algun tipus d'ajut directe o d'exempció fiscal per tal de compensar la reducció del preu del lloguer, a més de la garantia que la propietat es mantindrà en condicions i que rebrà el preu del lloguer.

Pel que fa al Programa de foment a la rehabilitació, es considera que la inspecció tècnica d'edificis ha de ser una de les actuacions susceptibles de rebre ajuts d'aquest Programa. Es recomana incloure com una de les condicions per accedir als ajuts el fet que un cop finalitzades les obres de rehabilitació protegides, els habitatges tinguin les condicions necessàries per obtenir la cèdula d'habitabilitat. També es considera que els ajuts públics a la rehabilitació s'han d'atorgar a edificis dels quals es destinin majoritàriament a residència habitual i permanent i que aquest requisit ha de quedar recollit en el text del Projecte de decret i no a les convocatòries.

La norma incorpora el 41,7% de les observacions a l'articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen. El CTESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

Cal destacar també en aquest àmbit l'aprovació d'una nova línia d'ajuts d'habitatge⁷⁹⁷ destinada específicament a persones en situació d'atur de llarga durada i amb ingressos baixos.⁷⁹⁸ Aquest col·lectiu d'aturats de llarga durada podrà optar a ajuts d'entre 100 i 200 euros mensuals durant un any, bé sigui per pagar el lloguer o la hipoteca. Aquesta prestació té una dotació pressupostària de set milions d'euros.

⁷⁹⁷ Resolució TES/527/2014, de 4 de març, per la qual es fa pública la convocatòria extraordinària per a la concessió de prestacions econòmiques d'urgència especial per al pagament del lloguer o quotes d'amortització hipotecària per a l'any 2014, adreçada a persones en situació d'atur de llarga durada. DOGC núm. 6580, de 12.03.2014.

⁷⁹⁸ Cal acreditar uns ingressos de la unitat de convivència no superiors a 1,5 vegades l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC) ponderat en funció del nombre de membres que la componen i de la zona on està ubicat l'habitatge, així com acreditar uns ingressos mensuals de la unitat de convivència que, juntament amb l'ajut a percebre, siguin iguals a l'import del lloguer o de la quota d'amortització hipotecària.

Com a iniciativa pública, es pot fer menció de l'Acord de Govern de creació de l'Estratègia catalana per a la renovació energètica d'edificis,⁷⁹⁹ que té com a objectiu incentivar els propietaris de l'1,2 milions d'edificis que hi ha a Catalunya, tant d'usos residencials com terciaris, per tal de millorar el seu comportament energètic, impulsant l'estalvi econòmic i les condicions d'habitabilitat i confort.

Aquesta Estratègia és fruit del treball del Programa europeu Marie.

Els objectius prioritaris de l'Estratègia catalana per al 2020 són els següents:

- Reduir el 14,4% del consum estimat d'energia final del parc edificat residencial i terciari.
- Disminuir el 22% de les emissions de CO².
- Aconseguir un estalvi d'un 21% de la despesa econòmica del parc edificat, equivalent a 800 M€.
- El Govern ha aprovat a més un Pla d'acció de l'Estratègia catalana, que enumera els cinc eixos que hauran de guiar la seva posada en pràctica. D'aquesta manera, el Pla d'acció preveu la creació d'un sistema d'informació amb les dades del parc edificat català, així com la posada en marxa de campanyes informatives per estimular la demanda de rehabilitació energètica, posant l'èmfasi en l'estalvi que permet. Igualment, es treballarà en l'entrada en el mercat de nous productes i serveis aplicables en processos de renovació energètica.
- L'Acord de Govern crea també un Comitè Executiu per desenvolupar l'Estratègia catalana, així com una Comissió Interdepartamental per desenvolupar un Pla d'estalvi i eficiència energètica específica per als equipaments de la Generalitat.

Finalment, l'Acord ratifica la declaració de Ljubljana, adoptada pels diferents projectes europeus estratègics en renovació energètica, i que afecta més de 23 espais regionals mediterranis, per la qual el Govern es compromet a adoptar mesures de coordinació amb la resta de nivells de governança de l'Administració pública.

6.5. PROTECCIÓ I INCLUSIÓ SOCIAL

6.5.1. ÀMBIT DE LA UE

Com a qüestió prèvia, cal assenyalar que les polítiques socials són en gran mesura competència dels estats membres. És per això que molts dels instruments de la UE en aquest àmbit consisteixen en recomanacions als estats sobre l'orientació que han de prendre les seves polítiques. En aquest sentit, el paper de la UE pot consistir en: identificar reptes compartits pels estats i establir objectius conjunts; promoure l'intercanvi de bones pràctiques; proporcionar orientació als estats en les àrees clau que cal reformar en el marc de l'Estratègia Europa 2020; fer el seguiment, analitzar i comunicar les tendències socials; i proporcionar suport financer a la implementació de les reformes socials.

D'altra banda, l'any 2010 es crea el Semestre europeu, que transcorre cada any entre gener i juliol, i que permet analitzar per part de la UE les polítiques dels estats membres i adoptar recomanacions específiques per país, abans que els governs elaborin els seus projectes de pressupostos i que, per tant, estableixin les seves prioritats polítiques nacionals. Bona part d'aquestes recomanacions tracten aspectes sobre protecció i inclusió social.

La Comissió posa en marxa l'any 2013 el Paquet d'inversió social per al creixement i la cohesió, en el qual s'insta els estats membres a donar una prioritat més elevada a la inversió social i a modernitzar els seus estats del ben-estar. A partir d'aquest moment, les polítiques en matèria d'inversió social entren a formar part del Semestre Europeu i els estats han d'incloure els progressos realitzats en aquest àmbit, així com l'aplicació de les estratègies d'inclusió activa, en els seus programes nacionals de reforma.

El Paquet d'inversió social es finança principalment mitjançant el Fons Social Europeu (FSE). Com a mecanisme de finançament addicional es compta amb el Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER), que incorpora entre les seves prioritats la inclusió social i la lluita contra la discriminació, i amb el Fons d'Ajuda Europea per a

⁷⁹⁹ Acord del Govern sobre l'estratègia catalana per a la renovació energètica d'edificis. Consulta a http://www.agenciahabitatge.cat/wps/wcm/connect/d0cf9500434354aba318ebe4abf159ca/Acord+Govern_RENOVACI%C3%93+ENERG%C3%88TICA+EDIFICIS%2BESTRAT%C3%88GIA.pdf?MOD=AJPERES.

les Persones més Desafavorides. Aquest fons s'ha establert per reglament per al període comprès entre l'1 de gener del 2014 i el 31 de desembre del 2020,⁸⁰⁰ i té com a objectiu específic paliar les pitjors formes de pobresa, subministrant ajuda no financera a les persones més desafavorides en forma d'aliments i/o assistència material bàsica i d'activitats d'inclusió social dirigides a la integració social de les persones més desafavorides. Pel que fa a l'àmbit d'aplicació de l'ajuda, el Fons finançarà els programes nacionals que distribueixen aliments i/o assistència material bàsica a les persones més desafavorides a través d'organitzacions associades, seleccionades pels estats membres. El Fons també finançarà activitats que contribueixin a la inclusió social de les persones més desafavorides. També promourà a escala de la Unió l'aprenentatge mutu, l'establiment de xarxes i la difusió de bones pràctiques en l'àmbit de l'ajuda financera a les persones més desafavorides.

El Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE) ha acollit favorablement el Paquet d'inversió social;⁸⁰¹ en particular, el canvi de perspectiva que suposa no considerar la inversió social únicament com un factor de cost, sinó com una inversió de futur. El Comitè efectua una sèrie de recomanacions polítiques per a l'aplicació satisfactòria del paquet d'inversió social, que se centren en els aspectes següents: garantir l'abandonament de l'austeritat presupostària estricta; garantir el finançament; esdevenir un punt de referència de l'Estratègia 2020 i del Semestre europeu; millorar la metodologia i gaudir d'instruments més eficaços per mesurar l'èxit de la inversió social; i revisar i posar en pràctica el full de ruta polític de la Comissió per a l'aplicació del paquet d'inversió social.

A continuació, es descriu com ha transcorregut el Semestre europeu del 2014 pel que fa a les mesures de l'àmbit social.

El Consell Europeu de desembre de 2013⁸⁰² ratifica l'Estudi prospectiu anual sobre el creixement de 2014, el qual estableix com una de les seves prioritats que les polítiques se centrin en la lluita contra les conseqüències socials de la crisi, a través de la millora del rendiment dels sistemes de protecció social, en particular reforçant els vincles entre l'assistència social i les mesures d'activació. En el Consell Europeu de 20 i 21 de març,⁸⁰³ es convida els estats membres a què en els seus programes nacionals de reformes tinguin en compte les qüestions específiques assenyalades pel Consell en les seves recomanacions específiques de l'any anterior que, en el cas d'Espanya, se centren en la manca d'informació sobre el desenvolupament del Pla nacional d'inclusió social 2013-2016, la necessitat de racionalitzar els objectius i recursos, millorar la governança i la coordinació interinstitucional, simplificar els procediments per a les persones sol·licitants d'assistència social i eliminar els obstacles a la mobilitat.

El Consell de 26 i 27 de juny⁸⁰⁴ subscriu les recomanacions específiques per país, posant fi al Semestre Europeu. Respecte del Programa nacional de reformes d'Espanya 2014 (PNR),⁸⁰⁵ es recomana que es prenguin mesures en el període 2014-2015 amb la finalitat⁸⁰⁶ d'aplicar el Pla nacional d'inclusió social 2013-2016 i avaluar la seva eficàcia per a la consecució de la totalitat dels seus objectius; reforçar la capacitat administrativa i la coordinació entre els serveis socials i d'ocupació amb la finalitat de brindar itineraris integrats de suport a les persones que es troben en situació de risc, i impulsar entre les administracions públiques encarregades dels programes de renda mínima procediments racionalitzats per facilitar les transicions entre els programes de rendes mínimes i la incorporació al mercat de treball; millorar l'orientació dels programes de suport a les famílies i els serveis de qualitat, donant prioritat a les llars de rendes baixes amb fills, per garantir l'eficàcia i la progressivitat de les transferències socials.

En aquesta mateixa reunió, el Consell adopta un acord sobre les prioritats del treball de la UE durant els propers cinc anys;⁸⁰⁷ dins del respecte a les competències dels estats membres, que són els responsables dels seus sistemes de benestar, s'estableix la prioritat de contribuir a què les societats disposin de xarxes de seguretat per acompanyar el canvi i revertir les desigualtats, amb uns sistemes de protecció social que siguin eficients, equitatius i preparats per al futur. El Consell Europeu es compromet a garantir un seguiment periòdic de les prioritats que s'estableixen.

⁸⁰⁰ Reglament (UE) núm. 223/2014 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de març de 2014, relatiu al Fons d'Ajuda Europea per a les persones més desafavorides. DOUE L 72/1, de 12.03.2014.

⁸⁰¹ Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu sobre el tema "L'impacte de la inversió social en l'ocupació i els pressupostos públics" (Dictamen d'iniciativa). DOUE C 226, de 16.07.2014.

⁸⁰² Conclusions del Consell Europeu de 19 i 20 de desembre de 2013. Brussel·les, 20.12.2013.

⁸⁰³ Conclusions del Consell Europeu de 20 i 21 de març de 2014. Brussel·les, 21.03.2014.

⁸⁰⁴ Conclusions del Consell Europeu de 26 i 27 de juny de 2014. Brussel·les, 27.06.2014.

⁸⁰⁵ El contingut del PNR s'ha inclòs en la normativa i les iniciatives públiques d'àmbit estatal.

⁸⁰⁶ Recomanació del Consell de 8 de juliol de 2014, relativa al Programa nacional de reformes de 2014 d'Espanya i per la que s'emet un dictamen del Consell sobre el Programa d'estabilitat d'Espanya per al 2014. DOUE C 247/35, de 29.07.2014.

⁸⁰⁷ Agenda Estratègica per a la Unió en temps de canvi.

D'altra banda, cal fer referència a la Directiva 2014/50/UE, del Parlament Europeu i del Consell,⁸⁰⁸ la qual estableix normes destinades a facilitar l'exercici del dret de les persones treballadores a la lliure circulació entre els estats membres mitjançant la reducció dels obstacles creats per determinades normes relatives als règims complementaris de pensió lligats a una relació laboral.

6.5.2. ÀMBIT ESTATAL

La Llei de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2014⁸⁰⁹ conté un seguit de mesures en l'àmbit social, entre les quals destaquen les següents:

- Es revaloren el 0,25 per cent les pensions del sistema de la Seguretat Social i de classes passives de l'Estat: s'aplica per primera vegada el previst per la Llei 23/2013, de 23 de desembre,⁸¹⁰ que estableix l'anomenat índex de revaloració de les pensions, el qual substitueix l'índex de preus al consum com a referència per a l'actualització de les pensions.
- Es fixa la quantia de les pensions no contributives en 5.122,60 euros anuals i s'estableix un complement de 525 euros anuals per al pensionista que no tingui habitatge en propietat. D'altra banda, la quantia del SOVI s'estableix en 5.667,20 euros anuals.
- S'actualitzen les bases i els tipus de cotització dels diferents règims de la Seguretat Social i s'augmenta el 5 per cent el topall màxim de la base de cotització, fins als 3.597 euros mensuals.
- S'estableixen les quanties de les prestacions familiars de la Seguretat Social, de les pensions assistencials i dels subsidis econòmics previstos en el Text refós de la Llei general dels drets de les persones amb discapacitat i la seva inclusió social.
- Es determina l'indicador públic de renda d'efectes múltiples (IPREM) per a l'any 2014, que queda fixat en els mateixos termes que per a l'exercici 2013 (532,51 euros mensuals).
- Es manté la reducció del 50 per cent de la cotització empresarial a la Seguretat Social en els supòsits de canvi de lloc de treball per risc durant l'embaràs o la lactància natural, així com en els supòsits de malaltia professional.
- S'aplaça l'aplicació de la disposició addicional 30 de la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social, la qual augmenta el percentatge de la base reguladora, del 52% al 60% de forma gradual, que s'utilitza per calcular la pensió de viduïtat, en el cas de persones beneficiàries de més de 65 anys que tinguin aquesta pensió com a principal font d'ingressos.
- S'aplacen els efectes de la disposició addicional 58 de la Llei general de la Seguretat Social, introduïda per l'article 7 de la Llei 27/2011 abans esmentada, segons la qual la protecció per accidents de treball i malalties professionals passa a formar part de l'acció protectora obligatòria de tots els règims de la Seguretat Social. Aquesta disposició addicional ha estat derogada per la Llei 36/2014, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015.
- S'aplaça l'entrada en vigor de l'ampliació del permís de paternitat fins a quatre setmanes, introduïda per la Llei 9/2009, de 6 d'octubre, a l'1 de gener del 2015. La Llei 36/2014, de 26 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2015 estableix que la Llei 9/2009 abans esmentada entrarà en vigor a partir de l'1 de gener del 2016.
- Se suspèn l'aplicació de determinats preceptes de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, relatius a la cooperació interadministrativa i al finançament del sistema. Aquesta suspensió es ve fent anualment des de l'any 2012.

⁸⁰⁸ Directiva 2014/50/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 16 d'abril de 2014, relativa als requisits mínims per reforçar la mobilitat dels treballadors entre estats membres mitjançant la millora de l'adquisició i el manteniment dels drets complementaris de pensió. DOUE L 128, de 30.04.2014.

⁸⁰⁹ Llei 22/2013, de 23 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2014. BOE núm. 309, de 26.12.2013.

⁸¹⁰ Llei 23/2013, de 23 de desembre, reguladora del factor de sostenibilitat i de l'índex de revaloració del sistema de pensions de la Seguretat Social. BOE núm. 309, de 26.12.2013.

Les qüestions relatives a la revaloració de les pensions públiques contingudes a la Llei de pressupostos es troben desenvolupades en el Reial decret 1045/2013, de 27 de desembre.⁸¹¹ Així mateix, el Reial decret 1043/2013, de 27 de desembre,⁸¹² desenvolupa les previsions en matèria de classes passives. D'altra banda, les normes sobre cotització es despleguen a l'Ordre ESS/106/2014, de 31 de gener,⁸¹³ així com a l'Ordre ESS/234/2014, de 17 de febrer.⁸¹⁴

Enguany també es pot destacar la normativa següent en matèria de Seguretat Social:

Es regula⁸¹⁵ la concessió directa de les subvencions denominades ajudes prèvies a la jubilació ordinària en el sistema de la Seguretat Social a persones treballadores afectades per processos de reestructuració d'empreses. Aquestes ajudes tenen com a objectiu facilitar una cobertura econòmica a les persones treballadores que s'apropen a l'edat de jubilació per atendre situacions d'urgència i necessitat sociolaboral. La regulació d'aquestes ajudes adapta l'Ordre ministerial de 5 d'octubre de 1994 al que es disposa en els articles 22 i 28 de la Llei 38/2003, general de subvencions.

Podran ser beneficiàries d'aquestes ajudes les persones treballadores que hagin estat acomiadades d'acord amb els articles 51 i 52 de l'Estatut dels treballadors (acomiadament col·lectiu i per causes objectives) i que compleixin els requisits següents: tenir una edat inferior en quatre anys a l'edat a la que s'haguessin pogut jubilar; tenir cobert el període de cotització exigít per causar dret a la pensió de jubilació de la Seguretat Social en la seva modalitat contributiva en arribar a l'edat legal per al seu accés; acreditar una antiguitat mínima en l'empresa o grup d'empreses d'almenys dos anys en el moment de la sol·licitud; en el cas de persones treballadores afectades per acomiadament col·lectiu, no podran transcórrer més de quatre anys entre la data de comunicació de l'acord assolit en el període de consultes a l'autoritat laboral competent i la data d'accés de les persones treballadores al sistema d'ajudes prèvies; trobar-se inscrites com a demandants d'ocupació en el moment de concessió de l'ajuda i haver esgotat la prestació contributiva d'atur; no tenir cap incompatibilitat per rebre l'ajuda.

D'altra banda, es crea la Unitat Especial de Col·laboració i Suport als Jutjats i Tribunals i a la Fiscalia General de l'Estat per a la lluita contra l'ocupació irregular i el frau a la Seguretat Social, en compliment del previst a la Llei 13/2012, de 26 de desembre, de lluita contra l'ocupació irregular i el frau a la Seguretat Social.⁸¹⁶ Correspon a la Unitat Especial el compliment de les funcions que li encomani l'Autoritat Central de la Inspecció de Treball i Seguretat Social per a la col·laboració i l'auxili en la persecució dels delictes en matèria d'ocupació irregular i frau a la Seguretat Social i, en particular, les tasques d'inspecció, coordinació, assessorament i suport que resultin necessàries. Amb aquesta finalitat, remetrà als jutjats, als tribunals i al Ministeri Fiscal els informes que siguin precisos. Així mateix, es preveu que la Unitat presti la col·laboració i el suport que li sol·licitin la Fiscalia General de l'Estat i els jutjats i tribunals per a la repressió dels delictes per frau a la Seguretat Social i per ocupació irregular.

Mitjançant Resolució de 23 de gener de 2014, s'autoritza l'ampliació del termini d'ingrés de la cotització corresponent als nous conceptes i imports computables en la base de cotització al règim general de la Seguretat Social.⁸¹⁷ En aplicació del Reial decret llei 16/2013, de 20 de desembre, de mesures per afavorir la contractació estable i millorar l'ocupabilitat de les persones treballadores, han passat a computar-se en la base de cotització al règim general de la Seguretat Social una sèrie de conceptes retributius que fins aleshores n'estaven exclosos i, d'altra banda, han passat a computar-se en la seva integritat altres conceptes que amb anterioritat tenien establerta alguna limitació a l'efecte. Es preveu que els conceptes referits puguin ser objecte de liquidació complementària i ingrés fins al 31 de maig de 2014, mentre que l'entrada en vigor de la modificació legal estava prevista per al 22 de desembre de 2013.

⁸¹¹ Reial decret 1045/2013, de 27 de desembre, sobre revaloració de les pensions del sistema de la Seguretat Social i d'altres prestacions socials públiques per a l'exercici 2014. BOE núm. 312, de 30.12.2013.

⁸¹² Reial decret 1043/2013, de 27 de desembre, sobre revalorització i complements de classes passives per a l'any 2014. BOE núm. 312, de 30.12.2013.

⁸¹³ Ordre ESS/106/2014, de 31 de gener, per la que es desenvolupen les normes legals de cotització a la Seguretat Social, atur, protecció per cessament d'activitat, Fons de Garantia Salarial i formació professional, contingudes a la Llei 22/2013, de 23 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2014. BOE núm. 28, d'01.02.2014.

⁸¹⁴ Ordre ESS/234/2014, de 17 de febrer, per la que s'estableixen per a l'any 2014 les bases de cotització a la Seguretat Social dels treballadors del règim especial del mar inclosos en els grups segon i tercer.

⁸¹⁵ Reial decret 3/2014, de 10 de gener, pel que s'estableixen les normes especials per a la concessió d'ajudes prèvies a la jubilació ordinària en el sistema de la Seguretat Social a persones treballadores afectades per processos de reestructuració d'empreses. BOE núm. 25, de 29.01.2014.

⁸¹⁶ Ordre ESS/78/2014, de 20 de gener, per la que es crea la Unitat Especial de Col·laboració i Suport als Jutjats i Tribunals i a la Fiscalia General de l'Estat per a la lluita contra l'ocupació irregular i el frau a la Seguretat Social. BOE núm. 26, de 30.01.2014.

⁸¹⁷ Resolució de 23 de gener de 2014, de la Tresoreria General de la Seguretat Social, per la que s'autoritza l'ampliació del termini d'ingrés de la cotització corresponent als nous conceptes i imports computables en la base de cotització al règim general de la Seguretat Social. BOE núm. 27, de 31.01.2014.

S'aprova també la Llei 1/2014,⁸¹⁸ la qual conté mesures amb relació a la protecció social del treball a temps parcial. Aquesta llei és el resultat de la tramitació com a Projecte de Llei del Reial decret llei 11/2013, de 2 d'agost, per a la protecció dels treballadors a temps parcial i altres mesures urgents en l'ordre econòmic i social, respecte del qual la Llei no incorpora cap novetat pel que fa a la regulació de la protecció social del treball a temps parcial.⁸¹⁹ La Llei 1/2014 modifica la Llei general de la Seguretat Social respecte dels períodes de cotització que han d'acreditar les persones treballadores a temps parcial per causar dret a les prestacions de la Seguretat Social i a la determinació de la quantia de les seves pensions de jubilació i d'incapacitat permanent derivada de malaltia comuna, amb l'objectiu d'aplicar el principi d'igualtat en l'accés a les prestacions i contribuir a la proporcionalitat entre les aportacions fetes i les prestacions que han de rebre. Aquesta modificació té causa en la STC 61/2013, que declara la inconstitucionalitat de la disposició addicional setena de la Llei general de la Seguretat Social, per vulneració del dret a la igualtat en produir una discriminació indirecta per raó de sexe, atesa la incidència predominant del treball a temps parcial sobre l'ocupació femenina.

D'altra banda, enguany s'ha establert l'anomenada acreditació de vivència de les persones perceptores de pensions contributives de la Seguretat Social espanyola residents a l'estranger.⁸²⁰ Amb aquesta finalitat, aquestes persones han de presentar cada any, dins del primer trimestre natural, un justificant original de vivència per continuar percebent la pensió reconeguda. L'acreditació de la vivència es pot obtenir mitjançant certificat de vida expedit per la persona encarregada del Registre Civil Consular o mitjançant certificació de compareixença expedida per la Conselleria o Secció d'Ocupació i Seguretat Social del seu lloc de residència.

En matèria d'incapacitat temporal, s'ha aprovat el Reial decret 625/2014, de 18 de juliol,⁸²¹ que regula determinats aspectes relatius a la gestió i control dels processos derivats d'aquesta contingència.⁸²²

Enguany s'ha aprovat també el Reial decret⁸²³ que modifica l'article 23 del Reglament general sobre cotització i liquidació d'altres drets de la Seguretat Social, el qual concreta els conceptes inclosos i exclosos de la base de cotització de la Seguretat Social, per tal d'adaptar el seu contingut a les modificacions que s'han produït a la Llei general de la Seguretat Social en matèria de composició i regles de còmput de la base de cotització.⁸²⁴ En la nova redacció de l'article 23 del Reglament esmentat es defineixen, en primer lloc, els conceptes retributius que formen la base de cotització del règim general de la Seguretat Social i s'estableixen les regles de valoració de les distintes percepcions en espècie que formen part de la remuneració; en segon lloc, es defineixen els conceptes exclosos de la base de cotització i es concreten alguns aspectes d'aquesta exclusió. Finalment, s'estableix una ampliació del termini per a la liquidació i l'ingrés de la cotització corresponent a les primeres mensualitats dels nous conceptes i imports computables en la base de cotització.

També cal fer referència a l'establiment d'un nou sistema de liquidació i ingrés de quotes de la Seguretat Social i dels conceptes de recaptació conjunta (atur, Fons de Garantia Salarial i formació professional), que substitueix el model tradicional d'autoliquidació. La Llei 34/2014, de 26 de desembre,⁸²⁵ regula el nou procediment pel qual la Tresoreria General de la Seguretat Social liquida directament les obligacions de cotització a les empreses, que es caracteritza per un càlcul individualitzat de la cotització corresponent a cada persona treballadora, elaborat en funció de la informació que ja està en poder de la Seguretat Social i d'aquella altra que ha de ser proporcionada pel subjecte responsable del compliment de l'obligació de cotitzar. La Tresoreria General de la Seguretat Social aplica les deduccions a la cotització que corresponguin, així com, si escau, la compensació de l'import de les prestacions abonades a les persones treballadores en règim de pagament delegat amb el de les quotes degudes corresponents al mateix període de liquidació, en funció de les dades rebudes de les entitats gestores i col·laboradores de la Seguretat Social. El nou sistema serà d'implantació progressiva i la seva aplicació inicial es

⁸¹⁸ Llei 1/2014, de 28 de febrer, per a la protecció dels treballadors a temps parcial i altres mesures urgents en l'ordre econòmic i social. BOE núm. 52, d'01.03.2014.

⁸¹⁹ El Reial decret llei 11/2013 ja va ser objecte de comentari a la Memòria del CTESC de l'any 2013.

⁸²⁰ Resolució de 4 de març de 2014, de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social, per la qual s'estableix l'acreditació de la vivència de les persones perceptores de pensions de la Seguretat Social espanyola, en la seva modalitat contributiva, residents a l'estranger, mitjançant compareixença davant les conselleries o seccions d'Ocupació i Seguretat Social. BOE núm. 63, de 14.03.2014.

⁸²¹ Reial decret 625/2014, de 18 de juliol, pel qual es regulen determinats aspectes de la gestió i control dels processos per incapacitat temporal en els primers tres-cents seixanta cinc dies de la seva duració. BOE núm. 176, de 21.07.2014.

⁸²² El contingut d'aquesta norma es troba desenvolupat a l'apartat de normativa sobre prevenció de riscos i sinistralitat laboral del Capítol 3.

⁸²³ Reial decret 637/2014, de 25 de juliol, pel qual es modifica l'article 23 del Reglament general sobre cotització i liquidació d'altres drets de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret 2064/1995, de 22 de desembre. BOE núm. 181, de 26.07.2014.

⁸²⁴ L'article 109 del Text refós de la Llei general de la Seguretat Social, que determina la composició i les regles de còmput de la base de cotització, ha estat objecte de reforma pel Reial decret llei 20/2012, de 13 de juliol, de mesures per garantir l'estabilitat pressupostària i de foment de la competitivitat, i pel Reial decret 16/2013, de 20 de desembre, de mesures per afavorir la contractació estable i millorar l'ocupabilitat dels treballadors.

⁸²⁵ Llei 34/2014, de 26 de desembre, de mesures en matèria de liquidació i ingrés de quotes de la Seguretat Social. BOE núm. 313, de 27.12.2014.

preveu simultània a la del model d'autoliquidació de quotes, fins a la incorporació total al nou sistema dels subjectes responsables, que es farà en funció de les possibilitats de gestió i dels mitjans tècnics disponibles en cada moment per la Tresoreria General de la Seguretat Social, que dictarà a tal efecte les resolucions per les quals s'acordi la incorporació al nou sistema dels subjectes responsables del compliment de l'obligació de cotitzar.

D'acord amb el preàmbul de la llei, la liquidació directa de quotes persegueix els objectius següents: simplificar el compliment de l'obligació de cotitzar; reduir costos de la Seguretat Social; aconseguir una major efectivitat en el control d'aspectes determinants per a la correcta gestió liquidatòria i recaptatòria de la Seguretat Social; i aconseguir una millora de la qualitat de la informació utilitzada per a la liquidació de quotes.

D'altra banda, enguany s'ha aprovat la reforma del Reglament sobre plans i fons de pensions,⁸²⁶ el qual s'adapta a les modificacions que han afectat el Text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre. Pel que fa a les contingències cobertes pels plans de pensions, en el cas d'impossibilitat d'accés a la jubilació, s'entén que es produeix aquesta contingència quan el partícip compleix els 65 anys d'edat; no obstant això, i si les especificacions dels plans de pensions ho autoritzen, es permet el cobrament anticipat de la prestació de jubilació, sigui quina sigui l'edat del partícip, si s'extingeix la seva relació laboral i passa a la situació legal d'atur en els casos dels articles 49.1 g), 51, 52 i 57bis de l'Estatut dels treballadors.⁸²⁷ El Reglament també desenvolupa determinats aspectes relacionats amb l'activitat del comercialitzador del pla de pensions i es revisen i actualitzen les obligacions d'informació a partícips i beneficiaris. Amb aquesta finalitat, es desenvolupa el document amb les dades fonamentals per al partícip per tal que conegui les característiques principals i els riscos que comporten aquests productes. D'altra banda, s'adequa el marc normatiu existent respecte del règim d'inversions. Pel que fa a l'activitat de les entitats gestores i dipositàries, es clarifiquen i desenvolupen les funcions que se'ls encomanen.

D'altra banda, i amb relació a l'àmbit de la discapacitat, enguany s'han regulat les condicions bàsiques d'emissió i ús de la targeta d'estacionament per a persones amb discapacitat,⁸²⁸ amb l'objectiu de garantir la igualtat en tot el territori de l'Estat per a la utilització de la targeta i la seguretat jurídica de les persones amb discapacitat que presentin mobilitat reduïda.⁸²⁹ En aquest sentit, es regula la condició de persona titular del dret a obtenir la targeta d'estacionament, les condicions del seu ús, els drets i les obligacions de les persones titulars i les limitacions d'ús, així com la renovació de la targeta. Així mateix, es recull l'obligació relativa al nombre mínim de places d'aparcament disponibles, reservades i dissenyades per al seu ús per a persones amb discapacitat que presentin mobilitat reduïda en nuclis urbans.

Amb relació a l'àmbit de la dependència, s'han aprovat els criteris per determinar el contingut del servei de promoció de l'autonomia personal per a les persones reconegudes en situació de dependència en grau II i III, així com l'avaluació anual corresponent a l'exercici 2013 dels resultats d'aplicació de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.⁸³⁰ Així mateix, enguany es crea i regula el Centre de Referència Estatal d'Atenció Psicosocial a Persones amb Trastorn Mental Greu, d'acord amb l'article 16 de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, que considera els centres de Referència Estatal com a recursos integrants de la Xarxa de Serveis del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD). Els centres de Referència Estatal es configuren com a instruments de l'Administració general de l'Estat per articular la col·laboració entre els recursos públics i privats per a la promoció i millora dels serveis d'un sector determinat de persones en situació de dependència.⁸³¹

⁸²⁶ Reial decret 681/2014, d'1 d'agost, pel que es modifica el Reglament de plans i fons de pensions, aprovat pel Reial decret 304/2004, de 20 de febrer, el Reglament sobre la instrumentació dels compromisos per pensions de les empreses amb els treballadors i beneficiaris, aprovat pel Reial decret 1588/1999, de 15 d'octubre, el Reglament d'ordenació i supervisió de les assegurances privades, aprovat pel Reial decret 2486/1998, de 20 de novembre, i el Reial decret 764/2010, d'11 de juny, pel que es desenvolupa la Llei 26/2006, de 17 de juliol, de mediació d'assegurances i reassegurances privades en matèria d'informació estadística i comptable i del negoci, i de competència professional. BOE núm. 187, de 02.08.2014.

⁸²⁷ Per mort, jubilació o incapacitat de l'empresari o per extinció de la personalitat jurídica del contractant; per acomiadament col·lectiu; per extinció del contracte per causes objectives i per extinció del contracte en cas de procediment concursal.

⁸²⁸ Reial decret 1056/2014, de 12 de desembre, pel que es regulen les condicions bàsiques d'emissió i ús de la targeta d'estacionament per a persones amb discapacitat. BOE núm. 309, de 23.12.2014.

⁸²⁹ Aquesta norma es dicta d'acord amb l'article 149.1.1, que reserva a l'Estat la regulació de les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i en el compliment dels deures constitucionals.

⁸³⁰ Resolució de 31 de juliol de 2014, de la Secretaria d'Estat de Serveis Socials i Igualtat, per la qual es publica l'Acord del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, sobre els criteris per determinar el contingut del servei de promoció de l'autonomia personal per a les persones reconegudes en situació de dependència en grau II i III, i l'avaluació anual corresponent a l'exercici 2013 dels resultats d'aplicació de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. BOE núm. 197, de 14.08.2014.

⁸³¹ Ordre SSI/2416/2014, de 17 de desembre, per la que es crea i regula el Centre de Referència Estatal d'Atenció Psicosocial a Persones amb Trastorn Mental Greu. BOE núm. 309, de 23.12.2014.

Com a iniciatives públiques en l'àmbit de la protecció i la inclusió social, cal mencionar en primer lloc el Programa nacional de reformes d'Espanya 2014 (PNR),⁸³² que continua amb les reformes iniciades pels dos anteriors, i té com a objectiu principal consolidar la recuperació econòmica perquè el creixement sigui sostenible i s'afavoreixi la creació d'ocupació. Igual que els programes anteriors, el PNR 2014 té un àrea dedicada a la lluita contra l'atur i les conseqüències socials de la crisi, en el marc de la qual es preveu promoure mesures per combatre l'empitjorament dels perfils de pobresa i exclusió social, així com promoure actuacions més específiques dirigides a col·lectius amb dificultats especials per accedir al mercat de treball, atès que es considera que la via més efectiva per a la lluita contra la pobresa i l'exclusió social és la creació d'ocupació i la inserció laboral. En el cas de les persones amb discapacitat, aquestes actuacions s'emmarquen en el Pla d'acció de l'Estratègia espanyola de discapacitat 2012-2020.

També es preveuen altres actuacions englobades en el Pla nacional d'inclusió social 2013-2016: presentar la Llei del tercer sector d'acció social, reformar la Llei del voluntariat,⁸³³ adoptar l'Estratègia integral nacional per a persones sense llar, la reforma de la legislació de protecció a la infància⁸³⁴ i la posada en marxa del Pla operatiu 2014-2016 de l'Estratègia nacional per a la inclusió social de la població gitana a Espanya 2012-2020.⁸³⁵

D'altra banda, es pot destacar l'aprovació del Pla estratègic d'igualtat d'oportunitats 2014-2016 (en endavant, PEIO),⁸³⁶ l'objectiu del qual és avançar vers la igualtat efectiva de tracte i d'oportunitats entre dones i homes i eliminar qualsevol discriminació per raó de sexe, integrant totes les polítiques i accions del Govern en aquesta matèria durant els anys de referència i fixant un marc de col·laboració amb altres administracions i amb els agents econòmics i socials. El PEIO preveu la realització d'un seguiment i d'una avaluació intermèdia i final per tal de comprovar el seu grau de compliment.

El Pla concentra les seves mesures en tres eixos, els quals es consideren prioritaris: reduir les desigualtats que encara existeixen en l'àmbit de l'ocupació i l'economia, amb especial incidència en les desigualtats retributives; donar suport a la conciliació i la coresponsabilitat de la vida personal, familiar i laboral; i eradicar la violència que pateixen les dones pel fet de ser-ho. Completen el Pla els eixos següents: millorar la participació de les dones en els àmbits polític, econòmic i social; impulsar la igualtat d'oportunitats entre dones i homes a través del sistema educatiu; desenvolupar accions en el marc d'altres polítiques sectorials; i integrar el principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en les distintes polítiques i accions públiques.

Basat en el PEIO i en el marc de l'Agenda digital per a Espanya 2013, s'ha aprovat el Pla d'acció per a la igualtat de dones i homes en la societat de la informació 2014-2017.⁸³⁷ El Pla té cinc objectius: augmentar la participació general de les dones en les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC); incrementar les dones professionals i empresàries amb capacitats TIC i el seu protagonisme en el sector; augmentar els continguts digitals d'interès per a les dones; augmentar l'ús dels serveis públics digitals per a les dones; augmentar la confiança i la seguretat de les dones en les TIC. Per aconseguir aquests objectius, es preveuen un seguit d'actuacions, entre les quals destaquen les campanyes d'informació, difusió i sensibilització, així com la formació en habilitats TIC.

Enguany també s'ha aprovat el Pla d'acció de l'Estratègia espanyola sobre discapacitat 2014-2020,⁸³⁸ el qual és l'instrument de desenvolupament de l'esmentada Estratègia.⁸³⁹ Són objectius estratègics del Pla d'acció: garantir la plena igualtat de les persones amb discapacitat en l'exercici de tots els seus drets amb la resta de la ciutadania; promoure el dret al treball de les persones amb discapacitat, en condicions que garanteixin l'aplicació dels principis d'igualtat de tracte i no discriminació (aquest objectiu concentra la majoria dels recursos del Pla); reduir la taxa d'abandonament escolar i augmentar el nombre de persones amb discapacitat amb educació superior; promoure l'accessibilitat als béns i serveis; i fomentar que els recursos d'atenció a la discapacitat constitueixin un factor de dinamització econòmica. Cadascun d'aquests objectius estratègics preveu una sèrie d'objectius opera-

⁸³² Aprovat en la reunió del Consell de Ministres de 30.04.2014, el PNR inclou les mesures que el Govern preveu adoptar per aconseguir els objectius fixats en el marc de l'estratègia Europa 2020.

⁸³³ El Consell de Ministres en la reunió de 23.01.2015 rep l'informe del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat sobre l'Avantprojecte de llei del Tercer Sector d'Acció Social i sobre l'Avantprojecte de llei del voluntariat.

⁸³⁴ El Govern ha aprovat els projectes de llei i de llei orgànica de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència en la reunió del Consell de Ministres de 20.02.2015.

⁸³⁵ Aprovat el 8.04.2014 pel Consell Estatal del Poble Gitano.

⁸³⁶ Aprovat en la reunió del Consell de Ministres de 07.03.2014.

⁸³⁷ Aprovat en la reunió del Consell de Ministres de 12.09.2014.

⁸³⁸ Aprovat en la reunió del Consell de Ministres de 12.09.2014.

⁸³⁹ L'Estratègia espanyola sobre discapacitat 2012-2020 s'aprova en la reunió del Consell de Ministres de 14.10.2011.

tius i d'actuacions. Es preveu el seguiment i control del Pla d'acció en dues fases mitjançant el Consell Nacional de Discapacitat (CND).⁸⁴⁰

Així mateix, s'ha aprovat l'Estratègia de joventut 2020 i el Pla d'acció 2014-2016,⁸⁴¹ que implementa l'Estratègia durant els anys esmentats. L'Estratègia comprèn sis eixos d'actuació, entre els quals es troba el relacionat amb la participació, el voluntariat, la inclusió i la igualtat. Aquest eix té com a objectius fomentar l'activitat voluntària de la joventut, especialment vinculada a les TIC; lluitar contra l'exclusió social dels sectors més desfavorits de la població juvenil; lluitar contra qualsevol tipus de violència i de discriminació; i la promoció de la igualtat. Es preveu fer una avaluació del Pla amb caràcter anual, que pot comportar la incorporació de noves accions.

Finalment, s'aprova el primer Pla operatiu (2014-2016) per a la implementació de l'Estratègia nacional per a la inclusió social de la població gitana 2012-2020.⁸⁴² El Pla concreta actuacions per aconseguir els objectius marcats per l'Estratègia i estableix els marcs de treball que s'han de seguir, especialment per les diferents administracions. Les actuacions del Pla s'emmarquen en una sèrie d'eixos clau: l'educació, l'ocupació i l'activitat econòmica, l'habitatge, la salut i altres àrees i mesures complementàries (acció social i serveis socials, igualtat i no discriminació i promoció de la cultura gitana).

6.5.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

Primer de tot, cal fer referència a les qüestions de caràcter social contingudes a la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2014:⁸⁴³

- Es prorroga la Cartera de serveis aprovada pel Decret 142/2010, d'11 d'octubre, i se n'amplia la vigència fins al 31 de desembre de 2014. Es preveu que, fins que no s'aprovi la nova Cartera, els criteris funcionals de les prestacions de serveis els pot determinar el departament competent en matèria de serveis socials per mitjà d'una disposició reglamentària. D'altra banda, s'estableix que els tipus de prestacions garantides per la Cartera de serveis socials per al 2014 i la població que n'és destinatària són determinats pels programes pressupostaris del Departament de Benestar Social i Família i de les entitats públiques que hi estan adscrites o vinculades.
- Per a l'exercici 2014, l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC), es fixa en 569,12 euros mensuals i 7.967,73 euros anuals.
- S'estableix que si l'import que s'ha de pagar en concepte de prestació econòmica de les diverses prestacions que gestiona el Departament de Benestar Social i Família és inferior a 6 euros mensuals, el pagament a la persona beneficiària s'ha de fer d'una sola vegada en el mes de desembre de l'exercici de meritació del dret a cobrar.
- Es fixa la quantia de la prestació per al manteniment de les despeses de la llar per a determinats col·lectius en 45 euros mensuals. Les persones beneficiàries d'aquesta prestació no poden superar uns ingressos totals anuals, per a l'any 2014, iguals a la suma del 106 per cent de l'IRSC més l'import anual de la prestació, fixat en 540 euros.
- S'estableixen els imports mensuals mínims de la prestació per a l'acolliment de menors d'edat tutelats per la Generalitat, així com els imports mensuals de la prestació per a menors d'edat en situació de risc, per a l'exercici 2014.
- Durant l'exercici 2014, es deixen sense efecte les prestacions econòmiques per infant a càrrec i per part, adopció o acolliment preadoptiu de dos, tres o més de tres fills, establertes per la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies. En aquest període no es poden meritjar drets derivats d'aquesta prestació.

⁸⁴⁰ El Consell Nacional de Discapacitat és un òrgan consultiu interministerial a través del qual les organitzacions representatives de persones amb discapacitat i les seves famílies participen en la planificació, el seguiment i l'avaluació de les polítiques que es desenvolupen en l'àmbit de la discapacitat. Està regulat pel Reial decret 1855/2009, de 4 de desembre.

⁸⁴¹ L'Estratègia s'aprova per la Comissió Interministerial de Joventut el 05.09.2014 i el Pla d'acció s'aprova en la reunió del Consell de Ministres de 12.09.2014.

⁸⁴² Aprovat el 08.04.2014 pel Consell Estatal del Poble Gitano.

⁸⁴³ Llei 1/2014, de 27 de gener, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

- Per atendre les obligacions derivades de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, es determina que a les partides corresponents de la secció "Departament de Benestar Social i Família" es poden generar els crèdits provinents de les transferències addicionals de fons que efectui l'Estat en el marc del conveni que se signi entre l'Administració general de l'Estat i la Generalitat de Catalunya. A més, es poden ampliar els crèdits esmentats per finançar l'aportació que pugui correspondre a la Generalitat.

També incorpora qüestions socials la Llei de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic,⁸⁴⁴ l'Avantprojecte de la qual ha estat objecte del Dictamen 19/2013 del CTESC:

- Es modifica la Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic, pel que fa a la prestació per a joves extutelats: la concessió de la prestació passa a tenir efectes econòmics des del primer dia del mes següent al de la data de la resolució de reconeixement del dret a la prestació (abans es feia referència a la data de la sol·licitud); tenen dret a aquesta prestació els joves que estan tutelats per l'òrgan competent en matèria de protecció a la infància i l'adolescència en el moment de complir els 18 anys (anteriorment, es requeria que haguessin estat tutelats durant un període de tres anys com a mínim); s'estableix com a causa d'extinció de la prestació dur a terme una activitat laboral remunerada amb una retribució igual o superior a una vegada i mitja l'IRSC (anteriorment, es preveia l'extinció per una retribució de dues vegades l'IRSC).
- Se suprimeix l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS), i el departament competent en matèria de serveis socials n'assumeix les finalitats, els objectius i les competències.

El Dictamen 19/2013 del CTESC, sobre l'Avantprojecte de llei de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic, no incorpora cap observació amb relació a les qüestions de caràcter social comentades anteriorment.

D'altra banda, mitjançant l'Ordre del Departament de Benestar Social i Família, s'actualitzen els criteris funcionals dels serveis dels centres residencials per a gent gran de la Cartera de serveis socials,⁸⁴⁵ en aplicació del previst a la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014, i que s'ha comentat anteriorment. Els nous criteris funcionals aprovats constitueixen l'estàndard de referència mínim que garanteix la qualitat del servei que es presta a la ciutadania i que les entitats proveïdores poden incrementar opcionalment. Mitjançant el mateix procediment, enguany també s'han actualitzat els criteris funcionals dels serveis d'acolliment i recuperació i dels serveis d'intervenció especialitzada d'atenció a dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles que estableix la Cartera de serveis socials.⁸⁴⁶

En l'àmbit de l'atenció a la dependència, cal posar en relleu l'Ordre BSF/130/2014, que estableix els criteris per determinar la capacitat econòmica i el règim de participació de la persona beneficiària en el finançament de les prestacions de servei no gratuïtes, així com la capacitat econòmica de les persones beneficiàries de les prestacions econòmiques d'atenció a la situació de dependència.⁸⁴⁷ Es regula que per determinar la capacitat econòmica s'han de tenir en compte especialment la renda de la persona beneficiària, així com el seu patrimoni, i s'estableixen els criteris per determinar la renda i el patrimoni. S'estableixen reduccions per aplicar en la determinació de la capacitat econòmica: reducció per càrregues familiars i reducció per compensar el manteniment de la llar, en el cas que la persona beneficiària o les persones que estan al seu càrrec romanguin en el domicili familiar. En qualsevol cas, es preveu que en la determinació de la participació de la persona beneficiària en el finançament de les prestacions de servei no gratuïtes se li ha de garantir una quantitat dels seus ingressos per a despeses personals, la qual es calcula aplicant un coeficient referit a l'IRSC que varia segons la tipologia del servei.

En aquest àmbit, també cal fer esment a l'Ordre que modifica la regulació de la determinació de l'import de les prestacions econòmiques del Sistema per a l'Autonomia i l'Atenció a la Dependència (SAAD) en l'àmbit territorial

⁸⁴⁴ Llei 2/2014, de 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

⁸⁴⁵ Ordre BSF/35/2014, de 20 de febrer, per la qual s'actualitzen els criteris funcionals dels serveis dels centres residencials per a gent gran de la Cartera de serveis socials. DOGC núm. 6570, de 26.02.2014.

⁸⁴⁶ Ordre BSF/372/2014, de 15 de desembre, per la qual s'actualitzen els criteris funcionals dels serveis d'acolliment i recuperació i dels serveis d'intervenció especialitzada d'atenció a dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles que estableix la Cartera de serveis socials. DOGC núm. 6777, de 24.12.2014.

⁸⁴⁷ Ordre BSF/130/2014, de 22 d'abril, per la qual s'estableixen els criteris per determinar la capacitat econòmica de les persones beneficiàries de les prestacions de servei no gratuïtes i de les prestacions econòmiques destinades a l'atenció a la situació de dependència que estableix la Cartera de serveis socials, i la participació en el finançament de les prestacions de servei no gratuïtes. DOGC núm. 6612, de 29.04.2014.

de Catalunya,⁸⁴⁸ continguda a l'Ordre ASC/433/2007. La nova regulació estableix un sistema de càlcul per a les prestacions econòmiques vinculades al servei que té en compte la capacitat econòmica disponible de les persones beneficiàries, d'acord amb els criteris que estableix l'Ordre BSF/130/2014, comentada anteriorment. La resta de prestacions econòmiques del Sistema (d'assistència personal i per cures en l'entorn familiar i suport als cuidadors no professionals) no pateixen cap modificació pel que fa al sistema de càlcul. D'altra banda, s'afegeix una previsió respectes de les persones amb major grau de dependència i a les situacions d'urgència social, les quals tenen dret a rebre una atenció urgent o prioritària. Una altra qüestió que es regula és que en el cas que es revoqui l'acreditació a les entitats col·laboradores de les prestacions de determinats serveis socials, s'ha de garantir a les persones usuàries el dret a gaudir d'un servei de característiques similars en un altre centre de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública.

D'altra banda, enguany es modifiquen alguns aspectes de la regulació del Consell de l'Associacionisme i el Voluntariat de Catalunya,⁸⁴⁹ per tal d'adequar-la a la realitat i a les necessitats del Consell, així com al que estableix la Llei 26/2010, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, en matèria de règim jurídic dels òrgans col·legiats. En aquest sentit, es modifica el nombre, la composició i el règim jurídic de les vocalies del Consell.

Pel que fa a l'àmbit de la discapacitat, enguany s'han aprovat dues normes:

En primer lloc, la Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat,⁸⁵⁰ l'Avantprojecte de la qual ha estat objecte del Dictamen 20/2012 del CTESC. Aquesta llei té dos objectius principals: d'una banda, aconseguir una societat inclusiva i accessible que permeti avançar cap a la plena autonomia de les persones, eviti la discriminació i propiciï la igualtat d'oportunitats per a tothom, especialment per a les persones amb discapacitat; de l'altra, actualitzar i facilitar un marc normatiu propi més àgil en matèria d'accessibilitat, adequat a les directrius internacionals, europees i estatals, en exercici de les competències de la Generalitat.

La Llei regula les qüestions següents: els requisits i les condicions necessaris per aconseguir un entorn accessible en funció dels diferents àmbits d'actuació; els plans d'accessibilitat i la targeta d'aparcament per a persones amb discapacitat; les mesures de foment, de gestió i d'intervenció administrativa, així com els recursos per al finançament d'actuacions destinades a la promoció de l'accessibilitat i a la supressió de les barreres existents; les mesures de control per garantir l'aplicació correcta de la normativa; el règim d'infraccions i sancions; i el Consell per a la Promoció de l'Accessibilitat.

D'altra banda, en el Preàmbul de la Llei es posa de manifest que alguns autors i col·lectius utilitzen el terme *persones amb diversitat funcional*. S'entén per *diversitat funcional* la qualitat de relacionar-se amb l'entorn de manera variada i heterogènia, de manera que és l'entorn el que s'ha de configurar adequadament per tal d'incloure aquesta diversitat de maneres d'interactuar per tal que la capacitat de la persona deixi de ser l'objecte que cal canviar, fent que ho siguin la discriminació social i l'entorn. No obstant això, s'assenyala que la Llei manté la terminologia actual de l'Organització Mundial de la Salut, de *persones amb discapacitat*, per una qüestió de seguretat jurídica i amb la voluntat de facilitar-ne la interpretació, l'aplicació i la vinculació amb altres normatives.

Dictamen 20/2012, sobre l'Avantprojecte de llei d'accessibilitat

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 22 d'octubre de 2012.

El Dictamen conté vuit observacions generals i tres observacions a l'articulat.

El CTESC emet aquest Dictamen a petició del Govern, sent conscient que aquesta norma no podrà superar la condició de Projecte de Llei en aquesta legislatura, ja que el Parlament està dissolt per la convocatòria d'eleccions parlamentàries.

Pel que fa al tema pressupostari, encara que l'informe d'impacte pressupostari afirma de manera general que els continguts de la Llei no comportaran un increment de la despesa pública, ni d'inversions i despeses del sector privat, el CTESC constata que el desenvolupament reglamentari de la Llei produirà les despeses i costos

⁸⁴⁸ Ordre BSF/339/2014, de 19 de novembre, de modificació de l'Ordre ASC/433/2007, de 23 de novembre, per la qual s'estableixen els criteris per determinar l'import de les prestacions econòmiques del Sistema per a l'Autonomia i l'Atenció a la Dependència (SAAD) en l'àmbit territorial de Catalunya. DOGC núm. 6755, de 21.11.2014.

⁸⁴⁹ Decret 111/2014, de 22 de juliol, de modificació del Decret 69/2010, d'1 de juny, de creació del Consell de l'Associacionisme i el Voluntariat de Catalunya. DOGC núm. 6671, de 24.07.2014.

⁸⁵⁰ Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat. DOGC núm. 6742, de 04.11.2014.

esmentats prèviament.

El CTEESC constata les limitacions tècniques i econòmiques per adequar-se a les exigències d'aquest Avantprojecte, concretament dels edificis, productes i serveis existents. En aquest sentit, el CTEESC sol·licita que les mesures d'adequació no posin en risc la continuïtat de les activitats existents.

Atenent la complexitat de la norma i el seu posterior desplegament reglamentari, el CTEESC considera que s'ha de tendir a aconseguir els objectius de forma progressiva, proporcional, tècnicament i econòmicament viable tant per al sector públic com per al sector privat.

La norma aprovada incorpora el 67% de les observacions a l'articulat emeses pel CTEESC en aquest Dictamen. El CTEESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

En segon lloc, s'aprova el Decret 156/2014, de 25 de novembre,⁸⁵¹ el qual regula el Consell de la Discapacitat de Catalunya, pel que fa a la composició, les funcions, l'organització i el funcionament. El Projecte d'aquest Decret ha estat objecte del Dictamen 30/2014 del CTEESC.

En el Preàmbul del Decret també es fa referència, de la mateixa manera que en el Preàmbul de la Llei d'accessibilitat, a la qüestió de la utilització del terme "persones amb diversitat funcional".

Dictamen 30/2014, sobre el Projecte de decret del Consell de la Discapacitat de Catalunya

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 10 de novembre de 2014.

El Dictamen conté tres observacions generals i sis observacions a l'articulat. També hi ha un vot particular presentat per la Taula del Tercer Sector.

El CTEESC recomana fer una revisió de la composició del Consell per tal d'incorporar-hi els representants de les associacions de les entitats que presten serveis al col·lectiu de persones discapacitades, les organitzacions sindicals i empresarials més representatives i els col·legis professionals.

El CTEESC constata que hi ha un debat sobre el terme per identificar el col·lectiu de persones al qual es refereix el Projecte de decret: persones amb discapacitat i/o persones amb diversitat funcional, i recomana que amb l'objectiu de recollir les diferents sensibilitats, s'introdueixi en el preàmbul una referència a les persones amb diversitat funcional.

En les observacions a l'articulat es realitzen recomanacions amb la finalitat de millorar la redacció, la interpretació i la concreció de la norma.

En el vot particular, la Taula d'entitats del Tercer Sector Social posa de manifest que, tot i donar suport al Dictamen, consideren adequada la composició del Consell de la Discapacitat de Catalunya, però atesa la recomanació del CTEESC d'incorporar nous membres en la seva composició consideren que també s'hi hauria de preveure la participació del Tercer Sector Social.

La norma aprovada incorpora el 33% de les observacions a l'articulat emeses pel CTEESC en aquest Dictamen. El CTEESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

Finalment, mitjançant la Llei 20/2014, de 29 de desembre, de modificació del Codi de consum,⁸⁵² l'Avantprojecte de la qual ha estat objecte del Dictamen 7/2012 del CTEESC, s'estableixen diverses mesures per fer front a la vulnerabilitat econòmica de les llars, especialment pel que fa a la protecció de les persones que es troben en situació de pobresa energètica, per tal que aquestes persones no pateixin talls de subministrament durant determinats períodes crítics.⁸⁵³ Alhora, es crea un Fons d'Atenció Solidària en matèria de subministraments bàsics que

⁸⁵¹ Decret 156/2014, de 25 de novembre, del Consell de la Discapacitat de Catalunya. DOGC núm. 6759, de 27.11.2014.

⁸⁵² Llei 20/2014, de 29 de desembre, de modificació de la Llei 22/2010, de 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya, per a la millora de la protecció de les persones consumidores en matèria de crèdits i préstecs hipotecaris, vulnerabilitat econòmica i relacions de consum. DOGC núm. 6780, de 31.12.2014.

⁸⁵³ La Llei defineix la pobresa energètica com la incapacitat d'una llar per satisfer el mínim de serveis energètics i, d'aquesta manera, garantir les necessitats bàsiques tot tenint en compte els factors personals, geogràfics i materials que hi concorren, els quals s'han de definir per re-

s'ha de nodrir, entre altres aportacions, amb les que facin les administracions públiques competents en aquesta matèria i les empreses subministradores.

- L'Avantprojecte de llei que va ser objecte del Dictamen 7/2012 del CTESC no incorporava les mesures per fer front a la vulnerabilitat econòmica de les llars.

Dins de les iniciatives públiques de caràcter social, destaca l'aprovació del Programa d'intervenció integral contra la violència masclista 2012-2015,⁸⁵⁴ que s'emmarca dins el Pla estratègic de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2012-2015, i que dona compliment a l'article 84 de la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. De fet, el Programa parteix de l'avaluació de l'impacte social de la Llei 5/2008 esmentada, duta a terme l'any 2012, així com del seguiment de les actuacions del Pla de polítiques de dones 2008-2011. Es configura com l'instrument de planificació que aprova el Govern en l'àmbit de la violència masclista amb una vigència de quatre anys, i que recull el conjunt d'objectius, línies estratègiques i actuacions per eradicar aquest tipus de violència. El Programa compta amb seixanta-nou actuacions, la majoria de les quals pertanyen a la línia estratègica de detecció, atenció i recuperació. Les altres línies estratègiques fan referència a la sensibilització i la prevenció, així com a les estructures de coordinació.

Emmarcat en el Programa anterior, s'aprova el Programa de mesures per a la intervenció amb fills i filles de dones en situació de violència masclista 2014-2017.⁸⁵⁵ El Programa incorpora una diagnosi de partida: descriu els serveis de la Generalitat que atenen fills i filles de dones en situació de violència masclista, exposa les dades disponibles dels serveis d'atenció en relació amb les filles i fills, descriu les actuacions que es fan des dels diferents departaments i unitats orgàniques, identifica els punts febles en relació amb la intervenció amb fills i filles i enumera les propostes de millora en aquesta intervenció. A continuació, el Programa incorpora un total de 46 actuacions, en àmbits com ara la prevenció, la sensibilització, l'assessorament, la protecció i la detecció de les víctimes, la recuperació i la formació i capacitació dels equips professionals. Finalment, es preveu el seguiment del Programa i la realització d'una memòria anual sobre l'execució de les actuacions.

D'altra banda, es crea el Pla interdepartamental d'atenció i interacció social i sanitària (PIAISS)⁸⁵⁶ i es deixa sense efectes el Pla interdepartamental d'interacció dels serveis sanitaris i socials, aprovat l'any 2013, atès l'abast dels canvis introduïts. El nou Pla aposta per un model assistencial centrat en les persones, que garanteixi la continuïtat en l'assistència mitjançant un abordatge col·laboratiu del procés d'atenció a la persona i la família entre les diferents xarxes d'atenció, que són les següents: les xarxes de residències assistides de gent gran i de persones amb discapacitat, la xarxa sanitària d'utilització pública, la xarxa de serveis socials bàsics, la xarxa de salut mental i la xarxa de llarga estada sociosanitària. El PIAISS estableix els corresponents objectius estratègics i línies directrius per als àmbits següents: interacció entre residències assistides de gent gran i de persones amb discapacitat i l'atenció primària i comunitària d'atenció a la salut, els centres sociosanitaris i els hospitals d'aguts; interacció entre la xarxa d'atenció especialitzada de salut i els serveis socials bàsics; interacció entre els àmbits sanitari i social de la xarxa de salut mental; adequació de la llarga estada sociosanitària i de salut mental; model de governança i gestió del Pla; i tecnologies de la informació i la comunicació, permetent la compartició de dades entre tots els dispositius assistencials socials i sanitaris.

El Pla també inclou l'estructura dels òrgans de govern del Programa creat per a la gestió del Pla, els sistemes d'informació i avaluació corresponents, així com els àmbits bàsics de l'Acord de col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família i el Departament de Salut, per portar a terme les actuacions derivades del Pla.

Així mateix, cal fer esment a la pròrroga del Pla estratègic de serveis socials 2010-2013 i del Pla de qualitat dels serveis socials de Catalunya 2010-2013,⁸⁵⁷ fins a l'aprovació del II Pla estratègic de serveis socials i l'aprovació del II Pla de qualitat de serveis socials de Catalunya i, com a màxim, fins al 31 de desembre de 2015. El Pla estratègic de serveis socials 2010-2013 inclou un seguit de mesures que s'emmarquen en cinc eixos estratègics: Eix 1, el dret de les persones als serveis socials; Eix 2, l'oferta de prestacions de qualitat; Eix 3, la vertebració del sistema i el treball en xarxa; Eix 4, les persones que treballen en el sistema: motor i punt de referència; i Eix 5: plani-

glament. Pel que fa als períodes considerats crítics, la Llei estableix que per mitjà d'una ordre es fixaran anualment els mesos que comprenen aquests períodes.

⁸⁵⁴ Acord GOV/13/2014, de 28 de gener, pel qual s'aprova el Programa d'intervenció integral contra la violència masclista 2012-2015. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

⁸⁵⁵ Acord GOV/169/2014, de 9 de desembre, pel qual s'aprova el Programa de mesures per a la intervenció amb fills i filles de dones en situació de violència masclista 2014-2017. DOGC núm. 6768, d'11.12.2014.

⁸⁵⁶ Acord GOV/28/2014, de 25 de febrer, pel qual es crea el Pla interdepartamental d'atenció i interacció social i sanitària (PIAISS). DOGC núm. 6571, de 27.02.2014.

⁸⁵⁷ Acord GOV/93/2014, de 17 de juny, pel qual es prorroga el Pla Estratègic de Serveis Socials 2010-2013, aprovat per Acord GOV/156/2010, de 3 d'agost, i el Pla de qualitat dels serveis socials de Catalunya 2010-2013, aprovat per Acord GOV/231/2010, de 23 de novembre. DOGC núm. 6647, de 19.06.2014.

ficació i avaluació basades en el coneixement. D'altra banda, el Pla de qualitat dels serveis socials és l'instrument bàsic per assegurar el desenvolupament i l'aplicació dels criteris de qualitat en els serveis socials.

Enguany s'aprova també el Pla nacional de l'associacionisme i el voluntariat (PNAV) 2014-2015,⁸⁵⁸ el qual pren com a referència els resultats i les recomanacions de l'avaluació efectuada del Pla nacional de l'associacionisme i el voluntariat 2008-2011. El PNAV es concep com un instrument que té com a objectiu articular les actuacions que de manera individual, conjunta o coordinada, duguin a terme tant les administracions com el mateix sector. S'estructura en dos blocs estratègics, cadascun dels quals inclou objectius i mesures. El primer bloc està dedicat a la sostenibilitat i el bon govern de les entitats i del sector associatiu, i el segon bloc fa referència a l'estratègia permanent del voluntariat. Des del punt de vista estructural, el Pla es concretarà amb un seguit d'actuacions precises que han d'executar els diferents agents. Aquesta estructura s'acompanya d'un sistema d'indicadors d'avaluació per mesurar l'evolució, l'impacte i els resultats de les actuacions que s'establiran per executar cadascuna de les mesures del Pla.

Finalment, s'aprova el Pla d'actuació de polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya: Horitzó 2016 (PAPJ),⁸⁵⁹ el qual és l'instrument que concreta les prioritats del Govern en matèria de joventut i planteja les actuacions que s'han de desplegar a mitjà termini. Així, el PAPJ es planteja abordar els set reptes recollits al Pla nacional de joventut de Catalunya 2011-2020 a partir de 35 objectius estratègics amb els seus corresponents 126 objectius operatius: Repte 1, aconseguir l'èxit en la trajectòria educativa; Repte 2, aconseguir l'èxit en la transició laboral; Repte 3, aconseguir l'èxit en la transició domiciliària; Repte 4, promoure una vida saludable; Repte 5, autonomia, desenvolupament personal i participació; Repte 6, cultura entre la població juvenil i amb objectius socialment cohesionadors; i Repte 7, avançar cap a un model de país i de societat cohesionada, vertebrada territorialment, sostenible i inclusiva. Així mateix, el PAPJ incorpora un eix instrumental de suport i tres iniciatives transversals: la garantia juvenil, la mobilitat i la migració internacional i la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil (XNEJ).

---

⁸⁵⁸ Acord GOV/109/2014, de 15 de juliol, pel qual s'aprova el Pla nacional de l'associacionisme i el voluntariat 2014-2015. DOGC núm. 6666, de 17.07.2014.

⁸⁵⁹ Acord GOV/130/2014, de 30 de setembre, pel qual s'aprova el Pla d'actuació de polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya: horitzó 2016. DOGC núm. 6719, de 02.10.2014.

CAPÍTOL VI: SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

1. CONTEXT

Els primers indicis de canvi de cicle econòmic i de certa recuperació s'han observat l'any 2014, però la crisi ha repercutit en la dimensió ambiental del desenvolupament sostenible i continuarà fent-ho en el futur.

Esdeveniment internacionals més importants l'any 2014

- Enguany ha tingut lloc a Nairobi (Kenya) la primera assemblea de l'Organització de Nacions Unides (ONU) sobre el medi ambient, en la què Catalunya ha participat com a membre de la Xarxa de Governos Regionals pel Desenvolupament Sostenible.
- El grup intergovernamental sobre el canvi climàtic ha publicat el cinquè informe a finals de l'any 2014 i posteriorment s'ha celebrat la conferència sobre el canvi climàtic de l'ONU (COP 20) a Lima (Perú), en el marc de la negociació d'un acord sobre el canvi climàtic a Paris que rellevi el Protocol de Kyoto.

A continuació es descriuen els aspectes més rellevants en el desenvolupament ambiental de Catalunya.

1.1. DEL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE A L'ECONOMIA VERDA

El desenvolupament sostenible ha estat una prioritat a l'agenda internacional dels darrers anys, ja que els ecosistemes mantenen les societats que creen les economies. En aquest sentit, el repte de qualsevol societat humana és satisfer les necessitats preservant els sistemes naturals que la sostenen.⁸⁶⁰

La transició cap a una economia verda,⁸⁶¹ competitiva i baixa en carboni, ha estat la visió que algunes organitzacions internacionals i europees han tingut per millorar el benestar i les condicions de vida d'una població creixent que ha canviat els hàbits de consum. El full de ruta de la UE 2050 és un exemple d'aquesta visió i aposta per mantenir el benestar de la societat europea dins dels límits del planeta. En aquest sentit, el Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE) ha recomanat integrar les qüestions ambientals en la política econòmica per impulsar la recuperació econòmica i coordinar les polítiques sobre clima i energia, i ha donat suport a la reforma de règim de comerç de drets d'emissió.

La transició cap a una economia verda té un gran ventall d'opcions. A continuació es descriuen les que més han influït en la política i el desenvolupament ambiental de Catalunya.

Dissenyar polítiques i normativa ambiental

La ciència ens dona el coneixement sobre els problemes ambientals, però necessita la política i les normes per impulsar el canvi. En general, l'aplicació de la normativa europea en matèria de medi ambient, com per exemple la inversió en estàndards mediambientals, ha millorat l'estat del medi ambient i la qualitat vida de la població. No obstant això, la transposició tardana de les directives europees a l'Estat espanyol i la manca de reglaments per aplicar-les han alentit aquest procés de transició cap a una economia verda.⁸⁶² Sovint han estat els actors econòmics i socials i les iniciatives locals i regionals les que l'han liderat.

Canviar el comportament ambiental

- **Preservar els recursos naturals**⁸⁶³

Diversos informes de l'Agència Europea de Medi Ambient (AEMA) de l'any 2014 han posat en coneixement la necessitat d'invertir en infraestructures verdes⁸⁶⁴ per evitar la fragmentació i degradació dels ecosistemes, aturar la pèrdua de biodiversitat i mitigar i adaptar-se al canvi climàtic. La UE ha protegit molts hàbitats i espècies endèmi-

⁸⁶⁰ WWF (2014). Informe Planeta Vivo 2014.

⁸⁶¹ Vegeu la definició a CTEC (2014). Memòria Socioeconòmica i Laboral de Catalunya. CTEC: Barcelona.

⁸⁶² OCDE (2015). Evaluación del desempeño ambiental: España.

⁸⁶³ Vegeu l'apartat 2 sobre "Estat del medi ambient" d'aquest capítol.

⁸⁶⁴ EC (2013). Building Green Infrastructure for Europe. UE

ques, però encara queda molt per fer en l'àmbit de la biodiversitat marina, les espècies exòtiques invasores, i la zona de la costa, on viu la majoria de la població.

En general, l'estat del medi ambient ha millorat a Catalunya, les àrees protegides i la superfície forestal s'han expandit (Xarxa Natura 2000). No obstant això, la Declaració a favor del patrimoni natural presentada al Parlament de Catalunya l'any 2014 ha estat molt crítica amb la gestió que se'n fa.⁸⁶⁵

El subministrament d'aigua potable i la qualitat de l'aigua de boca i de bany han millorat, però hi ha contaminants químics nous que representen tot un repte. La qualitat de l'aire també ha millorat, però hi ha quatre contaminants que no compleixen els objectius definits per la normativa en determinades zones: òxids de nitrogen, micropartícules, ozó i sulfur d'hidrogen. El risc d'inundacions i sequeres ha augmentat, així com el d'incendis. Catalunya va perdre en un any el 10% del bosc arbrat.

▪ Mitigar i adaptar-se al canvi climàtic⁸⁶⁶

Les emissions de CO₂ s'han desacoblat del creixement econòmic gràcies a la millora de l'eficiència en l'ús dels recursos d'alguns sectors. La UE ha assolit l'objectiu de reduir les emissions de CO₂, Catalunya també, i ha aprovat el nou paquet sobre clima i energia per reduir encara més les emissions de CO₂ (-40%) l'any 2030.

▪ Produir millor i consumir d'una altra manera⁸⁶⁷

Cada cop hi ha més consens en que l'actual model de creixement econòmic basat en l'ús intensiu de recursos i l'augment d'emissions contaminants ha de canviar⁸⁶⁸ cap a una economia més eficient en l'ús dels recursos energètics i materials, que generi menys residus, ofereixi serveis i creï llocs de treball.⁸⁶⁹ De fet, la UE ja ha observat que la demanda i la competència pels recursos naturals no ha deixat d'augmentar i que els preus i la volatilitat d'algunes matèries primeres escasses han augmentat.

En aquest context, la UE intenta virar cap a l'ecologització (*greening*) de les activitats econòmiques, inclosa l'agricultura, i es parla d'economia circular, en contraposició a l'economia lineal, i d'economia blava.

En l'àmbit de l'energia, el paquet energia i clima de la UE té per objectiu augmentar les interconnexions, l'eficiència energètica i la participació de les renovables en el consum d'energia primària l'any 2030. No hi ha dades recents sobre producció primària a partir d'energia renovable a Catalunya (el 12% a l'Estat), ni sobre consum i intensitat energètica primària, però el percentatge d'energia elèctrica d'origen renovable a Catalunya (el 21%) ha augmentat els darrers anys, tot i que se situa per sota de la mitjana de l'Estat (el 33%) i de la UE (el 23%). La dependència energètica ha millorat, però continua sent alta (75% a Catalunya) i supera la de la UE-28 (53%).

En la resta d'àmbits, i concretament, en l'ús eficient dels recursos i la reducció dels residus, destaca el 7è Programa d'acció mediambiental que promou l'ús eficient dels recursos i la transició cap a una economia verda, així com el paquet de mesures de la UE que proposa reduir (-30%) el consum de matèries primeres sobre el PIB.

La crisi econòmica ha influït en les inversions i la despesa ambiental de les empreses catalanes, les que més contribueixen de l'Estat espanyol, en un context d'estabilitat quant als sistemes de gestió ambiental, creixement dels distintius de qualitat ambiental i reducció de la generació de residus. Amb l'objectiu de fomentar la reindustrialització de la UE s'està impulsant l'Estratègia Europea sobre Bioeconomia per impulsar les indústries innovadores basades en la química, la biologia, la bioenergia i l'alimentació, entre d'altres.

Malgrat la crisi, el sector industrial del medi ambient s'ha mantingut i fins i tot ha augmentat a la UE i a Catalunya, així com les indústries i l'agricultura ecològiques, contribuint a la l'augment de la productivitat dels recursos i la substitució de les importacions per recursos autòctons.

Pel que fa al consum de recursos, s'observa una caiguda del consum de recursos en l'àmbit domèstic de la UE. El consum d'aigua de les llars i els sectors econòmics s'ha reduït a la UE-28 i a Catalunya, i la depuració d'aigües

⁸⁶⁵ Vegeu l'apartat 6 sobre "Normativa i iniciatives públiques" d'aquest capítol.

⁸⁶⁶ Vegeu l'apartat 3 sobre "Canvi climàtic, mitigació i adaptació" d'aquest capítol.

⁸⁶⁷ Vegeu l'apartat 4 sobre "Energia i medi ambient" i 5 "Medi ambient i empreses" d'aquest capítol.

⁸⁶⁸ EEA (2014). Environmental Indicator Report 2014: environmental impacts of production-consumption systems in Europe.

⁸⁶⁹ EEA (2014). Well-being and the environment: building a resource-efficient and circular economy in Europe. EEA: Copenhagen.

residuals i la reutilització han augmentat. D'altra banda, es generen menys residus urbans per habitant que mai i millora la gestió, es recicla més i es disposa menys.

- **Reorientar els incentius, el finançament i els fons, entre d'altres**⁸⁷⁰

Els incentius i la fiscalitat ambiental ha de servir per millorar el medi ambient, premiar o penalitzar el comportament dels actors econòmics i socials, internalitzar els costos externs i compensar les bones pràctiques. En aquest sentit destaca el suport financer de la UE a la recerca, l'estalvi energètic, les energies renovables i el transport i emmagatzematge de l'energia durant el període 2014-2020, en el marc del paquet sobre energia i clima, i els diners disponibles per a projectes innovadors i de conservació de la natura (LIFE).

En l'àmbit autonòmic, la fiscalitat verda ha augmentat els darrers anys. Catalunya no té les competències més importants en matèria fiscal, però ha modificat el cànon de l'aigua i de residus i ha creat nous tributs.

- **Informar i educar**

D'una banda, augmenta la informació sobre els riscos ambientals i millora la recopilació de dades per part dels organismes d'estadística (Eurostat, INE i IDESCAT), d'acord amb les directives europees. De l'altra, augmenta la participació de la comunitat en projectes del territori que transformen l'entorn proper, sobretot la de la comunitat educativa, com ara les escoles verdes de la Xarxa d'Escoles per la Sostenibilitat.

1.2. PERCEPCIÓ CIUTADANA I CONDUCTA SOSTENIBLE

Després de tres anys, la Comissió Europea (CE) ha publicat els resultats de l'Eurobaròmetre⁸⁷¹ 2014 sobre les actituds de la ciutadania europea vers el medi ambient. Destaquen els següents:

- La majoria de la ciutadania considera la legislació mediambiental de la UE necessària per protegir el medi ambient del seu país (el 77%) i la UE hauria de poder verificar-ne l'aplicació. El medi ambient segueix sent important (el 95%), la majoria considera que l'ús eficient dels recursos naturals (el 79%) i la protecció (el 76%) poden impulsar el creixement econòmic, i que l'estat del medi ambient influeix en la seva qualitat de vida (el 75%). La contaminació de l'aire,⁸⁷² l'aigua, la generació de residus i l'esgotament dels recursos naturals són les preocupacions més importants. La majoria de la ciutadania ha adoptat mesures i comportament respectuosos amb el medi ambient, com ara, reciclar, reduir el consum d'energia i d'aigua.
- Augmenten les persones disposades a comprar productes respectuosos amb el medi ambient, encara que hagin de pagar una mica més (el 75%). La majoria de la població (el 95%) opina que qui contamina ha de reparar el dany ambiental causat, les multes elevades als infractors són la mesura més eficaç i no es fa suficient per protegir el medi ambient.

Pel que fa a Catalunya, els resultats que més destaquen de la darrera consulta ciutadana (òmnibus) amb relació al medi ambient de l'any 2014 són els següents:

- El percentatge de la població catalana que està preocupat per l'estat del medi ambient és alt, tant pel que fa a la contaminació en general, com de l'atmosfera (aire i canvi climàtic) i els residus en particular.
- Gairebé la totalitat de la població considera la conservació de la natura un problema urgent, valora la tasca de les entitats ambientals i es mostra d'acord en que les activitats econòmiques que es beneficien de la natura ajudin a conservar-la. El percentatge de població que opina que els esforços de l'Administració per protegir la biodiversitat són insuficients (el 76%) ha augmentat, així com el de persones que prenen mesures per reduir la quantitat de residus generats (l'11%), el 75% de la ciutadania catalana separa els residus. En canvi, ha caigut el de persones que estalvien aigua (el 84%).
- El 81% de la població catalana està molt o bastant preocupat pels impactes del canvi climàtic,⁸⁷³ però el percentatge de persones que han pres mesures per estalviar energia (el 87%) ha baixat.⁸⁷⁴

⁸⁷⁰ Vegeu l'apartat 4 sobre "Energia i medi ambient" i 5 "Medi ambient i empreses" d'aquest capítol.

⁸⁷¹ Eurobaròmetre especial 416 (2104).

⁸⁷² Vegeu a l'apartat 2. "Estat del medi ambient" l'apartat 2.2 sobre "Aigua".

⁸⁷³ Vegeu l'apartat 3. "Canvi climàtic, mitigació i adaptació" d'aquest capítol.

Conscienciar les persones de la realitat del canvi climàtic i la degradació del medi ambient és difícil, alguns estudis⁸⁷⁵ han analitzat les variables que influeixen en el canvi de comportament dels consumidors, les principals conclusions han estat les següents:

- Per canviar els hàbits s'ha de canviar l'entorn físic i social i les infraestructures (carrils bici, embalatge, etc.), atès que protegir i millorar el medi ambient no és motivació principal, i el comportament dels consumidors està molt influït per les normes socials i les altres persones.
- L'opció més sostenible ha de ser l'opció per defecte (enviar les factures per correu electrònic, imprimir a doble cara...). La informació al consumidor pot ajudar a canviar el comportament (comparar el consum d'energia amb la població de referència...).
- El risc ambiental es percep diferent si es tracta de la comunitat científica o de la ciutadania, per tant, per prendre decisions constructives s'ha d'avaluar, gestionar, comunicar i buscar mecanismes de participació.⁸⁷⁶

---

⁸⁷⁴ Vegeu l'apartat 4. "Energia i medi ambient" d'aquest capítol.

⁸⁷⁵ CE (2014). *Influences on consumer behaviour: policy implications beyond nudging*. Berlin: Ecologic Institute.

⁸⁷⁶ CE (2014). Future brief: public risk perception and environmental policy. Science for Environment Policy, núm. 8.

2. ESTAT DEL MEDI AMBIENT

2.1. ECOSISTEMES I BIODIVERSITAT

Situació del medi natural

Hi ha diversos factors que afecten els ecosistemes i la biodiversitat: l'ús del sòl, la contaminació, les espècies invasores, l'augment de les emissions de CO₂ i el canvi climàtic, entre d'altres. Segons el Fons Mundial per la Natura (FMN), l'impacte de l'activitat humana sobre el medi ambient, expressat en forma de biocapacitat disponible (superfície en hectàrees) per càpita, per sostenir el mode de vida, ha passat de 3,2 a 1,7 hectàrees per habitant (ha/hab) durant els darrers 50 anys.

Quant a la biodiversitat, cal tenir en compte que la pèrdua d'espècies debilita les funcions dels ecosistemes, com ara, les de provisió de recursos, depuració de l'aigua i contenció de l'erosió. En aquest sentit, l'Índex Planeta Viu del FMN de l'any 2014, informa que les poblacions de vertebrats al món s'han reduït la meitat (el 52%) durant el període 1970-2014, sobretot les espècies d'aigua dolça (-76%). Pel que fa a l'Estat espanyol i segons l'Organització de Nacions Unides (ONU), la llista d'espècies amenaçades és de 552 (61% animals i 39% plantes). No obstant això, alguns dels grans carnívors han tornat a Europa i ocupen 153 milions d'hectàrees.⁸⁷⁷

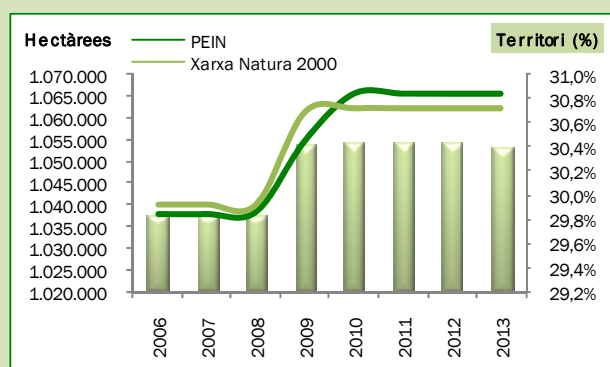
En aquest context, el 30,4% de la superfície terrestre de Catalunya forma part de la Xarxa Natura 2000 d'àrees protegides que inclou vuit ecosistemes diferents,⁸⁷⁸ rics en flora i fauna (93% terrestres i 7% marins), i sumen 1.062.371 hectàrees (ha), el 99,7% del Pla d'espais d'interès natural (PEIN) que és de 1.065.783 ha, 164 espais. Els espais naturals (49) de protecció especial (ENPE) inclosos en el PEIN han augmentat al llarg del període 2000-2013, i representen el 28% de la superfície protegida i el 9% del territori de Catalunya (301.417 ha), tal com s'observa al gràfic de més endavant.

La situació d'alguns ecosistemes ha empitjorat:

- L'arribada d'espècies exòtiques invasores continua, sobretot les que es desenvolupen en aigües continentals i que tenen com a vectors de propagació principals la pesca i la navegació, per això el Consell de la UE ha adoptat el Reglament que ha de fomentar la prevenció. A Catalunya, el cargol poma ha afectat 7.000 hectàrees de conreus i el musclo zebra s'ha expandit.

GRÀFIC 234. Evolució del Pla d'espais d'interès natural i de la Xarxa Natura 2000. Catalunya 2000-2013

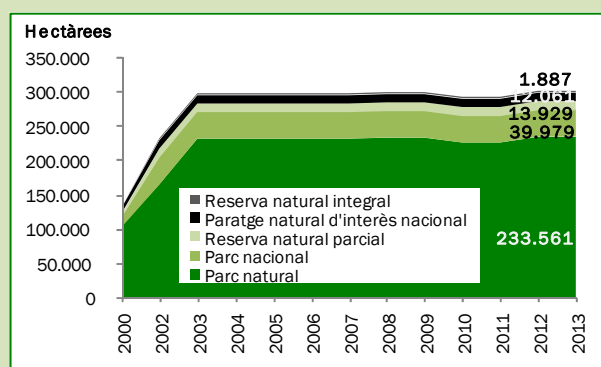
Evolució del PEIN i de la Xarxa Natura 2000

Unitats: hectàrees totals (terrestres i marines) i percentatge (%) del territori inclòs a la Xarxa Natura 2000.

Font: elaboració pròpia a partir de DTS.

Evolució dels espais naturals de protecció especial

Unitats: hectàrees (terrestres i marines) d'espais naturals de protecció especial (ENPE) inclosos al PEIN.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT.

- La situació dels aiguamolls és dolenta, només estan en bon estat el 15% dels aiguamolls que l'Agència Catalana de l'Aigua ha avaluat (26) i el 8% dels que controla a les Conques Internes de Catalunya (51).

⁸⁷⁷ Chapron, G., Kaczensky, P., Linnell, et al. (2014). Recovery of large carnivores in Europe's modern human-dominated landscapes. *Science*, vol. 346, núm. 6216, p. 1517 a 1519. Les espècies estudiades són el llop, l'ós, el linx i el golut.

⁸⁷⁸ Pirineu, prepirineu, plana agrícola, muntanya interior, aigües continentals, muntanya litoral, aiguamolls litorals i espais marins.

Gestió del medi natural

Les actuacions més destacades a Catalunya pel que fa a la gestió del medi natural han estat les següents:⁸⁷⁹

- Quant al Govern, destaca la modificació de diverses lleis ambientals a través de la Llei d'acompanyament dels pressupostos de la Generalitat per a l'any 2014, dictaminada pel CTEC, i la presentació del futur Pla de gestió dels espais naturals protegits de Catalunya, d'acord amb la Directiva comunitària, que preveu la gestió multifuncional dels espais naturals (turisme sostenible, agricultura i ramaderia ecològica, promoció de productes i serveis...), així com noves formes de finançament (preus públics, esponsors, taxes ...), entre d'altres.
- Altres accions del Govern català han estat, la decisió d'integrar les capçaleres del riu Ter i Freser en un únic parc natural (Ripollès i Pirineus Catalans) i col·laborar amb França per crear el nou parc de les capçaleres del Ter i Freser, i l'ampliació del parc natural del Montseny.
- Pel que fa a la biodiversitat, Catalunya ha participat en la XII reunió de la conferència de les parts signatàries del Conveni de diversitat biològica de l'ONU. Enguany també s'ha regulat l'extracció de corall vermell en les aigües interiors del litoral català, Decret que el CTEC ha dictaminat.
- Quant a les espècies invasores destaca l'aprovació del Decret de mesures per evitar la introducció d'organismes nocius per als vegetals a Catalunya i el d'homologació de mètodes de captura d'espècies invasores depredadores, dictaminats pel CTEC. Així com el Pla de lluita contra el cargol poma que inclou mesures físiques i fitosanitàries, però també l'eixut hivernal i la salinització entre d'altres, i la modificació de la normativa de navegació a diversos embassaments de l'Ebre.
- Pel que fa a l'acció ciutadana, destaca la denúncia realitzada per algunes entitats ambientals, centres de recerca i empreses pel que consideraven el desmantellament de les polítiques de conservació de la natura que desenvolupa la Generalitat de Catalunya així com la Declaració en favor del patrimoni natural de Catalunya presentada per més de 70 entitats al Parlament de Catalunya i que va donar lloc a l'aprovació d'una moció.
- Els premis medi ambient 2014 han reconegut la tasca de tres entitats de conservació i custòdia del territori: el Grup de defensa del Ter (conca del Ter), el Grup Natura Freixe (tram baix del riu Ebre a Flix) i l'Associació La Sinya (riu Gaià).

2.2. AIGUA

L'aigua és un dret humà, com recorda la iniciativa ciutadana⁸⁸⁰ a la qual la Comissió Europea (CE) ha donat resposta enguany amb la finalitat que s'apliqui la legislació europea sobre l'aigua i es garanteixi l'abastament i el sanejament de l'aigua com a dret humà fonamental, entre d'altres.⁸⁸¹

La gestió de l'aigua és responsabilitat de tothom, com afirma el grup d'experts sobre el canvi climàtic a l'informe de l'any 2014, atès que la gestió de les conques fluvials i dels embassaments contribueixen a reduir-ne la vulnerabilitat i exposició, i les tecnologies d'estalvi d'aigua, la dessalinització i els serveis d'abastament i sanejament en faciliten l'adaptació.⁸⁸²

2.2.1. SITUACIÓ DELS RECURSOS HÍDRICS

L'any 2014 ha estat un any entre normal i plujós a Catalunya, sense problemes amb els recursos hídrics. El volum mitjà d'aigua embassada als pantans, 3.639 hectòmetres cúbics (hm³), ha assolit el 80% de la capacitat total: 577 hm³ (el 77%) a les Conques internes de Catalunya (CIC) i 3.062 hm³ (el 80%) a la conca de l'Ebre (CHE), tal com s'observa al gràfic següent.

⁸⁷⁹ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el punt "Àmbit autonòmic" del subapartat 6.1.1 sobre "Ecosistemes i biodiversitat".

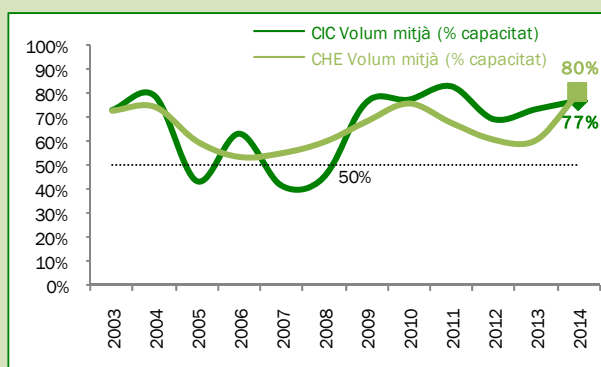
⁸⁸⁰ Proposada per la Federació Sindical Europea de Serveis Públics.

⁸⁸¹ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el punt 6.1.2.1. "Àmbit de la UE" del subapartat 6.1.2 sobre "Aigua".

⁸⁸² IPCC (2014). *Climate Change 2014*. Intergovernmental Panel on Climate Change. Consulta a http://www.ipcc.ch/report/ar5/index_es.shtml.

GRÀFIC 235. Evolució del volum mitjà dels embassaments. Catalunya 2003-2014

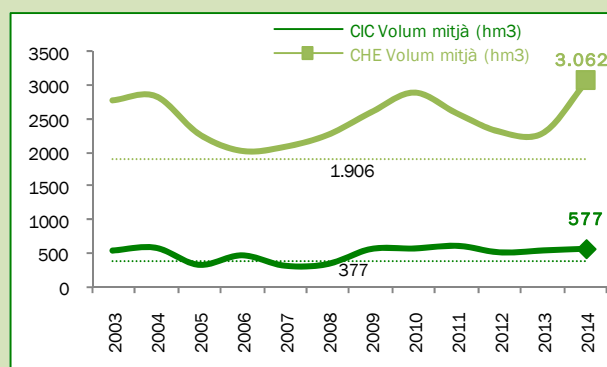
Evolució del volum mitjà en percentatge

Unitats: volum mitjà embassat en percentatge de la capacitat total.
Nota: Conques Internes de Catalunya (CIC), Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE).

Font: elaboració pròpia a partir de l'ACA i la CHE.

Evolució del volum mitjà en hectòmetres cúbics

Unitats: volum mitjà en hectòmetres cúbics (hm³).
Nota: Conques Internes de Catalunya (CIC), Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE).

Font: elaboració pròpia a partir de l'ACA i la CHE.

2.2.2. GESTIÓ DELS RECURSOS HÍDRICS

La Directiva marc de l'aigua (DMA) es va aprovar fa catorze anys, però l'Estat espanyol no ha tancat fins ara el primer cicle de la planificació (2007-2012), el dels plans hidrològics de conca, just quan ha començat el segon cicle (2013-2018).⁸⁸³

De fet, enguany s'han aprovat plans hidrològics que s'havien d'haver aprovat a finals de l'any 2009, com ara el de l'Ebre. La planificació en l'àmbit de l'aigua requereix compromís, avaluació, participació, acció i seguiment per adaptar-se als impactes de la sequera i les inundacions, entre d'altres. A Catalunya s'ha aprovat el Pla de gestió de districte de conca fluvial i el Programa de mesures,⁸⁸⁴ declarat nul per manca de dictamen de la Comissió Jurídica Assessora, després d'esmenar el defecte. La taula següent resumeix el seguiment d'allò que s'ha fet en l'àmbit de la gestió del aigua i dels serveis per garantir l'abastament, el sanejament, i la qualitat de l'aigua i del medi durant l'any 2014.

TAULA 198. Objectius de quantitat, disponibilitat d'aigua i ambientals del Programa de mesures del Pla de gestió de l'aigua de Catalunya, i grau d'assoliment. Catalunya, 2013-2014

Àmbit	Objectius del Programa de mesures 2006-2015	Dada 2014 i evolució 2014/2013
Oferta i generació de nou recurs	Nou recurs hídric: 389 hm³/any	32,8 hm³ ↓
	Aportació dessalinització: 190 hm³/any + 10 hm³ Tordera	7,5 hm³ (9,3% de la capacitat: 80 hm³) ↓
	Aportació regeneració i reutilització: 101 hm³/any directes	25,3 hm³ (2,4 % aigües depurades) ↓
	Aportació recuperació d'aqüífers: 43 hm³/any	0 hm³ ↓
Demanda	Estalviar en demanda urbana	Domèstica (313 hm³) ↓ Serveis (158 hm³) ↓
	Estalviar en demanda industrial (subministrada i captada)	Volums facturats (266 hm³)* ↓
	Modernitzar els regadius i estalviar 103 hm³/any	Consum reg CIC (359 hm³) CHE (1.679 hm³) ↓
Qualitat del medi	Masses d'aigua en bon estat: 55% CIC 67% Total	Bon estat: 26% CIC i 31% Total
	Masses d'aigua superficials en bon estat: 56% CIC 68 % Total	Bon estat: 24% CIC i 29% Total
	Masses d'aigua subterrànies en bon estat: 46% CIC 55% Total	Bon estat: 38% CIC i 51% Total
	Respectar els cabals de manteniment	☺ Riu Gaia ☹ Riu Ebre i Segre
	Pla de gestió del risc d'inundacions de Catalunya	Milliores desguàs Baells i Llosa de Cavall i de

⁸⁸³ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el punt 6.1.2.1. "Àmbit de la UE" del subapartat 6.1.2 sobre "Aigua".

⁸⁸⁴ Decret 171/2014, de 23 de desembre i per l'Acord GOV/186/2014, de 23 de desembre.

Àmbit	Objectius del Programa de mesures 2006-2015	Dada 2014 i evolució 2014/2013
		les estacions d'aforament del Ter i el Daró
	Recuperar 90 km lleres, 48 ha de riberes i 35 km urbans	Lleres de rius, rieres i torrents: 7,6 km ↓
	Neteja i desinfecció del musclo zebra i altres invasores	Pla de lluita contra el cargol poma ↑
	Controlar la qualitat de les aigües costaneres (456 punts)	55% (250) punts controlats ↓
Qualitat de les aigües	Construir 1.544 sistemes de depuració	489 depuradores (32%) ↑
	Valorització agrícola (70%) i energètica (30%) dels fangs	93% agrícola ↑ i 2% energètica ↓
	Bon estat conjunt aigües subterrànies: 55%	Bon estat: 51%

Nota: ↑ ha augmentat, ↓ ha disminuït, = no ha variat entre els anys 2013 i 2014. *Consums sense incloure els sectors agrícola, ramader, hidroelèctric, tèrmic, nuclear i piscifactories. Conques Internes de Catalunya (CIC), Conca Hidrogràfica de l'Ebre (CHE).

Font: elaboració pròpia a partir del Programa de mesures del Pla de gestió de l'aigua de Catalunya i de l'Agència Catalana de l'Aigua.

Gestió de l'oferta d'aigua i nou recurs

Pel que fa a la generació i oferta de nou recurs, els recursos hídrics disponibles a partir de la dessalinització, depuració, regeneració, reutilització i recuperació i recàrrega d'aqüífers l'any 2014 han estat els següents:

- La **dessalinització** ha aportat 7,5 hm³ d'aigua potable a Catalunya (5,5 hm³ la planta de la Tordera i 2 hm³ la planta del Baix Llobregat), el 9,3% de la capacitat instal·lada, menys que l'any 2013 (9,7 hm³) perquè la disponibilitat d'aigua natural no ha fallat, l'aigua embassada a les CIC ha estat del 77% de la capacitat total.
- La **regeneració i reutilització** d'aigua depurada és escassa a la UE, per això la CE ha iniciat un procés de consulta l'any 2014 amb la finalitat de proposar directrius comunes en l'àmbit de la reutilització. Catalunya disposa d'instal·lacions de regeneració i reutilització que poden entrar en funcionament sempre que el clima i/o l'evolució de la població i l'activitat econòmica ho requereixin.

Enguany la regeneració ha aportat 25,3 hm³ de recurs nou, una mica menys que l'any 2013. El volum reutilitzat ha representat el 2,4% del total d'aigües depurades i s'ha destinat als usos següents: ambiental (16,3 hm³), recreatiu (4,5 hm³), industrial (2,4 hm³), agrícola (1,8 hm³) i municipal (0,3 hm³). El tractament terciari de l'aigua regenerada de la depuradora de Vilaseca i Salou ha permès duplicar la reutilització d'aigua de qualitat (2,4 hm³) per part de les empreses del polígon petroquímic de Tarragona.

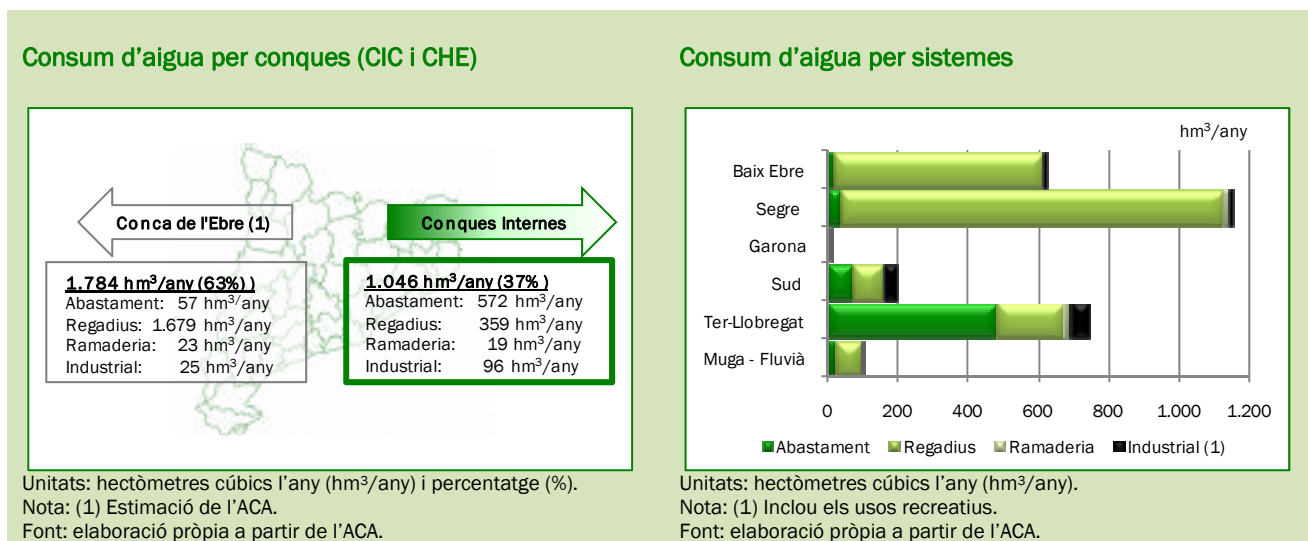
- La **recuperació d'aqüífers** no ha estat operativa enguany. Les reserves d'aigua han estat considerades com a suficients i no s'han fet aportacions estratègiques ni a la barrera hidràulica del Llobregat ni als aqüífers de la Tordera i el Daró. El nombre d'expedients de descontaminació d'aqüífers en mal estat ha caigut el darrers anys i enguany és de 281.
- La **regulació dels embassaments** ha satisfet les demandes d'abastament, reg i ambientals en un context en què les reserves d'aigua s'han situat al 80% de la capacitat total i la demanda s'ha contingut. Durant l'any hidrològic⁸⁸⁵ les comissions de les CIC han proposat desembassar 675,5 hm³ d'aigua: Muga (44,5 hm³), Foix (2 hm³), Ter i Llobregat (614 hm³), Riudecanyes (15 hm³).
- En l'àmbit de les millores en l'**abastament en alta** cal destacar la baixada de comportes de l'embassament de Sant Martí de Tous a l'Anoia (1,3 hm³), l'avanç de les obres per abastir la comarca del Segrià des de l'embassament de Santa Anna i la millora del rendiment i el control de fugues a les grans conduccions del Ter- Llobregat gràcies a la tecnologia (hidròfons i sensors, entre d'altres). D'altra banda, cal tenir en compte que la diferència entre el volum d'aigua disponible potabilitzada i el volum d'aigua subministrada a la xarxa d'abastament públic a Catalunya (-5,1%) és inferior a la mitjana de l'Estat espanyol (-8,5%).

Gestió de la demanda d'aigua

La demanda d'aigua a Catalunya ha estat de 2.830 hm³, el 63% a la conca de l'Ebre (CHE), sobretot per regar (el 94%), i el 37% a les conques internes de Catalunya (CIC), la meitat per abastament (el 54%), tal com s'observa al gràfic següent.

⁸⁸⁵ Any hidrològic: d'octubre de l'any 2013 a setembre de l'any 2014.

GRÀFIC 236. Consum d'aigua per sectors, conques i sistemes. Catalunya 2014

A continuació es comenten les actuacions que s'han fet per garantir l'abastament i reduir la demanda d'aigua l'any 2014 i es descriu l'evolució del consum d'aigua.

- Per **garantir l'abastament** i gestionar la demanda, l'ACA ha fet un inventari de les fonts de subministrament d'aigua (captacions d'aigua subterrània de pous i fonts, captació d'aigua superficial de llacs i rius i punts de connexió a la xarxa supramunicipal) de gran part dels municipis catalans l'any 2014. D'altra banda, als municipis que no estan connectats a xarxes supramunicipals d'aigua potable se'ls ha ofert subvencions per cobrir la meitat del cost de la contractació de camions cisterna en cas de necessitar-los.
- El **consum d'aigua** s'ha reduït els darrers anys, gràcies a la consciència mediambiental, a les innovacions tecnològiques, com per exemple, el sistema de reg intel·ligent de parcs i jardins de Barcelona, a l'increment de les tarifes i a la fiscalitat progressiva en els usos domèstics i industrials.

Segons l'ACA, el **volum total d'aigua facturat**,⁸⁸⁶ 659 hm³ (60% domèstic i 40% industrial) s'ha reduït una mica (-1%) respecte de l'any anterior, tant en l'àmbit domèstic com en l'industrial. El volum d'aigua domèstica subministrada a través de la xarxa ha caigut (-1%) i el d'aigua industrial ha augmentat (+1%). En canvi, el volum d'aigua domèstica captat de fonts pròpies, tot i que és petit, ha augmentat (+36%) i l'industrial ha caigut (-6%).

Segons l'estudi de **les entitats subministradores d'aigua en baixa** sobre el consum d'aigua a Catalunya l'any 2013,⁸⁸⁷ el volum d'aigua consumit (471 hm³) va caure (-3%) respecte de l'any anterior, sobretot el consum domèstic: 313 hm³ (-5%), però també dels serveis i altres activitats econòmiques:⁸⁸⁸ 158 hm³ (-2%), en un context d'estabilitat dels abonats domèstics (+0,1%) i industrials (-0,4%). El consum per abonat i any ha caigut, tant en l'àmbit domèstic com en el dels serveis i altres activitats econòmiques, i s'han situat en 89 i 405 m³/abonat i any, respectivament.

D'altra banda, l'**eficiència de la xarxa d'abastament públic** podria millorar, tot i que el rendiment tècnic hidràulic a Catalunya (el 78%) és superior al del l'Estat (el 74%), es podrien reduir tant les pèrdues físiques (el 14%) com les aparents (8%), per consums no autoritzats i errors de mesura.⁸⁸⁹

- Pel que fa a la **gestió del reg** les pluges han arribat a l'estiu enguany, cosa que ha permès estalviar aigua embassada als regadius de la Muga (-38%), el Ter (-21%) i el Llobregat (-19%), 85 hm³ en total. D'altra banda, s'observa que el nombre d'usuaris del Programa de recomanacions de reg per als productors agraris ha augmentat, de 197(2005) a 1.059 (2013) usuaris, principalment de Lleida, on es concentren els regadius, i que

⁸⁸⁶ No inclouen els usos exempts del cànon de l'aigua, però sí que incorporen els volums facturats en concepte de mínims.

⁸⁸⁷ No inclouen els usos no subjectes al cànon de l'aigua declarats per entitats subministradores ni els consums provinents de fonts pròpies.

⁸⁸⁸ Inclou els establiments amb volums subministrats per les entitats subministradores, però facturats per l'ACA i els volums de Quota Ramadera i usos municipals no exempts.

⁸⁸⁹ INE. Dades 2012 de l'enquesta de subministrament i sanejament d'aigua.

ha augmentat el reg de precisió mitjançant sensors i la programació del reg automàtic. D'altra banda, el volum d'aigua utilitzat a l'agricultura s'ha reduït (-17,4% a Catalunya i 3.1% a l'Estat espanyol),⁸⁹⁰ el reg per gotig ha augmentat, però el reg per gravetat i aspersió ha disminuït.

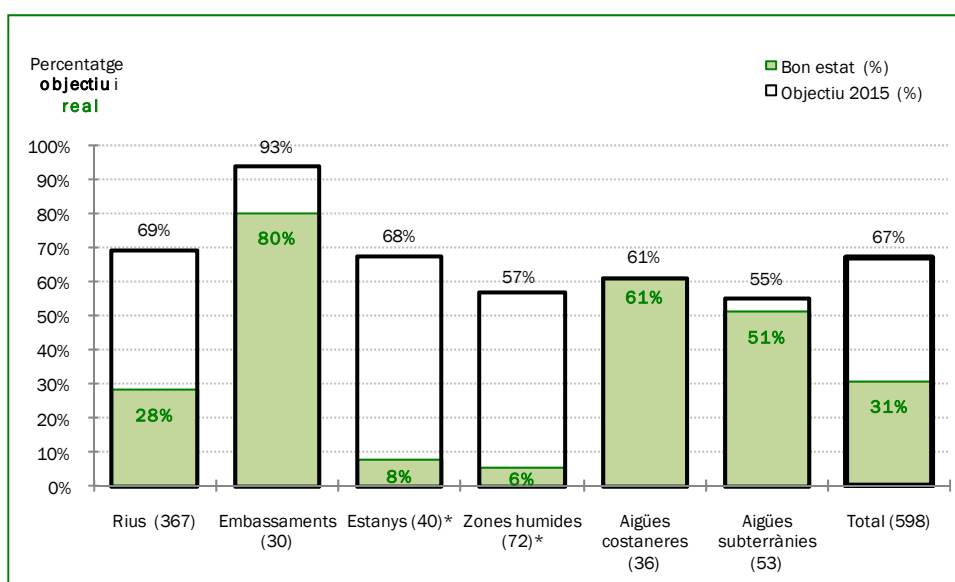
Qualitat del medi

En aquest subapartat s'exposen les mesures que s'han dut a terme pel complir amb el bon estat de les masses d'aigua, incloses les aigües costaneres, i per assegurar els cabals ecològics, gestionar les inundacions i mantenir les lleres.

L'ACA no ha proporcionat dades noves l'any 2014 sobre l'estat de totes les masses d'aigua, i ha informat que no ho farà fins que s'acabi el segon cycle del Programa de seguiment i control 2013-2018, perquè donarien una visió parcial de l'estat d'algunes masses d'aigua. En l'avaluació del segon cycle, no s'inclouen els estanys que l'ACA no controla (37 de 40) ni les zones humides de la conca de l'Ebre (21 de 72).⁸⁹¹

- **Estat de les masses d'aigua.** La situació de les masses d'aigua (CIC i CHE) que corresponen al final del període de 2007-2012, és la del gràfic següent.

GRÀFIC 237. Masses d'aigua en bon estat a l'inici del segon cycle del Programa. Catalunya 2014 (CIC i CHE)

Unitats: objectiu 2015 i bon estat de les masses d'aigua del total (CIC i CHE) en percentatge (%).

Nota: *En el segon cycle del Programa de seguiment i control 2013-2018 no s'han avaluat els estanys que l'ACA no controla (37) ni les zones humides de la conca de l'Ebre (21).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ACA

Gairebé una tercera part de les masses d'aigua de Catalunya (el 31%, 183) compleixen els objectius 2015 i estan en bon estat, tant des del punt de vista químic com ecològic, al finalitzar el període de seguiment (2007-2012). Queden per recuperar un altra tercera part (el 36%, 218). Una quarta part de les masses d'aigua (el 26%, 154) estan prop de complir amb els objectius, i sumades a les que ja compleixen, situen a Catalunya a deu punts percentuals (el 57%, 337) de l'objectiu 2015 (el 67%, 401).

Les masses d'aigua de Catalunya que no s'avaluen perquè les controla la CHE (121) o perquè no es disposa de dades representen el 20% del total.

Aiguamolls, estanys i rius són les masses d'aigua que se situen a més distància de l'objectiu. Cal tenir en compte que l'ACA només avalua els aiguamolls que controla (el 71%, 51) i que dels avaluats al finalitzar el període 2007-2012, la meitat (26), només quatre estan en bon estat. Els estanys que controla l'ACA (tres) estan en bon estat.

⁸⁹⁰ INE. Dades 2012 de l'enquesta sobre l'ús de l'aigua al sector agrari.

⁸⁹¹ Del Pirineu, la conca de la Garona i de l'Ebre.

Pel que fa als rius, tot i que més d'una quarta part dels rius (el 28%, 203) estan en bon estat i l'aspecte de les aigües ha millorat, no es compliran els objectius de la DMA 2015 a causa de l'estat dels boscos de ribera, la salinització i la presència de nitrats i espècies invasores.⁸⁹²

- Amb relació als **cabals ecològics** hi ha divergències entre Catalunya i l'Estat espanyol a causa del cabal ecològic aprovat per al tram final del riu Ebre (3.220 hm³), la meitat del reclamat per complir amb la DMA (7.167 hm³), i per l'ampliació de la superfície de regadius sense fer abans un ús eficient de l'aigua. La Generalitat ha interposat una demanda davant el Tribunal Suprem i la ciutadania una queixa al Parlament Europeu.⁸⁹³ El cabal ecològic aprovat per al riu Gaià l'any 2014 ha estat d'1 hm³.
- Quant a la **gestió d'inundacions**, els pobles catalans de la ribera de l'Ebre han estat en alerta per la crescuda del riu Ebre l'any 2014. Després de la crescuda de l'Ebre s'ha plantejat la solució per reduir el risc d'inundació amb la creació de zones inundables per retenir l'aigua i recuperar els aqüífers. A banda de la laminació que han fet els embassaments per minimitzar el risc d'inundació aigües avall de la presa, destaca la millora de les estacions d'aforament del riu Ter i del Daró per controlar els cabals i la millora del funcionament dels desguassos de mig fons dels embassaments de la Baells i la Llosa de Cavall per gestionar-ne els nivells en cas de pluges.
- Enguany s'han fet diverses actuacions per **mantenir les lleres** en 7,6 quilòmetres (km) de trams de rius, rieres i torrents de Catalunya: Muga, Ter, Ritort, Cardener i Gaià, i els torrents de Blanes i Cabrera de Mar, entre d'altres, i s'han signat convenis amb els ajuntaments per millorar i adequar les lleres.
- Per acabar, la majoria de les **aigües costaneres** (el 61%) estan en bon estat, tret de les situades davant les àrees metropolitanes de Barcelona (Sant Adrià del Besos – Barceloneta, Llobregat – Castelldefels) i Tarragona (Tarragona – Vilaseca) en les quals s'han produït incompliments de la qualitat fisicoquímica i biològica de l'aigua, com a conseqüència de la pressió antròpica. En aquest àmbit s'ha de tenir en compte la moció del Parlament que instava a la vigilància efectiva de les aigües marítimes interiors, especialment en zones del litoral i marines amb alguna figura de protecció,⁸⁹⁴ i el Pla del litoral català per dinamitzar les activitats vinculades a la nàutica i l'esbarjo.

L'any 2014 s'han realitzat més controls de mostres d'aigua (2.468) que el 2013 i s'han afegit dues platges i una zona de bany interior. Les platges amb categoria excel·lent (205) han caigut respecte de l'any anterior i han augmentat les platges de categoria bona (19) o insuficient (1), com a conseqüència dels episodis de pluja abundant de l'estiu que han afectat sobretot les platges del Barcelonès i el Maresme amb cursos naturals o punts d'abocament directes al mar (pluvials i sobreixidors). D'altra banda, la qualitat de gairebé totes les zones de bany interior ha estat excel·lent (12).

Qualitat de l'aigua

En aquest apartat s'informa de la situació dels sistemes de sanejament, de la qualitat de l'aigua potable i de les aigües subterrànies.

- Pel que fa al **sanejament**, la Generalitat ha acordat un nou model de gestió mixta amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB).⁸⁹⁵ Els sistemes de depuració en funcionament a Catalunya (489) han augmentat (+7,5%) l'any 2014 respecte del 2013 en 34 depuradores més i s'ha situat al 32% de l'objectiu 2015, tot i que cobreixen les necessitats del 95% de la població. La majoria de depuradores són biològiques (el 99%) i n'hi ha 30 sistemes d'aiguamolls construïts que tracten i depuren les aigües residuals de zones rurals mitjançant fitodepuració. La capacitat de sanejament s'ha mantingut gairebé estable 1.063 hm³/any (2,91 hm³/dia) i la població servida (15.955.320 habitants - equivalent) ha augmentat una mica.

Els reptes del sanejament continuen essent els contaminants emergents: fàrmacs, perfluorats, hormones, drogues d'abús, que no es poden depurar al 100%.

Durant aquest any també s'ha identificat un problema de sanejament derivat de l'augment de l'ús de determinats productes relacionats amb la higiene personal.

⁸⁹² Informe RiusCat 2013.

⁸⁹³ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el punt 6.1.2.2. "Àmbit estatal" del subapartat 6.1.2 sobre "Aigua".

⁸⁹⁴ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el punt 6.1.2.3. "Àmbit català" del subapartat 6.1.2 sobre "Aigua".

⁸⁹⁵ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el punt 6.1.2.3. "Àmbit català" del subapartat 6.1.2 sobre "Aigua".

- La **càrrega contaminant abocada** per les indústries (17.018 tones DQO/any)⁸⁹⁶ ha caigut (-6%) l'any 2014 respecte de l'anterior, tant l'abocada a la llera pública (el 26%) com l'abocada als sistemes de depuració (el 74%).
- Gairebé tots els **fangs generats** s'han tractat (el 99,9%). Pel que fa al tractament, l'assecatge tèrmic (el 8%) ha caigut (-74%) en favor del compostatge (el 45%) que ha augmentat (+24%), sobretot l'extern. En aquest sentit, la majoria dels fangs (el 93%) s'han destinat a l'agricultura i jardineria l'any 2014, més (+20%) que l'any 2013, i una petita part (el 2%) s'han valoritzat energèticament.
- Pel que fa a l'**aigua potable**, el principal problema segueix sent la superació del límit de nitrats a l'aigua de consum domèstic que afecta al 41% dels municipis catalans l'any 2014, segons l'Agència de Salut Pública de Catalunya.
- Pel que fa a les **aigües subterrànies**, la meitat dels municipis i un 70% del territori depèn de l'aigua subterrània per proveir-se. La meitat de les aigües subterrànies estan en bon estat (el 51%, 27), tal com s'observa al gràfic del subapartat anterior. L'altra meitat (el 49%, 26), està en mal estat, sobretot químic (el 47%), per sobre del mal estat quantitatiu (el 13%). Enguany, s'han fet 3.931 controls, els de vigilància i de salinitat s'han reduït (-15 i -16% respectivament), i els de nitrats (+16%), plaguicides (+17%) i episodis de contaminació (+41%) han augmentat, però no hi ha dades sobre els incompliments de la xarxa de control. L'extracció d'aigua subterrània (158 hm³) per abastament⁸⁹⁷ ha estat inferior (-16%) a la de l'any 2013, el 90% a les CIC i el 10% a la CHE.

2.3. ATMOSFERA

2.3.1. QUALITAT DE L'AIRE

La UE ha aprovat l'Estratègia Europea Aire Net (*Clean Air*) a principis de l'any 2014. La contaminació de l'aire afecta la salut de les persones i els ecosistemes i cada cop hi més evidències que relacionen la qualitat de l'aire, sobretot, la presència de micropartícules en suspensió, amb l'augment de morts per malaltia cardiovascular (ictus), respiratòria i diabetis, i segons un estudi fet a Barcelona i publicat l'any 2014, amb el deteriorament del desenvolupament cognitiu dels infants. D'altra banda, el 63% dels ecosistemes de la UE-28 presenten excés de nutrients (eutrofització) i el 7% acidificació.⁸⁹⁸

La presència a l'aire d'alguns dels contaminants més perjudicials per la salut i els ecosistemes, com ara el diòxid de sofre, el plom i el monòxid de carboni, ha disminuït al llarg dels darrers anys. Però tot i que la qualitat de l'aire ha millorat, el 95% de la població europea viu a zones on la contaminació de l'aire supera els valors recomanats per l'Organització Mundial de la Salut (OMS). Cal tenir en compte que en el darrer Eurobaròmetre, la principal preocupació de la població europea pel que fa al medi ambient és la contaminació de l'aire.

Actualment hi ha dos contaminants, els òxids de nitrogen i les partícules en suspensió, que afecten negativament la qualitat de l'aire a les àrees urbanes. La majoria de líders locals i regionals de la UE (Comitè de les Regions), conscients del problema, han arribat a la conclusió que en general es fa poc per reduir la contaminació de l'aire, i que es necessitaran dues generacions per respirar aire de qualitat.⁸⁹⁹

Segons l'Agència Europea del Medi Ambient (EEA), la contaminació de l'aire comporta morts prematures, despeses d'hospitalització, dies de feina perduts, problemes de salut i danys als edificis, entre d'altres. L'Estat espanyol ocupa la 8ena posició en el rànquing de costos. En aquest sentit, la CE ha iniciat un procediment d'infracció contra l'Estat a finals de l'any 2014 per la contaminació de l'aire durant el període 2005-2012 a les grans ciutats, entre les que quals s'inclouen les de l'Àrea de Barcelona i la zona del Vallès - Baix Llobregat. El dictamen motivat ha demanat solucions a curt termini.

⁸⁹⁶ Mesura de la contaminació DAO (demanda química d'oxigen o quantitat de substàncies que són susceptibles de ser oxidades).

⁸⁹⁷ Les dades de les entitats d'abastament amb valors inferiors als 0,2 hm³ no s'inclouen.

⁸⁹⁸ EEA (2014). *Effects of air pollution on European ecosystems*. Technical report, núm. 11. Luxemburg: European Environment Agency. Consulta a <http://www.eea.europa.eu/publications/effects-of-air-pollution-on>.

⁸⁹⁹ Reunió del Comitè de les Regions (CoR): paquet sobre una política d'aire net per Europa.

En aquest context, l'Estat ha transposat els objectius de qualitat de l'aire de les directives europees a l'ordenament jurídic (RD 678/2014) l'any 2014 i ha renovat per quarta vegada, el Pla d'impuls al medi ambient (PIMA Aire) per finançar l'adquisició de vehicles comercials més nets i eficients.⁹⁰⁰

A Catalunya el Govern ha aprovat el Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire horitzó 2015 amb la finalitat de complir amb les directives europees en aquesta matèria. El Pla inclou mesures per gestionar la mobilitat i fomentar les millors tècniques disponibles a la indústria. El Pla també pretén crear zones de contaminació reduïda, i posar en marxa eines noves per informar la població sobre la qualitat de l'aire, tal com estableix la normativa europea (la web i l'aplicació *AireCat* per a dispositius mòbils). El Parlament de Catalunya també ha aprovat la creació d'un fons de protecció de l'ambient atmosfèric a finals de l'any 2014. En aquest àmbit, s'ha d'esmentar també l'aprovació de la Llei de creació de l'impost sobre emissions contaminants que afecta l'aviació comercial, la indústria i l'electricitat nuclear (Llei 12/2014) dictaminada pel CTESC.⁹⁰¹

Segons el darrer informe sobre qualitat de l'aire del Departament de Territori i Sostenibilitat (DTS), la situació dels diversos contaminants durant l'any 2014 ha estat la següent.⁹⁰²

- **Diòxid de nitrogen (NO₂).** Aquest contaminant és un dels responsables del boirum fotoquímico que pateixen moltes ciutats europees i que s'agreuja amb el canvi climàtic, i té molt a veure amb la mobilitat i les infraestructures viàries i aeroportuàries de les grans aglomeracions urbanes. Des de l'entrada en vigor del valor límit anual, els nivells de contaminació per NO₂ s'han mantingut gairebé estables, però el percentatge d'estacions que compleixen amb l'objectiu ha millorat.

Tot i que el percentatge d'estacions de l'àrea de Barcelona (83%) i la zona del Vallès i el Baix Llobregat (67%) que ha complert amb el valor límit anual ha augmentat l'any 2014 respecte de l'any anterior, i és el més alt de la sèrie (2005-2014), l'objectiu de qualitat de l'aire per garantir la salut de les persones no s'ha assolit en aquestes zones l'any 2014, atès que la mitjana anual ha superat el valor límit establert (40µg/m²), tal com s'observa al mapa de més endavant.

- **Ozó troposfèric (O₃).** L'ozó és un contaminant secundari amb un gran poder oxidant que es forma a partir de precursors com ara el diòxid de nitrogen (NO₂), transportat per l'aire des de les zones urbanes, i els compostos orgànics volàtils (COV) de les zones rurals, sempre que es donen les condicions meteorològiques adequades: radiació solar i temperatura elevada, per tant, a la primavera i l'estiu. L'ozó afecta la salut, però també els conreus, els boscos i la biodiversitat.

Els nivells d'ozó troposfèric de l'any 2014 han estat dels més baixos dels darrers anys. El valor objectiu per a la protecció de la salut humana durant la campanya (del 15 de maig al 15 de setembre) s'ha superat en nou de les quinze zones de qualitat de l'aire en que es divideix Catalunya, tres zones menys que l'any passat, sobretot en àrees rurals i suburbanes, tal com s'observa al mapa de més endavant. Enguany, algunes estacions han superat també el llindar d'informació a la població: a l'àrea de Barcelona (1%), el Camp de Tarragona (1%) i la Plana de Vic (2%), però en cap ha superat el nivell d'alerta.⁹⁰³

- **Partícules en suspensió de diàmetre inferior a 10 micres (PM₁₀).** El material particulat augmenta el risc de patir malalties cardiovasculars i respiratòries. L'any 2014 ha estat el primer en què s'ha assolit l'objectiu a l'àrea de Barcelona i la zona del Vallès i el Baix Llobregat, d'ençà que es mesura (des de l'any 2000). Aquesta millora es pot explicar per la reducció de les emissions industrials, gràcies a l'ús de tecnologies més netes (Directiva 2010/75/UE), i de la mobilitat i el trànsit per la crisi econòmica i la presència de vehicles més nets, però també per unes condicions meteorològiques que han ajudat a la dispersió de les partícules. No obstant això, el valor límit diari s'ha superat a la Plana de Vic i Alcanar (Terres de l'Ebre) durant l'any 2014, però no el valor límit anual, tal com s'observa al mapa de més endavant.
- **Sulfur d'hidrogen (H₂S).** Aquest contaminant només ha superat l'objectiu semihorari a Catalunya Central, concretament, a la ciutat d'Igualada, tal com s'observa al mapa següent.

⁹⁰⁰ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el punt "Àmbit autonòmic" del subapartat 6.3 sobre "Energia".

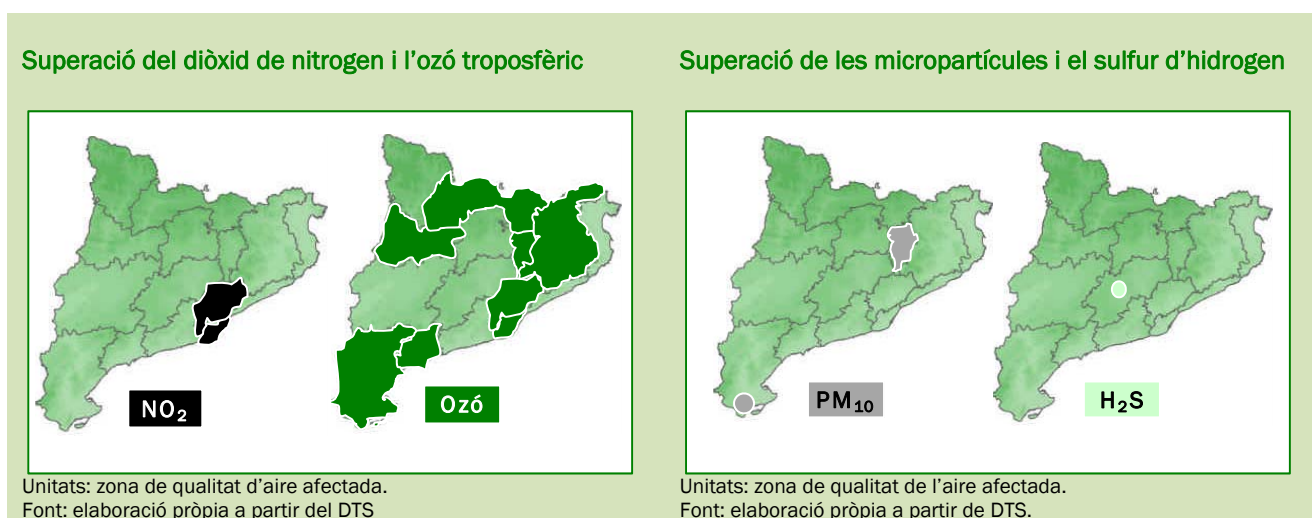
⁹⁰¹ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el subapartat 6.1.3 sobre "Atmosfera".

⁹⁰² DTS (2015). La qualitat de l'aire a Catalunya. Anuari 2014. Barcelona: Departament de Territori i Sostenibilitat.

⁹⁰³ Llindar d'informació a la població: 180 µg/m³ en una hora. Llindar d'alerta a la població: 240 µg/m³ en una hora.

MAPA 11. Zones que han superat els valors objectiu de contaminació. Catalunya 2014

2.3.2. CONTAMINACIÓ ACÚSTICA I LLUMINOSA

Contaminació acústica

La contaminació acústica és un problema mediambiental creixent a la Unió Europea, pels efectes adversos que té sobre la salut de les persones i els ecosistemes, sobretot la fauna terrestre i marítima.

El paisatge sonor europeu està amenaçat, però per primera vegada l'Agència Europea del Medi Ambient ha intentat avaluar l'estat de la qüestió. A continuació s'exposen les conclusions principals:⁹⁰⁴

- La font de soroll més important a la UE és el trànsit rodat i s'estima que 125 milions de persones estan exposats a nivells superiors als 55 decibels (dB), matí, vespre i nit. El soroll del trànsit ferroviari afecta 8 milions de persones, el dels aeroports a 3 milions de persones que hi viuen a prop, i el de les zones industrials gairebé a mig milió.
- En aquest sentit, cal esmentar que el Parlament Europeu ha aprovat un nou reglament per harmonitzar les metodologies d'avaluació del soroll i impulsar les mesures d'atenuació del soroll dels aeroports.
- El soroll té efectes sobre la salut de les persones, augmenta l'estrès, sobretot a les àrees urbanes, i, és el responsable d'hospitalitzacions i morts prematures per hipertensió i malaltia cardíaca. S'estima que 20 milions de persones pateixen molèsties i no poden descansar i que 8 milions no poden dormir bé.
- El soroll, encara que sigui a nivells de 55 dB, ocupa cada cop més territori fora de les àrees urbanes, i posa en risc habitats i espècies sensibles de zones naturals i tranquil·les.
- Tot i la directiva europea sobre contaminació acústica de l'any 2002, manca unitat en la metodologia d'avaluació per estimar l'exposició al soroll de la població i dades comparables entre països i dins un mateix país sobre contaminació acústica. A més, els països de la UE han presentat les dades amb retard.

La directiva europea i la llei catalana sobre contaminació acústica obliga tots els ajuntaments a elaborar mapes de capacitat acústica, aprovar-los i posar-los a disposició de la població. Els mapes de capacitat fixen els objectius de qualitat acústica del territori per zones i franges horàries (dia, vespre i nit) i inclouen els usos del sòl. La situació a Catalunya l'any 2014 és la següent:

- El nombre de municipis catalans que ha aprovat el mapa de capacitat acústica l'any 2014 és de 485, cinquanta-sis municipis més que l'any anterior, més de la meitat dels municipis de Catalunya (el 51%). A més, hi

⁹⁰⁴ EEA (2014). *Noise in Europe 2014*. Report, núm. 10. Luxemburg: European Environment Agency. Consulta a <http://www.eea.europa.eu/publications/noise-in-europe-2014>.

ha 321 municipis que han adequat el mapa de capacitat acústica al Decret 176/2009, però encara no l'han aprovat.

- Pel que fa als mapes estratègics de soroll, les aglomeracions urbanes del Barcelonès II (Badalona i Santa Coloma de Gramanet) i Mataró han aprovat la segona fase, i les aglomeracions del Gironès, Barcelonès I (Barcelona i Sant Adrià), Baix Llobregat, Vallès Occidental, Reus i Lleida la tenen pendent d'aprovar.
- A Catalunya, les aglomeracions urbanes del Barcelonès (I i II) i el Baix Llobregat han aprovat la primera fase d'un pla d'acció que conté les mesures per lluitar contra el soroll.

Contaminació lluminosa

El control ambiental de l'enllumenat exterior i de les activitats industrials, comercials, de serveis i esportives també ajuda a protegir el medi ambient i a millorar la qualitat del cel nocturn.

En aquest sentit, la Llei d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn del 2001 serà modificada per Llei de mesures fiscals, financeres i administratives de l'any 2015, que obligarà a substituir les instal·lacions d'il·luminació obsoletes, ineficients o inadequades per altres millors abans del 2018. Aquesta mesura reduirà el risc de contaminació per mercuri, la contaminació lluminosa nocturna i estalviarà energia.

2.4. RESIDUS

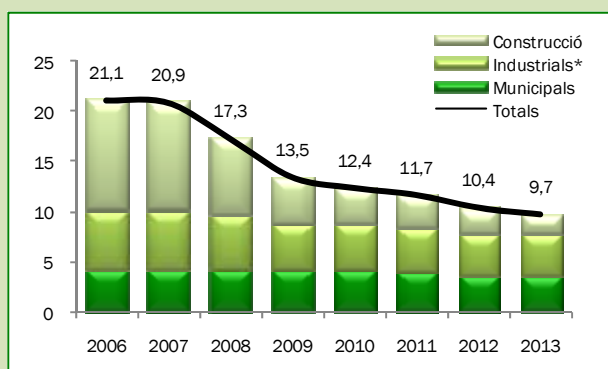
La sostenibilitat del consum de materials i de la producció d'una societat es mesura en part per la generació de residus. La prevenció de la generació de residus estalvia matèries primeres i redueix els costos de gestió, per això la Directiva marc de residus (DMR) de la UE va establir el principi de jerarquia, amb la prevenció al capdavant, seguit de la reutilització, el reciclatge, la recuperació, i la disposició al final.

En aquest context, la societat catalana ha generat 9,7 milions de tones (Mt) de residus l'any 2013, la xifra més baixa del període 2006-2013: 3,6 Mt municipals, 2,8 Mt industrials, 0,8 Mt agroindustrials, 0,5 Mt de la depuració i 2,0 Mt de la construcció, tal com s'observa al gràfic anterior.

La generació de residus de la societat catalana s'ha reduït l'any 2013 respecte del 2012 (-6,4%) en tots els àmbits, però sobretot a l'industrial (-27%) i al de la construcció (-21%), tal com s'observa al gràfic.

GRÀFIC 238. Evolució i distribució de la producció de residus per tipus. Catalunya 2006-2013

Evolució de la generació 2006-2013

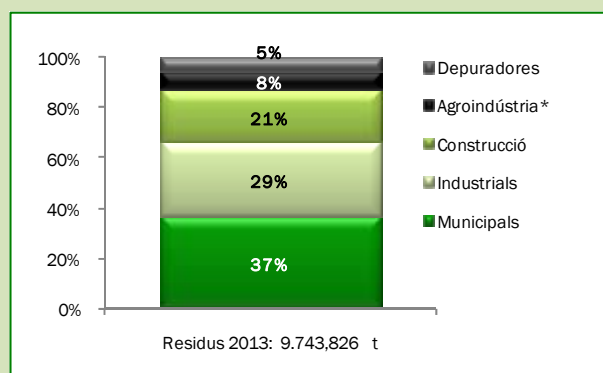

Unitats: milions de tones (Mt).

Nota: *suma dels residus de la indústria, agroindústria i dels residus de depuradores.

Font: elaboració pròpia a partir de l'ARC.

Distribució de la generació per tipus de residus 2013

Unitats: percentatge sobre el total (%).

Nota: *agricultura, horticultura, aqüicultura, silvicultura, caça, pesca i residus de la preparació i elaboració d'aliments.

Font: elaboració pròpia a partir de l'ARC.

Els residus representen un problema per a la salut i el medi ambient. El fet que la societat consideri el residu un recurs del sistema productiu, és un canvi perceptiu molt important perquè la reutilització, el reciclatge i la valorització augmenten, la disposició cau i es redueixen les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH).

2.4.1. RESIDUS MUNICIPALS

L'ARC ha aprovat inicialment el Programa general de prevenció i gestió de residus i recursos (PRECAT 20) i el Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals de Catalunya (PINFRECAT 20)⁹⁰⁵ que preveuen invertir 400 milions d'euros (M€) durant el període 2013-2020 en petites infraestructures.

El nou Programa de gestió de residus municipals de Catalunya ha establert l'objectiu de reduir la **generació de residus municipals** (-15%) durant el període 2013-2020. De fet, les polítiques de prevenció de residus, la crisi econòmica i la caiguda del consum han fet caure la generació de residus domèstics i comercials a Catalunya els darrers anys.

Els residus urbans generats (3,6 Mt) s'han reduït (-3,8%) el primer any del nou període (2013-2020) respecte de l'any anterior. Tant la recollida selectiva com la fracció resta han caigut (-6,6 i 2,1% respectivament), així com l'indicador de residus municipals generats per habitant i dia (1,31 kg/hab/dia), en un context de disminució de la població (-0,5%). L'indicador de residus municipals per habitant i any (480 kg/hab) ha estat superior al de l'Estat espanyol (449kg/hab), però similar al de la UE (481kg/hab), tal com s'observa a la figura de més endavant.

La sensibilització ciutadana és molt important per prevenir la generació i millorar la gestió de residus. En el darrer Eurobaròmetre⁹⁰⁶ sobre l'actitud dels europeus davant la gestió dels residus i l'eficiència dels recursos, la majoria de la ciutadania ha opinat que és important que Europa utilitzi els recursos de manera eficient (96% UE-28, 95% Estat espanyol), atès que la qualitat de vida millorarà (80% UE-28, 81% Estat espanyol), però que tenir la certesa que els residus són efectivament reciclats l'ajudaria a reciclar més (71% UE-28, 84% Estat espanyol).

En aquest sentit, el percentatge mitjà de materials impropis (271.275 tones) trobats a la recollida selectiva bruta ha estat del 20%. El percentatge d'impropis més alt es recull a les runes (el 70%) i a les piles i medicaments (el 68%), però continua sent alt a les fraccions de materials voluminosos i fusta (el 43%), envasos lleugers (el 29%) i matèria orgànica (el 13%).

Quant a la **gestió de residus domèstics i comercials**, el sistema públic (contenidors, deixalleries, porta a porta i botigues, entre d'altres) ha recollit 1,36 Mt de residus selectivament (el 38%), mentre que l'any 2011 va ser del 41%, i ha disposat (tractat, dipositat controladament i incinerat) 2,23 Mt de residus de la fracció resta (el 62%). Catalunya ha reciclat gairebé el doble que l'Estat espanyol (el 20%) i una tercera part més que a la UE (el 28%). Cal tenir en compte que l'objectiu de recollida selectiva de la UE per a l'any 2020 és del 50% i el del PRECAT 20 del 60%.

En aquest àmbit, cal esmentar l'elaboració d'un nou indicador anomenat "Destí RECiclatge o DREC", en el marc del Programa europeu de regions per al reciclatge, que ofereix un mètode de càlcul únic per comparar la quantitat de residus que realment arriben a les plantes de reciclatge i que a Catalunya ha estat del 32,5% l'any 2013. Així com el càlcul i la reducció de la petjada de carboni de la gestió de residus municipals, que ha estat de 0,71 Mt de CO₂.

Gairebé totes les fraccions que es recullen selectivament han caigut enguany (-6,6%), tret dels residus especials en petites quantitats (REPQ), l'autocompostatge, la poda i jardineria i els olis vegetals, però sobretot les fraccions de paper i cartró, ferralla, tèxtil i aparells elèctrics i electrònics, tal com s'observa a la figura següent.

De fet, les 465 deixalleries han deixat de recollir 17,6 milers de tones de residus l'any 2013 respecte de l'anterior, sobretot valoritzables (-6%),⁹⁰⁷ atès que la recollida de residus especials ha augmentat (+2,5%).⁹⁰⁸ La recollida selectiva ha davallat a causa de la reducció del consum, i per tant, de la generació, i de la sostracció de materials valuosos dels contenidors i instal·lacions.

Cal tenir en compte que la Directiva europea sobre residus d'aparells elèctrics i electrònics s'ha transposat a l'Estat espanyol amb retard. De fet, l'augment del consum d'aparells elèctrics i electrònic i la caiguda de la recollida selectiva indiquen que una part d'aquests residus queda fora del circuit oficial. D'altra banda, l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) considera que el 60% d'aquests residus, conjuntament amb els voluminosos es po-

⁹⁰⁵ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el subapartat 6.1.4 sobre "Residus".

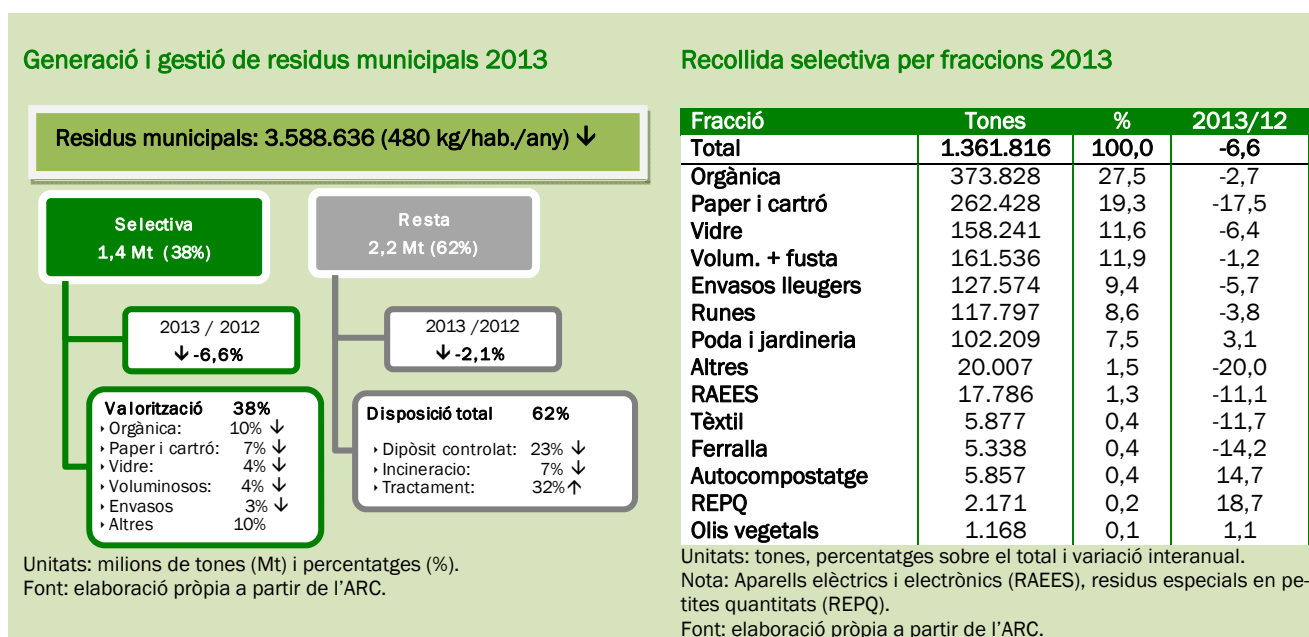
⁹⁰⁶ Eurobaròmetre núm. 388

⁹⁰⁷ Runes, fusta, voluminosos, paper i cartró, ferralla, vidre, plàstic no envàs, tèxtil, cable sense substàncies perilloses i altres.

⁹⁰⁸ Ferralla electrònica, electrodomèstics amb CFC, olis vegetals, pneumàtics, fibrociment, olis minerals, fluorescents, piles, dissolvents i altres.

drien reutilitzar i que la recollida selectiva de piles i acumuladors (el 34%) hauria de millorar, ja que se situa lluny de l'objectiu de la UE per a l'any 2015 (el 45%).

FIGURA Generació i gestió de residus municipals. Catalunya 2013

Quant a la gestió de la fracció resta dels residus municipals, més de la meitat dels residus (el 52%) s'han tractat abans de ser disposats i les tones tractades han augmentat (+2%) l'any 2013 respecte de l'anterior. Una de les mesures efectives de la UE per reduir la deposició ha estat la taxa per abocar al dipòsit controlat.⁹⁰⁹ En aquest sentit, la deposició controlada (el 37%) i la incineració (l'11%) s'han reduït (-7 i -5% respectivament). Si es compara amb les dades d'Eurostat⁹¹⁰ la deposició controlada se situa per sota de l'Estat espanyol (el 60%), però per sobre de la UE (el 31%), i la incineració és similar a la de l'Estat espanyol (el 10%), però inferior a la de la UE (el 26%).

El nombre d'instal·lacions de tractament de residus municipals ha augmentat (+60%) durant el període 2005-2013, sobretot, les de tractament de la fracció resta (7) que s'han multiplicat per 3,5 i els centres de transvasament (26) que s'han duplicat. Les deixalleries (465) i les instal·lacions de tractament biològic de la fracció orgànica (25) també han augmentat (+68 i +32%, respectivament).

2.4.2. RESIDUS INDUSTRIALS, DE LA CONSTRUCCIÓ I DELS SERVEIS AMBIENTALS

L'any 2011 la UE va introduir l'obligació normativa de considerar el residu un recurs del sistema productiu el 2020,⁹¹¹ i entre els anys 2011 i 2013 es van establir els criteris de fi de condició de residu per a la ferralla, el coure i el vidre recuperat.

L'economia catalana ha generat 5,6 Mt de residus industrials i de la construcció l'any 2013, sense incloure els residus dels serveis ambientals: depuradores i gestors.

Dels residus industrials generats, 3,6 Mt, el 21% (0,8 Mt) són residus de tipus agroindustrial, la resta (2,8 Mt) són residus d'un altre tipus: assimilables als municipals (23%), processos tèrmics (14%), emmotllament i tractament físic i mecànic de la superfície de metalls (8%), processos químics orgànics (8%) i construcció i demolició (7%).

La construcció i la demolició han generat 2,0 Mt de residus, la xifra més baixa registrada els darrers anys.

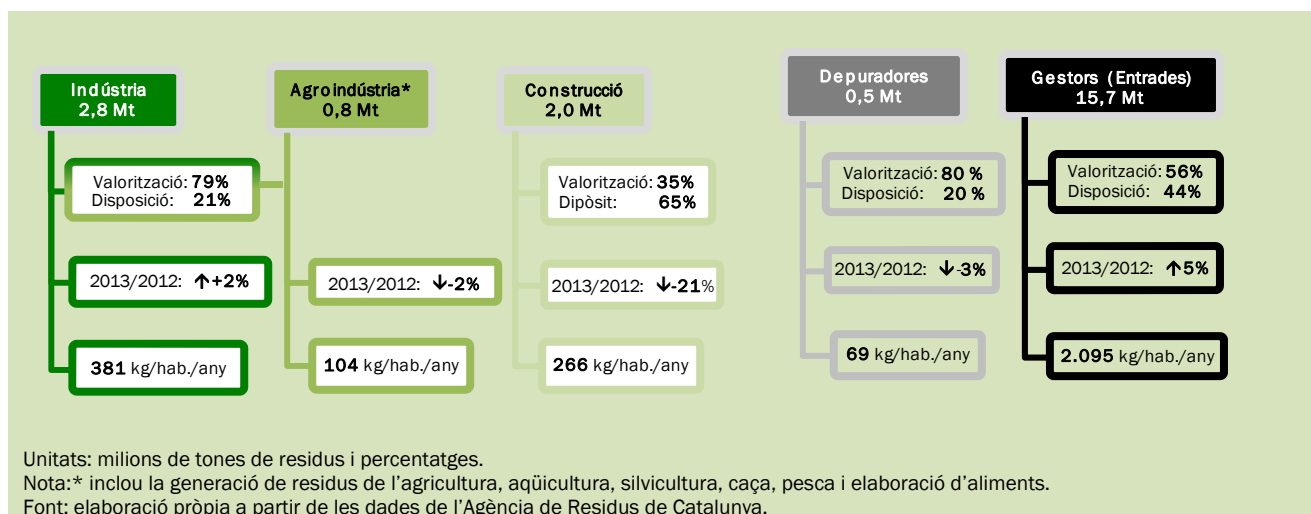
Els serveis ambientals de sanejament han generat 0,5 Mt de residus a les depuradores, procedents del tractament d'aigües residuals, tal com s'observa a la figura següent.

⁹⁰⁹ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el subapartat 6.1.4 sobre "Residus".

⁹¹⁰ Eurostat newsrelease 54/0215

⁹¹¹ Full de ruta cap a una Europa eficient en l'ús dels recursos.

FIGURA Residus industrials, de la construcció i dels serveis ambientals. Catalunya 2013

Per acabar, els gestors de residus han processat i gestionat 15,7 Mt d'entrades de residus (municipals, industrials, de la construcció, ramaders, de gestors i altres) a les instal·lacions, i 3,5 Mt de sortides.

Residus industrials

Com s'ha descrit anteriorment, l'economia catalana ha generat 3,6 Mt de residus industrials l'any 2013, un valor que s'ha estabilitzat respecte de l'any 2012 (+0,8%), el 23% són residus assimilables als municipals i el 21% de tipus agroindustrial; és a dir, 485 quilograms de residus industrials per habitant, incloent-hi els de tipus agroindustrial (indústria: 381 kg/hab i agroindústria: 104 kg/hab), tal com s'observa a la figura anterior, 1,33 kg/hab/dia en total.

Els productors de residus inscrits en el registre (16.994) han caigut l'any 2013 respecte de l'anterior. La majoria de productors industrials registrats han presentat la declaració anual de residus l'any 2013 (84,5%).

Des del punt de vista de l'activitat econòmica, la indústria agroalimentària (el 25%) i la metal·lúrgica (el 22%) són les activitats que més residus industrials han generat (el 25 i el 22% respectivament), seguides de la química (el 15%) i el paper (el 13%). Des del punt de vista territorial, les demarcacions de Barcelona i Tarragona són les que tenen més pes en la generació, concretament, les comarques més industrials: el Vallès Occidental (el 25%), el Baix Llobregat (9%), el Vallès Oriental (el 8,5%) i el Barcelonès (el 7%).

La via de gestió principal dels residus industrials de Catalunya ha sigut la valorització (el 79%) que ha augmentat l'any 2013 respecte del 2012 (+2,2%), concretament la valorització material externa (el 70%), atès que la valorització com a subproducte, en origen o energètica ha caigut. La via de disposició i rebuig (el 21% restant), ha disminuït l'any 2013 respecte de l'anterior (-4,7%).

Residus de la construcció i demolició

Catalunya ha generat 2 milions de tones (Mt) de residus de la construcció i demolició l'any 2013, 0,7 kg/hab./dia, la xifra més baixa dels darrers anys, tal com s'observa a la figura anterior. Els residus generats l'any 2013 han caigut respecte del 2012 (-21%), com a conseqüència de la davallada de l'edificació i l'obra civil. Cal recordar que la generació de residus a la construcció i demolició va assolir la xifra d'11 Mt l'any 2006 i des de llavors ha caigut.

Per gestionar els residus de la construcció i demolició, Catalunya disposa de 127 instal·lacions en funcionament i 3 en construcció. L'objectiu de valorització de residus de la construcció i demolició de la UE és del 70% l'any 2020. En aquest sentit, les 57 plantes de valorització en funcionament -triatge i reciclatge- han gestionat el 34,5% dels residus de la construcció l'any 2013, la meitat de l'any anterior (-52%). En canvi, els 55 dipòsits controlats de runes han processat el 65,5%, prop d'una quarta part més que l'any 2012 (+20,5%).

Amb els diners que queden del cànon de deposició controlada suspès l'any 2011 i ajornat fins a l'any 2015⁹¹² en què s'establiran nous criteris, l'ARC vol fomentar l'ús d'àrids reciclat per part dels ens locals: obres viàries, producció de formigó, rebliment de voreres i drenatge de murs, entre d'altres.

Residus dels serveis ambientals: depuradores i gestors industrials

En un context d'estabilització de la població, el **sanejament** ha generat 0,8 Mt de residus a les 500 depuradores d'aigües residuals urbanes catalanes l'any 2013, menys que l'any anterior (-3%), la majoria, residus no perillosos (99,9%). Els residus dels serveis ambientals de sanejament (68 kg/hab l'any 2013, 0,2 kg/hab/dia) han representat el 12% del total de residus industrials del gràfic inicial sobre evolució de la producció de residus.

El 80% dels residus de les depuradores s'ha valoritzat materialment (assecatge tèrmic dels fangs, valorització externa, com a subproducte o en origen), i en menor grau, energèticament. L'aplicació agrícola i el compostatge són les principals formes de valorització material externa. El 20% dels residus restant s'ha disposat i rebutjat mitjançant tractament fisicoquímic (el 14%) o deposició controlada (el 6%).

La **gestió de residus industrials** representa el 6% del PIB i el 30% del sector del medi ambient, crea ocupació i genera riquesa (transport, fabricació de maquinària i serveis de consultoria, entre d'altres). El sector ha reclamat la interpretació i aplicació harmonitzada de la normativa comunitària i estatal, sobretot en l'àmbit dels residus perillosos, l'equilibri entre els interessos econòmics i ambientals i un règim d'inspecció i sanció més rígid amb les males pràctiques. En aquest sentit, la llista de residus perillosos i no perillosos s'ha modificat l'any 2014 per aplicar-se a partir de juny del 2015. A Catalunya, l'import de les fiances de les activitats de gestió de residus amb baixa incidència ambiental s'ha reduït alhora que s'ha incorporat l'activitat de preparació per la reutilització.

A Catalunya hi ha gairebé mil gestors de residus industrials (986) que tracten els residus de tercers i en origen, el 95,5% dels quals han presentat la declaració anual de gestors. Enguany s'han registrat 15,7 Mt d'entrades i 3,5 Mt de sortides de residus. Els gestors de residus han processat 43,5 t/gestor/dia. Cal tenir en compte que les entrades sumen els residus que entren a cada instal·lació, per tant, se suma la recirculació de residus entre instal·lacions de gestió. Per això, la xifra de residus gestionats (15,7 Mt) és més elevada (+161%) que la suma conjunta de residus municipals, industrials i de la construcció generats (9,7 Mt).

El 96% de les entrades i el 91% de les sortides de gestors industrials s'han processat a Catalunya, només el 4% de les entrades i el 9% de les sortides s'han gestionat fora del territori. Més de la meitat dels residus (el 56%) han entrat a les instal·lacions en funcionament (936)⁹¹³ via valorització, i gairebé una quarta part (el 23%) han entrat via dipòsit controlat. A més distància se situen les entrades a centres de recollida i transferència (CRT) (el 9%), el tractament fisicoquímic (el 8%) o la incineració (el 4%). La valorització també ha estat la via més important de la sortida dels residus de gestors (el 42%), seguida dels CRT (el 26%) i el tractament (el 17%).

2.5. SÒL

El sòl pot passar de ser un recurs renovable a no ser-ho. El sòl proveeix la societat d'aliments, medicaments, combustibles i serveis ecosistèmics, tanmateix, a mesura que augmenta la població i la producció agrícola, incrementa l'ús intensiu i competitiu pel sòl. Segons l'ONU, el 33% dels sòls estan degradats per l'erosió, la salinització, la compactació, l'acidificació, la contaminació química i l'esgotament de nutrients, i en el futur la superfície productiva i cultivable per persona es reduirà, per això ha declarat l'any 2015, any internacional dels sòls.

Pel que fa a Catalunya, la **cobertura física del territori** no ha variat en percentatge l'any 2013 respecte del 2012. La superfície forestal representa el 64% de la total (3.209.205 ha), els conreus el 26%, la superfície sense vegetació el 3% i la superfície urbanitzada, urbanitzable i les infraestructures el 7% restant.⁹¹⁴

Tanmateix, la distribució de la superfície forestal (2.060.780 ha) ha canviat prou l'any 2013 respecte de l'anterior.⁹¹⁵ Tot i que la superfície de bosc ha augmentat durant el període 2005-2013 (+14%), el bosc arbrat s'ha reduït (-10,4 %) l'any 2013 respecte del 2012, i les bosquines i altra vegetació, que inclou les àrees cremades,⁹¹⁶ han augmentat (+6,4 i +80,7% respectivament).⁹¹⁷ Quant als conreus (836.736 ha), el regadiu ha aug-

⁹¹² Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el subapartat 6.1.4 sobre "Residus".

⁹¹³ Instal·lacions (936). Valorització (794): valoritzadors, compostatge, aplicació agrícola, digestió anaeròbica i valorització energètica. Disposició (48): abocadors i incineradores. Tractament (22): tractadors de residus i tractament fisicoquímic. Centres de recollida i transferència (72).

⁹¹⁴ Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM).

⁹¹⁵ Bosc: 1.137.800 hectàrees (ha), bosquines: 698.403 ha, altra vegetació: 224.577 ha.

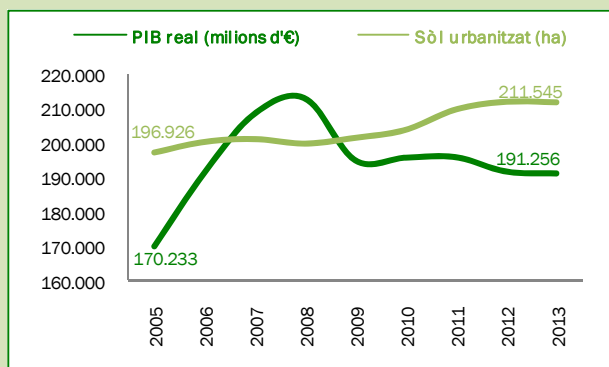
⁹¹⁶ Vegeu el punt sobre "Gestió forestal i incendis" al subapartat 2.7. "Bosc" d'aquest apartat.

mentat de nou (+0,6%) i el secà ha caigut (-1,5%). En general, la superfície forestal no arbrada ha augmentat i la de conreus ha disminuït. El sòl sense vegetació (100.144 ha), que inclou sorrals i platges,⁹¹⁸ també ha caigut. En guany no s'han observat canvis significatius en el sòl urbà, urbanitzable i les infraestructures⁹¹⁹ (211.545 ha).

Analitzar l'ús socioeconòmic del sòl també és important. L'indicador sobre l'ús eficient del sòl, que posa en relació el Producte Interior Brut (PIB)⁹²⁰ i la superfície artificial (sòl urbanitzat, urbanitzable i infraestructures), s'ha mantingut estable l'any 2013 respecte del 2012, tal com s'observa al gràfic següent.

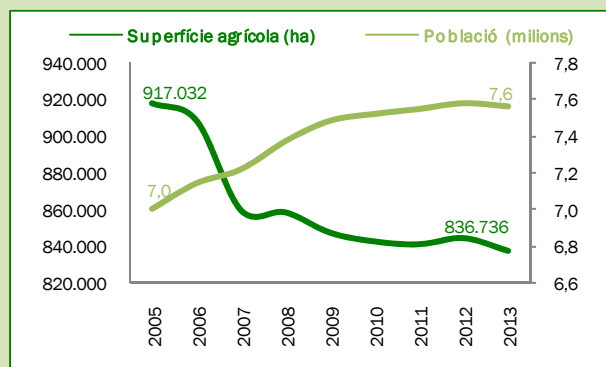
GRÀFIC 239. Evolució de la superfície agrícola per càpita i l'eficiència en l'ús del sòl. Catalunya 2005-2013

Evolució de l'eficiència en l'ús del sòl 2005-2013

Unitats: PIB real en milions d'€ i superfície artificial en hectàrees (ha).
Nota: any base 2008.
Font: elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT i el DAAM.

Evolució de la superfície agrícola per càpita 2005-2013

Unitats: conreus en hectàrees (ha) i població en milions.
Font: elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT i el DAAM.

L'indicador ha millorat una mica durant el període 2005-2013, que inclou els anys de crisi econòmica, i ha passat de 0,86 a 0,90 milions d'euros (M€) per hectàrea (ha).

L'agricultura és molt important per a la seguretat alimentària dels països del Mediterrani, però s'observen i es preveuen canvis en l'indicador de **sòl agrícola per càpita** com a conseqüència de l'expansió urbana, la degradació del litoral i els impactes del canvi climàtic.⁹²¹ Al llarg del període 2005-2013 la població catalana ha augmentat mentre que la superfície agrícola ha caigut i l'indicador de les hectàrees (ha) agrícoles per càpita (hab) durant el període 2005-2013 ha passat de 0,13 a 0,11 ha/hab, tal com s'observa al gràfic anterior.

El Reglament general de costes⁹²² aprovat pel Govern de l'Estat l'any 2014 ha considerat la regressió d'alguns trams de costa, l'adaptació als efectes del canvi climàtic i la prohibició de noves edificacions. D'altra banda, el Govern català seguint la recomanació de la UE de gestionar l'espai costaner de manera integrada està preparant el que hauria de ser la llei d'ordenació del litoral català i els plans d'ordenació i ús del litoral.

La capacitat productiva del sòl és molt important per la seguretat alimentària i els serveis ecosistèmics. En aquesta matèria destaca l'avaluació de les reserves de carboni orgànic (COT) del sòl en boscos, matolls i pastures de Catalunya, realitzada per investigadors catalans, que ve determinada pel clima i la vegetació i se situa (8,8 kg de COT per m²) entorn de la mitjana de l'Estat espanyol (8,7 kg COT/m²).⁹²³

⁹¹⁷ Bosc: terreny poblat per arbres, bosquines: màquies, garrigues, brolles, landes, matollars i situacions de trànsit entre bosc i matollar. Altra vegetació: prats, pastures, herbassars, vegetació de zones humides, erms i àrees cremades, planters, pistes forestals i tallafocs.

⁹¹⁸ Sòl sense vegetació: superfície desproveïda de plantes, sòls nus, roquissars, escarpaments, tarteres, xaragalls, sorrals, platges i congestes, rius, llacs i embassaments.

⁹¹⁹ Sòl urbà i altres: nuclis urbans i urbanitzables, zones urbanes de baixa densitat, zones industrials i comercials, infraestructura viària, etc.

⁹²⁰ PIB real a preus constants, any base 2008.

⁹²¹ Zdnuli, P. (2014). Land resources of the Mediterranean, status, pressures, trends and impacts of future regional development. *Land Degradation and Development*, vol. 25, núm. 4, p. 370-384. West Sussex: Wiley.

Consulta a <http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/%28ISSN%291099-145X>.

⁹²² RD 876/2014 de 10 de octubre, pel qual s'aprova el Reglament general de costes.

⁹²³ Doblas-Miranda, E., Pañuelas, J., Romà, O. et al. (2013). Soil Carbon Stocks and Their Variability across the Forest, Shrublands and Grasslands of Peninsular Spain. *Biogeosciences*. vol. 10, núm. 12, p. 8.353-8.361. Göttingen: Copernicus Publications
Consulta a <http://www.biogeosciences.net/10/8353/2013/bg-10-8353-2013.html>.

La informació sobre **sòls contaminants** segueix una evolució positiva. El nombre d'emplaçaments contaminats identificats (2.282) ha augmentat l'any 2014 respecte del 2013 (+2,6%), sobretot els industrials (+3,6%). Quant a la gestió, la majoria de les actuacions de recuperació de sòls s'han acabat l'any 2014 (el 71,8%), i la resta es troben en fase de reconeixement i avaluació preliminar (8,9%) o en fase d'avaluació detallada i recuperació (19,3%).

Els contaminants del sòl més importants continuen sent els olis minerals (40,2%), el metalls pesants (18,7%) i els hidrocarburs aromàtics (13,8%), però enguany emplaçaments contaminats per bifenils policlorats (PCB) i hidrocarburs policíclics han augmentat (40,8 i 12,3% respectivament).

TAULA 199. Distribució dels sòls contaminants per origen i tipus de contaminant. Catalunya, 2014

Per situació i origen de la contaminació 2014				Per tipus de contaminant principal 2014			
Situació sòls 2014 Identificats: 2.282 Recuperats: 1.217				Contaminant principal Percentatge Variació 2014/13			
Tipus d'activitat	Percentatge	Variació 2014/13		Total	2.282	2,6	↑
Total	2.282	2,6	↑	Olis minerals	40,2	0,2	—
Industrials	52,3	3,6	↑	Metalls pesants	18,7	-0,8	↓
Comercials	28,4	-0,4	—	Hidrocarburs aromàtics	13,8	-1,6	↓
Antics abocadors	11,7	-0,8	↓	Pesticides i altres	9,6	-7,8	↓
Abocaments incontrolats	5,1	-3,8	↓	Hidrocarburs clorats	8,3	-0,2	—
Dragats ports i accidents	2,5	-35,9	↓	Hidrocarburs policíclics	5,8	12,3	↑
				PCB	1,8	40,8	↑
				Fenols	1,1	-4,5	↓
				Cianurs	0,7	0,0	—

Unitats: valor absolut, percentatge sobre el total i variació interanual.
 Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Territori i Sostenibilitat.

2.6. AGRICULTURA

En general, els reptes de l'agricultura i la ramaderia són la seguretat alimentària, la gestió dels recursos naturals i la mitigació i adaptació al canvi climàtic. La reforma de la Política Agrària Comuna (PAC 2020) i els diversos reglaments que l'han desenvolupat els han tingut presents.⁹²⁴ La PAC 2020 s'ha orientat cap al reconeixement de l'activitat agrícola real, l'ecologització de l'agricultura,⁹²⁵ i la convergència europea, i ha intentat distanciar-se dels referents històrics. No obstant això, l'aplicació de la PAC per part dels estats membres té molt camí per recórrer.

En aquest sentit, la pagesia catalana ha manifestat que l'aplicació de la PAC 2020 a l'Estat espanyol no s'ajusta a la normativa comunitària, entre d'altres aspectes, per exemple, per la definició que es fa de la figura d'agricultor actiu.⁹²⁶

L'agricultura i la ramaderia són necessàries per gestionar les zones naturals. En aquest sentit, el Govern català ha presentat enguany el Pla de desenvolupament rural (PDR 2014-2020) a la CE amb el 50% de cofinançament i l'objectiu de promoure la protecció i conservació del medi natural, la biodiversitat i l'eficiència i estalvi en el reg, i preveu elaborar un nou Pla de foment de la producció agroalimentària ecològica 2014-2020.

En aquest context, tant la superfície del cens agrari (explotacions)⁹²⁷ com la superfície agrícola utilitzada (SAU)⁹²⁸ s'ha reduït a Catalunya durant els darrers quinze anys (-15,7 i -2,4% respectivament). Si s'analitza un període de temps més recent (2005-2013) s'observa que la superfície del sòl de Catalunya destinada a conreus⁹²⁹ també ha disminuït, tant en percentatge -del 29 al 26%- com en hectàrees (ha) -de 917.032 a 836.736 ha- mentre que la superfície de sòl artificial i forestal ha augmentat.

⁹²⁴ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el punt "Àmbit de la Unió Europea" del subapartat 6.1.5 sobre "Agricultura".

⁹²⁵ El 30% dels fons es destinen a pagaments ecològics, el 56% a pagaments bàsics, el 12% a pagaments acoblats i el 2% als joves agricultors.

⁹²⁶ És per això que el mes de febrer de l'any 2015, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Medi Natural ha tramés un requeriment previ a la interposició de recurs contenciós - administratiu al Ministeri d'Agricultura, en relació amb els Reials decrets sobre els pagaments directes i sobre l'assignació de drets de règim de pagament bàsic de la PAC.

⁹²⁷ El cens agrari inclou la superfície agrícola utilitzada (SAU), però també la superfície forestal (bosc, bosquines, altra vegetació i planters lligats a l'explotació, així com altres terres (superfícies conreables no llaurades, espertars, matolls, i erms entre d'altres).

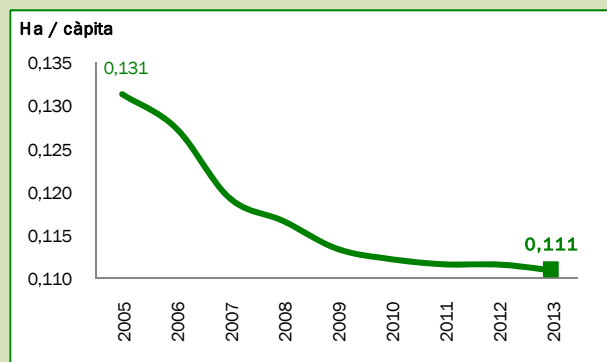
⁹²⁸ La superfície agrícola utilitzada (SAU) inclou les terres llaurades (conreus de secà i regadiu) i les pastures permanents.

⁹²⁹ Superfície i usos del sòl de l'Anuari Estadístic de Catalunya.

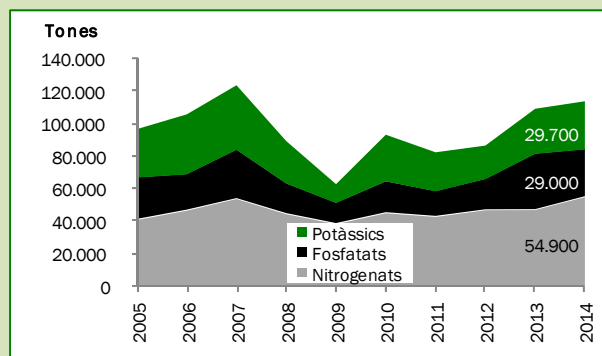
GRÀFIC 240. Evolució dels indicadors sobre superfície agrícola i ús de fertilitzants. Catalunya 2005-2014

Evolució de l'indicador de superfície agrícola per càpita

Unitats: indicador en hectàrees (ha) per habitant (hab.).
Font: elaboració pròpia a partir del DAAM.

Evolució de l'indicador sobre ús de fertilitzants

Unitats: tones de fertilitzants.
Font: elaboració pròpia a partir del DAAM.

Pel que fa als conreus, s'han perdut conreus de secà durant el període (-13%), que són menys productius però consumeixen menys aigua, i el seu pes ha passat del 72 al 68% del total. En canvi, els de regadiu han augmentat una mica (+2%) i han passat del 28 al 32%. Així, l'indicador de superfície agrícola per habitant ha caigut de 0,131 ha/hab l'any 2005 a 0,111 ha/hab el 2013, tal com s'observa al gràfic anterior, cosa que podria influir en l'autoabastament alimentari que ara és del 47% aproximadament.

Un altre dels reptes futurs de l'agricultura té a veure amb la qualitat del sòl (augmentar la concentració de matèria orgànica, la vegetació i reduir l'erosió) i la fertilització (utilitzar els nutrients adequadament i promoure la rotació de conreus). Com indiquen alguns estudis, el nitrogen i el fòsfor han de servir per fertilitzar els conreus no el sòl. En aquest context, la ramaderia de Catalunya té un gran repte, gestionar els excedents de purins.

Tal com s'observa al gràfic anterior, l'ús de fertilitzants ha variat al llarg del temps. L'ús total ha tornat a augmentar (+4%) l'any 2014 respecte del 2013, sobretot l'ús de fertilitzants nitrogenats (+17%) i fosfatats (+7%), atès que l'ús de fertilitzants potàssics ha caigut (-15%), dades aparentment contradictòries amb l'aplicació de la directiva europea de nitrats.

No obstant això, els plans de millora de la fertilització agrària a Catalunya han promogut l'adopció d'un model de fertilització més sostenible amb l'objectiu de reduir l'excés de nutrients en els sòls agrícoles, revisar les zones vulnerables i desclassificar alguns municipis d'aquestes zones.⁹³⁰ D'altra banda, tot i que a Catalunya hi ha zones vulnerables contaminades per purins, la concessió de finançament al projecte *Futur Agrari* del Programa LIFE podria ajudar a desenvolupar l'activitat agrària i forestal i minimitzar el contingut de nutrients del sòl agrícola, mitjançant els conreus captadors de nitrogen i la producció de biogas, entre d'altres.

Sistemes de producció agrícola

La UE ha impulsat la producció ecològica, tant agrícola com ramadera, mitjançant el Fons Europeu de Desenvolupament Rural entre d'altres. En aquest sentit, els diversos plans de desenvolupament rural (PDR) de Catalunya⁹³¹ han concretat ajuts econòmics a la producció ecològica. Però la diversitat de regions i de tipus d'agricultura que conformen la UE requereix polítiques flexibles que de vegades es troben a faltar, tal com el dictamen del Comitè de les Regions sobre el Pla d'acció per al futur de la producció ecològica a la UE va posar de manifest.⁹³²

L'agricultura ecològica beneficia la biodiversitat a llarg termini, ja que la biodiversitat mitjana de les explotacions ecològiques és superior (+34%) a la de les convencionals, tal com conclouen alguns estudis.⁹³³ A més, el sector

⁹³⁰ El Pla de la millora de la fertilització de les terres de Girona ha promogut la desclassificació dels municipis de Sant Pere Pescador, Castelló d'Empúries i l'Escala de les zones vulnerables.

⁹³¹ PDR 2007-2013 i PDR 2014-2020.

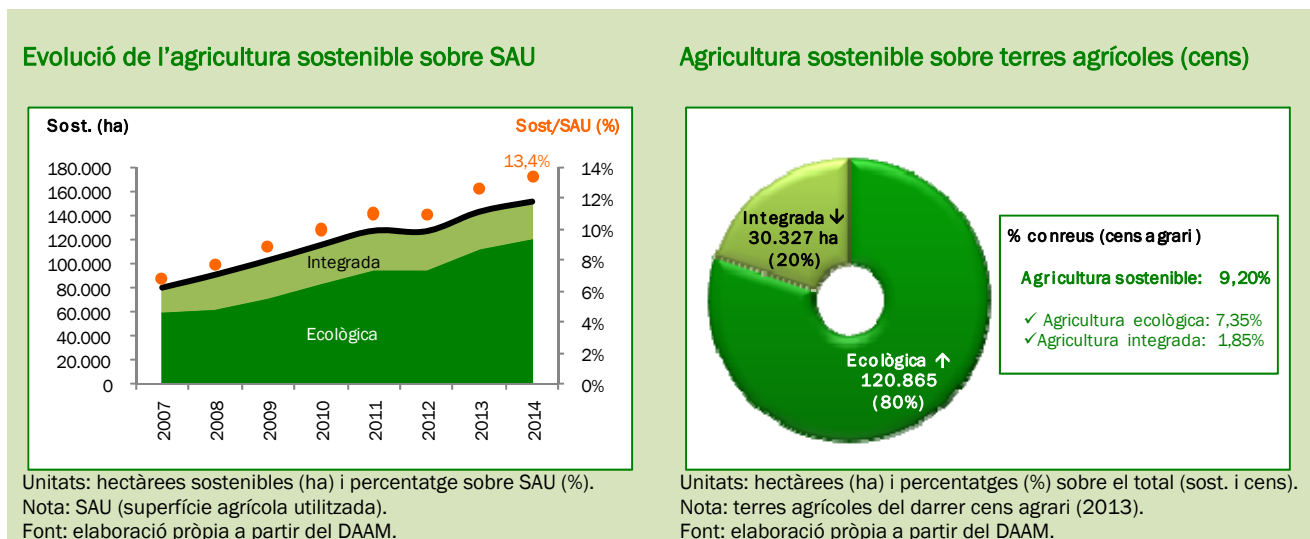
⁹³² (5.12.2014). Aquest Pla acabaria amb les explotacions agràries mixtes (convencionals i ecològiques) que representen ¼ part del total.

⁹³³ Tuck, S., Winqvist, C., Mota, F. et al. (2014). Land-use intensity and the effects of organic farming on biodiversity: a hierarchical meta-analysis. *Journal of applied ecology*, vol. 51, núm. 3, p. 746-755. Londres: British Ecological Society. Consulta a <http://www.journalofappliedecology.org/view/0/index.html>.

de l'alimentació ecològica creix paral·lelament a l'augment de la demanda. Catalunya consumeix el 45% de les vendes de productes ecològics, el 23% van destinades a la UE, el 20% a l'Estat espanyol i el 12% restant a d'altres països de fora de la UE, als EUA i Japó, majoritàriament.

Tal com s'observa al gràfic següent, la superfície de producció ecològica (80%) i integrada (20%), d'ara en endavant "sostenible mediambientalment", inscrita als organismes de certificació respectius (CCPAE i CCPI), ha incrementat durant el període 2007-2014, i ha passat de 79.847 a 151.192 hectàrees (ha).

GRÀFIC 241. Evolució dels indicadors d'agricultura ecològica i integrada sobre el total. Catalunya 2007-2014

La superfície "sostenible" total ha tornat a augmentar (+5,9%) l'any 2014 respecte de l'any anterior, sobretot la destinada a l'agricultura ecològica (+7,5%), atès que la superfície integrada s'ha mantingut gairebé estable (-0,1%).

Durant el període esmentat (2007-2014), la relació entre la superfície de producció ecològica i integrada i la superfície agrícola utilitzada (SAU) s'ha multiplicat per dos i ha passat del 6,8 al 13,4%. La relació entre producció "sostenible" i superfície total del cens agrari, s'ha més que duplicat durant aquest període i ha passat del 4,1 al 9,2% de les terres agrícoles, tal com s'observa al gràfic anterior.

Les hectàrees de **producció ecològica** (120.865 ha) es distribueixen de la manera següent: Lleida ha concentrat la meitat, Barcelona i Girona el 21 i 19% respectivament, i Tarragona el 10% restant. En general, la superfície ecològica ha augmentat l'any 2014 respecte de l'anterior, sobretot a Barcelona (+18%). Les terres convencionals en procés de reconversió a ecològiques representen el 31% de la superfície ecològica total. La majoria de la superfície ecològica se segueix destinant a pastures, prats i farratges (el 62%), bosc, matolls i recollecció silvestre (el 15%) i vinya (el 8%), però enguany els conreus ecològics industrials (+81%) i de bolets (+90%) han augmentat.

Els operadors ecològics (2.724) de Catalunya també han augmentat (+10%) l'any 2014 respecte del 2013. Del conjunt d'activitats (3.289) dels operadors, les d'importació (55) i comercialització (268) són les que més han incrementat l'any 2014 respecte de l'anterior (+25 i +17% respectivament), tot i que els productors (2.119) i elaboradors (847) representen la majoria de les activitats, el 64 i 26% respectivament. La producció ecològica s'ha concentrat a mans dels productors vegetals (el 73%), però enguany els ramaders (el 27%) han augmentat (+13%).

Quant a la **producció integrada**, la majoria dels productors (1.710) i elaboradors (54) s'apleguen a la demarcació de Lleida (el 79 i 70% respectivament), tot i que s'han recuperat productors (+19%) i elaboradors de Barcelona (+50%) i Girona (+33%) l'any 2014 respecte del 2013. La majoria de les hectàrees (30.327 ha) també s'han concentrat a Lleida (el 80%), tot i que enguany han augmentat a Barcelona (+24%). L'olivera (el 33%) i la fruita de pi-nyol (el 28%) segueixen sent els conreus principals, però els cítrics i la vinya han augmentat.

2.7. BOSCOS

Enguany s'ha aprovat el Pla general de política forestal (PGPF) de Catalunya 2014-2024 i l'Estratègia per promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i agrícola, en el marc de l'Estratègia forestal europea i de l'Estat espanyol.⁹³⁴

A l'igual que a l'Estat espanyol, els impactes més importants sobre l'estructura i la distribució de la superfície forestal de Catalunya tenen a veure amb els incendis, els canvis en l'ús del sòl, l'erosió i la salut dels boscos. L'aprofitament forestal proporciona serveis de mercat (fusta, llenya, suro, pinyons), però la superfície forestal també proporciona serveis ecosistèmics i socials (biodiversitat, hidrologia, protecció del sòl, embornal de CO₂ i valor social).⁹³⁵

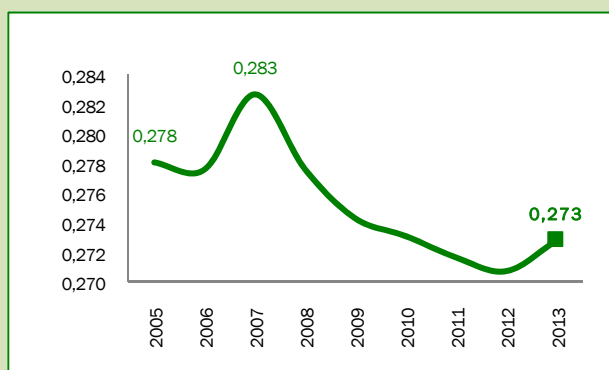
En aquest context, la campanya forestal de l'any 2014 s'ha centrat en proporcionar informació i conscienciar la ciutadania de la necessitat de prevenir els incendis (autoprotecció) i dinamitzar el sector forestal. De fet, més de la meitat del pressupost del PGPF 2014-2024 es destinarà a prevenir incendis (el 20%) i dinamitzar del sector forestal (34%). El sector forestal només representa l'1,3% del PIB del sector primari català i es concentra, bàsicament, en l'explotació de la fusta (el 60%), la llenya (el 31%), el suro (el 6%) i el pinyó (el 3%).

La superfície de bosc arbrat que forma part de la superfície forestal⁹³⁶ ha augmentat al llarg del període 2005-2013 (+14%), tot i la pèrdua de terreny poblat d'arbres (-10%) l'any 2013 respecte del anterior pels incendis.⁹³⁷

L'indicador de superfície forestal per càpita a Catalunya (0,27 ha/hab.) és semblant al de la UE-28 (0,30 ha/hab.) i se situa per sota del de l'Estat espanyol (0,4 ha/hab.), i durant el període 2005-2013 ha variat una mica, ha passat de 0,278 a 0,273 hectàrees (ha) per habitant (hab), amb un màxim l'any 2007 (0,283 ha/hab). En canvi, l'indicador de superfície forestal sobre superfície agrícola ha augmentat durant el mateix període de temps i ha passat de 2,12 a 2,46 hectàrees forestals per cada hectàrea agrícola, tal com s'observa al gràfic.

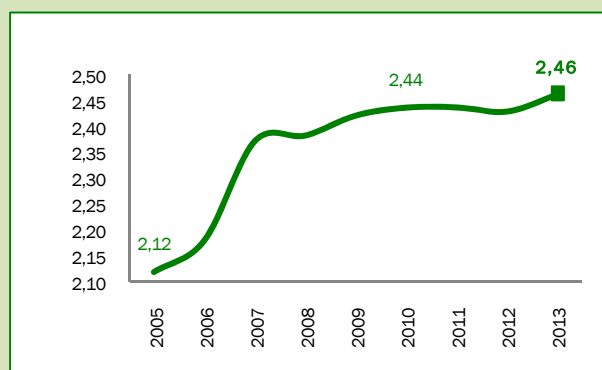
GRÀFIC 242. Evolució dels indicadors sobre superfície forestal. Catalunya 2005-2013

Evolució de l'indicador de superfície forestal per càpita

Unitats: indicador en hectàrees (ha) per habitant (hab.).
Font: elaboració pròpia a partir del DAAM.

Evolució de l'indicador de superfície forestal/agrícola

Unitats: indicador sobre hectàrees forestals per 1 hectàrea agrícola.
Font: elaboració pròpia a partir del DAAM.

Gestió forestal i incendis

La superfície forestal segueix representant el 64% de la superfície total (el 40% a la UE-28 i el 55% a l'Estat espanyol), però durant l'any 2013 el bosc arbrat s'ha reduït considerablement (-10,4%). La reducció del bosc arbrat ha

⁹³⁴ Vegeu a l'apartat 4. "Energia i medi ambient" el subapartat 4.3.1 sobre "Energies renovables" i a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el subapartat 6.1.8 sobre "Boscos".

⁹³⁵ Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient (2014). Diagnòstic del sector forestal espanyol. *Análisis y Prospectiva*, núm. 8. Madrid: Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. Consulta a <http://www.magrama.gob.es/es/ministerio/servicios/analisis-y-prospectiva/>.

⁹³⁶ La superfície forestal és tot terreny cobert d'arbres o arbustos i no destinat a fins agrícoles. Inclou: bosc (terreny poblat per arbres), bosques (màquines, garrigues, brolles, landes, matollars i situacions de trànsit entre bosc i matollar), altra vegetació (prats, pastures, herbasars, vegetació de zones humides, erms i àrees cremades), planters i altres espais lligats a l'explotació, com ara les pistes forestals i els tallafocs.

⁹³⁷ Vegeu el punt sobre "Gestió forestal i incendis" i el subapartat 2.5. "Sòl" d'aquest apartat.

anat acompanyada d'un augment de les bosquines (+6,4%), i sobretot, d'altra vegetació forestal (+80,7%) on s'inclouen les àrees cremades, els prats i les pastures, les pistes forestals i els tallafocs, entre d'altres. Una explicació parcial pot estar relacionada amb els incendis de l'any 2012 que van cremar més de 15.026 hectàrees, concretament, el gran incendi de l'Alt Empordà, tal com s'observa al gràfic de més endavant.

En aquest sentit, tal com s'ha comentat anteriorment,⁹³⁸ la declaració en favor del patrimoni natural de Catalunya presentada per diverses entitats al Parlament de Catalunya l'any 2014, insta el Govern a promoure l'ordenació forestal i a protegir els boscos singulars, entre d'altres.

Els científics han predit que a causa del canvi climàtic el nombre d'incendis a Catalunya augmentarà, però les hectàrees cremades es reduiran, gràcies, en general, a la millora en la prevenció i gestió forestal dels darrers anys. Cal tenir en compte que l'abandonament de les terres de conreu i la reducció del l'activitat dels pastors/es ha tornat el bosc més vulnerable, la qual cosa ha reforçat les polítiques d'extinció d'incendis.

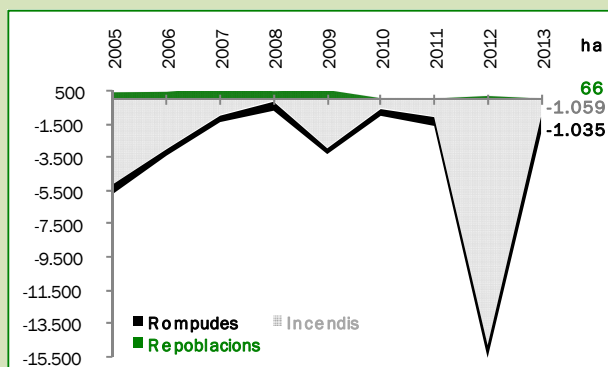
La majoria dels incendis (el 36%) són conseqüència de negligències (crema agrícola, fogueres, treballs forestals i altres) o són incendis intencionats (el 26%), tot i que ambdós causes han disminuït l'any 2013 respecte del 2012. En canvi, els incendis naturals (el 13%) i els accidentals (el 14%) han augmentat (+73% i +12% respectivament).

El nombre d'incendis forestals a Catalunya (602) l'any 2013 ha representat el 5,6% del total d'incendis de l'Estat espanyol, i les hectàrees cremades (1.059 ha) l'1,7%, el 0,1% de la superfície forestal de Catalunya. La superfície més afectada ha estat la d'arbres (el 66%). Les comarques amb més superfície cremada han estat les gironines (51%), i a més distància, les de les Terres de l'Ebre (17%).

Enguany el balanç de la gestió forestal ha tornat a ser negatiu (-2.028 ha), les hectàrees afectades per incendis s'han reduït considerablement (-93%) l'any 2013 respecte de l'any 2012, però han augmentat les hectàrees afectades per rompudes (1.035 ha) per conrear la terra o prevenir incendis (+34%), majoritàriament a les comarques centrals. En canvi, les hectàrees repoblades (66 ha) han caigut (-68%) i s'han produït majoritàriament a les comarques gironines (47%), i a la demarcació de Tarragona (21%).

GRÀFIC 243. Gestió de la superfície forestal. Catalunya 2005-2013

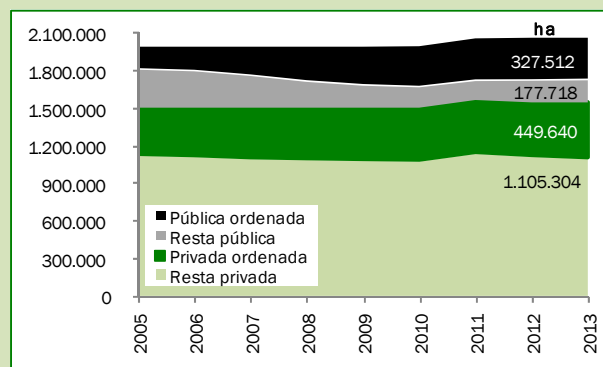
Evolució del balanç de la gestió forestal

Unitats: hectàrees.

Font: elaboració pròpia a partir del DAAM i el DTS.

Evolució de la gestió forestal ordenada

Unitats: hectàrees (ha).

Font: elaboració pròpia a partir del DAAM i el DTS.

La superfície forestal total en hectàrees (2.060.174 ha) ha augmentat durant el període 2005-2013, la superfície forestal ordenada ha passat de 551.735 a 777.152 hectàrees, sobretot la pública que gairebé s'ha duplicat (+91,2%) durant aquest període, tal com s'observa al gràfic anterior. La superfície forestal ordenada a Catalunya és del 38% (el 14% a l'Estat espanyol i el 8% al món).

El 75% dels boscos catalans són privats i estan en mans d'uns 200.000 propietaris, i el 25% són boscos públics. En conjunt, la gestió sostenible dels boscos ha augmentat (+2,1%) l'any 2013 respecte l'any anterior i el 38% de la superfície forestal de Catalunya es gestiona de manera sostenible, concretament, el 29% dels boscos privats i

⁹³⁸ Vegeu el subapartat 2.1 "Ecosistemes i biodiversitat" d'aquest apartat, i el subapartat 6.1.6 "Boscos" de l'apartat 6 "Normativa i iniciatives públiques".

el 65% dels boscos públics. La gestió ordenada privada ha augmentat (+4%) l'any 2013 respecte del 2012, però la pública s'ha mantingut més o menys estable (-0,4%).

2.8. PESCA I AQÜICULTURA

Pesca

El consum de peix i marisc al món és de 18,9 quilograms (kg) per persona (hab.) i any de mitjana, a la UE de 22,8 Kg/hab (FAO), a l'Estat espanyol de 22,1 kg/hab. (INE 2013) i a Catalunya de 21,4 kg/hab. (IDESCAT 2013) i tendeix a créixer. En aquest context, els reptes de la pesca són, d'una banda, adaptar-se al canvi climàtic, i de l'altra, la gestió sostenible de l'activitat pesquera, des del punt de vista mediambiental, social i econòmic.

Pel que fa a l'**adaptació al canvi climàtic**, cal tenir en compte que les emissions de CO₂ són la causa de l'augment de la temperatura i l'acidesa (+10% des del 1995) del mar Mediterrani,⁹³⁹ tal com ha constatat el Programa Mar de la CE (MedSeA) que ha fet prospeccions dels canvis químics, climàtics i biològics al Mediterrani. En aquest sentit, l'augment de la temperatura de l'aigua al Mediterrani planteja la necessitat d'adaptar-se a un nou context ecològic, atès que influeix en la migració d'algunes poblacions de peixos, com per exemple, algunes espècies de peix blau (sardina, seitó, sorell i varat) que en els darrers anys han migrat cap al Nord,⁹⁴⁰ i en l'arribada d'espècies invasores al litoral català, com ara el peix globus des del Canal de Suez constatada l'any 2014.

Quant a la **sostenibilitat mediambiental, social i econòmica** de l'activitat pesquera, cal tenir en compte que la reforma de la Política Pesquera Comuna (PPC) ha entrat en vigor l'1 de gener de l'any 2014 amb una orientació mediambiental i socioeconòmica més sostenible.

- De fet, enguany s'ha elaborat el primer document sobre el total de captures admissible (TAC) de la nova PPC que ha servit per establir les possibilitats de pesca de l'any 2015, sobre la base de criteris científics, i que ha constatat la recuperació d'algunes poblacions de peixos a l'Atlàntic Nord-oriental i la sobrepesca d'algunes espècies del Mediterrani (entre el 71 i el 96%). La finalitat és assegurar la sostenibilitat de la població d'algunes espècies i la subsistència de les persones que viuen de la pesca.

En aquest context, la Comissió Internacional per a la Conservació de la Tonyina Atlàntica ha avalat en el darrer informe (2014), l'augment moderat i progressiu de la quota de pesca de tonyina vermella en aigües del Mediterrani i l'Atlàntic Nord-oriental, atès que l'espècie s'ha recuperat, tal com ha reclamat el sector pesquer català.

En canvi, la UE ha proposat reduir moderadament les possibilitats de pesca d'algunes poblacions de peixos d'aigües profundes durant el període 2015-2016.⁹⁴¹ De fet, algunes recerques han considerat necessària la gestió sostenible de la pesca en ambients marins profunds, atès que algunes tècniques d'arrossegament intensiva han provocat la desertització biològica de fons marins que ara són erms.

- Amb relació a la gestió de les pesqueres i els plans de cogestió per augmentar el poder de decisió de les parts interessades en l'àmbit regional, cal destacar que la UE ha expedientat l'Estat espanyol i Itàlia l'any 2014 per no aprovar plans de gestió de pesca al Mediterrani. En el marc dels plans de gestió del Mediterrani, una de les eines de gestió més important és la paralització temporal de l'activitat pesquera que ha de tenir el finançament adequat.

En l'àmbit de Catalunya destaquen els bons resultats de la cogestió i coresponsabilitat entre el sector pesquer i l'administració per garantir la sostenibilitat d'algunes pesqueres, com per exemple, la cogestió de la pesca del sonso, la gamba rosada o la veda del calador de lluç a Roses. De fet, el Comitè de cogestió de la pesca del sonso, una de les modalitats de pesca artesanal de Catalunya, va rebre el premi al mèrit a la conservació del Fons Mundial per la Natura (WWF) l'any 2013.

⁹³⁹ Vegeu a l'apartat 3. "Canvi climàtic. Mitigació i adaptació" el subapartat 3.1 sobre "Emissions, canvi climàtic i impactes".

⁹⁴⁰ Montero-Serra, I., Edwards, M., Gemmer, M. (2015). Warming shelf seas drive the subtropicalization of European pelagic fish communities. *Global Change Biology*, vol. 21, núm. 1, p. 144-153. Illinois: Blackwell Publishing Ltd. Consulta a [http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1365-2486](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1365-2486).

⁹⁴¹ Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el subapartat 6.1.9 sobre "Pesca". Reglament (UE) núm. 1.367/2014 del Consell, de 15 de desembre de 2014, pel qual es fixen, per a tots els bucs pesquers de la UE, les possibilitats de pesca per als anys 2015 i 2016 de determinades poblacions de pesca d'aigües profundes.

- Pel que fa al control i vigilància de la pesca il·legal, la UE ha adoptat l'Estratègia europea de seguretat marítima per prevenir la pesca il·legal, no declarada ni reglamentada, i ha decidit el procediment d'identificació de tercers països no cooperants en aquest àmbit.⁹⁴² En aquesta línia, l'Estat espanyol ha presentat el Projecte de llei de pesca per alinear-se amb la UE en la lluita contra la pesca il·legal i el control de les importacions de productes pesquers de tercers països.

A Catalunya s'ha fet alguna inspecció reglamentària de recursos pesquers –talla mínima, pes mínim i espècies prohibides- que havien escapat al control de les confraries i es volien vendre clandestinament.

En general, les captures de peix a **Catalunya** (30.882 tones) han caigut (-3,6%), però la recaptació (116,8 M€) ha augmentat (+5,5%) l'any 2014 respecte del 2013, tal com s'observa al gràfic de més endavant. A diferència de l'any passat, el preu mitjà del quilogram de peix capturat (3,78€/kg) ha pujat (+0,32 €).

Les captures han augmentat en la meitat dels grups de peixos, en concret quatre (peix blau, mol·luscs bivalves i gasteròpodes i peixos cartilaginosa). La recaptació ha augmentat en tots, i el preu mitjà en la majoria, però sobretot, en els grups de crustacis (17,6 €/kg), el d'invertebrats (23,8 €/kg) i el de peix blanc (5,1€/kg).

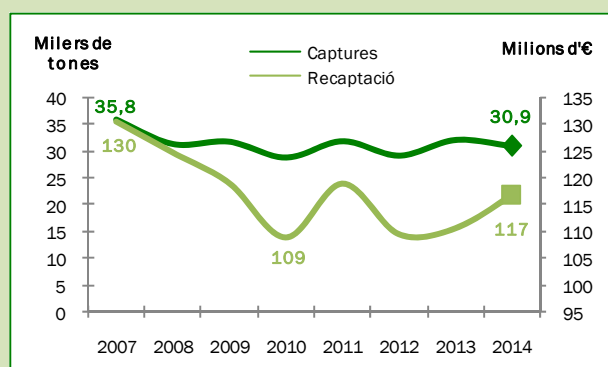
Aqüicultura

L'aqüicultura ha ajudat a reduir la pressió sobre algunes poblacions de peixos i mol·luscs silvestres i ha contribuït al desenvolupament econòmic i l'ocupació de molts pobles de la costa. El principal repte futur de l'aqüicultura és produir més peixos i mol·luscs de manera sostenible i respectuosa amb el medi ambient, és a dir, augmentar la qualitat dels productes i reduir la contaminació de l'entorn local. En aquest sentit, la UE ha finançat i finançarà projectes de recerca destinats a incrementar la competitivitat i sostenibilitat de l'aqüicultura, com per exemple, el projecte Aquaexcel en el que hi participen 10 països de la UE.

En general, la producció de peixos i mol·luscs d'aqüicultura (7,2 tones) ha tornat a augmentar a Catalunya (+17,2%) l'any 2014 respecte del 2013, i és la més elevada de la sèrie (2007-2014), tal com s'observa al gràfic següent. La recaptació (16,2 M€) també ha augmentat (+8,1%) enguany respecte de l'any anterior, i gairebé ha assolit els nivells de l'any 2007, tal com s'observa al gràfic anterior. No obstant això, el preu mitjà per quilogram de peix o mol·lusc produït (2,25€/kg) ha caigut (-7,8%) l'any 2014 respecte de l'anterior.

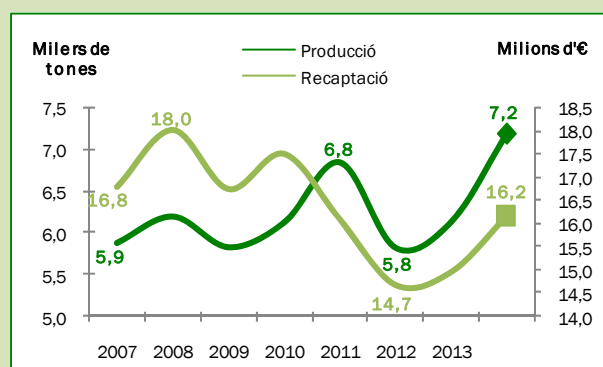
GRÀFIC 244. Pesca i aqüicultura. Evolució de les captures, la producció i la recaptació. Catalunya, 2007-2014

Evolució del sector pesquer català 2007-2014

Unitats: milers de tones i milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir del DAAM.

Evolució del sector aqüícola català 2007-2014

Unitats: milers de tones i milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir del DAAM.

Quant a l'**aqüicultura marina**, el monocultiu intensiu de peixos en gàbies, com ara el llobarro i l'orada, ha baixat; en canvi, l'engreix de tonyina vermella i el monocultiu extensiu de mol·luscs en parcs (cloïssa, musclo, ostró, canyut ...) ha augmentat, tant en producció com en recaptació. Pel que fa a l'**aqüicultura continental**, la producció i recaptació del monocultiu intensiu de truita en basses ha caigut, però la del monocultiu semiintensiu de peixos ornamentals ha augmentat. En el cas de l'esturió, ha augmentat la producció, però ha caigut la recaptació.

⁹⁴² Vegeu a l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" el subapartat 6.1.9 sobre "Pesca".

3. CANVI CLIMÀTIC, MITIGACIÓ I ADAPTACIÓ

3.1. EMISSIONS, CANVI CLIMÀTIC I IMPACTES

Emissions

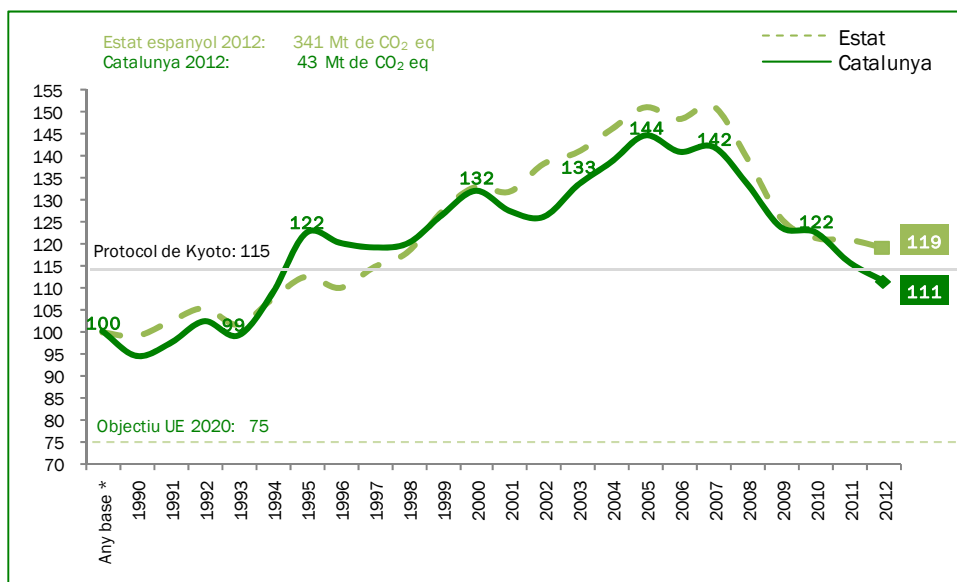
Les emissions mundials de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) a l'atmosfera no deixen d'augmentar, la Xina se situa al capdavant l'any 2013 (28%), seguida dels EUA (14%), la Unió Europea (UE) dels 28 (10%) i la Índia (7%). Enguany, els països en vies de desenvolupament representen la majoria de les emissions (58%), contràriament al que representaven l'any 1990 (34%).

En aquest context, la UE-28, que forma part del Conveni marc de les Nacions Unides sobre canvi climàtic, ja ha assolit l'objectiu de reduir les emissions (-8%) de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) durant el període 2008-2012 respecte de les de l'any base (Protocol de Kyoto), atès que la reducció ha estat superior (-11,8%). La UE, mitjançant el Paquet legislatiu sobre energia i clima⁹⁴³ també s'ha compromès a reduir (-20%) les emissions de GEH l'any 2020 respecte de l'any base, objectiu que segurament s'assolirà, ja que tant la UE-15 com la UE-28 han reduït les emissions de GEH (-15,1 i -19,2% respectivament) l'any 2012 respecte del 1990.

Les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) a Catalunya, que representen el 13% de les emissions de l'Estat espanyol, han caigut l'any 2012 respecte del 2011 (-3,7%). El canvi de tendència observada des de l'inici de la crisi econòmica l'any 2008 continua.

Quan es va elaborar el Pla marc de mitigació del canvi climàtic de Catalunya (2008-2012), la previsió d'emissions de GEH del territori català durant el període 1990-2012 va ser pessimista: les emissions catalanes podien augmentar (+37%) per sobre de l'objectiu de Kyoto (+15%) i aquest excés s'hauria de compensar mitjançant embornals de CO₂ i la compra de crèdits de carboni dels mecanismes flexibles de Kyoto. Però el panorama va canviar amb la crisi, i després del pic de l'any 2005, 56 milions de tones (Mt) de CO₂ equivalent (+44%), les emissions de GEH van caure i l'any 2012 i s'han situat (+11%) per sota de l'objectiu de Kyoto (+15%), tal com s'observa al gràfic següent.

GRÀFIC 245. Evolució de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle. Catalunya i Estat (1990-2012)

Unitats: índex temporal, *any base (Protocol de Kyoto)=100.

Font: elaboració pròpia a partir de l'OCCC i el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient (MAGRAMA).

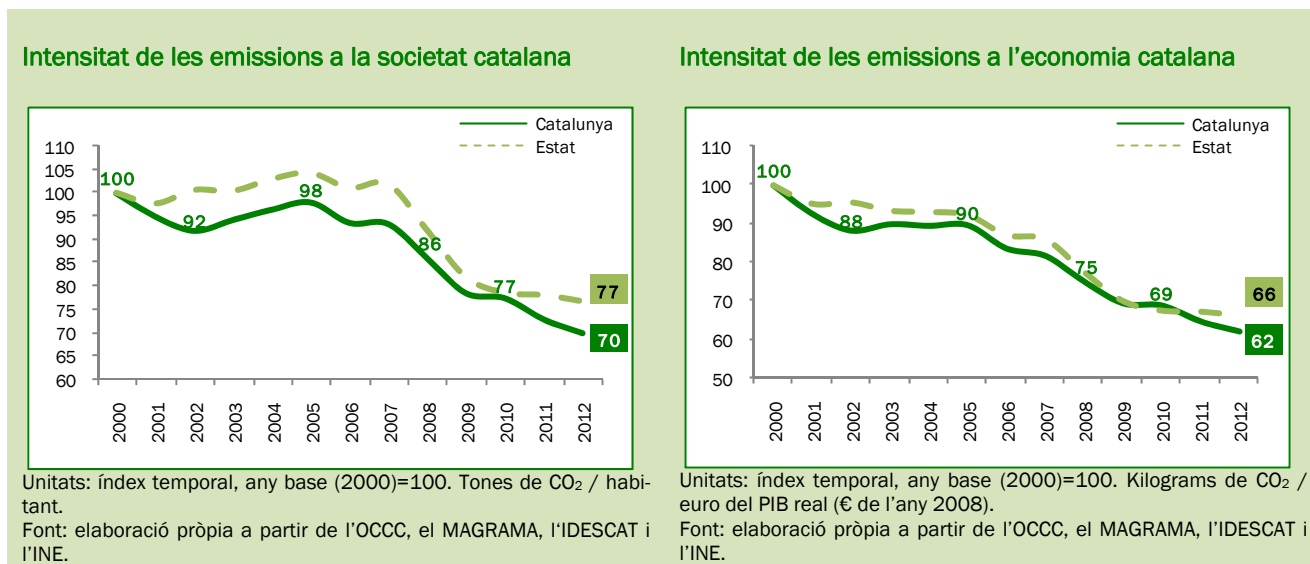
Catalunya ha emès 43 Mt de CO₂ equivalent a l'atmosfera l'any 2012. La reducció de les emissions l'any 2012 s'explica per l'aturada de les centrals de cycle combinat, el tancament d'empreses de cogeneració, la caiguda de la producció de ciment i l'aturada d'algunes plantes cementeres. Per reduir la vulnerabilitat de la població, els sec-

⁹⁴³ Decisió 406/2009/CE

tors socioeconòmics i els ecosistemes als impactes del canvi climàtic, la UE pretén reduir (-40%) les emissions l'any 2030 respecte del any base (Protocol de Kyoto), i la Llei del canvi climàtic a Catalunya, en procés d'elaboració, també l'any 2020 (-25%) i el 2050 (-80%) respecte del 2005.

El creixement demogràfic i econòmic influeixen en les emissions de GEH. En aquest sentit, els **indicadors sobre la intensitat de les emissions de GEH a la societat i l'economia catalana** han millorat.

GRÀFIC 246. Evolució de la intensitat de les emissions de GEH a la societat i l'economia. Catalunya i Estat, 1990-2012

D'una banda, l'evolució de les emissions s'ha separat del creixement de la població catalana. S'observa un canvi de tendència que coincideix amb l'inici de la crisi l'any 2008. La intensitat de les emissions a la societat catalana s'ha reduït una quarta part i les emissions per habitant han passat de 8,2 a 5,7 t/càpita durant el període 2000-2012.

D'altra banda, l'evolució de les emissions de GEH s'ha desacoblat del creixement del producte interior brut (PIB), el punt d'intersecció es va produir l'any 2007. La intensitat de les emissions a l'economia catalana s'ha reduït a la meitat al llarg dels darrers dotze anys i ha passat de 0,32 a 0,20 quilograms (kg) de CO₂ /euro (€) del PIB durant el període 2000-2012, per cada euro del PIB generat es consumeix 2/3 parts de l'energia, tal com s'observa al gràfic anterior.

Des del **punt de vista de l'activitat productiva**, la majoria de les emissions de GEH tenen a veure amb la categoria d'energia (76% l'any 2012), és a dir, amb el consum i la crema de combustibles fòssils en sectors diversos, com ara el transport (27%), la indústria manufacturera i de la construcció (19%), el sector elèctric (15%) i el residencial i dels serveis entre d'altres (14%). Les emissions relacionades amb l'energia han augmentat (+25%) durant el període 1990-2012.

La resta de categories d'emissions de GEH (24% l'any 2012) no tenen res a veure amb l'energia, com ara les emissions dels processos industrials⁹⁴⁴ (8%) que han caigut (-27%) durant el període 1990-2012 i les relacionades amb l'ús de dissolvents (1%) que també han disminuït (-16%). Contràriament, les emissions de GEH dels residus (6%) i de l'agricultura (10%) han augmentat (+81% i +7% respectivament), tal com s'observa al gràfic següent.

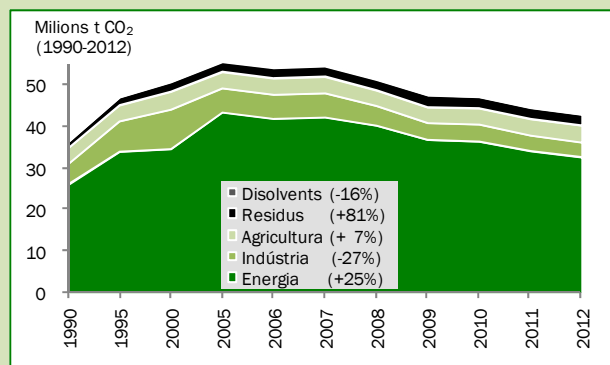
Des de el **punt de vista de la regulació**, hi ha dos tipus d'emissions de GEH, les que provenen d'instal·lacions sotmeses a la Directiva de comerç de drets d'emissió (14,5 Mt de CO₂ eq) i la resta d'emissions o emissions difuses (28,5 Mt de CO₂ eq). Les primeres o regulades han disminuït considerablement (-23%) d'ençà de l'any 2008 a causa de la reducció de la producció de ciment i ceràmica i de la caiguda de la demanda elèctrica entre d'altres. La resta d'emissions (difuses) també (-13%), però menys, tal com s'observa al gràfic següent.

⁹⁴⁴ Minerals, química i metallúrgica, consum industrial d'halocarburs i gasos fluorats entre d'altres.

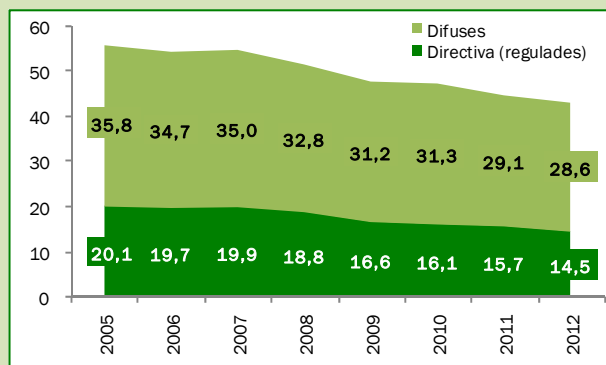
GRÀFIC 247. Evolució de les emissions de CO₂ per activitat i tipus de regulació. Catalunya, 1990-2012

Evolució de les emissions de CO₂ per activitat

Unitats: milions de tones de CO₂ equivalent.
Font: elaboració pròpia a partir del MAGRAMA.

Evolució de les emissions de CO₂ per regulació

Unitats: milions de tones de CO₂ equivalent.
Font: elaboració pròpia a partir del MAGRAMA.

Moltes de les polítiques regionals i locals se centren en la reducció de les emissions difuses que han representat el 66% del total de les emissions del territori català l'any 2012. Durant el període 2008-2012, la mitjana de les emissions difuses catalanes (30,6Mt) s'ha situat per sota de l'objectiu d'emissions difuses del Pla de mitigació del canvi climàtic de Catalunya i del Protocol de Kyoto.

Sí la tendència continua, Catalunya també assolirà l'objectiu de la UE –en el marc del Paquet legislatiu Energia i Clima– de reduir el 21% les emissions subjectes al comerç de drets d'emissió i el 10% les difuses l'any 2020 respecte del 2005, atès que des que va començar el període (2005-2012) les emissions regulades s'han reduït més (-28%) i les difuses el doble (-20%).

Enguany ha començat el tercer període (2013-2020) d'aplicació del règim comunitari per al comerç de drets d'emissió que ha introduït canvis en les emissions regulades assignades: els petits emissors han quedat exclòsos, 22 instal·lacions a Catalunya, el sector elèctric no ha rebut assignació gratuïta, l'assignació que rebran la resta de sectors s'ajustarà cada any en funció de l'activitat real de la instal·lació, i s'han incorporat nous sectors i gasos.

A Catalunya, les emissions regulades verificades han caigut l'any 2013 respecte del 2012 (-9%), però han superat els drets assignats el primer any del nou període 2013-2020 (+13,6%), a causa del desajust del sector elèctric i de la combustió (el 58% de les instal·lacions), amb un cost aproximat de 7M€, atès que les emissions del sector industrial han estat inferiors a les assignades.

Canvi climàtic

El cinquè informe d'avaluació del Grup intergovernamental d'experts sobre el canvi climàtic (IPCC, 2014)⁹⁴⁵ afirma que el canvi climàtic és inequívoc, i la causa, amb una seguretat del 95%, l'activitat humana. Tanmateix el consens científic sobre el canvi climàtic és difícil de traslladar als mitjans de comunicació i a la població. Els canvis observats des de l'any 1950, a partir de mesuraments directes, teledetecció per satèl·lit i reconstruccions paleoclimàtiques ho confirmen: l'atmosfera i els oceans s'han escalfat, la neu i el gel han disminuït i el nivell del mar ha augmentat a causa de les emissions de GEH d'origen antropogènic.

Una part de les emissions (el 60%) s'acumula als oceans, el sòl i la vegetació, l'altra (el 40%) a l'atmosfera. L'acumulació de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH)⁹⁴⁶ a l'atmosfera no té precedent en els darrers vuit-cents mil anys d'història de la terra,⁹⁴⁷ només la del gas CO₂ ha passat de 277 a 399 parts per milió (ppm) durant el període 1750-2014, i no s'atura. Aquesta acumulació de CO₂ a l'atmosfera afecta variables climàtiques i ambientals, com ara la temperatura atmosfèrica i de l'aigua, el nivell de mar, l'acidificació dels oceans, i el règim de precipitacions.

⁹⁴⁵ IPCC (2014). *Climate Change 2014*. Intergovernmental Panel on Climate Change. Consulta a http://www.ipcc.ch/report/ar5/index_es.shtml.

⁹⁴⁶ El referent és el CO₂, però hi ha altres gasos d'efecte d'hivernacle que han incrementat des de l'època preindustrial, com ara el metà (+253%), 1.803 parts per mil milions (ppmm), l'òxid nítrós (+121%), 324 ppmm, entre d'altres.

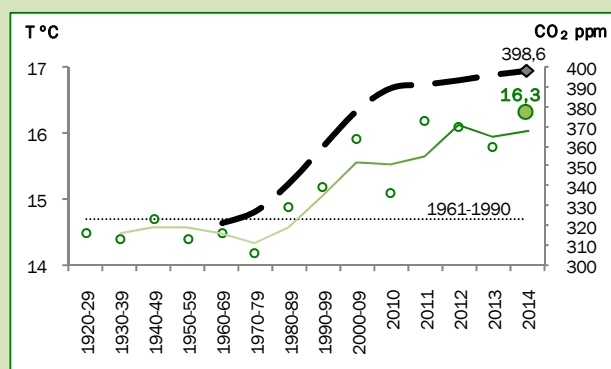
⁹⁴⁷ Concentracions de GEH registrades als nuclis de gel.

L'acumulació de CO₂ s'ha de mantenir entre 430 i 480 ppm per evitar que la temperatura de l'atmosfera augmenti més de 2°C.

L'any 2014 ha estat el més càlid a la UE des que hi ha registres (1950) amb una temperatura mitjana de 11,2°C que ha superat la mitjana climàtica 1981-2010 (+1,1%). A **Catalunya**, la temperatura mitjana ha superat els 17°C l'any 2014 i la mitjana climàtica 1961-1990 (+0,5%), sobretot al prelitoral i l'interior (+1,5°C). L'any 2014 ha estat càlid als dos observatoris, Fabra (16,3°C) i Ebre (18,7°C), però sobretot a l'Ebre, el més càlid des que hi ha registres (1905).

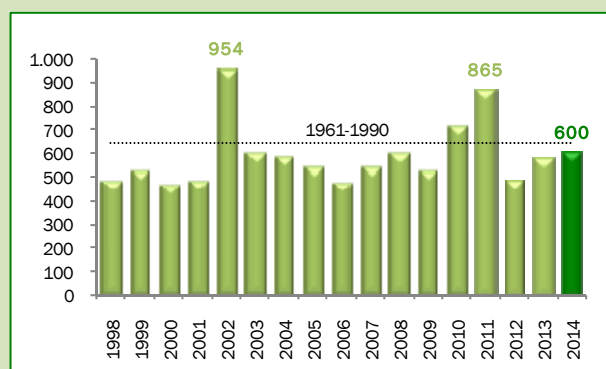
GRÀFIC 248. Evolució de les temperatures i precipitacions acumulades. Catalunya, 1920-2013

Evolució de les temperatures mitjanes

Unitats: parts per milió (ppm) i graus centígrads (°C).
Font: elaboració pròpia a partir del SMC (Observatori Fabra).

Evolució de les precipitacions acumulades

Unitats: mil·límetres (mm) o litres per metre quadrat.
Font: elaboració pròpia a partir de l'SMC (Observatori Fabra).

L'any pluviomètric 2013-2014⁹⁴⁸ ha estat normal o sec a Catalunya llevat de l'estiu, amb dèficits hídrics al Montsià i el Delta de l'Ebre i pluges al Pirineu Occidental, la capçalera del riu Ter, les Garrigues i el Montsec. Les pluges de juliol a octubre han permès estalviar aigua embassada i de regadiu a la Muga (-38%), el Baix Ter (-21%) i el Llobregat (-19%).

Impactes

El cinquè informe d'avaluació del Grup intergovernamental d'experts sobre el canvi climàtic (IPCC, 2014)⁹⁴⁹ ha informat dels impactes del canvi climàtic als sistemes naturals i humans. L'impacte del canvi climàtic és ambiental, però també social i econòmic.

Des del punt de vista ambiental, d'ençà de l'any 1950 s'han observat canvis en els fenòmens meteorològics i climàtics extrems. Els dies i nits molt càlids han augmentat i els molt freds han disminuït, la freqüència de les pluges intenses i el nivells molt elevats del mar han augmentat. L'amplitud tèrmica anual i les temperatures a l'estiu també han augmentat.

En el futur, l'acumulació d'emissions de GEH dependrà del desenvolupament socioeconòmic i les polítiques sobre el clima, i determinarà l'escalfament de l'atmosfera i els oceans. Però es probable que es produeixin més onades de calor i precipitacions extremes, continuï l'escalfament i l'acidificació dels oceans i augmenti el nivell de mar. En aquest context, els riscos per als sistemes naturals i humans es faran més grans.

Encara que les emissions de GEH originades per l'activitat humana s'aturessin, els impactes del canvi climàtic continuarien durant segles, però probablement s'evitarien canvis irreversibles i sobtats relacionats directament amb el grau d'escalfament de la superfície terrestre (atmosfera i oceans).

A la Mediterrània s'ha observat un augment de l'acidificació del 10% des de l'any 1995 i de l'escalfament (+0,67°C) que ha reduït la biodiversitat i ha augmentat les espècies invasores i que podria afectar la pesca, l'aqüicultura i el turisme.

⁹⁴⁸ Període compres entre l'1 d'octubre de 2013 i l'1 d'octubre de 2014.

⁹⁴⁹ IPCC (2014). *Climate Change 2014*. Intergovernmental Panel on Climate Change. Consulta a http://www.ipcc.ch/report/ar5/index_es.shtml.

A **Catalunya** s'ha observat una reducció de la precipitació en general però un augment de la freqüència d'episodis de precipitació extrema (més de 10 l/m² en 24 hores), els cabals punta i la freqüència i el retorn de les inundacions, la costa i el nivell del mar també han variat.

Durant l'any 2014 el Pla especial d'emergències per inundacions a Catalunya (INUNCAT) s'ha activat diverses vegades per pluges intenses, tempestes, riuades, augment del cabals dels rius, vent i onatge, concretament, els mesos de maig, juliol, agost, setembre, novembre i desembre de l'any 2014. Les riuades del mes d'agost han causat danys valorats en 136.700 euros. També s'ha activat el Pla de protecció civil de Catalunya (PROCICAT) per temporal de vent durant el mes de desembre.

En aquest context, l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha avaluat els impactes del canvi climàtic a la capçalera de la conca del Llobregat, concretament l'augment de les necessitats d'abastament i producció hidroelèctrica, així com l'increment del mar al Delta de l'Ebre i el retrocés de les platges i les praderies de posidònies.

3.2. POLÍTIQUES D'ADAPTACIÓ I MITIGACIÓ

L'evolució del canvi climàtic depèn de moltes variables (població, PIB, ús de l'energia, ús del sòl, consum, tecnologia...), però també de les polítiques de mitigació i adaptació que pretenen reduir i gestionar el risc de canvi climàtic. Segons Stang (2014),⁹⁵⁰ les polítiques d'adaptació i mitigació han de considerar totes les opcions possibles i integrar també objectius socials: governança, innovació i inversió ambiental, tecnologies i infraestructures, i mitjans, estils de vida i comportaments sostenibles.

3.2.1. POLÍTIQUES D'ADAPTACIÓ

En l'àmbit mundial s'està negociant un acord que rellevi el Protocol de Kyoto. L'IPCC (2014) adverteix que el canvi climàtic és una amenaça pel desenvolupament sostenible, i que l'adaptació ajuda a reduir el risc⁹⁵¹ dels impactes i la vulnerabilitat d'alguns sectors econòmics a la variabilitat climàtica.

En aquesta línia, i en el marc de la conferència sobre el canvi climàtic de la ONU (COP 20) a Lima, enguany s'ha establert el mecanisme internacional de finançament –fons d'adaptació– per danys i pèrdues ocasionats pel canvi climàtic.

A la UE, la freqüència de fenòmens meteorològics extrems ha ajudat a impulsar les polítiques d'adaptació al canvi climàtic en la majoria dels països. Vint-i-un països tenen estratègies nacionals d'adaptació, sobretot en l'àmbit de la gestió de l'aigua, i dotze les estan aplicant, com ara l'Estat espanyol. En el Programa d'adaptació al canvi climàtic 2014-2020 l'Estat espanyol ha elaborat un sistema multisectorial d'indicadors per avaluar els impactes, la vulnerabilitat i l'adaptació al canvi climàtic.⁹⁵²

La seguretat es configura com una de les línies de la política d'adaptació de la UE. Els països de la UE han integrat els impactes del canvi climàtic en la planificació estratègica i la gestió de desastres forma part de la política d'adaptació al canvi climàtic de la UE, mitjançant el Centre de Coordinació a la Resposta Urgent (ERCC). Tanmateix, encara queda molt per fer en l'àmbit de la seguretat, tant interna com externa (Stang, 2014).

Enguany, el sector estratègic per a l'adaptació al canvi climàtic de la UE que ha tingut més rellevància ha estat el de la xarxa de transport. L'adaptació de les infraestructures de transport als fenòmens climàtics extrems requerirà planificació i inversió.⁹⁵³

Pel que fa a **Catalunya**, i en el marc de l'Estratègia catalana d'adaptació al canvi climàtic (2013-2020), l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic ha dissenyat l'*Indicador global d'adaptació als impactes del canvi climàtic* l'any 2014. L'indicador avaluarà si Catalunya està preparada per al canvi climàtic, mitjançant el seguiment de les mesures

⁹⁵⁰ Stang, G. (2014). *Climate change and EU security: when and how they intersect*. Brief Issue, 32. Paris: European Union Institute for Security Studies.

⁹⁵¹ Riscos: augment de la mortalitat i morbiditat, desorganització dels mitjans de subsistència, col·lapse de les xarxes d'infraestructures i serveis essencials, afectació de la seguretat alimentària i l'accés a l'aigua potable i de reg, reducció de la productivitat agrícola, pèrdua d'ecosistemes i biodiversitat i dels bens i serveis ecosistèmics que proporcionen, entre d'altres.

⁹⁵² EEA (2014). *National adaptation policy processes in European countries*. Informe, núm. 4. Luxemburg: European Environment Agency. Consulta a <http://www.eea.europa.eu/publications/national-adaptation-policy-processes>.

⁹⁵³ EEA (2014). *Adaptation of transport to climate change in Europe: challenges and options across transport modes and stakeholders*. Informe, núm. 8. Luxemburg: European Environment Agency. Consulta a <http://www.eea.europa.eu/publications/adaptation-of-transport-to-climate>.

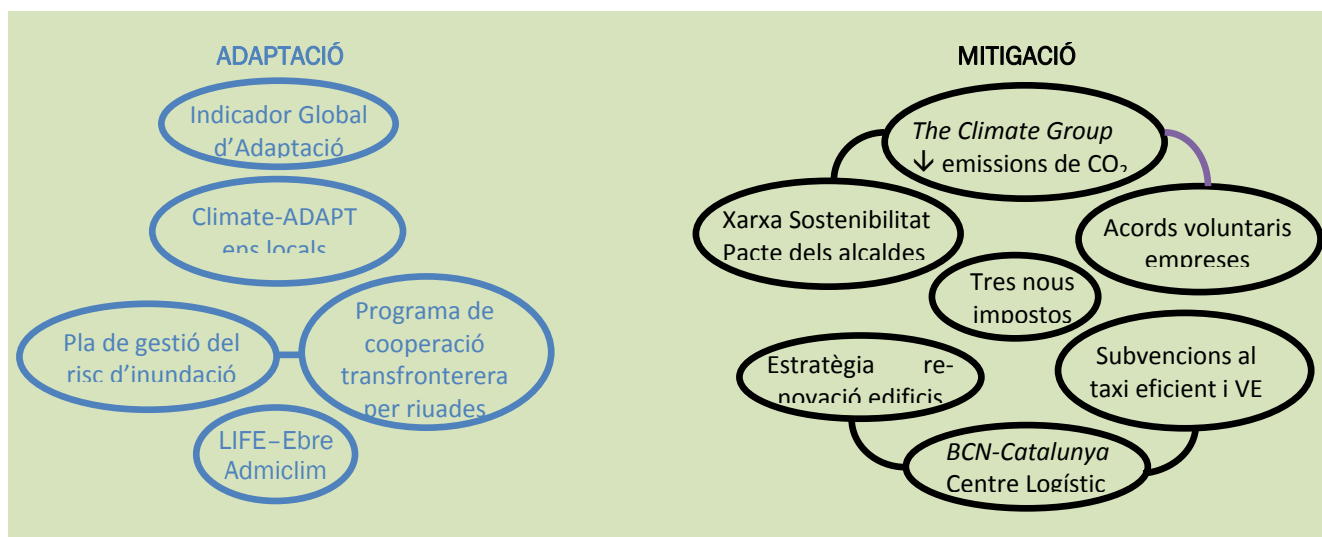
d'adaptació, amb la finalitat d'augmentar la capacitat d'adaptació al canvi climàtic dels territoris més vulnerables (Delta de l'Ebre i Pirineus), els sectors econòmics i els sistemes naturals.

En l'àmbit de l'adaptació al risc d'inundació, l'ACA està elaborant el Pla de gestió del risc d'inundació per complir amb la Directiva europea d'inundacions, reduir els danys de béns i persones i preservar el valors ambientals. L'avaluació preliminar i els mapes de perillositat i risc d'inundació de les conques internes de Catalunya s'han acabat durant l'any 2014, i inclou 450 quilòmetres (Km) de 72 trams fluvials d'alt risc i 110 km de 21 trams de línia de costa d'especial risc.

En el marc del Programa d'ajuts a la cooperació transfronterera entre Espanya, França i Andorra, Catalunya ha iniciat enguany els treballs per definir els protocols de protecció civil d'alerta per riuedes i per instal·lar trenta sensors i estacions meteorològiques a les capçaleres dels rius Garona, Noguera Pallaresa, Noguera Ribagorçana i Segre. L'any 2014 també s'ha elaborat el Pla d'acció climàtica del Delta de l'Ebre (LIFE-Ebre Admiclim), en el marc del Programa Life de la UE.

Per acabar, la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat ha signat la declaració de Vilanova i la Geltrú per a l'adaptació del territori i el litoral als efectes del canvi climàtic l'any 2014 i ha acordat contribuir a l'adaptació de les ciutats i pobles, i al desenvolupament de territoris amb més resiliència. Cinquanta plans municipals d'adaptació al canvi climàtic que identifiquen els riscos i planifiquen mesures han estat subvencionats l'any 2014, en el marc de la plataforma europea per a l'adaptació al canvi climàtic (Climate-ADAPT).

FIGURA Les polítiques d'adaptació i mitigació. Catalunya, 2014

3.2.2. POLÍTIQUES DE MITIGACIÓ

Segons el Grup d'experts sobre el canvi climàtic (2014), sense mitigació, els impactes del canvi climàtic serien pitjors i el risc que fossin irreversibles augmentaria. Cal tenir en compte la dependència gairebé lineal entre les emissions de GEH, l'acumulació a l'atmosfera i l'augment de la temperatura. Però, les emissions de GEH s'han de reduir de manera considerable per mantenir l'augment de la temperatura atmosfèrica per sota dels 2°C i això suposa un gran repte tecnològic, econòmic, social i institucional.

Enguany s'ha posat de relleu la necessitat de seguir avançant en la política de mitigació i d'arribar a un nou protocol l'any 2020 a la conferència de les parts de les Nacions Unides a Lima (COP 20), i es detecten alguns avenços.

D'una banda, el Banc Mundial i l'Ecofys (2014),⁹⁵⁴ afirmen que el nombre de mercats de CO₂ i els impostos al carboni han augmentat i hi ha 39 mercats de CO₂ nacionals i 23 de subnacionals que representen la quarta part de les emissions de GEH mundials. D'altra banda, els dos grans emissors de GEH del món, els EUA i Xina, han signat un acord estratègic per reduir les emissions i els riscos associats al canvi climàtic l'any 2030.

⁹⁵⁴ World Bank i Ecofys (2014). *State and trends of carbon pricing*. Washington: The World Bank. Consulta a <http://documents.worldbank.org/curated/en/2014/05/19572833/state-trends-carbon-pricing-2014>.

A la UE, les polítiques de mitigació han continuat en la línia de reduir la intensitat de les emissions, augmentar els embornals de CO₂ i canviar el comportament de la ciutadania. Els tres àmbits que tenen especial consideració en totes les institucions de la UE, inclòs el Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE) són: el mercat interior de l'energia, la mobilitat sostenible, sobretot la urbana i pública, i l'edificació sostenible. S'observa que durant el període 1990-2012, la població i l'economia (+45%) de la UE han crescut i les emissions de GEH han caigut (-19%).

El nou marc estratègic sobre clima i energia 2020-2030 que ha substituït el paquet Energia i Clima 2020 conté els següents objectius: reduir (-40%) les emissions de GEH l'any 2030 respecte del 1990, augmentar la participació de les energies renovables (27%), millorar l'eficiència energètica (27%), augmentar les interconnexions energètiques (15%), reformar el règim de comerç de drets d'emissió per estabilitzar el mercat, i reduir les emissions difuses del transport, l'agricultura i l'ús del sòl. L'únic objectiu vinculant per als estats és el primer.

En aquest sentit, el CESE ha dictaminat enguany estar d'acord amb els objectius del marc estratègic, però ha assenyalat que calen objectius específics nacionals d'energies renovables i que serà difícil assolir l'objectiu de millorar el 20% l'eficiència energètica sense noves mesures. El CESE també ha recordat la importància de contenir els costos energètics, elaborar objectius sectorials, consultar la planificació amb els països veïns, mantenir el lideratge tecnològic (R+D+I i formació), crear ocupació verda i centrar-se en la reducció de les emissions del transport, l'agricultura i l'ús del sòl.

El suport a les polítiques de mitigació de la UE continua. El Programa *Acció per al clima* de la UE ha destinat fons a projectes innovadors en l'àmbit del clima (LIFE 2014-2020), 44 milions d'euros l'any 2014, i els ingressos de la venda de drets d'emissió de CO₂ de la tercera fase (2013-2020) es destinaran a la demostració i desenvolupament de tecnologies de producció d'energia renovable (NER 300).

Tanmateix, donat el caràcter d'illa energètica de l'Estat espanyol s'ha insistit en vincular els objectius europeus sobre clima i energia a les interconnexions energètiques. D'altra banda, l'Estat ha impulsat els projectes clima i els plans d'impuls al medi ambient (PIMA aire, sol i terra) per millorar l'eficiència energètica. També ha aprovat el full de ruta 2020 dels sectors difusos l'any 2014, amb 43 mesures per reduir les emissions (-10%) l'any 2020 respecte del 2005.

A **Catalunya**, la crisi econòmica 2008-2012 ha influït en la reducció de les emissions de GEH però les polítiques públiques de mitigació també han ajudat, per exemple: la promoció de l'eficiència energètica al transport, les empreses, l'agricultura i l'habitatge; l'impuls a la mobilitat sostenible (transport públic, bicicleta, vehicle elèctric i carriils d'alta ocupació o VAO); la recollida selectiva dels residus i les infraestructures de captació de biogàs; i l'impuls a l'agricultura ecològica.

D'aquest any 2014 destaca el compromís de Catalunya a la cimera del clima de l'ONU, i en el marc de la Xarxa de Governos Regionals per al Desenvolupament Sostenible (*The Climate Group*) i el *Carbon Disclosure Project* (CDP), d'avaluar la contribució del territori català a la reducció de les emissions de GEH; el procés de debat per redactar una Llei catalana del canvi climàtic; la continuïtat dels acords voluntaris per reduir les emissions de CO₂ en l'àmbit empresarial (123 empreses adherides que han compensat 372 tCO₂ en total) i del pacte pels alcaldes en l'àmbit local per reduir les emissions de les ciutats i les persones que hi viuen (amb 500 municipis adherits).

El Govern català també ha creat tres nous impostos per gravar les emissions de GEH l'any 2014: l'impost sobre les emissions contaminants d'òxid de nitrogen a l'atmosfera de l'aviació comercial, l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera, i l'impost sobre la producció termonuclear d'electricitat.

Edificació sostenible

D'ençà de l'aprovació del codi tècnic de l'edificació l'any 2006 que va impulsar l'estalvi energètic i l'energia solar s'ha seguit avançant. La certificació energètica obligatòria per als edificis, locals i habitatges de l'any 2013 que mesura el consum d'energia primària anual i les emissions anuals de CO₂, ha potenciat la millora de l'aïllament, l'enllumenat i les instal·lacions dels edificis. D'altra banda, també s'han produït millores en l'àmbit urbà, amb la cogeneració centralitzada i la geotèrmia (bombes de calor d'aire o aigua), i en l'àmbit rural, amb la biomassa.

A **Catalunya** destaca l'Estratègia catalana de renovació dels edificis en el marc de la Directiva d'eficiència energètica europea i el projecte europeu MARIE (2011-2014) per reduir el consum estimat d'energia (-14,4%) i les emissions de CO₂ (-22%) dels edificis i habitatges de Catalunya l'any 2020. Alguns dels projectes són: la millora de la gestió energètica dels edificis d'habitatges de l'Incasol, la renovació energètica d'edificis d'habitatges plurifamiliars amb sistemes de calefacció centralitzats i les calderes de biomassa. De fet, l'eficiència energètica dels edificis

de Catalunya ha millorat, l'any 2014 s'han certificat 200.619 edificis,⁹⁵⁵ el 97% existents i el 3% nous, la majoria dels edificis existents tenien una qualificació E de consum energètic, en una escala (A–G) i E d'emissions, però la majoria d'edificis de nova construcció són D i no n'hi ha cap F o G.⁹⁵⁶

Mobilitat sostenible

La mobilitat és un repte per a les ciutats que volen reduir la contaminació, la congestió del trànsit i el soroll. Enguany la UE ha regulat les emissions dels vehicles comercials lleugers nous (147g de CO₂/km l'any 2020),⁹⁵⁷ el Parlament Europeu ha aprovat la Directiva per reduir les emissions de CO₂ dels cotxes (de 130 g de CO₂/km l'any 2015 a 95g de CO₂/km l'any 2020) i la Directiva⁹⁵⁸ que obliga a garantir una xarxa mínima de punts de subministrament de combustibles nets abans l'any 2016.⁹⁵⁹ D'altra banda, s'ha presentat l'Estratègia europea per reduir el consum de combustibles i les emissions de CO₂ dels vehicles pesants.

La regulació de les emissions dels vehicles està donant resultats, la mitjana de les emissions dels cotxes venuts durant l'any 2013 a la UE va ser de 127g de CO₂/km, per sota de l'objectiu 2015 (130 g de CO₂/km) i la mitjana de les emissions de les furgonetes 173g de CO₂/km, per sota de l'objectiu 2015 (175g de CO₂/km). D'altra banda, la venda de cotxes elèctrics (+71%, 24.000) i híbrids (31.000) ha augmentat a la UE (2012-2013).

Quant a l'Estat espanyol, la renovació de la flota de vehicles per altres més eficients i elèctrics s'ha incentivat mitjançant: el Pla d'impuls al medi ambient (PIMA 4 Aire) de substitució de vehicles per altres més eficients (comercials, de gas i bicicletes elèctriques), el Programa d'incentius al vehicle eficient (PIVE 6) per promoure la baixa incentivada de turismes de més de 10 anys d'antiguitat i de vehicles comercials lleugers de més de 7 anys i el Programa d'incentius econòmics per a l'adquisició de vehicles elèctrics (MOVELE 2014).

A Catalunya s'han fet algunes actuacions en el marc del Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire, com ara les subvencions per fomentar l'adquisició de taxis de baixes emissions contaminants⁹⁶⁰ i ajudes públiques al vehicle elèctric.

Enguany també s'ha signat un Acord per impulsar l'eficiència energètica en el sector de la logística i el transport (BCN-Catalunya Centre Logístic). També s'han implantat diversos punts de recàrrega per als vehicles elèctrics durant l'any 2014, i ja han començat a circular vehicles elèctrics comercials i taxis fabricats a Catalunya a Mercabarna i autobusos elèctrics a la xarxa de TMB.

També han augmentat els punts de recàrrega públics: 58 punts de gas líquid de petroli (GLP), 13 de gas natural comprimit (GNC) i 4 de gas natural líquid (GNL), així com 198 connectors de vehicle elèctric de càrrega lenta i 16 connectors de càrrega ràpida.

⁹⁵⁵ Estadística sobre l'Estat de la certificació energètica dels edificis per Comunitats Autònomes (2014). Ministeri d'Indústria, Turisme i Energia.

⁹⁵⁶ Consum existents: D(11%), E(50%), F(10%) i G(24%), emissions existents: D(12%), E(45%), F(13%) i G(25%), emissions nous: A(9%), B(15%), C(18%), D(35%) i E(23%).

⁹⁵⁷ Reglament núm. 253/2014.

⁹⁵⁸ Directiva 2014/94/UE, de 22 d'octubre de 2014.

⁹⁵⁹ Un de cada deu vehicles ha de tenir un punt de recàrrega elèctrica l'any 2020, cada 400 Km ha d'haver un punt de subministrament de GNL, i als ports marítims i terrestres, cada 150 km ha d'haver un punt de subministrament de GNC, i d'hidrogen a finals de l'any 2015.

⁹⁶⁰ GLP, GNL, GNC, hidrogen, gasoil i biodièsel d'emissions inferiors a 108 gCO₂/Km i benzina i bioetanol inferior a 120 gCO₂/Km.

4. ENERGIA I MEDI AMBIENT

4.1. CONTEXT I POLÍTICA ENERGÈTICA I CLIMÀTICA

4.1.1. CONTEXT ENERGÈTIC

L'Agència Internacional de l'Energia⁹⁶¹ ha advertit dels factors d'estrès del sistema energètic mundial, entre els quals destaca el risc que la transformació energètica no sigui prou ràpida per reduir les emissions de CO₂. Però també ha reconegut els primers resultats de les polítiques d'estalvi i eficiència energètica.

El fet que la majoria d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) causants del canvi climàtic es generin per la crema de combustibles fòssils ha influït en la voluntat política de propiciar la **sostenibilitat ambiental** del model energètic europeu mitjançant l'estalvi i l'eficiència energètics i les energies renovables, entre d'altres. En són exemple, la Directiva europea d'eficiència energètica aprovada l'any 2014 i el nou Marc estratègic europeu sobre clima i energia.⁹⁶² Quant al règim de comerç de drets d'emissió europeu, el preu de la tona de CO₂ (5,96 euros la tona) ha augmentat l'any 2014 respecte del 2013 (4,45 € t de CO₂).⁹⁶³

A més del canvi climàtic, la segona dimensió, i probablement la més important, de la política energètica europea és la **seguretat energètica**, molt lligada l'any 2014 a l'evolució dels conflictes als països proveïdors (Irak, Iran, Líbia, Nigèria, etc.) com ha advertit l'AIE (2014), i a la crisi amb Rússia a causa d'Ucraïna, per on passa el 80% del gas rus (39% del total) importat per la UE. De fet, abans d'acabar l'any 2014, Rússia va anunciar que no acabaria la construcció del corredor del Sud –que ha de portar gas a Itàlia, via Bulgària i Hongria- i que apostava pel corredor turc en comptes de l'ucraïnès.

No obstant això, la crisi entre la UE i Rússia ha accelerat la necessitat d'invertir en interconnexions energètiques i finançar infraestructures⁹⁶⁴ per crear un mercat interior de l'energia europeu, produir energia autòctona, estalviar energia, diversificar els països proveïdors i les rutes i negociar a una sola veu. Cal tenir present que segons Eurostat (2012) la dependència energètica⁹⁶⁵ de la societat catalana i espanyola és del 73% (53% la de la UE) i que la UE ha manifestat la voluntat política que les importacions de combustible de la UE no superin el 40% l'any 2050.

La tercera dimensió és la **competitivitat econòmica**, atès que els costos de l'energia afecten els costos de la producció industrial i els serveis, el poder adquisitiu de les llars, i la balança exterior en conjunt. Les oscil·lacions del preu de l'energia té implicacions geopolítiques que influeixen en la competitivitat de les empreses catalanes. En aquest sentit, la mitjana del preu mensual del barril de petroli *Brent* (99,5 dòlars el barril) ha baixat l'any 2014 respecte del 2013 (108,6 \$/barril), i ha oscil·lat entre 112 \$/barril (màxim) i 63 \$/barril (mínim), com a conseqüència, d'una demanda més baixa de petroli, d'una oferta més gran de combustibles fòssils no convencionals i de la decisió d'Aràbia Saudí de mantenir la seva quota i deixar l'ajust de preus al mercat, entre d'altres.⁹⁶⁶

4.1.2. POLÍTICA ENERGÈTICA I CLIMÀTICA

La política energètica és molt important per assolir els objectius de mitigació i adaptació al canvi climàtic de Catalunya, però la manca de competències de Catalunya en aquest àmbit i l'entrada en vigor de la Llei del sector elèctric estatal, l'any 2014, entre d'altres normes, ha afectat la planificació energètica i climàtica catalana.

En el marc del darrer Pla d'energia i el canvi climàtic 2012-2020 de **Catalunya** que apostava per les energies autòctones, renovables i les xarxes intel·ligents, l'any 2014 s'ha aprovat l'Estratègia per promoure l'aprofitament

⁹⁶¹ AIE i OCDE (2014). *World energy outlook 2014*. París: Agència Internacional de l'Energia. Consulta a http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/WEO_2014_ES_English_WEB.pdf.

⁹⁶² Vegeu a l'apartat 3 sobre Canvi climàtic, mitigació i adaptació d'aquest capítol VI, l'apartat 3.2. Polítiques d'adaptació i mitigació.

⁹⁶³ Drets d'emissió de l'European Union Allowance (EUA).

⁹⁶⁴ MEMO 14/605 de la CE, de 29.10.2014.

⁹⁶⁵ La dependència energètica mostra en quina mesura una economia confia en les importacions per satisfer les necessitats energètiques. L'indicador es calcula dividint les importacions netes pel consum brut d'energia més els magatzems.

⁹⁶⁶ Escribano, G. (2015). *¿Qué nos deparará 2015 en energía?*. Estudios Internacionales y Estratégicos. Madrid: Real Instituto Elcano. Consulta a <http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano/ProgramasElcano/Energia-Cambio-Climatico>.

energètic de la biomassa forestal per a usos tèrmics i l'Estratègia catalana per a la renovació energètica d'edificis.⁹⁶⁷

Tanmateix, la política energètica catalana està subjecte a la política de l'Estat espanyol i europea. En aquest sentit, i en l'àmbit de l'**Estat espanyol**, s'ha aprovat el Pla nacional d'acció d'eficiència energètica 2014-2020, per complir amb la directiva europea d'eficiència energètica, que estableix un objectiu orientatiu de reducció del consum d'energia primària (-22,5%) durant el període 2007-2020 superior al del Pla anterior.

D'altra banda, alguns dels punts importants de la política energètica de la **Unió Europea** (UE) de l'any 2014, han estat els següents:

- Enguany, amb la nova presidència (*Pla Juncker*) s'ha plasmat la voluntat política d'integrar les qüestions energètiques i climàtiques, iniciada l'any 2009 amb el Paquet Energia i Clima 2020, gràcies a les directrius sobre inversions en infraestructures energètiques.
- El nou marc estratègic europeu sobre clima i energia 2020-2030 presentat l'any 2014 ha establert els objectius no vinculants següents: 27% d'energies renovables en el mix energètic, 27% d'augment de l'eficiència energètica primària entre els anys 2005-2030, i 15% d'interconnexions energètiques.
- La Comissió Europea (CE) ha manifestat la voluntat política d'impulsar la integració energètica europea, millorar la competència i la qualitat del subministrament i baixar el cost de l'energia (la suma del preu de l'energia, els costos de la xarxa i les taxes i impostos), mitjançant la inversió en interconnexions de gas i electricitat i en xarxes intel·ligents, entre d'altres.⁹⁶⁸

4.2. PRODUCCIÓ, CONSUM, ESTALVI I EFICIÈNCIA EN L'ÀMBIT ENERGÈTIC

Fa quatre anys que l'Institut Català d'Energia no actualitza les dades sobre consum d'energia primària, final i intensitat energètica per sectors. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme tampoc desagrega les dades per comunitats autònomes, així que només es pot fer una descripció d'allò que ha passat en l'àmbit de l'Estat espanyol.

Així, la producció d'energia primària a l'Estat espanyol s'ha mantingut gairebé estable l'any 2013 respecte del 2012, però el consum ha caigut una mica, sobretot el d'energies no renovables. El consum d'energia final també ha caigut, sobretot el d'energia final renovable que per primer cop des de l'any 2006 ha capgirat la tendència.⁹⁶⁹

Com s'ha comentat anteriorment, la manca de dades sobre consum d'energia primària i final a Catalunya des de fa uns anys ha restringit l'anàlisi a l'àmbit de l'energia elèctrica, concretament: potència elèctrica instal·lada, producció i consum d'electricitat. No obstant això, cal tenir en compte que el sector elèctric contribueix més que qualsevol altre a la reducció de la participació dels combustibles fòssils en el mix energètic (AIE i OCDE, 2014).

D'altra banda, l'ICAEN va convocar les darreres subvencions en l'àmbit de l'estalvi i l'eficiència energètica, i de les energies renovables, l'any 2011.

4.2.1. PRODUCCIÓ I CONSUM D'ELECTRICITAT

Les previsions anuncien que el sector elèctric tindrà cada cop més pes en el mix energètic i que contribuirà a reduir les emissions de CO₂, sobretot, si la capacitat d'interconnexió de l'Estat espanyol amb la resta de la UE augmenta, tal com la CE ha anunciat a finals de l'any 2014 (Pla Juncker). De fet, la nova interconnexió elèctrica entre Catalunya i França ha aportat entre 2.200 i 2.800 megawatts (MW) de capacitat d'intercanvi elèctric.

Potència elèctrica instal·lada

Durant l'any 2014 no hi ha hagut canvis importants quant a la potència elèctrica instal·lada. La central tèrmica de fuel-gas de Foix (Cubelles) segueix funcionant i la potència elèctrica instal·lada a Catalunya l'any 2014 (13.141 megawatts, 30% renovables i 70% no renovables) no ha variat respecte de l'any anterior. L'única observació és que tant la potència eòlica instal·lada com la solar ha augmentat 2 MW l'any 2014 respecte de l'any anterior.

⁹⁶⁷ Febrer, 2014.

⁹⁶⁸ IP/14/1124 de la CE, de 13.10.2014.

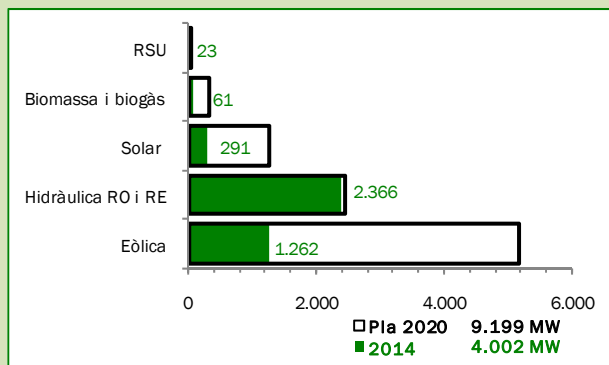
⁹⁶⁹ Butlletí estadístic del Ministeri d'Indústria, Turisme i Energia.

La Llei del sector elèctric de l'Estat espanyol ha afectat les plantes de cogeneració (no renovable) i d'energia renovable l'any 2014, la potència elèctrica de cogeneració no ha variat (+0,0%) respecte de l'any anterior, i la renovable tampoc (+0,1%) i se situa gairebé a la meitat (44%) de l'objectiu del Pla 2020.

GRÀFIC 249. Potència elèctrica instal·lada respecte dels objectius planificats. Catalunya 2014 i objectius 2020

Potència renovable respecte dels objectius

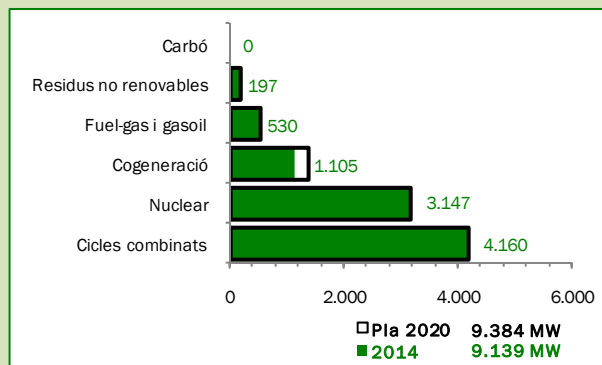

Unitats: megawatts (MW).

Nota: residus sòlids urbans (RSU), règim ordinari (RO) i especial (RE).

Font: elaboració pròpia a partir de l'ICAEN.

Potència no renovable respecte dels objectius

Unitats: megawatts (MW)

Font: elaboració pròpia a partir de l'ICAEN.

Malgrat la incertesa i la preocupació ciutadana que genera l'energia nuclear, les centrals nuclears tenen un paper important en la reducció de les emissions de CO₂ i la seguretat energètica (AIE i OCDE, 2014).⁹⁷⁰

En aquest àmbit, la planificació energètica catalana ha previst mantenir-les en servei fins al final de la seva vida útil, ampliada a 40 anys l'any 2011, de manera que les tres centrals nuclears: Ascó I, Ascó II i Vandellós II, donaran servei fins els anys 2023, 2025 i 2027, tret que s'autoritzi una nova ampliació a 60 anys.

Demanda, producció bruta d'electricitat i saldo d'intercanvis elèctrics

Les dades sobre demanda elèctrica i producció bruta d'electricitat de l'any 2014 són encara provisionals. No obstant això, en l'àmbit de l'Estat espanyol s'observa una caiguda de la demanda l'any 2014 respecte del 2013, i en l'àmbit català la reducció de la producció bruta d'electricitat⁹⁷¹ (-8%).

De fet, la **producció d'electricitat renovable**⁹⁷² ha caigut (-6%) l'any 2014 respecte del 2013 (-50 ktep). Totes les tecnologies renovables han reduït la producció: la hidràulica (-2%), l'eòlica (-11%), la solar (-6%), el biogàs (-21%), la biomassa (-20%) i els residus sòlids urbans (RSU) renovables (-4%).

En aquest sentit, l'electricitat renovable (810 Ktep) ha representat el 21% de l'electricitat total l'any 2014, tal com s'observa al gràfic següent i a l'apartat 4.3 sobre Energies renovables i combustibles alternatius, i es va situar gairebé a mig camí (44%) de l'objectiu 2020 planificat. No obstant això, la producció elèctrica solar, eòlica, de biomassa i biogàs hauria d'augmentar per assolir els objectius previstos.

La **producció d'electricitat no renovable**⁹⁷³ també ha caigut (-8%) a Catalunya, com a conseqüència de la reducció de la producció d'electricitat de la cogeneració i residus no renovables⁹⁷⁴ (-20%) i dels cicles combinats (-11%).

La producció no renovable ha representat el 79% (2.965 Ktep) de la producció d'electricitat total l'any 2014, tal com s'observa al gràfic següent, i gairebé ha assolit (90%) l'objectiu 2020 previst.

⁹⁷⁰ OCDE i NEA (2014). *Uranium 2014: resources, production and demand*. Paris: OCDE i NEA. Consulta a <http://www.oecd-nea.org/ndd/pubs/2014/7209-uranium-2014.pdf>. OCDE (2014).

⁹⁷¹ Sense considerar el consum en generació elèctrica.

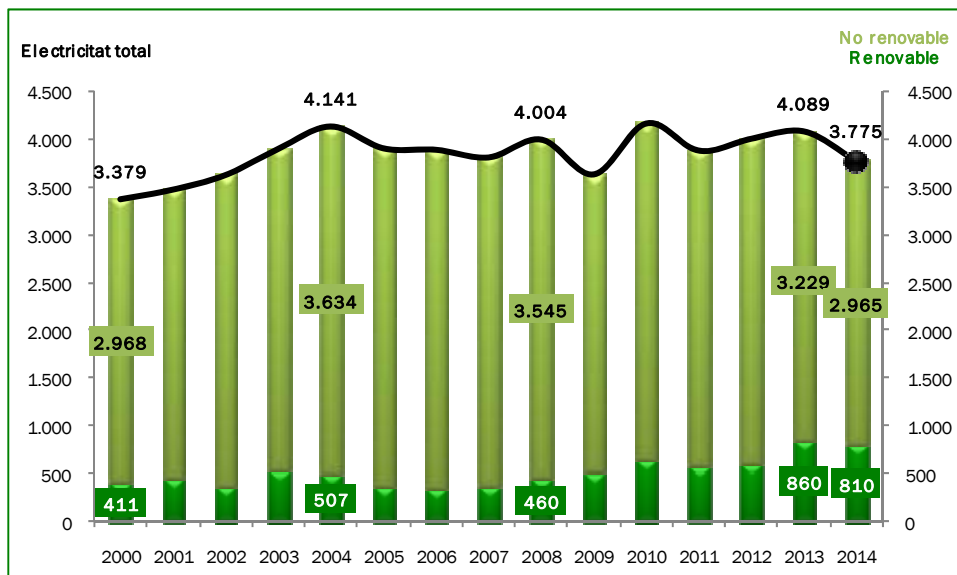
⁹⁷² Renewable: hidràulica, eòlica, solar, biogàs, residus renovables i biomassa.

⁹⁷³ No renovable: nuclear, cogeneració, cicles combinats i altres no renovables.

⁹⁷⁴ Inclou la incineració de residus sòlids de la indústria (RSI), la reducció (purins i EDAR) i la metanització de residus.

En espera de conèixer el saldo d'intercanvis elèctrics a Catalunya de l'any 2014, el de l'any 2013 va ser importador (+202 ktep), però menys que l'any 2012 (-60%), i es va situar per sota de l'objectiu previst al Pla de l'energia i el canvi climàtic per a l'any 2020 (+500 ktep). Catalunya va importar electricitat d'Aragó i França i la va exportar a Andorra i València.

GRÀFIC 250. Producció bruta d'electricitat: total, renovable i no renovable. Catalunya 2000- 2014

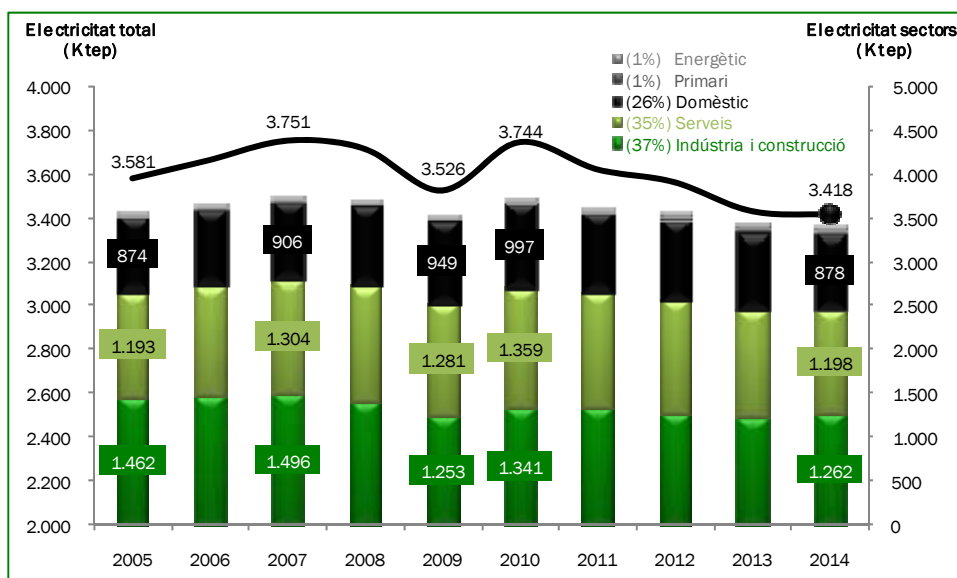

Unitat: milers de tones equivalents de petroli (ktep).
 Font: elaboració pròpia a partir de la Red Elèctrica Española (REE).

Consum d'electricitat per sectors

Segons les dades de facturació elèctrica,⁹⁷⁵ el consum d'electricitat ha caigut (-0,5%) l'any 2014 respecte del 2013, i respecte de l'any 2005 (-5%), i és el més baix (3.418 ktep) del període 2005-2014.

GRÀFIC 251. Facturació d'energia elèctrica per sectors. Catalunya 2005-2014

Unitats: milers de tones equivalents de petroli (ktep).
 Font: elaboració pròpia a partir de l'ICAEN.

⁹⁷⁵ Dades de facturació mensual d'energia elèctrica (factures emeses en un any determinat) referides als clients finals connectats a les xarxes elèctriques propietat d'Endesa Distribució Elèctrica o gestionades per la mateixa en l'àmbit de Catalunya.

La indústria i la construcció han estat els sectors d'activitat econòmica que més l'han reduït (-14%) durant els darrers deu anys. El consum en aquests sectors va augmentar fins a assolir un pic l'any 2007, i després va baixar. El pes del consum elèctric a la indústria i la construcció ha estat del 37% del total l'any 2014.

En canvi, el consum elèctric del sector **serveis** s'ha mantingut estable l'any 2014 respecte del 2005. El consum d'electricitat al sector serveis va augmentar durant el període fins a l'any 2010, després la facturació elèctrica va caure fins a xifres semblants a les de l'any 2005 (1.198 ktep), i ha representat el 35% del total l'any 2014.

El consum al sector **domèstic** ha tingut una evolució semblant al del sector serveis i s'ha mantingut gairebé estable (+1%) l'any 2014 respecte del 2005, amb un pic l'any 2010, a partir del qual la facturació elèctrica en l'àmbit domèstic ha anat baixant fins a assolir xifres (878 ktep) semblants a les de l'any 2005. El pes del consum domèstic ha estat el 26% del total, tal com s'observa al gràfic anterior.

El consum d'electricitat al **sector primari** l'any 2014 (33 ktep) ha representat només l'1% del consum total d'electricitat. La facturació elèctrica al sector primari ha caigut una mica (-4%) durant el període 2005-2014. L'evolució ha estat la mateixa que al sector serveis i domèstic, amb un màxim de facturació l'any 2010.

Per acabar el **sector energètic** ha consumit l'1% de l'electricitat total l'any 2014, el consum del sector s'ha duplicat l'any 2014 (46 ktep) respecte del 2005, però cal tenir en compte l'alta variabilitat del consum al sector elèctric en funció de l'autoconsum.

4.2.2. EFICIÈNCIA I ESTALVI ENERGÈTIC

Segons Young, Hayes, Meegan, *et al.* (2014),⁹⁷⁶ un país que utilitza menys energia per assolir els mateixos o millors resultats, redueix els costos de producció, mitiga la contaminació i millora la competitivitat de l'economia. En aquest sentit, l'Estat espanyol ocupa la vuitena (8a) posició en el rànquing internacional sobre eficiència energètica de les 16 economies més grans del món –el 71% del consum global d'electricitat– i se situa per sota de la mitjana de la UE (3a), Alemanya (1a), Itàlia (2a), França (4a), Xina (4a), el Regne Unit (6a) i Japó (6a).

Segons Eurostat (2012), la intensitat energètica primària de la UE-28 va disminuir l'any 2012 respecte a l'any 2011. Per contra, la intensitat energètica primària mitjana de l'Estat espanyol, és a dir el consum d'energia primària (en quilograms equivalents de petroli) per unitat del PIB (en milers d'euros de l'any 2005), va augmentar i va trencar la tendència dels darrers anys.

Cal recordar que el marc europeu d'eficiència energètica integra: 1) la directiva sobre rendiment energètic dels edificis, 2) la regulació sobre els estàndards mínims de rendiment energètic dels productes, 3) els límits d'emissions de CO₂ dels cotxes i furgonetes, 4) la implantació de comptadors intel·ligents⁹⁷⁷ i 5) l'augment del finançament mitjançant els fons estructurals (*Horizon 2020*).

En compliment de la Directiva d'eficiència energètica de la UE, el Pla nacional d'acció d'eficiència energètica 2014-2020 de l'Estat espanyol, ha establert l'objectiu orientatiu de reduir el consum d'energia primària (-22,5% durant el període 2007-2020).

Malauradament no hi ha dades oficials sobre l'eficiència i estalvi energètic a Catalunya més enllà de l'any 2009 tanmateix s'exposen algunes dades parcials publicades per altres institucions:

- En l'àmbit **domèstic** (Silva, 2014),⁹⁷⁸ les llars catalanes han fet un pas enrere en eficiència energètica l'any 2014 (6,60 punts sobre 10) respecte de l'any 2013 (6,88), tot i que Catalunya és la comunitat autònoma més eficient i se situa per sobre de la mitjana de l'Estat espanyol (6,45). Segons l'informe, hàbits eficients consolidats han reculat. L'estalvi potencial se situa en més del 22% de l'energia consumida, sobretot en l'àmbit de la il·luminació, l'equipament i, a més distància, la calefacció.

⁹⁷⁶ Young, R., Hayes, S., Meegan, K. et al. (2014). *2014 International Energy Efficiency Scorecard*. Washington: ACEEE. Consulta a <http://www.aceee.org/research-report/e1402>.

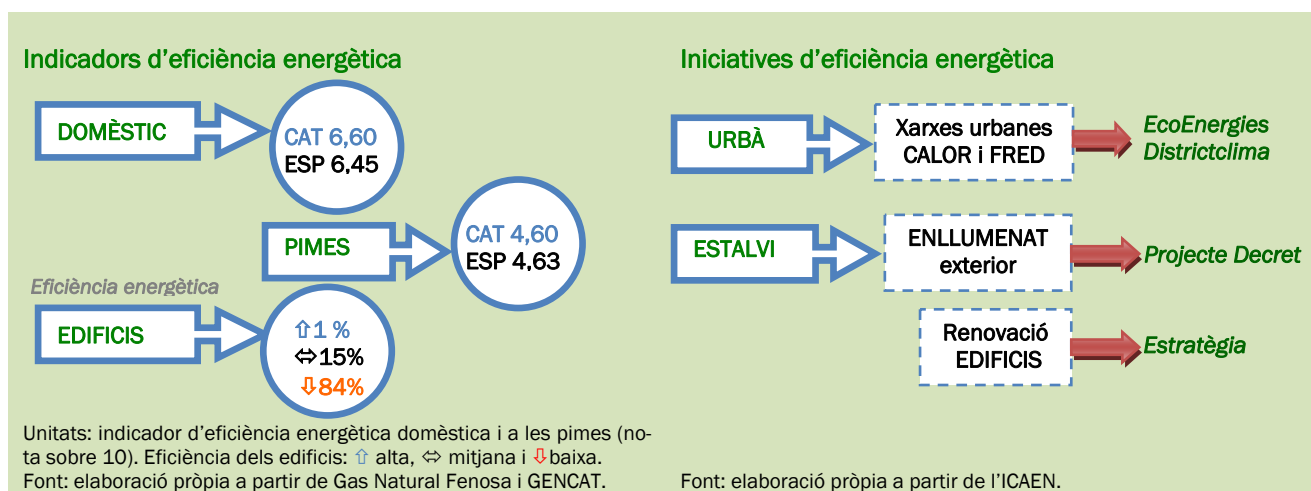
⁹⁷⁷ La UE ha proposat enguany l'anàlisi cost-benefici per a projectes d'inversió en comptadors intel·ligents i la instal·lació del 80% dels que resultin positius.

⁹⁷⁸ Silva, R. (2014). *9º Índice de eficiencia energética en el hogar. Resultados nacionales*. Barcelona: Gas Natural Fenosa.

Dades obtingudes a finals de l'any 2013.

- Pel que fa a les **petites i mitjanes empreses (pimes)** de Catalunya, la darrera puntuació és de l'any 2013 (4,6 sobre 10). Catalunya se situava a la mitjana de l'Estat espanyol i havia millorat respecte l'any anterior.

FIGURA Eficiència i estalvi energètic. Catalunya 2014

- Pel que fa a l'**edificació**, 334.619 edificis de Catalunya (el 28%) estan certificats energèticament l'any 2014. La majoria (el 84%) en eficiència energètica baixa (E, F i G) i emissions de CO₂ altes, el 15% en eficiència i emissions mitjanes (C i D) i l'1% en eficiència energètica alta i emissions de CO₂ baixes (A i B). Cal esmentar que enguany s'ha presentat l'Estratègia catalana de renovació energètica d'edificis (en el marc del projecte europeu MARIE 2011-2014) amb l'objectiu de reduir el consum d'energia (-14,4%) i les emissions de CO₂ (-22%) del parc d'habitatges i edificis catalans.
- Quant al **transport**, a Catalunya s'han matriculat 3.221 vehicles eficients⁹⁷⁹ l'any 2014 i hi ha 396 punts de recàrrega públics per a vehicles elèctrics i de gas.⁹⁸⁰
- En l'àmbit de l'**Administració** destaca el desenvolupament de la Llei sobre d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn.

4.3. ENERGIES RENOVABLES I COMBUSTIBLES ALTERNATIU

Amb la finalitat de promoure la transició cap a una societat baixa en carboni l'any 2050, la UE ha establert un seguit d'objectius climàtics i energètics per als anys 2020 i 2030. Segons l'EEA (2015),⁹⁸¹ les energies renovables són importants per assolir aquesta transició energètica, atès que contribueixen a l'eficiència i la seguretat energètiques, permeten un model de producció i distribució energètica més descentralitzat i redueixen l'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH). L'objectiu de participació de les energies renovables en el consum final d'energia de la UE-28 ha de ser del 20% l'any 2020 i del 27% l'any 2030.

Les energies renovables van representar gairebé el 15% del consum final d'energia de la UE-28 l'any 2013 (el 56% a Suècia), majoritàriament en l'àmbit de l'electricitat, però també en el de la climatització i el transport. La UE-28 va estalviar 116 Mtep l'any 2013 gràcies a les energies renovables, sense aquesta participació, les emissions de GEH de la UE, durant el període 2005-2012 haguessin augmentat (+7%).

Tanmateix, segons el Tribunal de Comptes Europeu (TCE, 2014),⁹⁸² el principi de cost-eficàcia ha de regir la planificació de les energies renovables, els marcs legals dels estats membres han de ser estables i previsibles i els procediments d'integració a la xarxa elèctrica àgils. Segons ICF International (2014),⁹⁸³ cal seguir apostant per les

⁹⁷⁹ Vehicle elèctric, vehicle híbrid endollable, vehicle híbrid i moto elèctrica.

⁹⁸⁰ 320 per vehicle elèctric, 17 per gas natural i 59 per gas líquid de petroli.

⁹⁸¹ EEA (2015). *Renewable energy in Europe: approximated recent growth and knock-on effects*. Informe tècnic, núm. 1. Luxemburg: European Environment Agency. Consulta a <http://www.eea.europa.eu/publications/renewable-energy-in-europe-approximated>.

⁹⁸² TCE (2014). *¿Han conseguido buenos resultados los fondos de la política de cohesión destinados a apoyar la producción de energías renovables?*. Luxemburg: Tribunal de Comptes Europeu. Consulta a http://www.eea.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR14_06/SR14_06_ES.pdf.

⁹⁸³ ICF International (2014). *Study on the competitiveness of the EU renewable energy industry (both products and services)*. Luxemburg: CE.

energies renovables (productes i serveis), concretament per les infraestructures d'interconnexió energètica, la recerca, la innovació i la formació, malgrat els riscos per a la inversió dels canvis en el sistema d'incentius d'alguns estats membres i la deslocalització d'una part de la indústria.

Les xarxes elèctriques intel·ligents i l'autoconsum ofereixen una oportunitat per integrar les energies renovables i fer la transició energètica, tant en l'àmbit urbà com en el rural, malgrat que la regulació de l'energia distribuïda i l'autoconsum, dificultin la transició energètica. En aquest context, la Generalitat de Catalunya ha presentat un requeriment d'incompetència contra el real decret de producció elèctrica renovable,⁹⁸⁴ cogeneració i residus a finals de l'any 2014, que ha estat admès a tràmit.

La participació de les energies renovables per generar electricitat i calor, i dels biocombustibles ha augmentat al món (AIE i OCDE, 2014). De fet, tot i que la inversió en energies renovables va caure l'any 2013, les renovables va representar 43,6% de la capacitat de generació instal·lada l'any 2013 (FS-UNEP i Bloomberg, 2014).⁹⁸⁵

El més de febrer de 2014 el Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar l'Estratègia per promoure l'aprofitament de la **biomassa** forestal i agrícola, sobretot per a usos tèrmics, i en equipaments de titularitat i gestió municipal, amb la finalitat de dinamitzar socialment i econòmicament les zones rurals, mobilitzar la fusta dels boscos, impulsar el sector del suro, i reduir el risc d'incendis i les emissions de GEH. Les comarques de Girona, amb 840 KW instal·lats, són la prova pilot d'un Projecte Clima (BM-Rural) del Ministeri. Cal tenir en compte que els darrers canvis normatius i la reducció dels incentius econòmics han afectat el desenvolupament de la biomassa per generar electricitat. A Catalunya hi ha tres plantes de producció d'energia elèctrica amb biomassa forestal i agrícola instal·lades (15,1 MW).

Quant a l'energia **solar fotovoltaica**, Catalunya té 4.282 instal·lacions de petits promotors (estalviadors i agricultors) que s'han vist afectats per la inestabilitat del marc legal, en un context mundial en el qual els costos dels sistemes solars fotovoltaics s'han reduït i la inversió en energia solar fotovoltaica ha augmentat i l'encapçala Xina, seguit de la UE i els EUA. La potència elèctrica fotovoltaica instal·lada a Catalunya és de 248 MW i enguany s'ha posat en funcionament la planta de producció fotovoltaica de l'aeroport de Lleida - Alguaire amb una capacitat de producció de 0,04 ktep a l'any. Pel que fa a la **solar termoelectrica** destaca la instal·lació híbrida amb biomassa forestal de les Borges Blanques.

Pel que fa a l'energia **eòlica**, Catalunya té 45 parcs eòlics. Durant l'any 2014 no s'ha instal·lat nova potència elèctrica eòlica i a causa dels canvis regulatoris, vuit dels parcs instal·lats abans de l'any 2014 (el 17%) no rebran retribució.

Enguany s'ha construït una planta a Torregrossa (Lleida) de **biogàs** destinada a valoritzar purins i altres subproductes orgànics, i pel que fa a la **geotèrmia** destaquen els 307 pous construïts dels 356 projectats del recinte de Sant Pau a Barcelona.

Per acabar, la regulació i retribució del règim especial han afectat la viabilitat de les **plantes de cogeneració** catalanes, com per exemple les sis plantes de cogeneració i tractament de purins que han hagut de tancar

Les energies renovables i la producció d'electricitat

Les energies renovables permeten generar electricitat amb recursos autòctons. A més, malgrat que l'eficiència energètica és important a curt termini, invertir en tecnologies baixes en carboni té més sentit a llarg termini, i el sector elèctric és el sector que més hi contribuirà. (Förster, Schumacher, De Cian et al., 2014).

En aquest sentit, la **potència instal·lada** d'energia renovable a Catalunya (13.141 MW, és a dir, 4.002 ktep) ha representat el 26% de la instal·lada a l'Estat espanyol l'any 2014 (50.895 MW, 38.335 ktep) i s'ha mantingut estable respecte del 2013, amb l'hidràulica al cap davant (el 59%), l'eòlica en segon lloc (el 32%) i l'energia solar (el 7%) a més distància. La resta d'energies renovables: biogàs, residus renovables i biomassa, representa només el 2% de la potència instal·lada, tal com s'observa al gràfic de més endavant.

La **producció bruta d'electricitat** renovable a Catalunya (9.418 GWh, és a dir, 810 ktep) ha representat més del 8% de la generació elèctrica renovable de l'Estat espanyol (112.153 GWh, 9.645 ktep). La producció d'electricitat

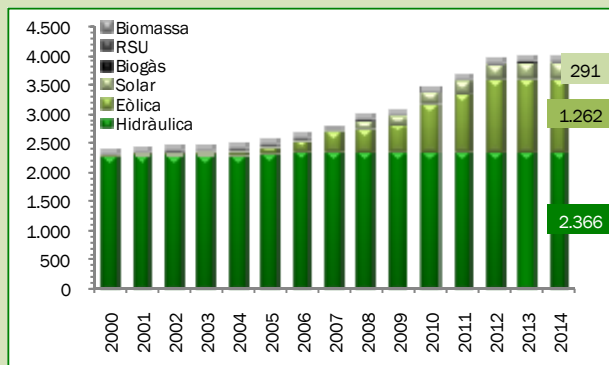
⁹⁸⁴ RD 4/3/2014, de 6 d'abril de 2014.

⁹⁸⁵ FS-UNEP i Bloomberg (2014). *Global trends in renewable energy investment*. Frankfurt: Angus McCrone. Consulta a <http://fs-unep-centre.org/publications/gtr-2014>.

renovable a Catalunya gairebé s'ha duplicat durant el període 2000-2014, però ha caigut (-6%) l'any 2014 respecte del 2013. Les energies renovables que més han crescut han estat la solar, la biomassa, l'eòlica i el biogas.

GRÀFIC 252. Evolució de la potència instal·lada i la producció elèctrica renovable. Catalunya 2000-2014

Evolució de la potència renovable, 2000-2014

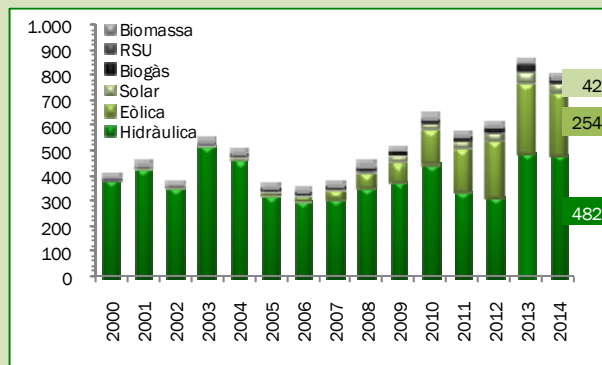

Unitats: megawatts (MW).

Nota: residus sòlids urbans (RSU).

Font: elaboració pròpia a partir de l'ICAEN.

Evolució de la producció renovable, 2000-2014

Unitats: milers de tones equivalents de petroli (ktep)

Nota: Residus sòlids urbans (RSU).

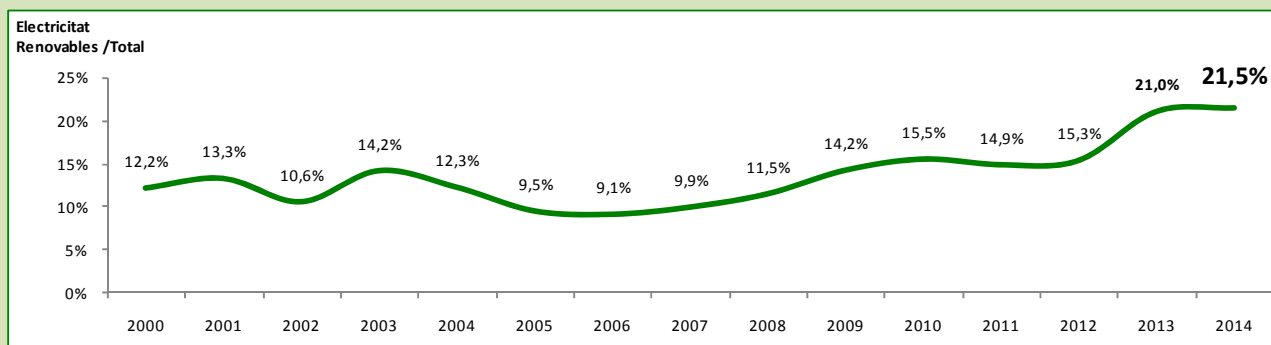
Font: elaboració pròpia a partir de l'ICAEN.

La producció d'electricitat renovable a Catalunya l'any 2014 ha representat el 20% de la capacitat màxima renovable instal·lada. L'hidràulica i l'eòlica han produït electricitat al 20% de la capacitat màxima instal·lada, la solar al 14%, el biogas al 31%, i els residus renovables i la biomassa al 55%.

La producció d'electricitat renovable amb més pes és la hidràulica (el 59%), seguida de l'eòlica (el 31%), la solar (el 5%), i de la resta (4%): biogàs, residus renovables i biomassa, tal com s'observa al gràfic següent.

El pes de l'electricitat d'origen renovable sobre la producció total ha augmentat al llarg dels darrers 15 anys a Catalunya i ha passat del 12,2 al 21,5% durant el període 2000-2014, tal com s'observa al gràfic següent.

GRÀFIC 253. Evolució de la producció elèctrica renovable. Catalunya, 2000-2014

Unitat: milers de tones equivalents de petroli (ktep).

Font: elaboració pròpia a partir de l'ICAEN.

Combustibles alternatius

L'any 2014 s'ha aprovat la directiva europea que obliga els estats a garantir una xarxa mínima de punts d'abastament de combustibles nets (electricitat, gas natural líquid /biometà i comprimit, hidrogen) per garantir la mobilitat amb uns estàndards mínims de disseny i ús.⁹⁸⁶ Els Plans s'hauran de presentar abans de l'any 2016.

⁹⁸⁶ Vegeu l'apartat 6. "Normativa i iniciatives públiques" d'aquest capítol, el subapartat 6.3 "Energia".

5. EMPRESES I MEDI AMBIENT

5.1. CONTEXT

Producció sostenible i innovació

En matèria de producció sostenible i ecoinnovació s'ha seguit avançant durant l'any 2014. Quinze grans companyies de l'IBEX 35 participen a l'iniciativa *Business and Biodiversity* d'integració dels costos del canvi climàtic i de la pèrdua de biodiversitat a la comptabilitat empresarial, i la inversió estratègica destinada a reduir les emissions de CO₂ de les empreses de l'Estat espanyol més importants quant a capitalització borsària ha augmentat l'any 2014 respecte del 2013 (Iberia 125 del *Carbon Disclosure Project*).

En general, la política mediambiental de la UE ha dirigit la indústria cap a la sostenibilitat, tot i que en els darrers anys l'objectiu sembla ser l'ecoinnovació. Pel que fa al rànquing anual d'ecoinnovació de la Unió Europea (UE), l'Estat espanyol (110) ocupa la sisena posició i ha superat la mitjana de la UE-28 (100), per sobre d'Itàlia i França, però per sota de Finlàndia, Alemanya o Dinamarca l'any 2013. L'Estat espanyol ha millorat en l'ús dels recursos materials i energètics i l'ha desacoblat del creixement econòmic; destaca en l'àmbit de la gestió de l'aigua, la construcció sostenible i la producció de biogàs, i té futur en l'àmbit de la gestió de la demanda elèctrica, el vehicle elèctric i la nanotecnologia.

A Catalunya, en l'àmbit de l'ecoinnovació, cal esmentar l'algorisme desenvolupat per la Universitat Rovira i Virgili per reduir l'impacte ambiental dels processos industrials del refinatge de petroli⁹⁸⁷ presentat l'any 2014, i els acords de cooperació entre les empreses i el tercer sector ambiental en matèria d'ecoturisme (projecte *Tandem*).

En matèria de reducció de la contaminació i la preservació del medi ambient per part de les empreses,enguany s'ha aprovat el Pla i el Programa d'inspecció ambiental integrada de Catalunya (2014-2016) que cobrirà la inspecció de les instal·lacions amb més incidència mediambiental, tal com obliga la directiva europea d'emissions industrials de l'any 2010 transposada a l'ordenament jurídic espanyol l'any 2013. El Pla afecta 1.392 empreses: ramaderes (54%), industrials (33%) –sobretot de la indústria química, agroalimentària i metal·lúrgica- i de residus (13%). Segons el Programa 2014 s'han inspeccionat 675 empreses.

Sector del medi ambient

La CE (2013) va considerar l'economia verda –eficient en l'ús dels recursos i poc intensiva en emissions de CO₂–estratègica per a la creació d'ocupació. En aquest context, alguns països de la UE han promogut l'ecoindústria i la transformació verda de les ocupacions tradicionals durant la crisi econòmica. En general, les polítiques desenvolupades ha influït en la formació professional, la fiscalitat, l'eficiència energètica i la inversió tecnològica verda de la indústria i l'edificació, i en la implicació dels actors socials. L'Estat espanyol no ha tingut un paper destacat en aquest sentit, però ha fet progressos per integrar la política mediambiental amb la laboral.⁹⁸⁸

D'altra banda, en resposta a la necessitat de crear un mercat de productes verds únic, la Comissió Europea (CE) ha proposat un sistema de certificació voluntari del rendiment mediambiental dels productes i les empreses verdes que mesuri la petjada mediambiental sobre la base de definicions comunes.

En l'àmbit català, s'està elaborant el Pla 2015 del medi ambient destinat a consolidar el sector català de serveis i empreses del medi ambient i a promocionar-lo i donar-li suport internacionalment, així com el Pla de suport al tercer sector ambiental 2015-2018 que integra 220 organitzacions no governamentals i entitats privades sense ànim de lucre dedicades a l'ecologia, la sostenibilitat i la protecció i millora del medi ambient.

Segons les últimes dades, el sector del medi ambient⁹⁸⁹ català agrupa 1.055 empreses, la majoria microempreses (el 68%) que ofereixen servei de consultoria, auditoria i certificació (el 53%). La meitat de les empreses (el 52%) han augmentat la facturació l'any 2014 respecte del 2013, i la majoria han mantingut la plantilla (68%) o l'han incrementat.

⁹⁸⁷ Que en poc temps valora milions d'alternatives.

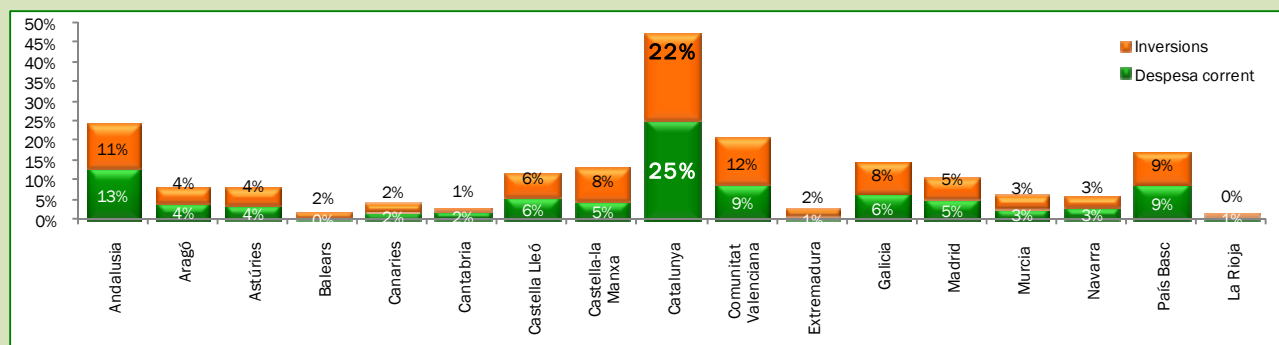
⁹⁸⁸ CE (2013). *Promoting green jobs throughout the crisis: a handbook of best practices in Europe. EEO Review*. Luxemburg: Unió Europea. Consulta a <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7585&type=2&furtherPubs=yes>.

⁹⁸⁹ Fundació Fòrum Ambiental (2014).

5.2. DESPESA I INVERSIÓ EN PROTECCIÓ AMBIENTAL DE LES EMPRESES

La despesa total (inversió i despesa corrent) en protecció mediambiental de les empreses catalanes va ser del 0,3% del PIB l'any 2012. La despesa total de les empreses catalanes per protegir el medi ambient representa la quarta part (24,5%) de la de l'Estat espanyol. Catalunya segueix al capdavant de l'Estat en despesa ambiental, tant en despesa corrent com en inversió, seguida d'Andalusia (12,5%).

GRÀFIC 254. Despesa total de les empreses en protecció ambiental per comunitats autònomes, 2012

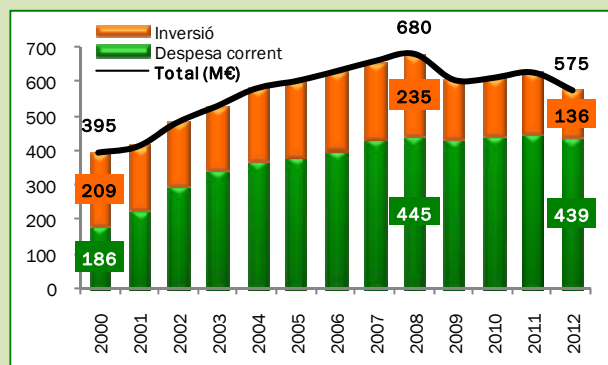
Unitats: percentatges (%).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

La despesa total de les empreses catalanes en protecció mediambiental, per reduir o evitar la contaminació, ha caigut (-8,2%) l'any 2012 respecte del 2011, sobretot la inversió en equips (-23,2%).

GRÀFIC 255. Evolució de la despesa total de les empreses en protecció ambiental. Catalunya, 2000-2012

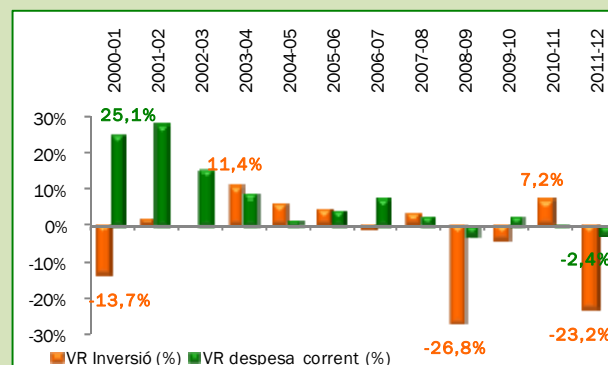
Evolució de la inversió, la despesa corrent i la total

Unitats: milions d'euros (M€).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

Variació interanual de la inversió i la despesa corrent

Unitats: variació interanual en percentatge (%).

Font: elaboració pròpia a partir de l'INE.

En aquest sentit, la recuperació l'any 2011 de la deducció general del 8% de l'impost de societats per inversions en béns d'actiu material destinats a protegir el medi ambient no ha incentivat la inversió a Catalunya l'any 2012, com sí que ho va fer l'any 2011, probablement a causa de la crisi econòmica.

Cal tenir en compte que des de l'any 2006 la deducció per inversions mediambientals s'ha modificat diverses vegades⁹⁹⁰ i que la darrera reforma fiscal de l'any 2014 ha eliminat de l'impost de societats la deducció per inversions mediambiental a conseqüència del compliment obligatori d'una normativa ambiental cada cop més estricta.⁹⁹¹

⁹⁹⁰ La deducció entre els anys 1997 i 2007 va ser del 10%, l'any 2007 del 8%, l'any 2008 del 6%, l'any 2009 del 4%, entre els anys 2010 i 2011 del 2%, i a partir de l'any 2012 del 8%.

⁹⁹¹ Llei 27/2014, de 27 de novembre de l'Impost de Societats.

Inversió en protecció del medi ambient

La inversió representa el 24% de la despesa total en protecció mediambiental. En general, la inversió en maquinària, edificis i sòl per protegir el medi ambient de les empreses catalanes va caure (-23,2%) l'any 2012 respecte del 2011, l'any 2012 es van invertir 41 milions d'euros (M€) menys que l'any 2011. No obstant això, Catalunya és la comunitat autònoma de l'Estat espanyol que més inverteix en protecció del medi ambient (el 21,7%).

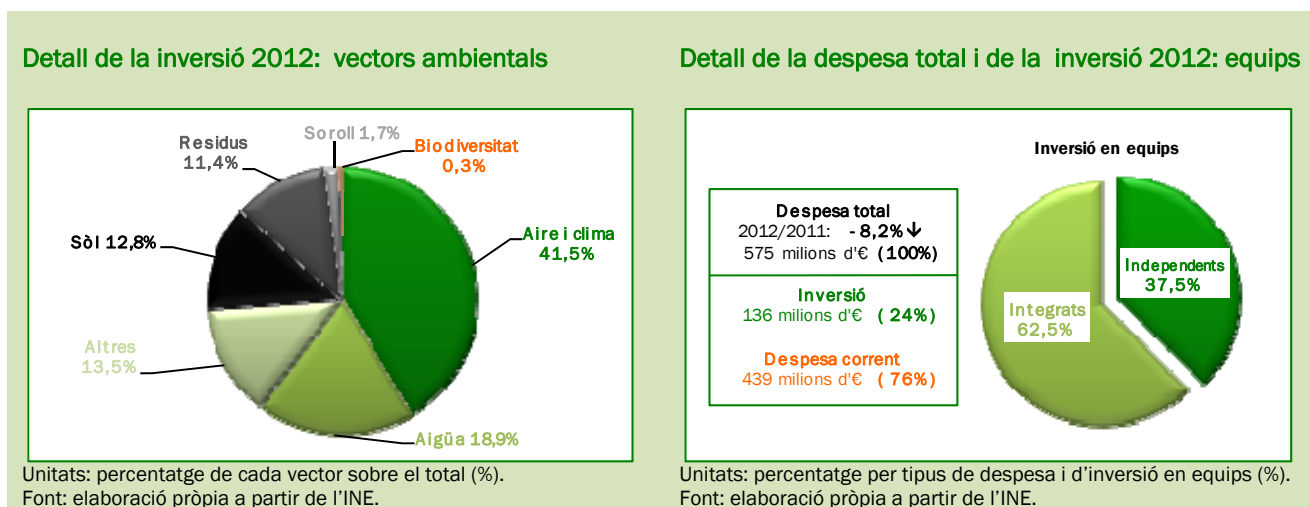
En general, els vectors relacionats amb l'aire i el clima i les aigües residuals concentren la majoria de la inversió. Però l'any 2012 va succeir tot el contrari que l'any 2011, i els vectors ambientals més afectats per la reducció de la inversió van ser: la biodiversitat i el paisatge (-68%), les aigües residuals (-57%) i l'aire i el clima (-30%). No obstant això, les empreses van augmentar la inversió en altres vectors, com ara: la gestió de residus (+146%), el sòl (+61%) i el soroll (+43%), tal com s'observa al gràfic següent.

L'adquisició d'equips de final de cicle per tractar la contaminació un cop s'ha produït (equips independents) es va reduir considerablement (-41%) l'any 2012 respecte del 2011, i en menor grau l'adquisició d'equips de prevenció i control de la contaminació (-7%), tal com s'observa al gràfic següent.

Despesa corrent en protecció mediambiental

La despesa corrent és la part més important (el 76%) de la despesa de les empreses en protecció del medi ambient. La despesa de les empreses catalanes en serveis, personal, pagaments a l'administració, R+D+I i altres destinada a protegir el medi ambient va caure una mica (-2,4%) l'any 2012; es van gastar gairebé 11 M€ menys que l'any 2011. No obstant això, Catalunya és la comunitat autònoma de l'Estat espanyol amb la despesa en protecció mediambiental més alta (el 25,5%).

GRÀFIC 256. Inversió i despesa corrent de les empreses en protecció ambiental. Catalunya, 2012

5.3. BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS A L'EMPRESA

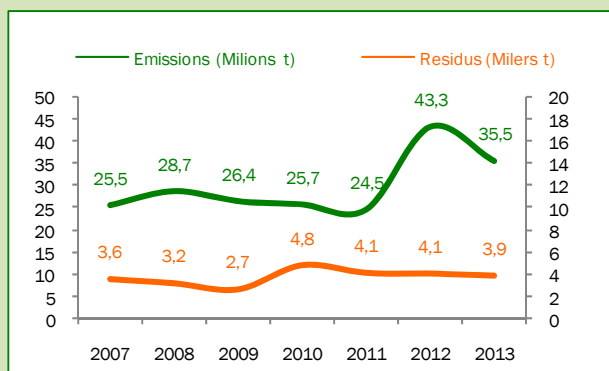
En compliment del Protocol de Kiev de l'any 2003 i del Reglament de la UE sobre subministrament d'informació al registre d'emissions i transferència de contaminants (PRTR), les indústries catalanes han de comunicar a les autoritats competents informació sobre les emissions de determinades substàncies contaminants a l'aire, l'aigua i el sòl, les emissions accidentals i difuses i la transferència de residus fora de les instal·lacions.

Com s'observa al gràfic següent, el nombre d'indústries registrades (1.022) ha augmentat l'any 2013 respecte del 2012 i és el més alt d'ençà de l'any 2007. Tanmateix, les emissions (35,5 milions de tones), majoritàriament a l'atmosfera (99,9%), i els residus transferits fora de les instal·lacions (3.900 tones) han caigut l'any 2013 respecte de l'any anterior.

Les emissions de substàncies contaminants de les empreses catalanes (PRTR) representen el 14,8% de les emissions de l'Estat espanyol i els residus transferits fora de les instal·lacions, la majoria destinats a ser valoritzats (63%), el 3,1%.

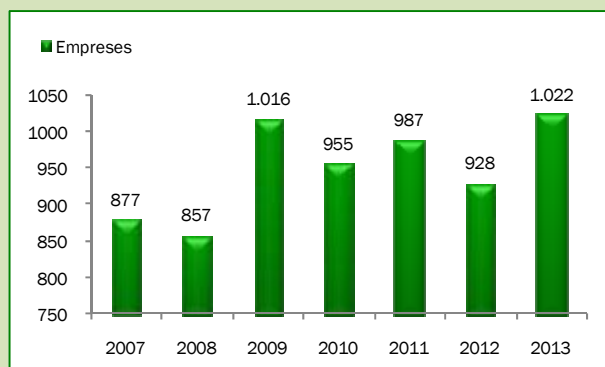
GRÀFIC 257. Evolució de les emissions i transferència de contaminants (PRTR). Catalunya, 2007-2013.

Evolució de les emissions i la transferència de residus

Unitats: milions de tones emeses i milers de tones transferides.
Font: elaboració pròpia a partir del registre PRTR-Espanya.

Evolució de les indústries registrades

Unitats: percentatge sobre el total de certificats.
Font: elaboració pròpia a partir del registre PRTR-Espanya.

5.3.1. LA GESTIÓ MEDIAMBIENTAL A LES EMPRESES

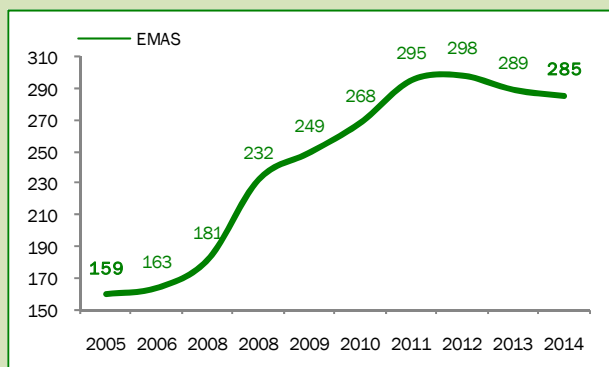
Sistema comunitari de gestió i auditoria mediambiental (EMAS)

El disseny del sistema comunitari d'auditoria i gestió mediambiental és públic. El nombre d'organitzacions de la UE registrat (3.341) en aquest esquema europeu (EMAS) ha caigut (-10%) l'any 2014 respecte del 2013, i el de l'Estat espanyol (902) també (-17%). En canvi, el nombre de certificacions EMAS vigent (285) a Catalunya s'ha mantingut gairebé estable (-1%), malgrat que no s'ha publicat cap convocatòria d'ajuts per implantar sistemes voluntaris de gestió mediambiental l'any 2014.

Les empreses catalanes registrades EMAS representen el 8,6% de les de la UE i el 31,6% de les de l'Estat espanyol. Les petites i mitjanes empreses (pimes) han liderat el nombre de certificacions vigents a Catalunya (77%), tal com s'observa al gràfic següent.

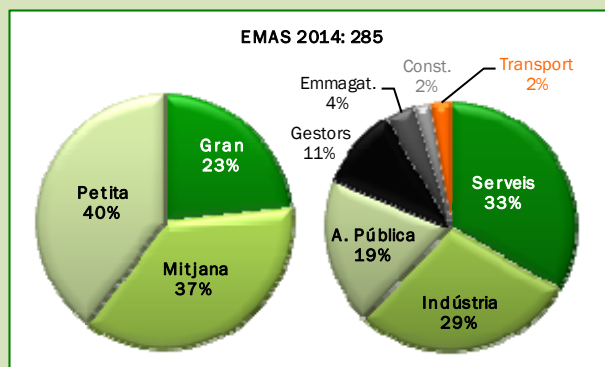
GRÀFIC 258. Evolució i distribució dels certificats EMAS. Catalunya, 2000-2014

Evolució del nombre de certificacions EMAS

Unitats: nombre absolut de certificacions.
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Certificats EMAS per grandària de l'empresa i sector

Unitats: percentatge sobre el total de certificats.
Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Territori i Sostenibilitat.

No hi ha hagut gaires canvis en la distribució de las certificacions EMAS per sector, els serveis segueixen liderant el nombre de certificacions l'any 2014 (33%), seguit de la indústria (29%). Els gestors de residus (11%) i la indústria química (5%) lideren les certificacions industrials, i l'Administració Pública (19%) i les activitats recreatives i d'oci (9%), les certificacions dels serveis.

El sistema comunitari convoca cada any els premis EMAS de la CE. Enguany ha estat premiat el projecte de *Red Eléctrica Española* (REE) "Aus i línies elèctriques. Cartografia de corredors de vol" en la categoria Empresa i biodiversitat. Pel que fa a Catalunya, els premis EMAS 2014 s'han atorgat a l'empresa de disseny gràfic La Page Original (millor declaració ambiental), la Fundació Ampans (millor implicació de les parts interessades) i l'empresa Siemens (millora del comportament ambiental).

Normalització ambiental (ISO)

El disseny de les normes ISO constitueix el referent internacional per empreses, processos i productes. Al món hi ha 301.647 empreses certificades distribuïdes entre 171 països. El nombre de certificacions (+6%) i de països representats (+2,4%) ha augmentat l'any 2013 respecte del 2012. La norma ISO 14001 de gestió mediambiental està en fase de revisió i les empreses tindran tres anys per adaptar-se als nous requisits. Enguany s'ha aprovat una norma de gestió ambiental nova, la ISO 14.046, referent internacional pel que fa a l'avaluació i comunicació de la petjada hídrica. Pel que fa al nombre de certificacions, Xina encapçala el rànquing, seguida d'Itàlia, Japó i el Regne Unit. L'Estat espanyol, amb 16.051 certificacions, ocupa el 5è lloc. No es tenen dades desagregades per comunitats autònomes ni de Catalunya.

5.3.2. PRODUCTES I SERVEIS AMB DISTINTIU DE QUALITAT AMBIENTAL

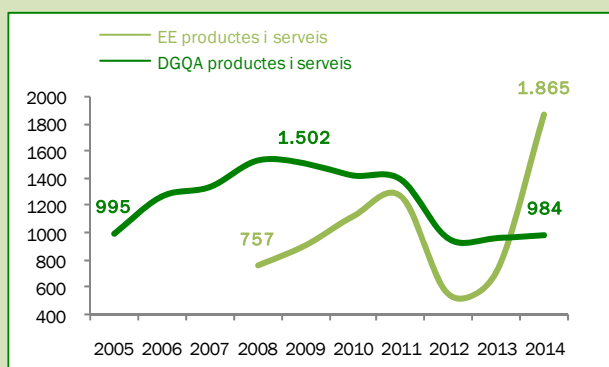
Etiqueta ecològica de la UE

Tal com s'observa al gràfic següent, Catalunya ha registrat 79 empreses amb llicència d'etiqueta ecològica de la UE l'any 2014. El nombre d'empreses amb etiqueta ecològica és el més alt de la sèrie 2005-2014 i ha incrementat respecte de l'any 2013 (+5,3%).

La majoria d'empreses amb etiqueta ecològica són del sector industrial (el 73%), destaquen les empreses que fabriquen productes de neteja d'ús general, cuines i banys (el 22%), les que produeixen detergents per rentar vaixelles a mà (el 14%) i les de pintures i vernissos d'interior (el 13%). En general, les referències (productes i serveis) s'ha més que duplicat (x 2,6) l'any 2014 respecte del 2013 i han assolit la xifra total de 1.884, la majoria (el 99%) són productes industrials, sobretot pintures i vernissos (el 59%), però també televisors (el 14%) i paper tissut (l'11%). Entre les empreses de serveis amb etiqueta ecològica registrades a Catalunya (el 23%) destaquen els allotjaments turístics (el 25%).

GRÀFIC 259. Evolució i distribució dels distintius de qualitat ambiental. Catalunya, 2000-2014

Evolució del nombre de referències per distintiu

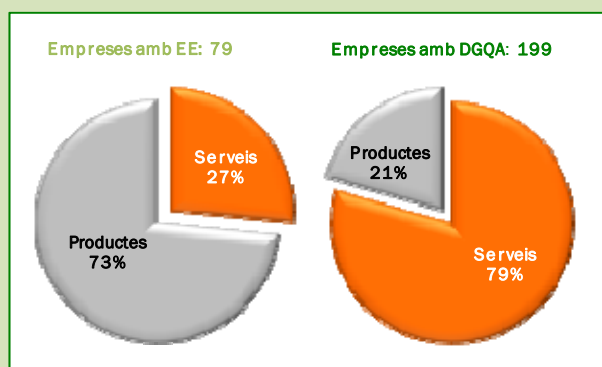

Unitats: nombre absolut per distintiu.

Nota: etiqueta ecològica de la UE (EE) i distintiu de garantia de qualitat ambiental (DGQA).

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Empreses i pes dels productes i serveis

Unitats: percentatge sobre el total d'empreses amb distintiu.

Nota: etiqueta ecològica de la UE (EE) i distintiu de garantia de qualitat ambiental (DGQA).

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Territori i Sostenibilitat.

Enguany s'han incorporat noves categories a l'etiqueta ecològica de la UE: els equips d'impressió d'imatges (impressores i fotocopiadores), els calefactores a base d'aigua i el manipulats de paper (sobres, bosses i productes de paper per a escriptori).

Distintiu de garantia de qualitat ambiental

Fa 20 anys que es va crear el distintiu de garantia de qualitat ambiental (l'any 1994) i enguany s'ha incorporat una nova categoria, la d'equipaments escènics, musicals i centres i espais d'art.

El nombre d'empreses amb distintiu de garantia de qualitat ambiental (DGQA) també ha augmentat (+9,3%) l'any 2014 respecte del 2013, tal com s'observa al gràfic anterior. Les empreses de serveis són les que tenen més pes (el 79%) i l'any 2014 se n'han afegit més. La majoria d'empreses amb el distintiu són establiments de turisme rural (el 22%), instal·lacions juvenils (el 16%) i equipaments culturals: biblioteques i museus (l'11%).

El nombre de serveis i productes també ha augmentat l'any 2014 respecte del 2013 (+18,6%). Enguany s'han incorporat noves referències de serveis i productes al distintiu. En l'àmbit de les empreses de serveis destaquen els establiments de turisme rural (el 27%) i les instal·lacions juvenils (el 20%), i en l'àmbit de les empreses industrials, els productes i sistemes que afavoreixen l'estalvi d'aigua (el 83%).

6. NORMATIVA I INICIATIVES PÚBLIQUES

6.1. ESTAT DEL MEDI AMBIENT

6.1.1. ECOSISTEMES I BIODIVERSITAT

6.1.1.1. ÀMBIT INTERNACIONAL

En la Cimera Mundial de Biodiversitat⁹⁹² s'aprova la Declaració de Gangwon sobre diversitat biològica per al desenvolupament sostenible en la que es referma el compromís dels signants per la plena aplicació del Pla estratègic per a la diversitat biològica 2011-2020 i per assolir els objectius d'Aichi.⁹⁹³ La Declaració també insta els estats membres a ratificar el Protocol de Nagoya,⁹⁹⁴ que entra en vigor el 12.10.2014, i proporciona un marc legal per garantir que l'accés i la utilització dels recursos genètics procedents de plantes, animals, bacteries o altres organismes amb fins comercials, d'investigació o altres es produeixen sobre la base del benefici mutu. Així mateix, la Declaració pren el compromís de donar prioritat a la biodiversitat en els futurs debats relatius al desenvolupament sostenible així com en l'agenda de desenvolupament post-2015 de Nacions Unides (NU).

En la V reunió de les parts del Conveni d'Aarhus⁹⁹⁵ es prenen diverses decisions, entre les quals destaca la Declaració de Maastricht que reclama una major transparència, la protecció dels activistes ambientals i els denunciants, la informació adequada i l'ús dels mitjans socials.

En la VII reunió de les parts de l'Acord sobre la conservació de les poblacions de ratpenats d'Europa (Eurobats)⁹⁹⁶ s'aproven catorze resolucions dirigides a reforçar la protecció dels ratpenats en diversos àmbits: aerogeneradors, parcs eòlics, boscos, llocs subterranis, àrees crítiques d'alimentació, impacte de les infraestructures de trànsit, entre d'altres.

En la 68ª sessió de l'Assemblea General de NU s'aprova la Resolució 68/310, que convida al secretari general a tenir en compte els resultats dels diàlegs estructurats relatius a la promoció del desenvolupament, la transferència i la difusió de tecnologies netes i racionals ambientalment.⁹⁹⁷

6.1.1.2. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

S'aprova, en nom de la Unió Europea (UE), el Protocol de Nagoya i les normes que han de permetre concretar la seva aplicació en l'àmbit de la UE.⁹⁹⁸

Ateses les modificacions que s'han anat produint en la Convenció sobre el comerç internacional d'espècies amenaçades de fauna i flora silvestres (CITES), es modifica el reglament corresponent de la UE per adequar-lo a la situació actual de la Convenció.⁹⁹⁹

Es prohibeix la introducció a la UE de determinades espècies de fauna i flora silvestres procedents de Bielorrússia, Mongòlia, Tajikistan i Turquia.¹⁰⁰⁰

⁹⁹² XIIª reunió de la Conferència de les parts del Conveni sobre diversitat biològica (CoP 12) feta del 6 al 17 d'octubre del 2014 a Pyeongchang, província de Gangwon, Corea del Sud.

⁹⁹³ El Pla estratègic per a la diversitat biològica 2011-2020 i els objectius d'Aichi per a la diversitat biològica es van aprovar a la desena reunió de la Conferència de les Parts del Conveni sobre la diversitat biològica feta a Nagoya el 2010.

⁹⁹⁴ El Conveni sobre diversitat biològica té dos protocols, les parts dels quals també es van reunir per preparar part de les decisions a aprovar a la Cimera: Iª reunió de les parts del Protocol de Nagoya i reunió de les parts del Protocol de Cartagena sobre la seguretat de la biotecnologia.

⁹⁹⁵ Maastricht, 29 de juny a 4 de juliol de 2014. El Conveni d'Aarhus de 1998 té per objectiu fomentar l'aplicació del principi 10 de la Declaració de Rio sobre el medi ambient que reconeix que la millor manera de tractar les qüestions ambientals és amb la participació de tots els ciutadans interessats i per tant, cal assegurar l'accés adequat a la informació sobre el medi ambient i l'oportunitat de participar en els processos de presa de decisions, així com l'accés efectiu a procediments judicials i administratius

⁹⁹⁶ Brussel·les del 15 al 17 de setembre de 2014.

⁹⁹⁷ http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/310

⁹⁹⁸ Decisió del Consell, de 14 d'abril de 2014, relativa a la celebració en nom de la Unió Europea del Protocol de Nagoya sobre l'accés als recursos genètics i participació justa i equitativa en els beneficis que es deriven de la seva utilització al Conveni sobre la Diversitat Biològica. DOUE núm. 150, de 20.05.2014. Reglament (UE) núm. 511/2014 del Parlament Europeu i del Consell, de 16 d'abril de 2014 relatiu a les mesures de compliment dels usuaris del Protocol de Nagoya sobre l'accés als recursos genètics i participació justa i equitativa en els beneficis que es deriven de la seva utilització a la Unió. DOUE L 150/59, de 20.05.2014.

⁹⁹⁹ Reglament (UE) 1320/2014 de la Comissió, d'01.12.2014, pel que es modifica el Reglament (CE) 338/97 del Consell, relatiu a la protecció d'espècies de la fauna i flora silvestres a través del control del seu comerç. DOUE L 361, de 17.12.2014.

Es modifica la Directiva 2000/29/CE del Consell per a eliminar la consideració de la Diabrotica virgífera Le Conte com a organisme nociu atès que es constata que s'ha propagat i establert en gran part de la Unió Europea i s'arriba a la conclusió que, tot i que no existeixen mesures factibles d'eradicació o per evitar la propagació, existeixen mesures de control eficaces i sostenibles que poden minimitzar l'impacte d'aquest organisme, especialment en el rendiment del blat de moro.¹⁰⁰¹

6.1.1.3. ÀMBIT ESTATAL

S'aprova la Llei de parcs nacionals¹⁰⁰² que té per objecte establir el règim jurídic bàsic per assegurar la conservació dels parcs nacionals i de la xarxa que formen, així com els diferents instruments de coordinació i col·laboració. Permet la intervenció estatal directa, amb la coordinació de les comunitats autònomes, davant catàstrofes o situacions extraordinàries que posin en perill els valors d'aquests espais; crea un comitè de col·laboració i coordinació entre l'Estat i les comunitats autònomes per al conjunt dels parcs i una comissió de coordinació per cada parc ubicat a diverses comunitats autònomes; dóna continuïtat a la normativa que regula els usos i activitats a l'interior dels parcs i millora la seva integració en la societat i entorns, impulsant el desenvolupament sostenible i la creació d'ocupació verda.

S'aprova el Marc d'acció prioritària per al finançament de la Xarxa Natura 2000 que identifica les prioritats estratègiques de conservació de la Xarxa Natura 2000 a Espanya per al període 2014-2020 i les accions específiques necessàries para assolir-les.¹⁰⁰³ Així mateix, per facilitar-ne l'aplicació s'aproven les guies orientadores per cadascun dels fons estructurals i d'inversió europeus.

S'aprova el Pla sectorial de turisme de naturalesa i biodiversitat per integrar els objectius de conservació en la política de turisme i impulsar la posada en valor de la Xarxa Natura 2000.¹⁰⁰⁴

S'aprova l'Estratègia espanyola de conservació vegetal 2014-2020¹⁰⁰⁵ que dóna resposta al compromís d'Espanya amb l'Estratègia global de conservació de plantes del Conveni de Nacions Unides sobre diversitat biològica i conté els principis i orientacions per la conservació de la diversitat vegetal silvestre a Espanya. Així mateix, en referència a aquest Conveni també es publica l'Instrument de ratificació del Protocol de Nagoya.¹⁰⁰⁶

Es declaren diverses zones d'especial protecció per a les aus en aigües marines espanyoles,¹⁰⁰⁷ entre les quals els espais marins del Delta de l'Ebre-Illa Columbretes, Baix Llobregat-Garraf i Empordà.

6.1.1.4. ÀMBIT AUTONÒMIC

D'entre les diverses lleis ambientals que la Llei d'acompanyament dels pressupostos de la Generalitat per a l'any 2014¹⁰⁰⁸ modifica, s'ha de fer referència en aquest apartat a la Llei d'espais naturals, en la qual s'afegeix la resolució del titular del departament competent en matèria de disseny del sistema d'espais naturals protegits com a instrument per la delimitació definitiva dels límits dels espais inclosos en el Pla d'espais d'interès natural.

Dictamen 19/2013 sobre l'Avantprojecte de llei de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 28 d'octubre de 2013.

¹⁰⁰⁰ Reglament d'execució (UE) núm. 888/2014 de la Comissió de 14 d'agost de 2014 pel que es prohibeix la introducció a la Unió de determinades espècies de fauna i flora silvestres. DOUE L243/21, de 15.08.2014.

¹⁰⁰¹ Recomanació de la Comissió de 6 de febrer de 2014 relativa a les mesures de control de Diabrotica virgífera Le Conte a les àrees de la Unió on se n'hagi confirmat la presència. DOUE L38/46, de 07.02.2014. A Catalunya no ha estat detectada però el Servei de Vigilància Vegetal fa una tasca de prevenció.

¹⁰⁰² Llei 30/2014, de 3 de desembre, de parcs nacionals. BOE núm. 293, de 04.12.2014. A Catalunya afecta únicament al Parc nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici.

¹⁰⁰³ http://www.magrama.gob.es/es/biodiversidad/temas/espacios-prottegidos/m_cons_marco_acc_prio_formato_MAP_tcm7-265444.pdf

¹⁰⁰⁴ Reial decret 416/2014, de 6 de juny, pel que s'aprova el Pla sectorial de turisme de naturalesa i biodiversitat 2014-2020. BOE núm. 147, de 18.06.2014.

¹⁰⁰⁵ Aprovada per la Conferència sectorial de medi ambient el 09.06.2014.

¹⁰⁰⁶ Instrument de Ratificació del Protocol de Nagoya sobre accés als recursos genètics i participació justa i equitativa en els beneficis que es deriven de la seva utilització al Conveni sobre la Diversitat Biològica, fet a Nagoya el 29 d'octubre de 2010. BOE núm. 220, de 20.08.2014.

¹⁰⁰⁷ Ordre AAA/1260/2014, de 9 de juliol, per la que es declaren zones d'especial protecció per les aus en aigües marines espanyoles. BOE núm. 173, de 17.07.2014.

¹⁰⁰⁸ Llei 2/2014, del 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

El Dictamen conté set observacions generals, seixanta observacions a l'articulat i un vot particular.

El CTESC constata que a l'Avantprojecte de llei hi ha, en general, un increment excessiu de les taxes i que en alguns casos la creació de noves taxes no està prou justificada. En conseqüència, diverses observacions a l'articulat proposen l'eliminació d'algunes de les taxes que l'Avantprojecte de llei regula o bé dels increments que preveu.

D'altra banda, el CTESC considera que en l'aplicació d'algunes de les taxes introduïdes o modificades per l'Avantprojecte de llei, quan l'import sigui significatiu, seria adequat fixar la quota del tribut atenent la capacitat econòmica dels obligats al pagament.

El CTESC valora com a insuficient l'intent de modular el quart tram del cànon de l'aigua aplicable a les tarifes domèstiques i considera que caldria reconsiderar-lo per tal de desincentivar usos fraudulents.

El CTESC considera oportuna la regulació de bonificacions per a les entitats subministradores d'aigua amb motiu de la tramitació i ingrés del cànon així com l'establiment de terminis trimestrals per a la declaració i autoliquidació, especialment per a les petites i mitjanes empreses.

El CTESC proposa suprimir la possibilitat que les convocatòries d'ajuts o subvencions puguin contemplar-ne la reducció total o parcial un cop efectuades les resolucions de concessió, ja que aquesta resolució genera un dret subjectiu al beneficiari de l'ajut o subvenció. En la mateixa línia, el CTESC recomana eliminar també la disposició transitòria tercera de l'Avantprojecte de llei que afecta convocatòries ja realitzades.

El CTESC proposa la supressió de determinats apartats de l'Avantprojecte de llei per tal d'evitar que grans establiments comercials es puguin ubicar en municipis de petita dimensió afectant de forma negativa el petit comerç de proximitat.

El CTESC recomana la supressió del caràcter vinculant de l'informe que ha d'emetre l'ACA en el procediment d'autorització de les tarifes dels serveis d'abastament de l'aigua en baixa, atès que invalida la capacitat de decisió col·legiada que actualment correspon a la Comissió de Preus de Catalunya, en la qual l'ACA està representada.

El CTESC considera que determinats articles de l'Avantprojecte de llei, com ara els articles 170 a 175, haurien d'haver estat objecte de tramitació d'una llei específica, atesa la seva dimensió i l'abast de la modificacions efectuades.

La Unió de Pagesos de Catalunya va presentar un vot particular per no considerar correcta la modificació en l'aplicació dels cànon de l'aigua als usos ramaders. En la reunió del Ple, la Confederació de Cooperatives de Catalunya i la senyora Mercè Garau es van adherir al vot particular.

La norma incorpora el 32,30% de les observacions a l'articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen. El CTESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

Es declaren zones especials de conservació els vuitanta-sis llocs d'importància comunitària de la regió biogeogràfica mediterrània, integrants de la Xarxa Natura 2000, i se n'aproven els instruments de gestió.¹⁰⁰⁹

Es crea la Junta rectora del Parc Natural del Montgrí, les illes Medes i el Baix Ter, com a òrgan rector del parc.¹⁰¹⁰

S'aprova el Decret 137/2014 que conté mesures per evitar la introducció a Catalunya d'organismes nocius especialment perillosos pels vegetals i productes vegetals i la seva propagació.¹⁰¹¹ Descriu les obligacions per als titulars o responsables d'espais agraris i forestals o d'àrees verdes no agràries, d'empreses proveïdores de material vegetal i els professionals del sector de la jardineria. S'estableixen mesures fitosanitàries cautelars i la forma de declaració de l'existència d'un organisme nociu especialment perillós pels vegetals.

Dictamen 17/2014 sobre el Projecte de decret sobre mesures per evitar la introducció i propagació

¹⁰⁰⁹ Acord GOV/150/2014, de 4 de novembre, pel qual es declaren zones especials de conservació de la regió biogeogràfica mediterrània, integrants de la Xarxa Natura 2000, se n'aprova l'instrument de gestió, i s'autoritza el conseller de Territori i Sostenibilitat per poder actualitzar els annexos 2, 3 i 4 de l'Acord GOV/176/2013, pel qual es declaren les zones especials de conservació de la regió biogeogràfica alpina, integrants de la Xarxa Natura 2000, i se n'aprova l'instrument de gestió. DOGC núm. 6744, de 17.11.2014.

¹⁰¹⁰ Decret 6/2014, de 14 de gener de creació de la Junta Rectora del Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter. DOGC núm. 6541, de 16.01.2014.

¹⁰¹¹ Decret 137/2014, de 7 d'octubre, sobre mesures per evitar la introducció i propagació d'organismes nocius especialment perillosos per als vegetals i productes vegetals. DOGC núm. 6724, de 09.10.2014.

d'organismes nocius especialment perillosos per al vegetals

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 11 de juny de 2014.

El Dictamen conté tres observacions generals i onze observacions a l'articulat.

El CTESC recomana preveure com s'han d'articular els mecanismes de comunicació en matèria fitosanitària entre els serveis territorials i els productors i els límits exigibles, atès que la manca de comunicació pot comportar sancions. També es recomana introduir en el preàmbul una explicació del perquè en aquesta norma no es regula el dret d'indemnització.

També es recomana que el Departament valori els efectes de la derogació de les normes proposades, ja que es constata que no s'ha aprovat la normativa que les hauria de substituir, per la qual cosa seran d'aplicació normes d'àmbit territorial superior, fet que genera un elevat grau d'incertesa, inseguretat jurídica i un risc en cas de manca de mesures preventives o d'actuació.

La resta d'observacions són de caràcter tècnic que recomanen clarificar certs aspectes de la norma i aclarir o acotar termes que s'hi utilitzen amb la finalitat de millora la redacció i la concreció de la norma.

La norma incorpora el 45,50% de les observacions a l'articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen. El CTESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

En aplicació de les directrius que desenvolupen la Llei estatal 42/2007 del patrimoni natural i de la biodiversitat, elaborades conjuntament per l'Estat i les comunitats autònomes en el si de la Comissió estatal per al patrimoni natural i la biodiversitat, s'aprova el Decret que té per objecte declarar els mètodes homologats de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores o d'espècies exòtiques invasores depredadores, establir el procediment per a l'homologació de nous mètodes que compleixin els requeriments de benestar i selectivitat per a la seva captura, regular l'acreditació dels usuaris de mètodes de captura homologats i establir l'excepcionalitat del règim de captura d'aquestes espècies.¹⁰¹²

Dictamen 27/2013 sobre el Projecte de decret relatiu a l'homologació de mètodes de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores i d'espècies exòtiques invasores depredadores i l'acreditació de les persones que en són usuàries

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 20 de desembre de 2013.

El Dictamen conté una observació general i cinc a l'articulat.

El CTESC valora de forma positiva aquesta norma i la considera adient per assolir els objectius establerts.

El CTESC considera que, d'acord amb la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i procediment de les administracions públiques, el silenci administratiu regulat en la norma hauria de ser positiu.

El CTESC també recomana més concreció en alguns aspectes de la norma.

La norma incorpora el 30% de les observacions a l'articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen. El CTESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

S'aprova el Decret regulador del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible,¹⁰¹³ que substitueix l'anterior amb l'objectiu de reforçar el caràcter com a òrgan d'assessorament estratègic i de consulta del Govern i millorar-ne el funcionament a partir de l'experiència de gestió acumulada en els seus quinze anys d'existència.

Es regula l'extracció de corall vermell en les aigües interiors del litoral català.¹⁰¹⁴

¹⁰¹² Decret 56/2014, de 22 d'abril, relatiu a l'homologació de mètodes de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores i d'espècies exòtiques invasores depredadores i l'acreditació de les persones que en són usuàries. DOGC núm. 6609, de 24.04.2014

¹⁰¹³ Decret 41/2014, d'1 d'abril, del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya. DOGC núm. 6596, de 03.04.2014

¹⁰¹⁴ Decret 54/2014, de 15 d'abril, pel qual es regula l'extracció de corall vermell (*Corallium rubrum*) en les aigües interiors del litoral català. DOGC núm. 6606, de 17.04.2014.

Dictamen 04/2014 sobre el Projecte de decret pel qual es regula l'extracció de corall vermell (*corallium rubrum*) en les aigües interiors del litoral català

La Comissió Executiva per delegació del Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social va aprovar aquest Dictamen en la sessió ordinària del dia 17 de febrer de 2014.

El Dictamen conté una observació general i una a l'articulat.

El CTESC valora que s'hagi limitat a sis mesos la campanya d'extracció de corall vermell. També valora que s'hagin regulat les condicions per a la seva explotació, comercialització i traçabilitat, donat el valor ecològic d'aquesta espècie.

El CTESC considera que aquesta regulació ha de permetre adaptar l'explotació a la necessitat de preservar i millorar la qualitat de l'entorn natural de Catalunya i del mar Mediterrani.

La norma incorpora el 100% de les observacions a l'articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen. El CTESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

El Parlament aprova una moció sobre les polítiques de conservació i gestió del medi natural¹⁰¹⁵ en la que, entre d'altres, insta el Govern a potenciar el Cos d'Agents Rurals; cercar fórmules que permetin de destinar més recursos econòmics públics i privats a la gestió dels espais naturals protegits; definir els equips humans necessaris per gestionar i vigilar el medi natural, recuperant progressivament els llocs de treball; completar la Xarxa d'Espais Naturals Protegits, especialment en l'àmbit marí; elaborar un pla director del Sistema d'Espais Naturals Protegits de Catalunya que delimiti els espais naturals protegits a partir de criteris tècnics i científics, o incloure'l en la futura llei de la biodiversitat i el patrimoni natural; aplicar mesures d'accés a la informació i de transparència per posar a l'abast dels ciutadans la informació disponible, actualitzant les dades del web del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural i facilitant-hi l'accés i presentar, durant el 2014, la memòria preliminar de la llei de la biodiversitat i el patrimoni natural.

6.1.2. AIGUA

6.1.2.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Es fan diverses modificacions d'abast tècnic de la Directiva sobre protecció de les aigües subterrànies contra la contaminació i el deteriorament.¹⁰¹⁶ En concret, s'afegeixen les referències a nitrats i a fòsfor i es modifica la regulació de la informació que han de facilitar els estats membres en relació amb els contaminants i els seus indicadors.

S'aprova la Directiva marc per l'ordenació de l'espai marítim¹⁰¹⁷ que té per objectiu fomentar el creixement sostenible de les economies marítimes, el desenvolupament sostenible dels espais marins i l'aprofitament sostenible dels recursos marins. Amb aquesta finalitat preveu que els estats membres determinin i apliquin una ordenació de l'espai marítim tenint en compte les interaccions entre terra i mar i la millora de la cooperació transfronterera d'acord amb la Convenció de les Nacions Unides sobre Dret del Mar.

La Comissió Europea dóna resposta a la primera iniciativa ciutadana europea anomenada "L'aigua és un dret humà". Consta que la decisió sobre la manera d'explotar els serveis hídrics correspon clarament als estats membres, identifica les possibles deficiències i els aspectes on calen més esforços, nacionals o de la UE, per respondre les preocupacions que motiven la Iniciativa ciutadana i es compromet a posar en marxa un conjunt de mesures i accions concretes en els àmbits que tenen una relació directa amb la iniciativa i els seus objectius. Entre aquestes: intensificar l'esforç perquè la legislació europea sobre l'aigua s'apliqui plenament als estats membres; fomentar el diàleg estructurat sobre la transparència al sector de l'aigua entre els interessats; defensar l'accés universal a l'aigua potable i el sanejament com a punt prioritari dels objectius de desenvolupament sostenible

¹⁰¹⁵ Moció 83/X del Parlament de Catalunya, sobre les polítiques de conservació i gestió del medi natural - Ple del Parlament. Sessió núm. 27, de 27.02.2014. BOPC núm. 272, de 03.03.2014.

¹⁰¹⁶ Directiva 2014/80/UE de la Comissió de 20 de juny de 2014 que modifica l'annex II de la Directiva 2006/118/CE del Parlament Europeu i del Consell, relativa a la protecció de les aigües subterrànies contra la contaminació i el deteriorament. DOUE L 182/52, de 21.06.2014.

¹⁰¹⁷ Directiva 2014/89/UE del Parlament Europeu i del Consell de 23 de juliol de 2014 per la qual s'estableix un marc per l'ordenació de l'espai marítim. DOUE L257/135, de 28.08. 2014.

després de 2015; animar els estats membres a redoblar els esforços per garantir el subministrament d'aigua segura, neta i assequible per a tothom.¹⁰¹⁸

6.1.2.2. ÀMBIT ESTATAL

S'aprova el Reglament general de costes¹⁰¹⁹ que adequa el desenvolupament reglamentari de la Llei de costes a les reformes introduïdes en aquesta llei l'any 2013.¹⁰²⁰ Té per finalitat la protecció del domini públic marí-terrestre i la seguretat jurídica. Les principals novetats, derivades dels canvis en la Llei de costes, són: pel que fa als béns que integren el domini públic marí-terrestre s'especifiquen els tipus de duna; s'especifica també el concepte de terrenys inundats artificial i controladament; s'introdueixen especificacions procedimentals en relació amb l'atermenament i amb els seus efectes; precisa el concepte de situació de regressió greu; es desenvolupen les servituds legals i es precisa el règim d'utilització del domini públic marí-terrestre; i s'estableixen els terminis màxims de durada de les concessions en funció dels usos a què es destinin.

Amb un considerable retard, cinc anys, respecte el termini previst per la Directiva marc de l'aigua, es clou el primer cicle de la planificació hidrològica amb l'aprovació dels plans corresponents al Tajo, el Segura i el Xúquer i, de manera destacada, el Pla hidrològic de la part espanyola de la demarcació hidrogràfica de l'Ebre.¹⁰²¹ La Generalitat de Catalunya va interposar un requeriment davant el Consell de Ministres per mostrar la seva disconformitat especialment pel que fa a la determinació de cabals ecològics a l'Ebre, l'elevada programació de nous regadius i noves demandes a la conca sense una clara justificació i anàlisi de viabilitat. Desestimat el requeriment, la Generalitat va interposar una demanda davant el Tribunal Suprem¹⁰²² pendent de resoldre's en el moment d'aprovar la present Memòria. Així mateix, el Govern anuncia la intenció de denunciar el Pla davant la Comissió Europea considerant que és lesiu per a la preservació del Delta i per la lluita contra la seva salinització i que contradiu la normativa europea.¹⁰²³ Així mateix, el Parlament aprova la Moció 105/X en la que, entre d'altres propostes, insta el Govern a rebutjar el Pla hidrològic de la conca de l'Ebre, utilitzar tots els mecanismes jurídics per aturar-lo, adequar i aprovar una proposta de cabals ambientals que garanteixi els nivells de conservació dels hàbitats d'interès comunitari. Així mateix l'insta a adoptar les mesures necessàries per a la protecció efectiva del curs inferior del riu Ebre i del delta, evitant el deteriorament dels espais naturals i la seva biodiversitat.¹⁰²⁴

Paral·lelament a la conclusió del primer cicle hidrològic, a finals d'any s'anuncia l'inici del període de consulta i informació pública del segon cicle de planificació hidrològica 2015-2021, actualment en fase d'exposició pública.¹⁰²⁵

S'aprova el Pla estatal de protecció de la riba del mar contra la contaminació,¹⁰²⁶ com a part integrant del subsistema marí-terrestre del Sistema Nacional de Resposta enfront la contaminació marina.

Es ratifica el protocol addicional de l'Acord de cooperació per la protecció de les costes i aigües de l'Atlàntic Nord-est contra la pol·lució pel qual Espanya es compromet a exigir als funcionaris competents, als capitans i altres persones que tinguin la responsabilitat sobre naus amb pavelló espanyol o de les plataformes al mar explotades en zones sota la seva jurisdicció la comunicació de qualsevol incident que impliqui el vessament o amenaça de vessament d'hidrocarburs o altres substàncies nocives i l'existència, naturalesa i extensió dels hidrocarburs i altres substàncies nocives observades al mar i susceptibles de constituir una amenaça per la costa.

¹⁰¹⁸ Comunicació de la Comissió relativa a la Iniciativa Ciutadana Europea «El Dret a l'aigua i el sanejament com dret humà. L'aigua no és un bé comercial sinó un bé públic!». COM (2014) 177 final, de 19.03.2014.

¹⁰¹⁹ Reial decret 876/2014, de 10 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament general de costes. BOE núm. 247, d'11.10.2014.

¹⁰²⁰ Llei 2/2013, de 29 de maig, de protecció i ús sostenible del litoral i de modificació de la Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes.

¹⁰²¹ Reial decret 129/2014, de 28 de febrer, pel qual s'aprova el Pla hidrològic de la part espanyola de la Demarcació Hidrogràfica de l'Ebre. BOE núm. 52, d'01.03.2014.

¹⁰²² Recurs contenciós administratiu 455/2014.

¹⁰²³ Acords de Govern de 04.03.2014.

¹⁰²⁴ Moció 105/X del Parlament de Catalunya sobre el Pla hidrològic de la conca de l'Ebre i sobre el Pla de protecció integral del Delta de l'Ebre. BOPC 311, de 30.04.2014.

¹⁰²⁵ Resolució de la Direcció General de l'Aigua per la qual s'anuncia l'obertura del període de consulta i informació pública dels documents titulats "Proposta de projecte de revisió del Pla hidrològic. Projecte de pla de gestió del risc d'inundació i estudi ambiental estratègic" corresponents a les demarcacions hidrogràfiques del Cantàbric occidental, Guadalquivir, Ceuta, Melilla, Segura i Xúquer i a la part espanyola de les demarcacions hidrogràfiques del Cantàbric oriental, Miño-Sil, Duero, Tajo, Guadiana i Ebre. BOE núm. 315, de 30.12.2014.

El Departament de Territori i Sostenibilitat alerta que el nou Pla hidrològic de la Conca de l'Ebre (PHCE) que el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient ha posat recentment a informació pública no presenta cap variació significativa respecte la planificació vigent.

¹⁰²⁶ Ordre AAA/702/2014, de 28 d'abril, per al qual s'aprova el Pla estatal de protecció de la riba del mar contra la contaminació. BOE núm. 107, de 02.05.2014.

6.1.2.3. ÀMBIT CATALÀ

La Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014¹⁰²⁷ modifica determinats aspectes del cànon de l'aigua per determinar el gravamen específic per 2014, en concret, es regulen els valors de base per volum per a usos domèstics i industrials i assimilables, i el valor de cada unitat de paràmetre de contaminació. Així mateix es regulen els valors per determinar la quota corresponent als establiments ramaders i als usos industrials d'aigua per a la producció d'energia elèctrica efectuats per centrals hidroelèctriques.

La Llei d'acompanyament dels pressupostos¹⁰²⁸ introdueix diverses modificacions a la Llei d'aigües¹⁰²⁹ per tal d'incorporar el principi de recuperació dels costos dels serveis relacionats amb l'aigua que s'ha d'aplicar de manera que incentivi l'ús eficient del recurs i, per tant, contribueixi als objectius mediambientals perseguits. S'amplia per dos anys l'exempció del cànon de l'aigua a usos industrials efectuats per entitats subministradores que facturin menys de 20.000 metres cúbics anuals. Es modifica també el règim sancionador de la Llei de pesca i acció marítimes i de la Llei d'ordenació sostenible de la pesca en aigües continentals.

A través del Decret llei 2/2014¹⁰³⁰ es dóna una nova redacció a la disposició addicional segona de la Llei 31/2010, del 3 d'agost, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, preveient un nou marc de relació entre aquesta i l'Agència Catalana de l'Aigua, en relació amb l'exercici de determinades competències del cicle hidràulic, així com el pagament únic en favor de l'Agència esmentada.

A la Moció sobre les polítiques de conservació i gestió del medi natural aprovada pel Parlament,¹⁰³¹ s'insta el Govern a garantir la vigilància efectiva de les aigües marítimes interiors sobre les quals la Generalitat té competències, amb una visió integrada de recursos materials i humans, que han de treballar amb la cobertura legal i la base jurídica adequades i la coordinació dels organismes competents de la Generalitat.

6.1.3. ATMOSFERA

6.1.3.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

A fi de millorar la protecció ambiental i disminuir les emissions dels vehicles de motor es modifica la Directiva que crea el marc per a l'homologació dels vehicles de motor i dels remolcs i altres components destinats a aquests vehicles. Així, entre d'altres, es limita el nombre de partícules per motors d'encesa per espurna i s'adapten els requisits per a l'homologació dels motors que empen tecnologies de combustible dual i els que empen combustibles gasosos.¹⁰³²

Es modifica també la Directiva relativa a les mesures contra les emissions de gasos i partícules contaminants procedents de motors destinats a propulsar tractors agrícoles o forestals per adaptar-la a les modificacions successives introduïdes a la Directiva 97/68/CE, que és la norma de referència per l'aproximació de les legislacions dels estats membres sobre mesures contra l'emissió de gasos i partícules contaminants procedents dels motors de combustió interna que s'instal·lin a les màquines mòbils no de carretera¹⁰³³

Amb l'objectiu d'evitar l'aplicació de disposicions nacionals més rigoroses, atès que afectaria negativament a la interoperabilitat del sistema ferroviari, s'especifica la normativa a tenir en compte pel que fa al soroll emès pel material rodant nou i rehabilitat.¹⁰³⁴

¹⁰²⁷ Llei 1/2014, del 27 de gener, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

¹⁰²⁸ Llei 2/2014, del 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

¹⁰²⁹ Decret legislatiu 3/2003, de 4 de novembre.

¹⁰³⁰ Decret llei 2/2014, de 10 de juny, de modificació de la Llei 31/2010, del 3 d'agost, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. DOGC núm. 6642, de 12.06.2014. Validat per Resolució 737/X del Parlament de Catalunya. DOGC núm. de 16.07.2014

¹⁰³¹ Vegeu el punt 6.1.1.4 Àmbit autònom de l'apartat d'ecosistemes i biodiversitat.

¹⁰³² Reglament (UE) núm. 133/2014 de la Comissió de 31 de gener de 2014 pel que es modifiquen, per a adaptar-los al progrés tècnic pel que fa als límits d'emissions, la Directiva 2007/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, el Reglament (CE) núm. 582/2009 del Parlament Europeu i del Consell i el Reglament (UE) núm. 587/2011 de la Comissió. DOUE L 47/1, de 18.02.2014.

¹⁰³³ Directiva 2014/43/UE de la Comissió de 18 de març de 2014 per la que es modifiquen els annexos I, II i III de la Directiva 2000/25/CE del Parlament Europeu i del Consell relativa a les mesures que han d'adoptar-se contra les emissions de gasos contaminants i partícules contaminants procedents de motors destinats a propulsar tractors agrícoles o forestals. DOUE L 82/12, de 20.03.2014.

¹⁰³⁴ Directiva 2014/38/UE de la Comissió de 10 de març de 2014 per la es modifica l'annex III de la Directiva 2008/57/CE del Parlament Europeu i del Consell pel que fa a la contaminació acústica. DOUE L 70/20, d'11.03.2014.

6.1.3.2. ÀMBIT ESTATAL

S'aproven el Pla PIMA Aire 3¹⁰³⁵ i el Pla PIMA Terra¹⁰³⁶ per avançar en la protecció de la qualitat de l'aire mitjançant la reducció de les emissions de contaminants atmosfèrics i de diòxid de carboni dels vehicles.

6.1.3.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

S'aprova el Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire en les zones de protecció especial de l'ambient atmosfèric.¹⁰³⁷

6.1.4. RESIDUS

6.1.4.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Es modifica el Reglament relatiu al trasllat de residus¹⁰³⁸ per tal de pal·liar les divergències i llacunes en l'execució i en les inspeccions dutes a terme per les autoritats que participen en les inspeccions dels estats membres. Així, entre d'altres, s'inclou l'obligació d'establir plans d'inspecció i d'informar públicament sobre el resultat de les inspeccions i les mesures preses, incloses les sancions imposades.

6.1.4.2. ÀMBIT ESTATAL

S'aprova el Programa estatal de prevenció de residus 2014-2020 amb l'objectiu de reduir-los un 10%.¹⁰³⁹ El Programa s'articula al voltant de quatre línies estratègiques destinades a incidir en els elements clau de la prevenció de residus: disminució de la quantitat de residus; reutilització i allargament de la seva vida útil; reducció del contingut de substàncies nocives en materials i productes, així com dels seus impactes sobre la salut humana i el medi ambient.

En matèria de residus radioactius, s'aprova el Reial decret 102/2014¹⁰⁴⁰ a través del qual es desenvolupa la Llei 25/1964 sobre energia nuclear per incorporar al dret espanyol la Directiva 2011/70/Euratom del Consell. L'objecte de la norma és regular la gestió responsable i segura del combustible nuclear consumit i dels residus radioactius si procedeixen d'activitats civils en totes les seves etapes, des de la generació fins l'emmagatzematge definitiu, a fi d'evitar imposar a les generacions futures càrregues indegudes, i també la regulació d'alguns aspectes relatius al finançament d'aquestes activitats. Entre els aspectes destacables es compatibilitza l'atribució de la responsabilitat principal respecte d'aquests materials de qui els genera o és titular de l'autorització amb la responsabilitat última de l'Estat que deriva de la qualificació, feta per la Llei 25/1964 esmentada, de la gestió dels residus radioactius com a servei públic essencial reservat a l'Estat. Es regula el contingut del Pla general de residus radioactius, l'objecte i funcions d'ENRESA (Empresa Nacional de Residuos Radiactivos, S.A. a qui s'encomana la gestió del servei públic de gestió d'aquest tipus de residus) i l'emmagatzematge definitiu de residus radioactius fora d'Espanya. S'incorpora també al Reglament sobre instal·lacions nuclears i radioactives una nova autorització de desmantellament i tancament per a les instal·lacions d'emmagatzemament definitiu de combustible nuclear gastat i residus radioactius i s'inclou l'obligació d'aportar garanties que cobreixin els costos i contingències que es poguessin derivar dels processos de desmantellament i clausura o tancament de les instal·lacions nuclears. Es modifica també aquest Reglament per possibilitar la renovació de l'autorització d'explotació quan el cessament hagués obeït a raons alienes a la seguretat nuclear o protecció radiològica.

¹⁰³⁵ Reial decret 128/2014, de 28 de febrer pel qual es regula la concessió directa d'ajudes del Pla d'impuls al medi ambient PIMA Aire 3 per a l'adquisició de vehicles comercials, motocicletes i ciclomotors elèctrics i híbrids i bicicletes de pedaleig assistit per motor elèctric. BOE núm. 55, de 05.03.2014.

¹⁰³⁶ Reial decret 147/2014, de 7 de març, pel qual es regula la concessió directa d'ajudes del Pla d'impuls al medi ambient per a la renovació de tractors agrícoles PIMA Terra. BOE núm. 58, de 08.03.2014.

¹⁰³⁷ Acord GOV/127/2014, de 23 de setembre, pel qual s'aprova el Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire a les zones de protecció especial de l'ambient atmosfèric. DOGC núm. 6714, de 26.09.2014. L'àmbit d'aplicació d'aquest Pla d'actuació està constituït pels municipis declarats zones de protecció especial de l'ambient atmosfèric pel Decret 226/2006, de 23 de maig, i per l'Acord GOV/82/2012, de 31 de juliol. Es tracta de 40 municipis que presenten uns nivells de qualitat de l'aire de diòxid de nitrogen i partícules totals en suspensió d'un diàmetre inferior a 10 micres superiors als valors límit màxims admissibles que fixa la normativa vigent sobre protecció de l'ambient atmosfèric.

¹⁰³⁸ Reglament (UE) núm. 660/2014 del Parlament Europeu i del Consell de 15 de maig de 2014 pel que es modifica el Reglament (CE) núm. 1013/2006 relatiu als trasllats de residus. DOUE L 189/135, de 27.06.2014.

¹⁰³⁹ Resolució de 20 de desembre de 2013, de la Direcció General de Qualitat i Avaluació Ambiental i Medi Natural, per la que es publica l'Acord del Consell de Ministres de 13.12.2013, pel que s'aprova el Programa estatal de prevenció de residus 2014-2020. BOE núm. 20, de 23.01.2014.

¹⁰⁴⁰ Reial decret 102/2014, de 21 de febrer, per a la gestió responsable i segura del combustible nuclear gastat i els residus radioactius. BOE núm. 58, de 08.03.2014.

6.1.4.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

La Llei d'acompanyament dels pressupostos per al 2014 ja esmentada modifica diversos aspectes del Text refós de la llei reguladora de residus. S'actualitzen els tipus de gravamen del cànon sobre la disposició del rebuig dels residus municipals, i es crea el cànon que grava la destinació dels residus industrials a dipòsit controlat. S'amplia la moratòria de l'aplicació del cànon sobre la deposició controlada dels residus de la construcció, que havia finalitzat l'octubre de 2013, i es preveu la devolució de les quotes meritades el darrer trimestre. Es preveu que la descontaminació del sòl es dugui a terme a través de la presentació d'un projecte de recuperació voluntària a l'Agència de Residus de Catalunya, sense la prèvia declaració del sòl com a contaminat. D'altra banda, amb l'objectiu de garantir la continuïtat de la regeneració al 100% dels olis minerals i sintètics usats de caràcter regenerable s'estableix expressament que els olis industrials usats han de tractar-se exclusivament per la via de la regeneració amb l'ús de les millors tècniques disponibles.¹⁰⁴¹

Per acord de Govern s'autoritza la dissolució i liquidació d'Ecoparc de Residus Industrials, SAU (ERISA) i l'adjudicació a l'Agència de Residus de Catalunya, com a soci únic d'ERISA, de tots els actius d'aquesta societat i la continuació de la seva activitat d'incineració de residus especials en condicions que permetin la definitiva incorporació al sector privat de la dita activitat.¹⁰⁴²

S'inicia el procés d'elaboració, per part de l'ARC, del nou Programa general de prevenció i gestió de residus i recursos de Catalunya 2013-2020 (PRECAT20), que fusiona en un sol document la gestió dels residus municipals, industrials i de la construcció així com del nou Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals de Catalunya 2013-2020 (PINFRECAT20).¹⁰⁴³

6.1.5. AGRICULTURA

6.1.5.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

La Comissió Europea ha aprovat diversos actes delegats i d'execució¹⁰⁴⁴ en desenvolupament dels reglaments de la Política Agrària Comuna per al nou període de programació 2014-2020 aprovats formalment a desembre de

¹⁰⁴¹ Aquesta previsió s'ha de relacionar amb la finalització, el setembre de 2013, de la concessió del servei públic de la gestió de l'oli mineral usat a CATOR, S.A..

¹⁰⁴² Acord GOV/115/2014, de 29 de juliol, pel qual s'autoritza la dissolució i liquidació de l'empresa pública Ecoparc de Residus Industrials, SAU, i la subrogació de l'Agència de Residus de Catalunya en un préstec sindicat. DOGC núm. 6676, de 31.07.2014. La decisió es pren després que la Llei 5/2012, de 20 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives va formalitzar la supressió de la declaració de servei públic de la incineració de residus especials i van quedar així desafectats els béns d'ERISA i després que la subhasta pública d'accions del 13.03.2013 quedés deserta.

¹⁰⁴³ http://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/planificacio/

¹⁰⁴⁴ Reglament delegat (UE) núm. 639/2014 de la Comissió, d'11 de març de 2014, que completa el Reglament (UE) núm. 1307/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 17 de desembre de 2013 pel qual s'estableixen les normes aplicables als pagaments directes als agricultors en virtut dels règims d'ajut inclosos en el marc de la Política Agrícola Comú i pel qual es deroguen els reglaments (CE) núm. 637/2008 i (CE) núm. 73/2009 del Consell.

Reglament delegat (UE) núm. 640/2014 de la Comissió, d'11 de març de 2014, que completa el Reglament (UE) núm. 1306/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 17 de desembre de 2013 sobre el finançament, gestió i seguiment de la Política Agrícola Comú, pel que es deroguen els reglaments (CE) núm. 352/78, (CE) núm. 165/94, (CE) núm. 2799/98, (CE) núm. 814/2000, (CE) núm. 1290/2005 i (CE) núm. 485/2008 del Consell.

Reglament d'execució (UE) núm. 641/2014 de la Comissió, de 16 de juny de 2014, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (UE) núm. 1307/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 17 de desembre de 2013 pel qual s'estableixen les normes aplicables als pagaments directes als agricultors en virtut dels règims d'ajut inclosos en el marc de la Política Agrícola Comú i pel que es deroguen els reglaments (CE) núm. 637/2008 i (CE) núm. 73/2009 del Consell.

Reglament delegat (UE) núm. 611/2014 de la Comissió, d'11 de març de 2014 que completa el Reglament (UE) núm. 1308/2013 del Parlament Europeu i del Consell pel que fa als programes de suport al sector de l'oli d'oliva i les olives de taula.

Reglament delegat (UE) núm. 612/2014 de la Comissió, d'11 de març de 2014 que complementa el Reglament (UE) núm. 1308/2013 del Parlament Europeu i del Consell modificant el Reglament (CE) núm. 555/2008 de la Comissió amb l'establiment de noves mesures per als programes nacionals de suport al sector vitivinícola.

Reglament delegat (UE) núm. 499/2014 de la Comissió, d'11 de març de 2014 pel qual es complementen els reglaments (UE) núm. 1308/2013 i 1306/2013 modificant el Reglament d'execució (UE) núm. 543/2011 de la Comissió e relació amb els sectors de les fruites i hortalisses transformades.

Reglament delegat (UE) núm. 500/2014 de la Comissió, d'11 de març de 2014 pel qual es complementa el Reglament (UE) núm. 1308/2013 mitjançant la modificació del Reglament (CE) núm. 288/2009 de la Comissió pel que fa a la concessió d'ajudes per a les mesures d'acompanyament en el marc d'un pla de consum de fruites i hortalisses a les escoles.

Reglament delegat (UE) núm. 501/2014, de la Comissió, d'11 de març de 2014 pel qual es complementa el Reglament (UE) núm. 1308/2013 mitjançant la modificació del Reglament (CE) núm. 826/2008 de la Comissió pel que fa a determinats requisits que han de complir els productes agrícoles que es beneficien de l'ajuda per a l'emmagatzematge privat.

Reglament d'execució (UE) núm. 614/2014 de la Comissió, de 6 de juny de 2014 que modifica el Reglament núm. 555/2008 pel que fa a l'aplicació de determinades mesures de suport al sector vitivinícola.

2013 i que fan referència als pagaments directes, l'Organització comuna de mercats, el finançament, gestió i seguiment de la PAC i el FEADER.¹⁰⁴⁵

S'actualitza també el Reglament de zones protegides exposades a riscos fitosanitaris específics després que els estats membres hagin proporcionat la informació completa sobre la presència o no d'organismes nocius i sobre els esforços fets per eradicar-los.¹⁰⁴⁶

6.1.5.2. ÀMBIT ESTATAL

S'aproven diversos decrets per desenvolupar el marc d'aplicació de la nova política agrícola comuna (PAC) a Espanya.¹⁰⁴⁷ El Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural considera que aquests decrets contenen contradiccions manifestes respecte la normativa comunitària i en conseqüència tramet el febrer de 2015 un requeriment previ a la interposició de recurs per la via del contenciós-administratiu al Ministeri d'Agrí-

Reglament d'execució núm. 615/2014 de la Comissió, de 6 de juny de 2014 pel qual s'estableixen les normes de desenvolupament del Reglament (UE) núm. 1306/2013 i del Reglament (UE) núm. 1308/2013 pel que fa als programes de treball per a sostenir els sectors de l'oli d'oliva i les olives de taula.

Reglament delegat (UE) núm. 807/2014, de la Comissió, d'11 de març de 2014 que completa el Reglament (UE) núm. 1305/2013, relatiu a l'ajuda al desenvolupament rural a través del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER) i introdueix disposicions transitòries.

Reglament d'execució (UE) núm. 808/2014 de la Comissió, de 17 de juliol de 2014 pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (UE) núm. 1305/2013, relatiu a l'ajuda al desenvolupament rural a través del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER).

Reglament d'execució (UE) núm. 809/2014 de la Comissió, de 17 de juliol de 2014 pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (UE) núm. 1306/2013 pel que fa al sistema integrat de gestió i control, les mesures de desenvolupament rural i la condicionalitat.

Reglament d'execució (UE) núm. 834/2014 de la Comissió, de 22 de juliol de 2014 pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del marc comú de seguiment i avaluació de la política agrària comuna.

Reglament delegat (UE) núm. 906/2014 de la Comissió, d'11 de març de 2014, que completa el Reglament (UE) núm. 1306/2013 pel que fa a la gestió d'intervenció pública.

Reglament delegat (UE) núm. 907/2014 de la Comissió, d'11 de març de 2014, que completa el Reglament (UE) núm. 1306/2013 pel que fa als organismes pagadors i altres òrgans, la gestió financera, la liquidació de comptes, les garanties i l'ús de l'euro.

Reglament d'execució (UE) núm. 908/2014 de la Comissió, de 6 d'agost de 2014 pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (UE) núm. 1306/2013 en relació amb els organismes, la gestió financera, la liquidació de comptes, les normes relatives als controls, les garanties i la transparència.

Reglament d'execució (UE) núm. 1044/2014 de la Comissió, de 3 d'octubre de 2014, pel qual s'estableixen els límits màxims pressupostaris aplicables al 2014 a determinats règims d'ajudes directes previstos al Reglament (CE) núm. 73/2009 del Consell

Reglament d'execució (UE) núm. 1259/2014 de la Comissió, de 24 de novembre de 2014, relatiu al reemborsament, d'acord amb l'article 26 apartat 5 del Reglament (UE) núm. 1306/2013, del Parlament Europeu i del Consell, dels crèdits prorrogats de l'exercici 2014.

¹⁰⁴⁵ Reglament (UE) núm. 1303/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 17 de desembre de 2013 pel qual s'estableixen disposicions comunes relatives al Fons europeu de desenvolupament regional, al Fons social europeu, al Fons de cohesió, al Fons europeu agrícola de desenvolupament rural i al Fons europeu marítim i de pesca, i pel qual s'estableixen disposicions generals relatives al Fons europeu de desenvolupament regional, al Fons social europeu, al Fons de cohesió i al Fons europeu marítim i de pesca, i es deroga el Reglament (CE) núm. 1083/2006 del Consell. DOUE L347, de 20.12.2013.

Reglament (UE) núm. 1306/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 17 de desembre de 2013 sobre el finançament, gestió i seguiment de la Política Agrícola Comú, pel que es deroguen els reglaments (CE) núm. 352/78, (CE) núm. 165/94, (CE) núm. 2799/98, (CE) núm. 814/2000, (CE) núm. 1290/2005 i (CE) núm. 485/2008 del Consell. DOUE L347, de 20.12.2013.

Reglament (UE) núm. 1305/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 17 de desembre de 2013 relatiu a l'ajut al desenvolupament rural a través del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER) i pel qual es deroga el Reglament (CE) núm. 1698/2005 del Consell. DOUE L347, de 20.12.2013.

Reglament (UE) núm. 1307/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 17 de desembre de 2013 pel qual s'estableixen les normes aplicables als pagaments directes als agricultors en virtut dels règims d'ajut inclosos en el marc de la Política Agrícola Comú i pel que es deroguen els reglaments (CE) núm. 637/2008 i (CE) núm. 73/2009 del Consell. DOUE L347, de 20.12.2013.

Reglament (UE) núm. 1308/2013 del Parlament Europeu i del Consell de 17 de desembre de 2013 pel qual es crea l'organització comú de mercats dels productes agraris i pel qual es deroguen els reglaments (CEE) núm. 922/72, (CEE) núm. 234/79, (CE) núm. 1037/2001 i (CE) núm. 1234/2007. DOUE L347, de 20.12.13

¹⁰⁴⁶ Reglament d'execució (UE) núm. 707/2014 de la Comissió de 25 de juny de 2014 que modifica el Reglament (CE) núm. 690/2008, pel que es reconeixen determinades zones protegides a la Comunitat exposades a riscos fitosanitaris específics. DOUE L 186/56, de 26.06.2014.

¹⁰⁴⁷ Reial decret 1075/2014, de 19 de desembre, sobre l'aplicació a partir del 2015 dels pagaments directes a l'agricultura i a la ramaderia i altres règims d'ajuda, així com sobre la gestió de control i dels pagaments directes i dels pagaments a desenvolupament rural. BOE núm. 307, de 20.12.14

Reial decret 1076/2014, de 19 de desembre, sobre assignació de drets de règim de pagament bàsic de la Política Agrària Comuna. BOE núm. 307, de 20.12.14

Reial decret 1077/2014, de 19 de desembre, que regula el Sistema d'informació geogràfica de parcel·les agrícoles. BOE núm. 307, de 20.12.14

Reial decret 1078/2014, de 19 de desembre, que estableix les normes de condicionalitat que han de complir els beneficiaris que rebin pagaments directes, determinades primes anuals de desenvolupament rural o pagaments en virtut de determinats programes de suport al sector vitivinícola. BOE núm. 307, de 20.12.14

Reial decret 1079/2014, de 19 de desembre, per a l'aplicació de les mesures del Programa de suport 2014-2018 al sector vitivinícola. BOE núm. 307, de 20.12.14

Reial decret 1080/2014, de 19 de desembre, que estableix el règim de coordinació de les autoritats de gestió dels programes de desenvolupament rural per al període 2014-2020. BOE núm. 307, de 20.12.14

cultura en relació amb el Reial decret 1075/2014 sobre els pagaments directes i el Reial decret 1076/2014 sobre assignació de drets de règim de pagament bàsic de la PAC.

S'aprova el procediment administratiu d'avaluació i autorització de productes fitosanitaris en compliment del previst pel Reglament CE/1107/2009 relatiu a la comercialització de productes fitosanitaris. Així mateix, es regula el procediment d'autorització d'organismes independents pels treballs d'avaluació científico-tècnica de les sol·licituds d'autorització de substàncies actives.¹⁰⁴⁸

6.1.5.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

La Llei d'acompanyament dels pressupostos ja esmentada regula de nou els àmbits de la producció agroalimentària ecològica i de la producció integrada agrària, i es modifiquen les infraccions en matèria de qualitat agroalimentària.

6.1.6. BOSCOS

6.1.6.1. ÀMBIT ESTATAL

S'aprova el Pla de prevenció i lluita contra els incendis forestals per al 2014.¹⁰⁴⁹

6.1.6.2. ÀMBIT AUTONÒMIC

La Llei d'acompanyament dels pressupostos simplifica els processos de tramitació de les activitats regulades per la Llei forestal, especialment els aprofitaments dels recursos forestals, i amplia l'àmbit d'aplicació de la Llei 5/2003, del 22 d'abril, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata amb la trama urbana, que passa a incloure urbanitzacions, nuclis urbans, edificacions i instal·lacions situats en terrenys forestals.

S'aprova el Pla general de política forestal 2014-2024¹⁰⁵⁰ com a pla territorial sectorial que ha de permetre la integració de la planificació forestal en la planificació territorial i urbanística, l'articulació entre els diferents plans territorials sectorials aprovats o futurs i la millora dels aspectes transversals de la política forestal. El Pla estableix els eixos estratègics de planificació i les línies d'actuació per garantir l'efectivitat del nou model de gestió multifuncional del bosc. Aquest model de gestió s'inscriu en el concepte de bioeconomia que impulsa l'Estratègia 2020 de la UE, facilita la integració dels espais naturals en el propi territori, cercant l'equilibri entre la protecció de la seva biodiversitat i l'activitat de la població que hi viu i, alhora, contribueix a garantir els recursos per assegurar la gestió que requereixen per a la seva conservació i millora.

S'aprova també l'Estratègia per promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i agrícola¹⁰⁵¹ que, mitjançant el foment de l'ús energètic de la biomassa a Catalunya, té per objectiu millorar l'estat dels boscos i la seva biodiversitat, reduir el risc d'incendis i els efectes del canvi climàtic, i contribuir a la recuperació econòmica a través de l'activació del sector forestal i la dinamització de les zones rurals.

A la Moció sobre les polítiques de conservació i gestió del medi natural aprovada pel Parlament ja esmentada en l'apartat 6.1.1.4, s'insta el Govern a aprovar diverses mesures en l'àmbit dels boscos, entre les quals destaquen les següents: presentar el Pla general de política forestal de Catalunya 2013-2022 durant el període de sessions en curs; revisar la Llei 7/1999, del 30 de juliol, del Centre de la Propietat Forestal, per actualitzar-ne alguns continguts i reequilibrar la composició de la Junta Rectora; promoure l'elaboració de projectes d'ordenació forestal d'àmbit municipal i supramunicipal i donar el suport tècnic necessari per aplicar-los; establir un pla d'actuació específic sobre boscos singulars; impulsar mecanismes de gestió i conservació privada sostenible, com els acords de custòdia, amb els propietaris de finques forestals que tenen plans de gestió forestal i vetllar per les qüestions mediambientals i de mitigació del canvi climàtic en els projectes d'implantació de la biomassa.

¹⁰⁴⁸ Reial decret 971/2014.

¹⁰⁴⁹ Consell de Ministres 20.06.2014.

¹⁰⁵⁰ Acord GOV/92/2014, de 17 de juny, pel qual s'aprova el Pla general de política forestal 2014-2024. DOGC núm. 6647, de 19.06.2014.

¹⁰⁵¹ Estratègia per promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i agrícola. Acord GOV/22/2014, de 18 de febrer, pel qual s'aprova l'Estratègia per promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i agrícola. DOGC núm. 6566, de 20.02.2014. Aquesta Estratègia està en línia amb el Pla de l'energia i canvi climàtic de Catalunya 2012-2020, aprovat el 9 d'octubre de 2012 i amb el Pla general de política forestal de Catalunya 2014-2024, aprovat el 17 de Juny de 2014.

6.1.7. PESCA

6.1.7.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

S'actualitza la llista de la UE dels vaixells presumpta o notòriament involucrats en la pesca il·legal no declarada i no reglamentada d'acord amb les llistes de les organitzacions regionals d'ordenació pesquera que li han remès.¹⁰⁵²

S'estableixen les possibilitats de pesca aplicables a determinades poblacions de peixos en aigües de la Unió Europea¹⁰⁵³ i al Mar Negre.¹⁰⁵⁴

Es modifica el Reglament que va establir el pla de recuperació plurianual per a la tonyina vermella de l'Atlàntic oriental i el Mediterrani¹⁰⁵⁵ i adequava a escala europea les mesures de conservació internacionals. En concret, es modifica l'ordenació de les campanyes de pesca, que passen a considerar-se obertes enlloc de les temporades de veda anteriorment previstes. Es modifiquen també les dates pels vaixells d'encerclament, d'esquer viu i de pesca al curricà.

S'estableixen mesures financeres comunitàries per l'aplicació de la política pesquera comú, del desenvolupament sostenible de les zones pesqueres i aquícoles i de la pesca interior i de la política marítima integrada. S'estableixen els objectius del Fons europeu marítim i de pesca.¹⁰⁵⁶

Es modifica el Reglament que regula les mesures relatives a les captures accidentals de cetacis en la pesca pel que fa, entre d'altres aspectes, a l'aplicació de dispositius acústics de dissuasió.¹⁰⁵⁷

6.1.7.2. ÀMBIT ESTATAL

Es modifica la Llei de pesca marítima de l'Estat.¹⁰⁵⁸ Entre les novetats destaca el reforçament del marc jurídic de lluita contra la pesca il·legal, amb l'objectiu de controlar millor la pesca procedent de tercers països i evitar que els operadors es lucrin amb captures il·legals. S'introdueix també la possibilitat que els professionals del sector desenvolupin activitats econòmiques complementàries a la pesca, en concret, es facilita que el sector impulsi ofertes de turisme pesquer o aquícola. D'altra banda, s'introdueix el principi d'igualtat d'oportunitats per tal d'eliminar qualsevol discriminació al sector pesquer.

6.2. CANVI CLIMÀTIC, MITIGACIÓ I ADAPTACIÓ

6.2.1. ÀMBIT INTERNACIONAL

El mes de novembre de 2014, els EUA i la Xina anuncien un acord per la lluita contra el canvi climàtic que té per objecte promoure un pacte global a la Cimera de París de 2015. La Xina, el major emissor, es compromet per primera vegada a reduir el seu nivell d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i assenyala que ho farà a partir de l'any 2030. Així mateix, es compromet a augmentar fins el 20% la proporció de fonts no contaminants en el seu consum d'energia. Els EUA, per la seva banda, es comprometen per a 2025 a reduir les seves emissions de gasos amb efecte d'hivernacle entre un 26 i un 28% respecte els nivells de 2005.

¹⁰⁵² Reglament d'Execució (UE) núm. 137/2014 de la Comissió de 12 de febrer de 2014 que modifica el Reglament (UE) núm. 468/2010 pel que s'estableix la llista de la UE dels bucs que practiquen pesca il·legal, no declarada i no reglamentada. DOUE L 43/47, de 13.02.2014.

¹⁰⁵³ Reglament 43/2014 del Consell, de 20 de gener de 2014 pel que s'estableixen per a 2014 les possibilitats de pesca per a determinades poblacions i grups de poblacions de peixos aplicables en aigües de la Unió i, en cas dels bucs de la Unió, en determinades aigües que no pertanyen a la Unió.

¹⁰⁵⁴ Reglament 24/2014 del Consell, de 10 de gener de 2014 pel que s'estableixen per a 2014 les possibilitats de pesca per a determinades poblacions i grups de poblacions de peixos al Mar Negre.

¹⁰⁵⁵ Reglament (UE) núm. 544/2014 del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de maig de 2014, que modifica el Reglament (CE) núm. 302/2009 del Consell pel que s'estableix un pla de recuperació plurianual per a la tonyina vermella de l'Atlàntic oriental i el Mediterrani. DOUE L 163, de 29.05.2014.

¹⁰⁵⁶ Reglament (UE) núm. 508/2014 del Parlament Europeu i del Consell, de 15 de maig de 2014, relatiu al Fons Europeu Marítim i de Pesca, i pel qual es deroguen els Reglaments (CE) núm. 2328/2003, (CE) núm. 861/2006, (CE) núm. 1198/2006 i (CE) núm. 791/2007 del Consell, i el Reglament (UE) núm. 1255/2011 del Parlament Europeu i del Consell. DOUE L 149, de 20.05.2014.

¹⁰⁵⁷ Reglament (UE) núm. 597/2014 del Parlament Europeu i del Consell de 16 de abril de 2014 que modifica el Reglament (CE) núm. 812/2004 del Consell pel que s'estableixen mesures relatives a les captures accidentals de cetacis en la pesca. DOUE L 173/62, de 12.06.2014.

¹⁰⁵⁸ Llei 33/2014, de 26 de desembre, per la que es modifica la Llei 3/2001, de 26 de març, de pesca marítima de l'Estat. BOE, núm. 313, de 27.12.2014.

A la 20ª Conferència de les Parts (COP 20) de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre Canvi Climàtic (CMNUCC) i la 10ª reunió de la Conferència de les parts reunides en qualitat de Reunió de les Parts (MOP 10) del Protocol de Kyoto s'aprova la "Crida de Lima per a l'acció climàtica"¹⁰⁵⁹ que estableix les bases per l'Acord global sobre reducció d'emissions que s'ha de signar a la Cimera de París el 2015 per entrar en vigor el 2020 en substitució del Protocol de Kyoto.

6.2.2. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Partint de la vigència dels objectius d'Europa 2020 en matèria d'energia i clima, el Consell Europeu de 23 d'octubre de 2014, a partir de la proposta feta per la Comissió Europea, acorda el Marc estratègic en matèria de clima i energia per a 2020-2030. Entre els elements clau del Marc estratègic destaca l'objectiu de reducció, per al 2030, del 40% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle de la UE respecte del nivell de 1990, per a repartir entre els sectors compresos pel règim de comerç de drets d'emissió i els que no ho estan. Es configura com a objectiu vinculant i ha d'esdevenir la pedra angular de la política de la UE en matèria de clima i energia per a 2030. El principal instrument europeu per a assolir aquest objectiu serà el règim de comerç de drets d'emissió de la Unió Europea, del qual se'n preveu la reforma. La Comissió proposa crear una reserva que estabilitzi el mercat de drets d'emissió de gasos amb efecte d'hivernacle a començaments del pròxim període, és a dir, el 2021. Aquesta reserva abordarà el problema dels drets d'emissió excedents que s'ha creat en els últims anys i millorarà la resiliència del sistema davant de xocs importants ajustant la concessió de drets.

En estreta relació, i com a mesura de lluita contra la "fuga de carboni"¹⁰⁶⁰ es comença a aplicar el "backloading" acordat pel Parlament Europeu el juliol de 2013, que consisteix en l'ajornament de la venda de 900 milions de permisos d'emissió de diòxid de carboni (CO₂) amb l'objectiu de recuperar el preu per tona de carboni. Amb aquest objectiu es modifica el calendari de les subhastes així com la quantitat de drets d'emissió a subhastar en el període 2013-2020.¹⁰⁶¹

S'especifiquen les directrius de preparació i gestió de l'inventari de gasos amb efecte d'hivernacle de la UE; s'inclouen nous elements al Programa d'assegurament de la qualitat i de control de la qualitat de l'inventari. S'estableix també com ha d'actuar la Comissió per tal d'estimar les dades no recollides als inventaris dels estats membres. S'estableix el calendari per la cooperació i la coordinació durant el procés de notificacions anual i l'examen de la CMNUCC.¹⁰⁶²

S'aproven normes tècniques per tal de garantir l'execució del segon període de compromís del Protocol de Kyoto, inclosa la transició del primer al segon període.¹⁰⁶³

Es modifica el Reglament sobre el seguiment i la notificació de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle per tal d'adequar a les decisions de la Cimera de Durban de 2011 els potencials d'escalfament global¹⁰⁶⁴ utilitzats per calcular l'equivalència en diòxid de carboni de les emissions antropogèniques i de l'absorció pels embornals dels altres gasos d'efecte hivernacle.¹⁰⁶⁵

Es modifica també el Reglament sobre comportament en matèria d'emissions dels turismes nous a partir de la constatació del paper significatiu que en la petjada de carboni del transport per carretera tenen les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle relacionades amb el subministrament energètic i la fabricació i eliminació de vehicles en general. S'acorden orientacions als fabricants cap a solucions òptimes que tinguin en compte, en particu-

¹⁰⁵⁹ Feta a Lima, Perú, de l'1 al 14 de desembre de 2014. http://unfccc.int/meetings/lima_dec_2014/meeting/8141/php/view/decisions.php

¹⁰⁶⁰ Augment de les emissions de gasos d'efecte hivernacle a països on la indústria no està sotmesa a les mateixes limitacions que a la UE en matèria d'emissions. L'acord del Parlament Europeu té per objecte encarir el preu dels drets d'emissió, que ha anat disminuint per sota dels nivells d'eficàcia previstos en el moment de la creació del sistema europeu de comerç d'emissions com a instrument de reducció d'emissions de CO₂, com a conseqüència de l'excedent de drets d'emissió provocat per una oferta inicial excessiva i per la recessió econòmica.

¹⁰⁶¹ Reglament 176/2014 de la Comissió de 25 de febrer pel qual es modifica el Reglament 1031/2012/UE amb la finalitat de determinar els volums dels drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle que es subhastaran en el període 2013-2020. DOUE L56/11, de 26.02.2014.

¹⁰⁶² Reglament delegat (UE) núm. 666/2014 de la Comissió, de 12 de març de 2014, que estableix els requisits substantius pel sistema d'inventari de la Unió i presa en consideració de les modificacions dels potencials d'escalfament global i les directrius sobre inventaris acordades internacionalment d'acord amb el Reglament (UE) núm. 525/2013 del Parlament Europeu i del Consell. DOUE L 179/26, de 19.06. 2014.

¹⁰⁶³ Reglament (UE) núm. 662/2014 del Parlament Europeu i del Consell de 15 de maig de 2014 pel que es modifica el Reglament (UE) núm. 525/2013 pel que fa a l'execució tècnica del Protocol de Kyoto de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic. DOUE L 189/155, de 27.06.2014.

¹⁰⁶⁴ El potencial d'escalfament global defineix l'efecte d'escalfament integrat al llarg del temps que produeix una emissió d'1kg d'un gas d'efecte hivernacle, en comparació amb el causat pel CO₂.

¹⁰⁶⁵ Reglament (UE) 206/2014 de la Comissió, de 4 de març de 2014, pel que es modifica el Reglament (UE) 601/2012 en referència als potencials de l'escalfament global per a gasos d'efecte hivernacle diferents al CO₂. DOUE núm. 65, de 05.03.2014.

lar, les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle associades a la producció d'energia que se subministra als vehicles, com l'electricitat i els combustibles alternatius, així com per garantir que aquestes emissions des de la font no minin els beneficis relacionats amb la millora de l'ús operatiu de l'energia dels vehicles.¹⁰⁶⁶

Es modifica la Directiva que regula el règim del comerç dels drets d'emissió de gasos per adequar-la als resultats de l'Assemblea de l'Organització d'Aviació Civil Internacional (A-38) de 2013.¹⁰⁶⁷ Així, s'exclouen del règim de comerç de drets d'emissió les emissions corresponents a vols operats durant els anys 2013-2016 entre l'Espai Econòmic Europeu i tercers països i, fins 31.12.2020, també les emissions dels vols efectuats per operadors no comercials que emetin menys de 1.000 tones de CO₂ a l'any.

S'aprova un nou Reglament sobre els gasos fluorats amb efecte d'hivernacle, que deroga l'anterior. El nou reglament estableix les normes sobre contenció, ús, recuperació i destrucció de gasos fluorats amb efecte d'hivernacle; fixa les condicions de comercialització de productes i aparells específics que continguin gasos fluorats amb efecte d'hivernacle o el funcionament dels quals en depengui; estableix les condicions a usos específics de gasos fluorats amb efecte d'hivernacle; i fixa límits quantitius per la comercialització d'hidrofluorocarburs.¹⁰⁶⁸

S'estableix una metodologia comú per determinar el nivell de suport dels objectius relacionats amb la lluita del canvi climàtic per cadascun dels objectius dels Fons Estructurals i d'Inversió Europeus per determinar com contribueix l'ajut prestat per cada fons als objectius de mitigació del canvi climàtic i d'adaptació.¹⁰⁶⁹

6.2.3. ÀMBIT ESTATAL

Es crea el registre de petjada de carboni, compensació i projectes d'absorció de diòxid de carboni a fi de contribuir a la reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, incrementar les absorcions pels embornals de carboni en el territori espanyol i facilitar així el compliment dels compromisos assumits per Espanya en matèria de canvi climàtic.¹⁰⁷⁰ L'objectiu és que les empreses calculin la seva petjada de carboni, la redueixin i la registrin voluntàriament. Posteriorment poden compensar-la mitjançant projectes d'absorció o embornals forestals localitzats a Espanya, amb la qual cosa s'impulsa també la creació de masses forestals que absorbeixin CO₂.

S'aprova el Full de ruta dels sectors difusos a 2020, que analitza els escenaris d'emissions a futur i els compara amb l'objectiu derivat de la Decisió de repartiment d'esforços de la UE, reducció del 10% el 2020 respecte dels nivells de 2005. Proposa mesures d'actuació en aquests sectors, addicionals a les existents, que han de permetre desacoblar creixement i emissions, complir els objectius adquirits en matèria de mitigació d'emissions de manera cost – eficient i avançar en les alternatives per futurs objectius a 2030.¹⁰⁷¹

D'altra banda, s'aprova l'assignació final gratuïta de drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle a les instal·lacions sotmeses al règim de comerç de drets d'emissió per al període 2013-2020 i per cada any a cada instal·lació.¹⁰⁷²

¹⁰⁶⁶ Reglament 333/2014 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de març de 2014 pel que es modifica el Reglament 443/2009 a fi de definir les modalitats per assolir l'objectiu de 2020 de reducció de les emissions de CO₂ dels turismes nous.

¹⁰⁶⁷ Reglament 421/2014 del Parlament Europeu i del Consell, de 16 d'abril de 2014 que modifica la Directiva 2003/87/CE per la qual s'estableix un règim pel comerç de drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle a la Comunitat, amb vistes a l'execució, fins 2020, d'un acord internacional per controlar les emissions de l'aviació internacional. DOUE L129/1, de 30.04.2014.

¹⁰⁶⁸ Reglament (UE) 517/2014 del Parlament Europeu i del Consell, de 16 d'abril de 2014, sobre els gasos fluorats amb efecte d'hivernacle i pel que es deroga el Reglament 842/2006. DOUE L 150/195, de 20.05.2014.

¹⁰⁶⁹ Reglament d'execució (UE) 215/2014 de la Comissió de 7 de març de 2014 pel que s'estableixen les modalitats d'aplicació del Reglament (UE) núm. 1303/2013 del Parlament Europeu i del Consell, pel que s'estableixen disposicions comuns relatives al Fons Europeu de Desenvolupament Regional, al Fons Social Europeu, al Fons de Cohesió, al Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural i al Fons Europeu Marítim i de la Pesca, i pel que s'estableixen disposicions generals relatives al Fons Europeu de Desenvolupament Regional, al Fons Social Europeu, al Fons de Cohesió i al Fons Europeu Marítim i de la Pesca, pel que fa a les metodologies de suport a la lluita contra el canvi climàtic, la determinació de les fites i els objectius en el marc de rendiment i la nomenclatura de les categories d'intervenció per als Fons Estructurals i d'Inversió Europeus. DOUE L 69/65, de 08.03.2014.

¹⁰⁷⁰ Reial decret 163/2014, de 14 de març, pel qual es crea el registre de petjada de carboni, compensació i projectes d'absorció de diòxid de carboni. BOE núm. 77, de 29.03.2014.

¹⁰⁷¹ Presentada el 09.10.2014 per la Ministra d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient.

¹⁰⁷² Resolució de 23 de gener de 2014, de la Direcció General de l'Oficina Espanyola de Canvi Climàtic, per la qual es publica l'Acord del Consell de Ministres de 15.11.2013, pel que s'aprova l'assignació final gratuïta de drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle a les instal·lacions sotmeses al règim de comerç de drets d'emissió per al període 2013-2020 i per cada any a cada instal·lació. BOE núm. 44, de 20.02.2014. Tot i que la subhasta és el procediment normal per l'assignació de drets d'emissió a partir del 2013, hi ha determinades instal·lacions que poden obtenir drets gratuïts.

Es modifica la regulació del Consell Nacional del Clima, òrgan col·legiat interministerial, adscrit al Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, per convertir-lo en un veritable fòrum institucional de participació de totes les administracions públiques i de les organitzacions i entitats representatives d'interessos socials i ambientals en l'elaboració i seguiment de les polítiques sobre canvi climàtic promogudes per l'Estat.¹⁰⁷³

6.2.4. ÀMBIT AUTONÒMIC

S'acorda iniciar el procés participatiu d'elaboració de la Llei del canvi climàtic que té per objectiu contribuir a l'assoliment d'una societat competitiva, innovadora i sostenible, amb baixes emissions de carboni i millor adaptada als impactes del canvi climàtic.¹⁰⁷⁴

6.3. ENERGIA

6.3.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

A més de l'objectiu relatiu a les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle que s'ha analitzat en l'apartat anterior, el Marc estratègic en matèria de clima i energia per al període 2020-2030 estableix els grans objectius en matèria d'energies renovables i d'eficiència energètica. Així, s'estableix l'objectiu vinculant en l'àmbit de la UE d'assolir una quota d'energies renovables com a mínim el 27 % dins el total del consum d'energia el 2030. Aquest objectiu no es traduirà en objectius nacionals però els estats membres poden establir objectius més ambiciosos i donar suport a la seva consecució a través d'ajuts públics, i també tenint en compte el seu grau d'integració en el mercat interior de l'energia. Es preveu el desenvolupament d'un nou sistema de governança que es basarà en el plans energètics nacionals que continguin compromisos clars decidits pels estats membres, a partir tant de la necessitat d'aconseguir l'objectiu de forma col·lectiva com de la base del què cada Estat ha d'aconseguir en relació amb els objectius nacionals ja establerts per a l'any 2020. Aquesta major flexibilitat que tenen els estats membres en relació amb els objectius vinculants d'emissions i d'energies renovables ha d'anar acompanyada d'un major èmfasi en la necessitat de completar el mercat interior de l'energia, que es considera una prioritat immediata tant per a l'electricitat com per al gas. En aquesta línia, l'estudi prospectiu anual sobre el creixement per a l'any 2014 determina com a prioritat l'aplicació completa del tercer paquet energètic el 2014 i la millora de la relació cost-eficàcia dels règims d'ajut a l'energia renovable.

En estreta relació, el Consell acorda que la Comissió Europea prengui mesures urgents per aconseguir que com a mínim un 10% de la capacitat de generació elèctrica instal·lada del país pugui circular a altres estats membres¹⁰⁷⁵ amb caràcter d'urgència i com a màxim el 2020, almenys per als estats que no hagin aconseguit un nivell mínim d'integració al mercat interior, com són els Estats Bàltics, Portugal i Espanya. La Comissió Europea ha de supervisar-ho, informant-ne regularment el Consell Europeu, amb la finalitat d'aconseguir que la interconnexió sigui del 15% el 2030. La Comissió ha d'informar el Consell sobre les possibles fonts de finançament, incloses les de la UE, per a garantir que aquest objectiu es compleixi. S'acorda també que els estats membres i la Comissió facilitaran l'execució dels projectes d'interès comú, amb especial referència als que connecten els Estats Bàltics, Espanya i Portugal amb la resta del mercat interior, i vetllaran per que tinguin la màxima prioritat i estiguin acabats el 2020. També es fa especial atenció a Malta, Xipre i Grècia. Quan aquests projectes no hagin estat suficients per assolir l'objectiu del 10% se'n definiran de nous, que s'afegiran amb caràcter prioritari a la llista de projectes d'interès comú i seran cofinançats per la UE.

En matèria d'eficiència energètica, el Marc estratègic estableix l'objectiu de millora de l'eficiència energètica com a mínim del 30% el 2030 a escala de la UE respecte les previsions de consum energètic futur sobre la base dels criteris actuals.¹⁰⁷⁶ La Comissió ha de proposar sectors prioritaris en els que poden haver-hi guanys en eficiència energètica, en els quals s'haurà de centrar la UE i els estats membres.

Pel que fa a la seguretat energètica, el Marc estratègic ratifica les mesures destinades a reduir la dependència energètica de la UE i a millorar la seva seguretat energètica tant en electricitat com en gas. Entre aquestes mesures destaca que a fi de garantir la diversificació de subministradors i de les rutes de subministrament, s'acorda

¹⁰⁷³ Reial decret 415/2014, de 6 de juny, pel que es regula la composició i les funcions del Consell Nacional del Clima. BOE núm. 167, de 10.07.2014.

¹⁰⁷⁴ Acord de Govern de 10.06.2014. Per Edicte de 25.05.2015 se sotmet a informació pública l'Avantprojecte de Llei de canvi climàtic. DOGC núm. 6878, de 25.05.2015.

¹⁰⁷⁵ Aquest compromís s'establí per primera vegada al Consell Europeu fet a Barcelona el març de 2002.

¹⁰⁷⁶ L'objectiu inicial era del 27% però després de l'avaluació de la Directiva d'eficiència energètica la Comissió establí, el 23 de juliol de 2014, un objectiu del 30% després d'avaluar la tal com preveia la Comunicació (2014) 15 final esmentada. El Parlament, d'altra banda, advocava per un objectiu vinculant per a la UE del 40% per a 2030.

dur a terme projectes crítics d'interès comú en el sector del gas, com el Corredor Nord - Sud, el Corredor Meridional del Gas i la promoció d'una nova plataforma gasística a l'Europa Meridional així com projectes d'infraestructures clau per augmentar la seguretat energètica de Finlàndia i els Estats Bàltics. A fi d'afrontar les situacions d'emergència, s'acorda també millorar les disposicions previstes per utilitzar millor les capacitats de regasificació i emmagatzemament del gas a la xarxa. Entre d'altres, també s'acorda racionalitzar els procediments administratius nacionals seguint els criteris de la Comissió Europea.

En aquest àmbit s'ha de fer referència també a l'Estratègia de Seguretat Energètica Europea, aprovada per Comunicació de la Comissió de 28 de maig de 2014, que fa un diagnòstic sobre la situació del sistema energètic europeu a causa sobretot de les tensions amb Rússia per la crisi ucraïnesa. La Comissió proposa vuit actuacions a curt i mig termini per incrementar la seguretat energètica: millorar la capacitat d'emmagatzemament de gas i petroli; augmentar la solidaritat entre estats membres; moderar la demanda elèctrica, completar el mercat intern de l'electricitat; augmentar la producció; millorar la tecnologia; diversificar les fonts i millorar la coordinació entre estats.

L'elecció de la nova Comissió Europea,¹⁰⁷⁷ factors geopolítics lligats a la dependència externa de la UE pel gas i el petroli i el nou Marc energia i clima 2020-2030 han impulsat l'Estratègia marc per una Unió de l'Energia. Aquesta és una de les vint-i-tres iniciatives en les que el programa de treball de la nova Comissió Europea vol concentrar els esforços i ha d'englobar la revisió del règim europeu de comerç d'emissions i el desenvolupament normatiu del marc d'acció europeu de canvi climàtic post 2020.¹⁰⁷⁸ L'Estratègia esdevé una de les prioritats de l'anomenat Pla Juncker, que té per objectiu mobilitzar 315.000 milions d'euros d'inversió pública i privada addicional els tres propers anys. El nou enfocament es compon de nous instruments financers (en particular, el nou Fons Europeu per a Inversions Estratègiques) en associació amb el Banc Europeu d'Inversions per fer front a l'escassetat actual de finançament de risc a Europa; una reserva de projectes en l'àmbit de la UE i un entorn normatiu més estable, més favorable a les empreses i més previsible a escala europea, nacional i subnacional, centrat en la realització del mercat únic de l'energia, digital i del transport i els mercats de capitals. Entre d'altres objectius, aquestes inversions addicionals s'han de centrar en infraestructures energètiques, energies renovables i eficiència energètica.¹⁰⁷⁹

En el marc de la reducció de les emissions de CO₂ dels vehicles lleugers, es modifica la normativa referent als vehicles comercials.¹⁰⁸⁰ Així, s'estableix l'objectiu, aplicable a partir de 2020, de 147 g de CO₂/km de mitjana d'emissions de CO₂ dels vehicles comercials lleugers nous matriculats a la Unió. S'exceptuen els petits fabricants (fabricants de menys de 1.000 vehicles) i es simplifica el procediment de sol·licitud d'excepció.

La Comissió estableix els principis mínims necessaris que els estats membres han d'aplicar en les activitats en què intervé la fracturació hidràulica d'alt volum (injecció en un pou de 1.000 m cúbics o més d'aigua per fase de fracturació, o de 10.000 m cúbics o més d'aigua durant tot el procés de fracturació) amb l'objectiu de garantir la preservació del clima i el medi ambient, l'ús eficient dels recursos i la informació del públic.¹⁰⁸¹ S'aborden, entre d'altres, els aspectes referents a la planificació estratègica, les autoritzacions, l'avaluació dels riscos subterranis, la integritat del pou, el seguiment de referència i operatiu, la captura de les emissions de metà i la divulgació de la informació sobre les substàncies químiques utilitzades en cada pou. És aplicable a partir de 28 de juliol de 2014 i s'ha d'informar anualment a la Comissió sobre les mesures aprovades en aquest àmbit.

La Directiva 2014/94/UE¹⁰⁸² estableix un marc comú per la implantació d'una infraestructura per als combustibles alternatius a la UE amb l'objectiu de minimitzar la dependència dels transports respecte del petroli i mitigar l'impacte mediambiental del transport. Estableix els requisits mínims per crear una infraestructura per als combustibles alternatius, incloent punts de recàrrega per a vehicles elèctrics i punts de proveïment de gas natural

¹⁰⁷⁷ El 24.10.2014 el Consell Europeu ratifica la composició de la Comissió Europea proposada pel president Jean Claude Juncker, que ha de governar fins el 2019.

¹⁰⁷⁸ Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu, al Comitè de les Regions i al Banc Europeu d'Inversions "A framework strategy for a resilient Energy Union with a forward-looking climate change policy". COM(2015) 80 final. 25.02.2015. Aprovada pel Consell de 19 i 20 de març de 2015.

¹⁰⁷⁹ http://ec.europa.eu/priorities/docs/pg_es.pdf#page=5 El Pla Juncker va ser referendat pel Consell Europeu de 18.12.2014. El 13.01.2015 la Comissió proposa el projecte legislatiu sobre el Fons Europeu d'Inversions Estratègiques que ha de ser aprovat d'acord amb el procediment de codecisió pel Parlament i el Consell. En el Consell Europeu de desembre de 2014 s'insta els legisladors de la UE a aconseguir un acord sobre aquesta proposta abans de final de juny de 2015 per tal que les inversions puguin activar-se a mitjans de 2015. El Parlament dóna llum verda a la creació d'aquest fons el 20.04.2015.

¹⁰⁸⁰ Reglament (UE) 253/2014 del Parlament Europeu i del Consell de 26 de febrer de 2014 pel que es modifica el Reglament (UE) 510/2011 a fi d'establir les normes per assolir l'objectiu 2020 de reducció de les emissions de CO₂ dels vehicles comercials lleugers nous. DOUE L 84/38, de 20.03.2014.

¹⁰⁸¹ Recomanació de la Comissió de 22 de gener de 2014 relativa a uns principis mínims per l'exploració i producció d'hidrocarburs (com el gas d'esquist) utilitzant la fracturació hidràulica d'alto volum. DOUE L 39/72, de 08.02.2014.

¹⁰⁸² DOUE L 307/1, de 28.10.2014. En vigor des de 18.11.2014, ha de ser transposada fins 18.11.2016.

(gas natural líquid i gas natural comprimit) i d'hidrogen, que han d'aplicar-se a través dels marcs d'acció nacional dels estats membres i a través de les especificacions tècniques comuns.

El Parlament Europeu tramita una proposta per la qual s'estableix un límit als biocombustibles de "primera generació", els que provenen de cultius alimentaris, que han de representar un màxim del 7% de l'energia final consumida al transport el 2020.¹⁰⁸³

6.3.2. ÀMBIT ESTATAL

S'aprova el nou règim jurídic i econòmic de la producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració i residus.¹⁰⁸⁴

S'aprova l'Estatut de l'Institut per a la diversificació i l'estalvi d'energia (IDAE)¹⁰⁸⁵ entitat pública empresarial adscrita al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme que té com a objectiu principal contribuir a la consecució dels compromisos en matèria de millora de l'eficiència energètica, energies renovables i altres tecnologies baixes en carboni.

S'aprova també la metodologia de càlcul dels preus voluntaris per al petit consumidor d'energia elèctrica i el seu règim jurídic de contractació.¹⁰⁸⁶

En el marc del Pla d'estalvi i eficiència energètica 2011-2020 s'aprova el Programa d'incentius al vehicle eficient PIVE 5¹⁰⁸⁷ que consisteix en potenciar una disminució del consum energètic nacional a través de la incentivació de la modernització del parc de vehicles turisme (M1) i comercials (N1) amb models d'alta eficiència energètica amb menor consum de combustibles i emissions de CO₂.

Es modifica la Llei 34/1998 del sector d'hidrocarburs¹⁰⁸⁸ atesa la constatació de l'existència de desajustos entre els ingressos i costos del sistema gasista. S'estableix un nou règim econòmic que es fonamenta en el principi de sostenibilitat econòmica del sistema gasista i equilibri econòmic a llarg termini, que tingui en consideració les fluctuacions de la demanda, el grau de desenvolupament de les infraestructures gasistes existents en l'actualitat sense detriment del principi de retribució adequada de les inversions en actius regulats ni de la seguretat de subministrament. El principi de sostenibilitat econòmica i financera es considera principi rector de les actuacions de les administracions públiques i altres subjectes del sistema gasista. En virtut d'aquest, qualsevol mesura normativa amb relació al sector que suposi un increment de cost per al sistema gasista o una reducció d'ingressos ha d'incorporar una reducció equivalent d'altres partides de costos o un increment equivalent d'ingressos que assegurï l'equilibri del sistema. Es descarta definitivament la possibilitat d'acumulació de dèficit. Aquest principi es reforça amb l'establiment de restriccions taxades a l'aparició de desajustos temporals anuals, i s'estableix com a mecanisme de correcció l'obligació de revisió automàtica dels peatges i cànon que corresponguin si se superen determinats llindars. Els desfasaments temporals que es produeixin des de l'entrada en vigor del nou sistema, sense sobrepassar els llindars esmentats, han de ser finançats per tots els subjectes del sistema de liquidació en funció dels drets de cobrament que generin. El principi de sostenibilitat econòmica i financera s'ha d'entendre de manera que els ingressos generats per l'ús de les instal·lacions satisfaci la totalitat dels costos del sistema.

D'altra banda, la Llei 18/2014 incorpora també al dret espanyol la Directiva 2012/27/UE relativa a l'eficiència energètica.¹⁰⁸⁹ Entre les mesures sobre eficiència energètica, destaca la creació d'un sistema nacional d'obligacions d'eficiència energètica que assigna a les empreses comercialitzadores de gas i electricitat, als operadors de productes petrolífers a l'engròs i als operadors de gasos líquids de petroli a l'engròs una quota anual

¹⁰⁸³ La Comissió de Medi Ambient del Parlament Europeu aprova la proposta el 14.04.2015. El Ple ho ha de ratificar del 27 al 30 d'abril. http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20150413IPR41649/20150413IPR41649_en.pdf

¹⁰⁸⁴ Reial decret 413/2014, de 6 de juny, pel qual es regula l'activitat de producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració i residus. BOE núm. de 140, de 10.06.2014

¹⁰⁸⁵ Reial decret 18/2014, de 17 de gener. BOE núm. 24, de 28.01.2014. Entitat pública empresarial

¹⁰⁸⁶ Reial decret 216/2014 de 28 de març. BOE núm. , de .2014.

¹⁰⁸⁷ Reial decret 35/2014, de 24 de gener, pel qual es regula la concessió directa de subvencions del Programa d'incentius al vehicle eficient (PIVE-5). BOE núm. 24, de 28.01.2014.

¹⁰⁸⁸ Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014. Procedeix de la tramitació parlamentària del Reial decret llei Reial decret llei 8/2014, de 4 de juliol, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 163, de 05.07.2014. Contra aquesta Llei la Generalitat ha formulat recurs d'inconstitucionalitat núm. 283/2015, contra, entre d'altres, l'article 59.3 sobre sostenibilitat econòmica i financera del sistema gasista. BOE núm. de 21.02.2015

¹⁰⁸⁹ 7 Llei 18/2014, de 15 d'octubre, d'aprovació de mesures urgents per al creixement, la competitivitat i l'eficiència. BOE núm. 252, de 17.10.2014.

d'estalvi energètic d'àmbit nacional. Per fer efectiu el compliment d'aquestes obligacions d'estalvi energètic es preveu una contribució financera anual al Fons Nacional d'Eficiència Energètica, que es crea amb aquesta llei. Alternativament es preveu que el Govern estableixi un mecanisme per acreditar la consecució d'una quantitat d'estalvi energètic equivalent al compliment de les obligacions del sistema a través de la presentació de certificats d'estalvi energètic. S'obliga els proveïdors de serveis energètics a subscriure una assegurança de responsabilitat civil o altra garantia financera i s'inclou un règim sancionador pel que fa a eficiència energètica.

A través de la Llei de racionalització del sector públic s'estableixen els principis i requisits d'eficiència energètica per a l'adquisició de béns, serveis i edificis per les administracions públiques del sector públic estatal.¹⁰⁹⁰

Així mateix, s'inicia la tramitació del projecte de llei¹⁰⁹¹ pel que es modifica la Llei 34/1998 i es regulen determinades mesures tributàries i no tributàries en relació amb l'exploració, investigació i explotació d'hidrocarburs. Les principals novetats normatives incideixen en la capacitat econòmica dels operadors a l'engròs, el subministrament de GLP canalitzat, la creació d'un mercat majorista organitzat del gas i la introducció de noves figures fiscals.

S'aprova la llista definitiva de les plantes o unitats de producció de biodièsel amb quantitat assignada per al còmput dels objectius obligatoris de biocarburants, amb expressió de la quantitat assignada per cada anualitat.¹⁰⁹²

6.3.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

S'aprova la creació, com a tributs propis de la Generalitat, de l'impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial; de l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria i de l'impost sobre la producció d'energia elèctrica d'origen nuclear.¹⁰⁹³

Dictamen 03/2014 sobre l'Avantprojecte de llei de creació de l'impost sobre les emissions contaminants d'òxids de nitrogen a l'atmosfera que produeix l'aviació comercial, l'impost sobre la producció termonuclear d'energia elèctrica per la seva incidència en el medi ambient i de l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera competents en aquesta matèria i les empreses subministradores

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya va aprovar aquest Dictamen en la sessió extraordinària del dia 3 de febrer de 2014.

El Dictamen conté sis observacions generals i cinc a l'articulat. Es va presentar un vot particular.

El CTESC comparteix l'objectiu d'aquesta norma pel que fa a internalitzar els costos d'activitats amb un sensible risc d'afectació a l'entorn ambiental i a la salut pública, però considera que els impostos que es creen haurien de respectar el principi d'eficàcia ambiental, és a dir, la seva capacitat de resoldre el problema que pretén corregir. Es recomana que els nous ingressos obtinguts per les figures tributàries creades tinguin un destí prioritari relacionat amb el fet imposable que els origina.

El CTESC sol·licita la unificació de criteris del fet imposable de les figures tributàries creades, específicament aquelles directament vinculades a la qualitat de l'aire, pel que fa a la condició territorial d'estar ubicat o desenvolupar l'activitat en un territori pertanyent a una zona de protecció especial. D'altra banda, considera que s'hauria de fer esment o incorporar alguna referència o mesura relativa al principal focus de contaminació de l'aire, el tràfic rodat.

El CTESC considera que en les exempcions de l'impost sobre emissions contaminants de l'aviació comercial, s'hauria d'incloure una referència a les situacions excepcionals, com els aterratges induïts per problemes d'operativitat en aeròdroms propers, aterratges d'emergència o accions específiques de suport a zones on es desenvolupen campanyes solidàries i humanitàries. També es recomana incloure un període transitori de sis mesos, des de l'aprovació de la Llei, per facilitar l'adaptació dels operadors.

¹⁰⁹⁰ Llei 15/2014, de 16 de setembre, de racionalització del sector públic i altres mesures de reforma administrativa. BOE núm. 226, de 27.09.2014.

¹⁰⁹¹ El projecte s'aprova el 21 de maig de 2015. Llei 8/2015, de 21 de maig, per la que es modifica la Llei 38/1998, de 7 d'octubre, del sector d'hidrocarburs, i per la que es regulen determinades mesures tributàries i no tributàries en relació amb l'exploració, investigació i explotació d'hidrocarburs. BOE núm. 122, de 22.05.2015.

¹⁰⁹² Resolució de 24 de gener de 2014, de la Secretaria d'Estat d'Energia, per la qual es publica la llista definitiva de les plantes o unitats de producció de biodièsel amb quantitat assignada per al còmput dels objectius obligatoris de biocarburants. BOE núm. 30, de 04.02.2014.

¹⁰⁹³ Llei 12/2014, del 10 d'octubre, de l'impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial, de l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera produïda per la indústria i de l'impost sobre la producció d'energia elèctrica d'origen nuclear. DOGC núm. 6730, de 17.10.2014.

Se sol·licita la modulació de l'impost meritat per les instal·lacions industrials i, per garantir l'eficàcia ambiental del tribut, es proposa que el gravamen aplicable consideri l'aplicació de les Millores Tècniques Disponibles i l'evolució de les emissions per unitat de producte, així com el desenvolupament de models de gestió ambientals avançats.

En l'impost sobre l'emissió de gasos i partícules a l'atmosfera, el CTESC recomana clarificar el procediment de càlcul per a cada factor, que en el text es deriva al desenvolupament reglamentari i que s'incentivi de manera més decidida la reducció d'emissions.

Foment va presentar un vot particular en el qual constata que aquesta norma s'afegeix a altres mesures que, en el mateix període incideixen negativament sobre la competitivitat de les activitats econòmiques afectades, considera que es podria haver plantejat un programa de mesures alternatiu per aconseguir els resultats ambientals desitjats, prèviament definits.

També constata que la creació de tres figures impositives de naturalesa, estructura i motivació diferent, sota una empara ambiental, no està prou justificada ni pels impactes relatius en l'atmosfera que generen les activitats afectades, ni pel disseny dels tributs que en alguns casos no preveuen el principi d'eficàcia ambiental.

D'altra banda, sol·licita que es considerin els efectes sobre la competència territorial que aquest impostos provocaran en determinades activitats i concretament, aquells que recauen sobre les companyies aèries que operen a l'Aeroport de Barcelona pel fet d'estar en una Zona d'Especial Protecció de l'Àmbit Atmosfèric.

La norma incorpora el 30% de les observacions a l'articulat emeses pel CTESC en aquest Dictamen. El CTESC no té en compte les observacions generals per valorar la incidència del Dictamen en la norma aprovada.

S'aprova l'Estratègia catalana per a la renovació energètica d'edificis¹⁰⁹⁴ que té per objectiu incentivar els propietaris d'edificis, tant d'usos residencials com terciaris, per tal de millorar el seu comportament energètic, impulsant l'estalvi econòmic i les condicions d'habitabilitat i confort. Els objectius prioritaris de l'Estratègia catalana per al 2020 són reduir el 14,4% del consum estimat d'energia final del parc edificat residencial i terciari; disminuir el 22% de les emissions de CO₂; aconseguir un estalvi d'un 21% de la despesa econòmica del parc edificat, equivalent a 800 M€ i intervenir, mitjançant una gestió energètica renovada o a través de la renovació integral, en el 61% dels immobles.

6.4. EMPRESSES I MEDI AMBIENT

6.4.1. ÀMBIT DE LA UNIÓ EUROPEA

Es modifica la Directiva d'avaluació d'impacte ambiental¹⁰⁹⁵ per tal de simplificar i harmonitzar els procediments, reforçar-ne la qualitat i augmentar la coherència i les sinèrgies amb altres normes i polítiques de la Unió. Una de les novetats significatives és l'exigència d'avaluar l'impacte dels projectes sobre el clima i la introducció de l'impacte visual en l'avaluació d'impacte ambiental. Altres novetats són la introducció de la definició d'avaluació d'impacte ambiental que inclou una conclusió raonada de l'autoritat competent sobre els efectes significatius del projecte en el medi ambient; la limitació de la possibilitat de no aplicar la Directiva als casos que tinguin com a objectiu únic la defensa nacional i l'ampliació dels casos d'emergència civil; s'especifica el contingut mínim de l'informe d'avaluació d'impacte ambiental; i la fase de *scoping* és configura com voluntària.

Es modifica el Reglament sobre producció i etiquetatge de productes ecològics en referència als productes importats procedents de tercers països per afegir els productes procedents de Canadà i es modifiquen els organismes de control dels productes procedents de la Índia i Japó.¹⁰⁹⁶

S'estableixen criteris ecològics per la concessió de l'etiqueta ecològica de la UE als productes tèxtils¹⁰⁹⁷ i els requisits de disseny i etiquetatge ecològics de forns i campanes extractores.¹⁰⁹⁸

¹⁰⁹⁴ Estratègia catalana per a la renovació energètica d'edificis. Acord de Govern de 25.02.2014.

¹⁰⁹⁵ Directiva 2014/52/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 16 d'abril de 2014, per la que es modifica la Directiva 2011/92/UE, relativa a l'avaluació de les repercussions de determinats projectes públics i privats sobre el medi ambient. DOUE L124/1, de 25.04.2014.

¹⁰⁹⁶ Reglament d'execució (CE) núm. 644/2014 de la Comissió de 16 de juny de 2014 que modifica el Reglament (CE) núm. 1235/2008, per el que s'estableixen les disposicions d'aplicació del Reglament (CE) núm. 834/2007 del Consell pel que fa a les importacions de productes ecològics procedents de tercers països. DOUE L 177/42, de 17.06.2014.

¹⁰⁹⁷ Decisió de la Comissió de 5 de juny de 2014 per la qual s'estableixen criteris ecològics per la concessió de l'etiqueta ecològica de la UE als productes tèxtils. DOUE L 174/45, de 13.06.2014.

6.4.2. ÀMBIT ESTATAL

Es modifica la Llei de responsabilitat mediambiental amb l'objectiu de reforçar-ne els aspectes preventius, simplificar i millorar determinats aspectes de la seva aplicació i transposar la Directiva 2013/30/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de juny de 2013.¹⁰⁹⁹ D'entre les novetats que introdueix destaca que s'amplia la definició de danys a les aigües en compliment del previst per la Directiva 2013/30/UE que té com a objecte establir els requisits mínims destinats a prevenir accidents greus en les operacions relacionades amb el petroli i gas mar endins i a limitar les conseqüències d'aquests accidents i amb aquesta finalitat assegura que la responsabilitat de l'operador s'apliqui a les aigües marines; es delimita la responsabilitat de l'Administració General de l'Estat en les obres públiques d'interès general; es simplifica i millora el procediment d'aplicació del règim de responsabilitat mediambiental. Aquesta norma modifica la Llei 34/2007 de qualitat de l'aire i protecció de l'atmosfera i la Llei 10/2001 del Pla hidrològic nacional (amplia les actuacions que han de ser considerades d'interès general).

6.4.3. ÀMBIT AUTONÒMIC

En compliment de les exigències derivades de la normativa sobre emissions industrials, s'aprova el primer Pla d'inspecció ambiental integrada de Catalunya 2014-2016¹¹⁰⁰ per tal de comprovar el grau de compliment de la normativa ambiental i els requisits establerts en les autoritzacions ambientals integrades. Per a l'any 2014 s'ha aprovat el Programa d'inspecció ambiental integrada que constitueix l'element principal per executar durant aquest any les actuacions d'inspecció ambiental integrada a més de permetre el seguiment i la vigilància dels establiments inclosos en el Programa.

La Llei d'acompanyament dels pressupostos¹¹⁰¹ modifica la Llei de prevenció i control ambiental de les activitats. Entre les modificacions destaca l'especificació dels supòsits en que el titular de l'activitat ha de formular consulta prèvia a l'Administració sobre el sotmetiment a l'avaluació d'impacte ambiental; la modificació del règim d'intervenció ambiental en espectacles públics i activitats recreatives per a adequar-lo al previst per la Llei 11/2009 de regulació administrativa dels espectacles públics i les activitats recreatives; la modificació del règim d'intervenció ambiental en les explotacions ramaderes; la modificació del règim de control inicial i periòdic de les activitats i de les multes coercitives, que passen de 3.000 a 15.000 euros.

Així mateix, la Llei d'acompanyament modifica la Llei d'ordenació ambiental de l'enllumenat per a la protecció del medi nocturn. Entre les modificacions que s'introdueixen destaca la incorporació de noves tecnologies d'il·luminació com a mesures de protecció atesa la previsió de substituir els llums de vapor de mercuri d'alta pressió de l'enllumenat públic per altres de menor emissió de radiació de longitud d'ona curta i més eficàcia lluminosa. Així mateix es modifica la tipificació de les sancions introduint una graduació en funció del flux lluminós de la instal·lació així com l'import de les sancions (les lleus de 200 a 800 euros, les greus de 801 a 4.000 euros i les molt greus de 4.001 a 40.000 euros).

El Govern acorda presentar un recurs d'inconstitucionalitat contra la Llei 21/2013 d'avaluació ambiental per la possible invasió de competències que en el moment d'elaborar aquesta memòria estava admès a tràmit i pendent de resoldre.¹¹⁰²

¹⁰⁹⁸ Reglament (UE) 66/2014 de la Comissió de 14 de gener de 2014 pel que s'aplica la Directiva 2009/125/CE del Parlament Europeu i del Consell pel que fa als requisits de disseny ecològic aplicables als forns, plaques de cuina i les campanes extractores d'ús domèstic. DOUE L 29/33, de 31.02.2014. Reglament Delegat (UE) 65/2014 de la Comissió de 1 d'octubre de 2013 pel que es complementa la Directiva 2010/30/UE del Parlament Europeu i del Consell en relació amb l'etiquetatge energètic de forns i campanes extractores d'ús domèstic. DOUE L 29/1, de 31.01.2014.

¹⁰⁹⁹ Llei 11/2014, de 3 de juliol, per la qual es modifica la Llei 26/2007, de 23 d'octubre, de responsabilitat mediambiental. BOE núm. 162, de 04.07.2014.

¹¹⁰⁰ Pla d'inspecció ambiental integrada de Catalunya 2014-2016. Resolució TES/609/2014, de 21 de febrer, per la qual es fa pública la Resolució que aprova el Pla d'inspecció ambiental integrada de Catalunya per al període 2014-2016. DOGC núm. 6587, de 21.03.2014 i Resolució TES/610/2014, de 21 de febrer, per la qual es fa pública la Resolució que aprova el Programa d'inspecció ambiental integrada de Catalunya per a l'any 2014. DOGC núm. 6587, de 21.03.2014.

¹¹⁰¹ Llei 2/2014, del 27 de gener, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic. DOGC núm. 6551, de 30.01.2014.

¹¹⁰² Recurs d'inconstitucionalitat núm. 1410-2014, contra els articles 12.2, 3 i 4; 17; 18; 19.1; 21.2; 23; 24.4 i 5; 25.4; 27.1, 2, 3 i 4; 28.4, 5 i 6; 29; 30.2; 33; 34.1, 2 i 4; 35.1; 39; 40.3 i 4; 43.1, 2, 3 i 4; 44.4, 5 i 7; 45; 46.2 i 3; 47.2 a) i 6; 49; 50.1; la disposició final vuitena.1, en tant que invoca l'article 149.1.23ª CE com habilitació competencial dels articles citats i dels apartats 1 al 7 de l'annex V; i l'expressió "i suplementària" de la disposició final onzena fine, de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental. BOE núm. 91, de 15.04.2015. Dictamen 6/2014 del Consell de Garanties Estatutàries, de 14 de febrer, sobre la Llei 21/2013 de 9 de desembre, d'avaluació ambiental. DOGC núm. 6593, de 31.03.2014.

SIGLES

ABS	àrea bàsica de salut
ACA	Agència Catalana de l'Aigua
ADIF	Administrador d'Infraestructures Ferroviàries
ADIGSA	Administració, Promoció i Gestió, SA
ADSL	subscriptor de línia digital asimètrica
AEAT	Agència Estatal d'Administració Tributària
AEDE	ajuda estatal directa a l'entrada
AEMA	Agència Europea del Medi Ambient
AENA	Aeroports Espanyols i Navegació Aèria
AGG	Administració general de la Generalitat
AHC	Agència de l'Habitatge de Catalunya
AJD	actes jurídics documentals
AP	administracions públiques
ARI	àrees especials de rehabilitació integral
ARPE	indicador sobre risc de pobresa o exclusió social
AT	accident de treball
ATC	classificació atòmica-terpèutica-química d'envasos farmacèutics
BADESPE	Base de dades econòmiques del sector públic espanyol
BCE	Banc Central Europeu
BCN	Barcelona
BE	Banc d'Espanya
BEA	Bureau of Economic Analysis, United States
BOE	Butlletí Oficial de l'Estat
CA	comunitats autònomes / comunitat autònoma
CAREC	Consell Assessor per a la Reactivació Econòmica i el Creixement
SCS	Servei Català de la Salut
CCOC	Cambra de Contractistes de Catalunya
CCOO	Comissions Obreres
CDR	Comitè de les Regions
CDSS	Comissió sobre Determinants Socials de la Salut
CE	Constitució Espanyola
CEEISCat	Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida
Catalunya	de
CEOE	Confederación Española de Organizaciones Empresariales
CEPROSS	comunicació de malalties professionals en la Seguretat Social
CEPYME	Confederación Española de la Pequeña y Mediana Empresa
CES	Consell Econòmic i Social
CESE	Comitè Econòmic i Social Europeu

CFGM	cicles formatius de grau mitjà
CFGS	cicles formatius de grau superior
CHE	Confederació Hidrogràfica de l'Ebre
CIC	conques Internes de Catalunya
CL	corporacions locals
CLU	costos laborals unitaris
CmA	cirurgia menor ambulatoria
CMA	cirurgia major ambulatoria
CNAE	Classificació nacional d'activitats econòmiques
CO2	diòxid de carboni
COP	Conferència de les Parts
CR	Comptabilitat regional
CRE	Comptabilitat regional espanyola
CSMA	centre de salut mental d'adults
CSMIJ	centre de salut mental infantil i juvenil
CTESC	Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
DEC	Departament d'Economia i Coneixement
DGAIA	Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència
DMA	Directiva marc de l'aigua
DOGC	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya
DOUE	Diari Oficial de la Unió Europea
DT	diagnòstic tardà
DTA	diagnòstic tardà amb malaltia avançada
EAC	Estatut d'autonomia de Catalunya
EAIA	equips d'atenció a la infància i l'adolescència
EAIA	equips d'avaluació integral ambulatoria
EAP	equip d'atenció primària
EBE	excedent brut d'explotació
ECV	Enquesta de condicions de vida
EEAE	Estratègia espanyola d'activació per a l'ocupació
EGATUR	Institut d'Estudis Turístics
EIN	empreses innovadores en el període o amb innovacions en curs o sense èxit
ENPE	espais naturals de protecció espacial
EOI	Escola Oficial d'Idiomes
EPA	Enquesta de població activa
ERO	expedient de regulació d'ocupació
ESAL	entitats sense finalitat de lucre
ESCA	Enquesta de salut de Catalunya
ESO	educació secundària obligatòria
ESS	ocupació i Seguretat Social
ETCL	Enquesta trimestral dels costos laborals

ETODA	equips de teràpia en atenció directa ambulatoria
ETUDES	Enquesta estatal sobre l'ús de drogues en l'ensenyament secundari
EUA	Estats Units d'Amèrica
EUROSTAT	Oficina Europea d'Estadística
EV	esperança de vida en néixer
EVBS	esperança de vida en bona salut
EVLD	esperança de vida lliure de discapacitat
FBC	formació bruta de capital
FBCF	formació bruta de capital fix
FEAGA	fons europeus agrícoles de garantia
FEEF	Facilitat Europea d'Estabilització Financera
FEVE	Ferrocarrils Espanyols de Via Estreta
FIS	Fons d'Investigació Sanitària
FMI	Fons Monetari Internacional
FMN	Fons Mundial per a la Natura
FOGA	Fons de Garantia Assistencial
FP	formació professional
FPB	formació professional bàsica
FROB	Fons de Reestructuració Ordenada Bancària
FSE	Fons Social Europeu
GC	Generalitat de Catalunya
GOV	Govern
HC	hospitalització convencional
HPO	habitatge de protecció social
IBGE	Institut Brasileiro de Geografia e Estatística
ICASS	Institut Català d'Assistència i Serveis Socials
ICS	Institut Català de la Salut
Idescat	Institut d'Estadística de Catalunya
IFL	intermediació financera local
IMSERSO	Institut de Gent Gran i Serveis Socials
INCASÒL	Institut Català del Sòl
INE	Institut Nacional d'Estadística
INEE	Institut Nacional d'Avaluació Educativa
INSS	Institut Nacional de la Seguretat Social
IOC	Institut Obert de Catalunya
IPC	índex de preus de consum
IPCH	índex de preus de consum harmonitzat
IPI	índex de producció industrial
IPRI	índex de preus industrials
IRPF	impost sobre la renda de les persones físiques
ISFAS	Institut Social de les Forces Armades

ISM	Institut Social de la Marina	
IT	incapacitat temporal	
ITC	Inspecció de Treball de Catalunya	
ITPAJD	impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats	
ITS	infeccions de transmissió sexual	
IVA	impost sobre el valor afegit	
IVU	índex de valor unitari	
IVUM	índex de valor unitari de les importacions	
IVUX	índex de valor unitari de les exportacions	
LAPAD	Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de (Llei 39/2006)	dependència
LRMP	Llenguadoc-Rosselló_Migdia-Pirineus (regió administrativa francesa)	
M2M	del mercat cap al mercat	
MATEPSS	mútues d'accidents de treball i malalties professionals	
MDO	malalties de declaració obligatòria	
MEYSS	Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social	
MoU	Memoràndum d'Entesa	
MP	malaltia professional	
MSEL	Memòria socioeconòmica i laboral de Catalunya del CTEESC	
MSLE	Memòria socioeconòmica i laboral	
MTIN	Ministeri de Treball i Immigració	
MUFACE	Mutualitat General de Funcionaris Civils de l'Estat	
MUGEJU	Mutualitat General Judicial	
OCDE	Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic	
OEP	Oficina Europea de Patents	
OEPM	Oficina Espanyola de Patents i Marques	
Ofideute	Servei d'Informació i Assessorament sobre el Deute Hipotecari	
OIT	Organització Internacional del Treball	
OMS	Organització Mundial de la Salut	
ONG	organització no governamental	
ONU	Organització de Nacions Unides	
OOAA	organismes autònoms	
OPEP	Organització de Països Exportadors de Petroli	
PAC	Política agrària comuna	
PADES	programes d'atenció domiciliària - equips de suport	
PANOTRASS	comunicació de patologies no traumàtiques causades pel treball en la Seguretat cial	So-
PAPE	Pla anual de polítiques d'ocupació	
PAU	proves d'accés a la universitat	
PDE	Protocol de Dèficit Excessiu	
PDPO	Pla de desenvolupament de les polítiques d'ocupació de Catalunya	

PE	Parlament Europeu
PEF	Pla econòmic i financer
PEIN	Pla d'espais d'interès natural
PEVS	prestacions vinculades al servei de residència
PIA	Programa individual d'atenció
PIB	producte interior brut
PIMA	Pla d'impuls al medi ambient
PIMEC	petites i mitjanes empreses de Catalunya
PINSAP	Pla interdepartamental de salut pública
PNR	Programa nacional de reformes
PPIC	Pla de protecció internacional a Catalunya
PSV	Pla de seguretat viària
PVP	preu de venda públic
R+D+I	recerca, desenvolupament i innovació
RA	remuneració dels assalariats
RBE	renda bàsica d'emancipació
RCA	Registre de Persones Assegurades
RENFE	Red Nacional de Ferrocarriles Españoles
RHA	reproducció humana assistida
RIS3CAT	Estratègia d'especialització intel·ligent de Catalunya
RM	rendes mixtes
RMI	renda mínima d'inserció
RO	remuneració dels ocupats
SAD	servei d'ajuda a domicili
SAREB	Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària
SCAAD	Sistema Català per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència
SCS	Servei Català de la Salut
SEC	Sistema Europeu de Comptes
SEPAS	Societat Espanyola de Salut Pública i Administració Sanitària
SGIE	Secretaria General d'Immigració i Emigració
SID	Sistema d'Informació sobre Drogodependències
Sida	síndrome d'immunodeficiència adquirida
SISCAT	Sistema Sanitari Integrat d'Utilització Pública
SOC	Servei d'Ocupació de Catalunya
SPOE	Servei Públic d'Ocupació Estatal
SS	Seguretat Social
TARGA	tractament antiretroviral de gran activitat
TBC	tuberculosi
TC	Tribunal Constitucional
TCE	traumatisme cranioencefàlic
TGSS	Tresoreria General de la Seguretat Social

TIC	tecnologies de la informació i la comunicació
TLC	Tribunal Laboral de Catalunya
TS	Tribunal Suprem
TSI	targeta sanitària individual
UAB	Universitat Autònoma de Barcelona
UB	Universitat de Barcelona
UdG	Universitat de Girona
UdL	Universitat de Lleida
UE	Unió Europea
UE28	Unió Europea, de 28 estats membres
UFISS	unitats funcionals interdisciplinàries
UGT	Unió General de Treballadors / Unió General de Treballadors de Catalunya
UPC	Universitat Politècnica de Catalunya
UPF	Universitat Pompeu Fabra
URV	Universitat Rovira Virgili
VAB	valor afegit brut
VIH	virus de la immunodeficiència humana

COMPOSICIÓ DEL PLE A 30-06-2015 (DATA D'APROVACIÓ DE LA MEMÒRIA SOCIOECONÒMICA I LABORAL DE CATALUNYA 2014)

Ple

El Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya és integrat per totes les persones que en són membres, sota la direcció de la Presidència, i és assistit pel secretari o secretària executiu.

President:

Sr. Lluís Franco i Sala

Vicepresidents:

Sra. Alba Cabañas Varales

Sra. Montserrat Delgado Pérez

Secretària executiva:

Sra. Teresita Itoiz i Cruells

GRUP PRIMER

Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CC.OO.)

Sra. Raquel de Haro González

Sra. Montserrat Delgado Pérez

Sr. José Manuel Jurado Villena

Sr. Alfons Labrador i Tames

Sra. Antònia Pascual Moreno

Sr. Jesús Martínez Ortiz

Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)

Sr. José Manuel Fandiño i Crespo

Sra. Josefa García i Lorenzo

Sra. Laura Pelay i Bargalló

Sr. Dionís Oña i Martín

Sra. Aida Ruíz Franco

Sr. José Martín Vives i Abril

GRUP SEGON

Foment del Treball Nacional

Sra. Yésika Aguilar Granados

Sr. Andreu Basseda Tous

Sra. Alba Cabañas Varales

Sr. Jorge Juan Galofré Moragas

Sr. Juan José Meca Saavedra

Sra. Marisol Morales de Cano

Sr. Antonio Sáenz Andrés

Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC)

Sr. Moisés Bonal i Ferrer

Sra. Jana Callís i Vilagut

Sra. Lourdes Esteban Paredes

FEPIME, Federació d'Empresaris de la Petita i Mitjana Empresa de Catalunya

Sra. Maria Helena de Felipe Lehtonen

Sra. Salvador Guillermo Viñeta

GRUP TERCER

Unió de Pagesos de Catalunya (UP)

Sra. Maria Rovira Duran

Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC)

Sr. Josep Rosera i Simó

Federació Nacional Catalana de Confraries de Pescadors (FNCCP)

Sr. Màrius A. Vizcarro i Gianni

Confederació de Cooperatives de Catalunya (CCC)

Sr. Xavier Pié i Dols

Sra. Lorena Torró i Garrido

Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Sra. Àngels Guiteras Mestres

Experts

Sr. Ramón Bonastre i Bertran

Sr. Joan B. Casas Onteniente

Sr. Rafael Ortiz Cervelló

Sr. Modest Guinjoan Ferré

Sra. Carme Porta Abad

Sra. Esther Sánchez Torres